IOANNIS OSORII SOCIETATIS IESV,

Tomus Quintus.

CONCIONVM,

A Dominica prima Aduentus, vſque ad Paſca Reſurre-
ctionis, cum omnibus ferijs Quadrageſimalibus.

AD CLARISSIMVM PRÆSVLEM
Doctorem D. Franciſcum Reynoſum.

CVM INDICE LOCORVM SACRAE
Scripturæ, & rerum memorabilium.

VENETIIS, MDCIIII.

Apud Petrum Mariam Bertanum.

CLARISSIMO PRAESVLI, DOCTORI

D. Francisco de Reinoso, Pij V. Pont. Max. intimo olim Cubiculario, &c.

Ioannes Osorio è Societate Iesu. S. P. D.

CVM de edendo altero mearum Concionum libro cogitarem (præsul amplissime) tum bono ipsum nomine in vulgus exiturus speraui, si fautorem, & patronum nactus esset eiusmodi, qui eum studio legere, iudicio probare, authoritate illustrare, virtute tueri facile posset, quæ vt alijs non desint, tibi tamen suppetunt omnia cumulatè. Quis enim vspiam nostræ Societatis amantior? quis acrior ad defendendum, procliuior ad iuuandum, potentior ad augendum? vt cætera taceam tui in nos siuè amoris, siue studij, siue liberalitatis officia, partim publica; partim occulta: quæ eo pluris Societas æstimat, quo tu minoris. Etenim beneficia perinde sunt, ac dantur, vt enim tribuentis oratione & superbia fiunt leuiora, sic etiam eiusdem hilaritate ac modestia maiora, ingens enim beneficij cumulus est, & haud scio an etiam maior, quam ipsum donum non augere verbis, quod datur, sed vltro ingenueque largiri, tanquam qui donat, non tanquam qui numerat (vt ait Seneca) ne qui dedit vendidisse, qui accepit emisse beneficium videatur. Tanti seruitutem non emo, dicebat Græcinus Iulius, cùm à Per-

fico primum, deinde à Ribilio insolentibus hominibus afficeretur muneribus, neque illis debere me patiar, qui plus exigunt, quam tribuant, & verè; namque vendenti pretium, largienti gratia iure debetur, ei verò qui sic tribuit, cum neutrum debeatur, virumque soluitur: plus igitur exigit, quam dedit qui bis exigit vnum, maioremque petit mercedem, quam ipsum benefactum æstimetur. Salutem cuidam in triumuirali proscriptione Cæsaris amicus impetrauerat, amice hoc factum videbatur, verum numerauit in beneficio, qui fecit, at in maleficio, qui recepit; nam cum quotidianam benefacti commemorationem ferre non posset exclamat aliquando, trade me inquit Cæsari, malo enim ab inimico mortem, quam ab amico sic vitam accipere. Est itaque beneficij pars, & vt dixi, fortasse maxima silendo benefacere, & benefaciendo silere, vt & qui accipit non solum debeat beneficium, sed & etiam beneficij modum, & pater cœlestis qui videt in abscondito, & intimos animi sensus sine verbis intelligit, reddat cumulate mercedem. Societas igitur cum plurimis, & prope innumerabilibus tuis in nos meritis se sentiat obstrictam, & pluribus etiam obstringendam pro tua benignitate confidat, hoc nimirum vnum in te admiratur, & suspicit, quod ita facis omnia, quasi nihil facias, ita largiris beneficium quasi persolu as officium, ita demum es liberalis, vt semper tibi parcior fuisse, videaris Quibus rebus assequeris, vt cum sis omnibus gratus, facias tamen nos omnes ingratos. Quis enim tantam tuorum erga nos beneficiorum magnitudinem non dicam referendæ, sed ne cogitandæ quidem gratiæ consequi possit? refert tamen ille, qui potest, & cuius tu gratia facis, & referet quidem centuplum, idem enim qui factus est pro pauperibus sponsor, pro eisdem factus est debitor, qui recipit, inquit vos, me recipit, videlicet vt quod reciperet seruus persolueret Dominus, at quam mercedem? qui recipit, inquio, prophetam in nomine prophetæ, mercedem prophetæ accipiet. Expendamus, hæc prophetæ primum dixit, idest verbum diuinum explicantis, deinde non merce-

dem

dem à propheta, sed mercedem prophetæ, at quid sibi volunt hæc verba, mercedem prophetæ accipiet, nunc hoc significatur benemeritum de propheta æque magnam præmij partem consecuturum esse, atque ipsum prophetam? respondeat non meum, sed aureum illud Joannis os hunc ipsum locum explanantis, qui prophetam inquit recipit, sic fit eius particeps præmij, vt fit particeps operis, sic consors mercedis, vt consors meriti, sic socius triumphi, vt socius victoriæ. Etenim prophetiam quodammodo exercet, qui prophetam sustentat, & qui concionatori suppeditat victum, cõcioni suppeditat verbum vitæ, qui enim proficeret oratio, si deficeret orator? aut qua ratione doctrina traderetur, si doctor non aleretur? socius igitur est ministerij, qui aiutor est ministri, ac proinde iure metit cum illo, qui sementem fecit cum illo. Hoc itaque interest, inter eum, qui alit alios, & eum, qui alit prophetas, idest, bene viuendi magistros, quod ille fructum tantummodo capit officij sui, & quidem vberrimum, vt est opus nobilissimum, sed vt dixi tantum officij sui, at hic etiam alieni, quippe non solum vni bene facit, sed etiam omnibus, quibus is benefecerit. Qui igitur tot verbi Dei disseminatores, tot doctrinæ sacræ magistro, tot pacis compositores, tot vitiorum extirpationes, tot virtutum satores, tot sacrorum ministros, qui partim domi tamquã in castris suum quisque locum tenentes, partim foris tamquam egregijs excusores rem Christianam pro impertita à Deo facultate procurant, alit, adiuuat, auget, qua spe esse debet? quo animo? qua lætitia? qui cum docente, docet, cum concionante, concionatur, cum exhortante, exhortatur, cum pacificante, pacificat, cum catechizante, cathechizat: operatur porro in singulis, & singuli operantur in eo, alter ex superiori loco verba facit, alter ex inferiori, & is in vtroque, hic solum dirimit inimicitias, hic solum morientes aiuuat: at vero is in singulis singula, & in omnibus omnia peragit. Gaude igitur tantarum rerum adiutor, atque autor, etiam atque etiam, in Domino gaude, & in vno quoque eorum, qui in hac Christi vinea laborant, temetip-

ſum intuere, nam cum aliquem ex his populo diuina myſteria tràden tem cernis, vox illa tua eſt, cum alium egrotis animis medentem, medicina tua eſt, tum alium in finitimos pagos animarum cauſa excurrentem, excurſiones ſunt tuæ, cum alium denique inferorum, prædas expugnantem, victoria tua dicenda eſt, quod ſi tot tantaque minime huius ſocietatis opera genere ipſo pulcherrima, claritate eximia, vtilitate ſingularia, iure tibi aſcribuntur, quid mirum ſi ego minimus eiuſdem ſocietatis filius, hoc meum opus quantulum cumq; eſt, tuo nomini inſcriptum velim emittere? præſertim cum præter eam communem voluntatem, qua cæteros omnes vniuersè complecteris, me præcipuo quodam, & ſingulari ſtudiò, atque amore dilexeris, vt facilè mihi promittam placiturum munuſculum, cui ſic placuerit Author, teque non moleſtè lecturum ſcripta, qui libenter olim pro tua benignitate audieris ſcriptorem. Porrò magni ad operis commendationem intereſſe putaui, ſi vnum haberem iudicem, æquum grauem, eruditum, qui tot (vt in tanta multitudine,) eſſem habiturus iniquos, leues, imperitos, quibus, quo minor eſt ad iudicandum prudentia, & doctrina, eò impudentior ad reprehendendum audacia. Deinde, qui tandem mihi iure ſuccenſeat, ſi communi traherer ſcribentium cupiditate, & conſuetudine, atque (vt opinor) honeſta labores ſuos principibus, & clariſſimis hominibus offerendi, quo vel tutius ſub eorum nomine diuulgentur, vel plauſibilibus accipiãtur, quis inquam me iure reprehendat, ſi hanc quoque ſplendoris tui, & dignitatis cauſam ad cæteras etiam adiungerem. Verum hoc non tam libenter, quam neceſſario aiijs relinquo, ne ſi multum (quamquam quod multum eſſe poteſt in tanta claritate tuorum?) tamen ſi aliquid dixero, ne religioſæ modeſtiæ ſi parum dignitatis ſtirpis tuæ defuiſſe videamur, laudent igitur a'ij Reyouſorum, ſeu Autilliorum antiquiſſimam & clariſſimam familiam à priſcis uſq; temporibus origine repetita, & iam inde à Comite Domine Roderico Ciſnerio nobiliſſimo, ac fortiſſimo illius ætatis homine tuorum ſeriẽ

ordine

ordine ducant? Addant in prælio Nauarrum vt uocant Tolosę eum, qui in acie vexillum primus iuuexit, quiq; crucem primus in in cælo vidit fuiße, è Reinosis, ob eamque rem & crucis triumphum in Hispania celebratum, & eiusdem crucis signum tuorum stemmatum insignibus additum fuiße. Adiungant tantum fuisse tuorum splendorem, tantamque prę stantiam, vt Berenguellam Reginam Alfonsi IX. filiam, ab Henrico fratre potentissimo Rege propter intestina hodia vexatam, suis Autilli menibus receptã tueri potuerint, & eius filium Ferdinandum, quem sanctum appellant, & qui Hispalim postea, & cordubam expugnauit, in regni sede collocare. Ego enim pluris facio probitatem, pietatem, & modestiam tuam, neque tam laudo quod tantam gloriam maiorum tuorum uirtutib. partem acceperis, quam quod acceptam auxeris tuis. Maiores tu sic opibus, & regum gratia floruerunt, vt nunquam ab eorum latere penè discenderent, tu vero sic Pio Quinto Pontifici Maximo familiaris factus es, vt nihil in grauissimis totius ecclesiæ causis, aut sine consilio tuo decerent, aut sine tuo ministerio conficeret, vt neque sine te ocium, neque sine te negocium caperet: tecum laboraret, tecum domi, tecum foris, tecum intra, tecum extra cerneretur. Quod si tanta sanctitate vir ille fuit, quantum omnes prædicant, & semper predicabunt, qua innocentia, qua virtute, qua prudentia eße oportuit qui sic se illi probauit, qui nihil nisi bonum probabat. Iam vt te in Cardinalium numerum creatione proxima sequenti vellet asciscere, vt plane voluit, nisi mors ipsa præuertisset, quæ alia causa fuit, nisi tuæ industria, & virtutis opinio? cum indignum putaret, ut uel tua virtus illo clarissimo ordine, uel ille clarissimus ordo, tua virtute careret. Adde quod maiores tui sic Regum vt sint gratia, vt quod honestum est, ornarent suos, tu vero sic te gessisti in illa fortunæ altitudine, vt quod vt pulcherrimum est, ornares etiam alienos. Conuertamus enim oculos ad ea, quæ habes, & adeo, quæ largitus es, haud sciemus, an, sint plura, quæ dederis, quam sint ea, quæ accepe-

ris.

ris. Quotus enim quisque est in singulis Ecclesiis, quin prædicet se tibi deuinctum memoria beneficiorum sempiterna, sed finis iam sit, ne tua modestia moleste ferat, quæ oratio nostra libenter efferret, illud tantum adscribo, quod cum prælati, & regni magnates antiqua Castellæ ritu priuilegia à regibus irrogata confirmarent, & secundum ipsos reges subscriberent, etiam subscribebant Reynosi maiores tui, vt extant hodie cum multa plurimis Hispaniæ locis, tum maximè duo Fusillis per antiqua priuilegia amplius quadringentorum annorum, id quod apertissimum argumentum est, è numero procerum, Hispaniæ fuisse Reynosos. Quod igitur nomen alij honori ducebant olim suis tabulis suscribi, illud idem ego nunc meis libris inscribi, si tu mihi, Reynose clarissime dederis hanc veniam, iure meo postulo.

Ad Lectorem.

ETsi Conciones de tempore à prima Dominica Aduentus, vſque ad Reſurrectionis Paſca, primo noſtrorum operum tomo complexi ſumus, ob materiæ tamen magnitudinem, frequentioremque vſum, eadem de re quintum iam volumen, diuerſis tamen Concionibus in medium proferimus, atque vt eorum commodis conſulamus, qui tota Quadrageſima concionari ſolent, nullam eius feriam, quod primo tomo deeſſe videbatur, prætermiſsimus, valeque Deo Opt. Max. commenda.

TABVLA CONCIONVM, QVAE HOC

Quinto Tomo continentur.

feria

F I N I S.

AD LECTOREM.

SOLENT hoc tempore loci sacræ paginæ, qui in aliquo opere exponuntur, in breuem indicem conijci, quo facile inueniantur. Quam consuetudinem nos etiam sequemur. Verum quoniam interdum huiusmodi locorum duntaxat germanus sensus tangitur, interdum uero longa, & rationibus, alijsque scripturæ locis contexta amplificatio subnectitur, quæ maxime, ab ijs, qui concionandi munus obeunt expeti solet, ideo hic utrumque index conficietur. Quare lectorem monitum uellem, ne oculos in solis locis qui citantur in indice figat, sed ea etiam, quæ locis sæpe præmittuntur legendo percurrat, ex quibus locorum fusiorem explicationem petere possit.

INDEX AVTHORITATVM SACRAE SCRIPTVRAE.

Quæ sparsim in hoc opere explicantur ab authore, secundum ordinem veteris, ac noui Testamenti.

EX GENESI.

EX EXODO.

Sum

EX IOB.

EX PSALTERIO.

Seruite

106 *Misit*

EX PROVERBIIS.

EX LIBRO ECCLESIASTÆ

EX CANTICIS.

Ego

Seruire

EX THRENIS

EX BARVC.

Multo

6 Hæc

EX MARCO.

EX LVCA.

Illa

10 Mihi

EX II. AD CORINTHIOS.

EX EPISTOLA AD GALATHAS.

EX EPISTOLA AD EPHESIOS.

EX EPISTOLA AD PHILIPPENSES.

EX EPISTOLA AD COLOSSENSES.

Si ergo

EX EPISTOLA II. PETRI.

EX EPISTOLA I. IOANNIS.

EX EPISTOLA II. IOANNIS.

EX IVDAE EPISTOLA

EX APOCALIPSI.

FINIS.

INDEX REGVM,
QVAE IN HOC OPERE EXPLICANTVR.

Numerus indicat paginam, littera, cum apponitur locum paginæ.

A

B

C

D

Deus

peccato-

Q

R

S

T

Detran.

FINIS.

A DOMINICA PRIMA A

ADVENTVS.

Thema. Erunt signa. Luc. 21.

Augu. CVM sæpenumero D. Augustinus de supremo illo die concionem faceret auditoribus hodierna die excusationem rei huius afferens, ab eis petit, nec molestè ferant longum de eadem re sermonem frequenter audire, iram. n. præpotentis Dei in se ipsum excitaturum esse dicebat, nisi hãc materiam sæpe, ac frequenter eis in concionib. proponeret. At uero mirum non
B est hoc consilium ab August. susceptum esse, cum ipse humani generis seruator sæpissimè de eadem materia sermonem apud suos discipulos, ac sectatores habuerit, ut clarè cõstat in hodierna Euangelij historia, in parabola de uirginibus de sagena, de Rege petente rõnẽ, de dño veniente a nuptiis, de vinea, plurimisq; alijs sacri Euangelij locis. Neque mireẽ aliquis, toties de eadem re sermonem a Christo dño institutum fuisse, ea. n. ab æterno Patre precipue sibi commissa est ad enunciandũ, ut ipsemet testatur, affe
Luc. 4. rens illud Esaiæ vaticinium: Spũs Dñi super me, eo quod unxerit me ut prædi-
Esa. 65 catem annum placabilem Domino, & diem ultionis Deo nostro. Ne uero huius diei obliuio, aut ignorantia teneret aliquem, illam prędicauit. Adamus teste Iosepho, & Enoc, Beato Iuda in sua ca-
C nonica ita asserente Prophetauit aũt de
Iudæ. his septimus ab Adam Enoc: Ecce venit dñs cum sanctis millibus suis, reddere vnicuiq; scdm opera sua. Prædixerunt: huiusmodi diem oẽs Prophetæ, prænunciaueruntque Sybillæ, ex quib. Eritrea fuit, cuius de hac die vaticinatio scripta erat in Capitolio, quo hoies cuiuscunq; prouinciæ Romã adeuntes eam perlegerent. Eundem ẽt diem magnus ille Mercurius cognomento Trimegistus enunciauit Aegyptiis omnib. vero totius terrarũ orbis hominib. Apostoli, sacrique doctores prædicarunt. Ne uero inanis sit prædicatio nostra, gratia nobis opus est, qua a Deo opt. max. sanctiss. uirginis interuentu suppliciter imploremus.

Disputat D. Aug. lib. 2. de ciuit. Dei, qua rõne immortalis Deus aliqua mala Augu.
in hac uita impunita esse patiatur. Eius tñ īnsio ita se habet. Duæ inquit, ueritates mũdo ostendendæ erãt, prima, ĩ Deo esse prouidentia, scda uero, esse sęculum alterũ, quo pgimus, in quo immortalis B
vita, quæ immutabili æternitate cõtinetur, degenda est. Vt aũt hoĩes cognoscãt in Deo esse prouidentiã, qua Deus natura parens humana oĩa, diuinaq; moderatur, magnis quidẽ præmijs, ac donis ipse Deus virtutis amatores cumulat, quo suam in eos prouidentiã declarat, vt rectè regius ille uates ostendit, cũ ait, & dicet homo, si utiq; est fructus iusto, vtiq; est Deus iudicans eos in terra. Aliquãdo ẽt eadẽ de cã supplicijs, atq; incõmodis improbos, & pditos afficit, ut idẽ pphe-
ta testatur, vultus aũt Dñi super facientes mala, ut pdat de terra memoriã eorũ. Ps. 57.
At difficile aliã uitã futuram esse, dicere
mus, si in hac semper bona bonis, mala Ps. 33.
malis euenirent, manifestũ uerò est, alterũ fore uitã, cũ in hac multa bona præmio careat, plurima item mala nulla pę-
na, nullove supplicio plectantur. Vt er- C
go futurum aliud sæculum Deus optimus ostenderet, multa iustorum opera nullo præmio ĩ hac uita remunerat, plura ẽt peccata silẽtio dissimulat, & consulto impunita esse concedit. Ex hac vero sapientissimi Dei dissimulatione inepte qdẽ inferũt flagitiosi, nullo pacto homines in iudiciũ esse uenturos, neq; seuerissimũ illud Dei tribunal adituros, dicentes (vt scribit Apostolorum princeps Petrus) vbi est pmisso, aut aduẽtus eius? ex quo. n patres dormierunt, omnia si perseuerant ab initio creaturæ. Non tardat

A Dñs promiſſionẽ ſuã, ſicut quidã exiſti-
mãt, ſed patiẽter agit pp vos, nolens ali-
quos perire, ſed oẽs ad pñiam reuerti.
Mal. 3. Veniet aũt iudicis dies, q eos ab errore
hoc abducet. Qua de re optimè Mala-
chias. Inualuerũt ſuper me verba ueſtra
dicit Dñs, & dixiſtis, quid locuti ſumus
cõtra te? dixiſtis, vanus eſt, q ſeruit Deo
& ꝙ emolumentum, quia cuſtodiuimus
pcepta eius, & quia ambulauimus triſtes
corã Dño exercituum? Ergo nunc bea-
tos dicimus arrogantes, ſi qdem ędifica
ti ſunt facientes impietates. Conuertimi
ni, & videbitis, quid ſit inter iuſtum, &
impium, inter ſeruientem Deo, & non
ſeruientẽ ei. Ecce. n. dies venit ſuccenſa
quaſi caminus, & erunt oẽs ſuperbi, &
B oẽs facientes impietatem ſtipula, & in-
flammabit eos dies veniens, q̃ nõ relin-
quet eis radicẽ, & germen. Et orietur vo
bis timentibus nomen meũ ſol iuſtitiæ,
egrediemini, & ſalietis ſicut vitulus d ar
mento, & calcabitis impios. Conſiderãt
nũc flagitioſi ſe in altiſſimo dignitatis
gradu collocatos eſſe, ab oĩb. ſuſcipi, ne-
que aliquo uitæ, aut corporis detrimen-
to vexari, ideoq; ſpe, atq; aĩs inflati, ſe ip
ſos gloria, & pdicatione efferunt ꝙ ele-
ganter deſcripſit propheta regius: In la-
bore hoĩum non ſunt. & cum hoĩb. non
flagellabunť, iõ tenuit eos ſuperbia, &
obliti ſunt diuini iudicij, non reuerentur
Deum, non eſt Deus in conſpũ eius, in-
quinatæ ſunt uiæ illius in oĩ tpe, auferun
tur iudicia tua a facie eius, quid eſt, aufe
Pſ. 72. runtur iudicia tua a facie eius? Certè, pu
Pſal. 5. tat, non futurum iudicium. Sed certiſſi-
C mum eſt illud futurum eſſe, non igitur
dubitandũ eſt ad Dei iudiciũ oẽs hoĩes
ad futuros, cum hoc Xpi dñi verbis cõ-
firmatũ ſit, qui hmõi veritatem grauiſſi
mo hoc teſtimonio aſſeruit. (Cęlum, &
terra tranſibunt, uerba aũt mea non trã
ſibunt. In hoc ergo iudicio bona oĩa re-
muneranda ſunt, mala uerò punienda.
Pugnauerant Ephratæi cõtra Iephte, (ſa
cra Iudicium hiſtoria referente) & illis
deuictis, vnuseis aditus ſupererat, quo ĩ
terrã Ephram uenirẽt, uada, ſ. Iordanis.
Iud. 12 Conſtituit ibi Iephte Galaaditas, cũque
eo deueniret hõ, vt uada ſuperaret, dice-
batei Galaadita, dic ſchibolet, ꝙ inter- A
pretatur ſpica, Ephratæi aũt exprimere
non poterãt uocem illam Schibolet, ſed
dicebant. Sebolet, & hac rõne Ephratę⁹
eſſe dignoſcebatur, ac uita illico priua-
batur. Pergant Ephratæi (.i. abundantes,
ipſi abundantes in ſęculo, obtinuerunt
diuitas) quã maluerint, eã uiuendi uiã in-
grediantur, quã pro libito uelint, ut in al
terũ ſæculum emigrent, deueniendũ eſt
illis neceſſario ad uada Iordanis, qui ſi-
gnificat fluuium iudicij, ibi periculũ fa-
ciendũ eſt de oĩb. fęlices tñ, ac beati illi,
qui pronunciare norunt uerbũ hoc Schi
bolet, i. ſpica, fęlices, q eũtes ibant, & fle-
bant, mittentes ſemina ſua, quia uenien
tes veniet cũ exultatione, portantes ma- B
nipulos ſpicarũ. Tũc quidẽ interrogãdi
ſunt an eſurientẽ pauerint, ſitienti accur
rerint, egenorũ inopiã ſubleuarint, & c. Pſ. 125
Huiuſmodi uero pietatis opera ſi qs ne
glexerit, damnationi, æterniſq; ſuppli-
cijs addiceť. Nouiſſimũ hunc d.ẽ deſcri-
bit nobis diuinus diuinæ legis ſcriptor
Lucas, cum in hodierno Euãgelio inqt.

(Erunt ſigna.) Neq; vero loquiť Euan
geliſta de ſignis illis, q̃ frequẽter a nobis
ſine aliqua admiratione conſpiciunť, ut
eclypſes, bella, fames, peſtes, & alia hu-
iuſmodi, q̃ ab ipſo vniuerſi exordio oĩ-
bus nota ſunt, ſed erunt tunc alia ſigna
horribilia ſanè, adeoq; metuenda, ut p
eorum timore hoĩes areſcant, ſtupeãt, ac
exanimati concidãt. Quemadmodum. Simile
.n. æger q̃ primũ in grauem aliquẽ mor
bum incidit, appropinquantis mortis ſi-
gna præ ſe fert, ac cñ eius oculi offendun
tur caligine, pectus rauco quodã ſonitu C
turget, atq; effertur, & arteriarũ pulſus
deficiunt, tunc de eius uita penitus deſpe
ratur, & illum iam vita functum eſſe sẽ-
ſemus, ſic mundus, qui graui, & mortife
ro peccati morbo oppreſſus decubuit,
multis quidem ærumnis, ac laborib. ue-
xatus eſt, quib. mors futura ſignãbatur,
ſed iam prope illius interitum erũt alia
maiora ſigna, q̃ clarius proximam mor-
tem enũciabũt, cum duo illa clariſſima
mundi lumina, ſol nimirum, ac luna ob
ſcurentur, & ingẽs maris pectus tumẽs,
ac feruẽs uehemẽtiſſimũ ſonitum edat,
ac

A ac tādē pulsus, motu sq; cęlorū deficiant, Primum signū, quo mūdum ita fruit, co-
Gen. 1. gnouimus, lux q̄dē fuit, fiat lux, q̄ rerum oīum uita, decus, & ornamentū fuit: primū itē signum, ꝙ mortē mūdo ꝓximā esse oñdet, eiusdem lucis priuatio erit, quia solis, lunæq; splēdor, ac lumē auferetur, vt, n. sacer ille Ioānes vaticinatus est, sol
Apo. 6. fiet niger tanq̄ saccus, cilicinus, & luna tota sicut sanguis. Et sicut sol tenebris op pletus Xp̄i dn̄i mortē lamentatus est, ita ēt tūc hoīs interitū luctu, ac caligine deplorabit. Sed mirū ꝑfecto est, solē obscu rari, & cū sensus expers sit oīno, sensib. hac in re vti uideat̄. Dr̄ tn̄ sentire iuxta eam figuram, q̄ rhetorici prosopopeiam
B uocant, qua ēt usus est Psalmista cū ait:
Ps. 113 montes exultauerunt a facie domini, sic
Esa. 24 & Esaias, ait, tunc erubescet luna, & con fundetur sol, o detestādā hoīs duritiem, atq. imma nitatem? sol erubescit, & luna rubore suffunditur, cū Deū pc̄tis, ac scelerib. offensum intuet̄, hō uero nō erube scet, neq aliquo mærore huius rei causa
Gen. 3. afficiet? Irrisit olim filius Noe prēm suū nudū, quem reliqui, quo ad eius fieri potuit, contexerunt, sic ēt cæli, & elementa quasi cooperiuntur, & offenduntur tenebris, ne videant offensā, q̄ hoīes in Deū
Ps. 113. rerum oīum parentem conferunt. Quærit uates sanctissimus. Quid est tibi mare, ꝙ fugisti. & tu Iordanis, qa cōuersus es retrorsū? interrogemus, & nos solē & lunam, quid est tibi sol ꝙ suffusus obscu
C raris, quid tibi luna, ꝙ sanguineo rubore erubescis? Rn̄det Esaias, erubescet luna & confundetur sol. At qua de cā? sane pp
Iosu. 10. pc̄tā ab hoīe diu noctuque commissa. Sistit sol Iosue 10. dum ille Dei inimicos insequitur, gaudet. n. vehementer, lætat̄ sol si cum immortalis Dei hostibus bellum geras, eosq; odio, atq. armis ꝑsequa ris, si flagitia detesteris, & effrenatas ani mi passiones coerceas, præsto erit tibi hu iusmodi negotij dedito, & si opus fuerit, diem q̄ longissimè ꝓtraher, erubescit tn̄ grauiterq; tristatur, ac suo se lumine priuat, cum te pc̄tā in Deum optimū cōmit tentem cernit. Retrocedit libenter decē lineis in horologio Achaz, eo quod Ezechias honestam uitæ ōronem initet, & viam Deo gra tam ingrederetur, decem A que Dei ꝑcepta obseruaret, sed rubore q
dem suffusus dolet, te decem lineis retro
cedere, nullum Dei ꝑceptum nō uiolans 4. Reg. 20.
Erubescit in acerbissima Xp̄i dn̄i nece, & nudum eius corpus sua cōtegit obscu ritate, sed confunditur adhuc, eo ꝙ post Xp̄i in terras aduentū, eiusq; mortē, eum tu iterū tuis flagitiis, ac scelerib. crucifigis. Audias tn̄ obsecro rem valde ꝑtimescēdā. (Arescētib. hoīb. præ timore.) Vsq; ad nouissimum illum, de quo loquimur diē, in oī ꝑpotentis Dei ira, diuina micat clementia, & ut ita loquar, super aquam iræ, oleum diuinæ mīæ sup natat. Econtra verò in illa die quasi submerget̄ mīa, & Dei ira, atq; iustitia mirum in modū splendescet, atque idcirco illa dies, dies B
iræ merito nominatur. Cōsummatio ab Esa. 10
breuiata, inquit Esai. inundabit iustitiā. Quo loco sermo est de Xp̄i dn̄i morte, in Dei iustitia, ac uindicta quodāmō latet, & diuina duntaxat splendet mīa in hoīes, cum breui Chr̄i morte deleta peccata sunt, & iustitia quasi consumpta, & absorpta. Et uero in nouissimo illo tēpore adeo sūmi Dei iustitia patebit. in ipsā Dei mīam inundare uideatur, qua pp arescent hoīes præ timore, illudque Dauidis vaticinium uerum esse ostendetur, ꝙ sic se habet. Cognoscetur dominus iudicia faciens. Non agnouisti Deum clemē tem, ac misericordem, agnosces sanè iu-
dicantem, & ulciscentem, & quemad- Psal. 9.
modum homines ita perciti, minas iacta re solēt in hunc modum faciam quidem C
me a te dignosci, sic etiam minat̄ Deus in præsenti, tu me cognosces iudicia facientem, qui non agnouisti, nedum suspexisti mī impręstantem. Quamobrem pręclare Euangelicus propheta: Ingredere inquit in petra, abscōdere in fossa humo a facie timoris dn̄i, & a gloria maiestatis eius, in die illa incuruabitur altitudo uirorum, & sublimitas hominum, & eleuabitur dominus solus in die illa, & introibunt in speluncas petrarum, & in uoragines terræ a facie furoris domini, & exaltabitur maiestas dn̄i, cum surrexerit percutere terram. Hanc etiam illius die formidinem sacra regum historia de

A scribit dñm, ait formidabunt aduersarij
1.Re.2 eius, & super ipsos in cælos tonabit Iere
mias item. Ecce turbo dñi, furor egredi-
Ier.30. ens, procella ruens, in capite impiorum
conquiescet. Non irruet tempestas hæc in capita iustorum, quibus dr. (Leuate capita uestra, qm̃ appropinquat redemptio uestra.) Tantæ uero hæsitationis, ac formidinis causam illico Christus dominus adiunxit, cum ait.

(Virtutes cælorum mouebuntur.) Angelus assistit cuique orbi cælorum illum ordinato quodam motu ciens, ac moués, tunc verò angelica motione cessante, ipsi cælestes orbes a priori impetu agitati si ne vllo ordine mouebuntur, sicut quęuis rota hinc inde inordinate mouebitur, si
B ordinatus motoris impulsus intermittatur. Et hoc sibi uult Apostolorum princeps, cum ait: cęli magno impetu tráfient, .i. inordinatè, cientes ex quo fit, ut inferiora ẽt, q̃ teste Arist. a superiorib. reguntur ac gubernantur, absque ullo prorsus ordine moueantur. Virtutes ergo moueri, nihil aliud est, q̃ Angelos motores, cælorumque influentias cessare. Idem prædi-
Esa.13. xerat Esaias, super hoc inquit cęlum turbabo, & mouebitur terra de loco suo, pp indignationem dñi exercituum, & pp irá furoris eius. Super hoc, i. pp hominũ flagitia, turbabo, ac funditus euertam oĩa. Ex quo facile homo perspiciet, quam sit
C ipse turbatus, & deordinatus; cum suæ turbationis cã omnia turbentur. Aptè q-dem deordinatio peccati totius uniuersi deordinatione punitur; in circuitu impij ambulant, sicut Deus immortalis pone
Psa.11. illos ut rotam, ut Psal. ait, & ut B. Greg.
Psa.82 asserit, qui in cunctis delinquimus, in cũ
Grego. ctis ferimur.

At hęc omnia quid ad me, inquies, qui huiusmoi diem non sum uisurus? Nescis sa-
Augus. nè, inquit D. Augu. si videbis, an non q a de die lla nemo scit. Sic demus hoc ita esse, ait Augu. quisque diem hunc necessario uidebit, cum ei mori aduenerit. tunc rationem es redditurus usque ad ultimũ quadrantem, & prædicta signa erunt, sol enim obscurabitur tibi oculi caligabunt & uirtutes membrorum commouebuntur, tunc si peccati maculas non deleueris, aresces prẽ timore, tunc æquissimũ Dei A.
tribunal adibis, & sententia, quæ in priuato illo iudicio prolata fuerit, in genera
li mutari non poterit, cito ergo videbis De.32.
iudicium tuum, iuxta est dies perditionis, & adesse festinant tempora.

(Tunc uidebunt filiũ hoĩs) .i. veniet
tanta cum maiestate, inquit Remigius, Rem.
ut ab hoib. Deus agnoscatur, neque opinionum dissensione discrepabunt hoĩes,
quem dicant esse hunc filium, hoĩs, si Ba Ma.16
ptistã, Eliam, vel Hieremiã, iã nõ ẽ Deus absconditus, ut in primo aduentu, sed Deus nr̃ manifeste veniet, Deus noster, & non silebit, iam nõ solum notus in Iudęa, sed uidebit oĩs caro salutare Dei. Neque.n. veniet dissimulanter, & obscure,
alienam psonã simulans, seu detectus, & Psa.94
vniuersa curia cælesti circundatus, insi- B
dens nubibus tanq̃ earum dñs, & diuinis mentib. honorificentissime stipatus, & qui in primo aduentu uermis habitus fuit, nõ hõ, & qua si uermis conculcatus & pro tritus, factus opprobrium hoium & abiectio plebis, perditissimo Barrabæ
post habitus, & ab oĩb. ignominiose de- Psa.21
spectus, nunc supremus omnium iudex, ac dñs existens, singulari ueneratione ab oĩbus colatur. Nõ n. cõsentaneum est, maximeque decet, vt Christo Dño gloria deferatur, & angelico concentu, tubaque resonante cælesti, atque vniuersa cælestium curia comitante, in omnium ho-
minum Angelorumq; conspectu, honos C
illi restituat, & cognoscant cuncti, quis, & qualis sit hic hõ, & qui paruifactus est & quid magno apud omnes in dedecore fuit, quia æterni sui patris gloriam augere, ac propagare curauit, ut ipsemet fatetur: Ego, inquit, honorifico patrẽ meum, & uos inhonorastis me, modo iudicet mundum uniuersum, ut omnes honorificent eum, sicut honorificant patrem, iõ Pater non iudicat quemquam, sed omne iudicium dedit filio.

At quanto suffundẽtur rubore flagitiosi hoĩes in huiusmodi spectaculo constituti, cum eum Deum, ac iudicem esse agnoscant, quem dum huius lucis usura fruerentur, nulla sunt ratione reueriti, sed nihili eum ducentes, eius leges im
pru-

A prudenter uiolarunt. Diuinitus prędixit hoc Esaias, cũ ait. Ad eũ ueniẽt, & confundent oẽs, q̃ repugnãt ei. Prodeas nũc in mediũ, iniquissime Caipha, & intuere hoiem hunc, quẽ impudẽtissimo tuo ore blasphemũ esse dixisti, cũ tibi eximia animi, & corporis lenitate, ac mansuetudine respõdit, se uenturum esse in nubibus cęli, & aiaduerte, q̃ uera tibi enũciauerit, ac prædixerit. Conspice, superbissime Herodes, & agnosce illum, quẽ illudens, ad dementẽ reputans ueste, quadã ignominiosa induisti, summa, ac diuina sapientia esse præditũ. Coniice oculos, iniustissime, & crudelissime Pilate, in eũ, quẽ oium oculis contumeliose inspiciendũ proposuisti, quẽ flagellis cęsum, spinatum corona redimitum in crucẽ deniq; agendũ immanissimis tortoribus tradisti. Ecce nob.s perditissimi Iudæi, quẽ negastis esse regẽ uestrũ, perpendite nũc quæso an rex sit oium. Et certè quemadmodum Moyses, cui dixit Israelita, quis te constituit iudicem inter nos (ut sacræ literæ testantur) a Deo Israelitarũ iudex constitutus est, sic Chrs dñs, quem regẽ uestrum esse negastis, rex uester est. Veniant deniq; oẽs scelerati, ac perditi homines, & conueantur eum, de quo dixerunt, nolumus hunc regnare super nos regnum iam, imperiumq; tenentem, uenit enim regia potestate recepta.

Esa. 41

B

Act. 7.

Luc. 19

At egredimini uos et filiæ Sion, & uidete regem uestrum coronatum. Reuiuj scite, ac uenite o ...usti, & uidete hominẽ quem p̃ oib. dilexistis in quo uno spem omnem positã habuistis, cuius uerbis tribuistis fidem, cuius cã ieiuniis uigilijs, & uoluntaria corporis castigatione nos ipsos macerastis, pecunias in egenorum inopiam subleuandam impendistis, & honestis alijs, ac præclaris operib. diligentissime studuistis. Egredimini religiosi & uidete Chrm Iesum, cuius gra mundo renunciastis, & quem præ oib fluxis, ac perituris diuitijs, ac uoluptatib. miro quodam amore prosecuti estis hic est uerus Dñs, cuius uos ob equio ultro, ac spõte tradidistis. Ecce Germen dñi in magnificẽtia, & gloria, & fructus terræ sublimis, & exultatio ijs, q̃ saluati fuerint.

C

Esai. 4.

Intuemini, obsecro, iudicẽ regem, ac dominum uestrum in summa gloria, amplitudine, ac maiestate constitutum, principes uero terræ misere deiectos. Hac decoratus maiestate ueniet humani generis iudex, ac redemptor Christus, cuius grauissimo, & uenustissimo aspectu incredibili lætitia iusti pfundent, improbi vero tristitia, mærore que sempiterno cõsumenf. Et tunc quidem lætissimis uocibus proclamabunt sci, ò nos fœlices, ac fortunatos, q̃ Deum sequuti, turpem, ac flagitiosam uitam reliquimus. damnati aũt summo quodã ai dolore tristissimisque fletib. ac lachrymis infœlicem, & miseram suam conditionem deplorabunt.

A

Clamabunt deinde sancti, & illã Apocalypsis uocem edent, uindictam, uindictam mete, qa uenit hora, ut metatur. Illud præterea Dauidis carnẽ usurpabũt, intende ad uisitandas oẽs gentes, nõ misearis oib. qui operanf iniquitatẽ. Qd si diuinus scriptor Ioannes uidens Apo. 1. hunc dñm cum gladio bis acuto in ore cecidt ad pedes eius quasi mortuus, quo tunc stupore impij homines formidabunt? Ecce nomen domini, inquit Esai. uenit de longinquo ardens furor eius, & grauis ad portandum, labia eius repleta sunt indignatione, & lingua eius quasi ignis deuorans, spiritus eius uelut torrẽs inundans vsque ad medium colli, ad perdendas gentes in nihilum.

Apo. 14

B

Ps. 58.

Apoc. 1

Esa. 30

Tunc ergo uidebunt oẽs filium hoĩs, sed illud. Tunc expendẽdum nobis est, illeque aspectus inspiciendus. Ac primũ est nunc, (ita loquar) & deinde est, tunc, nunc, quidem est hominis, tunc uero est Dei. Præterea, tunc, mia plenum est, pollicetur q; clementiam, tunc, autem iustitiam, & uindictam spectat. Nunc homo ab immortali Deo discedit, illumq; spõte sua deserit, sed tunc Deus . uertet se ab homine, qui quidem ægre, & magno sui animi dolore a summi Dei conspectu etiam inuitus distrahetur. Nunc denique homo, nulla habita in Deum obseruantia, operatur, tunc uero pra poẽs Deus nullis precib. flectetur, quin ab homine pęnas petat acerbiss.mus. Et certe hoc in illud tunc commutabitur, tunc

3

C

A mæstissimi interrogabunt Peccatores,
Rom.6 quē fructū habuimus in superiori nunc
in his,in qb.nunc erubescimus. At qua-
lis erit tunc seruatoris nr̃i aspectus? &
quis eo frui nō desiderabit? qs non vehe
menter appetet suis intueri oculis æter-
num ęterni pr̃is filium, humana forma
pp hoīes indutū? Quis illius nō amabit
aspectum,q̃ humani generis cā in crucē
actus,uitā, sanguinéq; profudit? Væ tn̄
uobis,flagitiosi hoīes,cōspicietis.n.illū,
sed adeo seuerum,ac rigidū,ut infera po
tius loca incolere,magis,q̃ illius uultum
intueri uelitis. Potentissimus Herodes
pertimescit illum adhuc puerum, & in
uili pſepio iacentem,qd fiet,cum ipsum
in suprema iudicis ptāte constitutum,&
B sn̄iam proferentē aspiciat? Cū templū in
greditur Iesus serui forma indutus, nū-
mulariorū mensas euertit, uendentesq;
& ementes grauiter flagellis cedit. Cum
ab æterno patre doctor, & magister in
monte illo Thabor declaratur,discipuli
eius præ tantæ maiestatis timore penè
de mortui cōcidunt,qd, rogo futurū est,
cū ipsemet tanq̃ supremus Angelorum,
hoīumq; iudex appareat? Imbecillus, &
sanguinis sudore pfusus in horto Geth-
semani unico duntaxat uerbo deiecit ho
stes in terram,quid iam faciet iudicatu-
rus,qui ista præstitit iudicandus.

Sed audiamus,si placet,quam ille pro
ferat sn̄iam.(*Ite maledicti.*) Cuius sn̄iæ
seueritatem, & magnitudinem, ut me-
lius expendamus,considerandum nobis
est tribunal illud, ubi ea sn̄ia profertur
quod quidem nihil aliud est quam nu-
C bes, ueniet.n. in nubibus cœli, & uero
nubes sunt quasi peristromata, & velū
diuinæ maiestatis,sub quibus Deus opti
mus maximus sæpe describitur, quia ut
Ps. 96. præcinit regius ille uates nubes. & cali-
Esai.6. go in circuitu eius,& tam apud Esaiam
Ex.13. q̃ in Exod.sub nube,& nebula immor-
talis Deus cōspicitur,& in hodierna E-
uangelij historia eundē in nubib.iudicā
tē audiuimus. Quemadmodū.n.nubes
incomprehensam illius magnitudinem,
infinitamq; maiestatem alijs sacræ scri-
pturæ locis repræsentat,ita in hoc immē
sam,& a nullo vnquam perceptam ipsi⁹

Dei iustitiam significat,q̃ tm̄ aduersum A
flagitiosos hoīes elucebit,quantum gra-
uitatis, & malitiæ ipsorum flagitia, &
pc̃tā habuerint,cum uero pc̃tō,& offen-
sa in Deum infinitā quādam malitiā con
tineat,infinita sane erit iustitia,q a uindi
ctam de illo sūmet infinitus Deus, atq;
adeo pęna puniet infinita,quocirca vtrū
que est incomprehensum, & quod perci
pi nulla rōne pōt. Atq; iccirco iudicium
fert Deus in nubibus collocatus. Verum
formidabilis hæc sn̄ia, & nullis unq̃uā
sęculis audita,qua ęternis pęnis,atq; cru
ciatu rei addicuntur,non nisi ab æterno
Deo infinitaque iustitia ferri poterat,ne
que illam alius,quā immensus ipse De⁹
executioni mandarent. Quis.n.pr̃ uel iu B
dex plurimis ēt offensus lacessitus uidēs
filium,uel rerum innumeris,& acerbis-
simis torqueri cruciatib. & in ardentem
fornacē cōiectū mille annorum spatio p
petuo exuri,quis inquam miseratione cō
motus huiōi pęnas semoueri, uel eas sal
tē magna ex parte leniri,non iuberet? so
lus inq̃ Deus,qppe qui infinite iustus,ē,
tā graui diuturnoq; supplicio improbo-
rū scelera puniēda esse iudicat,q̃ huma-
nū captū,& iustitiā superant,& iō ex nu
be profertur. Veniamus ergo ad sn̄iam
ab huiusmodi iudice iustissime latam.

Ite,)inquit,(*maledicti.*) Quam terribi
lis, ac pertimescenda sit damnatis hæc
Xpi dn̄i uox,in illis Apocalypsis uerbis Apoc. 1
aliquomō explicatur,uox illius,(scribit
Ioānes)tāq̃ uox aquarū multarū. Apud Eze. 1.
Ezechielē ēt dr̄. Quasi sonum aquarum
multarum, & quasi sonū sublimis Dei, Ps. 69.
.i.quasi maximū sonū,i sacra.n.scriptu- C
ra ea,q̃ Dei dr̄ır,maxima eē significant,
q(ut omittā plura alia testimonia)ex il-
lo Dauidis carmine clarè constat, vbi in 1.Re.2.
quit Propheta, & arbusta eius cedros
Dei,i.cedros altissimas,& eruditissimas
Ite,ecce uerbum,de quo, ego facio uer-
bum in Israel,q quicunque audierit,tin
niant ambę aures eius,discessistis,a me,
ego a uobis recedā, dereliquistis me, de-
relinquo vos,ite igit̃.discedite a me,Id quo
pget hō a Deo opt.abstractus, & diuul-
sus? ē ne ali⁹ De⁹,q eū excipiat? inueniet̃
ne ali⁹ Dn̄s,q̃ seruū a Deo abiectum re-
cipiat?

A cipiat? Maximũ ſanè malũ à Deo recede
re,q̃a eſt receſſus ab oĩ bono,& acceſſus
ad oẽ malũ. Ite,sũmã quandã pœnã ſigni
ficat,q̃ theologi uocant pœnã dãni, & in
priuatione diuinæ uiſionis dñt conſiſte
re. Quam ob rẽ merito in Ap. ſcribitur.
Ap.22. Beati,qui lauãt ſtolas ſuas,ut ſit poteſtas
eorum in ligno uitæ, & p portas intrent
in ciuitatẽ,foris canes,& venefici, & im
pudici,& homicidæ,& oĩs,qui amat, &
facit mendaciũ. Idẽ ſanè ſignificat,foris
canes,ac,ite,diſcedite. Inter grauiſſimaſ
que ſñias,quę ab hoĩb. proferũtur,ea cẽ
ſetur ſeueriſſima,in qua proſcribit reus,
neq. ab aliquo eius cã ſuſcipitur defendẽ
B da,ſed illũ committit iudex à quocunq;
interficiendum,& tunc hmói hõ proſcri
ptus dr. Hoc quidẽ ſibi vult, verbum il
lud. Ite,diſcedite, nullo pacto veſtram
defenſionem,propugnationẽve ſuſcipio
Gen.4. proſcripti eſtis. Hac de cã ualde timidus
aiebat Cain, ecce eijcis me hodie a facie
tua,oẽs ergo,qui inuenerit me, occidet
Thr.3. me. Quid igitur facies perdite,ac ſcelera
te hõ? quo ibis,cũ à sũmi, ac prępotentis
Dei cõſpectu eius, Dæmonib. torquen
dus,igniq. ſempiterno cõburendus tra
daris? Diuina mĩa hucuſque tui extitit
propugnaculum, iuxta illud Prophetæ.
Miæ dñi, quia non ſumus conſumpti,
hęc uero ſi te deſerat,omnia ſane in te v
num inſurgent,& aduerſus te arma,ui
Iere.16 resq. ſuſcipient. Exulabis profectò a pa
tria illa cæleſti. Non.n.uidebit,inquit Ie
remias,cum uenerit bonũ. Neq. intueri
poteris ciuitatem illam, de qua regius il
Pſ. 86. le uates loquitur in hunc modum. Glo
rioſa dicta ſunt de te ciuitas Dei. Neque
ẽt faciem patris cęleſtis ulla unquam tpe
aſpicies,ideoque orabat Dñm ſanctiſſi
Pſ. 50. mus Propheta Dauid. Ne proijcias me
a facie tua. Quæ autem ſint huius ſenten
tiæ uerba,quæ ſequuntur audiamus.

Maledicti,inquit,cur ergo, Deus opti
me cũ eos a iucũdiſſimo tuo aſpectu abij
cias,non afficies aliquo ſolatio,bene po
Pſ.108 tius,q̃ male illis precando? Dilexit male
Ma.21 dictionem.ait Propheta,& ueniet ei, no
luit benedictionem, & elongabitur ab
eo,maledixit Dñs ficui,quę ſtatim aruit
neque aliquem unquam fructum reddi-
dit,ſic hõmi homines quibus Deus opti A
mus maledixerit, nullum opus æterno
Deo gratum,ac iucundũ efficient. Addit
Chrs,(in ignẽ) Cũ eos, Deus immortalis
à cæleſti patria repelles, & acerbiſſima
maledictione afficias,da illis,obſecro,lo
cum aliquem amœnum,& arborib.con
ſitũ,ubi uitam cũ aliqua ſaltem iucũdita
te degant. In ignẽ inq̃t illis, uobis cũdũ
eſt. Aptus ſane lectus,perpulchrumq.cu
bile,vbi molles,ac delicati hoĩes cõquie
ſcãt,qui manũ igni applicatã, breui tpis
ſpatio habere uix poſſunt. Et quis ex uo- Eſ.33.
bis, rogo poterit habitare cum igne de
uorante,& ardoribus ſempiternis.

Adiungit deinde Chrs Dñs, dãnatos B
ęterno igne eſſe cruciandos, ite inquit,
(in ignẽ ęternũ) ſi acerbiſſimo ignis cru
ciatu flagitioſos hoĩes addicis,conſtitue
ſaltem eis tps,Deus optime,in quo tan
to ſupplicio finis imponat, ſuccenſus eſt
ignis Babylonicus ad 49.cubitum aſcen
dens,non peruenit ad 10. qui eſt nume
rus venię,& remiſſionis. Idẽ ignis Baby
lonycus combuxit eos,qui ipſum excita
bant,q̃a eodem ẽt Dæmones ardent. O
ęternitas incomprehenſa.q̃ ſi quis atten
to aĩo conſideret, non dubito, quin tur
pitudine relicta,ad honeſtam ſe uitæ rõ
nem reciperet, Hęc ſunt,quę uos ſcelera
ti homines expectant,hę ſunt pœnæ,qui
bus perpetuo cruciandi eſtis, & tamen
non timebit? ſanè non percipimus ęter
nam hanc pęnarum durationem.

At clementiſſime Ieſu,ad horum do C
lorem leuandum, mæroremq. minuen
dum gratos illis ſocios adiunge,quorum
conſuetudine ipſi aliqua ex parte recreẽ
tur. Audite miſerrimos,& infęliciſſimos
ſocios,quib. cum uitam,ſocietatemq.ini
re illi dẽnt. Qui paratus eſt diabolo, &
angelis eius, Ecce infęliciſſimũ ſodalitiũ
quo dãnati magis dolebunt, ſed iure op
timo eos ſibi ſodales ad iungũt,quorum
ẽt flagitiorũ comites extiterunt. Recte
quidẽ illis aptari põt id Deu.32.congre- De.32.
gabo ſuper eos mala,& ſagittas meas cõ
plebo in eis. Locus ille inferiorũ ẽ quaſi
oĩum malorũ aggregatio, ſicut etiã bea
titudo cæleſtis bono rũ oĩum contuber
bium dici pt. In cęlo q̃dẽ oẽs ſenſus iucũ-

A ditare afficiunt,in inferis verò,odor, tactus,& qui liber alius sẽsus,tristitia, ac dolore maximo cruciat. Sed quo pacto
Simile cum hæc uera eẽ fatearis, flagitiosam ad huc uitã suscipitis? Vt vero odium, quo Deus pctm̃ prosequtur,melius pcipiamus finge aĩo mrẽm, q mero quodã amore filium suum cõplectitur, ita tñ succensa filium,quẽ mirifice diligebat,in fornacem detrudi iubet,ubi ille longissimo tpis spatio ardet,nr̃ tñ nulla frãgit mĩa, sed diutius filiũ ardere patit,incredibile sane facinus a filio susceptũ esse dicerẽ,cũ pijssima mr̃ filio ardenti mĩam non tribuat.
Ier.49. Perpende itẽ illius clemẽtiam,q clementissimas ẽt mr̃es more,& pietate superat
Pro. 1. cum ipse dicat,et si illa oblita fuerit, ego
B non obliuiscar tui, & tñ ita hoĩum pctis offendit,ut eorum cã ipsos hoĩes perpe-
Ma.11 tuo igni comburendos tradat, sed nulla prorsus miseratione cõmotus dicat, ego in iuteritu uestro ridebo,& subsannabo cũ vobis id,ꝙ timebatis,aduenit. O malum ualde quidem pertimescendum, timete eum,auditores,qui postquam occiderit corpus,hẽt potestatem mittendi in gehennam ignis. Neq; uero solum hmõi verbis Deum timendum esse iudicatur, sed etiam pctm̃ ipsum,quod et corpus interficit, & animum deinde æternæ damnationi addicit.

Hanc,de qua locuti sumus,diem sanctissimus ille Baptista pdicabat Genimi
Luc. 3. na uiperarum,ait,quis demonstrabit uobis fugere a uentura ira? securi ad radicẽ arboris posita est,omnis ergo arbor,quæ nõ facit fructum bonũ,excidet,& ignem
C mittet Quæ quidem uerba tm̃ apud auditores ualuerunt,ut accederent ad eum publicani,dicentes,Magister,quid faciemus. Milites ẽt Romani, qui diuinis honoribus sua idola psequebant,dũt idem tidem,quid faciemus, ut fugiamus a uentura ira? Eisdẽ profecto uerbis nobis utẽdũ est,nisi mẽs nr̃a a sua sede,& loco dimota planè desipiat. Hunc finẽ spectat hodiernum Euangelium in prima hac aduentus die propositũ,nimirum,ut nobis consulentes,nobiscum ipsi considere mus,quid facturi simus, ut pertimẽdam Dei irã declinemus. Cum Deus optimus maximus in animũ induxisset,ut Aegy- A
ptij primum tritico abũdarẽt,deinde ue- Ge.49.
ro illo maxime egerent, uoluit Pharaonẽ sui consilij fieri participẽ. Iosepho eã tpis uicissitudinẽ pdicente,ut hac rõne, cum terra tritici abundantiã suppeditaret,frumentarius cõstitueretur, q eo tpe, quo in magna annonæ charitate uersarentur Aegyptij,illis ad uictũ necessaria suppeterẽt. Eodẽ oĩno mõ se uobiscum gerit Ecclesia admonet.n. hoĩes, ut hoc tpe, quo Dei gr̃a, & benignitas in aĩos abundanter diffundit,& ille,qui plenus gratiæ, & ueritatis cælestiũ fructum copiã, & abundantiã suo in terras aduentu dilargitur, ut hoc inquã tpe paremus nobis necessaria in sterile illud iudicij
B tps,qñ oĩa ira, iustitia, ac seueritate plena erũt. Et quemadmodum auceps,qui Simile
aũt aliq̃ aucupari, illiq; mortẽ inferre ni tit, ea utit industria, ut prius illi uulnus infligat,q̃ aucupis strepitus audit,qui uero autẽ aucupari negligit,clamorem tollit,uocibusq; ac strepitu illam fugat,& abigit. Sic humani generis seruator,quia non vult mortẽ pctõris,sed ut conuertat, & uiuat nos clamoribus excitat, strepituq; & aquarũ fremitu, fugã nobis amicissime suadet. Qd diuinitus pdixisse vr̃ regius ille uates,cũ ait. Dedisti metuen- Pal.56
tib.te significationem, ut fugiant a facie arcus,ut liberentur dilecti tui. Arcus dñi distentus est contra te. Arcũ suũ tetendit & parauit illum, & in eo portauit uasa mortis,ꝙ si te lethali uulnere uellet percutere,nõ te præmonere, sed vulneraret citius,q̃ tu putares,urget tñ modo, & in C
tendit arcum, cõtendit uocem,ut fugias a facie arcus. Para igitur,& reserua,quæ tibi in nouissimo illo die erunt necessaria. Neq; existimes oĩa tibi suppetere, ut ille alter diues,cuius promptuaria plena erant,eructãtia ex hoc in illud, sed penuriam,atq; indigẽtiam,qua ptemeris post hac considera,& cum quadam ait formi dine rõnem,q̃ redditurus es,tecum ipse subducens,quid faciam,inquies,ut fugiã a uentura ira. Sed proh dolor. Diues sum,ais tu,& nullius egeo, cum sis pauper,miser,ac miserabilis. Qd si egestatem agnoscis tuam, dic, quid faciemus. Apo. 3

Et

A Et quidem ecclesiasticus reddet tibi responsum in hunc modum. Ante iudiciũ præpara iustitiam tibi,& interrogate ipsum,& in conspectu Dei inuenias propi-
Ecc.18
1.Co.11 tiationem. Quod aliis quidem uerbis, sed eodem prorsus spiritu doctor ille gẽtium Paulus scripsit, si nos metipsos, inquit, iudicaremus, non vtique iudicaremur, iudica ergo te ipsum,& non iudicaberis. Perpende diligentissime scelera a te in Deum optimum patrata, eaque demisse, atque humiliter deterge confessione, ut ea in seuerissimo illo tribunali tegantur, & miro quodam silentio dissimulẽtur, ac denique tuam contra te sententiam profer, pęnasque persolue, antequam a iudice illa feratur,& æternis cru-
B ciatibus addicaris. Atque hoc sane est iustitiam ante iudicium præparare. Qđ
Iob.23 quidem præstitit sanctissimus Iob ut explicat D.Greg.lib.6.mora.cap.14.in illa uerba. Quis mihi hoc tribuat, ut agnoscam,& inueniam illum,& ueniam vsque ad solium eius, ponam coram eo iudicium,& os meum replebo increpationibus. Eia ergo auditores discutite uos ipsos diligenter, & animus nouissimo illi iudicio adestote,& scelerum maculas confessione delentes, ad honestam vos vitæ rationẽ referte, si enim fiet ut tam in hoc
C primo, quam in illo secundo Christi Domini Aduentu cęlestem iudicem benignum, clementemque experiamini, illiusque gratia, ac beatitudine perfruamini &c.

Dominica Secunda Aduentus.

Tu es, qui uenturus es, an alium, &c. Matth. 2.

Vidimus superiori Dominica secundum Christi aduentum spirantem iram, plenumque minarum. Quem formidanda, ac pertimescenda signa, atque portenta præcessura ostendimus. Nimirum signa in sole, luna,& stellis. Proponendus nobis hodie ante oculos est primus ille iocundissimus Christi aduẽtus, suauitatis, mīæ, amorisq; plenissimus, quem etiam sua signa præcesserunt in so- B
le, luna,& stellis. Non quidem signa, q̃ formidinem nobis, ac timorem incuterent, sed quæ hoĩum animos incredibili lætitiæ uoluptate,& amoris suauitate ꝓfunderent. Audi vero hæc signa Apo.12
signum magnum apparuit in cælo mu- Ap.12.
lier amicta sole,& luna sub pedib. eius, & in capite eius corona duodecim stellarum. Signum magnum Maria miraculum grande, sed signum amoris, & grãæ sole amicta iustitiæ stellis ornata, sed q̃nam est luna illa, quæ sub pedib. eius est utique Ecclesia, quæ dr̃ Cant.4. pulchra
ut luna, quæ ad pedes Mariæ obuoluta Can.4.
recipit à sole (quo illa amicta est) lumen splendidissimum, iõ monet Bern. ampli- Bern.
ctamur Marię uestigia fratres mei,& de- C
uotissima supplicatione beatis illius pedibus prouoluamur, teneamus eam, nec dimittamus, donec benedixerit nobis, potens est.n. vellus est.n. inter rorem,& aream, mulier inter solem,& lunã. Maria inter Christum,& Ecclesiam constituta. Aue Maria.

Soletis, qui in ꝓfundæ noctis quiete suauẽ aliquib. concentũ exhibere vult, eos dormientes primũ excitare ne in vanum ipsis torpore, ac sõmo consopitis tã suauis harmonia ꝓponat, ad eos uero excitandos solet manibus pedibusq; ꝓstrepere,& inqetudinẽ arte moliri, ut ẽ somno euigilent. Volens ergo Ecclesia nobis
proponere optatissimã illam musicam Can.2.
mũdo, q̃ mirũ in modũ exoptabat spõsa cũ dicere, sonet uox tua in auribus meis vox.n. tua dulcis, ut aĩæ nrę excitentur, ꝓp quas illa fit, eamque audiant, clango-

A rem terribilem tubę iudicij nobis proposuit,quo illi, qui uitiorum somno sopiti sunt,& hi,quorum grauantur corda crapula,& ebrietate,& curis huius uitæ explicari possint. Hora est, inquit Paulus, iā nos de somno surgere,sicut.n.in fine, mundi oēs mortui excitabuntur tuba illa,& resurgent ēt,qui in nouissimis terrę, & abyssis erunt, sic eodem mō tuba nobis proposita,si intime consideretur, sufficiens est,excitare oēm peccatorem,licet profundissimo somno sit oppressus.
Ro.13

Iam ergo nobis excitatis proponitur hodie dulcissima musica primi Christi aduentus,quo dulcius nihil. Secundo aduētu nihil terribilius, primo nihil optabilius: non misit Deus in filium suum in mundum ut iudicet mundum, sed ut saluetur mundus per ipsum. Vide dulcedinem nuntii huius,fidelis sermo & omni acceptione dignus,quia venit Iesus peccatores saluos facere,q.d.sermo est fidelis,& uerba sunt fidelia omnia, q̄ Deus loquitur,quia fidelis dn̄s in omnib.uerbis suis,& Ioannes, hęc uerba fidelissima sunt,sed non oī acceptione digna qa plurima terribilia sunt,quæ audite nollemus,an non fidele verbū iudicij, de quo Xp̄s,cęlum & terra transibunt,verba āt mea non transibunt? sed alioquin tremēdum verbum vis audire verum fidele,& acceptum,dulce,acceptione oī dignum, vnum,& optimum? audi uenit Iesus peccatores saluos facere,adeo mitis, & humanus,ut de hac solum re eum nocentē voluerint inimici ostendere, cum ei adducunt mulierem in adulterio deprehensam ut de nimia mīa eum accusent legis transgressorem, Ioannis. 8. & cum eam lex lapideri pciperet, adinuenit eius mīa modū,quo eam eriperet,nec ego te cōdēnabo. Exod.32. Descendens Moyses de monte lapideam legem ad montis radices fregit,& descendens Iesus de cęlo rigorem fregit legis timorabilis. Satis se ostenderat iustum,nunc misericordem, ac benignum comprobare vult,huius vero rei gratia opus fecit eximiū opus maximum,& post omnium seculorum memoriam nunquam auditum.
Ioan.3.
1.Ti.2.
Pl.144
B
Apo.2.
Luc.2.
Ioan.8
C
Ex.32.

Nam ꝙ aliud Dei maius,ac pręstātius opus esse potuit,quam ꝙ ipse, qui Deus est ab omni corporis cōcretione disiunctus,fieret hō? Quę res tanta quidem est ut iam inde ab ipsus nascentis mūdi primordijs grauissimis fuerit patrum testimonijs roborata, sacrorum uatum pdicationib.effata,obumbrata figuris,expssa miraculis,ac sybillarum etiā oraculis tot ante seculis suggesta, ac pręnunciata diuinitus ita uerò humanę mentis uires exuperās, ut adhuc illi mundo fidē non adhibeat. Vnde Esai.53. dn̄e quis credidit audiui nostro,& brachium dn̄i cui reuelatum est? Et Abac.1.aspicite in gentibus,& uidete,& admiramini, & obstupescite,quia opus factum est in dieb. uestris,ꝙ nemo credet,cum narrabit. Sed num ante dictum non fuerat a Prophetis opus hoc? Acto.3.omnes Prophetę annunciauerunt dies, & Zacharias erexit cornu salutis nobis in domo Dauid pueri sui,sicut locutus est per os sanctorum, qui a seculo,i.a principio sunt Prophetarum eius. Et Maria, sicut locutus est ad patres nostros. Oīb.ergo seculis reuelatum est hoc misterium. Primo ut sicut p Xp̄m decreuit reconciliare sibi oīa,ita sē per eius fides vel implicita esset ad salutem necessaria. Secundo, vt res tanta,ac tam mirabilis credibilis fieret,tot roborata testimonijs,de quib. Psalmus, testimonia tua credibilia facta sunt nimis,et adhuc mysterium est adeo reconditum mīa tanta,ut incredibilis mundi sit uisa. Et ipsi quoque Seraphinis incredibilem stuporem,ac singularem admirationem peperit. Qd ut significarent,cū in ppitiatorium respicerent versis se uultib. intuebātur,quasi attoniti de tanta mīa,obstupentes,atq; admirantes tantam Dei erga homines misericordiam, quę in hoc tanto beneficio fulget,ac splendet.
A
Esa.53
Aba.1.
B
Act.3.
Luc 1.
C
Psa.92
Ex.25.

Pondus uerò huius diuinę misericordię,quam nos confitemur,ac colimus,tātum est vt non sint nobis uires, nec humeri ad eam sustentandum, quia in hoc summa Dei charitas ostensa est,& ob oculos posita. Primę Ioann.4.in hoc apparuit charitas Dei in nobis,quoniam filiū suum vnigenitum misit Deus in mundū vt vitam haberemus per eum. Vt pondus
1.Io.4.

A dus huius beneficij, nobis ostenderet ex hibiti, vide quale pondus fuerit solū pro
Gen.17. missi Gen. 17. dicit Deus ad Abrahā, ex Sara dabo tibi filiū; cui benedicturus sū cōsidera ꝓmissionis pōdus ex eo, ꝙ sequtur, cecidit Abrahā in faciē suam, quasi nō ualēs sustinere illud, illis vero verbis Chrm̄ ꝓmissū Paul⁹ asserit, qd tm̄ erat beneficiū, ut pp illud Abrahā se in terrā daret. Promissum quidē tūc, sed iā exhibitū nobis, ꝙ cum audiuit Ecclesia vniuersa genuflectit, & cadit in terram cū in sacris quotidie auditur, & hō factus est q. d. uires nō suppetunt tanto beneficio sustinendo. Et nō tanti ponderis illa est, ꝙ nō solū hō fit in antiq̄ illā libertatem
B assertus, atque in pristinum statum restitutus, qd magnum esset quidem ac singulare beneficium, sed hoc idem eo mō factū est, & tali, ac tanto medio, ut maiori adstrictissimus obligatione, & maiori obligati beneficio pp modum libertatis nr̄æ, & medium eius, q̄ pp ipsam libertatem, ut pluris in hoc sit habenda medicina, quam ipsa nobis salus exhibita. Vt nos in dignitatem eueheret, ipse se depressit in terrā, in eaque summisse abiecteq. se gessit, ut nos diuinis suis bonis locupletaret, nr̄am ipse paupertatem delegit, charissimāque sp habuit ut nos cœlestib. virtutū ornamentis indueret, semetipsum exinaniuit, ac suam uilus est exuere maiestatem, ut nr̄m illū aīi candorem, qui peccati contagione fuerat turpiter læsus, atque fœdatus, nobis restitueret, serui formā suscepit, & apparuit in similitudine carnis peccati, denique, vt vitam nobis donaret ipse suum sanguinem uitamq; profudit. Erat uniuersa
C Aegyptus locustis plena, misit uero De⁹ ventū maximum, qui uniuersas congregat, & in mare mersit. O pelagus inexhaustum charitatis, quis amoris ingens spiritus ille fuit, quis te cōpulit oīa mundi mala, & peccata congerere, & in te ipso penitus suffocare? posuit Deus in eo
Esa.53 iniquitates oīum nr̄m, ait Esaias, & oēs
Psa.87 fluctus tuos induxisti sup me, loquitur ipse per Psal. 87. O abyssus puritatis, ò quietissima sanctorum requies, qd tibi cū tēpestate diuinæ iustitiæ, ut oēs fluct⁹ suos inducat super te? Quid tibi cum oī
A malo, qui omne bonum es? immensa, & infinita charitas id effecit, magisque me adstringis mea suscipiēs, qua tua dom⁹.
Si princeps magnus a serpente morsus esset venenoso, & in salutem eius necessarium esset, ut quispiam in vulneris loco os ponens, vniuersum venenum ebiberet, & ad se traheret, ut sic princeps veneno liber viuere posset, adhoc officium præstandum inquireretur uilis seruus, cuius vilipenderetur uita, vel damnatus ad mortem, ut biberet uenenum, & principem liberum redderet, sed quis princeps, ut seruum veneno infectum liberet, eius uenenū ad se ore traheret, conti nuo moriturus? nullus unquam id fecit. Simile
O Rex magne super oēm terram, princeps infinita prēditus charitate, ut vsque pue nerunt viscera miæ tuæ, qb. nos uisitasti oriens ex alto, ego inutilis seruus ab antiquo serpente morsus, neq; inuentus est in cęlo, neq; in terra seruus alter, qui venenum a me extraheret, & sibi ebiberet, nisi tu, tu meā deuorasti mortem, tu pro me damnato, mori voluisti, & uitā Dei pro hoīs uita dedisti. Dn̄t inimici uiuit Barabbas, occidatur Chr̄s, dicit Chr̄s dum uiuat hō, moriar ego, quis mihi det ut ego moriar ꝓ te? loquebat Dauid pro Absalon filio charissimo, sed qd ille uerbis dixit Chr̄s facto, & opere, perfecit ꝓ nobis moriens, nostrum seque præstans seruum, vñ ait, non ueni ministrari, sed ministrare, & dare animam meā redem ptionem pro multis. Quis tm̄ beneficiū non magni faciat, si oblitus fuero tuī, obliuiscatur mei dextera tua, memoria me mor ero, & tabescet aīa mea, suppetunt ne tibi vires tanto sustinendo beneficio? B 2.Reg.18. Ma.20
Tanto igitur uenienti regi oēs obuiam procedere debemus. Solet regi benigno regnū ingredienti occurrere malefactores, & ꝓscripti veniā petentes, ciues etiā cū munerib. eum suscepturi procedunt, 2. Reg. 19. occurrit Semei Dauidi in regnū reuertenti, & ꝓstratus; corā rege dixit, ne reputes mihi dn̄e iniquitatē, neq; memineris iniuriarū seruiuit, agnosco ego seruus tuus peccatum meum. Rn̄dit Abisai, nūquid ꝓ his verbis nō occidet C 2.Reg.19.

Semei,

A Semei, qui maledixit Chro dñi? Et ait
Ma. 25 Dauid, ergo ne hodie interficietur uir in Israel? an ignoro, hodie me factum regẽ super Israel? Et ait Rex Semei, nõ morie ris? Hodie clamor factus est, ecce sponsus, ecce Rex venit, vexite obuiam ei oc currant iusti muneta deferẽtes induti fe stiuis uestib. abijciamus opera tenebra-
Amos. 4. rũ, induamur arma lucis Amos 4. ptæpa rare in occursũ Dei tui Israel oĩum uirtutũ ornamento, & earum exercitio nos ornemus, induere vestimẽtis gloriæ tuę Hierusalẽ. Occurrant pctõres humiliati pœnitentiam agentes cũ Semei mansuetus venit non iudicare, sed saluare.

Hoc lętissimũ nunciũ, ꝙ Euãgeliũ dr̃, p antonomasiã, i. bonũ nuntium, mũdo
Luc. 1. Ioãnes attulit, præibis. n. añ faciem dñi,
B ad dandã scienciã saluis. (Cum audisset Ioãnis in uinculis.) Sed quo pacto uir tãtas in malefactorũ uinculis? rñdetꝰ qm̃ iustus, & sãctus est (& sciebat Herodes, eũ virum iustũ, & sanctũ,) atque adeo cinis
Mar. 6 Hierl̃m, contra q̃ filij Babylonis, ut inimici pugnant, & quasi inimicum capiũt Ioãnẽ. Qñ bellũ geritꝰ acre inter duas ciuitates, continuo captiui sũt hinc inde. A mundi initio duas diuisas esse ciuitates Hierusalẽ, & Babylonẽ in duob. Adę
Aug. d ciuitat. Dei. filijs oñdit Aug. statim pugnatum est, & captiui exutroq. exercitu fuere. Belligeratur Cain contra Abel. Ismael contra Isaac, & qño tunc is, q̃ s̃m carnẽ psequebatur eũ, q̃ s̃m spũm, ita & nũc, & si aliq̃do induciæ sint inter inimicissimos, sed secura, firmaq; pax nunq̃ erit. Ita inter bonos, & malos aliquãdo induciæ sunt, sicut fuerunt Ioãnis cũ Herode, qñ eum libenter audiebat, & audito eo multa
C faciebat, sed pax stabilita, & affirmata
Mar. 6 non fuit, iõ misit eũ in carcerem. Quid
Sap. 2. mirũ? circumueniamus iustũ, loquuntur impij, qñ contrarius est operibus nr̃is, & diffamat in nos peccata legis, talem se præbuit cum Herode Ioannes, oppositã. n. iuxta se posita magis elucescunt; sic impudicitia Herodis cum Ioannis angelica puritate. Sicut boues crassi coram macilentis, Ioannes a Deo factus, miraculo cõfectus, optimus undiq;, oĩa. n. miraculo facta talia fuere, uinum nuptiarũ optimũ, aqua de petra optima, quæ ideo mel dr̃, manna fit, quod iõ habuit oẽm saporem suauitatis. Herodes a diabolo cõpactus, & suis quasi moribus effectus. Nec uero iusti miranꝰ, uel aio deficiunt cum cõtra eos impij insurgũt. Doctrina est Gregorij, sancti plus in hoc sæculo ti menti prospera, quã aduersa, licet. n. sint Greg. 4 Mor. 2
Dei occulta iudicia, in hoc, ꝙ in mundo malis bene, bonis male fit, occultiora tñ sunt, cũ bonis bona, malis mala eueniũt, nam primum facile deprehenditꝰ, ꝙ malis hic bene fit, ut aliqua bona, quę agunt in alia uita non remuneranda, nec æterno p̃mio digna, hic eis munerentur, bonis uero, & pbis male hic fit, ut pctã, q̃ committunt, alia uita non punienda, hic puniantur. Sed cum bonis in hac uita bene est, incertum est, an hoc ideo fit, ut magis ad bonũ incitenꝰ, uel forte ut hic B
recipiã p̃mium operum suorũ, q̃ aliqua occulta rõne digna nõ sunt æterna mercede. Similiter cũ malis hic male est, in certũ est, an æterni cruciatus eis reseruati, hinc initium sumant, uel forsan hic iudicantur, ut non cũ mundo damnentur. Hinc sancti in hac uita magis prospera, q̃ aduersa formidant, cum & ea cor hic maxime detineant, ne in Deũ libere teneat. Primo ergo Ioãnes in vinculis est, ꝙ libere veritatem prædiceret regi, sic oẽs Prophetæ, & Prophetarũ dñs uitam pro fuderunt, qa ueritate dixerunt. Merito
3. Reg. 20. Propheta annunciaturus Achab ueritatẽ, loquitur in sermone dñi ad socium, percute me, paratus ut esset, multa sustinere, vt ueritatem p̃dicaret, iõ voluit eũ dñs prius pcuti. Sed iterum attende, noluit eũ percutere socius eius, 3. Reg. 20.
& iõ audit, percutiet te leo, qa dñs dixit C
pcute hunc, & noluisti. Sed alter ait, qua rõne ego te pcutiã, qui socius. q innocẽs, qui Propheta es? dñs præcepit, hunc percuti, percutiendus est, ꝙ si non percusserit, a leone discerpetur ille, qui percutere iubetur. Prædicatori dicitur a Deo, percute omnem peccatorem, siue sit Rex, siue Episcopus, siue princeps, si nõ percusseris eum, & percutiet te leo. Sed ais, quid ille mihi mali fecit, ut eum percutiam? esto, nil tibi fecerit mali, dominus

A nus,pcepit,pcutiēd' a te ē, ne pcutiaris. Hoc Ioannes pſtitit,& iō in uinculis eſt.
Rupe. in Ma. (Tu es qui uenturus es.)Rupertus hic ait.Audierat ante Ioannes aliqua opera Chriſti,ut conuerſionem aquę,in uinum, uiderat ſpūm deſcendentem,nec tñ tunc eū interrogat,an eēt Chrs, ſed poſt multa opa,& miracula, cum iā ppe mortem eſſet,& rō eſt,nā initio operū ſuorum,vt
Ma.16 dicit Mat.16. prohibuit diſcipulos dicere, ꝙ ipſe eēt Chrs,cū.n.eſſet accuſādus & morti tradendus, ex hoc ꝙ nomē ſibi regiū aſſumpſiſſet, ꝙ inuisū erat Iudæis
Io.19 & Romanis.Io.19.oēs,qui ſe regē facit, contradicit Cæſari, iō ne cōtinuo daret occaſio accuſationis, & mortis, noluit
B tunc Chrs dici,ante.n.erat cōdēdum Euangelium,& plura edenda miracula in eius cōfirmationem,quo peracto non recuſauit regis,& Meſſiæ nomen, imo pu
Ma.21 Lu.19. blicè admiſit. Matth.21.Luc.19. Oſana Benedictus,q uenit in nomine Dñi, benedictus,q uenit rex. Cum ergo iā uideret Ioannes Chrm ſe ſufficiēter manifeſtaſſe miris operib. iāque tps aduenisse conueniens,quo Rex, & Meſſias dicendus erat publice ut ex ipſo Chri ore hoc audirent,haurirētq; diſcipuli ſui, ad hoc illos ad eum mittit, ut interrogatione facta rñdeat, ex eiuſq. ore uniuerſus mundus illud audiat.Necuero Ioannes dubi
Simile tabat,ſed dubitabant eius diſcipuli, quibus ſatis facere conatur.Contigitq. Ioanni, ꝙ amantiſſimo patri contingere ſolet,q vt puerū dilectū loqui doceat,effici
C tur puer cum puero, & verba puerorum profert,ut paulatim filius loqui ediſcat, & ſic fit inſipiens,qui ſapiens eſt,puer,q vir eſt.Sic Ioānes accōmodās ſe rudibus diſcipulis, quaſi dubitat, vt ſic eos diſcere faciat.Oīa hęc nouit charitas perfecta operari. Audi amantem Paulum,oīa oī
1.Co.9 bus factus ſum,ut oēs lucrifacerē,ijs,qui ſine lege, quaſi ſine lege, cum ſine lege Chri non eſsē,qa ſapientib.& inſipienti bus debitricem ſe exiſtimat charitas. Sic ergo ſapiēs Ioannes, q in lege Chri erat quaſi ſine lege,& ipa efficitur hodie,interrogans,ut Chriſti agnitione impleantur diſcipuli. Non ergo interrogatio hæc ex defectu fidei orta eſt, ſed ex ſuperabundantia charitatis Ioannis. Sic 1.Theſſa. A
2.Facti ſumus paruuli in medio veſtrū 1.The. 2.
tanq̃ ſi nutrix foueat filios ſuos. Ecce paruulum cum paruulis factum.Et deinde tanta res erat, Deum hoīem fieri,tam que mirabilis, ut opportuerit innumeris teſtimonijs cōfirmari,ut crederetur. Annunciatur a Prophetis,& Sybillis,tot adūbratur figuris (ſed hęc omnia ſatis non rāt,ueniat Ioannes eiuſdem veritatis fideliſſimus teſtis, omni exceptione maior. Sed nec hoc ſatis eſt,ueniat Chriſtus & innumeris operibus illud oſtēdat, ſed nec id ſatis eſt, ut tanta res credatur,ut decet,niſi Deus interiori lumine hominem ad ſe trahat,ut credat, donum.n. Dei fides eſt. Quia ergo hoc donum Ioānes diſcipulis dare non potuit,illos ad Chriſtū mittit,a quo illud recipiant,quod ut efficiatur,interrogant,(tu es q uenturus es. B

Sed quæ erat rñſio interrogationi tantæ?utiq. per opera data eſt. (In illa hora multos curauit,&c. dicite,& renunciate Ioanni,Cæci uident, &c.)Saluatoris ſignum opera ſunt, non uerba, diuina uti que reſponſio plene ſatis faciens. Quęrit D.Th.3.p.q 43.ar.4. vtrum Chriſti opera ſufficienter oſtenderint eius diuinitatem,& rñdet affirmatiuè,ſm illud Ioannis:opera q dedit mihi pr,vt faciam,ipſa teſtimonium perhibēt de me.Natura .n. cognoſcitur per operationes pprias,uides animal ratiocinari, dicis hō eſt, ſic cum Deus ſit,qui facit mirabilia magna ſolus propria uirtute, manifeſte colligit Deum eſſe, qui tot mirabilia operatur Maxime ſi conſideres multitudinem mirabiliū de quib.ille ait:ſi opera non feciſſem in eis,quæ nemo alius fecit, peccatū non hērent,nunc aūt excuſationem non hñt de pctō ſuo Mat.8.oēs male habentes curauit,ubi Chryſ.intende;quantam multitudinem curatam tranſcurrunt Euangeliſtæ, non unum quemque curatū enarrantes, ſed uno uerbo pelagus ineffabile miraculorum inducentes. qd' hodie oñdit,(Cæci uident)&c. Et deinde ſi attendas modum edendi mirabilia, cum hoc faceret, imperio tanquā dñs creaturæ,ſicut,qui dixit,& facta ſunt. Sic imperauit ventis, & mari,Mat.8. vnde mirantur

D.Th. 3. p. q. 43.a. 4 Ioan.5 — C Ioan.5 — Mat.8 Chry. — Pſ. 32. Mat.8

A tant oẽs,& dñt,q̃ nã doctrina hæc non quia in ptãte spiritib. immundis imperat Mat.8. & obediunt ei? Sic petit Centurio, tm̃ di ci uerbo,& sanabitur puer meus, sicut, ego dico seruo meo fac hoc, & facit. Et de mum idem maximè constat, qa miracula edebat in testimoniũ huius ueritatis, ꝙ ipse esset Xp̃s, cum.n. miraculum sitte stimonium diuinum ueritatis assertæ illud comprobat miraculum, ꝙ per doctri nam asseritur. Alii sancti miracula operantes se Dei seruos dicebãt, hoc ꝓbabãt Ioã.11. miracu lis, Xp̃s se dicit Messiã,& Deum ut credant, qa tu me misisti ait, añ Lazari resurrectiõnẽ, uñ miracula illud sufficienter probant. Simile Sicut rex mittẽs seruum pro rege, licet vices regis ei committat, sed multa taxat, ac limitat non oĩa seruo fidẽs, cum vero filium hr̃dem in aliquod B mittit regnum, plenissimam oĩum ptãtẽ ei facit. Alijs ergo iustis, ut famulis licet dederit potestatẽ in domo, & regno suo sed tanquam famulis,& Moyses fidelis in omni domo eius tãquam famulus, sed Xp̃s tanquam filius, ideo sine limite, ac termino data est ei omnis potestas in cęlo,& in terra opibus ergo eximiis Chr̃s Dñs rñdet qõni. Sicut ergo Saluatoris signum non verba sed opera fuere, sic saluandi signum opa esse dẽt. Vidisti hominem recta loquentem bona consiliantẽ, sed ope nihil pficientem, non hũc saluandũ credas. Ps.77 Ij sunt filij Efrem, de qb. Ps. intendentes,& mittentes, arcum, conuersi sunt in die belli. Qñ ad scopum iaciunt sagittas recte arcum intendunt, sed cum C in inimicos iaciendę erãt, fugiunt, nõ hi inter milites numerandi. 2.Pe.1. Opa a te petit Dñs. 2. Petri. 1. fratres satagite, vt per bona opa certam vestram vocationẽ,& electionem faciatis. Quãlibet alta, & folijs plena sit arbor, si fructum nõ referat, audiet, omnis arbor, q̃ nõ facit fructum bonũ, excidet,& in ignẽ mittet. 3.Reg.21. 3. Reg. 21. irascitur Deus Achab, pp multa, quorum vnum illud fuit, ꝙ ex umea fructum referenti hortum voluntatis solis flosculis ornatũ effecit, fructibus, nãq, non flosculis Deus nr̃ delectat. Gen.3. Vide peccatẽ Adam cui omnium arborum fructus cõcesserat Deus, folia ficus sibi arbitrat poti⁹ sumẽ-

da. Osee. 10. vitis frondosa Israel, i. abũdans folijs, non fructu, non qui dicit mihi dñe dñe, sed qui voluntatem pr̃is mei facit, ipse intrabit in regnum cælorũ. A Ose.10 Mat.7. Nõ recordamini maledictæ ficus, quia folia sine fructu inuenta est hr̃e? Recte ergo Iacobus, ego credo, benẽ, oñde mihi fidem tuam ex operib. si hæc nõ præstas, factus es mendax promissor Deo, Deus autem non irridetur ut homo, quem aliquando promissis decipies. Iac.2. Sed adhuc in his Xp̃i opibus quib. se Messiam oñdit, aliud est consideratione dignũ, & imitatione. Iudæi signa petunt, sed q̃ signa utiq. de cęlo portenta vana videre desiderant, qui soli sciant vanitati, talia exhibebit antichr̃s faciens imagines loqui,& ignẽ de cęlo descendere, ut dr̃ in Apoc. Ap.13. sed Xp̃s signa ꝓfert utilia, quia in oĩb. uoluit se hoĩb. bñficũ, & ꝓpitiũ exhibere. B Act.10 Hinc Petrus, qui ptransit bñfaciendo & sanando, oẽs oppressos a diauolo. Audi signa,& miracula maxima beati Iob c. 29. oculus fui cæco,& pes claudo, pr̃ eram pauperum. Verè hoc in toto rigore Xp̃s pstitit dum cęci peum videt, claudi ambulant non vero Iob, sed ea sibi verba vsurpat, quia sua mĩa eorũ ut poterat, subleuabit miseriã. Iob.29 Hæc maxima miracula hoĩs Chr̃iani, hæc signa iustorum pcipua opa charitatis. Ioã.14 In hoc, ait magister cęlestis, cognoscẽt uos meos esse discipulos, si dilectionẽ ad iuicẽ habueritis. Et de his iiudicio rõnẽ es redditurus. Ma.25 C Vę eis, q hæc signa ñ habuerint, qb. dicet, esuriui, & ñ ddistis mihi manducare, nescio uos, quia oleo carctis. Qñ vides diuitis dñi famulos fame pitere, dicis, ęconomus furat ea, quæ seruis tribuẽda erãt, ñ.n. dñs diues, & bon⁹ Simile eos fame cruciaret, nã quid aliud ostẽdũt tot peuntes pauperes, nisi diuites fures esse? solus Deus absolutus dñs oĩum ẽ, dñs vniuersorum tu es, ꝙ oñdit præcipiẽs terram in Israel, nõ vẽdi in ppetuũ,& addit Leu.25 quia mea est terra Israel, & vos aduenę, & coloni mei estis. Licet.n. verum nobis cõcesserit dñũ tpaliũ, sed ñ ita absolutũ, ut in luxurijs,& vitæ voluptatib. oĩa possemus dissipare, felices vero hi, q in iudicio hoc signo decorabuntur, qb. dicet esuriui,& dedisti mihi manducare. Pro.38 Et vide

an

A an sint hęc opera illa, de quib. scriptum est, laudent eā in portis opera eius in portis antiquitus iudicia exercita audiuim⁹, in iudicio ergo laudabitur anima fidelis operib. suis. Alia non noiat Christus, de quib. laudat suos in iudicio, nisi hęc. Miraris sanctos, quod miracula edant, magis mirare, quod opera charitatis efficiāt, hęc sunt potius eorum opera, in quib. ipsi cum Dei gratia fuere pręcipui agētes, & pro quib. eis concedenda gloria est. Hac in re consil ium tibi sit, habes filios, inter hos vnum numera Deum, cui in paupere necessaria exhibe sicut filio. Nō habes filios, sit tibi Deus filius unicus, cui pręstabis minima a quo recipies maxima. (Quid existis in desertum uidere.)

B Vita Ioannis est in deserto. Nihil sic uitam Christianam reprętentat ac desertum, sicut in deserto delicię nullę, sed asperitas est, sic uita Christiana oīa dulcia

Dama. in hist. respuit, Damascenus in hist. Iosaphat aīt, antiquitus christianos viros dictos, qui omnia terrena, & voluptuosa sperne bant. In deserto nulla hominum habitatio, ita nullus locus ita solus ab hominibus relictus, ut uita Christiana, vbi iam

Mat. 7. perfecti Christiani? Possemus nos melius quam alter philosophus homines lucerna inquirere in foro, & quam pauci inueniuntur, pauci sunt qui intrant per eam, ait Christus. Tandem desertū horribile est, nec in eo commorari potest, nisi qui odit patrem, matrem, adhuc & animā suam, & hic, est Christi discipulus.

Exo 8. Adhoc desertum vocat Deus veres Israe

C litas. Dimitte populum meum, ut sacrificet mihi in deserto, sicut in deserto sunt ferę, quę contra te dimicant, Pharao persequens, sic prorsus hanc uiam ingrediētes offendunt innumeros hostes, tam uisibiles, quam inuisibiles, sed amabile desertum, quia ponet desertum in delicias, hęc uia ad terram promissam, hic manna, & dulcedo cœlestis, hic columna nos ducens, hic aqua de petra, terret te dæmō huius deserti aspectu, horridā, & incultam dicit uirtutis uiam, ne credas ei, exterius sic se res hēt, sed interius pax multa, pax Dei, quæ exuperat omnem sensum, modicum laborabis in opere ipsi⁹, & inuenies tibi multam requiem. (Arūdinem uento agitatā.) Quid nos expressius repræsentat, statumque nr̄m quam arundinetum, quod vento facile mouet? Greg. 33. Moral. per arundinem vitam carnaliū intelligit, qui p̄ palem gloriam foris quasi ad alta proficiunt, intus tamē a soliditate ueritatis inanescunt, exteri⁹ pulchri, sed intus uacui. Quo cōtra Christus, & omnia, quæ ad eum perti nent, nihil grande deforis habent, intus verò omnia sunt plena, & magna. Aspice sacramenta exterius, & uide, quid tibi apparebunt, aquas, spēs panis, & uini, sed intus plena sunt diuinis, & altissimis rebus. Psa. 44

Considera benè institutam uitam sm euangelium, vitam videbis pauperem, ieiunam, afflictam, non est exterius pulchra, sed interius, iuxta Ps. omn s gloria filiæ regis ab intus. Nigra sum sed formosa, loquitur sponsa, sicut tabernacula Cedar, sicut pelles Salomonis, tabernacula .n. Arabum exterius, pluuię, & ventis exposita uilia sunt, sed interius omnia prætiosa seruantur, sic ēt tentoria Salomonis. Sicut ēt Arca testamenti, exterius cilicinis operta erat, intus uero oīa pulcherrima, talem te exhibere Deo oportet, nō ornatum quęrens exteriorem, sed interiorem. 1. Pet. 3. docens fidelium mulierum ornatum, ait: quarum non sit extrinsecus capillatura, aut circundatio auri, aut indumenti uestimentorum cultus, sed qui absconditus est homo cordis in corruptibilitate quieti, & modesti spūs, qui in conspectu Dei locuples, sic. n. aliquando, & sanctę mulieres sperantes in De o ornabāt se subiectæ proprijs uiris. Licet ergo aliquo modo extera, & quę ad corpus spectant, curanda sint, maximè tamen quæ animam, uito ergo iusti est interiora curare exteriora despicere. (B) (1. Pe. 3) (C)

(Hominem mollib. uestitum.) Ostendendum nobis est omnem mollem uestitum, & cibum opiparum, & denique oē, quod delectat alienum esse ab homine, maximè uero a iusto. Primum alienum est ab homine, quia factus est ex homo ne, & limo, non ex sole, aut cœlo, sed infima terra, ut se vilem agnoscat nec curet alta. Et ideo sicut terra inculta p̄fert Gen. 3.

spinas

A spinas & tribulos, ut uero bonum fructum faciat, aranda, fodienda, & conterenda est, sic hõ ut fructus reddat cœlo dignos, aspere tractandus est. Et prima uestis homini data a Deo, de pelle fuit animalium, quo eũ docuit mortificare membra, quæ sunt super terram, eiq; dixit, in sudore vulnus tui vesceris pane tuo, quid a voluptate longius (ad hoc eũ è paradiso expulit. Ideo strenui, nominatique duces milites educabant suos aspe ris, non deliciosis. Et cum Iulium Cæsarem amici monerent, ut sibi caueret a quibusdam Romanis cinibus, respondit, ab his cauere nõ est necesse, qui deliciosam uitam agentes, grossi pingues & rubei sunt, eius autem ueram fuisse sententiã probauit euentus, non.n. ab illis occisus, B sed a Bruto, & Cassio macillentis, & qui uitam a delicijs alienam ducebant.

Suetonius.

Secundo deliciosa uita a christiana uita alienissima est, quæ uniuersa crux est, qui salutem æternam consecutus est, imago Christi sit oportet, & Christi crucifixi. Vnde Paulus ait: Qui sunt Christi, carnem suam crucifixerunt, cum vitijs, & concupiscentijs suis. Qui delicate nutrit seruum suum, postea sentiet illum cõtumacem, sic qui delicatè corpus tractat. Vide quid Sampsoni cõtigerit, adeo fortis fuit, vt leonem discerpserit, mandibula asinæ mille peremerit uiros, sed tradidit se blanditi's, & in Dalilæ sinu caput reclinatus, ibi ablata est ab eo fortitudo ibi ligatus est, & seruus factus Philisthinorum. Attendite, si hunc nostrum spiritum fortem, atque virilem caro sibi subC ijciat, & blanditijs ipsum in sinu foueat, ac dormire faciat, uires omnes amittit, & uitam gratiæ. Ideo monet Petrus, obsecro uos tanquam aduenas, & peregrinos abstinere a carnalibus desiderijs, q militant aduersus animam. Cum enim spiritus, & caro sibi inuicem aduersentur, si caro in altum erigitur spiritus deprimitur, uita christiana est perpetua lucta ut illa Iacob, donec benedictionem percipiat. Septem annis laborat Iacob, ut ei iungatur in matrimoniũ Rachel, eamque sibi in sponsam acquirat, sed prius ei datur Lia non adeo pulchra, &

ad Gala. 5. Pro. 29 Iud. 16 1. Pe. 3. Ge. 19. Ge. 27.

lippis oculis. Quod nos labore nostro in A tendimus, illud est, vt nobis detur uita illa gloriosa, & immortalis non habens maculam, aut rugam, aut aliquid hmõi, sed prius coniungendi sumus matrimonio cum Lia, cum cruce, s. & pnĩa, quç ut Lia fœcunda, pariat fructus dignos pœnitentiæ, tandem uero dabitur desiderata Rachel. Et demum sicut Iacob ut dives reuertatur in patriam suam, affligitur laboribus, diu, noctuque æstu urgebatur, & gelo, fugebatq; somnus ab oculis eius, sic ut nos diuites reuertamur in patriam, laborandum nobis est, & a delicijs cauendum.

Quia ergo Ioannes propositus fuit in exemplar Christianæ uitæ, vitam difficilem, & omnino sine delicijs est aggressus. Ezechielis 43. tu autem filij hominis B ostende domui Israel templum, & confundatur ab iniquitatibus suis, & mensiantur fabricam, & erubescant ex omnibus, quæ fecerunt. Non de templo materiali hæc præcipuè, accipienda sunt, sed de spirituali. Ecce templum, quod hodie nobis proponitur in confusionem nostram Ioannes est, qui sanctificatus utero, & ne leui saltem famine maculatus, adeo asperam uitam duxit, & tu peccatorum mole oppressus delicatè viuis? Quis in mundum inuexit tot uestes, atque delicias? iam induis, & comedis peccata ipsa, dum ut uestiaris, & epuleris, nec debita soluis, nec eleemosynam facis, sed sudore alieno delicias capis, & substantia aliena uestiris. Qui ergo corporis gloriam æternam spectat, corpus C hic in seruitutẽ redigat, illud humiliet, & mortificet, scriptum est enim: quia reformabit corpus humilitatis nostræ, nõ omne corpus, sed humiliatum, mortificatum exaratum, si enim spiritu facta ad Phi carnis mortificaueritis, viuetis. Fomenta lip. 2. ergo subtrahe igni, ut deficiat, quomodo enim caro mortificabitur, si tu semper fomenta libidinis admini stras?

Ez. 43.

Domi-

A Dominica III. Aduentus.

Medius vestrum. Ioan. 1.

Plurima media in hoīs remediū aduenit diuina bonitas,& mīa,sed omnium maximum illud fuit, cū se ipsum medium fecit,ac mediatorem. Antequā homo delinqueret,seq; per pctm̄ a Deo separaret quasi simul, & contigua erant Deus,& hō,nihil in eos diuisum,disiunctum nihil,iō,si sic permaneret,neq; medio vllo,neque mediatore indigeret, sed dum miser hō delinquit, a Deo recessit,
Pro.15 longe ab impijs Deus,Prou.15.longum
Esa.59 spatium inter Deum,& hoīem fuit. Vñ
Gen.3. Esaias, iniquitates vestræ diuiserunt inter uos,& inter Deum vestrū. Hoc manifestum fuit in Adam,peccat ille,& cō-
B tinuo recedit,& fugit a dño. Quo tandē
Gen.4. fugis miser hō? an non nosti,quia oēs, q elongant se a te peribunt? quid potest bonī in esse creaturæ a Deo separatæ? Et ipse Cain hoc tremens dicit ecce eijcis me hodie a facie tua,oīs ergo, q inuenerit me occidet me Fugit Adam, elongat a Deo,quam insipiens,si fugiens putauit effugere,nisi forte,ut sapiens fugisse credat ad vmbram arboris,quæ figura erat crucis,ubi fugitiui recipiuntur,ubi nuditas nr̄a operienda Christi nuditate erat.

Ex hac hoīs elongatione a Deo innumera oriuntur in eo mala,qui.n.a bono sūmo discedit, qūo non plura mala incurrat? quorū vnum est,φ a Deo,& oib. diuinis rebus elongatur peccator, ea oīa ei apparent parua,cum sint summa,terrena uero,q̄ nihil sunt,ei maxima uidēt. Quid tibi vna stella apparet, cum eā intueris ēt si ex iis sit,quæ primæ magnitu
C dinis ab astrologis dñr? paruum quid apparet, at illa maxima est,sed quia longè
Iere.4. distas ab ea,parua tibi uī. Sic etiam illi, quorū conuersatio in cęlis est,cū terram longe aspiciunt,punctū,imò nihil eis apparet. Aspexi terrā,& ecce uacua erat,& nihili,ait ꝓpheta. Cōtra,pctōr, q prope, terrena affectu consistit, maxima reputat,cū certū sit,quo cęlū terram excedit eo spūalia oīa terrena superare atq; antecellere, Oīa ēt mala icurrit hō pctōr. Veridici possit illud Ier. uide,q a malum,& amatum est reliquisse te dn̄m Deū tuū. A

Vt hæc oīa mala resarciret, uenit Chrs Esa.22
in mundum,& φ sumit mediū, illud ē,
seipsum medium facere. Exulta, & lau- 1.Ti.2.
da habitatio Sion,qa magnus in medio tui sctūs Israel, iō dr̄ Xp̄s mediator. 1. Ti.2. vnus mediator Dei,& hoīm Chrs Iesus. Hebr.7. & iō noui testī mediator est. mediū utroq; extremo participare debet ecce extrema De⁹,& hō, oīno extrema ista sunt. Ad notandā maximā inter duo distantiā,dicere soles,sicut a cęlo ad terrā intercedit,ita se hēbat Deus,& hō. Sicut distāt cęli a terra,sic uiæ meę a uiis vestris dicit dn̄s. Ecce medium partici-
pans extrema Xp̄s dn̄s. Qui Deus,& hō Esa.57
est. Sed quid boni nobis ex hoc medio, & mediatore? multum p oēm modum,
qa sicut a cęlo ad terram,quia inter se di B
stant nulla influentia discenderet, si daretur uacuū,& ut descēdat, medio,p φ ueniat necesse ē. ita inter Deū,& hoīes vacuū foret,nec quicq̄ boni ad nos ueniret nisi mediū eēt,& mediator,quo existente,p eū oīa nobis bona proueniūt. Ideo
Eze.22. q̄siui de eis uirum, q interpone- Eze.22
ret sepē,& staret oppositus cōtra me, p terra,ne dissiparē eā,& nō inueni, & effudi sup eos indignationem meā, & in igne iræ meæ cōsūpsi eos. Sed iam nobis est hic uis mediator nr̄, propitiatio nr̄a, q irā patris mitiget,q bona obtineat, ac præstet. Est ergo Xp̄s medius multis de causis,qa inter psonas diuinas est medi⁹ inter patrē,& Spūm sctm̄, quia cētrum est ecclesiastici circuli, vnde oīs linea ad oēm circūferentiā dimanat,qa ille cētrū est,ī quo oēs lineæ huius sphere p charitatē adunanť. Et medi⁹, vt sol in medio
planetarū,eos illuminās, sicut cor ī me- C
dio corporis illud uiuificans,sicut arbor uitę ī medio paradisi. Medi⁹, qa mediat inter ueterē legē,& grām Euāgelij,& q præcedūt,& qui sequunť,p eū mīam obtinent. In medio, qa cum omnis uirtus mediū sit inter extrema,sic seruauit hoc medium,ut nunquam ad extrema declinauerit,unde semper cōsistit in loco medio,natus in medio animalium,præsentatus in medio templi,inuentus in medio doctorum,moritur medius latronū,

A resurgens in medio discipulorum, & vbi
Luc. 10 fuerint congregati duo, uel tres in nomi
ne meo, ibi sum in medio eorũ. Et nunc
Ioãnes ait, (medius vestrũ stetit.) Et tan
dẽ medius fit sicut uerbum abbreuiatũ,
Esa. 8. ꝙ fecit dñs super terrã. Cũ uerbũ breuia
re uis, ponis literã inter duo puncta, ma
iestas abbreuiata Xps est, inter duo pun
cta cõstitutus. Et tandem medius nr̃m ẽ
tanꝗ oium princeps, & caput, locus.n.
i.Re.10 principis mediũ est vt patet ex illo.1.Re.
10.cucurrerũt ergo uiri, & tulerũt eũ in
de, stetitq; in medio populi, & altior fuit
in uniuerso populo ab humero, & sursũ
& ait Samuel, certe uideris quem elege
rit dñs, qm̃ non sit sitis illi in oĩ populo,
& clamauit ois populus, uiuat rex. Qd
ostendit eo tempore Samuel in Saule,
B hoc ostendit hod e Ioannes in Christo,
collocat eum in medio ut principẽ, dicẽs
medius uestrũ stetit. Ostendit nullũ ei si
milẽ in uniuerso populo, neq; se dignũ
eius corrigiam soluere, oẽs.n. superat ab
humero, & sursum, caput Xpi De⁹, hoc
capite oẽs superat, collo ẽt oib. eminet,
quia vnio hypostatica mirabilis in eo so
lo reperit. Clamem⁹ oẽs, uiuat Rex exul
ta simul, & iubila, hẽs iã regẽ, qui gradia
tur ante te, & pugnet bella tua. Vt te aio
deijciant, atq; ꝓsternãt dñi inimici tua
tibi, qui custodiebant aĩam meam consi
lium fecerunt in unum dicentes, Deus
dereliquit eum psequimini, & compre
hendite eũ, quia non est, qui eripiat. Et
Ps. 70. iterum, & multi dñt aiæ meæ, non est sa
Ps. 3. lus ipsi in Deo eius. Sed ut aĩosius eiect⁹
audi, 1 Reg. 4. afferamus ad nos arcam
i.Re.4. Dei, & veniat in medio nr̃i, & saluet nos
Deut.7 de inimicis nr̃is, Deu.7. cõfortãs ad suos
C bellandũ contra fortissimas gentes ait,
nõ timebis eos, quia dñs Deus tu⁹ in me
dio tui est, Deus magnus, & terribilis, &
ipse cõsumet nationes has in cõspũ tuo
paulatim. Si medius nr̃m est Chrs, arca
est in medio nr̃i, & Deus nobiscum.

Scdo uerò tibi hinc colligendum est,
habes regem, qui te medium exhibuit,
ꝓ te liberando, ptendum tibi huic Re
gi est, uerba eius audire teneris. Hoc de
pixit mira arte Spũs sctũs, & ob oculos
oium posuit, anteꝗ opere cõpleretur, Ec
clef. 9. Hanc quoq; sub sole uidi spiam, A
& probaui maximam, ciuitas parua, &
pauci in ea uiri, & uenit cõtra eam Rex
magnus, & uallauit eam, extruxitq; mu
nitiones pgyrũ, & pfecta est obsidio, in
uentusq; est in ea uir pauper, & sapiens,
& liberauit urbem p spiam suã, & null⁹
deinceps recordatus est hois illius pau
peris. Et dicebã ego, meliorẽ esse spiam
fortitudine, qũo ergo spia pauperis con
tẽpta ẽ? qũo uerba ei⁹ nõ sũt audita? En
oculos propositum redẽptionis nr̃ę my
sterii, redẽptoris bñficiũ, & ingratitudi
nẽ hoium erga bñficiũ tm̃ Expendamus
verba singula Ciuitas parua mũdus ẽ, q
& castellũ paruũ ẽ ait Ber. si cõparet cę Bern.
lorũ magnitudini Pauci uiri, & pauci ad Exo. 2.
modũ q spũm hẽant uirilẽ, occidere cu B
rauit Pharao uiros oẽs fęminas solũ re Ps. 67.
seruat rari sunt, quib. dicatur, uiriliter a
gite, & cõfortet cor vestrum. Venit Rex
magnus in obsidionẽ huius paruæ ciui
tatis, quẽ uel Deum vel vindictã de ini
micis sumere volẽte intellige, uel dęmo
nẽ regẽ sup oẽs filios superbię, cuius ptã
tis nõ est ptãs sup terrã, q comparari pos
sit. Vir pauper sed sapiens, inuentus i me
dio huius ciuitatis Chrs est, nõ sapiẽs, tã
tum, sed spia ipsa, q per spiam liberauit
urbem ab æterno excidio. Mirũ, & inau
ditum bñficiũ Beneficus tibi vr̃, q te de
suspẽdio iã imminenti liberaret, & non
eum dices beneficentissimum, qui de æ
terno supplicio te eripuit, q eripuit nos
de ptãte tenebrarũ. Q iã de se bene meri
tum illũ putaret mõ in infernũ dãnatus
qui inde eũ educentes, in libertatẽ assere
ret, nõ minus de te bñ meritus Xps ẽ, pp
quem detineris, ne illuc trudaris, nisi il C
le obstaret, sine dubio detrudentib. De Ps. 49.
hoc immenso bñficio, cũ mundo manife
standũ erat, dixit Psaltes: Reminiscent,
& cõuertent ad dñm vniuersi fines ter
ræ. Reminiscere ergo tu pensa, bñficiũ,
rependeoffm̃, & conuertere ad Dñm.
An nõ iuste mirat sapiẽs obliti sũt hois
illius liberatoris? Chrm obliuisci potes?
tãtorũ bñficiorũ inmemores? Populus ve Ier. 49.
ro me⁹ oblitus est mei dieb. innumeris, Iere. 2
Et deinde qũo uerba ei⁹, nõ sunt audita,
nõne verba mea quasi ignis, et quasi mal
leus

A leus cóterés petras? ut dicit Iere. quomõ
Ecc. 12 uerba eius nõ sunt audita? si verba sapiẽ
tium stimuli,& quasi claui in altum defi
xi, quomõ uerba sapiẽtis nõ sunt audita?
si vox dñi in virtute, vox dñi in magnifi
Ps. 29. cẽtia, vox dñi cõfringẽtis cedros, quomo
Ecc. 45 do verba eius nõ sunt audita? Si Moy. vt
dicit Sapiens in uerbis suis monstra pla
cauit, quomõ verba eius nõ sunt audita?
En diuinã in nos dignationem, (Medius
vestrum stetit.) Quã ut mundo oñderet
Ioã. venit tanq̃ lucifer solis nuncius. Et
sicut añ Ioseph, & Mardocheum p̃co cla
mat, ut oẽs ei genuflectant, sic ante X p̃m
Ioan. Sed adeo mira luce lucifer hic or-
tus est, ut sol a mundo fuerit reputatus
& iõ hodie quasi ad lucẽ mundi veniunt
supplices legatis ex Synagoga. Sicut.n.
B creato in mundo primo Adamo oĩum
rege oẽ aĩal diuino instinctu uenit q̃rens
regẽ suum, ut ei se subditum p̃stet ab eo-
que nomẽ suscipiat, ita secõ Adamo om
nium principe mundo iã adstãte diuino
instinctu q̃runt hoĩes illum. Et quemad
modum si audiretis, mõ in hac ciuitate
regẽ esse habitu mutato, eum q̃reretis, sic
sciẽs Synagoga impletum iã tps a p̃phe-
tis dictum de Messiæ aduentu, suspicati
eum mundo adesse, de eo q̃rendo delibe
rãt. Et cum eximiã in Baptista mirãdaq;
sanctimoniã uidissent, & inauditã mun-
do vitę genus, et normã, & oẽs quotquot
eum p̃cesserãt Prophetas longo interual
lo superare uiderẽt, ut angelus, & plusq̃
Propheta esset, dubitãt, sit ne ipse X ps.
C Licet.n. ipse se in desertum recepisset, li-
cet sup se per humilitatem mille ianuas
clausisset, maximus tãdẽ ignis, licet a lon
ge ardeat, non uideri nõ p̃t, sic Deus nr̃
ignis consumẽs q in eo ardebat, nõ uide
ri nõ poterat. Noluit Deus tm̃ sãctitatis
p̃digium mundo incognitum esse. Sin.
pomum cõpositum ex uniuersis odorife-
ris nõ sẽtiri nõ p̃t, licet abscõsum sit, qũo
abscõdi potuit uita Ioã. q̃ nihil erat q̃ vir
tutum cõposito, cõgregatio oĩum dono-
rum, pomum beatitudinum. Quæ est in-
quunt aĩa istius, q̃ ascẽdit de deserto deli-
ciis affluẽs, sicut virgula fumi ex aroma-
tib. myrrhæ, & thuris, & uniuersi pulue
ris pigmẽtarij. Et sicut odorifera queque
manu tractata plus odoris emittunt, sic
nes manifestatus Israeli, inter eos cõuer A
Can. 6 satus miram de se opi. p̃arsit, adeo ut ad
eum hodie mittãt nuncios, & interrogẽt.
(Tu quis es? A die natali Baptistę hoc du
bium mundo propositum est, posuerunt
oẽs in corde suo dicẽtes, quis putas puer
iste erit. In deserto pluit Deus manna il-
lud dulcissimũ, q̃ intuiti Israelitę dicunt
manu, qd est hoc in desertis illis locis, in
quib. Ioan. agebat, tantã dulcedine destil
lauerunt cæli a facie Dei Sinai, tantã gra
tiam Ioãni dedere melliflui facti cæli, vt
merito dicant oẽs, qd est hoc? (Tu qs es?
hoc est p̃prium Ioannis nomẽ, tu qs es?
p̃digium mirandum sanctitatis, miracu
lũ uniuersi mundi. Sed mirãdũ valde qd
uisa in mũdo uirtute, cõtinuo dicant oẽs,
qd hoc est? quasi res noua in mundo con
spicitur uirtus. Iõ forsan noua creatura B
iustus appellat̃. Vides hoĩem peregrino
habitu indutum, & ais, qs ille, & vn est.
An nõ mirum, in ecclesia apparere rẽ no
uã eãq; virtutis sp̃em p̃seferre? noua res
in mundo sacrorum frequentia, contem
plationis usus, mortificatio uitę, quis hęc
peregrina, & mirãda fecit? Imo q̃ in ec-
clesia mirari deberemus, est, fideles indu Soph.
tos ueste peregrina uitiorum. De Sop. 1. 1.
Et erit, in die hostis dñi uisitabo sup prin
cipes & sup filios regis, & sup oẽs, qui in
duti sunt veste p̃egrina, i. peregrinis mo
ribus indutos, ubi Hie. oĩs fidelis baptis- Hier.
mum X p̃m induit, ut dr̃ Gal. 3. quicun- Gal. 3.
que i Chr̃o baptizati estis X p̃m iduistis,
vt oĩa, quæ eorum sunt, operiat Chr̃s vt
vestis. Cum ergo morib. gẽtilium duce- C
ris, veste peregrina indutus es. An nõ pe
regrina, & gẽtilium veste operit̃ q terre-
nis lucris sic inhiat, ut oĩa faciat, ut diues
sit, hæc.n. oĩa gẽtes inq̃runt, ait Christus
Mat. 6. Qui dñari oĩbus cupit, seq. erige Mat. 6
re, an non gentium uestem gestat? reges Lu. 22.
gẽtium dñant̃ eorũ, uos ãt nõ sic, hos mo
rib. peregrinos mirari dẽremus, & dice-
re, qs ille Ecc. versat̃, habitum preseferẽs
bruti? Qd uero oñdit meritum esse perfe
ctionis in ecclia, est, virtutẽ admirationi
iã esse, sicut.n. agricola paup domum re-
gis ingrediens, si uideat hoĩem serico in
dutũ collo aurea cathena circundatũ, pu
tat continuo regẽ esse, & interrogat, quis
ille? sic qui paruã admirat̃ uirtutẽ sibi te-

A stis est, pauperrimum ac miserrimũ se esse. Et (confessus est & non negauit, &c.) Mira Ioannis apud oẽs existimatio, de
Luc. 3 quo Luc. 3. ait existimante populo & cogitantibus oĩbus in cordib. suis de Ioanne, ne forte ipse esset Christus. Ponderat Amb. & Chry. authoritatem Ioãnis, qđ rem tãtã eius fidei, & dicto committant, Neq. uero leniter hoc transcurrendũ, in eo. n. apparet q̃ta virtutis sit vis, cui tandẽ oẽs palmã concedunt, q̃, ẽs uenerantur, & adorant. Multi erãt in Ierusalem nobiles, diuites sacerdotes. Neq; vlli defertur honos, nisi Ioãni licet austerus sit, & ab hominum cõuersatione seiunctus. Oẽs tandem virtuti cedũt. Edaces corui panẽ, & escas Elię deferũt. Sic Pharisęi,
B scribæ, & sacerdotes honoris cupidissimi ambitione, & superbia pleni honorẽ
3. Reg. 17. iusto deferunt Ioanni. Oẽs existimationis, & honoris desiderio tangimur, pauci tñ viam, qua hu uenia arripiũt, uia ãt est virtus, q̃ inclitum facit et mirabilẽ, iustitia eleuat gentẽ, miseros ãt facit populos peccatum, vt sapiens ait. Sed & maxima hæc fuit Ioãnis ꝓbatio dum delatũ sibi reijcit honorem, cuius nos appetitus maxime tenet, ut non solum oblatũ recipiamus, sed inquiramus nõ datũ, ꝗ & uiris spũalibus contingere solet. Qua rõne ab hoc uitio se liberari petit Psal. delicta quis intelligit &c. & ab alienis parce ser
Ps. 18. uo tuo, ubi Hie. & Hebræi legunt, a supbijs parce seruo tuo, quæ si mei nõ fuerit dominatę, tũc immaculatus ero, & emũdabor a delicto maximo, i. superbia. Licet bonus tibi uidearis, semper tibi maxime a superbia cauẽdũ, q̃ iter spũalia exer
C citia sæpius nutrit. Qũo vinũ ptatẽ decipit, sic erit vir superbus, & nõ decorabit.
Aba. 2. Abac. 2. Nõ inquirere, neq. desiderare honores, & loca alta, pfectũ est, sed oblatos nõ accipere, neq; eis aliquo mõ delectari hoc sũmũ est. Ber. sup missus est. Nõ magnum est, esse humilẽ in abiectionẽ, magna prorsus, & rara uirtus, humilitas ho
Bern. norata. Et certe hęc est ꝓbatio imperfecti, qui rapp.ret, ꝗ sit purum aurũ Quo probat aurum, ita hõore laudãtes Prou. 27. Faltum. n. aurũ, igne perit uerũ igne probatũ purius reddit, ignis hęc ꝓbatos laudatum est. De qua re optime Gre. li. 22. Moral. c. 9. in id Iob. 31. si uidi solẽ tu fulgeret, & lunã incedẽtẽ clare, & lętatũ est

Greg. Iob 31 in absconditis cor meũ, Sol fugiẽs est bonũ opus in manifestatione, sic luceat lux
Mat. 5 uestra coram hominib. ut uideant opera uestra bona. Luna plena clara est fama, & opinio bona ex uirtute profecta, Magna plane Iob humilitas, qui neq; bona opera clarissima intuebatur, nec famã pclarã suscipiebat, neq. in secreto cor ei us de his lętabatur, quod perfectissimæ humilitatis esse, Gre. asserit. Quis. n. aliqua. qua secreta delectatione non tangit, audiens bona opera sua laudari, & magnifieri. Hæc mira humilitas hodie ostenditur in Ioã. qui nõ aspicit solẽ fulgẽtẽ. Recte eius uita dĩ sol, quia uniuersũ mũdũ illuminauit, & tenebras etiam inferi, ubi B patres erant, & sol reputatus est iustitia, luna opinionis eius q̃ plena, & clara fuerit, hodie ostendit, sed nihil horum cõspicit, sed in ueritate stetit, (& confessus est & nõ negauit, &c.) Adeo longe fuit a Io. honorem Christi usurpare, ut quã meritissime sibi assumere posset, nõ assumat. Dicunt ei, Elias es tu, & ait nõ posset dicere se Eliam, q̃a licet non esset persona, erat uirtute, ipse est Elias, ait Christus. Et Ang. ad patrem. ꝓhibit in spũ, & virtute Elię ille vero ait, nõ sum Elias, non sũ ꝓpheta. Mirẽtur alij alia in Ioanne, ego maxime admiror eius humilitatẽ, qua se indignum reputat, q corrigiã calceamenti soluat, & licet uenti pflant, immobilis tanq̃ mõs in humilitate pmanet. Sed ut de Xp̃i cum eo contẽtionem ille se humiliat, Xp̃s exaltat, ille non sum Elias, Xp̃s ipse est Elias, ille, non sum ꝓpheta, Xp̃s, plus est, quã ꝓpheta; ille dicit nõ sum dignus soluere corrigiam calceamẽti, Xp̃s C ad eius pedes ꝓuolutus dignũ eum iudicat, q eũ baptizet. Quia, qui se humiliat exaltabitur. Superbis resistit, & deiecisti eos dũ alleuarent, humiles exaltat, contendẽscũ eis, quia q me confessus fuerit coram hoĩbus cõfitebor, & eũ corã patre meo. Cõfiter cũ Ioannes non corã hominib. solũ, sed corã inimicissimis Xp̃i. Elegit abiect⁹ esse ĩ domo Dei, & in eadẽ domo a Xp̃i oĩb. pficit, cũctisq; mortalibus pponit Exẽplo fuit Xp̃s Ioanni, qui duo habens noĩa, alterũ filij Dei, alterũ filij homi-

A hoïs ſemp ſe dicit hoïs filiũ,pr̃ vero, hic
eſt filius me⁹ dilectus.(Quid Deus de te
ipſe.)Maximũ pfecto dubium maxima
ſcientia,noſce te ipſum,& tanta,ait Hie
ro.ut cui oĩum ſciã data eſt,hæc non fue
Hiero. rit conceſſa. Oĩum ſcĩa datur Adæ, atq;
adeo omnib.noĩa impoſuit,ſed ſui cogni
tio non ei plene conceditur,iõ ſibi nomẽ
non impoſuit. Interrogare quotidie, tu
quis es?quid dicis de te ipſo? & reſponde
terra ſum. Si puluis es, qño in aerem
conuerteris per ſuperbiam?qm̃ inter diſ
ſymbola elementa,difficilem dicunt eſ-
ſe tranſitum philoſophi,aer aũt,& terra
diſſymbola ſunt, ſecurus perſiſteret, ſi
ſe agnouiſſet terrã Nabuchodonoſor,ut
Dan.4. ẽ. in ſtatua oſtẽſum fuerat,q̃ in luto fon-
data,nihil ſuper lutum habebat,licet di-
B uerſum apponeret, ſed lapis percutiens
pedes id continuo monſtrauit,eam redi
gens ĩ cinerem. Quid eſt ornata mulier,
niſi ſtaua ilia cuius caput aureum, quia
ibi ornamenta aurea,pectus argenteum
monilib ornatũ. Sed vis noſſe hæc oĩa
lutum eſſe,veniat lapis hæc docens,imo
leuis aer,q eam deijcit in lectum,& mor
4.Re.6 ti tradit,an nõ oĩa illa lutum erant? Or-
netur maximè Iezabel,ut capiat in ocu-
lis ſuis Iehu,per feneſtram ſe ei oſtendit
ſed continuo inde pcipitatur,canib.tra-
ditur,& eius viſa caluaria, dñt, hæccine
illa eſt Iezabel; An nõ hæc tragœdia tibi
loquitur? an non ſiľe patieris poſt pau-
cos annos,& forſan dies,effodieť ſepul-
chrum tuum & viſa caluaria diceť, hęc
eſt illa pulchra,q̃ pualuit ĩ uanitate ſua.
Cognoſce ergo te,interroga te,utiliſſima
hæc tibi cognitio erit. Præterea phariſai
ca interrogatio eſt,tu qs es, qd dicis de
C te ipſo,chriſtiana interrogatio,quis ſum
ego. Vt hoc malũ ſignificarent philoſo-
phi;quo hoĩes aliena intueňt,non ſua,cõ
mentabanť mulierẽ,q̃ domũ exiens ſibi
oculos ſumebat & oĩa conſpiceret, do-
mũ reuerſa oculos ſibi eruebat,ne ſua vi
dere poſſet, & hoc ſignificauit, & vere
pronunciauit ſerpẽs cũ ait:aperienť ocu
li ueſtri,apti.n.ſunt,vt uiderent alienos
Gen.3. defectus,ſuos nõ agnoſcerent. Quos ap-
tos oculos oſtẽdit continuo, dũ Adã cul
pã intueť,& accuſat Euã,illa uero ſerpẽ
tẽ,neuter ſuã agnoſcit, oculis ad hoc ca- A
rent. Peccator ergo oculos hẽt,ut defect⁹
alienos ĩtueať,iuſt⁹,ut ſuos, qa ut ſapiẽs
ait,q timet Deũ conuertiť ad cor ſuũ.n. Ecc.21.
ſic Paulus vos,q ſpũales eſtis, hmõi in- Gal.6.
ſtruite in ſpiritu lenitatis conſiderans te
ipſum. Sed qa hi pauci ſunt,mutat ſcri-
ptura numerũ pluralẽ in ſingularem,cũ
dixiſſet,uox,q ſpũales eſtis,poſtea,in ſin
gulari concludit,conſiderans te ipſum,
quia vnus de mille hoc præſtat. Siľer lo-
quitur de ieiunio numerũ mutas. Cũ ie- Mat.6.
iunatis,nolite fieri &c. Et ſtatim ſubiun
git,tu aũt cũ ieiunas &c. qa pauci ſic ie-
iunãt, Ioannes vero qño ſe intueať,patet
nã dicit,nõ ſum Xp̃s, nõ ſũ Helias, ſed
uox q̃dã,q tenuis eſt aer. Bern. vnus eſt Bern.
Ioannes,& ſecundũ non hẽt, ſi diceret,
Chr̃s,cũ ſm hẽret,quia alius eſt Xp̃s, ſi B
Heliã ſe diceret,ſm hẽret,qa ali⁹ eſt He
lias,iã quia unus eſt, ſm non hẽt neque
eſt Chr̃s,neq; Helias;neq; Propheta,qd
ergo? Rñdeť,ſicut mãna oẽm ſaporẽ cõ-
tinet,& eſt aliud ab oĩ ſapido, comede-
bat hic,& dicebat,eſt mel,alter,eſt auis.
ſic Ioan.oẽm cõtinet ſaporẽ.cib.ſiľis ab
vno Chr̃s putatur,ab alio Helias.(Me-
dius veſtrum ſtetit,quem vos neſcitis.)
Admiratione dignũ eſt,& amore plenũ
deſideriũ Dei nr̃i habitandi inter hoĩes,
eiſq; benefaciendi,ꝙ adeo magnum eſt,
ut eius uideať derogare dignitati, & ma
ieſtati,dum quaſi merces eſſet ultrone õ
nos rogat,atq; iterũ rogat, importunuſ-
que eſt,nos quærens,ſtãs ad oſtiũ,& pul
ſans,& pſeuerans,ẽt ſi ei non aperiatis,
quaſi nobis ille indigeret. Nos vero con
tra adeo difficiles,& moroſi cũ eo ſum⁹
ac ſi eo nõ egeremus,cũ ſũmẽ ĩdigeam⁹,
ac ſi nobis eſſet duo, cũ ſine eo nil boni C
hẽre poſſim⁹. Dei deſideriũ naſciť ex ei⁹
ĩfinita bonitate,& amore, quo fit, vt oĩs
maieſtas illi cedat,amore,n.grauiſſimus
rex rogat pauperem mulierẽ. Hic amor
Deũ ſolicitat,ut inter nos eſſe uelit,neq;
quieſcat,donec medius ſit nr̃m. Et hinc
ortũ habuit ſũma illa mĩa,quia ſe uidẽs
a mũdo reiectũ, ædificauit ſibi humani
tatis domũ, qua medius nr̃m habitaret
ꝙ eſt ingentiſſimi amoris ſignũ. Sicut ſi
rex adeo deſideraret in paruo oppidulo

A habitare, ut ab omnib. reiectus sibi domũ fabricaret, q̃ nunq̃ dimitteret. Quid tibi idnẽ ex hoĩum societate obuenturũ putas nisi mala, & dolores? adhuc medi⁹ eorum esse desiderio. Quod desideriũ, ut olim explicaret, voluit semper inter hoĩes domũ hẽre, in qua habitaret Exo.
Ex.25. 25. facient mihi tabernaculũ, & inhabitabo in medio eorum, ecce medius vestrum stetit. Sed morositas nr̃a in eo re-
2.Io.4. cipiendo inde oritur. (Quem uos nescitis) Vere nõ planè Deũ agnoscis, si eum non recipis, qui dicit, se nosse Deũ, & mãdata eius nõ obseruat, mẽdax est. Si benè eũ nosses, q̃ auide reciperes, & rogares. Venit rex ad te habitu mutato, uult diuertere in domum tuam, & in ea ho-
B spitari, & cęnare tecum, renuis tu, an nõ verè dicem⁹, si nosses, qs hospes a te reiiciatur. Verè si nouisses, domum, & oĩa
Ioan.4 tua ei p̃stitisses. Sic dicit Xp̃s, peccatrici potum neganti, si scires domum Dei, & quis est, qui dicit tibi, da mihi bibere. Si Angelo nunciante Mariæ fęlicissimũ illud nuntiũ, Deus elegit te in tabernaculũ; domũ & matrẽ suam, illa renueret, an nõ stulte ageret? Sed stultius aĩa agit cũ Deũ repellit p̃ gratiã ad eã uenientẽ, melius est.n. Deum concipere mente q̃ ventre, ait Augu. Non uenit Deus ad te, ut tua auferat, sed ut sua donet. Qñ das amico diuitias, ille manet diues, tu pau-
Heb.21 per, sed cum Deo das aĩam, tuam, tu ditaris, nõ ille, qd̃ p̃dest Deo, si iustus fueris, aut quid ei cõfers, si immaculata fue-
C rit uia tua, nam q sapiũt, sibi commodãt. Qui ergo nouit Deũ in eo non habitare, quiescere nõ dẽret, donec cũ sp̃õsa eũ in
Ps. 88. domum & cubiculum introduceret, sic Psaltes votũ uouit Deo Iacob, si introiero in tabernaculũ domus meæ, si dedero somnũ oculis meis, donec inueniam locum dño tabernaculum Deo Iacob. Non qeicã, donec dignã in me tibi cõstituã habitationẽ. Hoc uotũ in Baptismo vouimus, vbi oĩb. abrenũciatis nos Deo in tẽplũ dicauimus, sed postea heu expulisti eũ a domo tua, sine tanto hospite iã est, sine uiro, & sponso, an nõ solus es, se clamat solã mulier cũ sine viro est, & nõ clamat aĩa cũ sine Deo est? vacuũ a Deo derelictũ qs ĩplere p̃t? Aĩa iusti sedes est A sapiẽtię, stupendũ sane hoc. Deplorat hõ dãna tp̃alia, & hic inconsolabiliter luget ille stupidus præ dolore reddit, & p̃didisti Deũ, nec doles, uere non nouisti, qd Deus sit nõ nosti, qa infinitus thesaurus Ps. 41.
est hoĩb. Quam aliter ille. Fuerunt mihi lachrymæ meæ panes die ac nocte, dum dr̃ mihi quotidie, vbi est Deus tu⁹. Qualis hic mũdus ablato sole maneret, talis aĩa sine Deo. Dispone ergo domũ mẽtis, ut Deũ suscipias, oĩs domus tua ei parãda est oẽm implet, qui rex magnus est, p̃parat memoriã, & intellectũ, cum cogitãdo voluntatem desiderando, & amãdo. Hoc sign̄at ille, cũ ait, diliges dñm Deũ Mat.12
tuũ ex toto corde tuo, ex tota aĩa tua ex B
oĩb virib. tuis oĩs domus ei est necessaria. Si dubitas, an suscipere te uelit ille, Hiero.
cum fornicata sis cum amatorib. multis, audi tñ reuertere ad me, dicit dñs, & hodie id in Euang. habes cum ait Ioan. (Non sum dignus soluere corrigiam calceamenti eius.) Hunc versans locũ Hiero. super Mat. 3. adducit illud Deut. 25. Deute.
Rut. 4. vbi cũ p̃pinquus defuncti sine li 25.
beris nolebat desponsari relictæ vt susci Rut. 4.
taret semen fratri, discalciabat̃, eiq; opprobrio dabat̃, & illa eo relicto desponsabat̃ alteri propinquo, eo qd̃ p̃pinquor eã reiecisset. Sic nunc Synagoga petit Ioan. sibi desponsari, cũ in Messiã eũ recipere vult, Messias.n. sponsus erat Ecclesię cui r̃ndet Ioan. nõ ego sũ p̃pinquior nec sp̃õsus Ecclesiæ. Chr̃s hic est sp̃õsus, C
qui eã nõ reiecit, atq; adeo non soluetur corrigia calceamenti eius a me, ipse.n. eã sumet sp̃õsam ego propinquus sum post Xp̃m, sed ille p̃pinquior, ad eum ite. Mira p̃fecto, & inaudita Xp̃i benignitas ex hoc manifesta fit, q̃ non reiecerit Synagogam, cum eã ta. ẽ inuenerit donec ab ipsa ipse reiectus est. Et cum dicit iudicate matrẽ vestrã, iudicate eã iam, non sum uir eius, illa prior dicit, non tu uir meus, illa primum dicit, tolle, & latus ẽ ab ea, illa dicit, nolumus huc regnare super nos, & nõ habemus regẽ nisi Cęsarẽ. Sed eadẽ est Xp̃i benignitas cum oĩ aĩa, quæ.n. aĩa p̃t dicere, soluã corrigiam calceamenti Xp̃i, qa illa me re jcit? certè nulla.

A nulla. Sũma Dei benignitas, nulla aĩa q̃
uis fętida, quantumuis onerata peccatis
ab eo reijcitur, si uelit ad eum conuerti,
& quos pr̃, et mater derelinquit, Deus af
sumit, quos amicissimi horrent, Deus nõ
horret hoc ostendit, in parabola filij pro
Lu.15. digi benigne suscepti, i parabola de oue,
& dragma perdita. Licet ergo fornicata
sis cum amatoribus, multis, tamen re-
uertere ad me, dicit dominus.

Dominica Quarta Aduentus.

Thema. Videbit omnia caro salutare Dei nostri. Luc. 1.

B
Esa.40 LOcus hic a Ioanne vsurpatus est. Ex
Esa.c.40. vbi loquens de Messię ad-
uẽtu ad literã, ait. Cõsolamini, cõsolami-
ni popule meus, dicit dñs Deus vester.
Sũmo gaudio oẽs Prophetę annunciant
Xp̃i aduentũ, et merito bonũ.n. nũcium
portant, hoc est, Euangeliũ, & rõ est ma-
nifesta, q̃m cum hõ a Deo conditus est,
princeps mundi constitutus est gloria, et
honore coronatus, quasi Deus esset, hoc
est.n. ad Dei imaginem cõditum fuisse,
quasi uice Deus esset, Deumq; repræsen
taret, sed pc̃m expoliauit eum gloria sua
& abstulit coronam de capite eius, eie-
ctus est hõ ex aula regia, paradiso, s. mis-
sus in carcerẽ, regno priuatus. Obsecro
ergo te si Imperatori hęc contigissent, vt
expoliatus regno carceri manciparet̃, q̃
illi lætius nunciũ, q̃ si adesset, redemptor
te liberans, & in pristinum reducens sta
C tum? Quale foret hoc nunciũ Nabucho
donosori a regno deturbato, & bestiæ cõ
parato? Hoc nunciũ hodie humano ge-
neri datur. Quia hõ cum in honore, & re
gno esset, non intellexit, cõparatus est iu
mentis, uenit redemptor, qui eum non
in pristinum solum, sed in ampliorem
statum restauret, cui merito dixit Psalm.
tu es, q restitues hæreditatem meam mi
Ps.15. hi. An non merito Esa. clamat, consola-
mini. Sed addit loquimini ad cor Hieru
salem. Hebraismus est, quasi dicat loqui
mini, ut corde desiderare ita põt, blãda,
& dulcia illi dicite uerba. Sicut illud Os.
2. ducam eam in solitudinem, & loquar
ad cor eius. Et Gene. 34. ubi legimus, tri A
stẽ, q̃ deliniuit blanditijs, hebræa hñt lo Ge.34.
cuius est, ad cor puellæ. Et Gen. 50. locu- Ge.50.
tus est Ioseph ad cor fratrũ suorũ. Vere
hoc nobis dato nuncio, non ad cor nr̃m
solum loquimur Propheta, sed supra cor
nec.n. tñ bonum in cor hoĩs unq̃ ascen
dit. Hinc Paulus ait. Nec oculus vidit,
nec auris audiuit, nec in cor hoĩs ascen-
derunt, q̃ pparauit Deus ijs, qui diligunt
ipsum, q̃ de Xp̃i mysterijs Paul. loquit̃. 1.Co.2
Quis.n. hoc, uel cogitare posset, Deum
pro hoĩe hoĩem fieri? Adijcit Esaias, q̃m
completa est malitia eius dimissa est ini
quitas illius, alijs Codices hñt, militia, q̃
maximè cõgruit verbo Hebræo, quasi di
cat, iam pax cum Deo est stabilita, eius B
iniquitate dimissa. Suscepit de manu
dñi duplicia pro oĩb. pc̃is suis, i. iã satis,
superq. est castigata, plus iusto soluit pro
pc̃is. Qd dicit attendens Xp̃i satisfactio
nẽ. Vel melius pro pc̃i duplicia, i. multa
bñficia recepit, cũ supplicia luere dẽret
maxima recepit beneficia, non ostãtibus
peccatis suis. Priora bñficia uix unũ di-
ci poterant, sed Chr̃o suscepto plura no- Ro. 5.
bis beneficia cõferunt̃. Qui proprio filio
suo non pepercit q̃uõ nõ cum il o oĩa no
bis donauit. Et unus Chr̃s nobis datus
est multa dona, q̃a ille nobis est oĩa. O
diuina bonitas, cũ aliud non hẽres, q̃ da
res p̃ter te nobis mille modis donasti, in
cœlo nobis es uita in mundo uia, in cœ-
lo prẽmium in terra p̃cium, in cęlo glo-
ria, in terra sacrificiũ, in cælo merces, in
terra merito, in cælo hr̃ditas, in terra pi- C
gnus, in cęlo fructus in terra, semen in
cęlo cena, in terra cib. in cęlo, ergo, & in
terra nobis es oĩa factus, erit Deus oĩa Ro.11.
in oĩb. O manna diuinum oĩum cõtinẽs
saporẽ. Noluit in cęlũ differre, ut nr̃ eẽt,
amodo iã nr̃ est, ex ipso, & p ipsũ, & i ip
so sunt oĩa, ipsi honor, & gloria in sęcula Ge.20.
sęculorũ, quasi dicat sicut sibi Deꝰ est oĩa
ita & nobis cũ.n. ille sit eminenter oĩa,
factus est nobis oĩa. Factus ẽ nobis Xp̃s Cant.4
paradisus, in quo lignũ uitæ, & oẽ lignũ Ioan.4
pulchrũ uisu aspectuq; delectabile, & ad
uescẽdũ suaue, est turris Dauid ĩ qua mil
le clypei, oĩs armatura fortium est uia ue
ritas, & uita, iustitia, sanctificatio, redem

A ptio fundamẽtũ, cib. pastor lux, magister dñs, resurrectio panis, vinus, ostiũ, &c. vult nobis oĩa eẽ, ut nunq̃ nobis ab eo discedendũ sit. Sicut vir zelator uxoris, q oĩa necessaria domi hẽt, ne necesse sit uxori uagari ea q̃rens. Sic Iudith, reliquerat uir multas possessiones, & iõ potuit facere cubiculũ secretũ, in quo cũ puellis suis clausa morabatur. Nec uero cõtẽtus fuit Deus oĩa eẽt hoĩ, ſm diuinã naturã sed humanam induit, ut alia ꝓ hoĩe efficiat, q̃ i diuina nõ poterat, pati, mori, mereri, ut plurib. vijs hoĩũ bonis intẽderet, mirũ, & inauditũ ꝑfecto, ꝙ exterã Deus induit naturã, & pro hoĩe se posiit exinanire. Dicere soles uerbo tenus amico uel lẽ cẽtũ me efficere, ut tibi esse auxilio in oĩb. hoc opere cõpleuit Deum. An nõ su scepisti, de manu dñi duplicia, & multa, ac innumera bñficia ꝓ pc̃is? Addit Eũ. si interrogas, qũo nouerim, oĩa hęc bona mũdo iã adesse? manifesta res est, qa uox clamãtis in deserto audit' iã in terra, quæ cũ insonuerit. Deus in mũdo est, D. Bon. ait, aliorũ prophetarũ dicta fuerũt, ut nutus, qa nõ clare Xp̃m oñderunt, sed Ioã. uox manifesta digito oñdens redẽptorẽ vox, q̃ silentiũ idrxit legi, & ꝓphetis, qa lex, & ꝓphetæ, usq. ad Ioanẽ. Seq̃t', parate uiã dñi. Nõ dt, uiã nr̃a in parandã, sed dñi, quia nõ uiæ meæ uię uestræ, dt dñs via nr̃a est, qua dscẽdim⁹ ab Hierusalẽ i Hierico, d qua, lassati sum⁹ i uia iniquitatis, & sapiens uia peccatũ cõplanata est lapidib. & in fine illorũ iferi, & tenebrę, & pęnę, oĩs uallis implebit', Chry. metaphorica locutio est, oñdẽs legis difficultatẽ in fidei fęlicitatem cõuertẽdã, & uidebit oĩs caro, ꝙ os dñi locutũ est, pro quo Lucas uertit, salutare Dei, qa oẽs diuinę ꝓmissiones ipletæ sũt Xp̃o ad nos aduenięte. En maximũ nuncium uobis hodie ꝓpositũ, uidẽdũ nobis restat, qd i nobis tale nũciũ dẽat efficere, & primo si solũ diceret, Deũ venire, lętũ nũciũ nõ esset, imo tremẽdũ, & terribile, conscientia. n. nr̃a dictãs, nos eius offensores suspectũ eius faceret aduẽtum, ut patet in Ada, q vidẽs De ũuenire abscõdit se, qa se pcõrẽ uidit. Id ipsum cõtigit fr̃ b. Ioseph, qñ illis dixit ego sũ Ioseph fr̃ vester, non po

B

Simile

Iudit. 1

Bona.

Matt.

Ecc. 21

Chry.

C

Lucas.

Gen. 3.

Ge. 45.

terãt rñdere nimio terrore præteriti. Cũ ergo mundus se agnosceret Dei offensorẽ, quale ei nuncium est Deus uenit, certẽ quale est malefactori, iudex uenit, uel adulterę vir adest. Quis. n. non cogitaret Deum iratum in mũdũ venire, vt tot vlcisceret' pc̃a? Sed ut nos securos reddat Euangelista ait, (venit salutare Dei,) qa vt Io. ait, nõ misit Deus filiũ suũ, ut iudicet mũdũ, sed ut saluet' mũdus ꝑ ipsum, intrat, ut Dauid in Hierusalẽ p⁹ coniurationẽ Absalõ uen ia oĩb. concessa, etiã Semei, dicẽs, nõ oc cidet' hodie vir i Israel.

Tria ergo in n obis nunciũ hoc efficere dẽt, ut Bernar. ait sermone de Aduentu, Priũ admirationẽ maximã, ſ n gaudiũ, tertiũ amorẽ. Primo mirari solemus in opinatos successus, qui citra spem eueniũt. Quis inopinat⁹ successus nisi Chri aduentus? Abac. 3. Dñe audiui auditionẽ tuam, & timui, consideraui opera tua, & expaui, an non præter oẽm spem erat, ꝙ Deus offensus hõ fieret, vt hoĩ mederet? Qñ nullus hõ in Deũ peccasset, imo oẽs infinito tpe ei esse̾t obsequuti tãtã a Deo miam sperare nõ posset, q d p⁹ inumeras offẽsas, atq; pc̃a? Si solũ hoĩb. id ꝑstaret Deus, qd quodã Assuetus Iudęis mittẽs legatos uitæ, & pacis, mĩa inaudita putaret, ꝙ tãtis offensis uenia esset, sed ꝙ sanguine suo illã emat, qs vnq̃ crederet? Si ciuitas cõtra regẽ suũ rebellasset, essetq; à Rege dãnata, tanq̃ criminis lęsę maiestatis rea, eximiũ putaret' bñficiũ, si ciuitati uenia à Rege condonaret', sed ꝙ sanguine suo dleat inĩã mortis, ac iteritus i eã latã, qs hoc credat? Id uerò fecit Chs delẽs chirographũ decreti, ꝙ erat contrariũ nobis. Mirat' Saul, ꝙ cũ in regnũ uocet Deus, Dauid, ꝙ dñm oĩũ hoĩũ constituat, qd nõ mirãdũ, ꝙ hoĩ det' Deus? Solemus mirari ea, q̃ nec unq̃ vila, nec audita sũt, sic mirari cibũ cælestẽ dñt Israelitæ, Mahu, qd est hoc? Deũ ãt hoĩẽ fieri a deo est nouũ, ut dicat ꝓpheta, nouũ creauit dñs super terram, quia nec Angeli id, uel suspicari possent Solemus mirari cõtraria eẽ in eodẽ subiecto, at i hoc mysterio, tot cõtraria iunguntur, vt repugnare ea dicerem⁹, nisi fides ea assereret, ut impossibile, pati, æternũ nasci in tempore, uitam

A

Ioan. 3

2. Reg. 16.

Bern.

B

Aba. 3.

Simile

Colo. 2

C

Ex. 16.

Ier. 13

A vitā matri, Virginē Deum cōtinere infini
tū,& ipsum parere incorruptā. Sed illud
maxime mirandum,ꝙ uno hoc opere fa
cto,Deus oib. rebus sic accurrit diuersis
inter se,ac si hoc cuique solum esset accō
modatum. Hoc.n. miam summè ostēdit
hoc iustitiam maxime declarauit, cui de
toto rigore satisfecit,honori patris maxi
me consuluit,hoīum honorem in infini-
tum auxit,cęlum aperuit, oēm uirtutem
edocuit exemplis ; & summa motiua ut
ea sequeremur,dedit. Oia Dei attributa
sapientia, potētia, bonitas in hoc ope sic
splēdēt,vt qd magis apparet nesciamus.
B Maximè mirādum,& planè diuinū opus
ꝙ unū,cū sit,adeo diuersis reb. inseruit,
Scdo sūmū dēt in nobis efficere gaudiū,
vt initio dictum est. Prima rō gaudii,qa
hoc opere cognoscimus in nos amorem
Dei infinitum,maxima uero cā gaudēdi
ministro Regis esse solet, qñ amorē Re-
gis in se maximum experit, nō est amor
Dei,ut amor creaturæ,q̄ parum pt. Et iō
parū boni confert,parū nouit,& iō aliqñ
amato nociua pstat,ut pr nimiū filio in-
dulgēs,amor Dei potētissimus est,oia q̄-
cunque uoluit fecit in cælo, & in terra.
Est Dei amor cā totius boni, ꝙ vult pōt,
qa oipotens est, nouit optime, q̄ amato
C conueniāt,vn̄ semp bona puidet,oēs di-
uitiæ sanctorum,q̄ innumeræ sunt, inde
procedunt,ꝙ a Deo diliguntur & dāna-
torum infælicitas pcipua est, a Deo odio
haberi,ex inferno fieret cælum,si dilige-
rent a Deo dānati,& ex cælo infernum ,
si odio haberentur sancti,si ergo tm̄ nr̄a
refert, & interest, a Deo diligi maxima
cā lætandi,sic nos a Deo dilectos, ut hō
Ma. 10 pro nobis factus sit . In hoc gaudere , qd
noīa ur̄a scripta sunt in cælis,i.ꝙ in ami
corum Dei lib. scripti estis,ait cęlestis ma
Ioan. 3 gister,esse āt opus hoc summum testimo
nium diuini in nos amoris,ostendit Xp̄s
dicēs: Sic Deus dilexit mūdū, ut filiū suū
vnigenitum daret. Nihil est iā mūdū de
diffe hoī,nihil imaginē suam aīæ impres
sisse,quia hoc donū oia illa excedit infi-
nitè,nec quiuit diuin⁹ amor,donec daret
oē,ꝙ dare potuit.ut iam nec ꝙ Deus det,
amplius hēat,nec ego quid petā amplius,
si id attendas,ꝙ donatur,licet quoadmo

dum aliquid restet,id aūt nō est res , quę A
denuo recipiatur,sed modus aliter reci-
piendi,& hoc ēt , ꝙ ad modū ptinet iam
nobis datum putemus in eā,& principio
qūo nō cum illo omnia nobis donauit ?
ait Paulus,in pterito,qa in ea oia iā data
sunt. Ex quo scda rō gaudij colligitur pp
spem q̄ concipimus maximam obtinēdi
vniuersa a Deo,cū eū videmus p nobis
hoīem factū. Quid.n. sunt reliqua, si cū
hoc opere conferantur? Simus ergo spe
gaudentes,bona namq; peritura,accadu
ca minora esse,qs nasciat? bona aūt gra-
tię,& glorię multo facilius nobis cōcedē
tur;difficilius.n. est Deū hoīem fieri , & B
sanguinē fundere,q̄ grām,& gloriā hoī-
bus cōcedi. Sic a maiori ad minus arguit
Apost. si.n.cum inimici essemus,recōci- Rom. 5
liati sumus,p mortē filii eius,multo ma-
gis reconciliati salui erimus, ab ira p ip-
sum. Quid non sperabis a Deo amico, a
quo,cū inimicus esses,sanguinem recepi
sti? Est ēt nobis cā gaudendi quod natu-
ra nr̄a in Xp̄o sic eleuata est,ut in suppo
sito sit diuino,q̄ uenerant.adorant,& su
spiciunt Angeli,eo.n.ascēdit natura nr̄a
vt in eodem sit supposito,quo diuina, in
sup omnib. gratijs ornata, sup oēm An-
gelorum ornatum eorū caput effecta,&
p q̄ summa uirtutum opera sunt pfecta. C
Et demū oīs materia gaudii est nobis in
Xp̄o qui nr̄ factus est,ille est nobis The-
saurus incōparabilis,in quo habemus in
uestigabiles diuitias,est ærarium publi-
cum pauperib. fons grǣ , pharmacopola
oīum medicinarum,remediū malorum,
& tandem o aīa si sponsa Xp̄i es,hæc ti-
bi maxima cā gaudij sit,qa spōsus tu⁹ ue Gal. Iæ
nit tibi. Galatinus lib. 2. de arcanis fidei arcan.
ca. 3. uersans illud Can. 3. Exultabimus, fid. in
& lętebimur in te,dicit,sanctos ueteres, Can. 3
qui Xp̄m pręcesserunt,sic exposuisse lo-
cum illum , exultabimus in te ,i. in Deo
meo uenientem ad me. Sicut si Rexcum
filius,& gn̄eris absens esset a regina , qñ
reginæ diceretur uenerunt filii tui dice-
ret,quid ad me,lætent murus meę,si nū-
cii dicerent,uenerūt generi tui, diceret .
qd ad me , lætent filię meę , si uero dicat
venit Rex uir tuus,tunc dicit, exultabo,
& lætabor in Rege meo,sic cum diceba-
tur

A tur Ecclesiæ p Prophetas filij tui de lon-
Esa.60 ge venient Esa.60. ipsa ait, quid ad me e-
Psa.97 xultent filiæ Iudæ Ps.97. cum audit filiæ tuæ de latere surgent dicit illa, qa ad me lætetur mons Sion, cum autem ei dr̃, ec-
Zac.9. ce Rex tuus venit tibi; recte ei dr̃, Zach.
Esa.61 9. exulta, & lauda Sion, & illa dicit Esa. 61. gaudens gaudebo in domino, & exultabo in Deo meo, & hoc est, exultabimus, & lætabimur in te, quia sponsus noster venit.

Tertiò sũmũ in nobis dẽt amorem generare nunciũ istud, s.n. amor amore rependitur, quonã tãtus erit rependendus amor diuinus, nisi amore nr̃o eximio? Pôt debitor, q aurum recipit argento dato persoluere, multiplicans argentũ, non sic in amore, q nisi amore repedat̃, nunq̃ psoluetur, Si dederit, inqt amãs, hõ oẽm
Can.2. substãtiã suã p dilectione, quasi nihil despiciet eam. Q̃uo ergo nos erimus soluẽ-
Berna. do tanti am oris debitores. Hic hr̃t Bern. hic stupet, quia nec solutionem incipere valemus, nedũ perficere. Si dederis Deo
B vitam, tuam, manifesta rõne non soluis, quid.n. est uita tua Dei uitæ collata? tm̃ excedit donum quantum diuina psonã tuã. Si das sanguinẽ, qd sanguis tuus cum sanguine Dei? si amore ardeas, quid hoc cum amore diuino? Et q̃n hæc oĩa dares ei, alia rõne debita, p̃stas creaturis nre qa oĩa ab eo recepisti, quæ redd s, si ergo p lum, & habeo, Deo dẽ, quia me cõdidit, quid ei dabo qm̃ me redemit? Agnosce ergo primo magnitudinem debiti? & p soluendo esse non potes, secundo da, p habes, licèt duo sint æra minuta eam uoluntate, vt plura dares, si haberes. Sed maximè amorem præsta, quo tibi ardere
Chrys. curandũ est. Notat Chry. quo pacto Se-
Esai. raphini, corãm Deo vsi sunt stare ab Esa ia, velant.n. facies suas, velãt, & pedes, faciem quidem velant, agnoscentes tan-
C tam esse diuinam maiestatem, ut ab eis, non valeat comprehendi, sed & velant pedes, i. affectus suos, quasi dicant Deo, oẽ, p diligimus, & amamus, nihil est, si conferat̃ tuæ diuinæ bonitati, nihil nos amare agnoscimus, licet ardentes, & flãma ignis dicamur. Si ergo Seraphini minus ardent, q̃ diuina bonitas, & dilectio exigit, an non erubescemus nos, qui sic A
algemus corã Deo nr̃o tãto suscepto bñficio? sed iã literã Euangelij explicemus.

(Anno 15. Imperij Tiberij Cæsaris. Mira in hodierno apparent Euangelio. Si mõ ingrederetur temp um hoc uniuersi mundi Imperator alijs Regib. stipatus, & videres, nihil curare oẽs nos, nec aduertere quidem illos, nec eis assurgere si uerò alia parte pauper pannosus, famelicus ingrederetur, & ei oẽs assurgerent, omnes ad eius pedes prouoluerentur, an nõ stuperes, & miraculi loco illud haberes? Vidi principes ambulantes sicut seruos & seruos in equis. Attenderunt ista in nr̃o Euangelio. Ingreditur Tiberius Cæsar mundi vniuersi dñs, & quatuor Simile
Reges cum eo, duoq; summi sacerdotes, & nihil curamus eos, & quasi nihil essent, vilipenduntur. Ingreditur altera ex B
partes Ioannes, adeo pauper, ut indumẽto careat famelicus, nõ mãducãs, nec bibens, nullis famulis stipatus, & oẽs illum curamus, reueremur, & adoramus, an non hic, uel manifeste uides, quia nihil sit oĩs prosperitas tpalis? qua mq; vilipẽdendi, qui ea potiuntur? & alia ex parte, q̃ magna res iustitia, ac sanctitas sit, quæ Hie.9.
oib. tandem plata est reb. Quid ex hoc nobis colligendum, nisi illud Prophetæ non glorieẽ sapiens in spia sua, nec fortis in fortitudine sua, nec diues in diuitiis suis, sed in hoc glorietur, qui gloriat̃ scire, & nosse me. Et licet hoc aliquo modo nũc appareat maximè tñ apparebit post hanc uitam, transibit hoc punctum hæc linea præteribit, & audies ipsos dicentes C
il ud Sapientis, quid nobis profuit super Sap. 5
bia? diuitiarum iactantia, quid contulit nobis? transierunt omnia velut umbra, es nobilis, diues, fungeris officiis magnis? ne glorieris, bona quæ habes, mobi-
lia sunt census, qui redimi pñt, & a te si- Psa.48
ne dubio sunt auferendi. Ne timueris, cũ diues factus fuerit hõ, & cum multiplicata fuerit gloria domus eius, quia cum interierit, non sumet oĩa, nec descendet cũ eo gloria eius. Sola iustorũ bona immobilia sũt, ppetui cẽs⁹ Dei uerbo stabiliti, & firmi. Hoc edocti iusti tpalẽ prosperitatẽ, nõ mõ nõ suscipiũt, sed male dicũt.

Vnde

A Vnde Iob: vidi imp'um firma radice,& maledixi statim pulchri.eius. Quib. verbis adnotādum,qđ statim illi maledixerit,quia,ut Greg. notat, infirmarum est mentium cum vident elatum quępiam eum suscipere, uenerari, ac magnificare cū vero eum morte deficientē intuent', dicunt q̄ uana sunt oīa,quę mundi sunt, sed iusti hoc iudicium proferunt, ēt cum vident in sublime elatum hoīem cum ui dent arborem firma radice, & maximis ramorū incremētis, maledicunt statim eius pulchrit. Hinc ēt iusti fugiūt humanam gloriam,& prospera mūdi,& quēadmodum ministri regis qui ab eo maxime ditari cupiunt, qn̄ munus aliquod exiguum aut insigne, quod vulgo dr̄ cōmendatura, q̄ tenuis, & perexigua est a B Rege deferenda est,non se illi p̄sentes exhibent,quia maiora desiderant munera, & minora ipsis deferri nolūt, cum uerò maxima munera, aut officia, vel cōmendaturæ deferenda sunt, tunc adsunt Regi,ut eorum sit memor, tunc negotiationes,& solicitudo oīs ab eis curat', ut illa obtineāt,sic iusti tpalia paruipendentes, alijs hæc dari desiderant,sibi uero maxima dona spūaiia expectāt, & modis omnib.acquirere curant. Sed quo tādē deuenere hi principes,qui hodie in Euangel. memorantur,& oēs eorum similes? simile cū eis factū est, ac eū templū amplum construit',substernūtur ligna,q̄ futurum desuper ædificiū sustineant, vulgo dicuntur cimbrias. (y andamios,) necessaria hæc sunt ædificio constituēdo, quo perfecto,oīa hæc tollunt',& in ignē conijciuntur. Vt cōsistat,& sustentet' magnus hic C mundus,ordo & structura cō'eruet', sustinet Deus multo puersos reges, ac p̄latos, sed iustorum pficiet' ædificium, pp quos oēs ædificabit' hoc Xp̄i corpus mysticum, & tunc hi oēs inferno addicētur sicut factū est cum Tyberio, & his, qui in Euāg.describuntur,sic factum ostēdit Baruc cū ait, vbi sunt principes gētium, & qui dn̄antur sup bestias, q̄ sunt super terrā,qui in auib.cęli ludunt, q argentū thesaurizant,& aurū: extermınati sunt, & ad inferos descenderūt. Sed qualis hodie Ioā.sit,attēde,& cōsolare,si iustus es, & te vides infimum,& despectum; mu A rabuntur manus Iacob,& cornua pctōrū conterētur, & exaltabunt' cornua iusti. Sed adqd horum principum memoria in Euāg.r̄ndet? mos est prophetarū, tp̄s signare, qn̄ prophetauerunt, quē morem Lucas sequitur. Si qua rōne id fiat, inquiras, r̄ndet', est nobis impositū fidei præceptū difficile, & tenemur assentire reb. fidei intellectum excedentibus hoc summa firmitate,ad quod intellectus nr̄ captiuandus. Vn̄ Ber. de trib. mixturis ait, tres mixturas mirabiles Deus fecit, Deus hō m̄r uirgo, intellect',& fides, In cā uero graui examinandi testes sunt cū oī circunstantia loci, tēporis,&c. ut dr̄ in c.cum cā, de testib.& cum sic examinati in omnib. sibi consonant,fidele putatur eorum testimonium. Grauissima cā est B Aduent. Dei in mundum,& ur fidele rei tantæ testimonium mundo ꝓponat', ut credat, examinandi testes sunt de oī circunstantia,ac uidēdum, utrum in aliquo dissideant. O mirum testimonium fidei nr̄æ,cum Prophetæ prophetauerint rem porib.ac locis diuersis,alij in Iudæa, alij in Samaria,alij in Babyl. tā dictis cōcordāt,ut nec apice dissideant. Ad hoc uero oportuit tp̄s dici,quo quisque prophetauit ut uidentes tpum,& locorum diuersitatem,& in dictis cōsonanti, fidele eorū suscipiat' testimonium credaturque Deū in mundum venisse. Vn̄ Chr̄s scrutamini script. quia illæ testimonium phibent de me. (Factum est verbum dn̄i ad Ioā. in deserto.) Illuc vsq. abscōditus latebat, Luc. 1. Et erat in desertis agens vsque ad diē ostensionis suæ in Israel. Quanta cū grauitate de Baptista loquitur, quasi de ptiosissima re, q̄ Deus ad tp̄s abscondetat; separatus uero fuit a Xp̄i consortio, vt fidelis eius testis esset ad populū, nec dici posset, inter illos conuenisse de hac re, in quo summa Ioan. apparet p̄nīa, qui sciens Deum in mundo esse, ab eo separatur pp eum. Quo ibimus, verba vitæ æternæ habes, dicebat Petrus. Quo pro Deo maiora deseris, eo maxima pro eo operaris. Hæc summa Ioānis p̄nīa, hoc summum eius martyrium separatum esse a Christo. Quid martyr Dei causa derelin-

Marginalia (left): Iob. 3. — Grego. — Simile — Simile — Baru. 3
Marginalia (right): Berna. — Ioan. 5 — Luc. 1.

A relinquit? vitam, plus Ioã. qui Deum ꝓ
Ex. 32. Deo relinquit. Quod aliqñ Moyses desi
derauit, petens se deleri de Dei libro, qđ
Paulus optauit Anathema esse a Chro,
Ro. 9. pro fratrib. opere Ioã. cõplet, separatus a
Xpo pro Xpo. Et licet lõge esset, sed nõ
Hie. 23 oĩno eius oblitus erat Xps sed sicut sol a
longe agit, ita nũc dicã, putas, ne Deus è
vicino ego sum, & non a lõgè? inde Xps
in eum mira agebat, operabaturq; imaginem illam pulcherrimã, q̃ mũdo proponeret in exẽplar. Sed qua erat in officina? vtique in deserto In deserti interiorib. uidet Moyses Deũ, in deserto Elias videt Deũ. Vis eñ tu nosse? exi in desertũ Esai. 28. quem docebit dñs sciam, & quem intelligere faciet auditum? Ablactatos a lacte auulsos ab uberibus. Oẽs desideramus Deum audire loquentem
B sed non oẽs in desertum exire uolumus. Sed quid dñs? Ose. 2. Ducam eam in solitudinem, & loquar ei ad cor. Ait Pharao, ite sacrificate dño in terra Aegypti, cui Moyses, non pt ita fieri, viã trium dierum ibimus in solitudinem. Nos inter delicias vellemus Deum audire, sed Deꝰ inter spinas inuenitur a Moyse. Pretiosa diuina est consolatio, nec datur admittentib. terrenã. Reprobatur auis volans, & natans. Multæ orantium quærelæ, qa sæpe clamant, sonet uox tua in auribus meis, nec tñ audierunt. Vt adueniret Baal, se lanceis illi vulnerabant, & tu sine sanguinis effusione, sine deserti horrore Deum uis audire, & uidere? absit, in desertũ ergo exi, creata relinque, solus
C Deus solum te inuenire desiderat. (Oĩs vallis implebitur, &c.) Valles suffossæ sunt, qui ex timore male humiliante depressi penè indesperationem abiere, de quibus Psaltes, in cẽsa igni, & suffosa ab increpatione vultus tui peribunt. Vbi Augu. a passione male incendente, & a timore male humiliãte dici aĩas significari obrutas. Sed Chri aduentu hæ valles, & fosse adimplenẽ. Ecce Deus Saluator meus, & non timebo, quis n. de salute desperet, tali medico de cęlo ueniente. Thob. 8. dæmone fugato a Raphaele fossa facta impleẽ, q̃ morituro parabaẽ, quod per Christum factum ostendit. 2. Thess. 2. qui dilexit nos, & dedit nobis A
consolationem, & spem bonã in gratia. 2. Th. 2.
Has uerò valles Ioan. pdicatione implevitas, ostendit Chřs Mat. 21. venit Ioan. in via iustitiæ, & non credidistis ei, publicani ãt, & meretrices crediderunt ei. Si maximi, & penè desperati pc̃ores ei crediderunt, valles suffossas impleui. Colles .i. superbi per Chrm humiliati sunt, &c. Vis ẽt videre valles impletas, colles humiliatos? qñ superabundãt tibi diuitiæ, mons, est maximus, est tibi vicinus pauper, imple domũ eius abundantia tua, vt fiat æqualitas. Sic Paul. vřa abundantia illorum inopiam suppleat, non ut vos
deficiatis sed ex æqualitate. Ecce viæ æ- 1. Co. 8
qualitatem, sic eorum, s. pauperum abũdantia orationum, & meritorum vřæ inopiæ, sit supplementum, similiter in scĩa, & alijs, sed sm Chrysost. his uerbis B
significatur iã planum iter ad cœlũ, per Christum faciendum, omne impedimentum per eum remouendum, & omnem excusationem Sic Baruc. 5. constituit. n. Deus humiliare oẽm mõtem excelsum, & rupes perennes, & conualles replere in æqualitatem terræ, ut ambulet Israel diligenter in honorẽ Dei. Solet iter agẽs montem conscensurus cogitare intra se, & attendens uiæ difficultatem, dicere, ò si Deus, quòd monti superabundat tolleret, & repleret valle, q̃ facile iter conficeretur, planitie cõplanatum. Hoc in uia cęli facturum pollicerẽ p Baruc, & gratia data impleuit. Et erit iã vobis via recta, ut nec stultus erret peã, & uia sancta uocabitur illa. Quo facto parati nos esse debemus, ut hoc iter conficiamus, dicamus C
que cum Psa. paratũ cor meũ Deus paratũ cor meũ. Bis se dicit paratum. De quo
Bern. ser. 43. in paruis ait. Inuenire est Psa. 56
hoĩem semel paratũ, non tñ scđo, est hõ, qui cum Abraham Deo iubente abijcit oẽm terrenã uoluptatẽ egrediens de terra sua, uerũ tñ spũali iucũditate priuari æquanimiter nõ fert, q̃ ẽ dilectũ Isaac interficere. Paratũ semel cor hẽt, qui maiora impedimẽta peccatorũ abiecit, sed minora qđã, q̃ ꝓhibent, ne libere Deo fruaẽ non abiecit. Para ergo tuũ cor, & iterum para, amplius laua me ab iniqtate mea.

In

A

In Natiuitate Christi. Concio I.

Verbum caro factum est. Ioan. 1.

IN natalitijs regũ festa maxima fieri solent, dona, ac beneficia concedi, & adeunt oẽs, vt venerentur principem, in Christi Regis natali publica debuit fieri lætitia, & hæc ab Angelis facta est canentib. gloria in altissimis Deo. Dona concessa sunt multa, & primum oĩum inęstimabile accipimus a patre donum, cũ unigenitum nobis dat, & omnia, quę eius sunt, cum eo. Adorationem, venerationemque Regis ex parte cęlorum exhi-

B buerũt Angeli, ex parte creaturarum insensibiliũ fęnum, & pręsepe, Christum suscipientia. Ex parte aĩalium ait Esa. 1.

Esa. 1. Bos cognouit possessorem suum, & asinus plępedñi sui. Sinagogę pastores, gẽtium Magi. Et unoquoque anno hoc fęstum celebratur, ut sigillatim oẽs adeamus Regem adoraturi nostrum. Pręsepe, fęnum, panni nobis humilitatem pdicant, humiliemur ergo, sed quia cum rex puer est, veneratio fieri solet matri ipsius humiliemur Marię.

Mal. 3. Deum nostrum immutabilẽ esse, non solum fide tenemus, sed eudenti rõne naturali. Ego Deus, & mutor nõ ait ipse p Malachiam, quia cum purus sit actus, nihil habens de potentia, mutari omnino non potest, nec per creationem de nono factam in aliquo mutatus, nec per huma-

C nitatis assumptionem. Sed vt nobis melius eius diuina mysteria pateant, considerandus est a nobis Deus noster in triplici statu ante mũdi creationem, in mũdi creatione, in eiusdem reparatione cũ Verbum caro factum est. In his trib. hodie a Ioanne nobis proponit in Euangelio, q in has partes diuiditur. Primo eni ostẽdit, quid in Deo fuerit ab ęterno an mundum conditum, q prosequitur usq; ad illa uerba. (Hoc erat in principio apud Deum.) Secundo ostendit, qũo omnia per se ipsum sint facta. Tertio quomodo tandem caro factum est. Hæc hodierni Euangelij summa est.

De primo statu tam alta sunt, quę de verbo diuino dicuntur, ut omnino excedat captum nostrum, posuit. n. tenebras A latibulum suum, lucem, habitans inaccessibilem. Vidit aram Paulus, cuius titu- Act. 17. lus erat, ignoto Deo, & ait hic est Deus, quem ego vobis annuncio, Propriũ Dei nomen ignotus Deus. Vnde Plato in Timeo, opificem, progenitoremque vniuer- Plato. si difficile est inuestigare, impossibile cõprehendere. Hic uere Deus magnus est, quem cum inuestigaueris, dicas, non attigi eum, cum ei seruieris, dicas, seruus inutilis sum. Quid ergo de eo dicemus? dicamus, quę Ioan. ab eius pectore didicit, & edisserit nobis August. tract. 36. in Augus. Ioan. Non immerito Ioannes aquilę cõparatur, quia multo altius: atque subli- B mus prędicationem suam erexit quam alij Euangelistę, quia hi pauca de eius diuinitate, multa de eius humanitate dixere. Sed Ioannes quasi pigeat in terra ambulare, erexit se non solum super terrã, & super omnem ambitum aeris, & cęli, sed super omnem etiam exercitum Angelorum, & peruenit ad Deum, dicens. In principio erat Verbum. Non immerito super pectus recubuit, de quo in secreto biberat, q in manifesto eructauit. Ecce aquilam, quæ fixis oculis solem contemplat. C Sic. n. aquila filios probare dr, si solem fixis oculis aspiciant, & nos humeri reptãtes, & infirmi audemus tractare ista, & exponere, & putamus nos, aut ea capere posse, cum cogitamus, aut capi, dum dicimus. Hęc Aug. Ait ergo Ioan. de hoc primo statu. (In principio erat verbum.) In Augus. principio, i. ante omnia, antequam quicquam fieret ita Augu. Hila. & Beda, & in Hilar. Beda. illud Pro. 8. Dñs possedit me in initio Prou. 8 uiarum suarum, antequam quicquam faceret a principio. (Erat uerbum.) In Gręco additur articulus, ὁ λόγος, quasi dicat eximium, illud verbum sed quare dicitur Verbum? Basilius in homilia super hęc uerba, cur verbum dicitur? ut quod ex mente procedat ostẽdatur. Cur uerbum? quia sine motu genitum est. Cur uerbum? quia imago est patris, totum in se monstrãs genitorem, sicut verbum nostrum quod totius nostrę cogitationis imaginem refert. Verbum licet ui

d ...

A deatur significare uocem, sed maxime si
gnificat mentis conceptũ, quẽ qa vox ex
Auguſ. primit, verbum dr̃. Ita Aug. 15. de Trini-
tate. c. 11. quia cum verbum sit exp̃ssiuũ
rei alicuius, hoc magis cõuenit concept⁹
q̃ est naturalis similitudo rei intellectæ.
(Et uerbum erat apud Deum.) Docet, di
stinctã personã esse a patre, (Erat apud
D.Th. Deũ), i. cum Deo patre simul habitans,
Bene D.Th. ait, in, & apud, cõiũctionẽ si
Ioã. 14. gnificãt, sed in, coniunctionẽ intrinsecã,
ut Io. 14. non credis, qa ego in patre, &
pr̃ in me est. Apud cõiũctionẽ extrinsecã
Est ergo filius in patre, & apud patrẽ, cũ
dr̃, in patre, significat cõsubstãtialitas, li-
cet ex cõsequẽti significet distinctionem
personarum. Cum dr̃ apud patrẽ, magis
significat distinctio p̃sonarum. (Et De⁹
Auguſ. erat uerbum) Augu. ait. Dixerat coniun-
Hil. E. ctionem uerbi cum patre, nunc ostẽdit,
D.Th. qualis sit ista coniunctio, qa sunt unius
substantiæ, qm̃ hoc Verbum erat Deus.
B Notat Hil. 7. de Trin. quẽ sequit̃ D.Th.
q̃ uerbum hic dr̃ Deus, sine ulla additio
Exo. 7. ne, quia licet hoĩes, & Angeli aliqñ dijdi
cantur, solet tñ aliquid addi, unũ colligat̃,
eos non natura Deos esse, sed participa-
tione. Vt cum Moysi dr̃, Exo. 7. constitui
te Deum Pharaonis, non dicit Deum ab
solute sed Pharaonis, datus est De⁹ Pha
raoni dum timetur, dum punit, dum ora
tur, dum medetur, & aliud est Deũ esse,
aliud cõstitui, et dari. Affert & Hil. illud
Psa. 81 Ps. 81. ego dixi, Dij estis, quasi dicat, ego
volui, vos hoc honore donare, nõ ex na-
tura uestra, sed ex uoluntate mea Dij e-
stis. Sic & inferius dicit Ioann. dedit eis
p̃tãtem filios Dei fieri. (Hoc erat in prin
cipio apud Deum.) Orig. & Basil. & Cy
Orig. ril. dicũt, his uerbis colligi, q̃ dicta erant,
Basil. vt ad verbi potẽtiã, & creationẽ p ipsum
Cyril. factam, p̃grediat̃, quasi dicat, hoc q̃ dixi
fuit ab æterno, in primo statu, quo uerbũ
Ps. 109. consideramus in quo fuit prima Christi
Natiuitas. De qua scriptum est: Egressus
eius a principio a diebus æternitatis, &
ex utero ante Luciferum genui te. Vt ue
C ro hanc primam uerbi Natiuitatem in-
telligas, aduerte, quod cum tu intelligis
rem aliquam producis in intellectu tuo
verbũ, q̃ est naturalis similitudo rei in-

tellectæ, per q̃ vr̃ apud te esse, & quasi ui A
dere rem, q̃ intelligis. Hęc fęcunditas est
intellectus nr̃i, ut intelligendo uerbũ p̃-
ducat. Hoc maxime Deo conuenit, qui
se intuens ab æterno, verbum producit,
q̃ sui est naturalis imago, qui est filius cõ
substantialis patri. Difficil a admodum
sunt ea, q̃ diximus, sed nõ p̃cipimur ea
penetrare, sed credere, cum in cælo fueris
ea uidebis. Iam dicamus de secũdo Dei
verbi statu. (Omnia per ipsum facta sũt.
Idest verbum omnia condidit, uel pater
per uerbum quasi per rõnem exẽplarem
aut idealem. In quo considerãda largi-
tas diuini uerbi in nos, & eius immẽsus B
amor, quo talia tantaq; nobis condidit,
ac donauit. Qũo possum peccare in dñm Ge. 39.
meum, ait Ioseph, qui omnibus mihi tra
ditis, ignorat quid habeat in domo sua. Psal. 8.
De quo beneficio loquitur Psa. Minuisti
eum, &c. constituisti eum super opa ma-
nuum tuarum, omnia subiecisti sub pedi
bus eius, Quod si dona lapides emolliũt
quomodo cor nostrum tot donis non e-
mollit? Si tibi dicerẽ, dilige, obsecro, regẽ
Hispaniæ; rñderes, qua de cã eum dilectu
rus sũ? quia optimus, sapiens, fortis, &c.
sed ais quid ad me ista? Non putas hæc
ad te pertinere? dicam quæ pertinent, ut
excusari nõ ualeas. Diligit te summo a- Simile
more, dilige tu eum. Ais: qũo sciẽtiã eũ
me sic diligere? Hoc non credis? ostendã
tibi, en tibi dono dat p̃tiosã margaritam
inęstimabilem, en aliud eius donũ q̃ ad
te mittit, en mille dona an ñ credes, q̃ te C
diligat, si hæc uideas? an nõ diliges sic te
diligentem, & tot dona dantem? Sic er-
go nunc dico, dilige Deum, pp̃ qd? qm̃
optimus est, sapiens est, fortis est, uerbũ
est apud patrem p̃pono tibi oĩa eius bo-
na, q̃ in primo statu illius diximus, quæ i
finita sunt, sed ais, quid ad me ista p̃po-
nã tibi q̃ ad te ptineant, diligit te infini-
to amore, qui ut tibi manifestus sit, in-
tuerẽ dona innumera tibi ab eo collata,
oĩa per ipsum facta sunt, & tibi ea dona-
uit, terrã, elemẽta, mixta, cælũ, solem, stel
las. An non dona tãta summũ testant̃ in
te amorem? dilige ergo eũ, qui te sic dile-
xit, ut tui cã, & amore tanta condiderit.
(Et sine ipso factum est nihil, q̃ factum
est,

A est,in ipso uita erat.) Aug. Beda, Ruper-
Auguſ. tus, Cyrill⁹, Gloſſa interlinealis ſic intel
Beda. ligũt,nihil ſine hoc verbo factũ ẽ, & oẽ,
Ruper. ꝙ factũ eſt,in ipſo uita eſt, ſicut dom⁹ in
Cyrill. mẽte artificis eſt uiuẽs,ſic ĩ Deo oĩs crea
Gloſſa tura eſt uiuẽs in illa idea, extra quã ĩ ſe-
Simile ipſa eſt ueluti depicta. Cõtingit aliqñ pi-
ctoris sũmo,ut pingeret flores, aut fructũ arte tanta,ut aues deciperit,crederẽtque uera illa eſſe,nõ picta, & quaſi ad ueros flores,vel fructus acceſſerint,ſed cum ex eis paſci uellẽt, cognouerũt picta illa nõ vera eẽ. Sic oĩa,q̃ ad extra Deus fecit, de picta ſunt,viua,n.& uera in ipſo pmanſerũt, ſed tãta arte diuinus ille pictor ea pfecit,ut uera appareant hoib.eiſque, ut
B veris bonis paſci uelint,at ea depicta ſolũ eſſe oñdit,ꝙ nõ ſatiamur,vñ uerus ci bus nõ ſunt,in ſolo Deo ſatietas,& uer⁹ eſt cib.nr̃,ad eũ ergo uolenius. Sed Cy-
Cyrill. rillus aliterexponit.(Qd factũ eſt ĩ ipſo uita erat.) i.non ſolũ ꝑ ipſum facta ſunt vniuerſa,ſed in oĩb. quę facta ſunt,filius Dei eſt uita.i. oĩa penetrat, & intra oĩa exiſtens omnib. vitam,& ſubſiſtẽtiam, & operationem dat. Qđ eſt illud Heb. 1. qui portat omnia uerbo uirtutis ſuæ.

Heb. 3 Qua in re maximus diuinus amor in nos commẽdatur, ſi conſideremus Deũ in oĩ creatura continuo, operantem in bonum nr̃m, quia creatura non pt qđq̃ agere ſine illo,& ipſe eſt principaliter agens in oĩ creatura. Conſidera ergo Deũ intra ſolem te illuminantẽ, intra ignẽ te calefacientem, intra aerem dantem tibi reſpirationem, intra aq̃ te refrigerantẽ, intra cibum te alentem, intra ueſtes te
Ioan. 5 opertiẽtem Mirum Dei obſequium, quo
C nobis in oĩ creatura inſeruit. De quo ver bum ipſum ait,pr̃ meus vſque mõ operatur,& ego operor,ut nihil poſſis boni habere niſi ab eo, ut oĩa, & perpetuo tibi manu ſua dãs, circundet oĩ ex parte cor tuũ beneficijs,ut ad ſe trahat. Græci patres aliter legunt. (Sine ipſo factum eſt nihil,ꝙ factum eſt.) i.nulla res creata facta eſt ſine uerbo, nulla ab alio principio, ut Manichæi commentabantur. (Et uita erat lux hoĩum.) i.hoc uerbum, ꝙ uita eſt per eſſentiam,hoies illuminauit, ſed tenebræ eam non comprehende

runt,i.pctõres,iratis aliquando tenebrę, A illi non aderant luci,ſicut nec cæcus ſoli, & ea rõne pctõres, qui tenebræ ſunt lucem non agnouerunt, iõ decreuit homõ fieri, ut a ꝑpe eos maxime illuminaret.

Vt uero in hunc tertium ſtatum deue niret,& eum nobis exprimeret, exponit nunciũ tantæ rei Ioãnem,qui tãtæ rei teſtis fuit fidelis,uidiſti hucuſq; uerbum al tiſſimũ,ſ mõ uidebis oĩum infimũ, añ in nixũ ſcalæ,ſed ſup eã,qa ſup oẽs creaturas,at mõ uidebis eũ in infima ſcalę parte,nouiſſimũ uirorũ,uermen nõ hoĩem. An non talis eſt in pſepio,ubi nũc ferculum de lignis libani?an ſtabulũ?ubi colũnæ argenteæ, & reclinatorum aureũ? an pſepe? veſtes pcioſæ,panni,70. fortes B cuſtodes,bos & aſinus? Vt in hunc ueniret ſtatum pmiſit Ioanẽ,q fuit hõ miſſus a Deo,iõ oĩa,q̃ nunciãt,ex Deo ſunt, ait Chry.(Venit in teſtimonium.) Aug.tra- Chryſ.
ctatu 2. habet Deus teſtem hoiem, ſed Auguſ.
pp hoiem,adeo infirmi ſumus, ut per lucernam q̃ramus diem. (Erat lux uera.) Quia hõ illuminatus dr̃ lux,ſed uera eſt illa,quę illuminat,ſicut infirmus oculus (ait Aug.) nõ pt uidere orientem ſolem, ſed eum, videt in aliquo corpore illuminato a ſole,ſic Iudæi non uolentes Xp̃m in ſe agnoſcere,agnouerunt in Ioanne q ſe a Chriſto illuminatum dicebat,de plenitudine eius omnes accepimus (Illuminat oẽm hoiem.) Quantum ex ſe eſt,ait Chryſo. oẽs illuminat, ſed ſi tui oculos claudas,non illuminaberis. Eſt mos omnium linguarũ cũ rei virtutẽ aut offm̃. explicamus ſic loque ignis calefacit oẽs, iudex oẽs punit malefactores,quo expli C camus proprietates rerũ, quas exercent vbi materia adeſt. (Dedit eis ptãtem fi- Eſa.40
lios Dei fieri.) Per gloriæ adeptionẽ,cum ſimiles ei erimus,vel dedit eis hãc dignitatem,hęc eſt.n.ptãs,ut filij Dei ſint per grãm. (Verbum caro factum eſt) i. hõ; Eſa. 40. dr̃ hõ caro, uidebit omnis caro ſalutare Dei. Dicit uerò caro ait Theo- Theo.
phi. ut diuinam miremur dignationem, qđ non ſolum aſſumpſerit animam,ſed & carnem, quæ ab eo maximè diſtabar, erigitque in nobis fiduciam, dum ꝙ in nobis eſt viliſſimum, ſumpſit,& ſic tolli

A tollitur illa maledictio Gen. non pmanebit spūs meus in homine, quia caro est. (Gen. 6.)
Ostendit̃ et singularitas unionis Chri nā alijs sanctis unitur De⁹ quātū ad animas. Sap. 7. per nationes in aīas sanctas se transfert, amicos Dei, & pphetas constituit. In Chro uerò et carni & unitus. (Sap. 7.) (Augus.)
Hæc D. Th. Aug. 15. de trinitate. c. 11. ait, ita verbum nostrum uox quodammodo corporis fit assu nendo eā, in qua manifestatur sensib. hoīum, sicut verbum Dei caro factū est, assumendo eā, in qua & ipsum manifestaret̃ sensib. hoīum. Et sicut verbum nr̃m fit vox, neq; mutatur in uocem, ita uerbum Dei caro quidem factū est, sed absit, vt mutaretur in carnē, assumendo quidem illam, & non in eam se conuertendo, verbum nostrum uox fit,
B & verbū Dei caro factum est. (Et habitauit in nobis.) i. inter nos. In Græca est verbū escenosen, q̃ significat habitare in tabernaculis quo oñ̃ditur tpanea, & breuis habitatio, quia tabernacula nō in lōgus tps̄ cōstituuntur, ut domus. (Et uidimus gloriā ei⁹.) Græce est verbū theaste, q̃ significat attende, & morose, & iocunde spectare, inde theatrum dictū est, quasi dicat, spectauimus eū ceu nouū, & mirandā miraculū, gloria ut dicit Hier. ad Gal. 5. est, cū aliqd diuinius, & angustius inspicitur, ut Exo. vl. gloria dñi repleuit illud & 3. Reg. 8. impleuerat gloria dñi domum & 2. Cor. 3. nos aūt reuelata facie gloria dñi speculantes. Est ergo sensus, ut dicit Chrys. homi. 11. uidimus potentiā, maiestatem, & diuiniū splendorē in uita, & miraculis eius Gloriam quasi vnigeniti, i. qualem decebat hr̃e patris vnigenitum non .n. gloria Chri fuit, ut (Hiero.) (Exod. vl.) (3. Re. 8) (2. Co. 3) (Chrys.)
C aliorum sanctorum, quia illi ut ministri gloriam acceperunt, Chrs ut vnigenitus vnde plura miracula fecit imperio solo. (Plenum gratiæ, & ueritatis.) i. plenum gr̃a capitis, ex qua omnes accipere possumus, & veritatis. i. impletionis oīum figurarum, & umbrarum, Non ueni legē soluere, sed adimplere, ueritas .n. est cū, quis id opere præstat, quod promiserat, cum ergo Chrs omnia figurata, & promissa, exactissime impleuerit, plenus dr̃ veritate. Sic intelligit veritatem ut umbræ opponatur. Ambr. sermo. 18. super Ps. 118. & Theophilactus. Licet ergo uili uideatur Deus indui ueste, sed adeo plena est gratijs, ut eam merito induerit. Sicut .n. uestis ex uili panno confecta sic potest ornari lapillis, & auro, ut merito Rex ea induatur, sic humanitas illa humilis tot est ornata gratijs, tot ditata bonis, ut digna sit Deo vestis, humanitas .n. sumpta a Virgine tali, pulcherrima, sine ullaque contagione peccati, donata gr̃a infinita gloria singulari, omnib. redundans gratijs gratis datis, vestis est digna Deo, licet ad mundi redemptionem non esset necessarium ea induit, sed solū pp gloriam, quæ Deo ex hac tanta ueste resultat. Vnde multi dicunt, hac solum rōne futurum Deum hoīem, etiam si ad mundi remedium opus non esset. (Mat. 5.) (A) (Ambr.) (Theo.)

B Sed expendamus sigillatim gloriā diuinam huius uestis, & q̃ gloriosus Deus hodie appareat, licet in humili veste. Primo ergo apparet pueri nati gloria, quod hæc tanta est, ut nec paupertate, & humilitate possit occultari, sed potius ipsam paupertatem reddit illustrem, hæc summa Christi maiestas, q̃ omnia, quæ sibi copulauit, gloriosissima fecit, quantumuis olim essent abiectissima, & crucē ipsam gloriosam reddidit, vt iam dicant sancti, absit mihi gloriari nisi in cruce, non solum autem, sed & gloriamur in tribulationib. Paupertas & nuditas facta sunt gloriosa, q a hęc omnia sibi Christus elegit. Non ergo mirum est, quempiam gloriosum videri, cum auro, gemmisque ornatus sedet in solio, ut Assuerus, sed illud ualde mirādum, cum inter abiectissima quis positus gloriosus adhuc apparet, & gloriosa facit, quæ uilia prius erant, & quem abscōdebat uile stabulū, prodebat eius maiestas, & circulus aureus visus cingere solē, ut dicit Chry. & tres soles uisi in oriente, qui ad vnum solare corpus sunt redacti, ostendens se unā de trib. psonis, q̃ ad unam copulantur essentiam. Et Augustus prohibuit, se dn̄m appellari, quasi præsagiens uerum aduenisse dominum, vniuersorū hæredem. Ostendit misericordiam in omnes effusam, dum ex vineis Engaddi copiosum (Gala. 5) (Gala. 5) (Ro. 5.) (C) (Chrys.)

A sum effluxit balsamum, ostendens se Samaritanum, oleo vulnera nr̃a curaturũ. Hæc gloria Chr̃i nati, vndique in præse pio, figuratur 2. Reg. 6. in saltante, & nudo Dauid, cui ait Michol, quam gloriosus fuit hodie Rex Israel, discooperiens se, & nudatus est quasi vnus de scurris. Rñdet Dauid, ludam, & uilior fiã, plusq̃ factus sum, & ero humilis in oculis meis & gloriosior apparebo. Vere gloriosior Christus hodie apparet in humanitate, quam apparuit in curru illo, de quo, currus Dei decem millibus multiplex, do-
Ps. 67. minus in eis in Sina in Sancto.

Secunda gloria eius apparet in summo oĩum operũ eius, ꝙ est, Deũ hoĩem fieri, ꝙ sũmę ei est gloriæ. Eccl. 12. mirabilia opera altissimi solius, & gloriosa,
B & abscõsa, quale ergo erit opus illud, ꝙ eius opus dr̃ per excellentiam? Sed eius etiam gloria in hoc ostenditur, ꝙ cum humana opera sint adeo aliena a Deo sic ea agit, ac si ipsi essent naturalia, & innata. Disputat doctos, equitat, & lanceas agit eques, non mirum, sed quod hæc rusticus ageret, mirareris, q̃a ab eo aliena sunt, sic nunc plorat Deus, ac si risus nõ esset, sic tremit, & vagit, ac sic æternus non esset, ꝙ p̃cipue notauit Esai. 28. ut faciat opus suum, alienũ opus eius, vt operetur opus suum peregrinum est opus eius ab eo. i. vt operaretur opera naturæ ipsius conuenientia, ꝙ est saluare, glorificare nos, opera oĩno peregrina operatus ẽ. Et ista opera magis nobis sunt miranda, q̃ illa, quo magis ab eo dista re uidentur. Non miramur deripientẽ leonẽ, sed miramur eũ agnum mansuetũ effe-
C ctum. Si ergo Deus leo diripiens dr̃ glo-
Ex. 15. rificari, gloriose magnificatus est, equũ, & ascẽsorẽ deiecit in mare, qũo non gloriosus erit agnus mansuetus redditus?

Tertio gloria eius apparet dum tã infirmis armis mirabiles sit assecutus victorias infirmis instrumẽtis mirabilia opera pperrauerit, quo. n. debilius est instrumentũ, eo maxime cãæ uis apparet
Iud. 17. magna efficientis. Sic in gloriã Sãpsonis dr̃, ꝙ in mãdibula asinæ interfecerit mille
1. Co. 1 viros. Et sic ĩ laudẽ Xp̃i ait Pau. ꝙ elegerit ea, q̃ nõ sunt, vt ea q̃ sunt destrueret, infirma ut confundat fortia, sic ergo nũc
A ingrediẽs mũdũ, vt in agone contendat (ait Leo Papa) maximo, & mirabili æq̃tatis iure pugnatũ est, dũ nõ Deus in sua maiestate, sed in nr̃a humilitate cõgreditur, q̃d debilius infantili corpore? lachrymis doloribus? his ergo armis, debellat aereas p̃tates, Non pugnat Dauid, neq; 1. Reg. 17.
vincit Goliath regijs armis Saulis, sed in funda pastoris. Et hunc credo fuisse p̃cipuũ sensum a Spũ sc̃tõ intẽtũ ĩ illis uerbis 1. Re. 17. quo loco uolẽti Dauidi congredi cũ Goliat? dicit frater natu maior, quare venisti, & quare dereliq̃sti paucas illas oues ĩ deserto? (Q̃d Xp̃m fecisse ip- Luc. 15
se fatetur in parabola de nonaginta nouem ouib. dimissis) Rñdet Dauid, quid feci? nunquid nõ uerbũ est? Quod posset sic accipit, vt velit Dauid dicere, solo verbo hucusq; vsus sum, sola uerba dixi, q̃- B
bus promisi me cũ Goliat? decertaturũ. Sed p̃cipuũ, ꝙ Spũs sc̃tũs intendit, ẽ hoc signare mysterium, uerbũ. n. simitudo, & figura est rei cognitæ, & licet Dauid in alijs figuram Xp̃i referret, maxime tñ ĩ hoc facto, cum Goliam deiecit uilib. armis. Quasi dicit ergo Dauid, ego figurã eius modo gero, ꝙ aliq̃n faciendum est vere p Xp̃m, cum illę dęmonẽ superabit infantili corpore. Ecce ergo pueri gloriã deiecit oẽs inimicos nostros. Inquiram⁹ ergo ab eo, ꝙ quondam a Sãpsone est q̃situ, in quo est hæc maxima fortitudo, & inueniamus eam esse in tenuissimis capillis. Qui ergo armis debilib. tantos p̃sternit hostes, sine dubio Deus est. Iã noua bella elegit Dñs canit Delbora, quia Sisarã manu fęminæ deiecit, sicut Holo. manu Iud q̃a debilib. vincit fortes, cum C
trecentis timidis militib. ut declarat Ios. Ioseph:
li. 10. c. 5. deiecit Madian. sine armis fractis lagenis. cuius sile ĩ mundi redẽptione facturum dñm pollicet p Es. iugũ. n. oneris eius, & sceptrũ exactoris ei⁹ superasti, sicut ĩ die Mad. 1. sicut tunc sine armis Mad. supasti, ita cũ iugũ dieb. p̃tatis, & sceptrũ tolles, factur⁹ es. Hoc etiã mirabile ostendit Ier. 5. me nõ timebitis q posui arenã termi. maris, & cõmouebunt, & nõ poterũt, & intumescẽt fluct⁹ eius, & nõ trãsibũt illud Chry. ho. 9. ad Chrys.
popu-

A populum, Anto. terminum a Deo mari positum, quo detinetur, non montes esse sed arenā paruam, ut Dei potentia ostenderet. Quid ergo mari feto opponit, ut illud teneat? Quid dæmoni, ut frangatur?
1.Co.1 paruus puer vagiens, puluis exigu⁹. Hic manifeste apparet quod Pau. dicit ꝙ infirmū est Dei, fortius est oībus hoīb. qa infirma sumens arma mirabilia per ea
Simile operat. Soles aliqñ aīositate ductus dicere, ligate mihi brachia, & eis ligatis deijciam hostem, & vincā, sed hoc, ꝙ tu dicis superbia elatus, opere Chrs cōpleuit ecce fascia ligat⁹ ē brachia, & pedes, sicq; ligatus vincat dęmonē, magna pfecto potentia magna gloria, (vidimus gl'iā ei⁹.)

Quarto uidimus gloriā eius, dum qd prius occultū erat in Deo, non oculis no-
B strís manifestū factū est. Elaborat rete-
Simile nuissimū mille reb in ea tenui acu pictis si solum aspicias rete, non pnt videri figuræ, q̄ ī reti elaboratæ sunt, sed si retro ponas pannū, vel sile qd, continuo vnt oēs illæ figuræ. Infinitę erant in Deo perfectiones, virtutes immensæ, sed lucem habitabat inaccessibilem, neq; eas videre poteramus, sed iā uelo humanitatis ei imposito, oēs illæ apparuere uirtutes, & vidimus gloriam eius, plenum gratiæ, & veritatis. In humanitate.n. gessit uitā cęlestē oī uirtute ornatissimā, q̄ oculis nrīs conspici posset, ut dicamus cū Ioanne, ꝙ audiuimus, ꝙ uidimus, qd manus nostræ contrectauerunt de uerbo uitę, &c.
1.Io.1. Apparuit summa charitas, & benignitas, mansuetudo, & patientia, obedientia, & oīs deniq; forma virtutū, quas ab ipsa natiuitate mundum incipit edocere. Vñ Pau. nos excitat dicens. Apparuit
Tit.3. benignitas, & humanitas saluatoris nrī
C Dei, oīb. hoīb. erudiens nos, vt abnegantes impietatē, & sęcularia desideria, sobrie, iuste, & pie uiuamus in hoc sęculo. Iā clamat hęcē pſepio, verbū ē, vñ oīa ei⁹ facta uerba sūt nobis. An nō uides iam mundi despectū, sūmā humilitatē, paupertatē, duritiē, & afflictionē corporis? Cura ergo, ut volūtas tua excitet, ad aliqd ex his pſequendū, si.n. Xpi mysteria
Simile cōsideras, nec tñ afficeris ad ea, q̄ uides quid te agere putas? sine dubio id agis, ꝙ ille, qui silice arrepto, & ferro percutit A silicē, scintillasq; euolare facit in aerē, qa nō est subtus fomes, vt ignis accēdat, qd hoc est, nisi ī uanū silicē pcutere? Xps lapis est, petra, aūt erat Xps, sed nō qs lapis, sed si lex igne plenus, charitate ardēs oī uirtute clarus, diuinitate ornatus, vnde cū nr̄ intellect⁹ ipsum tangit cōsideratione, & fide, scintillæ, & splendores ex eo procedūt, sed si volūtas nr̄a pparat, vt scintillas excipiat, ut inflāmet, si humorē oēm mundi a se nō proiecit, oīa in vanū, & uacuū abibunt. sicut philosophis accidit de qb. Pau. ad Ro. q cū Deū cognouissent, ñ sicut Deū glorificauerunt, Rom.1 aut grās egerūt sed euanuerūt ī cogitationib. suis. Ne ergo & tu uanus sis, imitare Xpm nascentē Berna. dico ego leue Bern. ad vos uerbū, ꝙ si sine fructu esse cognoscerē, dolerem maxime, qd nō abominetur Deus. ꝙ uerbū suum miserit ad nos, B & nr̄a ignauia sine fructu efficiat, ꝙ ei adeo laboriosum fuit, ut nos doceret exēplo? qd tibi pderit, audisse Chri humilitatē, ꝙ eo vsq; se deiecit, ut carnē assumeret, ꝙ erat ultimum quo descendere poterat, in pręsepio poneretur, ꝙ eximię fuit humiliatis, situ, q hæc haudis, vilis terra, & cinis cū sis, vis cū Deo contendere, & oīb. te pponere? qd pderit, uidere, ꝙ a puero super humeros Xps tollit crucē suā, si tu tuā tollere nō vis, cum uir sis ætate prouectus? quid prodest, uidere Deū pegrinū factū, et cū in ppria uenerit. situ ī alieno vis radicari, & ciuē eē mūdi hui⁹? Quid pderit stabulū considerare, si tu tibi pamplam vis domū, qd considerare præsepe, si tu amas primū locū tenere, & primas cathedras? Vides Xpm ad nuptias inuitatū cū natura humana, nouissimum tenere locū qūo, tu primū C eliges? Quid panni uiles Xpi, si tu īdueris bysso, & pciosis uestibus? Virtutes q dē Xpi imitari oīno, nec angeli qdē pnt, sed pro modulo nr̄o eas imitari dēmus, qa nobis dat⁹ est ī exēplar. q ergo ī cęlis hēt cōuersationē suā, & oīa inferiora reputat stercora, q ī hoc mūdo se pegrinū agnoscit, q nouissimū locū tenet, q dure carnē suā tractat, hic vere Chrm imitatur, & in eo apparebit gloria quāta pueri nati

A ri nati q̃ est, q, tales hēt ministrorũ ordines sibi ministrãtiũ, q & ipsi gloriosi sint
3.Reg. 3.Reg.20.gloriosus p̄dicat̃ Salomõ a Regina Sabba, q̃ cũ uidisset ordines cũ ministrantium, & uestes eorum, non hēbat vltra spũm, sed ait, beati sũt serui tui. In gloriam ergo Christi apparent hodie primum ministrantes Angeli ei canentes, gloria in altissimis Deo, an nõ uidimus gloriã eius, cuius tales sunt ministri oẽs
Simile Angelici chori? Sicut.n. regios cantores alteri, q̃ filio Rex non mittit, ita multitudinem cælestium spirituum, ut decantarent alijs p̃r æternus nunq̃ misit, q̃ filio. Vere gloria unigeniti a patre, in hoc apparet. Sed & in hoib. ministris eius gloria appareat necesse est, sed quo pacto?
B Venit Christus, ut a ministris suis oẽm tollat defectum, q lex facere non potuit, nihil.n.ad perfectum adduxit lex, cunq; puerorum illa lex esset, ministri pueri erãt in illa obnoxij defectibus in Dei cultu, Apparet uero modo Christi gloria, cum copiosa data hoibus gratia omnis defectus a ministris tollitur, quantum humana patit̃ infirmitas, & sic ipse gloriosus est in talibus tãtisq; ministris. Mirabilis planè Deus in sanctis suis, si.n.cęli enarrant gloriam Dei, quidni enarrabunt cœlestes uiri? Vere si iusti uiri harmonia, & pulchritudo appareret, magis in eo Deus glorificaretur, quã in oĩ mundi ordine. Prodigiosa.n.est spiritualis uita, & prodigijs stupendis plena. Reuela
C oculos meos, & considerabo mirabilia
Ps.118 de lege tua. Ad quę uidenda inuitat Psal
Ps.45. tes, uenite, & uidete opera dñi, prodigia, quæ posuit super terram arcum conteret & confringet arma, &c. An non mirabilis mundi mutatio facta Christo ueniente, in quo tot martyres. Virgines mirabiles, Anachoritæ?

Sed & hoc a Christi natali incæptum
Esa.11 Esaias testat̃ dicens. Habitabit lupus cũ agno, et pardus cum hędo acubabit, uitulus, & leo, & bos pascẽtur simul, & puer paruulus minabit eos. Ecce.n.est præsepe Pastores, Reges, Iudæos, gentes minat, regit, perficitque.
Ez.40. Ostensa est Dei domus Ezechieli, in eamq; tribus ianuis intrauit, per orientalem, meridianam, & septentrionalem.
A Hodie vidimus domum Dei ingressũ orientali porta uidimus.n.in principio esse verbum apud Deum, per meridionalem, vbi ventus spũs sancti, ut dicit Ber.
Bern. venit auster.i. Spiritus sancti ventus. Vidimus verbum carnẽ factum opere Spiritus sancti omnib.eius donis eum repletum, per septentrionalem, vidimus patiẽtem, humilitatum lachrymantem, quem imitemur, ut mereamur orientẽ in cęlis.

In Natiuitate Christi,
Concio Secunda.

Verbum caro factum est.

QVando alicui dono datur p̄diũ aliqd, aut villa, oẽs eius fructus ei cõ-
B cedunt̃. Videmus ineffabilẽ in nos diui-
Esai.9 nã largitatẽ, cum filiũ vnigenitum nobis dedit, paruulus natus est nobis, filius datus est nobis, simul donatus est nobis fructus oĩs, quẽ ab eo pcipere possumus Ro.
Ro.8. 8.qui p̄prio filio suo nõ pepercit, sed pro nobis oĩb. tradidit illum, qũo non cum illa oĩa nobis donauit? sed ais, hr̃s hic vni
Luc.1. uersorum mõ paruulus est, nec aliqd donabit nisi p parẽtũ, aut tuorum manus, sic.n.iure dispositum est, & Paul. Gal.2. dico aũt, quanto tpe hr̃s paruulus est, nihil differet a seruo, cum sit dñs oĩum, sed sub tutorib. & actorib. est vsq. ad finitũ tps a prẽ cũ p̃r deest, mr̃ filij est tutrix. Xp̃o p̃r in terra nõ est fm, q hõ, mr̃ eius curatorẽ, & tutricem agit, & sic erat sub
C ditus illi. Luc.2. ergo adeamus, per cuius
Luc.2. manus, ut tutricis omnia dispensat paruulus iste, dicentes. Aue Maria. Vsu uenire solet, ut quispiam auceps persequatur ardeam uelocissimam, immittit in eam nouum quempiam accipitrem altipetã, ille autem aliquantulũ euolans, & simul ẽt sibilans, uidens ardeam usque adeo alte uolare, spe abiecta eam consequendi, ad ipsum aucupem reddit. Emittit alterum, qui item examinatus, ut primus ad
Simile manus aucupis redit. Animaduertens, q noui hi accipitres nõ ausi sũt aggredi ardã, mittit ueteranum quendam, & strenuum accipitrem, in hmõi pugna sæpe

A uersarum, ille verò hac, & illac circũuolãs, aggrediẽsq; per diuersa: altiusq. uolãs quã cæteri, impetum in eã facit, atq. cum ardea congressus, non prius a pugna recedit, quã illã præcipitẽ det in humum. Quã alte uolet diuinum verbũ, quãtumque se subtrahat ab humano cõspectu, ostẽdit apertè Ps. dicẽs, ascẽdit sup Cherubin, & uolauit super pennas uẽtorum. An nõ super hæc oĩa se erexerat, cum in principio erat verbum, & verbũ erat a-
Esa. 53 pud Deum, & Deus erat verbũ? In hanc ergo diuinã ardeã Es. prius cæpit euolare, sed cum eius celsitudinẽ fuisset intuitus, nõ ausus est eam persequi, sed eo, vñ egressus est, sese recepit, dicens, generationem, eius quis enarrabit? Volat ẽt in
B
Hie. 1. eadẽ Hier. Propheta, & eodem modo re
Mal. 3. inspecta reuertitur, dicens, ha ha ha dñe nescio loqui, quia puer ego sum. Malac. ẽt eorum vestigia sequutus uolat, ac eod. modo redit dicens c. 3. qs poterit cogitare diem aduentus eius? aut quis stabit ad
2. Cor. 12. uidẽdũ eum? Et Paul. quoq. eodẽ studio contendit, & tñ se colligit dicens, audiarcana verba, quæ non licet homini loq. Tandẽ uero accedit Ioannes, qui tm̃ uolatu cõtẽdit ut oẽs post se longe reliquerit,
2. Cor. multoque altius euolauerit. Refert
Meta. Metaph. in uita Ioannis Apostoli, ipsum montẽ ascendisse, ibiq. manib. eleuatis, & corpore erecto in extasim raptũ fuisse. Tunc horrẽda tonitrua, & fulgura audita esse, demũ tonitrua in uocẽ expressa sonuisse, in principio erat verbũ, &c. Quæ Procorus, q examinatus metu ceciderat, represso paululum metu trementi manu ex uoce Ioãnis, q̃ ipsum erat toni-
C truum, excepit, & ad finem usq. scripsit.
Proco. Hoc ipsum latius narrat ipsemet Proc. vnus ex septẽ diaconib. primis in historia Ioannis, c. 46. ideo dictus est Ioannes Boanerges. i. filius tonitrui, qa tonitruo Euãgeliũ incæpit, Vide quãtopere se erigat in initio. In principio erat verbũ? nõ destitit donec ardeam diuinã in terrã ad ducat, cum ait; (Verbum caro factũ est)

Cuius rei adeo pfunda sũt mysteria, ut humanus intellectus ea transnatare nõualeat.
Ez. 47. Ez. 47. uidit fluuium a Dei domo egredientẽ, quẽ cum trãsire uellet, aqua pedes eius solũ operiebat cũ primũ, A deinde uero ẽt tibias, & demum trãsuadari non poterat, ut necesse ei fuerit ab Ecc. 23 Angelo trãsportari in aduersũ littus. Fluuius iste est aqua illa, de qua dr̃, aqua sapientię salutaris potabit eũ, q̃ est sapientia ex scripturis diuinis collecta, in qbus primũ pponit̃ nobis creatio mũdi, solũ pedes operit doctrina hæc, transuadari põt, qm̃ & philosophi multi hãc agnouerunt, ut Plato, & Aris. posuit primã cãm a qua oĩa dimanant. Vltra procedit, ostẽdẽs diuinã grãm Adæ concessã cum iustitia originali, eius lapsum, & totius generis humani ĩ illo. Hęc iã pfundiora sũt. Sed cum ad restaurationis nr̃æ remediũ peruenit̃, ad verbum. s. carnẽ factum, hoc B est immẽsũ pelagus, vbi mille cubiti aq̃ in profundum dimensi. Ideo Pau. uocat Eph. 3. inuestigabiles diuitias Christi, nullus creatus intellectus, nec Seraphinorum post est hoc pelagus natura sua dimetiri Simile nec trãsnatare. Et si q conati sũt ingenio suo hæc penetrare mysteria, in plurimos errores lapsi sunt. Excreuit aliqñ fluuius supra modũ, multis undiq; aqs cõcurrẽtibus, accedit qs ad fluuium, & cõfisus pclaro, quo uehitur, equo, se se in fluuium dat, clamas ad eum, & uociferaris, caue, transuadare non poteris fluuiũ, immẽsa est aqua, ille uerò ñ curat, sed flumini se cõmittit, cum uero ad nimiã aquã peruenit obruit̃ ĩsanus ĩsanis aquas. Accedit alius arte natãdi fisus, nudatq. se, in aq̃ se proijcit, & tãdẽ insana furẽtiq; aqua uincit̃, peritq;. Accedit alius cordatus, timẽsq; nimiã aquã põtẽ q̃rit, & facile fluuium trãsit sine vllo periculo. Sic in hoc pfundissimo mysterio multis cõtigit, accessere ad C illud ingenio suo, q̃ equus erat, pclarus, cõfisi alij scia illa, q natandi ars uidebat̃, & omnes hmõi perierunt. Sic in hoc mysterio demersi sũt, & perierũt innumeri hęretici, primũ Ebiõ, q tpe Apostolorum negauit Xpi diuinitatem contra quem Ioães scripsit Euãgelium, ut dicit Hie. Hiero. Deinde Cerdõ, q negauit eum esse hominẽ, ut Aug. refert. Deinde Manichæi di- Augu. xerũt, eũ phãtasticum hoiem. Valẽtinus dixit, corpus è cælo adduxisse. Nestorius duas in eo posuit personas, sicut & natu

ras,

A ras. Eutiches, q̃ humanitas versa fuit in diuinitatem, Arrius, & Apollinaris dñt Xp̃m sũpsisse corp⁹ tñ, ñ aĩam, Machari⁹ posuit ĩ Xp̃o vnicã voluntatẽ. ſ diuinã. Nõ sic fluuius hic trãſnatãd⁹ ñ equo
Pſ.146 ĩgenii tui, nõ ſnia, q̃ ars natatoria ẽ. Vñ Pſ. ad hos loquẽs, nõ ĩ fortitudine eq vo lũtatẽ hẽbit, nec ĩ tibi is viri beneplacitũ erit ei, beneplacitũ est dño ſup timentes eũ, q. d. nec equo ingenii, nec notãdo hic ptertransit fluuius, ſed eũ timendo, & p fidem reuerendo eũ, quasi p pontẽ transire licebit, ecce. n. De⁹ magnus dicens sẽtentiã mĩam. Si. n. sensus cõſulas, uident solũ uagiẽtẽ puerũ, si ĩtellect⁹ dicit ignorare se, qũo æternus tpaliter gignat, impassibilis patiat, si scias oẽs consulas, dicent nescire qũo vnum suppositũ duas naturas tã inter se dissidentes sustentet,
B & cum hõ esse nõ possit leo, qũo poterit Deus esse? qũo ardere possit rub. nec cõburi, nõ pcipit. Verè hi iudices rei tante
4.Re.4 eẽ nequeũt, iõ 4. Reg. 4. Eliseus vt mirabilẽ illã cum puero unionẽ efficeret, quæ hanc verbi cũ carne signãre, qua nos su scitauit, ostiũ ſup se clausit, ut inuueret, summum hui⁹ misterij secretũ: nõ ergo illud sensus, ĩtellectus, aut scia assequentur Aenigma ẽ, quo Philistẽi nõ assequũ
Iud.14 tur uerbũ caro, leo melle plen⁹, De⁹ agn⁹ mãsuetus factus. Nisi arassetis in uitula mea, ait Sãpson, nõ ĩuenissetis ppositionẽ. Qũo nobis ĩueniẽdũ hoc enigma obscurissimũ? utiq; accedamus ad uitulã Sãpsonis, ad eius ſpõsã Ecclesiã, q̃ arãs hoc penetrat mysteriũ, Sicut. n. arãs terræ viscera pãdit oculta, sic eccl̃a sub illa sãctissima carne aperit nobis diuinũ ſupositũ
C Ecclæ ergo doctrinę, & fidei ĩnixi in his verbis. (Verbũ caro factũ ẽ.) Inuenie mus duas Xp̃i Natiuitates, æternam & tẽporalẽ, prima æterna explicat in nomine (Verbi,) ſeda tparalis. (caro factũ ẽ.) Cũ dr̃ verbũ ostendit Natiuitas, qua pcedit a patre, cum dr̃ caro factum est, natiuitas, qua pcedit ex matre. Dicit uerbũ, non filius, licet. n. filius sit, ne crassũ aliquid intelligas, verbũ dr̃, ut spiritualis gene ratio ostendatur, nec putes filiũ hunc a Deo gigni, sic generantur alij filij a uiuentib. Hui⁹ uero ſpũalẽ pcessionẽ explicat Pſ. 2. Dñs dixit ad me, filius meus es tu, ego hodie genui te, ait dixit,
Pſal.2 qa loqui Dei est pducere, os e us intellectus eius, dicere ei⁹ ĩtelligere est, & actio qua filius producitur, dr̃ a sanctis dicere sic ergo genitus est his filius, iõ ait filius meus es tu, ego hodie genui te, i. in æternitate, in eo die, qui nocte caret, in illo inuariabili puncto, cui oĩa præsentia sũt nihilq; pteritũ, aut futurum, quia intelligens pater oẽm substantiam suam producit filiũ sibi oĩno similem, hoc est verbum Dei (Caro factum est) hæc est secũda natiuitas, qua unita humanitas diuino ſupposito prodiit hodie ex uirgine.

Hæ duæ Christi natiuitates explicantur, & in figura adumbratę sunt in Beniam in nato Racheli in Bethlẽ, Gen. 35 Ge.35.
Orit filius, duciturq; ad matrẽ, illa eum cõpellat Benoni, i. filius doloris, pr̃ vero
eũ uocat Beniamin, i. filiũ dexteræ. Vn⁹ B
est filius ſed binomius, nomen dat ei pr̃, nomen dat mr̃, qa unus est Xp̃s, ſed in duabus naturis ſubsistẽs, unam recipit a patre, alterã a matre, iõ nomen eius qua parte a patre genitus est, est illi uerbũ cõ substãtiale, ad eius dexterã sedẽs, Beniamin filius dexteræ a patre dr̃, ſed a matre recipit naturã humanã, pp quã eum dicit filium doloris, tñ q̃ dolore, aut grauedine eũ in utero tulerit, nec pepererit summo. n. gaudio cõcepit, sũma dulcedine, ac suauitate in utero tulit, sũmo gaudio sine dolore peperit, & nuncij huius diuini part⁹ ñ anxietates, & dolores fuerũt, ſed summa gaudia, pexcellẽs lętitia.
Vñ Eſ. 66. Anq̃ parturiret, peperit masculũ, i. añ dolores, anxietates, & discrimi na pepit filiũ. Sicut aurora sole parit sũ Eſa.66
ma lętitia, & luce, sic Maria edidit Christũ, ſed tñ eum dicit doloris filiũ, qa ex ea carnẽ sumpsit, pp quã dict⁹, est vir dolorũ, Eſ. 52. & pp quã frigore affligitur, fame, & omni penuria, q̃ et ĩ matrẽ resultauit, qa quod ille patiebat illa ẽt patit ei maxime compatiẽdo, vñ nõ doloris. filius solum dr̃, ſed filius doloris mei. C Eſa.52

Has uero duas in Xp̃o tũ naturas, tũ natiuitatis oñdunt diuersa Christi opera, nascitur ex muliere ut homo, ex uirgine, ut Deus, inuoluit pannis ut homo, ſed pannos ab Angelis commendari diuinum esse ostẽditur, reclinatur in prę

A pio ut hő,ad oratur ab Angelis ut Deus, adorat'a Magis, pdit'ab stella, Oĩs res
2.Co.13 operatur ſm q̃ eſt,eſt Deus, operatur ut Deus,eſt homo operat'ut homo 2. Cor. 13.ſi mortuus eſt ex infirmita,ſed uiuit ex virtute Dei. Sicut.n.ueſtis aureæ deſuper tectæ ſerico,aurũ uidemus per ipſius rupturas, ita diuinitas ſub humilitate latens per rimulas cognoſcitur, ſi recte attẽdamus. Sic pmittit' Mariæ Cãt.
Can.2. 2.Muranulas aureas faciemus tibi vermiculatas argento. Torques aureas tibi dabimus,ſed elaboratas, & ornatas deſup argẽto. Quæ sũt torques Mariæ eius collũ ornãtes niſi brachia Chriſti? metallũ huius torqs autũ eſt diuinũ uerbum, ſed humanitas deſup poſita eſt qua ver
Pſ. 11. miculat' diuinitas. Quia ſm humanita-
B tem ipſe ait: vermis ſum,& non hő. Sed num totũ aurũ latiat,& occultatur oĩno argẽto?abſit,vermiculatum eſt,nõ oĩno opertũ,ſed ex parte, ſic. n. diuinitas ſub carne latet,ut ẽt appareat. Ioan. 1. vidi-
Ioan.1 mus gloriã eius,gloriam quaſi vnigeniti a patre,plenum gratiæ,& veritatis.

Hoc verò ineffabile myſteriũ aliquo modo declaratur illa D. Iacobi ſimitudine, Suſcipite ait,inſitũ uerbũ, inſerta eſt humanitas nřa diuino uerbo,uel uerbũ in humanitate,iõ uerbũ inſitum dr̃,ſicut .n.in pomo inſeris pyrum,& unit' pyriramus pomo, ita ut una ſit arbor, ſed duos hẽt ramos, duoſq; fructus fert poma,& pyra. Sic humanitas Xp̃i, q̃ p ſe ñ eſt,hő,vnita eſt uerbo diuino,ſitq; hő, & ſicut i inſito nec rami, nec fruct' confundunt',ita natura humana diuiſa eſt a
C diuina,& operatione,& uolũtate, earũ opus fructus Dei æternum eſſe opus, & fructus hoĩs puerũ eẽ, fructus Dei adorari ab Angelis,& Magis, fructus hoĩs eſſe i pſepio,fructus Dei lætitiã eſſe Angelorũ,fructus hoĩs uagire, fructus Dei iplere cęlũ,& terrã,hoĩs capi pſepio Et tandẽ ſicut Deus fructũ Dei fert, ſic hő fructũ hoĩs,& queadmodũ i inſito rami nõ ſe inuicẽ ipediunt,vt q ſq; ſuũ referat fructũ ſed uterq; fructus pdit' ſine ipedi-
Exo.3. mento,ſic opa diuina,& humana i Xp̃o nõ ſe ipediũt. Iõ figurat' mirabili illa uiſione Exo.3. vidi afflictionẽ populi mei, & deſcẽdi,ut liberẽ eũ. Deſcẽdit uero in igne ſuper rubũ,ſplẽdet ignis, & rub. A iteger manet , nec rubũ ignis conſumit, nec rub.ignẽ obſcurat,De' i rubo uerbũ in humanitate, & nec maieſtas conſum pſit humanitatẽ,nec humanitas minuit diuinitatẽ,manet rub. ſpinis referta , qa humanitas plena dolorib. nec uero humanitas opa ipedit diuina , ut cantũ angelicũ,paſtores fieri pdicatores,matrem virginem patere,q̃ oĩa ſplẽdoris diuinitate demonſtrabãt. Vadã, ait Moyſes, & Phil. 3. videbo uiſionẽ hãc magnã : magna plane uiſio,uerbum caro,de quo Phil. 3.manifeſte magnum eſt pietatis ſacramentũ Aug. quod manifeſtatum eſt in carne. Pſ. 61.

Has ẽt i Xp̃o duas natiuitates ĩtelligit Aug.i illis verbis Pſ.61. ſemel loquutus ẽ Deus. Duo hæc audiui,qa ptãs Dei eſt, & tibi dñe mĩa. Sed qũo ait,ſemel loqu B utus ẽ De'? vř.n.hoc pugnare cũ eo,q̃ ſe- Paul. pe repetit ſcriptura, loquutus eſt dñs ad Heb. 1. Abrahã,ad Iſaac,Iacob,& Moyſem,vñ Iob 33. collegit Pau.multifariam multiſq; modis olĩ loqẽs De' patrib. i pphetis,& tñ Pſ.ait,ſemel loquit' De',& Iob 33. ſemel loq' De',& ſcdo idipsũ ñ repetit. Sapientũ ſane ẽ,uno uerbo multa intelligere,& vno uerbo ea explicare,ſed aliqñ q̃ uno uerbo qs intelligit, pp audientiũ tarditatẽ explicat multis,ne q̃ Angel' ſuperior vno cõceptu intelligit, illuminans ĩferiorẽ in plures conceptus diuidit pp minorẽ illuminati capacitatẽ. Sic ergo Deus ſibi vno ſolũ uerbo intelligit loq'q; quo vniuerſa explicat,ſed nobis plurib. uerbis loq',nřæ infirmitati ſe accõmodans. Sed cũ ſemel Deus loquat' unicũ uerbũ pducẽs,nihilominus Pſ.ait,duo hæc audiui,q ptãs Dei eſt,& tibi dñe mĩa , duo hæc in hoc verbo ſunt maieſtas,ptãs, & C & miſericordia, altitudo, & humilitas, unum uerbum,unum ſuppoſitũ,ſed naturæ duæ,uerbum caro factum eſt.

Mira pfecto Dei adinuento,& q̃ ſol' Pſ. 76. ille excogitare potuiſſet,de qua dictũ eſt, i adinuentionib. tuis exercebor. Sed qd hac tãta adiuẽtione ĩtẽdit Deus? reſpondet',uoluit tanta cõgeriẽ mĩarũ i nos effundere,tot aquarũ fluctib. nos obruere, vt nõ ſolum poſt ſe rapiat iuſtos, ac tepidos,ſed ẽt frigidiſſimos peccatores. Nec mirum cum diuinæ mię fluuius hac nocte

A ete inūdauerit. Et sicut fluuius magnus cū nimiū excrescēs extra alueū suum di-
Simile strahit̃,oīa,q̃ inuenit post se rapit, ac diruit,nō arbores tenues solū sed ēt altas, & altis redicib.confirmatas oīa ædificia
Augu. prosternit. Sic hodie ait Aug. adeo inundat Dei mīa,ut nō solū post se iustos rapiat,nouo eis addito fauore,sed & sceleratissimi sentiant,quasi vim eorum cordibus inferri. De quo optimè Esa.59.loqtur,timebunt q ab occidēte nomē dñi,& q ab ortu solis gloriā eius, cum uenerit quasi fluuius uiolētus, quē spūs dñi coegit,& uenerit Sion redēptor. De eodem quoq;accipi p̃t illud Da.9.fluuius igneus rapidusq; egrediebatur de ore Dei. Verbū exiēs ab ore patris fluuius hic est, de quo duo dicit,qd' rapidus,& qđ igneus, duo cōiunxit, quorū quodlibet oia superat,ac uincit,q d ambo simul non faciēt?
B Licet ergo maximus peccator sis, noli nunc desperare,sed attende summū Dei amorem,vt te rapiat fluuius hic igneus. Sed in quo ista ōnditur amoris vis tā immēsa,ut uos rapiat? r̃ndet̃ i sūmo,quē in nos ostēdit amore,q maximā uim in corde nr̃o hēre solet. Noluit Deus aliqđ amoris esse signū, ꝙ nobis nō mōstraret, nullā amoris sui ꝓbationē recusauit, & licet plura amoris signa dedisset, anteq̃ verbū caro fieret,posset tñ humana malitia dicere, q̃ mihi Deus cōtulit bñficia, sine labore præstitit, unico.n. verbo oia cōdidit,sed q̃ ego obseqa Deo p̃sto,multo labore, & sudore conficio, ait ergo Deus,talia ego ꝓ hoīe faciam, ut hac ex cusatione minime se tueri possit, ea.n.
C exhibebo amoris signa,q̃ mihi laborem, & dolorē incutiant maiorē,q̃ ab hoīe ullo exigā i obseqo meo. Vide qua sit Deo laboriosū,nos diligere, iā uagir, tremit, doletque. Hoc petebat Ps. Exurge Dn̄e
Psal.7. Deus in p̃cepto,ꝙ mandasti, & Synagoga populorū ci rcūdabit te. Vbi August.
Augu. multa dn̄e me facere p̄cipis,q̃ tu non facis,ut quod ieunio,& castigatione me affligā,ꝙ tui cā multa ferā,ꝙ crucē tollam, tu uero horum nihil prēstas,exurge ergo Dn̄e, & tu ista eadē pro me facito,& tūc oēs populi cō gli omerati sequentur te. Hoc ergo iā peragit, qs nō eū sequatur? qs nō tollat iam cruce? qs nō aliqđ ꝓ eo
A pati velit,cū uideat tanta eum ꝓ nobis a puero pati? Q io ēt facto oēs labores, & dolores nr̃os faciles admodū atq; leues facit Qđ miris verbis script.expressit,cū de Dauid Xp̃i figura ait.2.Reg.22. Dauid sapiētissimus oīum sedet in cathedra quasi tenerrimus ligni uermiculus. Enumeratis ducū p̄claris facinorib. in cōmēdationem Dauid hac uerba dicunt̃,q̃ prima facie parua appa rent, nec nouimus, quo mō impleta sint i Dauid, quē nec in cathedra sedentē legimus, nec qūo in ea fuerit uermiculus, nouimus, cum uero scripturā ipleri necesse sit, qa unus apex nō p̄teribit a lege,donec oia fiāt,in Xp̄o, quem Dauid exp̄ssit,impleta hodie uide mus, q hoc exhibuit in cathedra p̄sepij, & cruci, vñ oēs docet hoīes,in qb.est ut uermis tenerimus in ligno. Est lignū graue nimis, ꝙ hō tollere non ualet, neque portare,uermis tñ quāuis tenerrimus lignum corrodit,& terebrat, & adeo leue illud facit, ut ꝙ vir tollere neqbat p̄ponderare,puer facile tollat, & teneat,ac portet. Hoc ergo mirabile in Xp̄i cōmendationē dictū est,q uermis,& nō hō factus est, sic corrosit labores crucis,ut leuissimū iugū,faciat iugū suaue,& onus leue, ꝙ añ graue iugū positū sup filios Adam die natiuit.eorum usq; ad diē sepult. Vñ nam putatis,corā tyrānis pueros,& puellas exultare in medijs ignibus poenis,& tormētis gaudere? an nō uides corrosū lignū p Xp̄m? Cū videris in ieiunijs,castigationibus cilicijs alios gaudere? quid hoc?nisi,ꝙ vermis hæc leuia facit? Computrescit.n.iugū a facie olei. Esa.10.hoc .n.oleum de cælo descēdēs facit iugū suaue,ad hoc ergo uerbū caro factum est,ut labores,ac crucem leuia,ac dulcia redderet. Deinde cū verbū caro factū est,iplet̃ ꝙ olim significatū,est,cū dr̃ Ge.2.fluuius egrediebat̃ de loco uoluptatis ad irrigan da uniuersa supsiciē terræ, Xp̄s fluuius sępe dictus est a scriptura. Vñ sapiēs,ego quasi fluuius Dorix, egō quasi aquæ ductus exiui de paradiso, Egrediet̃ at a paradiso uoluptatis,cū p ęternā gñationem a pectore p̃ris ꝓcessit distincta p̃sona,licet in eo manēs unitat. essētiæ ē āt p̃r paradisus

Marginalia (right column): 2.Reg. 22. — Mat.3. — B — C — Gen.2. — Eccle. 24.

A sus beatorũ. Scdo egreditur de paradiso cęlorũ, qñ in uterũ uirginis uenit, a summo cælo egressio eius, sed ab his paradisis nõ recessit. Tertio, hodierna die egressus ab alio paradiso uteri, s. virginalis. Quod uero uterus ille ipsi eēt paradisus manifestum est, si. n. delitiæ eius, esse cũ fi ijs hoĩum, quid cũ Maria? sicut paradisus dr̃ locus, ubi hõ hēt oĩa, quę desiderat & nihil est aduersus, uere Maria Xp̃o ē paradisus, in qua oĩa habebat ꝓ uoto, ubi sũma tranqllitas, & pax passiones. n. potius ꝓ passiones dicẽdę in ea sũt, ut in Xp̃o, quia sicut primo Adæ obediũt oĩa in paradiso cõstituto, ita Xp̃o in Maria nihil repugnat. Ab hoc paradiso hodie

B Xp̃s egredit̃, sicut quõdã a paradiso eiectus Adã egressus est lugẽs, ita nũc Xp̃s ab utero uirginis procedit lachrymans. Sed mirũ ualde, vñ exit, & quo a paradiso. s. in stabulum. Cũ uenit è cęlo in vterum virginis miradum ꝓfectò, sed a paradiso in paradisũ diuertebat, sed a paradiso in stabulum, maxima ꝓfectò mutatio, & trãsitus ab extremo in extremum an nõ meli⁹ dñe eēt aliũ ĩ terra q̃rere paradisũ terrestrẽ, in quẽ diuerteres? Has mutationes ab extremo in extremũ notat sposa: Ecce iste uenit saliẽs in mõtib.

Cant. 2 trãsiliẽs colles, a mõte in mõtẽ, a colle in collem per extrema deducit̃. Quid hoc? nisi qđ hõ per extrema ambulat, extremum maximũ pc̃m̃ est. Et adeo extremũ est malũ, ut infinitũ sit, põt ne maius extremũ excogitari, q̃ uilẽ uermẽ insurgere aduersus infinita maiestatẽ? Insup

C uide hoĩum extremam uanitatem, extremam diuitiarum, & delitiarũ cupiditatẽ extrema, hæc nr̃a Deũ ĩ alia extrema deducunt, ut nos liberet ab extremis, in extremis ille ponit̃, ut extremum superbiæ nr̃e tollat, in extremũ humiliat̃, ut supremũ auaritiæ, & delitiarũ, tollat, in extrema est paupertate, & dolorib. Exijt ergo a paradiso, sed saluo virginali claustro, ut impleat̃ illud: Ecce virgo cõcipiet, & pariet filium. Vbi aduertit Hie. uerbum Ahalma, ꝙ significat uirginẽ, nõ uirginem tm̃ significare, sed abscõditã, & oĩno recõditã, q̃ nullius pateret oculis, de qua suspicio nulla esse possit, ꝙ virgo nõ eēt.

Ex adeo uirgine, & absconsa Xp̃s nasci A uoluit. Et a multis doctorib. notatũ est, cum duę sint apud Heb. literæ, mẽ, quarum una clausa, altera apta est, in medio dictionum sp̃ ponit̃. Mẽ apta, sed in hoc loco ponit̃ mẽ clausa, ꝙ aliqui Heb. voluerunt emẽdare, sed nõ potuerunt, ut & ipsa literæ figura oĩno uirginem Messiæ matrẽ ostenderet. Vidimus egressum fluuiũ de loco uoluptatis, sed ad quid egressus est? ad irrigãdã uniuersã faciẽ terræ. Dixi rigabo hortum plãtationũ mearũ, Eccles.
& inebriabo partus mei fructum. Vide 24.
qualr ex p̃sepio iam incipiat hæc peragere, iã pastores uocat, iã Magos adducit. Et hic fons paru⁹ crescit ĩ fluuiũ magnũ & in aquas plurimas redũdabit, sicut ui- B
dit Mard. Ecce paruum lapidem absci- Hester
sum è mõte sine manib. qui cõfregit sta- Dan. 3
tuã, & eã in cinerẽ redegit, & postea creuit ĩ mõtẽ magnũ, qui repleuit uniuersũ mũdũ. Terra quidẽ siccitate, & ariditate miserrima sine grã, sine uirtutib. hoc fonte irrigata est, fæcundata, & fructib. plena. Rigat mõ nos lachry. suis, qui sumus arida illa terra, de qua Ps. Aĩa mea ẽ terra sine aqua tibi. Iã uero nobis hoc unũ restat, ut recipiamus aq̃ fluminis huius, q ad nos b'ãde, leniter, ac suauiter decurit, ut aĩam nr̃am irriget. Mansuetudinẽ sũmã, et humanitatẽ ostẽdit puer factus, qd. n. puero blãdius? q d tenerius ifante? uerè apparuit benignitas, & humanitas Saluator nostri: hunc ergo recipe, ne tibi contingat illud Esa. 7. Propterea, quia abiecit populus hic aquas Siloe, q̃ uadunt C
cum silẽtio, mittã eis aquas fluminis fortes. Cum silẽtio aqua uadit, qñ suauiter currit, cum uero fortiter, ac rapide, oĩa uastat. Si recipis mõ mansuetũ Xp̃m, nõ uidebis eũ furẽtẽ in iudicio contra te Soph. 2. q̃rite iustũ, q̃rite mãsuetum, si qũo abscondamini ab ira furoris Dñi. Siloe uerò missus interpretatur, ut Io. ait, vñ figura sũt Xp̃i aquæ Siloe, q̃ mõ silẽtio eẽ dñt pp mãsuetudĩnẽ idem verò erit aqua fluminis fortis in iudicio. Sicut ergo imber descendit in terram, & germinare eam facit, sic erit uerbum meum, quod egredietur de ore meo, non reuertetur ad me uacuum, sed prosperabitur, & fa-

A & faciet, ad quæ misi illud, in te ergo pro speretur, & faciat.

In die Sancti Ioannis Euangelistæ.

The. Domine hic autem quid, &c. Io. 21.

SIcut unica Fenix morti proxima, ĩ medio ignis stans successorẽ relinqt, ne spẽs pereat, sic Xp̃s dñs in cruce amoris igne flagrans morti propinquans, matri filium alium relinquit, qui eius uicẽ gerar, & sit ples, & ut sic dicam uice Deus mundo, cuius hodie cælestes nuptias celebramus, cum in cælum corpore, & aĩa gloriosissima receptus est. Antequã virgi nis filius esset, cum illa ad eius nuptias inuitata fuit, (is.n. fuit nuptiarum in Cana
Hiero. B sponsus, teste Hier.) uino deficiente, illa petit, & abundanter prouidit, modò vero cum cęlestes nuptię sint, & eius, quem iam recepit in filiũ, oratione uinum gratiæ nobis obtinebit petentibus.

Idem. Hieron. lib. de scriptoribus Ecclesiaſ. ait Ioan. Euangelium scripsisse rogatum ab Asiæ episcopis contra Cherintum, & Ebionem negantes Xp̃i diuinitatẽ. Qua rõne vt ab omnibus ei fides adhibeatur, se in fine Euang. commendat. Sicut etiã Paul. Corint. scribens se commendauit,
Co. 12. non pp se, sed pp Euangelij, quod prædicabat authoritatem, quã labefactare conati sunt pseudo apostoli. Sic ẽt Ps. se cõ mendat, dicens, venite, & audite, & narabo, omnes, qui timetis Deum, quanta fecit animæ meæ. Hæc modo ostendit Ioã. quanta Christus pro eo fecerit. Nec verò ea commemorat, quæ ipse pro Christo fe
C cerit, sed ea. quæ potuit pro eo, Christus, non ait, passus sum pro eo sequutus sum eum, reliqui retia, patrem, & sponsã, sed quem diligebat Iesus, q & recubuit &c.
Esa. 18. Contra Pharisæus gratias agit Deo, & eorum memoratur, quæ Dei causa gesserat, non eorum, quæ Deus ei præstiterat.
Luc. 1. Maria in cantico mirabili, non ea decantat, quæ illa Deo, sed quæ Deus præstiterat. Qñ hoc anima præstat, curæ est Deo illa enumerare, quæ aĩa ipsius cã facit. Sic in Cant. uicissim sponsa sponsũ laudat, & sponsus sponsam. Ne ergo magni facias, aut iactes, quæ Dei cã fecisti, imo A dic, cum feceris omnia, quæ pręcepta sũt tibi, seruus inutilis sum, sed ea potius p̃dica, & memorare quæ a Deo accepisti, sic hodie Ioannes fecit. In quo illud ipse pręstitit, quod eximius quidam pictor, q. cum Helenæ imaginem optimè depinxisset, se ipsum in eadem effigiauit tabula, vt eius memoria maneret perpetuo, et depicta imago in ęstimatione esset, eius authore cognito. Sic Ioan. cum Christũ depinxisset ad viuũ in Euangelio eius fine se pinxit ut sic credetur in his, quæ de Xp̃o asseruit. Vnde ait. (Hic est discipulus ille, qui testimonium phibet de his.) Sed quis hic est? ille quem diligebat Iesus, qui recubuit super pectus eius, qui interrogauit, quis est. qui tradet te? cui matrem commendauit, quasi dicat, qui dile- B ctus a Deo, & ei charus fuit, oĩa quæ ad illum ptinet, pręclare nouit, cui vt animo ille oĩa reuelauit, qui fluenta Euang. in ipso fonte pectoris dñici potauit q apud se habuit Mariam arcam oĩum cęlestiũ secretorum. Hic ergo melius nouit, quã Cherintus, & Ebion, ea quę ad Christũ pertinent. Est.n. amici opus, amico reuelare secreta cordis sui. Quibusdã enim rex committit secreta regni, ijs. s. qui illi sunt a consilijs, sic regni sui secretum tribus discipulis in Thabor reuelat, inter quos vnus est Ioan. Alijs committit Rex secreta domus suę, & hęc familiarissimis committit, hæc uero secreta maxime Ioãnes commissa sunt, cui in Apo. reuelauit C oĩa Eccl. secreta usq. ad mundum finem. Eccl. vero eius domus est, qui domus sumus nos, ait Paul. sed secretũ cordis sui non aperit rex nisi amicissimo, qui sit alter ipse, sic ergo secreta psonę suę, ac diuinitatis Ioanni aperuit, ei ostẽdẽs diuinitatis Ioã. aperuit, ei ostẽdẽs diuinitatem suam in raptu, sicut Moysi, & Pau. Si.n. Moysi eã oñdit, quia memorię pditurus erat mundi creationẽ p uerbũ factã, q̃to potius Ioã. q enarratur⁹ erat uerbi gnationẽ? Vñ ait Christopol. raptus fuit vsq; ad tertium cęlũ ẽt Ioan. Euang. cũ supra pectus dñi in cena recubuit. Et Aug. non solum cacumina mõtium ut Geom. non solum altitudinẽ siderũ, ut Astrologi, sed etiam

A etiam super oẽs cælos conscendit, nisi.n. conscendisset quo ad verbum, per ꝙ facta sunt oĩa peruenisset? Et Ori. Petrus altè volauit, Deum, & hoĩem confitens ex tpe factum, sed Ioan. altius clamans, cum Deum de eo genitum dicit. Paul. raptus fuit vsque ad tertium cælum, Ioannes ẽt super oẽs cælo. Paul. audiuit arcana verba, quæ non licet hoĩ loq, sed Ioã. vnicum verbum audiuit, ꝙ ei loq licet. Non potuit trãsire in Deũ, nisi totus fieret Deus. Sed iã Euang. verba pẽsemus.

Orig.

(Ait Iesus Petro sequere me.) Prædixerat eius mortem, qua erat Deum clarificaturus, & subiũgit (sequere me.) Surgit Xp̃s a conuiuio, & mẽsa, in qua recũbebat quasi deãbulaturus, & vt facto significet Petro, ꝙ eũ seq dẽat in morte crucis, & ouib. pascendis, ait modo, sequere me in ambulatione. Cum ergo Pe. Xp̃m deambulantem sequeret, vidit Ioã. licet a Xp̃o non vocatũ ẽt surrexisse, & Xp̃m sequi, quia præ amoris magnitudine, ab eo diuelli nequaquam poterat. Eum vero, Ioan. sequitur, ẽt non vocatus, qui.n. diligit, præcepto non indiget, ut dilectũ sequatur. Si Xp̃m diligis, sine lege ẽt eũ sequeris. Ideo dr̃, iusto non est lex posita quia ẽt sine illa iustitiam operaret amore iustitiæ Petrus vero uidens Ioã. sequẽtem ait, (hic autem quid?) Respondit uicem ait Hieron. non est ausus interrogare in cæna, quis est, qui tradet te, & pro eo Ioannes interrogat modo uidet Ioannem non interrogare, interrogat ipse, quasi dicat quid facturus sim in pascẽdis ouib. mihi dixisti, & quid ẽt passurus in crucis morte Ioan. vero, quem vnicè diligis, nihil dixisti, quid ergo de illo futurũ est? Auertit hic Caiet. quanta si pænitentiæ uis, & quomodo sæpissime per eam surgat homo in altiorem gradum, quam fuerat, cum cæcidit; nam Petrus, qui ante negationem non est ausus de proditore interrogare, sed Ioan. rogat, ut quęrat modo post pænitentiam pro Ioanne ille interrogat, Ambr. in Lucã uersans illud & Zachar. pater eius impletus est Spiritu sãcto, & prophetauit, ait, vide, qua bonus Deus, & facilis indulgere peccatis nõ solum ablata restituit, se etiam inspe-

B

1. Ti. 1.

C

rata concedit, ille, dudum mutus prophetat, hęc.n. gratia Dei maxima, quod is q negauerat confitetur, nemo ergo diffidat nemo veterum conscius delictorum præmia diuina desperet, nouit dñs mutare sñiam, sit tu noueris emendare delictũ. Non ergo solum peccati veniam Zach. tribuit pænitenti, sed & prophetiæ donũ adiungit. Nec vnquam blanditijs tantis usus fuerat pater in prodigum, qualibus post pnĩam illũ est ꝓsequutus. Et de Lazaro ndn legitur, ꝙ cum Xp̃o discubuerit, nisi post suscitationem eius a mortuis tunc vnus erat ex discumbentibus.

A

Luc. 16 Ioã. 11

Sed anteq̃ hoc verbũ (qd ad te) penitus expendamus uidẽdũ nobis est, qs sit iste discipulus, quẽ Pet. uidet, vtiq; (quẽ diligebat Iesus, q & recubuit in cęna super pectus eius, & dixit quis est, qui tradet te.) Cum maxima de se Ioan. diceret uoluit nõ ait, hic est discipulus, non moriturus, vel quid simile, sed quẽ diligebat Iesus. Chryſ. sicut pedem infirmo collocare curas, ne decidas, sic si stare vis fige pedem in æternis, quæ secura sunt, non in temporalib. quę muttantur. Ideo Ioãnes ait, (quẽ diligebat Iesus.) In hoc, ait Xp̃s gaudete, non ꝙ dęmonia subiiciunt uobis, sed ꝙ noĩa vestra scripta sunt in cœlis. Si diligeris a Deo gaude, & exulta, id .n. magnum est. Sed huius maximi amoris signa nobis expendenda sunt. Primũ illud sit, ꝙ eximij fuit amoris priuilegiũ, quod in cruce moriens uirginem virgini commẽdauit, & cum in lecto iaceret crucis conficeterque testm̃ illud, de quo Ps. disposuisti testm̃ electis meis, animã patri legat, corpus & sanguinem Ecclesiæ, crucem peccatoribus mundo vniuerso exemplum suum merita, atq; satisfactiones, Ioanni legatũ dat preciosissimã terræ Margaritam Mariam, in qua oẽs cęli thesauri reconditi. Sed quãti hoc signum amoris qui enarret? Quando uiam longam aliquis peragere disponit, amicissimo, fidentissimoque commendare solet ei charissima, vt vxorem, & filios, & vniuersam rem familiarem, ac diuinitas, rẽ ergo omniũ dilectissimam Ioanni Xp̃s commendat, eamque illi tradit, non solum ut reginam, dominam, aduocatam,

B

C

sed

A sed in matrē, quo nomine dulcius nihil. Ecce, inquit, mater tua, q̄ mea est, tua sit, vt ex discipulo, & seruo, frater efficiaris, cum vna sit nobis cõis m̄r. Quid hac re diuinus? Si zelo, & inuidia moueri possent Seraphini in homines de hac re maximè Ioanni inuiderent, quod quam illi reginam, & dominā venerātur, & suspiciunt, ille matrē hēat, & cõpellet. Sed cū Deus nunquā frustra, & in vacuum nõia imponat, dū eum filiū Mariæ fecit, dedit Mariæ cor matris, & affectū m̄rnum in Ioannē, & Ioanni cor, & affectū filij in Mariam, & vnā, moresq; simillimos, ut sibi mutuo responderent. Amb. de se testatur, dilexisse se spirituales filios plusq̄ patres carnales, qd in hac parte, de mariæ credendū amore in Ioannē? Hoc filij cor, hūc affectū, sensit in se Ioānes dicēs, ex illa hora accepit eā discipulus in suā, vel in sua, licet. n. ante illud tps, eā amore prosequeretur, ut reliqua Apostoli, sed ex tūc verbo X̄pi factū est, ut eam nouo mō in suam acciperat, gr̄a id perfectius operante, quā natura operata fuisset. In corde uero Mariæ idē effectum Christi verbo, & perfectius multo, quis dubitet, nisi q̄ dubitaret. verba Christi cor illud matris non liquefacere, & sibi per oīa cõforma re? quo contradictum est, anima mea liquefacta est, ut dilect⁹ loquut⁹ est.

Ambr. · Ioā. 16. · B · Can. 5.

Hinc effectum est, ut oībus Apostolis dispersis per orbē terræ ad Christum annunciandum, Ioannes cum Maria usq; ad eius obitum permaneret, qualis, obsecro, fęlicitatis fuit, tot annis cū illa castissima columba cõmorari, eius exemplis instrui, eius magisterio imbui, quid ab ea non impetrauit? quid ab ea non didicit? Hinc affirmat Chrysf. quod Angeli plura mysteria a Ioanne didicerunt, impletūq; est in eo illud Pau. vt innotescat principibus, & potestatib. per Ecclesiam multiformis sapientia Dei. Sed qd mitū, quod talia, tantaq; nosset, cui præsto erat arca cęlestiū sacramentorum ait Ambr. Ab Ecclesia ergo plura mysteria edocti sunt Angeli, s. a Maria, & Ioāne, qui ab ea didicerat. Sed quid mirum, An geli eam habeant magistram, quam habent dominam, & reginam? Quid etiā mirum aliqua mysteria eos didicisse a A primo discipulo Marię qui & filius erat, cum illi serui essent, multa. n. solet m̄r secreta reuelare filio, q̄ ille seruis ꝓpalat. Reliqui ergo sancti doctores hominum fuere, sed Ioannes ēt Angelorum. fœlix homo, qui & Angelos discipulos habere meruit quomodo non homines huic credent, eius subijcient magisterio, quem sibi Angeli audiunt præceptorem?

C · Chrys. · Eph. 5. · Ambr.

Sed quātū ꝓfecerit Ioānes Marię colloquijs, q̄s eloq possit? Innatum hoc nobis, insitūq; a natura est, vt affectus cordis maximos, continere nõ possimus intra nos, sed eos effundamus lingua, ut cū quis ingenti gaudio perfunditur, cū summa tristitia afficit͛, respirat cum de his loquit͛, nec intra se continere valet. Et ipse Christus, cū gauisus est, & exultauit in Spiritu sancto, id palā ostendit, & cū graui tristitia in horto afflictus est discipulis eam aperuit, dicēs, tristis est aīa mea. Cum ergo cor Mariæ æstuaret diuinis affectibus, eos intra se continere non ualēs ea loq, & sic respicere cogebat͛. Loqt͛ Eliphaz ille Themanites Iob. 32. en ven ter meus quasi mustum absq; spiraculo, q̄ lagunculas nouas dirūpit, loquar, & respirabo paululū, aperiā labia mea, & quiescā Sed qd arrogāter hic loquit͛, quū verè Maria pronunciat, uere cor eius plenū musto illo, & vino nouo, quod utres ueteres non capiunt, plena Spū sancto, & diuinis illustrationibus, respirādum illi est, loquendum est, sed cū quo? utique cū Ioanne, ab hoc illi a Deo cõcessus est: qūo ergo tāto igne non arderet Ioannes, qūo tali conuersatione, colloquijsq; non proficeret? Si ad vnam Mariæ salutatio C nē repletus est Spū sancto Ioan. Baptista & Elisabet, quid in Euangelista operarentur colloquia tanta, salutationes tātæ? Eximium hoc fuit amoris signum talem ei matrem dare, eximij eius profectus argumentum, talib. colloquijs frui.

B · Luc. 10 · Ma. 26 · Iob. 32 · Luc. 1.

Sed uideamus eiusdē amoris alterum signū, quod in Euangelio sequitur. (Qui & recubuit in cena sup pectus eius.) Hodie factus est pdicator sui Ioannes, qd ergo de te dicis? discipulus sum dilectus, q recubui in pectore Christi, hoc in mei

me.no-

A memoriā perpetuo maneat. Singularis Chri amor in Ioannem oib. notus erat, sciebant oēs, cum præ cæteris dilectum, & sic ante oium conspectum reclinauit caput in Chri pectore, qui fuit Eucharistiæ effectus tunc institutæ. Qñ Chrs sacramenta instituit, voluit eorū effectus visibiliter apparere, sic cū instituit Baptismum, colūba visibiliter apparuit, & initio Ecclesiæ, cū cōfirmationis scrm fidelib. dabatur. Spūs sanctus uisibiliter descēdebat, cū ergo instituit Eucharistia, cuius effectus, est vnio aię ad Christum,
Ioan.6 & eius in Christum transmutatio & extasis, ut non in se, sed in Christo viuat, in me manet, & ego in eo, uoluit Christus
B hunc effectū in Ioanne ostendi, dum in
Psa.67 extasim rapitur, & in Christi pectore reclinatur. Impletumq; est illud Ps. ibi Beniamin adolescentulus in mētis excessu.
Iud.17 Dormit Sampson in Dalilæ pectore, & infirmior surgit, quia a carne, quid potuit metere nisi corruptionē, & infirmitatē? Sed a pectore Christi surgit Ioānes
Ge.45. fortis, & sapiēs. Ibi datur Beniamino sciphus argenteus, in quo augurari solitus est Ioseph, qa ei datū est supremū sapientiæ donū. Et sicut in cena Iosephi quinque fercula apponuntur Beniamino, ita in hac bona factus in mētis excessu plus fructus ex Eucharistia suscepit, quā alij qd ostendit, dū in Christi pectore reclinatur, sic. n. diuinū illū gustauit cibū, manna illud mirū comedit, ut oī priuatus sēsu in extasim raptus sit, Xps vero in pectore suo eum recipiens diuinis illum re
C uelationib. illustrauit, ueluti alterum Ia
Ge.28. cob, cū super lapidem caput reclinauit. Nos uero, qui accedimꝰ sine puritate, & fide ad tm sacramentū, non hæc experimur. Id aūt iure Ioannes magnificās, nō
Ioā. 13 semel in Euangelio dixit, nam capite. 13. bis reclinasse caput in Christi pectore asserit, erat recumbens, &c. & iterū cū re-
Ioā. 21 cubuisset, & modo c. 21. illud identidem repetit. Sed ut quid repetitio tanta? vr. n. in congrua, imo uero quemadmodum
Simile qui venā auri in agro aliquo inuenit: unde inæstimabiles sibi accepit diuitias, de agro illo sæpissimè, ac libenter loquitur, ita tātas collegerat Ioānes diuitias ex diuino illo pectore, vt frequenter meminerit, in eo se recubuisse. A

Nec verò tam cito nobis egrediendū est ab hoc diuino pectore, in quo Ioānes recubuit, in quo oīa sunt arma passionis Xpi, quib. ille pro nobis torquendus est, Ex.28.
ibi claui, in spinæ, lancea, quæ cordi illi erant, eiq; sp aderant. Nobis ergo cautè ingrediendum in hoc cor vulneratum nri amore, & dolorib. immēsis, ne addamus vulnera super vulnera eius Sacerdos aurea catena colligatā auri laminam gerebat in pectore, in qua nomina duodecim tribuū scripta erant, sic in pectore Xpi primum oēs hoīes scripti sunt, sed maxima electi, in eo pectore oium nrm remedium est, ingrediamur erga pectus hoc pelagus charitatis immēsæ & in eo innumera inueniemus mysteria, ibi di- B
uina hominum pdestinatio per q̄ in eo scripti oēs electi sunt, & quicquid Deus uidet scia uisionis. Sed uideamus alia, q̄ ex tēpore ostendit Deus in hoc pectore esse post Adæ peccatū. Cum peccat Adā, continuo Deus in pectore suo cogitat cogitatione pacis, & n afflictiones cogitat. n. qūo eū redimat, & ideo in hoc diuino pectore, in quo Ioannes modo reclinatur, est precium redēptionis nræ, quo soluendū est vectigal oē, & tributū a nobis uniuersis debitū ibi numismata, quibus in libertatē sumus uendicādi. ingressus est Adā conuiuiū illud, in quo cū parū cōmedisset, pomū, s. adeo pauper effectus, est, ut soluere non potuerit pcium eius, ò pauperrimus, & miser Adā gula victus commedisti, debitor factus, es, &
vnde soluas non hēs. Videns ergo Deus C
Adam debitorē non esse soluendo, incipit in pectore suo cogitare, qūo pro eo soluat debita, & sic deambulat Deus in paradiso ad aurā post meridiē, loquens, secū, qd inde patet, nam scriptura dicit eū loquutū antequam cū Adamo, loque- Gen.3.
rēt, deambulat ergo secū loquens, quasi homo profunde cogitans, cogitat uero qūo liberet Adā perditum, tunc ēt tactus est dolore cordis intrinsecus, videns uniuersa hominum mala, atq; miserias ibi in pectore decreuit liberare nos, vniuersa nra mala in se suscipiens. Ad hæc diuina

A na mysteria cōtéplanda, q̄ in Christi pectore erant, admissus ē Ioānes, cū caput reclinauit in pectore. Impletumq; est in eo illud Psa. accedet, homo ad cor altum
Psa.63 & exultabitur Deus. An nō ad cor altū accedit Ioannes ingressus Xpi cor. Merito gloriatᶜ ille, sępiusq; repetit, in eo se fuisse pectore, & in illud cor altū ingressus uidisse infinitas Dei misericordias in nos, & adinuentiones diuinas cordis Dei, q̄b. redimeremur. Erant tūc Xp̄s in cæna, quasi arca testi circundata duodecim candelabris, duodecim. s. Apostolis, sed solus Ioannes admittitur intra arcā, eique aperitur diuinus ille thesaurus cordis Christi, ut ibi ditissimus fiat ut Hispane dicunt (a boca de talegon.
Ezc.8. B O Ioannes diuine aquilīnis præditus oculis, imo linceis, fodi amplius diuinum hoc cor; aperi adhuc uenam eius, & alia videbis mirabilia, fodi parietem; dr̄ prophetæ, & uidebis abominationes tēpli. Adeo parum est cor humanū, & ut quo plus foderis, plus exeat putredinis, an nō adeo locuples cor Xp̄i, ut qui plus foderit, inæstimabiles adhuc diuitias reperiat? Vidit ēt in illo pectore ciuitatē illā
Ap.21. sāctā Hierusalē habētē fundamenta duodecim lapides p̄ciosos, & in ipsis scripta nomina duodecim Apostolorum, vidit ergo nomen suū cęlo scriptū, nihil uidendū, aut desiderandū restat, si uidit se cælo inscriptū. In hoc gaudete, q̄a nomina
Luc.10 vestra scripta sūt in cęlis. Vidit etiā faciē aquilæ, quæ ipsum Ioannē significabat, q̄ medullā tulit cedri sublimis, & ingressus est adeo intime in Dei cor, ut ad nos
C protulerit illud. In principio erat uerbū, cūq; eo peruenit, aquila ista, nō fuit, quo vltra procederet in corde Christi, quia nihil maius diuinissima trinitate. Hęc se
1.Io.1. creta intuitus est Ioannes in diuino illo pectore, in quo complacuit oēm plenitudinem diuinitatis habitare corporaliter, & sic corporeus Ioannes potuit ad eum accedere, & dicere, quod audiuimus, & q̄ uidimus, q̄ manus nostræ cōtrectauerunt de verbo uitæ, hoc annunciamus nobis. Ideo ergo toties huius meminit, quia eo pectore oēs has diuitias hausit.

Sed ais, Ioannem ego imitari uellem, & in Iesu pectore quiescere, potes qui dē sed audi q̄uo, qui agnoscit pacem Dei q̄ A exuperat oēm sensum in Deo esse, & oēs cogitationes suas amorem, spem, delicitas, in solo Deo quærit, hic est, qui in hoc pectore recumbit, qui implet illud Ps. de lectare in dn̄o, & dabit tibi petitiones Psa.36 cordis tui. Sic quiescebat, q̄ loquitᶜ, læua Can... eius sub capite meo, & dextera illius amplexabitur me. Sic, q̄ ait, quid. n. mihi est in cælo, & à te quid volui sup terrā Deus cordis mei, & pars mea, Deus in ęternū. Psa.72 Tam placet Deo somnus hic, quies hæc, vt adiuretᶜ Cant. 1. adiuro uos filiæ Hierusalem, ne suscitetis, nec euigilare facia tis dilectā, donec ipsa velit. Sed vbi hæc Cat. 1. inuenias, quęris, ī pia vtrq. cōtéplatione diuinę bonitatis, & beneficiorū eius, in B assidua collocutione aīæ cū Deo suo, ibi oīa obliuisci aīa solet præter Deū ibi in pectore ipsius quiescere. Quod expertus Bern. Ber. ait stans in domo solitudinis quasi onager solitarius, os meum aperio ad te dn̄e, & attraho sp̄ūm, & nōnunquā Dn̄e quasi clausis oculis ad te inhiantis mitis in os cordis, q̄ n̄ licet mihi scire, q̄d sit, saporē q̄dē sentio, dulcedinē adeo confortātē, vt si p̄ficeretᶜ in me, nihil ultra q̄rerē. Hoc ēt expertus erat, q̄ dixit, gustate, & videte, q̄m suauis est dn̄s. Quis uerò adeo sui inimicus est, qui hæc gustare Psa.3. non appetat? Sed ut gustes, audi filia, & C uide & inclina aurē tuam, & obliuiscere populum tuum, &c. i. ab oī re terrena, ab omni mundi consolatione discede, & so Psa.44 lum Deū q̄re, solū Deū suspira, sicut qui ait, q̄d mihi est incę lo, & a te, &c. Qui ergo cor a terrenis cogitationibus & uolu Psa.72 ptatib. separat, p̄uenit ad hāc fęlicitatem mūdo īcognitā. Quā philosophiam Xp̄s docere venit in mūdū, q̄ puer nouit re, p̄bare malū, & eligere bonū, iō nascitur ī p̄sepio. vbi vilitas, asperitas, & paupertas sīma, repudiat ergo oē, q̄ mundus ambit, diuitias, delicias, & honorē. In quo miranda hoīum dementia est, q̄ fælicitatē optantes, hæc terrena q̄rūt, quæ nō solum fęlicitatem non pręstant, sed maximo nobis sunt impedimento, ne eam assequamur. Sicut ergo in omni motu est terminus a quo, mediū, & finis, siccum homo

A hō a falsa in ueram fælicitatem tendit, primo dēt discedere a uisibilib.& eorum amore,deinde tendere in cælestia consideratione,& amore,& uirtutum exercitio. Quod etiam sancti patres docent dicentes, mysticæ theologiæ duo esse officia,quib.ad perfectionem uenitur,carnalium affectum mortificatio,& cōtemplationis studiū,sicq.hō a se ipso deficiēs,&
Plato. in Deum tendens è terreno cælestis euadit. Quam ēt Theologiam Plato sępe inculcat,& longissimè declarat:sed eā tandem duob.verbis concludit dicens,hoīs fælicitas in auersione,& conuersione sita est,i.in auersione à terrenis, & ad cælestia conuersione. Sequitur in Euangelio
B (Ei dixit,quis est,qui tradet te.)Se etiā hinc Ioan.commendat, ꝙ illi Xp̄s aperuerit proditorem. Qn̄ noluit rex alicuius domestici proditionem maxime considerat,cui ex domesticis illam declaret,
Simile ne forte ēt is,cui ipse fidit secretum,proditionis socius sit. Securus Xp̄s est a Ioāne nullam ei imminere proditionem fidelissimum sui in eum aīum ostendit aperiens ei proditorem. Quod uerò Petrus tunc se ipso consequi ausus nō est,ut proditorem nouerit,hoc p Ioannem obtinere curat, ei innuens,ut q̄rat. Quo nobis insinuat,ut ea,q̄ a Deo obtinere non ualemus nr̄is meritis,p Ioannis intercessionem curemus nobis concedi, q dilectus cum sit,exaudiet. Sed Petrum de Ioanne solicitum audiamus.(Domine hic autē quid.)Vellet eum sibi socium adiungi in passione,ne solus ipse esset. Multi.n. ut
C recta faciant,ac iusta,expectant,ut alii talia primum faciant,ne ipsi singulares appareant. Sed non sic tibi agendū est, sed crucem porta,licet solus relinquaris, solus.n.non es,qui Christum sequeris. Licet ergo socios tuos videris se uitiis tradere,vel aliam viā sequi,tu Christū sequere,de socijs nihil cures,quid sit, cum tibi Christus socius sit,qui ait,(sequere me.) Vbi etiam nota,quod cum sibi Christus p̄clarum nuncium dedisset mortis crucis,optauit,qu d simile Ioanni, & hoc o-
Ma.16 ptasse credendum est, cum ait, dn̄e (hic autem quid?)Vbi auertenda maxime erit mutatio, qui.n.sic crucem perhorrebat,ut Christo crucem suam dicenti rn̄-
A deret,absit a te dn̄e,non erit tibi hoc, iā crucem non horreret,imo eā Ioanni p̄catur. Nec hoc mirū est, uiderat.n. in Iesu suscitato, & glorioso mirabilem crucis fructum,quid mirum si illā iā magni faciat,sibique.& Ioāni ēt optet eandem. Iā experientia nouit ueritatem dicti illius honestauit illum in laborib. & cōpleuit labores illius. Crucem ergo magnificāt sancti,tū quia eā sibi uident maxime proficuam,tum quia in ea Deū maxime glorificant. Sic cum dixisset Ioannes,significans qua morte Petrus esset clarificaturus Deum,interrogat continuo Petrus. Ps.108.
B (Hic aūt quid?).i.qua morte clarificabit te? Pro cuius intelligentia nota initio Ecclesiæ fuisse summam malitiam hoīum, & summam patiētiā sanctorum,malitia quidem maxima,& obdurata,impletum tunc est illud Ps. induit maledictionem sicut vestimentum,(ecce exteriorem malitiam,sicut uestimentum exterius)& intrauit sicut aqua in Interiora eius, & sicut oleum in ossib.eius, ecce interiorem summe radicatam. Adorabant tunc vitulum cum lætitia,& gaudio, ꝙ tm̄ erat Ex.32. malum,ut Moysen tabulas frangere cōpelleret legis. Q̄d ipsum est malū,ꝙ Eze. uidit,senes,i.idola colētes floribus ad nares admotis, qn̄.n.in pc̄tō iam delectaris exultans in reb.pessimis,lętaris,cum male feceris,iā in p̄fundū mali descendisti.

C Contra,malitiā tantam opposuit Xp̄s testimonia,non tā doctrinę,q̄ sanguinis. Psa.93 De quo.1.Ioan.3.tres sunt,qui testimoniū dāt in cælo,pr̄,verbū,& Spūs sāctus, & tres vnū sunt,qui testimoniū dant in terra,spūs,aqua,& sanguis, & hi tres vnum sunt. Ecce tria in terra testimonia, Spūs sāctus,qui visibiliter dabat̄ in cōfirmatione,seque per linguas ōndebat, a- Psa.93 qua baptismi,qua fiebat maxima mutatio uitæ,& sanguis martyrum. De quo martyrū testimonio p̄clare loquitur Ps. Eleuauerunt flumina Dn̄e eleuauerunt flumina uocem suā mirabiles elationes maris,mirabilis in altis dn̄is,testimonia tua credibilia facta sunt nimis,i.aq̄ multæ,q̄ sunt populi multi dederunt uocem magnā cōtra Xp̄m, & mare ipsū impij Psa.76

Ro-

A Romani mirabiliter elatum est oĩ sua potentia contra Christum, sed mirabilis
Psa.67 tunc apparuit dñs, cum mirabilis fuit in sanctis suis Deus Israel dans fortitudinem plebi suæ, benedict⁹ Deus. Patientia.n. & sanguis martyrum Præclarum extitit Christi testimonium, iõ martyres testes dicunt, id.n. martyr est Græce: testimonia hæc uerè credibilia facta sũt nimis, quia nullum certius est testimonium, q̃ illud, quod sanguine confirmatur. Idem Petrus, ego dñe clarificabo te morte crucis. Ioan. qua te morte clarificabis? quale ipse reddet testimonium? Vere Ioan. illustre dedit testimonium,
Ge.45. frater Christi est, ex eodem pr̃e, & matre, ex eodem pr̃e, iõ similis est Christo in gratia, ex eadẽ matre, & iõ dat ei sci-
B phus sicut Beniamino in quo augurari solet Ioseph, i. calix passionis, in quo solet Deus augurari, & dignoscere, qui sint sui: passione.n. electi probantur, an Deo fideles sint, hunc ergo sciphum ei promisit Christus cum ait, calicem quidẽ meũ bibetis. Bibit vero ingressus dolium feruentis olei, quod si Deus miraculo illum seruauit, martyrij palmam non amisit. Bibit etiam relegatus in Patmos insulã.
Ma.20 Sed maxime bibit ad stãs cruci Christi, cum.n. diuersa genera suppliciorum in republica sint, ut nobiles & ignobiles puniantur, diuersis quidem supplicijs, licet eadem morte, sic Petro, ut occidat̃, crux conceditur, sicut Xp̃o. Paulo ensis, Matthæo lancea, Barthol. gladius, Iacobo ensis, alteri Iacobo fustis, sed quid Ioanni reseruat̃? vtiq; Chr̃s, crucifixus, hic fuit eius gladius, hic eum martyrem fecit, & idẽ doloris gladius, qui cor Mariæ transuer-
C berauit, s. Xp̃s in cruce, hic idem Ioan. martyrem fecit. O illustris s. mart. quem Xp̃i dolores mart. effecerũt, reliqui martyres corpore passi sũt, & corpore, quod odio prosequebantur, ideoq; non multũ curabant, si illud paterentur, sed Ioan. in Chr̃o dilecto summè passus est, & in aĩa transuerberata dolore, calicem quidem meum bibetis, verè calicem Christi bibit Ioannes, dum Christi passione ipse torquetur, meritò iuxta eum in cœlo est, qui ei est adeo coniunctus in terra.

In Circuncisione Christi Domini. A

The. Vocatum est nomen eius Iesus. Luc. 2.

Mire nostram spẽ erigit, quod Deus negotia nostra inchoet sanguine fuso, & nomine Iesus vsurpato, quod significat hominum propugnator. Loqui- Heb.12
tur sanguine, loquitur, & nomine, q sanguis loquatur, Paulus affirmat, dicens melius clamare, quam sanguinem Abel, qui vindictam, clamat, sed Christi sanguis misericordiam, quia solo amore funditur: nunc enim melius dicere possumus, ecce quomodo diligebat eum, q̃ cũ Iudæi viderunt eum solum lachrymantem, nunc enim lachrymas, & sanguinẽ fudit. Clamat ergo sanguis iste ad patrẽ, Ioã.11.
& exauditur, clamat ad nos, ut audiam⁹, B
eumque diligamus. Simul uero nole clamat, uocans nos ad se adeo dulci nomine, quo ostendit esse hominem refugiũ. Dulcissimum profecto nomen, ac desideratissimũ, sicut.n. dulcius nihil, nec optabilius salute, ita nullum Dei nomen sic dulce, ac Iesus. Vt de eo loquamur, & de salute per eum nobis allata, gratia indigemus. Commune hoc fuit oĩ religionĩ Latinorum, Græcorum, ac Barbarorũ, ut aliqua mysteria suæ religionis sublimia solis principib. & sacerdotibus dicerent, absconderent vero a vulgo hoĩum. Hoc Parthi, Medi, Aegyptij, Phrygij, Asiani, & Africani fecerunt, Clemens Clemẽs
Alexandrinus, ait, Pythagoram, & Platonem ea, q̃ mysterijs erãt referta, sic tradidisse, ut sine doctore intelligi non possent, & ea præceperunt, solis principib. & sacerdotib reuelari. Origen. & Hyl. dicunt, Ori.&
qñ Deus legem Moysi dedit, eam popu- Hyl.
lo exponere præcepit, sed altissima my- C
steria in ea recõdita soli Aaroni, & Iosue ostendit, & illi successorib. suis exposuerunt, nec uero mysteria ista soli vulgo hoĩum occultabantur, sed ẽt amicis suis Deus abscondebat. Vnde dominus loquens Moysi ait, ego dominus, qui apparui Abraham, Isaac, & Iacob in Deo omnipotenti, & nomen meum Adonai, non indicaui eis. Vbi primũ notandum, vbi

A vbi dicit in Deo oĩpotenti esse Hebræis in Deo Sadai, ubi Adonai, esse nomen Iehoua, quod dicebatᶜ ineffabile, quia ut Theodoretus auctor est, lege cautum erat, ut solum sacerdos in sancta sanctorum hoc nomen vsurparet, & quando le gentes legem hoc inueniebant nomen, loco eius dicebant Adonai, i. Dñs, quem morē interpres sequens ait, nomen meū Adonai pro Iehoua non indicaui eis.

Primo ergo ostendit Deus patrib. nomen suū Sadai, quod componitᶜ ex verbo dai, qd significat sufficit, & ex littera sin, quæ proponitur verbo dai, & significat qui, vnde Sadai, idem est, a qui sufficit, uel qui sufficiens est, quo nomine se Deus ostēdit ditissimum, & a quo omne

Ps. 103 bonum sperare debemus ſm illud Psal.

B Dante te illis, colligent, aperiente te manū tuam, &c. Sicut. n. inter creata, sunt, quædam entia, quæ per se subsistunt, quę substantiæ dicuntur, alia vero, quæ accidentia nūcupantᶜ, q̃ a substantia pēdent, sic inter oīa entia Deus inde pendens est solus; sibiq; sufficiens, oīs vero creatura ab eo pendet, ille ergo nihil a creatura recipere pōt, & creatura nihil pōt hẽre, nisi a Deo, si oīs creatura in nihilū verteretur, ad Deum nihil pertineret, homo vero sic a Deo pendet, ut nec cogitare a se quidpiam posset oīno. Ideo Psaltes ait, adhæsit aīa mea post te, adhæsit, inquit, quasi accidens substantiæ, a qua pēdet. Hoc nomen antiquis Deus patribus reuelauit, sed nomen Iehoua vsque ad Moysen in mundo non ostendit.

Theo. Iehoua ut Theodoretus ait, & Lipon, in 6. c. Exodi significat qui est, & aliquid

C esse facit, & sic est, idem cum illo nomine, qui sum, & hoc dicebatᶜ Dei nomen proprium, & ꝙ nulli creaturæ vnquam communicauit, qa significat pelagus essendi non limitatum, Alia. n. noīa Dei limitata sunt, ut hoc dicant cum esse & non illud, hoc vero Deum oī esse osten-

Exo. 3. dit. Refert Lipom. super Exod. 3. hinc Aegyptios sumpsisse, ut in templis suis scriberent de Deo, ego sum, quod est, quod fuit, quod futurum est, velū meum nemo vnquam reuelauit, i. nullus est, q me facie ad faciem viderit, vel qui abyssum mearum perfectionum agnouerit. A

Sic ergo intelligitur, quod dicit Moysi Exod. 6. apparui patrib. in Deo diuite promittente, & omnipotente: sed non in Deo implente promissa, quia promisi eis terram fluentem lac, & mel, cuius tamē, nec passum eis dedi, ut dicit Stephanus, tibi uero in Deo Iehoua, qui est, & alia esse facit. i. implet promissa quia eis dabo terram hanc, vel alijs non ostēdi meā infinitatem essendi, ut tibi, vel eis non Act. 7. ostendi vim noīs mei, ad mirabilia facienda, qñ inuocatur, sicut tu experieris.

Sed veniens Deus in mundum faciē suam reuelauit nobis, secreta patefecit impleturque illud Hiere. 31. Non docebit vltra vir proximum suum dicens, co Hie. 31 gnosce dominum, omnes enim cognoscēt me a minimo usque ad maximum, repleta est iam terra sciētia domini, qua B si aquæ maris operientis, suumque maximum nomen omnibus palam fecit, (Vocatum est nomen eius Iesus.) Hoc nomen ostendit ipsum esse Sadai, diuitem in omnes, qui inuocant illum, vniuersale omnium remedium, in quo nobis est thesaurus infinitus, meriti, & satisfactionis. Ideo Paulus gratias ago Deo meo pro uobis semper in gratia Dei, quæ data est uobis in Christo Iesu, quia in omnibus diuites facti estis in illo, ita ut nihil uobis desit in omni gratia. Hoc est, etiam ipsum nomen Iehoua addita litera sin pp humanitatem, modo uerè complet promissa, & in lege veteri figurata, licet. n. Moysi dederit terram illam, sed ibi promissa erant alia. s. gratiæ abundantia per Christum danda, iusiurandum, quod iurauit ad Abraham patrem nostrum daturum se nobis. ante ego ap- C paruerat in Deo promittente, iam apparuit in Deo implente promissa, iam diuina bonitas magis enituit, iam nomini diuini inuocati uis apparet in hoc nomine Iesu inuocato, in quo dæmonia eijciant, & innumera miracula fiant. Sed qui Saluator hoīum dici voluit, ut nomen impleat, nec vacuum portet, omnia, quę ad salutem hoīs necessaria erant, implere debuit, hoc ergo nobis hodie uidendum, quæ sunt, quæ ad Saluatorem spectāt, & quo

A quo ea oino, ac pessime, Xps ipleuerit.

Salutis nrę negotium tria includit primũ, tanquam principiũ, 2m tanquam mediũ, tertiũ tanquam finẽ, primũ pteritũ, 2m pñs, tertium futurũ, & oĩa pertinent ad saluatorem, & ea operari tenetur, qui saluatoris nomen usurpat, primũ opus redemptio est, 2m iustificatio redẽptorũ, tertiũ glorificatio iustificatorũ, nihil. n. redimi nos prodesset, si p iustificationem ad nos nõ deueniret redemptionis fructus, & iustificatio non adeo proficeret, nisi glorificatio sequeretur: nam si in hac uita tãtum sperantes essemus, miserabiliores essemus oibus hoibus: nõ qui saluator dr, vt opus hoc perficiat, oportet, ut redimat, iustificet, & glorificet, & oĩa hæc Christus perfecit factus nobis, ut Paulus ait,

1.Co.15
1.Co.1

B iustitia sanctificatio, & redemptio iustitia nos redimens, sanctificatione iustificans, redemptione glorificans, & quos prædestinauit, hos & uocauit, hos & iustificauit, quos iustificauit, hos & magnificauit. Sed quõ vniuersa hæc impleuerit videamus & dicamus de primo, s. redẽptione, peccauit homo pctm̃ graue nimis, traditus, est dęmoni iustissimè, qui .n. magis credidit, & obediuit diabolo, quam Deo, iustum est, ut ei tradatur, 2. Pet. 2. a quo quis superatus, est, eius & seruus est iõ dr dęmon princeps huius mundi. Dilexit ille maledictionẽ veniet ei, noluit benedictionẽ elongabitur ab eo in hac misera seruitute. Quo pacto hõ uersaretur, quam misere tractaretur. uerbis exprimi non põt, satis sit eũ dicere dęmonis seruum, quẽ a peccato in peccatũ, a culpa in

Rom.8

2.Pe.2

C culpã trahebat, & tandẽ in infernũ ducebat. Hanc describit mirã, Eph. 2. Memores estote, quod aliqñ uos eratis gentes ĩ carne, q eratis illo tpe sine Christo, alienati a conuersatione Israel, spẽ non habentes, & sine Deo in hoc mundo, & pmiserat 2m principem potestatis huius aeris. In figura expressa erat hæc captiuitas in Aegyptiaca seruitute ubi uiros nascentes iugulabant Aegyptij & Israelitas subiiciebant in operib. duris luti, & lateris impediebant Dei sacrificia, & tãdẽ post plurimos labores eos flagellis cędebant, iõ Ps. Quid est hõ, quod memor es eius, aut filius hoĩs, quoniam uisitas eum.

Eph.2.

Psal.8.

A Vbi in Hebræo hr, qd est Enos, quod memor es eius? aut filius Adam, quoniam uisitas eum? Hieron. in traditionibus hæbraicis ait. Enos a radice Anas significat, adeo malis esse obrutum, ut euadendi nulla sit spes, attende quo homo peccando deuenerit, ut dicatur Enos, i. sic malis obrutus, ut ea euadere non possit. Et hac rõne ait Hieron. primus homo in mundo natus post damna peccati uisa in morte Abel, uocatus est Enos. Gen. 5. qui agnoscens se nomine uel suo dicente, sic malis circundatum, cępit inuocare nomen Domini componens uocales, quibus a Deo adiutorium peteret.

Hiero.

Gen.5.

Adeo misera erat hæc captiuitas, & tãti mundi clamores inuocãtis nomẽ Dei, ut licet hõ Dei esset inimicus, & decreuerit tñ Deus eum liberare, ac redimere a tã misera seruitute, eumq; in libertatem asserere, Dignũ perfecto decretum bonitatis, & clementiæ diuinæ. Redemptionẽ misit dñs populo suo. Licet. n. in homine esset culpa nihilominus tñ in eo pseuerauit Dei imago, q illũ impulit, ut figurã suã mundaret a pctõ, & licet inimicus esset, per iniquitatẽ, sed tñ filius erat quia naturam silem diuinæ habebat, & cum condiderit hoiem, ut ruinas impleret angelicas, Dei propositũ perire non debuit, diabolica inuidia id curante, & cum solum bonitatem suam ostendisset cum his, q nõ ceciderant Angelis oportebat eandẽ ostendi, & agnosci cum peccatum destrueret, misertus peccatoris. B

Ps.110

Sed quod fuit remediũ a Deo tanto malo missum, vt resarciretur? Altissimum profecto, dignũq; Deo, quod alius ab ipso nec cogitare quidem posset. In creatione dederat hoi figuram suæ silitudinis, ad reparationem mittit ipsissimam sui similitudinẽ, uerbũ suũ, q est figura substantię eius. Factus fuerat hõ ad imaginẽ Dei in creatione, ad reparationem vero, ipsa Dei imago, ipsum uerbũ caro factũ est. Sicut. n. qñ ex aliquo exẽplari, exemplũ aliquod scribitur, si forte exẽplũ mõdis sit refertũ affert exemplar, & ex eo corrigit exẽplũ. Sic nunc Deus fecit, hõ exemplum, est diuinæ imaginis, faciamus ho- C

A minem ad imaginē, & ſi̅litudinē nr̄am, illud, ad ſignat hoīem ad Dei exēplum fuiſſe conditū, erat hō culpis mendiſque plenus, qa pr̄ mendacij dæmon illū repleuerat eis optimū remediū exēplar ipſum diuinæ ſi̅litudinis veniat, ſ. filius, ut corrigatur hō. ego ſum ueritas, ait ille qua corrigēda oīs falſitas, & iō filius venit ī mundū q eſt (ut ſic dicā) originalis figura, & ſi̅litudo patris, & ſic verbū caro factum eſt. Hoc ēt Dei decretum, hoc verbū in carne poſitū mundū vniuerſū implet ſpe diuinæ miæ, maxima, & plura promittit nobis q̄ cogitare valeamus & innumera beneficia in naturā humanā diſcenſura oſtendit, poſt quā i illa eſt diuinū uerbū. Quia ſi eū ſoū hēret tranſcriptū diuinæ imaginis, hoc delinitum

B culpis, adeo delicta a Deo eſt q̄tum oſtē

Rom.5 dit donum ipſi datum a Deo, poſtq̄ exēplar hēt diuinæ ſi̅litudinis, & uerbum ipſum imago Dei i carne eſt, q̄ nō recipiet a Deo? Hoc eſt argm̄ Pauli. Si cum adhuc inimici eſſemus, reconciliati ſumus ei per mortē filij eius, multo magis iuſtificati ſalui erimus ab ira per ipſum Qn̄ diſtantiā unius rei ab altera ſignificare volumus, dicere ſolemus, differunt, quaſi uiuū a picto, prima Dei imago erat de picta, q̄ in hoīe poſita eſt, ſecunda uero, q̄ iā eſt in humanitate eſt uiua, differt ergo inter primum, & ſm̄ donum, quod

Ps.106 inter viuum, & pictum. Miſit uerbū ſuū & ſanauit eos, & eripuit eos de interitio nib. eorum, & ſic gr̄æ, ac fauores humanam naturam poſt Chriſtum excedunt immenſum antiquas gratias hoī collatas. Si ergo prius datus eſt Deus ipſe, q

C iam illi oīa nobis donauit quō nō cū il-

Ps.149 lo oīa nobis donauit? Hinc Pſa. lætetur Iſrael in eo, qui fecit eum, & filię Sion exultent in rege ſuo, laudent nomen ei⁹ in choro, q. d. lætetur Iſrael in Deo creatore ſuo, qui eum fecit, & exemplum ſuę imaginis dedit ei, ſed filiæ Sion, i. Eccleſia exultet in Rege ſuo, Chriſto, beneficio adeo excellētiori, & eius nomen laudet. Huius exemplum eſt nobis in Thobia iuniore quem u dit Raguel patruus, & gauiſus ait v..., quam ſimilis eſt iu-

Tho.7. uenis iſte conſobrino meo. Sed cum nouit eundem eſſe, non potuit ſe continere A ſed ſuper eius humeros cadens oſculatus eſt eum, & ait, benedictio ſit tibi fili mi. Initio Deus naturam humanam cōſpiciebat, ut filij ſui ſi̅litudinem, iam uero quaſi filium ſuum, quia illi coniuncta eſt natura in ſuppoſiti unitatem.

Venit ergo Chriſtus in remedium, & redemptionem captiuorum. Sed quō facienda eſt hæc redemptio? cui eius priū ſoluendum eſt? & quod erit pretium? & Ps.109 quō ſoluendum? Vtique redemptionem miſit Dn̄s populo ſuo & redemptionem ſummam, & copioſa apud eū redēptio, vt præclare impleat nomen ſuū. Sed cui pretium reddendum eſt? vtiq; patri, non dęmoni, non. n. hominem dæmon poſſidet, qa iuſta eius ſit poſſeſſio, nam men B

dacio, & deceptione cū rapuit nec eum tenet propter ius, q ipſe in eum habeat, ſed pp ſupremi iudicis iuſtitiam pcipientis ei tradi in ſeruum, tenet il um ac cuſtos in carcere uinctum, quaſi carnifex puniendum, vnde redemptionis pretiū non eſt dęmoni tradēdū, ſed Deo, cui debetur, quique cū fecit trudi in carcerem. 1.Pe.1.

Sed quod erit pretium huius redēptionis? quæ pecunia? vtique redimētis ſanguis. Nō corruptibilib. auro & argento Heb.9 redēpti, eſtis ſed pretioſo ſanguine agni immaculati. Lex. n. eſt, ſine ſanguinis effuſione nō fit remiſſio; & ratio eſt, quia in peccato delectatio interuenit, in ſanguinis effuſione dolor, at contraria contrarijs curantur, merito ergo non remittitur pc̄m̄, niſi ſanguinis fuſione. Et cū pc̄m̄ ſit capitale crimen dignū morte. In quacūq; hora comederis, morte mo- Gen.2. rieris, an non morte digna proditio i re gē? quid obſecro proditio in Deum? ſan C guinē regis fundi pro pc̄ō, neceſſe eſt. Dū peccatum committis, leue tibi vr̄, ſed ue te crimen morte dignū admittis, quod deleri, niſi Chriſti ſanguine nō ualuit. Sed nū tm̄, ac tam amplū earū pretiū, pro nobis redimendis, Deus dare voluit? attende quæſo. (Poſtq̄ conſummati ſūt dies octo, ut circūcideretur puer.) Quid die natiuitatis lachrimas fudit, hodie ſanguinē effundit. Lachrymæ ab aīæ vulnere procedere ſolēt, ſāguis a cor

poris

A poris vulnere,vt ergo ostendat,corpore, & aĩa nſi remedium agere, & utroq; ſe nſa intendere, iō hodie ſanguinem cum lachrymis fundit.Qd ſi pueri ſanguis in Circũciſione fuſus paruus eſſe videť, ne quantitatem attendat,ſed qualitatem,v-na.n.gutta mille,mundis emẽdis ſupereſt, quia ſanguis Dei eſt, & uirtus in ea
Heb.4. diuina,& ſic oĩa pt. Si.n ſanguis hircorum & taurorũ,& cinis vitulæ aſperſus, inquinatos ſanctificat ad emundationẽ carnis, quanto magis ſanguis Chriſti, qui per Spũm ſctũm ſemetipſum obtulit, emundabit conſcientias noſtras ab operib.mortuis.Mō puer eſt,parum ſanguinis dat, quia parum hẽt creſcet puer, creſcentq; dies, creſcent etiã labores, &
B vnde ſanguinis perfluent ab eo. Sic Thobias, quõ potueris eſto miſericors,
Tob.14 ſi multũ tibi fuerit, multũ tribue,ſi paucum, paucum ẽt impertiri vñ. Ita nunc Xps parum tribuit,poſtea uniuerſum ſãguinẽ dabit. Sanguis iſte,quid nunc de ſignat,niſi pluuiam veſperi futura? rutilat.n.mane triſte cælum.Sed nunc iã incipit ſoluere, qa uidet ſup ſe infinitum debitum iō cito ſolutionẽ inchoat pficet vero in cruce,vbi uniuerſum fundit prætium,oẽm ſãguinẽ,merito ergo pfecto tãto opere Ieſus uocatur ſaluator,qa opus hoc pficit mirè, redimẽs mundum de toto rigore iuſtitiæ, & cum poſſet ſãguinis gutta id perficere,noluit, ſed uniuerſum dare ſanguinem,ut copioſa ſit apud eum redemptio. Merito hac ratione a nobis laudandus eſt Benedictus Dñs Deus Iſrael,qa uiſitauit, & fecit redemptionem
C plebis ſuæ,& cæleſtes oẽs in ęternum de hoc tanto opere eum laudabunt, dicen-
Luc. 1. tes redemiſti nos dñe in ſanguine tuo.
Apo.5 Tm̃ in nos hoc eſt beneficium collatum, vt nullo mō ęquale reddere poſſimus,ſaltem,vel eius recordaremur, gřas agẽtes Eſ.Memẽto horum Iacob,& Iſrael,qm̃
Eſa.44 ſeruus meus es tu, formaui te ſeruus meus es tu Iſrael, non obliuiſcaris mei. Deleuit,ut nubem iniqtates tuas,& qua ſi nebulam peccata tua,reuertere ad me, qm̃ redemi te. Laudate cœli,qm̃ mĩam fecit Dñs,iubilet extrema terra,reſonate montes laudationem ſa.tus, & omne lignum eius,quoniam redemit dñs Iacob. A

Secũdum opus redemptoris, iuſtificatio redẽptorum eſt. Primum opus iã oĩno perfectum eſt, ſed ẽm reſtat, nec primum ꝑdeſt alicui, niſi ſcdm adſit: oẽs .n.q dãnabantur redẽpti ſunt,nō ꝓ nřis Ioan.8
tm̃ peccatis mortuus eſt, ait Ioã. ſed pro totius mundi, hic decepti ſunt hæretici Titi 3
hæc con'undentes, & iō redemptionem ſufficere dñt. Ad redemptionem nō fuit neceſſaria uoluntas tua, ſine te perfecta eſt,nō ex operib.iuſtitiæ, q̃ fecimus nos. ſed ſcdm mĩam ſuam ſaluos nos fecit, ſed ad iuſtificationẽ neceſſariã eſt uoluntas tua,cum adultus es, factus eſt.n.oĩb. obtemperantibus ſibi cã ſalutis æternæ, redẽptio oĩno perfecta eſt,cum ille dixit, B
cõſummatũ eſt Heb. 10. vna oblatione He. 10
conſummauit in æternum ſanctificatos iuſtificatio uero durat uſq; in mundi finem. Videndum ergo quõ hoc opus optime Xps exequatur,cum ad redemptoris officium ac munus pertineat. Hoc opus multã includit, quorum primũ uocatio
eſt, quos prædeſtinauit, hos & uocauit. Ro. 8.
Adeo extra ſe peccator eſt, ut profunde dormienti compararetur,q magnis uocib. excitãdus eſt. Sed quantas,qualeſq; Xps dederit mundo uoces,qs enarret? ipſe.n. dum uixit,erat circumiens, & prædicãs regnũ Dei,& ille ait, Hierĩm, Hierĩm,
quoties uolui congregare filios tuos,quẽ Ma.23
admodum cõgregat gallina pullos ſuos ſub alis,& noluiſti? Deinde miſit ſuos,
in oẽm terrã,exiuit ſonus eorum,& in fi Pſ. 18.
nes orbis, &c. Et queãdmodũ in primo
ope ſuo ſanguini nō pepercit: ita in ſcdo C
ſuorũ ſãguini nō parcit, ſed innumerus ſanguis in hoc opere fuſus eſt. Sed q̃ di-
ligenter hoc opus exequať, ut oſtẽdã, te Apo. 3
ipſũ in teſtẽ adduco, quoties expertus es illud,ego ſto ad oſtiũ,& pulſo? quoties interius te uocauit, quoties exterius,reuocat errantẽ,amplexať redeuntẽ, ſuſtinet redire nolẽtẽ,iã minus intẽtat, iã blãdiť, importunus Deus nobis eſt, opportunè, & iportunè arguit,obſecrat,ac increpat. Scdm ad hoc opus iuſtificationis ptinẽs eſt unio nřa,cũ Xpo,ut mẽbrã ſimus ui-
ua eius per gřam,gratificauit nos in dile Ioã.17
cto filio ſuo,de quã orãs přem ait, ut oẽs

A sint unum, sicut tu pr in me, & ego in te ut ipse uitis sit, nos uero palmites. In hac unione instituit sacra, qb. ei unimur
Ioan. 6 & maxime Eucharistiam, de qua dr, in me manet, & ego in eo. Hac unione facti iusti sumus, & participamus gratiam Xpi, & oia eius bona, qa unu cu simus in eius uiuimus uita. Et sicut in unione mirabili hypostatica hoi diuina attributa cõmunicata sunt, sic nos pro nro modulo Xpo uniti, eius bona participamus sicut et pp unionem aiæ corpus participat oia, q in ea sut. Hoc ergo opus quotidie perficit, & magis magisq; cõsumat,
Phil. 1 qui cœpit in uobis opus bonu, pficit usq; in diem Xpi Iesu, ut Paulus ait, tu ergo
B accede ad eum, & pete ut hoc opus in te cõsumet, si non pp te, pp nomé suu, quo se adstrinxit, ut hoc opus perficiat. Dic ei, ministerium tuu imple. Libenter uero se intendere huic operi hodie demonstrat nõ abhorrẽs pctores, quoru uestib. induitur, q valde mirandum est. Qd. n. rex pauperem induat, nõ mirum, nec qd ueste sua ei det, ut Ionathas Dauidi, sed q Rex pauperis, pannosa, & disruptam uestem induat pauperis amore, hoc mirandu maxime. Hoc aut, nunc Christus amoris signu exhibet, in similitudiné factus carnis pcti, quo ondit, non se abhor
3. Reg. 17. rere pctores, sed qrere. Iõ Elias, & Elise⁹ super mortuos incubut, ut ondat, nõ abhorrere Deu pctores mortuos, imo incu
4. Reg. 4. bit super filiu pater pdigu, qué osculatus
Lu. 15. est, & amplexatus. Horent sorores La-
C zarum, sed non Christus, iam ait, tollite
Ioã 11 lapidé, illæ dnr, fætet, Christus exeat. Licet ergo maximis onereris peccatis, accede ad Christu, saluabit te, quia Iesus est.

Sed adhuc quata cura negotiu hoc iustificationis exequatur, ex hac rõne colligi põt. Oia Christi opera intendut honorem, & fructu, honoré pris, fructum nostrum, q honorem, qsierit, patet Rom.
Ro. 1. 1. factus est ei, i. patri, & ego ero ei in pa-
Ioan. 8 trem, ipse erit mihi in filium, & non qro gloriam meã, sed gloriã eius, q misit me.
Esa. 9. Qd uero nobis fructum qrat pr, qa par-
Luc. 2. 14. uulus datus est nobis, & natus est nobis hodie saluator. Vtrumq; Angelus cõiunxit, gloria in altissimis Deo, & in terra

pax hoibus. Sed considerãda maxima A
Dei in nos dignatio, eiusque mirabile artificium in bonum nrum, ut illud Chrs maximè qrat, q illa duo, q diximus, non sut ad inuicé separata, ut in hoc qrat gloriã pris, in illo pfectum nrm, sed ambo pr coniunxit, ponẽs gloriã suã, in pfectu & bona nostro, uoluitq; pr glorificari in salute, iustificatione, & perfectione nra.
Sic dixit filius Ioã. 15. in hoc pater meus Ioã. 15
glorificatus est, ut fructum plurimu afferatis, & efficiamini mei discipuli. Et hoc
ét est illud Pauli ad Philip. & hoc oro, Phil. 1
ut charitas uestra magis, ac magis abundet in scientia, & in oi sensu, ut probetis
potiora, ut sitis sinceri, & sine offensa in B
dié Xpi, repleti fructu iustitiæ, p Iesum Christu, in gloriã, & laudé Dei, gloria ergo Dei est, repletos nos esse fructu iustitiæ, ex quo manifeste seqtur, q serio, quã taq; aïa cõtétione Xps bonum nostrum & exaltationé intédat, qa cum sume patris gloriam desiderat, ut tm decet filiu, & hæc sita sit in nostri exaltatione, hanc
summe curat. Hinc ipse Ioan. 6. oé quod Ioan. 6
dat mihi pater, ad me ueniet, & eu, q uenit ad me, nõ eijciã foras, qa descendi de cælo, non ut faciã uoluntaté meã, sed uoluntaté eius, q misit me, hæc est aut uoluntas eius, q misit me, ut oé, q dat mihi, nõ pdã ex eo. Nullu ergo reijcit Christus ad eum uenientem, quia hæc est uolũtas & gloria patris. In cuius etiam testimonium, cum cursum passionis, ut gigas pcurrere uellet, ait, ut cognoscat mundus,
quia diligo patrem, & sicut mandatum C
dedit mihi pater, sic facio, surgite eamus hinc. Sed obsecro, q nobis maior pt esse, consolatio, qd maius spei nostræ admi-
niculum, quam nosse, Deum gloriam Simile
suam posuisse in nostri exaltatione? Si Rex Hispanium omnem gloriam suã, & magnitudinéuellet ostendere in exaltando genere tali hominum, quanta spe, qui ex illo essent genere, beneficia pascerent. Pater æternæ, quando a te meruimus, ut negotia nostra filio tuo commendares, ut propria, & quasi honoris tui, quę sunt commodi nostri? Modo bene Iesu intelligo qua ratione hominibus, tanta bona facias, nec dum na-

tus

A tos,es,iam sanguinem fundis,nó miror, quæ facis, & facies, cum omnia facias pp patris tui honorem,qui in commodo nostro é. Qua potiori oratione ad te ibimus,quam ista,glorifica in me patrem tuum,& ostende in beneficijs mihi conferendus,quantum desideres glorificare patrem. E fonte adeo immenso, qualis est amor gloriæ patris,q riui ,pfluent,ni si tramites immensæ aquæ: Hinc ēt nomen vsurpat Iesus,i.hominum saluator & propugnator, quia ueniens gloriā patris quærere, eam sitam inuenit in nostro commodo, & sic adeo serio hoc curat,ut nomen inde sibi vendicet.

Sed dubitas,qūo gloria Dei maxime B apparet in bono nostro? Respondetur, quia in hoc maxime Dei ostendit boni tas ostendit quidē in eo, quod sine vllo suo commodo vniuersum condidit, sed magis in hoc,quod bona gfæ homine dederit,volens eum esse gratia,quod Deus natura,sed maxime in eo,quod cum his oībus ingratus inuentus homo fuerit venierit sibi naturam humanam vnione suppositi. Quis crederet, cum posuisset imaginem tuā in hoīe,& ille ingratus esset,postea seipsum collocaturum in humana natura? Quæ amatoria pocula ab Exo.15 hominibus Dñe accepisti? quis a te tm̄ extorsit bñficium? utiq; sola diuina bonitas,quæ in hoc maxime declarat. In super cum virtus causæ magis appareat in efficiendo,qua in dissipando,licet operibus iustitiæ Deus glorificet, glorificabor in Pharaone,gloriose magnificatus est, C equū & ascēsorē deiecit in mare,sed hoc dissipare est,cū uero miseretur,tunc facere dr,ac opus exercere. Vnde cum absolute in scriptura dr Deus facere,miam si Iob 9. Ps. 16. gnificat. Hoc allegat Iob,contra folium quod vento rapitur, ostendis potentiam tuā &c. In operibus ergo miæ maximè Deus gloriosus est. Iō Ps. Mirifica misericordias tuas qui saluos facis sperantes in te. Merito ergo Christ⁹ Dñs saluator dr, qui adeo intendit operi iustificationis nræ,ꝙ fin est saluatoris munus

Iam vero de tertio saluatoris munere,i. glorificandi iustificatos, dicendum Ge.47. nobis est,& hoc maxime Chrs exequitur. Duplici rōne Ioseph in optima terra Aegypti fratribus prædia tribuit,prima: quia fuit hoc Pharaonis mandatum fratres tui venerunt ad te, in optimo loco,fac eos habitare. Secunda, qa fratres sui erant. Vt ergo maximis bonis homines Xps in cęlo ditet due sūt causæ,prima uoluntas patris eius,secunda, ꝙ fratres eius sumus. Dat ergo hominibus stolam duplicem ut Ioseph, Beniamino,quia frater erat uterinus. Angelis Ge.41. vna datur diuina uisio,hoīb. hæc, & amplius gloria corporis, in qb. homini datur oīno perfecta salus in utroq; hoīe,vt merito hoīum saluator dicatur. Lex nihil ad perfectum adduxit,solū hoīes duxit in conspectu terræ promissæ, sicut Moyses populum sed a longe eam salutauerunt, Sed Christus uelut alter Iosue B cui nomen Iesus concessum est,introduxit homines in illius terræ possessionem cęlum aperies sanguine suo, Habentes itaque fiduciā in introitu sanctorum per sanguinē Christi, sciamus eum esse omnino Iesum,nihil ei deficit ad perfecti sal uatoris munus. Interrogat Aug. lib. 16. Heb.10 cōtra Faustū c. 19. an hoc nomen Iesus, Augu. aliqñ in scriptura prophetatū, & respōdet,esse quidem Exo. 23. ubi locutus dñs Ex.23. de Iosue ait. Ecce ego mitto Angelum meum,qui custodiat te, & præcedat in via tua,& introducat in locum,quem pparauit tibi? obserua eum, & audi uocē eius,nec contemnemdum putes,quia nō dimittet,cum peccaueris, & est nomen meum in illo. Ait ergo Aug. scrutet scripturas Iudæus, & videat, an de aliquo Angelo dictum sit,est nomen meū in illo,quod vero Christi typum gesserit Io- C sue patet,quia non Moyses,sed Iosue introduxit populū in terrā promissam, qa nō lex,sed gfa Chri nos in cęlum introduxit. Idem dicit Orig. homi. 1. in Ioan. & addit,ꝙ qui prius dicebatur Iosuę qñ dux præficitur,fitq; Christi figura, accipit nomen Iesus,est ergo nomen meum in illo,scilicet,nomē Iesus. Sed cum multi alij typum Christi gesserint, cur hic Orig. solus nomen hēt eius. Respondet Abel Christi typum gessit,sed occis,Isaac immolatu,Ioseph uēditu,sed Iosue vincētis,

A & triumphantis,& introducentis in terram promissam, quod est finis saluatoris, ideo ille nomen habuit Christi, & non alij.

Sed nobis ualde considerandum verbum illud,nec contemnendum putes, quia est nomen meum in illo. Visus mũdo est pater Ignarius strenuus quidem miles Cæsaris, sed contemnere milites, solemus ad ea quæ Dei sunt, sed ne contemnendum putes,quia est nomen meũ in illo, quo mirabilia peregit. An non minima societas est, & tempore nouissimo uenit,cum charitas friguit, sed ne contemnendam putes, quia est nomen Iesus illa:hoc nomen eam effudit per vniuersum orbem,&tres principes nostris diebus traxit ex remotissima Iaponia ad
B Ecclesiam & innumeros infideles, hoc nomen eam fecit omnibus iustis amabilem,demonibus terribilem,& hæreticis formidandam, ut Iesuitas uocent omnes catholicos hæretici Germani.

Omnibus uero nobis Christi exemplo illud colligandum est,vt impleamus nomina nostra,nec vacuum nomen portemus,aut inane, Christiani nomen habes?magnum plane nomen, age digna
1. Pe. 2 nomine tali. 1. Pet. 2. vos autem genus electum,regale sacerdotium, gens sancta,populus acquisitionis, ne degeneretis in belluas,&diaboli mancipia Apoc. 3.nomen habes,quod uiuas,& mortuus es,non enim inueni opera tua plena coram Deo,nomen Christiani, nomen est vitæ,quia fides uiua uiuere facit, si mor-
C tua est Christianus mortuus est,fides ue-
Ge.30. ro semper clamat cum Rachel Gen. 30.
Hiero. da mihi liberos,alioqui moriar ubi Hiero. quasi filij nostri opera bona sunt, qđ ex volunrate candida prodeunt, unde maledicti in lege steriles sunt, quod in spiritu potissimum est accipiendum. B. Maria in epistola ad
Maria. Ignatium ait, mores, & vitam uoto conformes. Concordet ergo illorum vita cum nomine,professio sentiatur in opere.

In Epiphania Domini. A

Vbi est qui natus est Rex &c. Matt. 2.

Maxima scientiarum est, Deum q̃rere,& hæc dr̃ in scriptura scia sãctorũ hodie inquisierunt eũ reges,& inuenerũt,illos sequamur,& nos inueniemus similiter. Gratia stella est, quæ nos ducit ad Iesum, vbi deficit natura, & ars gratia proficit, natura integra mater erat,in Deum nos ducebat, sed lapsa nouerca est,nos abducens a Christo, gratia ergo est,quæ hoc perficiet opus. Sed vbi hanc & Christum inueniemus? vtique inuenerunt utrumque Magi in Maria,inuenerunt puerum cum Maria matre eius ad eam accedamus, &c. Sap. 10.

B Sicut primo Adamo ẽino principe in terra condito continuo oẽ animal diuino istinctu ad eũ uenit vt ab eo nomen acciperet, ita scdo Adamo uniuersorum hrẽde in mũdo nato,continuo hominum cordib. insedit,principem in mundo esse ortũ. Iõ hoc p̃sagiẽte Augusto nomen dñi oblatũ a senatu recusauit, ut Orosi⁹ scribit. Sicut. n. nouo oriẽte planeta, qui tunc dñatur, solet tpis mutatio fieri, & in hominum corporib. influentiæ nouæ sentiri, & infirmi melius sese hẽre,& q hãc uidet mundi mutationẽ,nescit,qũo facta sit,vel a quo, sed interrogatus Astrologus onderet sydus,a quo hæc oĩs mutatio effecta est. Ita ualẽs Deus iponere finẽ tpi sterili, rigido, ĩfirmoq;,dareq; initiũ tpi acceptabili, salutifero, & annis maximæ benignitatis, misit in mundũ, ut sup eũ regnaret planetã nouũ, a quo oĩa hęc bona procederent. Sic cecinit Ecclesia,sydus refulget iã nouum, ut tollat oẽ noxiũ. Hic factũ est, ut saluatore mũdũ intrãte pax vniuersalis firmaret, quã ille effecit tamq̃ priceps pacis de hocq; tpe ex Sybillæ oraculo sũptũ ẽ a Poeta. Orosi⁹ Simile C

Iã redit & virgo, redeũt Saturnia regna. Ex tunc piscina vt dici, magister historiarum, sanare cępit ægrotos, Angelo aquã turbante. Ex tũc ẽt credendũ est mentib. hoĩũ multa bñficia collata, multas cordiũ ĩ melius mutationes, multas in pectorib. inspirationes, quia iam gr̃æ Virgil. Magis.

tempus

A tpus inceperat, & perfecti agentis est sine mora actionem inchoare. Cũ ergo Christus in mundo ortus esset, agere statim cœpit, quarum rerum causam ignorarent multi, sed sia Maria, & Angelo quęrerentur, dicerent, hæc oĩa a Xpo bonorum fonte sydereque nouo orto procedere, & effici. Hanc tpum mutationem
Ps. 147 oñdit Ps. ante faciem frigoris eius, quis sustinebit? emittet uerbũ suum, & liquefaciet ea, flabit spũs eius, & fluant aquæ.
Ps. 64. Cępit iam annus abũdans, de quo Ps. benedices coronæ anni benignitatis tuæ, & campi tui replebunt vbertate, pingue scent speciosa deserti. i. benedices oĩ benedictione cęlesti anno benignitatis tuæ p
B coronam, per circuitum, mihi non erit bñdictione plenum, visitasti terrã, & inebriasti eã, multiplicasti locupletare eã, prius namque posuerat Deus firmamentũ, ut diuiderent aquas, q̃ erãt sup firma-
Gen. 1 mẽtum ab his, q̃ erãt sub firmamẽto, uñ oĩa liberata ad nos descẽdebãt, sed Xpo veniente ad nos rupti sũt cæli, & fontes
Esa. 64 abyssi magnæ apti sunt. Qd petebat, qui orabat, utinam disrumperes cœlos, & descenderes. Vñ iam non ad mẽsurã dat Deus spũm, sed abũdanter, sicut ergo in quireremus, videreq; curaremus planetã, q in cęlo ortus talẽ mũdi efficeret mutationem, ita omnib. desideratissimũ erat uidere Deum hominẽ factum, a quo hæc mundi mutatio facta est. Hoc desideriũ stella est, qua Christum inq rimus nec. n. inuenitur, nisi q̃situs, q̃rite, & inuenietis. Grandis res immẽsũ opus Deũ in
C uenire, sed difficile, difficilia q pulchra.
Iob 27 Attẽde difficultatẽ Iob 27. hẽt argentum uenarum suarũ principia, & auro locus est, in quo conflatur, sapiẽtia uero ubi inuenit? ꝙ quis est locus intelligẽtiæ? Vere nisi ipse se manifestet, nõ inuenies. Ideo
Gen. 1. sponsa, indica mi'hi, ubi pascas, ubi cubes in meridie, sed manifestat se q̃rẽti eum. Hinc Azarias Proph. 2. Paral. 15. si quæsieritis eum inuenietis, si aũt derelinquetis eum derelinquet uos. Et Asa rex eodẽ ca. si qs non q̃sierit dñm Deũ Israel, moriat a minimo vsq; ad maximũ, a viro vsq; ad mulierẽ, & subiungit, ꝙ fecit populus, in tota uolũtate sua quæsierunt Deum, & inuenerunt. Sed dñe nõ ne dif-
A ficilis hæc lex est, ut non inueniaris nisi quęsitus? lex qdem iustissima, & dignissima, quę oĩno scribatur, & in publicum ueniat, ac obseruatur, nõ te inueniet domine, q non quęsierit te, thesaurus tãtus nõ inuenitur nisi quęsitus, & sicut inueniens eũ inuenit uitam, q me inuenerit inueniet uitã, ita qui non quærit, nec inuenit, inueniatur a morte. Quærũt reges & inueniũt, q a in tota uolũtate sua quęsierũt eum. Ostẽdunt uero in tota uoluntate sua eũ quærere, ꝙ patriã relinquunt ꝙ tãto discrimine corã Herode alium regẽ ꝓclamãt. Sic Deus q̃rit uult eo animi conatu, ut eius cã uniuersa contemnant B
si quis nõ odit patrem, matrẽ, vxorem, & filios, adhuc & aĩam suã, nõ pt meus esse discipulos, ꝓbatos uerosq; amicos Deus desiderat; & ijs se manifestat. Probat, tẽtatq; Deus Abrahã, tolle filium tuũ, quẽ diligis Isaac, & offer illũ super unũ montium, quem mõstrauero tibi, pficit Abrahã opus, q̃tum ex eo fuit, statimq. a Deo audit, quia fecisti hanc rem, & non pepercisti unigenito tuo pp me, benedicẽs benedicam tibi. Cura tu, ut talia ꝓ Deo perficias opera, ut merearis audire, quia fecisti hanc rem, sicut enim qui magna munera a rege expectat, in bel o constitutus committit se peri culis, & ingentia facta perficere curat, ut eis rex dicat, quia fecisti hanc rem non. n. cuiusuis labori, & operi hæc uerba dicuntur, quia fecisti hanc rem, sed maximo, talibusque operibus quærendus Deus. Et si sic quæsieris C
sine dubio inuenies. Grãde opus Deum quærere, & paruus corde, ac pusillus est, q aliud quã Deum quęreret. Filij hoĩum vsq. quo graui corde? vt quid diligitis vanitatẽ, & quæritis mẽdaciũ? Sicut puer, qui uolantes seqtur papiliones, quos uel nõ assequitur, uel si forte assequat, nihil hẽt, quasi qui seqtur uẽ. ũ, & apprehẽdit umbrã, sic q attendit ad uisa mendacia.

Sed qũo quęram, & inueniam Deum. Primo hoc firmiter in corde tuo statue. Deũ quæsiturus sum, sicut ille, q ait, tibi dixit cor meũ, exq̃siuit te facies mea, faciem tuã dñe requirã, totũ in hoc cor intende. Deut. 4. cum quęsieris Dominum Deu. 4

A Deum tuum inuenies eum, si tñ in toto
Sap. 6. corde quæsieris. Et Sap. facile uī ab his
qui diligunt eam,& inuenitur ab ijs,qui
Pro. 2. quærunt illam,et Pro.2.si q̃sieris eã quasi
pecuniam, & sicut thesauros effoderis il
lam,tunc intelliges timorē dñi,& sciam
Dei inuenies. Reges hodie quęrunt inue
niūt,sequamur eorum uestigia,ducti.n.
Esa.60 illi sunt cælesti lumine, iuxta il ud. Esa.
60. ambulabunt gentes in lumine tuo,
& reges in splendore ortus tui,splendor
Christi fuit stella illa.
(Cum natus esset Iesus, ecce Magi.)
Prius uenit Xp̄s,deinde Magi venerunt
p̄uenit ille seruos suos, beneficia confert
prius,quã officia suscipiat, uenit Xp̄s in
Can.2 Bethleē, ueniunt deinde Magi, sed Xp̄i
aduentus pura mīa, illorum vero aduen
tus debitus ex iustitia. Petierat sponsa,
B ueniat dilectus meus in hortum suum,
& comedat fructum pomorū suorū, ue-
nit iã dilectus,implet spõsa p̄missū,dans
ei poma sua, natiuitas ergo Xp̄i tēporalis
cã est nr̄æ spūalis. Sicut primus Adã na
turæ pr̄, sic secūdus grāæ pr̄, factus est;pri-
mus homo in aīam uiuētem,sed nouissi-
mus Adã in spūm uiuificantem,quasi pa
ter futuri sęculi,iã ergo incipit generatio
nem hanc spūalē filiorū Dei. Nec obstat
huic gñationi,quod puer est, qa sicut pri
mus Adã cõditus est a Deo perfectus in
uita naturali, ut posset filios generare,
ita secūdus perfectus est in grā,gnaret filius
De.31. pr̄,cur.n.est? Iõ dictū est mulier circun-
Esa.8. dabit uirum, & anteq̃ sciat puer uocare
C p̄rem,& m̄rem, auferetur fortitudo Da-
masci,spolia coram rege Assyriorum,in
huius ergo testimonium,(ecce magi.)
Ro. 1. Magi,i.sapientes,si.n.Pau. dicit se de
bitorem sapientib.& insipientib.quō ijs
dem debitor Xp̄s nõ erit? q ergo insipiē
tes pastores ad se traxit, mō sapientibus
debitum soluit. (Ecce magi.)Sed quō
sapientes uocat, qui stultam fecit sapiam
huius mundi? hac lege uocat,ut qui uult
sapiens esse inter uos stultus fiat. Vę,qui
sapientes estis in oculis,& coram uobis-
metipsis prudentes. Vide quō hi stulti
facti sunt,an non stultitia apparet infan
tem in p̄sepio positū adorare humiliatur
ergo sapiens,sicut ille,qui ait,nihil me ar

bitratus sum scire inter uos,nisi Christū A
& hunc crucifixum, & sic paruulos fiet, Phil.3.
implebiturq. in eo illud,reuelasti ea par-
uulis Ecce ergo Magi,sed pastores pro-
pe Christum erāt,iõ nocte natiuitatis uo Mat.2.
cantur,& ueniunt reges uerò p̄cul sunt,
ideo tardius ueniunt. Pauper facile acce
dit ad Xp̄m,prope.n.est, diues longe,iõ
difficilius,sed Xp̄o ueniente uos,qui era
tis longe,facti estis p̄pe,iõ tanto affectu
desideratus Xp̄s ab Esa. est, vtinam dis- Esa.64
rumperes cœlos, & descenderes, a facie
tua montes fluerent, sicut exustio,ignis
tabescerent,& aquæ arderent igne, quis
mons non humiliabitur coram Deo pue
ro? aquæ multe populi multi Apoca.14.
gentes ergo,oēs a calore maximo supera Ap. 14
tæ ardebunt Christi igne. Qñ ignis excel
lit,uincit aquã,qñ aqua excedit,uincit i-
gnē,tantus ergo de cælo descendit ignis, B
vt oēm uincat aq̃, iõ hodie aq̃ uertuntur
in uinū, ut ignẽ oēm nr̄am frigiditatē
per Christum in calorem conuertendã,
(Ecce magi,) apparuit maxima uisio ru-
bi in mundo,sicut ergo ait Moyses: Va-
dã,& uidebo uisionē hãc magnã, sic dñi Exo.3.
reges,eamus,inquiramus, uideamus ui-
sionē sūmã,Deū hoīem,(ecce Magi.)Ec-
ce uenit colūba in arcã, ut manu Noe in Gen. 8
eam,recipiatur,ecce gētilitas ad eccl̄am, Ma.13
(ecce magi.)Iã thesaurus est in agro, iã p̄
tiosa margarita in mundum(ecce magi,)
ecce negotiator diues auro plenus uenit
ut emat agrū illum,margaritã illã. Iã cū Luc.1.
apparuerint uiscera mīæ Dei nr̄i,quibus
nos uisitauit oriens ex alto(ecce magi)
ecce filius prodigus gentilitas. s. uenit, C
reditq. ad patris domū,& p̄sternēs se di Lu.15.
cit,pater peccaui in cælum,& corã te, &
offerēs se in mercenarium,suscipitur in
filium(ecce magi)audita Salomonis fa-
ma uenit regina Sabba cum muneribus
(ecce magi,) exploratores gentium ue- 3.Reg.
niunt explorare p̄missã terrã,secūq. de- 10.
ferre botrum illum,de quo scriptum est, Nu. 13
botrus cipri dilectus meus mihi, (ecce Cant.1
magi)ecce Rebeccã ornatã montibus ue
nientem obuiã Isaac qua sic ille lætatus
est, ut dolorem ex matris morte, scili- Ge.24.
cet Synagogæ ei relictum tolleret,atque
delerent,(ecce magi,)ecce Iaco. furatur
bene-

A bñdictionẽ Esau,gentes bñdictionẽ Israelis. Hodie repudiatur inobediens Vasthi Synagoga,& introducit Hester pulchra. O ineffabile mysterium,& oĩ considerationẽ,& ponderatione dignissimũ q in extasim Paulum rapuit,qui.n.desiderat Dei in Synagogã amorem,& blãditias,q eam creauerit nutrieritq; quasi dilectũ filiũ, in brachijs portauerit, flagellauerit Pharaonẽ,duxerit eam p mare,& desertũ colũna ignis,& nubis, pauerit manna cælesti : & potauit aqua de petra, cõstituit eã sup excelsã terram cũ tñ gẽtiũ videret oblitus,deinde vero descẽdẽs in terram,& cũ hoĩb.conuersatus oĩno reiecit Synagogã,gẽtes in domum suã admittẽs. Hoc admiratus Pau.expauescit, nec quid aliud loquatur nouit, q altitudo diuitiarum spĩæ, & sciæ Dei, q incomprehẽsibilia sunt iudicia eius,& inuestigabiles viæ eius,quis cognouit sẽsũ dñi?aut quis cõsiliarius eius fuit? Ro.11. adeo est pfundũ hoc mysteriũ,ut paueat oĩs, & cõtremiscat qui illud perpẽderit.

Ge.27. Heste. Ro.11.

Sed obsecro dñe,qñ obliuisceris populũ dilectũ?qũo uel saltẽ eius patres nõ cõsideras? Abrahamũ, qui nõ dubitauit patriã relinquere,filiũ imolare Isaac, & Iacob fideles tibi, quibus tot exhibuisti promissa, Moysen, & Dauid, adeo tibi caros?ubi tãtus sacrificiorũ sãguis coram te effusus?an hæc a tua excidere memoria?& si in eius locũ susciperes populũ, qui tibi aliqñ inseruisset,uel æqualia prçstitisset obsequia,num adeo mirũ,sed suscipis gentes,quæ adorauerunt scu'ptibilia,dęmones,& ĩfima queq; aĩalia. Sanè ad hæc dicet,nobis dñs, ab ingratis tollẽda esse dona Dei,q ille dat p gratia sua, cui libuerit,a Iudæis iuste toduntur,gentibus misericorditer dantur, oẽs ergo timeamus,& paueamus,ne fo te,psillamus,& oẽs iustitiæ nr̃æ non recordẽtur amplius. Nec verò vllus diffidat,qa siuo lueris Deo adhęre, obliuioni tradentur vniuersa peccata tua, & in domũ Dei reciperis,sicut nunc gẽtes suscipiunt. Eze. 33. iustitia iusti nõ liberabit eũ,in quacũque die peccauerit,& ĩpietas ĩpij non nocebit ei,in quacũq; die conuersus fuerit. Minus uerò fidẽdũ ubi in patrib.iustis, & sanctis aduocatis si impius esse uolueris, Sicut.n.cũ pditionẽ molitus est quispiã,oĩa patrũ eius obseqa obliuioni tradunt,oĩs sanguis,quẽ p regib. fuderunt & cũ inuẽta fuerit,& depħensa mulier, adulterio,statim ob iuscit vir oĩum obsequiorum eius,& oĩs amor's pteriti:soliũq; recordat adulterij pñtis. Sic Deus nr̃ tecum aget,cauẽdũ ergo nobis maximè,ne reijciamur,& in nr̃i locũ admittatur alius. Nouit.n.dñs.Luciferum de cæli altitudine pcipitare,& Iudam ab apostolatu reijcere,& latronem de cruce assumere secũ in paradisũ, & Magdalenã de immũditia in cęlũ usq; leuare. Iõ seruite dño in timore,& exultare ei cũ tremore,apprehendite disciplinã,ne qñ irascatur dñs,& pereatis de via iusta. Qd si & hi,q iusti sunt, Deoq; adhęrẽt ĩ timore,& tremore esse debẽt,quidni peccatores paueãt? Cõfide ergo, si uis cõuerti in mĩa eius,q uocat gentes, paue iustitiam eius,q dereliquit Synagogã,uia.n.inter spẽ,& timorẽ optima,& secura est ad Iesũ inueniẽdũ. Sub his duab.alis proregẽdi sumus cũ Psa.sub vmbra alarũ tuarũ ptege me,nec ergo sic iustitiã declinesvt desperes,nec sic in mĩam, ut uanè fidas.

Eze.33 Psal.2. Psa.16

Ab oriẽte)venerunt,egrediunt de patria,ut Christum inuen ãt,Herodes manet in Ierusalem,nec inuenit. In lectulo meo(ait sponsa)per noctem qsiui, queın diligit aĩa mea, quæsiui eum, & non inueni. Bern.quem in lectulo tuo quærens non inuenisti,proculdubio inuenires, si in eius lectulo quæreres,in cruce,s. ut ergo Christum inuenias, oportet ab intellectu,& uoluntate tua discedere,sic eduxit dñs Abrah m de terra,domo, & cognatione,sicut ergo ad fidem oportet intellectum captiuari,quod est educere cũ a terra sua,& ad peregrinam ducere, sic ad probos mores captiuanda est uoluntas. Deinde reduci a Deo quo ipse uoluerit,patere, nec ei contradicas. Ducit te Deus,per uiam paupertatis,infirmitatis,dolorum, uoluntas tua acquiescere non vult, sed cum Deo pugnare,ut altera uia ducatur,infœlix tu,si uoluntasvincit tua,ibique accidit illud,quod de quibusdam Psalm.ait,dimisi eos fm deside

Can.5. Bern.

ria

A ria corpis eorum, ibunt in adinuentionibus suis, peribis in hac uia. Cōsiliū ergo
Psa.80 illud suscipe Iob 22. acquiesce Deo, & pacē habeto, & p hæc habebis fructus am-
Iob.22 plissimos. Duci ergo te a Deo permitte: id.n. significat acquiesce Deo, & pacem habeto i. esto contentus sorte, quam tibi Deus tribuit. Cum a sene interrogaretur Ioan. isti qui sunt? & vnde venerunt? pclarè respondit Domine tu scis, optima
Apo.7. sanè responsio, dubium tibi subrepsit fidei, dic, Domine tu scis, si dubium, quō in tot laboribus mihi sustinendum? Dñe tu scis, Nouit ille, qui hæc ordinat, acquescam ego Deo. (Vidimus.n. stellam eius in oriente & venimus statim tanto cordis ardore) cum diuinum videris lumen continuo veni, cum illud tibi acciderit, quod Paul. ait. Deus, qui dixit, de tene-
2.Co.4 bris lumen splendescere, ipse illuxit in
B cordibus nris, qre eum festinanter, ut hi qui dieb. tredecim longum iter cōfecerūt si.n. tardus es, & lento incedis gradu, qn tam longū iter conficies? Surge, comede
3.Reg.19. dr Eliæ, longa tibi restat uia, Quadraginta annis ambulant Israelitæ, nec in terrā promissam ingrediuntur, uide ne similis illis sis, audiasque, quibus iuraui in ira
Cassiā. mea, si introibunt in requiē meā, Refert Cassianus patrum sniam dicentium, sex mensibus posse facile perueniri ad perfe-
Chrys. ctam passionum mortificationem, Chrysost. dicit, anno vno id perfici posse: hoc pficiet, q maximo conatu Deum inq sierit. Hinc agnosces, an stella habeas te ducentem ad Xpm, si Deum anxie quæris,
Ps.118 oibus pp eum dimissis, oiā.n. vilescūt Deum ex aīo quærenti. Pr Siluanus ab orone egressus oculos claudebat, dicens qd hic videre vultis? in toto corde meo exquisiui te, ne repellas me a mandatis
C tuis. Qn in te senseris famem, sitimque maximā Dei, & iustitię, stella tibi apparuit Stella rō est naturalis, & fides, Dei inspiratio, & lumen cęleste, hęc nos seq debemus. Sed ais, qūo rō naturalis stellę est? certe licet hæc non satis sit, ut nos ad Deum ducat, tamen stellam esse apparet in philosophis, qui ea solum ducti mira de uirtute dixerunt, quib. confundi possumus. Tullius in Tusculanis ostendit

ex doctrina antiquorum, ad nihil hoiem A moueri dēre, nisi ad bonum rōnis, nec aliqd bonum hoīs esse proprium, nisi honestū, vtile vero, & delectabile bona hois Cicero non sunt, iō minus diceda, non solū cum rōni aduersant sed ēt cum non contradicunt uirtuti, solū honestū bonū dixerūt magni faciendum, an nō stella hęc? quid ad hæc dicet Christianus? Qūo vero fides, & inspiratio stella sint patet. Sed qdam sunt, qui oculos in cęlum leuare nolunt, nec stellam aspicere uolunt, imo q appareat eis dolent, nolunt audire q suæ salutis sunt, hmōi fuere senes illi reprobi
Dan.13. declinauerunt oculos suos, ne Dā.13. viderent cælum, nec recordarentur iudi Psa.16 ciorum iustorum. Et illi de quib. Ps. Ocu Iob.22 los suos statuerunt declinare in terram, & Iob 22. qui dicūt Deo, recede a nobis, sciam uiarum tuarum nolumus. Hi sūt, qui conciones fugiunt, optimos quoq. cō B fessarios declinant, consiliarios probos detrectant, libros sanctos legere, & audire recusant, hi stellam videre nolunt, q signum est maximum reprobationis. Alij vero stellam uidere nō renūt, sed eam cum gaudio aspiciunt tn eius ductū non Eze.33 sequuntur. De quib. dñs ad Ezec. 33. dicunt vnus ad alterū, vir ad pximū suū loquētes: venite, audiamus, q s sit sermo egrediens a dño, & veniunt ad te, quasi ingrediatur populus, & sedet corā te populus meus, & audiūt sermones tuos, & non faciūt eos, q a in cāticū oris sui conuertunt illos, & auaritiam sequit cor eorū, & est eis quasi carmen musicum, qd suaui, dulcique sono canitur, & audiunt C uerba tua, & non faciūt ea. Ad viuū expssit Spūs sāctus eos, q mō conciones audiunt, uolētes stellā uidere nec eam seq. Alij stellā uident, & sequūtur, sed ad tps credentes, in tpe tētationis recedūt. Cū corā Herode standum esset, & cū Magis Xpm confiteri dērent, tūc negāt, aspiciūt retro ut uxor Loth, quos aptos Dei regno esse Christus negat, qui mittit manū ad aratrū, & respicit retro, non est aptus regno Dei. Quid obsecro est utilitatis, arma in pugnam parare, ea induere, in bellum procedere, si conuersus fueris in die belli? Quid prodest, bene in stadio cur-

A currere, si media desistas uia? sic currite, vt comprehẽdatis, quærite ergo dñm, & Ps. 104 confirmamini, q̃rite faciẽ eius semper. 4. Reg. 13. Re. 13. irascitur, & merito Eliseus cõtra Ioas, qđ tres tñ eiecerit sagittas contra Syriam, si .n. plures ieciſſet, penitus eã deleuiſſet, nunc aũt ait tñ superbis eam. Cœpisti bene contra carnẽ tuã pugnare, tres misisti sagittas, terreã superasti, si pseuerasses orõne, sacramentorũ frequentia, & afflictione corporis, perfecta tui ipsius tibi uictoria concederetur, nunc aũt retrorsum abijsti, dereliquisti stellam, in media stetisti uia, ad Chřm non peruenisti, iõ facile ab inimicis uictus iterũ succumbes. Alij uero uidẽt stellam, & eã sequuntur, perseuerant, & dicunt cũ Magis. (Vidimus stellã, & uenimus.) Recte aiunt uidimus, & venimus, qa uita Christiana duob. constat cogitatione, & executione operum. In uirtute, dicebat antiqui, oculi, & manus. Pone me ut signaculum super cor tuum, vt signaculũ sup brachiũ tuũ; cor, & brachia exigit, quia affectus, & effectus necessarij sunt. Basilius de mõ acquirendi humilitatẽ ait, considera, & opa exhibe humilitatis, si .n. philosophia moralis (ait Aristo.) ordinatur in operationem, q̃uo fides, & consideratio Christiani in hãc nõ ordinabit? Seq̃re ergo stellæ ductũ, donec ad Xpm peruenias.

B Can. 8. Basil. Arist.

Sed prope Ierusalem stella abscõdita ẽ ut esset illis necessarium, inquirere aliã stellã, oibusq; nota esset sui cã aduentus. Quemadmodum corã sole stella absconditur, ita in Ierusalem abscõdita est quia ibi sol aderat, i. scriptura sacra q̃ præstãtior lux est, qualibet particulari reuelatione. Vnde 2. Petri. 1. narrans reuelationẽ sibi factã in transfiguratione ait. Quã vocẽ de cęlo allatã audiuimus, sed habemus firmiorem propheticum sermonẽ, cui bene facitis attendentes. Iam reuelatio Petro facta diuina nobis est scriptura, iõ firmior non est propheticus sermo qui in illo, tunc verò firmior erat considerata reuelatione ut facta est particulari personæ, merito ergo sidus absconditur coram scriptura firmiori, quã in oib. pręcipuã habere debemus, & ad Ecclesiã cuiusque doctores uenire, cui subdantur oẽs nostræ illuminationes, ac reuelationes, quas sine Ecclesiæ approbatione publicari non pmittit concilium Lateran.

C 2. Pe. 1

A Conc. Later.

Congregat Herodes sacerdos, & scribas, quærit ubi Chřs nascatur, &c. Et eo cum peregerẽt Magi. (Ecce stella quam uiderãt, &c. Gauisi sunt gaudio magno valde.) Non dr̃ eorũ gaudiũ, cum Xpm inuenerunt, sed cũ stellã, qa illud ineffabile est, illud uerò, quo appropinquãtes Deo fruuntur, magnum ualde est. De quo Ps. Beatus populus, qui scit iubilationem. Iubilatio, ait Grego. gaudiũ est, qđ sentiri põt, explicari non põt. Sicut .n. q̃ longũ faciẽtes iter, appropinquant iã alteri hemispherio, vbi aliæ sunt influẽtiæ ab his; q̃ in nr̃o, incipiunt iã vicini illi hemispherio experiri eius influẽtias, sic qui uiã in cęlũ arripientes iam proximi sunt cęlesti illi patriæ, diuinas incipiũt gustare cõsolationes. Vñ in scriptura non ij soli beati dicuntur, qui Deũ uidẽt, sed & ij q̃ perfecti sunt, Beati, q scrutant̃ testimonia eius, in toto corde exquirunt eũ. Qđ si beati sunt, qui q̃runt, q̃ beati erunt qui inueniunt? Nec uero dr̃ gaudiũ eorũ, cũ viderunt primo stellã, dr̃ verò cum scdo vident, postq̃ illam amiserant, qa bonũ non agnoscit̃, q̃tum sit, nisi postq̃ perditum est. Iõ sæpe a nobis diuina tollitur consolatio, vt cũ redierit, maiori cũ gaudio ac gustu percipiatur. Sicut .n. ut odoriferis fruamur non semper ad nares applicanda sunt, sed aliquoties remouẽda, sic diuina consolatio remouetur, ut cum credierit, maiori nos lætitia afficiat.

Ps. 88 Greg. Simile B Ps. 118 Simile

Inuenerunt puerũ, &c.) Sed q̃uo sic se Deus hẽt? quo pacto ut Deus adoretur, qui in stabulo est? Maxima profecto eorũ fides, qui sine miraculis inter pannos Xpm agnoscunt ac uenerantur. An non lynceos fides hẽt oculos? vere non inuenit tãtã fidẽ in Israel, qa nec post tot miracula eum veneratur. Sed qua rõne. Sic Deus in ea asperitate, & pauperie tanta? Sane uenit bellũ gerere, induitq; arma bellica ut gigas, sed an non pacificus hic est? vtiq; oium, q pacifici fuerunt, maxime pacificus, sed oium bellatorũ maximus debellator, adeo est pacificus, ut sit pax nr̃a, qui fecit utraq; vnũ, adeo bellator

C Eph. 2.

A tor ut,dicat,non ueni pacem mittere,sed gladiũ,& ut sit fortior supueniẽs,ut fortẽ uincat,vasa diripiat,arma auferat,q̃d putas reges hos esse, nisi vasa,q̃ iã diripere incipit? spoliãs principatus, & ptãtes, plane triumphans illos in semetipso. Veniens ergo in bellum,si auro,gemmis,& sericis ornatus esset,q̃ hæc arma essent? essent aurea arma Saulis,& q̃b.non mõ non pugnare, sed nec incidere ualeret. An bellator fortis ille, qui prius se victũ ostendit, q̃ pugnet? q armis onerat̃,q̃ ad uersario, non sibi usui sint? Vis ingredi
Simile bellum cũ dæmone,mundo, & carne,in dueris prætiosis uestib.comedis in saturitate,an non arma fers tibi aduersa? hæc
B oĩa arma sunt dęmonis,mũdi,& carnis, quib.te ille armis impugnat nisi his? Si ingressus ut videres exercitũ, cõspiceres milites hos ludentes,illos saltãtes, hos citharas tenẽtes,illos sericos indutos, oẽs uero sine ferro, & armis, an nõ exercitũ huncirrideres,& eum victum putares? Xp̃s ergo paup,& patiẽs uenit in mũdũ q̃a hæc sunt arma q̃b.ille uincendus est. Et si Xp̃s his induit armis,ut vincat,a te q̃ro,q̃b.tu te induis,ut pugnes? Xp̃s qui dẽ licet inter delicias esset,uinci non poterat,sed ut tibi esset exemplo, his se induit armis,dicens q̃ me uidereris facere, hoc facite ergo lachrymis,paupertate,patientia,uita austera dæmonem,& carnẽ
2.Reg. 12. sup̃bis, & ut hæc arma sumas, eis Xp̃s induit,ut dicas, Xp̃s mei cã paup factus, nudus,& patiẽs, ego ꝓ eo similia p agã, ne confusus abscedã. Attẽde Vrĩæ mode
C stiã,arca Dei est in papilionib. Ioab dñs meus,& duces super faciem terræ discũbunt & ego domi meæ manebo? absit.
Psal.2. Procidẽtes adorauerunt eũ.) Laborãti aĩus adijcitur,cũ uiderit laboris sui mercedem,& fructũ,venit Xp̃s in laborem, hõ nascitur ad laborẽ,huius laboris merces nos sumus, laborauerat tredecim diebus datur ei a patre aliquis laborum fructus aliqua merces, ut sic ad laborãdum magis incitetur, integra merces seruat̃,
Iob. 5. finem laboris,cum post passionẽ dabitur
Ro. 12 ei vniuersus mundus, dabo tibi gentes hæreditatem tuam, & possessionẽ tuam termi nos terræ,modo uerò primitiæ huius conceduntur in Magis. Et aduerte Dei A maximum ordinem cum filio suo, quia, quæ a Deo sunt, ordinata sunt uenit ille captiuos redimere. Es. vt prædicarem ca Esa.61 ptiuis indulgẽtiam, clausis apertionem, 1.Pe.1. prætium huius redemptionis ostendit; 1.Pet.2. redempti estis de uana uestra cõuersatione, non corruptibilib. auro uel argento, sed sanguine agni immaculati, sanguis ergo p̃tium est, filius ergo in circuncisione partem dedit p̃tij signũ eius, sic ergo datur nunc pars mercedis, signũ que eius primitiæ gentium, signo p̃tij signum respondet mercedis, cum vero in passione uniuersum effundet sanguinẽ, vniuersum dãs p̃tiũ, recipit plenam mercedem, gentes omnes. Accedamus ergo, B nos cum Magis, procidamus ante eum, adoremus dominum, qui fecit nos.

Domin. Infra octauam. Epiphaniæ.

The. Ego & pater tuus dolentes. Luc. 2.

Maxima, tum letitia, tum spe affecti Psa.24 sumus, videntes a longinquo adductos reges esse a Xp̃o dño, & quod q adeo longe erant, facti sunt prope. Sed mirabilis res hodie contra ponitur, dum videmus Iesum a dulcissima matre in Hierusalem amissum, ut si lętatus nimium es, uidens Deum adeo solicitum in conferendis beneficijs sic etiã timeas, uidens Mariam absq; Culpa Christum perdidisse, ne forte tu eum amittas. Gli- Simile chipicros est Christi doctrina, i. acris, & dulcis, quia dulcis, & rectus dominus, propter hoc legem dabit delinquentibus in uia, dulcis quidem sed aliquid C acris retinet, quia rectus, & tale est temperamentum ipsius, ut hæc intelligantur, opus est gratia.

Sicut q nauigant mare, lætitia aliqua pfruuntur, sed mixta dolore, licet. n. prospero uento ducantur, & necessarijs uitę abundent, tñ pericula maris eos deterrent, ne oĩno lætari possint. Ita qui in hoc mari magno, & spacioso mundi huius uersamus, adeo fel. ces esse non possumus quin uita nr̃a dolorib. implicetur. Si prauos hoĩes spectes, id videbis facile,

A lè,implet.n.in eis illud Sapientis,Risus
Pro.15. dolore miscebitur,& extrema gaudij lu ctus occupat. Inuitatio iustorum id simi liter contingere Euangelium hodiernũ ondit,dum lætis,ac prosperis aduersa,ac tristitia succedunt. Et rõ horum manifesta est,quia uita nr̃a media est inter celũ & infernum,& sicut medium participat de extremis,ita uita hæc aliqd hẽt ex cælo, vbi totũ gaudiũ est,& aliquid ex infer-
Iob.17 no,vbi totum tristitia. Sic Iob ait: Post te-
Chrys. nebras videbo lucẽ,& rursus post lucem expecto tenebras Hinc Chry.hom.8.in
Mat.1. Mat. Misericors Deus mæstis reb.quędã iucũda permiscet,q in oĩum sanctorum uita reperies,quæ mirabili uarietate contexta est. Sic Ioseph tristatur uidens spõsam grauidam, lętat cõtinuo Angelo ei aperiente secretum. Lætatur Xp̃o nato,
Ge.30. tristatur circũcisione,lętat regum adora-
B tione,tristat exilio in Aegyptũ,lętatur vi-
Psa.43 ta cum eo ducens in Nazareth, sed iã eo amisso luget. Hac vero successũum varietate mirabilis redit uita sanctorũ, ñiũq; uarij,& maculosi fętus Iacob,in illis nãque varietas virtutum apparet,ut aĩa dicat esse in vestitu deaurato circũdata uarietate. Sicut.n perfectio,& pulchritudo mundi constat ex uarietate omniũ rerũ & diuersæ uoces harmoniam conficiunt sic iusti uita si vnisona esset,non adeo decora appareret, nec locus esset exercitio omnium uirtutũ,q in aĩa otiosa esse non
Greg. dẽt. Quærit Greg quid B. Iob deficiebat,
Iob.31 ut flagellari fuerit necesse,cum omni uirtute ornatum se ipse ostendat ca.31. hoc inquit Greg.ei deerat, ut nosset etiam in tot flagella gratias agere.

Voluit ãt Deus in Mariam uniuersa bona congerere,& in ea oĩum bonorum summã colligere. Et quemadmodum ĩsi-
C gnis pictor Zeuris,ut effigiẽ pfectam Iu-
Simile nonis depingeret,pulcherrimas oẽs uirgines Agrigentinas cõspexit,ut ex quaq; earum,q pulchrius erat,colligeret,& in imagine Iunonis reponeret. Sic diuinus ille artifex,cum Mariam efficere voluit, oĩa considerauit,quæ in sanctis magna, & decora erant,& in Maria uniuersa cõgessit,uoluitque in ea mundum collectũ breuemque cõficere. Et sicut philosophi ostendunt hunc mundum,omnino pfe-
A ctum,q cõtinet oẽs rerum spẽs,& drias
Arist.ini possibiles,ita in Maria vniuersæ conue-
tio li. d nerunt uirtutes,& exercitia earũ in gra-
cęlo. du perfecto,a d q diuersi fuerunt necessarii successus,vt locus esset exercitio uirtutum oĩum. Iõ iam adfuit tp̃s prosperum, iam aduersum. Vt ergo nunc eius patientia,spes,humilitas,fides, & cum diuina voluntate vnitas apparerent,exercerenturque amisit puerum Iesum. Ex hoc vero sequitur,beatissimam Mariã uniuersos sanctos in immensũ excedere, oĩum .n.bona in illa sunt,& mali nihil. Cui ergo comparabo te, uel cui assimulabo te non Euę,quę dicta ẽ mr̃ viuentiũ,q illa occidendo obfuit,Maria uiuificando pro-
B fuit,uñ magis illa mr̃ morientiũ dici põt quæ prius occidit,q̃ pariat,sed Mariam mr̃ est viuentium,q nobis uitam edidit. Nec
Luc.1. uero cõparabimus Mariã Saræ,licet.n.il-
Ge.25. la pepererit Isaac,risit tñ incredula, at Mariæ dr̃: Beata,q credidisti,qm̃ pficietur ea,quæ dicta sunt tibi a dño. Nec Re-
Ge.35. beccæ, q duos portauit in utero, Maria vero unum, sed geminæ substantiæ gigantem. Nec Racheli parięti filium dex-
Hest.2 teræ,quia tanto dolore illũ edidit, ut ex eo mortua sit,at Maria exultãs filiũ dexteræ dei edidit mũdo. Nec uero Hester q̃ populũ liberauit ab interitu,nec Iudith, q caput abscidit Holofernis,nec Iaeli, q Sisaram interemit,illæ ait.n.humanum pstitere auxilium, Maria diuinum, illæ hoĩes interemere Maria diabolum. Nec
C rosæ,q inter spinas u...rsat Maria.n.longe ab oĩ p̃ctõ est,nec lunę,q aliqñ dficit, Maria vero nunq̃;nec Soli,qui aliqñ obscurat, Maria nequaq̃. Cui ergo comparabimus te? plane Deo omnia bona continẽti. Vt ergo nihil in ea desiderari possit,nunc affligitur filij amissione,ut omnium uirtutum exercitio locus sit. Sed earum uirtutum quas diximus,exercitium nunc uideamus in Euangelio.

(Ascendentib. illis Hierosolymã fm
Ex.34. consuetudinem diei festi) Exo.34. Deut.
D.16 16.ter in anno apparebit omne m.scul...nũ tuũ corã dño,in festo agni, pentecostes,& tabernaculorum. Attende legis rigorem,dum oẽs ire in Hierusalẽ tene- tur,

A tur. Sed suauitas legis grę apparet, cum in oi loco offeret oblatio mūda, & adeo prope sit tibi tēplū Dei tui. Sed q̃ diuerso corde, & amore in hoc templum Xp̄s venit, q̃ tu venis, ille.n. ad tēplum venit eo amore, ac dulcedine, qua in utero uirginis, & ea dilectione, qua crucem ascendit, in altera descendit nūc, & si iterum sanguinem fundere ꝓ nobis oporteret, sine dubio funderet. Si cor Xp̄i uideres, & immensam eius charitatē, tunc cōuenienter missę sacrificio adesses, & semel sic astans ditissimus prodires, sed nunc tepide accedis, nulla consideratione. Eo affectu missā auditurus accedere dēres, quo ad Xp̄m in cruce pendentē accessisses, cū.n. ille eo ueniat affectu, quo in crucē venit, illo tu accessurus eras, ut ei rn̄-

B deres. Sed audi, in festo die Xp̄s amittit, quia multi sic ad tēplum accedunt, ut in eo pdant Deū, Sāguineis iane lachrymis deplorandū, ꝙ ubi maior conquirenda gratia esset, ibi uniuersam amittis. Offerens sacrificium Saul regnum amittit, Deumq; offendit. Ozias incensum offe-

4.Re.13 rens lepra ipleť. Q uoties mūdus ingres-

Ge.41. sus es tēplū, & leprosus exis? Cum festū diē agit Pharao natalis sui, caput abscindit pincernę, & in Xp̄i natali multi spiritualiter pereunt. In conuiuio Assueri amittit Vasthi regnum suum. Vidēdum ergo tibi, quō festa celebres, iā.n. sic celebrari solent, ut in eis potius Deum offen

3.Re.3 das, & amittas, q̃ inuenias. Et maxima cura seruandum est tibi cor, ne Deus, ab eo recedat. Praeclarum festum celebrauit Salomon offerens mille sacrifica pacifica, sicq; Deo placuit, ut audierit ab eo pete ꝙ uis, vt dem tibi, petit ille sp̄iam, &

C placuit petitio eius, sed melius postulasset, ait Amb. si diceret, da ut sic te possi-

Ambr. deam, ut nunq̃ amitā. Hoc sup oia a Deo petēdū est. Fortissimus Sampsō fuit, sed

Iud.17 ois eius fortitudo a paruis pendebat capillis. Licet robustissimus sis, caue, ne locū des prauę cogitationi, hac.n. uia dœmō ingrediť cor tuū. Quid ꝓdest oia tua seruasse. Si Deū nō seruas? Vt thronum suū seruet Salomō, leunculos in gradi-

3.re.10 bus eius ponit, sed in corde suo custodiā

1.Pa.9 non posuit, ne Deum amittat. 1. Paral. duo erat in templo ianitores, q offim ēt suū exercebant, cū arca egrediebatur, sed ut qd ianitor in publicis uiis? sunt ne ibi ostia? minime qdē, sed maius ē ibi piculū, iō maior custodia exigiť, & iō ianitores ibi eē oportet, qa oi loco seruandum cor ē oī custodia, maximè tn̄ ubi maius imminet piculū. Ait Dauid ad Ioab, filij mortis estis, quia non custodistis dn̄m 1.Re.26 verū regē, an nō dignus morte, qui Xp̄m nō custodit? Qui ergo in tēplū venit; vt vana videat, qd mirū si Xp̄m amittat in tēplo? & qui incipiēs Deo seruire, cor, & sēsus n̄ custodit, qd mirū si Xp̄m pdat?

Remansit Iesus in Hierusalem, & nō cognouerunt parentes eius. Anno 12. ętatis amittitur Xp̄s, quia hac ętate est maximū discrimē. Nō pdiť auicula, cum in nido quiescit sub matris alis, nec cū maiuscula est, & optime volare nouit, sed B cum volare incipit, nec id bene nouit facere. Duodecimo anno pueri, puellæque oculos aperire incipiunt, tunc volare uolunt, tum periculū imminet, iō eis cauen- Eccl.7. dū, filij tibi sunt, erudi illos à iuuentute sua, ait sapiens. Sed mirū ualde, ꝙ nō cognouerūt parentes eius. Ex his, q̃ Iob.8. lamentať, illud vnū est, si uenerit ad me nō uidebo eū, si abierit, non intelligam. Ita mō factum est, abijt Iesus, & non cognouerunt parentes eius. Sic de Sampsone dr̄, nesciebat, quia Dn̄s recessisset ab Iud.17 eo, Cum Deū aīæ assistere adeo sit necessarium, ꝙ Deus discedat, nec sentiať, dolendum maxime. Eze. 10. egressa est glo Eze.10 ria Domini a limine templi, & stetit sup Cherubim, & eleuantia Cherubim alas suas exaltatæ sunt a terra coram me. Manifeste apparuit, Deum recessisse a Hierusalem, cum penitus destructa est. Sic C perspicuum tibi est, Deum a te recessisse, cum te uides in peccato esse, qui diuina tractabas. iam humana curas, & terrena solum. Sed quod deplorat Iob, & merito, hoc est, quod discedat Deus, nec sentiatur. Vbi Greg sæpe cum prospera Grge. nobis cuncta succedunt, & æstimamus nobis Deum præsentem, cum aduersa, eū absentem putamus, & è diuerso contingit. Videt Sampson, se integrum, nec aliquid ei deesse, credit, ut supare posset hostes

A ſtes,ſed ingruētib. inimicis uidet dñm a
Oſeç.7 ſe receſsiſſe. Hinc Oſeç 7. alieni comede
Can. 6 runt robur eius,& ipſe neſciuit. Hoc er-
go anxios ſanctos reddebat, quod pote-
rat Deus recedere,cum ipſi non poſſent.
Iō lectulum Salomonis ſexaginta fortes
ambiunt ex fortiſſimis Iſrael, qa puigili
cura nobis cuſtodiendus dñs eſt,ne forte
recedat ignorantib. nobis. Nūc in terra
inimicorū ſumus,oportet ſpecu'ā cōſcē-
dere,nec dormire,vt Isboſeth,qui iō peri
mitur. Sed mirū hoc valde,vbi amiſſus
ſit Ieſus,cū ad feſtum aſcēdiſſent,& dies
conſummaſſent feſtos. Obtulerat holo-
Iob. 1. cauſta Iob pro filijs ne forte peccaſſent,
optima patris oratio pro filio, ne peccet
filius,& tñ media die poſt oblatū ſacrifi
ciū,domus corruit, & filij pereūt, Venit
Tho. 1 Thobias a mortui ſepultura, nec ob id
B comederat ea die, & tunc excæcat eum
Deus. Hęc iuſtorū ꝓbatio eſt. Sic Marię
contingit,obſequit̃ leui, deuotiſſime cele
brat feſtū,& tunc puerū pdit. Quod ma
le agens flagellet̃,qd mirū? qd ſuſtineat
uidēs ſe ea cōmereri, q̃ gra? ſed ꝙ benefa
cientes patiamini,hæc eſt gra. Hæc uero
cū iuſto Deus agit, ut poſtea duplum ei
reddat,ſicut Iob Thobiæ,& Mariæ con
tigit. Et apparet amitti Deū cū nō amit-
tat̃,pſens.n.eſt,licet nō agnoſcat̃ Sic cō
tingit Magdalenæ, corā ſe Chriſtū hēt,
nec agnoſcit,& quærit quē habet, ſignū
verò eſt, quod habet,cum quærit, ſi non
haberet,non quæreret,ipſe præſens facit
ſe quæri. Si ergo uideris,cum benè egi-
ſti, mala te expectare, probatio iuſti eſt,
ne doleas, cito aderit tibi remedium a
Deo. Cū ergo domū Maria intraret,nec
C uideret Ieſum,q ad eā vlnis apertis ſole-
bat procedere, interogat de eo Ioſeph, q
ait,tecū uenire credebā. En pditum pue-
rū, qualis hic fuerit Mariæ triſtitia, quis
eloquetur,uere magna eſt velut mare cō
trito tua. Qui fluctus cogitationū q ven-
Thr. 2. ti timoris pſlant?q̃ tēpeſtas illa? vere oīs
Pſ. 106 ſapientia eorū deuorata eſt. Audi Rubē,
Ge. 39. puer non cōparet,& ego quo ibo?qd di-
Bona. cēt Ioſeph,& Maria? D. Bonauētura ait
collegit ſe Maria in cubiculū,vbi ꝓſter-
nens ſe cū lachrymis ad Pr̃m ſic loq̃t. Pr̃
æterne ded.ſti mihi filium tuū mīa tua

magna,ego indigna erā illo, & nūc ſum, A
amiſi illum,redde mihi lætitiā ſalutaris
tui,ſine eo.n.viuere non poſſum, & ſi ei
inſeruire non mereor, ſed nec eū merui
recipere,ſicut mīa accepi, mīa iterum re
cipiā. Ad filiū uero ſic loquit̃,fili mi Ieſu,
Ieſu fili mi,vbi mō es? oſtēde mihi faciē
tu, & ſalua ero, ſonet uox tua in aurib.
meis,indica mihi vbi paſcas, vbi cubes,
quia a te pendet aīa mea, aut tu ueni ad
me,q noſti,ubi ſim,aut me ad te duc. Si
tātus fuit dolor Adæ,& Euę cū paradiſū
terreſtrē amiſerunt,qs Ioſeph,& Mariæ
dolor,cum ſe uiderunt ſine paradiſo illo
ſuo cœleſti, ſine arbore illa uitæ ſine illo
botro benedicto, ſine fonte illo diuino?
Si adeo anxius fuit Abrahā,cum nondū
perdidiſſet riſum ſuum Iſaac, ſed eū per B
diturū crederet,quib. anxietatib. æſtua-
ret Marię cor perdito Iſaac riſū ſuo? Si
mr̃ Siſaræ anxia erat Iud. 5. expectans fi Iud. 5.
liū, ꝓſpiciens pfeneſtras, ut a nutu cōſo
lāda eſſet,qs credēdꝰ Marię dolor fuiſſe?
Sed dñe qd vulneras tāto dolore dul-
ciſſimā matrē? Ait Thobias ſocero ſuo, Th. 10
ego noui,qa pr̃ meus,& mr̃ mea mō dies
cōputant,& cruciatur ſpūs eorū in ipſis.
Qūo tu dñe,nō attēdis dolorē Mariæ,&
Ioſeph? Sed nō deerit Xpo reſponſum, Ma. 27
ego diſpono matri meæ regnum,ſicut di
ſpoſuit mihi pr̃,pr̃ dereliquit filiū, ut di-
cat, Deus meꝰ,vt qd dereliq̃ſti me,dere-
linquit filiꝰ mr̃m, ut ſimile dicere poſſit.
Simul uero in matre nobis exēplum reli
q̃t,ut ſciamꝰ,& ab ea diſcamus,qūo no-
bis Deus q̃rendus ſit,cū amiſſus a nobis
fuerit. Primo eū q̃rit ſtatim,nihil differt,
vulnerata erat charitate in corde ſuo, &
hoc differūt vulnera cordis,ab alijs vul-
neribus, qd alia ab uno effici, & ab alio C
curari poſſunt, at cordis vulnera a nullo
curari poſſunt niſi ab eo,qui eorum cau-
ſa fuit, iō cor Mariæ curare alius non ua
let quam filius,iō cōtinuo eum q̃rit,quia
in eo unicum eſt medicamētū. Docetq;
nos primum omnium,ſi Deum perdidi-
mus,continuo ac ſine dilatione,quęrere.
Secundo nos docet, regredi in Hieruſa- Luc. 10
lē diuerſo quo uenimus itinere. Deſcen-
derat ab Hieruſalē,modo aſcendit. De-
ſcendens ab Hieruſalem in Ierico in-
cidiſti

A cidisti in latrones, qui spoliauerunt te & vulnerauerunt te, regredere in Hierusalē diuerso itinere, perdidisti Deum supbia, quære humilitate, perdidisti delicijs, quære asperitate. Sic Magos per aliam viam reuersos, dicit Gregorius.

Greg. Tertio docet nos dolētes q̃rere, sic .n.
Can. 5 ait (Pater tuus, & ego dolētes q̃rebamus te.) Audi sponsā, surgā, & circuibo ciuitatē p vicos, & p plateas, q̃ram, quē diligit aīa mea; Nū quē diligit aīa mea uidistis? Qualis est dilectus tuus ex dilecto? cādidus, & rubicūdus, electus ex millib. Præparat se nunc Maria ad xp̄s illud, in quo eū q̃rit vestigio sanguinis, & tertio die suscitatū inueniet. Discamus ergo nos, dolētes q̃rere, quē pdidimus. Si uere nosset homo quid amiserit, cum Deū perdidit, dolore disrumperetur. Ideo prouidit Deus, ut cū primū homo viue agnoscit, & dolet Deū perditū, continuo eū inueniat, alias .n. aīa, q̃ perfecte Deū nosset, si absq; eo se uideret, oīno periret. Sed q̃ Deum amisit, nec dolet, nec sentit, sed ridet, qūo inueniet? An non stultitia hæc summa Deū pdidisti, & gratis id tibi datū credis, qd ut assequaris, Deum amisisti? audi quosdā Num. 11. dicentes, vt qd
Nu. 11 nos ex Aegypto eduxisti, ubi comedebamus pisces gratis; sed num gratis comedebatis pisces? an non in labore, & sudore? Simile nunc peccator pronūciat, gratis mihi hoc datum est, nihil mihi stetit, Deū pdidisti, & dicis gratis tibi hoc datū? Perdidisti Deū, dolore eū q̃re, sic eñ
Bar. 4. Baruc ait, sicut fuit sensus uester, ut erraretis a Deo, sic iterū decies tm̄ conuertētes requiretis eū. Sed qūo requiram? dolore, si dolore oīs res amissa inueniretur, nihil non inuentū esset, dole ergo, & dic confessario, Deū amisi hac de cā, & inuenies, Maxime Deus cōqueritur, & merito, quod eum amiseris, nec tñ doleas, qd explicat. Ezec. 24. fili hoīs ecce tollo a te desiderabile oculorum tuorum in plaga, & non planges, neque plorabis, neque fluent lacrymæ tuæ, & mortua est vxor mea, feciq; sicut pceperat mihi, & dixit populus, quare non indicas nobis, quid
Ez. 24. ista significet, q̃ tu facis? Et dixi, hæc dicit dn̄s, ecce ego polluā sanctuariū meū superbiā imperij vestri, & desiderabilia oculorū vestrorum, & facietis sicut, feci, ora amictu non uelabitis, & cibos lugentiū non comedetis, coronas habebitis in capitib. vestris, non plangetis, neq; flebitis, non plorat Ezechiel, ut ostendat, eos non plorare, cū sanctuariū Dei ab eis auferrur. Sic tu amisisti Deum, nec ploras 1. Cor. 14.
Nolite pueri effici sensib. monet Paulus, Simile
puer deplorat, qd domunculā luti ab eo cōfectā quispiā deijciat, uel pomū ei eripiat de manib. si uero primogenitura, & maioricatus lite ab eo tollatur, nihil dolet, quia puer est, nec id agnoscit. Persimilis huic peccator est, q̃ tpalia dolet incōmoda, Deum perdidisse non dolet. 1. Reg. 5. df Heli filiorum mors, exercitus 1. Re. 5
vniuersi interitus, & nihil dolet, sed vbi noīatur arca Dei capta, tunc moritur, q̃a super oīa Deum amittere deplorandum est. Illudq; per agēdum, quod Michæas, qui dolore, & clamorib. insequitur tribū Dan, dicēs, Deos quos mihi feci tulistis, Iud. 19
& oīa bona mea, & dicitis, quid ploras? quid tibi est? An nō hoc summe dolēdū, qd nobis Deus ablatus sit? quære ergo Christū dolens cum Maria, & inuenies. Sed ubi quieuerit, uel qd comederit his tribus dieb. Xp̄s dn̄s, nescitur. Bern. ait, Bern.
eleemosynā petijsse. Verisimile ēt est, eū qui patris iussu in his, quæ patris erant, fuit, & ob hoc matris cibum dereliquit, a patre cibū accepisse, & sicut ductus a spū sancto in desertū, ab Angelis ei ministratū est, ita iussu patris in Hierusalē relictus cum sit, ab eisdē Angelis pastū. Inueniūt ergo eū in tēplo) O si ibi ecclesiastici inuenirent, ò si ibi pueri essent in his, q̃ patris sunt, occupati. Basi. ĩ exam. Basil.
arma militiæ nr̄æ a puerilibus annis nobis exercēda sūt. Et in hac parte imitari debemus uitulos, q̃ anteq̃ cornua hēant, iā incipiunt a tenera ætate se exercere in pugnā, ac si ea hērēt. Ergo tu in his, q̃ patris tui sunt, cura esse. Salomō nullū de filijs Israel seruire uoluit, sed erant viri 3. Re. 9
bellatores, & ministrabant ei, non vult Deus Christianū occupari uilib. reb. sed altissimis. Sed ais, nō ne curā domus gerā? ego uobis parco, ait Paul. his, q̃ ĩ mūdo sūt sęcularib. irretiti, q̃ intelligit per 2. Co. 7
carnis

A carnis tribulationes,sed illa in Dei gloriã effeceris,de re oium infima supremã
3.Rc.1 efficies,quæ est diuina qdam alchimia,
Heb.9 qua aurum ex oi fit metallo. 3. Reg. dr,
Glossa in arca solũ legis tabulas fuisse. & Pau. Hebr.9.dicit,in ea esse virgam Aarõ, & mãna. Glossa hæc cõcordãs ait,licet hæc oia in arca essent,sed sola lex ibi esse dr, qa reliqua ad legẽ pertinebant,nec ab ea diuersa erant, qñ fm legis ordinem ibi erant,& sic sola lex ibi esse perhibetur. Sic ergo oia tu facito in Dei gloriam,& in nullo alio,q̃ in Deo diceris occupari, & in corde tuo sola Dei lex esse dicetur, poterisq; cũ Christo dicere,(in his, quæ
Deute. Patris mei sunt,oportet me esse.) Deut.
22. prohibetur,arbores in vinea esse, uites impediant fructificantes, sed circũcirca
B bene poterant esse. In corde ergo tuo, solus consistat Deus,circa cor reliqua sint sed pp Deum. Oi ergo tentationi hæc verba rñdere poteris, (quid est qd me q̃rebaris, nesciebatis, qa in his &c.) Primũ uerbum ex ore Xpi auditũ hoc est, quasi dicat,meminetis me non solum filium tuũ esse,sed & patris cuius negotia pficere teneor, oportet me operari opera eius, qui misit me. Hoc uerbum Xpi clypeus tibi est oi tentationi, vt paruulos Babylonis allidas ad petram,in his, q̃ patris mei sunt,oportet me eẽ, Pr̃ meus Deus est,ego filius, eius fictionẽ Patris sequi teneor nõ inimicorũ eius. Væ filij desertores,q a Deo deficientes inimicis eius adhæretis.(Nec uero inter notos inuenitur Xp̃s,)qa hic est,Deus q amicos suos pcipit exire a terra,a cognatione, a domo patris,vt se illis manifestet. Non inter notos,qa notus i Iudæa Deus, sed
C iã nõ ibi inuenit,qa sui eum non recepe
Ioan.1 runt.Non ẽ iã in cisterna veteri Ioseph, sed inter Aegyptios. Sic Abrahã, non inter suos,sed inter alienos Pr̃ dr̃ multarũ
Ge.38. gentiũ. Et Ioseph a fratrib.uenditus i terra aliena exaltat̃. Et Moyses a parentib.
Cant.5 expositus,a filia Pharaonis excipit̃. Noluit aperire sposa,& cũ aperuit, iã ille declinauerat,atq; trãsierat,f.ad gentes. In Ecclesia ergo, q̃rendus est Xp̃s Dñs in
Mat.16 tẽplo sctõ suo. Nobis uero ẽt nõ inter cognatos,& notos inueniẽdus,qa caro, & sanguis nõ reuelabit tibi: hi.n. impedimento nobis esse solent in diuinis reb. A

(Descendit cũ eis,& venit Nazaret.) Præclarũ socium Maria deferr,bene comitatã eã dicere possumus. Hoc est præmiũ q̃rentium Deum,ut inueniat cũ ingenti gaudio,conuertisti planctũ meum
in gaudiũ mihi. Iã lætus moriar, qa uidi Ps. 19.
faciẽ tuã,ait Iacob ad Ioseph Gen.46. & Ge.46.
Thobiæ 3.non delectaris in perditionibus nostris,sed post tempestatem tranquillum facis,& post lachrymas, & fletũ,exultationẽ ifundis, fm multitudinẽ dolorũ meorũ,in corde meo consolationes tuæ lætificauerunt aĩam meam. Sed attende,q, Maria nunquam amplius pdidit Christum.Si amisisti Deum,&rursum inuenisti,sic eum custodi,ut amplius non amitas. Sed interroga,quõ seruabo? Respondetur.3.Reg.10.lanceas aureas,& scuta aurea fecit Salomon, quę i tẽplo collocauit in eius custodiam. Sed ais,an non ex ære meliora arma fierent in tẽpli defensionẽ? bene quidẽ, sed hoc in mysterio factum est,ut.n. Deũ in corde serues,optima est charitas, per aurũ significata. Suadeo tibi,emere aurũ ignitum,ut locuples fias. Dilectione Dei, & eius operibus optime seruat̃ Deus. Sed si tanto auro locuples non fueris, fac quod Roboam,q ea fecit ex ære,si feruorẽ charitatis,quo Deum conserues,non habes, saltẽ timore,& mortificatione eum tibi serua. Sed obijcis,arma hæc grauia sunt concedo tibi quod grauia sint, an non miles grauib.armis onerat̃ur,ut bellum ingrediatur?ut uitam seruet.
Tho.3.
Ps. 93.
B
3.Reg. 10.
Apo.3.
3.Reg. 12.

(Proficiebat Iesus ætate sapientia, & gr̃a.) Vidit regina Sabba sapientiam Salomonis, & ait vere diligit Dñs Israel, qñ eis dedit regem sapientem, qui eum gubernet,& simul doctorem, qui eum doceat. Quanto potius dicendum dilige re Deum ecclesiam, quando Christum nobis dedit in regem, & præceptorem? Multa nobis docuit in natiuitate, & in circuncisione sua,sed his nõ contentus, hodie alia docet. Quemadmodum tuba montis Sinai crescebat,protendebaturque sonitu, sic Christus Dominus uere mundi tuba,hodie nos docet, primum
3.Reg. 10.
C
Exo.19

A templum adite libenter, ẽm in eo mane re, et consummatis diebus, conferreque cum doctorib. de diuinis, ut a templo nõ ita cito discedas, ut audias contiones. & quæ ad salutem tuam pertinent. Dij gen tium, ait August. colli voluerunt in diebus festis, sed nunq̃ in eis hoĩes doceban tur de his, quæ ad bonos pertinent mores, at in Dei tẽplo de his edocemur. Tertium, matrem, patremque relinquere, vt in his, quæ patris cęlestis sunt, sit. Quartũ esse obedientẽ, subditumq; illis, ut tu docearis maiorib. subdi. Et tandẽ exemplo te docet, crescere in oĩ bono, quotidieque proficere. Descendit in hortũ suum sponsa, ut uideat, arbores flores, fructusque parturiant, non satis putare debes, si arbor sis, in horto Dei plantata, nisi crescas, flores, fructusq; proferas, quia iustorũ semita quasi lux splendens, & crescẽs vsq; ad perfectã diem, donec sol efficiaris, crescẽdum tibi est. Et si oĩs arbor iubetur fructum dare iuxta genus suum cum tu arbor sis ex Dei genere, vt Paul. ait Dei genus sum⁹ plãtata Dei manu, ĩ horto illi⁹ eius irrigata sanguine, an nõ cęlestẽ, diuinũq; fructũ proferre teneris?

Aug. de ciui. — Prou. 4 — Gen. 1. — B — Act. 4.

Incrementum magnum in tẽporalib. Deus in suis noluit. Quatuor fuere in mundo monarchiæ, & oẽs illæ Dei nutu datæ sunt, ut ipse ostendit Nabuchodonosori, & cũ in Dei populo fuerint viri pclari, qb. eas cõmittere potuit, nullã vnquam eis dedit, sed Chaldæis, Persis, Medis, Græcis, Romanis, gentibus denique. Noluit. n. Deus suos nimiũ crescere in mundo, sed in uirtute. Arbores fructiferæ ut in plurimũ non nimiũ crescunt, infructiferæ tñ supra modũ. Si ergo crescere vis, imitare Christũ in his, quę superius diximus. Si uis filium tuũ crescere, duc eum in tẽplum, ut Maria Chrm. Sed nunc multi dicunt, puer exercẽdus est in his, q̃ mũdi sunt, q̃ si non nouerit, aptus mundo nõ erit. Siles hi sunt, quibusdam Israelitis, q videbant gentes filios suos sacrificare Moloc, eos igne adurentes, & bene eis uidebatur, eos Moloc offerre, sed succendere nõ placebat, iõq; filios p ignem ducebant, vbi licet nõ oĩno perirẽt, tñ aliquantũ comburebãtur, & ex igne illo nigri deformesque exhibeãt. Sic tu ais filium, filiamq. meã non oĩno dęmoni offerã, sed transfeet tm̃ per ignem Moloc, p sæculi vanitates, & delitamenta, vnde fædus, nigerq. procedat. Memoriæ proditũ est in libro Iudicum, Michæ relictã a parentib. copiosam substantiã, & idolũ cũ ea, putãtes magnum quid se ei reliquisse, idolum aũt cã extitit euersionis totius substantiæ, sic putas, si filiam comptam, ac ornatam habueris, & alijs vanitatib. deditã, melius nuptũ iri, deciperis multum, hoc idolum eã perdet, malus odor huius ignis eã destruet. Deo ergo offer filios tuos cum Maria.

Dan. 4 — C — Simile — Eze. 29 — A — Iud. 18

Concio I. in Dominica Secunda post Epiphaniam.

B

Them. Nuptiæ, &c. Ioan. 2.

INter Ecclesiæ status tres præcipui numerantur, virginũ continentium, & coniugatorum; & licet Deo oẽs placent, sed maxime virginitas, deinde continentia, postremo coniugum. Oẽs hos sibi gratos Christus ostendit, honorabilesq. exhibuit, virginitatem in matre, continentiam in Anna prophetissa, cui reuelatus in templo est, coniugium hodierna die. Licet autem status virginis, & continentis potior sit matrimonio, potest tamen coniugatus multas virgines, & continentes excedere, merito, & gratia, & sæpissimè excedit. Sicut adamas natura sua excellentior lapillus est smaragdo, sed aliquando adeo imperfectus est adamas, perfectus vero smaragdus, ut preciosior hic sit illo. Cuius rei licet innumera sint exempla, illud tamen potissimum ex Augustino sumamus. Interrogat ille, quid causæ sit quod in Ecclesia Psalmi iugiter, & toto die recitentur, nec aliquid scripturæ sic usurpetur, & repetito canatur ab Ecclesia, ut Psalmi? Respondet, sanctos patres dixisse similem esse diuinam scripturam aulæ magni principis. Psalmos uero dixisse, in hac domo esse ueluti uoluptatis hortũ, quia in illis omnes diuinæ scripturæ flores, & omnia, quæ gratiora, iucundiora,

C — Simile — Augu.

A diora, ac dulciora sunt, continentur, atque adeo quemadmodum eo tpe, quo amænissimus est hortus, in eo diutius cõ moraris, qa ibi amenissimum tibi est habitaculum, ita Eccl'a maxime in Ps. ver
Ps. 70. sat, ut in horto uoluptatis suæ. Sed dum in escis commoraris, attende ẽt illud Ps. confitebor tibi in uasis Psal. Vasa Ps. appellat, ut intelligas, cum eos recitas, vasa te Dño tuo offerre. Sicut vero vas nõ vacuum, sed plenum oportet dare, ita si Psal. recitas absq; deuotione, & attentione, uas uacuum obtulisti, si uero plenum pinguedine deuotionis, uas dedisti refertum potu. Sic ergo Ps. & reliquæ uratio-
Ps. 61. nes nobis Deo offerendæ sunt, ut dicere
B possimus, sicut adipe, & pinguedine repleatur anima mea, & labijs exultat ionis laudabit os meum.

Sed in eo, quod dictum est, Aug. iterũ considerationẽ figit. Attende, ait, cui cõmisit Deus hortum domus suæ construere, cui Ps. componendos tradidit. Præcipua hæc scripturæ pars, in qua ſp commorari Eccl'a dẽret, vr̃ committẽda, vel Mariæ, vel Ioanni Baptistæ, uel Euangelistæ, non sic factum est, sed Dauidi vxorato, & q simul multis nupserat uxorib. qui plures filios ex eis susceperat, qui regni impeditus erat negotijs, q bellis cõtinuis erat occupatus, ut uix è manu eius clypeus, & lancea eriperetur. Mirabile profecto, hunc uirũ, q mũdi reb. ac occupationibus adeo irretitus vr̃, sic ſm cor Dei fuisse, vt hortum scripturæ sacræ ei Deus committeret cõponendũ. Quo uel maxime apparet, in statu matrimonij
C sanctissimum tibi esse licere, facileq; tibi esse multas virgines superare, nec aliquo statu, vel occupatione posse te iure causari, aut dicere, impediri te a Dei obsequio, & ab his, quæ sanctissima sunt, si modo ue is in ijs aĩum nõ implicari tuũ. Tantus profecto uir Dauid fuit, in cuius laudẽ Eccl. 47. dr̃: Quasi adeps separatus
Ecc. 47 a carne, sic Dauid a filijs Israel. Hñt vero Græca pro a carne, a salutare, & intelligitur per salutare, hostia pacificorum, quæ pro salute Dño offerebat', reuius adeps solus cremabat' pectusculum aũt, et armus dexter erant sacerdotis, reliquæ carnes edebant' cũ gratiarũ actione ab A offerentib. Similis ergo dr̃ Dauid adipi qui Deo sacratus fuerat, in sacrificio pacificorũ, quo significat', q quemadmodum in eo sacrificio adeps præ carne reliqua separatus erat, & quasi sanctum Deo cõburebat', cũ caro a sacerdote, & laicis comederetur, sic Dauid separatus a filijs Israel ẽt iustis, & q carnes sanctæ Deo oblatę erãt. Mirũ pfectio. i. q hõ adeo sæculo deditus exterius, tã se Deo daret interius, ut adeps Deo crematus fuerit. Hinc subiũgit Ecclesiasticus Ps. cõpositionẽ, de oĩ corde suo laudauit dñm, & dilexit Deũ, q fecit illũ, & stare fecit cantores cõtra altare, & in sono eorum dulces fecit modos. Licet ergo in inferiori uerseris B statu, adeps eẽ potes Deo, ne diffidas. Iõ hodie Xps nuptias honorat, in eisq; primũ signũ fecit. Hier. eximius virginitatis laudator, mr̃imonium Abrahæ cũ virginitate Io. Baptistę cõfert. Mr̃imonium Dauidis sanctum ẽt extitit, & vir fuit ille ſm cor Dei, adepsq; sacrificij. Hic status est uelut radix, & trũcus arboris, sine 1. Co. 7
reliq status non cõsisterent. Tanq̃ radix D. Th.
ergo in terra est pp curas, & occupationes in his, q̃ terræ sũt, de qb. Pau. tribulationẽ tñ canis hẽbũt huiusmodi. Vbi D. Th. i. occupationes, & afflictiones terrenas. Sed addit, ego itaque uobis parco, .s. in his, quæ mundi sunt occupari, quia hoc necessariũ est ad filiorum educationẽ. Huius uero radicis rami alti, sunt Simile
virgines, & continẽtes. Et sicut hortulanus radici uniuersa bñficia cõfert, & eã irrigat, circa eã fodit, ramos uero altos amputat, sic oẽs deliciæ mũdi cõcedũtur C his, q nubũt, uirginib. & cõtinẽtib. cõfessio, & pnĩa seruat', hi arcta uia, & semita, his strictiores leges his denique putatio, qua supflua oĩa ab eis abscinduntur. Hinc Paul. uolo uos sine solicitudine esse, qui cum uxorẽ est, solicitus est, quę sũt 1. Co. 9
mundi qũo placeat uxori. Nec tñ ppea excusari debent, qui matrimonio iuncti sunt, a mortificatione, & pnĩa, licet. n. status non eos sic stringat, tamen necessitas maior urget propter innumera pericula, q̃ imminent. Ideo Iesus, & Maria in his sunt nuptijs. Ne potes, Chrm a

A domo tua exclusum, & opera sanctitatis, quia religiosus non es. Fecit Salomõ tria atria in templo forinsecus, alterum quinq; erat cubitorum, alterum sex, alterum septem, sed oĩa templo cõiuncta atque conglutinata, q̃a licet in Ecclesia diuersi status sint, sed oẽs Deo coniuncti esse debent per bona opera, ideo sequitur.

3. Re. 6

Rupertus.

Gen. 2

(Vocatus est aũt Iesus) Quia ut vxorem conuenientẽ hẽas, vocandus tibi Iesus est. Notat Rupertus, ut Eua produceret, immisit dñs soporẽ in Adã, i. extasin quia in Deum raptus fuit, ut tibi ostendat, sic tibi accipiendam vxorem, ut primum oculos, sensusq; claudens in Deũ rapiaris, ne ergo decore, aut alio, quod

B sensu percipitur, mouearis, sed in Deum & eius uoluntatem inspice, & sic tibi est q̃renda vxor. Et adduxit eam ad Adam, q̃a uxor bona datum Dei est, & ut matrimoniũ tuũ sit tibi optimum, a Dei manu tibi accipienda uxor est. Constituit eam corã Adã, nec eũ obligat, ut nubat, debet .n. esse liberũ matrimonium, nec parentes in hoc filijs imponant necessitatem.

Iud. 6.

3. Reg. 17.

Deficiente vino.) Dubium est q̃uo uinũ deficere possit vbi uitis est uera, q̃uo bonum, & lætitia deesse põt, ubi Deus est. Præclarè Gedeon respondit Angelo dicenti sibi, dñs tecum, si dñs nobiscum q̃uo tanta mala patimur? De eo etiã conqueritur Propheta, ẽt uiduam, apud quę vtcunque sustentor, afflixisti? Vbi Deus est, q̃uo afflicto esse potest? Deus est rubus spinis referta, ac ardens, magna, & inaudita visio, nam ubi Deus est, nihil aliud nisi gloria posse esse vr. Respõdet Chrysos. Duplici rõne tpalis, consolatio deesse solet, ubi Deus est. prima, tm̃ bonum Deum est, ut ille tibi merito sufficere debeat, etiam si omnibus alijs te carere sit necesse. Domum habitationis suæ Deus uacuam vult ab omni alio habitatore, ipse enim eam implet. Non solum arcam Dagon deiecit, sed eum penitus è domo expellit. Sic 1. Reg. 5. caput, & manus Dagon super limen erant, quod est extra portam. Ideo Christus uenit in virginem, ad stabulum, ubi nullus habitabat, super quem autem respiciam, nisi super pauperculum, alij transferunt su-

Chrys.

C

1. Re. 5

per uacuum. Vis Deum possidere? cogita ipsum tm̃ bonum esse, ut oĩ alio uelis carere libenter pp eum, si taliter eum susceperis, diuertet ad te libenter, qui non odit patrem, matrem, vxorem, filios, adhuc & animam suam, non p̃t meus esse discipulus. Quod uero impedit Dei in te aduentum, i. quod plura u's cum eo retinere. Secunda ratio, deficit, ait Chry. vinum consolationis humanæ, ubi Deus est, quia hæc uana est, falax, & falsa, nec coram Deo nisi uerum subsistit. Vis nosse fallaciam humanæ consolationis? considera Danielis arborem grandem cum que diuersum cogitaret rex, quem illa significabat, uocem audit dicem, succidite arborem, dispergite fructus. An non arbor magna homo diues in domo sua? putat in se cœlum tangere nobilitate, diuitijs terram operire, fructus maximos contemplatur, sicut euangelicus ille diues, qui solus cogitabat habitare se super terram, coniungens domum domui, sed ecce subito uenit interitus eius, sententiaque Dei auditur, succidite arborem præscindite ramos, &c. Præcepit Deus morti, corpus illius hominis in carcerem sepulturæ dare, animam uero in infernum. Et antequam uox hęc audiatur; in medio conuiuij eis uinum deficit. Acciditque eis, quod Ionæ sub hederę umbra quiescenti, præcipit Deus uermi, & eam corrodit, & arefacit. Ecce uinum illius mulieris meretricis in poculo aureo, quem bibunt reges terrę, & dum bibunt, dulce sapit, ac plenum ueneno est, & cum fuerit haustum, continuo intima uiscera commouentur. Non immerito nos admonet Sapiẽs, ne intuearis uinũ, q̃n flauescit, quando splendiderit in uitro color eius, ingreditur blande, sed in nouissimo mordebit ut coluber, & q̃uasi regulus uenena diffundet. Iõ expergiscimini ebrij, & oẽs qui bibitis vinum in dulcedine, qui auferetur de ore uestro. Eu uinum defecit in mundi conuiuio. Preterea (deficiente uino.) non solũ peccatoribus vinum deficere solet, sed iusti solent aliqua terrena deficere, in quibus peccatores abundant. Si peccatores, & cuncta tibi prospera succedunt, vinũ redundat,

A Esa. 60

Ma. 10

Dan. 4

B

Luc. 12

Ionæ.

Ap. 17.

Pro. 5

C

dundat,

A dundat,mali signum. i. hoc. n. illud est Amos 5. Oui.subridet vastitatem super robustum,& depopulationem super potentem agit, quid est subridet vastitatẽ? Sanè minister insensatus uidens horum subridentẽ,putat bonum signum esse,iã que placatum Dñm putat, sed minister intelligens illa subrisione agnoscit aĩum Dñi iratum, cito effusurum indignationem,magni.n.uiri contumeliis prouocati,iram risu quasi dissimulant, ut est apud Virgilium,& Homerum. Cum ergo in peccatis existens uideris tibi prospera succedere; vr Deus tecum ridere,sed subridet,continuo vastitatem super te missurus. Illa uero Dei dissimulatio etiam eo tendit,ut bona aliqua,q̃ hic egesti,hic ẽt præmio afficiantur, quia in æternum B illud non merentur. Sic ad Ezech.dñs ait.Nihil dedi Nabuchodonosori ꝓ seruitute, qua seruiuit mihi aduersus Tyrum ideo dabo ei regnum Aegypti. & obstetricibus Aegypti domos dominus ædificat pro misericordia in Hebręos exhibita. Et Romanis imperium concessit,ut moralib. eorum uirtutibus præmium aliquod daret. Et 4.Reg.7. Iehu promittitur regnum in quartam generationem pro obsequio Deo præstito,cum enim in retributione iustorum his danda non sit retributio,hic datur.

Amos 5. — Simile — Ez.29. — Exo.1 — 4.Re.7

Vinũ nõ habent.)Multi misericordes esse possent in republica, ẽt si non possent ipsi pauperibus erogare eleemosynã,si uel saltẽ monerẽt diuitas,ac potentes de pauperũ miserijs. Id mõ exemplo suo Maria nos docet, si ergo opere nihil potes, verba, ac intercessionem præbe, potentes admonens de pauperum indiC gentia,q̃b.multũ poteris inopes iuuare.

Quid mihi,& tibi est mulier?)Maximã ingerit dubitationẽ hæc Chri r̃ñsio, q̃ dura vr.Exponitur vero a sanctis dupliciter.Primo,quid ad te,& ad me spectat uini defectus,qui solum inuitati sumus.Secundo,quid mihi tecum est? q̃d magis,accommodum est Hebræo idiomati.Sicut illud 2.Reg.16. Quid mihi, & uobis filii Saruiæ;vtcũq; uero accipiatur,dure sonat.Est ne alquid reprehensione dignũ in Maria, vel ĩ Xp̃o? Dico ergo primo,nõ acerbe hic Maria tractatur uerbis,cum operib.& miraculo præstitu cohonestetur,quod ẽt facile apparet inspectis his,q̃ Maria dixit, in quib. summa eius fides,spes, charitas, & modestia elucet,fides,cum primum ostẽditur,qa nullo ante facto miraculo primũ hoc summa fide exposcit, nec uerbo duriore deficit,sed fidenter ministris dicit; quodcunq; dixerit uobis,facite, nec plurib. Xp̃m urget verbis,sed unico repræsentat pecuniam,oĩa filio relinquens, & cõmittens(Vinũ nõ hẽnt,) Quasi dicat, nihil opus est a me sapientissimũ admoneri,vides ipse defectum,quid faciendũ tu nosti. Charitas.n. Marię maxima elucet,cũ.n.ad illam remedium non pertineret,quia inuitata,adhuc curat ut proprium,quod alienum est,uere talis fides B nõ erat in Israel. Simul ẽt ostendit summã obedientiam,quã non exemplo solo, sed uerbo oĩb. sæculis commendauit,dicens:quodcunq; dixerit uobis facite,quasi dicat,qui ad cœlestes uocati estis nuptias,& patrẽ audistis dicentẽ. Matt.17. Ipsum audite,modo accipite aliud matris præceptũ,oĩa,q̃ dixerit uobis facite non solũ audite,& magnifaciet, sed operе facite,ille.n.cępit facere,& docere,nullus ergo de sola fide.glorietur.

2.Reg. 16. — Mat.17 — Acto.2

Sed ubi ĩ Maria oĩa talia,ut diximus, fuere,adeo absoluta undique, q̃uo durũ uerbum audit,quid mihi,& tibi est mulier. Et primo uerbum mulier asperũ vr cum non eã dicat matrem. Respondetur primo cum Orig.& Aug. nomẽ hoc sexus est,ꝙ ẽt uirginibus conuenit. Notat Metaphrast. in, sermo de vita, & dormit. Mariæ,bis in Euangelio Mariã mulierem dictã post Xp̃m natũ,octies verò matrẽ Iesu appellatã. Sed ad singularem C Mariæ laudem hic, & in cruce ab eo dr̃ mulier,sicut.n.se dicit filiũ hominis, i. homo per excellentiã, sic Maria mulier dicitur per excellentiam quasi illa mulier rara sit,quam ardenti desiderio Salomon exquirebat in Prou. Mulierẽ fortem quis inueniet? Et ideo Pau.de ea semel loquutus, eam mulierem dicit, factum ex muliere,quasi sicut ab alia muliere initium peccati, sic ab hac muliere initium

Orige. — Augu. — Metap. — Pro.31 — Gen.3.

A initiũ boni est. Hoc ergo noĩe ostendit, hãc esse insignẽ mulierẽ, de qua scriptũ Gen. 3. est in Gene. inimicitias ponam inter te, & ipsa conteret caput suum.

Cũ ergo eam mulierẽ Christus dicit, ornat eam maximo titulo, q̃a est mulier non q̃cũq;, sed illa excellentissima, quæ contriuit caput serpentis, qua desiderata a Salomone, q̃ erat futura mundi remediũ. Vnde statim ea uocata muliere dicit, cõsummatũ est, q̃a semẽ huius mulieris debebat negotiũ mũdi consumma Matt. 27. re. Mulier ẽrdĩ a signatione, q̃ est molliens uirũ, q̃a hæc Deũ molliuit, hæc primũ miraculũ hodie impetrat, hæc impe B trauit eius a cęli ad terram descensum.

Sed uerba sequentia adhuc dure so Cyril. nãt. Quid mihi, & tibi? Cyril. li. 2. in Ioã Chrys. nem, Chrys. hom. 20. in Ioannẽ contra Maximus. riũ colligunt, s. reuerentiã, q̃ filius matri Gaudẽtius. debet, exẽplo ei⁹, quã hodie X p̃s prętat. Maximus hom. 1. in festũ Epiphaniæ, & Gaudẽtius tractatu 2. dñt, Mariã spiritu prophetico afflata penitus vinum, & ministris dixisse. (quodcunq; dixerit uobis facite.) Quib. uerbis patet, illi duram rñsionem non fuisse, cum secura de miraculo fuerit. Sed q̃uo uerba ista aspera nõ Iustin⁹ sunt? Audi Iustinum Philosophum, in signẽq; martyrẽ in li. q̃stio. q̃one. 136. interrogat, an liceat parẽtes aspernari, & rñdet, oĩno nõ licere, sed obijcit, vt̃ X p̃s aspernari, cum dicit, quid mihi, & tibi? rñdet, sensus est nr̃æ curæ nõ est, ad me, vel ad te pinet si vinũ deficiat, si tamen ex singulari tua charitate uis, ne deficiat vinum, dic ministris, ut q̃ dixero, faciant C non igitur verbis matrem increpuit, quã operib. cohonestauit hæc Iustin⁹. Quod vero additur (Nondũ uenit hora mea.) Sic est accipiendum, licet tp̃s miracula patrandi nondum venerit, tñ pp te, & petitionem tuam, faciam miraculũ ante tp̃s constitutum, cũ nõ sim alligatus tẽpori q̃a miracula alia non fecit vsque ad Ioannis incarcerationem, sed q̃a Marię nihil negari põt, pp eã hoc pueniti miraculũ Augustinus explicat, nondum uenit hora mea, in qua me ostendã filium tuum, in cruce, scilicet. Alij ut Chrysost. nondum apparuit necessitas, quæ est tp̃s faciendi miracula. Et tandem Richeri⁹ A lib. 3. de laudib. virginis c. 19. ait increpa Richerius. ta Maria non est, q̃a oĩs expers culpę, q̃ filius manifestauit faciens quod petit, nec. n. facere, si male peteretur, sed propter nos responsio illa data est instruendos primum non a matre accepisse, unde miracula faceret, sed a patre, vnde se Deum ostendit, s̃m ne in spiritualibus agendis parentum curam geramus, nec ad eos nimium efficiamur, sed solum Dei spectemus gloriam.

Sed sedm legitimũ sensum, quo X p̃s significat quid mihi, & tibi, i. quid mihi tecum est, est. n. Hebræa phrasis, cũ duo datiui media coniunctione ponuntur, id significare ut Ioel 3. verum ñ quid mi B hi, & uobis Tyrus, & Sydon? & Matt. Ioel 3. 27. nihil tibi, & iusto illi, & Matth. 9. q d. Matth. nobis, & tibi Iesu filij Deo pro quo nos 27. & 9 dicimus, (quæ me quieres, vel quæ tienes tu q̃ uer cõmigo?) sic ergo accipiendo, cõmunis expositio est, hoc miraculum nõ s̃m naturam quam a te accepi facturus sum, sed s̃m diuinitatẽ, in qua nihil tunc cõe est, ideo te nunc non agnosco, qñ ut Deus operaturus sum, qñ, uero secundũ humanitatem, quam a te habeo, patiar, tunc te agnoscam in cruce. & discipulo te commendabo, ideo subiungit, nondũ uenit hora mea. i. hoc passionis tempus, qñ reagnoscam, ita Augustinus Beda Aug. D. D. Thom. Lyra, & interlinearis, Dicen Thom. dum ergo verba hæc dura non fuisse, q̃a Beda. in uerbis non tantum attendendum est, Lyra. quid sonant, sed quo vultu, & quomodo & interli. proferantur, nam eadem uerba diuerso modo prolata, & iracundiæ, & amoris C esse possunt, vultus ergo & uox tollunt illam ambiguitatem. Hæc ergo uerba dixit matri Christus uultu hilari, & dulcissimo qualem semper cum matre habuit, ac si diceret. Quid properas? sine modo paululum, faciam, sed tempus commodius expecto, agnouit Maria filium annuisse suis precibus ex eo quod ministris dixit, quodcumque dixerit uobis facite. Quod uero sibi annuerit, non ex verbis colligitur, ergo colligit, Maria ex vultu, & modo dicendi, expectauit uero, ait Chrisost. ut defectus vi Chris. ni

A ni manifestaret, vt miraculũ eẽt clarius. Sed vltimo dicamus, Mariã, hic dure tractatã, atq; a filio reprehensam in maximũ nobis cõmẽdandum mysterium. Qđ tanta est in nos Mariæ charitas, & beneuolẽtia, ut uideat reprehensione digna. Deũ a sanctis reprehẽsum pp ineffabilẽ in peccatores mĩam sæpe audiuimus in scriptura. iam diuina mĩa dr excessus Dei, iã propter nimiã charitatem suã, iã multus ad miserendum, iam uino inebriatus, iam obiurgant illum propbe
Hab. 1 tæ, ut Ionas, & Habacuc. quare non re-
Ps. 93 spicis cõtẽptores, & taces deuorante im
Ma. 10 pio iustorum ser & Ps. vsq; quo peccato-
Lu. 15. res dñe iam de hoc murmurant, qui pri-
B ma hora uenerũt iã filius senior irascit. Ad quid hæc oĩa in scriptura inducunt? num in Deo culpa? num, quid reprehensione dignum absit, sed ut tãta significet mĩa, ut limites excedat humani iudicii & superabundãs uideat, ut ergo eius magnitudo declaretur, licet sit iustissima, de ea tñ, ut de reprehensibili solet loqui scriptura. Simile hodie Mariæ cõtigisse uĩ, tanta eius in nos mĩa, cura chãtitasque ut oret pro oĩb. ẽt ad eam non pertinentibus ẽt pro profligatissimis, cui Xp̃s, quid ad te, & ad me de his, q inimici sũt? Quasi eã reprehendit Xp̃s, non qp̃ reprehẽsibile illa præstiterit, sed ut maxima, & superabũdãs eius in nos cura demonstretur. Quia hęc est illa spõsa Isaac, q̃ nõ solum hoĩ, sed & camelis potũ tribuit, & in hoc dignoscitur Dei spõsa, si pctõres oẽs reci
Ge. 24. piat, si ẽt eos, qui lõge sunt, trahat. O vnicũ hoĩum refugium, si superatus fuerit
C ab inimicis populus tuus, peccaturus. n. est tibi, & cõuersus orauit in domo ista, tu exaudies de cęlo, & reduces eos in terram suam: tu ò beata virgo templum hoc es, ò ergo unica spes nostra salue, tu, quæ anteuenis miraculorum tpa, fac ut ante tempus recipiamus a filio tuo, quæ propter nos non meremur, te. n. præsente factum est, ut usus rationis accelerare tur ante tempus Io. Baptistæ, te petente ante tempus miraculum hoc factum est, te ergo petente donentur nobis cõtinuo, quæ in longum erant, tempus differentia. (implete hydrias aqua.) Refert hic

Iansẽ. ex Epiphanio hoc die aliquos fontes manasse uinum pro aqua in tanti miraculi recordationem. Versa aqua in uinum est, quod miraculum pgnosticum fuit eius, quod Deus cum suis facturus est, iustus. n. aqua in uinum, uertitur contra reprobis vinum in aquã his duobus uniuersa constat scriptura. Aqua. n. tribulationum iustorum, in uinum uertenda est consolationis, contra vinum consolationum improborum, in tribulationis aquas uertendum. Eze. 39. egredien A Iansẽ. Epiph Ez. 29.
tur habitatores de ciuitatibus Israel, & succendent, & comburent arma clypeũ, & hastas arcum, & sagittas, baculos, & contos, & succendent ea igne septem annis, & non portabunt ligna de regionib. B
neq. succident de saltibus, quoniam arma succendent igne. Modo ignis succenditur tribulationum in arboribus iustorum, sed postea peccator, quia arma fuit diaboli, lignũ erit, quo ignis inferni succendatur. Vt ergo omnis iustus cõfidat aquas tribulationis eius in uinum cõuertendas, hoc primum miraculum operatur. Præterea (implete hydrias aqua.) Timoris, ut uino gratię, & charitatis implemini. Hoc uinum ab eo accipere debemus, q ait: ego sum vitis vera. Vidit tres propagines pincerna Pharaonis, & ex altero eorum vinum Pharaoni exprimebat, tres propagines tres sunt personæ diuinæ: a quibus procedit vinum gratiæ, sed singulari ratione ab una propagine vinum hoc colligimus, a Christo. s. qui hanc nobis dat, & meretur, per quem habemus gratiam, & redemptionem restituti, ut pincerna in gradum prístinum. C Ioã. 15 Ge. 40.
Sed primum, ait Xp̃s, implete hydrias aqua, timore. s. cuius defectu innumera peccata inundant. Ideo Ps. confige timore tuo carnes meas, Chryso. quis tenebit equum ferocem, nisi timoris fræno? iste est fortis armatus ait Berna. custodiens atrium suum: replendi ergo sumus hoc timore. De Christo ait Es. replebit eum spiritu timoris Domini. Sed nunc timorem cum seruulis est, uertit Christus in vinum amoris, cum perfecta charitas foras mittit timorem. Ps. 118 Chry. Bern.

Præterea. (implete hydrias aqua.) Gre. Greg.

A hom.6. in Io. etiam si stultum id uideatur, & vino efficiendo contrarium. Vt hinc discas Christi mysteria. Sicut aqua illa verbo Christi versa est in uinum sic ex uino fit sanguis Christi, verbo Christi accendente, nec curioso inquirēdum, vt quid aqua infunditur? quodcunque dixerit uobis facite, quia quod stultum uidetur mysterium est grande. Sic Naamā iussus mergi in Iordane ait, vt quid hoc? nonne meliores fluuij Syriæ? non agnoscebat vim, quæ erat in prophetę verbis, quam obediens expertus est. Sic Baptisino, quę est ista tanta uirtus aquæ, vt corpus tangat, & cor ambulat, nisi faciēte verbo, ita in reliquis est sacramentis, quibus uerbo uirtutis diuina additur. Similiter te habere debes cum Deo, in omnib. his, quę de te uoluerit, subiicere illi, & quo uoluerit dirigere, perge, licet tibi appareat minus conueniens, nihil uino magis aduersum, quam aqua, & ex hac Deus vinum conficit, tibi vr̄ incongrua infirmitas, paupertas, Deus tñ perficiet opus suum, quo illi placuerit medio.

Augu.

B

Ps. 44. Quodcunq; dixerit vobis facite.) Primum, quod a Dei sponsa petit Ps. est. Au
Ps. 47. di filia, et vide, ne sis uelut aspis surda obturans aures suas, quæ non audit uocem incantantium, audi uocem cęlestis incātatoris, fietq; in te, quod incātata aspide, quæ nulli nocet, sic qui diuino uerbo incantatus est, nulli est nocuus, nullū mordet, aut lædit, vider, ac si non uideret, habet vxorem, quasi non habens. Audi ergo Christi uocem, & esto ei quasi concha se aperiens rori cęlesti, & eum cum colle C gerit, clauditur, fiuntq; in ea margaritæ, sic suscipe in te Dei uocē, & oi bono plenus eris. Audite audientes me, & comedite bonum, & delectabitur sicut in crassitudine anima vestra, inclinate aurem ut stram, & uenite ad me, & feriam uobiscum pactum sempiternum Esa.55. sed quod hoc pactum? tu eris mihi sponsa, ego sponsus tuus, dilectus meus mihi, & ego illi, &c.

Esa.55
Can.2.

A

Concio II. In Domini. secunda post Epiphaniam.

Them. Nuptiæ factæ, &c. Ioan. 2.

PRimum Xp̄i signum hodie factum Ioan. testatur, & Mariæ oratione factum est, ostendit ergo hodie Maria duo primum misericordiam in nos, uoluntatemque nostris necessitatibus occurrendi, secundum potestatem, qua efficaciter obtinet, quod nobis uelit occurrere, misericordia eius certos nos facit, quod possit, dignitas matris ostendit. Huic matri dictum uere est, quod Salomon dixit, pete mater mea, neq; enim fas est, 3.Re.2
vt auertam faciem tuam, eius ergo intercessione gratiam nobis concedi exoremus. B

Basil. de abdicatione rerum ait, qui vult omnes saluos fieri Deus, diuersos instituit status, ut omnibus prouideretur remedium facile salutis, ut ubi hic non congruit, altero possis facile uitam ducere. Et cum virginitatis status altior sit, & difficilior, de quo proinde Iesus dixit, qui potest capere, capiat, noluit ad tātam difficultatem quempiam obligare. Solet quidam dominus, aliud difficile petere, vnde grauia quædam hominibus offert discrimina, quibus hominem probat, vt non absq; difficultate cœlum petatur sed ad perpetuas uincendas, quę in statu virginum sunt obligare noluit. Matrimonium ergo concessit, quo hominum species propagaretur, & fragilitati hominum prouisum esset, qui non se possent continere. Ipse ergo primum matrimonium instituit in paradiso, qd' postea consecrauit in sacramentum, & est eximium sacramentum in significatione, significat enim unionem verbi cum humanitate, & Ecclesia, ut Pau. ait sacramentum hoc magnum est, ego autem dico in Xp̄o, & Ecclesia Cum.n. status hic multum hēat ex his, quæ ad mundum, & carnem spectauit, uoluit illum spiritualem reddere, sacramentum instituens

Basil.

Ma.19

C

Eph.5.

A tuens,& cum p'ura hēat impedietia uiā spiritus, uoluit in eo gratiam dare, qua
Greg. spiritualiter in eo uita duceretur, & impedimenta vincantur. Greg. Est quædā via plana, facilis, in qua obstaculum nul
Simile lum est uiatoribus est alia difficilis inter uepres,& ramos, in qua impedimenta sunt, quæ uiatores detinent,& aliqñ vulnerant. Via quidem virginum plana, &
1. Co.7 sine impedimento, coniugatorum vero plena impedimentis. De quibus Paul. 1. Cor.7. tribulationem tñ carnis habebūt
D. Th. hmōi. Vbi D. Tho. per carnis tribulationes intelligit occupationes in tpalib. solicitudines, curasque. Cōtra oīa ista impedimenta sacr̄m instituitur, quo gr̄a cōfertur,& ut in sacr̄m cōsecraret, venit X p̄s ad nuptias, quia uirgo viam in cælum a-
Simile git, sed equo vectus, facileq. plus itineris conficiens, sed vxoratas quasi pauper, q oneratus filijs, & vestibus pedibus iter
B agit multo labore,& sero deueniet adhospitium, ad cælum quidem veniet, sed oneratus, lassatus,& multa cum difficultate, a qua ne uincatur, gratiam in sacramento recipit.

Sed ut his, qui matrimonio iungūtur, ostendat, qūo se in hoc statu habere debeant, regulas ex Euangelio, colligere licebit, f. ut fiat matrimonium in Chana Galileæ, adsit X p̄s,& Maria,& discipuli. Quæ ut commodius intelligantur, & optimū proponatur exemplum his, q matrimonio iuncti sunt, attendendum est, qualiter se X p̄s dn̄s habuerit in duobus matrimonijs, in quib. ipse spōsus est, quorum figura est humanum coniugium, atque adeo illa dēt imitari, ut perfectū sit. Primum X p̄i matrimonium celebratū est in virginis utero, cum uerbum diui-
C num humanitati nr̄æ in suppositi unitatem copulatum est, quod aliqua ratione matrimonium dr̄, propter naturam conuenietem diuersitatum, licet persona vnica sit. 2m fuit cum Ecclesia, quæ cōgregatio fidelium est, q celebrari cæptū est eodem tpe quo primum, sed perfectū in cruce est, cum dixit, consummatū est. Vi
Ma.27 dendum ergo nobis est, qūo se in his habuerit coniugiis X p̄s dn̄s, inde.n. quasi ex exemplari colligere debent, qui matrimonium contrahunt, qualiter se habitu- A
ri sint. Et primum oīum intentio, finisq: illarum desponsationum, & q impulit, ut desponsaretur, non fuit sponsarū nobilitas, pulchritudo, aut diuitiæ, q̄ in spōsis nullæ erāt, nec uerò delectationis, & dulcedinis desiderium, qm̄ his desponsationib. id non est assequutus, sed crucem sed dolores, sed opprobria. Intēdit ergo filios procreare in glīā, & honoré patris sui, patriarchas, martyres, virgines, confessores,& dum in cęlum redeat, duabus turmis filiorum congregatis, sanctorū, f. ex veteri,& nouo testō, ut alter Iacob, q Ge.32.
dicit, ecce regredior cum duabus turmis faciles ei apparent labores omnes, quos B
pertulit, nec solum seruit 14. annis ut Iacob, sed 33. & denique vsque ad morté, & multo plures laborasset, si opus esset, Esa.53
ò maximus amor sponsi, si posuerit pro peccato animam suam, uidebit semē longæum, & misit Deus filium suum factū Gal.4.
ex muliere, ut adoptionem filiorum reciperemus, ut talis in mundo generatio esset, quærentium dn̄m, quærentium facié Dei Iacob, voluit humanę naturæ,& Ec Psa.23
clesiæ desponsari, & uitam profundere non dubitauit, hic finis, hæc intentio desponsationum Christi fuit.

Sed uideamus, vnionem, dilectionem huiusque opera cum sponsis. Vnio summa est cū natura humana, maxima post illā, q̄ est in trinitate, maxima cū Ecclesia, vt vna sit cum ea caro: unus spiritus: amor inexcogitabilis: qualis uniuerso libro Canticorum exprimitur & opera il C
lam satis testantur cum enim in sponsis non esset aliud, quam dolores, & miseriæ, sponsus verò ornatus esset infinitis perfectionibus, sic tamen sponsas dilexit ut earum dolores, miserias,& paupertatem assumens sibi, illis contulerit diuitias suas, opera, nobilitatem, pulchritudinem. Perspice an hæc fecerit,& primò cū prima sponsa humanitate, f. dilexit eam sibique vniuit vnitate suppositi,& oīa in fima, quæ eius sunt, sibi assumpsit, de eoque vsurpantur, eique tribuuntur sicque dicimus, Deum passum, crucifixum, flagellatum,&c. contra omnia, quæ sponsi sunt maxima desponsa dicuntur, sic dicitur-

A tur hõ Deus, adorandus ab Angelis, creator cęli, & terrę tanta.n. vnitas eius cum humanitate est, vt idiomatum sit cõicatio. Cum secunda vero sponsa similiter, ac cum prima se habet suo ordine, Chrs .n. dilexit Ecclesiam, & tradidit semetipsum pro ea, vt exhiberet sibi gloriosam Ecclesiam non habentem maculam &c. mortuus est, ut illa viueret, paup factus, ut eam ditaret, sanguinem fudit, ut lauaret eam, eius mala accepit, ut sua ei bona tribueret, & qui eam tangit, tangit pupillam oculi mei ad eam mittit omnes administrationis spiritus, dulcedines, delitiasque cęlestes, ecce finem desponsationis Christi, ecce vnionem, amorem, & opera eius cum sponsis suis.

Eph. 5.

Zach. 2

Hoc exemplari ob oculos posito, facile erit nosse, quale debeat esse matrimonii inter fideles si.n. illud figura est mrimonij Christi, illud poĩa dẽt imitari. Sicut ergo Xps non intẽdit spõsæ pulchritudinem, ita fidelis cum uxorem ducit, intendere non debet pcipuè spẽm, ac decorem, sicut fecerunt filij Seth. ducentes in vxores filias Cain, sicut scriptura dicit videntes filij Dei filias hominum, qd essent pulchræ, acceperunt uxores ex oĩb. quas elegerant. Nec vero intendere dẽt delectionem, vt septẽ uiri Saræ filiæ Raguelis, pp q̧ in eos dæmon ptãtẽ habuit. Sed intendat generationem filiorũ Deũ timentium, ac colentiũm, sicut intendit Thobias Angeli mon.tu, & sancti pr̃es, quam doctrinam Thobiæ Raphael longe disseruit, & eo factum est, ut dęmõ cõtra eum nihil agere potuerit. Deinde coniugum dilectio similis esse debet Xp̃i dilectioni in Ecclesiam, & humanitatẽ suã Ephes. viri diligite vxores uestras, sicut Xps dilexit Ecclesiam, & tradidit semet ipsum pro ea iam non sunt duo, sed una caro, ait Pau. illudq; colligit ex illis uerbis, erunt duo in carne una, uñ debet diligere uxorẽ tanq̃ seipsum. Qua rõne non seorsũ fęminã condidit Deus, sed ex uiro eam desumpsit, ut eã diligeret, tanq̃ partem sui, & os Adæ Eua datur, ut non erit uir solicitudinẽ suam cõicare mulieri & fortitudine uirili mulieris infirmaportare. Mulier verò tanquam caput uirum

B

Gen. 5.

Tho. 3.

Tho. 6.

Eph. 5.

C

Gen. 2.

Eph. 2.

reuereri dẽt. Iõ Paulus, mulieres subditæ sint viris, sicut dño, quia vir caput est mulieris. Vñ Pet. sic ornabant se sanctæ mulieres, ut Sara, vocãs Abraham dñm suum. Multis nobilib. mulieribus nunc mos est, viros dñs uocare, vsus est scripturæ, primum à Sara vsus habitus, & à Petro laudatus. Sicut ergo Xp̃o subiecta est Ecclesia, ita mulieres subditæ sint viris suis in omnib. Eph. 5. Filii ẽt docendi sunt in Dei timore, qui finis coniugij est. De quo innumeratũ dicta, tũ exẽpla in scriptura diuina repies passim. Quę oĩa, vt recte fidelibus pstari possit, maximũ beneficium in lege grã concessum hoĩb. est, dum mrimonium sacrum a Xp̃o est institutum, q̧ digne suscipientibus grãm confert, ut castitas seruet coniugalis, mutuaq; fidelitas, & amor, & educatio bona filiorũ fiat. Qui vero hoc sacrum in mortali pc̃õ recipit, hãc ñ accipit grãm mortaliter peccat, estq; sacrilegiũ, iõ optimum est consilij confiteri añ desponsationẽ. Verũñ est postea recedente fictione gratiam huius sacramenti dari.

A

1. Pet. 3

Eph. 5.

B

Ex dictis sequitur, qua rõne multa infausta sint matrimonia, & in eis uinum deficiat lętitię, nec fidelitas seruetur, nec amor, nec filij educati sint, ut decet, quia nuptiæ tuæ factę non sunt in Chana Galileæ, non in eis Xp̃s fuit, non intentione debita nuptias es ingressus. Chana zelũ significat, Galilęa transmigrationẽ matrimonium ergo in Chana Galileæ fit cũ ea intentione nupsisti, eo zelo, ut filii procreentur, qui a terra in cælum transmigrent, tum fit Dei amore, & gloriæ eius desiderio, & in Galilæa, i. transmigratione matrimonium contrahit, cum q hñt vxores, tanq̃ non habentes sunt. Si uero nupsisti tanq̃ æquus, & mulus, ut libidini uaces, & Deum a tua mente repellas, quid mirum si Asmodeus in te potestatẽ habeat, quod sonat dissipator, si, nupsisti, ut filij Seth pp pulchritudinem, quid mirum dicat tibi Deus, quod illis dixit, non permanebit spiritus meus in homine, qa caro est, & quod ex hoc matrimonio gigantes oriantur, ut olim, qui republicam turbent, & permant ?

2. Co. 7

C

Gen. 6.

Si etiam non vocasti Iesum, & Mariã si cau-

A si causam istam cum Deo non tractasti ofone, sacrificijs, & eleemosynis, sed so-
Pro. 19 lũ cũ amicis, & cõsanguineis, qd mirum
Ecc. 16 si tibi nõ ex uoto succedat? Hic Sapiens, domus, & diuitiæ a parẽtib⁹, a dño autẽ propriè uxor prudẽs. Et Eccl. pars bona mulier bona, & dabit uiro pro factis bonis tu vero, ut tibi bona mulier detur, non a Deo obtinere factis bonis, sed vanitatibus, vestibus, nutib. id te assequutu rum credidisti, illa uerò, ut sibi acquirat virũ bonũ, putat sibi exterminandam faciẽ unguẽtis, quid mirũ si innumera ue-
Ge. 27. niant incõmoda? Sic nupsit Esau cũ ijs, quæ offendebãt patris, & Rebeccæ oculos. Quãaliter Abraham, & Eliezer, ut sponsa n cõueniẽtẽ accipiant Isaac, orãt dñm, & mulierem piã, & mĩam exercentem quęrit Eliezer, & datur ei Rebecca,
B i. impinguata. Si tu ergo a dño uxorem petis ofone, dabit dñs impinguantẽ domum tuã, si Deũ ducem haberes & An-
1. Reg. 17. gelum eius in uita tua & desponsatione tua, ut Thobias, concedet tibi vxorẽ optimam, si ut Dauid pliareris plia dñi, cõcederet tibi Deus filiã regis in coniugem, si in operib. optimis exercitatus vinceris Cariat, Sephar, reciperet Axã in vxorem
Iud. 1. Iud. 1. cui irriguũ dat superius, & iferi⁹.

Sed forsan ais, nupsi iã, non ut debui, & iõ deest vinũ mihi, nunquid remediũ non est? est certe, ut ergo aquæ in uinum vertantur tibi, ut oĩs dolor in cõsolatio-
Eccl. 8. nem, fac, quod Maria pręcipit ministris, quodcunq; dixerit uobis facite, Ecclesiastes, qui custodit pceptum, non experietr quicquam mali. Si christiana institueres nunc uitã cum oĩ domo tua, oĩa tibi pro-
Esai. 3. spera essent, ad te. n. respiceret Isiã illa
C dicite iusto, qm̃ benè, nihil. n in fauitum & infęlix iuit o euenit. Amico tuo aliqñ congaudes, & fausta acclamas, vulgo dr, (daste el para bien,) aliqñ verò cum eo cõtristaris, & de ifaustis doles, vulgo dr, (daste el pesame,) sed iusto cum nihil in faustum sit, semper dicito ei, qm̃ benè, (siemper le dael para biẽ,) ẽt cũ patit, etiã cũ morit, qm̃ preciosi eius labores, preciosa & mors. Si iustus es, mu ta accidẽt tibi mala, tibi sæpius filius in obediens est, quia tu patri, tuo Deo non obedis, eũ malum exemplum filij ostẽdas, illos bo A nos esse desideras? nec lac, nec cib. sic in eius uertitur substantiã ut patris exempla, quæ filijs intimis hæręt visceribus, si mala verba, prauaq; opa in te uident, peruerso cibo, potuq; qd boni in eis esse poterit? Audi quid de Susanna scriptura Da. 11. loquatur, erat timens Deum, parẽtes. n. illius, cũ essent iusti, erudierunt filiã suã fm legem sicq; illa adeo casta fuit, ut dixerit, melius est mihi absq; opere incidere in manus uestras, quam peccare in cõspectu Dei mei, optima profecto re ponsio oĩ tentationi sic eam liberauit dñs & aquam laborum, & tribulationum eius uertit in uinũ lætitiæ, & honoris. Quod verò de matrimonij statu dictũ est, verũ etiã habẽt in oĩ alio statu, qa. n. sine diuino consilio nec recta intentione statum B tuũ ingressus es, inde vniuersa mala tua procedunt. Si. n. sacerdos Dei zelo, & amore sacerdotium ingressus esset, vnus regno integro sufficeret, obsisteretq; diuinæ iræ, & igni, ut Aaron, & Samuel, mõ uerò tales sunt sacerdotes, non q irã Dei mitigẽt, sed potius puocẽt, qa sacerdotes facti sunt, nõ ut Deo placerent, & ab his, quę mũdi sunt, secernerentur, sed vt ambitẽt honores, vt Alcimus, Annas, & Caiphas, vnde mirũ non est, vobis ea contingere, quę illis. Eo credo deberes sacerdos ordinari, qd ore ptulisti, usurpãs Dauid verba, dñs pars hæreditatis meæ, Psa. 15 & calicis mei, pars mea Deus in æternũ. Tu uero sacerdos factus es, ut comedas, & bibas, sicut filij Heli. Ophni, & Phi- 1. Re. 1. nees, qd miraris, si Deus habeas iratum? Vis sacerdos fieri, nec inspicis, an donũ habeas orationis, & castitatis, uis ædificare templum dñi, cum nec domum tuã ædificaueris, nec scias fundamenta pone C re, nec ædificata armis propugnare, ut faciebant reædificantes templum. Vis offi cium Moysi, nec tamen tabernaculum 2. Es. 4. separatum habes ab alijs Vis Aaron esse, nec tamen laminam auri habes in frõte nomine Dei sculptam, quid miraris si deest tibi vinum, imo si uersum sit in fel aspidum? Et tandem si in status tui labo ribus non ad Deum accedis, ut modo 1. Reg. Maria, sed ad Pythomissam ut Saul, q̃ vlt.

speras

A speras cõsolationẽ? qđ uinum? nisi quod
4.Re.1 Saul, quod Ochozias, consulens Acha-
Ps.116 ron? Si ad Deum accederes cum Psal. ad dñm cum tribularer, clamaui, & exaudiuit me, verteret aquam tuam in uinum.

(Vocatus est aũt Iesus) Tales esse dẽnt fidelium nuptiæ, ut ad eas uocari Chřs posset. Auderes ne tu ad tuas eum uocare nuptias? minime quidem, tot. n. in eis profana, tot peccata, tot excessus, coram Iesu ea agere neutiquam auderes, ubi. n. Iesus, oĩa modesta, ac tẽperata esse oportet alias inter te, & Iesum non conueniret.
Amos. 3. Amos 3. Nunquid ambulabunt duo pariter, nisi conuenerit? q. d. non conuenit mihi uobiscum, quia legem meã uiolatis, iõ nõ ambulauimus, nec erimus simul, iõ reijciam uos. Ideo cum sanctis esse, & ambulare dř Deus, quia eorum cõ-
B sentiunt volũtate Iosue 1. Sicut fui cum
Iosue.1 Moyse. ita ero tecum, non te deseram, ne
Gen.5. que dereliquã Gen. 5. Ambulauit Henoc
Gen.6. cum Deo, & in c. 6. Noe uir iustus atque perfectus fuit in generationib. suis, cum Deo ambulauit. Sic tibi peragenda oĩa, quæ ad matrimonium pertinent, quasi psens esset, & uocatus Iesus: hi uocauerunt eum ad nuptias, qa ante sacrum nõ erant, uocari necesse fuit, modo uero cũ sacrum sunt, ipse adest non vocatus.

(Vinũ non habẽt.) Iã incipit Maria officiũ suũ peragere, quia mediatrix est oĩs boni nostri, & tanq̃ mř oĩum, quæ ad filios ptinent, curã gerit. Sed interim attẽ de dæmonis astutiam, suadere conatur, i Dei conuiuio vinum deesse, in suo uero abundare, hacque persuasione conuiuas oẽs ad se trahit. Si a te interrogem, cur dæmonis domũ petis? cur eius cõuiuium frequentas? respõdebis, vř mihi uita hęc dulcis, ac læta, cõtra Dei conuiuiũ aspe-
C rũ apparet, & sine dulcedine. Sed quod ĩ signis hæc falsitas sit, oñdendũ est, uidendumq. in Dei cõuiuio uinum esse principio bonum, in fine uero optimũ, excellẽtissimũq; contra in dęmonis conuiuio principio malũ, sed in fine pessimum; & fel draconũ vinũ eorũ. Sed ut hoc intelligas te, si modo aĩalis sis, rectum huiusce rei iudicem nequaquam esse scito. Audi
1.Co.2 Paul. 1. Cor. 2. aĩalis hõ non percipit ea, quæ sunt spũs Dei, stultitia. n. est illi, & A
non potest intelligere, quia spiritualiter examinatur, spiritualis autem iudicat omnia, & ipse a nemine iudicatur.

Quo loco D. Th. ait: Cum aĩa sit actꝰ D.Th.
corporis, aĩalis ille dř, qui alligatus corpori corporea solum percipit, & eis solis afficitur. Iõ Iudas Apostolus in sua Canonica. Hi sunt, q̃ segregãt semetipsos, aĩales, spũm non habẽtes, hi spiritualia non Iud.
percipiunt, qa ut dř Ecc. 3. Multa supra Ecc. 3.
sensum hoĩs ostensa sunt tibi, & Ecc. 22. Ecc. 22.
Cũ dormiente loquiť, q narrat sapientiã stulto, oĩa. n. q̃ Dei sũt, stulta ei apparẽt.
Eccl. 10. In uia stultus ambulans, cum Ecc. 10
ipse sit insipiens, oẽs stultos æstimat, vñ ex defectu intellectus sic iudicat aĩalis, quia spiritualiter examinař, i. quia spũalium examinatio fit spũaliter, nam infe- B
rior non põt iudicare ea, quæ sunt superioris, sicut sensus non põt iudicare de intellectu, sic nec intellectus de his, quæ sunt spũs Dei. Sed spũalis iudicat oĩa, qa nomine spiritualium accipimus substantias incorporeas, & aĩam nostram, qua parte non alligatur organo corporeo, & illuminatur diuino lumine, & accẽditur charitate, qđ cum in aliquo fit, hõ dř spiritualis. Sed qũo hic iudicat oĩa, & non
iudicatur? Rñdetur cũ D. Th. qui rectè D.Th.
se hẽt in se rectum ẽt iudicium hẽt circa singula, qui uerò rectè nõ se habet in se, errabit iudicans, uigilans. n. rectè iudicat se uigilare, & aliũ dormire, sed dormiens non habet rectum iudicium de se, nec de vigilante, vnde res nõ sunt tales, quales uidentur dormiẽti, sed quales vigilanti: eadem rõ est de sano, & infirmo in iudicio saporum, de debili, & forti circa iudicium ponderum, & peccatore, & C
studioso circa agibilia. Vnde 5. Eth. dř, 5. Eth.
studiosos regula est omnium humanorum. Iõ Paul. ait spiritualis iudicat oĩa, quia illustratus a Deo, uerum habet de oĩbus iudicium, carnalis secus, quia obscuratus est, & malè se habens, unde iudicare non põt spiritualem, sicut nec dor
miens uigilantem. Inde Paul. mihi pro 1.Co.4
minimo est, ut a uobis iudicer, aut ab humano die. Et præterea, nullus rectè inter duo dijudicare potest, nisi utrumque agno-

A agnoscat, oẽ, n. iudicium presupponit apprehensionem iudicandorum, pctõr ergo, qui diuina nõ gustauit, de his iudicare non pt. Constituat ergo iudiciũ hoc in eo, qui & diuina, & humana gustauit, adeamus ergo uiros, qui in utroque fuerunt cõuiuio, & ab eis audiamus dĩam inter Dei, ac mundi conuiuium. Consulamus regium Psaltem, qui gustauit ea, quæ mundi, & carnis sunt, & ea, q̃ Dei, il le. n. post concupiscentias suas aliquãdo peregrinatus delicijs carnis fruitus est, in Dei etiã mensa sæpe uersatus est, quale uero repererit uinum in mundi conuiuio, sæpe testatus est, ostendens fel esse draconum uinum eorum, & venenum
B aspidũ insanabile, contra uero de Dei cõuiuio ait: Quam magna multitudo dulcedinis tuæ dñe, quam abscondisti timé-
Psa. 30 tibus te, & versus ad eos, qui in alia sedét
Psa. 33 mensa ait, gustate, & uidete, quoniã suauis est dñs, gusta, ait, & si multo maiorẽ dulcedinem in eo non reperies, recede.
Mal. 4. Et Mala. propheta, conuertimini, & videte, quid sit inter seruienté Deo, & non seruientem ei. Sicut. n. q unũ ex litiganti bus audit, dicit, nihil iustius, q̃ ꝙ hic loquitur, qui verò & alterum audit, diuersum iudicium profert, sic pctõr unum solum audiuit, solum, ea: q̃ carnis sunt, expertus est, diuina non gustauit. Tãdem cer-
Esa. 65 ta est veritas illius. Es. 65. Ecce serui mei comedent, & vos esurientis, ecce serui mei bibent, & vos sitietis, ecce serui mei lętabuntur, & uos cõfundemini, ecce ser ui mei laudabunt p̃exultatione cordis, et vos clamabitis præ contritione cordis, & præ angustia spiritus vlulabitis. Licet ergo aliquid dulcedinis in uitijs sit, plus
C tñ est amaritudinis, & licet aliqd asperũ in uirtute, sed plurimum est dulcedinis. Implete hydrias aqua. Erant sex hydrię aquæ in purificationem Iudæorum quia
Mar. 7. ut dr̃ Mar. 7. Phari. & omnes Iudæi nisi crebro lauerint manus, non manducant tenentes traditionẽ seniorũ, & alia multa, q̃ sunt tradita illis seruare baptismata calicum, & vrceorum, & æramentorũ & lectorum. In hunc ergo vsum positæ erant sex hydrię, quib. significãt in sex mundi ætatib. quæ Xp̃m pcesserant, nihil oĩno fuisse pter aq̃; oĩa erant umbra A
frigida, egena, & uacua elementa: ueniẽs
vero in mundũ Xp̃s oĩa vertit in uinũ. Gen. 2.
Discurramus modo per sex mundi ætates, & aq̃ earum contemplemur frigidã, q̃ Xp̃s in vinum vertit pretiosum. Vide aq̃ primæ ætatis, formatur Adã ex terra virgine die sexto, datur ei vniuersi dominum, ex latere eius dormientis educitur Eua, quid hæc omnia nisi aqua frigida? tolle hinc aquam istam, veniat vinũ, ueniat horum veritas, & adimpletio. Ecce sexta mundi ætate formatur Xp̃s ex terra uirgine, daturq; ei potestas in cęlo, & in terra, & ex latere illius in cruce dor-
miẽtis prodit Ecclesia pulchrior, q̃ Eua, Eph. 5.
quia nõ hñs maculã, nec rugã, sed ut sit Gen. 4.
sancta; & immaculata. In eadẽ ętate edu B
cit Cain Abel in agrum eumq. occidit so la inuidia, pp quod scelus vagus, & psu gus eijcitur super terrã a conspectu dñi. Hoc, quid aliud, quam aqua frigida est? tolle aquam, veniatque vinum, populus Iudaicus inuidia sola extimulatus, edu-
cit Christum extra ciuitatem, eumq; in Gen. 6.
agro occidit, pp ꝙ a Deo maledictus, profungus, & dispersus uersatur in vniuersa terra. Veniat secunda hydria, ætas secunda in Noe, fecit ille arcam, ut mundũ saluaret, uidet arcum in signum fęderis, plantat uineam, & vinum bibens nudatur. Tolle aquam, ueniat uinum; quis mũdum exiguo ligno saluauit nisi Xp̃s? quis arcus fæderis nisi Iesus? qs inebriatus amoris uino, nisi Iesus, in cruce nuda tus, à Iudæi irritus, a gentibus cooptus?
Veniat hydria tertia ab Abraham vsq; C
ad Moysen plena, sane aquis figuratum illud, numera stellas si potes, sic erit semen tuum, filium in sacrificium ducere
hæc omnia in vinum Xp̃s uertit vniuer Ge. 22.
sa implẽs. Illud Isaac, ecce odor filij mei Ge. 27.
quasi odor agri pleni, cui bñdixit dñs, ille Iacob baculus, illa scala, quid nisi a-
qua? en uinum Xp̃s in odor agri pleni, Ge. 28.
scala nostra, ipse in baculo transiuit Iordanem, & regressus est cum duabus turmis. Quid Ioseph uẽditus triginta argenteis, & saluator mundi dictus, & fastigiũ
uirgæ eius adoratum, nisi aq̃, q̃ in uinũ Ge. 47.
Xp̃s reddiderit, ea oĩa ueritati reddens?

Veniat

A Veniat quarta in Moyse, plena est hydria immensa aqua figurarum rubo, virga, sacrificij, arca testamẽti, agno paschali, uaca rufa, quid ea omnia nisi aqua in vinum per Christũ versa? Veniat quinta in iudicibus, & regibus Israel, quid Iosue, Sampson, Gedeon, Dauid cũ Goliat pugnans, sapiens Salamon? tolle aquam hanc, ueniat Christus, qui uerus est Iosue, nos introducens in terram promissam, fortior Sampsone, plusquam Salamon, fortior Dauide? Reliqua etiam in sexta ætate per Machabęos gesta, omnia in figura contingebãt illis, quæ Christus
B plenus gratia, & ueritate impleuit. Id e-
Ioan. 1 nim significat plenum esse ueritate, idest, impletione omnium eorum, quæ figuris, & umbris fuerant prius expressa. Et cum per Christum ueritas, & gratia data sit uerè aquam mutauit in uinum, cum legem mutauit in gratiam. Ideo primo miraculo aquam in vinum uertit, quia eo voluit finem sui aduentus in mundum ostendere, qui fuit, mundo gratiam lætitiamque spiritus concedere. Impletum est illud Ioelis: Dabo eis
Ioel. 2. vinum, & oleum, redundabunt torcularia. Vinum suum dæmon dederat, sed il
Prou. 4 lud, de quo Prouer. 4. Comedant panem impietatis, & uinum iniquitatibus bibãt sed fel draconum uinum hoc, an non ue-
C nenum terrena delectatio, quę animam inficit ac interficit? Vinum uero Christi
Deu. 32 gratia eius est, spiritualisque delectio, quæ sub cruce, & mortificatione est, torcular vade procedit hoc uinum crux est. Quis vero carnali mundo persuadeat, sub cruce, ac pęnitentia, vinum esse lætitiæ? uerè lætitia est, uinum est, sed absconditum in hydria aquæ, quam magna multitudo dulcedinis tuę dñe, qua abscondisti. Hoc est Christi mysterium & legis gratiæ sacramẽtum, sicut ille sub humanitate passibili diuitias diuinitatis contexuit, sic
Psa. 30 sub cruce, ac mortificatione posuit diuinitatis stillicidium, & spũales delicias potiores oĩb. terrenis, hoc est legis gratię proprium, hoc eius mysterium, hoc eius sacramentum, huc ergo accedamus audiẽtes illud: Bibite amici, & inebriamini charissimi, &c.

Dominica III. Post Epiphaniam. A

Thema. Domine si uis potes, & cat. Matth. 8.

DVo miracula nobis hodie proponũtur in Euangelica lectione, alterum leprosi, Centurionis alterum vtriusq; fides magni facienda est, sed præcipuè Centurionis dicentis, (dñe non sum dignus, &c.) Quæ uerba adeo placuerunt Christo dño ut dixerit admirans, non inueni tantam fidem in Israel, & Ecclesia ea re B
posuit in locum sacratiorem. Missæ ante Eucharistię sumptionem. Rupertus hic Ruper.
ait, his duobus miraculis significari salutem spiritualem per Christum dandam populo Iudaico, & gentili, leprosus Iudæus legi subditus erat, quem ideo ad sacerdotes mittit, ut legis deferat munus, & ideo iudaicum populum rectè significat, Centurio ex gentium erat populo. Vterque populus infirmabatur, uterque Christi eget auxilio, iustitia aut Dei per fidem Iesu Christi in omnes, & sup omnes, qui credunt in eum. Non est distin- Rom. 3
ctio Iudęi, & Gręci, omnes peccauerunt, C
& egent gloria Dei. Rom. 3. quoniam quidem vnus est Deus, qui iustificat circuncisionem ex fide, & præputium per fidem. Vt hæc palam faciamus, necessaria est gratia, &c. Perpetua admiratione dignum est, adeo paratum Deum esse remedio nostro, sic nostris attendere commodis, ac nostra egere, ac si ille nostri indigens esset, & in bono, ac commodo nostro eius esset sit a beatitudo, cum tamen eius hoc nihil intersit, sed uerum sit illud Iob Iob. 21
quid prodest Deo, si iustus fuerit? aut quid ei conferre, si immaculata fuerit uita tua? Contra uero nos ita negligentes sumus in Dei obsequio, in uoluntate eius implenda, ac si ad nos hæc nihil pertinerent, cum maxime nostra intersit. Hoc verò hinc uel maximè perspicere licet, quod cum uoluntates duæ necessariæ sint, ut peccatori sanitas, & diuina gratia reddatur, altera Dei, altera peccatoris, sicut in reconciliatione duorum inimicorum, utrinque debent cõuenire volun-

A voluntates Deus uoluntate sua pfto est, tu uero secus, Sine tua uoluntate, Deus te iustificare non vult, postquam illa peccauit sed quid amplius a Deo desiderare poteramus, qua ut diceret, fiat uoluntas tua sicut volueris, ita fit. In hoc ergo mirabile est, quam facile nr̃ Deus dicat, uolo, mundare, quam prompta sit diuina voluntas, has cõciliet amicitias, quã facilis ad ignescendũ, imò adrogandũ, & vrgendũ, hominẽ ut eas ineat, quasi sua interesse, non nostra. Contra uero q̃ difficilis, & morosus homo, cuius oĩno interest, quam tardus, ac durus. Accidit aliqñ, hominẽ in puteũ, aut fluuium cadere, & cum de uita mortali periclitatur, q̃ ventus est, adhuc tñ sic anxiè liberari curat, ut si aliquid manuteneat, quo speret se liberandum, omnino non dimittat, licet ei abscindatur manus, adeo corporalia discrimina, & pericula uitare curamus. Cum uero peccator in eodem versetur discrimine amittẽdi æternæ uitæ, non curat, non angitur. Attende discrimen, in quo se uersari, dicit Psaltes, cum ait, Emitte manũ tuã de alto, eripe me & libera me de aquis multis. Et iterũ: Veni in altitudinẽ maris, & tẽpestas demersit me, & iterum: Ne absorbeat me profundum, nec urgeat super me puteus os suũ. Mittit ad te Deus uersantem in hoc periculo manũ suã, tenet manũ tuam & tñ tu Dei reijcis manum; & auxilium, summus profectò aĩæ salutis despectus insensibilitas maxima. Est tibi apud iudicẽ cã capitalis, ex qua uita, honor, & uniuersa sobstantia pendet, nullũ nõ lapidem moues, ut tibi ex uoto succedat, oĩum ẽt minorũ te seruũ exhibes, dum putes aliqd tibi profuturum, quod si aliqñ iudicis uoluntatem potes ex piscari, si eum beneuolum reddere, te coram eo humilias, & multa promittis, & quæ potes, pstas. Et tñ cũ sit tibi causa altera, a qua pendet uitę æternitas, fęlicitas summa, honos æternus, & iudex ad te diuertat, te rogat, amicitias tecum inire vult, & eum reijcis. Si uel scintilla in nobis rõnis, permaneret, nihil aliud nobis agendum esset, quã ad hui⁹ iudicis pedes nos prouoluere, uestigia pedum exosculari, ueniã petere, meliora ,pmittere. An non amens, qui succensas uidẽs uicinorũ domos, suamq; iã proximã incẽdio, nec quęrit auxiliũ ferentes, aquam dantes? Vides tibi appropinquare inferni ignẽ, & innumeros eo igne consumptos, nec aq̃ gratię quęris, quę ignem extinguat? Nos ergo difficiles, ac morosos redit insipientia, & inscitia nr̃a, pp quam stulti dicimus. Deũ uero facilẽ, ac benigniũ, ẽt si millies sit repulsus, pstat summa bonitas & infinita charitas. In tpalib. nob s concedendis, aliqñ difficilẽ se exhibet, sed in gr̃a, & peccatorũ remissione nunquam, nisi facillimũ, ac prõptissimũ, Cuius rei rõ in promptu est, est.n. Deus pr̃, pr̃ uerò amãs vnicè filiũ, si nouit, aliqua filio p necessaria esse in his cõcedẽdis benign⁹ psto, ac facilis est, at si filius ab eo petat nõ necessaria, est voluntaria, q̃ appetitui porius, & uoluptati deseruiant, qua necessitati, ut in ludo cõsumat, & comessationib. in his pr̃ licet amãtissim⁹, difficilẽ se præstat, & austerum, nõ facile donat. Ita uerũ hoĩs malum summũ discrimẽ, extrema necessitas est peccatũ, huic continuo accurrit Deus infinita sua bonitate, & amore pmotus, nõ sic in tpalib. quę sæpe in cõcupiscentias nostras petimus. Sic Iacob. 4. petitis, & non accipitis, eo q malè petatis, ut in concupiscentijs uestris insumatis. Ex quo facile pspici põt, summum pcti malum, & summum Dei odium in illud: quia sp parates est illud oĩno delere, ac destruere, & quamuis, ut pctũm deleatur necessarius sit eius sanguis ut ad munditiẽ leprosi, adhuc dicis, (volo.) Summũ illud esset odiũ, quo ego inimicum prosequerer, qñ ut eum confoderem, qui ad scapulas meas est, non dubitarem, me ipsum prius transuerberare, ut inimicum simul occidam. Vetus hõ nr̃, ait Paulus, simul crucifixus est cũ eo, uetus homo est homo pcti, hunc ut Christus crucifigeret, se crucifigi uoluit, & ut uitam, & regnum peccato adimeret, sibi uitam eripi passus est. Summum etiam odium inimici esset, quem ut occideret quispiam, non dubitaret filiũ suũ occidere, qui inter eos medi⁹ esset. Illud pater ęternus in peccatum odiũ oñdit, vt

Margin notes (left): Simile; B; Ps. 148; Ps. 168; Psa. 68; Simile; C; Simile
Margin notes (right): A; Simile; B; Iac. 4.; Simile; C; Ro. 6.

A vt filium de medio sustulerit, ut peccatū deleret. Facilitas ergo veniæ, quæ peccatori concipitur, non est argumentum leuitatis peccati, sed potius summæ eius grauitatis, summi odij, quo illud Deus prosequitur, dum semper paratus, illud destruere, ac delere, licet ei uita admittatur. Est autem iudicium summi in nos amoris, summæque beneuolentiæ.

1. Co. 2 Vt ergo opere impleret, qd dictū est, vt peccatū destrueret. (Cum descendisset Iesus de monte sequutæ sunt eum turbæ multæ.) Vocat Xpm Paul. Dei uirtutē, & Dei sapientiā, ostenderat se Dei sapiētiā in monte, in quo docuit viā uitæ, aperiens os suum, nunc descendens ostendit se Dei uirtutē in miraculis, qb. doctrina confirmat. Descēdit ēt, ut eum seq possi-
B mus, si. n. in cęli stetisset mōte, quis eū se-
Eccl. 2 qui, aut cōsequi valeret? Quis est homo, ait Salomō, qui possit sequi regem factorem suū? non poterat homo ascēdere ad Deū, descendit Deus ad hominem: Post hæc in terris uisus est, & cum hominib.
Baru. 3 conuersatus est Baruc. 3. Factus est no-
Ioā. 14 bis uia, ueritas, uitæ exemplū, excusatio nulla nobis relinquitur, si eum nō sequimur, ille descendit, ut operib. impleret, q̄ in monte uerbis docuerat, ut verax inue-
Acto. 2 niatur, qui dicit: Cæpit Iesus facere, &
Simile docere. Sicut. n. artifex postquā uerbo docuit discipulum, opere eū iterū docet instrumentum artis manu propria capiēs, & illis operans, & tūc plene instituit di-
Luc. 9. scipulus, ita Xps prædicauerat paupertatem, descendit cum diues esset pro nobis adeo factus pauper ut dicat, vulpes foueas habēt, & uolucres cœli nidos, filius aūt hoīs non hēt ubi caput suum recli-
C net, dixerat: Beati qui persequutionē pa-
Mat. 5. tiuntur, descēdit, ut opere illud impleat,
1. Pe. 2 qui cū malediceret non maledicebat, cū pateretur, non cōminabat, dixerat, beati
Psal. 7. misericordes, descendit mias faciens, & hac arte innumeros post se rapit, (sequutæ sunt eum turbæ multæ.) Sic Ps. Exurge dñe Deus in præcepto, quod mandasti, & Synagoga populorum circūdabit te. Exemplum. n. quod ob oculus ponit, multo magis nos mouet q̄ quod solo au-
Aristo. ditu percipimus, ut Arist. ait. Cū Xpi doctrinam audis, uirtutē auditu percipis, A
cum exēplū intueris, oculis uirtutem uides, dicebat uero ethnicus Plato adeo Plato
pulchra uirtus est, ut si oculi cernerētur, mirabiles sui excitaret amores. Hac rōne curauit Deus sp in mundo esse uiros omni virtute preditos, qui exemplū sint virtutis, eam ob oculos nobis proponentes. Sic inter mundi corruptelam uoluit Noe esse iustum, ac temperatum. Abrahamum peregrinantem, ac obedientem, vt spei, & fidei, ac obedientię exemplum mundus haberet, in Aegyptū Ioseph duxit, ut castitatis, & timoris Dei sit exemplar, & tres pueros in Babylonia, ut orationis, & diuinę laudis magistri sint. Iob posuit inter dracones, & struthiones, ut mirabile patientię det documentum in aduersis, & in p̄speris modestię, & mię, B
sic Thobiam, Dauid, & oēs denique iustos in mundum destinauit, ut illi exemplo essent. Sed quia horum exempla nō adeo magna erāt, non adeo illustria, tandem ipse factus est exēplum nostrum, di-
cens, exemplum meum dedi uobis, ut Ioā. 13
quemadmodum ego feci, ita & uos faciatis, ad hoc ergo ē monte descendit.

(Ecce leprosus.) Si Deus non descēderet, quis ad eū accedere auderet? antequā
descēdisset, sanctissimi ad eum vix acce- Ex. 19.
debant, Moyses in montē ascendit, nec Exo. 3.
accessit ad Deū, donec eum uocauit; post dies aliquot, ad rubrū aspicere idem non audebat. nec mirū, quia tanta est diuina maiestas, ut coram ea tremant ptātes. Sed qua de re tremunt? num de offensa aliqua in eū? absit, sed quia ei obsequuntur, tremunt, quia tantę inseruiunt maiestati. Non vidisti aliqn̄ loquentem, vel in-
seruientē regi, qui turbatur, & tremit prę C
maiestate eius, quē alloquit? sic tremunt quodam modo potestates, quia infinitæ seruiunt maiestati, cui pares esse nō pos-
sunt obsequio. Sed ò miserrime peccator, Psal. 2.
qūo non tremis offendens Deum, cum tremant potestates, ei obsequentes? Seruite domino in timore, & exultate ei cū tremore, tanta. n. maiestas timenda est, ēt cū eam diligis & ei obsequeris, qūo ergo timenda cū offendit? Sāctorū timor, & reuerentia non seruilis, sed filialis est,

agno-

A agnoscens infinitum deberi obsequium tanto Deo, infinitumq; amorē, cū aūt vident se id pstare non posse timēt, reuerentur, agnoscuntq; nihil esse, q pstant, sicut qui debēs mille, & unū tm̄ habēs, illud dat creditori, timens, dat & tremēs.
Hes.14 Videt Hester. Assuetum in regni solio sedentem, auro, & gēmis fulgentē, timet & cadit exanimis, donec descendit ille de sollio, & eam amplexat, tunc recuperato aīo, audet eū alloq. Vt ergo accederemus, descendit Xp̄s de monte, iā cōfidenter, accedit leprosus, iā erant appropinquantes ad Iesū publicani, & pc̄tores accede & tu, sed reuerenter vt leprosus.

Sed attēde, qs accedat. Leprosus. Eorum, q i terra versabant leprosi maxime erant destituti, ac ab oīb. derelicti a ciuitatib. arcebantur, nullus ad eos accede-
B bat, sub Deo semper erāt, hi ergo ad Xp̄m accedunt, non abundantes in sæculo, nō potētes. Loquutus sum ad te in abundā-
Iere.22 tia tua, & dixisti, nō audiā, ait Iere. Deū
Deut. audire uolumus tua prosperitate. Hoc
32. nos docet Salomon, hoc Roboā, hoc illi de qb. incrassatus est dilectus, & recalcitrauit, de reliquit Deū factorē suum. Ni
Ex.32. hil est, quo Demon nō obtineat a corde delitijs dedito, sed populus meus mādu- care, & bibere, & surrexerūt ludere, i. idola colere. Diaboli adinuentio est, te de licijs onerare, multa tibi dare, quib. inniti possis in terra Deo verò ad inuentio hæc oīa tollere, vt ad eū accedas cū lepro-
Oseę 4 so. Nouit nos fictor noster Oseę 4. quasi vacca lasciuiens declinauit Israel, Vbi Chaldeus vertit, qm̄ sicut bos, qui saginatur, & recalcitrat, sic rebellat pp multi-
Iere.5. titudinē bonorū Israel Hinc Ier. 5. satu-
Oseę 10 raui eos, & mœchati sunt, in domo mere-
C tricis luxuriabantur, & Oseas uitis frondosa Israel, fructus adæquatus est ei, f̄m multitudinē fructus sui multiplicauit altaria, iuxta vbertatem terræ suæ exube-
Zach.1 rabit simulachris. Zach. uidet Angelum equo insidentem, & plures eū sequentes, q dñt pphetę, per ambulauimus terrā, & ecce oīs terra habitat, & qescit. i. eēs in securitate, & abundātia sunt, tunc ppheta ad Deū, vsquequo Dñe non misereberis Hierusalem, & urbium Iuda, q-bus iratus es quasi dicat, totus mundus
A in pace, & delicijs, & populus tuus afflictus, & mœrēs? Rn̄det ei Dn̄s, deciperis o Zacharia, reputās irā, quā potius miam dicere debuisti. Zelatus sum Hierusalē, & Sion zelo magno, & ira magna irascor super gētes opulētas, quasi dicat, amore maximo prosequor populū meū, quē afflictione castigo, & ira maxima ī eos moueor, quos in delicijs vitam ducere pmitto. Iræ Dei iudiciū, non est tribulatio, sed prosperitas, quia hæc a Deo homines abducit, non illa. Oseæ 8. aurum Oseę 8
suum, & argentū suum fecerūt idola sibi vt interirent. Accedit ergo dicens. Dñe si vis, potes me mundare) Hiero. Chrys. Hiero.
Amb. laudant maxime huius leprosi fi- Chrys.
dem, q fatetur Xpi oīpotētiā, orauitq; si Ambr.
cut Hest. 13. Dn̄e mi Rex oīpotēs, indi- Hes.13
tione tua cūcta sunt posita, & non est, q B
tuæ possit resistere uoluntati si decreueris saluare nos, continuo liberabimur, subest. n. tibi, cū volueris posse Sap. 12.
tā est tibi facile posse, qua uelle, si uis po- Sap.12
tes. Sed cum potentiā fateat, de uoluntate vr̄ dubitare. Chrys. dubitat, an sibi ma- Chrys.
gis expediret infirmitas q̄ salus uel si spi Luc.1.
ritu nouit quantū leprosi mūdatio Xp̄o stare debuit, & q sanguis ei ad hoc tundendus esset, recte dicit, si uis, potes, sed quis a te medicinam tantam exigat uel petere præsumat, nisi infinita bontas, & misericordia tua hoc exigat, per uiscera misericordiæ Dei nostri quibus visitauit nos oriens ex alto? verè zelus Domini exercituum faciet hoc. Sed quid Christus respondeat, audi.

(Velo) Attende dn̄e, quid respondeas, hoc. n. uerbo deuinceris, ut sanguinem fundas, qui ad leprosi mundationem necessarius est, adhuc uolo, uide domine C
quod ad leprosi munditiem necessarium est lignum cedrinū, & hyssopus, i. crux, in qua positus, humilieris, adhuc uolo, vide domine, sumendam tibi lepram nostram, ut reputeris leprosus etiam si vni uersa ista mihi sustinenda sint, nihilominus uolo, o uerbum amoris, & misericor- Esa.53
diæ infinitæ cum liuore eius sanandissimus, & omnes iniquitates nostræ in Ps. 50.
eo ponendæ dicit uolo. Asperges me

A dñe hyssopo,& mundabor,lauabis me, & super niuē dealbabor hyssopo sangui ne pleno tingebat leprosus, hoc me dñe asperge,sanguine tuo me munda, o sacratissime sanguis,medicina lepræ nīæ. De Dei potentia dubitat nullus,φ possit te saluum facere,si de uolūtate dubitas, audi,uolo,& ad huius probationem manum extendit,ut nullus dubitādi locus relinquatur,& oīs tollatur pusillanimitas. Quoties extendit Dñs manum suā, vt uoluntatem eius curandi te uideas, nec de ea dubites. Non extendis tu amico manū tuā, & tñ uoluntatē tuā ab eo creditus,quanto potius Deus tibi credēdus,cū videris extensam eius manū? Ostēsio uoluntatis manus,& eius opus est

B Qñ hoc pstitit Abrahā,extēdēs manum ad immolandū filiū,dixit Deus,nūc cognoui,φ timeas Deū,nouerat hoc prius, sed eo uerbo sigñat,opus uoluntatē declarare. Multis hoc dici posset, extende manum tuam, stultus.n. confrigat manus suas,& carnes suas comedit, extendit ergo Xps manū ut voluntatē manifestā faciat. Nec verò extendit manum durā sicut olim,cū extendebat manū, ut suppliciū iferret,vt sup Ozā, super filios Aaron,super Dathā,& Abirō,illa man⁹ extēsio id ipsū erat,φ nunc est,cū iudex dicit,manu extenta esto uinctus,sed mō extendit manū,ut benefaciat,vt curet,& sanet.(Cōfestim mūdata est lepra eius,) diuino contractus quāta operaris mirabilia,nō ne tangeres modo Dñe oēs, qui hic sunt,leprosi, ut curarentur? si potes Dñe,cur nō vis? vult qdē Deus, sed ordinate uult,te,s.uolente, seruato uoluntatis priuilegio. Sic modò ad leprosum, si

C Gen. 3. tu uis,per me non stabit,mūdare. Venit Deus i paradisum ad Adam,vt eū curet, & ambulat,concedens ei locū pœnitentiæ,ille fugit,a Deo elongatus est,& si miser māsit. Si tu ò peccator fugis, si a Deo elongaris,si confiteri detrectas,si cōcionem non audis, quo pacto sanandus es? ne fugias cū Adam,siste te Deo,& vicario eius,& curaberis. Sed verè sicut sunt pauperes ifirmi,q oīno curari, & sanari nolunt, quia illa infirmitate utuntur in paupertatis suæ leuamē, sic sunt infirmi spūaliter,q infirmitate delectantur, curari nolunt. Sicut concesso Israelitis. libertate exeundi a Babylonica captiuitate,quidā ea uti noluerunt, qa radices in Babylonia miserāt,substantiam ibi plurimā hēbāt,bñ eis ibi erat, sic multi sunt pctōres,q exire a pctō nolūt,altas ibi miserūt radices,ibi delectantur, & cōquiescunt. Mirū nō est,illos à Babilonia exire nolle,opima.n.erat,& ciuitas, & terra,sed mirum est,quod a tam misera seruitute dæmonis exire nolis,fieri ne pōt, vt sub tali dño bene habeas, sine Deo tuo esse vis? demens, ac amens es. Sed audi adhuc. Multiplex erat olim lepra, & oīs lepra inficiebat alios,erat lepra domus,lepra vestium, lepra carnis; maculæ.n. in domibus,i uestibusq; apparebāt

B vt in carne,qd nūc puras esse figuras pānorum,ac tapetium,q̄ in domibus, sunt diuitum? lepra domus hæc est, multi sūt qui hac uisa lepra inficiunt,uolētes, & ipsi ornare domos suas pictis tapetibus, auro,& serico fulgentibus, tot ēt uestiū colores,tot superfluitates indumentorū, quid aliud esse putas,quā leprā uestium? & quot sunt,q hac uisa lepra inficiunt, uidēres.n.alias, vel alias ambulare i veste ptiosa,uolūt ipsis siliter indui, sicut Salomon in oī gloria sua,licet hoc statū suum non deceat. Lepra carnis luxuria est,& deniq; oē peccatū,φ corpore cōmittitur,nō in peccati suppliciū De⁹ lepra in inficiebat pctōrē,vt p eā agnosceret iteriorē aīæ leprā. Sic Oziā sacrilegū regē lepra percussit, sic Mariā murmurantē, sic 2. Par. 26.
Giezi auarū. Si in oī murmurāte, sacrilego,oī auaro lepra nūc apparere, quot leprosi uiderentur a nobis? Mia Dei magna fiebat,tunc leprā appareret,ut se q s

C que agnosceret, & lepra exteriori interiorē uideret,& curaret, nunc verò quia non apparet,interiorē nō uidemus, nec curamus. Intra ergo cor tuū, agnosce leprā tuam,pro uoluere ad Xpi pedes,pete ab eo sanitatē,ad hoc.n.tēplum uenisti Ezech. 46.
Ezech. 46. oñdit tēplum φ quatuor portas hēbat,nec vero intrans,tēplum exire poterat per portam, per quam intrauerat,sed alia intrandum erat alia exeundum, quia si per eam, quam intrabat

exibat,

A exibat tergum ad altare oino uertẽdum erat, hoc ergo sic tibi documentũ, a templo exire nõ debes vertens Deo tergum sed faciem i nimicus Dei recedere nõ debes, nec qualis intrasti exeas, aliqñ superbus, auarus, leprosus intrasti, non recedas, donec munderis, obsecramus pro Christo, reconciliamini nunc Deo.

Esa. 21 O quis mõ rugitus leonis dare posset vt tremore concuteret corda vestra, eaque ad pedes Xpi deijceret, & Babylonicas turras vestras solo æquaret. Esa. 21. clamauit leo. sed quid ad hanc uocem factũ est? cecidit Babylon, & oia sculptilia eius contrita sunt. Vtinam adeo efficax esset speculatoris uox, ut idola uitiorum cordis tui in terram deijceret. Superbe, in honeste, auare, uis sanari? hoc horren B dum est, ꝙ sanari non uis Ezec. 24. im-

Eze. 24 munditia tua execrabilis, qa mundare te volui, & non es mundata a sordibus tuis, tua culpa non mundaris, tu diligis magis tenebras, qua lucẽ, infirmitatem, qua salutem, Deus n. sp vult, ad hoc descendit ẽ monte, & dicit, uolo extẽditq; manum. Iõ super alas Cherubin propitiatoriũ erat, ut oñdat desideriũ ad nos uolandi ꝓpitiationẽq; mittendi, ẽt si cũ uitæ suæ discrimine id efficiendũ sit. Si-

Exod. 3 cut. n. manus Moysi sana in sinu, extenta leprosa uisa est, ita Xps in sinu patris mundus, cũ extẽdit manum, ut nos tangeret, leprosus reputatus est, & adhuc mundare nos uult, ne ergo fugias, ne recedas, licet. n. fugias, non effugies manᵒ

Osee. 8 eius, sed comprehendet te, Audi Oseam, c. 8. In gutture tuo sit tuba. quasi aquila super domum Dñi, pro eo, ꝙ transgressi

C sunt fędus meũ, & legẽ meam, ꝑuaricati sunt. In gutture tuo, ait, sit tuba, quod est

Esa. 56 idẽ ac illud Es. 56. clama, ne cesses, quasi tuba, exalta vocem tuã, addit, quasi aquila super domũ dñi quasi dicat quemadmodũ aquila, cũ venari vult, vt pascatur videt ꝑdicẽ, aut leporem inter herba illa verò sursum eleuatur, & super nubes cõ

Simile scendit, putat lepus, uel perdix discedere aquilam, sed continuo alas colligit, & quasi sagitta in prædã venit, ac eam discerpit, sic pctõr iter delicias, herbasq; versat, dissimulat Deᵒ exaltat Deus, pegre proficiscitur, peccator tũc dicit, moram A facit Dñs meus, elongatus est, circa cardines cęli perambulat, nec nostra considerat, sed hora, qua non sperat, uenit dominus eius, cũ diuidit, & partem eius ponit cũ hypocritis, subito venit hora mortis, & in tpe uindictæ disperdit eum, & in gehennam mittit. Mone ergo eos, vt tm̃ caueant periculum, & dic eis, Deum siẽm aquilæ. Mõ descendit ex sublimi monte, nõ vt aquila, sed ut pastor, ut medicus, vt te sanet, accede ad eũ. De secunda Euangelij parte, s. seruo Cẽturionis paralitico, addit Luc. 7. erat illi preciosᵒ. Luc. 7.
Hac rõne Deus illũ pcutit, nihil. n. tpale vult nos hr̃e ꝑtiosũ, & si aliqd nobis tale est, de medio illud tollit, vt cor nr̃m liberè in Deum tendat, nec ab ulla impediat creatura. Sic Adam in dilecto Abel B
percussus, Abrahã in Isaac, Iacob in Ioseph, uult Deus solũ eẽ ꝑtiosus in corde nr̃o, solᵒ ille sit Thesaurus nr̃. Iusto Dei iudicio fit, ut sit tibi supplicium creatura q̃ inordinate dilexisti, & illa sit tibi eã supẽdij, ut capilli Absaloni, quos ille ꝑtiosos hẽbat: vbi ergo posuisti cor tuũ, ibi manus Deus ponit, ut te affligat, qa ut Aug. dicit, minus te amat, q aliqd amat Aug.
ꝙ nõ pp te amat. Ad inuidiã concupiscit spũs, q in uobis habitat, ut Iacob. ait, mo Iaco. 4.
uetur Deus Zelo nr̃, iõ id, ꝙ hẽs, & possides, sic habe, ut quasi nõ hẽns sis. ꝙ possides, quasi nõ possideas, quo vteris, qua 1. Co. 7
si nõ uteretis, ne Deus tollat a te, quæ nimiu diligis, sit tibi ꝑtiosũ, ꝙ eternũ est, & auferri nõ pt, non ꝙ momentaneum, 1. Re. 5
ꝙ decidere nõ pt, non ꝙ decidit, idola cadunt: at arca Dei manet semper.

Hinc Cẽturionis seruus significat appetitum: qui natura nobis seruus est: ita C
D. Th. hic, qui dum rõni obtemperat: & D. Th.
quasi mancipium tractatur, benè hẽt: at vbi iõ eũ hẽt pretiosum: demulcet eum tunc male habet. Vnde Sapiens: qui delicate nutrit seruum suum: sentiet illum Pro. 29
contumacem, & iõ male habentem, ac paralysi dissolutũ. Quia Eua, quæ eũdẽ significat appetitum, fuit Adæ pretiosa ne eam contristaret male habuit uterq; & oẽs eius filij. Vis videre, qua tibi sit ꝑtiosus appetitus tuus, vt ei indulgeas,

A Deum contẽnis, ut eũ nõ cõtristes, infer
num subire nõ recusas, Paralyticus hic
appetitus est, quia ad cẽ bonũ ineptus est
contra, quod Esa. 35. Confortate manus
Lu. 16. dissolutas, & debilia genua roborate.
Sed in Capharnaũ est, i. in uilla pulchra
& delectabili, iõ. n. appetitus languet, qa
in deliciis uersat', nã spũs malus, qui appe
titũ mouet, in malũ ambulãs per loca ari
Iob 40 da, requiẽ nõ inuenit, sed ut dr̃ Iob 40. re
quiescit in umbra calami, in locis humẽ
tib. Incidit in paralysim appetitus Sau-
1. Reg. 15. lis 1. Re. 15. qa præda Amalech erat pul-
chra, & delectabilis. Cuius appetitus in
ter delicias stabit, vbi uidimus fortissi-
mos corruisse? Appetitus ẽr iste dr̃ male
torqueri, qa cũ rõni subdit', est in loco si-
B bi a natura dato in loco cõueniẽti, & rõ
ei dominãs, oẽs passiones, q̃ belluæ fero-
ces sũt ligatas, & domitas tenet, ne se in
uicẽ discredãt, cũ uero a rõne deordinat',
male torquet', tũ qa in loco a natura sibi
cõueniẽti nõ est, vñ torqueri necesse est,
ac male se hr̃e, ac extra locum suũ, tũ ẽr,
quia effrenes passiones inter se inuicẽ pu
gnant, seque mordẽt, & cõsumunt, sicut
feræ, quæ ligatæ in pace sunt, solutæ pu-
gnãt. Ber. aliud appetitus honoris vult,
Bern. aliud deliciarũ, &c. Male ergo torquet', si
.n. tẽtationis diem uocat Pauli malã, ut
possitis stare in die malo, Eph. 9. qualem
Eph. 9 diceret diem, qua spiritus uictus est. Ego
ueniam, & curabo eum. Solus Xp̃s, & e-
ius gratia hunc curare ualet appetitum.
Ro. 6. Hinc Paulus, quis me liberabit de corpo
C re mortis huius? gratia Dei per Iesum
Xp̃m. Aduentus uero Xp̃i in Euchari-
stia maxime curat appetitum, est enim
singularis huius sacramẽti effectus, pas-
siones domare, & contactu carnis Xp̃i
Zac. 9. sanctificaretur caro nostra. Hinc Zac. 9.
qd. n. bonum eius est? & q d pulchrũ eius
nisi frumentum electorũ, & uinũ germi
Eph. 5 nans virgines? de uino ait Ephe. 5. noli-
te inebriari uino, in quo est luxuria, quod
ergo uinum germinare p̃t virgines, nisi
sanguis Xp̃i? Caro Xp̃i infirma ueterẽ
hominem cruci affixit. Rom. 6. eumque
Ro. 6. debilem reddidit, id ipsum mõ operatur
gloriosa? (Dñe non sum dignus.) Postq̃
verba hæc humiliter dixeris, permitte
eum domum intrare tuam, humiliter, A
quidem tractandus, sed suscipiendus,
non eijciendus est Petrus dicit, exi a me
domine, quia homo peccator sum, malè Luc. 4
profecto collegit Petrus, male disseruit,
hæc homo nouit, male inferre, prauè ar-
guere. Attende pessime inferentes, hic ho
mo multa signa facit, occidamus ergo Ioã. 11
eum, imo credamus ei, deberent inferre, Ma. 21
hic est hæres, occidamus eum, imo de- Sap. 2.
mus ei hæreditatem. Comedamus, & bi
bamus cras enim moriemur, imo ideo
pęnitentiã agamus sic Petrus, exi a me, Mat. 9.
quia peccator sum, imo dicere debuit,
quia peccator sum, ueni ad me, quia non Mat. 8.
est opus ualentibus medico, sed male ha
bentibus. Sic multi discreta reueren- B
tia Deum a domo sua eijciunt, dicen-
tes, non sum dignus. Sic Genesaritę si-
mulata reuerentia eum a finibus suis ex
pulere. Sic expectas dignitatem præci-
puam, ut eum recipias, quando eum reci
pere poteris? præpara ergo te, ut potes,
dic non sum dignus, & suscipe illum,
ideo enim homo factus est, ut peccatores
saluos faceret.

Dominica Quarta post Epiphaniam.

Salua nos perimus, &c.
Matt. 8.

PRiusquam in hanc nauiculam, de
qua hodie in Euangelio, Xp̃s ingre
deret', in illam ingressus fuit, de qua C
dr̃ Prou. 31. facta est, quasi nauis instito- Pr. 31.
ris, de lõge portãs panẽ suũ. Mulier for-
tis, de qua sapiens loquitur, procul dubio
Maria est facta, quę est nauis de lõge por
tans panem, dum Christum de cælo in
terram traxit, qd' ille panis sit, ipse testa-
tur ego sum panis viuus, quod de longe Ro. 6.
allatus sit, ostendit, cum subiungit, qui
de cęlo descendi. panis, uero hic dr̃ suus,
.i. Mariæ, quia illum genuit, & illum no
bis porrigit. Oremus ergo illud Esa. 58.
frange esurienti panem tuum, dicet il- Esa. 58
la, uenite, comedite panem meum peta- Pro. 9.
mus ergo gratiam.
Profundissima mysteria in Christiana
reli-

A religione nobis proponit,& adeo ꝓfun
Esa.53 da,ac alta,ut de eis Esai.53.dixerit, dñe
Heb.1. qs credet auditui nro? & Haba. nemo credet cũ narrabit. Sed talia proponunt motiua,ac testimonia,ut credant,q̃ licet rē euidenter veram non faciant, faciunt tñ euidenter credibilē,& credendam a viro cordato,& prudenti, & q non credit contumax est rebellisq; et naturali lumini dictāti,talia taliter proposita credi debere. Et licet fundamentum, cui fides nostra innititur,sit diuina ueritas de
1.Io.5. quo Ioānes ait,qui credit in filium Dei, debet testimoniū Dei in se, tñ ultra hoc testimoniū,alia plura uoluit Deus esse, qb.rōnē fidei nrę vniuerso mundo red-
1.Pe 3. dere possimus,iuxta illud 1.Pet.3.para
Ps. 92. ti sēper rōnē reddere de ea,q̃ i verbis est
B fide,ac spe. De qb. Ps.92.testimonia tua credibilia facta sunt nimis. Ex quibus testimonijs unum non contemnēdum est mutatio cordis humani ab extremo in extremū,a malo in bonū q̃ sæpè fit i Ecclesia per sacra,per verbū diuinū, & reliqua,qb.conuersio peccatoris in ea curat. Sæpe.n.contingit,ut sit homo seruꝰ peccati,captus,irretitusq; a dęmone, & adeo subditus passionib. ꝓpriis, vt uile mācipiū sit, ut dici ei merito possit illud Hiere.2.nunqd seruus est Israel,aut vernaculus? quare ergo factus est in pdā, sup eū rugierūt leones. Cōspicit se homo a pctō quasi p uim trahi,& agi quasi liber rate carere nihilq; morari, nec vllo detineri modo a pctō cōmittendo. Postea vero cor oīno mutari sentit,uidetq; diuinam manum interius missam per foramen,liberātē eū a misera seruitute,& captiuanē eos q se cęperāt, Intuetq; tantā
C affectuū mutationē,ut plus multos odio ꝓsequant iniqtatem,q̃ ante dilexerant.
Ps 118 Dicitq; cū Ps.iniqtatē odio habui, & abominatus sū,legem aūt tuā dilexi,& iuraui, & statui custodire iudicia iustitiæ tuæ,& hoc tanta animi cōtentione, vt si i hac re sanguinē vniuersū fundere epꝰ esset, faceret proculdubio, ac libenter. Quis mirabilem hanc mutationem efficere potuit? qs e petra durissima largissimas aquas eduxit? qs petrosa in delicias trāstulit paradisi? qs tā misere mortuū in uitā reuocauit diuinus? Multo me- A
lius hic vsurpare possumus verba Magorū,quā illi dicentes digitus Dei ē hic,
& illud Ps. hæc mutatio dexteræ excel-
si. De quo ad literā Esa.14. cū Xpi pdixisset aduentum in mūdū subiūgit, & erūt Exo.8.
capientes eos,q se cęperāt, & subijcient Ps. 79.
exactores suos,& erit in die illa,cū reqē Esa.14.
dederit tibi dñs a labore tuo,& a concussione tua, & a seruitute dura, qua ante seruisti,sumes parabolam istam contra regē Babylonis,dices, qūo cessauit exactor,quieuit tributū,cōtriuit dñs baculū impiorū,virgā dñantium,credentem populos in indignatione plaga insanabili. Hoc maximū diuinæ virtutis in homine operantis signū est,quo diuina agnoscitur potentia. Iō ait Ezec.34.& scient Eze.34
qa ego dñs,contriuero cathenas iugo eo B
rū,& eruero eos de manu imperantiū sibi. Hoc.n.opus solius est gratiæ saluatoris. Vñ Paul.Rom.7.condelector legi Rom.7
Dei fm interiorē hoiem, uideo aūt aliā legē in membris meis repugnātem legi mentis meę,& captiuātē me in lege peccati,infelix ego hō quis me liberabit de corpore mortis huius? grā Dei p Iesum Xpm;sola.n. grā Xpi tenere pōt hoiem nāin alia,& alia pctā incidat,ac prolabatur. De quo opere Ps.ait,ex usuris,& ini Ps. 71.
quitate redimet aīas eorū, & honorabile nomen eorum coram illo. Liberat ait, pctōrem ab iniquitate,& peccato,& insuper ab vsuris pcti. Sed q̃ sunt pcti usuræ? vsura dr in contractib.qñ rōne mutuatæ pecuniæ ad certū tps vltra ipsum Simile
capitale redditur etiam aliqua alia pecunia,& si statuto tpe nō fit solutio,& additur plus de pecunia. Sic usura in peccatis dr qñ pter peccatum primum cōmissum ppillud incurrit homo fm peccatū, C
illud fm vsura primi peccati meritò dr, & tertiū,& quartū, & reliqua deinceps vsura maior,peccatum appellatur. Modo ergo in Messiæ laudem ait Ps. q sua gratia liberabit suos non a peccato solum,in quo sunt,sed etiam ab alijs peccatis,quæ commissuri erant ea ratione, quia in peccato primo erant, qua ratione merito peccatum cōparatur lapidi p iecto in aquā,qui vndam excitat, & illa

A unda aliā,& sic cōsequenter. Hinc Oseę
Osee 4 4.maledictū mendaciū, homicidiū, furtū,adulteriū,inundauerunt,& sanguis sanguinē tetigit,i.vnum pctm aliud.ab oib.ergo his liberat nos seruatoris grā. Addit,& honorabile nomē eorū corā illo,i. sic liberatos non vt vilia mancipia tractabit,non vt emptitios seruos,sed vt amicos maxima beneuolentia, non exprobrans illis actæ uitæ crimina.

Hoc verò fidei nostræ testimoniū,& gratiæ diuinæ uim, Christiq; virtutem hodierno miraculo signare uoluit Christus Dñs maris tempestate sedata. Quid
Esa. 57 .n.cor impij est?an nō,vt dicit Esai. 57. impij aūt quasi mare feruens,quod quiē
B scere non pōt,& redundant fluctus eius in lutum & conculcationē,non est pax, impijs dixit Deus. Quid.n magis declarare pōt cor passionū. varij excedētibus agitatū,quā mare feruens? mare uentis agitatū?qs nisi Deus ualeat illud quietū, tranquillūq;efficere?qs ei terminū præ-
Iob 38. scribet,nisi oīpotēs? Sic Iob. 38.qs cōclusit ostiis mare, qn erumpebat quasi de vulua pcedens? & dixi,vsq; huc venies & nō pcedes amplius,& hic confringēs tumentes fluctus tuos. Solius Dei hoc opus est,φ non nos tm,sed & ipsi ethni-
Plutar. si agnouerūt,nā Stoicorum philosopho rū schola,& doctrina in hoc pręcipuè di rigebat,qūo homo liberari posset à peccatis,q sola mala reputabant,quorum cōparatione nullum aliud malū dici poterat,tñ ipsi tandē dixerūt,& cū eis Plutarchus in lib. de his qui tarde a numine corripiuntur,hoc negantium a solo Deo effici posse:solius Xpi, & grē eius hoc ē,
Rom. 1 ac Euangelij,quod virtus Dei est in sa-
C lutem oī credēti,qs ergo est hic cui uēti & mare obediunt?planè Deus,cuius uoluntati non est,qui resistat. Est & aliud fidei nrę testimoniū,φ hac maris tranquillate signatur,& φ illud? Certe sæpè contigit viā in cęlum agentibus in Ecclesiæ nauicula,subito exoriri tēpestatē tantā qualē expressit Ps. dixit, & stetit spūs
Ps. 106 pcellæ,& exaltati sunt fluctus eius,ascēdunt vsq; ad cęlos descēdūt vsq; ad abyssos,aīa eorum in malis tabescebat, turbati sunt,& moti sunt sicut ebrius,& oīs spīa eorum deuorata est? Sed q est tēpe-
A stas ista? sane valida tentatio, maxima tribulatio, sed continuo accedente ad Xpm eo,q sic tētat, dicenteq; salua nos, perimus,illud fit,φ in Ps. sequit,clamauerunt ad Dñm,cū tribularentur. & de necessitatib.eorum eduxit eos,& statuit procellam eius in aurā, & siluerunt fluctus eius,& φ hodie in euangelio dr,(facta est tranquillitas magna)Mutat.n.tēpestas in tranqlitatē,dū tētatione cessante fit pax maxima ī corde, q exuperat omnē sēsum,an nō hoc diuinæ virtutis ma-
Ps. 92. ximū testimoniū? Audi Ps. mirabiles elatiōes maris,mirabilis ī altis Dñs,testimonia tua credibilia facta sunt nimis, quasi dicat,miræ maris, & fluctuum ei
B elationes, sed mirabilior multo Deus,
Beran. eas sedas,quo testimonium credibile nimis potentiæ eius nobis exhibetur. Bernardus ait,experientia ipsi cōpertum,Iesum inuocatū pñtaneum esse remediū oī tentationi,& tribulationi. Idem de se
Hiero. fatetur Hier.in grauissimis carnis tentationib. cum nullibi remediū inueniret, in Iesu inuocato inuenisse. Quod ipsum
Ps. 55. Deū esse ostēdit,iuxta illud Ps. 55. ī quacunque die inuocauero te,ecce cognoui, qa Deus meus es,quasi dicat,cum te inuoco,experior auxiliū tuū, quo velut apto testimonio ītelligo,te mihi Deū auxiliatorē esse. Vt hoc discipulis testimoniū daret,horribilē hodie tēpestatē insurgere fecit imperio suo. Vñ Orig. hæc tē-
Orig. pestas non ex se orta est, sed paruit ptāti iperātis, q educit vētos de tesautis suis.

(Ascēdēte eo in nauiculam,)Greg. 17.
Greg. Ambr. Moral.c. 12.& Amb.serm. 11. de mirabilibus,per hāc nauē Ecclesiā intelligūt
C significari, Nauis figura sua Ecclesiam representat,sicut.n. pra, puppisq; nauis perā gusta est,mediū uerò peráplū,larū-
Luc. 12 que sic si nascētis Ecclesiæ primordia in
Luc. 18 spexeris,paucos iuenies fideles ad quos loquitur Xps,nolite timere pusill grex si finē et cōsideres, sicut pauci inuenietur sic & idem ait,putas ne veniēs filius hominis inueniet fidē in terra? Ecclesiæ in medio multitudo fidelium extit maxima,uerè per ampla. Sic,& luna, cui assimilat Ecclesia,pulchra ut luna,initio,&

fine

A siue parua, cũ plena ĩ medio magna est. Et licet nauicula dicatur parua, sed nihi lominus, ei⁹ fortitudo maxima ẽ, multis de causis, piclitari põt, atq; perire nauis, uel incẽdio, uel uentis, uel obruta aqs, uel inimicis eã capiẽtibus, vel vetustate, vel disiunctione lignorum, uel nimio pondere. Oĩa ista in eccl'am insurgunt, nec tñ præualent, sed adhuc manet, permanebitq; militat contra eam ignis concupiscẽtiæ, aer superbiæ, onus oium pctõrum, uetustas, & antiquitas, iniquitas, inimici infideles, dissidiũ inter frẽs, sæpe expugna-
Ps. 128 uerunt me a iuuentute mea, etenim non potuerunt mihi. Expugnãt eã à foris inimici infideles, intus ẽt ab his, qui intra eã sũt, pctõrib. impugnat, nec tñ uincit, ma-
Ma. 28 xima profecto nauis fortitudo hæc est.
B Sed vñ tãta? certe, qa Christus in ea est, ego uobiscũ sũ vsq; ad cõsũmationẽ sæculi. Reliquiæ gẽtiũ Synagogæ disruptę sunt naues, q̃ pculdubio pereũt. De q b. Psal. 106 uiã ciuitatis habitaculi non in-
Ps. 106 uenerunt esurientes, & sitiẽtes aĩa eorũ in ipsis defecit. Hie. p hanc nauiculã, quã
Hie. Xps itrat, itelligit iusti aĩam, quã dicit eẽ nauim illã; de qua Pro. 31. facta est quasi nauis institoris, quia sicut nauis onusta mercib. q̃ in sua patria magis abũdant, p mare petit peregrina, ut illic uenditis, q̃ attulerat, cariora ad domũ reportet sic aĩa perfecta uirtutũ diuitiis gaudet onustari, qbus maiora diuinæ gr̃a dona meret. Optimũ est ergo cõmerciũ, cũ bona, q̃ ualeam⁹ opantes, primo hãc a dño mer
C cedẽ recipimus, ut ad maiora agẽda pficiamus, deinde gloriã consequamur. De lõge uero portare dr̃, qa è cælo pmium
Simile q̃rit, de pp̃e uero panẽ portat, qui remunerationẽ terrenã, quęrit, cui dr̃, receperunt mercedẽ suã. Nũc ergo illud est nobis aduertendum gustauit, & uidit, qm̃ bona est negotiatio eius, institores sum⁹ oẽs nos, tp̃alia dantes, ut hẽamus æterna an non pclara negociatio, cũ calicẽ aquæ frigidæ dans, retributionem accipis æternam? Quis nũc uoce pconis audiret celebratissimas nundinas, in qb. ptiosissima quæq; diuenderent, ære minuto, an non oẽs eo properarẽt, ut breui diuites esset? cum audis, suadeo tibi emere a me aurũ

ignitum, vt locuples fias, cum audis æter- A
na pro tp̃alibus diuendi, ac distrahi, cum audis, venite, emite absq; argento, & abs- Apo. 3
que ulla cõmutatione uinũ, & lac, uera adeo magna sunt, quæ nobis dãtur, adeo Esa. 55
minima, q̃ exiguntur, ut uerum dixerit, q ait, pro nihilo saluos facies illos. Et adhuc negligentes, socordesque sumus in hac celestium negotiatione, quodcumq; Ps. 55.
ergo põt manus tua, instanter operare, quia exiguum laborabis, & inuenies tibi Eccl. 11
multam requiem, incomparabilesque, thesauros pro nihilo tibi datos conspicies. (Ecce motus magnus factus est in mari.) D. Ambr. dicit hanc tempestatẽ exortam pp Iudã, q tã reprobus erat, idẽ dicit Beda. Gl. & D. Thom. qua in re aduertẽdũ nobis est, quanta mala in domũ illã ueniãt, in qua re pbus commoratur.
Ambr. Beda. Gloss. D. Th.
B Sic pp inobedientẽ Ionã mare turbatur, & oẽs, qui cum eo sunt in naui periclitã- Ioan. 1
tur, pp Achan furem Israel uincitur, pp Iosue 7
Dathan, & Abiron. domestici obruuntur. Hierem. 30. ecce turbo, Dñi furor e- Hie. 30
grediens, procella ruens, in capite impiorum conquiescet, eo ergo tempestas uenit, ubi impij sunt. Contra uero pp iustũ multa bona ueniunt ijs, qui cum eo sunt sicut pp Iacob. benedixit dñs substantię Ge. 30
Laban, & pp Ioseph benedixit domui Aegypti. Attende ergo ne in domo tua sit pctõr, ne pp eum corruas. Audi dñm Ps. 100
magnę domus regiũ psaltẽ, oculi mei ad fideles terrę, ut sedeant mecum, ambulãs ĩ uia ĩmaculata, hic mihi ministrabat, ñ habitabit ĩ medio domus meę, q facit su- C
perbiã, q loq̃t iniqua, nõ direxit in cõspectu oculorũ meorũ uid an in domo tua tempestas sit, an sit domus turbata, sihoc forsan est, pspice, an aliquis Ionas sit in domo tua, an aliqs Iudas, sine dubio pp illam tempestas orta est, proijce eum, non enim cessabit tempestas, donec Ionas procul abigatur. Sed obijcis, minister mihi est, qui licet peccator sit, mihi tamen utilis est, fidelis est seruus, mecum consentit. Sed rogo, quomodo tibi fidelis erit, qui Deo infidelis est? cui plura dẽt, tibi, an Deo? si ei, cui plura debet, infidelis est, quo fidelis erit ei, cui minora, & pauciora? Vel forsam iste me

A Veniat quarta in Moyse, plena est hydria immensa aqua figurarum tubo, virga, sacrificij, arca testamēti, agno paschali, uaca rufa, quid ea omnia nisi aqua in vinum per Christū versa? Veniat quinta in iudicibus, & regibus Israel, quid Iosue, Sampson, Gedeon, Dauid cū Goliat pugnans, sapiens Salamon? tolle aquam hanc, ueniat Christus, qui uerus est Iosue, nos introducens in terram promissam, fortior Sampsone, plusquam Salamon, fortior Dauide? Reliqua etiam in sexta ætate per Machabęos gesta, omnia in figura contingebāt illis, quæ Christus
B plenus gratia, & ueritate impleuit. Id e-
Ioan. 1 nim significat plenum esse ueritate, id est, impletione omnium eorum, quæ figuris, & umbris fuerant prius expressa. Et cum per Christum ueritas, & gratia data sit uerè aquam mutauit in uinum, cum legem mutauit in gratiam. Ideo primo miraculo aquam in vinum uertit, quia eo voluit finem sui aduentus in mundum ostendere, qui fuit, mundo gratiam lætitiamque spiritus concedere. Impletum est illud Ioelis: Dabo eis
Ioel. 2. vinum, & oleum, redundabunt torcularia. Vinum suum dæmon dederat, sed il
Prou. 4 lud, de quo Prouer. 4. Comedant panem impietatis, & uinum iniquitatibus bibāt sed fel draconum uinum hoc, an non ue-
C nenum terrena delectatio, quę animam inficit ac interficit? Vinum uero Christi
Deu. 32 gratia eius est, spiritualisque delectio, q̄ sub cruce, & mortificatione est, torcular vnde procedit hoc uinum crux est. Quis vero carnali mundo persuadeat, sub cruce, ac pęnitentia, vinum esse lætitiæ? uerè lætitia est, uinum est, sed absconditum in hydria aquæ, quam magna multitudo dulcedinis tuę dñe, qua abscondisti. Hoc est Christi mysterium & legis gratiæ sacramētum, sicut ille sub humanitate passibili diuitias diuinitatis contexuit, sic
Psa. 30 sub cruce, ac mortificatione posuit diuinitatis stillicidium, & spūales deliciaspotiores oīb. terrenis, hoc est legis gratię proprium, hoc eius mysterium, hoc eius sacramentum, huc ergo accedamus audiētes illud: Bibite amici, & inebriamini charissimi, &c.

Dominica III. Post Epiphaniam. A

Thema. Domine si uis potes, & cæt. Matth. 8.

DVo miracula nobis hodie proponūtur in Euangelica lectione, alterum leprosi, Centurionis alterum vtriusq; fides magni facienda est, sed præcipuè Cēturionis dicentis, (dñe non sum dignus, &c.) Quæ uerba adeo placuerunt Christo dño ut dixerit admirans, non inueni tantam fidem in Israel, & Ecclesia ea re B
posuit in locum sacratiorem. Missæ ante Eucharistię sumptionem. Rupertus hic Ruper.
ait, his duobus miraculis significari salutem spiritualem per Christum dandam populo Iudaico, & gentili, leprosus Iudæus legi subditus erat, quem ideo ad sacerdotes mittit, ut legis deferat munus, & ideo iudaicum populum rectè significat, Centurio ex gentium erat populo. Vterque populus infirmabatur, uterque Christi eget auxilio, iustitia aut Dei per fidem Iesu Christi in omnes, & sup omnes, qui credunt in eum. Non est distin- Rom. 3
cto Iudęi, & Gręci, omnes peccauerunt, C
& egent gloria Dei. Rom. 3. qm̄ quidem vnus est Deus, qui iustificat circuncisionem ex fide, & præputium per fidem. Vt hæc palam faciamus, necessaria est gratia, &c. Perpetua admiratione dignum est, adeo paratum Deum esse remedio nostro, sic nostris attendere commodis, ac nostra egere, ac si ille nostri indigens esset, & in bono, ac commodo nostro eius esset sit a beatitudo, cum tamen eius hoc nihil intersit, sed uerum sit illud Iob Iob. 21
quid prodest Deo, si iustus fuerit? aut quid ei conferre, si immaculata fuerit uita tua? Contra uero nos ita negligentes sumus in Dei obsequio, in uoluntate eius implenda, ac si ad nos hæc nihil pertinerent, cum maxime nostra intersit. Hoc verò hinc uel maximè perspicere licet, quod cum uoluntates duæ necessariæ sint, ut peccatori santitas, & diuina gratia reddatur, altera Dei, altera peccatoris, sicut in reconciliatione duorum inimicorum, utrinque debent cōuenire volun-

A voluntates Deus uoluntate sua pstò est, tu uero secus, Sine tua uoluntate, Deus te iustificare non vult, postquam illa peccauit sed quid amplius a Deo desiderare poteramus, qua ut diceret, fiat uoluntas tua sicut volueris, ita fit. In hoc ergo mirabile est, quam facile nr Deus dicat, uolo, mundare, quam prompta sit diuina voluntas, has cõciliet amicitias, quã faci lis ad igne scendũ, imò adrogandũ, & vrgendũ, hominẽ ut eas ineat, quasi sua interesse, non nostra. Contra uero q̃ difficilis, & morosus homo, cuius oĩno interest, quam tardus, ac durus. Accidit ali-
Simile qñ, hominẽ in puteũ, aut fluuium cadere, & cum de uita mortali periclitatur, q̃ ventus est, adhuc tñ sic anxiè liberari cu
B rat, ut si aliquid manuteneat, quo speret se liberandum, omnino non dimittat, licet ei abscindatur manus, adeo corporalia discrimina, & pericula uitare curamus. Cum uero peccator in eodem versetur discrimine amitiẽdi æternæ uitæ,
Ps. 148 non curat, non angitur. Attende discri-
Ps. 168 men, in quo se uersari, dicit Psaltes, cum ait, Emitte manũ tuã de alto, eripe me & libera me de aquis multis. Et iterũ: Veni in altitudinẽ maris, & tẽpestas demersit me, & iterum: Ne absorbeat me profundum, nec urgeat super me puteus os
Psa. 68 suũ. Mittit ad te Deus uersaniem in hoc periculo manũ suã, tenet manũ tuam & tñ tu Dei reijcis manum; & auxilium,
Simile summus profectò aĩæ salutis despectus insensibilitas maxima. Est tibi apud iudicẽ cã capitalis, ex qua uita, honor, & uniuersa sobstantia pendet, nullũ nõ lapidem moues, ut tibi ex uoto succedat, oĩum ẽt minorũ te seruũ exhibes, dum
C putes aliqd tibi profuturum, quod si aliqñ iudicis uoluntatem potes expiscari, si eum beneuolum reddere, te coram eo humilias, & multa promittis, & quæ potes, pstas. Et tñ cũ sit tibi causa altera, a qua pendet uitę æternitas, fęlicitas summa, honos æternus, & iudex ad te diuertat, te rogat, amicitias tecum inire vult, & eum reijcis. Si uel scintilla in nobis rõnis, permaneret, nihil aliud nobis agendum esset, quã ad hui⁹ iudicis pedes nos
Simile prouoluere, uestigia pedum exosculari, veniã petere, meliora pmittere. An non amens, qui succensas uidẽs uicinorũ domos, suamq; iã proximã incẽdio, nec quęrit auxiliũ ferentes, aquam dantes? Vides tibi appropinquare inferni ignẽ, & innumeros eo igne consumptos, nec aq̃ gratię quęris, quę ignem extinguat? Nos ergo difficiles, ac morosos redit insipientia, & inscitia nra, pp quam stulti dicimus. Deũ uero facilẽ, ac benigniũ, ẽt si millies sit repulsus, pstat summa bonitas & infinita charitas. In tpalib. nobis concedendis, aliqñ difficilẽ se exhibet, sed in gra, & peccatorũ remissione nunquam, nisi facillimũ, ac prõptissimũ, Cuius rei Simile
rõ in promptu est, est. n. Deus pr, pr uerò amãs vnicè filiũ, si nouit, aliqua filio p necessaria esse in his cõcedẽdis benign⁹ pstò, ac facilis est, at si filius ab eo petat nõ necessaria, est voluntaria, q̃ appetitui B potius, & uoluptati deseruiant, qua necessitati, ut in ludo cõsumat, & comessationib. in his pr licet amãtiss⁹, difficilẽ se præstat, & austerum, nõ facile donat. Ita verũ hois malum summũ discrimẽ, extrema necessitas est peccatũ, huic continuo accurrit Deus infinita sua bonitate, & amore pmotus, nõ sic in tpalib. quę sæpe in cõcupiscentias nostras petimus. Sic Iacob. 4. petitis, & non accipitis, eo Iac. 4.
q malè petatis, ut in concupiscentijs uestris insumatis. Ex quo facile pspici põt, summum pcti malum, & summum Dei odium in illud: quia sp parates est illud oĩno delere, ac destruere, & quamuis, ut pctũm deleatur necessarius sit eius sanguis ut ad munditiẽ leprosi, adhuc dicis, (volo.) Summũ illud esset odiũ, quo ego Simile inimicum prosequerer, qñ ut eum confoderem, qui ad scapulas meas est, non du C bitarem, me ipsum prius transuerberare, ut inimicum simul occidam. Vetus hõ nr, ait Paulus, simul crucifixus est cũ eo, uetus homo est homo pcti, hunc ut Christus crucifigeret, se crucifigi uoluit, Ro. 6.
& ut uitam, & regnum peccato adimeret, sibi uitam eripi passus est. Summum etiam odium inimici esset, quem ut occideret quispiam, non dubitaret filiũ suũ occidere, qui inter eos medi⁹ esset. Illud pater ęternus in peccatum odiũ oñdit,

vt

A vt filium de medio sustulerit, ut peccatũ deleret. Facilitas ergo veniæ, quæ peccatori concepitur, non est argumentum leuitatis peccati, sed potius summæ eius grauitatis, summi odij, quo illud Deus prosequitur, dum semper paratus, illud destruere, ac delere, licet ei uita admiretur. Est autem iudicium summi in nos amoris, summæque beneuolentiæ.

1. Co. 2 Vt ergo opere impleret, qđ dictũ est, vt peccatũ destrueret. (Cum descendisset Iesus de monte sequutæ sunt eum turbæ multæ.) Vocat Xpm Paul. Dei uirtutẽ, & Dei sapientiã, ostenderat se Dei sapiẽtiã in monte, in quo docuit viã uitæ, aperiens os suum, nunc descendens ostendit se Dei uirtutẽ in miraculis, q b. doctrina confirmat. Descẽdit ẽt, ut eum seq possi-
B mus, si. n. in cęli stetisset mõte, quis eũ se
Eccl. 2 qui, aut cõsequi valeret? Quis est homo, ait Salomõ, qui possit sequi regem factorem suũ? non poterat homo ascẽdere ad Deũ, descendit Deus ad hominem: Post hæc in terris uisus est, & cum hominib.
Baru. 3 conuersatus est Baruc. 3. Factus est no-
Ioã. 14 bis uia, ueritas, uitæ exemplũ, excusatio nulla nobis relinquitur, si eum nõ sequimur, ille descendit, ut operib. impleret, q̃ in monte uerbis docuerat, ut verax inue-
Acto. 1 niatur, qui dicit: Cæpit Iesus facere, &
Simile docere. Sicut. n. artifex postquã uerbo docuit discipulum, opere eũ iterũ docet instrumentum artis manu propria capiẽs, & illis operans, & tũc plene instituit di-
Luc. 9. scipulus, ita Xps prædicauerat paupertatem, descendit cum diues esset pro nobis adeo factus pauper ut dicat, vulpes foueas habẽt, & uolucres cœli nidos, filius aũt hoĩs non hẽt ubi caput suum recli-
C net, dixerat: Beati qui persequutionẽ pa-
Mat. 5. tiuntur, descẽdit, ut opere illud impleat,
1. Pe. 2 qui cũ malediceret non maledicebat, cũ pateretur, non cõminabat, dixerat, beati
Psal. 7. misericordes, descendit mias faciens, & hac arte innumeros post se rapit, (sequutæ sunt eum turbæ multæ.) Sic Ps. Exurge dñe Deus in præcepto, quod mandasti, & Synagoga populorum circũdabit te. Exemplum. n. quod ob oculus ponit, multo magis n. mouet q̃ quod solo au-
Aristo. ditu percipimus, ut Arist. ait. Cũ Xpi doctrinam audis, uirtutẽ auditu percipis, A cum exẽplũ intueris, oculis uirtutem uides, dicebat uero ethnicus Plato adeo Plato pulchra uirtus est, ut si oculi cernerentur, mirabiles sui excitaret amores. Hac rõne curauit Deus sp in mundo esse uiros omni virtute prẹditos, qui exemplũ sint virtutis, eam ob oculos nobis proponentes. Sic inter mundi corruptelam uoluit Noe esse iustum, ac temperatum. Abrahamum peregrinantem, ac obedientem, vt spei, & fidei, ac obedientię exemplum mundus haberet, in Aegyptũ Ioseph ducit, ut castitatis, & timoris Dei sit exemplar, & tres pueros in Babylonia, ut orationis, & diuinę laudis magistri sint. Iob ponit inter dracones, & struthiones, ut mirabile patientię det documentum in aduersis, & in ꝑpetuis modestię, & mię, B sic Thobiam, Dauid, & oẽs denique iustos in mundum destinauit, ut iidi exemplo essent. Sed quia horum exempla nõ adeo magna erãt, non adeo illustria, tandem ipse factus est exẽplum nostrum, di- Ioã. 13 cens, exemplum meum dedi uobis, ut quemadmodum ego feci, ita & uos faciatus, ad hoc ergo è monte descendit.

(Ecce leprosus.) Si Deus non descẽderet, quis ad eũ accedere auderet? antequã descẽdisset, sanctissimi ad eum vix acce- Ex. 19. debant, Moyses in montẽ ascendit, nec Exo. 3. accessit ad Deũ, donec eum uocauit; post dies aliquot, ad rubrũ aspicere idem non audebat. nec mirũ, quia tanta est diuina maiestas, ut coram ea tremant ptãtes. Sed qua de re tremunt? num de offensa aliqua in eũ? absit, sed quia ei obsequuntur, tremunt, quia tantę inseruiunt maiestati. Non vidisti aliqñ loquentem, vel inseruientẽ regi, qui turbatur, & trem t prę C maiestate eius, quẽ alloquit? sic tremunt quodam modo potestates, quia infinitæ seruiunt maiestati, cui pares esse nõ possunt obsequio. Sed ò miserrime peccator, Psal. 2. qũo non tremis offendens Deum, cum tremant potestates, ei obsequentes? Seruite domino in timore, & exultate ei cũ tremore, tanta. n. maiestas timenda est, ẽt cũ eam di igis & ei obsequeris, qũo ergo timenda cũ offendit? Sãctorũ timor, & reuerentia non seruilis, sed filialis est, agno-

A agnoscens infinitum deberi obsequium
tanto Deo, infinitumq; amorē, cū aūt vi
dent se id pstare non posse timēt, reue-
rentur, agnoscuntq; nihil esse, q pstant,
sicut qui debēs mille, & unū tm habēs, il
Hes.14 lud dat creditori, timens, dat & tremēs.
Videt Hester. Assuerum in regni solio
sedentem, auro, & gēmis fulgentē, timet
& cadit exanimis, donec descendit ille
de sollio, & eam amplexar, tunc recupe-
rato aīo, audet eū alloq. Vt ergo accede-
remus, descendit Xps de monte, iā cōfi-
denter, accedit leprosus, iā erant appro-
pinquantes ad Iesū publicani, & pctōres
accede & tu, sed reuerenter vt leprosus.

Sed attēde, qs accedat. Leprosus. Eo
rum, q i terra versabant leprosi maxime
erant destituti, ac ab oīb. derelicti a ciui-
tatib. arcebantur, nullus ad eos accede-
B bat, sub Deo semper erāt, hi ergo ad Xpm
accedunt, non abundantes in sæculo, nō
potētes. Loquutus sum ad te in abundā-
Iere.22 tia tua, & dixisti, nō audiā, ait Iere. Deū
Deut. audire nolumus tua prosperitate. Hoc
32. nos docet Salomon, hoc Roboā, hoc illi
de qb. incrassatus est dilectus, & recalci
trauit, de reliquit Deū factorē suum. Ni
Ex.32. hil est, quo Dæmon nō obtineat a corde
delitijs dedito, sed populus meus mādu-
care, & bibere, & surrexerūt ludere, i. i-
dola colere. Diaboli adinuentio est, te de
licijs onerare, multa tibi dare, quib. in-
niti possis in terra Deo verò ad inuentio
hæc oīa tollere, vt ad eū accedas cū lepro
Oseę 4 so. Nouit nos fictor noster Oseę 4. quasi
vacca lasciuiens declinauit Israel, Vbi
Chaldeus vertit, qm sicut bos, qui sagi-
natur, & recalcitrat, sic rebellat pp mul-
Iere.5. titudinē bonorū Israel Hinc Ier. 5. satu-
Ose.10 raui eos, & mæchati sunt, in domo mere
C tricis luxuriabantur, & Oseas uitis fron
dosa Israel, fructus adæquatus est ei, sm
multitudinē fructus sui multiplicauit al
taria, iuxta vbertatem terræ suæ exube-
Zach.1 rabit simulachris. Zach. uidet Angelum
equo insidentem, & plures eū sequentes,
q dnt pphetę, per ambulauimus terrā,
& ecce oīs terra habitat, & qescit. i. cēs
in securitate, & abundātia sunt, tunc p-
pheta ad Deū, Vsquequo Dñe non mise-
reberis Hierusalem, & urbium Iuda, q

bus iratus es quasi dicat, totus mundus A
in pace, & delicijs, & populus tuus affli-
ctus, & mœrēs? Rñdet ei Dñs, deciperis
o Zacharia, reputās irā, quā potius miam
dicere debuisti. Zelatus sum Hierusalē,
& Sion zelo magno, & ira magna ira-
scor super gētes opulētas, quasi dicat, a
more maximo prosequor populū meū,
quē afflictione castigo, & ira maxima i
eos moueor, quos in delicijs vitam duce
re pmitto. Iræ Dei iudiciū, non est tribu
latio, sed prosperitas, quia hæc a Deo ho
mines abducit, non illa. Oseæ 8. aurum Oseę 8
suum, & argentū suum fecerūt idola sibi
vt interirent. Accedit ergo dicens. Dñe
si vis, potes me mundare) Hiero. Chrys. Hiero.
Amb. laudant maxime huius leprosi fi- Chrys.
dem, q fatetur Xpi oīpotētiā, orauitq; si Ambr.
cut Hest. 13. Dñe mi Rex oīpotēs, indi- Hes.13
tione tua cūcta sunt posita, & non est, q B
tuæ possit resistere uoluntati si decreue-
ris saluare nos, continuo liberabimur,
subest. n. tibi, cū volueris posse Sap. 12.
tā est tibi facile posse, qua uelle, si uis po- Sap.12
tes. Sed cum potentiā fateatur, de uolunta-
te vr dubitare. Chrys. dubitat, an sibi ma Chrys.
gis expediret infirmitas q salus uel si spi Luc.1.
ritu nouit quantū leprosi mūdatio Xpo
stare debuit, & q sanguis ei9 ad hoc fun
dendus esset, recte dicit, si uis, potes, sed
quis a te medicinam tantam exigat uel
petere præsumat, nisi infinita bontas, &
misericordia tua hoc exigat, per uiscera
misericordiæ Dei nostri quibus visitauit
nos oriens ex alto? verè zelus Domini
exercituum faciet hoc. Sed quid Chri-
stus respondeat, audi.

(Volo) Attende dñe, quid respondeas,
hoc. n. uerbo deuinceris, ut sanguinem
fundas, qui ad leprosi mundationem ne
cessarius est, adhuc uolo, uide domine C
quod ad leprosi munditiem necessarium
est lignum cedrinū, & hyssopus, i. crux,
in qua positus, humilieris, adhuc uolo, vi
de domine, sumendam tibi lepram no-
stram, ut reputetis leprosus etiam si vni
uersa ista mihi sustinenda sint, nihilomi
nus uolo, o uerbum amoris, & misericor Esa.53
diæ infinitæ cum liuore eius sanandissi-
mus, & omnes iniquitates nostræ in Ps.50.
eo ponendæ dicit uolo. Asperges me

A dñe hyssopo,& mundabor, lauabis me, & super niuẽ dealbabor hyssopo sangui ne pleno tingebat leprosus, hoc me dñe asperge, sanguine tuo me munda, o sacratissime sanguis, medicina lepræ nfæ. De Dei potentia dubitat nullus, ꝙ possit te saluum facere, si de uolũtate dubitas, audi, uolo, & ad huius probationem ma num extendit, ut nullus dubitãdi locus relinquatur, & oĩs tollatur pusillanimitas. Quoties extendit Dñs manum suã, vt uoluntatem eius curandi te uideas, nec de ea dubites. Non extendis tu amico manũ tuã, & tñ uoluntatẽ tuã ab eo creditus, quanto potius Deus tibi credẽdus, cũ videris extensam eius manũ? Ostẽsio uoluntatis manus, & eius opus est

B Qñ hoc pstitit Abrahã, extẽdẽs manum ad immolandũ filiũ, dixit Deus, nũc cognoui, ꝙ timeas Deũ, nouerat hoc prius, sed eo uerbo sigñat, opus uoluntatẽ declarare. Multis hoc dici posset, extende manum tuam, stultus.n. confrigat manus suas, & carnes suas comedit, extendit ergo X ps manũ ut voluntatẽ manifestã faciat. Nec verò extendit manum durã sicut olim, cũ extendebat manũ, ut suppliciũ iferret, vt sup Ozã, super filios Aaron, super Dathã, & Abirõ, illa manº extẽsio id ipsũ erat, ꝙ nunc est, cũ iudex dicit, manu extenta esto uinctus, sed mõ extendit manũ, ut benefaciat, vt curet, & sanet. (Cõfestim mũdata est lepra eius,) diuino contractus quãta operaris mirabilia, nõ ne tangeres modo Dñe oẽs, qui hic sunt, leprosi, ut curarentur? si potes Dñe, cur nõ vis? vult qdẽ Deus, sed ordinare uult, te, s. uolente, seruato uolunta-

C tis priuilegio. Sic modò ad leprosum, si

Gen. 3. tu uis, per me non stabit, mũdare. Venit Deus ĩ paradisum ad Adam, vt eũ curet, & ambulat, concedens ei locũ pœnitentiæ, ille fugit, a Deo elongatus est, & si miser mãsit. Si tu ò peccator fugis, si a Deo elongaris, si confiteri detrectas, si cócionem non audis, quo pacto sanandus es? ne fugias cũ Adam, siste te Deo, & vicario eius, & curaberis. Sed verè sicut sunt pauperes ĩfirmi, q oĩno curari, & sanari nolunt, quia illa infirmitate utuntur in paupertatis suæ leuamẽ, sic sunt infirmi spũaliter, q infirmitate delectantur, cu- A rari nolunt. Sicut concesso Israelitis. libertate exeundi a Babylonica captiuitate, quidã ea uti noluerunt, qa radices in Babylonia miserãt, substantiam ibi plurimã hẽbãt, bñ eis ibi erat, sic multi sunt pctõres, q exire a pctõ nolũt, altas ibi miserũt radices, ibi delectantur, & cóquiescunt. Mirũ nõ est, illos à Babilonia exire nolle, opima.n. erat, & ciuitas, & terra, sed mirum est, quod a tam misera seruitute dæmonis exire nolis, fieri ne pót, vt sub tali dño bene habeas, sine Deo tuo esse vis? demens, ac amens es. Sed audi adhuc. Multiplex erat olim lepra, & oĩs lepra inficiebat alios, erat lepra domus, lepra vestium, lepra carnis; maculæ.n. in domibus, ĩ uestibusq; apparebãt B vt in carne, qd nũc putas esse figuras pãnorum, ac tapetium, q̃ in domibus, sunt diuitum? lepra domus hæc est, multi sũt qui hac uisa lepra inficiunt, uolẽtes, & ipsi ornare domos suas pictis tapetibus, auro, & serico fulgentibus, tot ẽt uestiũ colores, tot superfluitates indumentorũ, quid aliud esse pittas, quã leprã uestium? & quot sunt, q hac uisa lepra inficiunt, uidẽtes.n. alias, vel alias ambulare ĩ veste ptiosa, uolũt ipsis siĩliter indui, sicut Salomon in oĩ gloria sua, licet hoc statũ suum non deceat. Lepra carnis luxuria est, & deniq; oẽ peccatũ, ꝙ corpore cómittitur, ĩõ in peccati suppliciũ Deº lepra inficiebat pctõrẽ, vt p eã agnosceret interiorẽ aiæ leprã. Sic Oziã sacrilegũ regẽ lepra pcussit, sic Mariã murmurantẽ, sic 2. Par. Giezi auarũ. Si in oĩ murmurãte, sacri- 26. lego, oĩ auaro lepra nũc apparere, quot leprosi uiderentur a nobis? Mia Dei magna fiebat, tunc leprã appareret, ut se q s C que agnosceret, & lepra exteriori interiorẽ uideret, & curaret, nunc verò quia non apparet, interiorẽ nõ uidemus, nec curamus. Intra ergo cor tuũ, agnosce leprã tuam, procuoluere ad X pi pedes, pete ab eo sanitatẽ, ad hoc.n. tẽplum uenisti. Ezech. Ezech. 46. oñdit tẽplum ꝙ quatuor por- 46. tas hẽbat, nec vero intrans, tẽplum exire poterat per portam, per quam intrauerat, sed alia intrandum erat alia exeundum, quia si per eam, quam intrabat exibat,

A exibat tergum ad altare oino uertẽdum erat, hoc ergo sic tibi documentũ, a templo exire nõ debes vertens Deo tergum sed faciem inimicus Dei recedere nõ debes, nec qualis intrasti exeas, aliqñ superbus, auarus, leprosus intrasti, non recedas, donec munderis, obsecramus pro Christo, reconciliamini nunc Deo.

Esa. 21 O quis mõ rugitus leonis dare posset vt tremore concuteret corda vestra, eaque ad pedes Xpi deijceret, & Babylonicas turras vestras solo æquaret. Esa. 21. clamauit leo. sed quid ad hanc uocem factũ est? cecidit Babylon, & oia sculptilia eius contrita sunt. Vtinam adeo efficax esset speculatoris uox, ut idola uitiorum cordis tui in terram deijceret. Superbe, in honeste, auare, uis sanari? hoc horren B dum est, ꝙ sanari non uis Ezec. 24. im-

Eze. 24 munditia tua execrabilis, qa mundare te volui, & non es mundata a sordibus tuis, tua culpa non mundaris, tu diligis magis tenebras, qua lucẽ, infirmitatem, quã salutem, Deus n. sp vult, ad hoc descendit è monte, & dicit, uolo extẽditq; manum. Iõ super alas Cherubin propitiatoriũ erat, ut oñdat desideriũ ad nos uolandi ꝓpitiationẽq; mittendi, ẽt si cũ uitæ suæ discrimine id efficiendũ sit. Sicut. n. manus Moysi sana in sinu, exten-

Exod. 3 ta leprosa uisa est, ita Xps in sinu patris mundus, cũ extẽdit manum, ut nos tangeret, leprosus reputatus est, & adhuc mundare nos uult, ne ergo fugias, ne recedas, licet. n. fugias, non effugies manu⁹

Oseę. 8 eius, sed comprehendet te, Audi Oseam, c. 8. In gutture tuo sit tuba. quasi aquila super domum Dñi, pro eo, ꝙ transgressi C sunt fędus meũ, & legẽ meam, puaricati sunt. In gutture tuo, ait, sit tuba, quod est

Esa. 56 idẽ ac illud Es. 56. clama, ne cesses, quasi tuba, exalta vocem tuã, addit, quasi aquila super domũ dñi quasi dicat quemadmodũ aquila, cũ venari vult, vt pascatur uidet pdicẽ, aut leporem inter herba illa verò sursum eleuatur, & super nubes cõ

Simile scendit, putat lepus, uel perdix discedere aquilam, sed continuo alas colligit, & quasi sagitta in prædã venit, ac eam discerpit, sic pctõr iter delicias, herbasq; versas, dissimulat De⁹ exaltat Deus, pegre

proficiscitur, peccator tũc dicit, moram A facit Dñs meus, elongatus est, circa cardines cęli perambulat, nec nostra considerat, sed hora, qua non sperat, uenit dominus eius, cũ diuidit, & partem eius ponit cũ hypocritis, subito venit hora mortis, & in tpe uindictæ disperdit eum, & in gehennam mittit. Mone ergo eos, vt tm̃ caueant periculum, & dic eis, Deum silem aquilæ. Mõ descendit ex sublimi monte, nõ vt aquila, sed ut pastor, ut medicus, vt te saner, accede ad eũ. De secunda Euangelij parte, s. seruo Cẽturionis paralitico, addit Luc. 7. erat illi precios⁹. Luc. 7.

Hac rõne Deus illũ pcurit, nihil. n. tpale vult nos hre ptiosũ, & si aliqd nobis tale est, de medio illud tollit, vt cor nrm liberè in Deum tendat, nec ab ulla impediat creatura. Sic Adam in dilecto Abel B percussus, Abrahã in Isaac, Iacob in Ioseph, uult Deus solũ eẽ ptiosus in corde nro, sol⁹ ille sit Thesaurus nr. Iusto Dei iudicio fit, ut sit tibi supplicium creatura q̃ inordinate dilexisti, & illa fit tibi cã supedij, ut capilli Absaloni, quos ille ptiosos hẽbat: vbi ergo posuisti cor tuũ, ibi manus Deus ponit, ut te affligat, qa ut Aug. dicit, minus te amat, q aliqd amat Aug. ꝙ nõ pp te amat. Ad inuidiã concupiscit sps, q in uobis habitat, ut Iacob. ait, mo Iaco. 4. uetur Deus Zelo nr, iõ id, ꝙ hẽs, & possides, sic habe, ut quasi nõ hẽns sis. ꝙ pos 1. Co. 7 sides, quasi nõ possideas, quo vteris, quasi nõ uteretis, ne Deus tollat a te, quæ nimiũ diligis, sit tibi ptiosũ, ꝙ eternũ est, & auferri nõ pt, non ꝙ momentaneum, 1. Re. 5 ꝙ decidere non pt, non ꝙ decidit, idola cadunt: at arca Dei manet semper.

Hinc Cẽturionis seruus significat appetitum: qui natura nobis seruus est: ita C D. Th. hic, qui dum rõni obtemperat: & D. Th. quasi mancipium tractatur, benè hẽt: at vbi rõ eũ hẽt pretiosum: demulcet eum tunc male habet. Vnde Sapiens: qui delicate nutrit seruum suum: sentiet illum Pro. 29 contumacem, & iõ male habentem, ac paralysi dissolutũ. Quia Eua, quæ eũdẽ significat appetitum, fuit Adæ pretiosa ne eam contristaret male habuit uterq; & oẽs eius filij. Vis videre, qua tibi sit ptiosus appetitus tuus, vt ei indulgeas,

A Deum contẽnis, ut eũ nõ cõtristes, infernum subire nõ recusas, Paralyticus hic appetitus est, quia ad oẽ bonũ ineptus est contra, quod Esa. 35. Confortate manus dissolutas, & debilia genua roborate.
Lu. 16. Sed in Capharnaũ est, i. in uilla pulchra & delectabili, iõ. n. appetitus languet, qa in deliciis uersat, nã spũs malus, qui appetitũ mouet, in malũ ambulãs per loca arida, requiẽ nõ inuenit, sed ut dr̃ Iob 40. re-
Iob 40 quiescit in umbra calami, in locis humẽtib. Incidit in paralysim appetitus Sau-
1. Reg. 15. lis 1. Re. 15. qa præda Amalech erat pulchra, & delectabilis. Cuius appetitus inter delicias stabit, vbi uidimus fortissimos corruisse? Appetitus ẽt iste dr̃ male torqueri, qa cũ rõni subdit, est in loco si-
B bi a natura dato in loco cõueniẽti, & rõni dominãs, oẽs passiones, q̃ belluæ feroces sũt ligatas, & domitas tenet, ne se inuicẽ discredãt, cũ uero a rõne deordinat, male torquet, tũ qa in loco a natura sibi cõueniẽti nõ est, vñ torqueri necesse est, ac male se hr̃e, ac extra locum suũ, tũ ẽt, quia effrenes passiones inter se inuicẽ pugnant, seque mordẽt, & cõsumunt, sicut feræ, quæ ligatæ in pace sunt, solutæ pugnãt. Ber. aliud appetitus honoris vult,
Bern. aliud deliciarũ, &c. Male ergo torquet, si .n. tẽtationis diem uocat Pauli malã, ut possitis stare in die malo, Eph. 9. qualem
Eph. 9 diceret diem, qua spiritus uictus est. Ego ueniam, & curabo eum. Solus Xp̃s, & eius gratia hunc curare ualet appetitum.
Ro. 6. Hinc Paulus, quis me liberabit de corpo-
C re mortis huius? gratia Dei per Iesum Xp̃m. Aduentus uero Xp̃i in Eucharistia maxime curat appetitum, est enim singularis huius sacramẽti effectus, passiones domare, & contactu carnis Xp̃i
Zac. 9. sanctificaretur caro nostra. Hinc Zac. 9. qd. n. bonum eius est? & q d pulchrũ eius nisi frumentum electorũ, & uinũ germi-
Eph. 5 nans virgines? de uino ait Ephe. 5. nolite inebriari uino, in quo est luxuria, quod ergo uinum germinare p̃t virgines, nisi sanguis Xp̃i? Caro Xp̃i infirma ueterẽ hominem cruci affixit. Rom. 6. eumque
Ro. 6. debilem reddidit, id ipsum mõ operatur gloriosa? (Dñe non sum dignus.) Postq̃ verba hæc humiliter dixeris, permitte eum domum intrare tuam, humiliter, A quidem tractandus, sed suscipiendus, non eijciendus est Petrus dicit, exi a me domine, quia homo peccator sum, malè Luc. 4
profecto collegit Petrus, male disseruit, hæc homo nouit, male inferre, prauè arguere. Attende pessime inferentes, hic homo multa signa facit, occidamus ergo Ioã. 11
eum, imo credamus ei, deberent inferre, Ma. 21
hic est hæres, occidamus eum, imo demus ei hæreditatem. Comedamus, & bi- Sap. 2.
bamus cras enim moriemur, imo ideo pœnitentiã agamus sic Petrus, exi a me, Mat. 9.
quia peccator sum, imo dicere debuit, quia peccator sum, ueni ad me, quia non Mat. 8.
est opus ualentibus medico, sed male habentibus. Sic multi discreta reuerentia Deum a domo sua eijciunt, dicen- B
tes, non sum dignus. Sic Genesaritę simulata reuerentia eum a finibus suis expulere. Sic expectas dignitatem præcipuam, ut eum recipias, quando eum recipere poteris? præpara ergo te, ut potes, dic non sum dignus, & suscipe illum, ideo enim homo factus est, ut peccatores saluos faceret.

Dominica Quarta post Epiphaniam.

Salua nos perimus, &c.
Matt. 8.

PRiusquam in hanc nauiculam, de qua hodie in Euangelio, Xp̃s ingrederet, in illam ingressus fuit, de qua C
dr̃ Prou. 31. facta est, quasi nauis institoris, de lõge portãs panẽ suũ. Mulier for- Pr. 31.
tis, de qua sapiens loquitur, procul dubio Maria est facta, quę est nauis de lõge portans panem, dum Christum de cœlo in terram traxit, qd' ille panis sit, ipse testatur ego sum panis viuus, quod de longe Ro. 6.
allatus sit, ostendit, cum subiungit, qui de cęlo descendi. panis, uero hic dr̃ suus, .i. Mariæ, quia illum genuit, & illum nobis porrigit. Oremus ergo illud Esa. 58. frange esurienti panem tuum, dicet il- Esa. 58
la, uenite, comedite panem meum petamus ergo gratiam. Pro. 9.
Profundissima mysteria in Christiana reli-

A religione nobis proponit, & adeo profunda, ac alta, ut de eis Esai. 53. dixerit, dñe qs credet audiui nřo? & Haba. nemo credet cũ narrabit. Sed talia proponunt motiua, ac testimonia, ut credant, q̃ licet rẽ euidenter verã non faciant, faciunt tñ euidenter credibilẽ, & credendam a viro cordato, & prudenti, & q non credit contumax est rebelliq; et naturali lumini dictãti, talia taliter proposita credi debere. Et licet fundamentum, cui fides nostra innititur, sit diuina ueritas de quo Ioãnes ait, qui credit in filium Dei, debet testimoniũ Dei in se, tñ ultra hoc testimoniũ, alia plura uoluit Deus esse, qb. rõnẽ fidei nře vniuerso mundo reddere possimus, iuxta illud 1. Pet. 3. parati sẽper rõnẽ reddere de ea, q̃ ĩ verbis est fide, ac spe. De qb. Ps. 92. testimonia tua credibilia facta sunt nimis. Ex quibus testimonijs unum non contemnẽdum est mutatio cordis humani ab extremo in extremũ, a malo in bonũ q̃ sæpè fit ĩ Ecclesia per sacra, per verbũ diuinũ, & reliqua, qb. conuersio peccatoris in ea curat. Sæpe. n. contingit, ut sit homo seruus peccati, captus, irretitusq; a dæmone, & adeo subditus passionib. pprijs, vt uile mãcipiũ sit, ut dici ei merito possit illud Hiere. 2. nunqd seruus est Israel, aut vernaculus? quare ergo factus est in pdã, su p eũ rugierũt leones. Cõspicit se homo a pctõ quasi p uim trahi, & agi quasi liber rateca reret nihilq; morari, nec vllo detineri modo a pctõ cõmittendo. Postea vero cor oĩno mutari sentit, uidetq; diuinam manum interius missam per foramen, liberãtẽ eũ a misera seruitute, & captiuantẽ eos q se cæperãt, Intuetq; tantã affectuũ mutationẽ, ut plus multos odio psequant iniqtatem, q̃ ante dilexerant. Dicitq; cũ Ps. iniqtatẽ odio habui, & abominatus sũ, legem aũt tuã dilexi, & iuraui, & statui custodire iudicia iustitiæ tuæ, & hoc tanta animi cõtentione, vt si ĩ hac re sanguinẽ vniuersũ fundere opus esset, faceret procul dubio, ac libenter. Quis mirabilem hanc mutationem effi cere potuit? qs e petra durissima largissimas aquas eduxit? qs petrosa in delicias trãstulit paradisi? qs tã misere mortuũ in uitã reuocauit diuinus? Multo melius hic vsurpare possimus verba Magorũ, quã ibi dicentes digitus Dei ẽ hic, & illud Ps. hæc mutatio dexteræ excelsi. De quo ad literã Es. 14. cũ Xpi pdixisset aduentum in mũdũ subiũgit, & erũt capientes eos, q se cęperãt, & subijcient exactores suos, & erit in die illa, cũ reqẽ dederit tibi dñs a labore tuo, & a concussione tua, & a seruitute dura, qua ante seruisti, sumes parabolam istam contra regẽ Babylonis, dices, quõ cessauit exactor, quieuit tributũ, cõtriuit dñs baculũ impiorũ, virgã dñantium, credentem populos in indignatione plaga insanabili. Hoc maximũ diuinæ virtutis in homine operantis signũ est, quo diuina agnoscitur potentia. Iõ ait Ezec. 34. & scient qa ego dñs, cont riuero cathenas iugo eorũ, & eruero eos de manu imperantiũ sibi. Hoc. n. opus solius est gratiæ saluatoris. Vñ Paul. Rom. 7. condelector legi Dei ꝑm interiorẽ hoiem, uideo aũt aliã legẽ in membris meis repugnãtem legi mentis meę, & captiuãtẽ me in lege peccati, infelix ego hõ quis me liberabit de corpore mortis huius? gřa Dei p Iesum Xpm, sola. n. gřa Xpi tenere põt hoiem nã in alia, & alia pctã incidat, ac prolabatur. De quo opere Ps ait, ex usuris, & iniquitate redimet aĩas eorũ, & honorabile nomen eorum coram illo. Liberat ait, pctõrem ab iniquitate, & peccato, & insuper ab vsuris pcti. Sed q̃ sunt pcti usuræ? vsura dr̃ in contractib. qñ rõne mutuatæ pecuniæ ad certũ tps vltra ipsum capitale redditur etiam aliqua alia pecunia, & si statuto tpe nõ fit solutio, & additur plus de pecunia. Sic usura in peccatis dr̃ qñ pter peccatum primum cõmissum pp illud incurrit homo ꝑm peccatũ, illud ꝑm vsura primi peccati meritò dr̃, & tertiũ, & quartũ, & reliqua deinceps vsura maior, peccatum appellatur. Modo ergo in Messiæ laudem ait Ps. q sua gratia liberabit suos non a peccato solum, in quo sunt, sed etiam ab alijs peccatis, quæ commissuri erant ea ratione, quia in peccato primo erant, qua ratione merito peccatum cõparatur lapidi p iecto in aquã, qui vndam excitat, & illa

Margin notes: Esa. 53. Heb. 1. 1. Io. 5. 1. Pe. 3. Ps. 92. B C Ps. 118 A Exo. 8. Ps. 79. Esa. 14 Eze. 34 B Rom. 7 Ps. 71. Simile C

A vnda aliâ,& sic cōsequenter. Hinc Oseę
Oseę 4 4.maledictū mendaciū, homicidiū, furtū,adulteriū,inundauerunt, & sanguis sanguinē tetigit,i.vnum pc̄m aliud.ab oib.ergo his sbierat nos seruatoris gr̄a. Addit,& honorabile nomē eorū corā illo, i. sic liberatos non vt vilia mancipia tractabit,non vt emptitios seruos,sed vt amicos maxima beneuolentia, non exprobrans illis actæ uitæ crimina.

Hoc verò fidei nostræ testimoniū, & gratiæ diuinæ uim, Christiq; virtutem hodiertno miraculo sign̄are uoluit Christus Dn̄s maris tempestate sedata. Quid
Esa.57 .n.cor impij est?an nō,vt dicit Esai. 57.
B impij aūt quasi mare feruens,quod quiescere non pōt,& redundant fluctus eius in lutum & conculcationē,non est pax, impijs dixit Deus. Quid.n magis declarare pōt cor passionib. varij excedētibus agitatū,quā mare feruens? mare uentis agitatū?qs nisiDeus ualeat illud quierū, tranquilliūq;efficere?qs ei terminū præ-
Iob 38. scribet,nisi oīpotēs? Sic Iob.38.qs cōclusit ostiis mare, qn̄ erumpebat quasi de vulua ꝓcedens? & dixi,vsq; huc venies & nō ꝓcedes amplius,& hic confringēs tumentes fluctus tuos. Solius Dei hoc opus est,ꝙ non nos tm̄,sed & ipsi ethni-
Plutar. ci agnouerūt, nā Stoicorum philosophorū schola,& doctrina in hoc pręcipuè dirigebat,q̄uo homo liberari posset à peccatis,q̄ sola mala reputbant,quorum cōparatione nullum aliud malū dici poterat,tn̄ ipsi tandē dixerūt,& cū eis Plutarchus in lib. de his qui tarde a numine corripiuntur,hoc negantium a solo Deo effici posse:solius Xp̄i. & gr̄e eius hoc ē,
Rom.1 ac Euangelij,quod virtus Dei est in sa-
C lutem oī credēti,qs ergo est hic cui uēti & mare obediunt? planè Deus,cuius uoluntati non est,qui resistat. Est & aliud fidei nr̄æ testimoniū, ꝙ hac maris tranquillare sign̄atur,& ꝙ illud? Certe sæpè contigit viā in cęlum agentibus in Ecclesiæ nauicula,subito exoriri tēpestatē tantā qualē expressit Ps.dixit, & stetit sp̄us
Ps.106 ꝓcella,& exaltati sunt fluctus eius,ascēdunt vsq; ad cęlos descēdūt vsq; ad abyssos,aīa eorum in malis tabescebat, turbati sunt,& moti sunt sicut ebrius,& oīs sp̄ia eorum deuorata est?Sed q̄ est tēpe- A
stas ista? sane valida tentatio, maxima tribulatio, sed continuo accedente ad Xp̄m eo,q sic tētat, dicenteq; salua nos, petimus,illud fit,ꝙ in Ps.sequit,clamauerunt ad Dn̄m,cū tribularentur. & de necessitatib.eorum eduxit eos,& statuit procellam eius in aurā, & siluerunt fluctus eius,& ꝙ hodie in euangelio dr̄,(facta est tranqllitas magna)Mutat.n.tēpestas in tranqlitatē,dū tētatione cessante fit pax maxima ī corde, q̄ exuperat omnē sēsum,an nō hoc diuinæ virtutis ma-
ximū testimoniū? Audi Ps. mirabiles e- Ps. 92.
lātiōes maris,mirabilis ī altis Dn̄s,testimonia tua credibilia facta sunt nimis, quasi dicat, miræ maris, & fluctuum ei⁹
elationes, sed mirabilior multo Deus, B
eas sedas,quo testimonium credibile ni- Beran.
mis potentiæ eius nobis exhibetur. Bernardus ait,experientia ipsi cōpertum,Iesum inuocatū p̄ntaneum esse remediū oī tentationi,& tribulationi. Idem de se
fatetur Hier.in grauissimis carnis tenta- Hiero.
tionib. cum nullibi remediū inueniret, in Iesu inuocato inuenisse. Quod ipsum
Deū esse ostēdit,iuxta illud Ps.55. ī qua- Ps. 55.
cunque die inuocauero te,ecce cognoui, qa Deus meus es,quasi dicat,cum te inuoco,experior auxiliū tuū, quo velut apto testimonio ītelligo,te mihi Deū auxiliatorē esse. Vt hoc discipulis testimoniū daret, horribilē hodie tēpestatē insurgere fecit imperio suo. Vn̄ Orig. hæc tē-
pestas non ex se orta est, sed paruit p̄tāti Orig.
īperātis, q educit vētos de tesauris suis.

(Ascēdēte eo in nauiculam,)Greg.17. Greg.
Moral.c.12.& Amb.serm.11. de mira- Ambr.
bilibus,per hāc nauē Ecclesiā intelligūt significari, Nauis figura sua Ecclesiam
representat,sicut.n. ꝓra, puppisq; nauis C
perā gusta est,mediū uerò perāplū,latū-
que sic si nascētis Ecclesiæ primordia in Luc.12
spexeris,paucos inuenies fideles ad quos Luc.18
loquitur Xp̄s,nolite timere pusill⁹ grex si finē et cōsideres; sic pauci inuenierūt sic & idem ait,putas ne veniēs filius hominis inueniet fidē in terra? Ecclesiæ in medio multitudo fidelium extit maxima,uerè per ampla. Sic,& luna, cui assimilat Ecclesia,pulchra ut luna,initio,&

fine

A siue parua, cũ plena ĩ medio magna est. Et licet nauicula dicatur parua, sed nihilominus, ei⁹ fortitudo maxima ẽ, multis de causis, piclitari pt, atq; pire nauis, uel incẽdio, uel uentis, uel obruta aqs, uel inimicis eã capiẽtibus, vel vetustate, vel disiunctione lignorum, uel nimio pondere. Oĩa ista in eccl'am insurgunt, nec tñ praeualent, sed adhuc manet, permanebitq;, militat contra eam ignis concupiscẽtiae, aer superbiae, onus oium pctõrum, uetustas, & antiquitas, iniquitas inimici infideles, dissidiũ inter frẽs, saepe expugna-
Ps. 128 uerunt me a iuuentute mea, etenim non potuerunt mihi. Expugnãt eã à foris inimici infideles, intus ẽt ab his, qui intra eã sũt, pctõrib. impugnat', nec tñ uincit', maxima profecto nauis fortitudo haec est.
Ma. 28 B Sed vñ tãta? certe, qa Christus in ea est, ego uobiscũ sũ vsq; ad cõsũmationẽ saeculi. Reliquiae gẽtiũ Synagogae disruptę sunt naues, q̃ ,pculdubio pereũt. De q b.
Ps. 106 Psal. 106 uiã ciuitatis habitaculi non inuenerunt esurientes, & sitiẽtes aĩa eorũ in ipsis defecit. Hie. p hanc nauiculã, quã
Hie. Xps itrat, itelligit iusti aĩam, quã dicit eẽ nauim illã; de qua Pro. 31. facta est quasi nauis institoris, quia sicut nauis onusta mercib. q̃ in sua patria magis abũdant, p mare petit peregrina, ut illic uenditis, q̃ attulerat, cariora ad domũ reportet sic aĩa perfecta uirtutũ diuitiis gaudet onustari, qbus maiora diuinae gr̃a dona meret'. Optimũ est ergo cõmerciũ, cũ bona,
C q̃ ualem⁹ opantes, primo hãc a dño mercedẽ recipimus, ut ad maiora agẽda ,pficiamus, deinde gloriã consequamur. De
Simile lõge uero portare dr̃, qa è caelo p̃mium q̃rit, de ,ppe uero panẽ portat, qui remunerationẽ terrenã, quęrit, cui dr̃, receperunt mercedẽ suã. Nũc ergo illud est nobis aduertendum gustauit, & uidit, qm̃ bona est negotiatio eius, institores sum⁹ oẽs nos, tpalia dantes, ut hẽamus aeterna an non pclara negociatio, cũ calicẽ aquae frigidae dans, retributionem accipis aeternam? Quis nũc uoce pconis audiret celebratissimas nundinas, in qb. ptiosissima quaeq; diuenderent', aere minuto, an non oẽs eo properarẽt, ut breui diuites esset? cum audis, suadeo tibi emere a me aurũ ignitum, vt locuples fias, cum audis aeter- A
na pro tpalibus diuendi, ac distrahi, cum audis, venite, emite absq; argento, & abs- Apo. 3
que ulla cõmutatione uinũ, & lac, uera adeo magna sunt, quae nobis dãtur, adeo Esa. 55
minima, q̃ exiguntur, ut uerum dixerit, q̃ ait, pro nihilo saluos facies illos. Et adhuc negligentes, socordesque sumus in
hac cęlestium negotiatione, quodcumq; Ps. 55.
ergo põt manus tua, instanter operare, quia exiguum laborabis, & inuenies tibi Eccl. 11
multam requiem, incomparabilesque, thesauros pro uihilo tibi datos conspicies. (Ecce motus magnus factus est in
mari.) D. Ambr. dicit hanc tempestatẽ exortam pp Iudã, q tã reprobus erat, idẽ Ambr. Beda.
dicit Beda. Gl. & D. Thom. qua in re aduertẽdũ nobis est, quanta mala in domũ Gloss. D. Th.
illã ueniãt, in qua re pbus commoratur. B
Sic pp inobedientẽ Ionã mare turbatur, & oẽs, qui cum eo sunt in naui periclitã- Ioan. 2
tur, pp Achan furem Israel uincitur, pp Dathan, & Abiron. domestici obruun- Iosue 7
tur. Hierem. 30. ecce turbo, Dñi furor egrediens, procella ruens, in capite impiorum conquiescet, eo ergo tempestas uenit, ubi impij sunt. Contra uero pp iustũ Hie. 30
multa bona ueniunt ijs, qui cum eo sunt sicut pp Iacob. benedixit dñs substantię Ge. 29
Laban, & pp Ioseph benedixit domui Aegypti. Attende ergo ne in domo tua sit pctõr, ne pp eum corruas. Audi dñm
magnę domus regiũ psaltẽ, oculi mei ad Ps. 100
fideles terrę, ut sedeant mecum, ambulãs ĩ uia ĩmaculata, hic mihi ministrabat, ñ
habitabit ĩ medio domus meę, q facit superbiã, q loq̃t iniqua, nõ direxit in cõspe- C
ctu oculorũ meorũ uid an in domo tua tempestas sit, an sit domus turbata, si hoc forsan est, pspice, an aliquis Ionas sit in domo tua, an aliqs Iudas, sine dubio pp illam tempestas orta est, proijce eum, non enim cessabit tempestas, donec Ionas procul abigatur. Sed obijcis, minister mihi est, qui licet peccator sit, mihi tamen utilis est, fidelis est seruus, mecum consentit. Sed rogo, quomodo tibi fidelis erit, qui Deo infidelis est? cui plura dẽt, tibi, an Deo? si ei, cui plura debet, infidelis est, q̃uo fidelis erit ei, cui minora, & pauciora? Vel forsam iste me-

A tus factus est in mari, quia Chrs in eo erat, anteq̃ Chrs ingrederetur, tranquillitas erat magna, eo intrante tẽpestas orta est, quia dũ aia sine Deo est simulata, ac ficta fruit̃ pace. Sic ait seruator nr̃, cũ fortis armatus custodit atriũ suũ, in pace sunt oĩa, quę possidet tunc dęmon ait, Lu. 11. ꝙ Holofernes, ergo nunquã nocui uiro, Iud. 11. qui noluit seruire Nabuchodonosoris, pacem init spũs cum dæmone, & carne, inierunt fędus cũ morte, & cum inferno pacem fecerunt. Sed ecce in pace hac amaritudo mea amarissima. De hac pace Christus loquitur, nõ ueni pacẽ mittere, Esa. 30 sed gladiũ. Sed cum a statu peccati recedit hõ, tunc tentationes insurgunt, tunc Ma. 10 tribulationes, nec iõ mirari, aut turbari debes signum.n. est Xp̃m in te esse. Optime de hac re Chry. ad Stagiritem monachũ maximã dæmonis uexationẽ patientẽ. Vt qd interrogas, cur tanta a dæmone sustineo? non mireris. Cum in foro stat gladiator, & posito in terra ense, & chirotheca expectat, ut aliquis ea sumat, ut cum eum decertet, si tu hęc sumis ut cõtra eum certes, teq. exerceas, si forte queraris, & diceres, qd cõtra me solũ certas, me impetis, me percutis, nõ uero circunstantes, responderet sane tibi, contra te certo, quia tu accinctus es, ut me cũ contendas, tu gladiũ accepisti, contra reliquos, qui so um intuentur, nõ ego cõtendo. Sic inquit Chrys. quid miraris, si te dæmõ ipetit, si te impugnat, tu cũ seculare m uitã reliquisti, descendisti cũ eo in pugnã, tu in stadium uenisti, & in agonẽ arma contra dæmonẽ accepisti, quid ille faciat, nisi tecum pugnare? Gre. illos tentare negligit, quos quieto iure se possidere sentit Chrisosto. fur non eo intrat, ut furetur, ubi paleę sũt, aut ligna uilia, sed vbi aurũ, & p̃ciosa queq. nauis, q̃ vacua est, vel aliquid portat, nihil tñ hẽt p̃cio dignũ, latrones, & piratas, non timet, nõ ad eam illa accedunt, nec eã persequunt̃, qui uero nouerũt auro, gẽmisq. onustã hãc insequuntur, hãc uincere curant. Sic dęmon eã insequit̃ aĩam, de qua dr̃ multę filiæ congregauerunt sibi diuitias, tu supergressa es uniuersas. Sic Antiochus audiens Ptolõ. naidẽ ciuitatem opulentã

B Chry. Simile Chry. C Greg. Prou. 3

eam expugnare curat. Sicut ergo totum A pondus prælij uersum est in Saul, sic oĩs dęmonis ars, oĩs eius uis in Christum dominũ quẽ cũ in se aia nostra, ut nauis uelit, insurgit in eam mare, & motus magnus in eo fit aduersus illam. Tertio tandem, in Xp̃i nauem irruit tẽpestas, ut doceamur, ait Glossa, nullibi securos nos, & licet uideas in te Xp̃m Dñm esse, adhuc caueas, tibique prouideas, beatus.n. vir, qui sp̃ est pauidus Prouer. 28. adhuc in periculis pleno mari uersaris. Bernar. nusquã est securitas, nec in cælo, nec in paradiso multo minus in terris, in cœlo cecidit Ang. in paradiso Adam, Iudas de schola Salu. Iob. 4. ecce qui seruiũt ei nõ sunt stabiles, & in Angelis suis reperit prauitatem, quanto magis, q terrenum hñt fundamentum, q habitant domos luteas consumentur ueluti a tinea Bernar. periculum probat transeuntium raritas peteuntium multitudo. Hoc uero ad eos dicimus p̃cipue, q cum peccata euomuerint, ac si in gratia cõfirmati essent, continuo nihil curant, nihil soliciti sunt de salute, non trepidi, nõ pauidi. Ante oculos sp̃ hoc tibi sit, uitam hãc tentationẽ esse, plenã laqueis, ut magno Antonio ostensum est, referente Ath. nobisq. maximè cauendũ, ut dr̃ Deu. 4. custodi igit̃ semetipsum, & aĩam tuam solicite. Si audires ĩ hac ciuitate cẽrtũ esse uiros, q cõiuratione scõtra te fecerũt, ut te de medio tollãt, qua te solicitudine custodires? qũo noctu non procederes, qb. te munires armis? Quod in uite tp̃alis custodiam faceres in uitæ spiritualis tutelam facere oportet vniuersus contra te infernus cõiuratione inita armatus est, ne ergo dormias, sicut ille, de quo Pro. 25. dicitur, & eris sicut dormiens in medio mari, & quasi sopitus gubernator amisso clauo. Vbi Beda, in mari ait, dormit, qui in huius mundi tẽtationib. positus negligit motus uitiorum, qui sunt fluctus reprimere, & clauum amisit, quo gubernatur nauis, qñ considerationẽ p̃didit futurorũ. (Ipse uero dormiebat.) Mirum profecto, nonne tu dñe ille es, de quo Cant. 5. sponsa loqr̃, ego dormio, & cor meum uigilat, uocat sponsũ cor suũ, oñditq. eius flagrantissimum

1. Ma. 12. 1. Reg. vltim. Glossa Pr. 28. Bern. Iob. 4. B Bern. Atha. Deu. 4. Simile C Pr. 25. Beda Can. 5

A simũ amorẽ, q cũ dormire nõ finit, sed vigilare cogit, ut nobis ꝓuideat, & dum
Ge. 32. nos obliti eius, sõno corripimur, qũo ergo nunc dormire diceris. Præterea nõne tu dñe verus ille Iacob, qui Gen. 31. ait, die, noctuque æstu vrgebar, & gelu, fugiebatq; somnus ab oculis meis, nõne tu pnoctabas in orõne, & cum tui in pericu-
Ps. 120 lis nõ essent, qũo de te mõ audio, ipse ue-
Iob. 38 ro dormiebas? De te regius psaltes ait
Ps. 131 non dormitabit, neq; dormiet, q custodit Israel. & Iob 38. concentũ cœli, quis dor-
Psal. 4. mire faciet? & Psa. 131. si dedero somnũ oculis meis, & palpebris meis dormitationẽ, sed nihilominus dormire perhibetur ab Euãgelista, & à Psalte, q ad eũ loquitur, exurge, quare obdormis Dñe. Somnus iste plenus est mysterio, & mysterijs, vñ nrãm excitat considerationẽ.
B Primo. n. dormit ingruente tempestate, quia modicũ suos patitur tribulari, quasi eorũ oblitus, qd. n. est, cum iustum pmittit tẽtari, aut tribulari? quasi dormit dñs,
Ma. 14 Iõ Psaltes, obliuisceris inopiæ nostræ, &
Psa. 54 tribulationis nostræ. Sed super ceruical
Esa. 54 dormit, vt dr Matt. 4. facilè excitatur, qa breui exurgens liberabit eũ. Sic Esa. 54.
1. Pe. 5. ad punctum, & in modico dereliqui te, & in miserationib. magnis cõgregabo te in momẽto indignationis abscondi faciẽ meã parũper a te, & in mĩa sẽpiterna misertus sũ tui. Et 1. Pet. 5. Deus ãt oĩs gřæ qui vocauit nos in æternã suam gloriã in Xpo Iesu, modicũ passos ipse perficiet,
Simile confirmabit, & cõsolidabitq. expẽdẽda uerba illa sũt, ad pũctũ, in modico, & modicũ. Qua in re se dñs cũ iusto se hẽt, ac qui ꝓ solium, sed vitreũ vas in altũ ꝓijcit, &
C cadere sinit, donec ꝓpe terrã cũ sit, illud colligit, tenetq; ne frãgat, quo intẽdit, nõ
Psa. 33 vas frangere, sed artẽ ostẽtare suã, qui nouit illud eripere, cum iã pditũ uidebatur. Sic Ps. de iusto loquit, cũ ceciderit ñ collidet, quia dñs supponit manũ suam. Hoc itẽ hodie facit, cũ surgens iperat uẽtis, & mari, & tranquillũ, reddit. Oĩs. n. tenta-
Iob. 3. tionis, & tribulationis iusti finis est pax, tranquilitasq; magna Tho. 3. hoc ãt pro certo hẽat oĩs, qui te colit, vir insipiẽs nõ cognoscit, & stultus non intelliget hæc, sed qui te colit, quod uita eius si in probatione fuerit coronabitur, si ãut in tribu- A
latione fuerit, ad mĩam tuam uenire lice- Psa. 91
bit, Nõ. n. delectaris in perditionib. nřis, q post tempestatẽ trãquillũ facis, & post lacrimationem, & fletũ, exultationem infundis, sit nomen tuum Deus Israel benedictum in sæcula. Hoc & Raphael ad Thobiã dixit, qa acceptus, eras Deo necesse fuit, ut tentatio probaret te, & misit me dñs, ut curarem te, post tribulationẽ Iob, & Thobiæ continuo consolatio sequtur, & tranquillitas magna. Iob. 42.

Secundo dormit Xps, cũ contra suos mundus insurgit dissimulans peccãta hominũ pp pñiam, quasi ea non uideat Ps.
37. factus sum sicut homo non audiens, Psa. 37
& non habens in ore suo redargutiones B
& per prophetam, & ego tacens, & quasi non uidens, & mei oblita es. Non audis Esa. 57
innumera iuramenta, & detractiones nõ vides innumera peccata? dormit, dissimulatq; dñs, sed caue, ne qñ excitetur, & increpat ventos, & mare, excitatus est tã q̃ dormiens dñs, & quasi potus crapulatus à vino, & percussit inimicos suos in Deu.
posteriora, opprobriũ sempiternum dedit illis. Modo uerò quasi dormit, hincque occasionem liberius peccandi quidã sumunt. Sic impij dixerunt, non uidebit Ps. 93.
dñs, nec intelliget Deus Iacob. Intelligite insipientes in populo, & stulti aliqñ sapite, qui plantauit aurem nõ audiet? aut C
qui finxit oculum, non considerat?

Tertio tandem dormit, ut in se nobis exprimat pacem, securitatemque uiri iusti, qui inter vitæ huius incommoda, atque pericula securus quiescit. Videas hominẽ sæculi huius quolibet ingruẽte malo statim angi, turbari, affligi contra uerò hõ Dei nullo turbar malo, non contristabit iustum, quicquid acciderit ei dormit securus, non excitatur, non turbatur
ueniant ad eum nuncij, ut ad Iob, perie- Pro. 12
runt greges omnes Chaldæis inuadenti- Iob. 1.
bus dicet dominus dedit, dominus abstulit, sit nomen Domini benedictum, en dormit Iob percutiatur in carne, in filijsquæ, dicet cum Iob. sicut Domino pla-
cuit, sic factum est, en somnum, magna Iob. 5.
profecto pace fruitur, qui perfecte iustus est, & tanta, ut eã turbare ualeat nullus.

Venti

Venti cēs, commutationesq; aeris in infer ori regione sunt, in superiori uero aeris omnimoda quies, paxque est, & perturbatio nulla, ut in cacumine Olympi montis est conspicuum, ubi nec pluuiæ, niues, vel venti. Sic ergo terreni hoīes in inferioribus degentes perturbationibus
Esa.54 quatiuntur, ille verò cuius conuersatio in cælis est, cui dr, substollant te super altitudines terræ, liber est a perturbatione
Greg. nimia, Greg. 4. moral. memoriæ prodit, suo tpe fuisse Dei seruum Stephanū nomine, cuius messem inuidus quidam succendit, quam solam in uictum sibi, & discipulis habebat, quod ei nuncians quidam dixit, væ, ve Stephane, quid tibi contigit? succendit ille vniuersam messem tuam. Rndit, imo væ quid illi contigit, q
B hoc fecit, nam mihi, quid contigit? ne ipse dormiebat. Et quod à perfecta virtute a iud nobis commodo non proueniret,
Simile q̄ hoc, quod dictum est, ut. s. incommoda uitæ huius non nos turbarent, ac angerēt, maximè illa nobis curanda foret. Sicut. n. ij, quib. membrum aliqd incidēdum est, uel qui torquendi sunt, aliquo ebibito proculo, uel cibo insensibilitatem & somnum curant, vt grauissimos dolores non sentiant. Sic cum cēs nos post pc̄m torturæ, incisionibusq. plurimis addictis simus, iam nobis præcindenda salus, iam substantia, iam uxor, iā filii, iam torquendi infirmitate, iam detractione, comparanda nobis perfecta uirtus esset, ne ista ultra modum nos torqueant. Sic
Gre.su exponit Greg. illud Iob. 5. hō natus ad la-
pr. Iob borem, auis ad uolandū: Hō, inquit, o hō
5. solū est, cui vitio datur, nōne hoīes estis,
1.Co.3 quia terrenus est, & terrenis affect⁹ multa patitur, labori maximo addictus est, perfectus vero vir, qui quasi auis in alta volat, & in cælis conuersatio eius est, nō
C hæc patitur, quæ ille, nō ijs ang t: Nec mirum: qa nō est hic thesaurus eius, iō nec cor eius, vñ in his non tangitur eius cor.
Simile Considerasti ne pauperem, cuius vniuersa substantia est vnum argentum, si hoc perdidit, angit, angustiat, quod sciditi simus hō amittat, ridet, quia thesaurus ei manet multus, illi vero nihil superest eo amisso. Iusto, cum omnia temporalia amiserit, infinitus manet thesaurus, Deus A
. s. iō ei plorandū nō est, sed illi, cui nihil manet, illis amissis, quia Deum non hēt.

(Accesserūt ad eum discipuli eius dñe salua nos, perimus.) Hoc illa tempestate intendebat, ut ad eum accederēt, hoc tribulatione, & tentatione intēdit, ut ad eū accedas, quod cum non feceris, frustra di Hie.5.
ceris a Deo percussus. Hier. 5. frustra percussi filios uestros, disciplinam non rece Psa.34
perunt, frustra factum dr, quod fine intētato caruit. Psal. dissipati sunt, nec com- Esa.9.
puncti. Es. 9. perdi di populū meū & nō est reuersus ad me, & nō est reuersus populus meus ad percutientem se. Flagellatur seruus, q male committit, & inter flustella mala eandem repetit, frustra flagellatur, in quo percutiam vos vltra, ad- Esa.1.
dentes præuaricationem. B

Domine salua nos.) Quia in oī tentatione, & tribulatione ad Deum nos oportet accedere, ut nobis sit auxilio, qm̄ ille prima causa est, cui si placueris, & eum tibi feceris placatum, perfecisti negotiū tuum. Ideo monet Apostolus, nihil soliciti sitis, sed in omni oratione, cum gratiarum actione petit iones vestræ innotescant apud Deum. Hoc edocere tenētur patres filios suos a pueritia, ut in omnib. Phil.4.
ad Deum accedant, sed nunc docēt eos, vt confugiant ad consanguineos, uel amicos, & inde omnis nostra perditio est, quod ad Deum non venimus. Audi con
querentem de hac re Deum. Esa. 43. non Esa.43
me inuocasti Iacob, nec laborasti in me Israel, & adipe uictimarum tuarum nō inebriasti me, &c.

C

Dominica quinta post Epiphaniam.

Them. Simile est regnum cęlorum homini qui seminauit, &c. Matt. 16.

DIfficile profecto illud est explicatur qua ratione ductus Deus noster, tam longa expectatione improbos expectare velit, ac pro arbitrio agere eos sinat, maxime vero cum intolerabiles iustis fiant. Quod Sarra fer- Gen.2.
re non potuit, cum vidit Ismael luden-

A dentem cũ Isaac, qd Paul. interpretat, p-sequentẽ, qũo is, qui fm carnẽ, persequebatur eũ, q fm spũm, ita & nũc. Iustorũ Gala.4 hæc vr querimonia, qua eorũ noĩe Psal. 93. pponit, vsquequo peccatores dñe, vsquequo peccatores gloriabuntur, effabũtur, & loquentur iniquitatem, loquẽtur oẽs q operant iniustitiã? populum tuum dñe humiliauerunt, & hæreditatẽ tuam vexauerũt. Eundẽ; qõnẽ proponit Abacuc. 1. mũdi sunt oculi, ne uideãt malum, & ad iniquitatem respicere nõ poteris, (idest, eã approbare) quare non respicis super iniqua agentes, & taces deuorante impio iustiorẽ se, & facies hoĩes, quasi pisces maris, & quasi reptile non habens principem? Vel facies hoĩem similes piscibus in quib. minores a maiorib. degluB tiuntur, vel non videris curare hoĩum occisionem, plusquam si pisces & reptilia occiderentur. Adeo mira hæc Dei in malos patientia est, ut multi pp eam Dei negauerit circa humana prouidentiam, necesseque fuerit, aliqñ in scriptura hui9 rei rõnem reddi, ne Deus dereliquisse terram uideretur. Sic 2. Pet. 2. nõ tardat dñs promissionem suam, sicut quidam existimant, sed patienter agit propter nos, volens aliquos perire, sed omnes ad pœnitentiã reuerti; Hæc hodierni Euangelij materia est, de qua nobis longius disserendum.

Psa.93 · Aba.1. · 2. Pe.2

Simile factum est regnum cœlorum hominiqui seminauit bonũ semen.) Maximi momenti parabola ista fuit; de qua singulariter discipuli interrogant, dicentes, edissere nobis parabolã zizaniorum, & eã ipse disseruit. Ostendit tãtorum ui C rorũ interrogatio, & Xpi dissertio aliqua hic maxima latere mysteria. Qui seminat bonum semen est filius hoĩs, ager aũt est mũdus, bonũ uero semen hi sunt filij regni. Sed quã bonũ semẽ iustus, sit qs dicendo consequi poterit? Loquitur de sapientia Salomon dicens proposui illã regnis, & sedibus, & diuitias nihil esse duxi in cõparatione illius. Hanc uero cęlestem sapientiam iustus possidet maior ergo est omni diuite, omni potente, omni rege. Deinde quid est sapiens? verè sapiens nihil est aliud quã chronographus iusti, quemadmodũ reges chrographos habent, qui res gestas ab eis memoriæ prodant, ea scribẽtes, reges uerò superant in immensum chronographos suos. Ita iustus chronographũ hẽt, quid sapiens nouit? quæ scriptis mandat? quæ loquitur? vtique iustorum magnalia, eorũ diuitias & pclara facinora. Si ergo tãta res sapientia est, tantus uir sapiens, ut ei conferri non ualeat rex, hic uerò sapiens iusti est chronographus, tmq. inter iustum & sapientem distat ac inter Regem, & chronographũ, quid iustus obsecro erit, si eius chronographus tãtus est? Et tandem attende hominem, cui oĩa naturalia Deus concederet, & nihil boni in natura esset, quod ei non daretur, gſa tñ careat, considerã alium ut Iob in sterquilinio, qui nihil boni ex his, quæ natura dare potest, habeat, si tñ in eo minima gſa, hos duos hoĩes inter se confer, & interrogo te quis altero potior tibi vr? sine dubio ille, qui gſa donatus est, licet alijs careat, & quemadmodum in regis domo filius hæres superat uilem seruũ, sic is, qui iustus est superat illum oĩb. naturalib. bonis ornatum, iustus. n. filius, & hæres in domo Dei, alter uero seruus vilis nec dignus honore. Iõ Sapiens ait, si quis fuerit consummatus inter filios hominum & ab eo abfuerit sapientia, in nihilũ cõputabit. Semẽ ergo pclarum iustus est, ex quo p̃lium sibi fruct9 colligit Deus, hoc semen adeo pclarũ a solo Deo potuit in terram prouenire. Sed seminat bonum semen in agro suo, nõ in alieno rectè. n. nouit, seminãtes in alieno agro, semen iactum amittere. Vis tu a Deo seminari, uis te a Deo excolit esto ager ei9, ne alienes ab eo, ut peccatores, q a Deo abalienat9, alteri domino se tradit. Qũo conuersa es in prauum vinea aliena, ait Hierem. ab alienati sunt retrorsum, qa possederunt nos domini absque te; alterius ager cum sis non te colit Deus, nullum bonum tibi deesset, si a Deo excoleris, summum verò est malum, a Deo nõ esse cultũ. Et hæc est imprecatio illa Dauidica in montes Gelboe, nec ros, nec pluuia ueniat super uos. Et nubib. meis mandabo, ne pluãt super eam, uenit sup eam

Sap. 7. · A · Simile · B · Sap. · C · Hier. 2 · Esa. 26 · 2. Re. 1

A cam loco aquæ cinis, & ignis, pluet sup
Esa. 5. peccatores laqueos. Iustus verò Dei cul-
Psa. 10 tura est, Dei agricultura estis, ait Paul⁹,
1.Co.3 æquum uerò, ut talis appareat cultura,
taleq; semen. Hinc Dei populus dr hort-
t⁹, vinea Dei, paradisus voluptatis, reliq
verò popu li dnr horridus mõs, & silua,
hoc aũt interesse dẽt inter fidelẽ, & infi-
delẽ, ꝙ inter hortũ summè elaboratũ, &
Esa. 58 siluam. Ideo Esa. Et eris quasi hortus ir-
riguus, cuius non deficient aquæ.

Cũ aũt dormirent hoĩes.) Tũc contra
vos vires dæmõ resumit, cũ dormimus.
Iud. 16 Cũ uincere Sampsonem Dalida noluit,
eiusq. fortitudinẽ tollere, dormire eum
fecit. Dormis miser hõ? pessimus tibi
erit somnus iste, lethargum pateris. Dor
miẽtem Holofernẽ Iudith interemit, &
B Sisaram Iael, & Isboseth inimici eius,
infimę mulieres in strenuos duces præ-
ualuerunt, quia illi dormierunt. Hinc
Esa. 42 Esa. filij tui proiecti sunt, & dormierũt
in capite oĩum uiarũ. Similes peccato-
res sunt dormientib. in media uia, quos
currus transiens misere pdit. Luxurioso
Pro. 5. dr, & eris quasi dormiens in medio ma-
ri, & quasi sopitus gubernator amisso
clauo. Quid putas in cã fuisse, qd in plu-
ra lapsus sis peccata? dormisti, & inde su
per te ptãtem dæmõ habuit: Hic monet
1.Th.5 nos Paulus, ut nõ simus noctis filij, nec
tenebrarum, non dormiamus, sed uigile
Naũ. 3 mus, & sobrij simus. Ad Assur ait Naũ,
Psa. 75 dormitauerunt Pastores tui ò Assur, &
Prou. 6 Ps. dormitauerũt, qui ascenderũt equos,
& Pro. 6. vsquequo piger dormies? qñ cõ
surges a somno? paululum dormitabis,
Simile & ueniet tibi quasi uiator egestos. Hic
C autem somnus negligentia nostra est, &
incuria, qua oẽs cauere debemus, maxi-
mè tñ prælati. Corripit hoĩem maligna
febris, quæ, eum somno grauat, atq; op-
primit, excita dicẽs, excitare, somnus. n.
tibi nocet, respondet, verum dicis & cõ-
tinuo rursum dormit, uincitur. n. ab hu-
more prauo. Sic tibi dormienti in pecca
to contingit, excitat prædicator, ut dicis,
verũ est illud, quod mihi dr, oportet me
illa, & illa cauere, & vitã in melius mu-
tare, sed continuo in somnũ incidis pp
excedentem mundi amorẽ. Nouit inimi

cus tps, quo uenire debet, & nocere pt, s. A
qñ tu dormis, nouit. n. si tempore vigiliç
venerit, nihil dãni illaturũ, sic forte dor-
miente domum intrat, uigilate ergo iu-
sti, & beati, qui uigilat, & custodit ue- Apo. 16
stimenta sua, ne nudus ambulet, & ui-
deatur turpido eius, ait Ioannes, omni-
bus ergo dico, vigilate.

Venit inimicus eius, & sup seminauit
zizania in medio tritici, & abijt. Demõ-
strat hic, ꝙ error post ueritatem existit
(ait Chrys.) ꝙ rerum exitus testatur. Ete Chrys.
nim post prophetas, fuerunt pseudo pro
phetæ, post Apostolos, pseudo apostoli
post Xpm Antichrist⁹. In hoc ergo agro
boni permixti sunt reprobis, quid mirũ
in terra has esse factiones, cũ in cœlo ẽt
fuerit. In terra ergo continuo diuisæ B
sunt ciuitates duæ in Cain & Abel, v-
triusq; factionis initium, progessum, ac
exitum mire describit Aug. in libris de Aug. ci
ciuitate Dei. Et in ipsa Ecclesia, ut dicit ui. Dei
Aug. de hæresi. c. 69. & definitur. Conci. Conci.
const. Sess. 5. sunt boni malis premixti, const. 5
est arca Noe cõtines aĩalia mũda & im- Sess. 3.
munda, est area, Mat. 3. continens triti- Mat. 3.
cũ & paleas, est sagena Matth. 25. conti Ma. 25
nens pisces bonos, & malos, est nuptiæ Mat. 2.
ad quas ueniunt prudentes, fatuæq; vir-
gines, est cena, in qua est ẽt non vestitus
veste nuptiali, est deniq; ager, in quo tri-
ticũ, & zizania. Nec uerò iõ sancta dici
non dẽt, a potiori. n. nomen accipit, sicut
ciuitas nobis dr, licet sint in ea plures ui-
les, & infama, notæ iusti uero præcipua
pars sunt, Psal. ad nihilum deductus est Psa. 14
in conspectu eius malignus, timentes ãt
dñm glorificat. Vt hoc bonorum, malo-
rumque discrimen notaret Deus, dicit C
ad Abraham, Gen. 13. faciã semen tuum Ge. 13.
sicut puluerẽ terræ, & in c. 15. ait, suspice & 15.
cęlum, numera stellas si potes, sic erit se-
men tuum. Vbi glossa, populus Christia Glossa.
nus, cuius pr in fide est Abrahã, cõpara-
tur nunc arenę maris pp carnales, & im
probos nũc stellis cęli pp bonos, qui uir
tutib. fulgent. In medio vero tritici ziza
nia seminat, quia ibi maximè conatur
malum effundere semẽ, ubi Deũ bonũ
misisse conspicit. Ex gentibus non adeo
curat euertere multos, ac fidelem vnum
& iu-

A & iustum plus quam mille peccatores, et vnum perfectum quam plures imperfe-
Ambr. ctos, Ambr. vigilet maximè iustus, cui
Chrys. multa sunt preciosa, q̃ pderet pôt, Chry. Fur diuitem impertit non pauperẽ, quo quis a Deo plura recepit, eo dæmon illũ maximè persequitur, Salomonẽ dictum dilectum dñi insequitur, donec idola curat, cum uidit Apostolos Christi corpore suscepto, maxime profecisse, tunc Sathanas expetiuit eos, ut cribraret, sicut triti-
Luc. 22 cum dormierunt, & 10 postea fugerunt. Moneris ẽt bonus esse, licet in malorũ medio uerseris, est triticum, licet alij sint zizania, esto castus, ẽt inter impudicos, ut Ioseph ĩ domo Putipharis, esto Loth, ẽt in medio Sodomorum, Iob ẽt in terra Hus, ẽt inter scorpiones, Daniel ẽt in me-
B dio Babylonis, Iudith casta ẽt in taberna culo, Holofernis. (Abijt.) Qui recessisse dæmon se simulat, grano. n. derelicto, in te pessimo, nouit quod illud operabitur, pullulabitque tpe suo. Superbiã in te immisit cogitationem, nouit ille, suo tpe te derelinquendũ a Deo, speciẽ obiecit mulieris, & abiit, suo tpe per eam molestia afficiet, cauendum maxime à malo semine, q̃ si in eo manet, pessimũ reddet fructum. (Cum ãt creuisset herba apparue-
Iob. 1. runt, & zizania.) Mirum in mundũ crescit, appareatq; zizania. Cum oẽm terram se ambulasse, & conculcasse iactaret dæmõ, unum Iob Deus oñdit seruientem sibi. Deflendũ certe, tot hoĩum millia dæmonem sequi, paucos uero Xp̃m Dñm. Finge nunc principes duos inter se bella
C gerentes, alterum naturalẽ regni regem, tyrannũ alterũ; Rex ergo p uocẽ pconis, sic suos alloquitur ciues mihi bellũ gerẽdum cum tyranno est ꝓ salute, libertateque vestra, ego primas arma induã, aciẽ penetrabo, & cũ tyranno certabo, milites, qui me seq uoluerint, indumẽtis meis indui dẽnt, cibo, quo ego utor, illi utẽtur, & uincẽtib. regnũ paratũ est, milites. n. meos filios reputabo, & quasi filiis vniuersa ministrabo. Quis obsecro ciuium adeo benignũ regnũ non sequat? qs sub eius vexillo non militet? maxime si ex altera parte videret clamantem tyrannũ, q̃ vexillũ meũ sequentur, mancipia esse

mea dẽnt tormentis multis addicta, & in A
æternum cruciandi. Hæc dæmonem clamate, illa, Xp̃m, facile uidebit, quisque, Gen. 6.
& tñ pauci Xp̃m sequuntur, ois quippe caro corruperat v ã suam. Et sicut initio solum octo aĩæ iustæ inuentæ sunt, q̃ saluarent, & in quinq; illis ciuitatib. decem iusti reperti nõ sunt, ita nunc pauci iusti inueniuntur. Res sana oĩno deploranda & in sola humana natura inuẽta, ois. n. natura, ut in plurimũ finẽ suũ assequitur solum humana natura in paucioríb. illũ consequitur, mirant hoc Angeli, & dñt. (dñe nonne bonũ semẽ seminasti vñ ergo hẽt zizania?) Præclara profectò dubitandi rõ, qua ducti ẽt Angeli dubitãt. Mi- B
rantur multi, qũo Dauid iustus cũ esset adeo ut diceret, non habitabit in medio domus meæ, qui facit superbiam, filios tñ deperditos habuerit? Qũo Ezec. q nõ pctã solũ, & idola insequutus ẽ, sed & eorũ umbrã, delẽs serpẽtẽ æneum, filium tñ habuit Manassem, q ipso Dei altari idola erexerit? Qũo Samuel adeo innocens, filios adeo discolos habuit, ut pp eos ipse reiectus sic ab vniuerso Israel? Hæc, q̃ diximus, licet mira uideãtur, sed non adeo miranda sũt facile namq; quispiã dicet, licet illi sancti essent, non tñ, q̃ uolebant, poterant. Hoc uero mirũ ualde est
cum Deus infinite bonus sit, & oĩpotens C
tmq; opis posuerit in uirtute officiis curandis, adeo bonum semen semiuauerit, adhuc tũ innumera pctã sunt. Quantam adhibuit Deus cura cum Israel. ne idola coleret, creationẽ Angelorum prohibuit a Moyse describi, in templo figuras solis, & lunæ eẽ noluit, nihilominus solẽ lunã, stellas, vitulos, & uilissima coluit aĩalia. Quãtũ curauit seruari castitatẽ, prohibẽs scortũ esse Israelitã mulierẽ, puniens capitali pęna adulterã, & uirginem, q̃ in domo patris nefas ppetraret, dans sacrificium, quo adultera agnoscatur aqua illa maledicta, nihilominꝰ tñ ardebat Hie- Osee 7
rusalẽ luxuria, quasi clibãs, ut Oseas ait, oẽs adulterãtes, quasi clibanus corda eorũ. Et Hier. dicit in desertũ se uelle dare, Hie 6.
ne hoc uideat. Hoc uerò mirãdũ magis cũ ut peccato regnũ adimeret, semetipsũ tradidit Deus in mortem, & adhuc peccata

A cara regnant, vnde ergo habet zizania?

Deinde si ex parte hoīs hanc rē pensa re voluerimus, dubium est maximum, vñ tanta zizania? Primo, quid dulcedinis ē in pctō, ut ita diligat? si volūtas nrā natura sua ducit i bonū, & odit malum, qūo pctm̄ diligit, q̄ est ipsissima malitia. Si non placet cib. quotidianus qualit et dulcis, sed nauseat hō sup eo, si lassitudine cōficitur hō assidue durans in aliquo ope ēt bono, qūo placet pctm̄ cibus mortis, & malitię opus? Si pctm̄ ī cōtra hoīs naturam, & cōtra rōnem, eē.n. pctm̄ ad uersar rōni, qūo hoc tā uiolētū ppetuum est, cum nullū violentum perpetuū sit?

B Quid q̄ pctm̄ est cōtra ipsum, q peccat

Psa. 10 nā ut dicit Ps. 10. qui diligit iniquitatem odit aīam suā, cū adeo naturalis sit nři in nos amor, qūo pctm̄ admittimus? Si oīa nrā bona, & optima eē volumus, domū bonā, vestimentum optimū, cibū pręclarū, qūo te ipsum, & aiam tuam deteriora eē vis? Deinde pctm̄ est cōtra vniuersum mūdū, est deordinatio vniuersi, quia cūs mūdus subiectus est hoī, & cū hō Deo subdit, oīs creatura ei subiecta est, cum dęmoni, oēm rem creatam dæmoni subiecit, qūo ergo est pctm̄? Insup, pctm̄ est contra oēm legem diuinam, & humanam contra Euangeliū, cōtra philosophiā, ab oib. reprobat, contra illud venit diluuiū, cōtra illud ignis de cœlo, & innumera supplicia, aduersus illud venit Deus in carne, contra illud gratia, &

C sacra, qūo ergo adhuc pcm̄ est? Quid q̄ pctm̄ contra Deum est, q si perire posset pctō periret, q a peccans aliū sibi ppões vltimum finē Deo derelicto, illū facit Deū tuum, & cū duo dij esse non possunt sicut, qui alium regē in Hispania statueret regnū Philippo adimeret, sic peccans Deo, tollit Deū esse, q̄tum in se est. Insuper est Xp̄m conculcare, cum iterum crucifigere, si tanta proditio peccatum est, qui modo adhuc peccatum extet.

Inimicus hō hoc fecit. Hō humanitatem significat, & sicut Deus seminans bonum semen, hō dr̄, sic dęmō zizania seminans hō dr̄, nō q̄ uere sit hō, sed qd humanitatē simulat, cum te decipit, amicum tibi se ostendit, sed fraudolentus est. Attende qua arte ad Euam accesserit quasi res illius curaret, eamque beneuolentia prosequeretur. Sic ēt ad Xp̄m accessit cum tentans, amicè loquens, eiq; bona precatus, sed certe meliora sūt vulnera diligentis, q̄ fraudulenta oscula odientis. An non simulata amicitia consilium dat Achitophel Absaloni, ut iniuriam irroget patri, q̄ prorsus oī careat venia? Nouit dęmon nos nisi sub boni specie nihil apparere posse, ideo fucatū boni colorem nobis proponit, sed caue miser, inimicus hō est si humanitatem ostē dit, inimicitias in corde gestat. Id sanè tecum dæmon agit, q̄ inimicus facere solet, ut te iuguler, ad ostium domus noctu pulsat, cumque dicas, quis est, qui vocat, respondet mutato nomine, dicitq; se alterum esse, ut incaute aperias, caue ergo. Gen. 3. Mat. 4. 2 Reg. 14. Simile

Sed quid facit inimicus hō? contrarium B diuino semini semen seminauit, quid seminauit Xp̄s in terram veniēs, q̄ est bonum semen eius? paupertatem seminauit ipūs, vnde ergo auaritia tanta? despectum mundi, vnde ergo tantus exortus est mundi amor? crucem, vñ tantus deliciarum appetitus? humilitatem, vñ ergo superbia tanta? vere inimicus homo hoc fecit. Si Xp̄s seminauit, semen bonū, & diuitias, voluptates, & fastum non seminauit, non ergo hęc bona sunt semina, zizania ergo hæc sunt, ab inimico seminata, ut nos somno opprimat ait Basil. & contepitos peccare faciat, sicut Loth uino inebriatur, somno opprimitur, luxuria deijcitur, hi sunt gressus peccatorum delicijs serradunt, his succedit negligentiæ somnus, huic pctā multa. (Sinite vtraque crescere vsq; ad messem.) Longum spaciū impijs apparet hoc, q̄ dn̄s eis cōcedit vsque ad mortem, dn̄tque nō est pe vastitas, ædificemus domos, ducūt in bonis dies suos, & in puncto ad inferna descendunt. Sed vñ nosti ò hō, mortē lōge esse: venit finis, finis venit, dn̄s prope est, ecce venio cito, & cū venerit messis pibūt fundit impij. Cū 24. millia hoium qui adorauerūt Beelfegor (qui erat Deus luxuriæ) postrati sunt in deserto, Moyses ostendit iugulatos peccatores iustis, dicens, aspicite qualis fuerit malorum finis. Basil. C Ge. 15. Iob. 21 D Hie. 7. Apo. 1. Nu. 24

A finis,& uos q̃ fęlices, qui ab illa declina
tis. Mirũ profecto nobis spectaculũ pro
ponet in die illo mestis magnę,in iudicio
i.cũ uideamus Synagogã pctõrũ, illosq;
alligatos in fasciculos ad cōburendũ,di-
catque Xp̃s en ò amici mei pctõres igni
destinati s æterno, uos uerò in regnum,
lætabitur iustus, cũ uiderit uindictã,ma
nus suas lauabit i sangu ne pctõris. Sed
initio propositæ difficultati rñdeamus
Psa.53 quib.iõnib. Deus malos tolerat vsq; ad
messẽ,quarum illa prior. (Ne eradicetis
simul & triticum.)Qui.n.hodie zizania
Hiero. est cras forte erit triticũ,Hier. hic datur
Ma.13 locus pniæ,& monemur,ne cito ampute
mus fratrẽ,qa fieri põt,ut ille, q hodie no
xio deprauatus est dogmate,cràs resipi-
scat,quod si hodie eueller,eradicaret tri-
ticũ nõ ꝙ hodie est,sed ꝙ cras erit, quia
ut Aug.dicit,natura transmutare nõ põt
B zizaniam in triticũ,at gr̃a id efficere ua
Augu. let,D.Th.1.p.q.68.art.4.ait,virtus appe
D.Th. titiua sequit̃ apphensiuã,hõ ergo apphẽ-
dit prima principia imobiliter,sed cõclu
siones nõ sic,ita a petit vltimũ finem ne
cessario,sed media libere, vñ in his mu-
tare põt,uec.n. sicut Angel⁹ immobiliter
inhæret,q iõ expectat⁹ nõ est ad pnia,hõ
uero expectat̃. Hic Greg. sup illud Iob.
10.memento q̃so,qd sicut lutum feceris
me li.9.mor.c.36. iõ irremissibiliter pec
cauit dæmon qa tãto robustius stare po
tuit quãto carnis cōmixtione non tene-
batur. Sed hõ accipit corpus, quominor
seipso ẽ, q̃ infirmitas miam mouet indi-
Simile cis. Sicut ait Psa.pie ãt est misericors , &
ppi.ius fiet pctis eorum, & recordatus
est quia caro sunt. Et hac rõne petit Iob
miam, memento, qd sicut lutum feceris
C me,infirmitatẽ carnis cõsidera,& reatũ
taxa. Sicut ergo citharędus nõ frãgit cõ
tinuo cordã distẽperatã,maleq; sonantẽ,
sed eã temperat,& aptat,sic nobis facien
dũ nõ eradicemus zizania, sed curemus
vt triticũ sit . Quis eradicaret Paulum,
Matth. Magdalenã,Petrũ,& similes,cũ
pctõres erant,eradicasset vtiq; triticũ, ꝙ
nũc sũt. Nullius i hac uita desperãda est
correctio,qa ut Psa.ait. Hoies,& iumen
ta saluabis dñe,quẽadmodũ multiplica-
sti miam tuam Deus sub pctõ.ũ frigidi

tate miros thesauros abscõdit dñs,vt ad A
Iob.38.loquit̃,nũquid igressus es thesau Iob.38.
ros niuis, aũt thesauros grandinis aspe-
xisti? Vbi de hac re plura Greg. suscitat Greg.
de puluere egenum, & destercore erigit
pauperẽ, ut sedeat cũ principibus, & so-
lium glor æ teneat, Insanabilis fractura
peccati legi erat, sed non gr̃æ, iam nulla 1.Re.3.
plaga pessima,cui curatio non fit. Scda
ad :dẽ rõ.(Ne eradicetis triticum.) Idest
iustorũ merita , coronasq; elaborandas Aug. de
malorũ psecutione . Vñ Aug.q. Euang. qõne.
versans hoc uerbũ ne eradicetis simul & Euãge.
triticum ait, hoc dr̃, quia boni dũ adhuc
infirmi sunt,opus habẽt in qbusdã malo
rum cõmixtione, sine ut p eos exercean
tur,siue ut eorũ comparatione magna il
lis exhortatio fiat,& inuitent̃ ad melius.
Et idẽ Aug.oĩs malus iõ uiuit vt corriga August.
tur,aut ut p eũ bonus exerceat̃. Pro cui⁹
expositione notãdũ,in oĩb.naturalib.i e-
B periri contrarietatem quãdam, qua alia
agũt alia patiunt̃,& hoc pacto mũd⁹ iste
cõseruat̃,ut patet in elemẽtis,& aĩalib⁹.
Hic illorũ philosophorũ opinio orta est,
qui dicebãt,oĩa fm litẽ fiunt,dicebant.n.
pacẽ oĩũ esse corruptionẽ, litẽ uerò gñã-
tionẽ, quia cũ pax erat oĩum rerũ atomi
iugebatur efficiebaturq; chaos, & confu
sio rerum,cũ uero litigabant atomi,diui
debantur,fiebatq; gñatio oĩum. Quod li
cet sit figmẽtum,sed aliqũo verũ esse cõ-
firmat Arist.ostẽdens,principia rerũ na- Aristo.
turaliũ cõtraria esse debere . Hic or . . .
hẽt,ut oĩs ludus hominũ i quadã li
lite,& cẽrẽtione fit. Eñdẽ ordinẽ in 1. . .a
lib. esse dñs uoluit, ut ppetua is sit iusto
cũ dęmone,cum carne,cũ mũdo,q colle
ctio est hoium impiorũ, & p zizania in
telligit̃. Hinc Eccl.33.cõtra bonũ malũ Ecc.33.
est, & cõtra mortẽ uita, & sic cõtra uirũ C
iustũ peccator,& sic intuere in oĩa opera
altissimi,duo contra duo. & unum con-
tra vnum. In cuius figurã Iud.3.dr̃,hæc
sunt gẽtes,quas dñs dereliquit, ut erudi-
ret in eis Israelẽ,& oẽs, qui nõ nouerant
bella Chananæorũ, & postea discerent
filij eorũ certare cũ hostib.& hẽre cõsue-
tudinẽ pliandi. Cum ergo coronandus
non sit, nisi qui legitime certauerit , oẽs
nos bellatores dominus esse vu t , & iõ

n. iltes

A milites nobis aduersos reliquit, quib. cũ pugnemus, & uincamus. Hac rõne de oibus sanctis Pau. Hebr. 11. enumeratis his, q̃ passi fuerãt, dicit, fortes facti sunt i bello. Ad hoc zizania relicta est, qũo.n. patientia Iob enituisset, nisi Chaldæi essent, a quib. pateret, amici, & vxor, qui eũ uexarent, demõ, q eũ in sequeretur? Qũo Abel uirtus enituisset si Cain non fuisset? Qũo Iacob, nisi esset Labã? Qũo Ioseph, nisi fratres, & dña ei insidias molirent? Qũo Moyses, nisi Dathã, & Abirõ? Qũo Dauid nisi esset Saul, Semel, & Absalõ? Qũo oĩum martyrũ coronæ elaboratę fuissẽt, nisi adessent persecutores eas elaborantes? Non.n. granũ sinapis

Heb. 11

B nisi cõtritũ vim oñdit, nec odorifera, nisi in igne fragrãtia appareant Abel esse renuit, quẽ Cain ma.itia nõ exercet, ferrũ quippe nr̃æ mentis ad cacumẽ nõ põtuenire ueritatis, nisi eum eraserit alienæ lima prauitatis. Et queãdmodum lapis, in optima collocãdus ędificij parte, elaborãdus est, cumq; elaborat instrumenta ferrea cũ elaborantia hebetant, & cõsumũtur, ipse uerò lapis pficit, nec dices, væ lapidi, sed uæ instrumentis. Sic cũ impius psequit iustũ, ne dicas, vę iusto, sed uæ impio i malũ, retributio.n. manũ eius fiet ei. Væ, ait Propheta, Assur uirga furoris mei, non vt flagellato, sed uæ uirgæ. Ad hoc ergo relicti improbi sunt, ut iustos exerceant, ut sint eis, ac Gabaonitę Israeli, de quib. Iosue 9. referuentur quidem, vt viuãt, sed sic uiuant, ut in vsus uniuersæ multitudinis ligna cedant, aquasque cõportent. Indiget iustus uirga, indiget

Esai. 3. Es. 10.

Iosue. 9

C aqua, sit Gabaonita, qui ea illi cõportet. Sed ita malorũ persecutionẽ iustis attẽperat Deus, ut illis sint utilitati, nõ dãno Ps. 124. Non relinquet dñs virgã pctõrũ sup sortẽ iustorũ, ut non extendant iusti ad iniquitatem manus suas, sint inimici eos exercentes, non tamen superantes.

ps. 124

Tertia ad idẽ rõ, relicti improbi sunt, ut iustis tpalib. sint adiumento, uolẽs nãque Deus suos altiorib. intendere, peccatores relinquit, ut tpaliũ curã gerant, iustosq; alant. In figura hoc expressum est 3. Reg. 9. horũ filios. s. Ethæorũ, & similiũ fecit Salomon tributarios, de filijs ãt Israel, nõ cõstituit Salomõ seruire quenquã sed erant viri bellatores, & ministri eius, & pr cipes, & duces, & pfecti curuũ & equorũ. Sicut Israelitas noluit uilib. intendere Salomõ, & adhæc alios cõstituit, ita noluit Deus iustos nimiũ tpalib. intendere, ad id peccatores reliquit. Hic Psa. labores populorũ possederunt, custodiãt iustificationes eius, & legẽ eius requirat. De hoc ad literã Ecc. 2. homini bono dedit Deus sapiam, & sciam, & lętitiã pctõri aũt dedit afflictionẽ, & curam superfluã ut addat, & cõgreget, & tradat ei q placuit Deo. Hoc ẽt est, q̃ superius dictum est de Gabaonitis, Iosue. 9. reseruent qu dẽ, ut viuãt, ut in vsus uniuersæ

3. Re. 9

Ps. 104
Eccl. 2.

Iosue. 9

B multitudinis ligna cædant, aquasq; comportent. Sicut in domo magna, ait Pau. nõ solum sunt vasa aurea, & argẽta, sed lignea, & fictilia, ita in Ecclesia, de qua Baruc. 3. ô Israel q̃ magna est dom⁹ dñi & sicut in domo regia non solũ nobiles, illustresq; sunt, sed infimi quiq; ad infima munera, ita in Dei domo infimi infima curãtes relicti sũt i nobiliũ ministeriũ. Cui⁹ rei figura extat 4 Re. 25. rex Babylonis, de pauperib. terrę reliqt uinitores, & agricolas, principes uero, ac nobiles secũ duxit. De his Phil. 3. qui terrena sapiũt, nr̃a aũt cõuersatio in cęlis est, sapiẽtes terrena ut cõuersantib. in cęlo ministrent, reliqt De⁹. Quarta ad idẽ rõ ẽ, qa nullus est ita iustus, qui nõ peccet, septies q; in die cadat, nec ẽ cõtra quispiam adeo prauus q aliqua bona nõ hẽat, iõ iusti hic tribulant, ut mala exoluat, quę faciunt pctõres uero hic subsistere pmittũ

Rom. 9
Baru. 4

4. Reg. 25.
Phil. 3.

C tur, & plura bona accipiunt, ut hic eis retribuat qđ in iustorũ retributione eis nõ est retribuẽdũ. Hęc ãbo exprimũt Gen. 25. deditq; Abrahã cuncta, q̃ possederat Isaac filio suo, filijs ãt cõcubinarũ largitus est munera, & separauit a filio suo Isaac eos, dũ adhuc ipse uiueret ad plagã orientalẽ, i. bona immobilia Isaac dedit mobilia vero reliquis, T palia oĩa mobilia esse, tps ea mutãs ostẽdit, ęterna uero imobilia sunt, hęc iustis largit Deus, illa pctõribus. Sed qđ ad orientẽ separauit filios concubinarum ostendit prosperitatẽ temporalem, secundum illud Ezec. 8. vigin-

Ge. 25.

Ezec. 8

A viginti quinq; viri dorsum habentes ad tēplū dn̄i, facies, vertebāt ad oriētem, & adorabat ad ortū solis, i. prosperitatem
Grego. tpalē, ut ibi notat Greg. Tpalia uerò cō cedi pp opera bona in pctō facta, doctri
Doc. 4. d. 15. na est oīum sctōrum, de quo doctores in 4. dist. 15. & Aug. asserit, prosperitatem
Augu. Romanis concessam pp moralia bona opera. Et licet meritum proprie non sit in operib. illis sine gr̄a, est tn̄ meritū de cōgruo circa bona tpalia, ut dicit D. Th.
D. Th. Bona. Bonau. & Doctor. loco allegato. Et hoc manifeste patet Ezech. ubi cum Dei mā
Ezech. 29. dato Nabuchodonosor Tyrū expugnasset, ait Dn̄s, non est reddita merces ipsi, nec exercitui eius pro seruitute, qua seruiuit mihi aduersus Tyrum, ego faciam
Hiero. eum regē Aegypti, & erit merces ei, &
B exercitui ei⁹. Vbi Hier. ait, ex hoc q̄ Na
Ps. 48. bucdonosor accepit mercedē boni operis, intelligimus, ethnicos, si quid boni fecerint, nō absq; mercede Dei iudicio prę
Ps. 36. teriturus. Hoc est zizania relinquere ali quo tpe crescere, sed adeo paruo tpe id conceditur, ut nihil reputandū sit. Ideo Ps. ne timueris, cū diues factus fuerit homo, & cū multiplicata fuerit gloria domus eius, qa cū interierit, nō sumet oīa. Et iterum, uidi impium superexaltatum sicut cedros Libani, transiui & ecce non
Iob 5. erat. De quo aptime Iob, ego uidi stultū
Grego. ibi firma radice, & maledixi pulchritudini eius statim. Vbi Greg. firma radice ī terra figitur, qa toto desiderio ī terræ amore solidatur. Vnde primus Cain in terra ciuitatem fecit, quasi in terra fundamentum posuit, attollit uero, cū prospera as
C sequitur, aduersa non sustinet, libere pec
Ps. 72. cat, tunc infirmi trepidant, sicut ait Psa. mei aūt pene mori sunt pedes, fortes uero prospiciunt, quę post gloriam pena se quat, vnde despiciunt, quod foris uī conspicuum, illud est, maledicere pulchritudini eius. Quasi. n. per amęnum pratum in suspendium ducit, qui per prospera in interitū tēdit. Quinta ad idem rō est, ma
Grego. moral. initio. li relinquunt, ut splendeat amplius iusti bonitas, quia oīa pp electos. Qd initio moral. Greg. notat. iō dicit, Iob in terra
Iob 30 Hus esse, ut cōspiciamus, inter gentiles bonum eum fuisse. Hinc ipse ca. 30. ait,

frater fui draconum, & socius struthio- A nū. Hinc. 2. Pet. 2. commendat Loth, qd inter malos bonus extiterit, & iustum 2. Pe. 2. Loth oppressum a nefandorum iniusta conuersatione eripuit. Malorum. n. uita eū tangebat, non delectando, sed cruciādo. Hinc ad Phil. in medio nationis praua, atq; peruersæ, inter quos luceris sicut Phil. 2. luminaria in mundo. Hinc Apoc. dr̄ Ecclesiæ Pergami, scio ubi habitas, vbi se- Apoc. 2 des est Sathanæ, & tenes nomen meum, Cant. 2 & non negasti fidem meam. Hinc Cāt. laudatur Ecclesia, sicut lilium, inter spinas. Opposita ergo iuxta se posita magis elucescunt, sicut q̄ circa imaginem adiacentis ponuntur, eam faciūt elucere amplius, sic malitia pctōrū uirtutem bonorum illustrē magis reddunt. De quā re optime Greg. mor. c. 29. vbi adducit il- B lud Ezec. fili hoīs increduli, & subuerso Grego. res sunt tecū, & cū scorpionib. habitas, 20. mo. ubi ait, ab initio boni malis pmixti sunt c. 20. paleę granis, ut boni fulgeāt ampli⁹, & c.

Dominica sexta post Epiphaniam.

Them. Simile est regnum cęlorum grano sinapis. Matth. 13.

CVm hodiernas parabolas Dn̄s proponere uellet refert Marcus c. 4. prę Mar. 4 misisse Dominus hæc uerba assimilabimus regnum Dei, aut cui parabolæ comparabimus illud? Qua quæstione dum ueluti hæsitabat, cui rei potissimum conferendum esset regnum Dei, magis attētos uoluit reddere auditorū animos, ostēdens eligere se ex multis similitudinib. C eas, quæ potissimæ essent.

Omni uerbo diuino attentio summa debetur, quam vt exigerent prophetę dicebant, hæc dicit Dn̄s, & hęc rō adeo efficax Esaiæ uisa est, ut ea sola a cœlis, & Esai. 1. uniuersa terra attentionem peteret, audite cęli, & aurib. percipe terra, quoniam Dn̄s loquutus est, hodie nō solum Deus loquitur, sed ex thesauris sapientiæ suæ selectissima profert, ad q̄ intelligenda petendum nobis est cum Psa. da mihi intellectum, ut discā mādata tua, licet multa luce p̄ditus esse, multosque annos po-

A fuisse in diuina lege intelligenda, adhuc
in ea erant abscondita alia, & alta secre
ta sapientiæ: ad q̃ nouam lucem exoptat
inde ait, mirabilia testimonia tua, ideo
scrutata est eà anima mea, scrutari, est in
tima penetrare, nec in cortice conquie-
scere, ad hoc nobis gratia est necessaria,
quam Mariæ interuentu petamus.

Cũ hodierna die ad populũ Xp̃s ser-
monẽ h̃ret, nihil loquitur nisi in parabo
lis. sic hodie Mat. (sine parabolis non lo
Chris. quebatur eis.) Quod Chrysost. intelligit,
tunc nihil loquutum præter parabolas,
Psa. 77 ut impleretur illud Ps. aperiam in para
bolis os meũ. Rõnes plutimæ a sanctis
dant, quib. Xp̃s i parabolis loquutus sit,
Dion. de quib. Dionysius de cœlesti hierar. c.
Aug. 1. & 2. & Augu. lib. contra mendaciũ c.
D. Th. 10. & 11. de ciu. ca. 19. & D. Th. 1. p. q. 1.
B art. 9 & 1. 2. q. 101. at. 2. Sed qua potissi-
mum rõne parabolas, quas hodie dixit
proposuerit oñdit Mar. 4. eas proponẽs,
Marc. 4. cũ ait loquebat' in parabolis, prout pote
rant audire, ut se captui audientiũ accõ-
modaret, q̃ rõ a D. Tho. sic exponit', Ad
suauitatem diuinæ prouidẽtiæ pertinet
vt cũ ad creaturam loquitur, accommo-
det se eius naturæ, & modo intelligendi,
hominum uerò natura hæc est, a sensibi
lib. ad intelligibilia, & spiritualia duci,
quia oĩs eius cognitio ortũ habet a sen-
Dion. su. Inde Dion. vbi supra, c. 1. ait, impossi
bile est, aliter nobis lucere diuinũ radiũ
nisi uarietate sacrorum uelaminum cir-
cunuelatum, hac rõne s̃litudinibus, ac
parabolis opus habet. Quod si qui piam
dicat, hac poetarum esse figmenta com-
D. Th. ponentium. Respondit D. Th. vbi supra
C aliter poeta similitudines vsurpat, aliter
Deus, poeta namq; cum fabulosa & quę
nihil sunt, tractat, similitudinib. ea exor
nat, atque eleuat, ut intelligi possint, sed
Deus diuina tractans, s̃litudines propo
nit rõne oĩno aduersa, quia diuina tan-
ta sunt, vt intelligi, ac percipi a nobis nõ
possint in se ipsis, & similitudines, ac pa
rabolæ eas ad nostrum captum trahunt
nobisq; aptant, ac accommodant, ea de-
primendo. Similitudo ergo uobis propo
nit intelligibilia, coaptatq; intellectui. fa
bulosa eleuans, diuina verò deprimens

S̃litudoque illa memorię mandat rem, A
cuius est s̃litudo. Sic adamantem auro
includis, ut seruetur, & illum collo tuo
intorq; portas, sic diuina doctrina in pa-
rabolæ auro conseruatur, ne a memoria
nr̃a excidat, sed ante oculos nr̃os uerset',
in corde meo abscõdi eloquia tua, vt nõ
peccem tibi, uisa. n. parabolę imagine, q̃ Ps. 118
semper ante oculos uersatur, recordatur
continuo rei per illam significatæ, s̃m il Ecc. 39
lud Eccl. 39. sapientiam oĩum antiquo-
rum exquiret sapiens, & in prophetis ua
cabit, narrationem uirorum nominato-
rum conseruabit, & in uersutias parabo
larũ simul introibit, occulta prouerbio-
rum exquiret, & in absonditis parabola
rum conuersabitur, nõ in domus ianua
sistit, sed ingreditur intus, nec in aureis
literis libris stat, ut puer, sed scientiam,
& doctrinam inuestigat. B

Hoc uero in hodiernis parabolis no-
bis est peragendũ.) S̃ile est regnum cęlo
rum grano sinapis, q̃ minimũ est.) Alia
semina minora sunt, papaueris, & rutæ
sed minimũ dr̃ sinapis, ait Albertus ma Albert.
gnus. proportione, q̃a cõparatũ ei, q̃ pro
ducit, minimum est, uel minimum est,
idest, ex minimis, est unum, in arborem
vero crescere dr̃, & aues ibi quiescere, q̃
licet apud nos non ita sit, est tñ sinapis
sic crescens i Aegypto, & terra p̃missa.

Qua s̃litudine illud primo aduerten
dum nobis est. duo esse regna, alterũ ter-
rarũ, alterum cœlorum, q̃ in hoc conue-
niunt, quod ambo regna dñr, sed multũ
per oẽm modum inter se distant. Primo
quoniam magnitudo, pulchritudoq; re-
gni terrarum in exterioribus est, exteri'
magnum, pulchrumq; est, interius uero C
secus. Et sic diuina scriptura illud con-
fert iam cedro, iam arbor cęlos pertingẽ
ti, iam mõti maximo. Sed magnitudo re
gni cęlorum in intimis est, iõ sinapis gra
no cõparatur, q̃ maximũ uirtute est, nõ
exteriori apparentia. Secundo, regnum
mundi principio magnũ est, & pulchrũ,
sed in fine puluis, & cinis est, ut in Da- Dan. 3
nielis. statua ostensum fuit, in qua au-
rum, argentũ, & æs in cinerẽ uersa sunt.
Regnũ Dei contra, initio paruum, in fine 2. Co. 4
vero maximũ. Hinc Deus suos monet,
non

A non contemplari,q̃ nunc uidentur,sed quę
non vñr,q.n.vñr,tpalia sunt,q non vñr
Exod. æterna. Exo.multa in tabernaculi mini-
27. sterium uasa fieri pcipit,sed añ oĩa ait,fa
ciesq; duos lebetes ad suscipiendos cine
res,ut ostendat, primum nobis curandũ
esse vt cineres colligamus, finem rerum
intuentes,initium statuæ aurum erat, at
finis pedes lutei. Ne ergo mireris magnã
arborem Dan.regnũ Nabuc.significãs,
qm̃ succidetur, nec despitias granum si-
napis,qm̃ in magnam arborem crescet.
Quicquid habueris, si Deum non habes
nihil est,si habes eũ,licet nulla possideas
omnia tenes, quia sine Deo illa magna
in nihilum redigentur,& cum Deo gra-
num sinapis in immensum crescet. No-
Cypr. tat Cypr. illud 3. Esdr. cum habitatores
3.Esd.6. Hierusalem templo siderent, nec cogita
B re possent Deum eos perditurum, ne for
te amitteret domum elaboratam plenã-
que auro,& argento,quasi hæc Deus ma
gnifaceret, tunc tradidit eos in manus
Nabuch.regis Babylonis,& domum il-
lam demolientes incenderunt, & popu-
lum captiuum deduxerunt, & tñ ait Cy
prianus, continuo non permisit ignem
tangere uestimenta trium puerorum ser
uorum suorum, ostendat pluris face-
re uestimentum serui sui licet attritum,
quam omne aurum,& argentum. Ideo
lætamini in domino,& exultate iusti,&
gloriamini omnes recti corde,licet enim
modo sitis granum sinapis,aliquando ta
men crescetis in arborem magnam. Cõ-
tra, timeat peccator, quicquid habeat,
C & nihil se habere credat, sine dubio.n.
contingent ei illud Esaiæ, & relinquetur
filia Sion sicut vmbraculum in uinea,&
sicut tugurium in cucumerario, & sicut
Esai.1. ciuitas,quæ uastatur. Dum in uinea fru-
ctus,adest in vmbraculo custos eius, cũ
uero fructus non est, recedit, cum in te
Simile sanctitatis fuerit fructus, aderit tibi do-
minus,recedet uero, quando hic fructus
non fuerit,& vastabit ciuitas cordis tui.
Sed quodnam est hoc cęlorum regnum,
q simile sinapi dr? Hier.intelligit doctri
nam Euãgelij,de qua dr,auferetur a vo-
Hiero. bis regnum Dei Chrys.regnũ Dei,quod
Ma.21 regnat infidelium mentibus, alij Eccle-
Chry. siam, alij Christum intelligunt, sed ut

omnia colligamus in unum,Ecclesia dr A
granum sinapis, est.n. illa initio parua,
tum rõne capitis, tum rõne primorum
parentum, tum rõne doctrinæ, tum rõ-
ne minimi gregis,qui initio ecclesię fuit,
& denique ratione uitæ omni altitudine
terrena destitutę. Primo granũ est sina-
pis ratione capitis,de quo Paulus ait, exi
naniuit semetipsum,non uerbo explicat
Paul.quid uniuersa in uita Christus fece Phil.2.
rit.s.exinanire se, minimum se præsta-
re. Grego.granum fuit, cum moneretur, Greg.
arbor cum resurgeret minimum oĩbus
seminibus,iuxta illud Esaiæ, nouissimũ
uirorum,& despectum. Hinc ille ait,di-
scite a me,quia mitis sum,et humilis cor
de. Secundo ratione Euangelicæ doctri-
næ,quæ minima est. 1.Cor.1.nos prædi- 1.Co.1
camus Christum crucifixum. Iudæis scã B
dalum,gẽtibus stultitiam, & ira,placuit Esa.53
Deo per stultitiam prædicationis saluos Ma.11
facere credentes. Deinde docet nos,om-
nem altitudinem terrenam fugere, pau-
peres esse,humiles abiectos,non malum
pro malo reddentes,& nisi efficiamini si
cut paruuli,non intrabitis in regnum cę
lorum. Et hic est sensus uerborum illo-
rum Christi,qui solueritunum de man-
datis istis minimis dixerat.n. Euangeli-
cas beatitudines,quæ omnes humillimę
sunt,& minimæ. Tertio,ratione eorum,
per quos promulgata hæc lex fuit, 1.Co-
rinth.1.quæ stulta sunt huius mundi ele Mat.5.
git Deus,ut confundat sapientes, quæ in
firma sunt,ut cõfundat fortia,& ea,quæ
non sunt,ut ea,quæ sunt destrueret,sanè
minimi sunt hi de quibus dr,ea,quę non C
sunt,& 1.Corint.vsque in hanc horam, 1.Co.4
& esurimus,& sitimus, & colaphis cedi
mur, tanquam purgamenta huius mun
di facti sumus omnium per ipsem a us-
que adhuc Vnde ille ait,q uni,ex his mi
nimis fecistis. Denique initio pauci in ec
clesia erant,ut eis diceret Christus,nolite
timere pusillus grex,ecce Ecclesiam om-
ni rõne minimã,granumq. sinapis. Cre-
scens uero maior fuit omnibus oleribus
est.n. lapis ille abscissus sine manibus q
confregit statuam, & creuit in mon-
tem magnum, & impleuit uniuersam
terram Da.2. Vere fons paruus creuit in Dan.2
fluuium magnũ,& in aquas plurimas re

A in orationis exercitio, in omni denique; perfectio ne? Aggæi.1. ponite corda uestra super aīas uestras, seminastis multū, & intulistis, parū, comedistis, & non estis satiati, bibistis, & non estis inebriati, operuistis uos, & non estis calefacti, & qui mercedes cōgregauit, nisi eas in sacculū ptusū, Hoc tibi cōtigisse, causaris, q multis diebus seminasti in orone, eleemosynis, cōfessione, cōione, & oīa vrā in sacculū pertusum cōgregata. cū profectū aīæ tuæ nō uideas. Ego uero tibi rñdeo, tu uis arbor esse magna, sed non cogitasti, quō prius fieres granum sinapis, nunc uero hāc regulā tibi statue, minimū in oīb. te ipsum fac, multa potes facere, qb. humilieris, qbus minor appareas, ēt seruata status tui forte, aliqd pōt de pretiosa veste, & supellectili tollere, aliqd de ciborum apparet minuere, cū minimis, & humilib. cōuersari, cura deniq; nouissimum uirorum te efficere, q si hæc perfeceris, sine dubio granū sinapis eris, crescesque in oī opere bono fructificans in arborem grandem. Qui. n. minimos se exhibent, Deo placēt q humilib. dat gratiam. Quidnam aliud esse putas, q Deus ab initio sæculi paruos maxima beneuolentia est prosequutus, & humilia respicit in cęlo, & in terra? An nō duo primi fratres erāt Cain, & Abel, è quib. minorē elegit, maiorē reprobauit, deniq; respexit Dñs ad Abel, & ad munera eius, ad Cain aūt non respexit Duo item Abrahæ filij Ismael, & Isaac, Ismael natu maiori reiecto, in Isaac ait, vocabitur tibi semen, sic ēt cū reliqs minimis se habuit, de quo alibi plura diximus. Veniens vero in mundum hoc idē ingeniū oñdit, increpans phibentes paruulos ad se uenire, finite paruulos ue nire ad me, talium est. n. regnum cęlorū. Sed vt quid hæc? non placet Deo pusillū corpus? in mysterio utiq; hæc facta sūt, vt oñdat De⁹ placere sibi humiles Aug. ad heremitas, audite miraculum magnū fratres, erigis te, & Deus fugit a te, accedet homo ad cor altum, & exaltabitur Deus, humilias te, & Deus descendit ad te, quare hoc? quia excelsus Dñs, & humilia respicit, & alta a longe cognoscit, humilia respicit, vt extollat, alta a longe cognoscit ut deprimat. Accedit ad Deū Pharisæus, & fugit Deus ab eo, elongat se Publicanus, & Deus venit ad eū. Sed hoc uobis mirandū valde est, q fidelis, q gloriāt se caput hre Xpm Dñm humiliatū, qui eius humiliationē, cruceq; adorat qui in Ecclesia versatur, q schola est humiliaris, tanq grani sinapis gloriaturq; q a parentib. antiqs sit in hac Ecclesia, qua dicit antiq sua domum, (su solar,) adhuc tñ humiliari erubescit. Si aliquis glorieť, q in statu sit, uel illustrium, vel mercatorum & tñ erubesceret opa exercere illius, irridēdus esset quasi stultus, vel erubesce statū, & opa eius, vel si de statu gloriaris de op b. ēt eius gloriare. Sicut ergo in arte aliqua crescere neutiq pōt, q opera artis illius erubescēs ea non exercet, ita in Ecclesia minima ut sinapis crescere nō pōt, q se non humiliat ac deiecit. Optime ergo arguit. 1. Pet 5. humiliamini igitur sub potenti manu Dei vt uos exaltet i tpe uisitationis. Sequitur in Euāgelio. (Qd accipiēs hō seminauit i agro suo.) Maximū hic notatur mysteriū, cū Xps dñs tot hrēt semina, q seminare poterat in agro suo, oīb. relictis, granum sinapis seminat, potuit eligere sibi delicias, diuitias, dignitates, & tñ non hæc eligit sed humilitatem, & crucem. Posuerat in paradiso arborē uitæ, nunc aūt i Ecclesiæ paradiso granum sinapis. Vis tu seminare delicias, diuitias, celsitudinē, Xps contraria seminat, & q sunt Xpi carnē suā crucifixerunt, in laborib. plurimis in carcerib. abūdanter i mortibus frequēter, circuierūt in melotis, & in pellib. caprinis, egentes angustiati afflicti. Et sic monemus oēs obsecro uos tanquam aduenas, & peregrinos abstinere a carnalib. desiderijs, Hortum florū tu tibi velles, dat tibi Xps granum sinapis velles delicias, dať tibi crux. Præceptum in lege fuit, nō semines terr diuerso semine, uelles seminare in corde tuo semina duo, fidē Xpiani, & uitā ethnici, uelles Deo placere, & mundo, hæc simul esse non pnt, qm eino contraria sunt. Vt vim sinapis adimas, mel misces, uelles cum Euangelij fide delectationes tuas miscere: Xpo & carni inseruiēs, sed q in carne

Aggæi 1.
B
C
Matt. 19.
Aug.
B
1. Pe. 5.
Gen. 2.
1. Pe. 5.
Leui. 9.
Rom. 8

A carne sunt Deo placere non pñt. Non
Deute. induceris ueste, q̃ ex lino, lanaq; contexta
22. sit, ut dr̃ in Deute. Velles in vestimento
tuo duas telas, gentium, & Christi, sed
hoc impossibile est. Hmõi est qui au-
dit sacrum et mulieres respicit comptas,
Nu. 20 qui delicias sequit̃ Xp̃m credens, Semi-
na ergo in agro tuo sinapim duntaxat,
crescet in arborẽ in qua requiescũnt cęli
aues. Hoc oĩnõ impossibile uĩ pc̃tóri, φ
in cruce, & pęnitentia sit delectatio, pax
que inuenienda. Hæc fuit Moysi dubita
tio, & incredulitas, cum ei p̃cipit̃, aquam
educere de petra ea uirga, qua aquas in
sanguinem uertit, & mare siccauit, quõ,
inquit, hac virga, aquam educere potero,
B qua contraria effecta sunt? & quo pacto
ex petra aqua exire poterit? Sitis colla-
tionis & gaudii aquas, ait tibi Deus, su-
me uirgam pænitentiæ, sume flagella p-
cute corpus tuum, & inuenies requiẽ aię
tuę, dubitat peccator, & ait, an consola-
tio mihi erit aquaque refrigerij ea virga
qua sãguinẽ elicio? certè ita fiet Dei gra-
tia. Quod dubitaret Moyses non mirũ,
id.n. viderat nunq̃, sed nec audierat, at
quod fidelis hæc dubitet mirũ cũ id sæ-
pius & uiderit, & audierit ab oĩb. sc̃tis q
in cruce gloriati sunt & in ea requiẽ iue
Iudith. nerunt. Mãdibula asini fuit Sãpsoni gla
16. dius, quo plurimũ fudit sanguinẽ, & ea-
dẽ fuit illi fons aq̃ scaturiens, pnĩa.n. gla
dius est carni, spũi uero fons gaudij. Mi
ra p̃fecto virgæ potentia, qua post quã
Moyses expertus fuit, semp manu tene-
bat, vt scriptura testat̃, quia iusti experti
Exo.17 pęnitentię vĩ eã semp manu tenẽt. Si aut
Amos hac relinquas virgã & ab ea fugeris, acci
5. det tibi illud Amos, q̃ fugiẽs vrsum of-
C fendes colubrũ, fugis tu pñię aspergita-
tẽ, & offendis maius suppliciũ memorẽ
in culpa. (Sile est regnum cęlorum fer-
Hiero. mẽto, &c.) Satũ mẽsura est, ait Hieron.
ex Iosepho continẽs modiũ, & dimidiũ
Italicũ fermentũ variè in scriptura sumi
Mat.16 tur aliqñ p humana dortrina Matt. 16.
Orig. cauere a fermento Pharisæorũ, q hoium
hom. 5 traditiones docebãt. Vñ Orig. hom. 5. in
in Leu. Leuiticũ ait, cũ fermentũ a sacrificiis pe
nitus excluserit, Leu. 2. postea tñ Leui. 7.
super fermentatos panes sacrificiũ poni

p̃cepit, sed iniuere, quia nõ pars sacrifi- A
cij sunt, sed super eos sacrificiũ ponit̃, qã
humana doctrina non admittit̃ ad diui- 1.Co.15
na mysteria, bene tñ sup illã poni pñt,
eloquenterq; tractari. Sup fermentũ po
suit sacrificiũ Paul. 1. Cor. 5. dicens, cor-
rumpunt bonos mores colloqa praua,
& ad Tit. 1. Cretenses sp mendaces, ma-
læ bestiæ, uentres pigri, sicut quidã ipso-
rum poetæ, q̃ sũpsit ex fermento Græco-
rũ. Scd̃m fermentũ sign̄at nequitiã cũ.n.
fermentũ massam transmutet qñ fermẽ
tũ malũ est, & ex iniqua massa relictum
vitia tũ deniq;, massam totã perdit, sic si
in malũ mutet̃ hõ fermẽtum malitiæ ei
adhæsit. 1. Cor. 5. expurgate uetus fermẽ
tũ, ut sitis azyma. Vñ Orig. hom. 23. sp B
Nu. celebritatẽ azymorũ celebrat, q fer- Tit. 1.
mento caret neqtiæ. Vñ cũ dr̃, si aliquid 1.Co. 5
fermenti reperiat̃, exterminetur aĩa illa Orige.
de populo, pp malitiam dictum est, quã homil.
esse in nobis Deus non patitur. 23. in

Tertio significat Christi doctrinã, vel nu.
Xp̃m ipsum, uel Apostolos mundũ fer-
mentantes, & in bonũ transmutantes.
fermẽti calor, ut Arist. docet humidũ pa Arist.
nis maturat, leuat, sapidũ reddit, & dige
stioni p̃parat, cuius signũ est ait Aris. qa
nihil de fermento fm subam materialẽ
in pane inuenies, qa totũ spirat in spũm,
& ubiq. p pastã diffundit̃, sicut spũs per
corpus. Hæc uero operatur i nobis Xp̃i
doctrina, sumus nos massa isipida, vsui
inepta, tria sata habemus singuli, rõnẽ,
irascibilẽ, concupiscibilem, erat et mun-
dus uniuersus an Xp̃m massa talis, qua
lis sine gratia esse poterat, in tria sata di-
uisus in tres, s. mundi plagas, sed diuinũ
uerbũ per uniuersum sparsum est mun- C
dum quasi fermentum, & illum sapidũ Sap. 7.
effecit, impleritq; est illud Sap. 7. per na-
tiones in aĩas sanctas se transfert, ami-
cos Dei, & p̃phetas constituit. Lex uet⁹
in suis solemnib. azymos panes dabat,
fermẽtare nõ potuit, q̃ grãm Xp̃i nõ hẽ-
bat. Hæc uero mundi fermẽtatio dura-
bit donec totum fermẽtatũ sit, qa vt dr̃
Matt. 24. prædicabitur Euangelium re- Matt.
gni in uniuerso orbe, & tunc erit finis 24.
Ambr. in Lucam, fermentũ est Christus Ambr.
Dominus, quia licet ex eadem farina, q̃ in Luc.
massa

A massa, sed diuersa ui, sic Xp̃s in humana
1. The. natura, sed ut diuina fermẽtat tria lata,
5. spiritum aĩum, & corpus 1. Thes. 5. ipse
autem dñs sanctificet uos per oĩa, ut in
teger spũs uester, & aĩa, & corpus sine q̃
rela in die dñi nostri Iesu Xp̃i seruetur.
Tunc vero fermentatum est totum, cum
diuina grã totus hõ interior, exteriorque
Deo subijcitur. Et idẽ ser. 5. sicut frumẽ-
tum cum in cumulũ conspergendum est
farinarum cõstringit, cõminuit, disputa
tur, & ipsum oẽ dissoluit, ut dispersã illã
farinę multitudinẽ in unũ vigorẽ cõstrin
gat, atq; in solidum corpus redigat, qđ in
pulueris modũ ipsa diminutione langue
bat, faciatq; coniunctione sui uti lem esse
massam, q̃ propria dissolutione uidebat
Ioã. 11 inutile, sic Xp̃s mundi fermẽtum diuer-
B sis passionib. confractus, ut sic oẽ genus
hoium solidaret, & filios Dei, qui erãt di
spersi, congregaret in unum, & sic in cor
pus eius reducti, qm̃ sumus corpus Xp̃i
Eph. 5. Eph. 5. Ex qb. colligitur, qualis mundus
erat sine Xp̃o eiusq; doctrina, qualis nũc
hõ, q̃ sine Xp̃o est inutilis insipidus, ve-
Ps. 38. runtamen uniuersa uanitas oĩs hõ uiuẽs.
Hinc sępissime pc̃tõr insipiens dr̃, quasi
sine sapore. Iustus uero sapiẽs, quia sapi-
dus. Nunc ergo nullus caułari potest na
turã suã, dicẽs bilis in me dominatur, uel
sanguis me cõmouet, iã fermẽtũ in mũdũ
venit hoies trãsmutans in Deum, & ex
tygribus, et leonibus reddẽs agnos. Hęc
Ro. 6. dicant, q̃ natura ducunt. Turcæ Scythę-
que hæc loquãtur, qbus fermentum Euã
Ez. 34 gelij non est, sed Christianus, cui est ad
C manum fermentum, cõuatur pc̃m̃ uo-
bis non dominetur, non. n. estis sub lege,
sed sub grã, dominat in te pc̃m̃? impossi
bile tibi apparet ei repugnare? ignorans
legem, in qua es, lex ista ait, dabo uobis
cor nouum, & spũm nouum ponam in
medio uestri, recipe diuinum sacrm̃, qđ
uere fermentum est hoiem mutans, in
Ioan. 6 Christũ, ut ille dicit, in me manet, & ego
Iaco. 1 in eo, Iac. 1. in mansuetudine suscipite in
situm verbum, quod potest saluare aĩas
vestras. Si homo captiuos redimeret, qui
Simile catenis plurimis teneretur, si soluto ptio
vincula eorum nũquam soluerẽtur, sed
cathenis ligati perpetuo incederent, non

esset illa perfecta redemptio. Nunc ãt co A
piosa apud Deum redemptio est, nos er- Ps. 129
go liberauit ille a dæmonis seruitute
uincula etiã disrupit, disrupisti vincula
mea, tibi sacrificabo hostiam laudis. Au Ps. 115
di clamantẽ, qs me liberabit de corpore
mortis huius: grã Dei per Iesum Chr̃m
alia. n. gratis Chr̃s mortuus esset, tibi er- Ro. 7.
go facilis medicina est, fermentum pro-
pe est. Insignes illæ uictoriæ, qbus Deus
suos olim mirificauit, in lege grã cõmu-
tatæ sunt in spũales uictorias oĩum ini- Luc. 6.
micorum nostrorũ. Ad hoc cũ uenisset
testatur, qui dicit, ut sine timore de ma-
nu inimicorũ nr̃orũ liberari, seruiamus
illi, sicut. n. tpalia promissa in lege facta,
spũaliter promissa nobis sunt, sic uicto-
rię uictorias spũales ostendunt. Sed ais, B
appetitus ego uim sentio captiuantis
me in legem pc̃ti, gratiæ uero uim non
experior. Respondetur, primum oĩum
in mundi conuersione mirabilis profe-
cto apparuit fermenti huius uis, dum fer
mentatus est, uniuersus mundus par-
uo fermento adhibito duodecim Apostо
lorum, sed in te, qui minores mundus, si
eius vim non experiris, primũ illud pro-
uenit ex eo, quod a Deo petere auxilium
non uis, nec eo oblato uti facile, q̃ in pu-
teum cecidit, exire inde põt, oblato sibi
fune, sed si eã non petit, & oblatã reijcit,
non exibit. Quo experiri vis grã uim, si
eã a Deo petis? & oblatã tibi reijcis? Se-
cundo, multa facis, qbus obicem grã po
nis, inimicis tuis arma, largiris, dũ corp⁹
tuum delicate nutris, in peccati occasio-
nibus uersaris. Si cũ ab hostib. obsessa ci C
uitas, & a rege auxilium eius postularet,
alia ex parte inimicis arma, ciboſq; præ-
beret, ut qđ, illi auxiliũ ferendũ est: Quid
ergo tu causaris vim gratiæ non tantam
esse, quam tu reijcis? cuius auxilio vti
non uis? imo hostib. arma ministras dũ
corpori delicias tradis? Accipe ergo fer-
mentũ, recõde illud in corde tuo, in cor-
de meo abscondi eloquia tua, ut non pec
cẽ tibi, & tunc eius uim experieris. Fer- Ps. 118
mentum etiam homo spiritualis est, qa
alios in Deum ducit, qualis omnis fidelis Mat. 5
esse debet, ut illud impleat, sic luceat lux
uestra coram hominibus, &c.

A

Dominica in Septuagesima.

Them. Voca operarios, & redde illis mercedem, &c. Matt. 20.

SIcut in morte dñi pannis luctuosis domus uniuersa operitur, sic hodie ecclesia tristib. induitur, quod primi hois casum, & mortem repræsentat. Nec vero ideo contemnenda domus, quod luctuosa sit, Salomon.n. postquam superbam sibi domum ædificauerat, & domum filiæ
Eccl. 7 Pharaonis, & domum saltus, pℓegit sibi
Eze. 8. domũ luctus, dicens, melius est ire ad domum luctus, quam ad domum conuiuij. Cum omni etenim dulci esca hamus latet dæmonis. Sic rex Tyri in delicijs paradisi perijt, & Adam se, & nos in paradiso perdidit. Si ergo in domo deliciarũ
B perditi sumus, inueniamur in domo luctus. Talis hodie Ecclesia facta est ideo suspendit citharas, & aleluya, ad hęc gratia necessaria est.

Hac parabola intendit Xp̃s dñs ostẽdere, in quo sit meriti magnitudo, occasione iuuenis diuitis, quia pueritia mandata seruauit, sed auditis consilijs, tristis abscessit, qua ratione nouissimus factus est, & Apostoli, qui serius in uineam venere dominicam, primi facti sunt. Est ergo notandum, meriti magnitudo ex tribus præcipue pensatur, primo, ex diuturnitate temporis. Hac rõne, qui longo tẽpore tibi adhęserunt ministri, maiorib. muneribus afficiũtur, hac ratione merita latronis magna non extiterunt, simi-
C liter eorum, quin licet multis annis, sed in Dei gratia paucos vxerunt. Solũ Deo
Sap. 4. viuis tempus illud, quo in gratia es. Sap. 4. senectus uenerabilis est, non diuturna, neq; annorum numerũ cõputata, cani autem sunt sensus hominis, & ætas se
Iob. 3. nectutis uita immaculata. Hinc Iob. 3. de die peccati dr, non computetur in diebus anni, nec numeretur in mẽsibus.
Ps. 38. Caue ergo, ne & tu dicere possis illud Ps. ecce mensurabiles posuisti dies meos & substantia mea tanq̃ nihilum ante te, mensurabiles dies, idest, breuissimos, vnde substantia meritorum minima est, multum sint dubio in Dei domo defertur senioribus seruis, sic Ezechias ait. memento quęso, quod corde perfecto seruierim tibi. A

Secundo pensatur magnitudo meriti ex arduitate seruitij. Sunt tibi duo Simile
famuli primus per decem annos tibi obsecutus est, secundus per unum mẽsem, sed hic hoc mense tui causa uitam periculo exposuit, te a morte, & inimicis seruauit, plus habet coram te meriti hic quam ille. Hac ratione quilibet martyr excedit omnem confessorem quan- D.Th.
tumuis magnum (ait D. Thom. de ueri- de ver.
ta. q. 26. articu. 6. ad 8.) in præmio occi- qu. 25.
dentali, & in essentiali excedet multos arti. 6.
qui diu Deo seruierunt, licet martyr par ad 8.
uo inseruierit tempore. Hac ratione merita latronis iusti magna fuere, quæ priori ratione magna non erant. Hac
de causa parua sunt merita nostra, quia B
in his, quæ facilia sunt Deo obsequentes, in difficilibus deficimus. Contra
quod dicitur. 2. Timot. 2. Labora sicut 2. Ti. 2
bonus miles Christi Iesu. Bonus miles eo properat, ubi maximum imminet discrimen, & sicut debilis uulnere accepto deficit, fortis eo magis accenditur ad pugnandum. Sic uerus Dei seruus vbi difficilem inuenit pugnam, eo se committit, & quasi in pręceps, & in baratrum discrimini se dat, sciens, quod prius merebatur propter operis bonitatem, nunc etiam propter difficultatem. Dicitq; quod Dauit regi Achis in die belli, nunc uide-
bis, quę facturus est seruus tuus. Ita cum 1. Reg.
arduum quid, aut difficile tibi occurre- 28.
rit, dicere Deo debes, nunc uidebis, quid C
tui causa faciam, aut patiar, nunc fidelitatem in te meam ostendam. Hinc sancti discrimina maxima obiere, et ob hoc ma-
xima fuerunt merita eorum, & præclara 2. Reg.
laude digna, ut ducum Dauid. de quibus 23.
diuina scriptura memoriæ prodit eximia gesta.

Tertio proditur meritũ ex maiori gr̃a & charitate. Sunt tibi multi famuli, sed vnus iuuenis gratiam in oculis tuis, & solo amore ducitur in tui obsequio, ni-
hil sibi lucri appetens, huius obseq̃a gra- Simile
tiosa tibi sũt. Hac ratione oblatio uidua offeren-

A offerentis duo æra minuta maximi fuit
meriti, & ob hanc cām ondītur hodier-
Luc. 21 na parabola, eos qui nouissima hora in
vinea laborauerunt, plus pmij assecutos
licet.n. Deus pmium ad mercedē det sm
meritum, grām tñ pro beneplacito dat
maiorem, vel minorē, diuidens singulis
pro vt vult nec pt, quispiā causari, q mi-
nuit acceperit. Sicut.n. in creatione nulla
creatura ex postulare cum Deo pt, q al-
tiori natura donata non sit, quia cum oīa
fecerit ex nihilo, q uoluit, cuiq; dedit, de
eoq; grās agere dēt creatura, qa cū nihil
esset aliqu d facta est. Sic in gratuitis oīa
fecit ex peccato, q est ex nihilo, vñ cum
plus, uel minus grǣ cuipiā datur, nullus
causari, uel conqueri iuste pt. Hinc est, q
B cum laborantib. vndecima hora in lege
grǣ maior sit collata grā, q̄ in lege natu-
ræ, & scripta, maiori ēt donantur mercē
de. Et cum Apostoli primitias spūs ha-
buerint, nullus eis æquari poterit quātū-
uis laboret pp eorum excellētiore grām.
Ioan. 1 Meritò uerò hac vltima hora maior est
hominib. collata grā, quia Xp̄s eius fons
præsens extitit illi, & hoc in uniuersum
contingit, quod, quo res magis appropin
quat fonti, & causæ alicuius perfectionis
eo plus recipit, quod propinquus est igni
callidus, quod soli, lucidus, quod aquę fri
gidus. Sic cum de plenitudine Xp̄i om-
nes accipiant grām propinquiores Xp̄o
eam plus debuerunt participare. Et præ-
terea, gratia seruat naturæ ordinem, quę
C ab imperfecto ad perfectum pcedit, pri⁹
.n. est quod imperfectius, ut patet in gra-
dibus essentiæ, & fructibus terræ, & om
nis ars quæ naturam imitatur procedit
Heb. 7. ab imperfecto ad perfectum, sic ergo gra
tia fuit initio in lege naturæ, & scripta in
gradu imperfecto, ideo Pla. dicit statum
illum puerorum, & nihil ad perfectum,
legem adduxisse, iam vero status est uiro
rum. Cooperatio uero eorum, qui maio-
rem gratiam receperunt ultima hora ap
paret in eo, quod nulla facta conuentio-
ne in uineam uenerunt. Quod charitatis
maioris argumentum est, dum non mer
cede, sed amore ducti sunt.

Ex dictis vero sequitur manifeste, te-
neri nos, qui in hac vltima hora sumus,
præcedere eos, qui in lege naturæ, & scri

pta uersati sunt, fratres nouissima hora A
est, in lege gratiæ uocati sumus ad uineā,
& cui plus datur, plus, & exigitur ab eo.
Ideo monet nos. 1. Pet. 2. vos autem ge- 1. Pe. 2
nus electum, regale sacerdotium, gēs san
cta, populus acquisitionis, vt virtute an-
nuncietis eius, qui de tenebris vos voca-
uit in admirabile lumen suum. Sicut er-
go ex copiosiore pecunia plus lucri, ex
maiorib. uirib. plus laborib. ita ex abun-
dantiori grā copiosior petitur fructus,
Quemadmodū.n. qui sterile prædiū ali-
cui locat, non tot fructus ab eo exigit, ac
ab eo, cui prędiū locat abundans, ac pin-
gue, sic antiquis dedit Deus legem sterilē
elemēta vacua, egena, & infirma, ut Pau.
ait, lex uero grǣ, & eius sacrā grām con- B
tinent, pinguia, & medullata sunt. In il-
la.n. lege grā erat per participationē, &
quasi per reuerberationē a nr̄a in illam,
quia Xp̄o oīs participatur, qui nr̄ę legi
adest uerè, & realiter antiquæ soli figu-
ratiue, & reuerberatione colligit, sic in
grā philosophādū est. Iā Euāgelij, in quo
hæc describunt verba pensemus. (Exijt
primo mane.) Libenter huic opi incūbit,
iō summo mane ad illud surgit, qui ut
miam operatur uenit, & hoīes ad se trahat
sed ut iram exerceat, atq; uindictā, uespe
ri venit, ut Adam deambulans ad auā
post meridiē, deābulās, non currens, sed Gen. 3.
ut miserat, ascendit sup Cherubim, &
volauit super pennas uentorum, sup pen
nas uentorum, summam ondit uelocita- Psal. 17
tem, qa citissimus aer est, sed si ei adde- C
res alas oīno uelocissimus esset ut Deus
misereatur uelocior est alato uento, si eo
indiges, inuoca eum: citius tibi aderit q̄
alatus aer non erit quasi Hispanicū auxi
lium, q tardū dr, vt vero irascatur diffici
lis est Hieroglighicis literis Aegyptii v-
tebantur, Deumq, pingebant longis na-
ribus, sic ēt Deus hieroglyphicis ad eos
loquebatur, unde ait: patiēs, & multum
misericors, ubi Hebræa habent longis Psal. 144
narib. non breuib. quia, nō facile eius ira
corripiet, peccasti, & in tantum ultionē
differt ut prius pæniteas, quam ultionē
adhibeat. Sed ad quid exit Deus? (Con-
ducere operarios.) Licet nos Deus non
conduceret, teneremur ei inseruire, sed
sic aliquid causeris, cōducere te vult Pa-

ratus

A trus ad Clem. lib. 1. recognitionum ait.
Clem. Si in paupertatem hō deuenerit, & ob id filius negaret eum prēm suum, & adhæ-
Simile reret diuiti quasi parenti, abominādum hoc filij facinus esset, licet ergo Deus pau per esset, & dæmon diues, Deum desere re non dēremus, q a pr̄ est, ne audiremus
De 32. exprobrantē Deū, q te genuit dereliquisti, & oblitus es dñi creatoris tui. Sed iā attēde, diues ē pr̄ tuus, cōducere te vult, quasi pr̄i teneris ei sine conductione ser uire, sed non id exigit, sed quasi alienus esses, te conducit, quis iā negabit parērē diuitē conducentē, & mercede tāta? Nouit Deus naturam hoīum, quasi cōditor eius, hoc inter Deum, & hoīem interest. Deus, ut natura nobilissimus, nihil agit necessitate, aut utilitate ductus: nam cū potuisset mundū ab æterno condere, no
B luit, sed in tpe, ut onderet nulla necessitate, aut vtilitate ad hoc motum, sed sola bonitate. At hō adeo egens, & lucri lupi
Seneca dus est, ut sine utilitate non moueatur, et
Arist. iō licet uirtus p se eēt expetenda, quia ut Seneca ait, rerū honestarū fructus in ipsis est, & Arist. in problemantib. ait, in Olympo uirtuti, & spiæ nulla fuisse præmia proposita, cū cæteris certaminib. proponerentur, qa nec in terra digna his p̄mia inueniri pn̄t, & quia ipsa sibi p̄mia sunt, nihilominus in agnoscens. Deus nos lucri cupidissimos conducere nos
Luc. 6. vult. Sic Luc. 6. ait, mensurā bonā, & coagitatam, & superfluē ē dabūt in sinus ue
1. Co. 15 stros. Et 1. Cor. 15. itaq; frēs stabiles estote, abundantes in oī ope dñi, scientes, qm̄ labor uester non est inanis in dño.
Esa. 45 Et Esa. 45. non dixi Iacob, frustra q̄rite
Psa. 18 me, qm̄ ut dr̄ Ps. 18. etenim seruus custodit ea, & in custodiendis illis retributio multa. Hæc uero retributio, quæ priscis
C longe erat, cælo nondū p Xp̄m reserato
Esa. 40 iā ppe ē corā oculis. Esa. 40. ecce merces eius cum eo, & opus eius coram illo, i. in promptu hēt mercedē operis, q̄ laborantibus tribuat. Si ergo laboras, ne angustie ris, quiescat vox tua à ploratu, est merces operi tuo, ait Hier. conductus ad ui-
Hie. 31 neā es, nō gratuito venisti. Tu uero tanta mercede a Deo conduci non uis, sed è de mene nullo, uel fere nullo pretio. Thr. 5.
Thr. 5. Aegypto dedimus manus, & Assyriis ut

saturaremus panib. pane solo accepto in A
uinea dæmonis laborare uis? sed nec hūc integrū accipies, ut ibi subditur, pellis nostra exusta est quasi clibanus a facie tem Luc. 15
pestatū famis. Sicut pdigi contigisse, Euangelica narrat parabola, qui fame peribat, nec siliquas porcorū accipere poterat (Sed conducit operarios.) Pr̄ familias cōducēs Deꝰ est, cōducti oparij hoīes sūt filij eius, & qa pr̄ est, eos opari vult. Cōstituerat Deus a principio paradisū, in quo posuit hoīem, quē plasmauerat, oīmoda requies erat, nō ibi cognouit hō Deū, expulit eū inde, dicēs, i delicijs ñ me agnoscit. Sic Salomon; diuitias ne dederis mihi, ne forte satiatus alliciat ad negandum Deum. Hac ergo rōne ex paradiso fecit Deus hoī uineā, i q laboret, & ex dlitijs i Gen. 2.
laborem eū uocat, dicitq; illi, in sudore B
vultus tibi uesceris pane tuo. Quid ha- Pro. 30
beant deliciæ nescimus, hoc tn̄ planè nouimus, q hoīē dissoluāt, & pdant. Dauid i psecutionib. iustissimus, nec d inimico uindictā sumit, i delicijs uero fidelē trucidat seruum. voluit Achab ex uinea hortū facere deliciarū, & Iezabel id pficit,
sed a canib. lacerat. Status tuus laboris ē 2. Re. 11
uinea data tibi est, in qua labores, tu eam uis hortū facere deliciarū, & i labore ho 3. Reg. 21.
minū ñ eē, sed oī excusato laborē deliciari, pibis planè. Nè uerò dicas filius Dei
sū magni regis filij laborare nō dñt, ue- Psa. 71
nit naturalis Dei filius, ut laboret: ne tu laborē detrectes, quāto tpe hæres paruulus est, nihil differt a seruo cū sit dñs oīū Gala. 4
tanq̄ seruus laborib. traditus est, in laborib. a iuuētute mea, p hos labores ducit Israel ad terrā pmissā: p eosdē tu ducendus es, ut decenarium recipias beatitudi Psa. 87
nis. Manasses in delicijs regni perditus, in captiuitate inuenit Deū. Et Paul. ipse in paradiso reuelationum securus nō e- 1. Co. 12
rat, ideo datus est ei labor, stimulus, Sa- C
thanæ, qui eum colaphizet. Quicunque ergo sis, tenebris laborare, uocatus es in laborem: putant principes mundi nihil ad eos pertinere laborem, sed non sic: quia homo nascitur ad laborem, & om- Iob 1.
nis homo ut Iob ait, nullus. n. ab opere suæ salutis uacare debet, nullus a pñiæ labore, a sustinenda tribulatione immunis, nullus denique otiari permittitur.

Sed

A Sed exijt primo oẽ, hora tertia, sexta,
nona, & undecima.) Vbi primo aduerte
hoc Euangelio oẽm excusationem tolli
pctõris, nullus. n. dicere põt se non uoca-
tum, quia oẽs uocat, & oĩb. horis, ego sto
ad ostium, & pulso, in oĩ lege, in oĩ homi
Apo. 3. Esa. 65 num statu. Ita Greg. Hinc Esa. expandi
manus meas tota die ad populum incre
dulum, qui graditur in uia nõ bona post
cogitationes suas. Memor esto, quot in-
spirationib. pulsauerit cor tuum Deus,
quot audieris conciones, quot cõsilia re-
cta, oĩa hæc Dei uocationes sunt. Sic
Hiero. Hier. misi ad eos oẽs seruos meos pro-
phetas p diẽ, cõsurgens diluculo, & mit-
tẽs, & non audierunt, nec inclinauerunt
aurẽ. An non merito tecum expostulabit
Deus, qđ dæmon uix ad te oculũ conui-
uet, & eũ sequeris, plenè non uidisti mu
B lierẽ, iã concupisces, & cũ te Deus toties
uocet, non eũ sequeris? ianuã cordis tui
pãdis oĩ transeunti, oĩ dæmoni, oĩ pecca-
Prou. 1 to, soli Deo clausa manet. An non meri-
to dicet, qa uocaui, & renuistis, ego quo-
Can. 5. que in interitu vestro ridebo? An nõ me
rito pertransibit, ac declinabit te, sicut
sponsam aperire nolentẽ? cũ ergo toties
exierit, & uocauerit, oĩs aufertur excusa
Hier. 1 tio. Si dicis, ò si Deus me a pueritia uocas
set, uocauit te: Dñs ab utero uocauit me,
quia continuo nascens es donatus fide,
& grã, & cum ad rõnis vsum deuenisti,
te vocat, ut eum sequereris, & antequam
alius te conduceret, ille accessit, & roga-
uit te. Si dixeris, ò si uocasset me iuue-
nem, & hoc pstitit, quoties audisti, adole
scens tibi dico, surge. Si dicas ò me uirũ
Luc. 7. uocasset, uocauit plenè, quoties ostendit
C tibi seculi uanitatem? quoties vicinum
Ps. 157 mori vidisti. Vere nulla re manet excu-
Ma. 22 satio, oĩs iniquitas oppilabit os suum, si-
cut obmutuit inuitatus ad nuptias carẽs
veste nuptiali. Præterea, toties uocat qa
quamuis primæ uocationi respõdere de-
beremus, sed multi tunc ptendunt excu-
sationes iõ alijs, & alijs horis uocat. Vo-
3. Reg. 19. cat Elias Elisæum, qui ait, statim vado,
sed prius domum parentũ ait, bouesque
mactat & populo conuiuiũ exhibet. Ita
sp dilationes quærimus, cũ a Deo uoca-
mur, manereq; in foro ociosi uolumus.

Nescio qd habeat fori ampli habitatio, q̃ A
sic detinet plures hoĩes loquitur Abrahã Ge. 13.
ad Loth. elige quã malueris terrã, eam ti
bi relinquã, & alio discedam: ille uero re
lictis mõtanis, elegit vallẽ amænissimã,
vbi tot excreuere uitia, ut a Deo p ignẽ Ge. 19.
perdita sit regio illa. Male elegit, ait Am Amb.
bro. experientia id comprobãte, inde. n.
in captiuitatem ductus est, & demũ oĩs
eius substantia ibi perijt. Sĩlis huic pctõr
est, cui placet multũ fori tũ amplitudo,
tũ copia rerum, relinquit montes alios
virtutũ, delicijs se tradit, dæmonis con-
ductionẽ sequit̃, & pit. In cuiꝰ cõductio-
ne, illud primũ pctõri proponit̃, ut aĩam
dæmoni ppetuo tradat, an nõ miser hõ,
qui tale paciscitur? Amb. ait finxere poe Amb.
tæ gigantes dijs bellum indixisse, & ad
hoc montes sup mõtes posuisse, ut sic in
cęlũ deuenirẽt, & cũ dijs bellare possent
quod uanissimũ fuit. Sed simile quid pec B
cator tẽtat, ait Ambr. cõtẽdit cęlũ pene-
trare, mõtẽ sup mõtẽ collocans, honorẽ
sup diuitias, delicias sup diuitias, hoc. n.
manum esse quis nescia? Oĩno hac fori
uita impossibile est, in cęlũ deuenire, ma
xime tibi, qui a Deo conductus es, & in
uineã uocatus. Et iõ ẽ manifesta aduer-
sus fidelem, nullus. n. hoĩum, ẽt si a Deo
uocatus non sit, ad laborẽ, hac uita pote
rit in cœlũ deuenire, qd obsecro fidelis,
qui a Deo uocatꝰ ẽ? Si destructa Sodoma
est cũ a Deo cõducta nõ fuerit, qa forni-
cata fuit, quid de te fiet, si fornicaris, cum
a Deo cõductus castitatem promiseris? Ge. 19.
Si Babylonẽ, & Tyrum euertit pp sup-
biam, cũ eas nõ conduxerit, nec prophe-
tas ad eas miserit, an non tu euertendus
meritò, q humilitatẽ promisisti? Si Aegy
ptum pp gulam flagellauit, quo pacto tu C
impunitus eris? Quid hic statis tota die
ociosi? Sed quõ Deus ociosos eos dicis, q
tot irretiti sunt occupationibus, ut p eas
non liceat cõfiteri, vel orare? Chrys. ait,
primũ dicit eos ociosos, non adulteros,
vel homicidas, quia qdã sunt, q sese nec
vitijs tradiderunt, nec uirtutibus, gñatio
quid iã hoĩum, qui multis malis se non
tradiderunt, tepidi tñ sunt, tps in uanum
consumunt, mundi rebus nimium de-
diti, qui nec Deo inseruiunt, nec dæmo-
ni,

A ni,sed quasi in biuio consistunt, ludunt, fabulantur,bene comedũt,sed alia partè dicunt,neminem lædo,nemini vim infe ro,uita hęc periculis plena est,ait Chrys. meritoq; in Ecclesia damnanda. (Quid hic statis otiosi.) Quod alibi otiosi sint non mirũ, q in lege naturæ, aut scripta non adeo intẽderent hoies suæ saluti,nõ ita mirandum,sed hic,in lege grẽ, in no uissima hora, qñ uidisti Dei in te infinitum amorẽ, qñ Xp̃m laborantem inspe xisti,qñ innumera ab eo recepisti benefi Gen.2. cia,qñ talib.frueris sacramentis,qñ aper Psa.48 tum tibi cęlũ est,hic te otiosum esse crimen est.Tp̃s nũc est laborandi,quiescendũ postea,sicut Deus,qui septimo die requieuit post sex dierũ laborẽ, si uero mo do ociari & quiescere vis, laborabis in æternum,& viues adhuc in finem.

B Voca oparios,& redde illis mercedẽ. Voca,ait,operarios, non stertentes, aut otiantes,sed q strenue in uinea laborauerunt.Mali operarij dicuntur,sed iniqtatis,nõ uineę, & iustitiæ,cũ ergo operarij iustitiæ conuenerint, ut mercedem recipiant,qua fronte operarij iniquitatis accedẽt? exibilabunt, & dicet,eis,qũo uis metere,ubi nõ seminasti?quid cũ laborãtib. coniungeris, qui vitã in lusu, & otio transegisti?qui mihi nunq̃ uixisti,aut laborasti,quid a me petis? laborasti in uia perditionis,in operib. luti, & lateris inseruisti Pharaoni,mundo,ac diabolo,hi dij tui,ad eos confuge,ut tibi mercedem p̃stent. Hier.2. in tpe tribulationis suæ Hier.2 dicẽt,surge,libera nos, vbi sunt dij tui, quos fecisti? surgant,& liberent te in tpe afflictionis tuæ. Expergiscimini ergo fratres,qui cęlestem mercedem desideratis,

C nolite errare,Deus nõ irridetur,qm̃ quę Gal.6. seminauerit homo,hæc & metet. Gal.6. qui seminat in carne sua de carne metet corruptionem,qui seminat in spũ,de spũ metet uitã æternã,quid.n. dicerent operarij iustitiæ si eis desides æquarẽtur? Nec verò tibi blãdiaris de fide,& diuinis beneficijs tibi præstitis. Si.n.non laboraueris in uinea , implens diuina mandata , nihil tibi illa oĩa proficient,ut hodie oñdit Paul.in episto.1.Corint.10. nolo uos ignorare fratres,quod patres nr̃i oẽs sub nube fuerunt,oẽs mare transierunt, sed A non in plurib.eorum beneplacitum fuit Deo, Imo hinc perpetuo rodendi materiam uermis ille sumet , quod cum fidę habuisti,& in uinea fuisti Ecclesię facile æterna tormenta uitare potuisti , nec tñ vitaueris. (Vocat ait operarios,& redde illis mercedẽ. Mira Dei bonitas,non ex pectat expostulari mercedem,sed eam il li præstat,& uocat oparios eam receptu ros. Arist.ait liberalis ẽt occasiones dan Aristo. di excogitat, quod maxime Deo conuenit , ut quid.n. mundum creauit, nisi ut uasa hẽret,in q̃ suam bonitatem effunderet?iõ nõ ab ęterno illũ condidit, ut intelligamus,non pp se, sed pp nos, non necessitate,sed bonitate ductum,ut eũ con deret. Attende eandem bonitatẽ in eo,q Ex.25. ille te uocauit oĩb. horis adeo solicitẽ,ut B aptaret in te vas,in quod diuitias effundat,ut occasiones dandi hẽat ampliores. Eadem apparet bonitas in eo , quod laborantib. vna hora,integrã diei mercedẽ pręstat. Quid vero est te uocare ad pęnitentiã,nisi occasiones dandi q̃rere?quod Exo.25.expressit,uocans locum suũ pro pitiatoriũ nõ palatium , nõ thronũ iudicij,nõ soliũ regni,sed ppitiationẽ,ut accedamus cũ fiducia ad thronũ grẽ eius, ut apud eum propitiationẽ esse, & oẽm miam sciamus. Deinde ĩ operarijs illud considerandũ est , in laboris fine oẽs remuneratos, qa, qui pseuerauerit usq; in finẽ,hic saluus erit. Initio operis diuersitas fuit,alij primo mane cęperũt, alij hora tertia,sexta,& nona,& vndecima,sed in perficiendo diuersitas non fuit,oẽs.n. perfecerunt opus suum quia usque in finẽ pseuerandũ nobis est. In sup (ait uocat operarios.)Romani censores si forte C offendissent in urbe quemq̃ ociosũ,interrogabãt eũ,qua arte vteretur, intuebanturq. eius man',an callo obduruissẽt,& inde dijudicabãt, esset ne artifex,an potius uagus,& inutilis reipublicę,& si talis apparebat,relegabat,In iudicio uocãdi sunt operarij,ut uero agnoscatur, qui operarij fuerũt,qui uero vagi, & ociãtes Iob.37 oĩum manus inspiciẽdę sũt,ubi signũ est laboris,uel ocij. Sic Iob ait, qui signat in manu hominũ , ut uouerint singuli opera sua.

A ra sua ibi apparebunt pastores, qui nūc in labore hoīum non sunt, & in eorū manibus conspicient opera eorum, & forsan callo obductæ apparebunt, sed non ex iusto labore, sed ex pilæ ludo, & similibus. In iustorum uero manibus apparebit labor in his, q̃ Dei sunt, positus, in cilicio, castigatione, eleemosyna, & hi uere operarij dicentur. Ecce quo pacto signet in manu hominum Deus, quia ex operib. manuum quisq; dignoscitur. (Erant nouissimi primi.) Sed qūo hæc esse pnt, an non dr

Psa.61 Ps.61. reddet vnicuiq; ṡm opera sua, &

1.Co.13 1.Co.13. Secundum proprium laborem

Iob.34 & Iob 34. opus hoīs reddet ei? Rñdetur, ad meritum non solum attenditur, quid agas, sed quali corde, & charitate. Hō re

B spicit manus solum, sed Deus præcipue

Luc.21. cor. Quod scire dixit, qui ait. Deū potius aduerbia, quam uerba pręmio afficere, quia potius attendit cor, & quo pacto, qua deuotione, & charitate opereris, qua opera ipsa, ut in vidua pauca offerēte patet. Perfectus sine labore operatur, impfectus labore maius tamen est perfecti meritum. Et in humanis est nobis huius exemplum, aureum nummum das pictori in singulos dies, & duos argenteos fodienti uineā, & hic plus laborat illo, sed tu attendis laboris qualitatē, potius quā laborem. Si uerò obmurmuret, qui fodit, ego plus laboraui illo, dicetur ei, ille

C in auro, & pictura, tu in gleba, maior ergo fuit labor priscorum, sed nouissimi una hora plus merentur, priores.n. ad uineam venerunt conuentione facta, at nouissimi sine aliqua conuentione, ut Euāgelio attestante patet, uñ hi solo amore laborauerūt. Hæc a sanctis notatur dria inter populum Iudaicum, & Christianū q̧ ille conductus est omnia præmio obiculos proposito operabatur, & pollicitatione terrena. Hinc dñs ait nunquid semini Iacob dixi, ut gratis seruiret mihi,

Mal.1. & Mala. 1. quis est ex uobis qui claudat ostia, & incendat altare meum gratuito, non est mihi volūtas in uobis. Sed Xpianus populus adeo est longe a pollicitatione terrenorum, ut ea omnia nihil ducat & relinquat Dei cā, quod si æternam spe&et retributionem, non tñ adeo illa mo-

uetur, ut non potius moueatur Dei amo A re. Iō eidr, oculi tui columbarum, quia

Can.1. simplex est eius in Deum intuitus, operātur tanquam filii in pomo parentis amore, non mercede conducti. Plus ergo apud Deum est hora vna huius obsequij, quam integer dies illorum, Deum.n. diligere amore concupiscentiæ parum, quid est. sic.n. & domum, & pallium diligis illud vero potius, si Deum diligas amore amicitiæ. Hinc sæpius, accidit, ut pauci dies pluris apud Deum habeantur, quā

Sap.4. anni multi. Sic Sap. cōsummatus in breui, expleuit tpa multa. In tpalibus id sæpius uidemus, ut plus lucri habeat uno anno copiosus mercator, quam alter, qui B nimium pecuniæ in lucro ponit centum annis. Quod maxime locum hēt in spūalibus quæ maxime a gratia pendent. Optimum certe est laborare. iō Paul. gloriatur, se plus omnibus laborasse, & ad

1.Co.15 discipulum ait, labora sicut bonus miles

2.Ti.2. Christi Iesu, & ad Gala. bonum autē facientes non deficiamus. Sed ualde nobis

Gala.6 considerandum est, quo sine laboremus, ut simus in labore non mercenarij, sed filij, alias.n. plurimo labori minor merces respondebit, similesque erimus populo Iudaico mercenario, cum dr Deut. aduena ascendet super te, eritque sublimior, erit in caput, & tu in caudam, quia ethnicus populus ad Deum conuersus, una hoC ra laborans, ut filius, eum præcessit. In omnibus ergo diuinam spectemus gloriam eius amore ducamur, potius, quam pmio, aut pęna, licet hinc quoque iuuādi simus, est.n. charitatis maxime mercenaria, cum mercedem non expectet, quia eo plus mercedis recipit quo minus illā respicit. Similiter etiam solet maiori labori minor respondere fructus, & sic est esse primum nouissimum, quia his, qui laborat plus confidit in labore suo, quā

Luc.17 in Dei gratia, q̧ his contigit, qui nimis intenti sunt labori suo, illumque magnifaciunt, & conqueruntur, quod plurimum laborantes, non tantū fructum recipiāt,

Ge.32. Alij uerò post plurimos præstitos labores, dicunt, serui inutiles sumus, implorant gratiam Dei, & de se, deque labore suo diffidentes, dāt cum Iacob, Gen. minor

A nor sum cunctis miserationibus tuis, & miserantur, obstupescuntque cũ Dauid,
2.Re.7 q illorum labores acceptare uelit Deus, eisque vti in obsequium suum 2.Reg.qs sum ego, & quæ domus patris mei? Hi plus accipiunt gratiæ, & mercedis pro labore suo, de gratia.n. Dei sentiunt, ut decet, & humilitate sua superiores fiũt his, qui plus laborauerunt. Sicut ibi nimiũ placet seruus, qui plurib. obsequijs prẽsti tis, dicit. seruus inutilis sum, Ne ergo superbiat, primus, esse potest nouissimus, nec desperet nouissimus, esse potest primus. Strenui milites nec desperant, si semel uicti sunt, nec arma deponunt, si semel vicerunt, sed uicti fortius pugnant, vt gloriam amissam recuperent & uictores cauent, ne per incuriam gloriam
B victoriæ amittant, nam labor, & cura amissa recumperant, negligentia vero iã acquisita perdit.

Præterea, (erunt nouissimi primi.) Quia plures, qui in statu sunt superiore, inferiores erunt in gloria ijs, qui in statu sunt infimo: Altior religionis status est, quam matrimonij, sed plures matrimonio coniuncti erunt in cælo superiores religiosis, quia ex matrimonio religionem receperunt, & religiosi ex religione in matrimonium defecerunt. Potiores erant Iudæi gentibus, & tamen dr̃, multi ab oriente, & occidente uenient, & recũbent cum Abraham, Isaac, & Iacob in
Mat.8. regno cælorum, & filii regni eijcientur
Ma.21 foras. Excelsior sacerdotum statu, sed sacerdotibus dictum est, publicani, & me-
Luc.10 retrices præcedent uos in regno cælorum. Altior Leuita Samaritano, sed hic per misericordiam excelluit, Ne ergo fidas, & securus sis, quod in statu tu es o-
C ptimo, si opera nõ præstas præclara, nec diffidas in statu infimo, sed cura opera maxima operari.

Caiet. (Multi sunt vocati, pauci verò electi.) Sed quorsum sunt hæc uerba? Respondit Caietanus, familiare est sapientibus obscura declarare exemplo alio accommodato, sic cum Christus dominus hac parabola voluerit significare libertatem, & liberalitatem suam in donorum distributione, commodissimum huius uarietatis exemplum, inducit in gratia uocationis, A quasi dicat omnes ad me uoco, dans omnibus auxilia necessaria, sed alijs maiora, alijs minora pro mea uoluntate, ex quo prouenit, ut ex multis uocatis, pauci sint electi: ij. s. qui maioribus & efficacibus auxilijs uocati sunt, ita iustificatis, et electis, alijs maiora dona gratiæ, maiora que auxilia præsto pro mea libertate, & bonitate, ex quo prouenit nouissimos esse primos, ut in Apostolis apparuit. Sed obijcis omnes vocati venerunt ad uineã omnes laborauerunt, & denarium acceperunt ergo omnes vocati electi sunt. Respondetur, æquiuoce accipitur no- B men vocati, quidam enim uocantur, nec laborant, vel nec in vineam veniunt, qui scilicet, auxilia acceperunt necessaria saluti, sed eius vsi non sunt. Secundò dicuntur alij vocati, qui vltra illud auxiliũ aliud donum a Deo acceperunt, scilicet, vt eo vtantur, hoc secundum a Deo pete, vt fiat in te illud Psalm. multiplicasti Psa.35
misericordiam tuam, & illud multipli- Psa.64
casti locupletare eam, & illud multipli- Psa.70
casti magnificentiam tuam, idest, super primam misericordiam uocationis, adde secundam, vt vocatione trahamur. Hos enim non inuitat Deus solum, sed quodammodo compellit intrare in conuiuium, & manducare. Sed ais, non hoc agendum est mea voluntate, & libertate? Ita sanè, sed hoc nouit Deus, in cuius manu cor est, ut faciat te velle, quæ ille vult. Hoc significat Paulus dicens, uoca C tus Apostolus, & uocatis sanctis, quos prædestinauit, hos, & uocauit, idest efficaciter uocati, sicut initio temporis, uocatis rebus omnibus dedit eis esse naturale, qui vocat ea, quæ sunt, tanquam ea, quæ sunt, hoc Dei di- Luc.14
cere, & uocare est efficere. Rom.1
Sic in esse gratiæ efficax Eph.1.
vocatio efficit, quæ dixit, esse in gratiæ Rom.8
genere sic, vocati electi sunt, sed hi pauci neumerantur, &c.

Domi-

A Domin. In sexagesima.

The. Semen est verbum Dei, &c. Luc. 8.

NOn minus æstimandum est, nosse qua rõne probe, ac utiliter his, quę possides, utaris, quam eadem possidere, & ipsorum dominum hẽre. Licet.n. ul ta possideas, eaque pretiosissima sint, si eis tñ recte uti ignores, aut nihil tibi pro
Eccl.6. derunt, aut potius non parum nocumenti afferent. Quod aperte docet Sapiens, cum ait, est & aliud malum, quod vidi sub sole, & quidem frequens apud homines, uir cui dedit Deus diuitias, & substãtiam, & honorem, & nihil deest aiæ suæ ex oĩbus, quæ desiderat, nec tribuit ei potestatem Deus, vt comedat ex eo sed hõ extraneus uorabit illud, hoc uanitas, &
B miseria magna est. Si miseria magna est, bonis abundare, nec eis ut expedit uti, magnifacienda erit scia, quæ bonum
Sap.16 rerum usum edocet. Verbum Dei infini
Psa.18 tus thesaurus est hominibus, est .n. vni
Ioã.15 uersorum malorum remedium & bonorum initium, simile Manhu continenti ois saporis suauitatem, a peccato enim hominem immunem seruat, dicente Ps. In corde meo abscondi eloquia tua, ut non peccem tibi, a peccato mundat, dicẽte Christo dño, uos mundi estis pp sermonem, quẽ loquutus sum uobis. Deinde uitã præstat, unde ait, uerba, quæ ego loquor uobis, spũs, & uita sunt, & inde
Ioan.6 Petrus ait, quo ibimus? verba uitæ æternæ habes? illuminat ẽt hominum mentes, ut Psal. ait, declaratio sermonum tuorum illuminat, & iterum, lucerna pedibus meis verbum tuum, & lumen semi
C tis meis, item, corda inflammat, nã igni
Ps.118 tum eloquium tuum vehementer, & tãdem fęcundas aias reddit in omne opus bonum, ut pluuia terram. Hinc Es. quõ descendit imber & nix de cęlo, & illuc vltra non reuertitur, sed inebriat terrã,
Esa.55 & infundit eam, & germinare eam facit, & dat semen serenti, & panem comedenti, sic erit uerbum meum, quod egredietur de ore meo, nõ reuertetur ad me vacuũ, sed faciet quæcunque uolui, quæ oĩa uerbum Dei thesaurum infinitum esse demonstrant. Sed quid obsecro tibi proderit, si recte uti ignoraueris? quin potius A affirmare auderem tibi nociturũ, quod non obscure dicit 1. Pet. 2. melius.n. erat 1.Pe.2 illis, non cognoscere uiam iustitię, quam post agnitionem retrorsum conuerti ab eo, quod illis traditum est sancto mãdato. Vt ergo diuino verbo probe uti noueris, præsens Euangelium proponitur, in Simile quo il edoceris. Sicut.n. ut oẽs sciæ perfecte addiscantur, adinuenta est sciã logica, quæ modum cæteras sciẽtias acquirendi demonstrat, ideoque cæterarum scientiarum magistra, duxque nuncupatur, ita p̃sentis Euangelij doctrina edocet, quõ reliqua omnia Euangelia utiliter sint audienda, atque adeo Euangeliũ hodiernum dux, & lumen reliquorum omnium dici potest, ideoque summa au- B diendum attentione, gratiam ergo imploremus intercessione Mariæ.

Desiderium reb. oĩbus inest maximũ se effundendi in alia, & naturam suam communicandi. Aug. lib. 1. de doctrina Augu. Christiana, oĩs res, quę dando non deficit, dũ hr̃, & non datur, nondum hr̃, quõ habenda est. Hoc vero creaturę desiderant, qm̃ summa illarum perfectio est, dum non tñ res in se bona est, sed causa ẽt bonitatis alterius. Cum uerò bonitas, ac perfectio in Deo nr̃o infinita sit, eius maxime proprium est se effundere, ac ef se suum tribuere alijs. Hinc est, quod naturaliter oẽm suam substantiam filio tribuit unigenito ęterna gñatione, huius vero æternę generationis semen est dicere patris ad intra.

Nec in eo tm̃ modo diuina bonitas stetit, & quasi gradum fixit, sed decreuit innumeros filios extra se creare, quibus C suę naturę faceret copiam, & in quos se effunderet, quique similes essent naturali eius filio. Ideo per Es. ait, nunquid ego Esa.66 qui alios parere facio, ipse nõ pariam? dicit dñs, si ego qui generationem cęteris tribuo, sterilis ero? ait dominus Deus tuus, en generationem filiorũ. Hi uero adoptionis filij similes naturali sint oportet. Hic Paul. quos pręsciuit, & predestinauit, conformes fieri imagini filij sui, Ro.8. Eze. 1. de aĩalib. illis sanctis dr̃ & similitudo hoĩs erat in eis ubi glossa interli- Exec.1 nearis

A neatis ait id est, similitudo Chri quia ut ubi glossa ait sancta aialia nō essent, nisi Chri similitudinē habuissent. Hinc rursum Paul. filioli, quos iterum parturio,
Gal. 4. donec formet Xps in uobis. Cū ergo similes X po dño futuri, sint, similes erant semine, & gñatione gignendi. Diuina locutione, & diuino dicere ad intra genera
Psal. 2. tur filius naturalis iuxta illud Ps. dñs dixit ad me filius meus es tu, ego hodie genuit te, dñs ait, dicēs filius meus es, tu genuit me. Simile ergo rōne diuina locutione ad extra diuino uerbo exterius facto producuntur filij adoptionis, similis em filius simili gñatione, & simili semi
Ioã. 10. ne pducēdus est. En semē huius gñatio
B nis est uerbū Dei. Hoc manifestius uerbis Xps dñs ostendit dicens, illos dixit
Iac. 1. Deos, ad quos sermo Dei factus. Id ipsū Iacob. expressit, cum ait, uoluntarie genuit nos uerbo ueritatis, ut simus initiū
Psa. 77 aliqd creaturæ eius, uerbo ueritatis geniti sumus in Dei filios. Inde ēt Ps. ait, q̄ta mandauit patrib. nr̄is, nota ea facere filijs suis, ut cognoscat generatio altera, filij, qui nascentur, & exurgent, & narrabunt filijs suis, ut ponant in Deo spē suā, & non obliuiscātur operum Dei, & mādata eius exquirant, ecce diuino uerbo patribus nr̄is præstito, & nota facto filijs, eos generant in Dei filios obediētes diuinis pceptis, Merito ergo nunc cœlestis magister dicit, semen est uerbū Dei. Et præterea clamat hodie Xps summis uocibus, ut ostendat similitudinem aliā inter productionem filij naturalis Dei, & filiorum adoptionis & q̄ nā illa? Cer-
C tè sicut pr̄ ut filium producat uniuersas suas exhibet uires, oēm adhibet conatū suam oipotentiam effundit, sic Xps dominus, ut uerbo suo nos regeneret ī Dei filios, uitam & sanguinem uniuersum profundit hic uires adhibēt suas, hic conatum, quia hoc opus eius per excellentia est. Mira profecto uerbi diuini uis, ac dignitas, cum nos efficiat Dei filios, quā
Luc. 11 Xps explicuit, cum ait laudāti matrem,
Chrys. quinimo beati, qui audiunt uerbū Dei, & custodiunt illud, q. d. ait Chrys. laudasti matrem meam & probe laudasti, dicens matrem meam esse, quasi arborē,

ex fructu, sed audi maius aliquid, q mr̄ A mea hēt, q audit uerbum Dei & custodit illud, sūma diuini uerbi laus est hæc excellentus pstātiusq; est uerbū Dei audire, & custodit, qua mr̄ Dei eē, & sūma laus matris Dei hæc est, qd uerbum Dei audit, & custodit, sic .n. efficit filia Dei, & similia X po dño. Sed sicut semen in terra recipi non satis est, ut fructus nascatur, nisi alia ad sint, ita uerbū Dei audire, nō sufficit, ut filius Dei efficiaris nisi obserues illud. Hic Xps dñs ait ad auditores aliquos diuini verbi, quid me uocatis dñe, & non facitis, q̄ dico? Sicut p
deest nihil, medicū uocare, si ei nō pareas Luc. 6.
hodie docet, qua sint illa, q̄ impedimēto sunt diuino uerbo, cælestique semini, nec ex eo orianť filij Dei, simul ēt qui sint, q
eo utunť, ut par est, & fructū referūt, Au B diamus ergo cęlestē magistrū hæc disserētē. (Exijt, qui seminat seminare semen suū.) In quib. uerbis multa expendenda sunt, quorū illud sit primū, q Deus ipse nūc processerit in mūdū, ut uerbū suum prædicaret hominib. nec contentus, Angelos, & homines in hoc opus destinasse, ipse in id munus obeundū in mūdum uenit Aug. 6. de Trinitate ait, sicut tu interius uerbum concipis, quo ipse intelligis, sed deinde cōceptū uerbū voce quasi
induis, & sic pcipit, ac intelligit ab alijs, Augu.
sic diuinū verbū a patre ab æterno productū carnē induit in tpe, & factū ē nobis uox, qua uidimus, audiuimus, & ma
nus nr̄æ contrectauerunt, ut Ioānes ait: 1. Io. 1.
Qui ergo per seruos, Angelos, s. & prophetas uerbū suum ante seminauerat, C
nunc exijt, ut seminet semē suum. Mul- Simile
tū interest cū agriculturam exerces, si p seruos illā exerceas, an per temetipsum. Si .n. dñs instat operi, multo melius perficitur, quā si minister, & iō uidens Deus nr̄, parum proficere mundo, quod prophetas, & Angelos in hoc opus miseras, ipse uenit, & exijt, qui seminat, &c.

Ingens uerò pondus in corde nr̄o habere debet, ut uerba Christi dñi audiamus, & opere impleamus, quod ipse è cęlis descenderit, & nobis ea loquutus fuerit. Hanc rōnem mire ponderat Aposto
lus, qui cum dixisset, multifariā, multisq; Heb. 1
modis

A modis olim Deus loquens patrib. in prophetis, nouissime diebus istis loquutus est nobis in filio, ostendit continuo nos summe deuinctos, ut illius uerba suscipiamus, dicens ppea abūdātius oportet obseruare nos ea, q̄ audiuimus, ne forte pefluamus, si.n. qui per Angelos dictus est sermo, factus est firmus, & oīs puaricatio, & inobedientia accepit iustā mercedis retributionē, quō nos effugiemus, si tanta neglexerimus salutem, q̄ cū initiū accepisset, enarrari per Dñm, ab eis, q audierūt, ī nos cōfirmata est. Sicut.n. oē regis pceptū implendū est, et si p ministros nobis pponatr, illud tn̄ pcipue, q̄ ipse rex suo ore imperat, ita, q̄ Deus nobis loquutus est, summe memoria retinenda, & opere impléda. Multa Dñs Israeli mandauit, sed decē decalogi pcepta ipse Deus loquutus est uniuerso Israeli audiēti, nec illa uoluit Moysen promulgare, sed ipse Deus loquutus est, ut tenacius inhærerent, q̄ pcipua erant, cętera uero Moysi loquutus est, & ille populo, ita D.Th.1.2.q.100.art.3. & manifeste colligitur ex c.20. Exo. vbi dr̄, loquutus est dns cunctos sermones hos, & ponit decalogum, cūq; populus Deum loquentē sustinere nō posset, dixerūt Moysi, loqueretur nobis, & tūc subiungit scriptura, loquutus est dn̄s ad Moysen. Sic ergo, ut oīa, q̄ ad nr̄am salutē spectāt, pręcipua memoria, & custodia seruaremus, ore pprio ea nos docuit, seminans semē suū. Xp̄s ergo seminat semen suū, reliq vero semen Xp̄i, hinc pphetæ dicebant, hæc dicit dn̄s, Xp̄s verò ait, ego aūt dico vobis, qa illi alienū semē, Xp̄s vero suū seminabat. Sicut ergo semen dēt esse decisum à generante, sic Dei verbū a meipso, hinc Dei minę plurimæ in prophetas prophetantes de corde suo, ac annunciātes, nō q̄ eis Deus mandauerat, sed quæ illi volebat, de qua ī re inferius dicem⁹.

Simile | B | D. Th. | Exo.20 | C | Mat. 5.

Scd̄m in his uerbis (seminare semen suum,) aduertendū est, Xp̄m dn̄m diuina uerba seminasse in mundo longe diuersa ab iis, quæ prophetæ seminauerāt, longe potentiora, & de qb. merito dicere posset, uerba, q̄ ego loquor vobis, spiritus, & uita sunt. Et Paul. uiuus est sermo Dei, & efficax, & penetrabilior oī gladio ancipiti. Oē quidē semen uiuū, & efficax esse oportet, & latentē vim hēre, q̄ si hmōi non fuerit, semē non erit, sed est nihilominus semen vnū alio melius, potentius, & vt ita dicam virtuosius, & virilius, ex quo plus fructus sperandum est. Prophetæ Dei verba disseminauerūt cūq; illa semē essent, efficaciam, vt uim habebant infirā, ut hoīum corda p nouerent, & ad Deū adducerēt. At vero Xp̄o dn̄o semen aliud seruatū est longe potentius, maiori uirtute pditum, vt corda hominū post se raperet. audi verba, q̄ seminauerant prisci patres, atque prophetæ Moyses ait, heccine reddis dn̄o popule stulte, & insipiēs? nunquid non ipse est pr̄ tuus, qui fecit, & creauit te? interroga patres tuos, & annunciabūt tibi, sed qd annū. iabunt? qd prædicabūt? q̄ iaciēt semē? certe illud q̄ sequit̄, inuenit eū in terra deserta, in loco horroris, & vastæ solitudinis, constituit eū super excelsam terrā, ut comederet fructus agrorum, vt suggeret mel de petra, oleūq; de saxo durissimo. Audi sil'e semen, si audieritis me bona terræ comedetis, sin autem, gladi⁹ deuorabit vos. Viuū quidē, & efficax semen hoc, quo plurimi gn̄bantur in Dei filios. Sed nunc attende Xp̄i dn̄i semen longe diuersum, q̄ in mundo seminauit vi pditū incōparabili, ui diuina. Sic De⁹ dilexit mundū, vt filium suum vnigenitū daret, ut oīs, q credit in illum, non pereat, sed habeat vitam æternam. An non potentius semē hoc? Si miris uerbis extollebāt prophetæ beneficia Israeli collata, cum eductus est ex Aegypto, mare sicco uestigio pertrāsit, Pharaone submerso, Manna de cœlo accepit, & tandem promissam terrā qbus uerbis p sua magnitudine extolli poterit, q̄ pr̄ eternus filiū suū donauerit mūdo, q̄ eū eruerit a ptāte tenebrarum, & dęmonis, & transtulerit in regnū filij dilectionis suæ, qd Xp̄i sanguine pctā uniuersa deleta sunt quod cęli ianua nobis reserata? Sed quā vim, & efficaciam in corde nr̄o verba hæc hr̄e deberent? Audi qd in Pauli corde hæc efficerent, charitas Christi vrget nos, æstimantes hoc, qm̄ si vnus p oībus mor-

Ioan. 6 | A | Heb. 4 | Deute. 32. | B | Esa. 1. | Ioan. 3 | C | 2. Co. 5

A mortuus est, ergo oẽs mortui sunt, & ꝑ oibus mortuus est Xps, vt q viuũt, iã ñ sibi uiuãt, sed ei, q pro ipsis mortuus est. Asserit Paula, vrgeri se hoc semine, qua si vim cordi eius inferret. Sicut. n. potentissimũ, ac virtuosissimũ semẽ ẽt in terra sterili, ac minus vberi fructũ profert, supplẽs ui sua terræ infirmitatẽ, sic verba Xpi Dñi uniuersum mundũ fructificare fecerũt, ẽt deserta, & inculta, mõtes, & colles, vt prophetæ sepe predixerant.
Ps. 71. Hinc Ps. pinguescent speciosa deserti, &
Esa. 35 exultatione colles accingent, & Es. ger-
Colos. 1. minabit solicitudo, & florebit sicut liliũ, id verò impletũ ostendit Pau. quam spem. s. audistis in uerbo ueritatis Euangelij, ꝙ peruenit ad vos, sicut & in uniuerso mũdo est, & crescit, & fructificat,
B mira ꝑfecto seminis vis, ꝙ i oĩ ꝑdio fructũ refert. Qñ. n. mundus audiuit immẽsã, illã Dei dignationẽ, qua dignatus est hõ fieri, sanguinẽ fundere, vitã dare, obstupuit, & ad Deũ supplex uenit. Et veræ adeo ingentia sunt, q̃ in fide Xpiana nobis ꝓponunt̃, ut si æstimarent̃, ut par est, satis sint, hoiem extra se ducere, & sãctissimũ facere. An nõ potẽtissimũ semẽ infernus æternus? gloria sempiterna? Deus homo factus, & cruci affixus ꝑ te? Merito semẽ dr̃ qñ calorẽ, vitã, & viuidã hẽt uirtutẽ, nec emortuum est, vt reli-
Ps. 118. que philosophorũ doctrinæ, d quib. Psa. narrauerũt mihi iniq fabulationes, sed nõ ut lex tua. Sic Xpo dño uerbũ eius est, tanq̃ fructus arbori, vade sicut ille, sic hõ est ut intus Deꝰ sit, ita uerbum eiꝰ interiori vi diuina ornat̃, nec semẽ solũ est, sed potentissimũ, lõge potẽtius eo, ꝙ
Esa. 43 in lege antiqua seminatũ ẽ, vñ p Esa. ait
C dñs. Ne memineritis priorũ, & antiqua ne intueamini, ecce ego facio noua, nũc orient̃. Exit ergo Xps Dñs, seminare semẽ suũ, ꝙ adeo nobis est suscipiendum.

Tertiò aduertẽdũ est, aliter verba illa accipi posse, (exijt q seminat seminare semẽ suum,) vt sator pr̃ æternus sit, semen
Ioã. 12. vero verbũ suũ substãtiale Xps dñs, ꝙ i carne seminauit, dũ illã ipsi copulauit, & in cordib. credẽtiũ p fidẽ idẽ uerbum seminat, vt fructum referat. Se qdẽ semen Xps dñs compellat, cũ ait, nisi granum frumẽti cadẽs i terra mortuũ fuerit, &c. A
quem uero retulerit fructũ declarat, cũ ait, si mortuũ fuerit, multum fructum affert. Ab initio qdẽ fuit uerbũ hoc semen a quo cuncta inuisibilia, & uisibilia processerunt. Hinc Paul. fide intelligimus, Heb. 11
apta esse secula uerbo Dei, ut ex inuisibilibus visibilia fierent. Et Ephes. 1. qa in Eph. 1.
ipso cõdita sunt vniuersa, siue q̃ in cęlo, siue q̃ in terra, uisibilia, & inuisibilia oĩa in ipso cõstãt, oĩa. n. virtute continebat Ioan. 1
hoc semen, oĩa p ipsũ facta sũt, mira uerbis uis, & fęcunditas. Seminatũ in carne hoc semẽ est, cũ hõ factus ẽ, cum uero semen esset potentissimũ, ibi mirabilia ꝓduxit, de qb. Es. gñationẽ eius qs enarrabit? uidebit semẽ longeuũ. Produxit semen hoc uniuersos filios Dei, misit. n. Esa. 53
Deus filiũ suũ, ut adoptionẽ filiorũ reciperemus, oĩs iustus spica est ab hoc procedens semine, cuius ut uis nobis innotescat, oĩa sacr̃a, quibus regeneramur, in Dei filios, a uerbo uim accipiunt, ꝙ i eis vicẽ formæ hẽt, Aug. accedit uerbum ad elementum, & fit sacr̃m, in Baptismo id manifestũ est, dicente. Pau. mũdãs eã lauacro aquæ in uerbo uitæ. Vñ Aug. quę est ista tanta uirtus aquæ, vt corpus tangat, & cor abluat? nisi faciẽte uerbo, non qa dr̃, sed qa credit̃. i pnĩæ sacr̃o idẽ manifestũ est, absolutione. n. gr̃a concedit̃. In Eucharistiæ uero diuinissimo sacr̃o, qd uerba consecrationis efficiant, qs loquatur? idem uero in reliquis est sacramentis, a verbo ergo exteriori mirabiles effectus prodeunt, ut ostendant uirtutem, quæ in Christo Domino, uerbo pa tris, semineque miro est.
B
Gal. 4.
Aug.
Eph. 5.
Aug.

Hoc ergo uerbũ primum in carne seminatũ, p fidẽ seminatur in credentium cordibus, sicut uero semẽ in terra abscõdit̃, sed illius uirtutem fugit, & ad se trahit, ut fructum producat, radices altas mittit, qbus terrã penetra, & aliqñ etiã rupes, ita Christus Dñs in corde seminatus p fidẽ, si ei obstaculum non ponas, si in iustitia Dei veritatem non detines cor ad se trahat, uulnerat penetrat, Sagittaueras tu domine cor meum charitate tua, ait Augustinus. Audi, quẽ ex hoc semine fructum a nobis desiderat Petrus Simile C
Aug.

animas

A aĩas vĩas castigantes in obediẽtia charitatis, in fraternitatis amore simplici, ex corde inuicẽ diligite attẽtius, renati non ex semine corruptibili, sed incorruptibili, per verbũ Dei uiui, & permanentis in æternũ, qa oĩs caro fœnum, & oĩs gloria eius quasi flos fœni, exaruit fœnũ, & flos eius decidit verbũ aũt dñi manet in æternũ, hoc est aũt uerbum, q̃ Euangelizatũ est uobis. Nec mirũ si hic a nobis exigat fructus, recepto semine tãto. Si ex hoc semine, uniuersa, q̃ facta sũt processerũt, si oẽs filij Dei ex eodẽ prodierũt: qd mirũ si a te petatur, ut filius Dei renascaris ex Deo natus. Sed vñ nã illud prouenit, ut semẽ tm̃, & adeo potẽs parũ in corde tuo fructus proferat: rñdet, ex quo factũ est

B semẽ cordis humani, uim suam attẽperauit terræ, ut sine illius cõcursu fructũ nõ faciat, quia ergo plura sunt corda, q̃ verbum istud non recipiunt, ut dẽt, atque adeo nec illi cooperantur, inde est, quod fructum non faciat. Hoc uero proposita nobis hodie Euangelica declaratur parabola, qua explicare temeritatis esset, ait

Greg. Gr. cũ Christus illã explanauerit. (Aliud cecidit secus uiam, & cõculcatum est, & uolucres cęli comederunt illud.) Via publica infideles sunt, sicut. n. omni culturę inepta est uia, sic infidelis, sicut omnes libere uere uiã trãseunt, sic dęmones in in-

Esa. 51 fidelibus libere discurrunt, quia ubi nulla Dei cognitio, & respectus est, nõ est, q transire quemquam prohibeat. His dæmones dñt illud Isa. incuruare, ut trãseamus. Prope hanc uiam sunt ex fidelibus illi, q fide solũ ab infidelib. distãt, q ver-

C bis fatentur se nosse Deum, factis aũt ne-

Titũ 1 gãt, ut Pau. ait, qui nihilominus faciunt. quã si fideles nõ essent, q tradiderunt se

Simile Sathanę in operationẽ oĩs immunditiæ. Similes effecti diuersorio, qd' oẽ hoium genus recipit, ita isti omne pc̃m, ut dicãt illud Eccl. 2. oĩa quę desiderauerunt ocu-

Eccl. 2. li mei, non negaui eis, non prohibui cor meum, qui oĩ uoluptate frueretur. In his Dei verbum fructum nõ refert, tũ qa cõculcatur, tum quia diabolus facile ab eorum cord b. uerbum rapit. Conculcatur ab his Dei verbũ, super caput enim illi collocant mundi leges, sub pedibus uero

Chri mãdata. Et si aliqñ verbum Dei audiunt, nõ id pstãt desiderio pficiẽdi, nec uitam in melius mutãdi, sed ut Chfiani appareant, & suis morẽ gerant, nihili. n. ab ijs pendit Dei verbum, licet infinitus sit hoibus thesaurus. Si in hoc suggestũ nunc conscendisset hõ, q saccos deferret plenos argẽto, auro, lapidibus pretiosis, ut illos effunderet, quanta auiditate pro- Simile perarent hoies, ut ea colligerent. An nõ diuina spia, quæ hic effundit, pretiosior est auro? an non oẽ aurum in comparatione eius, arena est exigua? si ergo q̃sieris spiam, quasi pecuniam, & sicut thesauros effoderis eam, tunc Inuenies ti- Pro. 2. morem dñi, & scientiam Dei reperies: Sapiens ait, in ptio ergo summo Dei uerba tibi sint: nec ea sub pedibus sed super caput collocata, ab his uero, qui ea con- B culcant, facile dæmon tollit. Infelicissimum hoium genus hoc est: oĩa ab eis diabolus rapit, ẽt quę bona sunt natura sua, si eleemosynã faciu nt: pp mũdi gloriam illam largiuntur: atq; adeo uanitas illam tollit: si sacrum audiunt: aliud cogitant: corpore solum ibi adsunt: cor enim eorũ longe est a Deo si uerbum Dei audiunt: uenit diabolus: & tollit de corde eorum, ne credentes salui fiant. Nihil sic curat dæmon a corde tuo tollere: ac Dei ver- Mic. 6. bõ: cũ. n. illud abstulerit, oẽ bonũ abstulit, qa semen oĩs boni illud est, Impletur que in his illud prophetæ, tu seminabis & non metes, tu calcabis oliuã, & nõ ungeris oleo, & mustũ, & nõ bibes vinum. Vis diabolũ non tollere a te verbum auditum? imple illud opere continuo. Es Simile corpore infirmus. dicit medicus: hanc C sume potionem, licet amara sit, continuo in domum pharmacopolæ properaruis, & potionem ebibis: licet nescias certe: an tibi pro futura sit: cum ad conciõnẽ uenis, medicum cõsulis aĩæ tuæ: cum dicit tibi, restitue aliena: potionẽ purgatiuã tibi dat: cum dicit: da eleemosynã, venam scindere pcipit, ei ergo statim obedi: illi obtẽpera: & cauebis periculum illud, qd Christus Dominus explicat esse in his: qui circa uiam sunt. (Aliud cecidit in petrosa: & natum aruit, & cæt.) D. Tho. hos dicit esse auaros, duros, sui D. Th.

A nimium amantes, sicut.n.molle extra fines suos facile diffunditur, ut aqua, sic durum intra se constringitur, vt lapis, & huiusmodi est, qui se nimium diligit, qui oia ad suá refert commoditatem, & se in oib. qrit, et Deum pp se qrit, & virtutem
Simile amplectitur, sed sine vllo sui incomodo. Orant, dum illis est dulce, & denique socij mensæ, sed non passionis. Similes hirundinibus, q̃ primo vere adsunt, in hyeme recedũt, hi radices non hñt, nec sunt in charitate radicati, & fundati. In his, q̃ factu facilia sunt. Deo obsequuntur, in difficilioribus resiliunt, tpe tentationis recedunt. Facilia Chriani opera sunt, fidem profiteri, sacro interesse, & concioni, q̃ ẽt principes magni præstant, hæc illi libenter faciunt, opera difficilia sunt,
B iniuria remittere, substantiam pauperibus elargiri, mortificationem in corpore circumferre, hæc illi renuũt, in itinere plano gradiuntur, in petroso offendunt, tempore tentationis recedunt. Ne pates in uia Dei te profecisse, etiã si plura pietatis opera præstiteris, nisi probatus tentatione, & tribulatione, dicere possis cũ
Ps. 16. Ps. probasti Dñe cor meum, & uisitasti nocte igne me examinasti, & non est inuenta in me iniquitas. An non mirãdum quod Israel trãsierit mare, & diuinas laudes decantauerit, sed in prima tribulatione defecerit? cum deest ei aqua, continuo murmurat. Venisti ad templum, peccata confessus es, sacram synaxim sumpsisti, & domum reuersus leuis iræ occasio te perdit, hi, ait Christus Dñs, radices
C non habẽt, sed quas, ais, radices? firmissimum certe propositum Deo adhærendi, licet substantiam, honorem, & uitã amit
Ps. 118. tas, sicut Psalm. qui ait, iuraui, & statui
Ro. 8 custodire iudicia iustitiæ tuæ, & Paulus, qui ait, qs nos separabit a charitate Christus, &c. Sed ais, qũo has radices ego mittam, ne de illis sim? Respondeo, radices
Simile non misit in uirtute, qui consideratione diuinorum caret, ille uero, qui hac usus est altas in uirtute radices iecit. Sicut.n. ictibus clauus figitur parieti, ut securus, ac constans sit, ita consideratione aius uirtuti infigitur, & radicatur. Hinc
Psal. 1. de iusto Ps. ait, in lege Dñi uoluntas eius

& continuo audit, & in lege eius meditabitur die, ac nocte. Profunda.n. diuinorum cõsideratio facit uoluntatem firmiter Deo inhærere, & fructum reddere. Illud uero appositissima similitudine explicat, addens, & erit tanquam lignum, q̃ plantatum est secus decursus aquarũ, q̃ fructum suum dabit in tpe suo, & folium eius non defluet, quia ex profunda diuinarum rerum cõsideratione humor vitalis, & deuotio colligitur, qua facile Deo in oibus obsequimur, non sic impij non sic, sed tanquam puluis, quem proijcit uentus a facie terræ, quia facile a virtute demouentur. (Aliud cecidit inter spinas, & simul exortæ spinæ suffocauerunt illud, qui a similitudinibus diuitijs, & voluptatibus, &c.) Qui multis sæcularibus negotijs irretitus est, qui diuitijs abundat, qui delicate nutrit corpus suũ, uellent nunc me audire dicentem, rectam uiã in cœlum eos tenere, sicq; Deo placere, & fructum referre posse, uellem equidem hęc ego eis dicere, si possem at nõ possum, quod si id dixero non Euangelium p̃dicabo, sed doctrinã è capite, & corde meo, quod absit. Audi Deum per Hiere. de his prophetis dicentem uisionem cordis sui loquuntur, nõ de ore domini dñi his, qui blasphemant me, locutus est dñs, pax erit uobis, & omnibus, q ambulant in prauitate cordis sui, dixerunt, nõ ueniet sup nos malũ. Nõ mittebã ꝓphetas, & ipsi currebãt, nõ loquebar ad eos, & ipsi prophetabãt. Sed & tu noli hæc audire, q̃ placent, sed q̃ dñs p̃cepit, ne de illis sis, & dñt, loqmini nobis placẽtia, & de qb. Pau. coaceruabũt sibi magistros prurientes aurib. Sicut ergo legatus, ac nuncius, ea nunciare dẽt, q̃ is p̃cipit, q eũ mittit, non uero, q̃ ille uult, ita p̃dicator uerbũ Dei seminare tenet, non uero uerba sua. Si ergo Dñs uocat spinas, & impedimẽta diuini seminis, diuitias, uoluptates, & solicitudines, qd aliud ego loq possũ? Qũo ego lætificare poteto eũ quẽ Deus nõ lætificat, imo cõtristat? Vis tu omnes uoluntates tuas implere, tibi in omnibus placere, & insuper ut ego tibi dicam, id rectum esse, Deoque beneplacitum, quomodo ego id dicere, tibi possum,

Right margin: A — Simile (beside "tabitur die, ac nocte"); B (beside "laribus negotijs"); Hie. 29 (beside "corde meo"); Esa. 30 (beside "ad eos"); 2. Ti. 4 (beside "li hæc audire"); C; Simile (beside "tia, & de qb. Pau.").

A possum, cum verbum Dei diuersum lo-
Esa. 58 quatur? Audi Esaiam ecce in die ieiunij vestri inuenitur voluntas uestra, & infra, dum non facis vias tuas, nec inuenietur uoluntas tua, tunc delectaberis super Domino. Vis tu omnibus deliciis, ac uoluptate perfui, & concionem
Luc. 6. velles, quæ te consolaretur, quomodo id ego præstare potero, cum Christus dicat, væ qui habetis hic consolationem
Eccl. 1. vestram, væ vobis, qui ridetis, quoniam flebitis? Si multa bona opera ab alio exigit concionator, dicit ille, strictiorem nimium eum esse, & in angustias redigere audientem, an hoc semen meum est? an hoc uerbum meum? & non potius Spiritus sancti, qui ait, mane semina semen tuum, & uesperi necesset ma-
B nus tua, quasi dicat, nunquam cesses a bono opere, labori semper incumbe. Dicis, non ad hoc teneor, sit ita, non teneris, sed forte, ait Sapiens, eleemosyna, quam mane dedisti nullius fuit meriti. erit uerò, quæ vesperi fit, hoc innuit, cum ait, nescis enim quid prius oriatur. Nunc ergo si solicitudinibus, diuitiis, & uoluptatibus irretitus es, quid tibi dicam aliud, quam quod Christus Dominus ait, hæc impedimenta esse diuini verbi? Imo, & Seneca ait, qui plu-
Seneca ribus sæculi occupationibus irretitus est, bona conscientia esse nequaquam potest.

Vides aliquem diuitijs, delicijs, honoribus abundantem, ne ei inuideas, impedimenta illi plurima sunt, ne in cœlum tendat. Impedimenta belli uocabat Cę-
C sar uictum, alimenta, suppectiliaque militum. De qua rem ire Chrysostomus
Chrys. homil. 39. in Paulum, qui ait si hominē videris opulentum, satellitibus, & adulatorum turba stiparum, non est cur animo deijciare, geme potius, lacrymare, aduoca Dominum, qui illum inter amicos numeret suos, & quanto res illi fœlicius succedunt, tanto tu illam lugeas magis, peccatores enim lugere semper quidem oportet, præsertim uero cum opibus, & tranquillitate fruuntur, quemadmodum ægrotos cum crapulantur, & inebriantur. Sed sunt, qui cum audiunt

ista, ita misere comparati sunt ut ob hoc A
acerbe gemiscant, & dicantque, lachrymis se dignos esse potius, qui habeant nihil, recte dicis, qui habes nihil, non quia non habeas tu, quod ille, sed quia fœlicem rem opes iudicas, innumerabi- Simile
libus lachrymis es deplorandus. Nam si quis sanus, valensque fœlicem iudicet moli lecto ex morbo decumbentem, mi serior est, quam æger ipse, qui bonorum suorum nullum habet sensum. Hæc Chrysost. Vides contra hominem, cui nec diuitiæ, nec deliciæ sunt, & si aliquando ijs abundauit, abstulit eas Deus Simile
illum zelare, hunc fœlicem crede. Sicut enim ager, in quo frumentum seminatum est, aliquando plenus est spinis, & alij inutilibus herbis, quæ agrum quidem pulchrum reddunt, ac im B
pedimenta illa sunt frumenti, & hac ratione vt frumentum proficit, illa omnia tollit agricola, & ager quidem imminutus deformisque apparet, sic tamen fructus ex eo colligendus est. Ita omnino res se habet in homine, ut diuitijs abūdat, & delicijs, & altera parte fidelis est, frumenti ager est, sed spinis, & inutilibus herbis plenus, quæ illi quidem exteriorem tribuunt decorem, sed interiori priuant, ac expoliant, agricola Deus est. utque ager fructu abundet, inutiles tollit herbas, diuitias, scilicet, honores, ac uoluptates, marcidus, tenuis, & indecorus nunc videtur, sed sic fructum reddet vberiorem, quia illius impedimenta sublata sunt. Sed qua ratione, ais, hæc impedimenta sunt? & vniuersum ad se hominem rapiunt? Respondetur, spinæ C
hæ naturalis terræ fructus sunt, uerbum autem Dei insitum est aliunde illæ filii naturales sunt, hoc adoptione hinc fit, vt hominis uires, ac mentem, amorem, & cogitationem ad se potius trahant spinę ideo tollendæ, ut corde bono, & optimo fructum referamus.
Ideo Hierem. nouate uo Hier. 4
bis nouale, & nolite serere super spinas, &c.

A Dominica in Quinquagesima.

Them. Ecce ascendimus Hierosolymam, & consummabuntur omnia, quæ scripta sunt per prophetas de filio hominis. Et ipsi nihil horum intellexerunt. Luc. 18.

DVo de Deo nostro docet Christiana religio dissimilia valde, & q̃ primo conspectu contraria apparent. Docet.n.altissima, & humillima, & vtraq; intellectu nr̃o difficilia sunt. Qua rõne apud Esaia Seraphim velabant Dei faciẽ,& pedes,quia alta,& humilia Dei fugiunt cognitionẽ nr̃am. Sed in his, quæ alta sunt non adeo scandalũ passi sunt philosophi,atq; in his,quæ homilia, qa naturaliter intellectus nr̃ fertur ut magna de Deo credat. Quæ ergo difficilius credidit,ea sunt,quæ ad Christi humanitatẽ,& passionẽ pertinent. Et iõ vocatur Christus petra scãdali,& lapis offensionis. Et Pau.ait. Verbum.n. crucis pereũtibus quidem stultitia est, ij autem, qui salui fiunt,i.nobis,Dei uirtus. Quod ad eo verum est, vt ipsi Apostoli audientes Christi passionem manifeste prędictam nunc intellexerint uerbum.

Esai.6. B 1.Pe.2. 1.Co.1

Argumentum, quo humana sapiẽtia vtebatur contra crucem Christi, & quo Celsus vtebatur (vt refert Origenes lib. 2.contra eundem) hoc fuit. Aut humiliatio,& passio Christi fuit a necessitate profecta, aut a uolũtate,si a necessitate,defectum arguit potentiæ,cum non potuerit non pati, si a uoluntate, fuit dementia, ac stultitia talia sustinere hominis causa. Ex quo sequi videtur, Christum,aut minus potentem,aut insipientem fuisse, non ergo Deus esse potest, Deus.n.& sapiens,& potens est. De hac uana argumentatione, ac Philosophia ait Paulus Videte,ne quis vos decipiat per philosophiam,& inanem fallaciam, s̃m traditionem hominum,s̃m elementa mundi huius,& non s̃m Christũ. Accidit Christo cum humana sapientia,quod Dauid cum Michol. De qua sic dicitur: Michol filia Saul prospiciens per fenestram uidit Dauid Regem subsilientem, atque

Orig. C Colo.2 2.Re.6

saltantem coram Domino, & despexit eum in corde suo;exuerat.n. Dauid uestes regias. Hoc ipsum Christus pręstitit,vt animas in cęlum duceret,quod Dauid, vt Arcam testamenti in domũ suã. Exuit uestes diuinas,non eas relinquẽs, sed occultans; Exinaniuit semetipsum, formam serui accipiẽs,Et ut pelleret dęmonẽ a nobis, sicut Dauid a Saul, & vt peccatorum nostrorum clamor non audiretur,ipse clamore grandi,& dulci sono clamauit,ut uero clamor altior esset, oportuit distendi chordas in passione, & ipsum multa pati,ac deiici. Nec intellexit humana sapientia celsitudinem,ac magnitudinem, quæ in hac humilitate latebat,& ideo despexit eum. Sed vnde tibi despicabilis apparet,mihi amabilis magis videtur,ait Bernar. A B Bern.

Ad argumentum ergo humanę philosophiæ respõdeamus. Aiebat,illam, aut uoluntate,aut necessitate suscepit mortem,dicimus voluntate eam suscepisse. Oblatus est,quia ipse uoluit. Et ego pono aĩam meam. Et in Ps. ait (quem explicat Paulus de Christo) sacrificiũ,& oblationẽ noluisti,corpus aũt adaptasti mihi Deus meus quia uolui. Sed ait humana sapientia. Si uoluntate suscepit, si uitare potuit mortem, stulte fecit moriens. Respondeo, stultitia est hac in re humana sapiẽtia,& ortũ hẽt hæc stultitia ex ignorantia diuinę bonitatis,ac amoris. Si homo nosset, quantus Deus nr̃ in bonitate sit,non ei appareret incredibile,quod hominis cã mortem suscepisset sed mortẽ videt,non dilectionem. Et regulam diuinorum operum desumit ab experientia humanorum, cumque uideat inter homines tantã bonitatẽ, ac amorem nõ inueniri,credit in Deo non esse. Nec intellexit stulta sapientia, infinitum distare amorẽ diuinum ab humano,& ideo effici ab amore diuino ea,q̃ ab humano p̃cul sunt. Hinc. Psaltes. Non est similis tui in Diis Domine,& non est s̃m opera tua,quasi dicat, sicut excedis uniuersos natura,ac bonitate,ita operibus. Hinc & Psal. Ascendit super Cherubim,& volauit,uolauit sup pẽnas ventorum, caligo sub pedib.eius, Quæ uerba enarrans

Esa.53 Heb.10 Ps.39 Ps.58 Ps.17

Gre-

A Greg. 17. Mora. c. 13. ait Cherubim abū-
Greg. dantiā sp̄iæ significat, pennæ uentorum
effectus aīarum, cum ergo ait ascendisse
Deum super Cherubim, & pennas uen-
torum, significat, ea opera Deum fecisse
quæ excedūt uniuersam humanā sp̄iam,
ac dilectionem, q̄a sicut dilectioni illius
n̄sa æquari non ualet, ita nec operib. ope
ra. Et nde est, q̄ caligo sit sub pedib. ei⁹,
& posuerit tenebras latibulū suum, quia
eius dilectio tanta est, ut nulla humana
sp̄ia illā attingat. Et hoc est q̄ Haba. ait
Haba. 3. Dedit abyssus uocem suam, altitudo ma
nus suas leuauit. Idest Abyssus immen-
sa diuinæ dilectionis dedit uocē, i. signifi
cationē, qua se ostendit, & tunc altitudo
humanæ sp̄iȩ manus leuauit, in signum
admirationis. Ita exponit Greg. dicens.
B Exclamare mens humana compellitur,
Greg. dum altitudine considerationis requisi-
tionib. suis in eo ipso, quo latius attendi
tur angustatur. Ex quo tandem sequit̄
hoc ipsum, q̄ infimum, & despicabile vi
debat̄ humanæ sp̄iæ altissimū esse, & oī
honore dignum, si. n. necessitate ductus
mortem suscepisset, abiecta fuisset, sed
uoluntate, amore, ac bonitate suscepit,
& iō infinitam arguit bonitatem ī Deo
n̄ro, ostenditq;, q̄ optimus sit, & ideo, q̄
magnus, & maximus. Et iō sūma Deo
gloria resultat ex hoc opere, q̄ proinde
ille uocat opus suum per excellentiam.
Recte ergo Sapiens monet. Sentite de
Dn̄o in bonitate. Hinc nobis colligēdū
est summe gaudere, q̄ optimo, ac aman-
tissimo Deo seruiamus, a quo innume-
ra bona sperare possumus, qui. n. p̄ ini-
micis, ac exteris talia fecit, quid p̄ dome
sticis, & amicis nō faciet? Recte Ps. quā
C bonus Israel Deus his, qui recto sūt cor
Psa. 72 de. Quod si duo fratres in domū maxi-
mi principis assumpti, ut ei ministrent,
sibi inuicem congratulantur, q̄ tanto di
gni honore habiti sint, & quod maxima
sperent beneficia, multo potius nos, qui
bus ea fȩlix sors accedit, ut Deo ministre
mus optimo, maximo, amantissimo cō-
gratulari inuicem debemus, q̄ talem ha
beamus Dn̄m, & herum, a quo innume
ra bona sperare possimus. Et hoc est, q̄
Phil. 2. Pau. agit, cum ait, Sed si immolor super
sacrificium fidei vestræ gaudeo, & con- A
gratulor omnibus uobis, id ipsum autē,
& uos gaudete, & cōgratulamini mihi.
Idest, Optuli ego in sacrificiū Deo vos
ad eum conuersos, qua rōne persecutio-
nē patior vsq; ad mortē. Ego quidē con
gratulor uobis, q̄ fidem X̄pi susceperi-
tis, quod tali hero adhæseritis. Vos con-
gratulamini mihi, q̄a eius causa patior.
Gloriari profecto non fideles possumus
sup oēs infideles, q̄ Deus n̄r dulcissim⁹,
ac amantissimus est, & talis ab Ecclesia
prædicatur. Et p̄pea de labiis Ecclesiæ Cant. 4
dr̄ in Can. Fauus distillans labia tua so-
ror mea sponsa. Sicut, n. (ait Greg.) fau⁹ Greg.
mellis continetur in terræ casulis, ita in
p̄dicatorib. Ecclesiæ mel est doctrinæ,
dum passionem Christi annunciant, dū
Deum clemētissimum, & pietate plenū B
p̄dicant. Non sic gentiū Dii, sed crude-
les, & immisericordes sunt, & sanguine
hoīum delectantur. Cum ergo Christus
manifestis uerbis passionem suis annun
ciaret, illi nihil intelligunt, erat uerbum
hoc absconditum eis, quia tanta est ostē
sa diuina bonitas, ut ab homano intelle
ctu non capiatur. Sed proponitur nobis
X̄pi passio, & ascensus, in Ierusalem, ut
in regnum assumatur per passionem, ut
impleatur illud: Ps. Ego aūt constitutus
sum ab eo rex super Sion montem san-
ctum eius, & iō ait. (Ecce ascendimus Ie
rosolymam.) Cumq; hanc uiam ageret Psal. 2.
ait Luc. c. 19. His dictis præcedebat ascē
dens Ierosl. Cum alias uias agebat, ibat
cum discipulis, nunc uero cum in passio Luc. 19
nem properat. p̄cedit eos, quia in regnū
tēdit summo gaudio, & desiderio, ut no-
ueris, multa debere X̄po, quia pro te pas
sus est, sed plura, pp eximiam illius cha- C
ritatem, qua libenter passus est, & plura
pateretur, si opporteret. Sed id maximè
mirandum, quod uia in regnum passio
sit. Si rex a te ò Pater constituendus fuit
Christus tuus, cur passione ac ignomi-
nijs id agendum fuit? Querelas has de
modestas sanè proponit Dauid Deo in
Ps. in quo regnum, & passionem X̄pi o-
sten dit in regno ipsius adumbratū. Ait
. n. ostendens regnum. Et exaltaui electū Ps. 88.
de plebe mea, inueni Dauid seruū meū,

A oleo sancto meo unxi eum, manus enim mea auxiliabitur ei, & brachium meu[m] confortabit eũ. Et ego primogenitũ ponam illũ, excelsum præ regib. terrę, &c. Sed statim modeste conqueritur, quod uia ad hãc celsitudinem passio sit ait .n. Tu uerò repulisti, & despexisti, distulisti Chrm tuum, auertisti testm̃ serui tui. Sedem eius in terra collisisti, &c. Certè hæc fuit diuina dispositio, ut per crucem ascenderet in regnum, & hæc oportuit Chrm pati, & sic intrare in gloriam suã. Quo facto oñdit nobis via, qua in regnũ ueniamus, erigitur .n. nobis hodie crucis vexillum, ut qui sub eo militamus, ad illam accedamus, & in ordine suo quisq; collocetur, iam .n. proximum est præmiũ.
Gala.5 Ideo qui sunt Chri carnem suam crucifixerunt cum uitijs, & concupiscentijs .i. accesserunt ad vexillum suum, ad crucẽ .i. Sicut ergo Moyses descendens de mõ
Ex.22. te, uidens populum letantem in uituli adoratione ait. Si quis est dñi iungatur mihi, ita nunc Christus ait, si quis est meus, adhæreat mihi, en vexillum crucis. Simili rõne demon nunc erigit uexillum suum, deliciarum, ac dissolutionũ. mihi ò hõ, quem sequi vis, sub cuius uexillo militare? Finge nunc in Hispania duo erecta uexilla, alterum regis Hispaniarum, qui uoce præconis militib. ait. Si quis me sequi uoluerit, ego illum præcedam, & paruo labore oẽs paganos superabimus, victoria certa est, & ea parta, cuiq; militi paratum est regnũ maximum, ac opulentissimum, cui pficiendus est. Alterum uero vexillum est serui Aethiopis miseri, qui milites conuocat, concedens eis, cuncta pro uoluntate, ac libi-
C dine, agere, sed oẽs, qui eum sequuntur superindi procul dubio sunt, & seruituti, ac neci tradendi. Dic ò hõ, his auditis, quod eliges vexillum, ut tuo eo milites? Cum similia proposuisset Moyses i
De.30. Deut. ait. Testes inuoco hodie cœlum, & terram, quod proposuerim uobis uitam, & mortem, benedictionem, & maledictionem, elige ergo uitã, ut & tu viuas, & semen tuum, & diligas Deum tuum, atq; obedias uoci eius, & illi adhæreas. Sed ais, ego uexillum Christi sequi nolo.

Optima pfectò electio ista. Audi quod A
tibi dr in Deut. dñm elegisti hodie, ut sit tibi Deus, & ambules in uijs eius, en do De.26
minus elegit te hodie, ut sis ei populus peculiaris & faciet te excelsiorem cũctis Ps.143
gentibus. Certe beatus populus, cuius dñs Deus eius, populus quem elegit dñs in hæreditatem sibi. Vniuersus ferè Israel sequebatur Absalon inhonestum, ac vanum, sed non defuit, qui Dauid tũc sequeretur, licet nudis incederet pedib9, & afflictus esset. Qui uero Dauid adhæserunt, victoriam obtinuerunt, reliqui perierunt. Cum Israel lætaretur, & in ludis, & comessationibus esset, ait Hiero.
Quis dabit me i solitudine diuersorium Hier.9
viatorum, & derelinquam populũ meũ, & recedam ab eis? quia oẽs adulteri sũt, & cætus pũaricatorum. Loquitur Hier. B
sicut loqui solet aliqñ fidelis minister, q uidens bona dñi dilapidari, & hẽditates dissipari, ait, vellem in mundi finem, vel in desertum, abire, ne ista uideret. Ita cũ lætus in dilectis esset Israel, perditum populum uidebat. Iõ recedere cupiebat, ut eo recedente uideret Israel malũ suũ, quod fugere compellebat Hier. Sed hodie maiori iudicio oñditur nobis mundi mulũ, cũ eius cã Chrs morit. Maxima p
fecto immolati in Aegypto agni uis fuit, Exo.12
quo sexcenta millia hoium pugnatorũ ex Aegypto pdierunt, & mare ptransierunt, & in desertũ pcesserũt. Quis nã hodie poterit hoĩes a uanitatib. & voluptatib. mundi, in quib. his dieb. versant, abstrahere, & i pnię desertũ ducere? Certè agn9 hic imolat9 in cruce, q ut imoletur,
ascendit in Hierłm. Oñsa Io. fuit i Apo. Apo.17
meretrix magna, quę sedet super aquas C
multas, i. populos multos hẽbat poculũ aureũ in manu sua plenũ abominatione & immũditia. Quis obiecit, hãc mulierẽ, & illius calicem superabit, nisi Chrus cõtrario suo calice, q passionis est? Cũ ergo his dieb. mulier ista pdeat in publicũ. Chrs ẽt procedit, & calicẽ suũ nobis ppinat, ne meretricis calicẽ bibamus. In
hoc ostẽsa ẽ Tho. religio, ac pietas, q cũ Tho.8
reliqui irent, ut adorarẽt uitulos aureos, quos fecerat Ieroboam, ipse fugiebat consortia hominum, & ascendebat in tem-

A templum, ut adoraret dñm Deum suũ. Tu ergo, cum videris aliorũ deperditos mores, cũ licentiã, & ludos magis adhæreo Xpo, calicem eius sume, nõ calicem meretricis. Ait ergo Iesus. (Ecce ascendimus Ierosolymam, & consũmabuntur oĩa &c.) In Xpo quidẽ vniuersa consummata sunt, quia oẽm passionẽ subijt. Nobis uerò aliqua pars relicta est, ille uniuersum bibit calicem vsque ad fæces, nobis relicta pars calicis est. Qñ uia agebat cũ tabernaculo inter leuitas onus illud diuidebatur, & quisque partẽ portabat, ita de Xpi passione pars cuique tribuit pro uirium mensura. Sed discipuli nõ intelligunt Xpi passionem, putabant.n. ut

Beda. Beda ait, ipsum loqui in parabolis, sicut alias loqui solebat, nec illud ad literã im

B plendum. Sic nũc plures, cũ de Xpi cruce ferenda, & de pnia agenda monẽtur, putant se parabolam audire, nec ita, ut sonat, accipiendum esse, cũ tñ nulla in hoc sit parabola, Sed expendendum est illud uerbũ. Consũmabuntur oĩa. Cõsummati sunt Xpi labores, cõsummabuntur ẽt labores sanctorum. Plorabitis, & flebitis vos, mundus ãt gaudebit, sed tristitia

Ioã. 16. uestra uertetur in gaudium. Contra uerò gloria Xpi nõ cõsummabit, sed in æternum durabit. Non sic pctõri accidet, sed ẽ diuerso. Gaudiũ.n. hypocritæ adin

Iob. 20 star puncti, ut Iob ait, consũmmabit breui, dolor vero illius finietur nunquã. An

C non audisti Sodomæ delicias erat sicut

Ge. 19. paradisus Dei, sed breui finem accepit eius pulchritudo, & igne absumpta est? An non audisti Babylonicam mulierem

Apo. 17 ornatam in Apoc. sed statim proijcitur ĩ

& 18. infernum eo impetu, quo lapis in profundum maris? Cur ergo non eris memor finis tui, sed in tpalibus delectaris, quasi æterna essent, & æterna, q̃ te manent mala, non times? Celebrabat festa Ephraim & oẽs rosis se ornabant, ad quos Esaias

Esa. 28 ait. Ve coronæ superbiæ ebrijs Ephraim flori decidenti, & gloriæ exultationis eius, quæ erat ĩ uertice uallis pinguissimæ, errantes a uino. Sed q̃ cito decidat hic flos continuo ostẽdit, dicens. Ecce ualid & fortis dñs, sicut impetus grãdinis, turbo confringens, sicut impetus aquarum multarum inũdantiũ. Pedib. conculcabitur corona Ephraim, erit flos decidens

A

Sed illi non id credebant, & prę vino nescierunt, usum est eis nullo mõ auferendas ab eis coronas, sed id ebrietas fecit. Ita nunc diues nihil sibi mali timet, sed cũ in inferno positus fuerit, uidebit coronam à se ablatã, ac cõculcatã. Nõ intelligit Nabuch. nec sapientes eius, quid sibi velit statua illa, contrita a lapide paruo cum manifestè indicaret illius celsitudinem peritura. Similiter nõ intelligit, qd significet arbor magna axcissa. Erat ille in statu, & regno suo, quo intelliget sui excessionẽ: Sed excissus ẽ, & regno spoliatus. Noli, ò hõ, fidere in ꝓsperitate, noli credere duraturã, exiguus lapis illã perdet, & consũmabit. Addit ãt Xps. (Tradet gentib. & illudet, & flagellabit &c.) Magnanimus non terretur malis ꝓprijs sed ad ea forti est aĩo, ea uidet, nec affligitur, alienis vero malis cõpatitur. Non sic Balthasar, cuius ossa colliduntur, qa videt manum sñiam scribentẽ aduersus sn. quid obsecro faceret, si carnifices uideret, qui eum, mori, traderent? Xps ãt mala sua uidet, nec turbatur, sed de eis loqtur, quasi nihil essent, & suos consolatur. Et q malis alienis sic compatitur, ut ploret super Ierusalem, sua quasi nihil essẽt recenset sigillatim. Et deplorantibus super eam ait. Nolite flere super me, sed super uos flete. Et licet omnia mala nosset quæ eum manebant in Ierusalem eò ascendit, nec ascendit solum, sed ut Lucas ait? Factum est autem, dum complerentur dies assumptionis eius, & ipse faciem suam firmauit, vt iret in Ierusalẽ. Phrasis illa firmauit faciem, significat fortem, ac inuictum animum, propositũ firmum, quo statuit omnino in Ierusalẽ ire, ac pati ẽt si vniuersus mundus reluctaretur, nec illũ Petri persuasio potuit ab hac sñia dimouere, nec hoium ingratitudo, nec immensi dolores. Ostendit verò nobis debere nos faciem firmare vt ascendamus in Ierusalem cœlestem, per saxa, per ignem, vt nec vlla tentatio, aut difficultas uiæ nobis sit impedimento. Sicut ergo fortis miles vbi semel fixit pedem, eũ tenet immobiliter, nec a-

B Dan. 2. & 4.

Dan. 5.

C Luc. 23

Luc. 3.

uertit

A uertit pedẽ,et si plura adsint discrimina. Ita hõ eo firmo proposito cõsequendi regnũ cęleste esse dẽt,ut sup hac re faciẽ firmet,& nulla re ab hoc proposito dimoueatur. Sed licet Xp̃s in Ierusalẽ ꝓperet
Amb. cęcus clamans eũ tenet,iõ & nos,ait Ambr. subsistamus paulisper cũ Xp̃o,ut cæcũ audiamus clamantẽ.(Cęcus quidã sedebat secus uiã mendicans &c.)Duplex est spũalis cæcitas prima infideliũ,altera fidelium,Cæcitas infideliũ manifesta est cũ Deũ verũ non agnoscant. Hæc cæcitas ad nos fideles non pertinet cæcitas verò fidelium,qui in pc̃tõ sũt,non parua est,cũ pluris faciãt honorẽ , diuitias, aut voluptates, q̃ Deũ. Ad hos cęcos loquitͬ
Esa.42 dñs p Esa.Quis cęc⁹,nisi seru⁹ meus, &
B surd⁹,nisi ad quẽ nũcios meos misi?quis cęcus nisi, q venũdat⁹ ẽ, & qs cęcus nisi seruus dñi? Qui uides multa,nonne custodi es? Qui apertas hẽs aures,nõne audies? Cęcus ꝑfecto fidelis uenũdatus sub pc̃tõ,q aiã suã ꝓ nihilo uẽdidit. An ñ cæc⁹,q aurũ dat,& lutũ recipit? An ñ cęcus Esau,q primogenita uẽdit,ꝓ lẽtibus? An ñ cęcus,q Deũ amittit,vt diuitias sibi acq̃rat? Adeo cęc⁹ hic ẽ,ut lʒ simplr loquẽdo sit magis cęcus infidelis,sed q̃dã rõne magis cęc⁹ ẽ fidelis pc̃tór,q̃ ifidelis,qa q lucẽ fidei hẽt,tenetͬ meliora opa pręstare q̃ fidelis,q̃ si ñ pstat,graui⁹ punietͬ ea de cã,vñ ait dñs,Seru⁹ sc̃ẽs voluntatẽ dñi, & ñ faciens,plagis vapulabit multis. Et
Luc.12 Iac.Scienti bonũ,& ñ faciẽti,pc̃m ẽ illi.
Iac. 4. Et iõ ad quosdam Xp̃s ait, Si cęci essetis
Ioan.9 ñ hẽretis pc̃m̃,nũc uero diciris,qa uidemus,pc̃m uestrũ manet. Sicut.n.is,q in
C cãpũ aduers⁹ iimicũ dscẽdit pclaris idut⁹ armis,si ab inimico supatͬ,ifirmior,ac ibecilior putatͬ,q̃ is,q armis carẽs supatͬ ita fidelis præclaris fidei armis ornatus ignobilior,ac dterior hͬ,si fuerit supatus Sũma ꝑfecto cęcitas est,cũ tãta, ac talia cred amus opa ifideliũ pstare.cęc⁹ hic sedet sec⁹ uiã. Iustus qdẽ sedere nõ pmittitͬ nec i uia cõsistere,stati.n.adest Ang. dñi sicut Elię,dicens surge,comede,grãdis ti
1.Re.19 bi restat uia. Et surge,postq̃ sederitis,q
1.126 manducatis panẽ doloris. Et surge inuo
Ion ç.2 ca Deũ tuũ,Ionę dictũ ẽ.] Vide,an in uia consistat,q ait uiã mandatorũ tuorũ cucurri,cũ dilatasti cor meũ. Nec satis puta A uit sibi esse,si curreret,pennas petit,uiuo let,cum ait. Quis dabit mihi pẽnas sicut Ps.118 columbę,& uolabo,& requiescam. Pec Psa.54 cator ãt stat in uia,q̃ ducit in infernũ ppea,& veloces pedes eius in malum,& ut Moyses ait,iuxta ẽ dies pditiõis, & adesse festinant tpa,tñ i cęlũ nõ mouerec, & De.32. iõ sedere dr̃,quia creaturis adhæret. Sed cęcus iste,licet à uia recesserit, q̃ est Xp̃s dicens. Ego sũ uia,tñ nõ lõge recesserat, Ioã.24 sed iuxta viã erat. Quidã.n. pc̃tores sunt q,sic Deũ reliquerũt, ut lõge nõ discesserint,qa multa bona opa pstant,cõciones audiunt miæ opib. icũbũt,orant,sacrum audiunt,qb. se disponũt,licèt remotè, ut à Deo sanentͬ. Quidã uerò lõgius recesserũt,qa nõ solũ Deũ reliquiuerũt,verum & vniuersa bona opa. De qb. Psaltes, er Ps.106 rauerunt i solitudine,i inaquoso uiã ciui B tatis habitaculi non inuenerunt. Quos Esa.51 miris uerbis describit Esa.cum ait, Filij tui ꝑiecti sũt,dormierũt i capite omniũ uiarũ,sicut oryx illaqueatus, pleni indignatione dñi,increpatione Dei tui. Projectos dicit pc̃tores,ac dormientes, ꝗ extremũ ẽ malũ,i pc̃tõ eẽ,& dormire. Hic .n.sequitͬ,ut pleni sint idignatione Dñi , qa pleni pc̃tis. Oryx vero bestia illaqueata ẽ. Sed attẽdam⁹, quo pacto cæcus hic visũ receperit. Primũ,occasionem non ꝑ termisit,sed audiẽs Xp̃m trãsire,clamat. Can.5. Ne ergo tu occasionem labi pmittas , cũ Deus p cor tuũ trãsit inspiratione. Atten de,quid spõsæ acciderit. In lecto spõsa erat,pulsat ianuã sponsus,uox dilecti mei pulsantis,aperi mihi soror mea. Et cũ illa quęrere dẽret spõsum,q̃ritur ab eo, & illa adeo inurbana est,vt lectũ relinquere nolit.in quo iacet, cũ oĩa pp sponsum C relinqui oportet,misit ille manum p foramen,& tangit spõsam,q surgit,at uerò , ille declinauerat,ac pertransierat,& multo labore inuenit eũ,q ei gratis offerebatur. Vocat te Deus tuus misericordiã offert,tu vero dilationes quęris, ne a lecto delectationis,in quo iaces surgas. Tãgit te Deus in corpore, uel substantia , aut honore,nouit.n.ille,in qua re cũ tact⁹ fueris,resipisces. Surgis,nec facile Deũ repe ris , quia ei non aperuisti cum vocauit,

A Interrogabat quid hoc esset. Cum audisset turbam præreũtẽ. Et territo interrogat quia ad eũ pertinet nosse,q transeat, vt eleemosynam petere. Alter vero curiose,ac vane interrogaret,at cæcus utiliter quia ut sibi ꝓuideat,interrogat. Ita nunc multi uane,&,inutiliter inquirunt
Ecc.32 aliorũ uitas, vias, ac gressus, quid ad te, hæc nosse ò hõ,quis trãseat,uel quo? In multis esto quasi inscis, ut sapiẽs monet quæ præcepit tibi Deus,cogita ſp,aliena ne curaueris. Et uero,q hęc utiliter inqrat. Prælatus,ꝓtorq. nosse dẽnt quis trãseat,illi interrogent,ut muneri suo satisfaciant. Audit cæcus Chrm̃ trãsire. Clamat,& clamore suo Chr̃m tenet, sicut Iosue solẽ stare facit,Iesu fili D ui d miserere mei, Deũ, & hoiem cõfitet, dũ.n. eũ filiũ Dauid dicit hoiem ostendit. Dũ sola mĩa sibi adfuturũ putat,Deũ agnoscit. Solus.n. Deus mĩa, & uoluntate sua
B malis nr̃is medet. Quid tibi uis faciam, ait Chrs? Dñe ut uideã. Quasi dicat,non nummos peto,sed oculos,ea.n.facilitate oculos,pedes, ac manus dare potes, qua alter nummos. Da ergo oculos. Hos nos petamus,ut Chr̃m crucifixum agnoscamus ut eius amorem in cruce, ostensum contẽplemur. Vt aspicientes in authorẽ fidei,& consummatorem Iesum, aliqd. crucis portemus post Christum, ut cum illo in Ierosolymam veniamus,&c.

Feria quarta, Cinerum.

The. Memento homo quia puluis es,& in pulverem reuerteris. Gen. 3.

HAc in hoiem a Deo lata sñia est ꝓpter pctõ,hanc a matre Eua hr̃ditatem accepimus pctũ,mortem, cinerẽ,
Gen.3.
C atque adeo quæ mr̃ uiuentium ab Adamo dicta est,potius morientium mr̃ dici potuit. Sed uniuersa hæc ab Eua profecta mala,mulier alia resarciuit Maria,q vere mr̃ est cũctorum viuẽtiũ ꝑ gratiam & è cęlis in terras descendere fecit eũ, q ait ut darẽ eis coronã pro cinere, oleum gaudij pro luctu,palliũ laudis ꝓ ſpũ mę
Esa.63 roris. Sed dũ cinere aspergimur,ut ab inquinamẽtis aiæ mũdemur, eo uti ut noueri-mus gr̃a indigemus. Mutatã subito Ecclesiam uidemus hodierna die,operta altaria uelis,& deposita omni lętitia,luctuosas induit vestes. Hæc uero Ecclesię mutatio eo tendit, vt infidelium morib. similis efficiatur mutatio. Cõdidit Deus solẽ,& lunã,& stellas eis motores Angelus adhibuit, ut diuersis suis dispositionibus,sitibus,& locis diuersitates efficerent tpum,quib. diuersi effectus,ac fructus in terra producerentur. Adhuc modũ Ecclesia ꝑ anni discursũ ꝓponit nobis iustitiæ solẽ diuersis locis, & sitibus diuersaq; efficit tpa,ut in nobis varij, ac multiplices effectus,fructusque nascantur bonorũ operum, Varij.n.& maculosi fętus Iacob dantur. Hac uarietate pulchra redditur Ecclesia,& ut Ps. ait,circũdata varietate. Hãc cęli uarietatẽ in Ecclesia a Deo ponẽdã ipse ait Iob. nũquid nosti ordinẽ cęli? aut pones rõnẽ eius in terra? Mirabilis ꝓfectò ordo cęli in temporũ diuersitate, sed eius rõ in terra est posita,dũ in ea similis est cõstituta diuersitas. Hanc Dei ſp etiã Ps. laudat, dicẽs tuus est dies,& tua est nox,tu fabricatus aurorã,& solẽ, æstatem & uer tu Ps. ea. Et scientiã horũ se assequutum, gloriat Sapiẽs,ipse dedit mihi horũ,q sunt scientiã uerã,vt sciã dispositiones orbis terrarum,& uirtutes elementorũ,& consummationẽ,& medietatẽ tpum,uicissitudinũ ꝑmutationes,morum mutationes,anni cursus,& stellarũ dispositiones. Est ět hæc Ecclesiæ diuersitas conueniẽs ualde hoium naturę,q i ꝑpetuo ẽ motu, & a se alia,atq; dissimilis ſp est,tũ ætate, tũ dispõne. Vñ quorundã philosophorũ sñia fuit,nõ eundẽ eẽ equũ,q heri,& q hodie est,nec uerò qui fluuiũ igredit, & egreditur,nec posse dicere aliquẽ hoium ego sũ Petrus,qa cũ orõnẽ finit,iã ali9 est. Et licet hi philosophi nimiũ hanc naturæ nostrę uarietatẽ auxierint,certũ tñ est illud Iob, nunq̃ in eodem statu permanet, & idẽ,cogitationes uariæ succedunt sibi, & mẽs i diuersa rapit. Hoc inter Angelos, & hoies distare dicit, D.Th q̃ illi oia simul intelligẽtes,imobiles volũtate sunt, cũ rei cuipiam adheserint,iõ illis natura sua pnia nõ est, hõ uero instabilis est,in diuersa rapitur. Sicut ergo dęmon agnoscens naturę nostrę instabilitatẽ, ea utitur,

Marginal notes (right column): A; Simile; Gen. 3.; Psa. 44; Iob. 38; B; Psa. 77; Sap. 7.; C; Iob. 14; Iob. 20; D.Th.

A tur at nos expugnare conatur, nos eam agnoscẽtes, curem⁹ eã in bonũ cõuertere nřm, & ex myster orũ uarietate diuersa uirtutũ exercita colligere. Væ illis, qui si
Iere. 8. bi sp similes sunt i malo, quib. dr Ier. 8. attẽdi, & auscultaui, nemo, ꝙ bonũ est, loquit, null⁹ ẽ, q agat pniam sup pctõ suo dicẽs, quid feci? oẽs cõuersi sũt ad cursũ suũ, quasi equus metu vadẽs ad pliũ, Miluus in cęlo agnouit tps suũ, turt & hirũdo, & ciconia custodierunt tps aduẽtus sui populus ãt meus nõ cognouit iudiciũ dñi, quo dicitis sapiẽtes nos sumus? pro t pum uarietate aues loca mutãt, quõ hõ qui se sapientẽ dicit, id nõ pstat? quõ mutato tpe nõ mutat? Volens ergo Ecclesia celebrare diuinũ illud tps, quo sol iustitiæ ascẽdit in altũ signũ crucis, cũ myste
B riũ sit altissimũ, solẽnẽ, ac lõgã instituit, quadragesimæ uigiliã, in qua sumus, Immutatũ ergo agnoscamus tps, & diẽ felicissimũ auspicemur. Proximi, qui pcesse runt dies, fuerũt nubis, caliginis, & tenebrarũ, & qui dierũ noĩe in digni cẽlendi sunt, in qb. carni militant. De hisce dieb.
Iob. 3. Iob loquitur, dies illa uertat in tenebras, nõ req rat eũ Deus de sup, nõ cõputet in dieb. anni, nec numeret i mẽsibus, potius noctes dicẽdæ sunt, q̃ dies, cũ in eis be-
Ps. 102 stiales appetitus liberè uagarẽtur, de nocte uero scriptũ est posuisti tenebras; & facta est nox, in ipsa ptrãsibunt oẽs bestiæ siluæ. Sed hodiern⁹ uere dies ẽ, dies sanctificatus illuxit nobis in hoc die exibit hõ ad opus suũ, opus ãt hoĩs uirtutis opus est, dies, hic renouationis ẽ interioris hoĩs dies quo mortifica ndi sumus, vt
Eccl. 1. in nouã surgamus uitã. In hoc singulariter dies hic ab Ecclesia institutus est, &
C cũ oĩa tps habeant, ut Sapiẽs, ait, & cum debito, ac conueniẽti tpe cuncta fiunt cũ fructu efficiunt, sic ẽt pnĩa tps suũ hẽt, & licet uniuersũ uitæ tps sit pniæ, ac laboris, ex quo audiuimus, in sudore vultus tui uesceris pane tuo, uniuersa uita hyẽs est, in qua cum lachrymis seminandum est, ꝙ in morte metemus, sed pcipue, hoc
Gen. 3. quadragesimæ tps pniæ destinatum est.
Simile Sicut. n. oĩ tpe negotiator negotia sua tractat, emit, venditq; pcipue tñ eũ nundinarũ tps adest. Sic licet uniuersa uita

Chrĩani negotiatio sit, tñ maximè quadragesimali tpe huic incũbendũ est, merito nunc Ecclesia, & Leo Papa notat v- A Leo.
surpat uerba illa Pauli, ecce nũc tps acceptabile, ecce nũc dies salutis, & inferius. in ieiunijs multis p arma iustitiæ, a dextris, & a sinistris. Sicut cũ in bello, vel in ciuitate, q̃ ẽ regione inimicorũ est, uocatur ad arma, oẽs se armis induũt, nũc in arma uocamur, ut in bellũ pcedam⁹ cõtra dæmonẽ, & carnẽ. 1. Mach. 9. ait Io- 1. Ma. 9
nathas ad suos, surgamus, & pugnemus contra inimicos nřos, non est. n. hodie sicut heri, & nudius terti⁹. Nobis idẽ nunc dr, hodiernus dies sanct⁹ est, i quo nobis pugnãdũ, diuersus oĩno a dieb. proximè elapsis, quib. uacasti ludo, cõmessationi, spectaculis. Iã illa oĩa trãsierũt, cõuiuia, spectacula, ludi, speciosæ uestes. Loquit dñs Esaiæ, clama, & ille, quid clamabo? Esa. 40
o s caro fœnum, & oĩs gloria eius sicut B
flos fæni, exsiccatũ est fenum, & cecidit flos, quia spũs dñi insufflauit in illud, uere fænũ est popul⁹. En quid oĩs gloria, & delectatio carnis sit. Sed ait, spũs dñi insufflauit in illud. O si nunc diuinis spiritus insufflaret in corda nřa, ut auferet omne carnis desiderium, non est. n. carni spriuium, ut solũ ori, & corpori caro auferat, sed pcipue cordi, ut carnis renũciet affectui. Ita nos monet agere Pet. ob 1. Pe. 2
secro uos fratres, tanq̃ aduenas, & peregrinos abstinere a carnalib. desiderijs, q̃ militant aduersus aĩam, si. n. ori solum carnem detrahas, non uero cordi, nihil te fecisse puta. Hinc cum Israel conquereretur, quod eius ieiunia Deus non respexisset. Rñdet ei dñs per Esaiã, non satis eos pstitisse, dum ieiunauerunt, quia Esa. 58
simul alia perpetrabant peccata. Sic dñs C
ait, nunquid tale est ieiuniũ ꝙ elegi per diẽ affligere hoĩem aĩam suã? (id est. certis & statutis dieb. a cibis abstinere) nunquid contorqre quasi circulũ caput tuũ? (idest, sub msso incedere capite) & sacũ. & cinerẽ sternere? nũquid istud uocaui ieiuniũ, & diẽ acceptabilẽ dñe? Nonne hoc est magis ieiuniũ, ꝙ elegi? dissolue colligationes impietatis, solue fasciculos deprimentes, frange esurienti panẽ tuũ. Hoc ergo generale ieiunium est, ꝙ Dei

maximè

A maximè placet, ab oĩ obstinere peccato, & ad id nobis cinis hodie imponit, quasi facto Ecclesia nos admoneat, ꝙ Petrus verbo, cũ dixit, tanq̃ aduenas, & peregrinos esse, namque puluerem esse, & ĩ pulverem redigi, est esse peregrinos, & aduenas. Tp̃s ergo cum sit pniæ, tria nobis videnda sunt, quorum primũ est, pniam a nobis exigi, s̃m, qua rõne nos Ecclesia permouere conatur, tertium, modus huius pniæ, quis sit, ut cum fructu eam subeamus. Primum. epistola nos docet di-
Ioel. 2. cens, conuertimini ad me toto corde uestro, in ieiunio, fletu, & planctu. Secundum, cũ imponitur nobis cinis, diciturq; nobis, memento hõ, quia puluis es, & cęt. Tertium, Euangelium, ꝙ ostendit, quo
B ordine, quaque intentione ieiunandum nobis est, hęc vniuersa explicemur. Et in primis adinuentionem fuisse Dæmonis credo, proxime elapsis diebus curare vt fideles se carnis uoluptatibus tradunt vt sic in plura pc̃ã incidant, & quadragesimale tp̃s ingrediantur peccati serui, ut mu ta bona, q̃ nunc acturi sũt, illis nihil prosint, nec ieiunium, eleemosyna, concio, & c. oĩa. Vt ergo dæmoni occurras, et astutias eius non ignorans, illas caueas, vt deniq; tpi conuenientissimam rem pficias, & aiæ tuæ consulas, audi prophetã dicentem, cõuertimini ad me in toto corde vestro, nunc statim uiam pniæ ingredere statim cura confiteri, neq; id in maiorem hebdomadam differas. Quod mirè Esai. sub noĩe Tyri explicat. Vastata
C fuerat insignis ciuitas Tyrus pp pc̃ã, ut
Esa. 23 erg o rursum ędificetur, sic eam alloquit̃ Esa. Sume tibi cytharam, & circui ciuitatem, meretrix obliuioni tradita bene cane, frequenta canticum, ut memoria tui sit. Merito anima peccatrix, & meretrix dr̃, & deuastata ciuitas, meretrix quidem, quia paruo pretio accepto se dæmoni tradidit, uel forte pro nihilo ciuitas deuastata, quia Deo amisso nihil ei boni manet. Vt ergo rursum ædificetur, ait propheta, sume cytharam, quæ pniam significat, ut Greg. ait 20. moralium. c. 31.
Greg. in illud Iob. uersa est in luctum cythara
Augu. mea, & Aug. in illud Ps. 32. confitemini dño in cythara. Vnicum tibi medium est quo ĩ gratiam redire possis, & illud pnia A est, & tanq̃ de necessario medio est diuinum præceptum. Licet ieiunes eleemosynas largiaris, orões recites, & alia innumera bona pstes, grãm tñ non consequeris, nisi pęniteas, pnia est, quæ pc̃ã delet.
Hinc Xp̃s dñs, nisi pniam egeritis, oẽs si Luc. 13
mr̃ peribetis. Hac ergo cythara circui ci Luc. 15
uitatem cęlestem, musicã illi exhibẽs, qa gaudiũ est in cęlo sup uno pc̃tóre pniam agente, vel circui ciuitatem aiæ tuæ perscrutãs vniuersa, q̃ in illa sunt pc̃ã. Hic
Ier. vide vias tuas in coualle, & scito, q̃d Iere. 2
feceris, Memoria retinendum verbum illud est scito, quid feceris. Agnoscendum nobis primum est, quid fecerimus. Pri-
mum ꝙ Adamo dictũ legimus, illud est, Gen. 3.
vbi es Adã? q̃d fecisti? expulsus est de pa-
radiso, & in puluerem eũ uertendũ dicit B
Deus, ex tũc cinis appositus ei fuit in capite. Agnosce ergo tu, quid feceris, ꝙ in cinerẽ uersus es, ꝙ ĩgrat⁹ Deo extitisti cęlũ amisisti, dignus ĩferis factus es. Si nosset hõ, q̃ mala pc̃õ incurrerit, nec eẽ non eẽt eũ admonere, vt pęniteret, i pse namque per uias publicas discurreret, ut medelã q̃reret. Vuln⁹ lethale tibi inflictum ẽ vel ĩ grauissimũ ĩcidisti morbũ, opus ñ
est tibi suaderi, vt medicũ cõsulas, agno- Simile
uisti grauissimũ discrimẽ corporis, illud continuo curas, cũ uero aiæ malum adeo mala c rporis excedat, qs illud agnosceret, nec curaret? Innumera mala peccãs incurristi, se illud oĩum pessimum est, ꝙ Deũ negasti, illum contẽpsisti. Qua rõne putas nũc gloriã nõ cãtari in missa, nec alleluya dici, nec te Deum laudamus, & operiri altaria? non illa peccauerunt, sed C
tu ora Deũ, ne in tm̃ malũ incidas: ut in verecundus: & ꝓcax corã Deo inueniaris. Sicut. n. nihil durius uiro, q̃ uidere u-
xorem inhonestam, & deinde procacẽ, Simile
ita nihil Deo odibilius, qua pc̃tór: q eum offenderit, nec tñ verecundat̃: nec rubore suffundit̃: sed ei dr̃, frons meretricis
facta est tibi, noluisti erubescere. Hac er Iere. 3.
go rõne laudes Dei nunc ab ore nr̃o tollunt̃, ut erubescamus: Deũ laudare, quẽ
factis negauimus. Pc̃tóri aũt dixit Deus, Ps. 48
quare tu enarras iustitias meas, & assumis testm̃ meum per os tuum? Sed ais,
quan-

A quũ ego Deũ negaui? certè cum negasti, cũ pctũ admisisti, cũ ut nũmos acquireres, Deũ reliquisti, Deũ è primo loco cor dis tui deturbasti, & nũmos eo loco collocasti, iõ dr̃ auaritia idolorum seruitus si delectationi seruiẽs ĩ Deũ peccasti, Dũ
Eze.16 pp illã negasti eã pluris, qui Deũ fecisti, nunqd parua ẽ fornicatio tua? ait ,ppheta, cõtẽderũt ĩ corde tuo dæmõ, ac Deus
Exo.5. Xp̃s, & pctũ, & palmã dedisti dæmoni, atq; pctõ. Audi qd alius fecerit, inde collige, q̃ tu facis. Ait Pharao, dñm non noui, & Israel nõ dimittã, quale tibi apparet hoc verbũ? diabolicũ, inqes, & à duro corde procedens, qd te putas dicere, cum peccas, nisi simile quid? nõ agnoscis Deũ
1.Io.4. audi Io. id asserẽtẽ, qui dicit se nosse Deũ
B & mãdata eius ñ obseruat, mẽdax ẽ. Velũ ergo apponit̃ inter te, & Deũ, ut intelligas, si ĩ pctõ es alienũ te eẽ a Deo, Deo que carere, & bonis eius, miser, ac miser
Simile rimus ,pfectò, qui Deo caret. Si ergo in pctõ es, si nosti, qd feceris, nunc pniã age accede, ut cureris. Sicut.n. qdã infirmitates hoc, vel illo tpe facilius curant̃, qa in fluẽtiç tũc celorũ sunt, q̃ medicamina iuuãt, sic nũc facili⁹ pctm̃ uinces, tũ pp oõnes ecclę, & ĩtẽtõnẽ illi⁹, qa instituit hoc tp̃s pniæ, tũ pp plura iustorũ opa. Sed attendenda verba illa ,pphetæ, conuertimini ad me in toto corde vestro, in ieiunio fletu, & planctu. Quidã. n. ad Deum con
C uertunt̃, sed ñ in toto corde, exterius ieiunant, & cor eorũ aliqs tãgit dolor, sed ñ dolor, qui eos cõterat, & in puluerẽ, & cinerẽ redigat, sicut illũ, q ait cor contritũ, & humiliatum &c. Pœnituit Pharao, cũ
Ps. 50. dixit, peccaui, dñs iust⁹ ẽ, ego ãt, & popu-
Exo.9. lus meus iniusti, sed in toto corde conuersus non est, & inde cũ cessauit flagellum cõtinuo in pctm̃ redijt. Sic hodie multi sufficietenus ad Deũ cõuertunt̃, q similes Pharaoni, similẽ exitũ sortiunt̃, d(e)scẽ-
Exo.15 derũt in ,pfundũ quasi lapis. Similes etiã sũt Esau, & Antiocho, q nõ ĩuenerũt locũ pniæ. qa nõ in toto corde exquisierũt Deum. Nudus Adã folijs ficus opit nuditatem suã, breuis vestis, ac parua nudita-
Gen.3. ti tãtę, sed psimilis uesti illi multorũ pnia ẽ, q̃ eos operire non ualet, qa minus hẽt qua dẽt, q uero ĩ toto corde cõuertit̃, do-

let de pctõ, vt de summo malo, & proponit illud omnino vitare, quẽ uere Deus, A
tangit, conterit, & in minutissimũ puluerem, & cinerẽ redigit. Si nosti plane, quid feceris, cũ peccasti, oĩum infimũ reputabis, licet rex sis puluerem te uere agnosces, imo, & ni hil, ad nihilum redactus sum, & nesciui, rex ait, se dicit ĩfimũ Psa.72.
omnium creaturarum, & dicit cũ Abrahã, loquar ad dñm meũ, cum sis puluis, Ge.18.
& cinis? efficiturque homo similis illi statuæ, quæ tactu lapidis in cinerem uertit̃, Dan.3.
cũ superbus, & arrogans hõ esset, statua mira apparebat, auro argentoque ornata, sed cũ humiliatus à Deo est, puluis, & cinis, est, imo nihil se esse agnoscit. Sed ais in cinerem uertendus sum? ita sane, B
nec mireris. Quoniam cũ Deus descendit, vt te redimeret, exarsit igne amoris & in cinerem versus est, humiliatus est vsque ad mortem, exinaniuit semetipsũ Cuius rei figura extat Nu. 19. offert̃ vacca rufa, quæ iugũ nõ portauit, in qua nulla est macula, extra castra immolatur igni cõburitur, eius cinis colligitur, qbus Nu.19.
immundi mũdantur. Hoc uero Christo dño tribuit Pau. Heb. 9 cuius sanguine, Heb.9.
& humilitate purificamur, si ergo ille cõtritus est, si cinis effectus, an non tu similiter conterendus? Iam uero secundum videamus, qua ratione nos Ecclesia in C
pœnitentiam adducit, memento, ait, hõ, quia puluis es, & in puluerem reuerteris. Verba ista ex Gen. 3. de sumpta sunt Gen.3.
ubi ea ad Adam dominus dixit, ut eũ in pniam flecteret. Grauis, terribilisq; sed iusta sententia. Vnde Aug. 14. de ciu. ca. Aug.
15. quisquis huiusmodi damnationem nimiam, vel iniustam putat, meriti profecto nescit, quanta fuerit iniquitas in peccando, sicut. n. Abrahæ non immerito magna obedientia prædicatur, quia ut occideret filium, res difficillima est impe rata, ita, & in paradiso tãto maior in obe dientia fuit q̃to, id, q̃ præceptum est, nullius difficultatis fuit, & sicut obedientia secundi hoĩs eo prædicabilior, qua fact⁹ est obediens usque ad mortem, ita, & inobedientia primis hoĩs eo detestabilior, qua factus est inobediens usque ad mortem, ubi enim magna est inobediẽtiæ pœ

A na imposita, & res a creatore facilis imperata, quùnã satis explicet, q̃tum malũ sit nõ obedire ĩ re facili, & tãtæ pr̃tis imperio, & tãto terrenti supplicio? hęc Au.
Grego. Quia ergo res facillima imperata est, & minima, grauissimũ fuit delictũ, nõ obtemperare, meritò ergo morti addictus hoĩ inobediẽs est, Greg. 24. mor. c. 2. enarrans hæc uerba, puluis es, &c. ait primus hõ conditus fuit, ut manente illo decide rẽt tp̃a, nec, cũ tp̃ib. ipse transiret, stabat tãto robustius, qũ sp̃ stanti ardentius inhærebat, ut ubi uetitũ cõtigit, mox cæpit ire cum tp̃e, statu uidelicet immortalitatis amisso, cursus eum mortalitatis absorbuit, & quia a uitiata hac radice oẽs procedimus, ei similes sumus, puluis certe, & cinis, & in puluerẽ uertendi, mors
B namque, quę f̃m se naturalis nobis erat, fit pęna p̃cti, qñ ablatum est donũ, quod ab ea hominem immunem reddebat.

Memento ergo hõ, quia puluis es, hoc puluere, ac cinere oportet nos intingere oĩa illa, q̃ possidemus, ne nobis noceant.
Simile Comedit aliqñ puer ex terræ fructibus nõ adeo salutiferis, & proficuis, uelles q dẽ nec eos manducare, sed ille oĩno deuorare, decreuit, ais illi, accipe panem, & eo simul vtere cum fructib. his. sic. n. vel tibi non nocebunt, uel parũ nocumenti adferent. Sic uellet q dẽ Deus, ut nos oĩa relinqueremus, q̃ mũdi sunt diuitias, delicias, honores, sed pueri sumus, quib. dr̃,
Pro. 1. vsq; quo paruuli diligitis infantiã, & stulti eã, q̃ sibi noxia sunt, cupiũt? noxia hæc sunt, sed ea relinquere nolumus, ait ergo
C pr̃ Deus, accipe panem, quem simul comedas, ne lædaris, accipe cinerẽ, memorare pulueris, in quẽ uertendus es, & si hac memoria, ac cogitatione utaris, hęc, q̃ in mũdo sũt, tibi nõ nocebũt, qa ea hẽ
Ps. 101 bis, quasi nõ habeas, uteris eis quasi non vtaris. Hũc cinerẽ, ac panẽ ille mãducabat, qui ait cinerẽ tanq̃ panẽ mãducabã, & potũ meũ cũ fletu miscebã. Et hoc est ꝙ nos Paulus facere monet, ego aũt uobis parco, hoc itaq; dico fratres, tp̃s breue est, reliquũ est, ut q habẽt uxores, tan-
1. Co. 2 quã nõ habẽtes sint, & q flent, tanquam non flẽtes, & q gaudent tanq̃ nõ gaudẽtes, & q emũt tanq̃ nõ possidẽtes, & qui utũtur, hoc modũ tanq̃ ñ utant̃ p̃terit. n. A
figura huius mundi, uolo aũt uos sine sollicitudine esse. Pręmiserat Apostolus matrimoniũ, & curas tp̃alium, addit uero ego uobis parco, qđ terræ fructib. uescamini, dũmodo hac memoria illos cõdiatis, tp̃s breue est, præterit figura huius mũdi. En idẽ cũ eo, ꝙ tibi hodie edictum est, puluis es, & in puluerẽ reuertis, hæc .n. cogitatio illud efficit, ne solicit⁹ sis eorũ, q̃ ĩ mũdo sũt, ut utaris his, q̃ ĩ mũdo sunt quasi nõ utaris, ut habeas, quasi nõ habeas, & sic istęc nocumẽto non erunt.

Sed qũo, inquis, puluis sum, & cinis? oĩa certe, q̃ in mundo hoc inferiori sunt, puluis & cinis sunt, oĩa. n. trãseũt cũ tp̃e, B
oĩa deficiunt, p̃cipuè tñ, & singulari quadã rõne homini dr̃, puluis es, & in puluerem reuerteris, & cum cætera oĩa aĩantia morti obnoxia sint ut hõ, in sola tũ
hominis definitione Plato, & antiq philosophi posuerunt aĩale, mortale, rõnis capax, & quasi soli hõi mors cõtingeret Plato.
ps. ait, uos aũt sicut homines moriemini Psa. 81
&c. Et huius rei prima hæc est rõ, quia solus homo nouit quid uita, quidq. mors sit, isque duntaxat tanq̃ rationis particeps de morte philosophatur, & eius memoria, multa sibi bona colligit & uitam ex morte haurit. Moritur equus sicut homo, sed non nouit, quid mors sit, nec ex morte fructum colligere valet, at homo illum colligit, & uberrimum, ideo ille solum mortalis dicitur, qui mortem nouit, qui eam sibi vtilem reddit.

Secunda eiusdem rõ est, quod cætera animantia habent uitæ cursum a natura magis p̃scriptũ, & ut sic dicã, determi C
natum, quam hõ, qui plurib. de causis unum diem uitæ certum nõ habet. Multi iuuenes intereũt, uel iusto Dei iudicio, vel excessibus suis id efficientibus innumeris homo infirmitatibus, & calamitatib. est obnoxius, plusquã cætera animantia, quid ergo uita nostra, est, nisi scintilla parua cito deficiens? Hinc Iacob. agi Iaco. 4
te nunc, qui dicitis, hodie, aut cras ibim⁹ in illam ciuitatem, & faciemus quidem ibi annũ, & mercabimur, & lucrũ faciemus, qui ignoratis, qđ erit in crastinum, quæ est enim uita uestra? Vapor est ad mo-

A modicum parês,& deinceps distermina
Simile bitur. Nuncupare certe hoiem possum' atrium armorum mortis. Quis aliud ca put est,quã angulus, in quo plurima arma mors hēt,ut hoēm ii.terimat? inde theumata ,ꝓcēdũt,hoiem in interitu ducētia sic̃ pedes,stomachus, & uniuersa, quæ in hoīe sunt plena doloribus,ac ma
Hieroglyphicum. lis,quib.tandem peribit miser hō. Cum mors illum interimere uoluerit, armis aliunde ductis non indigebit, in eo plurima inueniet,quib.occidat. Humanam infirmitatē significabãt Aegyptij in suis literis Hieroglyphicis,flore purpureo cuiusdam cardui,quē Græci dicunt escolymō.cuius flos adeo est imbecillis delicatus,ac infirmus ut aere solo deficiat, & ĩ puluerem redigatur. Hinc forte dicitur
Esa.40 Hispanè escolimados,qui nimium deli-
B cati sunt. Huc uero verba illa respicere vñr,ex siccatũ est fęnũ,& decidit flos,qa spũs dñi inflauit in illud. Merito ergo hō puluis dr̃ quod ad corpus spectat,quē leuis aura tollit. Hinc uero nobis merito colligendum est, ut pnĩam agamus. Eusebius Emissenus ait,paratos nos inueniat extrema necessitas, q̃ sæpe præue
Euseb. nit imparatos,certã nobis imponat solitudinem incerta conditio, quotidianus fit illius periculi metus, cuius nescitur incursus. Hac rōne diuersis parabolis Xp̃s admonet uigilãdũ,ac pęnirẽdũ, vigilate,qa nescitis diē neq; horam, uigila
Ma.25 te,quia nescitis,qua hora dñs uester venturus sit. Si esses foliũ arboris,qd paruo uēto raptãdus esses, uel in cęlestē patriã, vel in inferos, dic quo timore concutere
C ris?an non te parare studeres? Id ipsum tibi nũc peragēdũ est,foliũ leues es. Hãc
Homerus. folij similitudinē Homerus usurpauit, insigni philosopho placuit ualde, sed &
Iob.13 eã Iob usurpat dicēs,cōtra foliũ, qd uento rapit,&c. Optima ergo rōne Ecclesia utitur,ut conuertamur ad Deum, qa ait puluis es, & in puluerem reuerteris.

Simul ẽt cũ hō puluis nuncupar̃,ostenditur instabilitas ipsius quo ad corp', &
Psal.1. aĩum,& uniuersa,q̃ illius sunt. Verè hō est tanq̃ puluis,quē ꝓijcit uentus a facie terræ. Oĩa,quæ possidet homo instabilia sunt,tpi subdita,illaq; tp̃s absumit. Bellũ est iuge inter naturam,mortē, ac tp̃s, A neq; unquã intermittitur, natura innumera producit,tp̃s illa cōsum t,proferũt arua fructus, multiplicant̃ generatione aĩantia, arbores producunt fructus, sed vniuersa tp̃s consumit,oĩa,quę possides, tp̃s tollit a te uani principes antiqui ĩ eo vel maxime fęlicitatē suam locabant, ut æternitati noĩa sua mandarēt media fama,q̃ ĩmortalē dicebant,sed & hanc tp̃s Eccl.1 manifeste superat. Vñ Sapiēs,nō est memoria priorũ,defecerũt monarchię,deficiunt regna,deficiunt amplissimæ ciuitates, & te putas æternitati consecrãdum? qd stultius? Vbi inclyta Babylonia mũdi caput?vbi Troia? vbi Carthago? vbi Corĩthus?uix harũ memoria perstat,ubi Pyramides Aegypti? mari, & horti Babylonici?oĩa tp̃s abstulit,qd de te, tuisq; Simile B reb.agēdũ cēse? Nec solũ illa defecerunt sed citissimè, iã Monarchia apud Assyrios erat,iã apud Persas,iã apud Grecos, iam apud Romanos,pila leuis uidebantur nunq̃ qescēs,sed ab hoc in illũ discurrens. Et iãdē qd uiris inclytis relictũ est nisi paruum sepulchrũ?quotidie,hoc inspicimus, & tñ obliuiscimur, nec uero obliuioni id mãdandũ esset,iō memento hō,qa puluis es. Hinc Baruch.3.vbi sũt Baru.3 principes gētiũ, & q dominãtur sup bestia,q̃ sunt sup terrã? qui in auib.cęli ludũt,qui argētũ thesaurizãt,& aurũ,& ñ est finis acquisitionis eorũ? exterminati sunt,& ad inferos descēderũt, & alij eorũ loco surrexerunt. Vbi nam tot reges, & imperatores? cinis erant, & in cinerē uersi sũt,vbi tot incliti duces?cinis erãt, & in cinerem uersi sunt,ubi pulchrę mulieres,ac ornatę? cinis erant,& incinerē C versę sunt,quid vero aliud de te agendũ putas?memento ergo quia puluis es,&c. Nec uero hō cinis est solum corpore, sed Gen.2. & aĩo cinis est,& assimilatus cineri. Sed Bern. ais,quō aĩa Dei imago cinis esse pōt? an nō de ea dr̃ inspirauit ĩ faciē eius spiracu Gen.3. lũ uitæ?est ergo illa inspiratio Dei. Respōdet Bernardus,aĩa cinis est,nō natura,sed culpa,quo serpentis mendaciũ appareat,cũ ꝓmisit,eritis sicut Dij,cũ non solũ Deus ñ euaserit hō,imo cinis, ẽt in aĩa,sed quō, ais, id esse potest? attende.

Ani-

A Anima nostra natura sua quasi ignis
Aristo. quidam est. Et hoc, quod nunc dicimus forsan significare voluerunt philosophi quos Aristoteles refert dixisse, animam de natura ignea esse quia habet anima ad instar ignis calorem innatum, & lucem, cum enim sit Dei imago, & quasi scintilla eius ignis, qui est bonitas, & sapientia per essentiam, habet illa natura suam lucem, & in bonum propensionem, quibus se in uirtutem ab intrin
Psal.4. seco mouere posset. Hinc Psal. quis ostendet nobis bona? signatum est super nos lumen vultus tui Domine, Deus ergo posuit in animam lucem, synderesim habitum primorum principiorum, quē Doctores Theologi igniculum ducunt,
B qui docet, quid faciendum, quid vitandum, ipsi sunt sibi lex, ait Paulus, scintil
Rom.1 la hæc semper ardens, & lucens est. Similiter calorem dedit, inclinationem scilicet, in bonum, quæ est uoluntas ipsa, & quia lux ista naturalis est, nunquam extinguitur omnino, imo etiam in damnatis durat, quæ illis vermis perpetuus est. Lux ista, calorque semper in peccatore perseuerat, licet illa extinguere co-
Iob 1. netur. Ex calamitatibus Iob 1. semper nuncius euadebat, qui ei nunciaret malum, quod acciderat. Miræ, ac extremæ calamitates peccatoris sunt, semper vero manet, qui eas nunciet ei, lux scilicet, ista. Ex quo in peccatoribus illud accidit, vt nunquam soli esse velint, nec in intra se esse, sed quærunt in exterioribus occupari, ut Saul auditis concentibus, ne audiant nunciantem sibi mala, curant igniculum hunc abscondere sub
1. Mac. Cinere, eum debilem reddunt. Sicut il
2. li, 2. Machab. 2. qui ignem cœli in pu-
C teo absconderunt, & uersus in lutum est uel in aquam crassam. Licet enim hunc ignem omnino non extinxerit, tamen quasi in lutum, & cinerem illum conuertisti, dum quasi illum non habetes, sic te habes, Sed alium ignem longe
Deut.4 meliorem Deus in animo posuit, seipsum scilicet, qui ignis consumens est, & ultra naturalem lucem, & calorem, ut nos plenius efficeret sui participes gratiam, fidem, & charitatem nobis debiti quibus Deus adest animæ, eique unitur, A quasi anima corpori, eique excellentiorem uitam præstat, quam illa corpori, lucida anima est, & ardens ignis; dum gratia, & charitate fruitur, sed peccatum illam in cinerem vertit, dum gratiam aufert, & charitatem diuinanique sapientiam, ac prudentiam in ignem uersum in cinerem, & lutum, & qui eras carbo ardens, cinis efficieris, & erunt populi, ait Esaias, quasi de incendio ci- Esa.33
nis. Tibi ergo nunc considerandum est, quis sis, & quis fuisti, ignis fuisti, nunc cinis es. Angelorum naturam gratia transcendebas, nunc uilis terra es gratiam, quæ super omnem naturam est, amisisti, & eo descendisti, ut melius sit omnino non esse, quam esse sicut nūc B
es, vere dicere poteris cum Iob, spoliauit me gloria mea, & abstulit coronam Iob 19
de capite meo, quibus uerbis similis ostenditur peccator homini, qui olim rex fuisset inclitus, nunc uerò uilis, & abiectus seruus, sed obsecro, quomodo hic doleret, quales funderet lachrymas, cum pristini recordaretur status, & glo- Simile
riæ, & in tanta se videret constitutum miseria? hoc nunc tibi, dicitur, memento homo quia puluis es, qui Deus fuisti, cura, vt in pristinum redeas statum, hoc vero, pœnitentia perficies. Et vt hoc in te perficeretur Christus è cœlo in terram uenit, ut dicit Esaias, spi- Esa.61
ritus Domini super me, eo quod vnxerit me, ad annunciandum mansuetis misit me, vt mederer contritis corde, & prędicarem captiuis indulgentiam, & clausis apertionem, ut consolarer omnes lugentes, & darem eis coronam procinere, oleum gaudij pro luctu, pallium lau C
dis pro spiritu mœroris, & vocabuntur in ea fortes iustitiæ, plantatio Domini ad glorificandum.

Iam verò tertium explicandum nobis restat, quomodo hanc perficiemus cum fructu pœnitentiam, in ieiunio, fletu, & planctu eam faciendam monet propheta, & Christus Dominus, cum ieiunatis, nolite fieri, &c. Pœnitentia quidem interior cordis dolore, & mutatione peragenda est, ut superius dixi-

A mus, sed & exterior nobis suscipienda est ieiunio, & corporis maceratione. Ieiunium in Dei domo ita vsu receptum est, vt nihil in eā sit antiquius, Basilius
Basil. homil. prima noli tristis esse, dum curaris pœnitentia sine ieiunio otiosa, & infrugifera est, quia corpore non afflicto, anima difficile affligitur, & vt semel omnia dicam, reperies quot uot fuere sancti, omnes, per ieiunium ad uitam Deo dignam fuisse institutos Quadragesima
Ignat. le vero ieiunium ab Apostolis Ecclesia recepit, vt patet ex epistola Beati Ignatij septima ad Philippenses. Et id expresse asserit Hieronymus aduersus errores Montani. Et Maximus Turones episcopus vocat diuinā institutionem. Hieronymus in epistola ad Marcellam ait,
B
Hiero. nos unam quadragesimam ex institutione Apostolorum ieiunamus, Marci 9.
Mar. 9 confusi, erubescentesque Apostoli erant quod dæmonem eijcere non potuerunt, quibus Christus Dominus ait, hoc genus dæmoniorum nō eijcitur nisi in oratione, & ieiunio, quibus verbis ostendit nullum adeo potentem dęmonem esse, qui his armis nō superetur, eis ergo nūc tibi vtendum est.

Basil. Basilius in concione quadam, quam habuit ad populum in uespera quadragesimæ ait Angeli Dei per singulas sunt
Simile Ecclesias ieiunantem Cathalago Christi militum scribentes. Sicut enim parochi in cathalogo scribunt eos, qui confitentur, sic Angeli eos, qui ieiunant, & cathalogum Deo offerunt An non optandum in catalogo Christi militum scribi? an non lætandum ieiunanti, quod in
C eo vitæ libro nomen scriptum habeat, qui non ieiunat ab hoc catalogo deletur. Sic ergo in catalogo illo scriptum est in domo episcopi ipse ieiunat, & omnes domestici eius, in domo illius illustris ille ieiunat, & omnes ministri eius,
Augu. Augustinus sermone 61. ait, qui non ieiunat, seorsum manducet cum gemitu, quia cęteris, ieiunantibus, ipse ieiunare
Simile non possit. Sicut strenuus miles, qui nōdum perfecto certamine in tentorium ducitur, ut medeatur ei, dolens ab acie discedit, plusque concipit doloris, quod cum hostibus contendere non potest, A quam quod vulneratus est. Sic plus tibi dolendum est, quod ieiunare non possis, quam quod infirmus es.

Basilius sermones de ieiunio ait, custodes Angeli libentius, ac studiosius eos custodiunt, ac curant qui ieiunio purgati sunt eosque Deo offerunt, cumque Deus eos conspicit, vocat omnes cœli ciues, ut eos intueantur, qui penitent, ac ieiunant, sed ais, vnde id nostri, quod Deus cœli ciues uocet, vt pœnitentes, conspiciant, ex, eo profecto id perspicuum efficitur, quod etiam seruuos suos qui in terra degunt, in id spectaculum uocat, nam, 3. Regum 21. Eliam sic allo B quitur non ne uidisti Achab humiliatum coram me? Ieiunauit Achab, & cili 3. Reg. cio se induit, & ambulauit demisso capi 21. te, Deo placuit eius conspectus, & seruū uocat suum, ut illud spectaculū uideat. Sed Domine paulo ante non ne plura in Achab dixeras? Plura supplicia fueras comminatus? ita certe, sed nunc pœnitentiam agit, & ieiunat. Merito Ecclesia ait, Deus qui culpa offenderis, pęnitentia placaris. Cum cilicio te indus, cum flagella sumis, vt te uerberes inuitat Deus curiam cęlestem uniuersam, vt te conspiciat, dicens, aspicite nunc, quo modo seruus meus, quomodo filius meus pœnitentiam agit peccatorum.
Tunc illud impletur, gaudium est in cęlo super uno peccatore pœnitentiam agente. Luc. 15 Hunc ergo diem lætum uniuersæ curiæ cęlesti nunc præbe côuersione tua, memoratus, quia puluis es, & in puluerem reuerteris, &c.

C

A

Feria V. post Cineres.

Them. Accessit ad eum. Centurio rogans eum, & dicens. Domine puer meus iacet in domo paraliticus, & male torquetur, &c. Matt. 8.

Nisse. GRegorius Nissenus li. de hoie ait, in hois fabrica oñdi diuinam spiam, et
Ps. 138 miam. Iõ Ps. ait, Mirabilis facta est sciétia tua ex me, i. ex fabrica mea, q̃ adeo vtilis, ac artificio plena est, vt nõ sit adijcere, neq; minuere, nec inuenire magnalia Dei, quę in illa sunt. Sed dices, induit me dñs graui sarcina corporis, q̃ mihi molestum est. Certe Deus conuenienter cõiū
B xit animam rõnalem tali corpori, nõ in eius malum, sed in bonū non in impedimentum, sed in adiutorium. Si potētias, quæ cognitioni deseruiūt, consideres, manifestū, id est qm̃ cum aīa esset uelut tabula rasa, in qua nihil est depictum, ut species a reb. acciperet, quid intelligeret opus illi fuit sensuum ministerio, quib. a reb. species sumit. Si appetitum, & illius passiones attendas, et in hoīum vtilitatē conditæ sunt. Voluit. n. Deus, ut corpus spiritui, & caro rationi seruiret. Cum ergo caro serua sit, manifestū est, illius passiones seruas esse spūs, filij. n. ancillæ serui sunt secundum iura, quia partus sequitur uterum. Et sicut dñs arboris, dñs est oīum fructuum illius, ita spiritus, qui
C dñs est corporis, dominatur in illius affectus. Ita plures doctores accipiunt illud Gene. Sub te erit appetitus eius, & tu dominaberis illius. Quasi ei dicat dominus, licet iræ, & inuidiæ appetitus insurgat, tu tñ eius eris dominus, & compescere poteris. Ita explicat Eucherius in Gen. Sicut ergo ministri principi dantur, ita Deus homini ministros dedit intra ipsius domum, ne exteros ministros cogeretur inquirere, & seruos dedit appetitus affectus, quibus uteretur in bonum. Timorem fecit domus ianitorem ne quid pateretur in domum ingredi, quod hominem læderet. Spem fecit thesaurorum custodem, ut spe præmij conçepta multa bona opera congregaret. Dispensatorem domus fecit concupiscentiam, quæ cibum homini parat. A
Motus iræ fecit domus custodes, qui armis eam protegerent. Zelus, & verecundia hoc ipsum munus obeunt, illa enim aduersus peccata Deus armauit. Sed vniuersos hos affectus homini indidit, vt eis in bonum vteretur. Timorem, vt Deum, & peccata timeret, amorem, vt Deum diligeret, spem vt cœlestia speraret, concupiscentiam, ut conuenientia cõcupisceret, & sic in reliquis. Cum hi affe Gen. 4
ctus recte ordinati sunt, & rationi obediunt, tunc seruus ualet, & inseruit hero suo, rationi, scilicet, efficitur tunc illud Ps. Cor meum, & caro mea exultauerūt
in Deum uiuum. Aliquando vero paraly- Ps. 83.
lysi torquetur, & tūc hero non inseruit, B
quin potius herus ei. Quid autem sit paralysis ostendit sacra Machabæorum historia, cum ait, In tempore illo percussus 1. Machab. 9
est Alcimus, & impedita sunt opera illius, & occlusum est os eius, & dissolutus est paralysi, nec vltra potuit loqui verbum, & mandare de domo suam. Paralysis membra dissoluit, ut homo operari non ualeat, & membra a suo loco diuelit, oculos in diuersum uertit, & os. Si ergo paralysim uidere uolueris, eam oculis tuis subijciam. Cum non times Deum, nec peccatum, quæ sola timenda sunt, sed times hominem mortalem, times uirtutis difficultatem, paralysi dissolutus es. Ibi trepidauerunt timore, ubi non erat timor, Psalm. ait. Si oculos in Ps. 13.
uana conuertis, oculos habes paralysi C
commotus a loco suo. Si concupiscis, quæ tibi noxia sunt, paralysim pateris. Si irasceris in ministros leui de causa, & non in uitia eorum. Si verecundia occuparis ad honesta, & nõ ad illicita, dicere poteris cū Centurione puer meus iacet in domo paralyticus, & male torquetur. Nec enim uerecundiam Deus dedit, ut eum erubescas coram hominibus, sed ut uitia horreas. Sed peccatores erubescere nescierunt, nec enim erubescit sacerdos uxoratus, quod mala consuetudine cum aliena muliere conuersetur. En paralysim. Si concupiscis terrena, cõgreges, caduca, & spiritualia, ac æterna

A fastidias, an non es similis dispensatori, qui farinam dispergit cinerem congregat? Quando ergo homo ualet, & integra ualetudine est, & appetitus ratione moderatur, inseruit appetitus rationi, et eam iuuat in suis operibus, quia timore compescitur a peccato, tristitia dolet de peccatis, gaudio laetatur in Deo suo, amore ducitur in coelestia, odio in peccatum, ira in scelera. Hinc Ps. Benedicam dominum, qui tribuit mihi intellectum, insuper, & usq; ad noctem increpuerunt me renes mei. Recte, ait, benedicā dñm, quia ab illo proficiscitur intellectus consiliique rectum, Et singulari ratione eum benedicam, quia ipso agente etiam renes mei increpuerunt me, die ac nocte. Per

Psa. 15

B renes appetitum intelligit, quia ratione cingi debet, ac regi. Cum uero sic praecinctus est, docet hominem, increpat de malefactis, dolet de pctis. Nō ergo tūc impedimento ipsi est, sed potius adiumento, Hoc ostendit factum illud Dauidis, qui seruum Amalechitam infirmum in uia reperit, quem curauit, & eo duce ad hostes peruenit, eosq. debellauit. Appetitus enim noster deordinatus fomes est pcti, vulgo dr (atizados para el peccado.) Habet certè pctm in hoie radicem malam solicitantem, eū in pctm, cum appetitus infirmatur. Et tunc ratio seruit ei, sicut tu seruis seruo egrotanti, quia ratio ei obsequitur, ac blanditur, eiq. delicias quaerit, ac parat. Si autem de infirmitate conualuerit, ille seruit rationi, & ad hostes illam ducit, & iuuat, ut debellet inimicos. Cura ergo ò hō sanare appetitum tuum, sic.n. ex hodie infirmo efficies ti-

1. Reg. 30.

C bi amicum, & militem praeclarum pro te pugnantem. Hoc nos facere Paulus monet, dum ait. Sicut exhibuistis membra uestra arma, iniquitatis pctō, ita exhibere nunc arma iustitiae in sanctificatione. En seruum Amalechitam mutatum in seruum Dauidis, ex inimico factum amicum. Sed quo pacto id fiet? sanè hoc opus est diuinae gr̄ae, & iō accendat herus ad Chrm, appetitus inordinatus ad Deum non accedet, accedat ratio, & postulet sanitatem. Sed quo pacto accessit Centurio? Eximia certe humili-

Ro. 6.

A tate, ac fide, quam miratus est Christus. Attēde illius humilitatem. Nouit, quod Iesus in domum illius ueniret, & ut Lucas ait, misit ad illum amicos, dicens. Domine noli vexari, non enim sum dignus, ut tectum meum intres. Propter quod & meipsum non sum dignum arbitratus, ut venirem ad te, sed dic uerbo, & sanabitur puer meus. Indignum se putauit, qui accederet ad Christum, & qui eum in domum reciperet. Et hinc factum est, vt diuinam susciperet gratiam, quae humilibus confertur. Et cum orationem non perfecisset, exauditus est. Cum.n. dixisset. Domine puer meus iacet in domo paraliticus, & male torque-

Luc. 7.

B tur, nec amplius addidisset, nec quicquā postulasset, audit a domino, ego ueniam & curabo eum. Quia ut sapiens ait, oratio, humiliantis se, nubes penetrabit. Et donec propinquet non consolabitur, & non discedet, donec altissimus aspiciat, & dominus non elongabit. Cum opus sit diuinae gratiae curatio hominis, & ordinatio appetitus, sciendum est, qua via eam assequi valeamus. Id autem manifeste ostendit Iacobus, cum ait, Deus superbis resistit, humilibus autem dat gratiam. Sed sciendum est, qua ratione Deus adeo delectetur humilitate, qua homo in nihilum suum tendit, cum Dei ingenium sit, ex nihilo in altum euehere creaturas. Certe duo ista mirabili unione uoluit Deus copulare, alta, & infima. Voluitque, vt creaturae naturae sint altae participatione diuinae suae naturae, & infimae consideratione suae miseriae.

Ecc. 35

Iac. 4.

C Hanc doctrinam ille docuit in uniuersa creatura, quae alta est, in quantum ascendit ad diuinam participationem, & infima in quantum descendit in nihilū nisi a Deo teneretur. In omni ergo creata perfectione celsitudinem quidem, & depressionem, celsitudinem quidem, in quantum ad Deum ascendit, depressionem uero in quantū eius fundamentum nihil est. Huius rei exemplum manifestum in corporib. est, in quib. altitudo, & profunditas idem sunt, & altum, & profundum in pariete, ac puteo id ipsum est, hac sola diuersitate, q profundū attenditur

A tendit cũ res considerat a summo vsq; deorsum, altitudo vero, cũ a ꝓfundo ad supremũ. Ita ergo oĩs creatura quasi ædificium est, q̃ a nihilo in Deũ tēdit, qua tenus ergo sursum ascendit, alta est, qua tenus ad nihil tendit infima est. Et ideo quo altior creatura est, eo humilior, ac profundior eẽ dẽt, qa iuxta rei celsitudinẽ est, & eius profunditas. Non hæc attẽdit Lucifer, sed nec Adã, qa solũ inspexere celsitudinẽ, profunditatẽ aut, q̃ in nihilum tendebat, nõ attẽderũt. Sed hac in re hoĩs superbia detestabilior est, qui simul pauper & superbus est, nec attẽdit supremũ & infimũ, q̃ Deus in eo coniũxit, cum aĩam, & corpus in vnum copulauit, ut a corporis miseria, disceret humilitatẽ. Quid. n. superbit terra, & cinis?
Ecc. 10
B Et iõ ut h c doctinã nobis ob oculos poneret, homo fieri dignatus est, & tũc duo illa mirabilia cõiunxit, hoĩem, & Deum summam celsitudinẽ cum summa miseria, ut non esse superbum hõiem doceret humilis Deus. Et quod ĩ hac unione mirabile est, quod humilia hoĩum oculis obiecit, alta aũt abscondit. Exinaniuit se formam serui accipiens, & ostendens, occultans uero formam Dei, quasi pluris duceret humilia, quã lata, & ad hoĩes cõuersus, ait. Discite a me, qa mitis sũ, & humilis corde. Nec in se tm̃, sed & in aliis humilitatis figuram nobis expressit, oñdens, quo pacto superbiã uitemus. De ape. n. ait Ambr. lib. 3. de virginib. q̃ cũ aeris motus suspectos hẽt, lapillis sæpe
Mat. 11
Ambr.
C sublatis per inania se uibrat nubila, ne leue alarũ remigiũ ꝑcipiẽt flabra ventorum. Sic qa uanæ gloriæ uẽto sibi timet, ne eius impulsu in transuersum rapiat, suarum culparum, & imperfectionẽ consideratione assũpta, mentis suæ cogitationes libret, quantũ uana laus attollere potuit, tm̃ alia deprimat. Hæc ille.

Placet ergo Deo humilitas, q ap eam hõ uera sui cognitionẽ hẽt, & se despicit, Deũ uero exaltat, qui ab humilib. honorat. Hinc Chryſ homil. 38 ad populum Antiochenũ ait Vis vero magnũ aliqd operari? Nunq̃ te susceperis tanq̃ magnorũ meritorũ. Es uirgo, dic, ẽt illæ uirgines fuerũt, sed quia sine oleo inuentæ
Chrif.

sunt, perierunt. Habes docendi grãm, iõ magis humiliare, qa cui plus datũ ẽ, plꝰ exigeť ab eo. Dicis, bene doceo, melius docet operans. Melius est tacere, quare? qm̃ opus mihi reddis impossibile, nã si tu tãta differens nõ efficis, qũo ergo faciam? Iõ Psaltes ait. Peccatori aũt dixit Deus, quare tu enarras iustitias meas? A
Ps. 49.
Illa ergo semper cogita, q̃ te humiliare non exaltare possint. Sic. n. publicanus factus est Pharisæo prior. Ne putes, aliqd te fecisse, & totũ feceris. Si. n. tm̃ ualet corã Deo humilitas, ut ex peccatorib. iustos faciat, qd faciet in iustis? Si adeo Deo placet sui cognitio, & despectus in peruerso, qd in pio? Ne ergo uelis oĩa bona tua, & labores dilapidare superbiendo, sicut Pharisæus. In memoria Dei sũt oĩa bona tua, ẽt capilli, ẽt calix aquæ frigidæ, nec uult labores tuos minui, sed oĩa satagit, ut ex minimis te coronet, etiã vna hora laborantes ample muneret. B
Dic te inutilẽ seruũ, ut utilis efficiaris. Si te dicis utilẽ, ẽt si is sis, inutilis continuo efficeris. Si te dicis inutilẽ, factus es vtilis, licet esses improbandus. Obliuiscere ergo bonorũ, ac meritorum tuorũ. Sed ais, qũo possũ hoc nescire, quod video? Video bona, q̃ gerõ, uideo me excedere alios, quo pacto id ignorẽ? O miser, & miserandus, qui dicis diues sum cum sis pauper, miser, cæcus, & nudus; minima bona, q̃ habes, dicis, non posse nõ uidere & non uides innumera pc̃tã, & offensiones tuas: nõ potes obliuisci minimũ, & imperfectũ obsequiũ, q̃ Deo offers, & obliuisceris innumera pc̃ã? Non potes obliuisci unum, q̃ te põt extollere, & obliuisceris innumera, quæ possunt humiliare? Tutus meritorum penus obliuio meritorum est. Sicut ostentare in publico diuitias, ẽ latrones incitare, vt rapiãt, domi recondere, est in tuto seruare. Vide, quid contigerit Pharisæo ostentanti, licet id cũ grãrũ actione fecerit. Vis rectum grãrũ actionem discere? Audi tres pueros apud Danielẽ. Peccauimus, iniquitatẽ fecimus, iustus es Dñe in oĩbus, q̃ fecisti nobis. Propria cõfiteri pc̃ã, est optima gratiarum actio. Videbat uniuersus Israel claritatẽ vultus Moysi, ipse solus C
Dan. 3

A nō uidebat, ipse ne sciebat. Videant alij opera vestra bona, & glorificēt patrem vestrum, qui in cęlis est, tu noli videre. Sic.n. huic accidit Centurioni, uidebant alii, & comendabant apud Christum merita eius, & dicebant, dignus est, cui hoc præstas, diligit.n. gentem nostram & Synanogam, ipse ædificauit nobis, ille solus hæc non aspicit, & iō indignum se dicit Christi conspectu. Tantum valet apud Deum nihil putare merita nostra, ac valent vniuersa merita. Sic.n. tibi accidit, habes seruum, qui postquam tibi bene ministrauit, nihil magnum fecisse se censet, tunc tibi acceptus seruus est, ingratus autem seruus est, qui magnū se præstitisse putat. Ita si tu magna uis reddere merita tua, ea ne magna esse putes. Sic cum Centurio ait, non sum di
B gnus, vt intres sub tectum meum dignus factus est & admirationi habitus. Et Paulus dicens, non sum dignus uocari Apostolus, omniū primus factus est. Et Ioānes dicens: Non sum dignus, soluere corrigiam calceamenti, amicus spōsi factus est, & manum, quam indignam dixit tactu calcei, posuit Christus super caput suum. Et Petrus dicens, exi a me Dn̄e, quia homo peccator sum, fundamētum Ecclesiæ constituitur. Nihil.n. Deo adeo gratū ut humilitas, ac se numerare cum extremis peccatoribus. Hæc fere omnia ex Chrisostomo ubi supra.

3.Reg. 17. Eximia profecto Centurionis humilitas, qui plenus operib. bonis indignum censet se diuina mīa. Et coram Christo apparere, & in domum suscipere præ humilitate recusat. Aiebat uidua ad Eliā. Quid mihi, & tibi uir Dei, ingressus ad me, vt rememorarentur iniquitates meę
C & interficeres filium meum. Nouit Centurio Christum intrantem domum non interfecturum puerum eius, sed potius sanaturū, erubescit tn̄ illius cōspectum, cuius oculis omnia nuda, & aperta sunt & ideo peccata ipsius commemoranda putat. Sic & nos erubescere oporteret diuinos oculos, quibus vniuersa delicta nostra patent, ac orare. Auerte faciē tuā
Psa. 50 a peccatis meis, & oēs iniquitates meas dele. Pœnitentia quidem tegit peccata, ne a Deo uideātur in supplicium. Iō Ps. A
ait. Beati, quorum remissæ sunt iniquitates, & quorum tecta sunt pc̄tā. Si ergo te Ps. 31.
gere uis peccata, pęnitentiā illorū age.

Sed qm̄ de humilitate Centurionis diximus, de eius Charitate aliquid dicamus. Vidit infirmum seruum, non eum dereliquit, sicut Amalechites ille fecit, q
uidit ægrotantem, & dimisit. Hinc Paulus, cum docuisset officia seruorum, quę 1.Reg. 30.
dominis præstare tenentur, sicut Chri- Ephes.
sto, subiungit. Et uos domini eadem fa- 9.
cite illis, remittentes minas, scientes, quia & illorum, & uester dominus est in cœlis, & personarum acceptio non est apud Deum. Si.n. opera mīæ exhibēda sunt oībus, multo magis domesticis. Hinc Paulus. Qui suorū, maxime domesticorum, curam non habet, fidem nega 1.Ti.5.
B uit, & est infideli deterior. Quia & infideles domesticis suis subueniunt. Si uero discere uis ab ethnico, quo pacto cum ministris te habeas, audi Senecam in epi Seneca
sto. 47. libenter, ait, ex his, qui a te ueniūt cognoui, familiariter te cū seruis tuis uiuere. Hoc prudentiam tuā, hoc eruditionē decet. Serui sunt? Imo hoīes. Serui sunt? imo cōtubernales. Serui sunt? imo humiles amici. Denique serui sunt? imo conserui, si cogitaueris tātundē in utrosque licere fortunæ. Sed salus corporis curanda est, multo magis animi salus, quæ pręcipua est. Erat Cēturioni p̄tiosus hic seruus, sit tibi pretiosa aīa serui tui, noli eā despicere. Sit tibi sicut aīa tua, quia tibi ille cōmandatus est, & erit aīa tua p̄ aīa eius, si eū non curaueris. Curas seruum, ut ualeat corpore, sic.n. tibi proficuus est, cura & aīam eius, sic.n. tibi utilis erit. Qui animam serui tui despiceres C
ut tibi consuleres, ut famæ tuæ & honori, ut substantiæ tuæ dispendia non paterreris, curandum tibi esset, ut domestici tui. Deo obsequeretur Hoc agebat Da
uid, qui ait. Oculi mei ad fideles terræ, Ps. 100
ut sedeant mecū ambulans in uia immaculata hic mihi ministrabat, non habitabit ī medio domus meę, q facit supbiā, Si peccatores in domo tua sunt, dicere
possumus. Inimici hoīs domestici eius. Mat.10
Qui enim sibi nequā est, cui bonus erit?

Qui

A Qui in Deũ proditor est, cui fidelis erit? Si minister tuus scortũ hẽt, si ludo incũbit, an non ex bonis tuis surripiet, vt in illa insumat? si luxuriæ deditus minister est, quo pacto securę erũt filiæ tuæ? Sed ais, sub custodia sunt, procul sunt, ita certe est, sed ꝓcul ẽt scintillæ feruntur. Magna certe Centurionis, fides, charitas, humilitas, ac pietas fuit; qui Synagogam ẽt ædificauit, & Xp̃m Deũ confessus est, q solo iussu posset maia pellere tãquã dñs oium. Merito ergo Xp̃s ait. Non inueni tantã fidẽ in Israel. Dico aũt uobis, quod multi ab oriente, & occidẽte ueniẽt &c. Quibus verbis prędicit Xp̃s Iudæorum reprobationẽ, & gẽtiũ conuersionẽ, quæ omnino mirabilis fuit. Qua sicut tu ẽ do

B mo tu a pellis infidelẽ seruũ, et aliũ uocas ut tibi ministret, Ita Deus malos ministros Iudæos reiecit a domo, & gentes as

Ge. 17. sumpsit. Hoc autem adũbrauit dñs in re probatione Esau, maioris natu, & electione, ac benedictione Iacob. Sed quanto timore, ac stupore commouẽdi sumus hoc facto declarat admiratio Isaac, qui rei huius imaginem uidẽs in filijs, & spiritu pręcognoscens, quid futurum esset, ita admiratus est, vt scriptura dicat. Expauit Isaac stupore uehementi, & ultra q̃ credi põt admirans ait. Quis igitur ille est, q dudum captam venationem attulit mihi, & benedixi ei, & erit benedi-

Act. 10 ctus. Obstupuerãt ex circuncisione fideles, cum uiderunt gratiam Sp̃us sancti ẽt in nationes diffusã, quomodo, obsecro,

C mirarentur cum viderent, non solum Israeli æquatas gentes, sed reiecto Israele gentes admissas? Hoc significauit Psal. cum ait. Posuit flumina in desertum, &

Ps. 106 exitus aquarũ in sitim. Posuit desertum in stagna aquarum, & terram sine aqua in exitus aquarum. Arida aquis multis repleuit, cum gentes ad se uocauit, flumina aũt arida reddidit, cũ Synagogam a se expulit. Sed quęnam huius rei causa extitit. Certe illa, quam Paulus explicat.

Ro. 9. Quid est, ꝙ Israel sectando iustitiam in legem iustitiæ non peruenit, gentes autẽ quæ non sectabant iustitiam, in legem, iustitiæ peruenerunt? Quia non ex fide, sed quasi ex operibus. Quasi dicat, quia Iudæi ueram iustitiam, & ęternam mercedem nõ tã ex dono diuinæ gr̃æ, quam ex operũ suorum ualore, ex ceremonijs, & legalium obseruantia sibi deberi arbitrabantur. Ideo a iustitia uera, & Dei domo exclusi sunt. Quia.n. sibi innitebantur, in se confidebant, non in diuina gratia. merito ab illa sunt exclusi. Gẽtes autem nihil boni in se uidentes ad diuinæ gr̃æ opem cõfugientes, ipsam perceperunt. Illos ergo perdidit sui confidẽtia, præsumptio, ac superbia, hos autẽ saluauit humilitas, suiq; despectus. Hos aũt, ꝙ Paulus nunc docet, in hodierna historia manifeste patet. Cẽturio enim humilis Christi cõspectu indignum se duxit, & ideo oratores adhibere curauit. Iudęi vero fastu, ac arrogantia ad Christum uenerunt dicentes, dignus est, ut hoc ei præstes, diligit.n gentẽ nr̃am, quasi dicant satis est ꝙ ille nos diligat, vt dignus sit beneficio tuo, bona nobis præstitit ædificans Synagogam, hoc satis esse debet, ut ei tu bona facias. Ille in se non confidit, isti in se confidunt, ille gratiam exorat, isti merita sua proponit. Recte Christus ait. Nõ inueni tantam fidem in Israel. Hinc admonemur superbiam fugere. Iõ Sapiens Eccl. 6 ait. Non te extollas in cogitatione animæ tuæ uelut taurus, ne forte allidatur virtus tua per stultitiam, & folia tua comedat, & fructus tuos perdat, & relinquaris uelut lignum aridum in eremo. Deinde nobis colligendum hinc est cum nos tanquã Dei ministros in eius domũ admissos uideamus, opa exhibere ministrorũ, ne nos a domo sua repellat, sicut Synagogam repulit, qui ei non pręstitit. Intelligamusq;, nihil Deo magnum, aut mirabile esse, nisi virtutẽ, fidem viuam, & opera studiosa. Hæc ille miratur in Centurione, reliq̃ uero despicit. Hic per Ier. ait, viuo ego, dicit dñs, quia si fuerit. Ier. 22. Iec. iste, filius Ioa. regis Iuda annulus in manu dextera mea ĩde euellã eũ, nihil Israeli ꝓfuit, ꝙ filij eẽt Abrahę, ꝙ ab Aegypto innumeris mirabilib. erepti, ꝙ populus Dei esset peculiaris, ꝙ funiculus, & Ro. 2. peculium Dei similiter non proderit nobis, quod in ecclesia sumus, quod a Christo erepti, ac redẽpti. Recte nos Paulus

A monet. Si.n. naturalib. ramis, non pepercit ne forte nec tibi parcat. Hæc, quę dixi mus, mire adumbrata sunt in Ester, & Vasthi regina. Quia.n. vasthi pulchritudine: ac dignitate regia in superbiam elata fuit: & inobediens Assuero fuit, repudiatur, Ester uero humilis, & obediens, etiam cum regina esset, eligitur in regnū. Sed excellentissimum rei huius exemplum prę manibus habemus in Angelo, & homine, Angelus.n. incomparabili
Eze.18 pulchritudine prędatus fuit, de quo Eze. ait, perfectus eras in uijs tuis a dieb. conditionis tuę, donec iniquitas inuenta est in te. Sed cum hæc iniquitas in eo inuenta fuit, nihil illi profuit altissima dignitas, ac natura, quo minus in cęlo deturba
B retur, & homo eius loco sustineretur. Quid ergo mirum si homines pro hominibus subrogentur, quãdo homines pro Angelis in cęlo collocantur? Digni profecto repulsa sunt, qui diuinis beneficijs in
Simile grati, & superbi inueniunt. Et hinc pater diuinam erga homines dilectionem similem esse dilectioni viri in vxorem, quę omnium maxima cum sit, tamen eatenus duret, quatenus illa fidem seruat, quia uiolata, non solum dissoluitur amicitia, sed in grauissimam inimicitiā vertitur. Ita Dei in animam amicitia est, si in bonitate persistat, si vero uiam rectam deserat, summo odio eam prosequitur. Quia sicut diligit uirtutem, ita summo odio peccatum detestatur. Vtrumque enim ad infinitam Dei bonitatem spectat. Licet non eius generis hoc odium sit, vt pœnitentię remedium in hac uita
C non relinquat. Nullus ergo fidat fratres in nobilitate, aut alijs Dei donis, si.n. ingratus inuentus fueris, repelleris, sicut angelus, & Synagoga repulsi sunt. Nullus etiam diffidat, in quouis sit loco, aut statu, si.n. gratia vti voluerit, & aderit, & de stercore eleuabit paupe-rem, ut sedeat cum principibus, & solium gloriæ teneat, &c.

Feria VII. post Cineres. A

The. Ego autem dico uobis diligite inimicos uestros, &c. Matt. 5.

IOsue 6. dicitur Hierico clausa erat, atque munita, difficile expugnari poterat, expugnata uero est, tubis clangentibus, & arca eam circuiente, Vere iratum cor persimile est Hierico clausum undique audire renuit, quæ ad pacem sunt: munitum muro inexpugnabili, duris lapidibus odij, ac iræ constructo, expugnari tamen potest, sicut Hierico, sed quare? clangore certe Euangelicæ tubæ, quę mirum edit sonum. Quasi tuba exalta vocem tuam, prædicatori dicit Esa. Sed hodie Christus dñs non solum tuba clāgit, sed longiorem sonum efficit, ut factū est, cum muri Hierechuntini ceciderunt, pluribus enim rationibus, ijsque efficacissimis usus est Christus dñs, ut inimici dilectionem persuadeat, quæ nobis explicandæ sunt. Sed ut cum fructu hæc resonet hodie tuba, adsit arca testamenti Maria, quę sua intercessione nobis gratiam obtineat. Inter alia munera, quæ Christus dñs a patre obeunda suscepit in mundo, illud vnum est magistri, ac doctoris hoīum. Hinc propheta, filiæ Sion exultate, & lętamini in dño Deo vestro, quia dedit vobis doctorem iustitiæ, & descendere faciet ad uos imbrem matutinum: & serotinum, quasi dicat, doctrinę aqua abundabis doctore tanto. Et Esa. 30. Et erunt oculi tui uidentes præceptorē tuū, & aures tuæ audiēt uerbum post terga monētis, hæc est uia, ambulate in ea, & nō declinetis, neq; ad dexterā, nec ad sinistrā. Et idē Esa. Ecce testē populis dedi eū, ducē ac pceptorē gētib. Simū nobis in hac re collatū est bñficium magni .n. ęstimandus est doctor optimus. Cum Philippo Macedonum regi natus Alexāder filius esset Aristot. scripsit non adeo lætatus sū, quod filius mihi natus sit omnium bonorum hęres, quam, quod eo sit tempore, natus, quo te præceptorem audire possit. Hieronym. in prologo Biblię refert Platonem, & plures philosophos uniuersum mundum circuisse, ut præclarum

Marginalia (right column): Iosue 6; Esa. 58 B; Iud. 2.; Esa. 30 C; Esa. 55; Hiero.

A clarum inuenirent magistrum. Nobis vero hic magister concessus est, q sapientia infinita patris est. Hinc ille, vos vocatis me magister, & dñe, & benedicitis sũ
Ioa. 12 etem: & vnus est magister vester Xp̃s,
Ma. 23 & Nic. ad eũ, scimus: quia a Deo venisti
Ioan. 3 magister. Et sic impletur in nobis illud
Ioan. 6 Ioã. 6. & erunt oẽs docibiles Dei. An nõ nobis lętandũ, & exultandum, qui docto re tanto, ac eius doctrina, fruimur ac imbuimur? Simul uero ostenditur: quo loco nobis illius doctrina habenda sit: quātiq; facienda. Ad Eze. dñs loquitur
Ezec. 2 aperi os tuum: & comede quecunq; ego do tibi: uidi, & ecce manus missa ad me, in qua erat inuolutus liber: & continuo initio capitis tertij ait: comede uolumen i-
Eze. 3. stud. Quo loco Hier. & Gre. dñt, librum
Hiero. hũc diuinã eẽ scripturã, iniusti: ait Greg.
Greg. solũ ex diuina scriptura illud comedunt q illis dulce est: qd facile, q appetitui nõ repugnat, at iusti uniuersum librum deuorant: q facile: qdq; difficile: q dulce, qdque amarum, ex quib. dilectio inimi-
B corũ est Vniuersa magistri huius doctrina a nobis suscipienda. Hinc Esa. erigit manc: mane erigit, mihi aũt ut audiam quasi magistrum, dñs Deus aperuit mihi aurem. ego āt non contradico, retrorsum non abij. corpus meũ dedi pcutientib. & genas meas vellentib. faciẽ meam non auerti ab increpantib. & cõspuentibus in me, quasi dicat: ut Deo magistro
Esa. 50 obediã: ut eius doctrinam suscipiam, opprobria patior, iniurias tolero. Hic uere uniuersum librum comedit. Magister ergo dñs est: ad magistrum uero duo pertinent, ut dicit D. Th. in prologo contra gentiles ueritatem docere, & falsitatem excludere, iuxta illud Prou. 8. ueritatem meditabitur guttur meum, & labia mea
D. Th. detestabuntur impium, sicut medici est sanitatem inducere, & egritudinem pel-
C lere. Hæc hodie Xp̃s dns in Euangelio p̄stat, antiquorum excludit errorẽ, & ueritatem doctrinæ suæ docet. Audiamus nunc uerba magistri nostri. (audistis, qa dictum est antiquis &c. Ego āt dico uobis diligite &c.) Si hoc nr̃o sæculo Xp̃s dñs p̄dicaret, forsan dixisset, ego autem dico uobis diligite amicos vestros, adeo

.n. hominum mores deperditi, ac deprauati sunt, ut difficile reperias, qui amicũ A
diligat, qui parenti obsequatur, qui frem qui consanguineum benefactorem amo Mic. 7.
re prosequatur. Iã oculis cernimus illud prophetę: nolite credere amico, & nolite confidere in duce, ab ea, quæ dormit in sinu tuo, custodi claustra oris tui, quia filius contumeliã facit patri, & filia cõsurget aduersus matrẽ suã, nurus aduersus socrũ suã, & inimici hoĩs domestici eius Si parũ aliqd substantia intercedat, si leuis iræ occasio, nõ est, qui p̃rem, frem, uel
p̄ximũ diligat. Et hoc est extremum il- Michã
lud malũ. q p Mich. dñs de populo suo dicit; ponã, ait: Samariã quasi aceruũ lapidũ in agro, cũ plantat̃ uinea, & detrahã in uallem lapides eius, & fundaméta
eius reuelabo. Minatur dñs funditus se B
euersurum Samariã, sed q est illud supplicij genus, q̃ nam euersionis cũ aceruo lapidũ cõparatio? Sane coaceruati lapides nullo iter se uinculo colligant̃, quare significat eos diuisos inter se fore, & sic desoládos, q a oẽ regnũ in se diuisum desolabitur. Cũ ergo ait, ponã Samariã, ut
aceruum lapidum, significat illius oĩmo- Luc. 11
dã euersionẽ, q̃ ex aiorum disiunctione p̄cedet. Sic Aegyptij Hier. ut ciuitatem destructã significarent, pingebãt Venerẽ manu gestãtem malum pauperis, hoc. n. multa in se grana continet, sed secus, ac melo granatum dissoluta, & nullo inter se connexa uinculo. Vt ergo simus lapides uniti mutua charitate, Xp̃s ait, (diligite inimicos,) & ideo per necessaria doctrina hæc dilectionis inimicorum est., quia si inimicos non diligis, non est, quẽ diligas, omnes fere inimici tui sunt, cum inimici hoĩs ẽt domestici sint, omnes te
offendunt, ac lædunt, si ergo inimicũ nõ C
diligis, diliges nullum. (Ego aũr dico uobis, diligite inimicos uestros.) Duplex tibi inimicus est, alter q uere inimicus est qui te destruit, atq. deuastat; hunc dilige re nõ p̄ciperis, alter vero est, qui malum tibi nõ infert: q uere malũ fit, & potius iocosus inimicus dicẽdus est, quã serius; & hunc diligere p̄ciperis. inimicus prior p̄ctm̃ est, hoc te oĩno lędit: ac pdit; hoc te interimit.: hoc oĩno odiendum est tibi::

cum

A cum Ps. qui ait, iniquitatē odio habui, & abominatus sū, i cuius figurā. Exo. 34. dr caue ne ut, q̄ cū habitatorib. terræ illius iūgas amicitias, q̄ sint tibi in ruinā. Ioco si uero inimici tui sunt, qui in tpalib. telę ferunt, uere læsus non es ab eis, nemo. n. læditur nisi a seipso, dū peccat, nec. n. absolute, ac simplr malū hoīs est, ꝙ tpale ē ꝙ corpus respicit, iō: nec absolute inimicus, q illud infert. Hunc ergo inimicū diligere pcipepast, huic bene facere, pro hoc orare, vt sis filius cælestis pris. Statim cū hæc verba audierimus, fiet manifestum, a quo illa processerint fonte, tanta nāq; dulcedo, tantus amor, quātus his uerbis exprimit, uñ promanare potuit, nisi abillo bonitatis inexhausto fonte Deo nr̄o? quid ille pcipere pt nisi, ꝙ ipse pstat? nimius ille in charitate est, ut Paul. ait, pp nimiā charitatem, qua dilexit nos Deus, nimiā a nobis exigit charitatem, dulcis dn̄s, dulcis nos pcipit esse. Hinc Ps. dulcis, & rectus dn̄s, pp hoc legem dabit delinquentibus in uia, docebit mites uias suas. Legem dat dulcissimam, qui totus dulcedo est, lex verò hæc charitatis lex est, qua mites docet nos esse, iniurias tolerātes. Quæ nā alia lex expectare poterat ab ore illo, de quo scriptum, est mel, & lac sub lingua tua. Sicut nimi⁹ itern⁹ calor procedere solet, ac se manifestare ī ore hoīs, sic nimia Xp̄i charitas apparet in eius ore, in lege, i. q̄ ab eius ore prodit. Sicut ergo ingens ignis oīa in ignem C conuertit, ēt aq̄, ita eā charitatem voluit Xp̄s dn̄s in Ecclesia esse, quæ nulla uēto rū, vi, nec aquæ impetu obrui possit, sed oīa absumeret, & ex oībus ēt malis materia boni sibi usurparet. ut dici posset, a q̄ multæ non potuerunt extinguere charitatem, nec flumina obruēt i lam. Sicut ignis de cęlo descendens ofone Heliæ nō arida solum ligna cōburit, sed aqua infusa, & oēm lābit aquā, sic uera charitas nō cōplectitur amicos solū, sed & inimicos. Sed ais, quid hāc legē dulcissimam dicis? mihi dura apparet. Durus quidem tu es, non lex, q̄ oīno dulcis est, vis id manifesta rōne agnoscere? audi Rup. in Matt. q ait. Finge nunc tibi a Deo cōcessum hoc priuilegiū, ut, ab oībus deligereris, nec vllus tibi unq̄ noceret, uel quipiam mali tibi efficeret, ēt si tu multa alijs mala faceres, nec de te quispiam uindictam sumeret, sed cum tu aliū læderes, ille tibi diceret, læderem æquidem te, nisi cęlesti priuilegio munitus, ac decoratus esses, nunc aūt id nō faciā, quia Deus hoc tibi contulit priuilegium, an nō hoc priuilegiū magnum duceres, an nō tibi Deum dulcissimum prędicares, qd cōcesserit? Qd uero tibi uis, alteri quoq; uelis, necesse est, cū ergo Xp̄s dn̄s ait, ego āt dico, diligite inimicos uestros, oīb. qui in mundo sūt hoc cōcedit priuilegium, dulcissima ergo lex B ista est, amoris, ac dulcedinis plena. Sed esto lex dulcis est, ego, inquis, durus sū, quo pacto hanc abiiciam a me duritiam qūo cor inclinabo meum ab hac uia auersum, ac resiliens? Audi nūc magistri tui potentissimas, fortissimasq; rōnes, ut licet dura hęc uia tibi appareat, illam facile ingredieris, dicēs cū Ps. pp uerba labiorum tuorū ego custodiui uias duras. Et prior illa sit. (Ego āt dico uobis.) licet ab antiquis diuersum audieritis. Quidā in his, q̄ ipsius sunt commoda, Deo obsequuntur pcipienti, in reliquis non item. C similes hi sunt Iehu, q Deo obedit in his, q̄ voluit, in regno. i. suscipiēdo, & domū Achab delēdo, sed à pc̄tis Hier. nō resessit, uitulos. n. aureos adorauit. Sed certe; q Deo in oīb. n̄ paret, q oīa legi eius non subijcit, miser, minimusq; cū Deo suo ē & inueniet min⁹ habēs. Hic Moyses ad Pha. ait, cūcti greges pgēt nobiscū, nō remanebit ex eis vngula, q̄ necessaria sunt in cultū dn̄i Dei nr̄i, pfertim, cū ignoremus, qd dēat imolari donec ad ipsū locū ueniam⁹, q. d. oīa nr̄a portabimus, quia nescimus, quid Deus a nobis exigat, illi vero pstandum est, quicquid petierit, nihil illi negare possumus, oīa ergo nobiscum proficisci oportet. Deo ergo pcipiē ti in oīb. obediēdū est, nihil eius imperio subtrahēdum, cū ergo ille ait, ego āt dico uobis, hęc rō satis esse dēt. Dn̄t sapientes Assuero, scribat iuxta legē Persarum, & Medorum, q̄ pteriri, illicitū ē, nū ergo licebit, Dei legem pteriri? Obediūt Philistęi Deo trunco, & tu oīpotenti resistes? (Ego inqt dico uobis.) Emphasim maximam

Margin notes (left column): Ps. 118; Ex. 34.; Eph. 2.; B; Can. 4; Simile; 3. Re. 9; Ruper.
Margin notes (right column): A; B; Ps. 16.; C; 4. Re. 9; Exo. 14; Hest. 1; 1. Re. 5

A mam continet verbum illud, ego primũ legislator, cuius uoluntas regula est oĩs boni ego rex regũ, cui suprema debetur obedientia. Inculcabat tepæ in lege uete ri uerbum hoc, ego dñs custodite sabatha mea, ego dominus, &c. Sed tria in
Ma.ic. hoc verbo nunc expendamus, Primum hoc pręcipere illũ, qui æternis supplicijs transgressores punire pôt, quẽ, proinde maxime timere debemus. Hinc Christ⁹ dñs ait, nolite timere eos, qui occidunt, corpus, aĩam aũt non possunt occidere, sed potius timete eum, qui pôt aĩam, & corpus perdere in gehennã. Tremorem
Iob 20 plane incutit suppliciũ illud, de quo Iob, luet inimicus, q̃ fecit, oĩa, nec tñ consu-
Psa.48 met. Et Ps. laborabit in æternũ, & uiuet adhuc in finẽ pęnarũ summa acerbitas & ęternitas, quẽ non pauere faciet? quis
Simile humerus tale sustinebit onus? Scdm, ille
B p̃cipit, q infinitis, ac æternis bonis obedientes munerabit, nõ q cũq; herus obediri a ministris solet in his, quę imperat, si forte dificilia sint, nec .n. condignam mercedem magno labori retribuere possunt. Si uero difficilia rex imperet, obediũt ei ministri qa maximam pôt p̃stare mercedem. Hac rõne mundo in arduis nequaq̃ esset obediendum, pauper herus est, multa, ac magna retribuere non ualet. Deo vero obediendũ, q rex est, & æternã pôt donare mercedem. Sicut ergo obediũt regi Dauid tres duces, eiq; aquę deferunt ex medijs inimicorũ castris, ita
2.Reg. Deo obediendũ cũ e medio inimicorum
23. dilectionẽ sibi dari petit. Quid calicem aq̃ frigidæ æterna remuneratione coronat, quo obsecro cumulo gloriæ coronabit
C eum, qui inimicũ diligit? Tertiũ denique q̃ hoc uerbo, ego aũt dico uobis, &c. nobis ob oculos ponitur, est, illum hoc
1.Io.4. p̃cipere qui infinita bonitas est, qd Deus est. Si qs Deũ nouit, summã hãc rõnem esse putabit, (ego aũt dico uobis.) Qui dicit se nosse Deum, & mandata eius non obseruat, mendax est, Ioãnes ait, ille a te hoc exigit, quis Deus tuus est, qui pp te homo factus, in p̃sepio natus, cruci affixus, & denique in ea mortuus, an tanto Deo, tanto bñfactori quippiã negare poteris? ille p̃cipit, qs rex tuus est, cuius legi obedire teneris. In Hispania seruãdæ A ne sunt Turcarũ leges? ac poti⁹ regis Hispaniæ iura? in Xp̃i Ecclesia nũ legib. dęmonis, ac mũdi uiuendũ, an legi Xp̃i pa Simile rendum? Et queãdmodũ q in Hispania Turcarũ leges seruari uellet, id efficere conaret, ut Turcarum imperator Hispaniæ impetraret, ita q i Xp̃i Ecclesia duelli leges, q̃ dęmonis sunt, obseruari curat, dæmonẽ Ecclesiæ principem constituit.

Huic uero rõni alia accedit, q̃ ad eã pertinẽt, primũ, q̃dã sunt opera bona, q̃ & Deus præcipit, & alię ẽt sunt causæ, ut ea præstes, licet Deo in illis nõ obsequaris, hoĩ sunt, sacrũ audire, ieiunare, eleemosynam facere, quæ sæpissimè humanas ob cãs a p̃cõrib. exhibentur. Alia uero sunt, ad quæ Deus duntaxat, & eius obedientia inclinat, nec ulla ad id humana rõ adducit, & hoĩ est inimicos diligere, eis benefacere pro illis orare cũ priora opera p̃stas nescimus, Deo obsequaris, an uero alijs, qui illa præcipiunt, si uero B posteriora facias, maximum dedisti signum dilectionis Dei, cum ea p̃stiteris, qa ille so ũ mõ p̃cipit. Hęc uerõ opa pręcipua rõne fidelis proficere dẽret, ut illustre, insigneq; testimoniũ hẽret, q̃ Deũ ex corde deligeret. Qñ plures simul incedunt Simile oues, ignorat quis cuius sit agnus, qñ uero ab inuicẽ separant quisq. agnus matrẽ sequit, & manifestè agnoscit cui⁹ sit filius. Ad eũ modũ cũ Deus duntaxat aliquid p̃cipit, agnoscitur, quis eius sit, si in eo obedientia præstatur. En nũc Deũ dicentem. (ego autem dico uobis,) alia parte mundus clamat, & dæmon, ego aliud pręcipio, si Christi uocem audis, eius te esse credam, & ad eum pertinere. C

Scdm verò quod ad eandem pertinet rationem illud sit, inimicum diligere, quia Christus pręcepit, cui dilectionem hanc debes, licet inimico non debeas, proximo ergo impende, quam Deo debes dilectionẽ, quia Deus id præcipit. Vt huius rõnis uis expendatur, attende, uolens Deus firmissimam charitatem in cordib⁹ nostris cõstituere, nõ leue posuit fundamentum, arenam, scilicet, sed firmã petram, ut quãuis uenti, & flumina cõcurrãt, domus firma p̃scueret. Sed quod ais funda-

A fundamentũ est hoc? certe sicut ille nos diligit pp se, sic diligere nos voluit ꝓximũ pp Deum, non uero pp proximum, qua rõne eodē habitu charitatis Deum diligimus, & proximũ, q̃ proximũ pp Deum diligimus. Sicut ergo medicinam diligimus, ñ pp se, sed pp sanitatē, sic diligeđ ꝓximus nõ pp se, sed pp Deũ. Hoc cõstituto uidebis manifeste, nullam tibi restare excusationē, ne inimicũ diligas. Si.n. dixeris, ille non meretur dilectionē, sed odiũ, sed indignationē, recte ais, & si ego tibi dicerē, dilige illũ pp ipsũmet, recte respõdisses, at nunc dico, dilige illum pp Deũ, inimicus nõ meret, meret Deus, inimico dilectionem nõ debes, Deo debes, q eē sibi solui in inimico pcipit. Exēplo
B
Simile vtar ad hoc manifesto. Exigo a te cētum aureos nũmos, dicis, ego tibi non debeo tu illos mihi nõ dedisti, dicā ego, debes illos, Petrus mihi donauit, & chirographo publico in me trāstulit oē ꝙ in te ius hēbat, nulla tibi nũc relinqtur excusatio. ꝓpter Deum ergo ignosce inimico, eũ dilige, ei benefac, hæc.n. oĩa Deo te debere confiteris, ille uerò hæc sibi in proximo
Ge. 50. exolui pcipit, dicens, (ego aũt dico vobis, diligite inimicos uestros.) Simile quid licet uidere. Gen. 50. quo loco dr̃, mortuo Iacob timentes fratres Ioseph, & mutuo colloquentes, ne forte memor sit iniuriæ quã passus ē, & reddat nobis oē malũ, ꝙ fecim⁹, mād uerũt ei dicētes, pr̃ tuus pcepit nobis, anteq̃ moreretur, vt hæc tibi verbis illius diceremus, obsecro, ut obliuiscaris sceleris frum tuorum, & pct̃i, atque malitię, q̃ exercuerũt ĩ te, nos quoq; oramus, ut seruo Dei, pr̃i tuo dimittas ini
C quitatē hãc. Quo audito Ioseph, non solũ veniã dedit, sed & bñficia plurima eis cõtulit. Idem nũc nũciũ Xp̃s ad te mittit, lęsit ille te, mihi hoc dimitte, mihi uenianda, mihi donas, ꝙ illi cõdonas. An nõ & tu in simili cā uersaris? an ñ, & hac rõne tibi quotidie utendũ? accedis ad Deũ, orasq; tibi pct̃ã dimitti, inferni pęnas condonari, grãm restitui, cęlestes fores aperiri, etsi tibi dicat, qua rõne ista immēsa bñficias, ac Dei dilectionē petis, q odiũ, & suplicũ cõmeritus es? dices ñ ego pp me hęc peto, sed pp Xp̃m, & eius merita, qui odiũ, & supplica mereris, dilectionem, et premia pp Xp̃m petis? Simile nũc a te exigit, inim⁹ tuus odium, & supplicia meret, tu uerò dilectionem, & bñficia presta pp Xp̃m, quia ait, ego aũt dico uobis, diligite inimicos uestros. Tertium, ꝙ ad hãc pertinet rõnem, illum sit, qui uindictã de inimico sumere vult, nõ attēdit, a quo ꝑcipue ei malũ illatũ sit, sed similis efficit cani, q in lapidē exardescit, quo percussus est, eo relicto, qui lapidem iecit. ꝙ extremæ demētię est. Sed iterrogas, ĩ honore in substãtia, uel ĩ corpore illatũ mihi graue damnũ ē, qs eius autor ꝑcipu⁹? qs potior damnũ intulit? certe Deus, fieri ne
B
Amo. 3 potuit, ut a Deo malũ mihi inferat? audi ꝓphetam dicētē, si est malũ in ciuitate, ꝙ dn̄s non fecerit? audi Iob multa mala à Chaldęis passũ, Sabęis, ac dæmone, si bo Iob. 1. na suscepimus de manu dñi, mala autē quare nõ sustineamus, & iterum manus dñi tetigit me, & Xp̃s dn̄s Petro ait, cali Iob. 2. cem, quē dedit mihi pr̃, nõ vis ut bibã il Ioã. 18 lũ? non ait, quem mihi dãt Scribæ, Pharisæi, & gentes, sed pr̃, licet.n. creatura nobis mala pęnæ inferat, ꝑcipua tñ, & prima eorum cã Deus nr̃ est, qui licet illius damni, ut pct̃m est, cã nõ sit, sed uere cã ē illius, ut malum pęnę mihi est, & hac rõne non solũ efficit ꝑmittēte Deo, sed uolente; sed mouēte, ac ꝑcipiente. Hinc per Esa. 10 Es. uocat dn̄s Assur uirgam furoris sui, vę, ait, Assur uirga furoris mei, illo enim quasi uirga Israhelitas uerberabat, & Attila dict⁹ est flagellũ Dei, sicut & Tabelanus nõ multis retro annis se hoc noie nuncupauit. Cũ ergo ab inimico malum C tibi inferri videas, attēde Deum esse, qui tanq̃ pr̃ te castigat, inimicũ uero virgã, Pro. 14 & flagellũ Dei esse, quod hodie exosculari a te De⁹ petit, dũ pcipit, ut eũ diligas. Acceptũ est, inqt Sapiēs, regi minister ĩtelligēs, cõtra uero tardus, ac rudis ei nõ placet, sed quis obsecro minister intelligēs? ille certe, qui Dei supplicia, quasi de eius manu suscipere nouit. Audi Paulũ: flagellat autem oēm filium, quē recipit, ꝙ si extra disciplinã estis, non estis filij. Si pr̃ flagellat filiũ, qñ crimen admittit, Heb. 12 quid mirũ sit flagelaris a Deo cũ delique ris? prius quam humiliarer, ego deliqui

A qui Ps.ait, Aug.ser.4.de uerbis dñi,si iumenta uerberas,& stimulas,ut tibi seruiant,cur nos,cum iumenta Dei simus,
1.Re.16 ab eo non demus flagellari? Hæc rõ cõtinuit animũ Dauidis,ne uindictam sumeret de maledicente Semei,dimittite ei ut maledicat,dñs.n.pcepit ei, ut maledicat Dauid,& quis est,qui audeat dicere,qre sic fecerit? Dum ergo ab inimicis multa tueris mala passus,nec illos conspicias solum,esto minister intelligẽs,& oculos sidei in Deũ cõuerte,q tãq pr̃ flagellat te, qm̃ deliquisti,probat te,fidelis ei inueniaris,cumulat tibi plura merita,qb.in ęternũ te coronet,grãs ei age,qm̃ patrem se tibi exhibet. Sed & alius tibi hic conspiciendus est inimicus,cum quo tibi cõtẽdendũ est,& q tibi dãni illati post Deũ p̃
B cipua cã est,& qs nã ille?certe dęmõ,cui inimicũ tuũ instigauit,ac permouit,vt tibi malũ inferret,& dęmon est,q cõtra te pugnat,inimic⁹ vero hõ equ⁹ ẽ dæmonis, in quo ille pugnat,& eius gladius,aut lã-
Eph.6. cea. Hoc nos Pau.monet cum ait,nõ est nobis colluctatio aduersus carnẽ,& sanguinem,sed aduersus principes,& ptãtis aduersus mundi rectores,tenebrarũ ha-
Simile rũ,cõtra spũalia nequitię in cęlestib. ppea accipite armaturam Dei,ut possitis resistere in die malo.Si cũ inimico d certas & pugnas,stultũ est,ĩ equũ pugnare,relicto equite hoste,imo curãdum tibi est,vt hostẽ lædas,& interficias,equũ uero eius ĩ
C columen tibi lucreris. Sed ais,qũo,in dæmonẽ pugnabo?audi,cũ dæmõ inimicũ tuum instigat,ut te lędat in substãtia corpore,aut honore,nõ ideo id facit,ut substantiã tollat tuam,aut honorem,nõ hęc illi pretiosa sunt,sed in pedes ictum vr̃ dirigere,cum tñ illum caput impetat,aĩam ille tuam lucrari uult,cętera nihil ille,du
Mat.4. cit,unde ait Xpo dñ, hęc oĩa tibi dabo.
Iob 1. Sicut ergo tollens substantiam,filios,salutemq; corporis Iob intẽdebat eum ad impatientiam impellere, ut sic animam illius perderet,sic cũ per inimicum tuum substantiam,aut honorem tollit,idem ei no curat ut impatiens sis,aĩam pctõ inqnes,si illud perficit,uicit te,deiecit,& interimit,si uero animam illæsam seruasti eum superasti,ideo Pau.monet, accipite armaturam Dei,illa.n.in hoc bello utẽdum est,dęmonem superemus. A Hinc factum est,ut cum Iob primum accusauerit coram Deo, nunquid Iob frustra timet Deum?& cũ deinde curauerit omni arte,eum in impatientiam permouere, nec potuerit,mictus obmutuit,& aufugit Iob ergo uictor euasit,qm̃ non peccauit, & tu ergo fac sil̃r, in dęmonem patiẽtia pugna , illum superabis si patiens fueris inimicum vero qui equus dæmonis est tibi et lucratus eris,noli ergo uinci a malo sed uince in bono malum. Hæc oĩa Xps dñs significare uoluit,cum ait,(Ego autẽ 3.Reg.
dico uobis &c.)Satis nobis esse dẽt Xpi 12.
pcipientis uerbum,ne inimicitias geramus.3.Re.congregauit Roboam exerci B tum,ut expugnaret Israel , q discesserat ab eo,occurrit ei propheta dicẽs, hęc dicit dñs,non ascendetis , neq; bellabitis, contra fratres uestros filios Israel, reuertatur vir in domum suam,a me.n. factũ est verbum hoc. Audierũt(ait scriptura) sermonem dñi, & reuersi sũt de itinere sicut præceperat dñs,audi tu ergo Deum dicentem tibi,ego at̃ dico uobis , & a me factum est uerbum hoc,ego te flagellaui Simile tanquam filium,inimico tanq uirga illũ exosculare,cum dilige. Sed iam et̃ Chri dñi tõnẽ expendamus. (Vt sitis,ait,filij pr̃is uestris, qui solẽ suũ oriri facit &c.) Si nũc tibi dicerem,remitte iniuriã, & fili⁹ efficieris regis Hispaniæ,& hẽbis oĩũ bonorum eius,qua facile remitteres? an C non id im pitabis,ut filius hr̃.q.sis altissimi? Si regis Hispanię filius crimẽ admisisset,ob q ĩ eũ lata esset sñia,qua iure regni exspoliaretur,& in ignẽ traderet, ei, vero q̃piam leuem irrogasset iniuriam, diceretur q. ei,remitte iniuriã leuem,et liber ab igne eris,& in regni ius restitueris,an nõ id faceret? Hos nunc tibi dr̃,remitte iniuriã , & pctã tua tibi remittẽtur qbus iure cęlestis regni priuatus es,& in ignẽ tradendus ęternũ , hoc dicto nobis uti solent,nõ hẽat filius pr̃is mei , in hoc egero,qb. uerbis gloriant̃ pr̃es se hr̃e nobiles,ostende ergo tu Xpianam nobilita 3.Re.18
tẽ,& q filius Dei sis,inimicorũ dilectione,ut sis,habearisq; filius eius,qui solem suũ oriri facit &c.Non parum vobis v̄r,

gene-

generum me esse regis, Dauid ait, nō parum est filium Dei esse? Ad hoc uero pertinet remissio pc̄ti, q̄ datur, cū filius Dei efficeris, quam attendebat Dauid, & iō uindictā de Semei non sumpsit, cū ait dimittet, ut maledicat, si forte respiciat dominus afflictionē meam, & reddat mihi bonum pro maledictione hac, i. si forte dn̄s mihi ignoscat adulterij, & homicidij pc̄m, meq; in regnū restituat cū ego hoc sustineā, nec uindictā sumā. Sed ut hāc diuinā filiationem lucidius explicemus, proponenda sunt nūc uerba Origínis hom. ult. in Esa. qui sic ait, Beatus, q ex Deo sp nascit̄, nec .n. semel dicā istum ex Deo natum, sed per singula uirtutis opera sp iustus nascit̄ ex Deo, hoc autem vt plenius possit probari, & saluatoris nr̄i quotidiana natiuitate dicamus, liquido id in iustis obtinentes, q̄ in Deo præcesserit, saluator nr̄ splēdor ē gloriæ. Sic igitur saluator sp nascitur, & iō dicit, añ oēs colles generat me, non ut quidā male legūt, genuit, si sp ex patre nascit̄ dn̄s, et tu in similitudine eius iam adoptionis habens ip̄m, generaris a dn̄o per singulos intellectus, per singula opera, ut efficiaris filius Dei in X̄po Iesu. Hæc Orig. q præclare putat singulis operibus in gratia effectis Dei filium denuo nasci, cum .n. unoquoq; illorum gr̄a augeat̄, & gloriæ meritum, quasi q dā Dei filius ex uno quoque procedit opere. Sicut .n. uerbum patris sic genitū est, vt sp procedat, ac generet a p̄re, sic hō per gr̄am semel natus in Dei filium, singulis operib. postea nascitur, fęlix prorsus hō, qui sæpissimè nascit̄ Dei filius multis cumulatis operib. bonis. Semel natus Hispaniæ princeps, ius hēt regni, semel natus filius Dei, ius in cęleste regnum hēt, sed si pluries nascitur, ius illud multiplicat, denuoque filius Dei efficitur, qui ergo iustus est, iustificet̄ adhuc. Tanta uero est gloria filiorū Dei, vt putauerunt Arriani, oīa, quæ de Dei filio naturali dr̄, filio adoptionis conuenire, dicentes, Dei uerbum, de quo tanta actam mira prædicantur, solum adoptione Dei filium esse. Qui licet insignem dixerunt falsitatem, tn̄ ostendunt, quanta sit adoptionis gloria, cum adeo similis sit naturali, ut illa reputata sit. Sicut oīb. numeris absoluta imago decipit insipientē, qui putat, rem esse ueram, non imaginē, hic quidem decipitur, sed deceptione sua perfectissimam ostendit imaginem, cum eius perfectio ei occasio fuerit deceptionis. Hæc vero diuina filiatio licet omni bono opere efficiatur, maxime tn̄ inimicorum dilectione, ut hodie dicit Christ⁹ dn̄s, (ut sitis filij patris vestri.) Sicut odiū singulari quadam rōne filium efficit diaboli, ut ad quosdam X̄ps ait, uos ex p̄re diabolo estis, & desideria patris vr̄i vultis perficere, ille homicida fuit ab initio, ita charitas filios Dei constituit. Hinc Pau. estote ergo imitatores Dei, sicut filij charissimi, & ambulate in dilectione, sicut X̄ps dilexit nos. Et hac inimicorū dilectione dignoscit X̄ps, q sunt eius, accede huc, & tangā te, ut probā si tu es filius meus Esau, ait Isaac, hoc contactu X̄ps dn̄s suos probat, vt uideat, an primogenitura, & benedictione digni sint in hoc, ait cognoscēt uos meos esse discipulos, si dilectionē ad inuicē habueritis, & pp hanc nūc dicit, estote ergo, & uos pfecti, sicut & p̄r uester cælestis perfect⁹ est. Mirādū plane est, hoīem, de quo dr̄ Ps. veruntn̄ vniuersa uanitas oīs hō uiuens, & hō vanitati similis factus est, eo tn̄ ascendere inimicorum dilectione, ut audiat, es perfectus sicut p̄r, fieri ne pōt vt vniuersa vanitas Dei perfectioni comparari possit? hoc inimici dilectio efficit, cū .n. Deus charitas, sit, ut Io. ait, & charitas eū in terrā traxit, & hunc ignē uenit mittere ī terrā ī hac nos illi simillimos esse vult, & hos filios dicit, q sibi sil̄es in charitate sūt, & hos dicere poteris filios X̄pi p̄ris. ad hanc vero rōnē illud ptinet q̄ inimici dilectio p̄claros, illustresq. reddit hoīes, ē .n. exim⁹ fortitudinis actus. Stultus, erantq, mūdus ait, uilē abiectū eē q̄ inimico vindictā nō sumere, sed manifesta rōne hoc esse falsū oñdemus. Ad fortitudinem ptinet, ut Arist. 3. Eth. ait, moderari iram, ac audaciā, ut s̄m rectam rōnē pcedāt, & oē opus uirtutis imperādum est a prudentia, quæ auriga uirtutum est, & absq. eius imperio nulla uirtus procedit in opus suum, quicquid ergo

Marginalia: 1. Re. 16 — Orig. — B — C — Ap. 22. — A — Simile — Ioan. 8 — Eph. 5. — B — Ge. 27. — Ioā. 25. — Psa. 38 — Ps. 143 — 1. Io. 4. — C — Arist.

A go efficitur sine prudétiæ imperio, uirtus non est, atq. adeo si inimicũ occidas prudétia illud nó imperáte, uirtus oĩno non est, & ideo nec fortitudo, sed bestialis q̃dam ferocitas, similis leonis feritati, si ergo ita sine rõne procedit, ac prudentia, fortitudo, nulla est, immo uero debilitas maxima, & fortitudinis defect⁹, si.n. fortitudo in aĩa esset, cohiberet iram ne sine rõne procederet. Inimici ãt uindictã, manifestum est, cũ autoritate priuata fit, cõtra, rõnem esse, nec id solũ Euagelica doctrina constat, sed naturali lumine, & oĩ hoĩum lege, quæ illã prohibet, si ergo eã tu sumas, contra rõnem agis, contra prudentiam operaris, virtus ergo non est, at
B que adeo nec fortitudo, si uero iram cohibeas tuam, opus p̃stitisti eximiæ fortitudinis, atq; gloriosissimum. Multoq; gloriosius hoc opus fortitudinis est, q̃ illud quo excitata ira, & audacia s̃m rõnem, inimicos aggrederis, & eos expugnas, difficilius.n.est aĩum continere cõmotum, ne in uindictã ꝓcedat, q̃ commotum hostis intuitu in ultioné ꝓdire, atque adeo cũ illud fortitudo p̃stat, opus gloriosi⁹ ef
Pro. 16 ficit, q̃a difficilius. Si uero philosophiam hanc, diuina scriptura attestante, discere tu uis, audi sapiété, melior est patiés uiro forti, & qui dominat̃ aĩo suo, expugnato
Ambr. re vrbium. Interrogat Ambr. q̃n fortior fuerit Dauid, cũ Philistæũ superauit, an q̃n Sauli pepercit, nec occidit? & ait, procul dubio fortior fuit, cum Sauli non nocuit. Et apud Ethnicos hoc fuit cõpertũ dũ sũmis laudib. efferunt Alexãdrũ, Cæsaré, & similes q̃n inimicis veniam dederunt, & de hac re plus eos laudãt, quam
C ꝙ plures hostes superauerint. Et fabellius li. 5. de memorabilib. factis refert aliquos, qui inimicis benefecerunt, eos de hac re maxime cõmedãs. Et ut id manifestius fiat, in Deo nr̃o id ipsum inspiciamus, q̃ tũc dr̃ oĩpotẽtiã suam oñdere, cũ inimicis parcit, non vero cũ de eis uindictã sumit, sic Ecclesia ait. De⁹, q̃ oĩpotentiã tuã parcendo maxime, & miserendo manifestas. Vnde ad eũ loquit̃ Moyses, magnificetur ergo fortitudo dñi, sicut iu
Nu. 24 rasti dicens dñs patiés, & multæ mĩæ, auferens iniquitaté, & scelera dimitte, obsecro, pc̃m populi tui. Vt dimittat inimicis offensus, magnificari fortitudiné, A licet.n. fortitudinis sit, iuste inimicos debellare, sed magnificat̃ fortitudo, cũ illis ignoscimus. Et tãdẽ ne inimicum lædas, Simile illud tibi attendẽdũ est, Dcũ medium cõstitui, ac esse inter te, & illum, nec posse te inimicum lædere, nisi Chr̃m lędas primũ sicũ transuerberas inimicũ, veller p̃r tuus, aut rex medium se opponeret, nec posses inimicum interficere, nisi pri⁹ patré, aut regé interficeres, illud plane non faceres, sed diceres, medius rex, aut p̃r é, illis g̃ras age, ne illũ lędã, te non lędo. Si posses inimicũ lædere, & in Deũ nó peccare, tolerãdũ id aliquo mõ foret, at uero id non potes, q̃a ut ille ait, q̃ uos tangit, tangit pupillã oculi mei, & ꝙ uni ex his minimis meis fecistis, mihi fecistis. Et iõ B Xps dñs medius esse dr̃, & in medio sæpissime constitutus, ut intelligas, prius té illum cõfodere, quã inimicũ. Nũc ergo si iram in corde tuo cõtines, si uindictã de inimicissimo expetis, aĩo finge, Christũ dñm domum tuã ingredi, tibiq; dicere, qua rõne odio prosequeris fratré? & tu ais, ingratus ille mihi fuit, multa mala in me cõmisit. Sic ita, Chr̃s ait, sed ego dico tibi, ignosce illi pp me, maiora a me recepisti bona, quam ab illo mala, ego creaui te, redemi te, & bona æterna tibi paraui, plus ponderis hæc apud te héant, quam mala, q̃ ille intulit. Sed ais, grauiter lęsit me, at Chr̃s ait; grauius tu in me peccasti, dimitte, quod minus est, ut dimittam ꝙ maius est, in æternum ego te punire possum, obedi mihi, ęternã gloriam donabo tibi, Deus tuus sũ, cui oẽ debet̃ obsequiũ, tu putas illũ læsisse te, ego sũ, qui C hoc feci, & tanquam p̃r flagellaui te pp peccata tua. Et attende dęmoné contra te pugnare, caue ne uictus abscedas impatiẽtia aliq̃d p̃sta mea solũ causa, filius meus eris, si id p̃stiteris, fortissimus, & gloriosissimus euades, & denique ego medius sum, lædere illum nó potes, nisi me offendas. An Christo dño sic loquenti non acquiesces? tanto dño negare poteris, quę petit? ei inuerecundus eris? Si Christi deprecatio sufficiés fuit nos infestissimos inimicos p̃ri recõciliare, an nõ

Zac. 2.
Ma. 25
In 1.

sufficiet

A sufficiet,ut tibi inimicum reconciliet? Et si adeo duro corde es,ut hæc non sint satis,ueni mecum in crucem, & attendes,
Iud. 7. quę ibi Christus dñs faciat, quod me uideritis facere,hoc facite, ait Gedeō suis. Attende Christum in cæna coram Iuda genuflectentem, qui illi inimicissimus erat, attende eum in cruce orantem, pr̄ ignosce illis,cum lachrimis, & clamore
Ioā.20 ualido orans pro inimicis exauditus est pro sua reuerentia. Et si hęc tibi satis nō sunt, manum extende,& mitte in latus eius, & noli durus esse, tange cor illud adeo diligēs te, ut sicut semel pro te mortem obijt,millies obiret si opus tibi esset, ei ergo obtempera,illi iā resistere nolli.

In Sabbato post Cineres.

The. Erant laborantes in remigando.erat
B *enim eis contrarius ventus. Mar. 7.*

Hodie proponitur nobis nauis, in qua discipuli Christi sunt, undis iactati propter ventorum contrarietatē, quā Christus deseruisse uidetur ad modicum,& ab ea discessisse, sed illam ipse videt, ad eam uenit, & mare tranquillū reddit. Nauis ista Ecclesiæ typus est.
Epiph. Hinc Epiph. lib. 2. in hęreses tom. 1. in hęresim 61. ait Similis est sancta Ecclesia Dei naui.Nauis enim non ex uno ligno constat,sed ex diuersis. Vnaquęque vero hęresis uelut ex uno coalescit, s. qa aut uirginitatem solam habet,aut solum coniugium, aut abstinentiam solam a cibis,aut nullam,nec.n.contemperantur. Sancta aūt Dei Ecclesia nuptias quidem
C habet reuerendas,& admiratur,continētiam habet eorum, qui renunciarunt mundo, & non inflammatur cōtra eos, qui ad huc in mundo sunt. Hæc Epiphanius. Ita nunc hęretici aiunt,satis est huiusmodi ad salutem fides, hoc unum lignum,est ex eo nauis confici non potest. Ecclesia uerò fidem,& opera exigit tanquam plura ligna. Hęresis in extrema deuiat,at Ecclesia media tenet, nauis ergo ex pluribus constat lignis. Sicut uerò nauis undis se committit,ac periculis,& paruo ligno credunt hoīes aīas suas,quę hoīum vr̄ fuisse temeritas, ut res tpales acquirant, hic dignitatem, ille diuitias, ita Ecclesia forti,ac inuicto animo se pe- A
riculis tradit,ac laborib. in hoc mari magnoq; discriminib. pleno,ut in cęlum tandem deueniat,ubi innumera sunt bona. Sed audi quid Ecclesię acciderit, ut discas, quid tibi similiter accidit, utrumq; vero in hac naui nobis expressum fuit. Manet Christus in terra,& solam relinquit nauim,& contrarij in illa uenti insurgunt, & hoc cum sero esset, cum nox Beda.
incumberet, in qua difficilius homines tempestati occurrere possunt.

Primum ergo Christus in terra est,& eius nauis in tēpestate,quia ut Beda, ait, tot gentilium pressuris, non solum afflicta, sed,& fœdata Ecclesia est,ut eam redemptor eius ad tp̄s deseruisse uideretur B
Vnde uox eius est inter procellas, undasque gemebunda. Vt quid dñe recessisti Psa. 10
longè,despicis in opportunitatib. in tribulatione. Et hoc est,quod animum,uiresque adiecit inimicis Ecclesię, quod eā putabant a Deo derelictam. Vnde in Ps. Psa. 70
dicitur, Dixit enim in corde suo,oblitus est Deus,auertit faciem suam, ne uideat in finem. Et iterum,Deus dereliquit eū, persequimini, & comprehendite, quia non est,quia eripiat.

Auget autem periculum, quod serò erat. Melius.n.tempestatem euadere nauis posset,si dies esset, Venit nox qn̄ nemo poterit operari. Tp̄s noctis significat peccatum,quod cum adest,permittit Ioan. 7
Deus Ecclesiā affligi, sicut nauis, in qua fugitiuus Ionas uersatur. Hinc populi Israelitici captiuitates propter peccata venisse, uniuersa scriptura testatur. Et Eusebius libro octauo ecclesiasticæ hi- C
storię c. primo,persecutionem Diocletiani, & Maximiani propter Ecclesiæ cor- Euseb.
ruptos mores euenisse. Vnde Adhibi ad Holofernem dixit. Nunc ergo mi dñe, Iud. 5.
perquire,si est aliqua iniquitas eorum in conspectu Dei eorum, & ascendamus ad illos, quoniam tradens tradet illos Deus eorum tibi,& subiugati erunt sub iugo potentiæ tuæ. Si uero non est offensio populi huius coram Deo suo,non poterimus resistere illis, quoniam Deus eorum defendet illos. Licet ergo aliqn̄ immissa fuerit tribulatio in Ecclesiam, ut

eius

A cius fides probetur, & vt patiẽtia, ac spe fundaretur. Sed postea illius persecutiones, ac flagella propter peccata venerũt. Ecce ergo tempestatem sero excitatam, id est, cum peccatum vigeret.

Sed attende Dei clementiã in Ecclesiã licet plura in ea sint peccata, licet ille in terra sit, videt laborantes in remigando & licet uideatur auxiliũ tribulatis differre, suæ tñ pietatis respectu, ne deficiant corroborat. Vis nosse, quo pacto uidet laborantes in remigando? Audi Moysẽ

Exo. 3. dicẽtẽ. Vidit Deus afflictionẽ populi Israel clamantis ad se, & cognouit eos. Et Deus ait. Videns vidi afflictionẽ populi mei, quasi dicat, uidi, atque iterum vidi. Sed quid illa verba significant, & cognouit

B eos? Certe q in passione positos, quasi mẽbra sua ei in passione conformata cognoscit. Signum est tribulatio ouis Xpi & iõ signo illo, accharactere uiso, cognoscit eos ad se pertinere. Vnde ipse, qui tribulationẽ immisit, eã tollit, efficitq; mi-

Gen. 6. & 8. rabile illud, quod Arcæ Noe accidit, quã eleuauerunt aquæ in sublime, reposueruntq; tandẽ super mõtes Armeniæ, qa q̃uis hostes Ecclesiæ eam perdere uoluerint, sic tñ eleuata est, amplificatq; sicq; in requiem æternam deuenit. Impletum

Esa. 60 que in ea est illud Es. Pro eo, q fuisti derelicta, & hodio habita, & non erat, qui per te transiret, ponam te in superbiam sæculorum, gaudium in gñatione, & generationẽ. Et iterũ idẽ ppheta ait: Paupercula, tẽpestate conuulsa, & absq; vlla

Es. 54. consolatione, ecce ego sternam per ordinẽ lapides tuos, & fundabo te ĩ Saphiris

Hoc ipsum, quod de Ecclesia diximus, in eius mẽbris sæpe cõtigit. Q̃uis. n. aliqñ flagella Deus immittat ad probatio-

C nem, & uirtutis incrementũ, sed sæpius ea infligit Deus pp pc̃tũ, & hoiem flagellatũ a se repellit, ac quasi derelinquit. Sicut solet pater filiũ flagellare, & a sui cõspectu amouere. Sed nõ iõ oino deserit,

Ps. 90. licet. n. tunc sit nauis in mari, & Xps in terra, sed uidet laborãtes, cognoscit eos quos ut filios corripuit, eisque adest inuocatus, inuoca me in die tribulationis, eruam te, & honorificabis me, & tunc impletur illud, quod ex Es. nunc diximus.

Paupercula, tẽpestate conuulsa, ecce ego sternam p ordinẽ lapides tuos, & fundabo te i saphiris. An no aĩa tribulati hoĩs paupercula est? An non sĩ. . s arbori tẽpestate conuulsa, q̃ spe, & consolatione ca

Pro. 3. Iob. 12 ret? Sed licet penitus p̃ij se videat, ego, ait Dñs, rursũ te ædificabo, & implebo te lapidib. p̃tiosis. Ne ergo deficias, cum a Deo corriperis, q̃s. n. fi l⁹, quẽ nõ corripit pr̃. Sed nauis ista, q̃ iactat contrarijs ventis corpus hoĩs dici põt, in quo, tanq̃ in nauim aĩa intrat, vt in hoc mari magno nauiget. Laborat aũt hõ ĩremigando, qa est cõtrarius ventus. Initio constitutus hõ à Deo est in pace, & quasi vẽto in puppim flãte ducebat tranquillo cursũ ĩ Dei domũ, nec opus erat remigare, qa nulla aderat cõtrarietas, oĩa. n. subiece-

B rat Deus sub pedib. eius, ẽt potentias inferiores, & sic cũ nulla esset cotrarietas, sine ulla difficultate uia agebat. Sed per pc̃m amisit homo originalẽ iustitiã, quę cũ ducebat tanq̃ ventus sine labore, & factus est contrarius vẽtus, tũ qa multæ sunt tribulationes nos vexantes, tum qa passiones aduersant rõni, ne uiã rectam teneat opus ergo remigijs, & labore est, uia agenda cum difficultate, ac labore p ignem, & gladiũ in paradisum intrãdũ

Ps. 65. est ut dicamus cũ Psal transiuimus per ignẽ, & aq̃, & eduxisti nos in refrigeriũ. Voluit primum Deus hoiem ducere in regnum per delicias, & uoluptatis locũ, noluit hac uia incedere, in aĩa incidit spinis, ac laboribus p enam, laborare ergo oportet, qm̃ regnum cœlorum uim patitur, & uiolenti rapiunt illud, per vim a-

Mat. 11 gendo res ista est, remigia sumẽda sunt Deinde remigare oportet, quia uentus

C contrarius est, quia uires inferiores aduersus rõnem pugnãt. Prius iustitia originali id operante iuuabant rõnẽ, tm̃ ab est, ut impedirent, nunc uero aduersa sunt, qui ergo contra aquæ ictum, & contra perflantẽ uentum uiam acturus est, remigare debet, abnegare sese, & mortificare membra, quæ sunt super terrã sensus enim, & cogitatio cordis humani p

Gen. 8. ni sunt ad malum ab adolescentia sua. Ecce contrarium uentũ. Ex qua re sequitur singularis miseria, lachrymis sanguineis

A neis deploranda, quæ est in natura humana. Miserandum.n est, q̃ cum oĩbus naturis rerum, quas uidemus tam infra,
Mat.19 quã supra hoĩem statutum sit bonũ vt i pluribus. sola humana natura hac iacet mi seria, ut malũ habeat ut in p uribus, bonũ in paucioribus. Tãtę uero mi seriæ rõ
Arist. est Arist. 9. Ethic. & diuo Tho. 1. 2. q. 71.
D.Th. art. 3. qualitas naturarum, q̃ est in hoĩe q̃ inuicem sibi aduersanť, vnde vt rõ assequatur suum bonum, ventum hẽt contrariũ, & iõ nauigationẽ difficile conficere põt. Aliæ. n. rerũ species nihil intra
Iob 7. se aduersum patiuntur, cũ quo pugnent, vt bonum suũ assequantur. Homo vero nõ sic, sed clamat cũ Iob, quare posuisti me cõtrariũ tibi, & factus sum mihi met
B ipsi grauis? Sed quid hoĩ facto opus est? Certe remigandum illi, est, abneget se ipsum, & contra illum fluuij, ac uentorũ conetur. Nautæ. n. noĩe indignus est, qui solum nauigare nouit vento se̊do ac prospero, ẽt cum uento aduerso nauigare oportet. Et quemadmodum uita piscis di
Simile gnoscitur si enatet contra fluminis ictũ, qui uero aqua labente ducitur, mortuus iudicatur, ita illum hoiem uiuum gr̃e uita crede, q aduersatur prauis affectionibus, q aduersus eas conať, ac viã agit in cœlum ẽt illis reluctantib. Sed dices forsan difficilis uia iusti est, cũ semper ei sit contrarius uentus, dulcis uero pc̃toris uia erit, q uento ducitur, q aqua labente ac eum iuuante properat? Noli id credere, ẽt peccator hẽt contrarium uentum, & eum uiolentũ, ac maximum, unde difficiliorem uiam agit, quam iustus. Sicut iustus habet contrarium ventũ appetitũ qui rõni resistit, ita peccator hẽt contrarium ventum rõnẽ, q uitæ peruersæ resi
C stit, & sĩs est Angelo terrenti asinam Balaam districto gladio dicenti, Ego ue
Nu. 22 ni vt aduerser uiæ tuæ, peruersa. n. est. Hic uero uentus fortissimus est, & ea ꝓponit homini, q̃ illũ maximè commouere possunt, ac terrere, & iõ ẽt pc̃tõr remigat, & in triremi dęmonis, in qua lassať.
Sap. 5. Lassati sumus in uia iniquitatis. & pditionis, dicunt impii. Sed qm̃ difficile est conari aduersus ictũ fluuij, ac uẽtorum, & opus est hoi adiutorio, (Venit Xp̃s

ad eos.] Nã ille sol⁹ hũc põt leuare labo A
rem. Est hõ sicis horolgio miri artificij,
quale illud est, sed nr̃a tempestate Ianel Simile
lus fecit, in quo vniuersi cęlestes motus sunt, q̃ adeo mira arte cõfectum est ut si deordinet, nullus illud reparare ualeat, nisi ueniat ad id operis artifex ipse, q illud primum fabricauit. Mirabile plane horologiũ hõ fuit, in quo vniuersa creata uisibilia, & inuisibilia uasi i summa collecta sunt. Miro ordine a Deo cõstitutũ est, cũ ille fecit hoiem rectum. Sed dispactus, ac dissolutus huius horologij ordo est, cũ hõ immiscuit mille q̃onibus, cum. n. a Deo rõ discessit, caro a rõne separata est, nihil ergo non deordinatum fuit. Quis ergo horologii ordinem reparare poterit? Certe nullus alius, nisi De⁹, B
q illum primum constituit. Hoc significat Dñs, cũ ait per Hieremiã. Prauũ est Hie.17
cor hoĩs, & inscrutabile, & qs cognoscet illud? Ego Dñs, si ille solus nouit, ille solus in ordinem redigere poterit. Id ipsum significat Hieremias dicens. Ma- The.2.
gna est uelut mare contritio tua, qs medebitur tui nisi Deus? Hinc Paulus cũ Ro.6.
dixisset deordinationẽ mẽbrorũ suorũ a rõne adiunxit, qs me liberabit de corpore mortis huius? Gr̃a Dei p Iesum Xp̃m Veniat ergo Iesus ad laborãtes, & remigãtes, ali⁹. n. nihil pstabit. Multi. n. curauerunt, vt hoc horologiũ ordini pristino restituerent, sed nõ ualuerũt. Multi philosophi legibus statutis id curauerunt, imo, & lex Moysi. Sed id factum nõ est, donec ueniret Xp̃s horologii author. Hic gr̃a sua hoiem, quẽ prius cõdiderat, reparauit. Gr̃a. n. licet passione, non tol- Iob 5.
lat sed sedat, ne in rõnẽ sæuiant, illasq; licet feroces, reddit mansuetas. Et iõ iu- C
sto merito dr̃ illud Iob. In uastitate, & fame ridebis, & bestias terræ nõ formidabis, sed cũ lapidib. regionũ pactũ tuum, & bestiæ terrę pacificæ erũt tibi, & scies quod pacem habeat tabernaculum tuũ. In q̃ uerba Gregorius ait. Per terræ be- Greg.
stias motus carnis intelliguntur, qui dũ mentẽ nostram irrationabilia suadendo lacessunt, cõtra nos bestialiter insurgũt. Sed cũ cor gr̃a firmať, ẽt carnis incentiua detumescunt, ut etsi tẽtando submurmurent,

A murent, nequaquã tñ vsq, ad affectum operũ, quasi ad aperti morsus rabiem in surgant. Quis.n. adhuc in hac corruptibili carne subsistens has terrę bestias p'a plane edomat, cum ille ad tertium cęlum raptus dicat. Video aliã legem in membris meis contrariam legi mentis meæ sed aliud est, hanc bestias in campo operis sæuientes aspicere, aliud intra cordis caue im frementes tenere, redactũ namque intra claustra continentiæ, & si adhuc tentãdo rugiũt, vsq; ad morsũ tñ illicitæ actionis non excedũt. Pacificæ ergo sunt bestię, quia motus carnis, etsi per desideria palpitant, aperta nos tamẽ impugnatio operis nõ opprimũt Hęc Gre.

B Quib. verbis significat, passiones leones esse, ac tygrides feras, pctõrẽ uero in campo eẽ, vbi ab eis discerpit' mi sere, iustum vero in fouea tenere inclusas feras has, ex quo loco mugire ualent, sed non nocere id vero gra Xpi efficit, q̃ rõne Pau.

Ro. 6. ait: Verus hõ nr̃ simul crucifixus est cũ eo, qa ligata caro simul crucifixus ea est vt in spũ nõ pualeat. Et sic hõi relicta caro est i exercituũ, & passiones illi i bonũ operant'. Sicut ferę cũ indomitæ mansuescũt, u sui esse solẽt. Et hoc est, q̧ ad literã

Esa. 11 significare uoluit Es. cum dixit expositio prius Xpi aduẽtu. Et delectabit' infans ab vbere sup foramina aspidis, & in cauernã reguli, q ab' actatus fuerit manũ suã mitter, nõ nocebũt, & nõ occident in vniuerso mõte sancto meo. Quib. uerbis significat p Xpm in eccl'a efficiẽdum, ut caro, & eius appetitus, qui inficere solebant spũm, ei non noceant. Qd̃ si quis di

C cat, innumeris peccatis meis uideo merita prauis effectibus superatum, vt nulla spes restare u d' at' mutãdi uitam in melius. Audi qd in lege promiserit Deus in

De. 30. Deu. Cum venerint super te oẽs maledictiones istæ, & ductus pęnitudine cordis tui reuersus fueris ad Deum in toto corde tu, reducet te dñs de captiuitate tua, ac miserebitur tui, & rursum congregabit te de cunctis populis, in quos te dispe serat. Si ad cardines cęlis fueris dissipatus, inde te retrahet dñs Deus tuus, & assumet, atq; introducet in terram, quę possederũt patres tui. Circũcidit dñs Deus tuus cor tuum, ut diligas dñum Deum tuum, & possis venire. Si hæc in lege promissa sunt, q̧ obsecro in gr̃a nobis conferentur? licet ergo uetus tibi fuerit contrarius, ueniet Chrs, & intrabit nauim cordis tui, & cessabit uẽtus, efficieturq; illud

Ps. Statuit procellã eius in aurã, & siluerunt fluctus eius. Ne ergo diffidas, ò hõ inuoca Chrm, aderitq; tibi. Sed qua uia Chrs venit? Certè (Ambulans supra mare) Mare lunæ subiectum significat mundũ istũ, & ea, q̃ illius sunt, in qb. nihil est firmũ. In hoc mari q dẽ suffocatur, sicut Pharao, & Aegyptij, q descenderunt in profundum quasi lapis, Hmõi illi sunt, qui nulla adhibita cõsideratione seipsos tradunt his, quę mũdi sunt. Si ergo hucusq; dilex. sti mundũ, & ea, q̃ in mundo sunt in profundum malorum uenisti, si absorbuit iu tempestas, nihilominis dñ viuis, remedio non cares. Sic.n. erat ferrũ, q̧ enarrauit immisso ligno in aquas per Elisẽũ, ita ea potentia in Chri cruce est, nt eius vi emergere possis. A'ij autem p hoc mare uiam agũt diuisis aquis, sicut Israel p mare, & Iordanẽ, & Elias, ac Eliseus. Propriũ est legis grę ambulare super aquas, ut Xps Petrus, & alij ambulauerunt. In lege scripta, tpalia non oĩno despiciebantur, sed pmittebant'. In Euãgelio seruatũ est, ut ambulent hoĩes sup mare, ut pecuniæ ad pedes Apostolorum projciantur, ut dicãt hoĩes cum Apostolis, Ecce nos relinquimus oĩa, & secuti sumus te. Nihil.n. ad p'fectũ adduxit lex hoc aũt pfectorũ est, q eo pleni spũ sunt, de quo dr̃. Spũs dñi ferebat' super aquas. Quę verba significãt, nullus putet, quia uidet Deũ tanta cuta intendere creationi, & ornatui creaturarũ indigere Deũ creaturis, eiq; subdũ esse, imo uero dñs est, q sup illas fert', easq. calcat, quiã omnes gentes coram eo quasi non sint, sicut aũt in pfecto artificiato cãæ vis splendet sicut in horologio intellectus, vr̃.n. intellectus, ut horologium, cum tanto ordine moueatur. Ita in viris perfectis splendet virtus diuini spiritus eos perficientis, qui oĩa arbitrantur, vt stercora, ut Christum lucrifaciant, & ideo eorũ est proprium super aquas ambulare oĩa cal

Ps. 106 · B · 4. Re. 6 · C · Gen. 1

A cando, sicut & spiritus efficis. Sed audi mundi ingenium. (Vt autem viderunt, eum super mare ambulantē putauerūt, quia phantasma est.) Hæresis fuit Manichæorum, dicentium, X̄pm habuisse corpus phātastium. Beda refert suo tpe hūc errorē fuisse, quem sequebat Theodorus episcopus Faramitanus. Eorū fundamētū erat, quia super mare ambulauit. Sed qualis obsecro ratio. An Petrus Apo. verus hō super mare ambulauit? Sed non
Beda. Manichæis dūtaxat uisus est X̄ps phantasma, sed & Scribis & Pariseis. Viderūt eius vitā inculpatā, dīt phātasma est. Viderūt eius inuictam patientiā, ac mansuetudinem, dum pateretur, dīt phantasma est non hōvr, sed lapis in quo hoīs
B est figura efformata. Nō respondit Pila-
Ioā 19 to verbum, ita ut miraretur præses vehementer, dīt, Phantasma est, Crucifigit̄, & in cruce pro persecutoribus orat. phantasma est. Ambulat super aquas tribulationum non demergitur tēpestate, phantasma est. O munde vanissime, adhuc retinet discipulos multos pharisæorum, qui eēm virtutem credant, phantasma est. Putat peccator reliquos oēs pctōres esse, & solum uirtutem simulare, sed in abscōdito omnes sibi similes esse credit, & ideo cum uidet, hunc tolerantem iniurias, illum terrena despiciētem, aquas calcantem, dici, phantasma est. Quid difficile uirtutes reliquorum credunt, signum dant, uirtutem ab eis longe esse:
C nolentq; alios studiosos esse, sed vt nigro colore omnes sint, vt eius deformitas nō appareat, & ideo uirtutē iusti dīt phantasma esse. Putat inhonestus, omnes inhonestos esse, quia sicut se debilē videt, ita credit reliquos debiles esse, nec considerat, quia eia pōt iustus in eo, qui eum confortat. An non Petrus super mare ambulauit, & phantasma non erat? An non sancti similia egerunt, qui phantasma non erāt? Cur ergo phantasma erit, qui nunc eadem præstat? Ne ergo terrea-
Ro. 8. ris uirtute uisa, nec putes phantasma es-
Psal. 9. se, imo eam amplectere, & in cor tuum admitte. Intrante Christo nauim cessat uentus. Nam si Deus pro nobis, quis contra nos? Est adiutor in opportunitatibus in tribulatione, & sperent in te, qui no- A
uerūt nomē tuū, qm nō derelinquis, quærentes te dñe. Egressus de nauis est X̄ps. (Et quotquot eum tāgebant sanabant.) de cōtractu fimbriæ, Christi de quo hic, vide multa in secundo Thomo nostrarū concionum Dom. 23. post Pen. nunc vero attende, nullam X̄po dño infirmitatē incurabilem esse, ea facilitate, qua tu das obolos, dabat X̄ps oculos, manus, pedes. Licet ergo insanabilis appareat fractura tua, sanari tñ a X̄po pōt. Ille vero libenter bona cōmunicat sua, si ad eum accedas, & eum tangas. Si.n. oēs accedentes, ac tangētes ignem calescunt, cur tangentes salutare Dei, & salutem ipsam, nō sanentur, nō pōt Deus auarus esse. Hō auarus est, bula, ꝙ alteri tribuit, sibi subtra- B
hit, sed si bona posses cōicare eo mō, quo lucerna lumen, quæ sic alteri tribuit ignem, ut sibi nihil adimat, sine dubio omnib. dares bona si tibi Deus diceret, da nummos, qui sunt in hac theca, & vniuersa, quæ dederis, ego reponam tibi in ea, tunc omnipotenti tribueres, et non potenti, quia nihil tu amittis. Sic autem se Deus noster habet, licet.n. plura det, sed nihil a se tollit. Et ideo magnificus est, quia optimus, & quia bona tribuit, nec a se aufert. Accedite ergo ad Deum, & illumini, nec terrearis vllo labore, remiga cum contrarius uentus ad est, labora sicut bonus miles Christi Ie- C
su. Te interrogo, quanta pro Deo passus es, ut ab eo cœlestem gloriam petas? Dicis forsan nobili viro? (qui semper se intra domesticos parietes continuit, nec in curiam uenit, nec regi in negotio graui assecutus est,) cur rege magna beneficia non petis? ait ille, si regi ministrassē, aut grande aliquid eius causa fecissem, aut passus essem petere id auderem, nūc aūt quæ frōte, aut quo tit. magna petam, qui nec minima præstiti? Qua ergo fronte, ò hō a Deo tuo petes æterna bene, cū eius causa nihil laboraueris, nihil grande præstiteris? Qui tpalia petere non audes, qūo æterna petere audebis? lab. ergo qa non corōnabit̄, nisi q legitime certauerit, & si infirmaris, accede ad med. animarum, tange eius fimbriam, &c.

DOMI-

A

Dominica Prima Quadragesimæ.

Them. Ductus est Iesus à spiritu in desertum, vt tentaretur à diabolo, &c. Matt. 4.

PRiusquam in hoc desertum Christ' duceretur a spiritu, ab eodem spiritu ductus fuit in aliud desertum, in uterum. s. Mariæ, quæ desertum est, in quo visa est rubus ardēs incombusta, in quo manhu de cœlo descendit panis viuus, in quo de petra aquæ procedunt largissimæ omni populo, hinc propheta orat, mitte agnum domine dominatorem terræ de petra deserti id montem filiæ Siō.

B Desertum Maria est, quia inculta uiro, quemadmodum desertum solitarius est locus, sic Maria unica, ac sola est, sola uirgo mater sola Dei genetrix, sola sine peccato, sola in cęli choro, quem illa conficit. Nunc vero nos cum Christo domino vocamur in desertum, in quo cum fortissimis hostibus nobis est contendēdum, auxilio indigemus, quisnam melius id nobis præstabit, quā Maria, quæ terribilis dicitur, vt castrorum acies ordinata? Cū Delbara moneret Barach, ut cum Sisara pugnam iniret, respondit ille, si veneris mecum, vadam, si nolueris uenire mecum, non pergam. Cum hodie moneamur in arenam descendere cum diabolo, num ibimus fine Maria? absit, oremus humiliter, ut nobiscū eat, nobis sit auxilio, vt uincamus, &c.

Exo. 3. Exo. 16 Nu. 20 Esa. 16 Cant. 6 Iud. 4.

Procedit hodie Christus dominus in prę

C lium contra dęmonem hostem humani generis. Sed attende quanta sit audacia, quibus viribus præditus dœmon cum Deum ipsum impetere ausus sit, quem non aggreditur, qui Deum aggreditur? Homo, qui regem impeteret, an non hostis formidandus? factus est, ut nullum timeat, reputabit quasi paleas ferrum, & quasi lignum putridum æs, non fugabit eū uir sagittarius, in stipulam uersi sunt ei lapides fundæ, quasi stipulam æstimabit malleum, & deridebit vibrantem hastam. Inimici ergo nobis sunt, pugnandum nobis est. In tempor ali, ac humana Republica alij attendunt gubernationi, alii agris colendis, alij victui parando, alii bello, sed in Ecclesia omnes sunt viri bellatores, oib pugnandū est. Hoc significauit Ezech. 4. tu fili hominis, sume tibi laterem, & pones eum coram te, & describes in eo ciuitatē Hierusalē, & ordinabis aduersus eam obsidiones, & ædificabis munitiones, ut moneā ut ciues Hierusalem, hostes superuenturos qui aduersus eos pugnent. Ea figura monemur oēs inimicos nobis esse, qui nos expugnare contendunt nobisq; cum eis pugnandum. Num. 32. videntes Ruben & Gad. terram ante Iordanē vberrimā dicunt Moysi, precamur, vt des nobis famulis tuis eam in possessionem, nec facias nos tr sire Iordinem, quibus Moyses, nunquid fratres vestri ibunt ad pugnam, & vos hic sedebitis? cur subuertitis mentes filiorum Israel, ne transire audeant in locum, quē eis daturus est dñs? Multi hodie fideles his similes sunt, qui Iordanem cum Chrō transire nolūt, nec in desertum ire, & cum diabolo pugnare, sed absque certaminis discrimine coronari uolunt quibus tamen Paulus ait, non coronabitur, nisi qui legitime certauerit. Sed ais, an nos non filii Dei sum'? quod si filij, & hæredes, hæredes quidem Dei cohæredes autem Christi, si ergo hęreditario iure nobis cę'esse regnum promittitur, non ui, aut armis illud expugnandum est. Respondeo, esse hæredes quos iura dicunt suos, & necessario, qui bus nullum onus in hæreditate obeunda poni potest, sunt uero alij hęredes voluntarij, quib. a testa tore poni pōt onus; q illi placuerit, filius Dei naturalis hęres suus, & necessarius est eorum omnium, quæ pater habet, nullo adiecto onere ea possidet, at nos filij sumus, & hæredes, sed adoptionis filij uoluntarij, non necessarii hæredes, iuxta illud Iacobi 1. Voluntarie genuit nos uerbo ueritatis, ut simus initiū aliqu od creaturæ eius ideoq; onus, & vt ita dicam, grauamen apponi nobis potuit, Sed hoc nobis impositum est honorificum, & laude dignum. Sunt patri nobili fil j duo, alter uirib. & aio potens, alter debilis, & delicatus, primum in

Eze. 4. Nu. 32. B 2. Ti. 2 C Iob 41 Iaco. 1

A in bellum mittit, in discrimina, & labores, fin domi retinet in delicijs, & idulgentia matris. sed moriens vniuersam fere substantiam priori relinquit, ei concedens primogenituram, & maioricatũ. Sic Deus fortes in bello coronat.

Vt vero in hoc spirituali bello te strenue geras inspiciendus tibi Christus Dominus est, qui nos docuit exemplo decertare cum hostibus. Et quemadmodũ acus nautica semper versus astrum boreale fixum, quod vulgo populum dicũt, vertitur, sic cor humanum Christum respiciat oportet, ut in hoc periculis pleno mari se recte dirigere possit. Vis videre optimam acum nauticam? audi Ps. dicẽtem, prouidebã Dñm in conspectu meo semper qm a dextris est mihi, ne cõmouear, & idem, oculi mei semper ad Dñm qñ ipse euellet de laqueo pedes meos. Hinc praeclarus nauta Paulus nos monet ponentes oẽ pondus, & circunstans non pctm̃, per patientiam curramus ad propositum nobis certã, aspicientes in authorem fidei, & consummatorẽ Iesũ. Illũ ergo intueamur pugnantem, ut nos sĩr pugnemus. (Tunc ductus est Iesus a spiritu in desertũ.) Notat Euãgelista tps quo ductus intentationem est, dicens. (Tunc.) qñ, s. cęli aperti sunt super eum, qñ pr̃ dixerat, hic est filius meus dilect⁹, qñ Spũs sanctus descenderat super eum tunc in pugnam procedit, ut intelligamus, qñ dona, & beneficia a Deo recipimus, non ea nobis conferri, ut otiosi, & desides simus, sed ut acrius pugnemus. Sicut dũ bellũ cũ hostib. committitur oẽ beneficium, & oĩs indulgentia, quã rex militi praestat, eo praestat, ut ille fortius pugnet, ut vires, animũq; resumat nõ ut arma deponat, & è bello egrediatur. Sic oĩs spũalis consolatio, q̃ tibi a Deo dat, eo tẽdit, ut fortius pugnes, ut teipsum vicas, Si cũ Saul induit Dauid armis suis, illis acceptis domũ properaret iuã, audiret, nõ ĩo arma illi regia concessa esse, sed ut cũ Goliath decertet. Oĩa ergo bona, q̃ a Deo recipis in hac uita, arma illius sunt, ea cape, vt cũ hostib. pugnes, cũ que te videris à Deo tuo cõsolari, benefitijs plurib. ornari, intellige, ea oĩa ppara

Simile — Ps. 15. — B — Ps. 25. — Heb. 12 — C — Simile

menta esse tentationis, aderit illa continuo. Multa dederat Deus Abrahae, benedixit eum, & eius posteritatem, promisit ei terram illam, victoriam dedit quinque regum, continuo sequitur tentatio, tentauit Deus Abraham. Consuetudo Dei est, post magna beneficia maximas immittere tentationes. Hinc Iob, uisitas eum diluculo, & subito probas illũ. Laudat Deus Iob, & bonis eũ replet, cõtinuo dęmon adest, ut tentet, & vt eũ capiat, a Deo chirographum obtinet. Simile cum Christo Dño actum nunc est, tũc ductus est, ut tentaretur, cũ a patre fuerat commẽdatus, id aũt ipsum tecum agendum puta. Hinc Sapiens monet, in die bona fruere bonis, & diem malam praecaue. Cum tibi Deus beneficia praestiterit, eis fruere, sed agnosce, adesse statim diẽ malam tentationis, eã praecaue, praeparans aĩam tuam ad tentationem.

Sed expulit eũ spiritus in desertum vt Lucas ait quemadmodum Leui. 16. sup caput hirci peccata ponebantur, & in desertum mittebatur, sic. n. scriptura ait, utraq; manu super caput hirci confiteatur oẽs iniquitates filiorum Israel, & vniuersa delicta, atque peccata eorum, q̃ imprecans capiti eius, mittet illũ per hominem paratum in desertum, cũq; portauerit hircus omnes iniquitates eorum in terram solitariam, &c. Sic nũc Christus a spiritu in desertum expellitur, oneratus peccatis omnium hoĩum, ut eorũ poenitentiam agat, posuit in eo Deus iniquitates omnium nostrum, ieiunat, affligitq; se, & alterum se exhibet Iob, qui sacrificia pro filiis offerebat, dum illi in conuiuijs uersantur, dicens, ne forte peccauerit filii mei, & benedixerint Deo in cordibus suis, hic. n pulius ex eo luto effici solet, conuiuia peccata producunt Christus ergo ieiunat ĩ deserto, ut extollat peccata, q̃ nos gula cõmittimus. Vere pater est plus quam Iob, ante enim quam tu comederes, pro te ieiunauit ille & carnem suam sacrificium pro te immolat. Esaias peccata deplorat Babylonis, & eius vastitatem, Hieremias peccata Hierusalẽ, & eius desolationem. Ezechiel pctã Moab, Oseas peccata Samariae,

A — Ge. 22. — Iob 7. — Iob. 1. — Eccl 7. — B — Luc. 4. — Leu. 16. — Esa. 53 — Iob 1. — C

A ria, sed Chrs dñs vniuersarum hominũ peccata plorat, pro oib. pniam suscipit, posuit in eo iniquitates omnium nsum, ad hoc in desertum pellitur, ut pro omnibus pniam agat, nos pctã admisimus, & disciplina pacis nostræ super eum. In deserto ergo fecit, quod olim, Ioseph, q plorauit super singulos fratres, ita Christus super singulos hominum, petens oibus peccati remissionẽ. Quis lachrymas, atque suspiria Chri audiret, quæ in conspectu patris fundebat, credo equidem, feras, deserti illius, imo & lapides emollitos suspirijs, & lachrymis Chri dñi, quid mirũ, patris cor emolliat? Aliqñ sic iratus Deus erat pp hominum pctã, ut diceret, si steterint Moyses, & Samuel corã me, non est aĩa mea ad populum istum, sed nunc Christi lachrymis placatur, exauditusq; est pro sua reuerentia. Sed quid mirũ, oratione, ieiunio, & lachrymis Christi placari patrem? Placatus factus est ieiunio, & pnia Niniuitarum, quid faciet videns filium ieiunantem? Placatur uidens, Achab humiliatum, & ieiunantem, quid uidens filium humiliatum, & esurientem? Orat Dauid dño, ego qui peccaui, ego sum q in me, egi, vertatur obsecro furor tuus in me, & continuo gladium in vaginam concludit Deus, quid faciat orante Christo, & dicente, veniant super me omnia peccatorum supplicia, & mundo ignosce, aut dele me de libro tuo, aut dimitte eis noxam, homines, membra sunt mea, vnum cũ eis ego sum, aut ergo illos mecum dilige, aut me cum illis odio habe, quid orationi huic humillimæ, & ardentissimæ pater respondere poterit? alium odio prosequi non põt, nos diligere põt, plus potuit Christus dñs, vt nos dilectos a Deo faceret, quam nos, ut illum odio haberi faceremus. Cum ergo Christus in desertum processerit, ut pniam agat pro delictis nostris, nos nunc cum eo procedamus, vt simul cum eo pniam agamus. Pnia præclarum armorum genus est, quo pugnes, & uincas, vis hoc manifeste videre? attende ait Chrys. etiã post grauia peccata, quia pœnituit Dauid, post multos annos iam delectus populi

Esa. 53
Ge. 45.
Hie. 15
B
2. Reg. 24.
C
Chry.

nitentia sua hostes vicit, vñ 4. Reg. 20. ait protegam te, & ciuitatem istam, & liberabo te de manu regis Assyriorum pp Dauid seruum meum, attende, ait Ambr. Manasse militibus et armis se defendere non potuit, & sola pœnitentia in regnum restitutus est, & Par. 33. Et Hierem. 6. cum dixisset, Regem Babylonis iam adesse, cui resistere non poterat, ait filia populi mei accingere cilicio, & conspergere cinere, luctum vnigeniti fac tibi, planctum amarũ. Hac. n. pnia liberari poteris. Pœnitet Israel, deos alienos abijcit, cõtinuo cęlũ pluuiã dedit, tpa mutare pnia potest, & inimicos uniuersos superare, non est gladius huic similis, quo hostes debellare possis. Aliqñ fideli contingit, q nunc Xpo dño, vt a spũ expellatur in desertũ pniæ qñ feruore maximo intus cor a Deo mouetur, tunc facile in pniam proceditur, aliqñ uero non eo vehementi spũ, quis mouetur, indigetq, exhortatione, ac labore proprio, vt se in pœnitentiam prouocet, hmõi tu es, labore tuo, & cogitationibus sanctis cura in pętentiã procedere. Sic ille faciebat, qui ait, laboraui in gemitu meo, &c. Gre. i. laboraui, & curaui, vt gemerem. Sicut. n. triremis aliquando vero flante vehementi mouetur, & tunc vt viã agat, remis non eget, si vero ventus cesset, remis utẽdum est, & sic uia peragit, licet cum labore, & sudore, sic cũ vento diuini spũs ducitur, qs in terram rectam, facile, & sine multo labore uia conficitur, si uero hic ventus tã vehemens non sit, labore nño, ac industria curandum est illud perficere, licet semper gfa Dei necessaria sit. Nunc ergo tu hoc usus labore ieiunia, indue te sacro, accinge te cilicio, cũ. n. peccator sis, pnia tibi indicitur, nec in delicijs tibi viuendum. Iratus erat dñs Sauli, & ille erexit sibi fornicẽ triumphalẽ in Carmelo. Iratus erat dñs Iezabeli, & illa ornat se. Offensum Deum Samaritæ habent, & illi delicijs se tradũt, ad quos Amos, qui separati estis in diẽ malum, & appropinquatis solio iniquitatis, qui dormitis in lectis eburneis, & lasciuitis in stratis vestris, q comeditis agnũ de grege, & uitulũ de medio armẽti, q canitis ad uocem

A
4. Reg. 20.
Ambr.
2. Par. 33.
Hier. 6
B
Psal. 6.
Greg.
Simile
C
1. Reg. 15.
Amos.

A Psalterij, subiūgi Propheta, iurauit dñs Deus in aīa sua dicit dñs exercituum detestor ego superbiam Iacob, & domos eius odi, & tradam ciuitatem cum habitatoribus suis. Nūc ergo ne simili ira digni simus, ab omni luxu, & voluptate cauendum, & corpus affligendū, ac macerandum est, Gr. in illud, en lectulū Salomonis sexaginta fortes ambiunt ex fortissimis Israel, oēs tenentes gladios, & ad bella doctissimi, ait, fortes hi pęnitentes sunt, & gladius eorū pnīa est, circundatum vero Deum his fortibus esse in lecto, nihil aliud est, qui lectum esse optimum, ac stratum praeclare Deo nostro hosce poenitentes, cum eos circumcirca se videt, in optimo decumbit lecto. Vis

Greg. Can. 3

B ergo lectum Deo parare? delicias ei praebere? multi conuenite, & coniungimini, ut pnīam faciatis, ut vos flagelleris, vt in Xenodochiū veniatis. Adhaec opera pniae, ad hoc desertum nos vocat hodie Chrs dñs in desertum procedens, quasi passer solitarius. Sed addit Euangelista, (vt tentaretur a diabolo.) Difficilis profecto pugna, formidandus inimicus hic est, qui longe nos superat viribus, astutia, & arte, numerus dęmonum, qui nos circundat sine numero, & inuisibiles, sunt inimici, uident illi, nos vero non itē si eos videremus, tā sunt abominabiles vt eos attendere non possemus. Vniuersa vero, quae in mundo sunt illis, arma sunt, dies, nox, terra, aqua, aer, herbae, flores, fructus, omnibus, quae in mundo

C sunt, utuntur, ut nós expugnēt, & illa ipsa, quae arma nostra sunt, illis etiā aliqñ deseruiunt, oratione.n. & pijs operibus aliqñ nos expugnant, efficientes, ut his superbiamus, merito nos Paulus monet non est nobis colluctatio aduersus carnem, & sanguinem, sed aduersus principes, & potestates, aduersus mundi rectores tenebrarum harum, contra spiritualia nequitiae in caelestibus, principes illi sunt, nos pusilli, atq; adeo viribus illis inferiores sumus, spirituales illi, nos corporei, atque adeo sapientia nos vincunt, quod coram te bestia, hoc tu coram dœmone, vt Bernardus ait. Loco etiam superiores sunt, quod ad bellum

Eph. 6.

Bern.

maxime iuuat, illi.n. cœlestes, uos terresti, è superioribus pugnant, superiora oc A cupant loca fortissima, an non nobis timendum, ac cauendū? Si nūc portas urbis ingrederetur, qui hęc nobis nūciaret Turcarum princeps innumero comitatus exercitu appropriat ciuitati huic, vt illam expugnet, decem solum miliarib. distat, quos ederetis clamores? quot vota, quot orationes, quot arma inquireretis, quomodo muros ciuitatis fortiores esse curaretis? quot ad Regem nūcios mitteretis, vt in auxilium ciuitatis veniret? Oīs militum exterior pugna si cum spirituali conferat, ait Chryso. ludrica potius puerorum spectacula, q̄ plium dicēdum est. Si ergo audis, innumeris te circundatū dęmonib. rugientib. qūo non paues? qūo non oras? qūo nō oia circunspicis? qūo armis non te induis? Merito nos Petrus monet, fratres sobrij estote, & vigilate, qa aduersarius uester diabolus tanq̄ leo rugens, circuit, quaerens quem deuoret, cui resistite fortes in fide. Sed si uideres ciuitatem hanc in angustia illa, cum prope eam imperator Turcarum esset, simulq; videres nobiles ciuitatis nihil arma curare, sed musicis instr̄is operam dare, chartarū ludis, & similib. occupari, cōtra uero debiles, infirmasq; fœminas armis accingi in plīū prodire, mænia ciuitatis occupare, an nō hoc mirabile diceres? audi quę nunc fiant in spūali hoc certamine, mulieres: & al. qui de infima plebe hoīes sacra frequētant, cilicio induūt, ieiunant, verberibus se cœdunt, at nobiles nihil horum pstāt, milites huius militię nō sūt. Sed ais, si adeo difficile nobis imminet bellū, tot inimici, tradamus ergo nos illis seruiamus eis, absit, in virib. qdē tuis fidēdū tibi nequaquā est, te.n. q putas in robore exercitus bella consistere, faciet te dominus supari ab inimicis tuis, in Deo uero fidendum tibi est, nec enim in gladio suo possederunt terram, & brachium eorum non saluauit eos, sed dextera tua, & brachium tuum. Et Deuter. 7. pręcipiens Deus cum fortissimis hostib. manus cōferere, ait, ne timueris eos, Dominus enim tuus magnus, atque terribilis in medio tui est, & ipse

Simile

Chry.

B

1. Pe. 5

Simile

C

2. Par. 23.

Ps. 45.

Deu. 7.

cop-

A consumet nationes has. Ad Xp̄.n dominum pertinet te eripere, si eius nitaris au
Iosu.10. xilio. Sicut Iosue Gabaonitas obsessos liberat, quia eius causa in discrimine uersantur. Hac rōne hodie Xp̄s dn̄s primus in bellum procedit, ut animum uires, ac robur suis adjciat. 1. Mach. 11. dr̄ cum-
2.Mac. 11. que pariter prompto animo ab Hier. ad bellandum procederent, apparuit præcedens eos in ueste candida armis aureis hastam uibrans. Tunc simul omnes benedixerunt misericordem dn̄m, & cōualuerunt animis, non solum hoīes, sed & bestias ferocissimas, sed & muros ferreos parati penetrare. Ad hunc modum nunc præcedit nos Xp̄s dn̄s, & prior inimicos aggreditur. Quid sunt hostes nostri, si sub tali uexillo, sub tali duce mili-
B tamus? Si Deus pro nobis, quis contra
Rom.8 nos? Pau. ait, & Iob, pone me iuxta te, &
Iob 17. cuiusuis manus pugnet contra me. Multa memoriæ prodita sunt antiquis scriptoribus egregia facinora, quæ milites p̄stabant strenuis eorum ducib. præsentibus cum Alex. in exercitu ad erat, cū Cæsar, cum Pompeius, omnia confecta putabant milites, uictoriam iam partā credebant. Quid ergo nobis non sperādum sub tali duce Xp̄o dn̄o: ecce testem popu
Esa.55 li dedi eum, pater ait per Esai. ducem, ac præceptorem pp nomen tuum domine dux mihi eris. Tali sub duce iam me ui-
1.Co.15 ctorem puto, Deo autem gratias, qui de-
Athan. dit nobis uictoriam per Iesum Xp̄m, Ath. in Antonii vita refert, dæmones Antonio confessos esse, post Christum uires eis non super esse in homines, sed per
C Christum debiles redditos. 2. Reg. 5. con
2.Re.5 suluit Dauid dominum, num ascendam contra Philistim? & ait, non ascendas cō tra eos, sed gira post terga eorum, & uenies ad eos ex aduerso pyrorum, & cum audieris sonitum gradientis in cacumine pyrorum tunc inibis prælium, quia tunc egredietur Dominus ante faciem tuam, ut percutiat castra Philistim. Iam egressus est dominus ante faciem no-
Psa.34 stram, ut pugnet, iam impleuit, quod postulabat Dauid, apprehende arma, & scutum, & exurge in adiutorium mihi,
Ps. 97. & exurgat Deus, & dissipentur inimici eius. Quoniam verò strenuos, milites A
suos Christus dominus vult esse, oportet parare arma in pugnam, illaque induere, & in his fortiter pugnare, ne ergo ignauia torpeas, quasi inimici tibi non essent, sed præpara animam tuam ad tē-
tationem, meritò sponsa a spon so lauda Can.7.
tur, na sus tuus vt turris Labani, quæ respicit contra Damascum. In Libano tur ris erat in speculum respiciens Damascum, quæ inimicorum terra erat, ex eaque contemplabantur uenientes inimicos, ut se in bellum præpararent. Sic nasus Ecclesiæ procul odoratur inimicos,
& in bellum se accigit, & præparat. Inter B
alia, quæ de equo Dei, ipse ad Iob ait, v- Iob.39
num est procul odoratur bellum, vbi adierit buccinam dicit, uaha. Sicut ergo,
qui è regione inimicorum est, semper ar Simile
ma parat, ita nobis peragendum est. Ca-
uenda maxime nobis desideria, & iner- Ioab.
tia est, sic enim facile ab hostibus supera 41.
bimur. Hinc Dominus Iob loquens cū multa, ac horribilia de Bethemor dixisset, sub illo nomine dæmonem intelligens ait, faciem eius præcedit egestas, quasi dicat paulo antequam Behemor veniat, egestas, & uastitas animæ præcedere so et, quam cum uideris, proximū tibi Behemoth esse puta, Cum defectus
plures uideris, licet minores, cum oratio C
non est, cum tepide agis, cum ea, quæ supererogationis sunt, facile relinquis, pro pe te dæmon est, ut deglutiat te, quia arma abiecisti lucis. Ne ergo dixeris, hoc & illud opus sanctum relinquam, caue egestatem hanc facile, namq; te imparatum dæmon occupabit, & hoc ille maxi-
me eruat, sicut, 1. Reg. 13. diligentissime 1.Re.13
cauebant Philistim, ne esset faber ferrarius in Israel, qui arma efficeret, unde factum est, ut in manu totius Israel arma
non essent in pugnam, nisi arma Saulis, Pyth.
& Ionathæ. Ex Pytagoricis symbolis, quæ antiqui oraculorum loco ducebant, vnum est, chænici ne insideas, chęnix est victus vnius diei. Hoc uero symbolum, sic Plutarchus explicat in libro de educa
tione puerorum, fuge otium prospice ne Plut.
cessariū cibum in plures dies, nec dicas, hodie mihi cibus est. Multi in spūalibus cha-

A chanici insident, qui scilicet in alterum diem tentationis non sperant, sed dum hodie in Deum non peccent, nihil curāt, quid postea futura sit tentatione ingruēte. Non sic Christus dominus, qui ieiunio 40. die. se præparat in tentationis diē Sicque nos Sapiens admonet facere, cum ait, ante languorem adhibet medic nam quos imparatos dæmon inuenit hos superat. Sed ais, imparatum me dæmon inuenit, superauit me seruus eius sum non ideo animum despondeas, sed audi strenuum ducem Dauid, quid ad Ioab dicat cum ei nunciatum esset aliquos de populo suo in prælio cecidisse, non te frangat ista res, uarius enim euentus est belli, & nunc hunc, nunc illum consumit gladius, conforta bellatores tuos aduersus urbem, ut destruas eam, & exortare eos. Strenuus miles non desperat, quia uulnus acceperit, quod semel inimico succubuerit, sed ex hoc eius animus inardescit magis, ut fortiter pugnet. Sic in spirituali certamine tibi agendum est, semel uictus es aut bis, aut millies? in aciem redi arma cape, uires resume, Deum inuoca, & tibi ille aderit pugnanti. Et si hucusq; pugnare nescisti, attēde nunc Christum pugnantem, & uincentem, ut tu pugnare discas. (Cum ieiunasset 40. &c.) Præclarum armorum genus ieiunium est. Basil. sermones de ieiunio multa de hac re Leones, ait, attingere ausi non sūt Danielem; reueriti. n. sunt ieiunū illud corpus, Simili ratione ignis tres pueros nō læsit, quoniam ieiunauerāt. Moyses post 40. die. ieiunium legem accepit. Et Elias Deum uidet, & specialiter Christi transfigurationi hi adsunt, qm ieiun um mirū exhibuerunt, ut ait Hieron. contra Iouinianum. Hinc uero quadragesimali ieiunio uim præcipuam Christus contulit. Sicut. n. contractu suo aquas sanctificauit, & uim tribuit regeneratiuam, ita ieiunio suo quadragesimale hoc ieiunium sacrauit, eique cælestem contulit uim, licet sacramentum non efficerit. Vt. n. aqua eorum locorum, per quos transit, saporem refert, sic ieiunium hoc cum p uitæ authorem transiuit, nouam ab eo dignitatem, & uim traxit, ut non solum ieiunium sit, sed etiam diuina similitudo.

Marginal notes (left column): Ecc. 23 [beside "quos imparatos"]; 2. Reg. 11 [beside "nuum ducem Dauid"]; B [beside "dius, conforta"]; Simile [beside "magis, ut fortiter"]; Basil. [beside "pus, Simili ratione"]; C [beside "Deum uidet"]; Hiero. [beside "exhibuerunt"].

A Sed ais, debilitatem patior, si ieiuno, non hæc ratio est, ut non ieiunes imo ideo tibi ieiunandum, ut caro debilitetur, & spiritus subijciatur. Refert Paladius, Euagrium summis se laboribus & afflictionibus dedisse, cumque ei quidam diceret, quod mi serum corpusculum occidis? Respondit ille, sine me fili, occidit me, occide illud, si tu ergo corpus non occidis, debile iñ redde, ne superbiat & spiritū conculcet. (Postea esurijt,) Aluit, pauitq; carnem suam Christus dominus his 40. diebus cibo regio, qui ex cælesti aula ei parabatur, diuina. s. consolatione. Nunc uero relicta paulisper esurijt. Quo carnis nostræ anfractus exprimitur, cui fidendum nunquam est, licet Deo plena, ac oīno appareat mortificata Xp̄s dn̄s a carne nunquam tentatus est fuit illa spiritui semp obediens est. n. hæc tentatio debilium, infirmorum, & stultorum. Xp̄s uero dn̄s sapiens, ac robustus cum esset, ab i la tentatus non est. Vis nosse stultos, & infirmos tentari a carne? quid obsecro stultius, quam pro breui delectatione, & minima Deum amittere? æternis cruciatib. deuinciri? Sed ais, qua ratione breuē delectationem Deus æterna punit pęna, iuste, ac merito id fit, qn̄ tu ob breuem illā Deum reliquisti, eum in æternum amittas, quid obsecro debilius, ac uilius, quæ a carne sperari? Percussit mulier lapide Abimelech, qui ait armigero, percute me, ne dicatur, me a muliere interfectum, quia ignominia plenum est. Cauendum, fugiendumq; maxime nobis est, a carne uicini, cuius anfractus hodie nobis explicat Christus dn̄s in carne sua. Sicut ille esurit cibum nostras esurire delicias, ac peccata assolet, dum caro est, infirma est, Eua est, q̄ cibum uetitum porrigat Adamo. Dalida est, q̄ Sampsonē curabit decipere, ideo semper mortificanda cū Paulo, qui ait, castigo corpus meum, & in seruitutem redigo, ne cum alijs prædicauerim ipse reprobus efficiar, illius. n. munus est spiritui semper bellum dicere, iō expugnanda semper.

Marginal notes (right column): A, Simile [beside "Sed ais"]; Palad. [beside "Refert Paladius"]; B [beside "mortificata"]; Iud. 9. [beside "tas, quid obsecro"]; C [beside "cat Christus"]; Gen. 3. [beside "cipere, ideo"]; Iud. 16 [beside "lo, qui ait"]; 1. Co. 9. [beside "uitutem redigo"].

(Accedens tentator.) Hoc nomen est dæmonis, tentator, & Pau. cum sic dicit,

is

A is qui tentat, sicut.n. sunt munera in re
publica, hic tabellio, ille iuris consultus,
1. Th. 3 & noie officij sæne hoiem nuncupas, ita
dæmonis munus est tentare, & sicut alij
opifices perpetuo suo instant operi ex eo
.n. victum lucrantur, ita dæmon tentat
semper, illi aliqñ opera sua intermittũt,
sed dæ.non nunq̃, iô ab eo nobis maxi-
mè cauendum est. Sed quid dicat audia-
mus. (Si filius Dei es, dic ut lapides &c.)
Explorare primum voluit, an Dei filius
esset naturalis. audierat patrem, hic est
filius meus dilectus, nosse curat, an De'
sit verus, ut quibus po. sit vijs humani ge
neris impediat redemptionem, ideo ait,
si filius Dei es, dic, solo uerbo, & impe-
rio potes id efficere. Sed quo pacto, ait, si
B filius Dei es, dic cum dicere in diuinis,
patris sit, non filij, dicere quidem ad in-
tra, quod est verbum producere patris
est, sed dicere ad extra, & imperio cun-
cta agere commune est tribus personis.
Psa. 32 Hinc Psalm. ipse dixit, & facta sunt,
ipse mandauit, creata sunt. In modo
ergo miraculum faciendi explorare vo-
luit, an Deus esset. Id etiam scire secun-
da tentatione voluit, an. s. Messias esset,
de quo scriptum erat. Angelis suis man-
dauit de te, & idem tertia tentatione cu-
rat, nouit.n. neminem repente fieri sum
mum, & cum uidisset, nec in minimo ve
niali potuisse unquam eum superare, nõ
sperauit, in maximo superare, sed eum
irritare, ac commouere uoluit, si forte cõ
motus diceret, ego a te debeo adorari.
Christus verò dñs sic respondet omni tẽ
tationi, ut uersurus dæmon agnoscere
non possit eius diuinitatem. Sed iam sin
C gula expendamus. (Si filius Dei es, dic
vt lapides &c.) Vult ostendat se Dei fi-
lium in hoc, ut corpori necessaria proui-
deat, sed multo melius id ostendit, dum
in fame, & necessitate constitutus Deũ
non deserit. Sæpe per Iere. dominus ex
postulat cum Israel, quod cum in neces-
sitate, ac periculo se uiderent, continuo
Ier. 42. in Aegyptum ueniebant, ut auxilium
43. 44. quærerent. Et rex Moab cum in discri-
4. Re. 3 mine esset, filiũ dæmoni offert. Et Saul
1. Reg. in necessitate constitutus, ad Pythonis-
18. sam accedit, cum ipse exultare coegisset

magos, & Ariolos. Sic tibi sæpissime con A
tigit, peccata fugasti, & abstulisti, & cum
in periculo es, ad illa redis, putans sic ti-
bi auxilium ad futurũ. Regẽ Deus con-
stituit Iero. ille uero, ut regnum stabiliat 1. Reg.
suum, aureos facit uitulos. Vis te filium 12.
Dei ostendere? in eo maxime id osten-
des, si firmo fueris animo, ac corde in oĩ
necessitate, ac discrimine, ut de te dici 1. Re. 1.
possit, quod de Anna, & vultus eius non
sunt amplius in diuersa mutati. Magna
nimi hoc est, eodem semper esse vultu in 2. Co. 4
prosperis, & aduersis, sicut Paulus, qui
ait, in oĩb. tribulationẽ patimur, sed non
angustiamur. Quod in Ignatio societatis
fundatore mire clatuit, qui in nullo labo
re, aut dolore, vel leuissimum afflicti ait.
signum dedit. Sed, & in hac tentatione
illud dæmonis ingenium aspiciendum, B
quod a spiritualibus a uocare curat ani-
mum, & ad tpalia, & corporis curã trãs-
ferre. Hoc uero multis persuasit dæmo- Sap. 15
ni, de quib. sapiens, cinis est.n. cor eius,
terra superuacua spes illius, & lucro ui-
lior vita eius, qm̃ ignorauit, qui se fin-
xit, & qui inspirauit illa aĩam, qua ope-
ratur, qui insufflauit ei spiritum uitalẽ,
& sed & æstimauerunt, lusum esse uitã
nostram, & conuersationem uitæ com-
positam ad lucrum, & oportere vndecũ-
que etiam ex malo acquirere. In desertũ
ergo fuge draconem cum mulier Apoca
ly. & cum Christo domino, nec solicitus
sis eorum, quæ ad corpus spectant dñs
.n. solicitus tui erit. In desertum fugit
Elias, & ibi Deus per coruum, & Ange- Apo. 12
lum ei necessaria prouidit. Fugit Iezabe
lem, carnem, s. nec famis metu fugam
prætermittas, fugit Dauid è mensa Saul 1. Reg.
cum eum uoluit configere, & in deserto 20. 21.
eũ putauit dominus munerib. Abigail. C
Relinque ergo tu mensam illam, qua pa
sceris, sed cum animæ tuæ discrimine, in
qua lancea configieris, aderit tibi Deus
tuus, pascens te. Aliud præterea dæmo- 1. Reg.
nis ingenium in hac tentatione aduer- 15.
tendum, panem dum taxat offert, par-
uam rem, sed si ei Christus assentiretur,
continuo delicias offerret. Quam in te Simile
illud nobiscum dæmon agere solet, quod
ædificatores te pium, artificesque domo-
rum

A rum, qui dicant parua quadam impensa posse nunc domum confici, vel refici, ac instaurari, tu uero illis credens ædificare incipis, deinde uero alia, atque alia necessaria apparent ædificanda domui quib. nimium grauaris, & plures impensas ponis, quam initio putaueras. Ita dæmon suadet, facilè pctm esse, facile ēt deleri posse, & postquam te illaqueauit, in maximas ducit angustias, uidesque non tam facile fuisse factu, non tam facile ab eo te resilire posse facile tibi dicit, mulierem illam consequi, postea uero difficile id factum est, & omnem perdidisti substantiam, & insuper aiam, minora ergo, & facilia primum proponit, sed cauendum nobis ab eo est, qm̄ seducit nos.

B Quā facile suasit Euæ pomum comedere, sed in quas deinde angustias coniecta est? quam facile adulterium Dauidi proposuit, sed deinde irretiuit eum homicidio, ut prius celaret crimen. Sed qd Xp̄s dn̄s respondeat, audiamus. (Non in solo pane viuit homo.) Et hic, & ubique Xp̄s respondet dæmoni locis ex diuina scri-
Pro.30 ptura vsurpatis, quia ut Sapiens ait omnis sermo Dei ignitus, clypeus est oībus sperantib. in se. Curat dæmon semen diuini verbi a nobis auferre, qm̄ illud clupeus est contra eius ignita tela. Tu ergo
Ps.118 Dei uerba in corde retine, quibus prote-
Sap.16 garis cum Psalmista, in corde meo abscondi eloquia tua, ut non peccem tibi. Hinc sapiens, impij morsibus muscarū, & locustarum perierunt, filios autē tuos nec venenata aīalia uincere potuerunt, non.n. sanauit eos herba, aut malagma, sed sermo tuus, qui sanat oīa. Summe tibi conducet memoria retinere verba ali-
C qua Chri dn̄i, quibus ad uirtutes incite-
Ma.16 ris, & tentationibus resistas. Contra auaritiam illud Chri, quid ꝓdest hoi, si uniuersum mundū lucretur, aīæ verò suæ detrimentum patiatur? Contra delicias illud, væ uobis, qui habetis hic cōsolatio-
Mat.5. nem vestrā. Cōtra superbiam illud, vide-
Luc.10 bam Sathanam quasi fulgur de cælo cadentem, est.n. diuina scriptura turris illa Dauid, de qua dr̄, mille clypei pendēt
Can.4 ex ea, omnis armatura fortium.
Berna. Sed ad Christum dæmon rursus ait, si tamen es in Deo fidens, ut uerbis nunc A ostendisti, mitte te deorsum ex hoc pinnaculo, fidens ēt, ꝙ angelis suis mandauit, de te, Bern. quid scriptum est maligne? Berna. ut custodiant te in oībus vijs tuis, nunquid in præcipitijs? Multi se præcipitant, dū in occasiones, ac difficilia negot a se immittunt, vn̄ difficile euadere possunt, iuuat quidem Deus, sed in uijs. Hac tētatione plures dæmon deijcit, quibus suadet, ut pp gloriā mundi vanam, difficillima aggrediant. Similes hi antiquis ethnicis sunt, qui inani gloria ducti cū fēris contendebant, sic tu, ut maiorica tum relinquas, & æternitati nomen mādes, turrim Babylonicam construere disponis, peramplam domum, & præcipitas te in innumera peccata, Hi uero tam B intrepidi in his, quę mundi sunt, & qui Deo se fidere iactant, ut ea, quæ uirtutis sunt, præstent, fidunt nihil, continuo se a Deo deserendos credunt, nec uirtutis viam arripere volunt quia difficilem dicunt, cum difficiliorem illi teneant uiā.

Sed bene ait. (Mitte te deorsū,) quasi dicat, ergo te mittere non possum, tu te mitte. Hinc Bern. exponens illud Psal. Berna.
70. eripe me de manu peccatoris, & de Psa.70
manu contra legem agentis, & iniqui, ait, ego sū ille peccator, contra legem, & iniquus, eripe me de manib. meis. Et tandē ostendit ei oīa regna mūdi, dicēs, (hęc oīa tibi dabo) Lucas ait dæmonem dixis- Luc.4
se, hæc oīa mihi tradita sunt. in multorū domos, ac substantias, quasi in propria, ac illi tradita ꝑt dæmon intrare, ac dicere, mea hęc oīa sunt, mihi inseruiūt, mea hæc domus, mea supellectilia, mei nummi, quia cum tu ea possidens seruus dæ- C
monis sis, & oīa quę seruus possidet, dn̄i sint, merito illa oīa dæmonis esse censentur. Hinc est, vanitati omnia tua inseruire, Deo uero nihil, tibi dicis tps non esse, ut aīę tuæ consulas, substantiam non esse, ut eleemosynas facias, quid hoc, nisi ꝙ dæmonis tu es, & oīa tua? Sed mirum est, cum dæmon adeo auarus sit, ut vel minimum bonum homini cōcedere nolit, qūo nunc cum Christo dn̄o adeo est magnificus, ut omnia uelit ei concedere, quę in mūdo sunt? Si parua re uincere te

potest

A potest, maximam non concedet, si uerò parua non potest, omnium dabit mundum, ut animam tuam lucretur. Agnouit Christum dominum corde magnanimo esse, ideo multa offert. Sed quid Christus Dominus? audi, & disce, quid tibi faciendum. Ait dæmon, en lapides fac ex eis panem, & Christus, panem nolo, qui manu dęmonis mihi porrigitur. Et demon mitte te deorsum, ut magnus habearis, at Christus gloriam nolo, quę dæmonis arte venit. Et dæmon, accipe omnem mundi gloriam, ut Christus, nolo mundum, & eius gloriam, si dæmonis manu mihi concedenda sunt. Sic tibi cauendum ab omni lucro, quod peccato acquiris, illud enim a manu dæmo-
B nis accipis, nec tibi proderit, caue ab eius pane, qui uertetur in fel aspidum, ab eius gloria, quæ in ignominiam, ab eius diuitijs, quæ in carbones vertentur. Accedunt Angeli, & ministrant ei quasi uictori, solum reliquerunt prælianteın, nunc accedunt ad victorem, & congratulantes dicunt ei, surge domine, & comede, grandis tibi restat via vsque ad Caluarium vicisti nunc dæmonem, sed illum persequi debes vsque ad caluarium vbi omnino supe-
C rabis, & deijcies, comede ergo grandis te manet via.

A

Feria Secunda post Dominicam primā Quadragesimę.

Thema. Cum uenerit filius hominis in maiestate sua, & omnes Angeli eius cum eo, &c. Matt. 25.

Terribelem, ac horrendum diem iudicij multa faciunt inter quæ illud unum est, quod multa habet, quæ hominum iudicio inæqualia, ac contraria sunt. Cuiusmodi sunt, quod
B ille iudex est, qui hominum peccatis offensus fuit. Quod fons indecens misericordiæ diuinæ claudatur ei, qui cum lachrymis eam petat. Quod homo ipse sui accusator sit. Quod hominem miserrimum vniuersa moles creaturę in surgat. Quod nulla admittatur excusatio aut appellatio. Quod pro peccatis, q̄ breui temporis spatio admissa sunt, ęternum supplicium inferatur. Miranda hęc omnia sunt, sed iustissima, quia .n. homo vti noluit diuina misericordia mirabili, ac stupenda, experiatur iram terribilem. Sed qua ratione ista nobis nunc proponuntur? Certe immensus Dei in nos amor efficit, ut omnibus vijs nos ad se ducere curet. In charitate perpetua dilexi te Ier. 31.
ideo attraxi te miserans tui. Sed hæ viæ Psa. 24
C domini. Suę sunt, amor, & timor. Vniuersæ uiæ Domini misericordia, & ueritas, ut Psaltes ait. Primum quidem misericordia, ac amore nos ad se allicit, & iure hinc initium sumit, quia ipse bonitas, amor, & misericordia est. Secundum essentiam suam. Et ideo innumera nobis contulit beneficia, quibus nos ad se duceret, quæ tanta sunt, vt non possit hō ab eis fugere, aut declinare, quia quocunque se uerrat, omnia beneficia Dei esse inuenit, q̄ ab eo recipit, ut eum diligat, Hinc 1. Io. 4.
Ioan. Diligamus Deum, quoniam ipse prior dilexit nos. Et adeo pronus ad miserendum Deus est, ut non solum nunc Ps. 144
sed & in ipso iudicio misericordiam multam manifestet, quia ut Psaltes ait: miserationes eius super omnia opera eius, id est,

est, omne Dei opus in superiore sui parte mĩa insignitum est. Misericordiæ tradit Deus sigillum suum, quo signet uniuersa onera. Merito autem hoc priuilegium mĩæ concessum est tanquam primogenitæ Dei, & quæ adeo Dei propria
Dion. est, ut ab eo solum procedat. Et iõ Dion. c. 8. de diuinis nominibus ait, primũ Dei attributum, quod ad creaturas pertinet, esse Dei bonitatem, ac mĩam, q̃ est quasi fons, & origo omnium bonorum. Et iõ ait, nominatio boni est excellentior manifestatio omnium Dei passionum. Attẽdamus ergo misericordiam Dei, quæ in ipso etiam iudicio splendet. Et primo nõ
B minima, sed maxima mĩa est, quod iudicium nobis annunciauerit antequam adsit, ne subito ueniens, nos opprimat imparatos. De qua misericordia Ps. ait. De
Psa. 59 disti metuentibus te significationem, ut fugiant à facie arcus, vt liberentur electi tui. Secundo non minima Dei benignitas apparet, dum in iudicium cum homine descendit in eo die, quo in maiestate apparere vult, & cum eo disceptare vult, ac eum arguere, & eius responsionẽ ex-
Iob. 14 pectare. Hanc Dei misericordia expẽdit Iob, cum ostensa hominis miseria subiũgit. Et dignum ducis, super huiuscemodi aperire oculos tuos, & adducere eum tecum, in iudicium? Quid est homo quia magnificas eum? cui ipse descendis è cælo, & cum homine disceptare uis, & eius causam examinare, cum id committere posses alicui ministro? Tertiò, ea, quæ in
C iudicio proponenda sunt, & leges iudicij leges sunt mĩæ. Mobilis ꝑfectò Dei mĩa splendent, cum illo tremendo iudicio, in quo innumera hoĩum peccata iudicãda sunt, oculi diuinæ mĩæ illud præcipue aspiciunt, si homo mĩa vsus fuit cum pauper, si ei panem, aquam, aut uestẽ dedit. Ne putes oblitũ Deũ fuisse pauperum.
Ex. 22. Vnde in Exo. ait. Si clamauerit ad me, exaudiam eum, quia misericors sũ. Quarto eandem mĩam ostendit locus ipse iudicij, signa illius, & vexillũ, quod Deus eriget. Locus quidem, quia Vallis Iosaphat est ad radicem montis Olïueti, unde in oliuarum, & mĩæ monte Christus erit quasi in throno. Signa uerò iudiciũ præcedentia eandem ostendent mĩam, A quia sicut in vnigeniti sui morte uoluit omnem creaturam dolorem ostendere, ita in hominis damnatione voluit, ut sol obscuraretur, luna non daret lumen, & vniuersa creatura signa doloris ederet, quia ipse tactus dolore cordis intrinsecus hoĩem delet. Demũ vexillum crucis, & reliqua passionis insignia eandẽ ostendunt mĩam, quia illa ostendet Christus, ut omnibus palam fiat, nihil ab eo prætermissum, ut salutem hominis curaret. Simul etiam ostendit his insignijs, diem mortis improborum esse quasi diem passionis Christo dño, quasi si iterum crucifi B gatur, cum impios damnat. O immẽsam Christi clementiam. Idem Dauid, qui exercitum misit contra Absalon, eum oc- 2. Re. 19
cisum temere deplorat, ac ait, Absalon fili mi, quis mihi det, ut ego moriar ꝓ te? O iuuentus celeriter consummata, o pulchritudo infælix, cur facinore tuo me vindicem fecisti, qui pater sum, nunc si fas esset, libenter pro te mortem opperterem. Ita Christus ait ò miser, ac infelix peccator, ego pater sum, non uindex, cur me mutasti in iudicem? Charitas mihi non deest, vt iterum moriar, & huius rei significandæ cã adest crux, claui, flagella ac spinea corona, sed iam tẽpus deest, nec .n. mĩæ locus est. Super hoc plangam, & Mich. 1
vlulabo. Vadam spoliatus, & nudus faciam planctum quasi draconũ, & luctũ velut strathionum, quia desperata est plaga eius, vt ait propheta In quę verba Hie Hiero.
ron. ait, Deum quasi dolentem loqui de C interitu supremo hominis, cui nulla medicina est, ut mĩam suam ostendat. Desperata est plaga tua, dices, non medici, sed infirmi culpa. Et ad hoc cruce ostensa dicet agnoscis crucem, ò miser, an nõ in ea tibi remedium fuit? An non hæc clauis cęli, & tu illuc nõ ingredieris culpa tua? An non hæc scala cæli, & tibi ascensus nõ est? An nõ hęc ꝑtiũ mũdi, & tibi nulla est redẽptio? An nõ hæc arbor uitæ, & tu nõ comedes fructus eius? En vulnera mea, ostia paradisi. O illuc culpa tua non ingredieris. En fontes, ex qb. nõ potabis, sed sities in ęternum, qa iam sacra non sunt, nec remedium vl. um.

Certe

A Certe ex his manifeste colligitur, quãta sit peccati malitia, quia tanta mĩa nõ obstabit, quo minus pctõr æternus, damnetur ad supplicium æternum. Cum iudex sit ipsa mĩa, ac bonitas in quantum Deus, & ut hõ frater, pr̃, & caput hominũ, cũ mr̃ miæ, Maria adsit iudicio, cum assessores viri sint miæ, cũ de miæ operibus iudicium futurũ sit, cum in oliuarũ monte iudicium sit futurũ, cũ uniuersa creatura luctuosis induaẽ pannis, cũ pręsens crux sit, nihilominus adeo excedẽs, ac sacrilega est peccatoris malitia, ut gladium suum euaginet Chrs, & percutiat, scindat, ac perdat in æternum pctõrem. Et uniuersę creaturæ dicent. Iustus es
B dñe, & rectũ iudiciũ tuũ. Et tremenda, ac terribilis uox illa iudicis contremiscere faciet cęli columnas, & terram scindet & aperto ore deglutiet pctõres, & in infernũ detrudet, & simul cum illis descendet oĩs mundi scoria, ac peripsema, claudeturq; putens illic in ęternũ, quẽ signabit Deus sigillo æternitatis suæ, ab quo vlla remedij spe, claudẽtur claue immutabilitatis Dei, nunquãq; aperieẽ, vectẽ apponet Deus ferreũ iræ infinitæ, q non cõfringetur in ęternum. Et tunc cessauit gaudiũ timpanorũ, quieuit dulcedo cy-
De. 32. tharæ, cũ gaudio non bibẽt uinũ, oĩa ab scessere bona, & innumera, ac æterna mala uenere. Cõgregabo super eos mala, & sagittas meas complebo in eis.

Ex his, quæ diximus, manifeste ostẽditur, quãta Dei in nos mĩa sit, qua nos ad se allicit. Qualis .n. illa benignitas est, q̃ ẽt in iudicio tot signis se manifestabit?
C Qualia nunc beneficia pstabit, qui tunc ẽt benignus est, & punit citra cõdignũ? Sed quia plures hoies mĩa non ducunẽ, timore duci oportet, minis, ac flagellis. Hoc in uetere lege pcipue factũ est, q̃ plena est minis, ac supplicijs. Et ideo timoris lex dr̃. Sed in lege noua etiã oportuit esse aliquid timoris, quo homines a peccatis deterrentur. Maxime aũt timendũ nobis iudicium est, quod qui non pauet, amens dicendus est. Audi Esaiam. Ingredere in petram, & abscondere in fossa humo a facie timoris dñi, & gloria maiestatis eius. Oculi sublimes hominis humiliati sunt, & incuruabitur altitudo uirorum, exaltabitur autem dñs solus in die illa, quia, dies Domini exercituum super omne superbum, & excelsum, & super oẽm arrogantem, & humiliabitur. Et incuruabitur oĩs sublimitas hominum, & idola penitus conterentur. Et introibunt speluncas petrarum, & in uoragines terræ a facie formidinis dñi, & a gloria maiestatis eius, cũ surrexerit percutere terram. Expendenda singula uerba sunt, quæ miram habent energiam. Nosti, ò homo, quod aliqñ incides in manus dñi? Quo ergo in eum peccat, & inimicum efficis? Quo ei aduersus efficeris moribus? Ille humilis, tu superbus. Dies ergo dñi exercituum ueniet super oẽm arrogantem, ac superbum, & omnia idola tua comminuet, & uidebis illud Pauli, Scimus, quia idolũ nihil est in mundo. Et quia id, quod nihil est, deficit, ita idola, quæ homines erigere conati, sunt deficient nullo euertente. Hinc Ps. Nouit dñs uiam iustorum, & iter impiorum peribit. Id est, approbat Deus uiam iustorũ, sed impiorum ui nullo impellente peribit. Chrys. hom. 50. ad populum Antiochenum ait. Similis est oĩs domus quamlibet magna, & uniuersa humana nido, quem auis in alta arbore collocat in ęstate, qui ingruente hyeme perit, ac ruit facilè. An non statua illa Danielis decidit paruo percussa lapide, qui sine manibus abscissus est? Paruus enim lapis si ualida manu iactetur, ictũ magnum facere potest. At si manu non impellatur, fere nullum efficiet, & tamen paruus ille ictus satis est, vt statuam comminuat. Quid obsecro faciet validus Dei ictus cũ surrexerit percutere terram? Sed qua de causa adeo iratus dominus est; Certè peccata sunt, quæ cum exacerbauerunt, quorum malitiam in iudicio ostendere vult, ut iusta appareat peccatorum damnatio.

Margin notes (right column): A Esai. 2. — B 1. Co. 8 — Psal. 1. — Chrys. — Simile — Dan. 2 — C

Ostendimus superius peccati malitiã ex Dei immensa mĩa, nunc eandem manifestemus ex ira. Et primum quidem, eam ostendet Deus in mũdi euersione, ac deordinatione, quę iudicium præcedet, in qua ostendit, quid pctm̃ in homine effecerit. Homo paruus mundus est, & in

A & in eo sunt cęli, elementa, sol, ac luna, pars.n.hoīs superior cę'um est, intellect⁹ sol est, volūtas ab eo illustrata, luna est, corpus hominis ex mixtione elementorum compactum, elementa dici pōt. Deordinatus mundus iste fuit peccato, & ordo uniuersorum sublatus, sol rationis obscuratus, luna uoluntatis sanguine, ac rapina plena, virtutum stellæ ab aīa diuulsæ, corpus ēt deornatum. Non percepetat homo deordinationem mistam, nec eam reputauit aliquid esse, propter hoc ergo, ait dn̄s, Cœlum turbabo, & terra mouebitur de loco suo, ut in mundi maioris deordinatione uideat homo de ordinationem suam. Hac rōne terremotus innumeri in terra erunt, quib. vniuersa corruēt ædificia, uoragines multæ in terra erunt, & fera animantia in ciuitates
B venient, ut fugient ab ira, quæ in agris grassatur, & homines speluncas animalium quærent. Quod si terra, quæ adeo peccata est, sic turbat, quid obsecro mare, ac venti faciēt? Tūc ergo mare intumescet, ut sydera velit attingere, terrā magna ex parte obruet, & pisces miseros edēt gemitus. Tunc aer maximo impetu perflabit, & innumeros mittet radios, & vltra oēm modum procedet. Tunc ignis a loco suo descendet, & terram percurret, & omnia illius speciosa deuorabit. Tunc uirtutes cœlorum commouebuntur, & sine ordine erunt, & stellæ de cœlo cadent, sol obscurabitur, luna in sanguinem uertetur. Sed quorsum oīa ista? Certe ut in hac uniuersi turbatione ostēdat Deus peccatoris turbationem, qui
C omnia se ipso turbauit. Tunc, ò homo disces, quantum sit peccati malum, quod tibi nunc leue apparet.

Secūdo apparebit pc̄tī malitia in corporib. iniquorū, postquā.n. ea facta fuerint, q̄ diximus, personabit tuba illa mirabilis Surgite mortui, & uenite ad iudicium, Quo fiet, ut uniuersi hoīes ui diuina suscitentur in corporib. suis. Tūc terra, mare, & vniuersus mūdus dabunt hominum corpora, & cuiq. aīæ suū proponetur corp⁹, quod denuo informet. Tūc improborum hominum aīs corpora dabunt, fętida, horrida, ac adeo misera, ut ostendant pc̄tī fęditatem eor. oculi obscuri

A erunt, ac profundi, dētes pallidi, labia nigra, ora pallentia, ac mortifera, corpus oē infectum, ac fętidum. Cum ergo aīa misera inspexerit corpus, quod susceptura est uidebit pc̄tī sui malitiam, detrectabitq; corpus tale sibi assumere, sed audiet tunc. Vides, ò misera aīa corpus, q adeo coluisti ut eius cā Deū de reliqueris. Inspice caput, cui tot præparasti ornamenta, oculos, qui uana inspexerunt linguam, quæ innumera peccata admisit, pectus, in quo innumeræ cogitationes, ac consilia praua, pedes ueloces in malum, manus operarias iniquitatis, ingredere in corpus istud miserum, ut experiaris pc̄tī miserias. Horrebit aīa corporis il-
B lius commerciū, eliget in duriorē ignem mitti, q̄ in illud ingredi, sed id non eius relinquitur arbitrio, velit, nolit, corp⁹ accipiet miserrimum. Iusti aūt corpus oī ornatū gloria, tunc ueniēt Angeli, & separabunt malos de medio iustorū, tunc diuidetur triticum a palea, scoria ab auro. Tunc duo erūt in domo. aut in lecto vno, & unus assumetur, & alter relinquetur. Assumetur ad regnum mulier casta, ac deuota, damnabitur uir impius, ac crudelis, assumetur pr̄ pius, & relinquetur filius impius. Sed cum Angeli separabūt malos de medio iustorum quid nam attendent, ut hos ab illis separent? Nunc certe in hoc sæculo separantur nobiles ab ignobilibus, diuites a pauperibus, clerici a sæcularibus, sed tunc non his rōnibus separatio fiet. Sola.n. virtus est, quæ hoīes diuidet, & ideo pauper Lazarus a diuite separabitur, & pauper, ac infimus de plebe assumetur in regnum, & descēdet in infernum nobilis, diues, ac prin- C
ceps uir. Nunc in mundo exaltatur diues, tunc studiosus. Sicut in ludo latrunculorum contingere solet, ut pueri latrūculos collocent inordinate in domib. nō suis, accedens uero uir suis locis quemque coaptat, ita nunc peruerso ordine mundus hoīes statuit, tūc aūt Angeli in suo ordine oīa ponent. Tunc impij dicēt. Hi sunt, quos aliqñ habuimus i derisum, & uitā i llorū æstimabam⁹ insaniā. Ecce qūo cōputati sunt inter filios Dei.

Simile

Sap. 5.

Tertiò

A Tertiò apparebit tunc peccati malitia in conscientia peccatoris, in qua vniuersa eius peccata scripta sunt indebiliter, videbit autem tunc peccata fœdissima, vt in se sunt, non specie delectationis tecta, vt nunc cum non adeo deformia apparent. Peccatum Iuda (ait Ieremias) scriptum est stylo ferreo, vngue que adamantino, exaratum in tabulis cordis vestri. Quasi dicat, indelebiliter scriptum, sed nunc operit homo peccatum suum, ut alius non uideat, & ipsemet subtrahit oculos suos, ne illud aspiciat, quod si aliquando uideat, sed illud intuetur non nudum, sed opertum utilitate, aut delectatione. In iudicio verò manifestum erit peccatum hominis omnibus. Hinc Iob. Reuelabunt cæli iniquitatem eius, & terra consurget aduersus eum, apertum erit germen domus illius detrahetur in die furoris Dei. Qualis tunc reprobi confusio erit, qui nunc cōfunditur, si uni hominum manifestum sit eius peccatum? Iustorum etiam peccata pandentur, quæ in eorum conscientia scripta sunt, sed similia erunt figuris inimicorum occisorum, quos victor dipingere solet in tropheum, & insigne gloriæ suæ, ad laudem victoris, qui peccatum superauit. Ostendet etiam Deus impijs peccati grauitatem, ac summam fœditatem, quam prius non viderant, vnde desperatione obruentur.

Iere. 17.

Iob 10.

B

Quarto, apparebit præcipuè peccati malitia summa, qua iusta redditur æterna damnatio peccatorum in cruce, & reliquis passionis insignijs, quæ Angelorum ministerio colligentur, sicut, & corpora defunctorum. Damnabitur uero peccator Christi cruce multis de causis. Prima est, quia rursum ipse in se Christum crucifixit, & pro uili argento illum vendidit. Hinc Amos: Super tribus sceleribus Israel, & super quatuor non conuertam eum, pro eo quod uendiderit pro argento iustum, & pauperē pro calceamentis. Secunda, quia cum uiderint homines tanto odio Deum exarsisse in peccatum, ut illud morte, ac cruce deleret, ipsi nihilominus peccata admiserunt. Tertia, quia tanto beneficio crucis ingrati extiterunt. Dicturq; tunc illud Gen. En sanguis eius exquiritur.

C

Amos 2.

Ge. 42.

Cum ergo manifesta sit peccati malitia, & delinquentes manifesti, ut ipsi peccata sua dicant, sententia iusta a Christo procedit. Ite maledicti in ignem æternum. Deuorabit tunc eos terra, & descendent in æternas tenebras. Vbi in æternum cruciabuntur, vbi maledicent parentes, amicos, seipsos. Peccator uidebit & irascetur, dentibus suis fremet, & tabescet, desiderium peccatorum peribit. Ascendet autem Christus cum beatis in cœleste regnum. A

Ps. 111

Nunc autem operæ pretium erit, oculos in terram conuertere, eamque aspicere, postquam hæc facta sunt. Vbi nam opida, ciuitates, aulæ regiæ, horti, vineæ olivueta, ubi denique omnia, quæ homines magnifaciunt? Abiere vniuersa, nullus hominum in terra relinquitur, nulla ciuitas, nullus iudiciorum strepitus. Omnia finem accipient, solumque relinquitur duplex hominum genus, bonorum, qui cum Deo in æternum regnabunt, & iniquorum, qui in perpetuum igne torquendi sunt. B

Nunc ad uos, ò mortales verba conuertam. Creditis ne ista, quæ dicta sunt? Certe fideli locus dubitandi relictus nō est, hæc enim quæ diximus, non ex proprio capite, non ex aliquo sanctorum colligimus, sed Dei verba sunt, & adeo fidelia ut cum ipse ea dixerit, addiderit. Cœlum, & terra transibunt, uerba autem mea non transibunt. Omnes nos manifestari oportet ante tribunal Christi, ut referat quisque prout gessit, siue bonum, siue malum. Cuncta, quæ fiunt, adducet Dominus in iudicium, & omne uerbum otiosum, quod locuti fuerint homines, reddent rationem de eo in die iudicij. Post multum uero temporis uenit Dominus seruorum illorum, & posuit rationem cum eis. Denique hic est articulus fidei nostræ. Quem, & ratio manifesta confirmat, cum enim homo liber sit arbitrio, rationem reddere tenetur eorum, quæ fecit, & cum plurima peccata in hac uita sine supplicia relinquātur, sicut, plura iustorū opera sine

Luc. 21
2. Co. 5
Ecc. vl.
Mat. 12
C
Matth. 25.

A præmio, manifestum est, post hanc vitã cuique reddendum, quod meretur. Vnde Psal. Si utique est fructus iusto, utrique est Deus iudicans eos in terra. Chrysostomus hom. 13. in Matth. arguit, aduersus eos, qui negant iudicium futurum hac ratione. Dic, ò homo, licet ingratus tu sis, & immisericors, si tibi esset seruus fidelis, & tibi obsequens è uita discederet, relinqueres ne eum sine honore sepulchri? Non, inquies. Cur ergo Deus relinquat seruos amicos, ac filios charissimos sine honore, quem ab eis abstulit mundus? Nec satis est, quod in cœlis eis honorem restituat, cum in terra ab hominibus eis ablatus sit. Iudicium ergo futurum, non solum fides, sed

Chrys.

B & naturalis ratio docet. Si ergo iudicandus es, ò homo, quid aliud magis expediens tibi esse potest, quam te ipsum iudicare, & Dei iudicium præuenire, & causam ab eo tollere, ut tu illius iudex sis. Si lis tibi est, & nosti iudicem aliquẽ non tibi adeo propitium, quæris, quo pacto causam tuam tradas iudici amico. Nunc ergo cum te noueris iudicandum, cur causam tuam non ipse iudicabis, ne a Deo iudiceris? An non Paulus ait, quod si nos metipsos iudicaremus, non utique iudicaremur? Qua ratione psaltes ait, feci iudicium, & iustitiam, non tradas me calumniantibus. Si vero tu oblitus peccatorum, ea non iudicaueris iudicandus a Deo es. Hinc psaltes, existimasti inique, quod ero tui similis, arguam te, & statuam contra faciem tuam. Non quia nunc tacet, putes cum oblitum, nec reliquisse terram.

Ps. 118

Ps. 49.

C Et ideo recte nos admonet. Intelligite hæc, qui obliuiscimini Deum, ne quãdo rapiat, & non sit, qui eripiat. Tantam ergo Dei misericordiam, ac iram attendentes, & veniamus, & accedamus supplices ad thronum gratiæ eius, & cęt.

A

Feria Tertia post Dominicam Primam Quadragesimæ.

Thom. Domus mea, domus orationis vocabitur vos autem fecistis illam speluncam latronum, &c. Matth. 21. Esaia 56.

NOmen Mariæ est domus Dei, & domus orationis. Domus quidem De est, quia cũ ille in terris uisus est, & cum hoĩbus conuersatus est, Mariam sibi in domum regiàm elegit, de qua dixit, hic habitabo, qm̃ elegi eam, Magna profectò domus, ac inclyta esse debuit, quæ tanto Deo parata fuit. Sapiẽtia. n. ædificauit sibi domum, ꝙ si tãtam domum Adæ primo ædificauit, quantam obsecro secundo, ac cęlesti Adæ ædificatam credemus? Simul autem domus est orationis, ĩ qua omnis, qui petit, accipit. Sicut. n. Synagogæ datum est tabernaculum, in quo oraret, ita Ecclesiæ concessa Maria est, in qua orans exauditur, ad eã ergo accedamꝰ, salutãtes Aue Maria.

Baruc 3.

Ps. 131

Pro. 24

B

Vniuersa dicta, & facta Xpi digna sũt consideratione, vt pote Dei opera, de q. bus Psal. ait, mirabilia opera tua, & aĩa mea cognoscet nimis. Sunt tñ aliqua q̃ ijs fiunt circunstantijs, vt maiorem exigat considerationem, & hmõi sunt, quæ hodie facit, in quib. indignationẽ maximam ostendit, euertens mensas, effundens es, & latrones uocans eos, qui in tẽplo erant. In nobis quidem post peccatũ insurgunt passiones, & iudicium rõnis ante uertentes, nos turbant, at in Christo Dño fuit plenissima subiectio appetitus ad rõnem, adeo ut nisi rõne imperãte passio ulla non excitaretur. Et iõ in Christo impletum est illud, quod Dñs Iob sanctissimo dixit, ipsi impossibile, Deo autem facile erat. Nunquid ualebis coniungere micãtes stellas Pleiades, aut gyrum Arcturi dissipare? Septem stellæ Pleyades, q̃ vulgo dñr, (Sit te cabrillas,) ita vnum efficiunt, ut aliæ huc, aliæ illuc respiciant. Arcturus etiam, uel currus, ita in circulum agitur, ut iã quatuor eius stellæ sursum, & tres deorsum, iã è conuerso

Ps. 138

C

Iob 38

A uerso sint. In quib. significat hoīs varie-
tas, ac mutatio, qui nunquam in eodem
statu permanet, sed iam rō, quæ trib. con
stat potentijs, superior est, & corpus, qđ
ex quatuor componitur elementis, in fe-
rius, iā è conuerso fit, vt corpus imperet,
& rō subijciatur. Sed clauū huic gypto
apposuit dñs in Chro, in quo sp rō suo
fuit in loco imperans appetitui, & appe-
titus suum seruauit, subditus rationi, &
ideo in Chro, non passiones, sed pro pas
siones fuisse dñr. Cum ergo ira excitare-
tur in illo, nisi imperante ratione, mirū
est, qđ nunc mensas euertat, latrones ap
pellet eos, qui in templo erant. Redditur
aūt hoc opus mirabilius, si benignitatē,
ac mansuetudinem Chri attendamus.
B Ille namq; immutabilis Deus, cum filiū
suum in terras destinauit, reliquit anti-
qua terroris nomina, & suauissima sum
1.Co.2 psit. Hic Pau. Benedictus Deus, & pater
Dñi nri Iesu Chri, pr̄ miarum, & Deus
consolationis. Qui.n. execratione acce-
pit nomen dñi, cognoscant, quia nomen
Ps. 82. tibi dñs. Ex diuisione maris, & ex alijs
Ex. 14. mirabilibus nomen oīpotentis, oīptens
nomen eius. Ex punitione iniquorum
Deus vltionum. Ex potestate suorum
Dñs exercituum. Ex missione filij dr̄ pa
ter misericordiarum, & ideo prius dr̄ pa
ter domini nostri Iesu Christi, deinde pa
ter misericordiarum. Et Christus domi
nus in uisceribus misericordiæ apparuit
hominibus, tener, ac dulcis, ut significat
Ez. 11. Ezech. cum ait: Sumam de medulla ce-
C dri sublimis, & de summitate ramorum
eius tenerum, & plantabo illud in mon-
tibus Israel, hic tener Christus est, tene-
rimus mia, ac amore, qui descendit ad
montes Israel, ut in oliuetum illos muta
ret. Quomodo ergo hic tener, ac beni-
gnus nunc quasi homo furibundus in-
grediens domum suam, cuncta euertit
& dure multos tractat, ut id explicemus
notandum est Deo deberi adorationem
latriæ, tanquam creatori, ac supremo
Domino. Nec solum interiori cultu a
nobis colendum esse, sed & exteriori.
In omni etiam loco a nobis orandus,
ac colendus Deus est, iuxta illud Psalm.
In omni loco dominationis eius bene-
dic anima mea dño. Sed singulari ratio- A
ne templa designata sunt, ac consecrata,
non φ Deus eis indigeat, sed quia nos in
digemus locis, in quib. prouocemur ad
Dei laudes. Nec id in mūdo nouum est,
sed antiquum. Abraham.n. altaria Deo
erexit, Isaac, & Iacob. Et Moysi pręcipit
Deus tabernaculum fabricare. Dauid
votum vouit Deo ædificaturum se tēplū
Deo, & ad eius structurā innumeras cō-
gregauit diuitias, quib. postea Salomon
magnificentissimum templum estruxit.
Et orationem ad Deum fudit, vt essent 3.Re.8
oculi Dei aperti super domum illam, & & 9.
exaudiret orantes in domo illa, & Deus
respondit, eius orōnem exaudirā. Erunt-
que ait, oculi mei, & cor meum ibi cun-
ctis dieb. Sed si cōueniēs fuit, ut olim tē- B
plum esset Dei dicatū, non in lege noua
per necessarium fuit. Cum.n. inter nos
manere voluerit Christus in diuinissi-
mo Eucharistię sacramento, opus fuit tē
plo, in quo ille habitaret, ad quod omnes
accederent ad sacrificium illud diuinum
ad Eucharistiam percipiendā, ad concio
nes, & adorationem, vt esset domus, in
qua cum Deo negotia nostra tractare-
mus. Miserum sanè est, fideles plures vi
dere in plateis ludis, & alijs in locis, tem
pla verò deserta. Deum ne solum relin-
quis? Pauca tibi negotia sunt, quæ cum
eo tractes, quare ad eius domum non vi
nis. Licet autem antiquo tēplo, taberna-
culo, ac arcæ testamēti plurimum volue
rit adhiberi reuerētiam, vt ex diuina scri
ptura sæpissimè patet, tamen templis no C
stris multo maior debetur, pp præsentiā
Christi in diuino sacramento Euchari-
stiæ. Id ex hodierno Christo facto facile
colligi potest, qui enim plura peccata a-
his in locis uidens, commotus non est,
dum in templo ea uidet sustinere non
valuit, sed tanta ita percitus est, ut illos
dixerit latrones, & mensas subuerterit,
æs effuderit, qa ut alio loco, dixit Zelus
domus tuę comedit me. Licet.n. oē pc̄tm̄
Deo sit odibile, sed ea pcipue, quæ in tem
plis, fiunt, quia cū in eis singulari rōne il
le inhabitet coram eius oculis in cum
pecca re grauissimū est piaculum. Et eā
modestiā in templo seruari voluit, ut &

A mulierib. præcipiat Pau. caput uelare di-
1. Cor. 11. cens. Iō dēt mulier uelamen hře sup caput suum, & pp Ang. In quæ verba Anselmus. sel. multa, ac preclara dicit. Primo velanda sūt capita mulierū in tēp̄lis, q. adest ibi multitudo Ange. & ingratū est Ang. spectaculum, cum mulieres uident comptas, ac ornatas exterius. Sicut tu, sustinere non potes cū fœdissimū aliquid ob oculos tibi obijcit, & illud ꝑcul tolli clamas, ita fœdū spectaculū est Ang. mulier compta illam respicere nō pñt, sed quēadmodum Iehu videns Iezabelem comptam in fenestra, eam præcipitē dari iussit, ne Ang sancti uidentes mulierem ornatam, aiunt tollite hoc hinc. Sed ais, hoībus ista placent. Ita sane, sed hoīb. q sensu ducuntur nō, qui rōne vtunt. Et ideo
B
4. Re. 9 hic verū hēt illud Xpi dñi. Quod altum est hoībus abominatio est apud Deum. Propter Ange. ergo velanda sunt capita mulierū in ecclesia, & modestia magna seruanda, quia eis displice, ut nimium, & obscena spectacula putant, si uideant
Luc. 2. cultum nimium externum, quod.n. Deo abominatio est, id ipsum, et Angelis eius est abominabile. Secundo, ait Anselmus pp Angelos uelāda mulierum capita, id est, pp sacerdotes, qui ea castitate esse debent, ut Angelicam puritatem imitētur, ut si fieri possit, nec cogitationem turpē
1. Reg. 21. habeant. Si.n. ut panes propositionis daret sacerdos Dauid, interrogat, an mundi sint pueri a mulieribus qua puritate
C oportet eum esse, qui ad puritatis fontem quotidie accedit? Sacerdotē uero Ang. esse, manifeste docet Malachias, dicēs. La-
Mal. 2. bia sacerdotis custodiēt scientiam, & legem requirent ex ore eius, quia Ang. dñi exercituū est. Dicit autē sacerdos Ang. quia sicut angeli boni, animas custodiūt & earum negotia agunt apud Deum, & procuratores nostri sunt, offerentes bona nostra, orationes, ac eleemosynas Deo, vt ex pluribus scripturæ locis constat, ita sacerdos curare debet animas ac earum negotia apud Deum agere, procuratores sunt hominum, & ad hoc eis dantur a fidelibus decimæ, quasi stipendium, vt prouocatores agant. Vidisti aliquando procuratorem, ac negotiorum gestorem, qui stipendia plura recipit, nec A tamē negotia tractat, nec operam suam eis impendit, an non illum surripere stipendia dicis? Idipsum de sacerdote dici potest, qui reditus beneficiorum manducat, ludit, & insumit, & tamen negotia aīarum non curat, nec cum Deo tractat. Propter hos ergo angelos velanda sunt capita mulierū, ne illi vel leui cogitatione aliquid turpe concipiant. Nunc ergo ad id quod initio proposuimus de Dei benignitate, dico Deum quidem benignum esse, at simul dulcis, ac rectus dñs misericors, & iustus, & iō in peccatores
vlciscitur. Vidit eum Io. veste candida, Apo. 1.
& facie lucente tanq̄ sol, sicut in transfi- B
guratione uisus fuerat, quasi animarum sponsus, sed ex ore eius procedebat gladius ex utraq; parte acutus, quo peccato-
res puniret. Sic etiam videt eum Daniel, Dan. 7
sed fluuius igneus rapidusq; egrediebatur ex ore eius. Sed ò dñe, si iram in peccatores ostēderet uis cur extra templum non eam ostendis, sed a templo incipis? Ostendit hac in re Christus deordinationem populi a templi deordinatione procedere, & ideo ut populus reformetur, reformando prius templum esse. Et simul ostēdit pctā in templo commissa, & pctā sacerdotium illi esse ingratissima, iō licet in Samaria, & Hierlm plura uideret pec cata, non ita acerbe egit, ac cū ea in templo uidit. Hoc ille significat, cum ait. Do
mus mea, domus orationis uocabitur, C
& qui in ea sūt oratores esse oportet, nō venatores, aut ludo incūbentes. Sed qua rōne tēplū dicit speluncam latronū? Certe rōne superius exposita, qa cū sacerdotib. stipendia tribuantur, ut Deo soli, & aīarum salui vacent, si illi sibi intendāt, & gregē Dñi non curant, latrones sunt. Sicut fur censendus est pastor, qui stipendia pastoris usurpat, & gregem derelinquit. Si ergo plures huiusmodi in aliquo templo fuerint, illud nuncupare pote-
ris speluncam latronum. Dic obsecro, Da. 14
an non latrones dici poterunt sacerdotes illi Babylonis, q fingebāt idolum plura comedere, & ipsi ea rapiebant, quæ Deo offerebantur? Sicut ergo tūc illi, ut latrones puniti a rege sunt, & Daniel eorum

A rum ostendit rapinam, ita nũc Christus sacerdotum rapinã ostendit, & a templo
Matt. 12. eiicit eos, qui in illud veniunt solũ, vt tẽporalia acquirãt. Sic ẽt illos prius carpserat, quod abstulerint alimenta, q̃ patribus a filiis danda erant, dicerentq; licitũ esse non subuenire parẽtibus, vt Deo offerentur in tẽplo dona, q̃ ipsi sacerdotes
Amos 9. usurpant, Hinc Amos ait. Vidi Dñm stãtẽ super altare, & dixit, percute cardinẽ, & commoueantur superliminaria, auaritia.n.in capita omnium, & nouissimũ eorum in gladio interficiam, non erit fuga eis, q̃ fugerint. Quibus uerbis propheta euersionẽ templi per Romanos factã vaticinat᷑. Ait ergo, uidi Dñm stantem super altare, quasi instaret operi, dixitq;
Hiero. Theo. Rufin. ad prophetam, ut Hiero. vult, vel Angelo, ut Theodoretus, & Rufinus aiunt, vt percuteret cardinem templi, significans,
B templum ab imo esse euertendũ, & superliminaria currẽt cum oib. q̃ super illa erant. Sed q̃ nam tantorum malorum cã est? Sanè, ꝙ sequit᷑ auaritia in capite omnium. Auaritia, de qua sæpe carpit Iudęos Xp̃s, dominabit᷑ illi populo, ut patet Matt. 15. & 23. & Luc. 16. Propter il-
Mat. 15 & 23. Luc. 16 Lyra. lam denique Christum non receperunt, imo, & occiderunt. Quæ in capite omnium esse dr̃, hoc est in principib. ut exponit Lira, & iterlinealis. Quæ ẽt caput pro mẽte accipit, ac si diceret, auaritia est in mente oĩum. Vel phrasis hæc auaritia ĩ capite oĩum significat, auaritiã oib. fuisse dñatam oẽsq; uicisse. Nam scripturæ
Thre. 1 phrasi dr̃ uictor in capite esse, vt Threnorum 1. Facti sunt hostes eius in capite Manifeste vero testat᷑ sacerdotũ auaritiam, quod permittebant imo uolebant in tẽplo esse nummularios, vendẽtesque
C columbas, & alia similia propter ipsorũ lucrum, quod inde percipiebant. Sicut ergo vidit Amos Dñm adeo iratum, ut templum euerti faceret hac de causa, ita nunc eadem templum ingrediens, eiicit vendentes, & nummularios, cito post hoc euersurus funditus templum illud

Deinde hoc facto ostendit Dñs exemplar p̃latis, ac principibus, vt sciant, q̃uo se gerere debeant. Mansuetus ille venit, sedens super asinam, sed videns publica peccata illa passus nequaquam est, nec
A dissimulauit. Ita ergo prælatus mansuetus sit ad oẽs, sed p̃ctã publica tollant de medio, nec puluillos ponant sub cubitis p̃ctõrum. Ista se p̃stare ait Ps. In matutino interficiebã oẽs p̃ctõres terræ, vt disperderem de ciuitate Dñi oẽs operantes iniquitatẽ. Erat q̃dẽ Moyses mansuetissimus super oẽs, qui habitabant in terra nihilominus vidẽs populi idololatriam zelo succensus euaginat gladiũ, & idolatras percussit. Et Elias trucidat quadringẽtos sacerdotes Baal. Cũ mitteret De⁹ Ezechielẽ, ut populo p̃dicaret, p̃cipit, ut deuoret librũ in quo scriptæ erant lamẽtationes, & væ. nõ Alleluia. Vellent quidem hoies, ut prędicatores manducarẽt libros, in quib. Alleluia, ac dulcia continentur, sed non id Dñs uoluit. Hoc vero deplorabat Hier. cum ait. Stupor, & mirabilia facta sunt in terra, Prophetę prophetabãt mẽdatiũ, & sacerdotes applaudebant manibus suis, & populus meus dilexit talia, qd̃ igit᷑ fiet in nouissimo eius. Mirabilia dicit se vidisse maxima, ita, ut stupore hæreret. Sed quæ nã illa? Sanè, ꝙ prophetæ mendacia populo p̃dicarẽt, ac dicerent posse Deũ facile placari, necirã illius timendã, sed gaudẽdũ hominib. esse, q̃a Deus misericors, & benignus est, & viã cęli latã p̃dicãt. Sed quid ad hæc sacerdotes dicunt? Certè ipsi adeo crucis inimici sunt, vt plaudant manibus, ac dicant optimus prędicator est, qui vitia nostra non arguit, qui nos corã populo honorat, q̃ non lamentationes, vt Hieremias, sed dulcia proponit cantica, qui non fodit parietem ut Ezech. ut uideat, ac manifestet abominationes nostras. Hic princi pes noster esset debet qui tanq̃ Absalon nos cõplectit᷑ & osculatur, nõ Daniel, q̃ idola nr̃a euertit, qui draconem interficit. Non concionet᷑ apud nos Et. qui nos dicit principes Sodomæ, & Gomorrhæ populum, qui ait debere nos esse argentum probatũ, uersos tñ in scoriam esse. Nec etiam uolumus, ut nobis sit concionator Amos qui nobis dicit. Væ uobis, qui opulenti estis in Sion, optimates, capita populorũ ingredientes pompatice domum Israel, q̃ sepa-

Marginal notes (right column): Ps. 100 Ex. 32. 3. Reg. 19. Ezec. 3 Hier. 5 B C Esai. 1. Amos 6.

A separati estis in die mala, qui appropinquatis solio iniquitatis, qui dormitis in lectis eburneis, & lasciuitis in stratis vestris, qui comeditis agnum de grege, & vitulum de medio armenti, qui canitis ad uocem Psalterij. Non ista nobis placent cum.n. dicit prædicator, laute nos comedere, preciosis uestiri, argenti copiã congregare, pauperum curam a nobis non haberi, aspera nobis loquitur, ac dura, ille optimus est prædicator, qui ea tacet, & uitia dissimulat, nosque Plaudat. Nolumus prædicatorem Sophoniam,
Soph. 1 qui statim Dei iudiciũ proponit, dicens. Scrutabor Hierusalem in lucernis, dicit non profuturas diuitias in die vltionis. Eadem ratione repulsus est Christus a Pharisæis, quia templum ingreditur,
B ac flagellum facit, vt vitia corrigat. Non ista eis placent.

Sed iam literam Euangelii explicemus, in qua ea, quæ diximus, manifesta
Age. 2. reddentur. (Cum intrasset Iesus Hiero-
Ps. 17. solymam, commota est uniuersa ciuitas dicens, quis est hic?) Cum Iesus mundũ intrauit, commotus est uniuersus mundus. Sic.n. Aggeus ait. Adhuc modicum & ego commouebo cęlum, & terrã, mare, & aridam, & mouebo oẽs gentes, & veniet desideratus cunctis gentibus. Et Psaltes ait: Vidit, & commota est terra, montes sicut cera fluxerunt a facie Domini, Maxima profecto commotio fa-
Luc. 2. cta in mundo est Christo in illum intrãte. Celi quidem moti sunt, præ lætitia gestientes, videntes Deũ hominem factũ, cum facta est cũ Angelo multitudo militiæ cęlestis laudantium Deum. Terra
C et mota est, primum bellis innumeris, q̃ præcesserunt Christi aduentum, & descriptionem factam ab Augusto & aliis pluribus illius temporis mirabilib. Demum commota est vniuersa terra idolis deiectis. Iudæis reprobatis, gentibus ad Deum conuersis, sole obscurato, ter-
Exo. 16 ra tremente, mortuis resurgentibus. Et mundus tũc merito dixit. (Qui est his?) Si.n. Manna de cęlo descendente dixit Iudæi, quid est hoc? Quid mirũ, si Christo descendente, dicat mundus, quis est hic, qui tãta operatur? Quidã, ut in Acti-

bus dr, dicebant, quæ nam doctrina hęc A
noua? Non est mirum quia Christus hõ Act. 17
nouus est, & oĩa, quæ ad eum pertinent, noua sunt, & super omnem naturam, & & ideo miratur uniuersa natura. Cum Salomon apparuit sapientia præditus, mirantur omnes, & ad eum uidendum vndique confluunt. Sed ecce plus quam Salomon hic: ille tanquam de terra, de terra loquitur, sed qui de cęlo uenit, cęlestia loquitur. Cum videat mundus, naturæ leges innouari, uirginem parere, dæmonia exire ab hominibus, diuitias cõtemni, an non merito dicat, quis est his? Et hac ratione infideles peccant, vidẽtes tot ueritatis testimonia, nec interrogantes quis est hic? si.n. interrogarent, discerent utique & Christum Agnoscerent.

Sicut ergo mundus cõmotus est Chri- B
sto in illum intrante, & nũc Hierosolyma, ita cum in animam ingreditur, cum mouetur uniuersa ciuitas. Hinc Ps. Cõ-
turbata sunt ossa mea, & aĩa mea turba- Psal. 6
ta est valde. Sæpe etiã repetit: Cor meũ conturbatum est. Tunc.n. committitur pugna inter Christum, & fortem armatum, & eius uasa diripiuntur. Tunc Dagon in terram deiicitur coram arca, tũc vetus homo moritur, & nouus resurgit, quo pacto non turbetur cor, ac dicat, qs hic tantarum nouitatum author? Sic enim Paulus deiectus in terram ait, quis Acto 9
es dñe? Eijcit tunc a templo suo Christus vendentes, ac ementes, nummulariosq;, qui superfluas mundi curas, & solicitudinem temporalium a corde tollit quid mirum, si cõmouetur cor? Sed forsan ais. Cum ego ad Deum conuertor non sentio hanc commotionem. Ita sa- C
ne pluribus accidit, sed hi iure dubitare possunt, an pleno corde ad Deũ conuertantur. Audi uer in Deum conuersionẽ ab ipso descriptam, Scindite corda ue-
stra, ait Ioel. Et Psaltes. Sacrificiũ Deo Ioel 2.
spiritus contribulatus, cor contritũ, & Ps. 50.
humiliatum Deus non despicies. Et ite- Psal. 37
rum. Laboraui in gemitu meo, laua- Euse.
bo per singulas noctes lectum meum, lachrymis meis stratum meum rigabo. Eusebi⁹ Emissenus homilia quinta ait. Multo opus est gemitu, multo fletu, multo

A multo dolore cordis ad sanandos ipsius cordis dolores. Qui ergo uidet cor suum integrú esse, nó contritú, cur nó timeat? Si cor non commouetur, Christus ciuitatem non intrauit. Multa cura adhiberi solet à fidelibus, cum confiteri disponuntur, vt examen peccatorum faciant, & iure id quidé: sed pauca, aut nulla adhiberi solet in eo, quod est præcipuum, in mutatione, scilicet, cordis, in contritione, ac firmo proposito nouę uiæ inchoandæ. Hoc.n. est, quod hominem nouum reddit, sicut de Saule dictum est. Insiliet in te spiritus domini, & mutaberis in virum alterum, quia tantum efficit mutationem hic diuinus spiritus in homine, vt alter vir appareat, ut iure dici possit.

1. Reg. 10.

Ps. 76.

B Hæc mutatio dexteræ excelsi. In vero pœnitente illud efficitur, quod Ps. ait. Intonuit de cœlo Dominus, & altissimus dedit vocem suam, grando, & carbones ignis, & apparuerunt fontes aquarum, &c. Accidit enim, quod viatori accidere solet noctu uiam agenti, qui in spelunca quiescit, sed mane luce perfusa spelunca, videt se inter serpentes commorantem, ac fugit indeterritus, nec illuc reuertetur unquam, expauescit enim, quod viuus inde prodierit. Sic quasi a facie colubri fugit peccatum, qui diuina luce perfusus est, & qui in tenebris ambulans in peccato diu iacuit, inde surgit, & nullus eum reducere poterit in peccatum, uel in peccati occasionem, quia diuina luce periculum suum uidit. Qui vero hanc in se non experitur mutationem, ac commotionem, sed facile redit per viam publicam, in qua ei peccat, occasio est, non plene uidit animæ suæ periculum.

Ps. 17.

Simile

C (Intrauit Iesus in templum.) Quasi in domum suam uenit in templum est enim domus Dei, & sicut tu cum uenis in ciuitatem, ad domum tuam primam diuertis, ita Iesus Hierosolymam veniens ad templum diuertit. Simul vt nos doceat illud frequentare, ac reuereri. In eo autem (Accesserunt ad eum cœci, & claudi, & sanauit eos.) Vt se ostenderet Messiam, ea perfecit, quæ Esa. prædixerat. Tunc aperientur oculi cœcorum, & aures surdorum patebunt.

Esa. 30

A Tunc saliet sicut coruus claudus. (Pharisæi indignati sunt.) Chry. ait. Quando columna recta est, licet pondus superponas, non decidit, imo firmius stat, si vero inclinata sit; facile cadit, Ita diligentibus Deum omnia cooperantur in bonum, ex omnibus sibi fructum colligit. At vero Pharisæi, & scribæ columnæ erant inclinatæ, iuxta illud Psalmi, quemadmodum patres eorum conuersi sunt in arcum prauum, ideo licet beneficia Deus eis superimponere, ipsi inclinabantur magis in malum. Multi enim similes araneis sunt, quæ in venenum omnia vertunt, ex omnibus perniciem sibi colligunt, etiam ex Dei misericordia, An ignoras, quod benignitas Dei ad pœnitentiam te expectat? tu autem secundum duritiam tuam, & impœnitens cor, thesaurizias tibi iram in die irę.

Simile Chry.

Ps. 77.

B (Relictis illis, abijt foras.) Quasi desperatos eos deserit cœlestis medicus videns nulla medicina adhibita, eos proficere. Hinc Esaias. In quo percutiam vos ultra addentes pręuaricationem? Si cum flagellatur seruus, quia facinus commisit, illud tunc iterum committit, qualis erit correctionis spes? Ideo Hieremias ait. Frustra multiplicas medicamina, sanitas non erit tibi. Cauendum homini maxime est, ne a Deo relinquatur, ac deseratur, tunc enim mors animæ prima est, cui secunda mors succedit ęterna. Et ideo mouet. Erudire Hierusalem, ne forte recedat anima mea a te, & ponam te terram desertam. Nullum verbum durius, quam recedere Deum ab homine, hoc verbum est asperum, ac pertimescendum, &c.

Ro. 1.

Hie. 49

Hier. 6

C

A

Feria quarta post Dominicam Primam Quadragesimæ.

The. Generatio praua, & adultera signum quærit, & signum non dabitur ei, nisi signum Ionæ Prophetæ, &c. Mat. 12.

Signorum genera plura sunt alia signa pacti, vt arcus datus Noe, circuncisio Abrahæ, alia timoris, qualia erunt in sole, luna, & stellis, alia spei, & misericordiæ, cuiusmodi plurima signa dominus mundo dedit, sed omnium maximum Maria est, de qua dicitur, signum ma-
Apo.12 gnum apparuit in cœlo, mulier amicta
Esai.7. Sole. Et Esa. dabit Dominus ipse vobis
Ephrē. signum, ecce virgo concipiet. Vnde san-
B ctissimus Ephrem, eam salutat, aue præstantissimum orbis terræ miraculum. Vt ergo alijs Christi Domini signis in salutem nostram vti nouerimus, Mariam adeamus, vt nobis gratiam impetret.

Cum habitus, qui in intellectu sunt, voluntate non soleant indigere, tamen fides, quæ in ipso est, uoluntate eget, sine qua, ut oportet, non credimus. Inde
Augu. Augu. sine uoluntate intellectus oīa pōt credere, verò non pōt, potest quidem intellectus sine voluntatis auxilio scientias adquirere, demonstrationes efficere, opinari, sed reb. fidei assentiri, ut dēt, nequaquam. Cum.n. ea, quæ fide proponuntur, altissima sint, nec euidenti ratione demonstrentur, & maxima firmitate credi oportet, necessarium est auxilium
C voluntatis, quæ in captiuitatem redigat intellectum in obsequium Christi ad fidem ergo necessaria est pia uoluntatis affectio in proponentem credenda. Ex quo sequitur firmissimam esse fidem in intellectu, quando est charitas in uoluntate, tunc enim maxima pia affectio sicut cum diligimus ex corde doctorē, maxime assentimur eius dictis, & sententię si vero charitas absit, fides quidem manere potest, quia aliqua pia affectio adhuc durare potest, sed debilis, & informis similisque molæ iam ex carnificatę, cum verò omnis pia affectio discesserit, fides omnino perit. Hoc scribis, & Pharisæis contigerat, qui nulla pia affectione erga Christum præditi erant, ideoque ei nequaquam fidem adhibebant, sed visis pluribus signis, nunc denuo signa petunt. Iudæi signa petunt, Græci 1.Co.1
sapientiam quærunt, quia nulla pia affectione uoluntatis iuuantur, ut credant. Multa quidem viderant, & audierant, Heb.4
sed eis contingit illud Pauli, nō profuit eis sermo auditus non admistus fidei, .i. non creditus, dicitur uero non admistus fidei, ut ibi uocat D. Th. q a sicut ex D.Th.
intellectu, & intellectu fit vnum, ita ex corde credentis, & ipse fide formata fit vnum ijs, vero scribis illud contigerat, Da. 29
quod eorum patribus cōtigisse Moyses ait, uos vidistis vniuersa, quæ fecit Dñs coram vobis in terra Aegypti Pharao- B
ni, signa illa, portentaq; ingentia, & non dedit uobis dñs cor intelligens, & oculos uidentes, & aures, quæ possent audire vsque in præsentem diem. Quod si cor intelligens, & oculos uidentes quis non habeat, licet innumera videat mirabi- Simile
lia, non proficiet. Similisque efficietur ei, qui in triclinium regis intraret, vbi vniuersa prætiosa sunt, sed oculi ei claude- Exo.7.
rentur, ne eis frui possit inspectis. Stupenda mirabilia vidit Pharao, quę Moyses coram eo patrauit, ad quem miranda illa verba Deus dicit, ecce constitui te Deum Pharaonis, sed ea omnia intuitus est corde non intelligente, sed duro, atque adeo, ut ea calumniaretur, inspexit, uocans magos, qui similia patra- Ioan.5
rent, & nihilo melior factus est. Sic scribæ, & Pharisæi diuina Christi verba au- C
dierant, & opera uiderant, de quibus dictum est, si opera non fecissem in eis, quę nemo alius fecit, sed cor intelligens non habuerunt, ideo tantum abest, vt signis Ioā.15
visis proficiat, vt inde ansam, ac occasionem caperent Christum crucifigen- 1.Reg 18.
di, dicētes, quid facimus, quia hic homo multa signa facit. Sicut enim multa præclara obsequia præstabat Dauid Sauli, sed nunquam rectis oculis illum aspiciebat pro sua mala voluntate, sic se cum Chrō domino Pharisęi, & scribę gerebant, qui nūc aiunt, (volumus a te signū videre)

A videre.)Sed imitatores suos nunc habēt Scribæ,& Pharisæi, qui etiam signa petūt,sed quinam illi sunt? illi certe,qui ex corde iniquitatē diligunt,exterius quidē speciem pietatis habentes, sed interius virtutē eius abnegātes,& signa petūt, nō vt conuertātur,sed ut iniquitatis,& peccati sui excusationem prætendant, dicūt .n. velim ego iust⁹ esse,& si eis dicas,cur ergo non es? aiunt,debilis, infirmu sque sum,& si Deus in me signum,ac miraculum non faciat, nihil unquam proficiā. Hi signum petunt,non ut iniquitatē relinquant,diligunt.n.magis tenebras, q̄ lucem,sed ut hāc pctō excusationem inueniāt.ve' si a pctis eis recedēdū eēt, vellēt sine vllo labore, ac difficultate id effici, vellent aliquem mortuorū eis apparere. Hñt Moysen,dictum est diuiti,tibi uerò simile dr,habes Xp̄m;signum Ionæ,nec aliud signum hinc simile expectari pōt. Xp̄s tibi ergo in cruce est,in eo tibi uires sunt,si eo vti velis?¦Quod si signum hoc probè inspicere noueris,licet duritia lapidem imiteris, confringeris tñ, lapides Xp̄o in cruce posito fracti sunt. Atteñde in hoc signo Ionæ,in Xp̄o in cruce posito,q̄ sit malum pcm̄,cum Xp̄m dn̄m tātis miserijs,ac dolorib. repleuerit,& sic in eum ira patris deseuierit,quia se mediū opposuit inter patrem,& hoīes. Mirabile planè illud,quod Daniel memoriç prodidit in statua effectum,ut quamlibet esset magna,atque præclara,paruulo lapide contrita,& in cinerem uersa est. Sed in Ionæ signo mirabilius aliquid uidebis attende Deum maximum,infinitum,oīpotentem,qui tñ paruo ictu pomi ab Adamo surrepti percussus,contritus est,& mortuus,an non hoc stupendū amplius, quam statuam euersam? an non hinc nobis timendum si peccato locum damus. Quod si tanta Ira non molliris,adhuc in hoc Ionæ signo ignis amoris est ingens, ut liquefias,quamuis æs sis. Attende infinitum Christi amorem,ne in te deseuiret diuina ultio,ne gladius Dei te configeret,illa se medium posuit,& gladii, ictum suscepit, & uitam dedit, ac sanguinem, vt tu viuas. Cuius vt amoris vim intelligas,hoc utar exemplo. Gra-

B

Dan. 3.

C

uissime Petrum læsisti, qui merito tibi inimicus est, uitam tibi eripiat meritus; qui tamen adeo benignus,& misericors est, sic te diligit; ut uidens Ioan.inimicum tuum te confodere : ac omnino interimere,ipse licet læsus,& offensus à te, opponit se medium , & ne tu feriaris: plura ille uulnera recipit ne uitam amittas, suam libenter pro te exponit . An hunc poteris odio prosequi, an poteris contra illum gladium leuare? an poteris cum Ioan. tibi inimico fœdus inire, ut ambo Petrum tam tui dilectorem, & defensorem interficiatis? nunquam id in mundo uisum est facinus? Sed ecce illud tu perpetras, grauiter in Christum peccasti, grauiter eum læseras,ac offenderas, ille uero adeo tui amans extitit, adeo bonus natura sua, ut cum uideret dœmones inimicos tuos pugnare in te, licet inimicus tu illi esses,ipse tamen tui amantissimus, pugnauit pro te contra dœmones, sanguinem pro te fudit, liberauit te; vt vero nunc cùm dœmone pactum inis, cum morte fœdus paciceris,ut Christum denuo occidas,& dęmonem iuues, ut Christum interficias. O hominum ingratissime, & scelestissime,quo corde tātum perpetras facinus? tantam proditionem moliris? Si hoc signum aliud non dabitur tibi, super hoc .n. nullum est,nec uero esse pōt. Alii etiā peccatores signa petunt,ut in Deum redeant,qui.s.putant se fame conficiendos si Deo adhæreant,uellentque, signo aut miraculo a Deo pasci, hi etiam dicunt. (volumus a te signum uidere.)Inquire a latrone,a meretrice,ab usurario,qua ratione innumera peccata committat, & dicet tibi,si hoc non egero,fame peream datu mihi cibum,& non peccabo. His uero sic sapiens loquitur: sentite de domino in bonitate, & in simplicitate cordis quærite illum,quoniam inuenitur ab his qui non tentant illum, apparet autem eis, qui fidem habent in illum. An tu Deum peruersum putas,& mali ingenij esse? pascet te inimicum, & derelinquet filium? an tu sentis de Deo in bonitate? uere apparet his,qui fidem habent in illum, Ionas ei inobediens est, quia putat cum

A Simile

B

C

Sap. 1

A cum adeo bonum, ut continuo ignoscat Niniuitis, tu eum offendis, non credens adeo bonum esse, vt tuæ accurrat necessitati. Sed ais, petiui ab eo aliqñ tpalia, nec mihi continuo accurrit, sine dubio dabit si velis primum quærere regnum Dei, & iustitiam eius, sed aliqñ paulisper differt non ut neget, sed ut commodiori, ac conuenitori tempore concedat, Quemadmodum mater paruulo filio infirmanti, & aquam petenti, non statim cocedit nec.n. illi expedit, cũ expediens fuerit, dabit, interim tamen profert filio pretiosa quæque, aurea, & gemmas, vt eis delectetur, dum tps adest, quo ei aquam optatam sine vllo discrimine donet? Sed sæpe tpalia a Deo petis, q̃ nunc tibi non expediũt differt Deus in tps conueniens, interim spũalia tibi bona concedit, q̃ pretiosiora sunt. Si ergo signum quæris, quo certus fis tpalia tibi danda, cum tibi fuerit expediens, en signum Ionæ, quo de hac re certus esse poteris. Audi Paul. ex hoc signo illud colligentem. Qui proprio filio suo non pepercit, sed pro nobis oib. tradidit illum, qũo non cum illo oĩa nobis donauit? Adeo certus de hac re hoc signo Paulus redditus erat, ut non donanda dicat, sed donata, non ait donabit, sed donauit, qui sanguinem, & uitam tibi dedit, qui semetipsum in diuinissimo Eucharistiæ sacro tradit, quo pacto tpalia uilia, & nihil negabit? signo Ionæ certos nos reddidit. Sed hi, quos huc vsque diximus, similes Pharisæi sunt peccatores signa petentes. alij vero sunt pij, qui etiam signa petunt, quib. et̃ signo Ionę satisfaciendum nobis est. Aliqui.n. sunt q bus peccati deformitatem Deus aperuit, ac manifestam fecit. Cum delectatione peccati facies operitur, non ita deformis apparet, fucus.n. illud ornat, at uero cum Deus ipsum peccatum ostendit homini, ut in se est, abominandum omnino apparet, & nihil eo turpius excogitari pôt, cũ que illud anima in se uideat, deficere solet, ac pene examinari, quasi ille, qui lethale in se videt vulnus tumens, non circunligatum, nec fotum oleo, dicitq; cum Psa. dereliquit me virtus mea, & lumen oculorum meorum, & ipsum nõ est me

Simile

Rom. 8

C

Psa. 37

cum, & cum se uideat indignam diuino auxilio putat sibi concedendum non esse. Cui si dixeris, Deus tibi aderit, en pauca dicit, qua in re illud ego uidebo? vnde certus reddat diuinum mihi affuturum auxilium? hoc est, volumus a te signum videre. Hinc dicam, signum illud datum Ionæ prophetæ, quod adeo magnum est ut simile excogitari nequaquam possit traditus est pp delicta nostra, resurrexit pp iustificationem nrãm. Quid.n. dubitari potest nobis affuturũ auxilium ab eo, qui ut nobis auxilio esset, uitã dedit? Sed ais, nõ mereor hoc auxilium, ita est, nõ mereris, nec prima gratia merito tuo concedenda est, sed Christi dñi, alias gratia nõ esset, eam tibi concedendam, si velis, ostendit manifeste signum Ionæ. Qd quantum sit signum ex alio minori colliges signo, plorat Lazari cã, & dicũt Pharisæi, ecce, qũo diligeb. t eum si solum Lacrymas fundere signum est amoris in lazarum, qui peccatorem obstinatum repsentat, quodnam erit signum in cruce lacrymas fundere, & sanguinis riuos? an non hoc signũ immensi amoris? satis est hoc signum, ut oẽm auferat timorem, ac pusillanimitatem, & cũ dœmonẽ te trepidare fecerit dicẽs, te a Deo derelinquẽdum, memorare huius signi, quo animũ viresq; recipias. Hoc signum Deus mundo dedit, quo certus esset non ultra futurũ diluuĩi dissipans terrã; ponam, ait arcum meũ in nubib. & recordabor fœderis mei uobiscum, &c. Sed Ecclesiæ concessus est arcus alter insignior, cuius ille figura fuit, q Xps est dñs. Efficit.n. cælestis arcus, cũ umbrosa q̃dã, & opaca nubes imbriũq; minutissimis aspera guttulis solis se e regione opponens, sic illã inuadit, ac variè sua luce afficit, ut recepto in nube lumine, posteaq; refacto, uarijs tum colorib. suffundat, tum pcipue puniceo, viridi, purpureoq; notet. In quo quis non uideat expressam esse imag. huius diuini arcus, in quo ęternum illud diuini verbi lumen ab splendidissimo illo sole, totiusque diuinitatis fonte iam inde ab omni æternitate gñatum, in humani corporis artibus quasi in opaca, & umbrosa nube receptum est? Quis prętereã non ani-

A

B

Rom. 4

Ioan. 1

C

Gen. 9.

A animaduertat, in tãta illius arcus diuersitate colorũ adumbratam fuisse, nec sanè leuiter humanæ naturæ pulchritudinẽ, ac cœlestiũ illã, diuinorũq; munerum varietatẽ, qua suis, vt coloribus ornanda erat, cum illam sibi Deus copularet, atq; coniungeret? Christus ergo dñs in cruce arcus est, quem inspiciens pr̃ placatur humano generi, & libẽter peccatori ignoscit ob mediatorem talem, ne uerò adinuentionem hanc meam putetis, audite

El. 54. Deum ipsum per prophetã hoc apertissimis uerbis ostendentem. Sicut in dieb. Noè istud mihi est, cui iuraui, ne inducerem aquas diluuij vltra super terram, sic iuraui, ut nõ irascar tibi, & nõ increpẽte, montes.n. cõmouebũtur, & colles

B cõtremiscẽt, mia aũt mea non recedat a te, & fœdus pacis meæ non mouebitur, dixit miserator tu^9 dñs, paupercula paupertate conuulsa absque ulla consolatione. En loquitur dñs aiæ pu illę, pauperi, conuulsæ, sicut ait in diebus Noæ, iuraui non dissipare amplius terram, & huius dedi signum cœli arcum, ita nunc iuraui, miam meam non tibi defuturam ut huius signum Christus dñs est verus arcus

Ecc. 43 cœlestis signum Ionæ. Quod cum ita sit meritò nos Sapiens monet, uide arcum, & benedic eum, qui fecit illũ, va'de speciosus est in splendore suo. Multa Deus dedit signa miæ suæ in eum, qui ad eum conuertitur, ut in prodigiũ, sed super oĩa signa, signũ est Ionæ, arcus cœlestis Xp̃s, quo dato signo, iam fas non est dubitare de hac re. Antequã hoc signũ mũdo daretur, loquit̃ Deus ꝑ propthetã populo suo, dic, ait, ad domũ Israel, sic loquuti estis,

C dicentes, iniquitates nr̃æ, & peccata nostra sup nos sunt, & in ipsis nos tabescimus, quõ ergo viuere poterimus? Dic ad

Ez. 33. eos, viuo ergo dicit dñs Deus, nolo mortem impij, sed ut conuertatur impius a via sua, & viuat, conuertimini a vijs uestris pessimis, & quare moriemini dom^9 Israel? Si hæc dominus dicebat, cum signum Ionæ non aderat, nisi spe, nũc qñ re ipsa datum est, quis desperet? Signum ergo tibi datum hoc est libertatis tuæ, si

Es. 7. cut Achaz datum est, dominus dabit uobis signum, ecce virgo concipiet, &c.

Alij ẽt pij signũ petunt, hi, scilicet, qui viã Dei ingressi sunt, sed medio ĩ itinere tempestas ingruit, tentatio adest. Deus quæ abesse vr̃, longeq; recessisse, & ideo animũ deponunt, putantq; se a Deo derelictos, nec eos ministros habere uelle. Quib. si dicas, viriliter agite, & confortetur cor uestrũ. Deus vobis adest, si sperauer itis in eũ, illi dicũt, quã in re illud ego uidebo? hi ẽt dicũt, (Volumus a te signum videre.) Quib. nos dicimus, summũ huius rei signũ eis datũ in signo Ionę prophetæ. Audi rõnẽ te constringentẽ, tãta fuit bonitas, ac amor in Christo dño, ut te inimicum sanguine suso redemerit, te vocauerit, & iustificauerit, & nũc cũ amicus illius es, te deseret? Atten- Ionę 3.

de fiduciã Ionæ, cum esset in ventre cęti, & ego dixi, abiectus sum a cõspecto oculorum tuorũ, verunt rursus uidebo tẽplũ sanctũ tuũ. Cũ a bel.a deuoratus in ꝓfundũ maris descendisset, hæc, orauit, sperauit, & obtinuit, tu ergo spera in domino, fac bonitatẽ, uidebis iterũ faciem eius cum iubilo, ipse.n. deducit ad inferos, & reducit qui, post tempestatẽ, tranquillũ facit, & post fletum exultationẽ infundit. Sed ais, derelictus nũc sum, sit ita, in cruce nũc es, sed post crucẽ resurrectio est. Hoc signum Ionæ loquit̃, ne ergo similis sis Israeli, quẽ a seruitute Aegypriaca dñs liberauerat ĩ manu potenti, & cum in deserto esset, uiso aliquo discrimine cõtinuo putat. se a Deo derelictũ, & in desertũ eductũ, ut ibi pereat. Si te dñs odio ꝓsequeretur, relinqueret captiuũ in dęmonum ptãte, eripuit te de ptãte tenebrarum, diligit ergo te, & si in cruce ponit, continuo resurgere faciet. C

Sed ais, oblit^9 est mei Deus, sic loquebatur Sion, ut Es. ait dixit Siõ, dereliqt me dñs, dñs oblitus est mei. Sed audi respondentẽ dñm, nunquid obliuisci potest mulier infantem suũ ut nõ misereatur filio uteri sui? & si illa oblita fuerit, ego non obliuiscar tui, in manibus meis scripsi te. Quæ vltima verba nunc in signo Ionæ ueritati oĩno reddita sunt, in cruce.n. scripsi nos in manibus, ubi calamus, clauifuere, atramentum uero sanguis. Es. 49.

Sicut ergo petentib. signũ Pharisæis, mors,

A mors,& resurrectio Xpi supremũ signũ datur,ita oib. fidelib. supremũ signũ Chri mors,& resurrectio ẽ. In quib. ẽt verbis. (signũ nõ dabit ei nisi signũ Ionę,)aduertẽda maximè diuina bonitas plus præstãs,quã petat,& meliora,q̃ a nobis optẽtur. Petunt hi signum,ut Lucas explicat de cęlo,vanũ aliqd pstigiũ,vel ignẽ forte descendere, qui eos combureret, nõ hoc signũ illis pstat,sed quod illud conuenientissimũ est. Sicut petit puer a patre ignẽ,
Simile aut gladiũ, & dat illi panẽ,aut pomum. Saluator Chrs dñs est, nescit nisi signa salutis dare. Petierũt aliqñ discipuli hoc signum de cælo ignem descendere,quod hodie hi petunt, ignem. s. in Samaritas venire quibus Christus dñs respondit,
B nescitis,cuius spiritus sitis,filius hoĩs nõ
Luc. 12 venit aĩas perdere,sed saluare. Ostendit ẽt Chrs dñs, super abundantius ipsum facere, quã petimus,aut intelligimus,petebãt hi signũ de cęlo, Chrs vero eis concedit signũ diuinũ, signum de Deo ipso, mortẽ,& resurrectionẽ Dei. Qñ ergo a Deo petis,quod tibi coueniẽs est, tribuit ille,si panẽ petis, nõ lapidẽ accipies,si piscem,non scorpionẽ,& ampliora recipis quã ore, si uero petas, q̃ noxia tibi sunt, nõ ea pater cęlestis concedit, sed eorum loco ea dat,quæ tibi proficua sunt,& nõ
Esa. 7. petenti bona plura concedit vt Achaz.

Adijci vero Chrs. (Viri Niniuitę surgent in iudicio, &c.) In iudicio oĩa pctã damnanda sunt a iustis, aliqua uero ita sunt a rõne aliena, ut non solum a iustis damnanda sint, sed ẽt a peccatorib. qui irridebũt illas,qui ea perpetrarunt,quia corũ comparatione ẽt impij iusti appare
C bunt, Tale pctm̃ horũ Phariseorũ erat, in quos Niniuitæ,& regina Austri consurget,& eos condemnabit. De quibus
Psal. 2. manifeste loquitur Ps. dicens, principes conuenerunt in vnum aduersus domi-
Prou. 1 nũ,& aduersus Christũ eius,qui habitat in cęlis irridebit eos,& dñs subsannabit eos,Irridendi , & subsannandi hi sunt. De similibus ẽt loquitur diuina Sapientia , despexistis omne consilium meum, & increpationes meas neglexistis , ego quoque in interitu uestro ridebo , & subsannabo,cũ uobis id, qđ timebatis,aduenerit. Et Psal.tu dñe deridebis eos , & ad A
nihilum deduces oẽs gentes. Hæc irrisio Psa. 58
& subsãnatio metaphorice Deo tribuitur, sicut reliqua ad corpus spectãtia, vt seueritas diuinę iustitiæ,& punitionis expri- Gen. 6.
matur,qui cũ adeo sit misericors,ut de leturus hominẽ, tangi dicatur dolore cordis intrinsecus , vult.n. oẽs saluos fieri,aliquorũ tñ criminib. sic irritatur,ut læsa patiẽtia,& in furorẽ versa,irrideat, ac subsannet impios , dũ igni æterno tradunt. Crudelis iudicaretur nũc princeps ille,qui adstãs neci malefactoris rideret, irrideretq;, ac subsannaret morientẽ, sed Deus absq; crudelitate id faciet,Tanta est aliquorũ criminũ malitia,ut illud commereantur. Irritio ore fit subsannatio naso,ut notant Aug. & Hier. qa sanna significat sonitũ nariũ, inde subsannare, August. Hiero.
ꝙ est aliqd amplius quã irridere. Deus B
verò aliquos pctõres,& irridere,& subsannare dr,qa illos irridẽdos,& subsannandos pponit alijs. Oẽs ergo tum isti, tũ pctõres irridebũt in iudicio aliquos , & condẽnabũt eos. Irridẽdi profecto,& subsannãdi Scribæ,& Pharisæi sũt legis doctores,qui Chrm repulerunt,& signa a ii postulabant. Sed irridẽdus,& codẽnandus Christianus a paganis est, dicẽtibus illud ꝙ Chrs dñs ait: uæ tibi Corozain,vę tibi Bethsaida,qa si in Tyro,& Mat. 11
Sidone factæ fuissent virtutes,q̃ in te factæ sunt olim in cinere, & cilicio pnĩam egissent. Si nobis Euãgeliũ Chri pdicatũ esset,ut tibi,si sacra habuissemus quæ tu habuisti,opa pstantiora, quã tu,pstitissemus. Tũc super eũ ridebunt & dicẽt ecce hõ,q nõ posuit Deũ adiutorẽ suum, Psa. 51
sed sperauit in multitudine diuitiarum, C
suarũ. An nõ merito ridebit latro,Iudã, Magdalena,Pharisęi,Publicanus, Pharisæu,secularis,clericũ,paup,diuitẽ eum cõtemnentẽ: Vere diues draco tunc erit, Ps. 103
quẽ formasti,ad illudẽdũ ei,& quemadmodũ Philistæi irridebãt Sãpsonẽ ligatũ,& cæcũ, q fortissimus cũ esset ab infirma Dalida superatus est, hic plurimi irridendi in iudicio sũt, q cũ Dei gra fortissimi essent , ab infirma sensualitate a re minima superati sunt. Sic ẽt irridendi sunt q p minimis,vel forsan nihilo Deũ

relin-

A reliquerunt, sicut Esau, qui pro lentibus primogenituram vendidit. Caue ergo ti
Ioa.25 bi, ne tunc a Deo Ang. iustis, & peccatorib. insurgentib. in te irridearis. Sed eos, qui pœnituerunt, viros vocat, (viri ait Niniuitæ.) Nomen hoc, vir, in diuina scriptura nomen est honoris, ac dignitatis. Sic loquitur dñs ad Iob, accinge sicut vir lumbos tuos. viros ergo Niniuitas dicit, quia uiriliter fecerunt, dum pniam egerunt, & Israeli pferuntur. Nihil sic pctorẽ honorare põt, ac pnia. Adeo honorabiles pnia fecit, ut Magdalenę lachrymas in vniuerso mundo prædicari Xps uoluerit, & Petrum ecclesiæ petram fecit, & Paul. vas electionis, & iõ prodig⁹ induit
Ex.24. stola: donat annulo, & in maximo honore hẽ. Hinc Exo.24. viderunt, ait, Deum Israel sub pedib. eius, quasi opus lapidis
B Saphrini, & quasi cęlum cũ serenum est,
Oleas. Oleaster ait, Saphiros illos significare lateres, quos Israel cõfecerat in Aegypto, honori. n. Deus suorum pniam, & laborem habebat, & in lapides ptiosos mutauerat lateres illos, in quibus afflicti fuerãt cõficiendis, Deo. n. conueniens in aĩa thronus conficitur ex laboribus pniæ, q Deo lapides sunt pretiosi. Viri ergo fortes sunt, qui pniæ opera pstant, & hi surgent in iudicio contra impenitentes, & condemnabunt eos, dicentes, accede huc impęnitens pctõr, qua rõne pniam pctõrum non fecisti? mihi pdicauit Ionas, ti-
C bi uerò Xps dñs, nouissime. n. loquutus est uobis pater in filio, & ego una concione credidit Ione, tu innumeras audisticõciones, ego sacrã, quibus iuuaret non habui, tu uero habuisti, ego dubius eram an mihi Deus ignosceret, forsitan, dixi conuertetur Deus, tu certus eras de venia, si infirmus fuisti, ego quoque infirmus e-
Simile ram. Vere omnis iniquitas oppilabit os suum. Qualis tibi tunc dolor erit, cum multi ab oriente, & occidente veniẽt, & recumbent cum Abraham, Isaac, & Iacob, & tu filius regni reijcieris in tene-
Luc.18 bras exteriores? cum videris plures Indos regnum intrare cęlorũ, & tu audias nescio uos. Nunc quidem dolorem non sentis aliqñ, sicut. n. qui bello decertat, licet plura vulnera passus sit, calore vrgente non sentit, sed cum deinde uulnera refrigerint, dolet, ita nunc innumeris vulnerib. lethalib. aĩa tua confossa est, sed calore concupiscentiæ urgente, sensus tibi eorum non est, veniet dies iudicij cũ ab oĩb. irrisus, & condemnatus doleas. Sed regina Austri surget in iudicio, & condẽnabit gñationem hanc, quia cum illa tãto labore a finibus terræ uenerit, ut audiret sapientiam Salomonis, illi non audierũt, plusquam Salomonem inter eos uersantẽ. Quod maxime, condemnabit ĩ iudicio pctorẽ, est sũma facilitas, qua gloriam consequi, ac gfam potuit, illi. n. offerebatur gfa gratis, gloria pro paruo labore, quę quia pstare no'uit, tñ bonum assequutus non est. Cum gfa, ac gloria tam B
sublimes essent. Potuit Deus ardua, ac difficillima ab homine petere, vt illas cõcederet, at parua petit, venite, ait, propheta, emite absq; argento, & absq; ulla cõmutationem uinum, & lac. Hæc ergo tã parua hoiem non pstitisse, eum inexcusabilem reddet, uerè mandata eius grauia non sunt, vt Io. ait. Hoc in excusabilem Esa.55
A damum reddidit, cui facillimum quid Deus pceperat, ne. s. ex uno ligno commederet. Hinc Deut.30. mandatũ hoc, 1.Io.5.
φ ego pcipio tibi hodie, non supra te est, Gen.2.
nec procul positum, nec in cęlo situm ut Deut.
possis dicere, quis ualet in cælum ascendere, ut deferat illud ad nos, ut audiam⁹, 30.
atque opere compleamus, neq; transmare positum, vt causeris, & dicas, quis ex C
nobis poterit trãsfretare, & illud ad nos usque deferre? sed iuxta te est sermo valde in ore tuo, & in corde tuo; ut facias, illum. Cum non sint condignæ passiones Rom.8
huius tpis ad futuram gloriam, q̃ reuelabitur in nobis, posset a te Deus exigere omnium martyrum tormenta, cum thesaurus cælestis immensus sit, & ei collati oẽs terræ thesauri arena sint exigua, iure a te postulare Deus posset omnes labores, quos in acquirendis thesauris omnes homines sustinent, & tamen parum
quid à te petitur, qua ratione illud negare poteris? Si rem grandem tibi dixisset Sap.7.
propheta, profecto facere debuisses, quãto magis cum dixerit, lauare, & mundaberis. Quibus ergo minima, ac facilè pręcepta 4.Re.5

A cepta sunt, caueamus ea prætermittere, ne in diuino iudicio inexcusabiles reperiamur. Sed in Ionæ mirabili historia aliqua nobis perpendenda sunt. Primum fugere uoluit Ionas a facie dñi nolens in Niniue predicare, & ut fugeret, disponit in Tharsis ire, quasi in aliud regnum trãsiret. Merito stultus in scriptura pctõr appellat᷑, & cũ innumeras insanias ppetret
Gen.3. an nõ insania fugere a Deo? Sic ẽt Adam à Deo fugit, sed nõ effugit, & Cain puta
Psa.93 uit posse te fallere Deũ, & alij apud Psa. dñt, & dixerunt, non videbit dñs, nec intelliget Deus Iacob. Intelligite insipientes in populo, & stulti aliqñ sapite, q plãtauit aurem non audiet? aut qui finxit
B oculũ nõ cõsiderat? Quãto recti᷒ Dauid,
Ps.138 ait, quo ibo a spiritu tuo, & quo a facie
Ier.23. tua fugiã? Et dñs per Ier. putas ne Deus è uicino ego sũ dicit dñs, & non Deus de longe? si occultabitur uir in absconditis, & ego non uidebo eũ, dicit dñs. Nũquid non cœlum, & terram ego impleo? Sed cum fugisset Ionas, tẽpestatem immisit
Chrys. dñs post eũ. Chry. sunt tibi duo serui, alter latro, fidelis alter, latro furat᷑ seipsũ, & fugit, mittis post eum fidelem, quieum insequatur, & capiat, fugit inobediẽs homuncio a Dei domo, mittit᷑ post eũ fidelis Dei minister, sed qs nã fidelis Dei seruus? certe spũs procellarũ, q̃ faciunt uerbũ eius, ut Ps. ait inobediẽtẽ seruũ facit .n. uerbũ Dei, mare ẽt, cui preceptum posuit, & non pteribit, Redi ò Ionas conti
C
Ps.146 nuo cũ .n. spũs pcellæ a Deo missus sit, teq; quærat, licet in mare proijciant merces oẽs, non quiescit, qm̃ te insequit᷑, non merces. Peccator, qui tribularis, atq; uexaris, Deus te quærit, te insequitur, in Deum conuertere, nihil tibi proderit ad amicum accedere, consilium postulare, medicum accersere, in Aegyptum pro auxilio descendere, foras pctã tua proijce in profundum maris, sin minus non quiescet tempestas, nulla alia est nauigatoria ars, qua te ptegere ualeas ab hac tẽpestate nisi pnia. Sed interim Dei amorem, & in Ionam miam cõsidera, fugit ille, mittit Deus tempestatẽ, quæ eum reducat in Dei domum, & obsequium. Qñ fugit filius a domo patris, & pater post

cum mittit seruos, qui eum reducant in A domum, dilectionem in filium ostendit, Simile ac paterna uiscera, si uero cum relinquat nec reducere conet᷑, iratum iudicis ostendit aĩum. Aliquos pctõres relinquit Ds᷒, nec eos insequitur, illos plane, de quibus Psa.80 Ps. dimisi eos fm desideria cordis eorum ibunt in adinuentionib. suis. Quibus & loquit᷑, egredere, & abi post vestigia gregum tuorum signum hoc iræ Dei est. A- Can.1. lios uero quærit dñs, vt Ionam, & in domum reducit tribulatione, & flagello, hi dilecti Deo filij sunt. De his Oseas, ua Oseę.2 dam, ait anima, post amatores meos, qui dant panes mihi, sed Deus misericors eã non relinquit sic ire, vnde ait, ecce ego sepiam uias tuas spinis, & sepiam eam maceria, & semitas suas non inueniet, & sequere amatores suos, & non apprehẽdit eos, q̃ret eos, & nõ inueniet, & dicet uadam, & reuertar ad virum meũ priorem B quia bene erat mihi tunc magis, quam nunc. Oblitus cibi Iacob patris sui Isaac Ge.31. cum delitijs fruebatur in domo Laban, sed uidens eius immutatam faciem, ait uadam ad terram patrũ meorum, sic misericors Deus pon t in aĩa, cum ab eo recessit, mærorem, afflictionemq; & ei dicit illud prophetæ, uide, quia malum, & a- Hie. 2. marum est, reliquisse te dñm Deum tuũ Luc. 15 Sic egestate compulsus, ac labore reuer- 4. Re. 2 tetur prodigus in domum patris. Sic petenti Heliseo duplicem spiritum, ait Elias, si uideris me euntem, fiet tibi, quia cum anima uidet Deum a se recessisse, & C clamat, ac tristatur, spiritum recipit domini. Exorta tempestate, multa curant, qui in naui sunt, sed nihil omnia proficiunt, donec fugitiuus Ionas in mare detur. Tentatio tempestas est, hæc uerò ppetuo in hac uita durat, quia fugitiua sensualitatis in nobis manet, & fugitiuum pctm̃ est ꝙ dum in Ecclesia, & in anima durat, non quiescit tẽpestas, fugitiuũ uero pctm̃ est, qm̃ a Deo fugere facit, ut fugit Adã, nec aliquid proficiet, si clamans serenitatem domine, serenitatem mitte, si fugitiuum non proiicias a te. Cum extenderitis manus uestras, auertam oculos meos, manus .n. uestræ sãguine plenæ sunt. Vis exaudiri? lauamini, mũdi estote,

A te,&c.& tunc uenite,& arguite me,mit te fugitiuum in mare, & serenitas conti nuo adierit.

Sed mirū illud ,pfecto est,ꝙ oīb. solicitis in illa tempestate solus Ionas, pp quē orta est,dormit. Sic in Ecclesiæ periculis pij solicitisūt,cū pp illos tēpestas exorta non sit,dicuntq. cū Iob; verebar oīa opera mea, sciens qa nō parceres delinquēti,impij uerò,q̄b. maximè timendū,nihil timēt,cū pp illos tēpestas exorta sit. Optime Seneca in epistola ait,hoc interesse inter animi, & corporis morbos, ꝙ corporis morbi, quo grauiores magis sentimus,aīę uerò,quo grauiores minus sentimus,qa impius cū in pfundū malorū uenerit contemnit. 1. Reg. 26. cū Saul insequeret Dauid, & sibi cōsulere deberet, ne in inimici manus ipse incideret,quē pleqbat,somno tñ quasi securus corripitur,& cū dormiētē inuenit Dauid.Sic Ionas dormiēs inuenit,sic,& tu dormis in vtramq. aurē securus.Cōrinuit Dauid Abisai,ne percuteret Saulē, & Deus continet dæmonem, ne te interimat,quod nisi fecisset,iā in inferno esses,cōsurge ergo,qui dormis, & exurge a mortuis. Venit Ionas in Niniue & prędicat. Niniue subuertet. En Dei prędicationē pctōri factā, ppe est interit⁹ tuus. Multis uerbis expostulat dns cū prophetis insipētib⁹, ꝙ diuersum pdicant pctōribus, væ prophetis insipientibus, eo qd deceperint populū meum, dicentes, pax, pax, sed nō est pax,& ipse ædificabat parietem, illi aūt liniebant eū luto absque paleis. Dic ad eos, qui liniunt absq. temperatura,ꝙ casurus sit,erit.n.imber inūdans,& dabo lapides pręgrandes de sup irruentes uētū ,pcellę dissipātē. Cōfortastis manus impij, ut nō reuerteret a uia sua mala. Sniam tulerat mortis Deus in Achab. & 440. prophetę dicebant ei uictorē eū euasurū. Si in pctōres,aliud tibi loqui nō possumus, quā ꝙ Niniue dictū est, Niniue subuertetur. Scio.n. qd iniquitatis eius finē dabit ei, ut de Niniue Thobias Pniam igit age eū Dei minas audieris. Sic Dei minis auditis pęnituere. Achab pęnituerunt Niniuitę,& a licitis se abstinent,qui illicita perpetrarūt: notat

Iob. 9.
Seneca
Pro. 18
1. Reg. 26.
B
Ezc. 13
C
3. Reg. 21.
Tho. 14
3. Reg. 21.

Chrys. verba illa Genes. 7. ingressus est Noe,& filij eius uxor ei⁹,& uxores filiorū eius, vbi diuidit scriptura uiros a fęminis, licet.n. uiri, & uxores essent, tpe pęnitentię separantur,a licitis.n. tibi abstinendum,si illicita perpetrasti,&c.

A
Chrys.
Gen. 7.

Feria Quinta, Post Dom. I. Quadrag.

Them. Miserere mei fili Dauid, filia mea male a dęmonio vexatur. Matt. 5.

PRoponitur nobis mulier gētilis,gloria, ac honor gentium, & confusio Israelis schola vniuersę ecclesię, ad quā omnes venire debemus ut ab eo discamus, quo Christum superare possimus. Pugnauit dęmon in Christum, ut superiore dominica uobis ostensum est, nec pręualuit, pugnat hodie Chananęa, & Christum superat, quia diuersis admodum armis pugnauit dęmon malitia, ac astutia,sed non est prudentia,nec sapientia contra dominum. Chananęa pugnat fide.oratione, perseuerantia, ac lachrymis. Et Christum superauit. Sic etiā Angelum,qui Dei personam agebat superauit Iacob,unde Oseas ait. In fortitudine sua directus est cum Angelo,& inualuit ad Angelum,& confortatus est, fleuit,& rogauit eum, oratione ergo ac fletu pugnauit,ac uicit. Nō superatur Deus scientia,aut potentia, sed fide, oratione, ac lachrymis. Nec alijs armis decertauit Maria, ut Deum superaret,& in terrā deijceret. Eisdem armis nos ad Deum,& Mariam accedamus,&c.

Hodie de Dei mia nobis agendū est, de qua scriptum est. Miserationes eius sup oīa opera eius. Quod si mia Dei quasi regina est inter diuina attrita, non mirum,qu d pr oliuam significatur, q̄ primatum tenet in oēs arbores. Qn ligna ierunt ut e igerent sibi regē,ut Iudicum refert historia, ad oliuā primum venerunt,ut in regē eā assumerent. Et merito,quia semper vxorem retinet, & oleū producit, quod misericordiam significat. Oliua,ex qua hoc oleum colligitur Christus Dominus est,qui ait in Psalm. Ego autem sicut oliua fructifere in domo

B
Oseæ 12.
C
Ps. 144
Iud. 9
Psa. 51

A mo Dei mei. De qua & Ieremias ait, Oliuam vberem, fructiferam, speciosam, vocauit dñs nomen tuũ, ex oliua facta sunt
3.Re.6 ostia templi. Et Christus, qui ait ego sũ,
Ioã.10. ostiũ, ostiũ est, per me, ait, si qui introierit, saluabit, mia ergo Dei saluos nos facit, qa s'm mĩam suã saluos nos fecit. Sicut ergo oliua vere, & hyeme uiridis est, ita in Christo est m a iustis, & pctorib', & hac in re magnificauit dñs mĩam suã.
Psa.35 Hinc psal. Hoies, & iumenta saluabis dñe, quemadmodũ multiplicasti mĩam tuã Deus, id est magnificasti mĩam tuam dum saluos facis, non solum iustos, sed peccatores, qui ut iumenta computruerunt in stercore suo, ut Magdalenam, adulteram, & Chananæam. Quicunque ergo sis, ò homo, siue iustus, siue peccator, inuenies in Chr̃o mĩam, & mĩam magnã. Mĩa est compassio, ac dolor de
B malis miserorum, ex quo sequitur desiderium subueniendi eis. Et diuina prouidentia factum est, ut hic dolor in nobis esset de alienis, malis, sic.n. fit, ut aliena miseria, quodammodo, mea sit, & inde est, ut ad eius remedium cõmoueas, vt meo dolori, ac compassioni subueniã. Duo ergo complectitur misericordia, cõpassionem de alienis incommodis, & subuentionem illorum. Primum quidẽ in Deo non est, sed secundum. Nec vero oportuit ut dolor, & compassio in Deo esset, vt in nobis, ut malis hominum succurreret, infinita enim illius bonitas, ac amor satis illum inclinant, ut nostris cõsulat bonis. Et ideo cum eum misericordiam appellat Dauid, ait, Misericors, &
Ps.110 amiserator, quasi dicat, misericors quidẽ est, non propter dolorem, aut compassionem, sed quia miserator, idest, operator
C miserationum, sine dolore autem ita propensus ad miserendum est, ut diues dicatur in misericordia, & diues in omnes, qui inuocant illum.
Eph.2.
Ro.10.

Sed ut diuinam explicemus mĩam, simulque intelligamus, quę nam sit illius magna mĩa, quam ille libenter impartitur, & nos præcipuè quærere debemus. Attendendum est, iram Dei in nos aliã esse paruam, aliam autem magnam. Et hinc procedit, ut alia sit in nobis miseria

A parua, alia magna. Ira Dei parua, quę cã est paruæ miseriæ, illa est, qua Deus infert mala temporalia, & ideo vniuersa tẽporalis miseria parua censenda est. De qua loquit' Sathan ad dñm. Extẽde paululũ manum tuã super eum nisi in faciẽ benedixerit tibi. Expẽdendum est illud paulum, quo significatur ira Dei parua, & miseria parua, si.n. multa illa miseria foret, nõ diceret, extende paululum. Id ipsum significat postea Iob dicens, miseremini mei, quia manus dñi tetigit me, non ait percussit, aut contriuit me, sed solum tetigit me. Miseria.n. tpalis adeo parua est, ut pp illã non dicat, Deũ ferire, ac vulnerare, sed paululũ manum extẽdere, & tangere. Alia est ira Dei magna, ex qua, nõ ut ex cã, tñ, ut ex permissione, sequitur miseria magna in homine. De qua ps. ait. Tu terribilis es, & qs resistet tibi? ex tũc ira tua. Et Iere. Et debellabo ego uos in manu extenta, & in brachio forti, & in furore, & indignatione, & in ira grandi. Ex hac ira magna sequitur, ut ex permittente miseria magna in hoie, pctm, s. Illa sanè miseria sũma est, & qua maior non solum non est, uerum nec excogitari potest, de qua Sapiẽs ait. Iustitia eleuat gentem, miseros autẽ facit populos peccatum. Ex his demum colligitur aliam esse Dei mĩam paruam, aliam magnam, quæ.n. releuat miseriã paruã, parua mĩa est, q̃ magnam, magna censenda est. Audi Esaiã, qui explicat simul magnam miseriam, & magnam misericordiam. Attende de cęlo, & uide de habitaculo sancto tuo, & solio gloriæ tuæ, ubi est zelus tuus, & fortitudo tua, multitudo viscerũ tuorum, & miseratio nũ tuarũ super me continuerunt se. Tu enim pr̃ noster, & Abrahã nesciuit nos, & Israel ignorauit nos. Quare errare nos fecisti dñe de vijs tuis, indurasti cor nostrum, ne timeremus te? Facti sumus quasi in principio, cum non dominareris nostri, nec inuocaretur nomen tuum super nos. Rectè Esaias ait, multitudinem miserationum Dei non esse concessam, cum induratum fuit hominum cor, ne Deum timeret, hæc.n. maxima miseria est, quæ dum nõ leuatur, magna
Iob. 1.
Iob. 19
B
Psa. 75
Ier. 21
Pro. 14
Es. 63.
C

mise-

A mia nõ cõceditur; Et hinc est, quod cum Dauid in multis fuit miseriis uitæ hui⁹, cum Saul eũ persequebat̃, cũ Absalõ ei⁹ aĩam querebat, cum Semel eum male di

Ps. 50. cebat, nõ a Deo petijt miam magnam. Cũ vero in pcti incidit miseriã, tunc vt magnæ miseriæ mederet̃, miam magnã

Ps. 85. a Deo postulauit, dicens, miserere mei Deus sm magnã miam tuã. Et cũ a pctõ se liberum uidit, dixit, Mia tua magna est super me, eruisti aĩam meã ex inferno inferiori, i. a culpa, q̃ deterior est ipso inferno, vel a damnatione æterna, quam per pctm̃ incurrerat. Mia magna ,ppria electorum est, mia parua ẽt reprobis cõceditur, Chananæa ergo miam q̃rit in Christo, oleum in oliua, & miam quęrit

B magnam, qd. n. quæreat fides magna nisi miam magnã: Iõ liberari a dęmone petit, nõ corpus solũ, uerum, & aĩam filiæ.

Sed dices forsan, quo pacto inueniam hanc miam in Christo? Certe hoc compertum tibi sit, q̃ Christus eodem nunc ingenio, ac natiua cond tione est, qua p̃ditus erat, cũ in terris cõuersatus est, Et ideo eodem pacto nunc cum illo negotiari oportet, ac tunc. Vt hoc ille significaret cum discipulis apparuisset suscitatus a mortuis, & illi territi, ac conturbati sunt accedit ipse, & ait quid turbasti estis? videte man⁹ meas, & pedes meos,

Ioã. 20 q a ego ipse, sum, palpate, & uidete. Et i huius rei cõfirmationem sedit, & manducauit cũ eis. q. d. Nouus gloriæ status non me mutauit in alterũ, eiusdẽ nũc in

Eph. 4. genij sum. Et iõ Paul. ait. Qui ascendit, ipse est, & qui descendit, i. idem ipse, nec dissimilis a seipso est in cęlo, & in terra,

C nec locus alter eum mutauit, vt pincernam Pharaonis, qui reb. succedentib. ,p

Ge. 40. spere oblitus est interpretis sui. Et huius rei rõ est manifesta, qa si natiuã conditionẽ mutasset, aliud nob. dedisset Euangeliũ. aliam rõnẽ, ac uitæ normam, vt cum eo ageremus. Cum ergo regulam aliam non tradiderit, ipsemet est nobis, qui fugit iis, cũ quib. cõuersatus fuit. Finge ergo nunc Christum uisibiliter in mundo conuersari, & sicut ad eum accederes, nõ accede: qa ad hoc nobiscũ est in Eucharistia vsq; ad sæculi cõsummationẽ.

Sed quia exemplar plurimum docet ĩ A oĩbus, opus est imitatione, & hac de cã proponitur: nobis hodie, mulier, q̃ ita ,pbe se cum Chr sto gessit, & negotium p̃fecit, vt eius artem Christus miratus dixerit, ô mulier magna est fides tua, fiat tibi sicut uis, Enixe petebat Dalila ã Sãpsone, dic mihi, in quo sit maxima fortitudo tua, & quo ligatus fugere nequeas. Iud. 16

Sic, ẽt summe a nobis optãdum est: nosse; qua arte Deum ligare possimus: vt a nobis non fugiat, sed uniuersa obtineamus ab eo, quæ nobis necessaria sunt. Hanc ergo mulierem gẽtilẽ, attẽdamus.

(Secessit Iesus in partes Tyri, & Sidonis.) Tyrus afflictio: Sidon uenatio est. venit ergo Iesus in afflictionem: & venatione. Factus quidẽ in pace locus eius erat, & in afflictionẽ venit. Et in venatio B nẽ factus cerua matutina venationi obnoxia, in ps. 21. Vbi Xpi passio tradit̃, titulũ Hebręi i scribũt: ,p cerua matutina, qa sicut cerua solet a canib. discerpi, ita Iesus in passione sua a canib. circũdatus est, dicens ipse. Circundederunt me canes multi. Et impletũ est illud Hier. venatione cęperunt me quasi auẽ. Cũ ergo in locũ venationis venisset, procedit canis optimus Chananæa; quã canẽ Christus appellat, non ut discerpat, sed ut liberetur. Sicut. n. sol semper illuminat, & cũ ab hoc hemisphęrio discedit, aliud illuminat, ita Xp̃s a Iudæis recedens, gẽtes illuminat. Quis. n. hanc mulierem illuminauit, ac traxit nisi ipse. Vñ exeunt flumina reuertunt̃, ut iterũ fluãt. Sed in manifesto intrant flumina in mare, secreto uero exeunt. Sed ẽ conuerso nunc cũ Chananæa fit, qa publicẽ eã repellit à se, sed occulte trahit. Quia cum dixerit. Nemo uenit ad me, nisi pr̃, q misit me: traxerit eum: cũ Chananæa ueniat ad ipsum trahit̃ ,pculdubio, ipse ergo eam dimittebat, & trahebat Dalila Sãpsonem ligabat, ne fugeret: & monebat, vt fugeret. Sponsus aiebat sponsæ. Egredere, & abi. Et idem dicebat, reuertere: reuertere Sunamitis: reuertere, reuertere, vt intueamur te. Duo uerba dicit, ut illa discedat, egredere, & abi, & quater monet, vt reuertatur, non ergo uolebat:

Psa. 28

Thr. 3.

Eccl. 1

C Ioan. 6

Iud. 16

Can. 6.

A eam discedere, vis nosse, quod Chananęa trahebatur, & tenebatur a Christo? Attende quod Apostoli aiunt, dimitte eã ergo tenebat eam.

Sed quid illa ait? (Miserere me Dñe fili Dauid) Attende miram Chananeæ sapiẽtiam, quæ duobus uerbis oĩa complectitur, quæ de Christo dici possunt, dum eũ appellat Dñm, & filium Dauid. Plus edocta fuit Chananæa, quam sapientes illi, quos Xps confutauit illo argumento, quid uobis vr̃ de Christo, cuius filius est? illi respondent, Dauid. Et Xps quomodo ergo Dauid uocat eum Dñm dicens. Dixit dñs dño meo. Qũo ergo est filius, & Dñs? Nescierunt illi argm̃ dissoluere sed nouit Chananæa, magna fide prædicat, cum eũ dicit Dñm, & filium Dauid.

Mat. 22.

B Illi non intellexerũt in Christo duas naturas, iõ solũ putat eum filiũ Dauid, nesciunt tñ, qũo Dñs sit Dauidis. Hæc aũt duas naturas agnouit, & iõ eũ appellat Dñm & filium Dauid. Recte ergo erat. Cum esses Dñs oĩum, sola mĩa te fecit filium Dauid, cũ ergo propriũ tibi sit misereri, quia Deus, miserere mei. Deinde tanq̃ filius Dauid miserere mei, similis esto parenti tuo Dauid, decet. n. filios parentes imitari, Dauid aũt misericordia commendatur in scriptura, iõ dr̃. Mias Dauid fideles. Et ad Dauid conuenerũt oẽs, qui erant amaro aĩo, & oppressi ære alieno, & ĩ angustia cõstituti. Nũc ergo ego ĩ angustia cõstitutus uenio ad te, miserere mei. Et sicut Dauid cithara sua pellebat dęmonem a Saule, ita tu expelle a filia mea. (Filia mea male a Dño vexatur.) Putas vitiorum uiam dulcem, & iõ eam ingrederis, sed plane difficilis uia ẽ, & in ea male a dęmonio uexaberis. Primum, qa affectu cordis dominante, & rationem ab imperio deturbante miserrimus hõ reddit. Hoc in ænigmate Sapiẽs exprimit. dicens. Per tria mouetur terra, & quartum nõ põt sustinere, explicãs uero hoc quartũ, ait. Per ancillam, cum fuerit hæres dñæ suæ. i. per sensualitatẽ cũ in locum rationis ingrediens dominatur. Id aũt sustinere terra non potest, qa subsistere homo nõ potest, cum in eo tanta est deordinatio. Secundo, appetitu dominante, plures affectus excitantur rõni aduersi, & inter se pugnantes, & ideo miser homo pluribus dominus seruire cogitur. pluribus prædonibus, ac tyrannis. Et ideo sicut ciuitas in seditione beata esse neqt, ita nec homo appetitu turbatus. Hinc Iacob. Vnde bella, & lites in uobis nisi ex concupiscentijs uestris, quæ militant in membris uestris Cor impii quasi mare feruens, quod quiescere nõ potest sed uariis agitatur undis. Tertiò malè vexatur peccator, quia modum appetitui non constituit, & ideo fame, & siti uexatur, & similis est homini pauperi, qui plures habet famelicos filios, panem petentes, cum ipse pane careat. An non miserè torquebitur homo, qui uult plura desiderare, nec illa adipisci põt? Sed qua rõne uia uirtutis difficilis apparet? Nõ certè, q difficilis sit, sed quod insueta. Hinc Plutar. Sicut qui diu in tenebris fuit molestè est, ad lucẽ uenire, ita qui in caligine uitiorum fuit, molestum ducit ad uirtutis lucẽ accedere. Sed sicut cum paululũ ĩ luce stetit, reiecta illa molestia, multo magis lumine delectatur, quam tenebris, sic ei accidit, qui a uitijs ad uirtutem se contulit. Alia ẽt cã est, q uitium falsa voluptatis specie decipit, cũ intus lateat hamus amaritudinis, sicut accidit febricitanti, q potu aquę sumpto letatur. Sed citoc ruditas noxij humoris eũ amplius uexat, ita initio uitij voluptas est, sed hamus latet, & amaritudo, vt iure dicatur, uide q a malũ, & amarũ est, reliquisse te Dñm Deum tuum. Non solum malum, sed, & amarũ. Seneca ait, sunt qdã vlcera, quę nocitura man⁹ appetũt, & tactu gaudent. quo lædunt. Sic vlcerata mens cupiditate eo delectat, q postea dolorem maximum incutit. Sed qd Dñs rñdet? (Non rñdit ei uerbũ.) Peccatori rñdet, cum differt ultiones adhibere. Hinc Es. Non es recordata mei, nec cogitasti ĩ corde tuo, qa ego tacens, & quasi non vidẽs & mei oblita es. Cum sic tacet Deus, postea durius loqtur, iuxta illud Esa. Tacui, semper silui, ut parturiens loquar. Attendens vero Dauid hoc Dñi silentium eo tẽdere, ut grauius puniat, orat Deũ, ne taceat, dicens Domine, ne sileas a me, ne quan-

Margin notes: 1. Reg. 22. — C — Pro. 30 — Esa. 56 — Plutar. — Iere. 2. — Seneca — Simile — Esa. 56 — Esa. 4.

A qñ taceas a me, & assimilabor descendétib. in lacum. Sic cum Dauid non tacuit, sed hic cito eum flagellauit. Et id ipsum
Ps. 88. promisit, cũ filijs eius acturum. Visitabo in uirga iniquitates eorũ, & in uerberi-
Mach. bus pctã eorũ. Et in li. Mach. dr. Statim ultiones adhibere, magnæ miæ indiciũ est. Cũ iustis aũt tacet, ut eos probet, ac humiliet, quasi aquã in ignẽ conijcis, ut ignis amplius exardescat. Robustiores
Acto 9 .n. in maiorib. discriminib. probat. Hinc de vase electionis dicit. Ego ostendam illi, quãta eum oporteat pro noĩe meo pati. Et uir bellicosus, & robustus Dauid ait. Quantas ostẽdisti mihi tribulationes multas, & mala. Ideo donec S pũs sctũs uenit: nõ permisit ut Apo. persecutiones sustinerem, nec aliquid eis deesset, quia
B infirmiores erant, sed eo superueniente, multa sũt passi. Cum ergo fidem magnã nosset, q̃ in Chananæa posuerat, eã probat, ac dure tractat, quia nouit vires esse, q̃ onus portarent. Si ergo in magnis nõ probaris, crede, infirmum, ac debilem te esse. Sed qñ negare nesciuit, ꝙ postulat? Certè cum Chananæa dixit. (Etiã dñe,
Mat. 7. nam & catelli, &c.) Tũc ait Marcus, Resp. Propter hunc sermonem vade, exijt
Ecc. 35 dæmonium a filia tua. Voci humilitatis cecidit statim diuina mĩa. Quia oratio humiliantis se, penetrabit nubes. Et hu-
Iud. 9. milium, & abiectorum semper tibi placuit deprecatio. Mira humilitatis potentia, quę Deum superat. Minima res exposuit Deus fortissimis, ac robustissimis, vt
C illis cederent, mustellæ cecidit Elephas, gallo, & muti Leo, Deus omnipotẽs humilitati. Veræ.n. magnitudinis est, in superbos erigi, humilibus inclinari. Clauis sane est, quæ Dei thesauros aperit, & eã inuenit Chananęa, clauis hæc humilitas est cognitio Dei, ac sui ipsius. Cum te agnoscis canẽ esse, indignũ Dei, & mĩa, te despicis, Deumq; exaltas, clauem inuenisti omnium thesaurorum Dei. Tũc ac-
Esai. 1. cedere poteris ad Deũ, venite, & arguite me, dicit dominus. Audi Christum, quid Chananææ respondeat. (O mulier magna est fides tua, fiat tibi sicut uis.) Fides certe Chananęæ magna fuit quæ & dominus miratur, & cum fidem in ea magnam esse dicit, simul ostendit, reliquas A virtutes in ea maximas fuisse. Et huius rõ est, quia iustus ex fide uiuit, ut Paulus
Ro. 1. ait, quia fides est radix, ac fundamẽtum totius spiritualis ædificij: & quasi manet omnium uirtutum. Hinc Sapiens. Nosse.n. te, consummata iustitia est, & scire
Sa. 15. te iustitiam, & uirtutem tuam, radix est immortalitatis. Inter alia diuina mysteria, quæ Zac. vidit, unum est. Vidi, & ec-
Zach. 4 ce candelabrum aureum totum, & lampas eius super caput ipsius, & septem lucernę eius super illud. Vidit ergo vnum candelabrum, ex quo septem hastilia ꝓcedebant, in quibus septem erãt lucernæ.
D.Th. D. Tho. in c. 1. Apo. ait cã cãdelabrum illud fidem esse, ex qua reliquæ virtutes procedunt tanquã hastilia diuersa continentia lãpadas septem. Attendamus er-
B go Chananæã, & illius magnam fidem, & uidebimus ex illa processisse mirabiles uirtutes tãquã lucernas, vt nos eis illuminemur. Primum ex magna illius fide processit spes maxima, qua confidit in Xpo, ac sperauit misericordiam consecuturã: licet ethnica esset origine, licet filia Cham maledicta in parente, licet canis esset, sperauit panem se accepturã Xpo. Mirabile planè spes, mirabilisque nobis lucerna, qua illuminamur, ut sp in Xpo speremus, si ad eum accedere uelimus, licet longe simus, licet ad cardines cęli dissipati. Hinc Esa. Quis ambulat in tene-
Esa. 50 bris, & non est lumen ei, speret in noĩe domini, & innitatur super Deum suum. Si ambulasti in tenebris, & in umbra
C mortis, attende lumen fidei: quod te docet in Christo esse miæ thesaurum, innitere super Deo tuo, sicut Chananæa. Sed alteram lucernam inspiciamus ab hac magna fide procedentem, charitatem. s. Enituit in Chananæa dilectio ꝓximi, dum tanto labore salutem quæsiuit filiæ, a finibus egressæ, & ad Christum clamans. Et hæc uera parentum dilectio in filios est, si curam gerant animarum ipsorum, & nullum non lapidem moueant, ut Dæmon eis non dominetur. Etiam Ethnicus Aristo. 8. Eth.
Aristo. ca. 11. ait parentes debere, non solum filios nutrire: sicut aues: & animalia

A faciunt: sed et eos instituere bonis moribus ut studiose viuant. Et fides Chriana exigit, ut pater doceat filios Deũ timere, & a peccato discedere. Sic Tho. præstiti, qui filium timere Deum docuit, Caue, ait, ne quando prætermittas præcepta eius. Et Psal. aiebat venite filij, audite me, timorẽ dñi docebo vos. Mirum profecto est, quanta cura, ac solicitudine assistunt parentes filijs cũ corpore infirmãtur, quam verò negligẽtes sint, cum a dæmone in aĩa possidentur. De Respha cõcubina Saulis scriptũ est, q cũ duo eius filij ex Saul suscepti suspensi essent, pp pctã Saulis, & ipsorũ et pctm, q patrem fuerant imitati, ut Glo. ait, Tollens Respha ciliciũ substrauit sibi sup petrã, nec dimisit aues eos lacerare per diẽ, neq; bestias per noctẽ ab initio messis, donec stillarent aquæ super eos de cœlo. Non curauit Respha filiorũ pctã in uita, nec eos instituit studiose, curat vero eorũ corpora, ne lacerant ab auib. Resphã nunc plures imitantur, qui nimia cura inuigilãt circa filiorũ corpora, & ea, quæ corpori cõueniunt, aĩas aũt non curãt. Cauẽt nimiũ, si sciunt filij parari ab inimico necem, cũ vero sciant, Deum hostẽ filiorũ esse, nõ curant. Si ægritudine uexantur, eis assistunt, & nec a muschis molestari permittunt, ac cũ in aĩo laborãt, & a dæmonib. discerpuntur eorũ aĩæ, nil curant. Maxima Chananeæ fides efficit, ut aĩam filiæ liberare cõtendat, minima horũ fides in cã est, ut solũ ea, quæ uident, attẽdãt. Audi corã Iob, offerebat sacrificia per singulos filios dicẽs, ne forte peccauerunt filij mei, & benedixerint Deo ĩ cordib. suis. In quæ verba Origenes ait, ò sinceritas patris, ò dilectio parentis, ò amor genitoris, non tm̃ pro corpe solicitus erat, sed plus de aĩa cogitabat. Dic ò Beate Iob, quomodo permitteres, ut aliquid mali in filiorum verbis, aut operi excideret, qui pro occultis, & abditis cordis solicitus eras? Sed plerisq; hominum hæc reminiscuntur, cum tamen omnia, quæ filij delinquunt, parentib. imputanda sint. Hęc Orig. Noli, ut Respha solum corpus curare, sed potius filiorum animas attẽde, si uirtutibus incumbunt, si aliquid sit,

Margin (left): Tob. 1 · Ps. 33. · 2. Reg. 21. · B · Iob 1. · C · Orig.

quod eas a Deo auocet, si aliquo inquinantur peccato. Ex eadem magna fide, processit in Chananæa eximia fortitudo, quia ut dicit Ps. 1. Oculi domini contemplantur iustos, & fortitudinem præbent his, qui perfecto corde credũt in eũ. En tertia lampas Chananææ. Cuius tanta fortitudo fuit, ut arma oratione superauerit, homo hoĩes, & eorum exercitus, vt Iudas Mac. non mare, & Aegyptios, vt Moyses, non aerem, ut Elias, nec ignẽ, vt Pueri Babylonis, nec cœlum, vt Iosue, illud tenens, sed ipsum Deum, cum quo luctata est, uelut Iacob, & in fortitudine sua directus est cum Angelo, & inualuit ad Angelum. Fortis profecto oratio fidei est, quæ Deum superat, & in hominis inclinat voluntatem. Quia oculi domini super iustos, & aures eius in preces eorum, vt Ps. ait.

Quæ verba exponens Saluianus contra gentes, ait non tm̃ Dei audientia, sed obedientia quædam declaratur, quia diuina bonitas mĩa sua magna quasi subijcitur nostris orationibus, nõ solum audit, sed obedit. Hinc Ps. dilexi qm̃ exaudiet dñs uocẽ orationis meę, quia inclinauit aurem suam mihi. Quasi dicat, dilexit exauditionem domini, mihique gratissima est, quia semper me exaudit, & inclinauit aurem suam, quod seruorum, & obedentium est. Alludit Psaltes ad legẽ serui, cuius auris perforabatur in signũ, quod seruus erat sempiternus, ita enim Deus inclinat aurem suam nobis, ut eam perforemus, ipseque maneat nobis: quasi seruus sempiternus, ut nostras votis satisfaciat. Mirabilis plane fortitudo orationis, quę a magna fide procedit, quia Dei fortitudinem induit, Deus Dominus fortitudo mea, fiducialiter agam, & non timebo. In Deuteronomio dicitur. Cum in agro quispiam violat virginem, vel desponsatam, ipsa nulli pœnæ subiacet, quia in agro erat, vbi nullus ei adiutor, si uero in ciuitate id scelus fuerit perpetratum, lapidatur puella, quia non clamauit, ut eriperetur, cum esset in ciuitate.

Certe animæ nostrę sponsę sunt Christi, despõdi vos vni viro, virginem castam

Margin (right): A · 1. Pa. 1 · Ps. 33. · B · Salu. 1 · Ps. 118 · Da. 15. · C · Ps. 17. · De. 22.

A castam exhibere Christo. Cum ergo a dæmonio impeteris clama, in ciuitate, 1.Co.11 in Ecclesia, vbi, clamanti, & oranti aderit Christus, nullus ergo excusationi locus tibi relinquitur, cum oratio concessa fuit, quæ fortissima est, quia adhibita nō solum Demones, sed, & Deum uincere possis. Si in agro esses, vbi clamans non exaudireris, excusationi locus esset. At nunc nulla relicta excusatio est, clama ad Deum, & ad sanctos cum Chananęa & exaudieris, qui non clamat, consentire videtur, qui non orat, ipse se subijcit peccato uoluntarie.

Ex eadem magna fide processit lampas alia humilitatis eximiæ, ac mansue- B tudinis, sustinuit enim, quod Christus ei non respondeat, quod eam dicat non esse de quibus Israel, quod eam dicat ca- Act.28 nem Vbi nunc leges mundi sunt, docen Eccl.10 tes, non sustinendum verbum asperum? Ecce lampadem Chananæum aduersus mundi tenebras, Paulus percussus a uipera, nec læsus, Deus a barbaris reputatur vipera mordens in silentio detractor Sap.16 est, ut ait Sapiens, sed filios tuos neque venenatorum uicerunt dentes, cum humilitate, ac mansuetudine uniuersa sustinent, vt Paulus fecit, qui veneno est infectus, id autem adeo est magnum, vt Deus a barbaris dicatur. Lampas etiam perseuerantiæ in Chananeæ fuit maxima. &c.

Feria sexta post Dominicam Primam Quadragesimæ.

Them. Est autem Hierosolymis probatica piscina, &c. Ioan. 5.

C DVo hodie miracula in Euangelio nobis proponuntur, alterum antiquæ legis, nouæ uero alterum, illud piscina hoc Christus Dominus operatus est. Promisit Deus, patrem se futurum seminis Abrahæ, eiusque posteritatem funiculum ipsius esse dixit, pars autem Domini populus eius, Iacob funiculus hæreditatis eius, promisitque se in medio eorum futurū, ut ergo se illi populo præsentem ostenderet, varijs signis, & prodigiis illud manifestauit, quæ cum diuina A opera essent, plane ostendebant, Deum Deu.31 eis adesse, ut merito dici posset quod Deut.7 Moyses ait, non est alia natio tam gran- Deut.4 dis, quæ Deos habeat ita appropinquantes sibi, sicut Deus noster adest cunctis obsecrationibus nostris. Sic Israeli adfuit in deserto uiam agenti innumeris mirabilibus, & deinde per prophetas signa dedit, quibus illi populo suam declarauit præsentiam, quibus cessantibus in hanc piscinam Angelum destinauit, qui miraculo Deum præsentem testatur Israeli.

Recessit Deus a Synagoga, & opera omnia diuina cessauerunt, & in Ecclesiam translata sunt, in quam Dominus diuertit, & in qua commoratur, & sic in B Ecclesia inumera patrata miracula sūt. quibus, Deus ostēndit, se ei adesse. Sicut uero alia mirabilia, ita, & piscinæ miraculum in Ecclesiam translatum est. Sed q̄, in qs piscina. Ecclię est? Certe Baptismus piscina est, in qua omnis animæ infirmitas curatur. Misericordia diuina cum iustitia quasi contendit, & gressus illius considerat, inde mīa bona hominibus dicit, vnde iustitia supplicia, in- Gen.3. de curationes, ac medelas, vnde vulnera, arbore homo perditus est, & in arbore punitus, arbore liberandus homo est, Nu.21 serpentibus diuina iustitia ultiones adhibet, serpente medicina paratur, a diuina Gen.6. misericordia, aquis iustitia mundum suffocauit, & puniuit, & aqua diuina misericordia vtitur in piscina vt ægros saluti restituat, & aqua in Baptismo, vt peccata deleat. Piscina nostra Baptismus est ibi gratia, ac sanitate donati sumus, ibi omni ornati gratia, inde eximus similes C columbis, quæ lacte sunt lotæ, ibi regenerati in Dei filios.

Sed heu fere omnes iterum iniquitati, infirmitatiq; sumus, alia indigemus piscina, secunda tabula, penitentia, scilicet en piscinam, qua nunc mundamur, & infirmi sanamur. Mirum hoc profecto, insigne diuinę misericordiæ est, vt sicut in piscina illa sanabitur, qui in eam descendisset, sed a quacunque detineretur infirmitate, etiam desperata, ita in peni-

A tentiæ sacramento sanatur peccator, etiã si innumeris, & grauissimis peccatis teneatur, etiam si peccauerit super numerum arenæ maris, lex Dei inuiolabilis, perperpetuoq; seruata illa est, quam Ps. ait, loquetur pacem in plebem suam, & super sanctos suos, in illos etiam, qui cõuertuntur ad cor tanta est diuina miseri cordia, ut ab hominum malitia uinci nõ possit, & huius rei exempla plura Deus præstitit, in Achab pessimo, in Manasse perditissimo, in Magdalena, latrone, & similibus. Licet. n. plura comminatus illis esset mala, sed statim cum ipsi conuersi sunt, conuersus ad Deus est, & in eos latam sententiam summa facilitate mutauit, ac si mutabilis, imo, ac leuis esset. De hac diuina lege loquitur Ps. hæc me consolata est in humilitate mea, quia eloquium tuum viuificauit me Nouitiani diuinam ignorantes bonitatem, ac misericordiam, hanc piscinam pęnitentię tollebant, dicentes, delinquentibus post Baptismum non esse reliquum remedium.

Ps. 48.

Ps. 118

B

Ambr. Contra quos D. Amb. in lib. de pęnitentia, ait, insanos illos esse, q adeo Dei misericordiam angustabant, ut secundã pęnitentiam negarent, uos planè diuinæ bonitatis naturam penitus ignorasse ait si. n. inquit, in alterutram partem declinã dum esse, minus peccassent, si Deum omnia ignoscere, quam, si nihil post primã pęnitentiam ignoscere, prædicassent, & vere ingens hæc Dei misericordia est, quam his verbis Tertullianus, commendat, in illud Apocalypsis 2. age pęnitentiam. Inauditum misericordiæ genus est quod cum summo Dominus iura miseri cordiam, iure veniam negare posset, nõ modo non negat sed ipse etiam & uelit, & roget, & minetur nisi ad illum reuertaris, tant. salutis nostræ amore tenetur deniq; tam pater nemo, tã pius nemo. Qualis obsecro, lex illa regis esset, qua statueretur, ut omnis malefactor absolueretur, etiam si millies in crimen læsæ maiestatis lapsus esset, dum illud confiteretur do ens? immensam redoleret misericordia lex ista, Hinc Ioel tot uerbis hãnc diuinam misericordiã amplificat, conuertimini ad Dominum Deum. ve-

Ter Apoc. 2

C

Ioel 2.

strum, quoniam benignus, & misericors est patiens, & multæ misericordiæ, & pstabilis super malitia.

A

Sed dubitari potest, cur Angelis nulla pęnitentia concesse sit, homini vero Baptismus semel, & pęnitentia septuagies septies iterabilis. Prior huius rei ratio diuina uoluntas est, cum. n. pro sua voluntate pęnitentiam concedat, cui uult misere tur, & quem vult indurat, quia etiam ratione inter homines in hac re diuersitas est, dum hũc magis expectat, pluries pęnitentia vti concedit, alij vero secus. Sed vt hæc misericordia homini impendatur, nõ Angelo, aliqualẽ rationem, ac conuenientiam Iob allegat, dicens, memento quæso, quod sicut lutum feceris me, & in puluerẽ reduces me, nunquid fortitudo lapidis fortitudo mea est? quasi dicat, non est in me Angeli fortitudo, qui lapis ignitus ab Ezechiel dr. Et addit Iob, licet hæc celes in corde tuo, tamẽ scio, quia vniuersorum memineris, quasi dicat, licet nunc me punias, quasi oblitus puluerẽ me esse, scio, quod huius memores. Eandẽ diuinæ in homines misericordiæ rationem Ps. ostendit, dicẽs, sicut miseretur pater filiorum, misertus est Dominus omnis timentibus se, quoniam ipse cognouit figmentum nostrum, recordatus est quoniam puluis sumus homo, sicut fęnũ dies eius, quasi dicat, sicut pater multa filio condonat, in eum sæpe misericordia utitur, & citra condignum punit, sic nobiscum se Deus habet, quoniam cognouit nos puluerem esse, similes fęno, & flori, qui uento decidit, infirmitas ergo, ac debilitas hominis Dei misericordiam mouet, & hominis peccatũ excusat. Eadem ratione utitur Psal. 77. ipse autem est misericors, & propitius erit peccatis eorum, & nõ disperdet, eos, & abundauit, ut auerteret iram suam & non accendit oẽm iram suã, & recordatus est, qa caro sũt, spũs vadẽs, & non rediens, quasi dicat, remisit multum de ira sua, attẽdens, ꝙ non essent spũs puri, vt Aug. sed spũs, & caro obnoxia multis miserijs, & spũs infirmus; vadens: & nõ rediens, qui. s. à bono recedere nouit, nec redire, hoc Deus attendẽs, sępe irã cohibuit

Iob 10

B

Eze. 28

Ps. 102

Psa. 77

C

A buit suam. Hac rône die cineris pximè elapso, sicut hoïem in pnïam Ecclesia cõmouit, dicens: memento hõ, qa puluis es, ita: & Deum in mïam flectere voluit ostendens ei hoïem puluerem esse, qui facile vento raptatur. His verò T. Tho. ad dit Augusti. natura sua, sicut intelligibilem, & ita immobilem esse tum alicui adhæres, ut inde discedere nequeat, atque adeo pœnitentiam cum eius natura pugnare ac homo discursiuus cũ sit facile mutari potest, & ideo eius naturæ pœnitentia conuenit, q̃ piscina est, in qua lauetur saneturque. Sed excedit piscina nostra antiquam in immensum, illa una erat in Hierusalem, & corpus sanabat unitus duntaxat, & hoc non semper, sed

D.Th.

B aliquando cum mouebatur, & turbata esset ab Angelo, sed pœnitentia animam sanat, aliquando corpus, & vbique sacramentum hoc tibi ad manum est, & vniuersos sanat, & semper, ac continuo, & mota ab homine, qui tibi similis peccator est, qui sciat compati, & condolere peccatori, quia & ipse peccator est, quod signum est diuinæ clementiæ in nos. Similis nunc esset inter hanc ciuitatem, & regem, rexque diceret, sententiam proferat in hac lite Senatus ciuitatis: diceretur regi, si senatui illam committis, manifestè sententiam proferet pro ciuitate sua: hoc ego volo rex ait. An non summa Dei misericordia

C iudicio hominis: peccatoris relinquere sententiam de peccatis ferendam? manifestè ostendit, desiderare se pro hominibus sententiam ferri. Sed quomodo salus paralytico concessa sit, uideamus, hinc enim discemus, qua arte atque ra-

Simile tione nobis sit concedenda. (Erat dies festus Iudæorum, & ascendit Iesus Hieron.) Dies festos eximijs operibus Christus dominus signare uoluit, ut edoceremur, nos præcipuis operibus his diebus intendere, sic in die festo hunc uoluit paralyticum sanare. Sed qua ratione hunc diem festum appellat Iudæorum? Orig. hom. in Nume. ait alia festa Dei sunt, quæ ipse sua dicit, sabbatha, mea custodire alia uero hominum festa dicun-

Orig. tur, quæ Dei festa sunt, illi grata, quæ

A vero hominum ingrata prorsus, & molesta. Hinc Esa. 1. cal. vestras, & solennitates vestras odiuit anima mea, facti sunt mihi molesta. Et Malach. 2. dispergam super vultus uestros stercus solennitatum vestrarum. Cum enim festos dies Deus instituerit, ut in ipsis Deo fideles vacarent, cum id opere impletur, festus dies Dei est, quia Deo dies ille tribuitur: si uero non Deo, sed carni: & uanitati in eo die vacas, dies festus tuus est, non Dei. Ideo festus dies Iudæorum dicitur, & cal. vestras. &c. Impij vero illud effecerunt, quod in Psalm. dicitur: quiescere faciamus omnes dies festos Dei a terra. Vere diem Dei festum à terra tollit, qui in eo utitur in peccatum cum Deus illum in sui honorem instituerit. Et hoc docet Hier. dicens, viderunt eam hostes, & deriserunt sabbatha eius, an non derideat dæmon festa nostra, in quibus ludis comessationibus, & impudicitijs vacamus, non Deo? Multi sunt hodie similes insciis Israelitis, qui putabant in die sabbathi pugnandum non esse tum inimicis, vt scribitur 1. Machab. lib. qua ratione plures mortui sunt. Sic nunc plures fideles putant: in die festo cum vitijs pugnandum non esse, & misere pereunt, ideo ait, erat dies festus Iudæorum. (Est autem Hier. probatica piscina, &c. Hier. de locis hebraicis sic ait. Bethseda piscina in Hierusalem, quæ interpretari põt a nobis pecualis, hæc quondam porticus habuit, ostenduntur que gemini lacus, quorum vnus hybernis pluuijs adimpleri solet, alter mirum in modum rubens quasi cruentis aquis antiqui in se operis signa testatur, nam hostias in eo lauari a sacerdotibus solitas ferunt: vnde nomen accepit. Hæc ille. Hanc piscinam exstruxit Salomon: quæ Iosephus in descriptione Her. vocat stagnum Salomonis: & licet aliæ essent piscinæ in Hierusalem de quibus scriptura meminit: sed hanc Deus miraculo nobilitauit in commendationem legalium sacrificiorum, & ut fidem astrueret sacramento Baptismi, & pœnitentię, vt ait Theophilact. quorum erat figura. V cum dixeris, vnde tanta virtus,

Esa. 1.
Mal. 2.
Ps. 33.
B
1. Mac.
Hiero.
C
Ioseph
Theo.

A aquæ,ut corpus tangat,& cor abluat? di cerem9, ficut vis diuina illi piscinæ assi stebat ad salutem corporũ,ita eadem vis Baptismo assistit ad aiæ salutem. Sicut a sãguine sacrificiorum illa vim habebat, ita Baptismus a Christi sanguine,in illa laudantur hostiæ aialium in Baptisma
fideles,de quibus dr̃, vt exhibeamus cor
Ro. 2. corpora nostra hostiam viuam, Deo placentem. Erat iuxta piscinam Xenodochium,quinque porticus habens, in quibus iacebat multitudo languentium,cęcorũ claudorũ aridorũ. Sicut piscina pęnitẽtiã significat,sic hi infirmi,qui ab Euangel.ibi esse dñr, significant tria genera pctõrum. Cęci significãt eos qui ignorantia peccant,claudi,qui infirmitate,&
B sensualitate ducente, aridi, qui malitia: ignorans peccas,qñ tenebaris aliquid scire,ꝙ nescis,& quia nescis,peccatum admittis,ꝙ non admitteres,si scivisses, qd' si dicas,nesciui ego,audi,es,tenebaris,scire,tenet̃ fidelis scire omnia diuina mandata,& Eccl.& super, quæ sui muneris, & officij sunt, ꝙ si ea ignores a peccato non excusaris,ꝙ perpetras nesciens,quia
1.Cor. scire tenebaris. Hinc Pau. si quis ãt igno
14. rat,ignorabitur. Quid est ignorabitur, certè ignorari est, audire verbũ illud asperum,a quo se liberari Psal.orat,quod
Ps. 90. Ma.25 Christus expressit dicẽs,nescio uos. Hoc durissimum verbum audiet,qui ignorauerit ea,quæ scire tenetur, ignorabit' ego à Deo ille,qui Deum ignorauerit. Hinc
1.Cor. 15. 1.Cor. 15.euigilate iusti, & nolite peccare,ignorantiam.n. Dei qdam hñt,ad reuerentiam vobis dico. i.ad cõfusionem,
C & verecundiã vr̃am, ꝙ cum vos sapientes putetis quidã Deũ ignoret. Sũmis verbis a nobis petit dñs legis suæ scientiam Deu.6.eruntq; verba hæc,quæ ego pręcipio tibi hodie, in corde tuo, & narrabis ea filijs tuis,& meditaberis sedens in domo tua,& ambulans in itinere,dormiẽs, atq; cõsurgens,& ligabis ea, quasi signũ in manu tua eruntq;, & mouebuntur inter oculos tuos scribesq; ea in limine, & ostijs domus tuæ. Quid non exigetur ab eo, qui in igne gratiæ versatur si hæc in veteri exigebantur. Qui legẽ Dei ignorat,cęcus est,tantundẽ.n.est non uidere,

& non scire. Alij peccant ex infirmitate, A
ac fragilitate, qui.i.,sensualitate abstracti,& illecti peccant,hi per claudos signi
ficantur. Aię pedes affectus sunt vt Aug. Augu.
ait quibus illa mouetur,duplex verò affectus in hoĩe est, seu appetitus, intellectus,& sensitiuus,sicut ergo in corporeis claudicatio prouenit ex alterius pedis debili gressu pp quem hõ inordinate incedit, ita cum debilis, ac infirma sensualitas est,& post se hoĩem trahit, ex sensualitatis inordinato gressu homo claudus
dicitur. Hos claudos sic admonet Paul. He. 12
ppꝙ remissas manus,& soluta genua erigite,& gressus rectos facite pedibus vestris,ut non claudicans quis erret. Ne ergo claudus efficiaris,continenda est a sõ
ne sensualitatis,& quæ dicitur bono sen B
sibili apparenti, contineatur æternis bonis ei a rõne ostensis,ne ergo patiaris seruum dominabit, & conculca re te, Audi
vel rationem naturalẽ in dicentem,quod Seneca
Seneca,ad maiora natus sum, quæ ut ap
petitui seruiam,& quod symbolo suo Pi Pitha.
thag.docuit,imaginem, ait,Dei ne afferas in annulo,i.animam corporis uolup
tatibus ne alliges,ut Hier. explicat. Alij Hiero.
malitia peccant,& horũ peccata grauiora sunt,& magis uoluntaria,nam ignorantia,& passio auferũt aliquid ex uolũtario,qui malitia peccant, omni uoluntate peccant,iõ hi per aridos significant'. Sicut.n.membrum aridum oĩ uita,ac sẽ su caret, ita hi nullum fere uitæ signum hñt,nullo freno scientiæ detinentur, vñ effrenib.equis similes sunt,quorum figu
ra extitit Balaam,de quo dr̃ Nu. 24. qui C
cadens apertos hẽt oculos, natura ad id impellente cum cadimus oculos claudimus,ut eos seruemus, sed ex malitia peccans cadit, & apertos oculos habet. Hi omnes infirmi iuxta piscinam sunt,sanari pñt expectent aquę motum, quia pñia donum Dei est,& nisi Deus cor conturbet,pęnitentia nõ sonat. Sic Esau lachrymę,& Antiochi eis non profuerunt,nec inuenerunt locum pęnitentiæ, quamuis cum lachrymis requisierint illam,hi piscinam intrauerunt, sed quam Augusti. non turbauerat, quando verò Deus cor pœnitentia mouet, tunc fluit spiritus
eius,

A eius,& fluent aquæ,ô dñe qñ hãc piscinã turbas,quãta in corde turbatio, est,ab imo pectore suspiria ,pdeũt,ipleq; illud ps.conuerte dñe captiuitatẽ nfam, sicut
Ps.125 torrẽs i austro,auster.n.ab ĩfimis arenis & ab imo mare turbat, ita Spũs sancti flatus pctõris. Qua in re multi decipiun tur dicẽtes,nũc pctĩs me tradã, postea cũ mihi libuerit,ad Deũ cõuertar, nõ atten dis miser,hoc opus potius grãæ esse,q̃ arbitrij tui,licet ẽt illud concurrat,& forte qñ tu postea volueris, nõ aderit tibi speciale auxiliũ licet adsit gñale,non aderit tibi superabundans sed necessarium, & licet tunc couerti possis,si nimium coneris,nõ tñ id efficies. Audi quid p prophetã loquat Deus, plui sup vnã ciuitatẽ,& super alterã ciuitatẽ nõ plui,pars una cõ
Amo.4 pluta est, & pars altera, sup q̃ non plui, aruit. Pluit nũc dñs sup hũc paraliticum
B & sanatus est,si sup te nõ pluit, arefces, & in ignẽ miteris,nũc te Deus uocat accede ad piscina,forsan cũ volueris accedere,non mouebit aqua speciali auxilio, & uoluntas tua inefficax erit,contigetq;
Nu.14 tibi q Israel,qui noluit pugnare cũ Philistæis qñ Deus voluit,& illos adiuuabat, postea ipsi uoluerũt,& Deus noluit,& q in pliũ descenderunt pierunt. Vane aliq fidunt,ac conuersionẽ differunt,dicẽtes, latroni, & aliis sera pñia profuit, & eis Deus affuit aderit,& mihi. Quæ paucis priuilegio donata sunt,sibi certo donan-
C da credunt,decipiunturq; ad eũ modum que Aegyptii, qui uidentes Israel mare sicco uestigio transire Dei singulari mi-
Ex.14. raculo,ipsi credunt simili miraculo Deũ affuturum,& mare ingrediuntur,& pereunt,descendentes in profundum ut lapis. Qui ergo certus non es Deum tibi affuturũ singulari,ac speciali auxilio, nũc eo utere ne pereas. Veniens ergo Xps in Ierusalem in die festo,in piscinã,& eius porticus diuertit,qui iuxta templum erãt quia,qui gloriã patris primũ q̃rit,hc ium ẽt commoda,ac utilitatẽ curat,prope tẽplũ xenodochium est, & prope Dei gl'iã proximi cõmodum,sunt hi duo poli,sup quos machina uitæ Xpiana uoluit. Hæc sunt precationes,ac,ut ita dicam, stationes,qua deambulare teneris,a templo in xenodochium a Deo in proximum operib.miæ in die festo tibi intendendũ est, exemplo Xpi,qui in die festo in xenodo
Simile chiũ uenit. Similis esto matri,q̃ duos dilectissimos in filios in lecto discumbẽtes habẽs,ab uno in alium discurrit, & uellet in duo diuidi,ut sp cuiq; adesset,si hũc corpore relinquit,ut alium uisitet, cum hoc cor relinquit iã huic cibũ dat, iam il
Ge.32. li potum,iã hunc visitet,iam illũ. Sic tibi agẽdum est,Deus tibi dilectissimus in tẽplo est,& in paupere,a Deo ergo, qui in templo est,ad Deum,qui in paupere est, ueni. Intuere Iacob inter Deum, & fratrem,iam cum Deo luctatur, iam fratrẽ
Simile adit,adorat,munera mittit,& plura fratri exhibere uĩ,quam Deo,quia ait, sic vi
B di faciem tuam, quasi uiderem uultum Dei,tibi exhibeo,quæ Deo meo exhiberem si indigeret, fratrem placans, Deum placo, quia ille non placatur, nisi fratre placato. Vt accipiter ardeam capiat,non recto itinere eam inuadit,sed iam in hãc iam in illam partem euolans tandẽ in eã irruit. Ita in Deum oĩno recta, & una via tendere nõ potes,diuersæ uiæ tibi arripiendæ sunt, iã in xenodochium ueni, iam in pauperis domũ iam in carcerem non adeo recta hæc apparet uia, ut Deũ capias,sed certè recta est, licet a Deo deuiare uideans,sed ad Deũ tendis,quia Deus in paupere est,sicq; cum in utilita-
C tem pauperũ intenderis,& eius cã oraueris optime postea orabis,& Deũ capies. Hoc Deus per Esa. multis nos docet,frã
Esa.58 ge esurienti panem tuũ,& egenos uagosque induc in domũ tuã cũ uideris nudũ, operi eũ,& carnẽ tuã ne despexeris,tunc erumpet quasi mane lumen tuũ,& sanitas tua citius orietur, & ante ibit faciem tuã iustitia tua,& gloria dñi colliget te, tunc inuocabis,& dñs exaudiet, clamabis,& dicet ecce adsum. Et inferius,cum effuderis esurienti animam tuam,& animam afflictam repleueris, orietur in tenebris lux tua, & tenebræ tuæ erunt sicut meridies, & requiem dabit tibi dñs Deus tuus sp,& implebit splendorib. animam tuam,& ossa tua liberabit, & eris quasi hortus irriguus,& sicut fons aquarum,cuius non deficient aquæ. Et infra,

& vo-

A & uocaberis sabbathum delicatum, & sanctum dñi gloriosum idest, cũ hoc prę stiteris, erit tibi sabbathum, & dies festus p̃clarus, & gloriosus hunc nunc gloriosum, & delicatum sabbathum, & festum Xp̃s dominus agit, dum ueniens Hierusalem, in xenodochium properat, ut paralyticum curet, eiq; medeatur. (Et erat ibi hõ 38. annos habẽs &c.) Si his annis in porticu expectauit, mira profecto perseuerantia fu t cuius necessitatẽ ẽt ethnici agnouerunt. Fuluius in lib. de antiquitate Roma. memorię prodidit, antiquos Rom. duo templa contigna ędificasse, alterum perseuerantiæ & spei, sapientię alterum, & in hoc intrabant per illud, ut si

Fului.

B gnificarent ad sapientiam aditum prębere perseuerantiam, & spem, sine quib. nihil grande obtineri põt. Qui. n facile retro aspicit, eximiũ quid nunq̃ assequetur Qua rõne Ezec. 46. pręcipitur, ut nullus ea porta egrediat̃ tẽplum p q̃ introiuit, & eius rõ est, qm̃ q ea.iem porta egreditur, qua introiuit, tergum uertat, necesse est propitiatorio, iõ per aliam egredi p̃cipit̃, vt s̃p nullum in ptopitiat rium conuertat. Cauendum tibi est ne de te dicatur illud, vertetur ad me tergum & non faciẽ, ut Ierem. ait. Hac rõne eunti in montem Loth dr̃, noli respicere post tergum & uxor i lius, quia post tergum respexit, versa est in statuam salis, q̃ diu durauit, nã Ios. li. de antiquitatib. ait eam se uidisse. Sed qua rõne in salis statuam uersa est?

Eze. 46

Iere. 2.

Ge. 19.

Ioseph.

C hac certe, ut intelligat uir incõstãs, in statuã se uertendũ, quia sicut illa oculos hẽt nec uidet, pedes nec ambulat, ita p̃ctõr ĩ bonũ non proficit, quia inconstans est si ergo in mõtẽ procedis uirtutis, q̃ altissimus mons est, caue ne post tergum respicias, ne in statuã conuertaris, illa uerò statua salis effecta est; ut eius recordatione, ac memoria saliaris tu, qui insipidus, & sine sale es, & caput retro facile uertis. Sed in oĩb. constantes, ac p̃seuerãtes nos esse opor tet, & hic hõ traditus p̃seuerauit expectans corporis salutẽ, an nos nõ perseuerabimus pro aĩę nostræ salute? Quidã sunt, qui animæ salutem in momento opti volunt, & si oportet eos tantisper expectare, oĩno impatientes dilationes sũt. Accedũt aliq̃, ac cõfessarium

A nõ oĩno dispositi, ut par est ad absolutionis beneficiũ p̃cipiẽdũ, & si eis confessor dicat, paulisper expecta, cura prius, ut doleas restituas; fratri reconciliaris, sustine te non pñt. Similes hi infirmis sunt, qui statim nulla adhibita mora poculũ amarũ, ac purgatiuũ accipere uolũt, quib. medicus ait, nõdũ dispositi humores sũt, nõ dũ p̃paratũ corpus in purgationẽ, illi uerò hoc non obstante, cõtinuo purgar i uelleut. Sicut ergo noxia purgatio est, quam debita, ac cõueniens dispositio nõ p̃cedit ita absolutio, si ut oportet dispositus non es. Sicut ergo parabantur prius uirgines

Hest. 2

B intraturæ ad Assuerum, & multis dieb. detinebantur, ita parandus tu es disponẽ duśq; priusq̃ absolutionis b̃ñficiũ percipias salubriter, & Eucharistiã participes (Vis sanus fieri?) Quia. n. aĩo ẽt sanãdus erat, uoluntas eius necessaria erat. Hoc distat medela corporis ab aĩæ medela, q̃ illa licet melius p̃ficiat̃ cum uoluntas, ac desiderium salutis est; sed absq; ea uoluntate ac desiderio debitis medicinis, applicatis sanatur corpus. Aię uero salus in adultis pendet a uoluntate, sine qua nulli salus contingit. Hinc Ps. pluuiam uoluntariam segregabis Deus hæreditati tuæ. Psa. 67

Et iterum. Deus meus uolui, & legẽ tuã in medio cordis mei, ideo ait, sanus fieri. Sed irrisoria uĩ ea interrogatio, qua infirmus interrogatur, uelit ne sanari, nec tñ est, multi. n. sanari nolunt. In triplici sunt differentia, qui in animo infirmantur, quidam. n. sanari omnino nolunt, q̃bus Deus salutem offert, illi uerò eã recusant, quia dilexerunt magis tenebras, quam lucem, de quibus propheta, dixistis. n. percussimus fędus cum morte, & cum inferno fecimus pactum, flagellum inundans cum transierit, non ueniet super nos, quia posuimus mendacium spẽ nostram, & mendacio protecti sumus. An non omni peccatori affertur a Deo salus gratis? & multi infirmitatem suã diligunt, nec a peccato recedere uolunt? Hi sunt, q dicunt, nolumus sanari, nolumus Christum regnare super nos, sed recede a nobis, scientiam uiarũ tuarum nolumus, ut Iob ait, misera ndus profecto homo

Psa. 39

C

Ioan. 3

Esa. 28

Iob. 21

A homo ille est, qui in dubium non uocat, an corpore sanari velit, animiæ uero salutem non in dubium solum uocat, sed omnino recusat oblatam accipere. Quidam uero dicunt, vellem quidem animi mei salutem, & uoluntas aliqua eis est, sed inefficax. Sapiens contra logicorum dogma, ostendit duas contradictorias simul veras, ait enim vult, & non vult piges. vellet quidem cœlum sed nollet è lecto surgere, vt illud acquirat. Sed ut in lectum ei deducatur, vult finem, sed non media, hoc vero non est absolute, & simpliciter finem velle, sed est velleitas duntaxat, vel forte nec uoluntatis actus est, sed intellectus. Quidam uero sanari uolunt absoluta, ac efficaci voluntate, illi, B scilicet, qui peccati infirmitatem agnouerunt & abominantur cum psal. iniquitatem odio habui, & abominatus sũ, legem autem tuam dilexi, & rursum, qui diligitis dominum, odite malum, & rursum, iuraui, & statui custodire iudicia iustitię tuæ, hi salutem cõsequuntur. Tam enim est voluntas potens diuina gratia adiuta, ut sanitatẽ recuperare facile possit, quid facilius, quam sanitatem uelle? si medicus aliud ab ægro non peteret, quam ut sanari velit quis ad horam ægrotaret? dic ergo, uolo sanari, & Deus in te sanitatem perficiet, quia ut psal. ait domini domini exitus mortis, & illud ipse in te perficiet, quod per prophetam ait, sanabo contritiones eorum, diligam eos spontaneè, quia auersus est furor meus ab eis. Sed ais, cur rem hanc uoluntati nostræ Deus permisit? cum enim libero arbitrio malè multi utantur, nonne melius esset nos in cęlum ducere, siue C velimus, sine non? Certè nec nos decebat nec Deum, quod hoc exemplo ostendit Chrysosto. si rex nunc in platea huius ciuitatis immensum argenti, auri, & lapillorum cumulum poneret, diceretque, omnes ex his thesauris sibi accipiãt, quæ placuerunt, melius sic ageret, quam si ui homines traheret, compelleretque accipere, vellent nollent. Si enim id ui ageret, & diuitiæ illæ contemptu haberentur, nec ut decet æstimarentur, & cũ hominibus non ea reuerentia ageretur

Ps. 118
Psa. 99
Ps. 118
Psa. 67
Oseæ 14.
Chrys.
Simile

dum ui trahuntur, qua non decet libera A les homines tractari. Proponit ergo nobis Deus inęstimabiles thesauros gratię & gloriæ suæ, sed ea arte, ac modo, ut, & illæ in pretio habeãtur, & nos cum reuerentia tractet, ac honore, ideo ante nominem vita, & mors, bonum, & malum, benedictio, & maledictio, quod placuerit ei, dabitur illi, Salus ergo tua in eo sita est, si uoluntate forti, ac efficaci velis sanari, ut nihil tibi difficile sit in cœli via, sed per ignem, & saxa velis eo ire, ut sicut non est conari contra ictum fluui, sic nec contra voluntatem tuam, quia omnia vincet. Sed infirmus hic ait, hominem non habeo. Mouere me, ait, non possum velociter, alius currit prius B quam ego, &. non est mihi homo, qui me deducat. Sed qua ratione eum, qui celerius currebat, sanabat Deus? Certe ut nobis significaret, peragendam nobis salutem nostram quasi contentione, sicut si cum alio contenderes super hac re, ut illum superares. Cęlum merces est, quæ promittitur melius decertanti, celeriusque currenti, sic ergo tibi decertandum, ac currendum est, quasi decertans currit. Hinc Paulus, bonum est mihi mori, quam ut gloriam meam quis euacuet, quasi dicat, hic omnes neruos intendam, ne alius me superet, & gloriam præripiat. Et idem inferius eodem capite ait, nescitis quod hi, qui in studio currunt, omnes quidem currunt, sed vnus accipit brauium, sic currite, ut comprehendatis, omnis enim qui in agone contendit, ab omnibus se abstinet, & illi quidem vt corruptibilem coronã accipiant, nos autem incorruptam, sicut ergo, qui citius currit, brauium accipit, sic qui ci- C tius ad piscinam venit, sanatur. Et hoc est illud ps. anticipauerunt vigilas oculi mei, idest, prius quam alij, euigillaui, & surrexi. Sic de Antonio Athanas. ait, omnium considerabat virtutes, curans omnes imitari, & superare, sic tibi salus tua peragenda est 2. Reg. 18. ait Ioab Chusai, vade, & nuncia regi, quæ uidisti, victoriam certe quam de Absalon obtinuerat, adorauit Chusai, & cucurrit, & ait Achimas, quid impedit, si, & ego

Ecc. 15
1. Co. 9.
Psalm.
Athan.
2. Reg 18.

A ego curram post Chusai? & ait ei, curre, currens ergo Achimas per viam compé dij transiuit Chusai. Significat Achimas tenens viam compendij,& vincẽs Chusai,eos,qui viam ingressi perfectionis reliquos facile præcedunt,tu ergo cura velocius currere,aliosque præire.

Non id pręstat paraliticus,insuper ait (hominem non habeo,) qui me ducat. Multi quidem pereunt, quia hominem non habent,quia pastore carent. Hinc
Zac. 10 Zacharias ait,idcirco abducti sunt,qua-
Zac. 11 si grex affligentur, quia non est pastor eis. Prælatis vero, qui pastoris officium, ac munus non exercent, loquitur idem Zacharias, ò pastor, & idolum derelinquens gregem, gladius super brachium eius,& super oculum dextrum eius. In
B hoc enim prælati a Deo constituti sunt, vt paralyticos curent, eos, in piscinam deducant,si id non præstent,potest para
Eze. 22 lyticus dicere,(hominem nō habeo. Sed ante Christi domini in mundum aduentum erat genus humanum vere sine homine,meritoque verba hæc vsurpare poterat,hominem non habeo. Hinc est il-
Ioã. 19. lud Ezech. quæsiui de eis virum,qui interponeret semper,& staret oppositus cõtra me pro terra,nec dissiparem eam,& non inueni,& effudi super eos indignationem meam, & in igne iræ meæ consumpsi eos. Sed iam hō nobis est Christus dominus. Vnde ut id nobis notum esset,Pilatus ait,ecce homo,& ille se sæpius dicit filium hominis, quod idem est, ac homo, ut sciat mundus aduenis-
C se iam hominem,qui sanat contritos corde,& alligat contritiones eorum,cui nul
Ier. 30. la insanabilis plaga, qui nulli dicat,quod
Ps. 106 propheta ait,insanabili fractura tua, pes-
Ioel. 3. sima plaga tua, quia iam misit dominus uerbum suum, & sanauit eos, ut infirmus quisque dicere possit illud Ioelis, infirmus dicat, quia fortis ego sum cum hominem iam habeam. Quasi dubitans, & sub indicans, si forte ibi vellet
Ioan. 4 eum ducere in piscinam,ait paralyticus, hominem non habeo,cui possemus dicere,quod Samaritanæ,si scires donũ Dei, & quis est, qui dicit tibi vis sanus fieri, non dubitares,an te ad piscinam portare velit. hic enim dominus eo natus est, A ut omnes homines, & eorum onera portet, & vniuersa peccata, ut ait Es. posuit Es. 53. in eo Deus iniquitates omnium nostrũ, omnes mundi homines, omnia eorum onera,atque peccata super se tulit, summum profecto onus,& angelicis hume- Es. 49 ris importabile,sed quanta angustia onere tanto? ipse per Esaiam loquitur,audite me domus Iacob, & omne residuum domus Israel, qui portamini a meo vtero, & gestamini a mea vulua, vsque ad 1. Pe. 1. senectam ego ipse,& vsque ad canos ipse portabo,ego feci, ego feram, ego portabo, atque saluabo, In cruce vero nos, Deut. 3 nostraque peccata precipue portauit, ut Petrus ait, peccata nr̃a portauit in corpore suo super lignum,ut peccatis mortui, iustitiæ viuamus. Est enim Christus regia illa aquila, de qua dicitur, expandit B alas suas,& assumpsit eos, atque portauit in humeris suis. Si adhuc dubitas,an portare te velit, audi, quinque posuit porticus in corpore suo, vel potius quinque piscinas, non aquæ sed sanguinis, non taurorum, & hircorum, sed proprij, ut ibi laueris,& saneris ab omni infirmitate. Mirabilis profecto Dei clementia. Vis ergo tu sanus esse? hominem habes, piscinas habeas, quod si semel sanatus es, caue, ne iterum pecces, ne tibi deterius aliquid contingat,peccata enim nos in innumera mala detrahunt. Patricidam suis litteris Hieroglyphicis Aegi- Hieroglyphicum. ptij significabant pastinaca in hamo cõprehensa, qui enim illam piscatur, petit spina,quam in cauda habet, quæ fortissimum habet venenum, ut significarent, quod occisor patris, sui etiam occisor est, ego uero pastinaca singificantem Dei ostensorem, qui se præcipue lędit,& interficit, caue ergo tibi deinceps, &c. C

A Sabbatho post Dominicam primam Quadragesimæ.

Thema. Transfiguratus est ante eos. Matth. 17.

COnducit plurimum a d uitam christianam peragendam cognitio æternæ beatitudinis, quæ merces est laboris nostri. Hinc ait Paulus, ppea, & ego audiens fidem uestram, quæ est in X po Iesu, & dilectionem in oẽs sanctos, non cesso gratias agere pro nobis, memoriã vestri faciens in orõnibus meis, ut Deus D.N. Iesu Christi pater gloriæ det uobis spũm spiæ, & reuelationis in agnitionẽ eius illuminatos oculos cordis uestri, vt sciatis, quę sit spes uocationis eius, & q̃ diuitię gloriæ hæreditatis eius in sanctis & q̃ sit supereminens magnitudo uirtutis eius in nos, qui credidimus. Meritò cęleste lumen petit Pau. ut agnoscamus à nobis gloriæ magnitudo, & excelsi gratia gratiæ, & gloriæ, quæ ijs, qui in lege noua sunt, seruata est. Sed quæ ais, bona ex hac nobis cognitione proueniunt? innumera plenè. Sed duo expēdamus. Primum ꝙ terrena facile despiciamus si cælestia cognouerimus. Chry. in Io. ait, si quis cęlum suspiceret, & q̃ illic bona sũt contemplaret, statim præsentia contemneret tanquam nullius momenti. Nam & corporũ pulchritudo, quoad pulchri⁹ non deprehendit, in admiratione hr̃: cũ vero melius apparet illa prior despicit. Qđ si in illam pulchritudinẽ, & nos intueri uoluerimus, & cęlestis regni speciẽ considerare, confestim nos huius sæculi vinculis dissoluerimus. Hæc Chry. Certè si mentis oculis attenderemus gloriæ excellentiã, & viua fide illã speraremus: statim sancti efficeremur. Sic. n. Ioã. ait, oĩs, qui hẽt hanc spem, sanctificat se, sicut ille sanctus est. Sicut. n. si hõ infirm⁹ de plebe uocaret in regnum, infima, ac abiecta relinqueret munera, & conueniẽtia dignitati regiæ exerceret, ita qui in cęli regnum uocatum se uidet, & illud consequi sperat facile terrena abijcit. Scdm ꝙ oĩs labor uiæ facilis redditur, tãta merceda proposita, & labori uehemẽtius hõ incumbit, illam assequatur. Hinc Iac. ait patientes igitur estote fratres usq; ad aduentum dñi. Ecce agricola expectat pretiosum fructum terræ, patienter ferẽs donec accipiat temporaneum, & serotinum, patientes igitur estote, & uos; & cõfirmate corda uestra, qm̃ aduentus dñi appropinquabit. Ideo de Isachar Iacob ait, qua rõne agricolæ munus susceperit uidit requiem, quod esset bona, & terrã, quod optima, supposuit humerum suũ ad portandum, & factus est tributis seruiens. Vis nosse hominis tributa? Attende eius immunitatem cum a Deo conditus fuit, & omnem laborem: ac dolorem tributum dices: sed libenter his tributis seruit, pp requiem, terram optimam, terram certè uiuentiũ. Spes ergo colligendi fructum ad laborem accendit. Hoc ẽt significauit dñs Moysi detrectanti laborẽ quem ei Deus iniungebat, ad quẽ Deus ait, proiicere uirgam, & uersa est in colubrum fugiebat Moyses, & dñs ad eum sume caudam eius, & uersus est in uirgã, ita oĩo si laboris initia consideres colubrũ reperies: a quo fugias, sed si finem ac caudam, virgã tenebris, cui innitaris. Vt ergo hanc immensam gloriã, quę nos expectat, si crucem tollimus, aliquo mõ ostendunt, transfiguratus est, quasi diceret: ecce ò homines: quid mercedis pro laboribus recipietis. Tenuerat quidem gloriam in animæ portione superiori, ne ad corpus descenderet: effeceratque illud, quod de Ezec. sacra refert historia, ipse est Ezech. qui obturauit superiorem fontem aquarum Gion, & auertit eas subter ad occidentem urbis Dauid. In cõceptione obturauit gloriam, ne in corpus redundaret, nunc autem eam auertit subter, vt veniat in ciuitatem Dauid, in corpus, scilicet & sic discipuli regem in decore suo uiderunt: Sicut illis promissum fuerat a Christo: sunt de hic stãtibus, qui non gustabunt mortem donec uideant filium hominis uenientem in regno suo, ut tanta gloria uisa, homines post se rapiat. Si enim dęmon ostendit tibi gloriam, floresque mundi: ut te decipiat: ac post se trahat: an non trahet glo-

Marginal notes: Eph. 1. — B — Chrys. — C — 1. Io. 3 — A — Iaco. 5. — Ge. 49. — B — Exo. 4. — C — 2. Par. 32. — Luc. 9.

A g'oria Christi uera? Mulier illa Apoc. or
Apo.17 nata auro, ac purpura rapuit uniuersam
fere terram, cur eam nō rapiat Christus
Chryſ. gloria ornatus? Chry. ho 55. in Ioan. ait
Si huius sæculi lux adeo pulchra est, con
sidera, qualis illa futura sit, quanto.n. so-
laris lux lucernæ lumen excedit, tanto,
imo magis illa solarem, quod ibi signifi-
catum est, Sol obscurabitur, ad illius, ui-
delicet, splendoris comparationem, ut
nō appareat. Quod si in hac uita, ut splē
dida potiamur domo, tm̄ impendimus
pecuniarum, quid impendendum nō est,
cælestem possideamus domum? Hæc re-
linquenda, illa permansura, hic conten-
tiones de terminis, illic minime hæc tem
B pore consumitur, illa æterna, hanc pau-
per habere non potest, illam duobus obo
lis mercari licet cum uidua. Q̄ro ergo ꝓ
tanta domo non laboramus? Vbi uis do
mum, in paruo opidulo, an in regia ciui-
tate? profecto in regia ciuitate, uide, quā
tibi ciuitatem propono mirabilē, in qua
domum ædificare potes minori sumptu,
quam hic, summa sapientia ibi ædifica-
re, summa insipientia hic. Si.n. quis te du
ceret in Persiam, ut eam uideres regionē
mox reuersurus, iuberetque, ibi domum
ædificares, irrideres, quod inutilem sua-
deret impensam, cur non idem reputas
C de hoc mūdo, quē statim relinques? An
non hic uana ædificatio? ædifica in patria,
ubi mansurus perpetuo es, Hæc Chrys.
Vt ergo hanc gloriam ostendat. (Assum
psit Iesus Petrum, Iacobum, & Io.) In ar
descit animus audita gloriæ magnitudi-
Psa.14 ne, sed interrogat, cum Psalte, quis ascen
det in montem domini, aut quis stabit in
loco sancto eius? Sed audi responsum,
innocens manibus, & mundo corde, qui
non accepit in uano animam suam, Ioā.
ascendit, qui gratiam significat, Iac. qui
luctator dicitur. Quid ergo peccator fa-
ciet, qui mundo corde non est? exclusus
uidetur ab hoc monte, sed absit; etiam
Petrus ascendit, qui negauit Christum
præclarum profecto nuncium, quod e-
tiam peccatoribus pateat aditus in cœ-
Psa.86. lum. De quo Psalm. ait, gloriosa dicta
sunt de te, ciuitas Dei: Memor ero Ra-
ab: & Babylonis, scientium me. Ecce
alienigenæ, & Tyrus, & populus. Aethio A
pum hi fuerunt illic. Ciuitas ista Dei est
ecclesia, & militans, & triumphans, in q̄
multi ueniunt ex Aegypto, & Babylone
multi alienigenæ, Tyri, & Aethiopes,
peccatores ergo conscripti sunt eius ci-
ues gloriosum profectò nuncium. Sed si
hæc ita se hn̄t, libere peccare possumus, Apo.21
& in pc̄tō manere. Absit, nec.n. in illa
gloriæ ciuitate peccatores sunt, qui nunc
peccatores sint, sed qui fuerunt, & pc̄tā
fleuerunt, non Petrus negans, sed flens,
non Dauid adulter, sed pœnitens, quia ni
hil coinquinatum intrabit in eam; foris
canes, & uenefici, & omnes, qui operant̄
& faciunt mendacium. Si ergo inquina-
tus es, ablue uestes, ut in eam ciuitatem B
intres, illic.n. duntaxat sunt, qui dealba-
uerunt uestes suas, & candidas fecerunt
in sanguine agni. In montem conscen-
dere te oportet, ut Christum uideas. Peri
culo plenum est, quod quis cogitet, in cæ
lum seuiam agere, cū in infernum prope
ret. Irrideres hoīem dicentem in Orien-
tem tēdere, cū uia ad Occidentē agat, ita
profecto irridēdi sunt hoīes, qui in cælū
se tendere dn̄t, cum uiæ eorum, uiæ sint
inferi. Ille certe in cęlū tendit, qui dirigit
pedes in uiā pacis, q mōtē ascēdit, qui na
turam suam superat, qui se mortificat, q
terrena abijcit, q uero terrenis delectat̄,
& inhiat, qui infima quærit, num in mō C
tem ascendit? Audi, quo duxerit discipu
los Xp̄s, ut eius gloriam uiderent. (Et du
xit illos in montem excelsum, seorsum.)
Locus, in quo Xp̄s transfiguratur, ōndit
aliquo mō, quid gloria sit. Quid est glo-
ria? Resp. Aug. sicut Deus est oē bonum August.
remota oī imperfectione, ita cęlestis bea
titudo est status oīum bonorū aggrega-
tione perfectus sine ullo incommodo. Et
quēadmodū Deus melius a nobis cogno
scit̄ p negationes, q̄ p affirmationes, dū
dicimus Deus nō ē Ang. sed maior Ang.
& sic de reliquis, ita gloria explicāda est
nullū in ea malū est, nec vero bonum est
qualia ea sunt, q̄ uidemus, sed multo ex-
cellentius. Id uero significat̄ in hoc mon
te, de quo dno Matth. dicit, quod excel-
sus erat, & seorsum positus. Vt turris se-
cura sit, duo habere debet, primā, quod
in

A in loco sit edito, in monte excelso, 2m, q seorsum posita, nec prope illam sint alia loca excelsa, quæ vulgo dicuntur padrastros, a quibus expugnari possit. Terrena bona in infimo sunt loco cœlestia in excelso mõte, illa minima, hæc uero maxima sunt. Deinde terrena bona, si q̃ alta appareant, ex multis locis expugnari possunt, tienẽ muchos padrastros. Attende qđ curis angatur cor regis, & pricipũ terræ, quot inuidijs pateat diues, præpositusq; hõ: An non uides pluta loca excelsa, ex quib. expugnatur eius gloria, non est ergo seorsum locata. At cęlestis beatitudo, nõ solũ magna est, & excelsa, sed & seorsum posita, nullus eã expugnare
Psa. 90 valer, altissimũ posuisti refugium tuum, non accedet ad te malum.

B Sed attendamus nunc montẽ, in quo gloria ista manifestat, qđ est cœlũ. Naturali lumine constat, in alia uita pmiũ esse, & supplicium, cũ aĩa sit immortalis. Et iõ philosophi dixerunt, aĩas iustorum optime se habere in alia vita, secus aĩas impiorum. Sed de corporis gloria nihil certi rõ naturalis dicebat, licet aliqui philosophi eã fuerint suspicati, dicẽtes, corporum resurrectionem futuram. Cuius rei aliqua rõ in natura inueniri põt, ut. s. appetitus naturalis aĩæ sarietur, quæ tanq̃ pars corpus desiderat, & ut, corp⁹, quod fuit aĩæ instrũ ad virtutem, sic ẽt cõsors præmij. De hac vero gloria corporis licet aliqui inania quædam dixerunt, de campis Elysijs, tñ religio Christiana maxima, ac mirabilia docet. Huius aũt magnitudo colligit ex cęlo, quod mons est

C in quo hæc gloria ostenditur, & domus iustorum, q̃ eos expectat, quam ut videremus, & optaremus, os homini sublime dedit, cęlumque uidere iussit, & erectos ad sydera tollere vultus. Est aũt cęlum vacuum, dum iustorũ corpora non continet. Si uideres regiam aulã mire fabricatam, & eã ingrediẽs, vacuam habitatore reperires, diceres sane, alicui maxima principi seruatã in habitationem. Ita oĩno philosophandũ est de cęlesti domo, quod si dicas, angeli in cęlis sunt, qui eã inhabitent. Certe sicut mundus hic inferior solus esset, si eum hõ non incoleret, licet plures Angeli in eo essent, quia

A corporum pulchritudo oculos, & ciborũ dulcedo gustus, & concentus aures corporeas postulat vt pcipiantur, ita cęlestia corpora habitatore indigent corporeo, q eis fruatur. Sic, ergo miserũ esset, q mundus hic inferior q pũcto similis est, sine hoĩe habitatore esset, quo pacto cęlestia corpora immensa, ac pulcherrima sine habitatore futura erãt. Nos ergo illa expectãt, ille mõs est, in quo Deus a nobis
Psa. 83 uidendus est. Dicamus ergo cum Psal. quã dilecta tabernacula tua dñe uirtutũ concupiscit, & deficit aĩa mea in atria dñi. Tanta aũt domus magnitudo ostendit inhabitãtis dignitatem, nec. n. hoĩ infimo aula parat regia, est adeo uero magna domus illa, ut ei collata terra, pũctũ

B sit. Et quantũ excedit magnitudine, excedit nobilitate, imo ideo excedit magnitudine, q a nobilitate, ut ait Diony s. quia
Dion. Deus de eo, quod excellẽtius est, plus cõdidit. Illa profecto domus maxima est,
2. Cor. 15. quã contemplans Paulus consolabatur, ac dicebat scimus, quod si terrestris domus huius habitationis dissoluatur, ædificationem habemus, non manufactam, sed æternam in cęlis.

Cum aũt in montẽ peruenisset Chrs.
Apoc. 1. (Transfiguratus est ante eos, & resplenduit facies eius sicut sol.) Apoc. 1. & dr̃ facies eius ut sol lucet in virtute sua. semper sol lucet eminenti luce, quam tñ nos aliqñ non videmus propter incidentia nubila. Ita Christi aĩa gloria maxima lucebat, sed propter peccata nostra opposita, in corpus, non redundabit gloria illa, ut sic pati pro nobis posset. Et cum naturaliter gloria aĩe in corpus redundet, singulari dispensatione quasi miraculo a

C ctum est, ut in corpus Chři gloria non redundaret, ut pati pro nobis posset. Mirum hoc ualde est, quod Christus miraculum efficit, ut pati possit, & per passiones intret in gloriam suã, nos aũt miraculum optamus, ut ascendamus ad gloriã per delicias, ille decertare vult cũ hostibus insigniat corona; nos miracula optamus, ut sine pugna coronemur. Sic Petrus ait, bonum est nos hic esse, audiuit Christum de passione differentem cum Moyse,

A Moyse,& Elia,nec cōsona concio ei uisa est illi festiuitati,uoluit sine labore coronari,sed nō ita fiet. Multa tibi sustinēda sunt ò Petre,& tandem in cruce mo-
1. Pet. 1 riendum. Iō ipse a Deo illuminatus postea dixit, in quo exultabitis modicum nunc,si oportet cōtristari in uarijs tentationibus, ut probatio vestræ fidei multo pretiosior sit auro. Et in eodē capite. Propter quod succincti lūbos mētis vestræ sobrij,perfecti,sperate in eā,quę offertur uobis grām in reuelationē Iesu Christi, quasi filij obediētiæ, non cōfigurati prioribus ignorātię uestræ desiderijs, sed ſm eū,qui uocauit uos,sanctum. Desideriū quidē ignorantiæ Petri fuit,cū dixit,bonū est nos hic esse,quia nesciebat,qd diceret,ut Matthæus ait,huic desiderio cō
B figurantur homines simili ignorantia, cū ante crucem gloriam expetunt,nō ergo id agendū,sed ſm eum,qui nos uocauit Iesum, qui repulit a se gloriā, donec passione cōsummaretur. Sed plura sunt, quæ in sua trāsfiguratione Christus nos docet. Primū est,quod initio proposuimus,summam esse gloriā,quę nobis promittit,tū aiæ,tum corporis, cuius hodie insigne,& exēplar, cui configurandi sumus,proponitur. Maxima profecto aiæ gloria,a qua tanta gloria in corpus redūdat. Magna gloria corporis,cum fulserit sicut sol in regno patris sui,& multo plus quam sol,est enim claritas corporis gloriosi alterius ordinis, quam claritas solis, multoq; excellentior, utpote q̄ procedens a
Esa. 30 diuersa cā,a gloria,s.aīa. De qua Esa. ait. Erit lux lunæ sicut lux solis, & lux solis erit septempliciter sicut lux septem die-
C rum in die,qua alligauerit Deus uulnus populi sui, & percussuram plagæ sanauerit. Quæ verba sic ponit Aug. to. 4. de
Augus. quæst. noui,& veteris testi ca. 105. In die iudicij, cū sanabit oīno nfa mortalitas, cum appropinquauerit redemptio nfa, caro nfa mortalis, quæ nunc similis lunæ mutatur,splendebit ut sol,idest,tanq̄ Chrs,quia similes ei erimus,& reformabit corpus humilitatis nfæ configuratū corpori claritatis suæ. Ipse verò sol septupla claritate erit, quia plus splēdebit quā oīa alia corpora simul. Si ergo ò hō corporeis rebus ita adhæres ut eis mo- A
ueatis,scito in gloria summam futurām tui corporis excellentiam, et corporalia oīa,q̄ appetere potes, ibi dabuntur reijce ergo terrena,qui nihil sunt. Dixerat Pro- 4. Reg.
pheta Abias ad Ieroboam, Assumam te, 11.
regnabis super Israel,& super oīa,q̄ desiderat aīa tua. Audita ergo morte Salomonis, reliquit Aegyptum, & uenit in Ierusalē. Simile ergo tu audi,ut reliquas mundum, & ea, quæ in mūdo sunt, regnabis super oīa, quæ desiderat aīa tua, non solum in cœlesti patria tibi Deus promittitur,sed vniuersa,quæ corporis optare potes Aperi os tuum, dilata illud, & quicquid dixeris, & optaueris,in gloria reperies. Tanta ergo promissione habita,labora,& montem conscendi cœli,ut ea perfruaris. B

Secundū,quod in hac transfiguratione ostēditur, est, quo pacto corpus nfm in animam, & aīa in Deū transfigurari debeat,ut & corpus, & aīa super naturā suam ferantur. Audi animæ transfigurationem,qua Deo similis efficitur. Intellectus iusti diuino intellectui conformatur,eiq. similis est,cum similiter iudicat, ac diuinus,cū uniuersa ponderat siclo sāctuarij,illa in magno pretio habet, quæ Deus magni ducit,illa autem despicit,q̄ Deus contemnenda dixit, diuitias lutū, honores aerem, ac fumum, delicias spinas reputat. Contra vero lachrymas, eleemosynā,orationem,diuitias, ac thesauros putat. Sic ēt in voluntate transfiguratur diligens Deum,& diuinæ uolūtati in omnibus obtemperans.

Sed de corporis transfiguratione dicamus,transfigurabitur quidē in gloria, C
& configurabitur spiritui per dotes gloriæ,ut quasi spūs appareat. Aīa transformatur in Deū,similis ei qa uidet eū,sicuti est,corpus trāsformatur in spiritū, & iō Paulus ait,seminatur carnale, resurget spirituale, nō quidē quod natura sit spūs,sed conditione, agile .n. erit, quasi spiritus,subtile,impassibile, ac splēdidū. Nunc vero ēt aīa, & corpus iusti quodāmodo transfigurantur,licet enim in gloria id præcipuè fiat,sed,& nunc initium 1. Cor.
aliquod illius est. Audi ergo transfigura 15.
tionem

A tionẽ tũ aiæ,tũ corporis iusti. Cum gra initiũ sit gloriæ,& eius plenitudo,cum aia
2.Co.3 gra ornatur,transfigurari dr. De qua re multa,ac præclara Paul.ad Cor.quo loco primũ Moysen proponit, qui diuino colloquio transfigratus in Deũ est.splẽdente illius facie. Et filij quidem Israel transfigurandi in Moysen erant,sicut ille in Deũ,sed infirmi fuere,& iõ dixerũt Moysi,ut velo faciem operiret, & iõ velo ignorãtiæ opertũ est cor eorũ vsq; in hodiernum diẽ. Nos vero reuelata facie gloriã Dñi speculãtes in eandẽ imaginẽ transformamur a claritate in claritatẽ. Volumus videre Xpi faciem splendentem vt in eadem imaginem trãsformemur,suscepta illius claritate,quasi specula obiecta soli. Attende diuinum ordinẽ
B claritas patris deriuatur in filium,claritas filij in aiam,claritas aiæ in corpus.

Vidimus aiæ transfigurationẽ in Deũ, videamus nũc corporis trãsfigurationẽ in aiam,ẽt in hac vita. Corpus iusti in spiritum transire debet,iõ totus hõ dr spiritualis, quia corpus in spũs conditiones
Chrys. transit. Et iõ ait Chry. iustum appellari Angelũ,qa sicut Angelus est purus spũs sine corpore, ita iustus in corpore cũ sit non habet corporis uilitatẽ,quia illud subijcit spiritui. Bellum geritur inter carnẽ,& spũm,uis aũt belli est ut uictor in leges suas uictum ducat, & iõ cũ corpus spiritum debellat,in corporis leges eum ducit,& iõ descendit in profundũ inferni quasi lapis, torquetur igne corporeo, quasi corpus, & nunc ea, quæ corporis sunt,sapit,eisque delectatur,quia animalis homo non percipit ea,quæ sunt spiri-
1.Co.2 tus Dei. Ita etiam cum spiritus victor ex
C titit,corpus ducit in suam conditionem non solum in cęlo,ut diximus,sed etiam hic. Eo.n.deuenire solet corpus per diuinam gratiam;vt cęlestias sapiat,&eis delectetur. An non eo peruenerat, qui ait:
Ps. 83. cor meum,& caro mea exultauerunt in Deum viuũ? Et de multis sanctis memoriæ proditũ est eo peruenisse, vt humanis affectibus carere viderent. Et in vniuersum iusti,licet eos experiant, sed ad uitia nõ pertrahuntur,& licet ictib. multis eos impugnet dęmõ, ipsi immobiles

persistunt,quasi impassibiles, licet iniurijs A
lacessiti, licet passionib. exagitati itegri sunt:en iusti impassibilitatẽ. Si agilitatẽ desideras,audi, sicut spiritus promptus est in oẽ opus bonum ita,& eorum corpora,q̃ infatigabilia aliqñ apparent,facilis est orõ,vigilia,aspera uitæ rõ,ieiuniũ pauperũ visitatio. Hinc Esa.qui sperent
Esa.40 in dño,habebunt fortitudinẽ, assument pennas,ut aquilæ volabunt, & non deficient,currẽt,& nõ laborabunt. Eorũ velocitatẽ miratur Esa.qui sunt isti,qui vt
Esa.60 nubes volãt? Fęlix corpus iusti,quod sic trãsfigurat,& infęlix aia pctõris,quæ in corpus transfigurata est, & in beluã degenerauit. Quod vt antiqui sapientes signĩficarẽt, Plato, Pythagoras, & Aegyptij diuersas hoium metamorphoses finxerunt qb.hoies in beluas mutabantur,ut
B significarent hoies, qui vitijs in beluas degenerauerant. Et in diuina scriptura sitia multa sunt,hoies.n. nominibus ferarum significãtur. Longe hi sunt a trãsfiguratione Chisti,lumen.n.non habẽt,
Iob 24 qui sunt rebelles lumini, Vnde dixit Tri-
Trime. megistus,lex Dei non patitur transitum hominum ad lapides,& bestias.

Curemus ergo corpora Deo offerre
1.Co.6 transfigurata, sicut nos Paulus monet, corpus aũt nõ fornicationi, sed dño, & dñs corpori, glorificate ergo, & portare Deũ in corpore uestro. Dedit qdẽ Deus tibi carnẽ, sed nõ vt carnalis sis, sed vt portes Deum in corpore tuo, ut templũ sis Dei, non dęmonum domicilium. Voluerunt homines consecrare,& honorare vitia, quia vero illa colere tanquam Deos non poterunt,coluerunt Deos vitijs oneratos,in quib. vitia quodam mo-
C do colebãt,cum.n.ea in dijs fuisse dicebãt,honori habebant. Ita nũc impij nollẽt in Deũ trãsfigurari, sed Deũ in ipsos transire vellẽt, vt talis Deus eẽt vt eorũ appetitui,ac desiderijs seruiret,nec ea vlcisceret,id vero non fiet,existimasti inique,quod ero tui silis,arguã te, & statuã cõ
Ps. 49. tra faciẽ tuã Hãc eãdẽ doctrinã nos hodie docet dñs,cum (vestimenta eius facta sunt alba sicut nix.) Vestes Christi electi
Esa.49 sunt,de quib. Es.viuit dñs, quia omnib. his uelut ornamento vestieris, & cir-

N cunda-

A cundabis eos tibi quasi sponsa. Hæ vestes candidæ esse debent ob uitæ candorē, ac innocentiā. Hoc voluit dñs significare cū populū suū voluit ab æthnicis separare legibus, cōuictu, ac vestitu, & cū plures eis escas prohibuit, q̄ vitia significabāt, Bern. ait; filij Babylon fulgēt ī monilibus, & sordēt in moribus, quærunt hi diuitias perituras ēt cū aīæ vulnerib. Similesq; sunt Naamā Syro, q leprosus cū eēt, abundabat uestib. sed qd vestes ꝓficiunt corporis, vbi aīa nuda est? Audi ergo ò Christiane, qualis esse dēas a Paulo, qui Tyto discipulo ait, in oīb. te ipsum præbe exēplū bonorum operum ī doctrina, in integritate, in grauitate verbū sanum, irreprehensibile, ut is, q ex ad B uerso est, uereatur, nihil mali habens dicere de nobis, Ecce qualē te esse oporteat vt vestis Xp̄i sis, esto perfectū sanctitatis exēplar, vt vereatur qui ex aduerso ē, .i. paganus, & Ecclesiæ hostis, ut ait Ambro. cum nihil mali dicere possit de fideli. Vel per eum, qui ex aduerso diabolus intelligi potest, ut ait Chrys. & eis qui ei obsequitur. Tantus ergo vitæ candor a fideli exigitur, vt nō solū scelerati hoīes, sed nec dæmō, cuius oculi perspicatiores sunt, aliquam in eo maculam inueniat.

Bern.

4. Re. 5

Ad Ti. 2.

Ambr.

Chrys.

Luc. 9.

Sic transfigurato Xp̄o, (Apparent Moy es, & Elias cū eo loquētes,) Exprimit Lucas sermonē qui erat de excessu eius, quē Xp̄s ei reuelauit, de quo immēsas ei gratias egerunt. Cum in gloria esset, uoluit de passione tractari sua, & cū ad passionem properaret palmis excipi uoluit, quia gloria, & palmæ adeptio fructus est passionis illius. Nec solum Xp̄s C de passione agit, sed Moyses, & Elias, quia lex, & prophetæ passionem Xp̄i loquuntur, & per passionē ad gloriā deueniť. Vellet quidē Petrus crucem fugere, vt in monte cum Christo glorioso esset, sed nō ei cōcediť, ille crucē detrectat, sed vt Christo fruatur, tu vero vt mundo, & brutorum delicijs fruaris. Sed si ille nesciebat, q̄ diceret dū fugere uoluit crucē, vt Christo frueretur, an non tu omnino amens eris, cum crucē detrectas, ut mūdum secteris? Maximè quod Petrus tabernacula ibi cōstruere noluit nisi Christo annuente, vnde ait, si vis, at tu cōtra A Dei voluntatē in terra construere tabernacula vis. Attendam⁹ nūc Xp̄m gloria, & honore indutū, q cum amicis agit de hac gloriosa veste deponendas ac doloribus summis suscipiendis pro nobis. Si .n. adeo mirū fuit, qd Dauid exuerit vestes regias, & coram arca saltaret tanq̄ infimus de plebe, an non omnino mirabile, quod Deus infinitæ maiestatis exuat nunc regiam, ac diuinam vestem, gloriā scilicet, corporis, & humilē ea pannosam induat pro hoīum salute? Quas illi grās pro tanto beneficio retulerūt Moyses, & Elias, non memorat Euangelista, sed ꝑcul dubio multæ fuere, immensum. n. illud beneficiū, vt non solū hoīes sibi recōciliari uoluerit, sed id morte, ac acerbissima passione effecerit, nulla certe alia B bonitas, quam diuina, ac infinita id excogitare potuit. Ionas recusauit ire ī Niniuen ad eius remediū, ne. Deo ignoscēte, ipse propheta falsus haberet, quo pacto susciperet ille mundi remedium, si ea passurus esset, quæ Xp̄s dñs? Sed nec nos ipsi pro nobis ipsis, & pro æterna nostra salute talia sustineremus. Quod manifesta experientia comprobari pōt, nūc .n. cum pauca a nobis sustinēda sunt, & parua ꝓstanda pro aīarum salute, vix ea præstamus, qs, obsecro, tanta præstaret, quanta Xp̄s dñs? Eximiū sibi præstitum obsequium putauit Dauid, cū tres illi viri p medios irruperunt hostes, & aquam hauserūt de cisterna Bethleem, quā tāto in pretio Dauid habuit vt eā nō biberit, sed Deo libauerit. Si oīm seruorum tāti habitum est, quanti habendū est quod C Rex nr̄ innumeris vulneribus, dolorib. ac morte nobis salutem parauerit? Vix pro iusto, ac amico quis moritur, quanta ergo Xp̄i charitas, quantum beneficiū, cum pro impijs, & hostib. occubuit Mira ꝓfecto, ac stupenda charitas illa, ac dignatio fuit. Clamant Iudæi, crucifige, Xp̄s clamat, ignosce. Reliquę creaturæ Deo debēt, q̄ factæ sint, sed vnico verbo creatæ sunt, dixit, & facta sunt, mandauit, & creata sunt, at hō Deo suo dēt, qd illū fecit, q̄ ei grām contulit, qd morte, ac sanguine eū refecerit, vere dilexit nos,

Iona 4

3. Reg. 23.

A nos, & lauit nos a peccatis nostris in sanguine suo. Nunquam ergo memoria excidat beneficium tantum.

Vox tandem patris intonuit. (Hic est filius meus dilectus ipsum audite.) Vidimus Christum speciosum præ filiis hominũ, in cuius labiis gratia diffusa est, q decorem induit, dominus regnauit, decorem indutus est, non ait, decoram uestem induit, sed ipsummet decorem, nõ participatum, sed infinitum, sed quid inde sequitur? sane, ut eum audiamus, eum sequamur, cui.n. talis Deus displicere potest? Hinc loquitur ille per Hier. quid inuenerunt in me patres uestri iniquitatis, quia elongauerũt a me, & ambulauerunt post uanitatem? Sicut malus inter ligna siluarum, sic dilectus meus inter filios, vox eius dulcis, totus desiderabilis, cur ergo eum nõ sequimur, ac audimus? Sed causatur impius, ac dicit, Deus quidem rectus, & non est iniquitas in eo, sed manus eius dure suos tractat, præcipit crucem ferri, abnegare se ie hominem. Hac de re conquæruntur Philistæi, & reijciunt arcam, non maneat arca Dei Israel apud nos, quoniam dura est manus eius super nos, & super Dagõ Deum nostrum. Ita peccator ait, dura est manus Dei super me, manus vero mundi blanda, ac delectabilis. Sed cum hominibus, qui ita sinistre de Deo loquuntur, iudicio ille contendit per Mic. Populo meus, quid feci tibi? aut quid molestus fui? responde mihi, quia eduxi te de terra Aegypti, & de domo seruientium liberaui te? Cum tibi ò homo dicitur, abnega te, crucem tolle peccatũ relinque de domo C seruitutis erueris, de potestate tenebrarum liberaberis, non molestia, sed gloria afficieris, Gaudete, & exultate quoniam merces uestra, copiosa est in cælis, cuius præmii magnitudo omnem laborem facilem reddit, &c.

Ps. 92. — Hie. 2. — B Can. 2 — 2. Re. 5 — Mic. 6.

Domin. II. Quadragesimæ.

Thema. Transfiguratus est ante eos, &c. Matth. 7.

EX his, q̃ admirari maximè solemus, vnum illud est, si nouitas aliqua intersit, cum mutatione ab vno in alterum extremũ. Id aut hodie videre licet i Xpo dño, qui habitu inuentus, vt homo humilem vestem susceperat, & obscuram, nunc vero subito decorem induit, amictus lumine sicut vestimento. Venit in mundo eo habitu, quo desideratus fuerat ab Esai. Ascendet sicut virgultum, & sicut radix de terra sitienti, nõ est species ei, neque decor, & vidimus eum & non erat aspectus, & desiderauimus eũ despectum, & nouissimum virorum, virum dolorum, & sciẽtem infirmitatem, & quasi absconditus vultus eius. Sicut etiam ostensus fuit Zac. qui ait, vidi Iesum sacerdotem magnum indutum vestib. sordidis. Nec sine magna causa humilem induit vestem, qm̃ in laborem venit in mundum, merito ergo operarij veste induunt, vili, nõ pretiosa, nec. n. hæc ad laborẽ apta est. Vñ sicut eiectus prior Adam de paradiso, vt in labore, & sudore vultus terram coleret, & panem manducaret, indutus a Deo est veste uili pelle, s. aĩantis emortitur, ita veniens secundus Adam e paradiso cœlesti, in locum laboris, hõ natus est ad laborẽ, & ideo nõ gloriosam uestem suscepit, quæ labori apta non erat, sed humilem. Et quemadmodum miles in pugnam ueniens uestes deponit pretiosas, & ferro, ac armis se induit, ita rex Israel mutauit habitum suum, & ingressus est bellum, & bello conuenientia arma suscepit. Sed hodie in ueste pretiosa apparet, cum adhuc in die laboris sit, & impletum iam apparet illud Zach. auferte uestimenta sordida ab eo, & induite eum mutationis. Iam similis uidetur Ioseph, cum ueste mutata offertur Pharaoni, & Mardochæo, cum regiis induitur vestibus. Nouitas hæc maximam admirationem inducit: & admiratio inquisitionem, ut huius rei causas inquiramus præcipuas.

Esa. 53 — B — Zac. 3. — Gen. 3. — C

A Et prior est rō in fidei confirmatione. Oportebat nāq. vt author fidei, & con-
Nu. 25 summator Iesus testm̄ noui in gloria, ac diuina ptāte daret. Cum descenderet Moyses legē laturus populo Israelitico, vt cum Deo commendaret, ac honorabilē redderet, & vt significaret, a Dei consortio eum venire, & a colloquio eius, q̄ innaccessibilis lux eximia luce vultum eius decorauit, ita vt non possent inten-
2. Co. 3 dere filii Israel in faciem eius. Oportuit ergo, vt legislator noui testī ampliori lumine ornaretur. Qua rōnem Pau. ait, nō solum Xp̄m Iesum verū, et Apo. eius ampliori gloria decoratos, quam Moysen, ait. n. Quod si ministratio mortis litteris deformata in lapidibus fuit in gloria ita quod non possent intēdere filii Israel in
B faciem Moysi, pp gloriā vultus eius, q̄ euacuaē, qūo non magis ministratio spūs erit in gloria? In q̄ verba multa de hac re
D. Dh. dicit D. Thom. Lux ergo hodierna, qua luxit Chri facies, multo amplior fuit, q̄ lux Moysi, qua Xp̄s ostēsus est non solū hō beatus, verū ēt, & Deus verus. Quia
Dam. in ora. de trās figura. vt Dam. ait, nō solū lux ista resultauit, in corpus ab aīa Xp̄i gloriosa, sed ēt a diuinitate, & ideo fuit summa, ac maxima, cuiusmodi nunc ea claritas est, qua fulget in cælo. Qua rōne de ciuitate illa cælesti Io. ait, & ciuitas non eget sole, neq. luna, ut luceāt in ea, nam claritas Dei illuminauit eā, & lucerna eius est, agnus dulcissima profecto verba, ac mellislua lucerna eius est agnus fulgebunt, q̄dem iusti in regno patris eorum sicut sol, sed
C lucernæ non dnr, quia ut plurimi similes stellis sunt, at uero Chrs sol est illius
Apo. 21 Ma. 13 ciuitatis, lucerna eius, cuius tanta est claritas, vt lōge superet claritate oīa simul corpora beatorū. Sicut ergo pars lunæ, q̄ a sole respicitur, lucida reddiē, parte alia obscura manente, ita aīa Christi beata erat, & luce diuinitatis plena, corpus vero non sic, sed passibile, nunc autem, cum trāsfiguratus est, lux diuinitatis ita diauit in corp us eius, & illud reddidit clarissimum. Simulq. pater ostendit eū filiū suum, cuius legem omnes accipere debent, & ideo nunc ait, ipsum audite. Et ideo Petrus in ostensionem diuinitatis Christi, adducit illius gloriam trans-
A figuratione a se visam. Non. n. indoctas fabulas secuti, notam fecimus vobis domini nr̄i Iesu Xp̄i virtutem, sed specula- 2. Pe. 1
tores facti illius magnitudinis. Accipiēs . n. a Deo patre honorem, & gloriam voce delapsa ad eum huiusmodi a magnifica gloria, hic est filius meus dilectus, in quo mihi cōplacui, ipsum audite. Et hāc vocem nos audiuimus de cælo allatam cum essemus cum ipso in monte sancto. Ecc. 13
In fidei ergo firmitatem, ut quanto honore dignus Xp̄s esset, appareret, transfiguratus est. Secunda huius transfigura- Simile
tionis rō fuit, ut erigeretur, ac augeretur spes nr̄a. Nullus sic indiget aliqua ostēsione, vt ea credant, q̄ dicit, ac promittit, vt pauper. Vn̄ Sapiens, pauper locutus est, & dr̄, quis est hic? Si nunc ego inuitarē vos oēs, ac monerem, vt relictis diuinis, & domib. propriis, me sequeremini B
per asperā viam, promittens vobis daturū me lōge meliorē terram, ampliores opes, ac delectationes, non me attenderetis hęc dicentem. Si vero in huius rei testimonii in mediū vobis proferrem vestem vnā illius terræ, q̄ promitt o quam videretis tanto esse pretio, vt longe supe- Ma. 19
raret, omnes huius terræ diuitias, tunc fa cile mihi crederetis, meq. sequeremini. Hoc ipsum nunc Xp̄s facit. Descendit de cælo, vt hoīes a terrenis abstraheret, vt ad cœlestia properare faceret, dicebat huic, vade, vende omnia, quę habes, da pauperibus, & sequere me, & habebis thesaurum in cœlo. Similia multis consulebat, non ei creditur, ostendit hodie C
vestem è cœlo allatam, quæ tanta est, vt oia terrena longe superet, & ait, en terra viuentiū, ad q̄ vos inuitto, signum, en opes patris illius. Quis eū nō audiat q̄s es n̄ credat? In hūc vero finē dirigi trans figurationē ostēdit plane, q̄ pater hodie dixit, ipsum audite, ipsi credite innumeras diuitias promittēti, q̄n signū illarum manifestū vobis pponit. Licet ergo difficilis sit uia in mōtem, Xp̄m sequere sicut. n. ille transfiguratus est, tu quoque trāsfiguraberis, vt sic loq liceat, & reformabit corp⁹ humilitatis nr̄æ cōfiguratū corpori claritatis suæ. Et quemadmodū Iacob

A Iacob. post labores, & luctā nomē aliud
Ge.32. accepit, qui.n.dicebat Iacob, i. luctator
Israel dr̄ q plures sancti interpretantur
videns Deum, auditq;, non uocaberis vl
tra Iacob, sed Israel erit nomen tuum.
Ita plane nobis continget, si Xp̄m sequi
voluerimus, luctandū nobis erit, & labo
randū paulisper, sed cito aderit laboris
finis, & regem in decore suo videbunt.
Nu. 13 Sicut ergo laboranti in itinere Israeli bo-
trus e terra promissa ducitur, tantusque
erat, vt a duobus viris portari fuerit ne-
cesse, quo viso vberi terræ fructu credi-
dit Israeli terram illam optimam esse in-
ter oēs terras, & animū, viresq; resūpsit
ad illius expugnationē. Ita lassatis no-
bis ieiunio, & aliis laborib. proponitur
botrus Cypri dilectus Xp̄s, fructus cęli,
B q inter duos uiros Moysen, & Eliā trās-
figuratur, ut tanto uirtutis fructu inspecto
in eius laborē vehementer accendamur.
Dum arca ambulauit p desertum operta
erat ciliciis, & pellib. aīaliū, sed reposi
ta in tēplo Salomonis reliquit vilia ope-
rimenta, & inter Cherubinos, cedros, &
aurū reposita est. Hoc ipsum in Xp̄o conti
git hoc, & nobis accidet, cuius rei exem-
plar in Chri transfiguratione nobis pro-
nit, ut spes nr̄a firma sit. Hac ergo a Chri
sto dn̄o facta ostensione, credamus d conti
bona verò in cęlo esse, & terrena nihili
ducēda. Si optio Petro data esset, vt po-
tiretur oī mundi delectatione, aut corpo
re beato Chri, diceret plane, q hodie di-
xit, bonū est nos hic esse, oīa arbitraret
vt stercora, vt Christum lucrifaceret. Id
ipsum, & nos diceremus, si ea nobis op-
tio daret, tm̄.n. bonū est corporis gloria,
ut eam uel a lōge videre maius sit bonū,
C quā uniuersa mundi oblectamenta ac-
quirere. Quanta obsecro res erit, ipsam
beati gloriā intra se continere? an nō id
oīa mundi bona facile superabit? Si er-
go uera bona diligis o homo, virtutē am
plectere, qua hæc tibi bona parabis. Do-
Simile lēdū plane est, quod fidelis, q hæc nouit
terrā magni ducat, & cęlestia spernetur.
An nō pater doleret, q filio multas con-
gregaret diuitias, si eū ita dementatū ui-
deret, vt aurū, & gemmas, q̄ ille congre-
gat, spargeret, ac perderet, magna vero
cura cōgregaret lutū, & stercus? Quid a- A
liud te putas facere, cū diuitias terrę con Thr.4.
gregas, & virtutes, ac grām reliquis? Cer
te, q nutriebantur in croceis amplexati
sūt stercora. His ergo de causis gloriam
suā hodie ostēderet voluit. Simul & cha
ritatem excitare uoluit, vt eum diligere
mus, q adeo speciosus est. Ostensionē vero
glorię facere voluit, cum inferni nullam Chry.
dederit. Vnde Chry. hom. 57. in Mattha
ait, disseruerat Xp̄s de regno, & Gehen-
na, cum diceret, in vitā ęternam custodit
aīam, q eā hic odit, & perdet eā, q hic dili-
git, & regnū oculis ostēderet volui trans
figuratione, gehennā secus, quia inferni
iudiciū facile hō deprehēdet in cōscien-
tia sua, si peór est. Ingredere ò hō cor tuū
illud circumspice, & infernū uidebis, si B
a Deo recessisti, uide, quia malū, & ama- Hier.2
rū est reliquisse te dominū Deum tuum,
quod si infernus locus est culparū, ac pę-
narū, cur cor impii infernus nō dicatur,
in quo culpæ plures, & pœnæ multę sūt?
An non ibi timor, amaritudo, vermisq;?
en inferni signa. Ad hunc descenderat Ps. 17.
infernum, qui ait, dolores inferni circun
dederunt me, & iterum, eduxisti ab infer Ps. 29.
no aīam mea m. Et ideo alibi de inimicis
ait, descendant in infernum uiuentes.
Est ergo infernus duplex, sicut, & gloria: Ps. 54.
est infernus superior, à quo emergere po Ps. 85.
test homo, culpa, scilicet, mortalis, & sta-
tus peccati, est infernus inferior, in quo
nulla est redemptio, a quo se liberatum,
dicit psaltes cum ait, mīa tua magna est
super me, eruisti animam meā ex infer-
no inferiori. Inferior infernus dr̄ locus
damnatorum, a quo magna Dei mīa li-
beratur, qui cū peccauerit, in illū nō tru-
ditur. Sed cum inferiorem infernum di- C
cit, alium esse superiorē innuit, q ut dixi
mus, cor peccatoris est, in quo tanta est
ostentio inferni, ut aliam præberi non
fuerit necesse, gloriæ autem ostensionē
dedit, quia licet in corde iusti gloria quę-
dam sit testimonium conscientiæ, qua
glorietur homo in spe gloriæ filiorum
Dei, tamen quia nescit homo, an odio,
uel amore dignus sit, sed omnia in futu-
rum seruantur incerta, non plene glo-
riatur, nec adeo magna gloriæ ostensio

A dauerani,vidi in oib.vanitatem,& afflictionem animi, & nihil permanere sub sole. Mirãdum,& omni consideratione dignum verbum il'ud est,in quib. frustra sudaueram,dicit enim se laborasse,ac sudasse,& frustra,sed non ne ô Salomõ in his oblectatus es nonne delectatus? quo ergo sudasti, & frustra? Certe sudat, ac laborat impius in uia perditionis,& mõtê difficilem conscendit, & iõ aiũt apud
Sap. 5. Sapientem,lassati sumus in uia iniquitatis, & perditionis, & ambulamus uias difficiles, frustra uero lassatos se statim fatent,dicẽtes,qd nobis pfuit superbia, & diuitia rũ iactantia: qd cõtulit uobis? transierunt oĩa illa tanq̃ vmbra. Non se
Simile. letatos dñi in uia vitiorum: sed lassatos, & frustra lassatos,quia nihil fructus,aut
B mercedis pro labore pceperunt? An non lassat homo ludo,rixa,luxuria? Sed ais, nõ id mõ sentio. Id aliqñ hoibus accidit, q venatori,q in uenatione fatigatur,sed illud leuamen dicit, q a cupiditas consequendæ prędę illum decipit. Ita terreno rum nimia cupiditas efficit,ut dulce hoi appareat, q asperum est,sed uere montẽ conscendit,lassat,ac frustra. Nõ sic accidet his,qui Chr̃m sequuntur in montem non dicent frustra laborauimus, frustra lassati sumus,q a est merces operi tuo, vt
Hier. 31 Hier. ait, & sapiens,quasi is,qui erat, &
Eccl. 6 quasi is,qui seminat accede ad eam,& sustine bonos fructus illius,in opere.n. ipsius exiguum laborabis, & cito edes de generationibus illius? Lassati sunt discipuli in montis cõscensu,sed non frustra, quando meruerunt Christũ transfiguratũ
C videre, fœlices labores, q Dei uisione terminãtur. Hinc nos Pau. monet,stabiles estote, & immobiles abundantes in opere dñi sp,scientes, q labor uester nõ est inanis in dño. Si ergo ardua tibi uia
1. Cor. appare t, immobilis in ea esto, sic curris non quasi in incertum, sic pugnas, non quasi aerem verberans,sed Christum sequens,qui simul tecum ascendit,& ut homines laborare,doceret. laborauit ipse. Nulla alia re laborauit Deus, ac fatigatus est,nisi hoĩs remedium agens,non cęlos condẽs,non Ang. creans,tunc ait Sa
Pro. 8. piã,delectabar per singulos dies ludens

coram eo omni tpe. Cum vero negotiũ A hoĩs suscepit,ait pauper sum ego,& in laboribus a iuuentute mea,si ergo ille negotia nr̃a agens,laborauit, cur nos non laboremus,& cũ eo mõtẽ cõscendemus? Nulla.n. alia re sic permoueret militum aĩos dux,aut rex, ut labori alicui incumbere nt,q̃ si viderent regem, aut ducẽ labori illi,ac operi totis uiribus incumbentem. Cum ergo montem conscendisset Xp̃s orare cępit,& sic trãsfiguratus est. (Apparuerũt ãt Moyses,& Elias cum eo eloquentes.) Non solum discipuli,qui ex nouo testõ erant, adesse debuerũt trãsfigurationi, sed etiã aliqui patres ex uetere. Quia,vt ait D.Th. iõ trãsfiguratus est D.Th.
Xp̃s,ut gloriam in oĩbus ostenderet, ad quam adducunt hoĩes per Chr̃m non solũ,q post eum fuerunt,sed ẽt, q illũ præcesserunt,vñ eo ad passionem properan B
te,tã turbæ, q̃ sequebant, q̃ q pcedebant Ma. 21
eum,clamabãt. Hosanna,vt dr̃ Mat. 21. quasi salutem ab eo petentes,& iõ cõueniens fuit, ut transfigurationi eius adessent non solũ discipuli,sed ẽt Moyses,& Elias,qui eum pcesserant. Cur aũt Moyses,& Elias electi sint potius,q̃ alii, multas rõnes adducit D.Th. ar. 3. ex Chrys. D.Th.
ho. 57. in Mat. & ex Dama. in oratione Chry.
de transfiguratione. Quibus addit Tertul. lib. 4. contra Marcionem cap. 22. Ap Dam.
paruisse Moysen, & Eliã,quãdo paterna Tertu.
uoce delaratus est, Xp̃s hominũ doctor, quem audire omnes tenentur, ut intelligitur facta translationis a Moyse legislatore,& Elia æmulatore legis. a creatore in Christum eius ſm decessionem veteris,& successionẽ noui testĩ. Tradit pfilio discipulos nouos ostensis prius cum C
illo Moyse,& Elia in claritatis prærogatiua,atq. ita dimissis,quasi iam officio,et honore perfunctis. Hæc Tertul. Deinde ut aliqui ex antiquis patribus dicent, nunc expleuit Deus, quod olim Moysi promiserat petenti, ostende mihi gloriã tuam, ad quem Dominus, cum transibit gloria mea, uidebis posteriora mea. Ex. 33.
Ita Tertul. lib. 4. contra Marcio. c. 22. & Tertu.
libro contra Praxeam. ca. 14. & Ireneus lib. 4. contra Hæreses. c. 37.

De Elia nulli dubiũ est, apparuisse ue

A rum Eliā in proprio corpore, qm uiuus translatus est, ac nūc manent, vt Author est Aug. lib. 1. de pctorum meritis, c. 3. & Tert. lib. de aīa c. 35. De Moyse certum est ueram illius aīam hic adfuisse, sed in quo corpore controuersia est. Nam D. Th. putat in corpore aereo apparuisse, ut Aug. Alij putāt in proprio corpore apparuisse, & ad hoc fuisse suscitatū. Hoc tenet Aug. li. 4. de mirabilibus sacrę scripturę, c. 10. & Hier. in cap. 17. Matt. & in hanc sniam inclinat Dama. oratione de transfiguratione, & hæc snia est probabilior. Sed dubitabis an corpora Eliç, & Moysi rutilauerint ēt in trāsfiguratione, & luce gloriosa fuerint donata, & rōnē dubitandi pbet Lucas, qui ait, erant autē

Augu. Tertu. Augu. Hier. Dam.

B Moyses, & Elias nisi in maiestate, q alii vertunt visi in gloria. In hac re certius est, quod cum animæ illorum gloriosæ non essent, nec corpora fuerunt, sed ex redundantia gloriæ Christi ab extrinseco fuisse eos illuminatos, & summa luce perfusos, ut in maiestate, & gloria quadā essent. Ex quo demum ad nostra descendentes, quo pacto huius transfigurationis participes esse possimus dicamus. Sicut. n. Moyses, & Elias, qa Christo proximi erant in maiestate, et glia visi sunt, ita accedite ad Deum, & illuminamini, ait Ps. Et Pau. exuentes uos ueterem hominem, induite nouum, qui secundum Deum creatus est in iustitia, & sanctitate ueritatis. Et idem Pau. ostendens trāsfigurationem suā, ait, nos aūt reuelata facie gloriam dñi speculantes, in eandem imaginem transformamur a claritate in claritatem. In hac transfiguratione induitur aīa iusti mira pulchritudine, & gloriæ uestimentis, redditurq; pulchrior cælo stellis ornato, & cu̇is naturalis pulchritudo ei collata fœditas censenda est ac deformitas, nec Salomō in omni gloria sua sic ornatus unquam est. Audi uestes aīæ sic transfiguratæ, attende illius ornamenta similia uestibus Chri transfigurati. Gaudens gaudebo in Dño, & exultabit aīam mea in Deo meo, quia induit me uestimentis salutis, & uestimento iustitiæ circundedit me, quasi sponsum ornatū corona, & quasi spōsam ornatam monilibus suis. De eisdem vestibus loquitur idem Esa. Consurge, consurge, induere fortitudine tua Sion, induere vestimentis gloriæ tuæ Hierusalem. Sed, quæ nam uestes hæ sunt? certe uestimenta Xpi facta sunt alba sicut nix, ut Mar. ait. Et nos Sapiens monet oī tpe sint uestimenta tua candida. Candor hic significat immaculata opera, q a corde mundo pcedunt, quib. ornat mire sponsa Chri. vñ Io. ait, datum est illi, ut cooperiat se byssino splendenti, & candido, byssinū. n. iustificationis sunt sanctorū, i. opera pia, ac iustitia eorū, quib. mire se ornent ut ad Dei, qui uir aiarum est, cōspectum, ueniant. Diximus de his, qui cum Christo transfigurantur. Quidam uero sunt, qui defigurantur, ut sic loqui liceat. An non dices defiguratum cum homine est, ad quem Deus dicet, nescio uos? Sed quo pacto dñe nescis imaginem, quam manu propria pinxisti, & quæ tu expressa effigies est? Certe quemadmodū cum alicui pictori offers imaginem, quam ipse pinxit, alius de perdidit, & lituris penē deleuit, ait, non agnosco eā, ita hoi accidit, quem Deus efformauit, sed ipse characterē bestiæ accepit, & imaginem eius superinduxit, iō, cum dixit a se nesciri, Denigrata est super carbones facies eorum, non sunt agniti in plateis, ait Hier. Ad id aūt sps hoc, quadragesimæ instituturn est, ut sicut hucusq. portauimus imaginem terreni, nunc portemus imaginē cælestis, ut cum Christo in montē ascēdamus, vt cum eo transfiguremur.

Ps. 33. Eph. 4 2. Co. 3 Esa. 52 Esa. 52

C Sed quidnam est, quod Xps cum Moyse, & Elia loquebatur? Certe Lucas ait, dicebant excessum eius, quem completuras erat in Hierusalem, de morte ergo Xpi sermo erat, dicet enim splendidum se Xps uideat, non obliuiscit mortis, & passionis suæ. Non sic hō, sed si ptioso amictu induatur, lætatur, & exultat, quasi nunquam moriturus. Sic Petr. uidens gloriam corporis, ibi manere, desiderat, bonum, ait est, nos hic esse, sed Christus de morte sua loquitur. Sed dubium, est quo excessus Deo conuenire possit, longe. n. a Deo vr esse, ut in re aliqua excedat, cū oīa fecerit in pondere,

Eccl. 9. Apo. 19 Simile Thren.

A dere, numero, atque mensura. Præcipuū Apolinis, dictum, quod literis aureis Delphi in eius templi uestibulis erat inscriptū, fuit, nosce te ipsum, & ne quid nimis. Agnosce, quis sis, & in nulla te extrema teneas, sed medium, ut nimius non sis, Et ideo Phil. aiunt, uirtutem in medio consistere, atque adeo extrema uitanda esse, quo ergo Deus excedere potest? Certe excessit Deus amore, excessit, & amoris signis, sic. n. Paul. ait, pp nimiam charitatem suam, qua dilexit nos Deus. Nimiā appellat, quia excedens est, & ideo eius opera etiam excedunt, hac ratione antiqui pingebant amorem puerum, & oculis captum, ut significarent, locum iudicio non esse, ubi amor mentem occupat. Vnde quidam ait, amantes amentib. ut

Eph. 2.

B nominum similitudine, ita reipsa affines esse. Hinc Publius Mimus dixit, amare, & sapere uix Deo conceditur, Sed si recte consideretur Apollinis dictum, nihil aduersus illud Christus fecit, ait. n. agnosce te ipsum, attende, quis sis, & iuxta mēsuram tuam operare, ne in immensum glorieris, sed secundum mensuram, quā tibi Deus præscripsit, noli te excedere, & supra id, quod es, & potes efficere. Hoc vero Christus seruat, attendit. n. se infinitum in bonitate, & misericordia; & sic operatur, secundum, quod est ostendens infinitam bonitatem suam. Licet ergo,

C moriens, exponensque uitam pro inimicis excesserit merita hominum, excesserit cogitationes Ang. excesserit vniuersa creaturarum opera, sed seipsum non excessit, sed operatus est quasi infinite bonus. Impleuitque illud Ps. non est similis tui in Dijs domine, & non est secundum opera tua, quasi dicat, sicut excedis in natura uniuersos, qui Dij nuncupantur, ita & operib. excellens, & oīa excedens natura tua est, & sic ēt excedentia sunt opa tua. Deinde excessum dicit Christi passionem, quia solutio non solum fuit æqualis debito, sed superabundauit, una etenim sanguinis gutta satis erat, ut ad æqualitatem fieret satis debito, & tamen vniuersum fudit sanguinem, & innumeros sustinuit dolores, cum unus satis esset, quia voluit copiosam apud eum redemptionē

Psa. 85

esse, ut nobis eius amor manifestior eēt. A Egit ergo Christus cum Moyse, & Elia de passione sua, per quam mundus rediméndus erat, & detenti in limbo in cælum ducendi, ut hoc eis nunciaret, Moyses, tantoque nuncio eos lætificaret, illi uero gratias ei egerunt pro immēso hoc dono, ac amore. Cum ergo discipuli, sic intenderent in Christum transfiguratū, (Ecce nubes lucida obumbrauit eos.) In nube pater apparuit, & umbra uitæ eos obumbrauit, sicut contra nubes mundi efficit mortis umbram iuxta illud, illuminare his, qui in tenebris, & in umbra mortis sedent. In umbra mortis peccator sedet, qui in culpa peccati est, & proximus morti secundæ, inferno, s. in umbra autem uitæ iustus est, cui Deus protector est, scapulis suis obumbrauit tibi, & sub pennis eius sperabis, ut Ps. ait. Sic etiam Mariæ dicitur, uirtus altissimi obūbrabit tibi. Recte qui sub hac umbra est, dicet cum sponsa; sub umbra illius, quē desideram sedi, & fructus eius dulcis gutturi meo. Qui bonæ arbori adhæret, bona umbra protegitur, vt vulgo iactari solet. Noli ergo adhærere mundo, ne umbra mortis te occupet, mihi. n. adhærere Deo bonum est, & sub vmbra manus illius protegi, ac gloriari. B

Luc. 1.

Psa. 90

Luc. 1.

Can. 2

Intonuit uox patris. (Hic est filius meus dilectus.) Tremuntque discipuli, sed quid obsecro timent? proprium est mundi timere, ac trepidare diuina uoce audita, ait nunc pater. (Ipsum audite.) Et timent discipuli. Quid obsecro, timetis audientes, oportere uos sequi Christū? quid trepidatis? nihil in hac re est, quod timens, nihil quod trepides proiice te in Deum, & securus eris excipiet te non se subtrahet. Times ne malum te comprehendat, si in montem uirtutis conscenderis, sicut Loth timuit, sed uane timet, frustra conturbatur, nullum ea in re periculum, aut discrimen est, sed plena securitas. Noli timere serue meus, Deus tuus ait, si transieris per ignem, non combureris, flamma non ardebit in te. Ascende ergo in hunc montem, ibi uidebis Christū in gloria, &c. C

Ge. 19.

Esa. 41

Feria

A Feria II. post Dominicam II. Quadrag.

The. Ego vado, & quæretis me, & in peccato uestro moriemini, &c. Ioan. 8.

HIs verbis Christus dñs prænũcium æternæ mortis Pharisæis dicit, eos derelinquens, quasi desperatos, ut relinquere solet medicus infirmum, de cuius vita desperat, quia pluribus adhibitis medicinis non proficit in melius, sed in peius. Hoc autem mirabile est, cum tantus de cælo descenderit medicus, quæ.n. erit ægritudo, quæ medico tanto sit insanabilis? Quod prophetæ olim desperatã
Hac.12 Greg.
dicerent plagam hominum, nõ adeo mi-
B
rum est, sed quod id etiam Christus dicat, mirabile plane. Præsertim cum de Messiæ tempore prædixerit Zach. Et erit, qui offenderit ex eis in die illa, quasi Dauid, & domus Dauid, quasi Dei, sicut Ang. domini in conspectu eorum. Quæ verba exponens Greg. hom. 20. in Ezec. ait. Qui offenderit, erit sicut Dauid, quia peccator ad pænitentiam redit. Domus vero Dauid erit quasi domus Dei, quia hi peccatores non solum pænitentiam agent, sed uitam cælestem, & Angelicam ducent, & ita erunt sicut Ang. domini. Nec mirum, ista vaticinetur propheta
C
de Messiæ tempore, si.n. nunc audires, Deum in terram venire, ut homines curaret, sine dubio crederes nullum nõ curandum, quo ergo pacto dici potuit, in peccato uestro moriemini? Certe his uerbis manifestum fit, quanta sit hominis duritia, quanta peruicacia, cum a Deo deseritur, quo usque procedit, ut licet Deus medicum agat, licet potentissimas medicinas ei propinet, non ei proficiunt in salutem, sed in peccato suo moriatur. Sed vnde durities ista procedat, nosse oportet, vt eius causa uitemus. Certe Paulus ait: cuius vult miseretur, & quẽ vult,
Ro.9. Exo.9. Exo.4.
indurat. Et de indurato Pharaone scriptura ait, indurauit dominus cor Pharaonis, & non audiuit eos. Et dominus ad Moysen, ego indurabo cor Pharaonis. In quæ uerba Aug. ser. 88. de tempore ait. Quid, ego indurabo cor eius, nisi cum abstulerit gratia mea, obduret eum
Augu.
nequitia sua, sicut quoties nimio frigore constringitur aqua, solis calore superueniente resoluitur, & discedente sole iterum induratur. Ita peccatorum frigore refrigescit charitas multorum, & uelut glacies obdurantur, & cum calor diuinæ misericordiæ superuenerit, resoluuntur. Quod in Pharaone impletum esse cognouimus, a quo quoties flagella remota sunt, contra Deum se obduratus erexit, quoties vero afflictus est humiliter supplicauit. Hucusque August., Indurare ergo hominem, Deus dicitur, quia licet auxilium sufficiens ad conuersionẽ nulli neget, negat tamen iusto iudicio aliquibus auxilia abundantiora, ac maiora, id autem efficit propter ingentia faci- B
nora prius admissa, quorum supplicum est cordis duritia. Et hac ratione Pharao induratus est, quia filios Hebr. occiderat, & Israelem persecutus fuerat absque causa. Inter alia, quæ de Behemot, Iob.41
ac eius corpore ad Iob dominus ait, unum est: cor eius indurabitur tanquam lapis, & stringetur quasi malleatoris in- Eccl.3.
cus eo enim peccatoris cor deuenire solet, ut fit quasi lapis, & quasi incus, nec ictibus ullis cedat, si huiusmodi sen eris cor tuum, time, prope mortem enim æternam es. Hinc Sapiens, cor durum male habebit in nouissimo. Et id ipsum nunc Christus ait: in peccato uestro moriemini. Sed interrogas, duro suo corde, est ne mihi remedium est sane, sed quod illud? Ora humili corde Deum, ut propitius rebellem tuam uoluntatem ad se compellat, ut te emollat. Ingens Dei beneficium est, cor emollire, & tanquam maximum donum ille C
promisit per Ezechielem, dabo uobis Eze.36
cor nouum, & spiritum nouum ponam in medio uestri, & auferam cor lapideum de carne uestra, & dabo uobis cor carneum. In quæ uerba Hieronymus: quando cor nouum datum fuerit, & spiritus nouus, tunc auferetur de corde Iudaico omnis duritia, quæ lapidi comparatur, ut pro lapideo corde sit cor carneum molle, & tenerum, quod spiritum Dei in se possit recipere. Multa certe lapidea corda in carnea mutata sunt Hier.
a Christo, ut Magd. cor, latronis, Matthæi,

A thæi, Sauli, de quib. Dauid ait. Mõtes sicut cera fluxerunt a facie dñi, a facie domini oĩs terra. Cũ Christus in mundum venit, facies Dei ĩ terra manifestata fuit, & licet multi, tum Iudæi, tũ ethnici indurati essent, sed igne diuino effectum est, ut mõtes illi fluxerint sicut cera. Nec uero mirũ est, id effici per Xp̃m, cum prius illius figura id pstiterit. Cum.n. obseruaret Elias venientẽ Deũ, ecce dñs transit, & spũs grandis, & fortis subuertens mõtes, & cõterẽs petras ante dñm, si tunc petras contriuit, qd mirũ, hõ factus illas emolliat? Ad diuinam Christi uim pertinet, cor emollire, ille inunctus est, & unctio ab eo descendit, quæ corda emollit. Si ergo cor tuum durũ senseris, ad Xp̃m supplex accede ora eũ, ut lapideum cor tollat. Diximus, Deũ indurare hoĩem p̃missiue, cum ab eo subtrahit auxiliũ, &

B iõ directe, & per se non est Deus obdurationis cã, sed permissiua tm̃, quę ergo est duritiæ cã propria, ac efficiens? Sane hõ ipse, qui peccatis pcã cumulat, & rebellis efficitur diuinò lumini, nec admittit media illa, ac curationes, q̃ Deus adhibere vult in eius salutem, qua pp Deus iuste derelinquit eũ. Efficiturque illud Hier. curauimus Babyloné, & non est sanata, derelinquamus eã, & eamus vnusquisq; in terram suam qm̃ peruenit vsq; ad cœlos iudicium eius. Simile qd idẽ propheta de alijs loquitur dñe, percussisti eos, & nõ doluerunt, attriuisti eos, & renuerunt accipere disciplinã indurauerunt facies suas supra petrã, & noluerunt reuerti. Id ipsum significat Iob, cũ ait, ipsi re-

C belles fuerunt lumini. Sicut ergo medic⁹ relinquit, ac deserit infirmũ sibi non obedientẽ, & noxia mãducãtẽ, ac moritur in firmus sic derelictus, cuius mortis cã per se est ipse infirmus, qui nociua mãducat, medicus autẽ deserẽs, cã est permittens. Ita peccatis prædestinationis, ac æternæ mortis sibi causa est directe, qui peccata innumera admittit, & medicamina fugit, Deus uerò permissor est tantum. Sicut ergo Deus exorandus est, ut durum cor emolliat, ita homo curare debet, ut a peccatis abstineat, illa.n. sunt, quæ cor durum reddunt. Et cum Deus a se repu-

lerit, dum peccauit curet, ne omnino recedat, nec dicat. (Ego uado, & quæretis me, & in pctõ uestro moriemini.) Cum .n. longe Deus recesserit, difficile inuenitur. Iõ psal. ut quid dñe recessisti longe? Consuetudo.n. peccati hominem a Deo longe esse facit, & pctõ maxime delectari, licet insuaue sit. Vnde Chrys. hom. 3. de pœnitentia ait: Manna comedebãt Iudæi, & cepas de Aegypto quærebãt cõsuetudine ducti, dulcius certe, ac suauius manna erat, sed cõsuetudo eos rapiebat. Ita sane quid dulcius, aut delectabilius virtute? nihil oĩno, sed consuetudo nos trahit, ut terrenis delectemur potius quã cęlestibus. Ab infantia Phar sei pctõres erant, & in peccato diu perseuerauerãt, ideo audiunt, in peccato uestro moriemini. Difficile.n. curatur consuetudo pecca- B
ti. Hinc refert Marcus, dæmoniacum quendã a Xp̃i discipulis sanari non potuisse, qui adductus ad Xp̃m est & cum uidisset eum, statim spũs conturbauit illum, & elisus in terram volutabatur spumans. Et interrogauit Christus patrem illius, quantum temporis est, ex quo hoc ei accidit? & respondet ab infantia. Et Iesus dixit, surde, & mute spũs ego præcipio tibi, exi ab eo, & amplius ne introeas in eum, & exclamans, & multum discerpens eũ, exijt ab eo, & factus est sicut mortuus. Nouerat Xp̃s, ab infantia a demone correptum, sed id interrogat, ut id oẽs sciant. Simul uero ostendere noluit, quam difficile qui ab infantia se demoni tradidere, ab eo liberentur, & iõ discipuli, qui alios curauerunt, hunc non potuerunt curare, & dæmonium exijt discerpens hominem. Iõ Iob ait, ossa eius im- C
plebuntur uitijs adolescentiæ eius, & cũ eo in puluere dormient. Pertimescenda sunt uerba illa Hieremiæ, si mutare põt Aethiops pellem suã, aut pardus uarietates suas, & uos poteritis benefacere, cum didiceritis malum, Hoc quidem impossibile est hominibus, Deo autẽ possibile. Persimile hoc est illi dicto, quod de diuitibus apud Lucam Xp̃s pronunciauit, cum.n. dixisset, difficilius esse diuitẽ intrare in regnum cœlorum, q̃ camelũ per foramẽ acus, & Apostoli dixissent; quis potest

A potest saluus fieri? Respondit Iesus, quæ impossibilia sunt apud hões, possibilia sunt apud Deum. Id ipsum de inueterata consuetudine peccandi dicere possumus, impossibile est apud hões illam superare, sed possibile apud Deum, ideo ad eũ accede, nec illum abire permittas, qui nunc ait. (Ego uado.) Si.n. ille abierit efficietur proculdubio, q̃ sequit. (In pcõ uestro moriemini.) Sicut ergo Aug. uidens se parua consuetudine irretitum, ac ligatum quasi seruum, ad Xp̃m gemebat, ac eum orabat, & subito ei grã illuxit, quã sensit se liberari, accecinit, dirupisti dñe uincula mea, tibi sacrificabo hostiam laudis. Ita tu si funibus peccatorum constrictus es, si seruus peccati, clama ad redemptorem tuum, qui liberabit te.

B His uero, qui ad hunc miserum statũ non peruenire, quid conuenientius dicere possumus, quã ut alienis periculis cauti reddantur. Si difficilimũ est assueta relinquere, si peccati iugum excutere asperum, ne ergo hoc subeas iugũ, ne addas peccata peccatis, ne irretiaris. Hinc Sapiens. Fili peccasti nõ adijcias iterũ, sed, & de pristinis deprecare, ut tibi dimittantur. Quodlibet pcm̃ cathenæ pars est, cũ plura fuerint, cathena conficitur qua, ligamur, ne ergo ex peccatis cathena fiat, caue priora peccata, si.n. ea admiseris, illa te in alia, atque alia trahent, ut audias, in pctõ uestro moriemini. Sicut.n. is, qui mare primum ingreditur, q̃libet tempestatem, & fluctũ horrent, sed in altũ tandẽ deuect⁹ oĩa despicit, nec fluctus, aut tempestatẽ timet. Ita qui in peccatum incidit, initio quidem illud horret, sed cum in peccatis processerit, in profundum malorum ueniens contendit, peccata nihil ducit, conC ciones non timet, Deum non reueretur.

Ecc. 21

Simile

Sed iam audiamus cęlestẽ magistrũ, hæc docentẽ. (Ego uado, & q̃retis me, & in pcõ uestro moriemini.) Prisci philosophi, qui fœlicitatẽ, ac bonã fortunam opera bona, dixerunt, tp̃s, ac diligentiam, & adhibitam curam parentes esse bonæ fortunæ, ac fœlicitatis, & tp̃s patrem illius, deligentiam autem matrem dixere, qis.n. felix rei successus ab his duob. pendeat tempore conuenienti, & cura adhibita. In temporis rota occasio sedet, & iõ si opportunitas transeat, nihil ex uoto succedit, quia tp̃s occasionem rapit, nisi eã manus diligentię teneat. Hinc Paul⁹, ecce nunc tp̃s acceptabile, ecce nunc dies salutis. Et sm tp̃s descendebat. Angelus in piscinã, & mota aqua, ille sanabatur, qui prius descendebat. Hinc natura prouidens aĩaliũ cõseruationi, instinctũ eis dedit, quo tp̃a, & eorũ mutationes agnoscerent, ut conueniens, ac opportunum tp̃s nõ p̃termittant, Hinc Plinius lib. 11. c. 6. & 10. ait, apes peragunt opus suũ nõ statutis diebus, sed quoties cęli cõmoditas inuitat, sic suo quoque tpe rapienda est occasio. Hinc dñs per Hier. ait. Miluus in cęlo cognouit tp̃s suum, turtur, & hirundo, & ciconia custodierunt tempus aduentus sui, populus aũt meus non cognouit iudicium dñi quõ dicitis sapiẽtes nos sumus? Insipiens omnino homo ille est, & iumentis insipientibus similis, qui occasionem prætermittit qua a pctõ liberari, & fœlicitatem consequi possit. Hanc uerõ peccatoris stultitiam aptissima similitudine exprimit Spiritus sanctus, cum ait per Es. filij tui proiecti sũt, dormierunt in capite omnium uiarum, sicut Orix illaqueatus, pleni indignatione domini, increpatione Dei tui. Quasi dicat, filij tui õ Hierusalem proiecti sũt, perditi, ac uastati, dormiunt in oĩ uia, similesq; sunt bestiæ rudi, q̃ dr̃ Orix, quæ caprea quædam est siluestris, adeo tamẽ stulta, ut cum inciderit in laqueos, non curet euaderet, aut eos confringere, sed dormit, quasi secura esset, cum cito uenturi sint canes, qui eam dilacerent. Ita peccator cum in peccato sit, & ab eam capiendam mors processerit, & ultio diuina, dormit tñ quasi securus. His nũc annunciat Christus, in peccato uestro moriemini, quia ego uado, ac discedo, qui nũc uobiscũ erã, & hãc fœlicissimã occasionẽ nacti, eam prætermittitis, quia nullam adhibetis diligentiam, preteribit ergo occasio, quia ego uado, & cũ me uxeritis, abiens ego, & ideo in peccato uestro moriemini. Hanc Israelis ignauiã lachrymis multis deplorauit Christus, cum uidens ciuitatẽ fleuit super illã dicens,

A 2. Co. 7 Ioan. 5 Plin. B Esa. 51 C Luc. 19

A cens, qa si cognouisses, & tu, & non relinquent in te lapidem super lapidem, q non destruat, eo q nō cognoueris tps uisitationis tuæ, tm.n. hoc malū est, ut sanguineis lachrimis sit deplorandum ēt in die tantæ solennitatis, & gaudij. Et in hunc scopum dirigitur vniuersum Euāgelium, q hodierna die proponitur, vt vtantur occasione, q nūc eis adest, qm cito ille discedet, & cum eo occasio. Nec aliqua doctrina est utilior, ac cōuenientior oī hoī fideli, ac ista, ut, s. occasionem non prætermittat, cū cū Deus uocat nullus.n. ferè peccatorum est. qui secum non decernat, aliqn se acturum pniam, sed aliq in longū eā differunt, nec uocanti Deo rñdet, ad quos dñs ait, ego uado, & quia uo
B caui, & renuistis, ego in interitu uestro ridebo, ego uos derelinquam, vt pctō moriamini. Suprema omnium rō, quæ hoī proponi potuit, hæc est, si prætermiseris occasionem, in peccato morieris. Cū.n. iudicium hois tale futurum sit, qualis ille in morte inuentus fuerit, si in grā moritur, certa illi salus est; si in peccato certa est damnatio, & iō quisq. sicut beatitu
Nu. 24 dinem, ita & bonam mortē optat, adeo, ut & peruersus propheta eam optauerit cum dixit, moriatur aīa mea morte iustorum, & fiant nouissima mea horum similia, Attende ergo rōnis vim, si occasionē
C prætermiseris, in pctō morieris, vñ sequitur æterna damnatio, caue ergo, & uigila. Adeo potens hæc rō est, ut Euangelista dicat, Hæc, eo loquente multi crediderunt, quia minas tantas intentatas timuerūt. Attende ergo, ò homo, q Deus discedit, uiam agit, si cæcus in uia es, clama, ne for
Ose. 6. te prætereat, & cæcus permaneas. Hinc pclare Oseas loquens de Xpi aduētu, ait, quasi diluculū pparatus est egressus eius & ueniet quasi imber nobis tpaneus, & serotinus terræ. Similis, ait, erit aduentus Xpi auroræ, erit nobis imber tpaneus, & serotinus, i. imber Mensis Oct. cū semina iaciuntur, & quasi imber Maij, qñ fruges ad maturitatē perueniunt, qa ipse dabit nobis velle, incipere, ac perficere fru-
Cyrill. ctum aīæ nīæ. Sed expendit optime Cyrillus, Dei aduentum similem dici auroræ, qa opus est mane surgere añ lucē, ut ea frui possimus, qnasi diluculū ait. Dul- A
ce pfecto diluculū est in uere cum spirat aer tpatus, aues concinunt, sol nubes decoras reddit, odorem spargunt flores, & ros in flores, ac prata descēdit, quasi multitudo gemmarū ea ornās, uere tps illud aptū est oī operi, ac cōtēplationi, sed cito transit, nec illo fruetur, qui somno indulget, statim.n. exortus sol æstū immittit. Sic ergo Dei aduentus diluculū dr, quia Ecc. 39
cito pterit, nec eo fruet, q dormierit, & in lecto pcti quieuerit. Iō de iusto Sapiens ait: iustus cor suum tradet ad uigilādum diluculo ad dñm, qui fecit illum, ut particula illa bona diei non eum ptereat, in q Exo. 16
cæleste manna descendit, ac colligi pt, q si aliquis paruā morā fecerit. & sol exoritur, manna deficit, nec colligi poterit. vñ B
de Manna Sapiens ait, q ab igne non poterat exterminari, statim ab exiguo radio solis calefactum tabescebat, ut notū omnib. esset, q oportet præuenire solem ad benedictionē tuam. Mirum sane illud erat, q paruo radio solis Manna deficeret, cum igni applicatum nō deficeret, sed induraret, non ergo illius rei cā erat leuitas, ac facilitas ipsius, sed diuina ordinatione illud factum fuit, ut omnib. hoībus doctrina pernecessaria traderetur, ea aūt est, oportere hoīem nō dormire, sed mane surgere, vt diuinam percipiat uisitationem. Eo namq. tpe Iacob bndictionem Ang. suscipit, & diuina sapīa ait, q mane uigilauerit ad me inueniet me. Si Gen. 32
vero in hoc mane dormieris pertrāsibit Deus, & cum quæsieris, non inuenies. Iō Prou. 8
C ardenter Pau. monet. Hortamur uos, ne in uacuum grām Dei recipiatis, dicit.n. scriptura, in tempore placito adiuuaui te, 2. Cor. 6
& in die salutis auxiliatus sum tibi. Quasi dicat, cum Deus pulsat cor tuum, aperi ei cum dicit, ad me reuertere, ne differas, quoniam quædam sunt tempora accepta magis, dies quidam salutis sunt, hi uero sunt illi, in quibus Deus uocat. Ecce nunc tempus acceptum, noli illud contemnere, apprehende Deum, cum ad te uenit, si enim abierit, non poteris illum sequi, nec relinquet uestigium, ut te ducat ad ipsum. Si ergo sapis ò homo, noli negligere, noli inter dentes he-

A stiæ inferi dormire, si.n. facultatẽ a Deo accipit deglutiendi te, manebis in æterno carcere. Ambulans post desideria cordis tui, & forsan pauci uitæ passus percurrendi restant, ut incidas in uoraginẽ vñ emergere non possit. Cæli magno impetu pcurrunt, & filum uitæ tuæ iãiã perficiunt. Diuina iustitia aduersus te irata est, & arcum suum tetendit, & parauit illum, & in eo posuit vasa mortis, caue ne scis.n.qñ sagittam emittet contra te. Iã securis aduersum te eleuata est, nescis, qñ excideris, scis uero te arborem esse infrugiferam. Corrodit uermis hederam uitæ tuæ, nescis, qñ exsicanda sit, caue ne ĩ peccato moriaris. Sed illud plane mirãdum

B est, ꝙ cum hæc ita se habeat, nondum bene peccator percepit, ipsum Deo indigere, non Deum ipso, & iõ cum Xp̃s dixisset Phatisæis. (Quo ergo vado uos non potestis uenire, & si nõ credideritis, quia ego sum moriemini in peccatis uestris. Responderunt ei. (Tu qui es?) Et dñs ait (Principium, qui & loquor uobis. Aug. tractatu 36. & Chry aiunt, Xp̃s est principium, qui loquit̃ nobis, quia ille cormouet, aĩæ loquit̃, & si ille tacet, licet reliqui

Eccl. 1 oẽs loquantur, nihil proficient. Considera opa Dei, quia nemo pt corrigere, quẽ ipsa despexerit, audi ergo Deum ad te loquente, ne te despiciat, & in pc̃tõ moriaris. Sed forsan obijcies, qñcunque hõ inuocauerit nomẽ dñi, saluus erit, & eum,

Ioan. 6 q uenerit ad me, nõ eiiciã foras, ait dñs licet ergo nunc occasionem prętermittã, licet Deum vocantem non audiam, cũ uoluero conuerti aderit mihi. Iõ n. Dion.

Dion. in epist. ac Demop. ait, Deum similem esse soli, qui oĩb. se prębet, nec est, qui se ab

C scondat a calore eius, sanabiles Deus fecit nationes orbis terrarum, nec est ĩ lis medicamentum exterminii, ut sapiens ait, spe ego sanari hõ poterit, cum uoluerit. Respondeo, utrumq. uerum esse; sed sciendum est, duplex esse Dei auxilium quo peccatorib. adest, ut conuertantur,

Sap. 1. aliud est, abundans: & pcipuum, quo facile pt hõ conuerti; aliud uero sufficiens quo põt hõ, si eo utat̃ salutẽ aĩæ conseq, sed difficile, & multa posita cura, ac diligentia. Cũ ergo nunc Deus te uocat, & tibi facilem pbet salutis uiam, audi uocem A eius, nunc.n. sine difficultate operaberis salutem tuam.

Si autem Deum non audieris, si abundans illius auxilium non susceperis auertet se Deus a te, relinquetq; solum auxilium sufficiens, quo potes quidem in mẽtem redire, sed oĩb. viribus adhibitis, & multa cura, hæc vero adhibere cum sit Simile difficile, uix peccator eã adhibet: qui.n. minimam difficultatẽ nõ superabit, quo pacto maximam superabit minori auxilio? noli ergo dicere, possibile mihi erit, a pc̃tõ liberari, cum voluero, quia id difficile erit nunc cum facile est, illud age: ne B similis sis pauperi, cui oblata occasio est pauperiem depellendi, & diuitias acquirendi, ille uero eam ꝑtermittit uana fiducia dicens, forsan mundus mutabit̃, ac euertetur, & ego comes ero, aut dux, & tũc, diues euadã. Huic psimilis est pc̃tor: qui nunc facile conuerti põt, & ipse in lõgũ defert, cũ adeo difficile erit, ut sancti illud dicãt, impossibile, nõ quidẽ absolutẽ sed qa difficillimũ est, vñ D. Th. 2. 2. q. D. Th. 14. ar. 3. ait tales per Dei potẽtiam aliqn quasi miraculose spũaliter sanantur. Et iõ sicut uidens hoĩem in extremis, dicis Simile hunc mortuum puta, ex his.n. aut nullus euadit, aut perpauci admodum, & perraro: ita inter mortuos Deus eos computat, qui auxilius eius non utuntur, & ab eo derelicti sunt. Vis eos uidere inter mortuos computatos, audi Baruc, dereli Baru. 3 quisti fontẽ spiæ, inueterasti in terra alie C na: coinquinatus es cum mortuis, deputatus es cũ descẽdẽtib. ĩ infernũ. Derelinquit fontẽ spię, q Deũ uocãtẽ nõ audit, in ueterat' ẽ ĩ terra aliena, q in pc̃tis a rõne alienis diu pseuerauit, hic cum mortuis iã annũ erat, inter dãnatos cõputari põt. Id ipsũ explicat Psa. sicut vulnerari dormiẽtes in sepulchris, quorũ ñ es memor amplius, & ipsi de manu tua repulsi sunt Repellunt.n. pc̃tores, q Deũ ñ audiũt, & Psa. 89 siĉes fiunt mortuis, q in sepulchro iacẽt. Merito ergo nos p Hier. monet: erudire. erudire Hierl̃m, ne forte recedat anima Hier. 6 mea a te, i. suscipe doctrinã meam, q̃ erudiaris, ne ego abeam, & in pc̃tõ moriaris.

Sed forsan dices; hæc diuina dereli-

ctio

A ctio solum maximis peccatoribus, qui diu in omni peccato fuerunt, seruata est ego vero non sic effrenante pecco. Respondeo, diuersas admodum esse vltiones, quas Deus in hac vita, & in futura peccatoribus adhibet, nam in alio sæculo supplicia sunt certa, & iuxta mensurã delicti, nec unquã minor peccato maior tribuitur pœna. Sed in hac uita ultiones adhibet profundo suo iudicio, ac prouidentia, nulla seruata regula, aut lege certa. Sæpe enim nunc peccata punit, sæpe in aliam uitam punitionem seruat, sæpe minoribus delictis maiorem adhibet pœnam vnum peccatorem diu expectat, alium cito punit. Ita ergo suppliciũ hoc, B quo Deus peccatores punit eos derelinquens, non potest certa lege, ac mensura comprehendi. Nec ualet quidquam dicere, non derelinquar, nisi tot peccata perpetrati uero, & tandiu in eis durauero, secreta Dei in hoc iudicia sunt, & alium citus derelinquit, ut ei placet. Hinc colligit Adria. Papa. Horribile est Dei uocẽ negligere, & peccata peccatis addere, q̃ nescimus, quando vel pro quanto scelere deseramur a Deo.

Cum ergo te Deus vocat o homo, dic forsan aliam Dei uocem non audiam, nũc pulsat Deus ad ianuam cordis mei, forsan amplius non pulsabit. Quid ergo moram facis? cur ad Deum statim non redis? Si putas, postea facilius id efficiendum, omnino erras, Deus enim magis a te recedit, dæmon amplius te subijciet, tu maiori cæcitate, ac infirmitate eris oppressus, difficilius ergo postea conuetteris. C Sed nunc hoc quadragesimæ tempore potiora Deus auxilia præbet, eis vtamur, & quæramus dominum, dum inueniri potest, innocemus eum dum prope est, &c.

FERIA TERTIA POST DOM. II. Quadragesimæ.

The. Qui se exaltauerit humiliabitur, & qui se humiliat, exaltabitur. Mat. 23.

IN hoc Euangelio superbiam Phariseorum, & Scribarũ describit Christus multis uerbis. Docet uero discipulos, ut eorum doctrinam suscipiant, quã ex lege tradunt, mores autem nullo modo imitentur, sed humilitatem sectentur, despiciantque uanam mundi gloriosam. A

Pro huius doctrinæ intelligentia notandum, quod diuersitas appetituum diuersitatem sequitur naturarum. Ideo terra inclamatur in locum inferiorem, ignis in superiorem, animalia in motũ inanimata in quietẽ. In homine autem cum duplex sit natura, altera propter corpus, altera propter animam, duplex est etiam appetitus, deliciarum, qui sequitur corpus, in quo similis est brutis, & ideo bruta etiam appetunt similia. Et appetitus excellentiæ, & honoris, qui sequitur animam. Vnde excellentiam, ac B honorem homo solus appetit inter corporea, nihil hoc ad bruta attinet. Et hic appetitus uehementissimus in homine est, quia ꝓcedit ex anima. Corpus enim propter animam est, & anima i li principatur, ac illud mouet, & ideo inclinatio, quæ sequitur animam, potissimum in homine obtinet locum. Et ideo inclinatio in excellentiam, ac honorem maior est, quam inclinatio in delicias. Et id comprobat manifesta experientia: cum homines relinquat uoluptates, ut excellentiam ac honorem consequantur.

Deinde aduertendum est, hoc interesse inter hominem, & inferiores creaturas, quod ille sequentes suas inclinationes non errant: imo infallibiliter ducuntur in suum finem. Lapis deorsum fertur, ignis, sursum, & ea ipsis conueniunt. Homo uero si duci se omnino permittat ab affectibus, & inclinationibus suis, C peribit omnino, quia ut Deus Noe dicit, sensus, & cogitatio hominis prona sunt ad malum ab adolescentia sua. Ideo Paulus monet. Curam carnis ne feceritis in desiderijs. Et ad Titum ait. Eramus enim aliquando, & nos insipientes, increduli, errantes, seruientes desiderijs, & uoluptatibus varijs. Et tanquam Gen. 6. Dei maximum supplicium ait in psal. Ro. 13. Dimisit eos secundum desideria cordis Tit. 3. eorum, ibunt in adinuentionibus suis. Psa. 80

Licet

A Licet ergo appetitus hominis in bonum tendat, facile tamen in malum declinat, si duci se permittat nimium.

Ad frænandum ergo, duo ista hominum desideria, ac affectus, duæ sunt virtutes altera in concupiscentia, quæ dicitur temperantia qua deliciarum appetitus, modus præscribitur, altera in irascibili, quæ est humilitas, qua excellentiæ, ac honoris appetitus in ordinem redigitur, D. Tho. 2. 2. quæst. 161. illud sic explicat. In bono arduo sunt, bonũ, & hoc attrahit appatitum, & difficultas adipiscendi, & hoc retrahit. Secundum primum insurgit motus spei, propter ſm autem motus desperationis. Motus appetitiui, qui se habent per modum impulsionis, indigent uirtute moderante, & refrenante, qui uero per modum retractionis, oportet, ut habeant uirtutẽ firmãtem, & B impellentem. Et sic circa appetitũ boni ardui, necessaria est humilitas refrenãs, ne immoderate tendatur in excelsa, & necessaria est magnanimitas, quę firmet contra desperationem, & impellat ad prosecutionem magnorum secundum rectam rationem. Inordinatus profecto hominis appetitus est, dum inanem mũdi gloriam magno studio quærit uocari, ab hominibus Rabbi, primos accubitus, & denique uideri, spectarique ab hominibus, nihil enim aliud, quam umbram sectatur, non ueram gloriam, sed gloriæ vmbram. Vt hoc manifestum fiat, attendendum est, duplicem hominis esse figuram, naturalem alteram, quæ resultat in speculo, cum ei homo obijcitur, alteram in umbra, cum se pro C ponit soli. Si harum figurarum diuersitatem nosse uis, speculum sume, & coram sole sta, uidebis tunc umbram tuam, quæ figura tui est, sed imperfecta, & quæ te plene non exprimit, sed confuse admodum, In speculo autem uidebis expressam tui effigiem, omnibus ornatam lineamentis. Hac ratione Paul. asserit, Deum, & eius mysteria in lege expressa esse tanquam in umbra. Vmbram (ait) habet lex futurorum bonorũ, non ipsam imaginem rerum, quia imperfectam, rudemque figuram. Et hinc factum est, ut Deum præsentem non agno A uerint, cuius solum vmbram viderant, quia si regem gloriæ cognouissent, non utique crucifixissent. Sicut non agnosceres hominem, cuius solam umbram uidisses. In lege uero noua asserit Paul. videri Deum tanquam in speculo, quia 1. Cor. 13. clarius, ac manifestius uidemus nunc per speculum in ænigmate. Et nos reuelata facie gloriam domini speculantes, 2. Co. 3. idest, in speculo uidentes, (ut Græca habent,) in eandem imaginem transformamur. Cum ergo honor, ac fama hominis sit imago illius, quam describit, ac pingit is qui honori aliquem habet. Hæc figura duplex est, prima, quam homo habet coram Deo, & hæc est figura expressa, certa, ac optima est illa imago speculi, quia ut Diuus Dionysius ita, in diuino Dion. intellectu quasi in lucidissimo speculo quisque hominum pro meritis repræsentatur, ibi minutissima quæque hominũ B apparent, nihil in re est, quod ibi expressum non sit, in eo speculo apparet niger, an albus sit, speciosus, an deformis, gratia ornatus, an peccato fędatus, an oculus sit simplex, aut nequam. Et denique vniuersa hominis merita, ac opera cum omni circunstantia ibi expressa sunt. At uero hominis intellectus, cum alium honorat, ac æstimatione dignum ducit, est quidem homo figura, sed tanquam in vmbra, per quam certum de re iudicium proferri non potest, nec enim umbra manifestat, an ille niger, vel albus, speciosus, an deformis sit, nec per eam homo perfecte agnoscitur. Ita propter hominum opinionem, aut iudicium nihil certi de homine habemus, nescimus, an Deo gratus, uel ingratus sit, an opera vacua, uel plena sint. Opinio ho- C minum umbra est confusa, qua solum agnoscitur corpus quodam in genere, nihil uero certum, & indubitatum. Ideo Paulus aiebat. Mihi pro minimo est, ut a uobis, iudicer, aut ab humano die, qui autem iudicat me dominus est. 1. Cor. 16. 1. Reg. 16.

Hic et cum Sam. placuisset Eliab fili⁹ Is. maior, ait ad eum dñs. Ne respicias vultum eius, nec altitudinẽ staturæ eius quo-

A q̄m abieci eū, nec iuxta intuitū hoīs ego iudico. hō. n. uidet ea, q̄ apparentur, dn̄s aūt intuetur cor. Et iō Deus elegit Dauid, qui aptior erat regno, & licet corpore minor esset, aīo tñ superabat fratres, & ideo leones, & vrsos discerpebat, ut agnos. Scribæ ergo, & Pharisæi sicut in vmbra Deum agnoscebant, ita vmbras sibi, quærebant, gloriam, s. hoīum, q̄ vmbram esse ostendimus, vocari rabbi ab
4. Esd. 2. hoīb. primo loco sedere. Nō sic agere debent Christi discipuli, qui Deum perfectum agnocunt, quærant gloriā veram, a Deo. s. in p̄rio haberi, corā eo magnos esse. Hinc Esd ait. Expectare pastorem vestrum, requiem æternitatis dabit uobis, Parati estote ad præmia regni, quia
B lux perpetua lucebit uobis per æternitatē tēpis. Fugite vmbram sæculi huius accipite iucunditatē gloriæ vestræ. Prænunciat Esd. X̄pi aduentū, in quo vera gloria quærenda erat, & vmbræ fugiendæ vmbra nāq; nihil certi de re docet. Incedant simul mulieres duæ, quarum altera rustica vilis, ac deformis, sit, altera uero nobilis diues, ornata, ac pulchra, an per vmbras eas agnosces, aut diuides? Non sanè, quia vmbra nihil certi de re ōndit ita oīno hoīum iudicium nescit, an ille Deo placat, an mundo, an ille fortis aīo, an pusillus, Imo verò vmbræ decipere solent, & aliq̄n res magna in vmbra minor apparet, aliq̄n res minor in vmbra maxima vr̄. Hinc in lib. Iud. dr̄. Cumq; vidisset populū Galaal, dixit ad Zebul, ecce de montib. multitudo descendit, cui ille respondit vmbras mōtiū uides quasi
C capita hoīum, & hoc errore deciperis, grandis profecto error, cū vmbra montis caput hoīs appareat. Mons p̄fecto vir
Iud. 9. tus est, mons pinguis, mons coagulatus, mōs in quo beneplacitū est Deo habitare in eo, Mons est p̄nīa, sacrorū vsus, humilitas, & deniq; oīs iustitia, sed vulgi iudicio parua res apparet, cū maxima appareant terrena. An non magnates, ac principes magni hn̄r mūdo? An nō iusti pauperes despiciuntur? miraris celsitudinem terrenā, de ea colloquia misces, quasi de re magnā, virtutē aūt despicis, cū è curia epistolæ mittuntur, & de reb. caducis tractāt, qs ad honoris assumptus sit, A quis lite ex uoto confecta maioricatu potit, en vmbras magnas hoīū iudicio Facile profecto est vmbram crescere, vt ait Ezech. Si. n. lucernā parum elongaueris 4. Reg. 20. crescet rei vmbra, si sol elongatus fuerit similiter, væ nobis ait Iere. quia declina- Iere. 6. uit dies, & longiores factæ sunt umbræ vesperi, defectus ergo, & elongatio luminis efficit, ut vmbræ crescant. Sicut ergo cum sol appropriat nobis, & in medio cursu est corporis terrena minimam efficiunt umbram, cū vero sol recedit, maximam, & iō longiores fiunt vmbrę vesperi, ita in iustis, quib. adest sol iustitiæ terrena vniuersa minimā vmbram faciunt, qa nihil eis apparent. Pau. oīa arbitrat stercora. Sapiens vanitatem. Iac. fęnum. B At in reproborū iudicio, ubi longe Deus est, vbi lux minor, vbi sol recedit, maxima res apparet honos, voluptas, substantia, magnam ergo efficit vmbram, vmbra. n. est humana ex istimatio, ut diximus. Vis videre, q̄ tam faciat umbram terrena res in corde impij? Tantam certe ut eiuscā Deum deserat, æternā uitam amittat, & se in infernum detrudat. Et hæ vmbræ sunt, quæ peccati regnum stabiliunt sub his umbris illud latet. & securum est. Vn̄ de Behemot dn̄s ait. sub vmbra dormit ī secreto calami. Hoc. n. Iob 40. est, q illū in aīā quiescere, ac dormire facit, quo vmbrā falsæ opinionis hēt aīa, illa. n. eā pcō tenet. Greg. Naz. d vita Moysi ait honor vmbra est, virtus vero cor- Naziā. pus est, ex quo lumine illustrato hęc vmbra procedit. Nunc ergo aduerte, res esse triplici d r̄ia, sunt. n. aliqua corpora si- C ne vlla vmbra, vt cęli, q diaphani sunt, sunt corpora umbra, ut hō, aīalia, ac plātæ. Sunt vmbrę sine corpore, vt phantasmata, q̄ ab inferis procedunt, & vmbræ dn̄r, & regio inferi umbra dr̄, sine ullo corpore vero umbra sunt illa, quę phantasmata dicimus, ita in proposito philosophandum est. Sunt. n. quædam uirtutis opera interiora, ac præcipua, quæ pa- Mat. 5. ter tuus uidet in abscondito, ut Dei dilectio, humilitas mundi despectus, hęc interiora similia sunt cęlis, sine vlla uero umbra sunt, quia cum ab hoībus non uidean-

A videantur, nulla vmbra honoris mundi
hæc opera sequuntur, quia soli Deo no-
ta sunt. Alia vero sunt virtutis opera ex
teriora, quæ homines vident, & quibus
honor tribuitur, hæc corpora sunt cum
vmbra. Si vero phantasma vis videre, ea
plane sunt, cum alicui honor tribuitur
sine virtute. Si quempiam uideas ho-
noratum ab omnib. quia diues est, vel
præpotens, cum nulla ornetur virtute il
lud dic phantasma, quia vmbra sine cor
pore est. Huiusmodi erant scribę, & pha
risæi, quos nulla uirtus commendabiles
efficiebat, & ipsi honorem vsurpare vo-
lebant, Ecce noctium phantasma, infer-
nique laruas, ac dęmonum simulacra.
Deinde attende, ꝙ is, qui ante faciem
B suam solem respicit, vmbram post tergũ
habet, quam non uidet. Is vero, qui post
tergũ solem relinquit, vmbram coram
oculis habet, eamque respicit. Hæc præ-
cipua inter iustos, & peccatores diuersi-
tas est, ꝙ iustus tanquam aquilæ filius
Deum præ oculis habet, ad eumq; con-
Ps. 24. uersus est. Sic ille, qui ait. Oculi mei sē-
per ad Dominum. Et iterum. Prouide-
bam dominum in conspectu meo sem-
per. Peccator vero auertit a Deo faciem
Esa. 39 suam & vt propheta ait. Verterũt ad me
tergum, & non faciem. Et Ps. Auerterũt
Ps. 77. se, & non seruauerunt pactum. Et hæc
auersio a Deo bono incommutabili est
maximum peccati malum. De qua Ier.
Iere. 2. ait. Arguet te malitia tua, & auersio tua
increpabit te. Peccator ergo, qui solem
post tergum relinquit, vmbram coram
oculis hēt, illam insequitur, ac assequi cu
rat, vult. n. ab hominib. in pretio haberi.
Hinc Sapiens. Ab immundo, quid mun
C dabitur? A mendace, quid verum dice-
tur? Quasi qui sequitur vmbram, sic qui
Ecc. 34 attendit ad visa mendacia. Quasi dicat,
quid mēdax homo dicet nisi mendaciũ?
Væ ei, qui vmbram hanc vanam sequi-
tur. Qui innititur mendacijs, impinget
ad laqueos mortis, verè ĩ mortis laqueos
impingit, qui mendacem hominum opi
Pro. 22 nionem sequitur, pp illam. n. hic vindi-
ctam exercet, ille superflue ornatur, ille-
l diuitias insumit. Contra vero iustus so
em iustitiæ coram oculis habens, vers⁹
cum uiam peragit, & vmbram humanæ A
opinionis, ac laudis post tergum relin-
quit, non. n. hoïbus placere, sed Deo stu- Heb. 12
det. Impletq; illud Pauli. Aspicientes in
authorem fidei, & consummatorem Ie-
sum, qui proposito sibi gaudio sustinuit
crucem, confusione contempta. Et ĩ hoc
ēt mundo superbi hoïs stultitia apparet,
ac iusti sapiā, quia hic ēt implet, ꝙ Xp̄s
ait, qui se exaltat, hubiliabitur, & q se hu
miliat exaltabitur. Quod eadem vmbrę
similitudine fit manifestum: Qui. n. ver
sus solem viam agit, vmbram fugit, &
vmbra eum insequitur. Contra autem
accidit ei, qui solem a tergo relinquens
uiam agit, vmbram. n. semper insequi-
tur, sed non consequitur, post illam cur-
rit, sed illa sp præcedit, nec vnquam eã B
tenet, fugit, ait Iob uelut umbra. Cũ. n. Iob 7.
uides hoiem alta sapere, superbire, ac se
iactare, eum despicis, & nihili ducis, hu-
milem uero spiritu excipiet gloria, & su
perbum sequitur humilitas, vt sapiens Pro. 23
ait. Ex quo demum sequitur vnum ho-
minum iudicium non curandum, sed
Dei, ꝙ certum est. Seneca ait. Nulla res Seneca
nos maiorib. malis implicat, q̃ ꝙ ad ru-
morem componimur. Dic mihi obsecro
ut se ornet mulier, vmbram considerat,
an speculum? Vt quid ergo tu vmbram
opinionis humanæ respicies, & specu-
lum derelinques? Christus speculum est
sine macula, quo inspecto te ornare de-
bes, hominum opinio vmbra uana est.
Cur ego dices, sacramenta non frequen-
to ne dicar deuotus, ludum, nō relinquo,
ne dicar auarus: superfluas vestes nō de
fero, ne dicar nimium modestus. Scribę
ergo, & pharisæi vmbras sectabantur, G
non ueram iustitiam, & licet vera doce-
rent, mala perpetrabant, ideo. De eis
Christus ait. (Super cathedram Moysi
&c.) quia legem Moysi explicabāt, (om-
nia, quę dixerint uobis facite.) Et om-
nia, quæ docens ex lege, & Moyse, non
quæ ex proprio capite.

(Secundum vero opera eorum noli-
te facere, dicunt enim, & non faciunt,
ex his primo colligendum est, doctri-
nam rectam a doctoribus capiendam,
prauum autem exemplum cauendum,

A Recte Aug. vnam cape, spinam caue. Ac
Augu. cidit aliqñ uitē esse prope rubū, aut thā-
Simile num, & aliqui palmites uitis in rubo
sunt, ex qbus procedunt botri optimi, re
cte nunc Aug. ait uuam cape, spinam ca
ue. Ita cū doctor est in cathedra Moysi,
uel Christi licet prauus sit operibus suis,
iuxta uitem illā est, q de se ait. Ego sum
Ioā. 25 uitis uera, id se quidē rub. est spinis pec-
catorū plenus, sed pp officium, propin-
quus est Chro, doctrina bona eius capiē
da est, quia a uite procedit. Spina eius, ac
peccatum fugiendum. Secundo collige,
vitio dari doctorib. ac primariis viris, q
uitam honestam non sequantur, & opti
mum exemplum non prębeant. Licet. n.
omnis fidelis teneatur virtutem sequi,
B & tale præbere exēplū. Vt sic luceat lux
Mat. 5 vestra corā hoībus, vt uideant opera ue-
stra bona, & glorificent patrem uestrū,
qui in cælis est, sed hoc pcipua, ac singula
ri ratione exigitur ab eo, qui in dignita-
te constitutus est, is. n. arctiori vinculo
tenetur, quia ille exemplar est inferiorū,
& qualis superior est, tales inferiores es-
Ecc. 10 se solent. Hinc Sapiens. Secundum iudi
cem populi sic, & ministri eius, & qualis
rector est ciuitatis, tales & inhabitantes
in ea. Id ipsum uerum hēt in reliquis, qui
præ sunt, qualis est paterfam. tales sunt
eius domestici, qualis pater tales, & filij.
1. Reg. Hinc cum Saul super gladium suum ir-
vltim. rueret, & irruit armiger eius super gla-
dium suum, & mortuus est cum eo. Qui
rogatus, noluit regem interficere, seip-
C sum interimit non rogatus, sed principis
exemplo permotus, tantum principis exē
plum ualuit in re omnium acerbissima,
Ps. 54. morte, s. Hinc Ps. Vidi iniquitatem, &
contradictionem in ciuitate, die, ac no-
cte circundabit eam super muros eius
iniquitas, & labor in medio eius, & in-
iustitia, & non defecit de plateis eius v su
ra, & dolus. Cū dixisset Dauid in Hier.
iniquitatem esse, eius rei causam assi-
gnans, ait, super muros eius iniquitas.
Augu. Qui loco August. ait, non muris lapideis
iniquitas, sed in uiris, qui munimenta ci
uitatis sunt, in nobilibus, & principibus
viris, qui a Deo constituti sunt in pro-
pugnacula vrbis, cum ergo in his iniqui

tas esset, non potuit deficere in plateis A
eius usura, ac dolus Nequaquam hone-
sta filia erit, modestus filius, si parentes
uideat nequam. Qūo non luxuria abun-
daret In Jer. in qua regnat Herodes, qui
vxores fratris rapuit? Sunt quidem supe
riores, ac principes uiri similes primo cœ
lo, quod post se rapit inferiores cælos, li- 1. Ma.
cet ipsi in diuersum moueantur. Et ideo
cauendum illis est oē uitiū, ne paruo suo
exemplo alios inficiant. Hoc recte aīad-
uertit pclarus ille Eleazarus, qui non so
lum crimen non admisit, nec legem uio-
lauit, verum &t cum quidam iniqua mi-
seratiōne commoti tollentes eum secre-
to rogabant afferri carnes, quibus ei ue-
sci licebat, vt simularetur manducasse
sicut rex imperauerat de sacrificii carni- B
bus, ut hoc facto a morte liberaretur. Il-
le respondet. Præmitti se uelle in infer-
num, non. n. inquit ætati nostrę dignum
est fingere, vt multi adolescentes, arbi-
trātes. Eleaz 90. ann. transisse ad uitam
alienigenarum, & ipsi pp meā simulatio
nem, & pp modicum corruptibilis vitæ
tps decipiantur. Præclarus profecto uir,
qui ne paruum præberet exemplū, mori
elegit. Væ aīit his, q in dignitate consti-
tuti cum sint, improbitatis suæ exemplo
alios post se trahunt. Vñ de inobedien-
te regina Vasthi sapientes dixerunt As- Ester 1
suero regi. Non solum regem læsit re-
gina Vasthi, sed & omnes populos egre-
ditur enim sermo reginæ ad omnes mu-
lieres, ut contemnant uiros suos, & C
Rex Assuerus iussit, vt regina Vasthi in
traret ad eum, & illa noluit, atque hoc
exemplo oēs principum coniuges Persa
rum, atque Medorum paruipendent im-
peria maritorum. Placuit id regi, & re-
pudiauit Vasthi, & hoc scripsit oībus p
uinciis. Hinc diuersum sacrificium pro
sacerdotis peccato in iunctum erat.
Vnde in Leuitico dicitur. Si sacerdos Leu. 4.
qui est unctus peccauerit, delinquere fa-
ciens populum, offeret pro peccato suo
vinculum &c. Expendenda uerba illa
sunt delinquere faciens populum, qa ut
ibi Gl. ait, a pctīs sacerdotum sumit po-
pulus peccandi argumentum. Hinc fit,
ut eodem capite agens, de populi totius

 pec-

A peccato solum mō vitulū offerri pro eo præcipiat, nec plura offert populus vniuersus pro peccato, q̄ solus sacerdos, qa grauissime sacerdos peccat cū delinqt, & uniuersum post se rapit populum, cū
Nu. 25 .n. pastor ad præcipitia tendit, gregum se cum in præcipitium ducit. Hinc etiam factum est, vt delinquente populo grauiter in terra Madian, dixerit dominus Moysi. Tolle cunctos principes populi, & suspende eos contra solem in patibulis, vt auertatur furor meus ab Israel. Quia certe principium exemplo illi deliquerant. Hinc etiam nunc Pharisæi arguuntur, quod doctrinam morum exemplo non
Hier. confirment. Addit uero dominus. (Dila
Deu. 6. tant philacteria sua, & magnificant fimbrias.) Ait Hier. Præceperat Deus in lege, ligabis verba mea quasi signū in manu tua, eruntq. & mouebuntur inter ocu
B los tuos, illi ergo mandatum hoc exterius solum seruantes, in schedulis mandata scribebāt, & ante oculos, & in manibus portabāt, & hæc scedulę grece dr̄
Caiet. philacterium, i. conseruatorium, (ita Caietanus hic) quia ad legis memoriam cōseruandam erant. Phariseí ergo philacteriis communib. non contenti, ea maiora faciebant id significat, dilatant philacteria, i. maiora faciūt. Id ipsum in fimbriis faciebant. De fimbriis autem in libro
Nu. 15 Num. sic scriptum est. Dixit quoq. dominus ad Moysen. Loquere filiis Israel, & dices ad eos, ut faciant sibi fimbras per angulos palliorum, ponētes in eis uittas hyacinthinas, quas cum uiderint recordentur omnium mandatorum domini,
C nec sequantur cogitationes suas, & oculos per res varias fornicantes, sed magis memores præceptorum domini faciant ea, sintque sancti Deo suo. Voluit sanè Deus distingui populum suum ab exteris veste. Simulque uoluit, ut in fimbria hyacintina, quæ cæli colorem referebat, mercedem æternam contemplarentur, qua illecti a terrenorum cupiditate auocarentur, & Dei implerent præcepta. Quod ille præstabat, qui dicebat. Inclinaui cor meum, ad faciendas iustificatio
Ps. 118 nes tuas, propter retributionem. Si enim quia præ oculis haberet æternam Dei mercedem, facile caduca sperneret, & le- A
gē seruaret. Has ergo fimbrias magnas faciebant Scribæ, & Pharisæi, & eo exteriori cultu contenti, interius nihil pręstabant. Sed & nunc plura philacteria, ac fimbrias videmus multorum, qui exteriora curant, interiora obliuiscuntur. An non sacerdos amictus superpelliceo philacterium ducit. An non surgens, ut Euangelium audiat fimbriam defert? Sed quid ista prosunt, si cor Deo non tradatur? Audi Oseā Ephraim factus est subcinericius panis, qui non reuersatur, come- Ose. 7
derunt alieni robur eius & ipse nesciuit. Aptissima similitudine hypocritas exprimit similes eos dicēs pani, qui super prunas ex altera parte ponitur, & illa quidē decoquitur, at uero alteram ignis non tangit, & ideo massa relinquitur. Ita hypocritis accidit, qui exteriora recta habent, interiora uero secus. Et ideo de eis B
Oseas ait. Comederūt alieni robur eius, idest, interiorē virtutem, & ille id ignorauit. Vis optimum videre magistrum. (Vnus est magister vester Christus.) Nec Acto. 1
is est ex illis, qui dicunt, & non faciunt, Esa. 30
quia cæpit Iesus facere, & docere, ut Lucas ait. Vnde Esaias ait. Erunt oculi tui videntes præceptorem tuum, & aures tuæ audient verbum post tergum monentis, hæc est via, ambulate in ea. Optimus profecto magister, qui est verbum, & sapientia patris, qui viam salutis prior incedens, eam nobis verbo, et exemplo monstrat.

De hoc Magisto pater dixit ipsum Ma. 17
audite. Eum ergo audiamus, ac imitemur, quia aīa est, Ioā. 14
C
ueritas, & vita, ipse uita est ad quam perueniendū uia, per quam ambulandum, ueritas, quæ nos docet. Hāc teneamus, &c.

A Feria IIII. post Dom. II. Quadrag.

Them. Filius hominis non uenit ministrari, sed ministrare, & dare annum suam redemptionem pro multis. Matt. 20.

HVmani generis, quod arbori simile ē, duplex est radix, Adam primus, & Adam secundus, qui inter se maxime distant, sicut. n. distant cęli a terra, & albū a nigro, ita Christus ab Adamo, homo nouus a ueteri. Adam nos effecit peccatores, & iræ filios, Christ⁹ iustos, & Dei filios. Ab Adamo mors processit, a Xho grā. Et hinc est, quod vtriusque via diuersa admodū est. Adam. n. homo ille fuit,
B qui descendebat ab Ierusalem in Ierico, Christus vero ascendit ab Ierico in Ierusalem. Adam principium fuit superbiæ, ambitionis, fastus, ac deliciarum. Christus vero humilitatis, crucis, ac pęnitentiæ. Horum exemplar hodie in Euangelio nobis proponitur, Christus. n. in Ierusalem ascendit, ut mortem sustineat. At mater filiorum Zebedæi filijs suis petit sedes præcipuas in regno, quo putabat Christum in terra regnaturum. Sed primum Christi iter uideamus, per quod nobis incedendum est, si in cęlestem Ierusalem peruenire cupimus. Non veni ait, ministrari, sed ministrare, qui dominus omnium erat, omnium se seruum fecit. Ego in medio vestrum sum, sicut qui ministrat. Sed quoniam in munere, uel officio ministrat? Inauditum in mundo munus suscepit, dare, ait, animam suam
C in redemptionem pro multis. Plura nouimus munera esse in domibus regum, ac principum, sunt. n. primicerij, pincernę, cubicularii præfecti mensæ, sed hucusque non fuit officium inuētum quod moriendi munus dicatus, nec ullus ingreditur in principis domum, vt mortem appetat, sed potius, ut viuat. At Christus non solum uenit ministrare, sed & ministrare in officio mortui, uel mortis, vt moreret, & uitam daret, tale munus nullus hoīum suscepit nisi Christus, qui ait, veni ministrare, & dare animam meam in redemptionem pro multis, ec-

ce eius munus. Quo nos deuinxit, vt serui ei efficiamur. Vnde Paulus, ī hoc Christus mortuus est, vt viuorum, & mortuū dominetur, vt qui viuunt, iam non sibi viuant, sed ei, qui pro ipsis mortuus est. Ro. 6.
Rei huius ratio est manifesta. Cum. n. fideiussor pro debitoribus æs alienum soluit, illi quidem a creditore liberātur, sed fideiussori obnoxij relinquunt. Sic hō a pctō per Xpum liberatus, obnoxius dęmoni non est, sed Xpo, qui eum eripuit, debitor est, vt illi uiuat, ac obsequat. Vt ergo uos sibi deuinciret, & munus exequeret, ad quod venerat, ait. (Ecce ascendimus Ierosolymā, & filius hominis tradetur principib. sacerdotū, &c.) Hæc eadem verba proposita nobis sunt in Dominica quinquagesimæ, sed additum est tūc, ipsi uero non intellexerunt, & iō B
repetitione opus est, quia lectio hæc ītellecta nequaq̄ fuerat. Tunc parū attēdistis, cū hoc proponeret, qa comessationibus, & alijs vanis ītēdebatis, iō nūc rursus proponit. Solet hō historiā narrare, quā alius ītercipit diuersum quid loquēs deinde ergo, qui narrationē cęperat, eā prosequitur dicens, dicebamus hæc, & hæc. Ita proponebat nobis Ecclesia Xpi passionē in quinquagesima, sed interruptio facta est, vanitatib. illius temporis, nunc iterum Ecclesia ad narrationē suā reuertit, dicens, ecce ascendimus Ierosolymā. Est aūt Christi passionis meditatio initium oīs boni. Sicut. n. passio fuit initium vitæ, & totius boni, ita illius cōsideratio cuiq; est principiū salutis. Hæc Ps. 117
porta dn̄i iusti intrabunt per eam. Ps. 67.
Sed ait (ecce ascendimus.) Præcedere C
vt Christum Dauid dicens, iter facite ei, qui ascendit quasi dicat, nullus impediat hoc iter, quia nobis valde necessarium est, sicut. n. primo homine descendente descēdimus in eo omnes, ac cecidimus, ita, Christo ascendente, omnes ascendimus. Sed incongrua ò domine apparet diuisio ista, qa dicis, non te solū ascendere, sed oēs tecū, cum uero de passione loqueris, ais, de te solo, & filius hominis tradetur. Tu solus pateris, & omnes fructum passionis percipimus. Sicut botrus calcatur solus, & vinum bibimus

A oẽs, ita Christus est botrus Cypri, vt spõsa ait, qui ex terra promissa desertui calcatur ille, ut nos ascendimus.

Sed uos oẽs rogo, nũ quid non impudentiæ nobis deputabit̃, si Xp̃o in crucẽ ascẽdẽte, velimus nos in valle manere, & delicijs frui? En Israelis dictum, cum
Ex. 32. Moyses in monte procis ieiunaret, ac oraret, ipse vitulos adorabat, & sedit mãducare, & bibere. Si mẽbrũ Christi es, o hõ, illũ imitare, monstrũ. n. esset, si alterius rõnis esset corpus quã caput, vt si humano capite ceruicẽ apponeres, equinã. Sicut. n. qui spũm humanum non habet non est homo, ita, qui spũm Xp̃i non, ha
Ro. 8. bet, hic non est eius, vt Paulus ait. Spũm Christi habet, qui eũ imitatur. Iõ cũ hoi
B Deus aĩam dedit, insufflauit in faciẽ eius
Ioã. 20 spiraculum uitæ, & cũ Spũm sanctũ dedit Apostolis, insufflauit in eos, quasi spiritum, ac respirationẽ ex intimis viscẽribus proferes, quia vita diuina viuere dẽt hõ, nõn aĩali, aut terrena. Vita animalis ducit hominem ad delicias, honores, diuitias, ecce spiritum Adæ terreni, sed alter est spiritus Christi ducens ad humilitatem, pnĩam, ac crucẽ. Id Petrus manifestis verbis loq̃t, cum ait. Si exprobramini in nomine Christi, beati eritis, quoniam q̃d est honoris, & gloriæ, & virtutis Dei, & qui est eius spũs super uos requiescet. Spiritus ergo Christi est, pati, deijci, humiliari. Et iõ post Deum nihil maius censendũ est quã iustus hõ, quia
Hiero. habet spũm Dei, uiuit diuina uita. Hic Hier. ad Rusticum, nihil Christiano fęlicius, cui promittitur regnũ cęlorum, nihil imbecillius, qui a carne superatur.

C Sed nunc vos oẽs, vestraq; conscientias testes aduoco, nũ habetis hunc Xp̃i spũm? nũm ascenditis cum Christo? nũ crucem optatis? Diuersa p̃fecto hominũ uia est, diuersa desideria, ut nunc patet in discipulis petentibus dexteram, ac sinistram Idola sua habent homines, & aurum suum, & argentũ, ac sibi a facere Idola sibi. Vt autem illa deleat, Christ⁹ venit. Et quemadmodum scriptura ait
Ge. 35. de Iacob, dederunt ei oẽs Deos alienos, quos habebant, & inaures, quæ erant, in auribus eorum, At ille infodit eas subter herebinthum, ita nunc Christus sub cruce sua oĩa idola hoĩum sepelire curatur. A
Ibi. n. crucifixit vterem hoiem nr̃ũ, cum actibus suis. Demus ergo nunc ei omnia idola nr̃a, oĩa illa, q̃ colimus, ac diligim⁹ inordinatè, ut ea sepeliat. Nec illa solum verum, & inaures eorum, ornamenta illorum, q̃a non solũ peccata nobis relinquenda sunt, sed & peccati ornamenta, occasiones, & oĩa adiacẽtia. Sed cur sub arbore crucis pc̃tã sepelienda sunt? Certe, q̃a pc̃tm̃, & eius grauitas in Xp̃i cruce maxime cernit̃, nec in vllo supplicio pc̃torib. isflicto ĩ hac uita, nec ĩ ipso inferno, ita apparet pcĩ grauitas ac in Xp̃o in cruce pp peccatum mortuo, q̃a ibi extra elementũ suũ pc̃tm̃ est. Sicut. n. cum natans in maris profundo est, licet nimiã B
aquam super se habeat, pondus illius nõ sentit, q̃a in suo centro aqua est, & ideo ponderis nihil hẽt. Si vero amphoram Simile
aquæ hauris ex mari. & super te ponas pondere grauaris, quia extra locum suũ aqua constitura pondere premit suo. Ita vniuersa hoĩum supplicia, ẽt q̃ ĩ inferno damnati patiuntur, minoris ponderis sunt, quam Christi innocentis suppliciũ, in illis. n. castigatio quasi in suo est centro dñ in pc̃torib. est, sed in Deo mortuo extra centrũ est, & iõ grauius apparet. Et iõ Christum crucifixum optabat Iob Iob 13.
videre, cum diceret. Responde mihi, quãtas habeo, iniquitates, & pc̃tã, & scelera mea, & delicta ostende mihi. Attẽde primum humilitatẽ Iob, qui iniquitates, scelera, ac pc̃tã, & delicta se habere dicit, cũ eum non reprehendat cor eius ĩ uita sua tibi vero apparẽt nulla eẽ, vel leuia peccata tua. Secundum attende, nõ vulgare C
aliquid petere Iob, sed quid maximum, sed quod nam illud? Certe optabat uidere Xp̃m in cruce, in quo hoĩum scelera, atque delicta maximè apparent, & ideo ait pc̃tã, & scelera ostẽde mihi, in Christo, scilicet, Si quanti apud Deum ponderis sint cogitationes turpes, colloquia praua, opera peruersa nosse uis, inspice Xp̃m crucifixũ, & ibi id maxime cernes. Est. n. Xp̃s crucifixus Hieroglophicum, & pictura peccati. Vis nosse o hõ, quãti apud Deũ ponderis peccatum sit?

Inspi-

A Inspice Xp̃m crucifixum, & ibi uidebis adeo.n. dure tractatus est Chr̃s a patre, quia imago peccatoris erat, quia statua illius (q d ergo fiet uero pc̃tori, si in manus Dei deuenerit? Sed postquã uidit hõ ita Deo displicere peccatũ, summũ facinus est illud pperrare. Prius.n. quã Xp̃s in mundũ ueniret, nesciebat hõ quanto odio Deus pc̃m prosequeret, & iõ orabat Iob in Christo illud sibi ostẽdi, nunc ergo, postquam illud hõ uidet, quo pacto peccare audet? Augetur ẽt nunc peccati

Simile grauitas ex sũma hoĩs ingratitudine tãto beneficio, q̃ subiecto exemplo manifestabo. Finge hoĩem, q in carcere est ad mortẽ dãnatus, & mortẽ turpissimam; nec est illi effugiũ. Ingredit̃ carcerẽ amicus eius, & ait illi, decreui te liberare

B ut uita uiuas, & non moriaris, da ergo mihi uestimẽta tua, & mea accipe, & egredere ex carcere, salua aĩam tuam, ego hic manebo tuis uestib. personam tui agens, & ego moriar pro te. Quanti obsecro beneficium hoc æstimandũ esse? Sed finge produci in suppliciũ eũ, qui in carcere mãsit, finge ẽt, qđ impossibile factu apparet, quod is, qui liberatus fuit, inter carnifices esse uelit, & carnificem ageret aduersus eum, q liberauit ipsum, & q pp illũ ad mortẽ ducitur, an non summæ ingratitudinis id esse diceres? An non iure cum eo expostularet amicus, ac diceret, eripui ego te a morte, & tui cã morior, & tu mihi inimicus, ac hostis eris? Hocnũc agis, ô peccator, cum peccatis tuis iterum Christum crucifigis, Eripuit ille te a morte in similitudinẽ carnis peccati factus, & nunc eius hostis eris? illum iterum

C crucifiges? Nusquam similis ingratitudo uisa est. Sed ut acerbitatem passionis suæ dñs ostenderet ait. (Tradet̃ principib. sacerdotũ, &c.) Prophetauit nunc Christus, q̃ postea pilatus fecit, cũ tradidit illũ uoluntati eorum. Si ergo principib. iratis traditus est, proculdubio maxima in eum tormenta exercebunt. Si .n. ira, ac iniustitia cũ potẽtia cõiungitur nihil durius, aut iniquius eẽ põt. Voluit Deus conterere Xp̃m, & maximis tormentis afficere, uoluit eum uitũ dolorũ facere, ut id ergo fieret, tradidit illũ, non

A leonib. aut tigrib. discernẽdum, hi.n. mitius cum eo se hẽrent, sed princibus sacerdotum. Si in manus irati principis, ac potentis, qs incidat, væ ei. Hinc Sophonias. Principes in medio eius quasi leones rugientes, iudices eius lupis vesperi, nõ relinquebant in mane. Et sapiens, est generatio, q̃ pro dentibus hẽt gladios. Et iterũ loquuntur impij, apud Sapientem, sit fortitudo nostra lex iustitia. Quia nullam aliam legem seruant, quam fortitudinem, ac potẽtiam suam, & ideo uniuersa, quæ pñt mala perpetrant. Hinc Micheas. Audite principes Iacob, & duces domus Israel, nunquid non uestrum est scire iudicium, qui odio habetis bonum, & diligitis malum, qui violenter tollitis pelles eorum desuper eis, & carnem eorũ desuper ossib. eorũ. Qui comederunt carnẽ populi mei, & pellem eorum desuper excoriauerũt, & ossa eorum confregerunt. Miris profecto uerbis describit propheta iudiciũ iniustitiã, ac uiolentiã; qui non contenti pelle hoĩum, nec satis illis apparet eos excoriare, & carnes etiã ab ossibus ẽuferunt, & ossa ipsa confringunt. De quibus ẽt Psa ltes ait, qui deuorant plebem meam sicut escam panis. Ita profecto solet diues pauperem deuorare, ac si pan m comederet. Id ipsum Nathan explicuit parabola diuitis proposita, qui ouem pauperis abstulit. De his dr̃, Beniamin lupus rapax, mane rapiet p̃dã, vespere diuidet spolia. Vita illorũ mane est pertransiens in quo rapiũt ac diripiunt cuncta, sed cito adueniet uespere. i. mors, in qua spolia diuident̃, uel eis testõ ea legantib. q dirip uerunt, uel morte ea diuidente. Vt ergo durissime tractetur Christus: princibus traditur. Sed cum Christus passionem suam discipulis manifestaret: (Tunc accessit mr̃ filiorum Zeb.) Vt aũt discipulorum ambitionem magnã notaret Euangelista, ait. Tunc. Cũ Chr̃s humilitatem, & tormẽta cogitabat illi cogitant honores, ac requiem. Simili ratione Paulus ponderat hoĩum in Deum ingratitudinem, cum ait. Quoniã dominus Iesus in qua nocte tradebatur: accepit panem. Cum summa ingratitudo mundi erat in Christũ: tunc

Sop. 3.
Pro. 2.
Sap. 2.
Mic. 3.
B
Ps. 13.
2. Reg 12.
Ge. 49
C

A Christi maxima in hoĩes bñficia. Sic ẽt cũ de passione sua egeret Xp̃s fcã est cõtentio inter discipulos, q̃s eorũ uideretᶜ
Lu.22. esse maior. Nũc cũ de passione agit, accedit mater filiorum Zeb. petens dextetã, ac sinistrã. Pulchra profecto reprehensio
1.Reg. 12. Dauidis illa fuit, cũ Vrias ait, Arca Dei Israel habitat in papilionib. & dñs meᵘˢ Ioab, & serui dñi mei super faciẽ terræ manent, & ego ingrediar domũ meam ut comedã, & bibã, & dormiã cum uxore mea? per salutẽ tuã non faciã hãc rem. An non putamus interius cordi Dauidis dictum a Deo fuisse, hic abstinet a propria uxore, quia arca Dei est in papilionibus nonne oportuit te abstinere ab aliena uxore? Sed mira humani cordis malitia est, nec, n. hac reprehensione arceᶜ Dauid, sed potius in peius profecit,
B & facit, ut Vrias derelictus moriatur, & plures cum eo, nec incurat, dñ appetitiui suo faciat satis. Ita nunc mr̃ filiorũ Zeb. nihil curat Christi mortẽ, sed solũ filiorum curat gloriam. Ei uero persimiles sunt, q̃ Chr̃i passionẽ non attendunt, sed libere peccant, & deliciis, ac honoribus se tradũt ẽt nũc in quadr. cũ Xp̃i passio oĩbus obiicitur. Nunc ergo ludis uacare ac comessationibus pp tpis circunstãtiã turpius est. Accessit ergo (adorans, & petens aliqd ab eo.) Nescit hõ ad Deum accedere, eumq. adorare, nisi aliqd habeat, q̃ petat, nisi utilitate ducatur. Sic Iacob
Ge. 28 ait, si fuerit dñs mecũ, & custodierit me in uia, p q̃ ego ambulo, & dederit mihi panẽ ad uescendũ, & uestimẽtũ ad iduẽdũ, reuersusq. fuero prospere ad domum patris mei, erit mihi dñs in Deum. Et lu-
Ge. 32 ctatus cũ angelo ait, non dimittã te, nisi prius benedixeris mihi. Cũ nihil habes
C q̃ petas, nõ accedis ad Deum cũ occide-
Ps 77. ret eos, quærebant eum, & diluculo ueniebãt ad eum. Qñ hõ in labore est, vel in aliqua alia corporis necessitate, tunc ieiunat, orat, sacrificia offert. Apparet nobis Deus vestis, qua in uia ab aquã p̃tegimur, q̃ induimus, dum pluit, sereno autem tpe eam reiicimus. Ita tranquillo tpe uanitati incumbimus, aduerso uero ad Deum properamus, quia eo indigemus. Pauci admodum sunt, qui solum

diuinam uoluntatem, ac gloriam, q̃rẽtes A ad eum accedant. Hinc ad quosdam ait. Ioan.6
Amen dico vobis quæritis me, non quia vidistis signa, sed quia manducastis ex panib. & saturati estis, operamini non cibũ, q perit, sed qui permanet in uitã æternã, quem filius hoĩs dabit uobis, noli ergo ò hõ solũ pp tpalia ad Deum accedere, sed potius æterna quęre, nec in his duntaxat sistas, sed quære Dei gloriam. (Dic, ut sedeant hi duo filii mei &c.) In Luc.9.
hac petitione, q̃ a filiis processit manifestũ efficitur, quod Lucas ait, cum hanc historiã scriberet, ipsi nihil horũ intellexerũt. Manifestum est, eos non intellexisse Chr̃i passionẽ, cũ diuersam uiam arripere uelint, imo contrario. Dolendũ planè quod lectionem passionis suę Christus legat discipulis, & adeo manifeste eam e- B
disserat, nec tñ illi intelligant, quod ante Chr̃m optarentᶜ terrena, non mirũ, quia hoĩbus promittebantᶜ, at nũc cum Xp̃m crucis gloriam uiderimus, quod eam declinemus, dolendũ plane est. Sed ne hoc adeo mirum uideatᶜ, attende, q̃ sicut in oĩ disciplina sunt q̃dã, q̃ tyronib. tradũtur, ac incipientib. alia aũt, quę proficientib. q̃ nõ ita probe intelligũt incipientes, ita in Xp̃i doctrina q̃dã sunt, q̃ proficientib. sunt peruia, nõ tyronibus. Et de his sunt, q̃ ad gloriã crucis spectant. Cum ergo discipuli Xp̃i tunc tpis tyrones essent donec spiritus sancti gratia copiosa eos pfectos reddidit, maximũ crucis bonum non intelligũt. Perfectorũ est illud Iacobi, oẽ gaudium existimate fratres, cum in uarias tentationes incideritis. Et illud. Beati estis, cũ uos oderint homines, Iaco. 1
& cũ separauerint uos &c. Perfectus erat, q ait: Repletus sũ consolatione, sup- Mat. 5. C
abundo gaudio in oĩ tribulatione nr̃a. 2.Co.7
Et iterũ, sed & si immolor super sacrificiũ fidei uestræ gaudeo, & congratulor Phil. 2
oĩbus uobis, id ipsũ uos gaudere, & congratulamini mihi. Hinc spũ diuino edocti Apostoli, ibãt gaudentes a conspectu concilii, qm̃ digni habiti sunt, pro me Iesu contumeliam pati. Sic ergo tunc puta, te profecisse in uirtute, cum crucem libenter amplecteris, cum in ea gloriaris, cum illius diuitias agnoueris. Amen Acto. 5

viam

A viam in cælum adinuenire vellet humana infirmitas,nec crucē amplecti,iō accedit mr̄ perens filijs sedem honoris,& requiei. Sed absq; dubio via alia in cęlum nulla est p̄ter crucem,& Xp̄i calicem, ꝙ
Ma.16 si alia uia esset, Xp̄s,qui adeo desiderauit nos in cælum ducere,eam ostendisset, si via in cælū essent diuitiæ,delitiæ, ac honores,Xp̄s uiæ ductor id nobis dixisset, ille vero ait, qui vult venire post me abneget semetipsum, tollat crucem suam, & sequat̄ me. Qđ cū ita se hēat, vbi mēs,
Phil.2. vbi rō nr̄a? Cur adeo desideramus uiam q̄ scimus in cęlū nō tēdere,& eam relinquimus,q̄ nouimus,ad cęlū ducere? Attēde Pauli desideriū de hac re. Imitatores mei estote fratres charissimi, & obseruate eos,qui ita ambulāt,multi.n.am
B bulant,quos sæpe dicebā vobis,nunc āt, & flens dico,inimicos crucis Xp̄i,quorū finis interitus,quorum Deus venter est,
Athan. & gloria ī cōfusione,qui terrena sapiunt in q verba Atn.ait. Multa affici admiratione dēmus, si q dediti deliciis sunt, & vitę p̄sentis otio qetiori addicti, crucis nō sint hostes,& Xp̄o īfensi. Sed uia crucis in cælū,patriā tuā te ducit, cur ab ea fugis? Si anxie q̄ris aliquē, eā aripis uiā, ut q̄ras,qua nosti illum tēdere, si ergo o aīa sponsum q̄ris Xp̄m,scito uiam crucis ipsum tenuisse,illac eum inuenies. Recte ergo cælestis magr̄ ait,aliam quærentib. uiam,(Nescitis quid petatis.)Sed merito inquiri p̄t, qua de cā Deus, qui suauiter vniuersa disponit,cum uiam in cælū nobis parauit, uoluit eam angustam esse, nec angustā solū,sed asperam,horridam spinis plenam,p q̄ incedens hic pallium relinquat,illic sanguinem, illic honorē,
C & qui potuit latā,& dulcē,ac rosis plenā uiam parare,eam amarā,ac difficilem parauit. Certè rerum ordo,ac natura id exi
Arist. gebat. Natura.n.comparatum videmus ut recte Arist.expendit,ꝙ quo res perfectior est,eo plurib. eget in sui conseruationem,& finem cōsequendū, & iō plures hēt uias.quib.in illum tēdat. Hinc fit ut infirma,q in mūdo sunt, uno sint appetitu,& unica ui finē suū assequant̄, ut lapis sola grauitate ducitur in inferiorē locū,ibiq; cōsistit immotus. Arbores uerò,quia pfectiores sunt,nō ita quiescunt A sed humorē mittunt ad radices,& in altū crescūt,ut aerē,ac solē q̄rant,quo fructū reddant. Aīalia uero,quia nobiliora sūt plurib.indigēt,& iō per diuersa loca discurrunt,vt cibum q̄rant,ut catulos educare valeant. Hō q̄a superior est p̄cipuē gr̄a eleuatus,plurib.indiget,nunc ergo attendendum est,ꝙ ēt in aīalib. ut fines suos cōsequant̄,oportet inferioris naturæ appetitum uincere,ut superiores finem cōsequant̄ uidebis.n. media æstate aīal conscendere rupes multo labore, & grauitatem corporis vincentem, ut aere B frigido,vel fonte potiat̄, quo indiget natura aīalis. Et uincit̄ corporis grauis inclinatio,ut superiori fiat satis. Quid ob- Eccl.6 secro mirum,si oporteat, hoīem sibi ipsi uim inferre,& corporis appetitum superare,ut rōnis finem cōsequat̄? Licet ergo opus sit tibi, in superiora conscendere labore multo,non mireris. Ideo sapiens,q̄ aspera est nimiū sapīa īdoctis hoīb. & n̄ p̄manebit ī illa excors,quasi lapidis uirt⁹ p̄batio erit in illis,& nō demorabunt̄ p̄iicere illā.græca manifestiorē reddunt sensum,aiūt.n. similem esse hoīs uiam mei qui lapidem in altum portat. In hoc vero iustus a peccatore distat, quod iustus licet grauet̄,sed appetitu superiore inferiorem superat,& lapidem portat,licet gra uatus,peccator aūt,ne grauetur, uirtutē C deserit,seque p̄cipitem dat. Audi vtriusque consilium,iustus ne p̄cipitet̄, labore adhibito sursum tendit. Peccator,ne laborer,ascendens se dat p̄cipitē in ima,& misere perit. An non ista stultitia magna Iob 1. est? Audi Iob. Arctabuntur gressus uirtutis eius, & præcipitabit eum cōsilium suū. similis peccator ē porcis illis,in quos Mat.8. intrauit malignus spiritus,& præcipitauit eos. Qui se precipitat è mōte in se maximam stragem facit; discerpitur.n. dolet,ac miscere perit, nihilominus maiori impetu procedit,ac facilitate, sine ulla resistentia,quia grauitate corporis ducitur qui aūt ascēdit,minore dolore,ac damno procedit,sed maiori repugnantia;ac difficultate,quia sibi uim infert uincens corporis grauedinem. Peccator quidem se dat p̄cipitē,& iō plura sibi damna infert

in

A in salute corporis, in diuitijs, fama, sed potissimum in aīa, discerpit̄ misere, sed suauiter, ac faciliter, qa apetitu corporis ad ima ducit̄. Iustus at ascēdit in Ierusalem difficili uia, qui in altū ducit̄, sed nō discerpitur, nō perit. Sed obsecro nonne stultissimū est, φ hō attendat potius difficultatem, ac in suauitatē, ut fugiat q̄ dāna, & inter ritū, uelitq; potius pcipitare, vt suauiter, ac faciliter incedat, q̄ ascēdere, vt viuat victa aliqua corporis repugnantia? uiam agis ò hō, in cælum ascendis montem altum, occurrit tibi difficul-
B tas, aut verbum asperum, φ tibi dictum est, uel quid simile, si vincas irā tuā, difficultatē patieris, sed sursum uiam ages, si uero ea difficultate uictus ad uindictam procedas, te das pcipitem, & misere torqueberis, discerperis, ac dispetibis, nec tu solum, sed, & tua vniuersa, vindictā.n. sumpsisti de inimico, sed maximo tuo dāno corporis, tū ēt aīæ. Id ipsū inhonesto accidit, qui si vellet se mortificare, ac oculos deprimere, licet mortificatione ad id opus sit, tñ facile id perageret, φ cum non faciat, mulierem alienam desiderat, & se pcipitat, dānaq. plurima patitur in diuitijs, honore, salute, ac in anima, quæ
C misere dispetit. Hinc sapiens discribit Ægyptiorum turbationem in nocte illa
Sap.17 horribili, dicens sonus validus præcipitarum petrarum, aut resonās de altissimis morb. Echo, deficientes faciebat illos prętimore. Vere Echo in mundo est, oīa.n. resonāt, oīa, q̄ ēt in tenebris fiunt, manifestantur, & ab oib. passim dñr, sic dici solet, ille talem ingressus est domum, & infelicē exitū habuit, ille uindict. m sumere volēs piit. Hic Echo sæpissime audit̄, quo innumera mala nouimus corū, qui se pcipitāt in uitia. Sicut uero rupes,
Simile cum ex alto cadit, sola incipit cursū, sed oīa, quę inuenit post se rapit, ac in ,pfundum ducit, petras, arbores, pecora. Ita cū se hō pcipitat, nō ille solus descendit, sed post se rapit honorem, diuitias, amicos, filios, vxorem. Ita Ioanni, & Iacobo accidit, qui ambitione præcipitati, reliquos Apostolos post se in profundū duxerunt indignatione, ac murmuratione. Sed Xps dñs eos tenet, ne pereant, ostendit-

que nō superbia, ac ambitione, sed humi- A
litate a scen sum parari. Eandem.n. uiam peragunt superbus, & humilis, sed diuersimode: sicut eandem ambulat uiam descendens, & ascendēs montē, sed hac diuersitate, φ vn̄ hic inchoat, ille terminū ponit ab alto incipit uiam agere supbus, & in infima venit, seque pręcipitat, ab infimo incipit, humilis, & uiolentiam sibi infert, & ad alta peruenit meritò ait discipulis suis. (Nescitis quid petatis.) Qui cū ab humilitate incipere deberent a superbia initium sumunt, vn̄ pcipitentur. Deinde nesciūt, quid petāt, quia ut Greg. Greg.
ait, stultitia est, retinere labēria, stare velle in non stantib. sedem statuere in uanitate. Sane nescit, quid petat, quia uiā agēs B
sedē petit. Vita christiani uiā q̄dā in cædū est, in cælo sedes nobis est parata, hic transeundū, ac percurrendū nobis est. Quia nō hēmus hic ciuitatem manentē, sed futurā inquirimus, & per fidem ambulam⁹. Cū ergo quispiā affectu suo hæret creaturæ, in uia sedē sumit, & ideo nescit, quid faciat, sācti cōfitebant̄ se esse peregrinos sup terrā, & iō in tabernaculis habitabant, ostenderent, se aliam inquirere habitationē. Iō nescitis, quid petatis cū hic sedē q̄ritis. Si ut uitā, & honorem, ac diuitias conseruares, necessarium eēt viā aliq̄ agere, & cū in media uia esses sederis, nec ultra transires, certem nescires quid facis. Si viuere uis, in cælū te properare oportet, in Baptismo datur nobis fides, q̄ ē vestis viatorū p fidē.n. ambulamus, sacra ēt uiatorū sunt uictualia, si ergo uiā cępisti, quo pacto cōsistis in medio C
vię? Festinem⁹ ergo igredi in illā requiē, ut ne in id ipsū, qs incidat incredulitatis, exemplum, & ne terrearis uiæ difficultatē, nec.n. terruit Xpm uiæ huius difficultas, cū pgeret ī Ierusalē, ut pereretur, imo vt Lucas ait obfirmauit facilē suam, ut Luc. 9
iret in Ierusalē. Quidam.n. similes sunt his, qui dñt, uolo talē uiam agere, & nunquā uiā arripiunt. Hmōi aliqn̄ fuit Aug. qui dicebat Deo, expecta modicum, & illud modicum protendebatur in maximum: alii uiam suscipiunt, sed eius difficultate territi, eam deserunt. Alij obfirmant faciem suam cum Christo;

&

A & cũ Paulo, qui ait, sequor autem, si quo
Ezec. 1 comprehenda. Sicilia aĩalia Ezechielis ibant, & nõ reuertebãtur, semper ante faciem ambulabant. Et vaccæ ferentes arcam ibant in directũ, & pergeb t eadem via mugẽtes reclusis uitulis passionum.

Feria V. Post Dom. II. Quadrag.

The. Homo quidam erat diues, & induebatur purpura, & byss, & opulabatur quotidie splendide. Luc. 16.

Dixerat Xp̃s. non potestis Deo seruire, & Mamonæ, & audiebant hæc Pharisæi, qui erant auari, & deridebant illum, ut ergo eos terreret, proponit exẽplum hominis diuitis, quod parabola nõ est, sed historia, q̃ illis ꝑibus acciderat, ut cõis sanctorum sententia docet. Et ad
Abdias lib. 5. dit Abdias Babylonicus grauissimus author, Apostolorumque discipulus, quod cum historiam hanc Christus narrasset,
B multi ei non crediderunt, sed putauerũt, figmentum esse, ab eo inuentum, ut eos terreret. Tunc autem defunctus afferebatur in sepulturam, & Christum dixit, ut huius rei veritatem sciatis, mortuus hic dicet uobis, quid de hac viderit in alio sæculo. Et cum eum Xp̃s uoce sua suscitasset, præcepit, ut ea, q̃ uiderat de diuite, & Lazaro oĩbus proponeret. Ille uero historiam dixit eisdem verbis, quibus Christus eam narrauerat. Tunc Christus adiunxit. Nunc nulla uobis relinquitur excusatio, cum mortuus surrexerit, ut diues petebat, & uobis annunciauerit veritatem. Ostenditur autem, quãti fecerit dñs historiam hanc, quamque sit utilis, cum ad eius confirmationem mortuum suscitauerit, qui eius fuit ocu-
C latus testis.

Illud planè mirandum est, quod diuitiæ ita auide a fidelib. sitiantur, cum earũ innumera mala in Euãgelio audierint. Nec audierint solum, verum, & oculis inspexerit. Ex illis. n. quasi ex radice vniuersa peccata procedunt. Et ideo cũ Paulus plura diuitiarum mala enumerasset, tandem ait. Radix omnium malorũ, cupiditas. Expõdit Aug. Chrys. & Theod. verbũ illud, radix, quo Apostolus radi-

A cem peccatorũ cupiditatem, ac diuitias dixit, ramos aũt alia peccata; sicut. n. ex 1. Ti. 6 radice procedit ad alimentum succus, ac Augu. cibus, quo nutriuntur, ac fructificant, ita Chry. diuitiæ nutrimentum sunt uitiorum om The. nium, illis. n. nutritur superbia, ludus, luxuria, uindicta, gula, & reliqua uitia. Et iõ ut diuitis male enumeraret Xp̃s, a radice exordium sumit, dicens. Homo quidã erat diues, & alia deinde mala recenset. Cum hoiem istum dixit diuitẽ osten dit, quam ei fuerit difficile virtutem consequi, & ad vitam æternam peruenire. Terrorem dẽnr incutere uerba illa diu, Mat. 1. facilius est camelum per foramen acus transire, quam diuitẽ intrare in regnum cęlorum. Nomine cameli quidam accipiunt funem nauticum, quę ẽt camellus a Græcis dr̃. Et in ea significatione accipit camellum. Titus Liuius decare 4. & alij. Et iuxta hanc acceptionẽ significat dñs, difficile esse diuitem in cęlum intrare, sicut funem grossiorem per foramen B acus, possibile tamen, quia sicut funis ille diuidi potest imminutissima fila, & sic per foramen acus transire, ita diues, si diuitias suas in paupere diuidat, si nõ vniuersa sibi congreget, poterit introire in regnum Dei. Alij ãr nomen cameli accipiunt animal, quod hoc nomine dr̃. Et tũc diuitem debemus distinguere, est. n. diues, qui ex corde diues est, qui hic hẽt consolationem suam, qui confidit in diuitijs suis, qui in multitudine diuitiarum gloriatur, qui cor diuitijs apponit. Et de hoĩ diuite rectè ait Christus impossibile esse, intrare in regnum cęlorum. Ideo psaltes ait, diuitiæ si affluant, noli te cor apponere. Optime ait, diuitiæ si affluãt, quia aliqñ diuitiæ ad instar fluminis rapidi veniunt, & illud est affluere, tunc C ait, cauete, ne cor iuxta sit, rapiet. n. illud torrens inundans diuitiarum, & post se trahet sicut inunda fluuius ea, quæ in ripa inuenit, Plurib. diuitib. accidit, quod Acham, qui ex Anathemate Ierico surripuit regulam auream, quę eum in mortem duxit. Quidam. n. diuitijs abutũtur, dum ex eis regulam uitiorum, ac excessuum desumunt, sic diues iste epulo agebat, qui pro multitudine diuitiarum, uestes,

A stes,ac victũ habebat, & sicut diues erat nũmis, ita ptiosis induebatur, & epulabat quotidie splendide, rapiebatille diuitijs, quia iuxta illas cor apposuetat, diues hic oĩno a salute alienus est. Alter diues est, qui diuitias possidet, licet non eas diligat, ut finem. Et cum de hoc dr, difficilius esse eũ intrare in regnum Dei, quam camelum per foramen acus, intelligendum est, hyperbolicam esse locutionem, quæ significat, non impossibilitatem, sed maximam difficultatem, quia cum sint vitiorum nutrimentum, difficile a uitijs separantur, & cum radix sint, pullulant germina peccatorum ex ipsis.

Hæc manifesta fient, si ea, quæ de hoc diuite in Euãgelio proponuntur, intenderimus, additur.n. (Et induebatur purpu-
B ra,& bysso.) Ecce primũ germen diuitiarũ, ramũ, qui a radice diuitiarum prodit, vestes ptiosæ, ac curiosæ, uestibus regijs induebatur diues iste. Hæc verò vincula sunt, quib. plurima peccata trahuntur, quasi currum peccatis plenũ defert hõ, cum pretiosis indui vult. Et iõ Es. ait, væ, qui trahitis iniquitatem in funiculis uanitatis, & quasi uinculũ plaustri pcm̃, funiculi vanitatis sunt vestes prætiosæ, qui bus vanè ornatur hõ, sed præcipuã fœminæ, quæ hac in parte incorrigibiles esse solent, & vt corpus induatur, aĩa nudatur, iõ.n. solẽt debita non soluere, ministris stipẽdia non dare, eleemosynas nõ facere, rixæ, ac contentiones plures inter virum, & uxorem haberi. An non illud
1.Reg. ridẽdũ, qd mulier illa ad Elisæũ ait. Ecce creditor venit, ut tollat duos filios meos ad seruiendum sibi, cui dixit Elisæus, qd habes in domo tua? At ille respondit, nõ
C habeo quicq̃ in domo mea, nisi parum olei, quo vngar. Oleũ hẽbat, quo faciem vngeret, nec tñ hẽbat, vñ debita solueret, nec quid mãducaret. Ita nũc plurib. accidit, quid comedant nõ habent, & tñ
Esa. 5. vane se ornant. Hanc hoĩum uanitatem nobis explicuit Deus in bõbycibus, qui sericum conficiunt, ex serico uero præcipuus hoĩum ornatus cõficit. Vermis ergo ille multo labore ex intimis uisceib. per os fila serica emittit, & putat conficere se sibi regiam uestẽ, optimum lectum, perãplaq; domũ, cũ tñ cõficiat carcerem, A sepulchrũ, & sindonẽ, ut sepeliat, ac moriat. Mirabilis profectò res ista non sine magno aliquo mysterio ab authore naturæ ordinata fuit. Certè in hoĩum doctrinã, sepæ.n. hõ, ut corpus serico ĩduat, aĩam ĩ sepulchro ponit, & obliuiscit Dei pp corporis ornatũ, nec tps relinqt aĩæ cũ corpori nimius cultus impẽdit. Et inde fit ut cũ corpori serica uestis paratur, aĩæ paret carcer, ac interitus. Sed a radice diuitiarũ non vnicus procedit ramus. aliũ ergo videamus. (Epulabatur quotidie splendide.) Regula aurea diuitiarum Nu.11
mẽsura erat epularũ, nõ.n. necessitas regula erat, sed uitiũ, & iõ hac regula lapidẽ aliũ sibi elaborauit in sepulchrum, & aĩæ, & corporis. Apetituit Israel carnes, pluit Deus sicut puluerẽ carnẽ, & sicut arenã maris, volatilia pẽnata. Comedit Israel nõ in mẽsura, sed in satietatẽ, & iõ B adhuc escæ erãt in ore ipsorũ, & ira Dei ascẽdit sup eos, & uocatũ est nomen loci sepulchra cõcupiscentiæ. Ecce quo pacto sepulchrum sibi elaborauerunt, cum comederẽt. Ieiunium uocat Basilius sepulchrũ vitiorum, uitã uirtutũ, gulã dicere possumus sepulchrum virtutum, vitã vitiorũ. Accidere nunc solet diuitibus, ut Basil. ẽt in quadragesima leui cã ieiunia non seruent, carnem comedant, & toto anno epulẽtur splendidè. Non quæuis corporis capitis, aut somni iactura satis est, ut ieiunium nõ seruetur, imo eo ieiunium ordinatur, vt aliqd detrimentũ corpori det. Sed quo pacto diues auarus hic dr, qui diuitias pfundebat, q splẽdidũ conuiuiũ parabat quotidie amicis, ac consanguineis? Certè auarus dr, quia licet mundo fuerit largus, Deo tñ, & eius pauperi C Lazaro auarus fuit. Audi Christi consilium optimum. Cum facis prandiũ aut cenam, noli uocare amicos tuos, neque fratres tuos, neque cognatos, neque uicinos, neq. diuites, ne forte te & ipsi re inuitent, & fiat tibi retributio. Sed cũ facis conuiuium, uoca pauperes, debiles, claudos, & cæcos, & beatus eris, quia nõ ha- Luc.14 bẽt retribuere tibi, retribuetur.n. tibi in retributione iustorum. Diues hic contra faciebat: pauperi Lazaro nihil dabat, sed

(Psa. 77 in margin)

A sed amicis, & cognatis, ideo auarus dr, quia licet prodigus fuerit mundo, sed Deo diues non fuit. Post splendidum cō uiuium aderat in mensa diuitis murmuratio, ac detractio, qui est alius ramus illius radicis. Ita asserunt Amb. & Greg. & hac de cā in inferno singulariter in lingua torquebatur, & ei remedium petiit, quia lingua vino, & cibis calefacta in ignē est uersa, & denigrabat famam pxi morū. Quia ut Iac. ait, lingua ignis ē deuorans. Putat diues licere sibi de oīb. loqui, fulcitur ēt ab his, qui eum audiūt. vñ sapiens ait, diues loquutus est, & oēs tacuerunt, & verbum illius usq. ad nubes perducent. Hinc audaciores fiunt, ut de oīb. loquantur, ēt de summis. Hinc Psa. posuerunt in cælum os suum. & lingua eorum transiuit in terra. Et hinc fit, ut diues in inferno positus loquatur cōtra diuinā prouidentiā, ꝙ conuenientes prædicatores non mittat Ecclesiæ suę, & cōtra Abraham, ꝙ id non curet, & iō ait,

Ambr. Grego.

Iaco.4.

Ecc.12

Ps.71

B conuenientem prędicatorem Lazarum esse, qui testis est oculatus, non illi, q nunciant ea, quæ non uiderunt. An non rectius ei fuisset, si sua attendisset, q̃ de concionatorib. & ordine concionādi disserere? Multis diuitibus, nunc dicere possemus illud, ꝙ Pharisæi cæco dixerunt, in peccatis totus natus es, & tu doces nos, Nescis a pctō emergere, docere uis qūo sit prædicandum? Intolerabile hoc est, ꝙ hō sit deperditus morib. ardens luxuriæ igne, aīalis, non percipiens, quæ Dei sūt, & uelit concionatores dirigere, prælatos

Ioan.9

C gubernare, & super conuiuii, ac ludi mēsam hæc tractet, Hæc est illa Ozæ temeritas, q̃ sine supplicio Deus passus nō est. Cum. n. arca deferreretur a bob. unus eorum lasciuiens uia paululum declinauit Oza uoluit eam tenere, ac dirigere, & pcussus est super temeritate sua, quia tetigit arcam. Orig. & Greg. aiunt, arcam esse concionatorem uerbi Dei, qui uirgam Dei, & manna portat, & legis tabulas, quia legem, & supplicium, ac præmium annunciat. Aliqñ uero inclinat us vr aliquibus cum apparet excessisse in correctione. Sed caue tu ne eum tenere, aut dirigere uel is, percutieris. n. a Deo super te

2 Re.6
1.Pa.2
Orig.
Greg.

meritate tua. Ex eadem radice procedit germen aliud immisericordię, & crudelitatis cum pauperib. Apparet hoc manifeste, cum pauper Lazarus esset ad eius ianuam, vlceribus plenus, adeoq. miser, ut ab eo nomen acceperit miseria, q̃ ideo hispane dicimus lazeria, cum & ipsi canes ei compaterentur, & lingerēt eius vulnera, diues tñ adeo crudelis fuit, ut ei non compateretur, sed cor simile, lapidi haberet, sic de Nabal Carmelo diuite immisericorde dr, emortuum est cor eius intrinsecus, & factus est quasi lapis. Plin. lib. 2. ait fluuium quendam esse, q herbas, & arbores immissas in eum in lapides mutat, hmōi diues auarus est. Sic etiam in stomacho lapis effici solet, cum parum caloris habet, nec cibum decoq̄re potest, & in corpus diuidere, ideo in stomacho detentus, & iecoris calore exiccatus in lapidem vertitur. Recte diuitē dicere possumus stomachum reip. quia seruat alimēta omnium cum in eo calor est charitatis, de coquit cibum, & sibi partē seruat, in totū corpus reliqua distribuit, si uero calore hoc destitutus sit, cibū omnem sibi seruat, & nimio calore amoris proprii detentus cibus uertitur in lapidē qui eum perdit, quia diuitias congregat in malum suum. Vidimus hucusq. arborem peruersam cuius radix iniquitas est & rami noxii, quid ergo de hac arbore fiet? Certe illud quod Daniel audiuit, succidite arborem, præcindite ramos, dispergite fructus. Et nō relinquatur ei radix, nec germen, & tradatur igni ad comburendum. Et ita factum est, cum (mortuus est diues, & sepultus est in inferno.) succide ficum, vt quid uel terram occupat, ait dñs cultori horti: Diues. n. q multam terram occupat, & sibi eam seruant nec fructū refert, nec misericors ē, iusto Dei iudicio an̄ tps tollitur de terra, ut alia arbor ibi plātetur, q̃ fructū referat, & pauperib. multa distribuat. Ecce ipletū illud, iā securis ad radicē arboris posita est, oīs ergo arbor, q̃ nō facit fructum bonum, excidet, & in ignē mittet, facite ergo fructus dignos pnīæ. An non uides ò homo plures infrugiferas arbores succidi quotidie? caue ergo tibi, transplantat arbor

A
1.Reg. 25.
Plinius
Simile
B
Dan.4.
C
Luc.13
Luc.3.

A arbor inutilis a lecto in infernum, iuxta fluuium nigrum obliuioni, ut hodie hés in Euang. Time ne tibi similem cõtingat. Sed attendendũ est, qua rõne dicat? (Sepultus est in inferno,) quis.n. infernũ sepulchrũ dicet? ibi tñ sepulchrum elabo-
Psa.48 rauit hic diues, Mos fuit gentibus sepulchra magnifica cõstruere, qui sepulchrũ domus hoīs ppetua ẽ. Hinc Ps. sepulchra eorũ domus eorũ in æternũ. Hinc Artemisia viro suo exstruxit Mausoleum, q̃ vnum fuit ex septem mundi mirabilib. Hinc Aegypti Pyramides extruxerunt. q̃ alterũ ex mirabilib. fuit. Et nunc christiani principes diuitias plures insumũt, vt sepulchra sibi pmagnifica ædificẽt. Videamus nunc, q̃ sibi extruxerit diues hic sepulchrum, & quo in loco. Non certe in
B cælo, si.n. ibi sibi parare uellet sepulchrũ ac æternam domum, Lazarum elegisset præclarum ad hoc opificem, diuitiasque suas in cælũ mitteret, ut sibi sepulchrum pararet. Vbi ergo sepulchrum extruxit? quo diuitias destinauit suas? certe in infernũ eas misit, in pc̄tis eas insumpsit, in infernum ergo extruxit sepulchrum. Merito sepultus est in infernos. Vis o hõnosse, ubi exstruas sepulchrũ tibi? uide quo dirigas diuitias tuas, si.n. mulierculis, si ludo, si adulatoribus, si deniq. pc̄tis diuitias tradas, in infernum mittis eas, & opificib. eas tradis, q in iferno sepulchra ex-
Ier.19. C struunt. Sic Ier. sepeliendos in inferno ostendit, cũ ait, sic cõterã pɫ pulũ istũ, & ciuitatem istam. sicut cõteritur uas figuli, q̃ nõ p̃t ultra instaurari, & in Tophet sepelientur, eo q̃ non sit alius locus ad sepeliendũ. Miserũ profecto pc̄toris excidium ostendit, q̃ instaurari ne quaq̃ p̃t. In Tophet uero sepeliendum dicit, qa in inferno reponent. Tophet.n. erat uallis illa filiorum Enõ, in qua pueri cremabantur in sacrificiũ idolo Moloc, & ne parẽtes commouerentur eiulatib. filiorũ, tympana pulsabantur interim, & iõ locus ille Tophet dicebatur, i. tympanũ, ut Hie.
Hier. ait. In Tophet ergo parat sepulchrũ pc̄tori, quia non est alius locus ei conueniens ad sepulturã, ille locũ illũ elegit, qui sibi interitum parauit, qui tanquam bombix sericam sibi domum conficiebat, qui se-

pulchra concupiscentiæ elegit, dum carnes appetiuit, & eius uitia dilexit. En sepulchra vniuersa in vnum conueniunt A
infernũ. Sepultus ergo in inferno est. Si Psa.48
cut oues in inferno positi sunt, mors depascet eos. Miserũ profecto sepulchrum ignis æternus, sed illud sibi eligit hõ illud erigit, ac exstruit. sed illud p̃termittẽ dum non est, q̃ huic diuiti in inferno sepulto accidit, q̃ armis suis sepultus ẽ, eaque in inferno tanq̃ in sepulchro habet. Mos est, ut magni duces, & cõmentarij armis induti sepeliantur, & principes uiri plura arma sua circa sepulchrum suũ collocare solent. Hoc aũt huic diuiti ac- Iob.15
cidisse ostendit Euang. Pugnauit hõ hic sicut & alii diuites superbi in Deum, ita .n. Iob ait, tetendit aduersus Deũ manũ suam, & contra oĩpotentẽ roboratus est cucurrit aduersus eũ erecto collo, & pingui ceruice armatus est. operuit faciem B
eius crassitudo. An nõ his uerbis diuitẽ superbum descriptum uides? An non stupenda hoĩs insania est, qui aduersus Deũ pugnamini? Sed quib. armis pugnat? ea ostendit Paul. dicens, sed neq. exhibeatis membra uestra arma iniquitatis peccato; sane hoĩs effectus praui, & inclinationes puer sæ arma sunt, qb. in Deum pugnauit. Dãnatus uerò in inferno appetitus prauos pc̄torũ cõseruat, & iõ armis Ro. 6.
suis circundatus sepelit. Hinc Ezec. Ibi Assur, & oĩs multitudo eius in circuitu illius sepulchra eorum, oẽs interfecti, & Eze.32
qui occiderunt gladio, quorũ data sunt sepulchra in nouissimis laci, & facta est multitudo eius p gyrũ sepulchri eius vni- C
uersi interfecti cadentesq. gladio, qui dederant quõdam formidinẽ suam in terra uiuentium, & inferius, qui descendunt ad infernum cum armis suis, & posuerunt gladios suos sub capitib. suis, & fuerũt iniquitates eorũ in ossib. eorum. Descendit ergo homo ad infernum, cum armis suis, quia praui habitus, ac inclinationes cũ ipso manẽt, quia iniquitates eorũ tanq̃ oleum ossa penetrauit, & ignis inferni scoriam illam non consumpsit. Hoc in iusto diuite manifeste patet, qui dũ uiueret, gulæ nimiũ iudelsit, & in inferno linguæ refrigeriũ q̃rit, nec de peccati

A cati venia, aut remedio agit, sed de linguæ dulcedine, Dū uixit, temerè iudicauit, & proximis detraxit, in inferno similiter agit, dum petit, Lazarū mitti in mūdum, ut cōcionatorem agat, qa cōcionatores Ier. tepide peccatores admonent. Sed iam de Lazaro aliquid dicamus, qui miser, & ęruminosus in vita fuit, sed moriens exceptus est Abrahæ sinu. Illud primum mirabile est, ꝙ dira, patiatur in hac uita, qui statim recipiēdꝰ est in Abra
Auguſ. hæ sinū, Aug. ait, electos quidem Dei cernimus, & pia agere, & crudelia multa tolerare. Quo pacto ò dn̄e tribulationes in eum immittis, qui plurima tibi obsequia
ob. 1. præstat? Vidimus Iob uirum simplicem & rectum, & cui tu testimonium perhibuisti, qui testa saniem radebat, & cum esset uas electionis, quasi vas perditū factum est, dum illum mittis in sterquili-
B
Grego. niū. Greg. Miror, ꝙ beatus Iob tot damna rerum sustinet, & repente mentis oculos ad Io. conuerto, & non sine grauissimā admiratione perpēdo, ꝙ ille prophetæ spiritu intra vterū matris, impletus, atque, vt ita dicam, priusquam nasceretur renatus, ille amicus sponsi, ille, quo inter natos mulierum non surrexit maior, ille propheta, & plus, quam propheta ab iniquis in carcerem mittitur, & pro puellę saltu capite truncatur, & uir tantæ seueritatis ꝓ risu turpi moritur. Nunquid nam credimus, aliquid fuisse ī eius uita, ꝙ sic despecta mors tegeret? Qn̄ ille, uel in cibo peccauit, qui locustas solū, & mel siluestre edit? Quid Deo, vel de qualitate sui tegminis deliquit, qui camelorum pilis corpus operuit? Quid illum vel loquacitatis noxa uolluit? Qn̄ illum, uel silentij culpa attigit, qui ita uehemen
C ter ad se uenientes increpauit, dicens, genimina uiperarum, quis demonstrabit uobis fugere a uentura ira? Quid est, ꝙ Deus omnipotens sic vehementer in sæculo despicit, quem sic sublimiter ante sæcula elegit? Cur iustus, perit in iustitię sua? Cur Laz. iustus fame, & vlcerib. uexatꝰ. Prior rei huius rō est, ut in electos in hac uita aīaduertat, quib. in alia parcere disponit. Si dixerimus, ꝙ pcm̄ non habemus, ipsi nos seducimus, & veritas in nobis non est. licet hō iustus sit, tn̄ ut Es. A
ait, oēs iustitiæ nrę, quasi pannus men- 1. Io. 4
struatæ, imperfectiones multę reperiunt Esa. 64
ēt in bonis operib. nemo dicere valet, mūdus sum a peccato. Vt ergo ab his multis iustus purgetur, à Deo nunc tribulatur. Greg.
Hinc Greg. boni, si quæ dilequerunt, hic recipiunt, ut ab æterna plenius damnatione liberentꝰ. Electorū quippe aīa hic marcescit, quia illa postmodum exultatione viridescit. Modo eos dies afflictionis possidēt, qa dies lætitiæ hos sequuntꝰ Ps. 43.
exiccat eos Deus in terra, ut refloreāt in Ps. 89.
cęlo. Hic dn̄t, humiliasti nos in loco afflictionis, in æterna uita dn̄t, lætati sumus, ꝓ dieb. quib. nos humiliasti, annis quibus uidimus mala. Cum ergo aliqd in electis sit, ꝙ purgetur, hic locus purga B
tionis est, Malleus, & oē feramentū non 3. Re. 3
sunt audita in tēplo Sal. qa ex lapicidina elaborari lapides ducebantur ut nihil iā ſm restaret. Sic Ier. cęlestis ædificatur ex uiuis lapidibus illic autem ictus nulli sunt, hic elaborandi sunt lapides. Hinc canit ecclesia, tunsionibus pressuris expoliti lapides suis coaptantur locis p manus artificis. Secunda eiusdem rei rō est, vt iusti hic moneantur fugere a uentura ira. Hinc Ps. ostendisti populo tuo dura, Ps. 56.
& potasti nos uino cōpunctionis. i. amaritudinis, dedisti metuentib. te significationem, ut fugiant a facie arcus, i. uerberibus iustos admonuisti, quanta sit ira iudicij, ut ab ea fugiant. Deus quidem arcū suum tetendit, & parauit illum & in eo C
parauit uasa mortis, & quo amplius hic arcus distenditur, eo durius percutiet. In Ps. 7.
hoc ergo misericordiæ tempore suos affliget, ac percutit, & per ista huius temporis flagella significat (ait Gregorius) Greg.
quomodo percussus est, quando non parcet. Et hac consideratione fugiunt iusti a facie arcus, ut liberantur dilecti tui. Tertia demū causa est, ut probet Deus electos. Hinc Sapiens, in igne proba- Eccl. 2.
tur argentum, homines uero receptibi- Ecc. 17
les in camino humilitatis. Et vasa figuli probat fornax, homines uero tentatio tribulationis, tactu enim, ac sonitu agnoscitur uas, an integrum sit, Aug.
vel confractum.

Hinc

Ps. 65. Greg. Hinc Aug. quod fornax auro, quod lima ferro, hoc tribulatio iusto. Vnde illi loquuntur in Ps. probasti nos dñe, igne nos examinasti, sicut examinatur argentum. Hinc Greg. de Iob ait, subtilius perscrutandū est, cur tot plagis percutitur, qui tantam virtutum custodiam sine reprehensione conseruauit. Et rñdet, cum oĩum uirtutum mandata perficeret, unū ei deerat, ut flagellatus agere gratias sciret. Nōtū erat, quia seruire Deo inter dona nouerat, sed dignum fuit, ut iudicium seueritatis inquireret, utrum deuotus, & inter flagella permaneret. Contactu uoluit Deus palam fieri, quod intus latebat. Probat Deus suos, ut uideat, si similes sint
Iud. 3. Ahod, qui utraq; manu pro dextera utebatur, si læua tribulationis uti norunt, sicut dextera prosperitatis. In prosperitate Iob talis est inuentus, ut non sit ei
B similis in uniuersa terra, probatur aduersitate, & palam fit, sic læua uti eum sicut dextera. Iustus ergo Lazarus probatur fame, ulceribusq;, & fidelis inuentus, accipit coronam uitæ, &c.

Feria VI. post Dom. II. Quadrag.

Thema. Malos, malè perdet, & uineam suam locabit, &c. Matt. 21.

PRopositaparabola a Christo Pharisæis, in seipsos sententiam ferunt, putantes in alijs crimen esse, & in alios sententiam ferri, hoc enim ingenium est hominum, vt mala pœnæ, tunc plene intelligant, cum illa in seipsis experiuntur, mala uero culpæ, cum in alijs ea uiderint. Vides alium infirmari, uel dolori-
C bus angi, non plene percipis doloris, aut infirmitatis vim, donec expertus dolores illos, aut infirmitatem es, contra uero mala culpæ cum in te vides, non illa, ut oportet exaggeras, sed facilia tibi ap-
Exo. 3. parent, cum uero in alijs ea uideris turpissima dicis, Sicut Moysi uirga in manu illius baculus est, proiecta uero, serpens apparet. Ideo Nathan culpam Da-
3. Reg. 12. uidi proposuit in parabola, ut alterius crederet crimen, & hoc ipsum nunc Chrs cū Pharisæis agit, ut ergo, vel i alijs peccata agnoscamus nostra, eaque corrigamus gratiam imploremus, &c. A Insitum nobis a natura est, cum grauissimam in amico infirmitatem uideamus, illius radicem, ac cām inquirere, ac percunctari. Et eas nosse cupimus duas ob cās, primò, ut medelā adhibeamus, si fieri pōt, secundo, ut nobis caueamus, ne simili de causa in illam incidamus infirmitatē. In hodierno Euāg. proponitur nobis Iudaici populi grauissima infirmitas, casus, dolor, Dei derelictio, ablatio vineæ, & Dei. Et in hac miseria, q̄ oĩum earū, q̄ in mundo sunt, suprema est, p mille qngentos annos, ac amplius durant, nec placatʼ Deus eorū orationib. & lachrimis, quas Iud. 6. in synagogis quotidie fundunt, sed eos aridos, siccosq; relinquit, & ros, qui primū uellus madefecit illud, ex quo sibi uestem humanitatis confecit, nunc siccum B est, & terra gentilium rore madida. Nec uero infirmitas hæc pessima in sola Synagoga est, sed et in alijs populis nobis coniunctis, qui in eadē Chri fide glorsabantur, sicut & nos. Fidem suā donauerat Deus orienti, Africę, Angliæ, Germaniæ, Galliæ, & nunc magna ex parte ab eis ablata est. Merito a nobis inquirendum nunc est, quę tantę infirmitatis cā extiterit, ut saltem nobis caueamus.

Desiderauit aliqñ Israel, ut Deus ab eis recederet, eos relinqueret, ut idolis sicut gentes sacrificarent, Deus ucrò p infinita sua bonitate uoluit. Hinc p Ezec. Ez. 20. ait uiuo ego, dicit pñs, quia ñ respōdebo vobis, neq; cogitatio mentis vestrę fiet dicētiū, erimus sicut gētes, & sicut cognationes terræ, ut colamꝰ ligna, & lapides, viuo ego dicit dñs Deus, qm̄ i manu forti, & i brachio extēto regnabo sup uos, hoc uero Israelis desideriū explicat dñs C per Esa. eiq; pcipit, ut illud scribat, ut sit Esa. 30. testimoniū contra Israel in ęternū, ut cū derelicti fuerint, Dei cā iusta appareat hinc ait pphēta. Nūc ergo ingressus scribe ei super buxū, & in libro diligēter extra illud, & erit in die nouissimo in testimoniū vsq; in æternū, populus n. ad iracūdiā puocās est, filij mēdaces, filij nolētes audire legē Dei, qui dñt uidētib. noli te uidere, &c. Et post pauca, cesset a facie

A Israel, nolumus eum Deum, & patrē, p arbitratu vos agere sinat, sicut, & gētes. Sic, quod solent insolentes filii aliqñ loqui cū a patrib. corripiunt, ac castigant, relinquat me pr inobediens filius ait, nō me curet, ego mei curā gerā his dictis a pris domo egressus filius dissipator ē, & pfectus in regionē longinq in qua a patris cura alienus eē, sed pr, dū prem agit, relinquere filium nō vult nouit. n. eū cōtinuo perditū iri. Ita De' p Ezec. rñdit, nō fiet cogitatio cordis vestri, qua desideratis me a uobis recedere, si. n. id facerē, pditi oino essetis. Væ eis, ait, p pphetā, cū recessero ab eis, sed subijciā vos flagello tanq pr, faciamq; vos obedire pceptis meis. Hæc sūma Dei mīa fuit. Sed sicut de meritis filij exigētib. solet pr eū relinquere, nec iam patrem agere, sed iudicē, ita cū Israele Deus fecit, dereliquit eum, longe recessit, & illud ei tandē contigit, q multis retro sęculis, Esa. prædixerat, & relinquetur filia Siō sicut vmbraculū in vinea, & sicut tuguriū in cucumerario, & sicut ciuitas, q vastat Huius vero rei cām hodierna parabola nobis Xpus apperit, ut eā nos cauermus, stultissimū. n. est alienis malis inspectis nō cauere. Hinc Hie. 3. & rñdit puaricatrix soror eius Iuda, quia pro eo, q mæchata esset auersatrix Israel, dimisissem eā, & dedissem ei libellū repud j, & nō timuit præuaricatrix Iuda soror eius, sed abiit, & fornicata ē & ipsa. Derelequerat De' decē trib. q a uitulos aureos adorauerūt, & in captiuitatē tradiderat, & cū hoc uidisset Iuda, nō sibi consuluit, iō & ipsa derelicta fuit, & ī captiuitatē tradita. De Pla. refert Plutar. multū eū aliorū delictis in virtutis studio, & sui cognitione pfecisse. Vbi n. alios turpe aliqd facientes vidisset, ad se reuersus, seq; totū circūspiciēs, aiebat nū ego tale aliqd admisi? ita q alijs indignationis, & detractionis occasio erat illi virtutis, & honestatis materiā pbebat. Derelicta ergo a Deo Synagoga ē, qm cū plura a Deo recepisset beneficia, illis cib. ingrata fuit, & cū ei De' vineā locasset suā, fidē. s. & cognitionem sui ddisset, & eā Ecclesiā suā cōstituisset fructus, & redditus dare noluit. Duo nobis vald timēda sūt plura bñficia a Deo

Simile

Luc. 15

Osee 9

B

Esai. 1.

Hier. 3

Plutar.

C

Luc. 12

accepta, & plura i eū pcā admissa vniuersorū, q a Deo, accepim', rō exiget a nobis & cui pl' datū ē, plus exiget ab eo mādo eam' nūc Dei bñficia ī dulcedine sed aliqñ nobis erūt ī amaritudinē, cū d eis reddemus rōnē. Sicut viatori cōtigere solet, q hospitiū igress' multa recipit, plura, & delicatoria comedit, sed cū rōnis tps venit, plura soluere tenet, Ne ergo obliuiscatis, ea, q a Deo recipis, De'. n. ea non obliuiscitur, sed ait. Existimasti inique, q ero tui sīlis? arguā te, & statuā cōtra faciē tuā. Hinc nobis verbū illud timendū auferetur a uobis regnum Dei. Audi trementē. Hic sedebā solus, q a cōminatiōe replesti me, hæc uero loqt, q ī vtero mris sctificatus fuit. Et cū tātus vir Iob eēt, vt Dei testi monio, ñ sit ei sīlis ī terra, & ipse dixerit, nō rephendit me cor meū in tota uita mea, adhuc ait, sp quasi tumētes sup me fluctus timui Deū, & pōdus eius ferre nō potui. Sed qd sci uiri timēti? certe hoc q sicut oīa, q dispēsatori dom' tradis, nō eo illi das, ut libere, & pro arbitratu vtat, sed ut ī his, q ei pcipis, illa īsumat, & oīū, q isūpsit rōnē ab eo exigis, sic uniuersa, q tibi De' cōtulit bñficia, eo dedit, ut oib. illi inferuias. Existimas ò hō, subbstātiā, honorē, & reliqua oīa tpalia, (vt iterim gratuita sileam') tibi a Deo cōcessa, ut eis libere vtaris? absit, oīum rōnē reddes vsq; ad nouissimū quadrantē. Hoc ergo timēt sci, ne forte ī vacuū grām Dei recipint, ne forte negotiati n sint talētis receptis, solū. n. q a talētū in terra, ille abscōdit, & eo negotiatus nō, est, dānat. Vis nosse Dei bñficia te dānaturi, si eis nō vtaris, vt par ē? audi pphetā tāmmodo uos cognoui ex vniuersis cognationib. terræ, idcirco uisitabo super vos oēs iniquitates vestras, q d. quia uos maiori beneuolētia, & beneficijs psecutus sum, quib. ingrati extitistis, vos puniā amplius, Vis nosse, an in obliuione sint corā Deo beneficia, q tibi cōtulit? audi loquētē ipsū p prophetā, ego exterminaui añ uos Amorhęū ego ascendere vos feci de terra Aegypti, ego suscitaui de filijs vestris pphetas, & de iuuenib. uestris Nazareos, nunquid ñ ita ē filijs Israel? En primū, q hodie pponit Synagogæ ut sui dānationem,

Simile

Ps. 94.

Hiere. 15.

Iob 3.

Iob 33.

B

Simile.

Matt. 25.

Amos 3.

C

Amos 2.

A ꝙ illi tradita iunea sit, sæpe circundata
Ps. 49. torculari, turre ornata. De hac re Ps. loq
tur Vineam d̄ ægyptó trāstulisti, eiecisti
gentes, & phātasticā, operuit mōtes vm
bra eius, & arbusta eius cedros Dei, mō
tes opuit ei⁹ vmbra, i. ꝓphetas cognitio
obscura, (q̄ vmbra dr̄) mysterioꝝ Eccle
siæ vmbrā hēt lex futuroꝝ bonoꝝ, ait
Heb. 10 Pa. hæc vmbra ꝓphetas opuit, & arbu
sta, iqt eius cedros Dei, sicut solet vitis
plantati iuxta arborē, & palmites arbo
ri adhærētes p eā ī sublime erigunť, ita in
ꝓmissa terra uberi iuxta cedros plātatæ
Aug. vites palmites p cedros extēdebāt vsque
ad sūmū. Hoc verò efficit (ait Aug ī Ps.)
cū tu adhęrens patriarchis, a[illegible]ctis, qui
more cedrorū in sublime erecti sūt, cre
sci eorū exēplo, ac imitatione, Iuxta A
brahā crescere poteris fide, & spe, ac o
B bedientia, iuxta Ioseph castitate, & ini
micorū dilectione, iuxta Moysen, mā sue
tudine, & tolerātia. Sed qd miserę illi ui
neę cōtigerit, explicat Ps. singularis fer⁹
depastus ē eā, supbia, ait Aug. singularis
ferus ē, q d̄molit⁹ ē uineā, illi. n. ferre nō
potuerūt corripiēt ī porta, & iō ꝓphetas
occiderunt, & demū Dn̄m ꝓphetarum
q̄missi fuerāt, vt fruct⁹ uineæ peterent.
Cauendū nobis ab hoc uitio ē, ꝙ singu
lare ē deuastās, ac pdēs aīam, sed cū ma
nifesta supbia n̄ pōt demō aīę tuę vineā
deuastare, trās figurat se ī vulpeculas par
uas d̄ qb. scriptū est, capite nobis vulpes
Can. 2 paruulas, q̄ demoliūť vineas. Sed q̄nā i
stæ vulpes paruæ sūt? vulpes parua faci
lè abscōdiť in vinea, ne uideať, sicq; secu
rius vineā d̄moliť, dū n̄ cerniť. Audi vul
C pes paruulas has, huic. ait dęmō, nō ita
uirib. vales, delicatus es, ne ieiunes, en
vulpē paruā, q̄ nō facile vr̄, illi ait, filij ti
bi sūt, ne des eleemosynas, sed filijs ser
ua, en vulpē paruā, illi loqť, n̄ te De⁹ tri
stēeē vult, sed gaudētē, lude ergo, epula
re, & gaude illi ait vxorat⁹ tu es, nō reli
gioni addictus, vt qd ergo tibi sacrorum
frequētia? iugis orō? ciliciū, aut uerbera
tio, illi ait, nupta es, orna ergo te, ut & vi
ro, & oīb. placeas, faciē extermina, orna
menta, q̄ plurima coeme, innumera hu
iusmodi cōsilia sunt, qb. Dei uineam dę
mō vastat in vulpes trāsformat⁹ paruas,
qa nō manifesta pcā illa sunt, q̄ p singu-
larē ferū significāť, sed parua initio vn̄r A
mala, vel nulla forsā, ex ijs, tn̄ ꝓuenit, ut
Dei vinea penit⁹ vasteť. Scd̄m nobis ti-
mēdū diximꝰ plura pcā fruct⁹ n̄ dare. Cō Eph. 5.
cessa nobis fide, & Ecclia, q̄ vinea est, vt
fruct⁹ faciamꝰ, quos si nō damꝰ, auferet
nobis vinea. Sed qs mihi fruct⁹ dād⁹ est,
ais, certe fruct⁹ lucis (ait Pau.) ī oī bonita
te, & iustitia, & veritate, ꝓbātes, qd sit be
neplacitū Deo, & nolite cōicare opib. in
fructuosis tenebrarū. Hūc fructū iustitię
īnumeris locis scripturę a nobis De⁹ exi
git, ī hoc. n. oīs cognitio itelľs, & fidei or
dinať, vt uirtutis fruct⁹ copiosos demus,
quos si n̄ dderimꝰ otiosa nobis lux est, n̄
.n. ī sōnū, sed ī laborē lucē cōcedis seruo
tuo, ꝙ si dormiat, lucē meritò abstuleris.
Hinc Angelo. Ephesi dr̄, age pniā, & pri Apo. 2.
ma opa fac, sin āt, veniā tibi, & mouebo
cādelabrū tuū d̄ loco suo, i. lucē, ac fidem B
auferā, q̄ tibi ddi, vt laborares. Hīc p pro Hier. 6
phetā loqť crudire Hierl̄m, ne forte rece
dat aīa mea a te, & ponā te terrā d̄sertā, ī
viā, & ihabitabilē. Vis hui⁹ rei manifestā
expiētiā? audi illud 4. Reg. 17. & testifica 4. Reg.
t⁹ ē dn̄s ī Israel, & ī Iuda p manū oīū ꝓ 17.
phetarū, & vidētiū dicens, reuertimini a
vijs vestris pessimis, & custodire pcepta
mea, q n̄ audierūt, sed īdurauerūt ceruī
cē suā, iratusq; ē dn̄s vehemēter Israeli,
& abstulit eos a cōspū suo, & n̄ remāsit
trib. Iuda tm̄mō, sd ipse Iuda custodiuit
mandata dn̄i Dei sui, ꝓiecitq; dn̄s oē se
mē Israel, & affixit eos, & tradidit ī ma
nus diripiētiū, donec ꝓijceret eos a facie
sua. Qūo vero nobis timēdū sit, rō urgē
tissima ōndit, q̄ hæc est. Phil. lumē natu
rale dedit, quo Deū, & recta, q̄ gerēda e
rāt agnoscerēt, & eo v si nō sūt, ut debue
rūt, pp ꝙ ira Dei ī eos venit, & obscura
tū illis lumē illud ē, vt latè ōndit Pau. di
cēs, reuelať ira Dei d̄ cęlo sup oēm īpie- C
tatē, & iniustitiā hoīum eorū, q veritatē
Dei in iustitia detinēt, qa ꝙ notū est Dei
manifestū est in illis, quia cū cognouis- Ro. 1.
sent Deum, nō sicur Deum glorificaue
runt, aut gratias egerūt, sed euanuerunt
in cogitationib. suis, & obscuratū est īsi
piēs cor eorū, dicētes. n. se esse sapiētes,
stulti facti sunt, & mutauerūt gloriā in
corruptibilis Dei in similitudinē imagi
nis corruptibilis hoīs, volucrum, & qua
drupe-

A drupedū,& serpētiū,q̃a lūmine naturali bene vsi ñ sūt, illud ipsū illis obscuratū ē adeo,ut serpētes, & quadrupedes adorarēt. Insup Synagogæ datū ē ultra naturale lumē fidei,lux,& nec illo,bene usa ē & iō ī tenebras īfidelitatis dcidit. Si ergo nos,q̃ lumē naturale hēmus,et īsup fidei lumē multo pstāti⁹, q̃ Iudæi,his ñ bñ utamur,qd nobis sperādū restat? Si illi minorib. īgrati bñficiis, tāto sūt affecti supplicio,an nō simile nos expectet,si maiorib. īgrati fuerimus. Audiam⁹ hęc a X̄po dño in hodierna parabola mire expssa, (hō q̃dā plātauit uineā,&c.) In cælo,qdē angelorū uineā plātauit sine ullo labore, & uites uineę illius Ang. sūt,& q̃b. vberrimos colligit fruct⁹ amoris,& obsequio-

B rū. Sed aliā plātauit siluestrē in mūdo uineā,ut fructū ēt colligeret, hāc uero summo labore plātauit,ut Noe. Voluit ī mēsa sua eē fruct⁹ terrę, lachrymas,ieiunia eleemosynas,ac similia,et ut his fructib. vesceref,uineā hoiū plātauit, & te huius uineæ uitē fecit, an forte de te propheta

Esa. 5. ait,expectaui,ut faceret uuas,& fecit labruscas? Multi sunt hoīes,q̃ post multos annos ne unū botrū ptulerūt, q̃ mensæ Dei apt⁹ sit,quotidie fructū pferr̄ dēres,

Da. 14 q̃ dignus Dei mēsa eēt, Da. 14. suadēt idolorum sacerdotes, ut quotidie cibos diis suis apponāt,nec dii illos māducabāt,sed vniuersa sacerdotes deuorabāt. Multi,q̃dē putāt nunc Deo se apponere quotidie cibos plurimos,q̃ tñ nō a Deo gustāt,q̃a illos duorat uana gloria,& plures mūdi respect⁹,sed alii nec ulliū bonū fructū unquā dare uoluerūt,sed īnumera pcā,fur-

C ta,adulteria,& similia,hęccine reddis domino popule stulte,& insipiēs, uua eorū

De. 32. uua fellis, & botri amarissimi fel draconū vinū eorū,et venenū aspidū īsanabile, hæc ne ppinas Deo tuo? vere uinea aliena es,uinea praua, q̄uo cōuersa es,ī amaritudinē? sed cāris, & dicis, plātauit q̄dē De⁹ aīā,uitē,sed ī corpore misero,ac erūnoso,& iō fructū referre nō ualeo. Licet n. plāta optima sit,licet uitiis pclara,si ī in terra sterili,ac puersa plātef fructū nō refert. Sicut.n. plāta ī terra nimis calida īsita,fructū ñ refert,q̄m nimio calore hu-

Simile militas fructus necessaria consumit,nisi pluuiis calor corrigaf,ita aīa quāuis optima ī corpore īsita,q̄ cōcupiscentię calore A ardēs uniuersa bona germina aīæ cōsumit, referre fructū bonū difficile poterit q̃a corp⁹,q̄ corripif,aggrauat aīā,& de- Sap. 9. primit sēsū multa cogitāt est terrena īhabitatio. Et dinde,si uinea iuxta uiā sit, & a ptereūtib. colligif eius fruct⁹,dño nihil reliquū erit,ita aīæ nr̄æ cogitasse vr̄,iux- Ps. 69. ta illud ps. &c uidemiāt eā oēs, q̃ ptergrediūf uiā, plātati nāq. sum⁹ ī mūdo, ī quo plures ptrāseūt, & q̃sq. sibi fructū surripit,iā mūd⁹,iā dæmō, si pullulat ī aīa flos d̄ siderii recti,plures eā dcerpūt,et dmū si eo ī loco uinea ē, ubi a feris depascaf, q̃s fructus ex illa sperādus est? sic ait ps. ex- Ps. 69. terminauit eā aper de silua &c. Excusationes, quas diximus,satis eē vr̄,ut uinea fructū nō det, sed ut his oīb. occurre- B ret Deus multa aīæ cōtulit,q̃b. uniuersa mala uitaret, & fructu iustitiæ repleri possit. Primū. n. licet aīam ī corpore plātauerit, tñ in ecclesia hoīem posuit,ī qua gratiæ redundātia tanta est, ut oēm corporis calorē facile tēperet,ac uincat, qd Es. significat,dicēs, uinea facta ē dilecto meo in cornu filio olei,i.in loco pingui, Esa. 5. uberi,aqs pleno. Vis nosse immensū te posse fructū pferre? audi,insertus in Baptismo es in X̄po dño, factus es palmes pinguissimę illius uitis: ille.n.uitis ē,nos palmites. Tanta uero X̄pi dñi uirtus est, ut si infructiferramus in eo inseraf, fru- Ioā. 15. gifer reddaf. Hinc Paul. si tu cū oleaster eēs īsert⁹ es ī bonā oliuā,& particeps pinguedinis oliuę fact⁹ es. Ne ergo causeris Ro. 11 corporis infirmitatē, cū tibi aduers⁹ illā gr̄a X̄pi cōcessa sit. Sed ne dicas,ī uia sū & q̃ ptergrediūf,uindemiāt me,et bestiæ G agri me pdūt, ecce sępe circūdedit uineā dns,q̄ secura sit ab incursib. bestiarū, & uiatorū,contra mundū,& dęmonē seipsū sępē cōstituit,& dns in circuitu populi sui, Angelos custodes in id ipsū destinauit,platos,et pricipes in id ipsū cōstituit. Nihil ergo excusationis tibi relinquif, si fructū nō referas. Sed plātauit uineā ait, & locauit eā agricolis,(et pegre pfectus est.) Visū eā agricolis, dn̄m in lōginqua abiisse,et iō uineā suā putauerūt,nec domino fructus reddendos esse. Ita reliqt Deus hoīem in manu consilii sui,ut libero arbitrio agat,quæ ei placuerunt, cogi-

A tat vero insanus hó, uniuersa sibi licere,
& Deú in cælú abiisse, nec nřa considera
re. Licet ergo tibi lóge esse uideat, sed ti-
médus tibi é, ita.n. lóge est, vt ppe sit, ita
Ier.23. a lóge cósiderat, ac punire pt, ut cú ppe
est audi loquenté per Hie. putas ne Deus
è uicino ego sú, dicit dńs, & nó Deus, de
lóge si occultabit uis in abscóditis, & e-
go nó uidebo eú dicit dńs, núqd non cœ
lú, & terrá ego ipleo? caue ergo, ne te de-
mó decipiat pingés tibi, Deú longe esse,
posseq. te ipune agere, qđ libuerit, est.n.
egregius pictor dæmon, & incautos faci-
Simile le decipit. Solet pictor in tabula plane
multa depingere, & cú oía plana sint, ac
æqualia hoc eminere uř, illud uero in-
ferius esse hoc aút umbris ille efficit, &
aliis ab arte inuétis, & cú oía, q̄ in tabula
B depicta sunt, æqualiter a te distét aliquá
nimiú distare vnr, cú ppe sint ita plane
astutus pictor demó est, & te decipit, effi
citq. ut plura, q̄ lógissime distarc, uideá
tur, cú tń proxima sint, morté, iudicium
que quasi longissime distét, pingit, & tń
ualde tibi proxima sunt, Deú depingit
tibi circa cardines cæli ambulátem, nec
tua cósiderátē, cú tń in ipso uiuas, mouea
ris, & sis alia magna apparere facit, a lia
eminere, magnę subię eē, cú tń nihil sint
cauédú tibi a deceptore tanto, & si Deú
longe recessisse dicat, & morá facturú, ut
Simile nunq̄ ad te puenire possit, tu ei ne credi-
deris, deceptor, impostorq. est. Sic ēt, &
praua aíi affectio decipere solet hoiem,
& securum esse, qđ tale nó est, quéadmo-
C dú sunt aliqua ocularia, qb. res apparent
duplo maiores, q̄ sint, si qs eis utat, & pó
té trásear, angustú, cogitat ampliore pon
té eē, & extra ponté pedé figit putans ibi
pótis parté esse, & i fluiú se pcipité dat,
Ita plane ijs cótingit, q prauè affecti sút,
praua affectio oía ampla facit apparere,
diuinam miam sic amplificat, ut in pctó
manere se posse dicat per uniuersam ui-
tá, oém cótractú licitú apparere facit, dú
mó pecunias acqrat, Deú longe eē dicit,
qui prope est, caue ergo, ne his ocularib.
res contépleris, ac decipiaris & cú putes
te recto itinere pedes dirigere in uiá pa-
cis, in infernú demergaris. Proposita ue
ro similitudine a Christo dńo illi in seip
sos sniam proferút dicétes, (malos male
pdet. A tędę diuiná spíá in hoib. iudican A
dis, efficit.n. ut tu testis, et iudex aduersú
te sis, te ipsum in testé contra te pducet
primú Deus, Audi Iob, si uoluero me iu
stificare os meú códénabit me, os meum
cám Dei agit, potius q̄ meá, & cum aspa
nimiú snia illa sit uoluit ab ipsis in seip- Iob 9.
sos pferri, et hác aspá sniam, et uerbú as
perú iferi explicat Xps dńs cú ait, an nó
legistis, lapidé, qué re pbauerút ædifican
tes, hic fact é i caput anguli, q ceciderit Ps.117
sup lapidé istú cófringet, sup qué át ceci-
derit, cóteret eú, ut superius dicta verba
explicent, notádú, aliquos dixisse i ædifi.
tépli Sal. illud cótigisse, ut lapis, q dá ad
oía æstimat iutilis, tádé ad cósúmatióé
ædificiis duorúq. angulorú cóclusioné i
unú, admodú iudicaret accómodus, hoc
certú ń é, satis uero huic loco explicádú B
é, ut ædificátib. aliqñ id accidat, ut lapis,
q nullo loco uř idoneus, ad súmá ædifi-
cii pficiat, utilitaté, ut lapis angularis es
se solet, q nó solú suú implet locú, ut cæ-
teri lapides, sed pariter duos parietes có
iúgit, est uero caput anguli súmitas duo
rú parietú i unú cóuenietiú, quasi ergo
eis núc Xps dicit, ego qdé lapis pcipuus
sú, q a uobis reprobor, & extra uineam
piiciédus suú, & occidédus, sed a pře e-
lectus sú in caput anguli, ut coniungam
populos duos Iudęos, & gentes, q in uná
cóueniét ecclesiá, & loco plurium Iudæo
rú, q me reprobant, gétes ego adducá, q-
bus tradá regnú Dei, q fructú referét, &
núc qdé uos in húc offenditis lapidé, & C
cófringimini, pcó. n. offendimus Xpm,
& confringimur, sed cú uos deferá, & fi-
dé amiseritis, lapis hic sup uos cadet, &
oíno cóminuet, & inutile ad oé opus re-
ctú efficiet, ut ń remaneat ex uobis testa
inq̄ colligat parum aq de fouea, aut igni Esa.30
culus de incédio. Sed dura pfecto snia, Ro.11
& asperú uerbú hoc, de quo cú Pau. dis-
sereret, ait, uolo uos ignorare fres miste-
riú hoc, ut ń sitis uobis metipsis sapiétes,
q a cæcitas, ex pte cótigit in Israel, donec
plenitudo gétiú subintraret, ná delictú eo
rú diuitiæ sút múdi, & diminutio eorú,
gétium plenitudo. Q.d. ad illorú æmula
tioné, & iuidiá gétes i Dei domú admis
sæ sút: quemadmodú princeps, q ex gńe Simile
suo ministros hét in domo sua, qui ei in
obe-

A obedientes sunt,& rebelles,& eos e domo proijcit,& exteros recipit, ut ei fideliter ministrent,& in illos largitatis suę dona effundat. Hoc manifeste eis prędixerat Moyses, ipsi me ,puocauerūt ī eo
Deute. 32. q nō erat Deus,& irritauerunt in uanitatib. suis,& ego prouocabo eos in eo,q non est populus,& in gente stulta irritabo illos. Hoc ipsum Baptista cōminabatur dicens, agite fructus dignos pnię,ne
Mat. 3. cęperitis dicere patrem hēmus Abrahā, dico.n vobis,qa potens est dn̄s, de lapidib. istis suscitare filios Abrahæ. Ex quo
Ps. 3. illud tibi colligendū est, ꝙ Ps. admonet, seruite dn̄o in timore,& exultate ei cum tremore,apprehendite, disciplinā, ne qn̄ irascatur dn̄s,& pereatis de uia iusta, et cū Deo obsequeris,& ei inseruis,timere
B te oportet,qm̄ terribilis dn̄s est super oēs qui in circuitu ei⁹ sunt,& sanctificabor, ait ille,in his, qui appropinquant mihi.
Simile Sicut.n. tu,cum ministrū hēs icuriū, ac negligentē,illū è domo proij cis,& ministrum intelligentē,& disciplinatum admittis,ita dn̄s plures a gratia deturbat, & in pcm̄ graue prolabi pmittit,ꝙ quasi a domo sua,obsequio submouet, quia negligenter se hn̄t, & maledictus hō, q opus Dei facit negligenter. Sed si ille timere dēt,q Deo inseruit,qd obsecro ille, in eum peccat? pctōres, caue ne a domo sua te oino ,pijciat, sicut Iudæos eiecit, & alios in Ecclīam suam recipiat. An
Esa. 42 non in Esa. legimus vn̄ hoc timere possimus,ait.n. legem eius insulæ expectabunt,& ponā flumina in insulas,& stagna arefaciā,laudate habitatores petræ, ponēt dn̄o gloriā,& legē eius insulis nū
C ciabunt. Videmus iā siccata stagna Græciæ, Angliæ, Africæ, & ad insulas aquā fluxisset doctrinæ. Sed ais, nos idola nō colimus,ut sic delinquamur, sed & ego dico,nec hi,qui derelicti nūc sunt, idola colebant,sed ob alia pctā a Deo derelicti
Hier. 5 sunt. Audi hoc dn̄m dicentem per Hier. sup quo propicius tibi eē potero? filij tui dereliquerūt me,& iurāt in ijs, q n̄ sunt dij, saturaui eos,& męchat, sunt, in domo meretricis luxuriabant,inuenti sunt in populo impij, insidiantes,quasi aucupes,laqueos ponētes,& pedicas ad capiē dū viros, nūquid super his nō visitabo? A dicit dn̄s,aut super gente hmōi nō vlciscet aīa mea? Audi Pau. differētē, qua ī ōne qdā fidē amiserint. Hoc pceptū cōmendo tibi fili Tim. vt milites in illis bo 1. Ti. 2.
nā militiā,habēs fidē,& bonam cōsciā, q quidam repellentes circa fidē naufragauerunt. Fides sine charitate uirtus nō est, licet uera fides sit, atq, adeo non ita radicata est,& cū uoluntas intellectum moueat,cū illa praue affecta est,facile in suā sniam adducit intellectū, ut ei appareat illud uerū,ꝙ volūtati cōsentaneum
Arist. est. Hinc illud Arist. dictū, qualis vnusq(q; est,talis finis sibi vr̄,i. qualiter ē ɓm appetitū dipositus, sic intellectu iudicat Hoc vero pcipuè in fide locū hēt, ad q̄ requiritur pia uoluntatis affecti. Hinc
B vero accedit Dei iustum supplicii, quo pmittit,lucē ab eo auferri,q ea nō utitur in opus,& salutem. Reddamus ergo uineę fructus, quos a nobis exigit dn̄s per seruos suos,& per vnigenitum suum.

Sabbatho post Dom. II. Quadrag.

Them. Pater peccaui in cęlum & coram te iam non sum dignus vocari filius tuus. Luc. 15.

IN hoc Euang. quasi in diuina comœdia obijcitur oculis n̄ris misera hōis conditio,& eius destructio, cum a Deo recedit per pcm̄. Eiusdem ēt conuersio, & Dei misericordia, ac benignitas, q̄eū excepit in gaudio. Et querela filij iusti, quod tanta lętitia exciperiur dissipator filius, ac demum satisfactio patris huc
C querelæ. Primum actum hu ius comœdiæ uideamus. (Homo quidam habebat duos filios.) Homo iste Deus est, qui nō solum nomen hominis assumpsit, sed plura alia, omnia in̄ nomina hominum
Hiero. sunt,ut expendit Hier. ut pater fa. seminator,agricola,medic⁹,rex,nomina autem Angelorum non sumpsit sicut, nec naturam,quia cum Dei nomina ab effectib. sumantur, & hominem reparauerit,non Angelum,iō hoium noīa sibi vsurpat. Et eo usq; hoiē exaltare uoluit, vnus hoium ei esset æqualis, & sup oēs

A eisset Angelos, Deus ergo hic hō est, q ha
bebat duos filios, iustum, ac pctōrē. Iā di
uina misę viscera in hoiem pandunť, dū
eum filium nuncupat. Sicut ergo singu-
laris est hoi prouidētia erga filios, ita &
Dei in hoies. Ōis aūt hō Dei filius dř pp
naturam a Deo participatam similē di-
uinę naturæ. Sicut.n. pater is dř, qui al-
teri dedit suam naturam, ita cum Deus
suam naturam quodam mō homini de-
derit, cum imaginem sui tribuit, pater
Mal.4. dř. Hinc Mala. Nunquid non vnus př
Deute. creauit nos? & Moyses in Deut. Nunqd
32. non ipse est pater tuus, q fecit, & posse-
dit te? Capax hō est æternæ illius hæredi
tatis, ac beatitudinis, & iō Dei genus su
mus, quia pōt hō Deum cognoscere, ac
Act.17 diligere, & eum uidere, eoq; frui, ad quē
B montem bestia tangere nequit. Sed iusti
singulari rōne Dei filij sunt, quia gratiā
habent, quę diuinæ naturæ participatio,
Exo.19 pp, quam clamamus abba pater. Et ideo
Petrus ait. Per quem maxima, & pretio
sa nobis promissa donauit, ut per hoc ef
ficiamini diuinę consortes naturæ. Et iō
suos docuit, vt eum uocarēt patrem. Sic
2.Pe.1 orabitis. Pater noster. Et iterum nolite
vocare vobis patrem super terram, vnus
est.n. pater vester, qui in cęlis est, cū quo
si patres carnis conferantur, patres dicē-
Mat.6. di non sunt, quia vt Ps. ait. Pater meus,
Matt. & mater mea dereliquerunt me Dns, au
23. tem assumpsit me. Sed quanta sit hęc mi
Ps. 26. sericordia hoib. collata, ut filii Dei noiē
tur, & sint, humanum ingenium asseq
nō ualet. Venit Christus, ait Pau. Factus
Gala.4 ex muliere, factus sub lege, vt adoptionē
C filiorum reciperemus, Magna certe ado
ptio. Si.n. adeo magnum censeres. Si te
rex Hispaniarum in filium adoptaret,
& regni hæredem institueret, quanti ob
secro ducendum est, quod te Deus adop-
tet in filium, & in filium hęredem? Iō
.n. iustus maior filius dř, quia hæres vni
uersorum constituitur. Hinc Io. Videte,
1.Io.3. qualem charitatem dedit nobis pater, vt
filij Dei nominemur, & simus. Quanta
hæc dignitas sit nemo nouit nisi Deus,
& sancti, qui in cęlo eum uidēt. Hoc.n.
nomen filij, est nomen illud, de quo in
Apo.2. Apoc. dř. Dabo ei calculum candidum,

& in calculo nomen nouum scriptum, q A
nemo scit, nisi qui accipit. Sed illud pla-
nè miserrimum in homine est, q hanc
diuinam filiationem nihili dicit. Si regis
Hispaniarum filius effici posses, qua cu-
ra, ac solicitudine id curares? Si tibi dice
retur confitere peccata, & regis filius e-
ris, nū differres confessionē? Et ecce ea Simile
debite peracta filius Dei efficeris, nec tñ
facis? Si alicui hoīum nūc rex diceret, e-
sto filius, & hęres meus, sed caue, ne talē
rē facias, si.n. feceris, efficiam te seruum
uilissimi serui mei. An nō his auditis ca-
ueret maxime, ne illud perpetraret? Sed
qūo tu non caues peccatum, cum audie-
ris, per illud te effici ex Dei filio dæmo-
nis seruum? Cum ergo duo essent filij.
(Dixit adolescentior patri, da mihi por- B
tionem substantię, quæ me contigit.) Iā
incipit describere peccatorem, quem pri
mum dicit fuisse adolescentiorem, ma-
ior.n. natu iustus est, qui a patre non re-
cedit, minor uero est, q discedit. Sed qui
rōne iustus dř filius maior, & pctōr est
adolescentior? Primo, quia Deus hoiem
in gr̃a condidit, Primum ergo fuit. quo
hō esset in iustitia, sm uero, q peccaue-
rit. Præterea iustus maior dř, quia sapiē
tior est, pctōr verò tanq̄ adolescens stul
tus est. Vnde ad pctōres dicitur. Vtinā sa
perent, & intelligerent, ac nouissima p- Deut.
uiderent. Et iō in scriptura iustus sapiēs 32.
dř, peccator stultus, quia omnis peccans
est ignorans. Et Ps. ait. Vir insipiens nō
cognoscet, & stultus non intelliget hæc.
Ex quo sequitur diuersitas, inter hære- Ps. 61.
ditates iusti, ac pctōris. Nam sicut in do
mo principis filius natu maior regnū hę C
reditario iure pcipit, minor filius nō sic,
sed bona alia lōge minora, ita iustus hr̃-
ditate pcipit regnū Dei, venite, possidete
regnū, audiēt iusti. At uero pctōrū hr̃di- Matt.
tas lōge diuersa est, bona.n. eis cōcedūt 25.
mobilia, & parui momēti. Quæ diuersi-
tas adūbrata ē in ea diuisione, q̄ Abrahā
fecit īter filios, de qua scriptū ē, Deditq;
Abraham cūcta, q possiderat Isaac, filijs
cōcubinatū largius ē munera, i. Bona ī- Ge.24.
mobilia seruata sunt Isaac, mobilia au-
tē tradita sunt filijs concubinarum. Au-
di maioris hr̃ditatē, quam his verbis Pe
trus

A trus exprimit. Benedictus Deus, & pater
1. Pet. 1 dñi nostri Iesu Christi, qui s'm mīam suam magnā regenerauit nos in spem uiuam, in hęreditatē incorruptibilē incontaminatam, & immarcescibilē conseruatā in cœlis. De qua hæreditate ipsi obueniēte gloriat' ps. Sortes ceciderūt mihi in
Ps. 15. p̄claris, etenim hæreditas mea præclara est mihi. Et iterum, dn̄s pars hęreditatis meę, & calicis mei, tu es, qui restitues hæreditatē meā mihi. Sed pc̄oris hæreditas
Ge. 25 lōge diuersa est. Vñ in Genesi dr̄. Separauit Abraham filios concubinarum ab I-
Ge. 21 saac. Et Sara ait. Non enim erit hæres filius ancillę cum filio liberæ. Sed quæ nā est pc̄orū hæreditas? Ipsi eā explicant dicentes. Dixerunt impii, cogitantes apud
B se non recte, exiguū, & cum tędio est tp̄s
Sap. 2. uitæ nostræ. Venite ergo, fruamur bonis, quæ sunt, & utamur creatura tāquā in iuuētute celeriter, uino pretioso, & vnguentis nos impleamus, & nō pręREREAT nos flos temporis, qm̄ hæc est pars nr̄a, & hæc est sors nr̄a. Ecce hæreditatem filii dissipatoris Magna certè hæreditas iusti est, & iō ipse magnus est, & maior natus filius. Minima hęreditas pc̄oris, & iō ipse minimus est, & paruulus nūcupat'. Quis obsecro diuitias iusti dicere ualebit? Nullus sane, qa ille diuitias meas explicare poterit, qui magnitudinē hęreditatis meæ dicere potuerit, qui vero id dicere nequiuerit, nec diuitjas meas explicare valebit, quis ergo diuitias iusti dicere poterit? nullus certe qa Deus hæreditas eius est, cuius magnitudinis non est
C finis, & quē explicare nullus ualet. Ac sicut pc̄toris hæreditas parua est, ita ipse paruus dr̄, iō Sapiēs ait. Vsq. quo paruulis diligis infantiā, & stulti ea, q sibi sunt noxia, cupiunt? Minor ergo filius est, qa
Pro. 1. Deo recedit. Sed nūc interrogo, si posset minor natu regis filius se maiorē facere filiū, an id negligeret? Qūo ergo tu negligis, uidēs te minorē esse filiū posseq. maiorē effici? Surripuit bn̄dictionē Iacob,
Ge. 17 & hoc audito irrugiit Esau clamore grādi, qa primogenitus ille cōstitut' fuerat ante eū. Et precat' patrē dicēs, mihi, obsecro, ut benedicas? Qūo ergo tu ad Deum
Ge. 32 non clamas p̄ benedictione, ac dicis cū Iacob, nō dimittā te, nisi prius benedixeris mihi? Sed iā attēdamus, qd adolescentior filius faciat accepta hr̄ditate. (Cōgregatis oīb. perfectus est ī regionē lōginq̄.) A
Discessit a patre, ut libere, ac pro arbitratu agere posset. Initiū supbiæ hoīs apostata re a Deo, qm̄ ab eo, q fecit illū, recedit cor ei'. Apostata re a Deo, est recedere a p̄re. Et hinc oē malū initiū sumit. vñ ps. Ecce q elōgāt se a te peribunt, perdidisti oēs, q fornicant' abs te. Et initiū oīs pc̄ti supbia, & q tenuerit eā adimplebit' maledictis. Et ps. Increpasti supbos, maledicti, q declināt a mādatis tuis. Cōtra uero iustus facit, sicut maior natu fili', q in domo sub cura patris manere uult. Vñ ait. Mihi adhærere Deo bonū est, ponere in dn̄o spē meā. Sed emphasim hēt verbū illud. (Cōgregatis oībus.) Nihil omisit ex suis, oīa tulit. In qb. verbis ondītur insatiabilitas pc̄oris, q uniuersa bona sibi colligere uult. Hinc sapiēs iustus comedit, & replet aīam suā, uēter aūt impiorū insaturabilis. De Behemot dr̄. Absorbebit fluuiū, & nō mirabit', & fiduciā hēt q in fluat Iordanis in os eius. Mirabilis sane sitis, q̄ fluuiū itegrū petit, sed mirabilior cupidi, q uniuersis, q̄ in mūdo sūt nō satiat'. Hoc aūt manifeste ostēdit, q hō tāq̄ finē diligit ea, q̄ in mūdo sunt, Qd'.n. diligit' sicut finis, diligit' sine termino, qd amat' ut mediū, diligit' ī mēsura, inquātū cōducit fini. Si cut sanitatē uult sine mensura ęgrotos, et quo plus illā asseq pōt, co plus desiderat medicamina uero cū mensura diligit, inquātū sanitati cōueniūt. Si ergo q spiā pecunias, & mundi bona sine termino diligit, tanq̄ finē ea sibi p̄ponit, & iō oīa cōgregat ut hic filius p̄dig'. Iō ad hos loq' Es. Væ, qui cōiūgitis domū ad domū, & agrū agro copulatis usq. ad terminū loci. Nūqnid habitabitis uos soli in medio terræ? In auribus meis sunt hæc dicit dn̄s exercituū. Et hac rōne paucis hos cōtētos Deus uult. Vñ sapiēs. Minimū p̄ magno placet tibi, & improperiū peregrinationis nō audies. Idest esto contētus paucis rebus tp̄alibus, & sic necesse nō erit tibi peregrinari a patria, sic dissipator fili' fecit. Et crassus, q ut aurū acqreret, in peregrinas regiones cū mul-

Right margin: Ecc. 10 · Ps. 72. · Ecc. 10 · Ps. 118 · Ps. 72. · B · Pro. 13 · Iob 40 · C · Esa. 5. · Ecc. 29

A to exercitu profectus, lōge a patria misere periit. Sed q̄nā regio lōginqua est, in q̄
Gen. 4 ꝓfectus est prodigus ? Certe maledictio
Osee 9 p̄ctoris ē, illa Cai maledictio, uagus, & ꝓfugus eris sup terrā. Et Ose. ait. Abiiciet eos dn̄s De⁹ meus, q̄a nō audierūt eū, & erūt uagi in nationib. A ꝓpria patria in terrā lōginq̄ abire, ac peregrinari pctór dr̄, q̄a recedit a seipso, a ꝓpria natura, et
Pro. 7. a Deo. A se quidē, & a ꝓpria natura, q̄a cū sit rōnis, et id ꝓptiū sit hoīs, cū a rōne recedit, a seipso elōgat, & ad pegrina ducit. Sapiēs depingit sensualitatē sub noīe meretricis iuuenē decipiērē, & ad se alliciērē, Irretiuit eū multis sermonib. et blādiciis labiorū protraxit il'ū, statim eā seq̄tur quasi bos duct⁹ ad uictimā, & nescit, q̄ ad uincula stultus trahat, donec trāsfi
B gat sagitta iecur ei⁹, velut si auis festinet ad laqueū. Et nescit stultus, q̄ de piculo aīæ eius agit. An nō irrideres hoiē q̄a bestia se duci permitteret? Quis vero te ducat attēde, an nō a bestia duceris, cum appetitū sequeris? Accedit nūc ad te hō, & ait, eamus Cōstantinopolim, ibi plurima bona tibi dabo. Acqescit ille, & a patria recedit, ut ad pegrina ducat. Sed Ang. ei apparens ait. Attēde miser, quo ducaris, hic.n. Turca est, q̄ te ī uincula cōiiciet, seruū faciet, uel interimet. Quis nā his audītis illā uiā nū deserat? Audi, ò hō, q̄ te ab appetitu duci pmittis, audi a diuino spū, quo eas. Bos es duct⁹ ad uictimā auis festinās ad laqueū, de piculo aīæ tuæ agit. An his auditis ab ea uia n̄ recedes? Scdo in regionē lōginq̄ pcōr recedit, q̄a a Deo elōgat, q̄ est ueluti naturalis hoīs patria.
Esa. 29 Hinc p Esa. dn̄s ait: Cor āt eorū lōge est
C a me. Hic Sapiēs ait. Lōge ē ab ipsis dn̄s
Pro. 15 nō q̄a De⁹ recedat, q̄ n̄ mutat, sed q̄a nos recessimus. Hic Adā cū peccauit, fugit a Deo, & dn̄s ad eū Adā vbi es? Et d̄ Cain
Gen. 3 dr̄ egressus a facie dn̄i abijt ꝓfugus ī terra. Sicut malefactor fugit, et patria elōga
Gen. 4 tur, & ita pcōr. Peccatū.n. est discessus a Deo, auersio ab incōmutabili bono, & cōuersio ad cōmutabile. Iō ī parabola illa Samuelis ad Dauid. Cū aūt peregrinus quidam uenisset ad diuitem, Peregrinum dicit pcm̄, & appetitū irrationa-
2. Reg. 12. bilē. Aīa inhabitat in re p cognitionē, ac amorē, cū ergo Deo derelicto creaturam amplectit recedit a Deo. Sed mirū profecto est, q̄ Deū hō relinquat, q̄ patria eius est, q̄ terra optima, vt ad aliam diuertat. Audi illius querelas, quas huius rei cām proponit per Ier. Nunquid terra sterilis Hier. 2
ego sum, aut serotina? Quare ergo dixit populus meus recessimus, nō ueniemus vltra ad te? Mutari solet hō a propria patria, ut in meliori habitet, An ergo meliorē iuenisti, q̄ Deū, ut ab eo recesseris? Aug.
Aug. ait. Regio lōginqua obliuio ē Dei. Tunc abijsti in regionē longinquam, q̄n ad eū deuenisti statum, de quo Moyses ait, Deū, q̄ te genuit, dereliq̄sti, et oblitus es dn̄i creatoris tui? Et Ier. Populus uero De. 32
meus, oblitus est mei diebus innumeris. Hie. 2.
Ad hos psal. ait: Intelligite hæc, qui obli- Ps. 49.
uiscimini Deum, ne q̄n rapiat, et non sit, B
qui eripiat. Si Dei oblitus es, cuius nam recordaris? Regio ēt lōginqua, est regio tenebrarū, sicut regio lucis, de quibus regionibus in figura expressit in ægypto alibi hēs. Sed quid in hac regione longinqua fecit dissipate? Dissipauit substantiā Simile
suam uiuendo luxuriose. Peccato.n. vniuersā hoīs substātiā dissipat, primum dissipātur potētiæ, & earū inclinationes, & actus, nō quod substātia potentiæ peat, sed quia impeditur a sua inclinatione, ac rectitudine. Sicut.n. uitrum natura sua diaphanū, si liniatur bitumine, minus pcipit lucis, & tot litturis ifici pōt, ut licet Ez 18
vitri natura sp maneat diaphana, nihi tū lucis per illud intret. Sic anima uitiis irretita, et prauis habitibus impedita, licet rationalis natura sua sit, eo peruenire solet, ut ratione non utatur, ac si brutum esset. Dissipat etiam substantiam, quia C
uirtutes amittit, & uniuersa bona opa, quæ fuerat operatus. Hinc Ezech. ait. Si autem auerterit se iustus a iustitia sua, & fecerit iniquitatem, nunquid uiuet? Omnes iustitię eius, quas fecerat, non recordabuntur. De eadem etiam perditione ait. Ier. Manum suam misit hostis ad Thr. 1
omnia desiderabilia eius. Mirabile ꝓfecto est, quo adeo facile hō uniuersa bona sua in momento dissipet. Finge nunc, hominem ad te accedere, ac dicere, intra horam uniuersam collige substan- Simile
tiam

A tiã tuã,& in mare proijcias, an eũ audires? Quẽ putas te habere thesaurum, cũ grãm Dei habes,& plurima bona opera certe thesauros illos habes, de quib. Salʼ
Ma.10 uator ait. Thesaurizate uobis thesauros
Tho.12 ĩ cęlo, vbi neq; ærugo, neq; tinea demo-
Sapi.7. liať. Et de qb. Thob. ait. Bona est orõ cũ ieiunio,& eleemosyna, magis q̃ thesauros auri recondere. Et de qb. Sap. Infinitus, tesaurus est hominibus. Nec comparaui illi lapidẽ ptiosum, oẽ.n. aurũ in cõparatione eius, arena est exigua. Sed vniuersos hos thesauros in mare, piicis, cũ pctm mortale perpetras, oẽm substantiã
Augus. dissipas, quo ergo pacto id iã cito credis suadenti dæmoni? Deinde, ait Aug. aliq pctõres sũt, q aliqua ira, aut luxuria corripiunť, in quib. tñ multa remanent pia opa, uñ citius ad Dei grãm redeunt. Et hi nõ dicunť dissipasse oẽm substãtiam, alii aũt oĩno se vitiis tradunt,& nihil bo-
B ni in eis relinquiť, & hi in regionẽ lõginquam abeunt,& omnem substantiã dissipant,& difficile ad Deum redunt.

Nec vero sola spiritualis substãtia ab his dissipari solet, sed ẽt temporalis, dum vis corporis, ac salutẽ amittunt, & diuitias cõsumunt. De luxuria Iob ait. Ignis
Iob 31. est usq; ad consumptionem deuorans,&
Pro.29 omnia eradicans genimina. Et Sapiens. Qui nutrit scortum, perdit substantiam.
Psa.57 (Facta est fames valida ĩ regione illa.
Augus. Famẽ patienť ut canes, ait Ps. In tã lõginqua regione nõ põt nõ esse fames, nõ n. in ea Deus est,& nihil pter illum satiare põt Aug. ait, uelles quidẽ pctõr satiari absque Deo,& ꝙ tibi bonum adesset, cum recessisses, a Deo, qui bonũ ẽ. Audi ergo
C Deũ. Si tibi bene est sine me, ergo nihil tibi deficit, licet ego non adsim tibi, ut ergo noueris bene tibi esse non posse sine me, ꝙ ego uniuersale sũ bonũ, experieris, sine me vniuersa nõ satiare sed famẽ esse miserã. Sed retributio ista digna est pctõris. Audi Ezec. Oĩb. meretricib. dan
Eze.1. tur mercedes, tu aũt dedisti mercedẽ cũctis amatoribus tuis, & dona dabas eis, ut intrarent undiq. ad fornicandum tecũ. Factũq. est in te contra consuetudinẽ mulierũ in fornicationib. tuis, & post te nõ erit fornicatio. In eo.n. ꝙ dedisti mercedes,& mercedes non accepisti, factum A est in te cõtrariũ. Quib. uerbis describiť pctõris mira stultitia, q recedit a Deo,& simul amittit gaudiũ, pacẽ cordis, & oĩa bona sua dissipat. Hinc Pau. Quẽ fructũ habuistis tũc in his, ĩ quib. nũc erubescitis? Quasi dicat, nullũ oĩno imo fructus vestros dissipastis. Iõ Sap. ait, Sapiẽtiã, et disciplinã q abijcit, ĩfelix est, & uacua ẽ spes illorũ,& labores sine fructu,& inutilia opera eorũ. Laborãs hac fame prodigus. (Adhęsit vni ciuium,& misit illũ ĩ villã, ut pasceret porcos.) Qui adhæret Deo debuit, adhęrere creaturæ, q dicere debuit cũ Ps. adhæsit aĩa mea post te, me suscepit dextera tua, adhæret creaturis, in eis spẽ collocãs. Sed ꝙ munus ei a dæmone præstať? Certe, ut porcos pasceret. Sed quid hoc est? Sane sensus pascere in creaturis. Et siliquis satiari non pmittiť, quia ut Hier. ait. Nec corpus uoluptate, nec anim⁹ uanitate satiať. Dæmõ ẽt curat, ut aliqd sẽp ei gustãdũ relinquat, ꝙ expectat, ut pcm esuriat. Suadet.n. hoĩ, ꝙ licet aliqua gustauerit, aliquid restat denuo gustandum, uel aliqua circunstãtia relicta sit, q̃ eũ pcipue delectabit, sic .n. fortius hoĩem tenet, Nõ satiať oculus visu, nec auris impleť auditu, ut Sapiens ait. Sed iã fm actũ comœdiæ uideamus. Remediũ, s. deperditi hominis. Ipse autẽ in se reuersus dixit.) Exierat a se cũ a rõne se alienauerat, cũ rõne nõ utebať, nũc ĩ se reuertiť, q a rõne utiť. Deinde, cũ quis alicui rei ita intẽdit, ut alia no aduertat, dicere soles, nõ est in se. Cũ ẽt quis ebri⁹, aut demẽtatus est, ais, nõ est in se. Pctõr sane in se nõ est, q a ita tẽporalib. attẽdit, vt ęterna nõ curet. Et ebri⁹ ẽ, iuxta illud Ps. Turbati sũt,& moti sũt sicut ebrius, & oĩs sapiẽtia eorũ deuorata est. Et in super stultus, & demẽtatus est, & iõ in se nõ est. Et queadmodũ cũ quis extra se factus est deliquio, aut nimia febri, solet in se reduci tortura, ac constrictione funiũ, ita De⁹ affligere solet peccatores, & hũc afflixit prodigum, vt in se reuerteretur, Hinc Ose. Vadẽs reuertar ad locũ meũ, donec deficiatis,& q̃ratis faciem meam. Quasi dicat, ĩ tribulationib. uos derelinquã, donec me quæratis per pniam. Similia

Right margin notes: Ro. 6. — Sap. 3. — Psa. 62 — Hier. — B — Eccl. 1. — C — Psa. 10 — Ose. 5.

A lia hæc Domini verba sunt his, quæ dicere solet homo nobis, qui domum suam egressus est, vt duos hoies inter se dissides conciliet, quod cũ illi noluerint, ait ipse, ego reuertar in domũ meã, & uos relinquam ut inter, vos pugnetis, donec deficiatis, & quæratis me, vt vos conciliẽ.

Sed quid in se reuersus dicit? (Quanti mercenarij in domo patris mei abundãt panib.) In domo Dei quidã sunt filii, qui solã Dei gloriã, & uoluntatẽ attendentes ei obsequunt, alij ẽt sunt mercenarij, qui cõducti pmio Deo inseruiunt, inclinant-
Ps. 118 que cor suũ ad faciendas Dñi iustificationes, pp retributionem. (Surgã, & ibo ad patrem meũ, & dicã ei pater peccaui in cælum, & corã te.) Optime ait, Surgã. Surgite ergo, postquã sederitis, qui man
Ps. 126 ducatis panẽ, doloris. Qui dicit, surgam, ostẽdit, se cecidisse, & ita sane erat, vnde
B Propheta ait. Leua in directum oculos tuos, & vid, vbi nũc, pstrata si Surgã qa, qui cadit, nõ adijciet, vt resurgat, & qui
Hier. 3 auersus, est, non reuertet. Quia aduersus
Hier. 8 est populus iste auersione cõtẽtiosa, ibo ait, ad patrẽ, licet. n. ego deliquerim, sed ille pr̃ est, facile veniã dabit. Vnde ut oremus, dimittit nobis debita nostra oratio nis initium summus a uerbo, Pater noster. Ibo ergo ad patrẽ, quia sicut pr̃ miseretur filiorum, ita misertus est dñs timẽtibus se, quia ipse cognouit figmentum nostrum. Ad quem. n. oi necessitate acce
C dere possumus, sicut ad patrem. Hinc Hier. ait. Ecce nos venimus ad te, uere
Ps. 102 mendaces erant colles, & multitudo mõ
Hier. 3 tiũ, vere salus est in domino Israel. Vniuersa illa, in quib. pacem quæsiuimus, vana erant. Dicam ei. Pater peccaui in cælũ, & coram te, accusat se prodigus, quod peccauerit in cęlũ, & cõtra Deum. Et in cõfessione dicimus. Cõfiteor Deo oĩpotẽti, & oĩb. sanctis. Sed ad quid fit ista ad Sanctos confessio? Primum confitemur sanctis, vt aduocati nobis sint, vt Deo recõciliemur. Sicut ut proditor regi reconciliet, q̃rit patrociniũ amicorũ regis, ita vt Dei gratiã assequamur, amicorũ Dei intercessio plurimum iuuat. Duplex. n. Deo tribunal est, alterũ iustitiæ, in iudicio, & tunc nullus pro altero intercedet.

Tunc furor viri non parcet, nec flectetur A
cuiusquã precibus. Et iõ Ps. ait. Pro hac, Psa. 31
iniquitate, s. orabit ad te oĩs sanctus in tẽpore opportuno, in diluuio vero aquarũ multarum ad eũ non approximabunt. Est aliud tribunal miæ a quo nos ipsi accusamus nos, & in hoc plurimũ iuuat sãctorum intercessio qui ideo a nobis inuocãdi sunt. Vnde Iob dicit. Voca si est, qui Iob 5.
tibi respondeat, & ad aliquẽ sanctorum cõuertere. Et iõ Ps. ait. Quia illinc sederũt sedes in iudicio, sedes super domum Ps. 118
Dauid, i. ibi sanctis concessæ sunt sedes, vt assistant iudicio domus Dauid. Addit. Psalt. Rogate, quę ad pacem sunt Hierusalem. Et illi respondent. Propter fratres meos, & proximos meos loquebar pacẽ de te. Quasi dicat, quia fratres, ac proximi nostri estis, curabimus negotia uestra & pacem inter Deum, ac uos stabilire. B
Addunt sancti. Propter domum Domini Dei nostri quæsiui bona tibi. Idest, pp domum cæli, ne uacua maneat, curabimus uobis bona. Deinde Amb. in homi- Ambr.
lia de filio prodigo in hæc uerba ait. Peccaui in cælum, & in ciues cæli, in quos deliqui, cum peccatum admisi, quia bona cęlestia paruipendi, & tergum cælestib. cõuerti, qui societatem sanctorum despexit, vt cum porcis conuersaretur, qui in cælo filius esse potuit, & elegit custos esse porcorum, an non in cælum peccauit, & præterea in cælum peccauit, quia si in oẽs seruos regis peccat proditor, quia in regem peccat, multo magis in cæli ciues peccat; qui Deũ contemnit. Nec uero du C
bitandum est orare sanctos pro peccatore, eos inuocante, cum. n. lætent de illius conuersione, ea desiderauerant, & a Domino postulauerunt. Vidit illum pater Simile
ipsius, & misericordia motus est, & occurrens cecidit super collum eius, & osculatus est eum. Ne homo animo cadat ne desperet, accepit Deus, & illum amplexatur. Sicut cum puer incipit propriis incedere pedibus, postquam duos aut tres passus dedit, accurrit mater, nisi decidat, ita Deus pro infinita sua misericordia peccatori adest ad se reuertẽti & gratia sua illum iuuat, ac tenet, ut inceptum perficiat, &c.

DO-

A DOMINI. III. QVADRAG.

Thema. Cum fortis armatus custodit atrium suum, &c. Luc. 11.

OMni admiratione digna est cõtẽtio, ac pugna perpetua inter Xp̃m, & luciferum, & vtriusq. Ang. sup hoĩs dominio, ac possessione. Diuersa sane cã, ac finis illorum est, sed pugnæ rõ simi-
Sap. 1. lis valde. Cã, quæ dæmonem impellit in hoc bellum, inuidia est, quia inuidia diaboli mors introiuit in orbem terrarum, vt Sapiens ait. Nec. n. sustinere põt hõ in sublime efferatur, vñ ille descendit. Finis aũt, in quẽ hoĩem ducere conatur, infernus est. Cã uero, quæ Xp̃m mouet, sola dilectio est, nec. n. illius quicquam interest sed solo amore ouis errantis ducitur, vt illam, quæ perierat reducat in
B caulam, & in uitam æternam curat eam
Ioã. 10. ducere. Ego ueni, ut uitam hẽant, & ut abundantius habeant. Licet ergo in his, quę diximus discrepent, sed hac in re cõueniunt, q̃ totis virib. quisq; conatur hoĩem sub dñio suo constituere. Ab initio mundi hoc geritur bellũ, & sp̃ Deus ad uos milites misit, Ang. prophetas, ac seruos. Et ipse demũ ad illum uenit, & erat Iesus eijciens dæmoniũ. Dęmon ẽt sine intermissione bellum hoc gerit. Circuit q̃rens, quem deuoret, ut Petrus ait, Et ipse apud Iob ait. Circuiui terram, & perambulaui eã. Motus uero circularis termi-
1. Pe. 3 nũ nõ hẽt. Nec in hac re solum cõueniũt
Iob. 2. sed & in eo ẽt, q̃ cum quispiam eorum hoĩem occupat, in eo se munit, & castellum, q̃d expugnauit, oĩ cura custodit, & plura arma, ac machinamenta adhibet, ne ab eo pellat, nec ab eo exit, nisi ui fcã. Cũ decreuisti uitam in melius mutare,
C & Deum in domum tuam recipere, uenit ille ad te, non ut in uia sit breuiter discessurus, sed permanenter. Vñ ait ipse, Ad eum veniemus, & mansionem apud
Ioã. 14 eũ faciemus. Mansionẽ facere est, in eo, velle in æternum consistere. Castellum aũt munit gratia, virtutibus, donis, auxilijs, Angelis. Nõ exiet a te Deus, nisi quo dammõ uim patiens. Simili rõnæ dęmõ cum aliquem occupat, curat se munire omnino, ne inde pellatur. Et ideo nunc
A dicitur. (Erat Iesus eijciens dęmonium, & illud erat mutum.) Mutũ reddiderat hoĩem, & cęcum, ut Matt. ait. Et Theop. ait, surdum ẽt fuisse, q̃ colligit ex verbo Græco, quod mutũ, & surdum significat. Mat. 6
Sed quid est, ò dæmon, q̃ sic hoĩẽ vexas, Theo.
quem possides? Sane illum possideo, & ĩ eo me inuenire cupio, & ostia occludo per quę inimicus ingredi potest, Nec vero exiet dęmon, nisi vi pellatur. Et ideo cum egrederet a puero illo, quem pater ad Christum duxit, exijt discerpens eũ, ita ut fieret quasi mortuus, quia nõ uolũ- Mat. 9
tate, sed necessitate coactus exibat. Et ideo etiam clamabant dęmones, Iesu Mat. 8
Nazarene cur ante tempus uenisti torquere nos? Torquetur dęmon, cum pellitur ab homine. Sed mirabile est, quo pacto se dęmon in homine muniat, ne pellat, oculos claudit, ne uideat hõ pessi- B
mum statum suum, aures grauat, ne audiat monentem Deum. Excęca cor po- Esa. 6.
puli huius, & aures eius aggraua, ne forte oculis suis uideant, & aurib. audiãt, & sanem eos, linguam ẽt ligat, ne cõfiteat. En quo pacto se munierit dęmon, sed hominum impensis se munit, sicut tyrãnus expugnata ciuitate, illam munit, aduersus principem legitimum impẽsis ciuiũ, illi. n. aggerem ducunt, muros ędificant in sui perniceim. Ita peccatoris mẽbra arma sunt iniquitatis peccato. Hinc Paulus. Non ergo regnet peccatũ in uestro mortali corpore, ut obediatis concupiscentijs eius. Sed neq; exhibeatis mem- Ro. 6.
bra uestra arma iniquitatis peccato. Tyrannus itaque ciuitate capta, tributa alia atque alia inuenit, quæ exigat a ciuibus, quibus militibus stipendia, & cibos pręstat, & ciues operib. suis laborare cogit, C
ut secure ciuitatem teneat. Audi p̃simile q̃d peccatori accidit. Vis tributa uiderẽ alia, atq; alia, quę dęmõ ab eo exibit? Audi Hic. Princeps prouinciarum facta est Thre 1
sub tributo. Quid obsecro ò peccator, in domo tua habes, ex quo tributum dæmoni non persoluas? Si tempus tuũ est, ex illo maximam partem uentri, ludo, murmurationique tribuis. Si diuitię tibi sunt, in peccatis multam earum partem

A partē consumis uires tibi sunt, Si oculi, pedes, manus, ex his arma peccatis facis, lateres conficis in ædificiū ciuitatis Babylonicæ, in tēpla Deorum Aegypti, grauat te dæmon, ut olim Pharao opib. luti, Esa. 22 & lateris, intendis caducis, ac perituris, ex qb. murū cōficis, quo Deo repugnes, & tibi excidiū pares, sic. n. consuetudine pcī firmaris, qua te securum dæmon possidet. Et implet illud Es. & destruxistis domos ad muniendum murū. An non destruxistis domū mentis tuæ, ut murū dæmonis munires, Cum sic munitus est dæmon in corde peccatoris, efficitur illud, q Iesus ait, (In pace sunt oīa, q̄ possidet.) Securū. n. se putat dæmō, implerumque illud Iob. Reputabit. n. quasi paleas Iob 41. ferrum, & quasi lignū putridū æs. Non fugabit eū vir Sagitarius, in stipulā uersi B sunt ei lapides fundæ. Quasi stipulā æstumabit malleū, deridebit vibrantem hastā. Aduersus castellū illud mittit Deus Angelorum exercitum, nec ei cedit, vniuersa. n. arma, q̄ per æs, & ferrū significātur, nihili ducit. Et sagittas potentis acutas non cauet. Nec uero lapides fundæ metuit. Sicut funda ligatur lapis, & cum strepitu in hostē mittit, ita pdicator Dei verbo assumpto lapides mittit in pctōres, & lapides tantos, q ipsū Goliat deijcere possent, inferni. n. æterna tormenta proponit, ac similia, sed ille his non mouetur. Sic ēt quasi stipulā æstimat malleū qui plane Dei verbum est, de quo dñs p Hie. 23 prophetam. Nonne uerba mea, quasi ignis, & quasi malleus conterēs petras? Et huius rei rō est, quia sicut spiritus diuin⁹ ad cęlestia uiuificat aīam, q̄ inhabitat, & ad terrena mortificat, ita spūs neq́uē ad terrena viuificat aīam, & ad cœ C lestia mortuā reddit. Similisq; est latroni malefico, ex qb. aliq esse dñr, q incātationib. aīum hois sic dementant, & a se alienant, ut coram ipso diripiant bona vniuersa, nec commoueatur. Mira profecto res, quā sit peccator dementatus, qui Ge. 35. opes cęlestes, virtutum, grāæ, ac gloriæ diripi uidet coram se, ac negligit, & abit sicut Esau paruipendendus, q primogenita vendidisset. Dic, ò miser nō, nosti, quid vendideris, cū peccatum admisisti? An non primogenita? An nō grām, & do A na cęlestia, q infinitus thesaurus sunt hominibus? An non ipsum? Et adeo cæcus, ac dementatus es, ut paruipendas, ut nihil te amisisse putes? Audi aīam miserā dicentem. Vulnerauerunt me, & non co Pro. 23 luī, taxerunt me, & non sensi. Tantum malum pcm est, ut si inferno deterius, & tantum vulnus non sentis? Senties vero paruam diuitiarū iacturam. Vere cæcus esses, ac mutus, a dęmone possideris. Sed qd huic hoī remedium est? (Erat Iesus Simile eijciens dęmonium. Et fortior ille superueniens vicerit eum.) Solus hō liberare se non pōt, q si id de se p̄sumat, ei accidet, q aut, q laqueo irretita cum sit, dum magis curat se liberare, amplius irretit. Si a diaboli laqueis emergendū est, fortior illo superueniat, necesse est. Hinc ad regem Aegypti, & ad dæmonem, cuius Eze. 32 ille figuram gerebat, dicit dñs per Ezec. B Assimilatus es draconi, q est in mari, & ventilabas cornu in fluminibus tuis, & conturbabas aquas pedib. tuis, & cōculcabas flumina earū. Propterea hæc dicit dñs Deus expandam super te rete meū, & extraham te in sagena mea. Audi, qd dæmon in anima faciat, cum eam inhabitat, turbat aquam, nisi. n. turbaret. ac excęcaret, omnino nō sustineretur, quis enim tyrannum vexantem sustineat, nisi cæcus esset? Hinc Ps. Cōprehenderunt Psa. 39 me mala, & quorum non est numerus, multiplicatæ sunt iniquitates meæ, & nō potuit, ut uidērem, mala, s. mea. Mala quidem innumera comprehendunt peccatorum, sed ille eo non uidet, cæcus est, & ideo sustinet. En turbationem aquæ quam demon efficit. Sed Christo superueniente, qui fortior est, extrahitur ab aīa dęmon, id solius est Dei, & iō hodie C extrahens Christus dęmonem, Deum se probat, cuius illud est propriū. Hinc Deus ad Iob ait. An extrahere poteris Iob. 40 Leuiathan hamo? Q. d. ego solus id faciam. Cum uero eductus fuerit dęmon ab anima, statim aquę clare redduntur. Hinc Eze. ait, tunc purissimas reddam Eze. 32 aquas eorum. Quia tunc cęcus uidet, & turbatio animi pellit. Huic Paulus. Qui Gala. 5 sunt Christi, carnē suam crucifixerunt cum

A cū uitijs,&cōcupiscentijs, Quo loco Pa
Pagni. gninus legit, cum uitijs,& perturbatio-
nib. quia turbatam animā fedat Deus
& cæcitatem pellit, ut se agnoscat. Hic
nobis colligendum est sequi partes, ac
factionem Dei fortis, qui dæmonē uin-
cit. Cum contentio esset in Israel quem
3.Reg. Deum sequi deberet, ait Elias, Deus, qui
18. exaudierit per ignē ipsi sit Deus. Deus
potentior colendus est, & ita factum est
ut Deus adoraretur. Cum ergo uideas
Christum superasse Sathanam, Christi
partes sequere. Ne sis ut Phi. qui uiderūt
1 Re.5 Deum suum coram arca cecidisse, & ti-
cet truncus sit, eum laudant, & iterum co
lunt. Ne sis ut Babylonij, qui uident dra-
conem mortuum, & nihilominus illius
Da.14 cām agunt. Quæro abs te ò hō, quē i do-
mū tuā recipere uelis, Chrm aut diabo-
lū? Ait hō, si dæmon solus, ueniret, eū ne
quaquā exciperem, sed plenus donis ue-
nit, uellē fructus illius primū colligere,
Esa.28. & postea Chrm exciperē. Sed ò hō ipos
B sibile est, qđ optas, coangustatū est stra
tum, ita ut alter decidat, pallium breue
est, duos operire non pt, aut Arca, aut
Dagon in altari cordis reponere debes,
arca.n.ad latus non patietur eē Dagon,
Deus domum tuam petit iure creatio-
nis, ac redemptionis, ipse eam ædifica-
uit creatione, emit redemptione, cur er-
go illam non inhabitet? Vide, quo tāga-
ris dolore, si uideas domum tuā ab alio
usurpari, & incoli? Qđ dolore tangere-
ris si uideres sponsā tuam ab alio usur-
pari, ac deturpari? Sed & Deus locatio
nis iure domū tuā petit. Si demū locans
eā das ei, q plura tribuit, domum cordis
concede ei, q maiora pollicetur. Rectè
ais, ideo cor dæmoni trado, quia deli-
cias mihi præstat, Christus uero, spinas,
ideo ab eo fugio. An non cæcus es, ne-
C scis inter spinas rosas esse, Adeo stultus
es ut putes sine Deo requiē tibi futurā?
Possideuniuersa, acquire uniuersi mū
dū sine Deo nihil habes. Aug. Versa, re-
Augus. uersa, ante, à tergo, à latere ad latus, non
erit requies præter te Dñe. Similis es in
firmo, qui ait, melius ibi me habebo, il-
lic leuius feram dolores, nescit uero mi-
ser, non illic remediū esse, nec hic non

quiescere pp locum. Sed pp infirmitatē A
interius latentem, eam tolle, & ubi re-
ctè se hēbit. Sic profectò impio accidere
solet, male se habet hic, illuc transire di
sponit, in hoc munere contentus nō est,
alio requiē sibi promittit, sed uane nec
n. malum in munere est, aut loco sed in
peccato, tolle dæmonem a corde, & re- Iob.40
ctè te habebis. Sed ais delicias, ac diui-
tias possideo cum pecco. Dico miser, de
licias eas dicis, quæ tibi æternos parant
cruciatus? Diuitias dicis, cum Deum a-
mittas, & æterna paupertate sis cito præ
mendus? Hæc quæ audisti, uera esse cre
dis, an falsa? Si uera nō credis, fidelis nō
es. Si credis, cur a te dæmonium nō pel-
lis? Sed ais. Dulce mihi apparet uitium. B
Nescis illud Iob, per gyrum dentium
eius formido? Nescis sub ea esca dulci
hamum latere, quo dæmon te decipit, &
ex aqua gratiæ educit, ut pereas in æter-
num? Impossibile est, cum peccato letha
li uiuere, lex est irremissibilis.

Anima, quę peccauerit, ipsa morie- Ezech.18
tur.

Cum peccas, gratiæ uitam emittis, &
Deum, & damnatus in infernum es.

Ne ergo escam solam consideres, sed
& hamum, non solam peccati delecta-
tionem, sed damnationem ęternam.

Simili ratione noli asperitatem pœni
tentiæ solam considerare, sed Deum, in
ea latentem, & dulcis fiet, si pœnitentia
Deum in domum ducit tuam, an non C
dices, malo Deum cum eo laborare, quā
eis carcere, dum mihi Deus detur, nihil Hie.48
mihi difficile erit? Hinc Hieremias. Ma
ledictus, qui prohibet gladium suum a
sanguine.

Licet ergo fundendus tibi sanguis sit
Deum cura possidere. Latet ergo dę-
mon sub delectatione turpi, sub omni
peccato, noli ei ianuam cordis aperire Simile
ne te interimat. Accidit aliquando, ut
inimicus ueniat in domum tuam, ut te
interimat, pulsat ianuam, & cum inter-
rogas, quis ille sit, respondet simulans se
amicum tuū esse, si ei aperis deceptus, pe
risti. Ita omnino demō ostiū cordis tui
pulsat, & amicum se simulat, cum dele-
ctationem offert, sed caue, hostis est, qui
te oc-

Ate deci det, si aperuĕris, inuitatq; te ad collã suã, sed caue, q; mors in illa. Sed q; a initiũ remedii ẽ cognitio infirmitatis, uidẽdũ nobis ẽ, quãta mala sint in aĩa, q̃ letha li pcõ teneat, sicut. n. q Deũ pfecte agnoscit, currit ĩ odorẽ unguẽtorũ illius, ita q malitiã pcĩ agnosceret, ab eo fugeret, & tãto odio illud psequeret, ut p ignẽ transiret potius, q̃ p illius umbrã. Sicut de uipera dr̃, q eo odio arborẽ, q̃ vulgo dr̃ fresno, prosequatur, ut in ignem semittat, ut illius umbram declinet. Vis nosse, quanta in te mala operetur pctm̃? In hoc hoie videbis, efficit te cęcum, mutum, surdum, & dęmoniacum. Vt quid. n. putas m ala hæc exteriora relicta esse a Deo tenui sto

B pctõ, nisi ut mala pcti agnoscas, quę quia interiora sunt nõ uides, nec sentis, & iõ exteriora relicta sunt, quæ nos angunt, vt inde interiora colligamus. Manifesta experientia docet, animi vulnera nos nõ sentire, qm̃ si corpus tuum vulnerat, statim chirurgus accersitur, diuitiæ cõsumũtur, & oĩ cura salus corporis q̃ritur. Et culta mortalia vulnera in aĩa hẽas, nihil eas curas, non doles, sed ais. Vulnerauerunt me, & non dolui. Vt ergo doleas, & illa mala agnoscas, ut ea fugias, attende.

Sop. 1. Primum cęcus es. Hinc Soph. Ambulabunt, ut cęci, qui a dño peccauerunt. Di-

Apo. 3 cis, q; a diues sũ, &c. C ũ sis pauper, cecus, Sed qũo, ais, cęcus sũ? Audi. An nõ diceres cęcũ eũ esse, q optione ei data inter laminas auri, & ferri, ferreum prçeligeret? Quid obsecro, tu facis, cũ cęlestia dona relinqs, vt caduca, & pitura possideas? An ñ diceres cęcũ eũ eẽ, q cũ siti uexetur

C fontẽ optimũ derelinqt in quo sitim explere valet, & in aq̃ luto plenam, in qua porci recũbũt, se ĩmittit, ut bibat? Quid te agere credis, cũ delicias, ac uoluptates q̃rens, nõ eas in Deo q̃ris, sed in carnis illecebris, ac cupiditatib. Quid. n. nequs, qd turpius, q̃ q excogitauit caro, & sanguis? An nõ cęcũ dices, q regnũ reliquit, ut pomũ recipiat, aut mapã? Quid uero tu agis, cũ cęleste regnũ p uili re cõmutas? An nõ ille cęcus, qui cibos optimos corã se habens, eis relictis, uenenũ manducat. Certe cęcus pctõr est, & eo miserior, q̃ cęcus corpore, quo animę oculi p

stant oculis corporis. Sed & surdus est A peccator, Surdum eum appellas, qui non audit, licet alta uoce ad eum loquaris. Si Deum ad te clamantem non audis qũo surdus non es? Hinc Psal. Et non audiuit populus meus vxorẽ meam, & Israel non intendit mihi. Et Zacha. Et noluerunt attendere, & auerterunt scapulam recedentes, & aures suas aggrauauerunt ne audierent, & cor suum posuerunt, ut adamantem, ne audirent legem. Sicut. n. Holo. obturauit canales, quibus, in Bethuliam veniebat, ita dæmon aures occludit, per quas remedium, & aqua sapientiæ salutaris in aĩam uenire solet. Quoties, obsecro, vocauit te Deus voce grandi, cum Deus maiestatis intonuit, quoties inspiratione, concione, tribulatione, & amici morte te monuit, nec audisti? Surdus ergo es. Deinde, qui idola colit, cęcus, mutus, ac surdus est. Sic. n. Ps. Oculos hñt, & non uidebunt, aures habent, & non audient. Similes illis fiant, qui faciunt ea, & oẽs, qui confidunt in eis. Sed ais, ergo fidelis sũ, Deũ verum colo, Si aliquid diligis prę Deum, illud idolum tuum est, & cæcus, surdus, ac mutus efficeris. Vidit Ezech. librum scriptum intus, & foris, & in eo erant lamentationes, carmen, & uę, significat diuinam scripturam, quæ intus, & foris scripta dr̃ pp sensum literalem, & spiritualem, In ea uero scriptę sunt lamentationes prophetarũ, & ipsius Dei pro hominum peccatis, quę Christus plorauit. Sunt etiam dulcia carmina, quibus nos Deus ad se adducere curat. An non dulce carmen illud. Venite ad me omnes, qui laboratis, & onerati estis, & ego reficiam uos, & illud. Tu autem fornicata es cum amatoribus multis, tamen reuertere ad me, dicit dominus. Et etiam væ, sunt minæ multæ terribiles aduersus peccatores. Qui ergo non audit tubam clangentem, ac minantem, qui carmina, & lamentationes non audit, num surdus non est? Deinde murus est peccator, quia lingua caret, ut Deum laudet, & aię remedium quęrat. Et eo usq. procedere solet, ut pctm̃ etiã in confessione taceat. Ostendit Dauid malum, qd ei euenerit.

Ps. 80. Zac. 7. Iud. 2. B Ps. 113 Eze. 2. Mat. 1. Hie. 3. C

A uenerit, quia peccatum tacuit; Q̃m tacui,
Psa. 31 inueterauerunt ossa mea, dum clamarem tota die. Cum ait, q̃m tacui, sua intellige, mea peccata, quia pro eis non imploraui diuinam m̃iam, nec ea confessus sum, profecto confectus sum malis, & quasi inueteratus, inueterauerunt ossa mea, i. pene consumpta sunt, dum clamarem tota die, quia ad vana relicta mihi lingua est, non vero ad proficua, relinquit. n. hoĩ dæmon sensus ad praua, non
Simile ad salutaria, linguam ad iuramenta, & ad inania non ad confitendum. Quia ergo tacuit peccatum, ait Dauid, perditus sum. Sicut. n. vulnus, quod medico non aperitur, latius serpit, quia non curatur,
Esai. 1. & vniuersum corpus paulatim inficit, si ga medicina non adhibetur, ita in aĩa contingit. Hinc Esa. Vulnus, & liuor, & plaga tumens, non est circumligata, neque
B curata medicamine, neque fota oleo. Iō a planta pedis, vsque ad verticem capitis, non est in eo sanitas, si uero curatio fuis
Ecc. 10 set adhibita, sanaretur, homo etiã a grauissimis peccatis, ideo Sapiens ait, curatio cessare facit peccata maxima. Sed iure inquiri potest, qua rõne dicatur Dauid tacuisse peccata, cum ea confiteri nõ teneretur? Resp. tenebatur cõfiteri Deo, & tenebatur s̃m legem tales offerre uictimas, & sacrificia pro pctõ, quę omisit, ut peccatum celaret, & ideo tacuisse dici-
Ioã. 11 tur. Hinc ad Lazarum Christus ait, Lazare ueni foras, Idest, per confessionem manifesta peccata, & statim solueris ab Apostolis, quasi alter Lazarus in publicum processit Dauid, cum peccatũ suum confessus est. Hac rõne Deus Adamum conuenit, ut peccatum confiteretur. Mu-
C tus itaq; peccator est. Demum peccator dæmoniacus, ac phanaticus est, habitat. n. dæmon in peccatore, vnde ait hodie Christus. Cum immundus spiritus exierit ab homine, ergo in illo erat prius. Miserandus profecto homo ille est, in tot sunt mala. Vis, ò hõ curari? Xp̃s id effi-
Esa. 14 ciet, ad hoc ille in mundum uenit. Vnde Esa. Prope est, vt ueniat tp̃s eius, & dies eius non elongabuntur, miserebitur. n. dominus Iacob. & inferius. Et erit in die illa, cum requiem dederit tibi Deus

a labore tuo, & a concussione tua, & a A
seruitute dura, qua añ seruisti, sumes parabolam istam contra regem Babylonis, & dices. Quomodo cessauit exactor, quieuit tributum? Contriuit dñs baculũ impiorum, virgam dominantium cædentem populos in indignatione, plaga insanabili, subijcientem in furore gentes, persequentem crudeliter. Liberatus. n. hõ per Christi gratiam a dæmonis seruitute, uidet exactorem dæmonem cessasse, & tributum iam non exigere, ut prius. Tunc canit homo cum Ps. Oĩa Psa. 34
ossa mea dicent, domine, quis similis tibi, eripiens inopem de manu fortiorum eius, egenum, & pauperem a diripientibus eum, ut uero id tibi Deus præstet, Ex. 27.
fac, quod Moysi præceptum est. Facies, & altare de lignis Sethim, &c. Non solum, sed mane, & cauum intrinsecus facies illud, sicut tibi in monte mostratum B
est. Ibi uero posito sacrificio misit Deus de cęlo ignem, qui illud absumpsit, & iō igne vniuersa sacrificia postea oblata sunt. Ita ut ex te dæmon pellatur, cura cor tuum vacuum ab omni inordinata affectione esse, proijce abs te omnem creaturam, quæ te inficit, & dæmonem cum ea pelles, Deus uero ignem mittet, quo ei placere posiis in omnibus, & sacrificia grata offerre. Sed cum dæmonẽ expuleris, noli credere, ipsum omnino abscessisse, tyrannus est, circuitq; q̃rens, quem deuoret, quærit requiem, nec inuenit nisi in anima, & ideo ad illam iterum conuertitur, ut uideat, si iterum castellum occupare possit, quod si incuria, homo langueat, ingreditur eius domũ, & assumit alios septem spiritus nequio- C
res se, & sic amplius se munit, quã prius, Sicut cum dux aliquis arcem expugnat, a qua prius eiectus fuerat, munit singulari cura eam, & vniuersa, quæ infirma Simile
erant, resarcit, ne iterum ab ea pellatur. Sicut diuersis machinis, ac artib. in bello vti dux solet, ut hostes superet, & aliqñ inter se contrarijs, ita, & dæmon. Aliquãdo em̃ hominem tenet uno peccato, nec in plura impellit, vt securior sit, aliquando vero in plura pertrahit. Sicut solet homo uilem mulierculam subijcere

sibi

A sibi quasi seruam, & ab ea multas pecunias exigere. Illa uero grauatam se sentiens, ait libera sum, ut quid hanc patiar seruitutem? tunc ille ait, pauca exigã, illa mihi, da paucis contentus ero, & illa assentiri solet, nec attendit misera, quod adhuc serua maneat, cum iugum seruituris omnino excutere possit. Ita accidere solet, ut aliquem peccatorum in innumera facinora dæmon trahat, ille uero tanto onere grauatus iugum dæmonis excutere vult, tũc dæmon, ue deseratur, unico eum peccato tenet. Sed quid tibi prodest ò miser homo, si alia peccata reliquisti, uno vero tenearis. Si quis totam legem seruauerit, offendat autẽ in uno, factus est omnium reus, seruus dæmonis adhuc manes, omnino excute eius, B iugum, omnia relinque peccata, sin minus, nihil te egisse crede. Alia uero diuersa arte alios peccatores dæmon tenet, cũ assumit septem spiritus nequiores se, id est vniuersa uitia, ut hominem pestiferum reddat. Miserrimum profecto spectaculum hoc est, si nunc Turcarum Imperator hanc expugnat et vrbem, & muro disrupto vniuersi Turcæ intrarent ciuitatem, ciues ingularent, virgines stuprarent, domos expoliarent templa diruerent, sacra vasa confringerent, quale, obsecro, spectaculum illud esset? Nunc ergo attende homo te ipsum qui ciuitas Dei es, cum in te dæmonia ingrediuntur, quia ianuam consensus eis aperuisti, sensus tuos corrumpunt, appetitum inficiunt, bona tua diripiunt. Nec uero ibi consistunt, sed vsque in templum animæ veniunt, & illud perdunt, & manum suam mittit hostis ad omnia desiderabilia eius. Huius miseriæ maxima ponderatio ex ultimis Euangelij uerbis colligi C potest. Cum enim diceret mulier. Beatus venter, qui te portauit Christus ait. (Quinimo, beati qui audiunt uerbum Dei, & custodiunt illud.) Quæ uerba expendens Aug. Chrys. & Beda, aiunt Maius est Deum concipere mente, quam vẽtre, & fœlicior Maria, qui audiuit uerbum Dei, quam quia concepit utero uerbum Dei. Nunc ergo finge miserrimum spectaculum, quod nullo modo esse potuit, sed impossibile fuit, finge ueritati A redditum, ut colligas miserrimum spectaculum, quod quotidie oculis nostris subijcitur. Finge ergo dæmonibus tradi conculcandum, ac diripiendum corpus illud sacratissimum Mariæ, quod Dei templum mirabile fuit, finge in eo dæmones habitare, & vniuersa, quæ possunt mala efficere, aures profecto horrent, cum tale, quid audiunt nec oculis cerni posset miserum hoc spectaculum, si forte fuisset. Sed inde mente consurge, vt spectaculum aliud contempleris indignius, intolerabilius, ut ita loquar. Habitauit verbum Dei in virginis carne, habitat uerbum Dei in iusti anima, & fœlicior anima, excelsiorque, in qua Deus inhabitat, quam caro. Si ergo adeo horrendum, ac detestabile foret, uidere tem B plum Dei corporale uiolari, conculcari, ac reliquiarium illud diuinum perdi, ac conculcari, quale obsecro, erit spectaculum, cum Dei templum dignius est, a dæmonibus capitur, deuastatur, ac diripitur? Et relinquetur filia Sion sicut umbraculum in vinea, & sicut tugurium in cucumerario, & sicut ciuitas, quæ uastatur. Miserum omnino est, uidere animã reginam a sponso Deo abstractam, a dæmonib. conculcari, & eorũ seruam effici uidere paradisum illam in infernum mutatam, columbam illam laqueo captam, stratum regium factum dæmonum domicilium, Hierusalem cœlestem mutatam in Babylonem, Dei imaginem in bestiæ imaginem mutatam, Ideo fleuit Xps super Hierusalem, non tantum propter illius temporalem euersionem, sed etiam propter spiritualem interitum. Benigne ergo fac Domine in bona voluntate tua Sion, ut ædificentur muri Hierusalem. &c.

Iaco. — Simile — Thre. i — Luc. 8. — August. Chrys. Beda. — Esa. 1 — Luc. 1. — Psa. 50

Feria

A

FERIA SECVNDA POST Dominicam Tertiam Quadragesimæ.

Thema. Quanta audiuimus facta in Capharnaum fac & hic in patria tua, &c. Luc. 4.

SCopus huius Euangelij est ingenium Dei hominibus manifestare, illud vero est attendere hominum merita, atq; virtutes, ut illis beneficia sua præstet, nō autem alia, quæ homines attendere solent, vt consanguinitatem, propinquitatem, aut munera alta, officiaque præclara. Et ideo beneficia maxima exteris confert, quæ suis ciuibus negat, quia illi digniores sunt. Hic cum Petrus videret Cornelij centurionis, & suorum fidem, cui similem nō inuenerat in Israel ait. In veritate comperi, quia non est personarum acceptor Deus, sed in omni gente, qui timet eum, & operatur iustitiam, acceptus est illi. Hoc ergo certum sit nihil Deo hominem commendabilem reddere præter uirtutem, quæ cum absit, reliqua nihil putantur a Deo. Audi, quid ad Ieconiam regem loquatur dominus per Hieremiam. Viuo ego, dicit dominus, q a si fuerit Ieconias filius Ioachim Regis Iuda annulus manus dexteræ meæ, inde euellam eum, & dabo te in manu quærentium animam tuam: quasi dicat, licet mihi sit iniunctissimus alijs titulis, ac nominibus, quia iustitia, ac virtute non est præditus, eum a me separabo quasi alienum. Hanc autem veritatem excedentibus uerbis Christus dominus docuit apud Lucam, ait enim Nūciatum est illi, mater tua, & fratres tui stant foris, volentes te uidere. Qui respōdens dixit ad eos. Mater mea, & fratres mei hi sunt, qui verbum Dei audiunt, & faciunt. Nihil ad se pertinere fratres, nec uero matrem putat Christus, nisi verbum Dei audient, & faciant. Si ergo tanta propinquitas, qualis fratrum, & matris nulla reputatur a Christo, si virtus non esset, quid obsecro alia humana curabit? Licet ergo quispiam nobilis sit princeps, rex, aut sacerdos summus, si uirtute non ornetur, ad Deum nō pertinet, licet annulus sit in Dei manu, inde euelletur, ac proijcietur. Euripides dixit. Licet genere nobilior sis Ioue, si virtute non ornaris, vilissimum te dicam, Chrisostomus hom. 9. in Matthæū ait: Attende, nihil profuisse filiis Samuelis, quod tantum habuerunt parētem, quia ipsi eius virtutes non fuerunt imitati. Et Diuus Augustinus in illud Psal. 28. conteret Dominus cedros libani, ait, Nullam aliam apud Deum nobilitatem esse præter virtutem manifestè ostendit, cum principes Ecclesiæ suæ, ac eius fundatores pauperes elegit, ac ignobiles & ea, quæ non sunt. Qui ergo nulla humana gloria ornatur, attendat, gloriosum se esse posse, si virtutem coluerit, & qui multis fortunæ bonis ornatus est attendat, an etiam virtuete ornetur, sine qua nihil habet, de quo gloriari possit. Virtus sola bonum facit habentem, & ideo laude, ac honore dignum. Nazareni ergo putabant solo iure patriæ apud Christum magni ducendos, ac omnibus preferendos, quibus similes nunc sunt, qui gloriantur in nobilitate, antiquitate generis, muneribusque supremis, quasi hæc apud Deum magna sint, quibus omnibus hodie Christus ostendit exemplo Eliæ & Elisei, non patriam, aut aliquid humanum a Deo, respici sed uirtutem. Videamus iam viduæ, & Naman historias, vt ex eis decerpamus virtutes propter quas præpositi sunt a prophetis vniuerso. Israeli Dei uidua Christus ait. (In veritate dico uobis multæ uiduæ erant in diebus Eliæ.) Cuius rei historiā liber tertius Regum proponit, dicens. Factus est sermo Domini ad Eliam dicens. Surge, & vade in Sareptam. Sidonorū, & manebis ibi, præcepi enim mulieri viduæ ibi, vt pascat te. Inuenit uiduam colligentem ligna, quæ ei primum panem dedit, & ipse panem, & oleum multiplicauit.

In hac vero historia multa considerāda sunt, Primum Dei in suos cura, qui Eliā non deseruit in illa maxima fame, sed

Margin notes: B; Act. 10; C; Luc. 8. (left column) — B; C; 3. Reg. 17. (right column)

A sed præcepit viduæ, vt eum pasceret, reuelatione ad eam facta, ut dicit Chry. ho
Zacha. mil. 1. de Elia. De improbis dictum est
11. a Deo per prophetam. Non pascam vos
Psa. 22 quod moritur, moriatur, quod succiditur, succidatur. At iustus ait, Dominus regit me & nihil mihi deerit, in loco pascuæ ibi me collocauit. Putant filij huius sæculi, nullam esse aliam viam, vt necessaria ad uitam sustentandam eis adsit, quam eorum solicitudo, ac industria, q. si desit nullam aliam uiam putant esse, vt vitam tueantur.

Hinc innumera peccata procedunt, quibus sibi diuitias acquirere curant, putantes nullam aliam uiam ad hoc esse. Hi profecto deplorandi sunt, potiusquã illi, de quib. Ier. Dederunt pretiosa quæ-
B que pro cibo vdrefocillandas animas.

Illi quidem pretiosa supellectilia dabant, at peccator gratiam, dona cęlestia, & Deum relinquit, vt panem acquirat. Sicut Esau primogenita vendidit. vt lenticulas emeret, Dicuntq; illud Oseæ va-
Ge. 25. dam post amatores meos, qui dant panes mihi, & aquas meas, lanam meam, & linum meum. Ita profecto multi peccatis se implicant, Deos alienos sequuntur, quia sic alimenta, ac vestes acquirunt. Sed omnino errant, pactum. n. dñi cum hominibus tale est: esto tu mihi seruus fidelis filius obsequens, ego ero tibi herus, & pater, pascamq; te, & necessaria subministrabo. Ego ero ei in patrẽ, & ipse erit mihi in filium, ut Ps. ait. Sed quid mirum, quod homines, qui filij sũt, pascat, cum etiam minutissima animan
C tia curet, & cibum eis præstet? Hinc Ps. oculi omnium in te sperant Domine, & tu das illis escam in tempore opportuno, aperis tu manum tuam, & imples oẽ animal benedictione. Vt autem hanc perpetuam in homines prouidentiam ostẽderet, dixit ad Moysem, Pones sup mẽsam meam panes propositionis in conspectu meo semper, non quod ea mensa ipse indigeret, sed vt ostenderet, suis nũ-
Ex. 25. quam defuturam mensam.

Nec vero ita certus cibus est diuitib⁹ huius sæculi, ac iusti. Vnde Ps. Diuites eguerunt, & esurierunt, inquirentes aũt Dominum non deficient omni bono. A

Sed forsan obijcis, mihi omnino necessaria non sunt, nec aliam viam noui, ut cibum capiam, nisi peccati remedium audi ô homo, qui quasi infidelis loqueris, cum fidelis sis.

Attende primum Eliam cui panes, & carnem edaces corui deferebant, ut noueris diuites, qui similes coruis sunt, & omnia sibi vsurpare conantur, iustos pascere Dei præcepto.

Simili ratione præcepit viduæ pauperi, ut eum pasceret priusquam se, & filiũ & demum miraculo facto pastus est, dũ hydria farinę non defecit, Dan. pauit in lacu leonum, Israeli mãna in deserto dedit, & labores populorum possederunt, B
ut custodiant iustificationes eius, & legem eius requirant, vt Ps. ait.

Sed quid mirum homini adsit Deus in necessitate, qui pullis coruorũ adest. Sic n Ps. ait. Qui dat iumentis escam ipsorum, & pullis coruorum inuocantib. eum. Ps. 146

Et Iob ait. Quis præparat coruo escã suam, quando pulli eius clamant ad dominum vagantes, eo quod non habeant cibos.

Tradunt, qui reum naturas scripsere, pullos coruorũ a parentib. destitui, quasi alienos per septẽ dies, donec ornati plurimis nigris a parentib. agnoscunt, illis vero dieb. pasci a Deo, vel rore cęlesti, uel q̃busdã uermiculis sigulari Dei prouidentia subministratis. Nũc ergo sermonẽ conuerto ad te, o hõ, qui tibi videris oĩno desertus, nullaq; uia t. bi apparet, qua necessaria vitæ acqrere possis. Qui C
adest pullis coruorũ crocitãtib. nũ tibi d erit inuocanti eũ, & ei obsequẽti? Qui iumenta tua pascit, tibi deesse poterit. Spe Ps. 33.
ra ergo i dño, & fac bonitatẽ, & pasceris ĩ diuitijs eius. Inuoca Deũ tuũ, & adhibe aliq̃ diligentiã, q̃ commode potes, vt cibũ acqras, & Deus tibi præsto erit, qa certũ illud Ps. ẽ. nõ vidi iustũ derelictũ.

Sed iam uiduam, & illius fidem, ac misericordiam contemplemur. Petit ab ea Elias aquam, dein de panem, præcipitque, ut illum prius pascat, quã seipsam, ac filiũ, & illa obedit. Sed illud primum

A mum mirandum, quod Elias solum petit aquam, & bucellam panis, paucis profecto contentus est, cum multa non sufficiant peccatori. Quærelam istam in uniuerso mundo inuenies, quod nemo sit, q̃ satis sibi putet ea esse, quæ possidet, licet diues sit, sed quod plura possidet, & plurib. se indigere dicit. Nec vero quærela ista solum modo pauperum est, sed potius diuitum, ac principum. Et huius rei causa duplex est, prior, quod multa substantia a multis dissipatur uiuendo luxuriosè, ut dissipator filius fecisse legitur. Et huic occurret si moderate viuas, nec mundi vanitatem, sed Euangelii leges considerans. Quod vt vobis dominus significaret, præcepit in mensura gomor manna colligi, quod si quispiam amplius B colligeret, putrescebat. Non illam mensuram Deus proposuit, quia manna deficere posset, si nimium colligeretur, sed ut homines edoceret, in mensura ab eis temporalia accipienda. Sicut sartori tradis pannum, ut illum pro libito scindat, vestemque faciat, ita Christo trade diuitias tuas, ut illas pro arbitrio diuidat, & tunc in eius manibus panes posuisti, illeque, eos multiplicabit. Tunc uero in eius manibus tua tradis, cum ea in sumis iuxta leges ab eo præscriptas in Euangelio, permitte ergo Christo, ut tua scindat ac diuidat, ille tibi uestem integram conficiet, & satis tibi tua erunt. Secunda eiusdem quærelæ ratio est, q̃d tria sunt insaturabilia, infernus, os vuluę, & ignis qui nunquam dicit sufficit. Vt sapiens ait. In impio ignis immoderatę cupidita C tis ardet, nunquam ergo dicit sufficit. At Pr. 30. vero iustus ei igne non ardet, & ideo ait, habentes alimenta, & quib. tegamur, his contenti sumus. Hinc Psalites. Melius 1. Ti. 6 est modicum iusto, super diuitias peccatorum multas. Audi, quo cõtentus Elias sit bucella panis, et vase aquę, Paucis quidem natura contenta est, at uoluntas nullis. Hinc sapiens, Iustus comedit, & repelet animam suam, uenter autem im Ps. 36. piorum in saturabilis.

Sed viduæ huius mirabilem misericordiam inspiciamus. Tanta ipsius penuria erat, ut statim se, ac filium morituros dicit præ ægestate, nihilominus ex A pauca farina primum Eliæ panem conficit cum ignotus homo esset. Placet nimium Deo misericordia, & huius uiduę eleemosynam Augustinus, Ambrosius, Augu. & Hieronymus ualde commendant in Ambr. tractatibus, quos de uiduis scripsere. Et Hiero. Hieronymus de traductionibus hebraicis ait, viduam hanc matrem fuisse Ionæ Prophetæ.

Sicut uero eleemosyna Deo placet, ita crudelia hominum uiscera in pauperes displicent, huiusmodi plurium nobiliũ, ac diuitum sunt, qui iumentis necessaria abundanter p̃bẽt, & tapetib. parietes induunt, cum pauperis Christi nudos, ac famelicos uideãt, Dei uero in hos ira ostendit in Deut. cũ Ammonitas, & Moa De. 23. B bitas a templo excludit, dicens, Amonites, Moabites etiam post decimam generationem non intrabunt Ecclesiam Domini in æternum, quia noluerunt uobis occurrere cum pane, & aqua in uia, q̃n egressi estis de ægypto. Et quia conduxerunt contra te Balaam. Quibus uerbis nobis innuit, in æternum excludendos a cælesti regno eos, qui egenis non subueniunt. Audi dura verba Amos p̄phetæ Amo. 6. de hac re. Væ, qui opulenti estis in Sion, optimates, capita populorum ingredientes pompaticè domum Israel, qui separati estis in diem malum. Qui comeditis agnum de grege, & uitulos de medio arměti bibẽtes uinu in phialis, & optimo vnguẽto delibatis. Et nihil patiebant' super cõtritione Ioseph, i. non cõpassi sunt pauperib. ac miseris. Huiusmodi multi nunc sunt, qui laute epulantur, egenis ve C ro tribuũt nihil. Id ipsum diuiti epuloni accidisse Lucas ait, q̃deo sepultus in inferno est, quod laute comederet, p̃tiosis indueret, & Lazaro nõ subuenerit. Quia iudicium sine misericordia ei, qui nõ facit misericordia, ut Iacobus ait, ne uero putes soli diuiti durum accidisse iudicium. Addit Christus dominus sic erit homini, qui non fuerit in Deum diues. Quidam enim diuites sunt mundo, non Deo, mundo eiusque uanitati largam ponunt immensã, Deo, & eius operibus nullam. De quibus Esaias ait. Qui poni-

A tis fortunę mensam, & libatis super eam
Simachus uertit, qui ponitis fortunę mē
sam, & libatis absq. me super eam. Qui-
Hiero. bus verbis, ait Hier. docetur, non Deo,
sed dæmoni id fieri. Ita oīno plurib. nūc
accidit, q diuites sunt in mundo, & eius
Ex. 32 vanitatib. eiiq. amplam proponunt men
sam, cum Deo, & eius pauperibus nihil
dent. Vt deterreret Aaron populū Israel
a uitulorū cultu, petiit ab ijs inaures, pu
tauit.n difficile eis futurum illas dare, at
que adeo uitulos ab eis hac cā non exigē
Augu. dos. Ita Aug. super Ge.q. 141. Nihilomi-
nus tñ illa omnia libenter dederunt, cū
Ecc. 11 Deo tuo nihil offerent. Quos imitantur,
qui luxuriæ, ludo & uanitati uniuersam
substantiam præstant, cum Deo in pau-
peribus nihil elargitantur. Sed si ab im-
B misericordib. quæras, qua de causa elee-
mosynas non præstent, certe dicent, ea
perditā credere, quæ pauperib. tribuūt.
Hoc autem, omnino falsū est. Audi Sa-
pientem. Mitte panem tuum super tran-
seuntes aquas, quia post tempora multa
inuenies illum. Quæ verba Hiero. ibi de
Hiero. eleemosyna explicat. Sicut.n. qui semi-
nat in terra irrigua, non perditum semē
credit, sed multiplicandum in messe ex-
pectat, ita qui eleemosynam tribuit, non
aliud facit, quam seminare, multiplicat
ergo panem suum, non amittit, & post
multa tempora in iudicio, multiplicatū
reperiet. Misericors ergo multiplicat di-
uinas suas, sibiq. seruat, ut eis in æternū
fruatur in cælo, qua in re melius sibi pro
C uidet, quā is, qui eas in morte relinquet.
Nam cum interierit, non sumet omnia,
neque descendet cum eo gloria eius, ut
Ps. 48. Psaltes ait, & ideo de diuitibus huius se-
li dicere solemus in morte, ille reliquit
tot nummos, tot prædia, vere reliquit, &
ab eo mors abstulit, at misericors non re
linquit, sed secum defert omnia. Et ideo
Mat. 6 Christus monet. Nolite thesaurizare uo
bis thesauros in terra, ubi ærugo, & ti-
nea demolitur, ubi fures effodiunt, & fu
rantur. Thesaurizate autem uobis the-
sauros in cælo, ubi neque ærugo, neque
tinea demolitur, ubi fures non effodiūt,
Lu. 18. nec furātur. Et alteri diuiti ait. Omnia,
quæcunque habes, vende, & da pauperi-

bus, & habebis thesaurum in cęlo. O ho- A
mo ubi thesaurizas? Si in terra, an non
nosti furi te thesaurizare? Vnus fur est,
mors, scilicet, quem effugere non pote-
ris, qui te omnibus exspoliabit bonis.
Sed ais, hæredibus relinquo diuitias, be
ne, sed tibi, quid seruas? An nō tu ibi hæ
res eris? An nō tibi aliqua seruabis? Au- Ecc. 17
di, quid eleemosyna sit, ait Sapiens. Elee
mosyna viri quasi saeculum cum ipso.
Quasi dicat, secum in sacculo defert vir,
quicquid dedit pauperi, pauper sacculus
est, quo in cœlum diuitiæ feruntur. No-
li ergo ô homo, perditam putare pecu-
niam, quam pauperi tribuis, imo illa tibi
seruata est, illam uero deperditam arbi-
trare, q̄ mundo, ac eius uanitati dedisti. Simile
Si.n. aqua rigas fructiferā arborem, nō
aquam perditam credis, quia uberes ex- B
pectas fructus, illum uero aquā perditā
dicere potes, qua rigas lignum aridū, in
quo aqua nihil proficit. Ita oīno substan
tia pauperib. erogata amissa nō est, colli-
ges.n. tibi æternum fructum ex arbore,
colliges non poma, sed regna cū audies. Ma. 25
Percipite regnum, quod uobis paratum est
ab origine mundi, quia esuriui, & dedi-
stis mihi manducare. Ea autem perdita
sunt, quæ mundo tribuisti, ex quib. fru-
ctum nullum colliges. Sed dices forsan,
negare non possum hunc eleemosynæ
fructum, sed in longum hic differtur, in
alteram.s. uitam, unde Sapiēs dixit, post
multa tpa inuenies illum, si nunc fructū
perciperem, libēter seminarem. At elee- C
mosynam præstans similis ei est, qui pal Ecc. 14
mā plantat, cuius fructum nō māducat,
quia post multos annos fructum fert. Sa
ne si Deo fideles essemus, satis nobis esse
debebat, ut misericordes essemus, quod
hoc ei ualde placet, licet nullus alius fru
ctus colligeretur. Si gratissima Deo eleemo
syna est, an nō id satis tibi esse debet, vt
illā pstat? Sed ultra hoc promittitur tibi ge
neratio ęterna, infinita, ac immensa, nec
plurimum expectandū, cito enim aderit
mors. Sed si adeo terrenis deditus, ut fru
ctum uelis in præsenti sæculo, nec hoc
eleemosyna deerit. Recte dominus per
Hieremiam conquæritur. Nunquid terra Hie. 2.
ego sum sterilis, aut serotina, quare ergo
dixit

A dixit populus meus recessimus? Non esse sterilem, iam ostendimus, sed causabaris, quod serotina esset terra Deus, quia in futurum seruat nobis fructũ sed audi, quod serotina non sit, quia & hic fructum tribuit. Recte eleemosyna confertur oliuæ, quę uiridis semper est hyeme, & ęstate, quia eleemosyna non solum in alio sæculo viret, & fructum dat, sed et in hoc. An non id in uidua ista, quæ pauit Eliam, ui...? Parum panis dedit, & hydræ farina non defecit. Date, ait dñs, & dabitur vobis. Audi, Sapientem. Honora Dominum de tua substantia, & de primitijs omnium frugum tuarum da pauperibus, & implebuntur horrea tua saturitate, & uino torcularia tua redundabunt. Misericordi ergo, non in alio sę culo solum, sed & in hoc pro mittitur misericordia. Recte ergo ad viduam misericordem diuertit Elias, vt ei miam præstet, quæ. n. in tanta penuria eleemosynam tribuit, cui dubium esse potest, largam eam præstitisse, cũ abundauit? Ab ea ergo miam discamus, ut ad nos Elias diuertat, & Dominus etiam Eliæ. Paulus ait. Hospitalitatem nolite obliuisci, p hanc. n. placuerunt quidam Angelis hospitio receptis. Sed huic addi pōt, ad eo quosdam Deo placuisse hospitalitate peregrinorum, ut Dominum etiam Angelorum hospitio reciperent, vt de diuo Greg. & alijs sāctis memoriæ pditū est.

Simile

Mat. 6.
Prou. 3

B

Hebr. 13.

Sed restat, vt quia vidua miam didicimus, a Naamā aliquid discamus. Erat ille princeps militiæ, & per illum dederat dñs salutem Syriæ. Vel ut ait Aug. ser. 207. de tēpore, quia multa bella fęliciter cōfecerat. Vel vt ait Lyra ex Rabbi Salomone, quia sagittauerat Achab, & sic liberauerat Syriā a tributo, quod reddebat pro confederatione cum Benadab, ut dicitur 3. Reg. c. 20.

4. Re. 5
Aug.
Lyra.

C

3. Reg. 20.

Audiuit Naaman uocem puellæ dicē tis, utinam fuisset dominus meus apud prophetam, qui est in Samaria, profecto curasset eum a lepra, quā habet. Audiamus, & nos leprosi vocem conscientiæ nostræ dicentis. Vade ad confessarium, pęnitentiam age, vt a lepra liber sis. Captiua puella illa erat, & captiua consciē-

tia peccatoris est, quia veritatem Dei in iustitia detinet, vt Paulus ait, sed clamat, ac vociferatur, ostenditq; prauum hominis statum. Venit Naaman, & consiliũ derrectans Elisei recedebat, sed meliori consilio ductus, obediuit prophetæ, & liberatus est a lepra. Multi profecto lepro si nunc sunt, qui curari uolunt, sicut Naaman, & ad sacerdotem ueniunt, qui eis remedia præbet, quibus peccatum omnino superent, & illi cum bene cęperint in medio cursu consistunt, nec victoriā plenam assequuntur. Qui similes sunt Israeli, qui processit in bellum contra Regem Moab, & eo deuicto, ac in ciuitate incluso, cum eum capere debuisset, recedit, & ab expugnatione cessauit, & relictus est eis hostis, sicut prius. In pugnā cum dęmone descendisti, per pniam, superasti illum, noli arma spiritualia deponere, donec perfectam assequaris victoriam. Superant aliqui carnem suam, & eam ligant, sed cito eius vincula tollunt, & iterum regnat, ac præualet aduersus spiritum. Irascitur Deus in Regem Israel, quia deuicto Benadab, ac capto, ei pepercit, & ideo ait, erit anima tua pro anima illius. Si inimicorum victoriam obtinuisti, cur eos non persequeris vsq; ad internecionem? Recte dixit Cęsar a Pompeio superatus apud Dirrachium, si Pompeius nosset sicut vincere, sic victoriam sequi, perditi essemus omnino, quia id non fecit Pompeius, postea superatur est. Cum tres sagittas misisset Ioas aduersus Syriam, steut, nec plures misit, iratusq; est uir Dei Elisæus contra eũ & ait. Si percussisses quinquies, aut sexies, aut septies, percussisses Syriam vsque ad consummationem. Id ipsum nūc dicimus eis, qui uiam uirtut: ingressi facile ab ea recedunt, & cum incępissent inimicos percutere, eos uiuos dereliquerūt & ab eis postea occisi sunt. Cura ergo pfectam consequi victoriam, sicut ille, qui ait. Persequar inimicos meos, & cōprehendam illos, & non conuertar, donec deficiant. Qui enim superato inimico eum non iugulat, iterum cum eo pugnabit, & forsan superabitur. Ideo Saul maledicit uirum, qui comederit, donec hostes

A
Ro. 1.

4. Re. 3

B

3. Reg. 20.

4. Reg. 13.

C

Ps. 17.

1. Reg. 14.

A hostes penitus deleantur. Noli ergo cito arma deponere, sed cura oīno subiugare tibi dęmones,& affectus tuos,ut omnino a te elimines dæmonem, & de regno tuo dicantur, quod de Salomonis regno dicitur,non erat occursus malus, neque Sathan. Fęlix omnino regnum,d
3.Re.5 quo hoc dici potuit,si enim Sathan non est,nec occursus malus erit, fęlix anima quæ Sathanam a se expulit,nulla.n.nocebit aduersitas,si nulla dominetur iniquitas. Discamus ergo a Naaman obedire ꝓphetæ,& ab eo monita salutis accipere,& illa o opera præstare, vt perfectam salutem consequamur. Interroga uit etiam Naaman Prophetam de offi-
B cio in Dominum cum eum sustentaret in tēplo idoli,ꝙ ei concessit Eliseus, qa dñm sustentare poterat intra templum idoli,sicut extra illud. Ita ergo tu interoga confessarium de omni dubio,ac periculo vt eius consilio recte ducaris.

Sed attēdenda est Nazarenorum malitia,quo processerit, uoluerunt enim hi
Chrys. auditis Christū ꝑcipitare,Chrys.Hom.
Beda. 49.& Beda hic expendunt non adeo irreuerenter tractatum Christum ab Herode,& demone in simili causa. Herodes miraculum uidere uoluit, nec Christus præstitit,nec tamen eum præcipitauit, Dæmon miracula petit, vt panem conuerteret in lapides, nec id fecit, non tamen tentauit Christum præcipitare, sed ei solum præcipitium suasit. Nazarei verò,quia miracula eis non exhibebat,eū præcipitare conantur. Quo in facto duo attendenda sunt. Primum ꝙ cū
C veritas adeo potens sit,ac præualeat, ut
3. Esd. est apud Esdram homo sui amātissimꝰ,
3. & cupiditatibus deditus illā auersatur,
3.Reg. & sustinere non potest. Hinc Achab ait.
21. Ego odi Micheam, quia non prophetat mihi bonum,sed malum,i.nō mihi grata dicit,sed aspera. Hinc Esaias, Qui di-
Esa.30 cunt uidentibus, nolite videre, & aspicientibus, nolite aspicere nobis ea, quæ recta sunt,loquimini nobis placentia,videte nobis errores Mirum profecto, qd aiunt. Nolite aspicere nobis, quæ recta
1.Ti.4. sunt,si enim recta sunt,quomodo ea detractatus? Sane,quia nō placent,quia appetitui non consonant. De his etiam A
Paulus manifeste ait, quod nostra hac tempestate impletum videmus. Erit tempus cum sanam doctrinam non sustinebunt, sed ad sua desideria coaceruabunt sibi magistros prurientes auribus, & a veritate quidem auditum auertent, ad fabulas autem conuertentur. An non manifesta fabula Lutheri hæresis? Sed ad illam conuersi multi sunt, quia appetitui consona docet. An non manifesta fabula erat idolorum cultus? Sed ea colebat Israel derelicto Deo vero,quia Deus frenari appetitus præcipiebat,idola vero non sic.

Secundum in hoc Nazarenorum facto attendendum est,velle eos a se Christum abijcere tanquam inutilem pro- B
phetam,qua miracula eis vtilia,non pręstat. Quibus illi similis sunt,quibus Deꝰ sterilis apparet, quia eis continuo bona temporalia non præstat. Si sciret homo in confessione non solum peccata remitti,sed corporis salutem pręstari, quis nō confiteretur? Si sciret cum vita honesta non solum gratiam consequendam, sed diuitias multas,quia eam non amplecteretur,at nunc quia tēporalia emolumenta cum virtute coniuncta non apparent, sterilem virtutem esse credimus,& Deum inutilem quia multas statim diuitias non tribuit, & ideo eum a mente sua repellit stultus. Non ergo sterilis Deus est,qui ęterna bona tribuit,& temporalia,quę nobis conueniunt, si in ipso fidem habeamus,viduam,ac Naaman imitemur, non Nazarenos,qui tanta incredulitate erant, ut eam Christus mira tus sit, &c. C

A

Feria III. post Domin. III. Quadrage.

The. Si peccauerit in te frater tuus, uade, & corripe eum inter te, & ipsum solum. Si te audierit lucratus eris fratrẽ tuum, &c. Matt. 18.

TRia præcipua in hoc Euangelio nobis proponũtur. Primum, fraterna correctio. Secundum potestas clauium. Tertium, orationum nostrarum exauditio, præcipue si a plurib. fundatur. De primo ait dominus. (Si peccauerit in te frater tuus.) Chrys. Aug. & Hiero. in hunc locum sic intelligunt uerba ista. Si contra te peccat frater, si tẽ corripe illum. Alii autem doctores sic accipiunt. Si peccauerit in te frater, i. coram te, te præsente. Quia non solum teneor corrigere eum, qui in me peccat, sed omnem, quem sciã peccare, cui mea correctio prodesse poterit. Certum quidem est, debere a nobis corrigi proximum, etiam si in alium, & nos in nos peccat. Sed Christus dixit, si peccauerit contra te, ut ex patribus diximus, quia illud manifestius est, & in præceptis manifestiora exprimi solent, subintelliguntur autem similia, in quib. eadem est ratio. Vt autem de correctione fraterna aliquid dicamus sciendum est, quod tempore Pelagii, qui dixit, solo libero arbitrio nostram constare salutẽ, fuit error aliorum, qui ut fugerent Carybdim inciderunt in Scylam, dixerunt que quod cum surgere a peccato sit opus diuinæ gratiæ, superfluã erat omnis correctio, solumq. Deum orandum vt corrigeret peccatorem. Probabant illud ex eo, considera opera Dei, quia nemo potest corrigere, quem ipse despexerit. Sed est Catholica sentẽtia correctionem fraternam esse opus vtilissimum, & maxime misericordiæ. Ista fuit sententia Ethnicorum. Vnde Plato lib. 10. de legibus prope finem legem statuit, quod cum, quis propter peccata in Deum admissa, ut blasphemiam, fuerit carceri mancipatus, adducantur homines probi, qui illũ exhortantes, in modestiam, & saniorem mentem deducant, Aristote. etiam nono Ethicorum capite 3. ait. Non est facile soluenda amicitia, etiam si alter amicorum peccet, nisi fiat incorrigibilis, sed magis (inquit) in his ferendum est amico auxilium, quam in pecuniis, quanto præstabiliores sunt mores, quam pecuniæ, & amicitiæ propinquiores. Et diuina scriptura patet hæc ueritas, Sapiens ait.

Chry. Augu. Hiero. — B — C — Eccl. 7 — Plato. — A Aristo.

Corripe amicum, corripe proximum, ne forte dicat, non intellexi, aut si intelligit, ne iterum cadat.

Et hodie in Euangelio id Christus docet. Ecc. 19

Et ratio naturalis id manifeste ostenditur, quia cum homo sit liber arbitrio, est uertibilis in utranque partem, vnde corrigi debet. Contra errorem hæreticorum scripsit singulariter Augustinus librum in septimo tomo, cui titulus est, de correctione, & gratia. Et ad argumentũ hæreticorum respondet Aug. quod licet sine gratia non sit correctio morum, illa tamen præsto est. Nec ergo gratia tollit correctionem, nec correcto negat grãm. B Augu.

Quam uero sit necessaria correctio, ostendit Gre. tertia parte pastoralis curæ admonitione 26. dicens. Si indigentibus proximis pecunias, aut frumentum absconderes piaculum est, quomodo cerno abscõdis peccanti fratri correctionẽ? Hinc Sapiens. Sapientia abscondita, & thesaurus, quæ utilitas in utrisq.? Si populus fame periret, & tu frumenta seruares, author profecto existeres mortis eorum, quomodo ergo doctrinæ seruabis panem? Hinc Sapiens. Greg. Ecc. 20

Qui abscondit frumenta, maledicetur in populis. Chirurgus nõ amputans mẽbrum, quando necesse est, peccatum fraternæ mortis committit, quomodo tu cognoscens vlcera mentium, non ea curas sectione uerborum? Ideo Hieremias ait. C Ier. 48

Maledictus, qui prohibet gladium suũ a sanguine, i. qui prohibet uerbum prędicationis a carnalis uitæ interfectione, de quo gladio dr̃. Gladius meus deuorabit carnes. Qui timore id non agit, audiat terribiliora, ut timore discat timorẽ expelle. Audi, quod Mat. 25. Qui talẽtum noluit Ma. 25

A noluit exercere, cum Inia illud perditiones amisit. Audi, quod Pau. se dicit a sanguine mũdũ, qa vitiis corrigendis nõ peperAct. 20 cit Contestor uos hodierna die, qa mũdus sum a sanguine oĩum vestrũ, non. n. subterfugi, quominus annunciarem oẽ cõsilium Dei uobis. Audi uocẽ angelicã Ap. 22. Io. admonetur, qui audit, dicat, ueni. i. q intus uocat a Deo, alios trahat, ne clau-Esa. 5. sas fores ẽt uocatus inueniat, si uocanti vacuus appropinquat. Audi quod Es. qui ta cuit, illustratus clamat. Væ mihi, quia ta-Pro. 11 cui. Audi, quod promittit Deus multiplicare data ei, qui distribuit ait. n. Sapiens, Aĩa, q benedicit, impinguabit, & qui inebriat, ipse quoq. inebriatur. Et hoc ppo-Psa. 39 nit Dauid Deo. Ecce labia mea nõ prohibebo, dñe tu scisti, iustitiam tuam nõ abscondi in corde meo, ueritatem tuam, & B salutare tuũ dixi. Et ad spõsam dr. Quæ Can. 8 habitas in hortis, amici auscultant, fac me audire uocem tuã. Et Moyses illos dicit Dei esse, qui gladios ad ulciscendum Ex. 32 sumunt. Si quis est dñi, iungatur mecũ. Ponat vir gladium super femur suũ. Ite, & redite de porta usq; ad portam, & occidat unusq; q. fratrem suum. Gladiũ super femur ponere, est prædicationis studiũ uoluptatib. carnis anteferre. De porta usq. ad portã discurrere, est a uitio in uitium, per quod ad mentem mors ingreditur, increpando discurrere. Nec ulli hoc parcendus est, nec fratri. Si ergo Dei esse dicit, qui hoc facit, Dei non est, q negli-Greg. git. Hucusq. Gre. Sed ut huius correctionis necessitas magis pateat, attendendus est miser hoĩs status, dũ est in pctõ. Quẽ Augu. expendit pclare Aug. serm. 10. de verbis C dñi. Exponens uerba Euangelii hodierni. (Lucratus eris fratrem tuum.) Quid est, lucratus est te, nisi qa perieras, si non lucraretur te? Nam si non perieras, qũo te lucratus est? Hõ ergo per pcm̃ petit oĩno. Vulgo dici solet, hunc hominem perditum fuisse eo, uel eo negotio, quia diuitias amisit. Similiter dici solet, alium hominem perditum fuisse hoc, uel illo excessu, quia corporis salutem amisit. Sed dicta ista tanquã vulgi uera nõ sunt, nõ. n. dici debet, hominem perdi, quia salutem, aut diuitias amiserit. Sed cum so-

lum perditum nuncupare potes, qui A peccatum admisit, ille uere, & absolute se perdidit. Qui. n. d uitias, aut salutem amisit, nõ se amisit, sed illa, quę diximus. Ier. 50. Qui autem peccat, seipsum perdit, & a-Lu. 15. mittit, non sua tantum, sed & seipsum. Hinc propheta ait. Grex perditus factus est populus meus. Et pr ait. Frater tuus minor perierat, & inuentus est, & nunc Christus ait. Lucratus eris fratrem tuũ. Perierat ergo. Sed ut hoc manifestũ fiat notandum est. Peccatum a sanctis, & a philosophis ẽt dictum fuisse ægritudinẽ mentis. Sicut contra, virtus est bona cõsistẽtia, & salus animi. Hinc ps. Qui pro Ps. 102 pitiatur oĩbus iniquitatibus tuis, qui sanat omnes infirmitates tuas, q redimit de interitu uitam tuam. Et Sapiẽs de a-Eccl. 5 uaritia loquẽs, ait. Est alia infirmitas pessima, quam uidi sub sole, diuitiæ conser-B uatæ in malum dñi sui, pereunt enim in afflictione pessima. Et iõ de malis pastorib. Eze. ait, quod infirmum fuit nõ con-Ez. 34. solastis, quod ægrotum, non sanasti, quod confractum erat, non alligastis. Et ratio huius metaphoræ est, quia sicut in corpore debita dispositio, & conueniens sm̃ naturam dicitur sanitas. Aegritudo uero est dispositio contraria, & disconueniens naturæ, ita cum uirtus sit secundũ rationem, & naturam hominis, peccatũ uero sit contra eius naturam, uirtus appellatur sanitas, & peccatum ægritudo. Ostendit hæc D. Thom. 1. 2. q. 71. art. 1. D. Th. Vitium rei dicitur ex eo, quod non est disposita sm̃ naturam, unde, & de hoc unaquæq. res uituperatur. A uitio autẽ nomen uituperationis acceptum est, C ut dicit Aug. 3. de libero arbitrio. Natu-Augu. ra autem cuiusq. rei potissimum est forma, secundum quam speciem sortitur. Homo uero in specie constituitur per animam rationalem, & ideo id, quod est contra ordinem rationis, proprie est contra naturam hõminis inquãtum homo, quod secundum rationem est, hominis bonum est malum hominis est, præter rationem esse, ut Diony. dicit 4. c. de di-Dion. uinis nominibus. Ideo uirtus est secundum naturam hominis, uitium contra. Hæc Th. Ex quibus sequitur summum hominis

A hominis malum, quod eum destruit, ac perdit esse peccatum, etiam lumine naturali id ostendēte. In alijs.n. malis nō priuatur homo bono rationis nisi in peccato, omnē autem aliud bonum minus est bono rationis. Et per alia mala non male habet homo, inquantum homo, sed in quantum animal, per peccatum autē male habet homo, inquantum homo. Et iō etiam lumine naturæ fugiēdum est peccatum super omnia mala, tanquam maximum hominis malum. Sed si lumine naturæ hōc agnoscimus, cum fidei lumē ostendat alia peccati mala grauissima, quo pacto inferi potest, ut fidelis adeo facile peccata admittat, ut uitet alia mala minima? Si apponis manum ictui, ne lædatur caput, quomodo non apponis B corpus, ne lædatur anima? Cum occurreret Esau Iacob, & eum timeret. Iacob, posuit utranque ancillam, & liberos earū in principio, Liam autē, & filios eius in Ge. 33. secundo loco, Raphael autem, & Ioseph nouissimo loco. Verè anima Rachel est, quæ ultimo, ac tutiori loco statui debet. Quid ad hæc illi dicent, qui ne paruam pecuniam amittant, animæ iacturam faciunt. Sed his, quæ diximus, plura addit fides. Et quibus illud præcipuum est, qd peccatum Deus summè odit, ac execratur, tanquam sibi maximè aduersum, qa ipsius offensa est. Et ideo infinito odio illud prosequitur. Sicut manifeste ostēdit, quando tanto odio sunt Deo impius, & impietas eius, ut creaturas a se maxime dilectas in æternum puniat propter peccatum. Sed illud odium præcipue osten-C dit, cum ut peccatum deleret, pater filiū morti tradidit, & filius libenter sanguinem, & uitam fudit, ut peccati regnum euerteret, illudque interimeret. Summū illud in hostem odium esset, quo fieret, vt uellet homo eum occidere se primum transuerberando, quia hostis post tergū est. Vetus homo noster crucifixus est cū Christo, & Christus crucifigi voluit, ut eum secum crucifigeret. Peccatum ergo, offensa Dei est, summum hominis malum, quo omnino homo perditur. Perdit animam suam, amittit diuinam gratiam, qua participat naturam diuinam, amittit dona Spiritus sancti, virtutes, A bona opera, ius in cælum, diuina protectio, lætitia conscientiæ, doletur homo de libro uitæ, efficitur seruus dæmonis, & peccati, cubileque draconum. Relinquitur homo miserrimus uere perditus. Quoniam animam omnino perdit. Qd si illam conuenienti daret pretio, non adeo mirum esset. Sed pro nihilo rem pretiosissimam amittit, cum uiderit, quāta Deus pro anima dederit. Augustinus Aug. ait. Postquam uidi, quanti me Deus fecerit, & quo in pretio me habuerit, numquam amplius uili pretio me tradidi. Sed quodnam est animæ pretium. Certe Deus non absolute, Deus enim maior B est anima, sed æstimatione. Sicut lapis pretiosus, & similia æstimari solent maxima æstimatione, & illud dicitur pretium earum rerum, licet non tantum in seipsis ualorem habeant.

Ex quibus duo colliguntur. Primam, quod homo peccator hæc attendens, deberet se ipsum corrigere, nec expectare corrigentem, ut a peccato exiret. Si.n. Iud. 17 nullo id exigente, cum se uidet homo in aliquo malo, ab eo emergere curat, cur non cum in peccato est, emergere curabit? Ablati sunt capilli de capite Sampsonis, & redactus est infirmus in manib. hostium, sed crescentibus capillis, eos occidit. Abstulit dæmon ab homine capillos cum cogitationes bonas, ac consideratio C nem eorum, quæ diximus, abstulit, & ablata hac cogitatione omnis fortitudo animi abscessit. Si eam recuperare uis, cogita ea, quæ diximus, ac recogita, & tunc fortitudinem pristinam recipies, ut ab inimicis libereris. Secundum, quod ex dictis colligitur, est, ad charitatem ptinere, ut proximum corrigamus, & eū a peccato liberemus. Si.n. charitas aliā pximorū mala leuare curat, cur nō maximum malum peccati tollere debet? August. ait, perditus erat homo in peccato, qa lucrari dr̄ cum ab eo reuocatur, cura ergo hominem perditum in mentem reducere. Verum Chrysostomus, & Hier. Chrys. Aug. etiam aliquid amplius ex eo uerbo lu-Hiero. cratus eris fratrē tuum, colligunt nimitum fratris salutem a nobis quęrendam tan-

tanquam proprium bonum,& illius per ditionem uelut proprium damnum esse habendum. Si enim fratrem pęnitentem lucrari dicimur, ergo,& peccantem perdidimus. Hinc ergo ostenditur, quāta debeat inter christianos esse animorum cōmunio, cum alterius dāna, & bona nīa putare dēamus. Si ergo errantē in uiam reuocas, si ęgrotum curas, si pauperi eleemosynam tribuis, si mæstum cōsolaris, si deniq. amicū mones, vt relinquat negotiationem, in qua nosti diuitias vniuersas pdēdas. Multo magis peccatorē corripere dēs, vt a pctō recedat, qa hæc oīa ei
B præstitisti, si id egeris, infirmum.n.curasti, imo mortuum ad vitam reuocasti, errantem in uiā reduxisti, pauperi, ac misero subuenisti. Deniq; ut Iac. ait. Fratres mei, si qs ex vobis errauerit a ueritate, & conuerterit, quis eum, scire dēt, qm̄ q conuertere fecerit peccatorem ab errore viæ suæ, saluabit animam eius a morte, & operit multitudinem peccatorem. Et Iudas in sua canonica, de correctione peccatorem agēs, ait. illos saltē de igne rapientes. Aptissima certe similitudine ostendit, qua animi contentione, qua festinatione curandum a nobis est, ut peccatorem a peccato liberemus. Sicut enim puer in ignem incidit, nulla facta mora curris, vt eum eripias, ne pereat, q in peccatum lapus est, in ignē, decidit, iā ignis inferni cępit eum deuorare, unum in inferno pedem posuit, accede ergo cito, ut
C eum salues. Qui autem peccatorem correxerit, multa simu bona peraget. Primum.n.rem Deo gratissimam exhibet. Cum.n. ille descendit de cælo, vt ouem errantem quæreret, ad caulamq; reduceret, qui ei in hoc opere famulatur, gratissimum opus perficit. Tanti ille duxit animam, vt sanguinem pro ea fuderit, & vita data emerit, qui ergo ei obtulerit hanc margaritam, quam in tanto habuit pretio, an nō gratissimū munus offert? Quod liberalissimo regi margaritam dono des, cuius pretium sit ciuitas magna, quid non ab eo recepturum te speras? Quid ergo non recipies a Deo cum ei animam obtuleris, cuius pretium, ut supe rius dixit, non ciuitas, sed Deus est; Dein de peccatori maximum bonum confers A efficeris.n.quodammō saluator illius eripiens eum de potestate tenebrarum. Qđ si liberatoribus vrbium, ac regnorum tantus est honos delatus, & tot eis exhibitæ sunt gratiarum actiones, ut in Iudith, Dauid, & similibus patet. Quas obsecro gratias tibi anima refert in æternū in cælis, cum tua admonitione factum vi derit, ut a morte æterna liberaretur. Correctio autem ista debet fieri in spiritu lenitatis, quia a charitate, ac misericordia procedere debet. Vnde Isidorus lib. 3. de summo bono ait. Qui delinquentem superbo, vel odioso animo corripit, non emendat, sed percutit, quicquid.n. proteruo, vel indignans animus protulerit, obiurgantis furor est, non dilectio corrigentis. Hac de causa ait. Virgam uigilātem B
ego uideo, Sed vt quid virga uigilans, & oculos habens. Certe ne ictum cæci percutiat, quod vulgo dicitur, darpalo de ciego. Iratus est Deus in Moysen, & adeo iratus, ut pp illud peccatum noluerit eum intrare in terram promissam. Sed quid Moyses fecit? Certe dixit illi dn̄s. Loquimini ad petrā, & illa dabit vobis aquas. Solum pcepit Deus, ut loqueretur ad petram, ille uero dubitans percussit bis petram uirga, q uerbis agendum fuit virgæ percussione efficit, & iō iratus ei Deus est, sic.n. aliqui doctores pōt illud C
Moysi explicant. Similes aūt Moysi illi sunt, qui q verbis agere possent, uirga, et percussione faciunt. Charitate ergo, ac mīa ducti corrigere nos oportet. Sed & is, qui corrigitur, eadem charitate suscipere dēt correctionem. Sic Psa. corripiet iustus in mīa, & increpabit me, oleum autem peccatoris, non impinguet caput meum. Et sapiens. Melior est manifesta correctio, quam amor absconditus. Meliora sunt vulnera diligentis, quam fraudulenta oscula odientis. Quibus uerbis duo docemur. Primum, quod amici est, amicum corrigere, melius enim est amicū corrigere, quā amor abscōditus. Nec .n. amicus est, q dissimulat amici culpas, nec qui eis fauet. Multa certe pctā uitarētur, si nullus esset, qui ea fulciret, qui excusaret, qui app robaret. At amici nunc

ista

A ista faciunt, peccata excusat, aprobant, ac fulciunt. Diues cōmotus confirmatur ab inimicis, ait Sapiens. Locutus est sup be,& iustificauerūt illum. Et cū corrigere debuerint, iustificant eū. Aliqñ pcā excusant, quæ fulcire nequeunt. Si in honestus est amicus, dicunt, non mirum, iuuenis est. Si ludo diuitias, ac tps consumit, aiunt, non mirum ne alia deteriora faciat, ludendum. Si in inimicum irascit, aiunt, id uiri fortis animum decere. Si debitis onerantur, dicūt, nobiliū id esse. Si vanè, ac superfluè se induit, aiūt decere ornari eos, qui præcipui in republica sunt. Ecce fraudulenta oscula eorum, qui se amicos fingunt, cum non sint. Scdm, quod Sapiens docet superioribus uerbis est, cū, qui corripitur, debere potius diligere corripienté se, quam adulanté, ille

B enim eum vere diligit, qui bonū aiæ ipsius quærit. Cū quidā in Platonis amicū admissus ab eo interrogaret, qua in re ei magis placere possit. Respondit. Si admonueris me eorum, quæ male gessero, & de Alexandro fertur, quod ministrū a domo expulit, quia cū duodecī annis ei ministrauerit, nulli⁹ rei eū admonuerit.

Cū aūt correctio ordinetur in correcti bonum, & emendationé, corrigi fraternaliter nullus debet, cū spes huius nō

Eccl. 1 est. Cum aūt hæc spes est, debemus corri

Chrys. gere, quia ut Sapiens ait. Vnicuique mādauit Deus de proximo suo, Chrysosto. Hom. 1. ad populum Antiochenum multa de hac re, & ad hoc expedit illud Exo

Exo. 3. di. Si uideris asinum proximi tui iacenté subonere, non pertransibis, sed subleuabis cum illo. Quanto potius tenet homo hominem erigere, q cecidit. Et si in tpalibus subuenire tenemur, potius in spālibus.

C Sed pastores prælati, iudices stricti⁹ ad hoc tenent. Vn Greg. in c. quāuis de regulis iuris ait. Nō pōt esse pastoris excusatio, si lupus oues comedat, & pastor nesciat. Et ió tenet platus ēt inquirere, quia speculator domus dñi est, ut ait August. 1. de ciuitate c. 9. Vbi adducit illud Ezech. speculatorem dedi te.

De secūdo, quod initio diximus tradi in hoc Euangelio, cōfessione scilicet, ait dñs. (Quæcunq; solueritis in terra erūt soluta, & in cælo.) Cum pcm̄ adeo graue

A piaculū sit, ut diximus, nec plura pcā corrigi possint ab hominibus, quia occulta sunt, voluit in cōfessione oïa manifestari, ut đ eis hō admoneret. Quia uerò tremēdū esset ad Dei thronū accedere maximis sceleribus inquinatum hominem, ió pr̄ filio suo homini ꝑ nobis facto hāc delegauit cām, & oē iudiciū dedit filio, ut ad eū fiducialius accedamus, qui caro ē de carne nr̄a, & os ex ossibus. Sed qa hō iste simul Deus est, ac fons puritatis, & eius conspectum erubescere possemus, aliā adiecit miam, dū iudices huius causæ sacerdotes fecit, qui similes sunt alijs hominibus, & ipsi pctōres qui admirari non possent aliorū pcā. cū ipsi similia perpetrauerint. Et ió Petro claues cōmisit,

B q cū negauit, vt cū ad eum accederet, q Christum negasset, eique confiteretur diceret intra se, & ego negaui illum, Ita. n. sacerdotib. accidit, cū hō eis confitet, dicūt. n. intra se, & ego similia perpetraui.

Sed cura, optimus tibi cōfessarius sit, qui virtute, ac doctrina polleat. Qui. n. sibi nequā est, cui bonus erit? Qui aiam suam negligit, quo pacto curabit tuam? Qūo Medeæ filios cōmendabis tuos cū scias ipsā proprios filios descripsisse, ac

Eccl. 4 comedisse? Hinc Sapiens, Non cōfundaris confiteri pctā tua, & ne subijcias te omni homini ꝑ peccato. Quo loco Græ

Iansē. ca habēt, ut adnotat Iansenius, ne subijcias te homini stulto, etenim, qui nouit adhibere remedium, peccatum confiteri

Orig. oportet. Hinc Origenes in ps. 37. ait sicut hi, qui habent intus inclusam escam indigestam, aut venenum stomacho grauiter imminés, si vomuerint, releuātur, ita illi, qui peccauerunt, si occultāt, & retinēt intra se peccatum intrinsecus vr-

C gentur, & quodammodo suffocantur ab humore peccati, si aūt se accusantes confiteantur, euomunt delicta. Tantummodo circunspice diligētius, cui debeas cōfiteri pcm̄ tuū, cui debeas causam languoris exponere, ut ita demū, si quid ille dixerit, siue quid consilij dederis, facias, & sequaris. Aliqua sunt homini ptiosa, ad quæ optimum quærit consiliarium. Hæc autem sunt, honor, vita substātia, an eū

his

A his non et, animã adnumerabis? Si ergo lis tibi est super oĩ substãtia, aut nobilitate, quem ad uocatum eligis non, ne peritissimum? Itasane, qm̃ illa magna tibi videntur. Sic et si grauissima ægritudine vrgeris, an non peritissimum medicum aduocas, licet diuitias multas insumas, licet aliunde eum euocari oporteat? Cur ergo ad aĩæ tuæ medelam non optimũ confessariũ uocabis.) An pluris ducis salutẽ corporis, quã mẽtis? Inter Deo grauissimas minas illa est, quã Es. proponit. Auferã cõsiliariũ de medio eius. Vbi litera alia hẽt, optimum consilium. Recte Amb. Ad turbidum fontem accedis, ut aquã haurias? præcipue uero necessarius est optimus cõfessarius, q̃a plurima deesse solẽt pœnitentibus, q̃ bonus confessarius attendẽs adimplet, ac supplet. Teneris oĩa pcã confiteri, cordis, ac operis, teneris debitum examẽ pmittere, teneris dolere de Dei offensa, firmiter proponere correctionem uitæ, teneris uitam inchoare nouam, Plurima horum deficere solent, sine quibus aliqñ informis, aliqñ nulla efficitur confessio. Si optimum habes confessariũ, oĩa circunspicier̃, sin minus nõ curaberis. Nũc uero si hic cõfessarius peritus non te absoluit, alium quæris, qui id pstat. Quia. n. mali confessarij aliqui sunt, ab alijs dissentium. Aialia illa Ezechielis licet in se diuersa, sed candẽ tenebant viã: vbi erat impetus spiritus, illuc gradiebantur. Ita confessarij agere debẽt. Plures uero sacerdotes constituit Deus, ut facile remediũ peccati inuenias. Impleturq; illud ps. Benedicens coronæ anni benignitatis tuæ, & cãpi tui replebũtur vbertate, Nõ ibi tibi promittit frumẽtũ, aut uini copiã, sed grẽ, q̃ per sacra tribuit, & iõ plures ministros adhibet, quia eorum, quæ maxime necessaria erant, plura dedit, ut æris, aquæ, & terræ. Quia ergo plures peccatores erãt plures ded. t cõfessarios, sed tu tibi optimũ elige. Cõsiliarius sit tibi un⁹ de mille. Et corã eũ effunde sicut aq̃ cor tuum, non sicut oleũ, de quo aliquid manet, uasi adhærens, sed sicut aq̃, q̃ oĩno effunditur, cuius, nec odor, nec sapor manet in uase, ita relinquenda tibi peccata sunt, &c.

Esa. 3.
Ambr.
B
Ezec. 1
Psa. 64
C
Eccl. 6.

FERIA QVARTA POSTA
Dominicam Tertiam Quadragesimæ.

Thema. Populus hic labiis me honorat, cor autem eorum longe est a me Matth. 15. Esa. 20.

MAxima est inter Deum, ac dæmonem contencio super possessione hoĩs, quisque. n. sibi illum uendicare curat, & diuersis admodũ vijs pcediũt. Sed in hoc vno cõueniunt, quod quisque cor hominis usurpare desiderat, & nihil se habere putat, donec illud acquirat, & expugnet. Et quod Deus eò sagittas suas dirigat, manifeste ostendit ps. cum ait. Sagittæ tuæ acutæ (populi sub te cadent) in corda inimicorũ reg's, id est sagitas suas acutas in cor iaculatur inimicorum, ut eos expugnet, ac ad se trahat. Et hoc est, quod Deus ab homine petit. Vnde ait, Fili præbe mihi cor tuum. Simili ratione dæmon in cor hominis sagittas dirigit. Hinc Ioannes ait, Cum diabolus misisset in cor, ut traderet eum Iudas Nouit dæmon, nihil se habere in homine, si cor non possideat. Sicut. n. febris nõ est, donec noxius humor cor occupet, & venenum non occidit hominem, donec illius cor tangat. Ita nulla tẽtatio, aut suggestio dæmonis, hominem lædit, nisi cor expugnet. Ideo licet Paulus, & aliqui ex sanctis fœdissimas tentationes passi fuerint, læsi non sunt, nec coinquinati, quia cor eorum liberum fuit. Si ergo tu grauissimas, ac turpissimas tentationes pateris, nihil mali tibi est, si cordi tuo non placent. Quia illa sola coinquinat hominem, quæ a corde procedunt. Occupauerunt alienigenæ arcem Sion, ut sacra refert historia, & deinde vastabant Ierusalem. Ita cum dæmon cor occupat, uniuersum hominem inficit, ac perdit, Ideo Sapiens monet. Omni custodia serua cor tuum quia ab ipso uita procedit. Præclare ait, omni custodia, omni cura, omnia adhibita diligentia.

Si etiam Deus, cum cor hominis non habet nihil hominis se habere dicit, licet homo uniuersa sua ei tradiderit. Hic in Canti-

Psa. 44
B
Pro. 23
Ioã. 13
1. Mac. 1
63. & 4
C
Prou. 4
Cant. 8

A ticis ait. Si dederit homo omnem substã-
Can.8. tiam domus suæ pro dilectione, quasi ni
hilum despiciet eam. Et ideo in primo
mandato ait. Diliges dñm Deum tuum
ex toto corde tuo. Et hoc est, ꝙ ille postu
Ma.22 labat, cũ primogenitum sibi offerri pete-
Exo.13 bat. Et iõ nunc ait, populus hic labiis me
honorat, cor autem eorũ longe est a me,
& iõ nihil pstat, cũ labia tribuit, & cum
reliqua oĩa dederit, nisi.n. cor det, nihil
se dedisse putat. Si verò cor dedisti, q cqd
aliud dederis, multum est, licet duo sint
æra minuta. Sed ais. Ego cor Deo tradi-
di, quo pacto oĩ custodia nunc illud ser-
uabo, ne dæmon illud occupet. Deus qui
dem custodiam adhibet, tum suam, tum
Angelorum, quia cor iusti lectulus est Sa
lomonis, de quo scriptum est. En lectulũ
Nu. 2. Sal. 6o. fortes ambiunt ex fortissimis Is-
rael. Et vt hanc custodiam Dominus si
gnificaret, præcepit in medio castrorum
B tabernaculum suum esse. Nihilominus
homini curandum est, cor seruare suum
ne illud occupet dæmon. Sed quõ, ais, il-
lud seruabo? Certe si primu.n dæmonis
incursum, ictumque declinaueris. Qua-
tuor illius ictus sunt, suggestio, delecta-
tio, consensus, opus. Primũ est suggestiõ
& ea est colloquium illud dæmonis, qd
cum anima miscet, sicut cum Eũa, inde
procedit delectatio, consensus, ac opus.
Primum ergo impetum inimici repelle,
ille, minimus est repelli facile põt. Sume
Pharaonis consilium, qui inimicos occi-
dere uolens, paruulos necabat, & qa vnꝰ
euasit Moyses, perditus est. Hinc Ps. Bea
tus, qui tenebit, & allidet paruulos eius,
Ps.136 (Babylonis.s.) ad petram. Cum paruum
foramen in naui est, illud refice, ne aqua
obrutus pereas. Capite nobis vulpes par
uulas, quæ demoliuntur uineas. Hinc p-
C clare Sapiens. Quasi à facie colubri fuge
Can.2. peccatum. Sed parum dixisse uidetur sa-
piens, coluber.n. parum, aut nihil vene-
Ecc.21 ni hẽt, & a multis manu teneri solet, an
non melius diceret, quasi a facie reguli,
aut viperę fuge peccatum? Sanè plus di-
xit, cum ait, quasi a facie colubri, ut id in
telligas, audi Esaiam dicentem. Ne læte
Esa.14 ris Philistæa omnis tu, quoniam commi
nuta est uirga percussoris tui, de radice
enim colubri egredietur regulus, & se- A
men eius absorbens uolucrẽ. Quæ uer-
ba Propheta dixit pp regem, qui post
Achab surrexit, qui maiora intulit damna.
na. Sed ad spiritum verba ita trãslata si-
gnificant, fugiendum nobis esse a cogi-
tatione praua, quæ instar colubri est, nec
venenum habere vſ, quia inde procedit
regulus peccati. Cum ergo ait, quasi a fa Luc.
cie colubri fuge peccatum, perinde est,
ac si dicat, non solũ pc̃m fuge cõsumma
tum, verum, & initia illius, cogitationẽ
aspectum, & similia, ex quib. procedere
solet. Attende astutiam dæmonis, q̃ tu in
bonum inieris. Ille.n. vt bona uniuersa
aĩæ auferat, ẽt semen illorum auferre co B
natur, verbũ.s. Dei, sic.n. dñs ait. Deinde
venit diabolus, & tollit uerbũ de corde
eorũ, ne credentes salui fiant. Ita ergo tu
semen dæmonis tolle de corde tuo, cogi
tatio.n. mala semen est pc̃i, si hãc abstu-
leris, nihil mali in te orietᷣ, qa semẽ abstu Eph.
listi, vnde malũ oẽ pullulat. Hinc Paul.
Nolite locum dare diabolo, hoc uero fit,
cũ eius suggestioni resistis. Initio diabo-
lus ciniphus est, sed deinde in gigãtẽ mu
tatur, principiis obstat, tunc.n. cinìphem
facile superabis. Si uerò incuriose agas,
& cogitatio increuerit, & delectationẽ
pepererit, difficile superatur. Aut ergo re
sistẽdũ tibi pc̃õ est, aut nõ, si resistẽdũ,
initio id pstabis facillime, si non qd mise
rius, quã te pcipitẽ in infernũ dare? Ad C
petrã aũt paruuli Babylonis allidẽdi sũt,
quia vt Augus. de se memoriæ prodidit.
Cũ praua cogitatio cor ipsius pulsaret, Aug.
accedebat ad Chr̃m crucifixum, & inde
fugiebat omnis dæmonis uis, Xp̃s ergo
petra est, qua inimici caput alliditur, qa
vt muro cingitur cor, imo uero etiam, ut
antemurali, quia saluator ponetur in ea
murus, & ante murale, ut cor Deo sit Esa.2
subditum, nec illud dæmon expugnet.
Sed audiamus iam Xp̃m, oĩb. uiis curan
tẽ cor hominis mundare, ac expugnare.
Accedunt Pharisæi accusantes discipu-
los, ꝙ traditiones a maioribus acceptas
non seruent, cum ipsi legem Dei trãsgre
derentur, ut traditiones seruarent. Inter
legem, & Euangelium multa sunt diuer
sa, sed hoc unum nunc expẽdẽdũ est, ꝙ
lex

A ... plurima exteriora præcipiebat, innumeras ceremonias, & sacrificia, nec tanta de cordis puritate dixerat. At Euangelium pauca admodū exteriora, & multa de cordis munditia, præcepit. Et merito quia cor radix est oīum operum nostrorū, & fons, cor. n. est q̄ mouet pedes, ut ambulent, oculus, ut uideanr, manus, ut operentur, & iō si radix sancta, & rami sācti erūt, si fons purus, & riui puri erūt.
Hilar. Chrys. Inuenit Xp̄s in hoīum cordib. peruersa semina, radicesq; prauas, traditiones, s. humanas cōtrarias diuinis. Iō nūc ait. (Oīs plantatio, q̄ non plātauit pr̄ meus eradicabit. Quæ uerba Hilarius, & Chrys. de his traditionib. interpretant. Hortulan⁹
B cordis pr̄ meus est, & quas ille non plantauit, ego eradicaturus sum plantas. Sic . n. mihi dictum est. Ego constitui te super gentes, & regna, vt euellas, & dissipes, ædifices, & plantes, eradicauerant Phari-
Iere. 1. sæi Dei plantas, dum p̄cepta Dei uiolari docebant, plantauerant vero noxias, dū suas traditiones induxerant. Nunc Xp̄s has eradicare, illas plantare contendit. Sed ais, qui sunt hi errores, quos in cordibus nr̄i mundus plantat contrarios Dei legi? Certè lex Dei proponit paupertatē diuitiis, lachrymas risui, tribulationem gaudio. At si corda hoīum inspicias videbis, in eis plantatā æstimationē honoris, diuitiarum, vitæq. deliciosæ. Et cum ex
C corde procedant cogitationes, & opera, hinc prouenit, vt illa cogitemus, ac ma-
Mic. 2. gno studio q̄ramus. Hinc Mic. ait, Væ, q
Iere. 4. cogitatis inutile, & operamini malū in cubilib. vestris. Et Ier. enumeratis suppliciis ait. Cogitationes tuæ fecerunt hoc tibi. Laua a malitia cor tuum Ierusalē, ut salua fias. Vsq; quo morabuntur in te cogitationes noxiæ. Audi diuersa admodū q̄ dicit propheta, & scribæ, ac Pharisæi, hi dicunt, lauas manus, ille dicit laua cor tuum a malitia. Sed unde procedūt cogitationes istæ noxiæ? Sane a corde, i quo falsa rerum æstimatio insita est, magni . n. ducunt diuitias, honores, voluptates, & iō illa cogitāt, illa loquuntur. Et quia in nullo pretio virtus hr̄, iō de ea; nec cogitāt, nec loquuntur. Et hinc fit, ut inter fideles fit conuersatio, & inimicorū bis

. n. hō afficit, q̄ uidet laudari, ac plurimi A duci. Hinc Caro aiebat nobiles, ac senes Rom. in culpa esse, quod iuuenes uitijs essent dediti, q̄a ī mutuis colloqjs de uitijs agūt, de uoluptate, p̄tiosis vestib. alijsque vanis, nihil vero de cōtinētia, iustitia que seruāda, & inde p̄cedit, vt iuuenum corda his afficiant, q̄ audiūt. Id ipsū nūc accedit, ex quo. n. puer nascit, nihil audit nisi uanas hoīum traditiones, ac æstimationes falsas, & iō ea diligit, q̄ ei tāquam magna p̄ponunt. Et sic fit, q̄ nunc Xp̄s Luc. 6. ait. (Irritū fecistis mādatū Dei pp traditiones vestras.) Manifeste irritū fit Dei mādatū, cū ille ait, si quis te p̄cusserit in vnā maxillā p̄bē, & alteram, hō uero a Luc. 14 pueritia discit uindictā inimici, auditq; forte eū esse uirū, q uindictā exercet. Sic B ēt irrita facta est lux humilitatis, qua dr̄ sede in nouissimo loco, qm̄ plura audit a puero, q̄ ad ambitionē spectant sic irrita facta ē paupertatis lex, quia diuitias magnū quid esse audiunt hoīes. Et sic in reliquis. Hanc iniquitatem describit mire Ezec. enumeratis plurib. abominationi- Ezech. bus, ait. Videbis abominationes maiores. Ecce in ostio tēpli dn̄i inter vestibulū & altare quasi 25. uiri dorsa hn̄tes contra tēplū dn̄i, & facies ad orientem, & adorabant ad ortum solis, replentes terrā iniquitate, & ecce applicant ramū ad nares suas. Vltimā, ac summā omnium abominationū hāc esse dicit, qua hoīes post tergū tēplo relicto manib. suis ramū florū tenentes, ac odore illius fruentes, illū laudabāt, ut hoc exēplo docerent hoīes, a templo Dei discedere, & ad hortos, ac prata ire, ut flores colligerēt. Et sic replētā dixit terrā iniquitate hoc prauo tem- C plo. uidebis hūc hoīē, q cælestia bona nō laudat, sed suas iactat diuitias, uel alterī⁹ magnificat opes, illum vero laudantem vanos vestimentorū cultus. Illū equos, ac phaleras, q̄sq; ramū florum tenet. Et hoc facto, repleuerūt terrā iniq̄tate, q̄a inualuit, traditio hæc humana in cordibus hoīum, & p̄ctm̄ turpe nō reputat, sed aliq̄n honore dignū, & hinc fit, ut homines absque rubore perpetrent mala, iurent, lasciuiant uindictam exerceant, & quæ mundi sunt, sectentur. Hinc Ieremias.

Con-

A Confusi sunt, quia abominationem fecerunt, quinimo cõfusione nõ sunt confusi & erubescere nescierunt, idcirco cadent
rc.8. inter corruentes, in tempore visitationis corruēt, dicit dñs. Quia.n. Deus uos a uitijs retrahere voluit, frenum verecũdiæ, imposuit, ne in ea ruamus, ut calcaria ad virtutes pbēret, bonorem uirtuti adiunxit, Peruersi uero contra faciunt, qm̃ frænum virtuti apponũt, calcaria aũt vitijs adhibēt, dũ hoies a uirtute auocant conuitijs, ut uerecũdia afficiat bonũ operantes, vitijs aũt honorem adiungunt, quod
sa.30 hoies in illa incitent. De quo erroris fræno, quo uirtuti indigne apponitur, loquit Deus per Esa. Spiritus eius velut torrēs innundans vsq; ad mediũ colli, ad pdendas gentes in nihilũ, & frenũ erroris, qđ erat in maxillis populorum. In iudicio
B .n. pios in nihilum perdet, dum eos tantis cruciabit tormentis, ut melius esset illis si nati non fuissent, Perdet ẽt tunc frenũ erroris, q apposuerāt impij in maxillis populorum, qm̃ oẽs mũdi traditionis vanas damnabit ostendens eas falsas, ac erroneas esse, & iõ frenum erroris pdere dr̃, tunc.n. adeo manifesti erũt impiorum errores, vt & ipsi impij illos fateant dicentes, ergo errauimus. Ea aũt calcaria uitijs adhibentur, ut nõ solum in malefactis hõ glorietur, uerum, & falsa aduersum se testimonia dicat, q hæc, & illa pcã admiserit, quę nunq̃ fecerit, ut sibi inde honorem conciliet. Nec solũ peccata sua, ut Sodoma pdicauerũt, nec abscõ
C derunt, sed & quæ non fecerunt, prædicarunt. Sed vñ obsecro tot mala in Dei Ecclesia? dñe nonne bonum semen seminasti, vñ ergo hēt zizania? Certe inimic⁹ hõ hoc fecit, diabolus, s. hõ peruersus, qui traditiones hmõi aduersus legem Dei seminat in filiorũ, & amicorum cordibus, quas illi memoria retineant, & quib. viũtur, ac ducuntur. De quare pręclare Psalit. Hõ cum in honore esset, non intellexit, comparatus est iumẽtis insipientib. & similis factus est illis, hæc via illorum scãdalũ ipsis, & postea in ore suo complacebũt. Cũ, ait, hõ cũ i honore esset, in nobili conditione, ac excellenti rationis, ac imaginis Dei statu, non intellexit, suam
.s. nobilitatem, qua bruta excedebat. He- A
bræa hñt, nõ pmanet, nõ pnoctat, in illa, .s. nobilitate rõnis, ac grę, uel per nocte vnã. Quib. uerbis Rabbi Abiu i Talmud allusũ putat ad Adamũ, q per integrum diem nõ fuit in paradiso, sed vltima diei hora ab illo eiectus i exilio pernoctauit. Addit aũt Ps hæc uia illorũ scandalũ ipsis, postea in ore suo complacebũt. Idest (ut explicat Generandus in Ps.) Hæc uiuendi rõ ipsis est scandalum, pcũ, error, attñ posteri eorum illud laudant, in ipsorum verbis, & dictis sibi placent, eorum sermonib. & desiderijs delectant, nec pp scãdala, & errores uitæ, & cõsuetudinis ipsorũ, eos imitari desinũt. Scãdalũ etiã pro ruina, ac perditione sumi pt, q.d. iste uiuendi modus illos perdet in vitæ exitu, illis erit cã exitij. Posteri tñ illos laudabunt. Id significat illud postea, i. q sũt B
postea, eorum posteri. Cum ergo ait, hæc via illorum scãdalum ipsis, postea in ore suo, complacebant, significat. Hæc uitæ rõ illos perdet, & in infernum ducet. Sed Genebra.
eorum posteri, ac imitatores cõplacebũt sibi in dictis eorum, in eorum traditionibus, ac legibus, licet diuinæ legi contrarijs, unde procedit, ut maiores, ac minores, parentes, ac filij in inferno ponantur sicut oues gregatim, ut qui socij fuerunt culpæ, sint, & supplicij, & iõ addit, sicut oues in inferno positi sunt, mors depascet eos. Pharisæi ergo manus lauabāt, non cor, cum tñ prius cor lauare debebant. Hinc ad eos dñs, Pharisæe cęce, munda prius, quod intus est calicis, ut fiat id, quod deforis est mundum. Lauare manus in scriptura significat excusare sese, immunem se ostendere a delicto. Sic accepit Pilat⁹ aquã, & manus abluit dicens, innocens ego sũ a sanguine iusti C
huius. Pharisęi ergo manus lauãt, i. cum opa praua faciũt ea excusant, male īterpretãtes Dei legē, ut se imunes a delicto oñdat. Hũc Pharisęorũ morē plures nũc imitant, q falsis hominum traditionib. peccata excusant sua. Si eos carpis, quod Mat.23
murmurent, respõdent, non praua uolũtate id dicere, sed quia malum illud est, si eos corripis, qa ludo vocāt, aiũt, id se facere, ut ab alijs, q deteriora sunt animũ abdu-

A abducant. Si eos reprehēdis, quod iurēt aiunt, veritatē se asserere, & qđ bene credit, qui beneiurat. Ne in hunc errorem incederet Ps. orat. Nū declines cor meū in verba malitiæ, ad excusandas excusationes in pcīs, i. ne patiaris, vt declinem ad verba mala, ut pcā mea velim defendere, excusare, aut leuare, sed potius illa plane cōfitear. Quidā transferūt ad opeādū opationes in impietate, ut eo loco Genebrardus ait, & id faciūt hi, de quib. nunc dicebamus, q excusant uerbis malis pcā sua, vt libere operari possent īpietatē. De qb. Sapiēs. Generatio, q̄ sibi mūda vr̄, & n̄ est lota sordib. suis. Licet. n. lauare manus curent, sed corā Deo maculatū est cor eorū. Lege Dei recte lauatur hoīs cor, q̄ a illa aqua est cęlestis. Hinc sapiēs. Lex īpiæ fons uitæ. Hac aqua lauabat cor Dauid, cū diceret, in corde meo abscōdi eloquia tua, ut nō pecē tibi. Traditiones āt humanæ aqua sunt turbida, ac fetida. Talis. n. aqua est, qualis fons, & venæ, per quas discurrit aqua. Lex diuina, q̄ a corde Dei processit est fluu' ille tanq̄ christallus, qui a Dei throno procedit, & a tēplo ipsius. De qua aqua scriptū est, Effundam super uos aquam mundā, & mundabimini ab omnib. inquinamētis uestris. Non potest non esse aqua ista optima, ac salubris, q̄ a Deo, ut fonte emanat. At uero aqua humanarum traditionū a fonte vitiato, ac inquinato, procedit a cordibus praue affectis, & veneno pcī inquinatis, & inde manifestum relinquitur, aquā illam oīno futuram peruersam, quia a lacunis procedit Aegypti, in qb. Crocodilli sunt. Ab immundo ergo, q̄s mundabitur? Quales doctores. talis, & doctrina, cauendū ergo nobis est ab his hoīum traditionib. quæ Dei legi aduersantur. Obsecro, cum lites nunc plures sunt in Hispania, q̄ leges attendēdę sunt ut snīa iusta decernatur? An lex regis Hispaniæ, vel Imperatoris, Turcarum? Manifestū est in Hispaniæ iudicandū eē iuxta leges regis ipsius. Attēde nūc ò hō litem, q̄ est inter carnem, & spiritum, inter hoiem carnalem, & spiritualē, lis autem eo dicitur, ut quisq; sibi bona hoīs vsurpet, caro etenim vniuers. hominis curam, tp̄s, diuitias vsurpare p̄sumit. Spiritus contra, ea sibi iure vēdicare conat. Snīa super hac referenda est, sed q̄ lex attendenda? An lex carnis, & pcī, & nō potius lex Dei? Audi leges duas, quas Pau. commemorat. Sentio aliam legē in mēbris meis repugnantem legi mētis meæ, & captiuantem me in legem pcī. Si s̄m legem carnis, ac pc̄ī iudicare volueris, oīa carni trades. Sed attende Dei legem dicentem, quærite primū regnum Dei, & iustitiam eius, & hæc oīa adijcientur, uobis, simul aūt attende qđ in Ecclesia Christi sis, ꝙ ille rex sit, ut eius legem seruandam noueris, & s̄m illam iudicādū. (Sine cā, ait, colunt me.) i. sine fructu Iustus irrigatur Dei lege, nec mūdatur solum, sed & fertilis redditur. Erit tanquā lignū, quod plātatum est secus decursus aquarum, ꝙ fructum suum dabit in tpe suo. Et erit aīa eorum, quasi hortus irriguus. Hæc diuina aqua colligitur in intellectu quasi in arca, & inde descēdit in uoluntatem, & cor, vt plantas uirtutum irriget, & sic fructum referunt operum. Sed aliqn̄ dæmon similis Holoferni concidi pcipit aquæ ductum, ut non descendat ab intellectu in uoluntatē aqua ista, & sic effunditur aqua p hos, & efficit illud, populus hic labijs me honorat, cor aūt eorum aridū manet, & fit tanq̄ mirica in deserto, & non uidebit, cū uenerit bonū, sed habitabit in siccitate. Cū autē terra humani cordis otiosa esse nō possit crescunt in eo aliq̨ arbores infrugiferæ, ut ludi, cōmessationes, diuitiæ irrigātur hæ arbores aqua turbida humanarū traditionū, q b. illæ mirū in modū crescunt. Irrigat̄ tūc pcōr aqua sicut Aegyptus, nō aqua cęlesti, sed Nili, quæ turbida est, ex quo aquę ducunt̄ irriguæ pro hoium uolūtare, quo affectu suo prauo aqua dirigere volūt, & sic fructū pcōrū proferūt, sed licet florere uideant̄, & in altum crescere. Noli æmulari in malignātib. neq; zelaueris facientes iniquitatem, quia tāquam fęnum uelociter arescent. Et adulterinæ plātationes nō dabunt radices altas. Et oīs plātatio, q̄ nō plantauit pater meus eradicabitur. Ad hos loquitur totus ille Psalm. quid gloriaris in malitia,

Margin notes: Ps. 114 (A); Gen. 6; Pro. 13; B; Ezech.; C; Ro. 7 (A); B; Hie. 17; C; Psal. 6.; Sapien.

A qui potens es in iniquitate? Propterea Deus destruet te in finé, euellet te, & emigrabit te de tabernaculo tuo, & radicem tuam de terra viuentium. Eradicantur aũt a Deo in morte, in qua apparet esse eos arbores autũnales, infructuosas, bis mortuas, eradicatas, vt Iudas ait. Et sępe ẽt ĩ vita id accidit, vt eradicent̃, & misere dispereant, & impleat̃ illud Ps. fiant sicut fęnũ tectorum, ꝙ prius, quam euellatur, exaruit. Caue ergo ô homo, ne a cęco mundo ducaris in eius traditiones ouia. (Si cæcus cæco ducatum præstet, am
Eccl. 1. bo in foueam cadunt.) Sapiens, ac vidẽs sibi apparet homo astutus, qui bona terrę congregare nouit, sed cęcus est, cũ cę-
Mat. 7. lestia relinquat, vt terrena acquirat, &
B dux cęcorum, cum humanis traditionibus alios post se trahit, Caue ergo tu ab eius ductu, ne in foueam inferni cadas. Vnde exeunt flumina reuertuntur, & iõ si ducaris lege Dei, quæ est aqua de cęlo descendens, in cęlum te ducet, fiet. n. in te fons aquæ salientis in vitam æternã. Si vero aqua humanarũ traditionũ ducaris, in infernum te demerget, quia inde illa processit. An non cęci pharisæi, q festucam vident in oculo alieno, & trabem in oculo suo non considerant? An non cęci sunt, qui in Ierusalem cõmorãtes, vbi Pilatus est, iniquꝰ iudex, vbi Herodes tyrannus, vbi innumera crimina, & ingentia illa non considerantes, discipulos Xpi attẽdunt nõ lauãtes manus? Vniuersus certè homo abluendus est, ut totus mundetur. Sed primum cor ablui oportet, ꝙ radix est, abluendæ quidem
C manus sunt, sicut Samuel abluit, cum ostendit munera se non suscepisse, fulgeãt
1. Reg. 10. ergo mundissimæ manus nullo sanguine pctõrum inquinatæ, mundentur oculi, ne videant vanitatẽ, illa. n. ĩficit eos, iõ
Ps. 118 ora Deũ, auerte oculos meos, ne videãt
Ioã. 12. vanitatẽ, Lauent̃ pedes, ne eis adhęreat puluis, sicut lauit Christus discipulorũ pedes integra hoĩs lotio in baptismo fit, & omnia nostra lauari oportet, ut Deo
Ps. 50. placeamus. Super oĩa tñ cor. Cor mundũ crea in me Deus, ait Psa. quia illud le
Simile ctus est Dei Sicut. n. oẽs fruges, ac arbores radices altas in terrã prius mittant, ut succũ terræ colligant, & postea in altum stipes erescit, ita in charitate, & virtutib. internis prius radicandi sumus, ac fundãdi, vñ oẽs virtutes exteriores facile crescunt. Sicut viuente corde facile, exterius moueť aĩal, & queãdmodũ ignis in nube ĩclusus quiescere nõ põt, sed huc illucq; agit̃, donec cũ tonitruo foras erũpit, ita si amoris ignis in aĩa includat̃, in opera externa procedit. Cũ. n. amoris natura sit velle amato placere, qui Deũ ex corde diligit, ĩ oĩ ope externo, ac labore pnię cõtinuo exercet̃, & eo feruore mustũ hoc ardere solet, ut quasi disrumpat vtrẽ, & opus sit hoĩem monere, vt rõnabile pstet obsequiũ. Et cũ ex hac charitate op. a externa ꝓcedunt maximi sũt meriti. Et iõ Aug. Ro. & aliorũ ethn. admirãda facta, ut egregia fortitudini opera, amorũ patriæ, cõtinentiã, & iustitiã dicit virtutes continentiam, quia ex charitate Dei, non ꝓcedebant, nec ex studio ei placẽdi sed ex inani gloria, uel externorum cupiditate, iõq, magis cupiditatũ, a qb. ꝓficiscebant̃, quã virtutum, quarũ imaginẽ gerebãt, nomẽ sortiri debent. Quin & Aristo. Hectoris, fortitudinẽ indignã censet noĩe virtutis, cum gloriæ cupiditate, & vt Troianis, fęminis placeret, in aciem prodiret. Curandũ ergo hoĩ est in corde pfectam charitatẽ habere, ad quã habendam cõducit multum sacrum frequens vsus, & diuinorum consideratio. Si. n. hæc charitas in corde fuerit, facile, ac suauiter externa perficiemus opera. Sicut cum terrenorum amor in corde est, efficit, ut terrena quęrantur maxima cura. Et hoc est, quod Paulus significat, cum ait. Si spiritu ducimini, nõ estis sub lege, quia sicut mater unice diligens filium, omnia, quæ ad eum spectant, curat non lege ducta, sed amore, nec ei lex dilectionis, & subuentionis filii difficilis est quia sine lege id præstaret, non est ergo sub lege, qa onere legis nõ premitur. Itaquia Deum ex corde diligit, facile uniuersa exteriora implet. Hic Ps. Confitebor tibi in directione cordis, in eo, quod didici iudicia iustitiæ tuæ. Idest, cum intelligam lege tua per directionẽ cordis. Eã Præcipue ergo custodire curabo, &c.

Marginalia (right column): A; Simile; B; C; Gal. 5; Ps. 118

A

FERIA QVINTA POST DOM. Tertiam Quadrag.

Thema. Socrus autem Simonis tenebatur magnum febribus, &c. Lucæ 4.

MIrabimur sane, si cum Christo domū Simonis ingrediamur, si videamus illius socrum lecto decumbentem magnis febribus detē-
Esa. 49 tam. Sed multo magis mirandum est, si spiritualibus oculis contemplemur, in domo simonis, quæ est Ecclesia, animas iacere languētes, ac febricitantes. Vtriusque autem mali remedium in Christo situm est, qui uerbo suo socrum Petri sanat, & animas ægras sanitati restituit, vt ei ministrent.

B

Hæc duo miranda accuratius cōsideremus, vt fructum colligamus.

Primum mirabile est, quod socrus Simonis Christo familiaris febricitet, qđ iustus tribulationibus vexetur.

Cum tribularetur Israel, aiebat, dereliquit me dominus, & dominus oblitus est mei. Sic dicere solet, qui tribulationē patitur, Dominus me dereliquit.

Sed audi, quid Israeli respōdeat De⁹ nunquid obliuisci potest mulier infantē suum, ut non misereatur filio vteri sui? Et si illa oblita fuerit, ego nō obliuiscar
2. Co. 4 tui. Si ergo ea dilectione Deus prosequitur iustum, cur eum affligi permittit?

Multæ huius rei causæ sunt. Prior, ut memoria merita sibi iustus acquirat, id autem in tribulatione fit, vt colligitur ex illo Pauli.

C

Id, quod in præsenti est momentaneū & leue tribulationis nostræ supra modum in sublimitate æternum gloriæ pōdus operatur in nobis.

Qua in re sciendum nobis est, non solum operibus iustis mercedem æternam tribuendam, sed etiam passionibus, quæ patienter tolerantur.

Nec enim minimum meritum in passione est, imo maximum.

Denique gratissimum, est mala æquo animo tolerare, quod ille præcipue ostēdit, cum ad humani generis redemptionem passionem Christi sibi offerri uoluit, quæ illi plus placuit, quam displicuerint vniuersa hominum peccata. A

Non ergo minimus thesaurus in passione absconsus est.

Hinc etiam ipse, qui hominum merita cumulari, ac augeri vult, a beato Iob abstulit filios, diuitias, salutē, quib. multa bona agebat, quia licet actiones abstulerit, passiones tamē dedit, quæ amplioris meriti causa essent. Iob 1. Ro. 8.

Et ideo Paulus dixit. Non sunt condignæ passiones huius temporis ad futurā gloriam.

Non dixit actiones, sed passiones, q. a istæ potiores sunt.

Et ideo quemadmodū amantissimus pater, qui desiderat filium maximas diuitias cōgregare, illi occasiones, ac negotia offert, in quibus labores posito ditescere possit, ita cœlestis pater, qui cœlestes thesauros nos lucrari vult, infirmitates, doloresq; nobis proponit, & aduersam fortunam, quia in his patienter toleratis maximum nostrum est lucrum. B Simile

Hinc sancti lætātes in cubilibus suis Deo decantant illud Ps.

Lætati sumus pro diebus; in quibus nos humiliasti, annis, quib. vidimus mala, Quia in malis illis corporis multa aī bona abscōdita erāt. Si ergo infirmitate impeditis a multis piis operibus si ieiunare nō potes, si labores pniē subire nequis, noli tristari, sana tibi sunt merita tua patere libenter, cū beato Iob, & plus pstabis patiens, quam agens. Secundo infirmitate grauari suos permittit Deus quia in innumera in eis bona spiritualia collocans, & cęlestes thesauros, ne superbiāōndit vasa fictilia, vt dicant portans thesaurum in uasis fictilib. Hac ratione ait Chry. ho. 1. ad populum Auth. Voluit Deus Tim. vexari dolore stomachi, & alijs infirmitatib. Qua ēt rōne ait Pau. Ne magnitudo reuelationem extollat me, datus ē mihi stimul⁹ carnis meæ Ang. Sathanæ, & qui me colaphizet, q. dicat, ait Chrysostomus, poterat Deus cōtinere persecutiones, & tribulationes assiduas, sed quoniam in tertium raptus C 2. Co. 4 Chrys. 2. Cor. 12.

fui

A fui cęlum, & in paradisum delatus, ne ha
Ps. 118 rũ reuelationũ magnitudine extollat, & alta sapiam, permisit psecutiones, & angelos Sathanæ, hoĩes, s. diabolo ministrãtes per tribulationes me colaphizare. Et iõ Dauid tribulationem dicit humiliationem, cũ ait. Bonũ mihi, qa humiliasti
Augu. me, i. tribulasti me, vt explicat Aug. Et ĩ eodem Psal. Nisi quia lex tua meditatio mea est, tunc forte periissem in humilitate mea, i. in tribulatione, q̃ iõ humilitas, & humiliatio dr, qa hoiem humiliat, ut de se modeste sentiat. Mira hoĩs leuitas, & incredibilis in superbiã propensio, q̃ tot indiget ponderibus, ne in altum uolet. Sicut ergo magnũ beneficium homi
B ni conferret is, q nosset illum, si nauiget, in manus Turcarũ deuenturum, & misera seruitute subijciẽdũ, uel in manus latronum, q eũ despolient, & occidant, si eum alligaret, ac teneret, ut in ea mala non incidat, ita sane Deus cum uidet iustum prospero uento nauigantem in superbiam tendere mia ductus infirmitate eum tenet, ne in latronum manus ueniat superbia. n. hostis, & grassator est, q nullum homini bonum relinquit. Sicut aũt prosperitate cor humanum extolli solet, & uirtutem amittere, ita aduersitate, & egritudine laboratur, ac perficitur hinc oranti Paulo, ut auferetur Angelus Sathanæ cum colaphizans, dicitur. Sufficit tibi gratia mea, nã virtus in infirmi
C tate perficitur, quasi dicat magna, quidẽ tribulatio est, sed maius est auxilium, q tibi ego præsto gratia mea, qua illam sustinere potes. Et uirtus in infirmitate pficitur. Mirus loquendi modus hic est, ait
D.Th. D. Th. in ea verba, ac si diceret, ignis in aqua crescit. Quid igitur est virtus in infirmitate perficitur, hoc est, infirmitas est materia exercendæ virtutis humilitatis & patientiæ, & dum humiliatur homo, perficitur in eo uirtus, quia magis radicatur. Non perficitur uirtus delicijs, & bona fortuna imo his infici solet, sed in labore, ac tribulatione. Et hac de causa non deleti sunt uniuersi Israelis hostes, sed aliqui relicti sunt, quibus eum pugnarent, ne inertes redderentur. Sic, n. sacra Iudicum historia, ait. Hæ sunt gentes, quas dominus dereliq̃rit, ut erudiret in A
eis Israelem, & omnes, q non nouerant bella Chananęorum, et postea discerent filii eorum certare cum hostibus, & habere consuetudinem præliandi. Ideo ergo iusti rebus aduersis uexantur, ne inertes, & effęminati efficiantur. Væ Romæ dixit Scipio cum Carthago non steterit. Intellexit præclarus ille dux, quod cum Luc. 6.
Carthago staret, & aduersus illã Roma ni bellũ gererent, fortissimos, ac robustissimos Romanos futuros, & externis inimicis stantib. neutiquam dissensiones, et ciuilia bella in Roma futura, cum uero Chartago periret, & Romanos inertes futuros, & inter sese præliaturos, qd' & B
factum est. Id ipsum de nobis philosophari possumus. Hæ homini, cui cuncta sunt prospera, iners. n. erit, & cupiditatibus uariis, & prauis animi affectibus succumbet. An non hoc væ illis interminat ueritas ipsa, cum ait. Vę uobis diuitibus. Væ, qui habetis hic consolationem uestram, væ, cum benedixerint uobis homines. Si ergo infirmitate, ac tribulatione vrgeris, melius est tibi cum eo hoste externo pugnare, quam cum cupiditatibus tuis. Ideo læto, ac hilari animo excipiendæ a nobis sunt infirmitates, & uniuersa corpori aduersa, cum tantus ex eis fructus colligatur. Sic enim monet Iaco Iac. 1.
bus cum ait. Omne gaudium existimate fratres, cum in uarias tentationes inci
deritis, scientes, quod probatio fidei uestræ patientiam operatur, patientia aũt C
opus perfectũ habet, ut sitis perfecti, & integri in nullo deficiẽtes Et ideo Pau. ait. Placeo mihi in infirmitatibus in contumeliis, in necessitatibus, in persecutionibus, in angustiis pro Christo. Demum pro omnium, quæ diximus, complemento, audiamus Senecam libro de diuina Senec.
prouidentia capite 2. mire de hac re philosophantem, qui Christianum concionatorem potius agit, quam ethnicum philosophum. Ait enim. Cur probis viris multa aduersa eueniunt? Non uides, quanto aliter patres, aliter matres indulgeant? illi exercitari iubent liberos, & feriatis, quoque diebus non patiuntur, esse otiosos, & sudorem illis, & interdum

A lachrymas excutiunt. At matres fouere
in sinu, continere in umbra uolunt, nun
quam flere, nunquam contristari, nun-
quam laborare. Paternum Deus habet
in uiros bonos animum, & illos fortius
amat, & operibus doloribus, ac damnis
exagitat, ut uerum colliganr robur, lan-
guent per inertiam saginata, nec labore
tantum, sed mole, & ipso sui onere defi-
ciunt. Non fert ullum ictum illæsa fæli-
citas, at ubi assidua fuit cum in commo-
dis rixa callum per iniurias duxit, neque
vlli malo cedit, sed et si succederit, geni-
bus flexis pugnat. Mireris tu si Deus il-
le bonorum amantissimus fortunam il-
lis, cum qua exerceantur, assignat, ego ue
B ro non miror, si aliquando impetum ca-
piunt. Spectat Deus magnos uiros collu
ctantes cum aliqua calamitate. Nobis in
terdum uoluptati est. Sed adolescens, cõ
stantis animi irruentem feram uenabu
lo excepit, si leonis incursum interitus
pertulit, tantoque spectaculum est gra-
tius, quanto id honestius fecit.

Non sunt tamen ista, quæ Dei possũt
ante se uultum conuertere, sed pueritia,
oblectamenta humanæ leuitatis.

Ecce spectaculum dignum, ad quod
respicit intentus operi suo Deus, uir for
tis cum mala fortuna compositus. Non
uideo inquam, qd habeat in terris Deus
pulchrius, si conuertere animum uelit.
quam ut spectet Catonem iam partibus
non semel fractis stantẽ, & nihilominus
inter ruinas publicas erectum. Hæc Se-
neca. Ex cuius sententia manifestum re
linquitur, eum a Deo tractari, ut filium,
C qui tribulatione uexatur, nullus ergo in
tribulatione dicat, dereliquit me Deus,
sed potius suscepit me. Simul etiam no-
uerit tribulatus, gratissimũ se Deo spe-
ctaculum præbere, cum patienter tole-
rat aduersa, Non ergo ualde mirandum
est, si i domo Petri febriciter socrus, nec
quod dilectus Lazarus infirmetur. Dei
n. beneficium infirmitas, ex qua tot utili
tates prouenĩũt. Sed q̃uo se gesserit Chri
stus cum infirma muliere uideamus.

Surgens Iesus de Synagoga intrauit
in domum Simonis, socrus aũt Simonis
tenebatur magnis febrib. Post concio-
nem habitam infirmam uisitat, ac curat A
ostendens nobis, quid erga infirmos a-
gere debeamus, Amalechitæ quidem ser 1.Reg.
uum infirmum derelinquunt in uia, quẽ 30.
fouet, ac curat Dauid, nec sine maximo
lucro.

Ita omnino derelinquere solet mun-
dus infirmos pauperes, nec eis obsequia
præstat, ut par est. Nec id mirandum, ac- Ex 10.
cidit. n. mundo, quod Aegyptiis, qui in
his tenebris uersari sunt, ut nullus uide-
ret sibi proximum etiam si faciem accen
deret, ait nec infirmos pauperes uidere,
inuisere, ac eis succurrere mundus solet,
nec uero eorum malis compati.

Sed crudelis est erga illos, ut illi de q-
bus Amos ait. Væ, qui opulenti estis in B
Sion, qui dormitis in lectis eburneis. Et
nihil patiebatur super contritione Iose- Amo.6
ph. Hi sunt, qui relinquunt infirmum
seruum. Contra quod sapiens monet. Fi
li oculos tuos ne transuertas a paupere.
Diuites spectare solemus, ac uenerari,
non propter merita, sed propter diuitias,
ideo Nabuchodonosor non se adorari,
sed auream statuam uoluit, quia diues
colitur, non quia bonus, sed quia diues.
Sed non hoc proborum ingenium est,
imo diuites despiciunt, & pauperes reue
rentur. Hinc Elisæus non processit ob-
uiam Naaman diuiti ad se uenienti. Chri
stus ergo ueniens ad socrum Simonis o-
stendit inuisendos infirmos, præcipue,
pauperes. Discipuli, qui rogauerunt eũ, 4.Re.4
ostendunt, pauperum curam a nobis su-
scipiendam, eisque benefaciendum, ut
potuerimus, & quando aliud, quam uer C
ba, & intercessionem præstare non pos-
sumus, illud præstemus. Si opere iuuare,
& eleemosyna pauperi accurrere potes,
id presta. Si id non uales, saltem roga, &
obsecra cum Apostolis eum, qui potest,
ut pauperi accurrat. Exaudiuit Christus
deprecantes, imperauit febri, ac dimisit
eã, & perfecte sanitati restituta mulier,
grataq. beneficio ministrabat eis, Chri-
sto. f. & eius discipulis, quorum intercef
sione sanata fuit.

Vidimus mirabile primum ex duo-
bus, quæ initio diximus, quomodo iu-
stus infirmetur, & ægrotet. Sed iã secun-
dum

A dum mirabile discutiēdū nobis est, & illud est, q̄uo in domo Simonis ægrotet q̄spiā, Domus Simonis, Ecclesia est, mirū aūt est valde, q̄ i illa ægri sint. Extra
Ps. 92. Ecclesiam salus nō est, & iō vniuersi ægrotant, at in Ecc̄lia, in qua virtus Dei ē in salutem oī credenti, mirum est, ægrotare quépiā. De Dei domo Ps. ait Domū tuam decet sanctitudo dn̄e in longitudi
Hier. ne dierū. In quæ uerba Hier. ait, Ecclesiam tuā decet sanctitudo, quā exhibuisti tibi non habentem maculam, aut rugam, ut hr̄ ad Eph. 5. Non ait, decere Ecclesiam Dei diuitias, honores, pretiosa supellectilia, sed sanctitudiné, q̄ illis oīb. excellentior est, hæc est Ecclesiæ thesaurus. Hic ornatus eius, hic decor. Qui ergo
B in domesticos Dei admissi sum⁹, qua rōne ęgritudine peccati maculabimur? cū aūt Dei domus Petri domus sit, quo pacto in ea infirmatur quispiā? Deinde non solum in Dei domum admissi sum⁹ tanq̄ domestici, sed ēt, ut filij, si ergo domesticus tenetur sanctus esse, quis fili⁹? Audi filium naturalem, monētem filios
Mat. 5. adoptiuos. Estote ergo, & vos perfecti, sicut, & pater vester cęlestis perfectus est. Qui nomen filii Dei sibi vsurpat, Deum imitari debet natura, ac moribus. Deinde Petri domus, quę est Ecclesia, sponsa Christi est. Veni, aut Angelus Ioan, ostē
Apo. 21 dam tibi sponsam vxorem agni, & ostēdit illi ciuitatem sanctam Hierusalem descendentem de cœlo. Quanta uero pulchritudo, innocentiaque in ea sponsa esse debeat ostendit Pau. cum ait. Christus dilexit Ecclesiam, & tradidit semet
C ipsum pro ea, ut illam sanctificaret, mūdans eam lauacro aquæ in verbo uitę, ut exhiberet ipse sibi gloriosam Ecclesiam non habentem maculam, ut rugam, aut aliquid hmōi. Quid obsecro mirum, si sponsus infinitæ pulchritudinis spōsam velit pulcherrimam, cui dicere possit, tota pulchra es amica mea, & macula non est in te. Et iō in vniuerso Canticorum libro eisdem pene encomijs, ac laudibus sponsa celebratur quibus sponsus. Profe
Can. 5 cto si recta attenderetur ratio, nullus in hac domo infirmus in animo, esse deberet. Sed iam Ecclesiæ dicere possumus, quod olim Ierosolymæ dictum est.

A Quomodo facta est meretrix ciuitas fidelis plena iudicij, iustitia habitauit in ea, nunc aūt homicidæ, argentum tuum versum est in scoriam, uinū tuum mixtum est aqua, principēs tui infideles socii furum, oēs diligunt munera, sequuntur retributiones. Vbi.n. nunc in Ecclesia pulchritudo illa antiqua? Vbi cādor morum? Vbi frequentia Eucharistiæ? Vbi altissima paupertas, cum rapinā bonorum cum gaudio suscipiebāt fideles? Certè infirmata est Ecclesia, & facta est socrus Simonis? quæ tenebatur magnis febribus. Ecclesia namque licet semper sancta sit, peccatores tñ complectitur, quorum causa febricitare dicitur B
Ambr. Peccatum ergo febris est, Ambrosius.

Nō minorē dixerim esse febrim amoris, quam caloris, febris nr̄a iracundia ē febris nostra libido, auaritia. Sicut extraneus, & nimius calor est febri ita inordinatus amor febris est aię si iracūdia moneris, ac raperis aduersus eū, q̄ te lęsit, & iura, maledictiones, ac dęmonum nomina iactas vtriusq; euomis, quasi vipera, febri biliosa laboras si vero phlegma abundet, & tepidus sis ad omne opus bonum, nec ad confessionem, orationē, ac eleemosinam surgere vales, sed toto anni tempore in peccato uersaris, febri continua laboras. In alijs bullit sanguis, &
Osee 4 sanguis sanguinem tetigit, & delectantur in turpibus colloquijs, ac operib. quibus febris est sanguinea. In alis melancholia prædominatur, quæ sicca, ac terrestris est, in quib. odia, iudicia temeraria, inuidiæ, ac rabies sunt. Sicut de Antiocho dicitur, incidit in languorem præ tristitia. Hi melāncholica febre tenetur. Sed C expendendi sunt tres gradus febriū pręcipui, quos medici tradunt. Aliquando.
1. Mac. 6. n. noxius humor occupat calore suo venas stomachum, aut iecur. Aliquando vero etiam carnem occupat, & illius tēperamentum lædit. Aliquando medullas, ac ossa penetrat, & efficitur hectica, quæ vix sanari potest. Prior facilius tollitur. Secunda difficilius.

Et tertia difficillimè. Hoc ipsum in febri peccati inuenies. Quidam enim pec-

A cant iurant, irascuntur, sed cito a peccato recedunt, cadũt, sed cito surgunt. Quidam autem in peccato diu stant. de quibus sapiens Impius multo tempore uiuit in malitia sua. Nunquid qui cadit, nõ adijciet, ut resurgat, & qui auersus est, non reuertetur? Hic in tertium gradũ, ac maximum discrimen solet deueniri, ut peccatum ossa etiam occupet, & hectica fiat, quæ hominem vsque ad sepulchrum comitatur. Vnde Iob. Ossa eius replebuntur vitijs adolescentiæ, suæ, & cum eo in puluere dormiet. Hic languor est ille, qui Ioram interemit. De quo sacra historia ait. Percussit eum dominus alui languore insanabili. Cumque diei succederet dies, & temporum spatia voluerentur, duorum annorum expletus est circulus, & sic longa consumptus tabe, ita ut egeret etiam uiscera sua, languore pariter, & uita caruit, mortuusque est in infirmitate pessima. Pessima profecto infirmitas, quæ cum uita finem accipit. Sic de quibusdam peccatorib. audies, ille per viginti annos mulieri ma e coniũctus est, ille ludo, & iuramentis uacat plures annos. Hos inter mortuos numera. Deputati sunt cum descendentibus ad infernum. Hic est languor prolixior, qui grauat medicum, ut Sapiẽs ait, quia prædicator, ac cõfessor grauatur hic peccatoribus, quibus nulla adhibita medicina proficit in salutem. Aliquando ardentissima febri corripitur homo, nec medicus nimium curat, nouit. n. cito finiendã. Cum vero uidet in alio lentam febrim, paruam, quidem, sed diu durantem, de illius uita desperat. Ita omnino in spirituali ægritudine philosophandum est. Incidit, quis in grauissima peccata quia grauis aliqua adfuit occasio, sed cito ea deserit, & in meliorem se mentem recipit, non adeo malum hoc est, ac si in peccatis persistat mortalib. diu, licet illa minora sint. Videois hominem, qui ingentia facinora non perpetrat. Sed superbus est, iurandi consuetudinem retinet, detrahit proximis, delectatur, in otiose cogitationib. turpibus. Minor quidem hæc febris est, sed cum diu durat, hectica est, quæ illum in infernum ducet. Non vis

Pro. 26
Iere. 6.
Par. 21
B
Ecc. 10
Simile
C

aquæ subito veniens domum euertit, sed perstillatio, licet guttatim fiat. Mulier ergo ista tenebatur magnis febribus.

Sed quo pacto febris subintrat? Certe prius homo se male habere videt: nec sibi placet, statim pedes, summitas manũ, ac narium frigiditate corripiunt, & tremere homo incipit en frigus febrim præcedens tunc. n. naturalis calor, ac vis tremit, ac retrahitur, quia adest ei hostis validus. Ita omnino cum uideris animam tuam contrahi, expauescere uirtutis opera, relinquere orationem, sacramẽta, & alia oia opera en totius corporis, sed manuum præcipue, ac pedum contractionẽ cito aderit febris peccati. Eritque illud Iob, ab aquis niuium ad calorẽ nimium De quodam febricitante dicitur 3. Reg. cap. 17. Aegrotauit filius mulieris, & erat languor fortissimus, ut non remaneret in eo halitus. Languor, ac febris maxima hominem mutat, debilem reddit omni operi, ita peccatum uires adimit, nec. n. videtur peccatori, quod ieiunare possit, aut sacrum audire, aut orare ad omne opus bonũ ineptus est. Solus pulsus a corde infecto procedens uelox, & inordinatus est, & qui lente mouetur, cũ homo sanus est, si febriciter, velociter, & absque ordine ullo procedit.

Ita peccator, cum ad omnia opera bona ineptus sit, cordis tamen affectibus concitate mouetur, ac inordinate.

Hinc fit, ut iusta sit satis modicũ, quo contentus est, peccatori sufficiat nihil, plus appetit, quam naturæ conueniat, iustus secundum ordinem diuinæ legis appetitum mouet, peccator, autem absque vllo ordine.

Sitit maxime febricitans, quod si bibat noxius humor prędominans in se conuertit aquam, & excrescente humore febris, ac sitis crescit. Recte Iob de peccatore ait. Exardescet contra eum sitis. Torquetur impius siti, si. n. non impleat cordis sui affectum, quæ facere non ualet, nisi ludo, vacet commessationi, luxuriæ, non quiescit.

Quod si his vacet, magis sitit, quia appetitus inordinatus crescit, cum ei conceduntur quæ appetit, & sic ampliorem sitim

A
Iob 14
3. Reg. 17.
B
C
Iob 1.
Ioan. 4

A sitim efficit, quia q biberit ex hac aqua, sitiet iterum. Sicut est sitis aquæ, ita est aqua sitis, q̃ qui bibit, sitim bibit, & sic amplius sitit, quo plus ditescit homo plures appetit diuitias, quo plus ludo, uocat plus ludere appetit, quo plus inhonestis delectatur eo plus inhonesta desiderat, quo plures honores assequitur, plures appetit, si bibis hác aquam sities iterum febricitans etiam, cum bibere appetat, quod ei noxium est, cibum fastidit, qui ei est conueniens, & si cibum appetit, eum appetit, qui est noxius, quia humor malus prædominans appetit ea, quibus ille crescat. Ita peccatori accidit.

Iob 33. Iuxta illud Iob. Abominabilis ei fit in vita sua panis, appropinquauit uita eius mortiferis. Qui. n. cum iustus fuit delectabatur confessione, eucharistia, cócio-

B ne, oratione, quæ cibus sunt animæ, núc ea fastidit. Oblitus sum comedere panem meum, ait Psal. & ideo percussus sum, vt fænum, & aruit cor meum, &

Iob 19 Iob ait. Tabescet caro eius, relinquiturque, quasi scheletum, ut dicere possint illud Iob. Pelli meæ consumptis carnib. adhæsit os meum, & derelicta sunt tantummodo labia mea, quia sola in eis fides manet, & illius confessio, cum dicunt. Credo. De Ps. Omnem escam a-

Prou. 106. bominata est anima eorum, & appropinquauerunt, usque ad portas mortis. Dicit. n. gallinam esse insipidam, perdicem duram, dulcia dicit fastidium ingenerare. Ita peccator sacramenta, ac con

C ciones dicit insipida orationem, ac pænitentiam dura, consilia recta negligit. Quo pacto hic nó appropinquet ad portas mortis? Solet etiam magna febris somnum conciliare, quo profunde sopitus iacet æger, nec excitari ualet, & illius ratio est, quod quemadmodum igne ebulliens olla uapores sursum mittit, in nimio calore febris homo res ebulliunt & in caput uapores mittunt quibus homo dormire cogitur, ac difficile excitatur, in somnia uero uana patitur, putat. n. se in fontibus sitim explere, nec tamẽ ita est. Ita omnino peccatori accidit, cuius cor quasi mare feruens, quod quiescere non potest. Et Iob. Denarib. eius procedit fumus sicut ollæ succensæ, atq. A feruentis. Obrutantur eius sensus, vt diuina non percipiat, admonitionibus, & inspirationibus non cecidit. Inania cogitat, ac uana, quæ appetitui conueniũt. Ps. 80.

Sed dormierunt somnum suum, & nihil inuenerunt omnes uiri diuitiarum in manibus suis. Et ut Esa. ait, sicut somniat sitiens, & cum expergefactus fuerit, uacua est anima eius, ita peccatori accidit. Ex his uero uaporibus illud sæpe accidere solet, ut febricitans insanus reddatur, ac phreneticus, nec se, suaq. curet, sed quæ imaginatione apprehendit, nec respondeat ijs, quæ ei dicuntur, sed illa loquatur, quæ læsa phantasia cógitat. Ita omnino peccatori accidere solet multa febræ phrẽneticus, redditur, nec ad ea respondet, quæ ei dicis, sed diuersa admodum, quia illa secum cogitat, cogitat se uiam agere, & cum eis dicis, accipe poculum, ait ille date equum, ut proficiscamur. Ita sane insanias plurimas uide bis in peccatore. Dices ei, relinque inimicitias, & insana respondebit, dicens, quid ergo dicent amici, si id fecero? dices ei. relinque ludum quo deperdita substantia tua est, & filii absq. remedio. Respondet ille, quid ergo faciam? Qua in re tempus in summam? O homo miser & insane nihil ne habes, iqd agas? Vbi obsecro remedium animæ tuæ? Esa. 26 B

Sed quod, his febricitantibus remedium, veniat Iesus, & stet super febricitantem, manus eius capiti superponat. Si uis a febre curari, super caput tuum C manus Christi pone, quia ille factus est, omnibus obtemperantibus sibi causa salutis æternæ. Salutem confert Christus obtemperanti sibi, ei, super quem stat. Vniuersum Euangelium uirtus Dei est omni credenti ea, quæ in Euangelio continentur, præcepta sunt medici, quæ vulgo dicuntur recetas, ea ergo recipe, cófessionem, ieiunium, eleemosynam sacram, &c. Heb. 5

A

Feria Sexta post Dominic. Tertiam Quadragesimæ.

Them. Mulier da mihi bibere, &c. Io. 4.

Esa. 9. INter Christi domini nomina, quæ Esaias prædixit, vnum est, Admirabilis ualde ei hoc nomen conuenit in omnibus. n. mirabilem se præstitit, cum ut homo concipitur, a virgine conceptus est, cum nascitur, de virgine nascitur, & vir perfectus est sapientia, cum mundum docet, literas non didicerat, & docet qua si potestatem hab ns cum inter homines conuersatur, mirabilia, ac stupenda opera efficit, quando moritur, eum luget vniuersus mundus, & morte sua nobis uitam præstat.

B

Qui ergo in omnibus mirabilis est, in peccatoris côuersione, mirabilem se plane exhibet, hic artem suam, ac sapientiã ostendit dum eum uocat, alloquitur, interpellat, & paulatim disponit, ac pficit tãdem, ut hodie Samaritanam. Si nobis licet uidere Dei opificium in utero matris, cum hominem efformat, efformat, efficiatque paulatim, rudem, efformans materiam uarias in ea ponens dispositiones, ut ethetogeneum hominis corpus perficiat, tot tenuibus, ossibus, neruis, arterijsq. distinctum, plane mirabile Dei opificium diceremus, de qua re Psal. ait, mirabilis facta est scientia tua ex me, cô fortata est, & non potero ad eam. Sed multo mirabilior ostenditur in peccatoris conuersione, tunc hominem interiorem format, qui multis patrib. hunc exteriorem superat, tunc Deum quendam figurat, & Dei filium. Si interiores dispositiones videre liceret, quib. eum disponit ad gratiam, & demum gratiã, dona, ac uirtutes in pciperemus, mirabilis maxime Deus apparet, cum cor hominis ad se trahat efficaciter, & sine vi, libere, ac suauiter, sed ui quadam dulci, et hominẽ relinquere facit uniuersa, quæ prius dilexerat, & hydriam, funemq. et Deum laudare facit, mirabile plane hoc opus est, & quo ille pcipue delectatur: Mirabile hoc hodie in Samaritana effectum inspiciamus, ut Deum laudemus, qui mirabilis est in sanctis suis, ut Ps. ait.

Simile Ps. 138.

C

A 97. Ps.

Venit Iesum in ciuitatẽ Samariç iuxta prædium, quod dedit Iacob Ioseph filio.) De qua re Gene. 48. ait Iacob ad Ioseph filium, do tibi partem unam extra fratres tuos. Onstedit uero Euange. locũ conuenientem, quo Christus dominus Samaritanæ (quæ ex igentium populo erat) se manifestauit. Ge. 48.

Prædium enim illud absque ulla sorte Iosepho datum est, quod pater donauit illi super hæreditatem, & sortem, in quo illum bonorum suorum præcipuum instituit, hæredem super omnes fratres. Illud uero figura fuit populi gentium, qui Christo domino a patre datus est in hæreditatem præcipuam super omnia illa, quæ priscis pauperibus concesserat, quibus semen dederat Abrahæ dunraxat. Hinc ait pater, postula a me, et dabo tibi gentes hęreditatem tuam, & possessionẽ tuam terminos terræ. B

Et iterum, tu hæreditabis, in oĩbus gẽtibus. Quoniam, ut Iacob ait, ipse erit expectatio gentium.

Merito uero pater illum constituit hęredem uniuersorum, qui primogenitus suus est, ut sic in omnib. primatũ tenens quasi ergo nunc Euangelista ait, cum in illo prædio Christus esset, quod figura gentium est Samaritanam, quæ ex gentibus erat sibi merito acquisiuit, & omnes continuo Samarias.

Erat autem ibi fons Iacob. Multã adhibuerunt patres curam, ut in terra illa fontes, & puteos inuenirent, ut in Genesi dicitur, aquæ enim penuria terra illa laborabat. Hoc uero mirum ualde est in terra pinguissima, q̃ oĩum, quæ sub cælo erant, optima erat, quæ mel, ac lac manabat. Sed audi qua ratione vberrimos pferebat fructus, Deut. 11. ait, terra, quam ingredieris possidendã, non est, sicut terra Aegypti, ubi iacto semine in hortorũ morem aquæ ducuntur irriguæ, sed mõtuosa est, & cãpestris, de cælo expectans pluuias, quam dñs Deus tuus semper inuisit, & oculi eius in ea sunt a principio anni usque ad finem. Sicut ergo ubertima, ac optima terra illa est, q̃ aquã nõ habet C De. 11.

A bet, sed a cęlo eā expectat, ita prorsus ditissimus, ac beatus hō ille est, cuius oculi in Deum eleuati sunt, cuius omnis spes Deus est, & de sursum oīa expectat bona. Ditissima, ac secura substātia ē uiua in Deum spes, hæc. n. Deū hoīs thesaurū esse facit. Fons ergo ille a Iacob inuētus est, qui ea ratione fons Iacob dicebatur. (Iesus ergo fatigatus ex itinere est, cū ad hunc fontem uenit. Multis de causis fatigatus est. Primo, quia grauissimū onus portat, factus est principatus eius super humerum eius. Fingunt poetæ Atlantē vniuersū humeris sustinere suis, at Xp̄s dn̄s uere vniuersum portat mundū, uniuersos hoīes, & eorum pc̄tā. Hinc ad Israel ait, audite me domus Iacob, & oē residuum domus Israel, qui portamini a B meo utero, & gestamini a mea vulua, vsque ad senectū ego ipse, & usq. ad canos ego portabo, ego feci, ego ferā, ego portabo, & saluabo illud vero, q. Israeli dicit, vniuerso mundo dici potuit. Pondus ēt vniuersorum peccatorū immensum est quidā ait, sicut onus graue grauatę sunt super me, & alter, incuruatus sum multo viculo ferri, & ex hoc onere anxietas pc̄tórum procedit, quid ergo miramur eū lassari, qui uniuersa pc̄tā portat? Sc̄do fatigatur in hoc opere redemptionis nostræ, Fatigati olim sunt in hoc opere prophetæ, quidam ait, multo labore sudatū est, & non exiuit de ea nimia rubigo ei⁹, neq; per ignem. Sed nūc ipsemet Deus i hoc opere fatigatur, & sudat, quia nos in deliciis, & delictis esse volumus. Fatigatus nō est, cū Ang. & cælos creauit, id. n. vno præstitit verbo, sed hoīum reparatione fatigatur. Fugerat peccator a Dei domo, & uelociter currens a Deo elongabatur. Hinc Hier. cursor leuis explicās vias C suas, onager assuetus in solitudine in desiderio animæ suæ attraxit uentum amoris sui, nullus auertet eam, omnes, qui q̄runt eam non deficient. Quo loco Hier. ait, qūo caprea leuis, quam nos genere cōi cursorem dicimus, velox fertur ad pabula, & sicut onager in solitudine trahit uentum amoris sui, sic Israel toto impetu ad desiderium libidinis ferebatᵣ, nec vllus est, qui suis monitis eum ab hoc im

Esai. 9.

Esa. 49

Psa. 37
2. Par. vlt.

Hiero.

Hiero.

A petu possit auertere, qui eam quæsierit, ad malum paratam inueniet, non laborabit eam, quærens, si uero ad bonū, q̄ sita fuerit, nullus eā cō eq ualebit, nullus auertet a malo. Miserat Deus prophetas q post hoīes currerēt, eosq. auerterent a pc̄tō insecuti, eos fuerāt, sed nō cōprehenderāt, lassati sunt, & ꝑfecerūt nihil. Decreuit Deus ipse hoīem quærere. Quære seruū tuū dn̄e, orabat Ps. exultauit. ut gigas ad currendā hanc viā, vt hoīem comprehendat, & ecce nūc in medio uię est, & fatigatus ex itinere, sedebat. Sed o domine si nūc cū mediū uię nō perfeceris, fatigatus es, q̄n uitam cōfeceris, q̄n colūnę alligatus tot sustineris flagella, q̄n cruci affixus fueris, qūo fatigandus es? nunc B reclinaris i fonte, tunc nō erit ubi caput reclines tuū. Nūc discipuli cibos tibi, q̄runt, tunc fel tibi ministrabitᵣ, surge dn̄e, grandis tibi restat uia donec peccatores cōprehendas, maiores tibi sustinendi labores sunt. Attendisti labores sunt. Attēdisti aliq̄n, q̄ sis ad malum uelox, q̄ tardus ad bonum Ps. veloces pedes eorum ad effundendum sanguinē, proni in malū, magno impetu ī illud ducimur, quasi lapis descendens. Inter illa sex, quæ Sapiens enumerat Deo odibilia, vnum est, pedes ueloces ad currendum ad malum. Vt hos dn̄s, q̄rat, fatigatur in itinere, longe. n. hi a Deo recesserunt, multa peragēda uia est, ut ad Deum redeant. Olim q̄relas proponebat dn̄s populo suo dicens per Esa. c. 43. seruire me fecisti in peccatis, tuis præbuisti mihi laborem iniquitatibus tuis. Sed ille labor, ac seruitus erat, quod eum populus cogebat, ut flagellare, & puniret, cum. n. natura sua propēsus sit, ut benefaciat, laborare dr̄, cum punit. At vero nunc vere laborat, ac seruit, C hominum peccata in seipso puniens. Et iō fatigatᵣ vere, vt nos doceat fatigari in opib. bonis. De militib. Holof. dr̄. Iud. 13 erāt oēs fatigati a vino, en quib. in rebus pc̄tóres fatigentᵣ, i ludo, comestatione, ac ebrietate. De Tobia aūt dr̄, fatigatus a sepultura, &c. quia operib. bonis iusti insudāt, & in eis fatigantur, ut Christus. Sed quid fatigatus Iesus faciat uideamus. Sedebat, ait, sic supra fontem. Quid est sic?

Ps. 118

Prou. 6

cum

A Cū R...aliquid magnum molitur dicere, ꝙ uerbis explicari non possit, utitr hac particula, sic. Hic ait. Sic Deᵘˢ dilexit mūdū &c. & in c. 5. sic dedit, & filio hre vitā in semetipso, & alibi nunq̄ sic loquutus est hō, & Mat. 3. sic decet nos īplere omnē iustitiā. Ita nunc ait, sedebat sic, nō poterat amplius dicere. Iō subsistit dicens sic, imperfectūq. reliquit, quasi nō posset se explicare. Sedebit ergo sic quasi si hō īfirmus esset, quasi uiator lassatus, quasi Dei uirtus nō esset, quasi uir dolorū fatigatus, ut nos q̄reret, & absq. ullo refrigerio, Dauidi in deserto occurrit Abigail cum muneribus. Eliæ Ang. pane, & aqua Dā. Abacuc, sed Xp̄o dn̄o nullū est refrigerium. Sedebat ergo sic, vel cū expectaret peccatricē illuc uenturā sedebat sic ex
Ioan. 3
Ioan. 5
Ioan. 7
Mat. 3.

B pectabat sic, sed quid est sic? Nihil determinatum dicit, ut ostendat, sic nos inuenire posse Xp̄m, ut nobis libuerit, ꝓ uoto, & uoluntate tua eum inuenies. Dic tu, quō eū uelis inuenire, sic inuenies, si p̄rm tibi eē uelis, p̄r erit, si mr̄m, mr̄ erit, si medicū, medicus, si pastorē pastor, sedebat ergo sic, ut tibi conueniens sit, & aptior. (Veniet mulier Samaritana.) En aliquod Xp̄o refrigerium aduenit, en Xp̄i cibus, ꝙ Abigail defert, quod Elię, quod Danieli delatum est. Solet princeps, q in aula multis fruit deliciis, aliq̄n, ut aīū leuet uenatum procedere, & laboro, ac fatigatione ferā insequitur, ceruum, uel capream, occiditque, & ex ea sibi eo die cibū parari vult, nec quippiam aliud degustare. Attēde nunc cæli regem, qui in p̄ris aula innumeris deliciis, & cibis pasceba tur, exeuntem a patris sinu, & in montes Samariæ uenientem, ut feram aliquam
Simile

C solus capiat, ac uenet, uenatur Samaritanam ipse solus, multo prius labore, ac fatigatione ꝓcedēte, & hęc hodie cibꝰ illius est, nec aliud gustare vult. Hinc ait ipse, ego cibum habeo manducare, quem uos nescitis, nec cibū a discipulis allatum gustasse dr̄, nec aq̄ de puteo illo. Cibus eius Samaritana est, q̄ illi cepit illis sagittis, d quib. Ps. sagittæ tuæ acutæ, populi sub te cadent. In aptissimo loco eā expectauit quo nouit eam uenturam, ibi sagittauit eot eius cognitione sui, & peccatorū dolore, relinquere hydriam facile, & ipsum in Samaria prędicare, en feram captam, cibum Xp̄i. Sed mirandū plane, q̄ aliaco gitatione illa uenerit, oīno inscia tāti boni, ꝙ illam expectabat, multa a Deo recipimus beneficia inspectata. An nō sic accessit Rebecca, ad fontem cum procuratorem Abrahę offendit, qui illā in Isaac, sponsam assumpsit? An non sic Saul asinas, q̄rens, inuenit in regē? An nō sic inexpectato Dauid ungit, & de post fœtantes accepit eum. Iō simile dr̄ regnum cœlorum thesauro abscondito in agro, quē qs inuenit forte fortuna aliud ahēs. Sed ais, ò quis hunc inueniret thesaurum? inuenies aliq̄n tu, spera ī dn̄o, & fac bonitatem, & insperatum thesaurum inuenies Deus n. gratia sua illum tibi aliq̄n p̄stabit. Cunq. illa hausta aqua recederet, ait
Psa. 44
Ge. 14.
i. Re. 10
i. Re. 16

B ad eum Xp̄s, mulier da mihi bibere. Ille primum sermonem exordit, sp. n. ab eo ortum habet, quod nostrum bonum est mane illa surrexerat, ut in fontem iret, sed prius Xp̄s dn̄s, ut eam q̄reret, surgit qui multa milliaria confecerat, ut eo deuenerit. Sic infirma surrexit, sed medicᵘˢ primo mane, ut eam uisitaret. Sicut ergo quondam p̄ceperat sacerdotibus, vt mane surgentes templo adessent, ignem accenderent, agnum offerent pro peccato populi, & prophetas de mane consurgere fecit, ut populum monerent, ita nūc ille mane consurgit, ut peccatricem inueniat, eique in fonte occurrit. Occurrit Elias regi Achab, eunt in uineam Nabor,

C & illi supplicia minatur, & merito, q̄m uineam rapuerat. Occurrerunt sępe leones, & ursi improbis hominibus, qui in Deum peccabant, & id quidem iure, quoniam ecce qui elongant se a te peribunt, sed mirum ualde, quod occurrat Chr̄s mulieri huic, ut aquam uiuam ei offerat. An non id tibi id sępius contigit? inferni merebaris pęnas, & occurit tibi Deus inspirationibus te sæpe uocans gratiā suā offerens. In uiis sedebas, eos expectans ait Dominus animę peccatrici expectanti peccata, & eorum occasiones, Sed Dominus in puteo sedet, expectans, animam ad se conuertat, expectat dominus, ut misereatur uestri, expectas tu mi

pec-

A peccata committas. Nec uero expectat solum, sed & initium sermonis facit, dicens, da mihi bibere. In hoc, ait Io. apparuit charitas Dei in nobis, qm filiũ suũ vnigenitũ misit in hunc mundum, ut uiuamus per eum in hoc est charitas, non quasi non dilexerimus Deum, sed qa ipse prior dilexit nos, & ipse ait, discipulis, non uos me elegistis, sed ego elegi uos, quasi dicat, amicitia inita est inter uos, & me, sed non a uobis ortum habuit, sed a me, ego prior uos dilexi, & cũ uos me dilexistis, iam ego dilexeram, & amorẽ vestrũ meritus eram, nõ uero uos meũ. Cum a nobis Deus amorem petit, nõ illum gratis petit, & ille dedit, qui nos gratis dilexit, sed illum multo iam pretio emit. Gloriari de duob. põt Deus, primũ q amicitia ab illo ortum hẽt, non a nobis,
1. Io. 4.

B secũ, nunquam per illum amicitiam cessare, aut dissolui, sed per nos, qui infirmi sumus, & priusquam ille amicitiam dissoluat, innumeros sufert defectus, & tandẽ grauissima, ac lethalis offensa illũ a nobis recedere facit. Exaggerat uerò, ac cõmendat maxime diuinã bonitatẽ, quod ab eo initium sumet omne bonum nostrum, & amicitia, nec vnq̃ per eũ deficiat. Si. n. Deus nos diligeret post ardẽtissimum amorem nostrum, & innumera obsequia, & amicos tunc nos diceret, maximum, in uos beneficium conferret in infinitũ. n. pstet eius amor, excedit nostrũ, nec illi utilitati amor noster est, nobis uero summæ utilitati illius dilectio est, nihil. n. in nobis boni esse pt, nisi ab illa. Obtulerat dona Abigail Dauid, &
1. Reg. 25.

C cõ ille eã peteret in coniugem, indignã se reputans dicit se ancillam, si ergo indignam se censet dilectione, cum tñ illa pueuerit, & exierit obuiam Dauid, & munera obtulerit, an nõ indignam se dicat aĩa Dei amore, et si illa dilexerit, & bona multa præstiterit? Si ergo sic a Dei diligi summæ bonitatis esset, quanta illa erit, q̃ nos diligit, cum eum non dilexerimus, nec obsequia pstiterimus? Et deinde, cũ a nobis petit, ut eum diligamus, nõ hoc meritus est amore solo, sed multis exhibitis beneficijs, & multis pro nouis malis perpessis. Priusquã aquã a Samaritana petat, fatigatus est, longa illius cã uia

A suscepta, petit a te Deus dilectionẽ, hanc ille prius meruit dilectione sua, lõgo tui cã suscepto itinere, fatigatione, ac doloribus. Hinc ait, aperi mihi soror mea, quia caput meum plenũ est rore, & cincinni mei guttis noctium, q. d. vniuersam noctẽ in itinere confeci tua cã. Mirũ profecto, & admirãdum hoc est, ptiosissimus est diuinus amor, & sp nobis gratis dat, vilissimus amor noster est, & cum petit, carissimo sp ptio emitur. Et cũ hæc ita se hẽant, non inuenit ille, qui amorẽ ei gratis uelit, & nostrum quærit cum tam caro emat pretio. Seipsum gratis tibi offert, nec illum recipere uis, & ille q̃rit, & emit sanguine fuso. Venalis Deus est, & pro nihilo datur, nec est, q emat. Audi pconem dicentẽ, venite, emite absq; argẽto, & absque ulla cõmunicatione vinũ,
Cant.
Esa. 55

B lac. Aliquod certe nobis dandum est, ut Deum hẽamus, iõ ait, emite, sed tã est parum, ut nihil esse dicatur. Sicut cum illud, q mille valet emis uno, dicis, gratis, tibi dẽtum. Vis uidere, quam sit parum, quod a te exigitur? audi quid a Samaritana Chrs petat. (Da mihi bibere.) Potum aquæ petit duntaxat, parua profecto sũt q̃ a nobis Deus petit, magna uero, q̃ mũdus, & dæmon. Audi loquẽtem Deu. 10. & nunc Israel, qd dñs Deus tuus petit a te, nisi ut timeas dñm Deũ tuum, & ambules in uijs eius? qd a te petit Deus? qd superet, dare pauperibus, qd dæmon, & mundus? in summe omnia, q̃ habes, & quæ non habes, ut mihi obsequaris, est ut tyrannus quispiam, qui dicat, centum hẽs, da mihi mille? hoc mundus, hoc dæmon
Deu. 10

C petit. Quid petit Chrs? parum atq;, ut lachrimas fundas pro peccatis tuis qd dæmon? ut lãceolis sanguinem vniuersum pfundas cũ inuocãs, vt sacerdotes Baal faciebãt, ut misere anxieque uexeris, ut vindictam exerceas cũ uitæ discrimine, ut uitam mille exponas periculis. Ezec. depingit eos, qui idola colebant, & venientib. in uia occurrebant, ponẽtes mẽsas, dantes annulos, & armillas, & filios immulantes, sed nunc uenit Chrs dñs in uia fatigatus, & duntaxat calicem aquæ petit Immolabant illi filios suos, & filias
3. Re. 5
Eze. 23

A filias suas dæmonis, igne eos comburerẽ,
3.Reg. tes, vt dijs placerent suis, & tu ut placeas
12. Deo tuo aquã nõ dabis? discessit Israel a
Ge. 18. Roboã, qm̃ plura exigebat tributa, sed
Deus noster aquã solũ petit, & paruam.
Veniũt Ang. ad Abrahã, & ille eos cõui-
uio excipit, excipe tu Chr̃m dñm venien
tẽ de via, parũ a te exigit. Vt benedictio
nẽ det Isaac solũ a filio petit, affer mihi
cibũ de uenationẽ tua, ut benedicat tibi
aĩa mea, sed minus hodie Xp̃s petit. Pe-
tierat olim Deus aurũ, argẽtũ, purpuram
byssum in tabernaculum suum, & oẽs il
Orig. lud p̃stiterũt, qa ut Orig. ait, dedecus q̃s-
que sibi putabat, si tabernaculũ ingrede-
tur, nec aliqd ibi uideret, a se donatum.
Nũc uero aqua cõtẽtus est. Sed quid, ais,
aqua hæc significat, quã ego facile Xp̃o
dño dare passum, certe conuersionẽ aĩæ
tuæ in ipsum, voluntatẽ tuã, assensũ tuũ,
B quid facilius? Eris ne tu similis carnifici
bus, qui dicẽti sitio, fel ei offerunt? Fœlix
Ge. 40. nunciũ pincernę Pharaoni dat, dabis cõ
tinuo poculũ Pharaoni, & restitueris in
gradum pristinũ, ò peccatrix aĩa, q̃ i car-
cere pcĩ deiecta cũ fuisti, camelis potũ de-
disti, voluptatib. inseruisti, iam nũc Xp̃o
dño poculũ tribue, & in gradũ pristinũ
ascende, eiq; occurre in uia, quã tui causa
perambulauit. Sed quid respondeat Sa-
maritana uideamus. (Qũo vt Iudæus cũ
sis, &c.) Amico quidẽ uniuersã dabit aq̃
hydriã, Chr̃o uero potũ negat. Vt uitijs
obsequaris, & dæmoni, uires tibi suppe-
tunt, ut Chr̃o seruias, vt ieiunes, ut elee-
mosynam facias, nec uires suppetũt, nec
substantia. Amicũ exorabit illa, ut bibat
sed licet Chr̃s eã exoret, nõ audit. Petit a
se Deus aĩam tuã, nec ei concedere uis pe
tenti, & tñ aĩam eãdem uenalẽ oib. exhi
bes uitijs, & oib. exponis eam, qui illam
diripere voluerit. Quid.n. mercator aua
C rus, & iniust⁹ agit? q̃d inhonesta mulier
se turpiter ornãs? clamant hi, quis aĩam
meam vult, quid.n. aliud ornamenta p̃-
tiosa dñt? Audi, ego noui, qui eam uelit,
& emat, & multo pretio, sed ubi ille est?
ais, super fontẽ sedẽs est, fatigatus uenit
ex itinere, ut aĩam tuam emat, illi primũ
eam da, eo pretio, quo alijs dar disponis.
Sed quid dico, eo pretio imo uero cario-
re, sanguinem suum pro aĩa dabit, tua, A
imo, & dedit iã, gloriam tuam tibi dabit
nullus simile pretiũ dare poterit, tanquã
frater, & primogenitus eodem, quo alij
p̃tio ipse sibi emere poterat, sed non hoc
solũ iure illam vult, sed duplum, & qua-
druplum p̃tium auget, qs ei aĩam nega-
bit suam? Audi dicentẽ, memento horũ
Iacob, & Israel, qm̃ seruus me⁹ es tu, for
maui te, non obliuiscaris mei deleuit, ut Esa. 44
nubem iniquitates tuas, & quasi nebulã
pcã tua, reuertere ad me, qm̃ redemi te.
Excusat ergo se Samaritana, nec conti-
nuo Xp̃o aq̃ tribuit petẽti. Nec uero sola
Samaritana est, q̃ Deũ cõpellit bis, ter, &
quater aquã petere. Pauci sunt, q primæ
Dei uoci obtẽperẽt, dicantq;, q̃ Samuel, 1. Re. 3
ecce ego, qa uocasti me, sed iportunitate
nos Deus uincere solet, & ad se trahere.
Apostoli, quidem semel uocati Xp̃o dño
adhæserũt, nos uero nõ sic, sed cũ a Deo B
uocamur, vel renuimus, uel verborũ fo-
lia ei offerimus duntaxat, ut ficulnea il-
la, quã Xp̃s ostẽdit, cum iret in Hierusa-
lẽ, de qua re Orig. ho. 16. in Mat. & Aug. Ma. 21.
in q. Euang q. 39. aiũt. Similes, nos ficul Orig.
neæ illi sumus, esurit in nobis Deus fru- August.
ctũ boni operis, nos uero illi folia uerbo
rum damus. Vana profecto excusatio Sa
maritanæ, oñdit futiles, vanasq; hoĩum
excusationes, quibus in Dei obsequium
uenite recusant. Similes illis, quib. inui-
tatis ad nuptias, se excusauerũt, alius, qa
uillã emit, &c. Cum.n. videas, expedire
tibi virtutis viã sequi illud recusas, vel,
quia uani homines tibi oblatrant, vel ne
tibi vim aliquam inferant, vel ne in com
modum in substantia patiaris, quib. faci
le deprehẽdit, in paruo a te pretio haberi
animæ tuæ salutem, æternamq; gloriã,
quam minimis rationibus relinquis.

Sed ne oĩno damnemus Samaritanã C
his uerbis ostendit rectum enim ĩ his, q̃
Dei sunt, eiq; displicere, q̃ a ratione ui-
debant alienum. Samaritani plus exosi
erant Iudæis, quam gentes, erant velut
apud nos hæretici, ut patet. 4. Reg. 17. & 4. Reg.
ideo non contebantur illis, quia Iudæi 17.
nolebãt, ut patet 2. Esd. 4. Licet ergo Sa- 2. Es. 4
maritana voluptatibus dedita esset, erat
tñ diuinis affecta rebus, non ut quidam,

qui

A qui si in vnum peccatũ prolapsi sunt, oĩbus se continuo tradunt, in operationẽ omnis immunditiæ, Aug. ait uides terrã plenã spinis, sed vberem, & pinguem, dicis, optima terra hæc est, & uberes ꝓferret fructus, si excoleret. Ita sunt aliqui uitijs obnoxij, in quib. tñ in virtutem habilitas ostẽditur, ex qua colligere licet, si illi virtuti incumberent, pclaros fructus Simile reddituros. Sic ait Aug. peccauit Moyses Aegyptium occidens, sed fortis, ac virilis aĩi specimen dedit, & ait Deus, hic ducẽ populi mei recte aget. Peccat Paul. zelo legis vsus, non sm scientiam, ostenditve ro, quo zelo ueritatem tuebir, si in illam ducat. Sic Samaritana se abstinet a Iudæorũ consortio, ne crimen incurrat. Cũ B ergo in peccato fueris, ne effrenatus per vniuersa vitia vageris, sed diuinis rebus afficere, ut Samaritana inquirens ubi orandum sit, multa pstã bona opera, ut citius Deus miseratur tui. Sed ad eã Christus dñs ait. Si scires donũ Dei, &c. Sisciremus, quantum sit Dei in nos donũ, cũ a nobis dilectionem, & obsequia postulat, non expectaremus, ut illa exigeret, sed nos obsecraremus, ut ea acciperet. Hinc miratur Aug. pceptum a Deo nobis imponi, vt diligamus eum, vt eius amici simus, cum. n. summum hoi beneficium sit, ut ei facultas concedat diligẽdi Deum, & in gratiam, & amicitiam Dei recipiat, non solum ei concedit facultas C ista, sed exigitur ab eo amor, & pręcipit. Quis unq̃ rex præceptum ministro posuit dilectionis, & amicitiæ mutuæ? imo vero summum ei beneficium confert, si patiatur, ut amicus eius sit. Quis pauper audiens, qui laborat in hac uinea per horam integram regnam in mercedem ac- Mat. 5. cipiet, non oret, ut mercenarius ipse sit, & in uineæ culturam admittatus? Si potum aquę frigidę ęterno regno Deus munerat, an non omnes orare, & obsecrare debemus, ut tanti largitoris ministri simus? Verè merces vestra copiosa ẽ in cęlis, quam nec oculus uidit, &c. & mensuram bonam, confertam, coagitatam, & supereffluentem dabũt in sinus uestros. Sed & aliud hic significatur donũ, quod sciremus, maxima nostra interesse uide-

remus. Interrogo ego te, scis, donũ Dei? A ais, noui omnia, quę uideo, & habeo Dei esse dona, nihil. n. hẽ possum, ꝙ a Deo perfectum non sit, facilius numerabis stellas cæli, & arenam maris, q̃ Dei dona, quia oĩa quæ creata sunt, dona Dei sunt. Sed aliud excellentius donum hic Xps dñs significauit, ꝙ donum dicit per antonomasiam, sicut Arist. phil. dr, & hoc dicit ille aq̃ uiuam, & sicut donum hoc super omnia dona est, ita qui illud hẽt, fœlicissimus est, & plures Deo referre gratias debet pro hoc dono duntaxat, quam propter reliqua omnia. Et hoc præ B stabat Paul. dicens gratias ago Deo sup inenarrabili dono eius. sed quod est hoc donum? si inenarrabile illud Paulus as- 2. Co. 9 serit, qño ego illud dicere, aut enarrare potuero? Sed cum illud inenarrabile dicit, quid sit ostendit, quid. n. aliud inenarrabile est nisi Deus? ille incomprehensibilis est, & ideo inenarrabilis, & ineffabilis. Adit ergo donum hoc Acto. 2. effu- Acto. 2 dit hoc donum, quod vos videtis, & auditis, & Acto. 1 accipietis donum Spiritus sancti, qui ideo dr donum Dei altissimi. Spiritus sanctus donum est, quod pater, & filius sibi inuicem donant, diligentes se mutuo, & illum spirantes. Si sciremus quid hoc donum sit, ui tam libenter pro- C funderemus, ut illud haberemus, & hoc est donum, ꝙ Deus maximè nobis dare desiderat, qui. n. infinita bonitas est, qd in infinita dare uelit? Dator munerum Deus noster est, dare desiderat, dedisti domine nobis mundum hunc, maximũ profecto donum, sed restat aliquid dandum? nondum dare incepi Deus ait, donec donum infinitum dem, nihil me dedisse puto. Hinc Pau. charitas Dei diffusa est in cordibus nostris per spiritum sãctum, qui datus est nobis. En donum super omnia dona, de hoc nunc Xps ait, si scires donum Dei, & qui est, qui loquitur tecũ, qui hoc donũ tibi dare pót, petijsses illud, desiderasses q. aquã hãc uiuã, fontẽ viuum, qui tecum loquitur Deus est, & hõ, ut Deus dare tibi pót donum hoc, & ut hõ tibi illud meruit, ꝙ si hoc tibi daret donum, Deum heres, Deum possideres. Audis hæc homo sitiens, tibi loqtur,

non

A non aquam turbidam Aegypti, non ui-
Apo.11 lem,& emortuam promittit aquam,sed aquam viuam,quæ profluxit a petra illa quæ Christus est, virga crucis percussa, qui vicerit,dabo ei bibere de fonte aquæ viuæ gratis,gratis tibi datur,licet ille gratis non emerit, quis Deum gratis vult? quis aquam viuam pro siti vult? qs Deũ pro desiderio? Omnes sitientes uenite ad aquas, Esa.clamat,quare appetenditis argentum vestrum,& non in panibus? laborem vestrum, & non in saturitate? Quos labores sustinuisti;auare,superbe inhoneste? num saturatus es? adhuc sitis adhuc fame consumeris,substantiam,vires,& salutem insumpsisti, & saturatus non es,accede ad Deum,vt satieris, Audite,ait Esa.audientes me, & comedite bo-
B num,& delectabitur incrassitudine anima vestra, & feriam uobiscum pactum sempiternum, misericordias Dauid fideles,quod si prophetas meos audierũt hoc clamantes,ibo ego in terras, & ore proprio clamabo, si quis sitit ueniat ad me, & bibat,& flumina de ventre eius fluẽt aquæ viuæ: hoc autem dixit de spiritu, quem accepturi erant credentes in eum. Clamor hic amoris,& dulcedinis est,sic aquas veneno infectas bibamus, sed aquam mundam, qua mundemur ab omni inquinamento. Vide satietatem huius aquæ, flumina de ventre bibentis eam fluent,num a Dei manu satiantem aquã reijcies,& a diaboli manu aquam turbidam,ac pestilentem bibes? Vt prodigus ad patris domum rediret,fames, ac rerũ penuria effecit,& satietas, quæ in domo
C patris erat. Fatigatus erat Israel siti,& in Aegyptum regredi disponebat,sed ex petra aqua largissima prodijt,& sic in Aegyptum reuersi non sunt. Ne igitur ad
Esa.12 creaturas accedas,Christus Dominus,q petra est aqua? uiuas hodie promittit. Dixerant prophetæ,aquas mundi sitim nõ sedere uenturum vero Messiam,& haurietis aquas in gaudio de fontibus saluatoris,nunc ille has aquas manifestat, ad eum accedamus,& dedissem tibi aquam viuam. Ingenium hoc Dei est,nunquam aliquid petit a te,quin multo potiora det petit a te aquam mortaum dat pro illa uiuam,est uero gratia Dei aqua uiua saliẽs A
in uitam æternam. Atque dicitur,quoniã sicut aqua mundat, ita diuina gratia. Hinc Ezec.effundam super uos aquam mundam,& mundabimini ab omnibus inquinamentis uestris. Lauari uerò se
postulabat Ps.dicens,lauabis me,& super Psal.1.
niuem dealbabor,animam gratia lauat, & mundat,ut lucidior sit astris,quę deni grata super carbones erat,& deinde gratia aqua est,quia terram fœcundat,ut fructum perferat vberem. Licet enim illa in animæ sit assentia,tamen per uirtutes ab ea fluentes in potentias,impellit in operationes rectas ideo Ps.ait erit tanquam
lignum,quod plantatum est secus decursus aquarum,quod fructum suum dabit B
in tempore suo. Dicitur vero viua hæc aqua,quia uiuum reddit hominem,& uitam excellentissima ei donat. Dicitur uero saliens in uitam æternam, nec mirũ, cum enim aqua tantum ascẽdere soleat, quantum prius descendit, cum è cœlis gratia descenderit,non mirum illuc usq; ascendat. In vitam æternam ascendit, quia opera eleuat nostra,ut digna sint vita æterna,& mentem eleuat, ut cælestia quęrat,ad illa suspiret,caducis,ac perituris relictis,efficitque ut super omnes curas sit cura ęternę salutis, ut super cæteros liquores super natat oleum. Sed ais, Simile
qui fieri potest,ut mens hominis a uisibilibus ad inuisibilia abstrahatur? Respon C
deo. Sicut magnes eam uim ferro imprimit,ut positus acu nautica reliquis astris relictis in solum polum respiciat semper in eoque solum fixa,& immota maneat, sic diuina gratia mentem tangit,ut terrenis spretis,ad cęlestia ducat. Hinc Paul. nostra conuersatio in cęlis est. Sic omnes sancti,qui peregrinos se esse cõfessi sunt, aspiciebant in remunerationem æternã. Signum inhabitantis in te gratię sunt saltus in vitam ęternam, oppositum signum sunt saltus in hęc caduca. Audi illum,qui ait,quid mihi est in cælo,& a te, quid uolui super terram, Deus cordis mei,& pars mea Deus in æternum?

A SABBATHO POST Dominicam Tertiam Quadragsimæ.

The. Nunc ergo te condemnabo, vade,& iam iam amplius noli peccare. Io. 8.

Misericordiam Christi domini nullis verbis amplificare possumus. Misericors,& miserator dñs,& longanimis,& multum misericors ait Ps. Sed factus homo summam ostendit misericordiam, nec solum misericordem se ostendit,sed & ipsam esse mĩam. Per viscera mĩæ Dei nostri, in quibus visitauit nos oriens ex alto. Viscera appellat miç,i.ex mĩa facta. Hanc autem mĩam etiam in peccatores ostendit maximam. Tantamque, ut ei obijceretur sæpius, quod peccatores exciperet, & eorum patronum se exhiberet. Et iõ Augu. tractatu 33.& Euthimius in Ioannem dicũt,Phariseos nunc ad tentandum Christum esse motos,quia eum nimium misericordem esse nouerant, & ideo huic adulteræ parciturum putabant. Et cum audissent eum legem Moysi interpretantem in alijs,putauerunt,in hac etiam re de adulteræ punitione aliquam nouam doctrinam docturum, quæ legis rigorem temperaret. Sed misericordem eum cum hac adultera futurum ostendit ex loco unde venit, quia ut initio Euangelij Io. ait Iesus autem per rexit in montem Oliueti, & inde venit, nunc in templum, ut doceret. Cum.n. oliua insigne sit mĩæ, qui ex oliuarum monte uenit, quid aliud, quam mĩam secum deferat. Quin & ipse oliua illa est,de qua Ps. ait Ego autem sicut oliua frutifera in domo Dei mei. Et ut oliua ista in nos effundere oleum mĩæ, suscepit ille in se rigorem iustitiæ, quem nos merebamur. Tuncq; iure patri dicere potuit. Huic debetur mĩa,& peccatori iustitia,accipiam ego supplicia iustitię suscipiat homo ueniam miç. Sed parum nunc contemplemur supplicia, quæ in hanc oliuam descenderunt, quæ ex oliuarum monte nunc uenit. Illam profecto inspiciebat Ier. cum dicere. Oliuam vbere,pulchram,fructiferam, & speciosam uocauit dñs nomen tuum. Ad uocẽ loquelæ grandis exarsit ignis in ea, & cõbusta sunt frutera eius. Et dñs exercitum,qui plantauit te, locutus est super te maliũ pro malis domus Israel. Loquit̃ statim Christus. Tu autem domine demonstrasti mihi,& cognoui, vt ostendisti mihi studia eorum. Et ego,quasi agnus mãsuetus,qui portatur ad victimã. Cui obsecro verba ista conuenire possunt nisi Christo? ille est oliua pulchra, fructifera, speciosa. Sed ignis passionis exarsit ĩ ea, ad uocem loquelæ, grandis, i. sententia aduersus eam lata a Patre æterno ꝑpter hominum peccata, qm̃ dñs,qui plãtauit eam, locutus est aduersus illam malum pro hominum peccatis. Nec solum pater hanc tulit sñiam, sed & ipse filius cui pr̃ demonstrauit,quia pater demonstrat filio oĩa,quæ ipse facit,& sic demonstrauit mortem suam,quam filius libenti aĩo suscepit,dicens. Sacrificiũ,& oblationẽ noluisti,corpus autem adaprasti mihi,tunc dixi,ecce venio,& Deus meus uolui. Et cum solo amore hoc factum sit,etiã spiritus sanctus hanc protulit sententiam pater voluit,filius acceptauit,& ambo ducti amore,qui est Spũs sanctus,tota ergo trinitas loquelam grandem dixit aduersus oliuã. Recte exclamat Ecclesia,ò mira circa nos tuæ pietatis dignatio, ut seruum redimeres,filium tradidisti. id ipsũ ponderat Pau. Qui proprio filio suo non pepercit,sed pro nobis omnib. tradidit illum. Vt nobis misericordia donetur,traditus est in supplicia Christus. Hanc hominibus collatam misericordiã, expressit dominus in Abrahæ sacrificio. Exiuit ut immolaret filium Isaac, qui portabat ligna,pater uerò ignem,& gladiũ interrogat Isaac,vbi est uictima pater mi, & pater ad eum dñs prouidebit sibi uictimam fili mi. Q.d. sanguis tuus satis non est,ut peccata deleat, De⁹ ipse mitte tagnum, cuius sanguis expiare peccata possit, & sic offenderunt arietem inter uepres. Defert pater ignem,& gladium, ignem amoris erga nos,& gladium iustitiæ aduersus filium,qui proprio filio suo non pepercit. Mirus profecto in hoĩes amor,& rigor,ut ita dicam in filium. Pa

ne in

Marginal notes: Ps. 102 — Luc. 1. — B — C — Psa. 51 — A — Psa. 39 — B — Ro. 8. — Ge. 22. — G

A ne in hac pr̄ filium, in illa seruū, & finge dicētem filium. Pr̄ ego unicus tibi filius sum, eiusdem substātiæ, splendor gloriæ tuæ, me ne dabis pro uili seruo. Et seruo adeo nequam, qui eras in obliuione pones beneficium hoc? Si pro iustis, ac gratis illum dares, conueniens aliquō esset, nam pro bono fortsitam, quis audeat mori, sed pro transgressorib. quo pacto illū dabis? Nihilominus pro nobis oīb. tradidit il'um pro iustis, & iniustis mira oīno dilectio. Nec minor apparet filij dilectio, cum eam sn̄iam amplexatus fuit.
Ro. 5. Hinc Pau. Commendat, aūt charitatem suam, quia cum adhuc pcōres essemus, Christus pro nobis mortuus est. Mirabilis apparet dilectio illa Dauidis in Absalon, cum dixit, quis mihi det, ut ego moB riar pro te, i. quod uita mea exposita tuā redimerem, sed mirabilior Christi charitas, qui uitam re ipsa exposuit, & in pretium nr̄æ dedit, cum nos similes fuerimus Absaloni proditori, quia mulo effreni insidens ex arbore pependit, & mortuus est, sic. n. hō diuinam gloriam, ac regnum v surpare uoluit, & iō effrenis fa- cta cato in arborem vetitam cucurrit, & inde pependit, & mortuus est, in cuius rei remedium Chr̄s mortē passus est, ut nos viuamus. Immēsa profecto charitas ista, ac mīa est. Ex monte oliuarum, i. ex altissima, ac insigni mīa Chr̄s venit, ut eā pstaret. Cū ergo mīa Dei maxima peccata nostra susceperit, ut ea persolueret, recte mīam præstare potest peccatori sine iustitiæ præiudicio, cui abundè satisfactum est. Hinc mira mīa in pcōres suscipiendos vtitur, cuius mīæ gradus si enumeremus, mirabiles apparebunt. Et ue-
C rus ostendet, qui ait. Mirifica mīas, tuas,
Psa. 16 qui saluos facis sperantes in te, nec. n. solam mīam præstare vult, sed mirabilem, ac stupendam. Primo, ostendere se uolu.: Deus diuitē, sed qua in re? Certe in mīa, ille diues est pecunijs, ille agris, ille gregibus cuium, sed De⁹ diues est ī mīa. Sic. n. eum appellat Paulus, cū ait Deus, qui diues est in mīa. Et iterum, ostendit
Eph. 2. d uitias gloriæ suæ in uasa mīæ. Et ideo
Ro. 9. mīæ Dei sępe in diuitias literis apponit hoc cognom. ē magna. Hinc ps. secundū magnam mīam tuā, & mīa tua magna A
est super me, indiget profecto homo magna misericordia, & eam esurire debe- Psa. 50 Psa. 80
ret, ac se præparare, ut eā susciperet. Quo contra faciunt, qui cum minimum se ad confessionem parauerint, satis sibi factū putant. Cum qui vas vacuum defert, ut aquam, vinum, aut oleum deferat in domum, in eius magnitudine agnoscit, an multum, vel paucum sit ei opus. Cum ergo magna indigeas mīa, multa tibi opus est dispositione, maximo vase. Plurima congregare vasa debes, ut ea Deus impleat oleo mīæ suæ, sicut vidua illa fecit, 3. Re. 4
quæ collegit uasa non pauca, quia plurimo indigebat oleo propter multa debita. Magna tibi necessitas cū sit, para maximum uas, dum. n. vas fuerit, oleum diuinæ mīæ non deficiet, quia magna illa est, ac redundans. Sed in hac mīæ uena fodiamus amplius, immensa. n. est, secūdo ergo magna ostenditur cum peccato B
re, dum in illum sn̄iam ferre recusat, ac differt, facileque dicit, ꝙ hodie mulieri adulterę, nec ego te cōdēnabo. Dum aūt iustitia exigente, eū tandē damnat, quasi inuitus, & laborans id facit, Vt patet in supplicio inflicto Adæ, & in diluuio, cū tactus dolore cordis intrinsecus ait. Delebo hominem, quem creaui, a superficie terræ. De qua re multa alibi. Et demum cū hoīem in infernū damna, nec ibi misericordiæ obliuiscitur, punit. n. citra condignum. Sed de mīa Dei in peccatorem Gen. 6
in hac uita plura dicamus. Tertio ergo magna in peccatorem ostenditur misericordia dum dissimulat peccata hominū, & ita se gerit, ac si ea non uideret. Accidit aliquando, ut filius sit patri amantis- Simil.
simus, cumq; patri dicas, attende filium tuum scelus perpetrantem, ille ait, fieri C
nequit ut ille tale, quid perpetret, finite illum, dissimulatq;, ne in eum deseuiat. Sic etiam iudices aliquando amicitia ducti dissimulant amicorum crimina. Mira profecto Dei in homines dilectio, cui dicere potuit Dauid. Auerte faciem tuā Psa. 50
a peccatis meis, q. d. ne illa respicias, alio vultum verte.

Et Habacuc ait: Quare non respicis super contemplatores, & taces deuo-

A deuorante impio iustiorem se? Quasi dicat, cur auertis faciem tuã a pctis eorum & ita te geris, ac si non uideas? Certe, qa eos diligo, nec punire uellem. Et iō dr,
Sap. 11 dissimulas peccata hoīum propter pœnitentiam, & parces illis. Sic hodie dissimulauit pctã adulteræ, inclinans se, & scribens in terra, quasi non videret illi⁹ pctã. Et cũ ait, nec ego te condemnabo.

Quarto tanta hęc mīa est, ut quodammodo fidelis Deus non sit in uerbis suis, vt misericordiam præstet. Multa, ac magna in diuina scriptura tradita sunt de
Ps. 144 fidelitate verborũ Dei. Fidelis dominus
Luc. 21 in oībus uerbis suis. Et celũ, & terra trāsibunt, uerba autem mea non præteri-
B bunt. Sed si peccator ad Deum conuertatur, statim diuina mīa sniam mutat. Innumeræ sunt minæ aduersus peccatorem, sed si ille pniam egerit, vniuersa in bonum mutantur. Hinc dominus per
Eze. 33 Ezech. ait. Si dixero impio, morte morieris, & egerit pœnitentiam a peccato suo, vita viuet, & non morietur. Omnia peccata eius, quæ peccauit, non imputabuntur ei. Id autem manifeste ostendit
Esa. 38 experientia. Cum enim in Ezechiam lata esset mortis sententia, & ille fleuisset, statim, priusquam Esaias atrium illius egrederetur, mutata sententia in melius est. Idem accidit pessimo Achab, cui multa minatus fuerat Elias, sed eo humilia-
3. Reg. 21. to dominus ait. Nonne vidisti Achab humiliatum coram me? Non inducam
Ioan. 3 in diebus eius mala. Id ipsum Niniuitis accidit, quibus dura illa sententia fuerat
C edicta, Niniue subuertetur. Illi autē consilio inter se initio, conuersi sunt ad dominum dicentes. Quis scit, si conuertat, & agnoscat dns? Et misertus est Deus super malitia, quam locutus fuerat, ut faceret eis, & non fecit. Et qm̄ hoc Dei inge-
Ioan 4 nium propheta agnouerat, noluit primũ in Niniuē ire Sic. n ille ait. Obsecro domine, nunquid nō hoc est verbum meũ cum adhuc essem in terra mea? Propter hoc præoccupaui, ut fugerem in Tharsis scio enim, quia tu Deus clemens, & misericors es, patiens, & multæ miserationis, & ignoscens super malitia.

Quinto magnitudo diuinæ misericor

diæ in pctōrem ondit, dum ille rogat, ac A allicit, & q pacis sunt tractat, cũ ille offensus pctō fuerit, ille vocat pctōrē, ille vrget, vt reconcilietr Deo. Expēdit Chry. in Matt. verba illa Xp̄i, Hierl̄m, q̄ occidis Prophetas, & lapidas eos q ad te missi sunt, quoties uolui congregare filios tuos, quēadmodo congregat gallina pullos suos sub alas, & noluisti. Ait Chrys. verba ista summę dulcedinis, ac dilectionis esse. Sicut cum tibi est intimus amicus, qui facili, ac leui de cā a te recedit, & amicitiam tuam deserit, & tu cũ vocas nomine proprio sæpius dicens, heus o Petre, Petre, me ne relinquis absq; cā. Id ipsum cum Hierl̄m agit Xp̄s, cum repetito noīe ait, Hierl̄m, Hierusalem. Id ipsum, si attenderis, tecum fieri agnosces, B cũ. n. a Deo per pct̄m recedit, Deum interius clamantem audies, me ne deseris? Qua de cā a me recedis? Quid inuenisti in me iniquitatis? Hinc Hier. ait. Audite verbũ Dn̄i, Nunq d terra ego sterilis sũ, Hier. 2 aut serotina; quare ergo dixit populus meus, recessimus, non veniemus vltra ad te? Recte propheta ait, audite uerbũ dn̄i, audite querelas eius quas aduersus vos proponit, quia eum deseritis. An nō ista dulcedo satis esse deberet, vt nos ad Deum reuocaret? Non agnoscebat Mag Ioã 20. dalena Xp̄m post resurrectionem, Et Christus ad illam ait semel, Maria, & statim eum agnouit, & ait, Rabbi. Sed ò anima, quoties te noīe proprio uocauit Iesus, nec eũ agnouisti? Laborauit ille clamans, nec ad eum venisti. Stupendũ hoc valde est, quod fuit quis misericordem C Deum vocantem ad se, ut innumera bona præstet. Quod resistat quis Dei potentiæ, ac sapientiæ, non adeo mirum est q velit Deus sua potentia te deijcere, ac loco deturbare, & tu coneris ascendere, ac sursum ferri, non multum miror, quod uelit te punire, & tu cures supplicium fugere, non adeo mirandum. Sed illud sũmē mirandum, q fugiat quis misericordem Deum, quod resistat eius misericordiæ, & cum ad eum Deus declinet, ut innumera bona conferat, ille fugiat. Summę hoc stultitiæ ē. Fugit Adã audita Dei voce, sed fugit iratum Deum. Audiui vo Gen. 3.

A cem tuam,& abscondi me,at misericor dē Deū q̄s deseret,ab eo q̄ fugiet? Cū ergo te summa dulcedine vocet nomine proprio,ut tibi diuitias grãæ donet, accede ad eū. Sexto eadē mīa Dei magnificarut vt expēdit Bernardus in sermone de septē fragmētis, q̄ cū Deus ignoscit, & cōdonat pctā,& te in amicitiam recipit, oīno,& ex corde parcit,nec postea conuitio dabit,q̄ in eum peccaueris. Nō sic hoīes ignoscere solent,q̄ exterius inimicis parcūt,nō oīno ex corde,quod si corde ēt remittant, semper aliq̄d manet in corde,memoria,& sensus delicti admissi,ut n̄ adeo tectū cor maneat cū eo,cui pepercit,ac cū alio,a quo nunq̄ est lęsus. At uero Deus oīno remittit,ac si nō peccasses oīno,cū debita satisfactio a te fue-

B

Eze.18 rit exhibita. Hinc ait per prophetā. Omnium iniquitatum eius non recordabor amplius. Id i Petro manifestū est,q̄ post negationē fleuit amare,nec eū Xp̄s carpsit,imo statim sui vicarium reliquit. Idē in Magdalena, Paulo,Matth. & alijs uidere licet. Deinde homo, cum reconciliat̃ amico,a quo lęsus est,non eū admittit in totā amicitiā pristinā, Deus vero ī totā disputant theologi,an hō per pnīam recuperet uniuersā grãm,ac merita,quæ prius habuerat. Et licet diuersi diuersa sentiant,sed certius est, vniuersa recuperari. Et q̄ doctores minimū de hac re dixerūt,asserunt,redire hoīem in eā pristinā gratiā,quā,ipse uoluerit ſm pnię feruorē. Vt ergo tu uolueris, Deus efficiet, nec.n.solū pctā remittit,sed grãm p̄stat, & priorē beneuolentiā,vt signatur in parabola filij dissipatoris. Et cum ait. Ego

C sto ad ostiū & pulso,si q̄s aperuerit mihi,intrabo ad illum,& cęnabo cū illo,&

Luc.15 ipse mecū. En amicitia oīno restaurat̃.

Apo.3. Huic q̄, nunc diximus,illud addendum est,quod cū nouerit Deus,cito te recessurum ab eius amicitia, nihilominus te in amicitiam admittit cum uis ea uti.

Septimo magnificatur diuina mīa,ac mirabilis ex eo redidit̃,quod nullus terminus pctōrū p̄scriptus est peccatori,de quib. ueniā nō cōsequat̃. Et licet millies a Deo recessetis,millies te recipiet, si ad eum cōuersus fuerit interrogat Petrus. Quoties peccabit in me frater meus, & A dimittam ei? vsq; septies? Ad quem Christus. Non dico tibi vsq; septies, sed vsq; septuagies septies ubi numerus determinatus pro indeterminato ponitur. Quā sibi breuis humana mīa,ex eo liquet, q̄d semel,aut iterum ignoscis seruo,& hāc, uel illam iniuriam forsan remittes, sed nō grauissimam. Si pluries delinquit ēt filius,eū a domo eijcis,si grauissime delinquat,non ignoscis. At uero Deus licet millies pecces,licet grauissima peccata admittas semper recipit,ac ignoscit,si ad eum redeas Stupenda profecto Dei dignatio est,quod cum peccatum infinita offensa sit,quia contra infinitum bonum,& omnium scelerum,quæ in creaturas committuntur, malitiam habeat, B quia iniuria est,furtum,adulterium, homicidium, & reliqua oīa, nihilominus Deus facile ignoscat innumera peccata, & hoc millies. Tanta res hæc,est,ut humanum superet captum. Et hac ratione psaltes agens de Christi sacerdotio, cuius intercessione peccata remittūtur maximis illis uerbis, & summum asseuerationem ostendentibus vsus fuit, quia rem dicebat humanum captum superātem. Iurauit dn̄s,& non pęnitebit eum, tu es sacerdos in æternum. Magnum q̄d molitur dicere,cum ait,iurasse dominū, & cum adiunxit,nec pęnitebit eum, id- Ps.109 est nunquam retractabit sententiam. Sed quæ res ista tanta est, quam iuramē to confirmauit,& nūquam mutabitur? Sane quod Christus sit sacerdos peccata vniuersa condonans.

Sed iam vltimum dicamus, quod de diuina misericordia dici potest, quod cū C dixerimus,quasi ad terminum deuenie mus diuinæ misericordiæ,& cum illa infinita sit,ei finē hunc præscribemus, qa quo procederet,non habuit. Et quod illud est? Hoc certe, quod ut facile nobis concederetur diuina misericordia, ac paruo labore nostro, imo uero ut gratis nobis daretur,ille eam emere voluit caro pretio, sanguine,ac vita datis. Exhibuit se Samaritanum vulnera nostra curantem oleo,& vino magna sua impē sa. Commensuratus homini est,vt cū suscitaret,

A scitaret,sicut Elias,& Elisæus fecerāt,&
in cruce positus est,ut inde nobis effluat
4.Re.4 mia. Nūc ergo, cum tps acceptabile est,
accedamus,ut tanta mia utamur, ueniet
.n.tps,cum miam non inueniat hō, licet
quærat,cum oleum petētibus virginib.,
denegetur. Cum clausa sit ianua,& dica
tur,nescio uos. Licet.n.mia Dei tanta sit
tñ constitutum est tempus,quo ea uti li-
cet,hoc aūt tps uita præsens est. Iō me-
moria retinenda sunt verba illa Ps.quæ
summa ponderatione repetit Paul. Ho-
Heb.3 die si uocem eius audieritis, nolite obdu
Ps. 94. rare corda vra. Adhortamini ergo uos-
metipsos donec hodie connominat. Cū
autem hoc hodie adeo breue, & incertū
B sit,nihil demētius, quam conuersionem
differre, & in dubium uocare æternam
fælicitatem,aut æternam miseriam. Sed
iam exhibitam a Christo domino miam
adulteræ expendamus. Adducta est mu-
lier in adulterio deprehēsa, & in medio
statuta,& dicunt ei, magister,&c. Iesus
autem inclinans se deorsum, digito scri-
bebat in terram. Sed duo in his verbis
dubia sunt. Primum,cur scripserit in ter
ram,cū sic interrogetur a scribis, & pha
risæis. Secundum,quid scripserit. De pri
mo Aug.de consensu Euangelistarū li.
5.c.10 Ideo scripsit in terra, ut significa
C ret scribas,et pharisęos accusatores adul
teræ in terra scribendos,nō in cælo tan-
quā legis transgressores alludēs ad aliud
Ier. 17 Ier. Recedentes a te in terra scribentur.
Hoc ergo facto eis respōdet, quasi dicēs
uos accusatis hanc mulierem, quia legē
transgressa est,cum uos maiora crimina
perpetraueritis. Idē Aug. tractatus 33.in
Ioannem aliam addit causam,vt scilicet
significaret, se eundem illum esse,qui le
gē digito scripserat in tabulis,Ambr.epi
stola 76. priorem Augustini causam se-
Ambr. quitur. Euthimius,dicit Christum scrip
sisse,ut se nolle attendere iudicaret, tan-
quam,qui eorum cognoscebat machina
tionem. Dicitque eos,qui indigna,& im
Cyrill. portuna rogantibus, respondere nolunt
solitos esse scribere in terra. Cyrillus li.
5.in Ioannem ait,inclinauit se,& digito
scribebat in terra,ut nobis ostendat, ꝙ
antequam iudicium feramus de proxi-
mo, ad ueritatis inuestigationem descen
dere,& animum inclinare debemus, &
discretionis digita singula ad rem propo
sitam attinentia prius discurrere,alio qui
recte iudicare non possumus. Quod ut
nobis Deus significaret, quāuis peccata
Sodomorum,& Gomorrhęorum uosset
ait,descendam,& videbo, vtrum clamo Gē. 18
rem, qui uenit ad me, opere compleue-
rint,an non est ita, ut sciam. Sicut tunc
ait,descendam,& uidebo,ita nunc inclí
nat se,& scribit. Vt nos doceat,non faci
le iudicare. Sed iam ſm uideamus,quid
.s. scripserit Hiero.lib.2. contra Pelagia
nos,ubi ait. Accusabant scribæ,& pha ri
sæi iuxta legē adulterā lapidare cupien-
tes,ait Iesus inclināś se digito scribebat ī B
terra,eorum uidelicet, qui accusabānt,
& oīum peccata mortaliū,ſm, ꝙ scri-
ptum est in propheta, recedentes a te in
terra scribētur. Hæc Hier. Si uero dicas,
quo pacto fieri potuit, oīum hoīum pctā
scripserit,respondeo, qđ sicut vnū Apo-
stolorum uerbum oēs intelligebāt natio
nes,sic una Christi scriptura cuique ape
riebat sua peccata. Et sicut si omnes mor
tales audierūt cōcionē Apostoli omnes
illam perciperent,ita si omnes morta les
adessent,& viderent Christi scripturam
scripta uiderent pcā sua. Amb.episto. 56.
Quid inquit,scribat,nisi illud propheti-
cum. Ier.22. terra terra scribe hos uiros C
abdicatos, quod de Iecconia lectum est.
& in Epistola 79.ait,scripsisse,festucam,
quæ in oculo fratris tui,est, vides,trabē
vero,quæ in oculo tuo est, non uides cū
ergo perseuerarent interrogātes eū, ere-
xit se,et dixit eis, qui sine pctō est uestrū
primus in illa lapidē mittat. Voluit dñs Ambr.
eos cōfundere,ꝙ cū scelerib.pleni essent Ieron.
zelū legis cōtra fęminā uni' pctī cā ptexe
bāt,indecēs,n.ē,ut legis trāsgressor iudi-
cet aliū legis trāsgressorem,maxime eū,
ꝙ leuius delinqt. Vn̄ Cyrillus ait. Iussit
Moyses adulteras lapidari,sed ab his dū
taxat,qui sunt obseruatores legis, nō p-
uaricatores,non enim fas est,neque iura
sinunt,transgressorem legis ab eiusdem
transgressoribus uindicari. Qui ergo ex
uobis sine pctō est,lapidet eam,nō phi-
bet męchā lapidari, sed nollem id ab his

A

Feria Sexta post Dominic. Terriam Quadragesimæ.

Them. Mulier da mihi bibere, &c. Io.4.

Esa. 9. INter Christi domini nomina, quæ Esaias prædixit, vnum est, Admirabilis ualde ei hoc nomen conuenit in omnibus. n. mirabilem se præstitit, cum ut homo concipitur, a virgine conceptus est, cum nascitur, de virgine nascitur, & vir perfectus est sapientia, cum mundum docet, literas non didicerat, & docet quasi potestatem habens cum inter homines conuersatur, mirabilia, ac stupenda opera efficit, quando moritur, eum luget vniuersus mundus, & morte sua nobis ui tam præstat.

B

Qui ergo in omnibus mirabilis est, in peccatoris couersione, mirabilem se plane exhibet, hic artem suam, ac sapientiã ostendit dum eum uocat, alloquitur, interpellat, & paulatim disponit, ac pficit tãdem, ut hodie Samaritanam. Si nobis licet uidere Dei opificium in utero matris, cum hominem efformat, efformat, efficiatque paulatim, rudem, efformans materiam uarias in ea ponens dispositiones, ut etherogeneum hominis corpus perficiat, tot tenuibus, ossibus, neruis, arterijsq. distinctum, plane mirabile Dei opificium diceremus, de qua re Psal. ait, mirabilis facta est scientia tua ex me, cõfortata est, & non potero ad eam. Sed multo mirabilior ostenditur in peccatoris conuersione, tunc hominem interiorem format, qui multis patrib. hunc exteriorem superat, tunc Deum quendam figurat, & Dei filium. Si interiores dispositiones videre liceret, quib. eum disponit ad gratiam, & demum gratiã, dona, ac uirtutes in spiceremus, mirabilis maxime Deus apparet, cum cor hominis ad se trahat efficaciter, & sine vi, libere, ac suauiter, sed ui quadam dulci, et hominẽ relinquere facit uniuersa, quæ prius dilexerat, & hydriam, funemq. et Deum laudare facit, mirabile plane hoc opus est, & quo ille pcipue delectatur: Mirabile hoc hodie in Samaritana effectum inspiciamus, ut Deum laudemus, qui mirabilis est in sanctis suis, ut Psal. ait.

Simile Ps. 138.

C

A 97. Ps.

Venit Iesum in ciuitatẽ Samariæ iuxta prædium, quod dedit Iacob Ioseph filio.) De qua re Gene. 48. ait Iacob ad Ioseph filium, do tibi partem unam extra fratres tuos. Onstedit uero Euange. locũ conuenientem, quo Christus dominus Samaritanæ (quæ ex igentium populo erat) se manifestauit. Ge. 48.

Prædium enim illud absque ulla sorte Iosepho datum est, quod pater donauit illi super hæreditatem, & sortem, in quo illum bonorum suorum præcipuum instituit, hæredem super omnes fratres. Illud uero figura fuit populi gentium, qui Christo domino a patre datus est in hæreditatem præcipuam super omnia illa, quæ priscis pauperibus concesserat, quibus semen dederat Abrahæ duntaxar. Hinc ait pater, postula a me, et dabo tibi gentes hęreditatem tuam, & possessionẽ tuam terminos terræ. B

Et iterum, tu hæreditabis, in oĩbus gẽtibus. Quoniam, ut Iacob ait, ipse erit expectatio gentium.

Merito uero pater illum constituit hęredem uniuersorum, qui primogenitus suus est, ut sic in omnib. primatũ tenens quasi ergo nunc Euangelista ait, cum in illo prædio Christus esset, quod figura gentium est Samaritanam, quæ ex gentibus erat sibi merito acquisiuit, & omnes continuo Samarias.

Erat autem ibi fons Iacob. Multã adhibuerunt patres curam, ut in terra illa fontes, & puteos inueniret, ut in Genesi dicitur, aquæ enim penuria terra illa laborabat. Hoc uero mirum ualde est in terra pinguissima, q̃ oĩum, quæ sub cælo erant, optima erat, quæ mel, ac lac manabat. Sed audi qua ratione vberrimos pferebat fructus, Deut. 11. ait, terra, quam ingredieris possidendã, non est, sicut terra Aegypti, ubi iacto semine in hortorũ morem aquæ ducuntur irriguæ, sed mõtuosa est, & cãpestris, de cælo expectans pluuias, quam dñs Deus tuus semper inuisit, & oculi eius in ea sunt a principio anni usque ad finem. Sicut ergo ubertima, ac optima terra illa est, q̃ aquã nõ habet C De. 11.

A bet, sed a cęlo eā expectat, ita prorsus ditissimus, ac beatus hō ille est, cuius oculi in Deum eleuati sunt, cuius omnis spes Deus est, & de sursum oīa expectat bona. Ditissima, ac secura substāria ē uiua in Deum spes, hæc.n. Deū hoīs thesaurū esse facit. Fons ergo ille a Iacob inuētus est, qui ea ratione fons Iacob dicebatur. (Iesus ergo fatigatus ex itinere est, cū ad hunc fontem uenit. Multis de causis fatigatus est. Primo, quia grauissimū onus portat, factus est principatus eius super humerum eius. Fingunt poetæ Atlante vniuersū humeris sustinere suis, at Xp̄s dn̄s uere vniuersum portat mundū, uniuersos hoīes, & eorum pc̄tā. Hinc ad Israel ait, audite me domus Iacob, & oē residuum domus Israel, qui portamini a

Esai.9.

Esa.49

B meo utero, & gestamini a mea vulua, vsque ad senectū ego ipse, & usq. ad canos ego portabo, ego feci, ego ferā, ego portabo, & saluabo illud vero, q Israeli dicit, vniuerso mundo dici potuit. Pondus ēt vniuersorum peccatorū immensum est quidā ait, sicut onus graue grauatę sunt super me, & alter, incuruatus sum multo vinculo ferri, & ex hoc onere anxietas pc̄tórum procedit, quid ergo miramur eū lassari, qui uniuersa pc̄tā portat? Scdo fatigatur in hoc opere redemptionis nostræ, Fatigati olim sunt in hoc opere prophetæ, quidam ait, multo labore sudatū est, & non exiuit de ea nimia rubigo ei⁹, neq; per ignem. Sed nūc ipsemet Deus in hoc opere fatigatur, & sudat, quia nos in deliciis, & delictis esse volumus. Fatigatus nō est, cū Ang. & cælos creauit, id.n. vno præstitit verbo, sed hoīum reparatione fatigatur. Fugerat peccatora Dei domo, & ueIociter currens a Deo elongabatur. Hinc Hier cursor leuis explicās vias

Psa.37

2. Par. vlt.

Hiero.

C suas, onager assuetus in solitudine in desiderio animæ suæ attraxit uentum amoris sui, nullus auertet eam, omnes, qui q̄runt eam non deficient. Quo loco Hier. ait, qūo caprea leuis, quam nos genere cōi cursorem dicimus, velox fertur ad pabula, & sicut onager in solitudine trahit uentum amoris sui, sic Israel toto impetu ad desiderium libidinis ferebat, nec vllus est, qui suis monitis eum ab hoc impetu possit auertere, qui eam quæsierit, ad malum paratam inueniet, non laborabit eam, quærens, si uero ad bonū, q̄ sita fuerit, nullus eā cō eq ualebit, nullus auertet a malo. Miserat Deus prophetas q post hoīes currerēt, eosq. auerterent a pc̄tō insecuti, eos fuerāt, sed nō cōprehenderāt, lassati sunt, & p̄fecerūt nihil. Decreuit Deus ipse hoīem quærere. Quære seruū tuū dn̄e, orabat Ps. exultauit ut gigas ad currendā hanc uiā, vt hoīem comprehendat, & ecce nūc in medio uię est, & fatigatus ex itinere, sedebat. Sed o domine si nūc cū mediū uię nō perfeceris, fatigatus es, qn̄ uitam cōfeceris, qn̄ colūnę alligatus tot sustinētis flagella, qn̄ cruci affixus fueris, qūo fatigandus es? nunc

Hiero.

A

Ps. 118

B reclinaris i fonte, tunc nō erit ubi caput reclines tuū. Nūc discipuli cibos tibi, q̄runt, tunc fel tibi ministrabit, surge dn̄e, grandis tibi restat uia donec peccatores cōprehendas, maiores tibi sustinendi labores sunt. Attendisti labores sunt. Attēdisti aliqn̄, q̄ sis ad malum uelox, q̄ tardus ad bonum Ps. veloces pedes eorum ad effundendum sanguinē, proni in malū, magno impetu i illud ducimur, quasi lapis descendens. Inter illa sex, quæ Sapiens enumerat Deo odibilia, vnum ēst, pedes ueloces ad currendum ad malum. Vt hos dn̄s, q̄rat, fatigatur in itinere, longe.n. hi a Deo recesserunt, multa peragēda uia est, ut ad Deum redeant. Olim q̄relas proponebat dn̄s populo suo dicens per Esa.c.43. seruire me fecisti in peccatis, tuis præbuisti mihi laborem iniquitatibus tuis. Sed ille labor, ac seruitus erat, quod eum populus cogebat, ut flagel lare, & puniret, cum.n. natura sua propēsus sit, ut benefaciat, laborare dr̄, cum punit. At vero nunc vere laborāt, ac seruit, hominum peccata in seipso puniens. Et iō fatigat vere, vt nos doceat fatigati in opib. bonis. De militib. Holof. dr̄. Iud.13 erāt oēs fatigati a vino, en quib. in rebus pc̄tóres fatigent, i ludo, comestatione, ac ebrietate. De Tobia aūt dr̄, fatigatus a sepultura, &c. quia operib. bonis iusti intudāt, & in eis fatigantur, ut Christus. Sed quid fatigatus Iesus faciat uideamus. Sedebat, aīt, sic supra fontem. Quid est sic?

Prou.6

C

cum

A Cũ X. u. aliquid magnum molitur dice
re, ꝙ uerbis explicari non possit, utit̃ hac
particula, sic. Hic ait. Sic De⁹ dilexit mũ
dũ &c. & in c. 5. sic dedit, & filio hr̃e uitã
in semetipso, & alibi nunq̃ sic loquutus
est hõ, & Mat. 3. sic decet nos ĩplere om-
Ioan. 3 nẽ iustitiã. Ita nunc ait, sedebat sic, nõpo
Ioan. 5 terat amplius dicere. Iõ subsistit dicens
Ioan. 7 sic, imperfectũq. reliquit, quasi nõ posset
se explicare. Sedebit ergo sic quasi si hõ ĩ
Mat. 3. firmus esset, quasi uiator lassatus, quasi
Dei uirtus nõ esset, quasi uir dolorũ fati
gatus, ut nos q̃reret, & absq. ullo refrige-
rio, Dauidi in deserto occurrit Abigail
cum munerib. Eliæ Ang. pane, & aqua
Dã. Abacuc, sed Xp̃o dñopo nullũ est refri-
gerium. Sedebat ergo sic, vel cũ expecta-
ret peccatricẽ illuc uenturã sedebat sic ex
B pectabat sic, sed quid est sic? Nihil deter-
minatum dicit, ut ostendat, sic nos inue-
nire posse Xp̃m, ut nobis libuerit, ꝓ no-
to, & uoluntate tua eum inuenies. Dic
tu, qũo eũ uelis ĩnuenire, sic inuenies, si
pr̃m tibi eẽ uelis, pr̃ erit, si mr̃m, mr̃ erit,
si medicũ, medicus, si pastoré pastor, sede
bat ergo sic, ut tibi conueniens sit, & ap-
tior. (Veniet mulier Samaritana.) En ali
quod Xp̃o refrigerium aduenit, en Xp̃i
cibus, ꝙ Abigail defert, quod Elię, quod
Danieli delatum est. Solet princeps, q in
aula multis fruit̃ deliciis, aliqñ, ut aĩũ le-
uet uenatum procedere, & laboro, ac fati
gatione ferã insequitur, ceruum, uel ca-
Simile pream, occiditque, & ex ea sibi eo die ci-
bũ parari vult, nec quippiam aliud degu
stare. Attẽde nunc cæli regem, qui in pr̃is
aula innumeris deliciis, & cibis pasceba
tur, exeuntem a patris sinu, & in montes
Samariæ uenientem, ut feram aliquam
C solus capiat, ac uenet̃, uenatur Samarita
nam ipse solus, multo prius labore, ac fa
tigatione ꝓcedẽte, & hęc hodie cib. illius
est, nec aliud gustare vult. Hinc ait ipse,
ego cibum habeo manducare, quem uos
nescitis, nec cibũ a discipulis allatum gu
stasse dr̃, nec aq̃ de puteo illo. Cibus eius
Samaritana est, q̃ illi cepit illis sagittis, d̃
Psa. 44 quib. Ps. sagitæ tuæ acutæ, populi sub te
cadent. In aptissimo loco eã expectauit
quo nouit eam uenturam, ibi sagittauit
cor eius cognitione sui, & peccatorũ do

lore, relinquere hydriam facile, & ip sum A
in Samaria prędicare, en feram captam,
cibum Xp̃i. Sed mirandũ plane, q̃ alia co
gitatione illa uenerit, oĩno insciã tãti bo-
ni, ꝙ illam expectabat, multa a Deo reci
pimus beneficia inspectata. An nõ sic ac-
cessit Rebecca, ad fontem cum procura- Ge. 24.
torem Abrahę offendit, qui illã in Isaac,
sponsam assumpsit? An non sic Saul asi-
nas, q̃rens, inuenit̃ in regẽ? An nõ sic in-
expectato Dauid ungit̃, & de post fætan- i. Re. 10
tes accepit eum. Iõ simile dr̃ regnum cœ i. Re. 16
lorum thesauro abscondito in agro, quẽ
qs inuenit forte fortuna aliud a hẽs. Sed
ais, ò quis hunc inueniret thesaurum? in
uenies aliqñ tu, spera ĩ dño, & fac bonita
tem, & insperatum thesaurum inuenies
Deus n. gratia sua illum tibi aliqñ ꝓsta-
bit. Cunq. illa hausta aqua recederet, ait B
ad eam Xp̃s, mulier da mihi bibere. Ille
primum sermonem exordit̃, sp. n. ab eo
ortum habet, quod nostrum bonum est
mane illa surrexerat, ut in fontem iret,
sed prius Xp̃s dñs, ut eam q̃reret, surgit
qui multa milliaria confecerat, ut eo de-
uenerit. Sic infirma surrexit, sed medic⁹
primo mane, ut eam uisitaret. Sicut er-
go quondam prę̃ceperat sacerdotibus, vt
mane surgentes templo adessent, ignem
accenderent, agnum offerent pro pecca-
to populi, & prophetas de mane consur-
gere fecit, ut populum monerent, ita nũc
ille mane consurgit, ut peccatricem inue
niat, eique in fonte occurrit. Occurrit E-
lias regi Achab, eunt in uineam Nabot, C
& illi supplicia minatur, & merito, qm̃
uineam rapuerat. Occurrerunt sępe leo-
nes, & ursi improbis hominibus, qui in
Deum peccabant, & id quidem iure, quo
niam ecce qui elongant se a te peribunt,
sed mirum ualde, quod occurrat Chr̃s
mulieri huic, ut aquam uiuam ei offerat.
An non id tibi id sępius contigit? inferni
merebaris pęnas, & occurit tibi Deus in
ſpirationibus te sæpe uocans gratiã suã
offerens. In uiis sedebas, eos expectans
ait Dominus animę peccatrici expectan
ti peccata, & eorum occasiones, Sed Do
minus in puteo sedet, expectans, ani-
mam ad se conuertat, expectat domi-
nus, ut misereatur uestri, expectas tu ui
pec-

A peccata committas. Nec uero expectat solum, sed & initium sermonis facit, dicens, da mihi bibere. In hoc, ait Io. apparuit charitas Dei in nobis, qm̄ filiū suū vnigenitū misit in hunc mundum, ut uiuamus per eum in hoc est charitas, non quasi non dilexerimus Deum, sed qa ipse prior dilexit nos, & ipse ait, discipulis, non uos me elegistis, sed ego elegi uos, quasi dicat, amicitia inita est inter uos, & me, sed non a uobis ortum habuit, sed a me, ego prior uos dilexi, & cū uos me dilexistis, iam ego dilexeram, & amorē vestrū meritus eram, nō uero uos meū. Cum a nobis Deus amorem petit, nō illum gratis petit, & ille dedit, qui nos gratis dilexit, sed illum multo iam pretio emit. Gloriari de duob. pōt Deus, primū φ amicitia ab illo ortum hēt, non a nobis, scđm, nunquam per illum amicitiam cessare, aut dissolui, sed per nos, qui infirmi sumus, & priusquam ille amicitiam dissoluat, innumeros sufferr defectus, & tandē grauissima, ac lethalis offensa illū a nobis recedere facit. Exaggerat uerò, ac cōmendat maxime diuinā bonitatē, quod ab eo initium sumet omne bonum nostrum, & amicitia, nec vnq̄ per eū deficiat. Si. n. Deus nos diligeret post ardētissimum amorem nostrum, & innumera obsequia, & amicos tunc nos diceret, maximum, in uos beneficium conferret in infinitū. n. pstet eius amor, excedit nostrū, nec illi utilitati amor noster est, nobis uero summæ utilitati illius dilectio est, nihil. n. in nobis boni esse pt, nisi ab illa. Obtulerat dona Abigail Dauid, & cō ille eā peteret in coniugium, indignā se reputans dicit se ancillam, si ergo indignam se censet dilectione, cum tn̄ illa ꝓuenerit, & exierit obuiam Dauid, & munera obtulerit, an nō indignam se dicat aīa Dei amore, et si illa dilexerit, & bona multa præstiterit? Si ergo sic a Dei diligi summæ bonitatis effet, quanta illa erit, q̄ nos diligit, cum eum non dilexerimus, nec obsequia pstiterimus? Et deinde, cū a nobis petit, ut eum diligamus, nō hoc meritus est amore solo, sed multis exhibitis beneficijs, & multis pro nouis malis perpessis. Priusquā aquā a Samaritana petat, fatigatus est, longa illius cā uia suscepta, petit a te Deus dilectionē, hanc ille prius meruit dilectione sua, lōgo tui cā suscepto itinere, fatigatione, ac doloribus. Hinc ait, aperi mihi soror mea, quia caput meum plenū est rore, & cincinni mei guttis noctium, q. d. vniuersam noctē in itinere confeci tua cā. Mirū profecto, & admirādum hoc est, ꝓtiosissimus est diuinus amor, & sp nobis gratis dat, vilissimus amor noster est, & cum petit, carissimo sp ꝓtio emitur. Et cū hæc ita se hēant, non inuenit ille, qui amorē ei gratis uelit, & nostrum quærit cum tam caro emat pretio. Seipsum gratis tibi offert, nec illum recipere uis, & ille q̄rit, & emit sanguine fuso. Venalis Deus est, & pro nihilo datur, nec est, q emat. Audi ꝓ conem dicentē, venite, emite absq; argēto, & absque ulla cōmunicatione vinū, lac. Aliquod certe nobis dandum est, ut Deum hēamus, iō ait, emite, sed tā est, parum, ut nihil esse dicatur. Sicut cum illud, φ mille valet emis uno, dicis, gratis, tibi dēeum. Vis uidere, quam sit parum, quod a te exigitur? audi quid a Samaritana Chrs petat. (Da mihi bibere.) Potum aquæ petit duntaxat, parua profecto sūt q̄ a nobis Deus petit, magna uero, q̄ mūdus, & dæmon. Audi loquētem Deu. iō. & nunc Israel, q d dn̄s Deus tuus petit a te, nisi ut timeas dn̄m Deū tuum, & ambules in uijs eius? qd a te petit Deus? qđ superet, dare pauperibus, q d dæmon, & mundus? in sum̄e omnia, q̄ habes, & quæ non habes, ut mihi obsequar, s, est ne tyrannus quispiam, qui dicat, centum hēs, da mihi mille? hoc mundus, hoc dæmon petit. Quid petit Chrs? parum atq;, ut lachrimas fundas pro peccatis tuis qd dæmon? ut lāceolis sanguinem vniuersum ꝓfundas cū inuocās, vt sacerdotes Baal faciebāt, ut misere anxieque uexeris, ut vindictam exerceas cū uitæ discrimine, ut uitam mille exponas periculis. Ezec. depingit eos, qui idola colebant, & uenientib. in uia occurrebant, ponētes mēsas, dantes annulos, & armillas, & filios immulantes, sed nunc uenit Chrs dn̄s in uia fatigatus, & duntaxat calicem aquæ petit Immolabant illi filios suos, & filias

Marginalia: 1. Io. 4. — B — 1. Reg. 25. — C — A — Cant. — Esa. 55 — B — Deu. 10 — C — 3. Re. 5 — Eze. 23

A qui si in vnum peccatũ prolapsi sunt, oĩbus se continuo tradunt, in operationẽ omnis immunditiæ, Aug. ait uides terrã plenã spinis, sed vberem, & pinguem, dicis, optima terra hæc est, & uberes ꝓferret fructus, si excoleret. Ita sunt aliqui uitijs obnoxij, in quib. tñ in virtutem habilitas ostẽditur, ex qua colligere licet, si illi virtuti incumberent, pclaros fructus Simile reddituros. Sic ait Aug. peccauit Moyses Aegyptium occidens, sed fortis, ac virilis aīi specimen dedit, & ait Deus, hic ducẽ populi mei recte aget. Peccat Paul. zelo legis vsus, non s'm scientiam, ostendit vero, quo zelo ueritatem tuebit, si in illam ducat. Sic Samaritana se abstinet a Iudęorũ consortio, ne crimen incurrat. Cũ B ergo in peccato fueris, ne effrenatus per vniuersa vitia vageris, sed diuinis rebus afficere, ut Samaritana inquirens ubi orandum sit, multa pstа bona opera, ut citius Deus miseratur tui. Sed ad eã Christus dñs ait. Si scires donũ Dei, &c. Sisciremus, quantum sit Dei in nos donũ, cũ a nobis dilectionem, & obsequia postulat, non expectaremus, ut illa exigeret, sed nos obsecraremus, ut ea acciperet. Hinc miratur Aug. pceptum a Deo nobis imponi, vt diligamus eum, vt eius amici simus, cum. n. summum hoi beneficium sit, ut ei facultas concedat diligẽdi Deum, & in gratiam, & amicitiam Dei recipiat, non solum ei concedit facultas C ista, sed exigitur ab eo amor, & pręcipit. Quis unq̃ rex præceptum ministro posuit dilectionis, & amicitiæ mutuæ? imo vero summum ei beneficium confert, si patiatur, ut amicus eius sit. Quis pauper audiens, qui laborat in hac uinea per horam integram regnam in mercedem ac-Mat. 5. cipiet, non oret, ut mercenarius ipse sit, & in uineæ culturam admittatus? Si potum aquę frigidę ęterno regno Deus muneraт, an non omnes orare, & obsecrare debemus, ut tanti largitoris ministri simus? Verè merces vestra copiosa'è in cęlis, quam nec oculus uidit, &c. & mensuram bonam, confertam, coagitatam, & supereffluentem dabũt in sinus uestros. Sed & aliud hic significatur donũ, quod sciremus, maxim nostra interesse uideremus. Interrogo ego te, scis, donũ Dei? A ais, noui omnia, quę uideo, & habeo Dei esse dona, nih il. n. hře possum, ꝙ a Deo perfectum non sit, facilius numerabis stellas cæli, & arenam maris, q̃ Dei dona, quia oĩa quæ creata sunt, dona Dei sunt. Sed aliud excellentius donum hic Xp̃s dñs significauit, ꝙ donum dicit per antonomasiam, sicut Arist. phil. dr̃, & hoc dicit ille aq̃ uiuam, & sicut donum hoc super omnia dona est, ita qui illud hẽt, fęlicissimus est, & plures Deo referre gratias debet pro hoc dono duntaxat, quam propter reliqua omnia. Et hoc præ B stabat Paul. dicens gratias ago Deo sup inenarrabili dono eius, sed quod est hoc donum? si inenarrabile illud Paulus asserit, quõ ego illud dicere, aut enarrare 2. Co. 9 potuero? Sed cum illud inenarrabile dicit, quid sit ostendit, quid. n. aliud inenarrabile est nisi Deus? ille incomprehensibilis est, & ideo inenarrabilis, & ineffabilis. Adit ergo donum hoc Acto. 2. effudit hoc donum, quod vos videtis, & audi Acto. 2 tis, & Acto. 1 accipietis donum Spiritus sancti, qui ideo dr̃ donum Dei altissimi. Spiritus sanctus donum est, quod pater, & filius sibi inuicem donant, diligentes se mutuo, & illum spirantes. Si sciremus quid hoc donum sit, uitam libenter pro- C funderemus, ut illud haberemus, & hoc est donum, ꝙ Deus maximè nobis dare desiderat, qui. n. infinita bonitas est, q̃d in infinita dare uelit? Dator munerum Deus noster est, dare desiderat, dedisti domine nobis mundum hunc, maximũ profecto donum, sed restat aliquid dandum? nondum dare incepi Deus ait, donec donum infinitum dem, nihil me dedisse puto. Hinc Pau. charitas Dei diffusa est in cordibus nostris per spiritum sãctum, qui datus est nobis. En donum super omnia dona, de hoc nunc Xp̃s air, si scires donum Dei, & qui est, qui loquit tecũ, qui hoc donũ tibi dare põt, petiisses illud, desiderassesq. aquã hãc uiuã, fontẽ viuum, qui tecum loquitur Deus est, & hõ, ut Deus dare tibi põt donum hoc, & ut hõ tibi illud meruit, ꝙ si hoc tibi daret donum, Deum hẽres, Deum possideres. Audis hæc homo sitiens, tibi loq tur, non

A non aquam turbidam Aegypti, non uilem,& emortuam promittit aquam,sed aquam viuam,quæ profluxit a petra illa quæ Christus est, virga crucis percussa, qui vicerit,dabo ei bibere de fonte aquæ viuæ gratis,gratis tibi datur,licet ille gratis non emerit, quis Deum gratis vult? quis aquam viuam pro siti vult? qs Deũ pro desiderio? Omnes sitientes uenite ad aquas, Esa.clamat,quare appenditis argentum vestrum,& non in panibus? laborem vestrum, & non in saturitate? Quos labores sustinuisti;auare,superbe inhoneste? num saturatus es? adhuc sitis adhuc fame consumeris,substantiam,vires,& salutem insumpsisti, & saturatus non es,accede ad Deum,vt satieris,Audite,ait Esa.audientes me, & comedite bonum,& delectabitur incrassitudine anima vestra, & feriam uobiscum pactum sempiternum, misericordias Dauid fideles,quod si prophetas meos audierũt hoc clamantes,ibo ego in terras, & ore proprio clamabo, si quis sitit ueniat ad me, & bibat,& flumina de ventre eius fluẽt aquæ viuæ: hoc autem dixit de spiritu, quem accepturi erant credentes in eum. Clamor hic amoris,& dulcedinis est,sic aquas veneno infectas bibamus, sed aquam mundam, qua mundemur ab omni inquinamento. Vide satietatem huius aquæ, flumina de ventre bibentis eam fluent,num a Dei manu satiantem aquã reijcies,& a diaboli manu aquam turbidam,ac pestilentem bibes? Vt prodigus ad patris domum rediret,fames, ac rerũ penuria effecit,& satietas, quæ in domo

Apo.11

B

C patris erat. Fatigatus erat Israel siti,& in Aegyptum regredi disponebat,sed ex petra aqua largissima prodijt,& sic in Aegyptum reuersi non sunt. Ne igitur ad creaturas accedas, Christus Dominus,q petra est aqua? uiuas hodie promittit. Dixerant prophetæ,aquas mundi sitim nõ sedere uentũrum vero Messiam,& haurietis aquas in gaudio de fontibus saluatoris,nunc ille has aquas manifestat, ad eum accedamus,& dedissem tibi aquam viuam. Ingenium hoc Dei est,nunquam aliquid petit a te,quin multo potiora det petit a te aquam mortaum dat pro illa uiuam,est uero gratia Dei aqua uiua saliẽs in uitam æternam. Atque dicitur,quoniã sicut aqua mundat, ita diuina gratia. Hinc Ezec.effundam super uos aquam mundam,& mundabimini ab omnibus inquinamentis uestris. Lauari uerò se postulabat Ps.dicens,lauabis me,& super niuem dealbabor,animam gratia lauat, & mundat,ut lucidior sit astris,quę deni grata super carbones erat,& deinde gratia aqua est,quia terram fæcundat,ut fructum perferat vberem. Licet enim illa in animæ sit assentia,tamen per uirtutes ab ea fluentes in potentias,impellit in operationes rectas ideo Ps.ait erit tanquam lignum,quod plantatum est secus decursus aquarum,quod fructum suum dabit in tempore suo. Dicitur vero viua hæc aqua,quia uiuum reddit hominem,& uitam excellentissima ei donat. Dicitur uero saliens in uitam æternam, nec mirũ, cum enim aqua tantum ascẽdere soleat, quantum prius descendit, cum è cœlis gratia descenderit,non mirum illuc usq; ascendat. In vitam æternam ascendit, quia opera eleuat nostra,ut digna sint vita æterna,& mentem eleuat, ut cælestia quęrat,ad illa suspiret,caducis,ac perituris relictis,efficitque ut super omnes curas sit cura ęternę salutis, ut super cæteros liquores super natat oleum. Sed ais, qui fieri potest,ut mens hominis a uisibilibus ad inuisibilia abstrahatur? Respondeo. Sicut magnes eam uim ferro imprimit,ut positus acu nautica reliquis astris relictis in solum polum respiciat semper in eoque solum fixa,& immota maneat, sic diuina gratia mentem tangit,ut terrenis spretis,ad cęlestia ducat. Hinc Paul. nostra conuersatio in cęlis est. Sic omnes sancti,qui peregrinos se esse cõfessi sunt, aspiciebant in remunerationem æternã. Signum inhabitantis in te gratię sunt saltus in vitam ęternam, oppositum signum sunt saltus in hęc caduca. Audi illum,qui ait,quid mihi est in cælo,& a te, quid uolui super terram, Deus cordis mei,& pars mea Deus in æternum?

Esa.12

A

Psal.1.

B

Simile

C

SABBA-

A SABBATHO POST Dominicam Tertiam Quadragsimæ.

The. Nunc ergo te condemnabo, vade, & iam iam amplius noli peccare. Io. 8.

Misericordiam Christi domini nullis verbis amplificare possumus. Misericors, & miserator dñs, & longani-
Ps. 102 m's, & multum misericors ait Ps. Sed factus homo summam ostendit misericordiam, nec solum misericordem se ostendit, sed & ipsam esse miam. Per viscera miæ Dei nostri, in quibus visitauit nos oriens ex alto. Viscera appellat miç, i. ex
Luc. 1. mia facta. Hanc autem miam etiam in peccatores ostendit maximam. Tantam
B que, ut ei obijceretur sæpius, quod peccatores exciperet, & eorum patronum se exhiberet. Et iõ Augu. tractatu 33. & Euthimius in Ioannem dicũt, Phariseos nunc ad tentandum Christum esse motos, quia eum nimium misericordem esse nouerant, & ideo huic adulteræ parciturum putabant. Et cum audissent eum legem Moysi interpretantem in alijs, putauerunt, in hac etiam re de adulteræ punitione aliquam nouam doctrinam docturum, quæ legis rigorem temperaret. Sed misericordem eum cum hac adultera futurum ostendit ex loco unde venit, quia ut initio Euangelij Io. ait Iesus autem perrexit in montem Oliueti, & inde venit, nunc in templum, ut doceret. Cum. n. oliua insigne sit miæ, qui ex oliuarum monte uenit, quid aliud, quam
C miam secum deferat. Quin & ipse oliua
Psa. 51 illa est, de qua Ps. ait Ego autem sicut oliua frutifera in domo Dei mei. Et ut oliua ista in nos effunderet oleum miæ, suscepit il'e in se rigorem iustitiæ, quem nos merebamur. Tuncq; iure patri dicere potuit. Huic debetur mia, & peccatori iustitia, accipiam ego supplicia iustitię suscipiat homo ueniam mię. Sed parum nunc contemplemur supplicia, quæ in hanc oliuam descenderunt, quæ ex oliuarum monte nunc uenit. Illam profecto inspiciebat Ier. cum dicere. Oliuam vberem, pulchram, fructiferam, & speciosam uocauit dñs nomen tuum. Ad uocẽ A
loquelæ grandis exarsit ignis in ea, & combusta sunt frutera eius. Et dñs exercituum, qui plantauit te, locutus est super te malũ pro malis domus Israel. Loquitur ista tim Christus. Tu autem domine demonstrasti mihi, & cognoui, vt ostendisti mihi studia eorum. Et ego, quasi agnus mãsuetus, qui portatur ad victimã. Cui obsecro verba ista conuenire possunt nisi Christo? ille est oliua pulchra, fructifera, speciosa. Sed ignis passionis exarsit ĩ ea, ad uocem loquelæ, grandis, i. sententia aduersus eam lata a Patre æterno ꝑpter hominum peccata, quĩ dñs, qui plãtauit eam, locutus est aduersus illam malum pro hominum peccatis. Nec solum pater hanc tulit sñiam, sed & ipse filius cui pr
demonstrauit, quia pater demonstrat filio oĩa, quæ ipse facit, & sic demonstrauit Psa. 39
mortem suam, quam filius libenti aĩo su- B
scepit, dicens. Sacrificiũ, & oblationẽ noluisti, corpus autem adaptasti mihi, tunc dixi, ecce venio, & Deus meus uolui. Et cum solo amore hoc factum sit, etiã spiritus sanctus hanc protulit sententiam pater voluit, filius acceptauit, & ambo ducti amore, qui est Spũs sanctus, tota ergo trinitas loquelam grandem dixit aduersus oliuã. Recte exclamat Ecclesia, ò mira circa nos tuæ pietatis dignatio, ut seruum redimeres, filium tradidisti. id ipsũ ponderat Pau. Qui proprio filio suo non
pepercit, sed pro nobis omnib. tradidit il- Ro. 8.
lum. Vt nobis misericordia donetur, traditus est in supplicia Christus. Hanc hominibus collatam misericordiã, expressit dominus in Abrahæ sacrificio. Exiuit Ge. 22.
ut immolaret filium Isaac, qui portabat G
ligna, pater uerò ignem, & gladiũ interrogat Isaac, vbi est uictima pater mi, & pater ad eum dñs prouidebit sibi uictimam fili mi. Q. d. sanguis tuus satis non est, ut peccata deleat, Deᵘ ipse mitte tagnum, cuius sanguis expiare peccata possit, & sic offenderunt arietem inter uepres. Defert pater ignem, & gladium, ignem amoris erga nos, & gladium iustitiæ aduersus filium, qui proprio filio suo non pepercit. Mirus profecto in hoĩes amor, & rigor, ut ita dicam in filium. Pone in

ne in

A ne in hac pr̄ filium, in illa seruū, & finge dicentem filium. Pr̄ ego unicus tibi filius sum, eiusdem substātiæ, splendor gloriæ tuæ, me ne dabis pro uili seruo. Et seruo adeo nequam, qui eras in obliuione pones beneficium hoc? Si pro iustis, ac gratis illum dares, conueniens aliquō esset, nam pro bono forsitam, quis audeat mori, sed pro transgressorib. quo pacto illū dabis? Nihilominus pro nobis oīb. tradidit illum pro iustis, & iniustis mira oīno dilectio. Nec minor apparet filij dilectio, cum eam sñiam amplexatus fuit.
Ro.5. Hinc Pau. Commendat, aūt charitatem suam, quia cum adhuc pcōres essemus, Christus pro nobis mortuus est. Mirabilis apparet dilectio illa Dauidis in Absalon, cum dixit, quis mihi det, ut ego moriar pro te, i. quod uita mea exposita tuā
B redimerem, sed mirabilior Christi charitas, qui uitam re ipsa exposuit, & in pretium nr̄æ dedit, cum nos similes fuerrimus Absaloni proditori, quia mulo effreni insidens ex arbore pependit, & mortuus est, sic.n.hō diuinam gloriam, ac regnum vsurpare voluit, & iō effrenis facta caro in arborem vetitam cucurrit, & inde pependit, & mortuus est, in cuius rei remedium Chr̄s mortē passus est, ut nos viuamus. Immēsa profecto charitas ista, ac mīa est. Ex monte oliuarum, i. ex altissima, ac insigni mīa Chr̄s venit, ut eā pstaret. Cū ergo mīa Dei maxima peccata nostra susceperit, ut ea persolueret, recte mīam præstare potest peccatori sine iustitiæ præiudicio, cui abundè satisfactum est. Hinc mira mīa in pcōres suscipiendos vtitur, cuius mīæ gradus si enumeremus, mirabiles apparebunt. Et ue-
C rus ostendet, qui ait. Mirifica mīas, tuas,
Psa.16 qui saluos facis sperantes in te, nec.n. solam mīam præstare vult, sed mirabilem, ac stupendam. Primo, ostendere se uoluit Deus diuitē, sed qua in re? Certe in mīa, ille diues est pecunijs, ille agris, ille gregibus cuium, sed De⁹ diues est ī mīa. Sic.n.eum appellat Paulus, cū ait Deus, qui diues est in mīa. Et iterum, ostendit
Eph.2. diuitias gloriæ suæ in uasa mīæ. Et ideo
Ro.9. mīæ Dei sępe in diuinis literis apponit hoc cognomē magna. Hinc ps. secundū

magnam mīam tuā, & mīa tūa magna A
est super me, indiget profecto homo magna misericordia, & eam esurire debe- Psa.50 Psa.85
ret, ac se præparare, ut eā susciperet. Quo contra faciunt, qui cum minimum se ad confessionem parauerint, satis sibi factū putant. Cum qui vas vacuum defert, ut aquam, vinum, aut oleum deferat in domum, in eius magnitudine agnoscit, an multum, vel paucum sit ei opus. Cum ergo magna indigeas mīa, multa tibi opus est dispositione, maximo vase. Plurima congregare vasa debes, ut ea Deus impleat oleo mīæ suæ, sicut vidua illa fecit, 3.Re.4
quæ collegit uasa non pauca, quia plurimo indigebat oleo propter multa debita. Magna tibi necessitas cū sit, para maximum uas, dum.n. vas fuerit, oleum diuinæ mīæ non deficiet, quia magna illa est, ac redundans. Sed in hac mīæ uena fodiamus amplius, immensa.n.est, secūdo ergo magna ostenditur cum peccato B
re, dum in illum sñiam ferre recusat, ac differt, facileque dicit, ꝙ hodie mulieri adulterę, nec ego te cōdenabo. Dum aūt iustitia exigente, eū tandē damnat, quasi inuitus, & laborans id facit, Vt patet in supplicio inflicto Adæ, & in diluuio, cū tactus dolore cordis intrinsecus ait. Delebo hominem, quem creaui, a superficie terræ. De qua re multa alibi. Et demum cū hoiem in infernū damna, nec ibi misericordiæ obliuiscitur, punit.n.citra condignum. Sed de mīa Dei in peccatorem Gen.6
in hac uita plura dicamus. Tertio ergo magna in peccatorem ostenditur misericordia dum dissimulat peccata hominū, & ita se gerit, ac si ea non uideret. Accidit aliquando, ut filius sit patri amantissimus, cumq; patri dicas, attende filium Simile
tuum scelus perpetrantem, ille ait, fieri nequit ut ille tale, quid perpetret, finit C
illum, dissimulatq;, ne in eum deseuiat. Sic etiam iudices aliquando amicitia ducti dissimulant amicorum crimina. Mira profecto Dei in homines dilectio, cui dicere potuit Dauid. Auerte faciem tuā a peccatis meis, q.d. ne illæ respicias, alio Psa.50
vultum verte.

Et Habacuc ait: Quare non respicis super contemplatores, & taces deuo-

A deuorante impio iustiorem se? Quasi dicat, cur auertis faciem tuã a pc̃tis eorum & ita te geris, ac si non uideas? Certe, q a eos diligo, nec punire uellem. Et iõ dr̃, Sap. 11 dissimulas peccata hoĩum propter pœnitentiam, & parces illis. Sic hodie dissimulauit pc̃tã adulteræ, inclinans se, & scribens in terra, quasi non uideret illi⁹ pc̃tã. Et cũ ait, nec ego te condemnabo.

Quarto tanta hæc mĩa est, ut quodam modo fidelis Deus non sit in uerbis suis, vt misericordiam præstet. Multa, ac magna in diuina scriptura tradita sunt de Ps.144 fidelitate verborũ Dei. Fidelis dominus Luc.21 in oĩbus uerbis suis. Et cęlũ, & terra trãsibunt, uerba autem mea non præteri- B bunt. Sed si peccator ad Deum conuertatur, statim diuina mĩa sniam mutat. Innumeræ sunt mnæ aduersus peccatorem, sed si ille pniam egerit, vniuersa in bonum mutantur. Hinc dominus per Eze.33 Ezech. ait. Si dixero impio, morte morieris, & egerit pœnitentiam a peccato suo, vita viuet, & non morietur. Omnia peccata eius, quæ peccauit, non imputabuntur ei. Id autem manifeste ostendit Esa.38 experientia. Cum enim in Ezechiam lata esset mortis sententia, & ille fleuisset, statim, priusquam Esaias atrium illius egrederetur, mutata sententia in melius est. Idem accidit pessimo Achab, cui mul ta minatus fuerat Elias, sed eo humilia- 3.Reg.21. to dominus ait. Nonne vidisti Achab humiliatum coram me? Non inducam Ioan.3 in diebus eius mala. Id ipsum Niniuitis accidit, quibus dura illa sententia fuerat C edicta, Niniue subuertetur. Illi autẽ consilio inter se initio, conuersi sunt ad dominum dicentes. Quis scit, si conuertat, & agnoscat dñs? Et misertus est Deus super malitia, quam locutus fuerat, ut faceret eis, & non fecit. Et qm̃ hoc Dei inge- Ioan 4 nium propheta agnouerat, noluit primũ in Niniuẽ ire Sic. n ille ait. Obsecro domine, nunquid nõ hoc est verbum meũ cum adhuc essem in terra mea? Propter hoc præoccupaui, ut fugerem in Tharsis scio enim, quia tu Deus clemens, & misericors es, patiens, & multæ miserationis, & ignoscens super malitia.

Quinto magnitudo diuinæ misericor

dix in pc̃torem oñdit, dum ille rogat, ac A allicit, & q pacis sunt tractat, cũ ille offensus pc̃tõ fuerit, ille vocat pc̃torẽ, ille vrget, vt reconcilietur Deo. Expõdit Chry. in Matt. verba illa Xpi, Hierl̃m, q̃ occidis Prophetas, & lapidas eos q ad te missi sunt, quoties uolui congregare filios tuos, quẽadmodo congregat gallina pullos suos sub alas, & noluisti. Ait Chrys. verba ista summę dulcedinis, ac dilectionis esse. Sicut cum tibi est intimus amicus, qui facili, ac leui de cã a te recedit, & amicitiam tuam deserit, & tu eũ vocas nomine proprio sæpius dicens, heus o Petre, Petre, me ne relinquis absq; cã. Id ipsum cum Hierl̃m agit Xp̃s, cum repetito noĩe ait, Hierl̃m, Hierusalem. Id ipsum, si attenderis, tecum fieri agnosces, B cũ. n. a Deo per pc̃m recedit, Deum interius clamantem audies, me ne deseris? Qua de cã a me recedis? Quid inuenisti in me iniquitatis? Hinc Hier. ait. Audite verbũ Dñi. Nunq d terra ego sterilis sũ, Hier.2 aut serotina; quare ergo dixit populus meus, recessimus, non veniemus vltra ad te? Recte propheta ait, audite uerbũ dñi, audite querelas eius quas aduersus vos proponit, quia eum deseritis. An nõ ista dulcedo satis esse deberet, vt nos ad Deum reuocaret? Non agnoscebat Mag Ioã 20. dalena Xp̃m post resurrectionem, Et Christus ad illam ait semel, Maria, & statim eum agnouit, & ait, Rabbi. Sed ò anima, quoties te noĩe proprio uocauit Iesus, nec eũ agnouisti? Laborauit ille clamans, nec ad eum venisti. Stupendũ hoc valde est, quod fuit quis misericordem Deum vocantem ad se, ut innumera bo C na præstet. Quod resistat quis Dei potentiæ, ac sapientiæ, non adeo mirum est ꝙ velit Deus sua potentia te deijcere, ac loco deturbare, & tu coneris ascendere, ac sursum ferri, non multum miror, quod uelit te punire, & tu cures supplicium sugere, non adeo mirandum. Sed illud sũ mẽ mirandum, ꝙ fugiat quis misericordem Deum, quod resistat eius misericordiæ, & cum ad eum Deus decliner, ut innumera bona conferat, ille fugiat. Summę hoc stultitiæ ẽ. Fugit Adã audita Dei voce, sed fugit iratum Deum. Audiui vo Gen.3.

A cem tuam,& abscondi me,at misericordē Deū qs deseret,ab eo q fugiet? Cū ergo te summa dulcedine vocet nomine proprio,ut tibi diuitias gr̃æ donet, accede ad eū. Sexto eadē mīa Dei magnificatur vt expēdit Bernardus in sermone de septē fragmētis, q̃ cū Deus ignoscit, & cōdonat pc̃tā,& te in amicitiam recipit, oīno,& ex corde parcit,nec postea conuitio dabit,q̃ in eum peccaueris. Nō sic hoīes ignoscere solent,q exterius inimicis parcūt,nō oīno ex corde,quod si corde ēt remittant, semper aliqd manet in corde,memoria,& sensus delicti admissi,ut n̄ adeo tectū cor maneat cū eo,cui pepercit,ac cū alio,a quo nunq̃ est lęsus. At uero Deus oīno remittit,ac si nō peccasses oīno,cū debita satisfactio a te fue-
B
Eze.18 rit exhibita. Hinc ait per prophetā. Omnium iniquitatum eius non recordabor amplius. Id ī Petro manifestū est,q post negationē fleuit amare,nec eū Xp̃s carpsit,imo statim sui vicarium reliquit. Idē in Magdalena, Paulo, Matth. & alijs uidere licet. Deinde homo, cum reconciliat̃ amico,a quo lęsus est,non eū admittit in totā amicitiā pristinā, Deus vero ī totā disputant theologi,an hō per pn̄iam recuperet uniuersā gr̃am,ac merita,quæ prius habuerat. Et licet diuersi diuersa senti nt,sed certius est, vniuersa recuperari. Et q ductores minimū de hac re dixerīt,asserunt,redire hoiem in eā pristinā gratiā,quā, ipse uoluerit f̃m pn̄iç feruorē. Vt ergo tu uolueris, Deus efficiet, nec.n.solū pc̃tā remittit,sed gr̃am p̃stat, & priorē beneuolentiā,vt signatur in parabola filij dissipatoris. Et cum ait. Ego
C sto ad ostiū & pulso,si qs aperuerit mihi,intrabo ad illum,& cęnabo cū illo,&
Luc.15 ipse mecū. En amicitia oīno restaurat̃.
Apo.3. Huic q̃ nunc diximus,illud addendum est,quod cū nouerit Deus,cito te recessurum ab eius amicitia, nihilominus te in amicitiam admittit cum uis ea uti.

Septimo magnificatur diuina mīa,ac mirabilis ex eo redidit̃,quod nullus terminus pc̃tōrū p̃scriptus est peccatori,de quib. ueniā nō cōsequat̃. Et licet millies a Deo recesseris,millies te recipiet, si ad eum cōuersus fuerit interrogat Petrus. Quoties peccabit in me frater meus, & A dimittam ei? vsq; septies? Ad quem Christus. Non dico tibi vsq; septies, sed vsq; septuagies septies ubi numerus determinatus pro indeterminato ponitur. Quā sibi breuis humana mīa,ex eo liquet, qd semel,aut iterum ignoscis seruo,& hāc, uel illam iniuriam forsan remittes, sed nō grauissimam. Si pluries delinquit ēt filius,eū a domo ejcis,si grauissime delinquat,non ignoscis. At uero Deus licet millies pecces,licet grauissima peccata admittas semper recipit,ac ignoscit, si ad eum redeas. Stupenda profecto Dei dignatio est,quod cum peccatum infinita offensa sit,quia contra infinitum bonum,& omnium scelerum,quæ in creaturas committuntur, malitiam habeat, B quia iniuria est,furtum,adulterium, homicidium, & reliqua oia, nihilominus Deus facile ignoscat innumera peccata, & hoc millies. Tanta res hæc,est,ut humanum superet captum. Et hac ratione psaltes agens de Christi sacerdotio, cuius intercessione peccata remittūtur maximis illis uerbis, & summum asseuerationem ostendentibus vsus fuit, quia rem dicebat humanum captum superātem. Iurauit dn̄s,& non pęnitebit eum, tu es sacerdos in æternum. Magnum qd molitur dicere,cum ait, iurasse dominū, Ps.109
& cum adiunxit,nec pęnitebit eum, id est nunquam retractabit sententiam. Sed quæ res ista tanta est, quam iuramēto confirmauit,& nūquam mutabitur? Sane quod Christus sit sacerdos peccata vniuersa condonans.

Sed iam vltimum dicamus, quod de diuina misericordia dici potest, quod cū C diximus,quasi ad terminum deueniemus diuinæ misericordiæ,& cum illa infinita sit,ei finē hunc præscribemus, a quo procederet,non habuit. Et quod illud est? Hoc certe, quod ut facile nobis concederetur diuina misericordia, ac paruo labore nostro, imo uero ut gratis nobis daretur,ille eam emere voluit caro pretio, sanguine, ac vita datis. Exhibuit se Samaritanum vulnera nostra curantem oleo,& vino magna sua impēsa. Commensuratus homini est, vt eū suscitaret,

A scitaret,sicut Elias,& Elisæus fecerāt,&
in cruce positus est,ut inde nobis effluat
4.Re.4 mīa. Nūc ergo, cum tp̄s acceptabile est,
accedamus,ut tanta mīa utamur, ueniet
.n.tp̄s,cum mīam non inueniat hō, licet
quærat,cum oleum petētibus virginib.,
denegetur. Cum clausa sit ianua,& dica
tur,nescio uos. Licet.n.mīa Dei tanta sit
tñ constitutum est tempus,quo ea uti li-
cet,hoc aūt tp̄s uita præsens est. Iō me-
moria retinenda sunt verba illa Ps.quæ
summa ponderatione repetit Paul. Ho-
Heb.3 die si uocem eius audieritis, nolite obdu
Ps. 94. rare corda vr̄a. Adhortamini ergo uos-
metipsos donec hodie connominat̄. Cū
autem hoc hodie adeo breue,& incertū
B sit,nihil demētius, quam conuersionem
differre, & in dubium uocare æternam
fælicitatem,aut æternam miseriam. Sed
iam exhibitam a Christo domino mīam
adulteræ expendamus. Adducta est mu-
lier in adulterio deprehēsa, & in medio
statuta,& dicunt ei, magister,&c. Iesus
autem inclinans se deorsum, digito scri-
bebat in terram. Sed duo in his verbis
dubia sunt. Primum,cur scripserit in ter
ram,cū sic interrogetur a scribis, & pha
risæis. Secundum,quid scripserit. De pri
mo Aug.de consensu Euangelistarū li.
5.c.10 Ideo scripsit in terra, ut significa
C ret scribas,et pharisęos accusatores adul
teræ in terra scribendos, nō in cælo tan-
quā legis transgressores alludēs ad aliud
Ier. 17 Ier. Recedentes a te in terra scribentur.
Hoc ergo facto eis respōdet, quasi dicēs
uos accusatis hanc mulierem, quia legē
transgressa est,cum uos maiora crimina
perpetraueritis. Idē Aug.tractatus 33.in
Ioannem aliam addit causam, vt scilicet
significaret, se eundem illum esse,qui le
gē digito scripserat in tabulis, Ambr.epi
stola 76. priorem Augustini causam se-
Ambr. quitur. Euthimius,dicit Christum scrip
sisse,ut se nolle attendere iudicaret, tan-
quam,qui eorum cognoscebat machina
tionem. Dicitque eos,qui indigna,& im
Cyrill. portuna rogantibus, respondere nolunt
solitos esse scribere in terra. Cyrillus li.
5.in Ioannem ait,inclinauit se,& digito
scribebat in terra,ut nobis ostendat, ꝙ
antequam iudicium feramus de proxi-
mo, ad ueritatis inuestigationem descen
dere,& animum inclinare debemus, &
discretionis digita singula ad rem propo
sitam attinentia prius discurere,alioqui
recte iudicare non possumus. Quod ut
nobis Deus significaret, quāuis peccata
Sodomorum,& Gomorrhęorum uosset
ait,descendam,& videbo, vtrum clamo Gē. 18
rem, qui uenit ad me, opere compleue-
rint,an non est ita, ut sciam. Sicut tunc
ait,descendam,& uidebo,ita nunc incli
nat se,& scribit. Vt nos doceat,non faci
le iudicare. Sed iam sm̄ uideamus,quid
.s. scripserit Hiero.lib.2. contra Pelagia
nos,ubi ait. Accusabant scribæ,& pha ri
sæi iuxta legē adulterā lapidare cupien-
tes,ait Iesus inclinās se digito scribebat ī B
terra,eorum uidelicet, qui accusabant,
& oīum peccata mortaliū,sm̄, ꝙ scri-
ptum est in propheta, recedentes a te in
terra scribētur. Hæc Hier. Si uero dicas,
quo pacto fieri potuit, oīum hoīum pc̄tā
scripserit, respondeo, qđ sicut vnū Apo-
stolorum uerbum oēs intelligebāt natio
nes,sic una Christi scriptura cuique ape
riebat sua peccata. Et sicut si omnes mor
tales audierūt cōcionē Apostoli omnes
illam perciperent,ita si omnes mortales
adessent,& viderent Christi scripturam
scripta uiderent pcā sua. Amb.episto. 56.
Quid inquit,scribat,nisi illud prophetī-
cum. Ier. 22. terra terra scribe hos uiros C
abdicatos, quod de Iecconia lectum est.
& in Epistola 79.ait,scripsisse,festucam,
quæ in oculo fratris tui,est, vides,trabē
vero,quæ in oculo tuo est, non uides cū
ergo perseuerarent interrogātes eū, erē-
xit se,et dixit eis, qui sine pc̄tō est uestrū
primus in illa lapidē mittat. Voluit dn̄s Ambr.
eos cōfundere,q cū scelerib. pleni essent Ieron.
zelū legis cōtra fęminā uni' pc̄ti cā p̄texe
bāt,indecēs,n.ē,ut legis trāsgressor iudi-
cet aliū legis trāsgressorem,maxime eū,
q leuius delinqt. Vn̄ Cyrillus ait. Iussit
Moyses adulteras lapidari,sed ab his dū
taxat,qui sunt obseruatores legis, nō p̄-
uaricatores,non enim fas est,neque iura
sinunt,transgressorem legis ab eiusdem
transgressoribus uindicari. Qui ergo ex
uobis sine pc̄tō est,lapidet eam,nō p̄hi-
bet męchā lapidari, sed nollem id ab his

A fieri,q non minus,quã ipsa, aut grauius legem cõculcauerũt. Cõfusi ergo accusatores, verbi Xpi, & scriptura, vnus post alium exiuit. (Et Iesus ad mulierem ait. Nec ego te cõdemnabo, vade,& iã amplius noli peccare.) Illi propria cõsciẽtia redargutí non te condemnauerunt. Ego aũt mĩa mea, & potentia, qua sup legem habeo, te liberam relinquo. Sed noli hac mĩa in malum vti, abstine deinceps a peccato. Cũ ait, vade, eam absoluit diuina potestate. Sed ut ex hac historia nobis fructũ colligamus, attendẽdũ est. Vnũ ex nominib. pcĩ esse adulteriũ. Quia cũ amicitia Dei cũ aĩa despõsatio dicat, hæc ãt pctõ uiolet, pctm̃ adulteriũ merito nuncupat. Et iõ grauissimũ scelus ostendit. Iõ sapiẽs ait. Zelus, et furor viri non parcet in die uindictæ, nec aqescet cuiusquam pcib. nec suscipiet p redẽptione dona plurima. Cum. n. mulier regi nupsit a quo humanissime tractat. Si adultera sit digna est morte, nec ullis precibus, aut donis redimi dẽt. Ita mortale pctm̃ ex se irremissibile est, remittit vero ex Dei mĩa. Eze. integro c. 16. ppo nit exemplum regis, q offendit expositã puellã, quã suscepit, nutrit, ornat, & demum in uxorẽ ducit. Et illa meretrix facta est, ut pcti malitiã oñdat. Cũ. n. Deus te de nihilo creauerit, exaltauerit, et aĩã tuã in spõsã susceperit, tutor adulteria quot pcã commisisti. Nunc ergo diuinã dilectionẽ, ac mĩam expẽde, quod cum tm̃ piaculum admiseris, nihilominus te

Pro. 6.

B

Eze. 16

C Deus ad se uocat, ut ignoscat, & iterum ei despõseris. De qua re multa Ier. Vulgo dr: Si dimiserit uir uxorẽ suã, & illa fuerit cum alterum, nunquid reuertetur ad eã? Tu aũt fornicata es cũ amatoribus multis, tñ reuertere ad me, dicit dñs Oseas cõfert Deum uiro, q nouit, uxorem suam alium quærere uirum, nec tñ occidit eam, sed ostia claudit, & sepit uiã spinis, ut abire nequeat. Flagrat Deus amore tui, & tu flagras desiderio uanitatis. Recte Esa. ait. Gaudebit sponsus super sponsam, & gaudebit super te Deus tuus, speculum, in quo se pater inspicit, filius eius est, speculum filij anima sponsa ipsi us est, qui si dementatus, ac perditus

Osee 2

Esa. 62

A tus Deus est amore nostro nullus sponsus sic sponsam diligit, ac Deus nos. sacramentum hoc magnum est. ego autẽ dico in Christo, & Ecclesia. Plus diligit Christus animam, quam Adam Euam quia licet Eua de latere Adami sumpta sit, tamen etiam ecclesia de Christi latere in cruce quiescentis prodijt in sanguine, & aqua. Recte Io. ait, qui habet sponsam, sponsus est. Non satis erat Ioannes ut sponsus animarum esset, quia onera huius matrimonii maxima sunt. Efficit matrimonium omnia communia, & ideo spiritus sponsi, & caro eius sponsæ danda erant, hoc autem Ioannes dare non potuit, dedit autem Christus, & ideo ille sponsus animarum est. Ex quibus patet grauissimum esse adulterium quod in Deum admittitur. Recte Christus ait, generatio praua, & adultera. Quia eo grauius, deiictu n adulterium est, quo uir dignior est, & eius in uxorẽ amor, ac dulcedo maior. Attende ergo ò anima, quis sit uir tuus, quantæque dignitatis, attende amorem in te infinitum, beneficia immensa. Quænam istorum, quæ diximus, mensura est? Nulla certe, quia infinita, sunt, ideo adulterii tui crimen immensum, ac infinitum est. Nunquid odio habebis Deum uirum tuum, & te summo amore prosequentem? At peccator dicitur Deum odisse. Sic Ps. ait, superbia eorum, qui te oderunt, ascendit semper. Et nonne, qui oderunt te, Domine, oderam. Quia aliquid peccator diligit, propter, quod Deum cõtemnit, ac deserit. Si ergo adultera fuisti, ò anima, nunc Deum conuertere, & amplius noli peccare. Sufficiant nobis Israel omnia peccata uestra, ait Propheta. Et Petrus, Sufficit præteritum tempus, ad uoluntatem gentium consummandam. Nunc iam uoluntatem Dei implemus, &c.

Eph. 5.

Ioan. 1

B

Ma. 12

C Ps. 73.

Ez. 44.

1. Pe. 4

Domi-

A Dominica quarta Quadragesimæ.

Thema. Abijs Iesus trans mare Galilææ, & sequebatur eum multitudo magna, &c. Ioan. 6.

Simile SIcut, qui longam suscepere nauigatio
nem, curant aliquando in terram exi
re, ut in ea delectentur, & noua cibari,
& aquam sumant ita nunc Ecclesia, ne
pœnitentię laboribus deficiamus, &
tristitia abundantiore absorbeamur,
proponit Dñicam lætare, qua nos ĩ gau-
dium uocat, & noua proponit cibaria,
ac conuiuia, quæ Christus dñs se sequen
tib. pbet. Vñ hodie exordit offm̃ dicens.
B Lætare Hierusalem, & olim iã oẽs fide-
les confessione exonerauerant aĩas suas
ideo Ecclesia dedragma inuenta, & de
oue reperta lætatur, ꝙ si in domo patris
tanta insonuit lætitia, quia saluum reci-
pit eũ, q perierat, quæ lætitia in Ecclesia
Luc. 15 non erit? Si vero Ecclesia lætatur, & An
geli etiam in cęlo, super vno peccatore
pñiam agente, merito peccator ẽt lætari
põt de tanto bono suo, ꝙ & alios lætos
reddit. Aug. Quisquis uere penitens es,
dole, & de dolore gaude, dolor.n. vul-
nerum sanitatis indicium est. Sed ad hãc
lætitiam solũ inuitantur, qui in pñię tri-
stitia fuerunt. Hinc Ps. Sicut fluit cera a
facie ignis, sic pereãt pc̃tores a facie Dei,
iusti aũt epulentur, & exultent in cõspe
ctu Dei, & delectentur in lætitia, Gr̃a er
go opus est, ut hanc celebremus Domi-
nicam, eam petamus per Mariam. Duo
nobis hodierno Euange. proponuntur,
C Primum plures Christum dominum se
Ps. 67. quutos fuisse trans mare Galilæę, & in
montem, oblitos eorum, quæ corpori ne
cessaria erant, sed in labore, & ærum-
na, ac ieiunio. Secundum Xpi dñi cura ĩ
eos, qui sic illum sequuntur. Primum de
clarat fidelitatem iustorum erga Deum
2m, Dei in illos, primum cedit in gloriã
iustorum, secundum in gloriam Dei. In
priori ostendunt iusti uirilem, fortemq;
animum, quo parati sunt, oĩa mala per-
peti Dei cã, quod illis in maximam glo-
riam cedit, & procul a se pellunt notam,

ac infamiam illam, quam obijcit contra A
eos dęmon dicẽs. Eorum cum Deo ami-
citiam vtilitatem respicere, potius, quã
Deum, aut eius gloriam. Hac ille nota ĩ
vrere uoluit Iob, cum glorianti Deo de
eius amicitia ait, nunquid Iob frustra ti Iob 1.
met Deum? Nunquid non tu uallasti do
mum eius per circuitum, operib. manuũ
eius benedixisti, & possessio eius creuit
in terra? vtilitatis ergo cã tibi obsequitur
si conspicere id libet, extende paululum
manum tuã super eum, & tange cuncta,
quæ possidet, nisi in faciem benedixerit.
Vt gloria Iob appareret, permisit Deus
dæmoni substantiam, filios, & salutem
Iob auferre. Quo facto Iob ait, & si occi
derit me, sperabo in eum. Et adeo mani
feste gloria Iob hoc facto enituit, ut quid
Sathan aduersus eum diceret, non habe B
ret, ostendit plane Iob fidem in Deũ sed
cito ostendit etiam Deus fidem suam in
Iob, beneuolentiam, ac amorẽ, cum oĩa,
q̃ Satan abstulerat, multiplicata ei reddi
dit. Hanc eandẽ in Deũ fidẽ, & aĩum in
passiones, & mortem pro Deo obeũdas
ostenderunt tres illi pueri, cũ dñt, potẽs
est Deus, quẽ colimus, eripere nos de ca- Dan. 3
mino ignis ardentis, & de manib. tuis o
rex liberare, sed & si uoluerit, notũ sit ti
bi o rex, ꝙ statuã tuam nõ adoramus, &
Deos tuos non colimus, quasi dicant,
manus illi potentes sunt, ut e tuis mani
bus non eripiat, sed quia non hac utilita
te ducti ei obsequimur, etiam si noluer-
rit nos liberare, parati sum⁹ pro eo mor
tẽ perpeti. profecto, utilis animus iste est
q supremam gloriã iustis confert. Sed si
cut illi hoc facto gloriam suã illustraue-
rũt, ita continuo Deus ostendit gloriam C
suã eos curãs, ac protegens, nec pmittẽs
ab igne lædi, sed faciens, quasi uẽtũ roris
flãtẽ, & ignis vincula cõbussit, nõ vestes
& se Deus adiunxit illis sociũ, ut & tyrã
nus ipse uidit, ut illius ueritas cõprobaẽ,
cũ ipso sum in tribulatione. Hoc nobis
cõpertũ, certissimũq; Deus nr̃ esse uult,
si nos illi fideles fuerimus, ipsum nobis
fidelissimũ futurũ, si nos amicitiam eius
coluerimus, ipse nos non deseret. Hinc
sapiẽs, hõ sensatus credit legi Dei, & lex
illi fidelis, si fidelis legi fueris, & lex tibi Eccl. 3.

A ndens erit. Ne infima de Deo tuo sẽtias, & uilia: vile uero esset deesse ipsum ei, q illi fideli est. Sentite de dño in bonitate,
Sap. 1. & in simplicitate cordis quærite illũ, qm inuenitᷣ ab his, qui non tentant illum, ap
Esa.43 paret aũt his, q fidẽ hñt i illũ. Hinc suos p prophetã confortat, noli timere Irrael, qa redemi te, & uocaui te noie tuo, me⁹ es tu, cum transieris per aquas, tecum ero, & flumina nõ obruent te, cum ambulaueris in igne, nõ combureris, & flãma non ardebit in te, quia ego sum dñs De⁹ tuus, & sanctus Irrael saluator tuus. Et si aliqñ Deus permittat pati suos, id i eorum gloriã, & commodum est. Sicut eadem manu dat mr̃ filio portionem amarã, & dulcẽ cibũ, & in vtroq; mater est.
B Non ergo Deus suos vnq̃ deserit, licet aliquando paruin eos pa: i uelit. Huius vero, quam diximus, doctrinæ praxim in hodierno Euangelio uidere licet. Abijt Iesus transmare Galilæę. Merito mũd⁹ mare dicitur, periculis n plenus, ut mare est, instabilis. Hic vere Scylla, & Charybdis. Hinc Dan. ecce quatuor uenti pugnabant in mari magno, & quatuor
Dan.7. bestiæ ascendebant de mari, Chr̃m ergo abire trans mare, est, abire trans sæculũ hoc vltra mundũ istum, quasi in aliũ migrare mundũ, & sæculũ. nos vero Christum trans mare sequi debemus. Ille mare non transijt, qui huic sęculo cõformatur, ad quẽ Pau. loquit᷑: nolite conformari huic sæculo, sed reformamini in nouitate sensus uestri. Illi uero mare trãseũt
Ro 12. cum Christo, qui noua creatura sunt. De
Gala.5 quibus Populus, qui creabitur, laudabit
C dñm, exterius hoies, interius Angeli, de alio plane mũdo, qui tpalib. relictis cęle
Ps.101 stia curant. Qui vitam ducunt cęlestem, & in admirationem sunt cernentib. Sũt .n. iusti mundi prodigia, ad quæ uidenda Ps. inuitat, Venite, & uidete opera domini, quę posuit prodigia, super terram. De quib. Esa. oẽs, q uiderint eos, cognoscent illos, & dicẽt, hi sunt semen, cui benedixit dñs. Vere si hõ ſm Dei leges uitam suam instituerer, admirationi esset vniuerso mũdo. Hinc Deut.4. ait ad Is-
Deut.4 rael. Hæc est uestra sapientia, & intellectus corã populis, ut audiẽtes vniuersi p̃cepta hæc dicant. En populus sapiens, & A intelligens, gẽs magna, q est. n. alia gens sic ic, y t..., & c. Si respub. ica aliqua eẽt, instituta ſm Euang. leges, miraculũ maximũ toti mundo esset, sufficiens illud cõuertere. Hoc vero in suis miraculũ tepe riri Xp̃s patrem orat, pro his oro, qui credituri sunt in me, vt oẽs vnũ sint, sicut tu pr̃ in me, & ego in te, ut & ipsi in nobis vnũ sint, ut credat mundus, quia tu me misisti. Attende miraculum maximũ quo hoies credituri in Xp̃m erant, Io. 17.
cum dicat, ut credat mundus, quia tu me misisti, & hoc perfectæ vitæ testimoniũ fuit pcipuum Apost. miraculũ, quo mũdũ subegerũt Chr̃o. Et hoc idem miraculum Io. datum est, ut Christi testis eẽt oi exceptione maior. Refert Euse. Cęsa- Euseb.
riensis de apostata Iuliano, cum multa B
fecisset, ut idolorum cultũ augeret, hoc demum curauit, ut paganorum uita uirtutib. decoraretur, & hoc scripsit sacerdoti idolorum, qui in Galatia uersabat᷑, dicens, iõ fidem Xp̃i in mundo pualere, q eius cultores virtutib. illustres erant, ioque curãdum, paganos uirtute eminere vt sic idolorum cultus proficeret.

Sed cum teneamur cum Christo mare transire, & vniuersã naturam superare virtute, & in hoc Xp̃s e cęlo descenderit, quis iam est, qui hoc p̃stet? In multis ipsis paganis inferiores sumus, q ea, quę de ethnicis aliqui scripserunt de continẽtia, fortitudine, abstinentia, fidelitate, iustiti i, legit, intuetur uero chr̃ianorũ mores deperd tos, an nõ merito illud p̃phetę vsurpabit: Erubesce Sidon, ait mare? Esa.23
Sæculi.n. huius sectatores, q maris noie C
accipiũt, nos erubescere cogũt cũ nos lõge virtutib. superẽt, Xp̃m ergo mare trãseunẽ sequamur. Cũ.n. Indiarũ aliqua pars adinuenta non est, pauci audiẽt illã denuo inquirere cũ vero aliqs eã iuenit, & innumeros adduxit thesauros, plurimi illũ sequunt᷑. Anteq̃ Xp̃s in mundũ veniret, non erat, qui cœli Indiam pene trasiet. Vnde dicebat propheta, quis trãsfretauit mare, & inuenit illam? (sapientiam, scilicet,) & adduxit illam super aurum electum? Sed iam abijt Iesus trans mare, & apparuit plenus diuitijs cęlestibus,

A bus plenus gratia,& veritate, sequamur ergo illũ,qa vt nũc Io.ait,sequebatur eũ
Esa.45 multitudo magna. De quo Es.ego suscitaui eũ ad iustitiã,& oẽs uias eius dirigã ipse ædificabit ciuitatẽ meã labor ægypti, & negotiatio Aethiopiæ, & Sabaim, viri sublimes ad te trãsibunt,& tui erũt, post te ambulabunt,vincti manicis pergent,& te adorabunt,teq. deprecabunt, tm̃ in te est Deus,& nõ est absq. te De⁹. (Subijt ergo in montem Iesus.) Quæq. uirtus,& montẽ habet,& uallẽ, in mõte est,qui oĩa pp Deum reliquit in ualle, q non rapit aliena, in monte castitatis est
Apoc. 14. virgo,in valle vxorati casti. Vidi,ait Io. supra montem Sion agnum stantem,&
B cũ eo centum quadraginta quatuor millia. Præterea,cum transisset mare in mõtẽ cõscendit,& ibi sedet, multi mare trãseunt,peccata relinquentes, sed propelitus cõsistunt,& fluctus maris illos absorbent,in monte,vbi Christus sedet, securitas est,cum serio virtuti incũbis, cũ in ea sedes cum opera supererogationis p̃stas. In hoc uirtutis monte Iob consederat,quia ait. Viuit dñs,qui ad amaritudinem perduxit animam meam, quia dũ superest halitus in me,& spiritus Dei in narib.meis,non loquent labia mea iniquitatem,nec lingua mea meditabit mendacium,donec deficiam, non recedã ab innocentia mea,iustificationem meã, quã cępi tenere,non deseram. Apprehendite
Psal.2. ergo disciplinam,vt Ps.ait,& in virtutis
C mõte sedete,nec ab illo vos dimoueatis. Ambr.in apologia Dauid ait,nõ vna infusione uelleris, statim pretiosus succus irradiat,sed primũ succo ignobili uellus inficit, deinde alijs succis naturalis eius species frequenter eluitur,& diuerso sæpius calore mutatur, ac sic postea velut plenioris lauacri adhibet infectio,vt pur puræ uerior, atq. perfectior fulgor irrutilet. Sicut igitur muricum plurium in purpuræ infectione, ita in lauacro regenerationis miserationum est,multitudo cęlestium,ut iniquitas deleatur. Q.d.nõ una tinctura purpura perficit,sed pluribus, & prius datur tinctura inferior deinde perfectior, ita nõ repente anima pficitur,sed prius tingitur timore, quæ infima tinctura est,deinde paulatim perfici, A & ibunt de uirtute in uirtutem, quasi a tinctura in tincturam,ut sic recipiant ultimã perfectionẽ, vnaquæque uero tin- Ps. 85. ctura Dei est mĩa,ideo non cõtentus Dauid unica mĩa,quasi vna tinctura plures petit,dicens, sm̃ multitudinẽ miserationum tuarũ dele iniquitatem meã. Tu ergo noli contentus esse, si mare transisti, si peccata dereliquisti, sed qui iustus es, iustificare adhuc in montem conscende eum Chro,in uirtute,sede nec tibi sistendum,donec peruenias, ut uideas Deum deorum in Siõ. Multi.n.similes sunt vaporibus,qui a terra solis calore eleuant, qui tñ in media aeris regione frigida cõsistũt,cõngelantur, & in aquam, vel niuem uersi, iterum descendunt in terrã, B ex qua prodierunt. Quibus similes ij sũt Can.3. qui a peccato tepide discesserunt, & facile in uomitu redeunt. Dic ergo cum spõsa,tenui eum, nec dimittam, & cum Iacob,non dimittam te, nisi prius benedixeris mihi, donec nomen tibi imponat Israelis,videntis.s.Deum.(Cum sub leuasset oculos Iesus.) Vidit eorum necessitatem,& compassus illis est,cũ amicus tibi compatitur,ait Arist.& D.Th.curat D.Th. malum lauare tuum,quia compassio efficit,vt malum tuum malum etiam amici sit,& hc, ut seipsum leuet, te leuare curat. Sic compassus Christus est,qui labores nostros suos reputauit. Vidi, ait dñs Moysi,afflictionẽ populi mei in ęgypto, & clamorem eius audiui,& sciens dolo- C rẽ eius descendi,vt liberẽ eũ de manibus ægyptiorum. Inter spinas Deus est,cum hęc dicit,sicut.n.in labore erat Israel,& afflictione,ita compatiens Deus in labore est, tũc quidem non affligebat Deus, qui natura sua impossibilis est,sed quasi affligeret,ita miserebat cũ uero hõ fact⁹ commisereri potuit, verè misertus est, compatiens nobis, dolorem sustinẽs ex malis nostris. Si ergo ò hõ iter tribulos, & spinas dolorum vexaris,sit tibi consolatio, qd' subleuat oculos suos Deus ad te,videt te, compatitur tibi, & quasi in- Gẽ.45. ter easdem ille spinã uersatur. cũ afflictũ fratrẽ Beniamin Ioseph conspexit, non se potuit continere,quia erumpebant lachrymæ.

A chrymæ. Si afflictus es, attende, q Chrs conspicit te, ea compassione, quam osten dit, qñ super Hierusalē plorauit, sed si adeo vexaris, ac cōpateris de malo Hierusalē, qūo illud non tollis? si mihi cōpatiris, qūo mihi nō subuenit? Vera dāna continuo tollere uult, si tu uelis, pcā. l. sed tu ñ
Ma. 23 vis. Hinc ille. Quoties uolui cōgregare filios tuos, quemadmodū gallina congregat pullos suos sub alis, & noluisti. Gallinā pullos hre, manifeste agnosces in uoce rauca, si macie, & alis expansis, ò dñe, q manifeste apparet pullo se hre, q te uidet in cruce marcidū, raucis faucib. extēsis brachijs, manifeste uidebit filios tibi esse, cōgregare nos vis sub alis, protege-
B re nos, sed nolumus. Mala ēt tpalia, & icōmoda curat, & in eis subuenit suis, ut illis expedit. Attende eius curā, subleuat oculos uidet eos, qui illū sequunt, assimilatus patri, qui filiorū recordat, ēt cū illi obliti sunt eorū, q ad ipsos pertinēt, etiā cū tu oblitos tui es, Xps tui recordat. Sicut summus sacerdos in pectore gestat noīa duodecim tribuū Israel, & in eius veste totus erat orbis terrarū ita in Christi dñi corde nos oēs scripti sumus, corde nos gestat, oculis uos contemplat, & ait, vnde ememus panes, ut manducent hi? Solicitudo tpaliū, & fidei, ac spei defect⁹ hoīes perdit, putant ipsis terram defuturā, Audi Philippum, Ducentorū denariorū panes nō sufficient. Audi Andreā, est
C puer unus hic, qui habet quinque panes hordeaceos, sed qd inter tantos? audi reliquos Apo. q dñt. Dimitte turbas, ut eāt p uicos, & castella, cibū sumere. En solicitudinē fidei defectū. Sed qd Xps dñs ait? nō hñt necesse ire, uos date illis manducare. Mirū profecto verbum hoc est,
Ps. 22. mecū hi sunt, ait Xps, me sequunt, nō habent necesse ire ad qrendum cibū, mea hæc cura est, ad me id ptinet. Sed quale verbū hoc ē ei, q mortaliter peccat, ut cibū qrat, q pudicitia uendit, q furat, ut comedat? Si Deo obsequi uelis, non habes necesse, cibū qrere, dñs regit me, nihil deerit Ps. ait. Quis pricipū id dicet ualeat mihi! mihi deerit? illi certe, q Deū seqt, quem Deus regit, uis nihil tibi desit? adhære Xpo, & dicet, nō hñt necesse ire, nō

semel, aut bis sed centies repetitū est, & A
multis rationibus a Christo dño cōprobatum, nihil nobis defuturum ex his, q 1. Pe. 5
nobis necessaria sunt, si ei adhæserimus, si ei paruerimus oēm solicitudinē uestrā Mat. 6
pijcientes in eū, qm ipsi est cura de nobis. Et Mat. 6. multis id rōnib. cōprobat, dicēs, corpus, & aīa plus sunt, q esca, & uestimenta illa tibi Deus dedit, ēt nō petenti, cur non dabit hæc petenti, & obsequenti? Insuper aues cæli pascit, multo magis te pascet. Sed dñe, ut qd tot uteris rōnib. an non satis est uerbū unicū tuū? Tā pusilli corde, tā parua fide sumus, ut his oībus uti oporteat, nec tñ nobis satis sint. Quid dicat pater princeps uidens filiū solicitum, si cibos, aut uestimenta habeat? an non dicet mea hæc cura est, tu mihi obseqre, ego tē pascā? Quid uero Deus dicet, uidens filiū solicitū, qd manducabo, qd vestiā? an nō hæc ad me pertinēt? Deus dicet. Sed ais, ego oīno tpalium corā deserā, nihil ea curabo, non laborabo, non ira, quid ergo? primū, nulla cā in Deum pecces, nulla adductus necessitate Deum deserat. Secundum solicitus, anxius, & nimium curans tpalia ne sis Tertium labora, et aliq adhibo curā, qa id Deus pcipit, ne tñ labori, aut curæ tuæ fides, sed Deo, qui tibi necessaria subministrabit. Si hac fide in Deū pditi essemus, multa experiremus mirabilia ī tpaliū subministratiōe, q nō experimur. B
quia indignos nos reddimus, cū fidē nō hēmus, ut decet Hoc uero quasi praxi, et C
effectu Xps docet, parās mensā ijs, q sequunt illū, & per manus Apos. id efficit, ut discant sperare cum oculis uiderint, & manib. cōtrectauerint diuinum miraculū. Facite hoīes discūbere. Putant aliqui, in Dei domo nihil esse prer ieiunia, & afflictiones, ecce ēt mensa est, & consolatio. Inter multa, q Eze. in Dei domo uidit unum fuit mensa præclara omnibus proposita. Et in tabernaculo suo proposita semper erat propositionis mensa, & in ea panes calidi, nullus terræ princeps mēsā in domo sua hēt, q iugis sit, ac ppetua sed statutis horis, at in domo Dei ppetua est mensa, in horto illius poma noua, & Apo. 2
uetera. In domo Dei arbor est Io. atteſtā

te,

A te, qui duodecim fructus profert, in singulos menses, vt nunquam fructus deficere possit. Sicut ergo in Dei domo primum videbantur sacrificia, gladij, & sanguis, sed intus mēsa est. Ita initio uiæ spūalis mortificatio, cruxq; apparet, ac cōtinuo mēsa adest cōsolationis, in domo saltus
2. Pa. 9 posuit primum Salomon arma plurima sed postea multa erant pretiosa, floridi horti, & deliciæ plures. Ita nunc post mare, & montis ascensum, mensa paratur.

Secundo attende Dei benignitatē in pauperes, ut eā imiteris, si ꝓcederet nūc Xps per uias publicas, ac diceret, unde ememus panes, vt manducēt hi paupes? principes, ac nobiles; dicite, ubi substantia reperiemus, ut pauperib. subueniam⁹ dicent, debitis onerati sum⁹, familia nobis
B magna est; pauperib. nihil reliquum est, Mercatores, ait Xps; vnde ememus panes, pauperibus? dicēt, filii nobis sunt collocādi, nō hēmus, vñ pauperi demus, Eccl. vñ pauperib. subueniemus? dicent, cōsobrini plures sunt; nobis; nō super est quispiā, ut pauperi largiamur. En hoīum dementiam. Procedat nunc dæmon, & dicat, vñ reperiemus nūmos plurimos in ludos; in infames mulierculas, in spectacula vana, continuò principes aiunt, ac nobiles, in domo mea multi sunt annui reditus, ut his oīb. accurrere possim, continuo mercatores dicent, ut vanitati mūdi, vt delicijs, vt ludo inseruiam., multa congeries pecuniæ in domo mea est. An non stupenda hoīum demētia ista? Simi
Ex. 33. lis profectò illi, q̄ Israelitæ præstiterunt. Petit ab eis Aaron aurum, & argentū, vt vitulos conflatiles faciat, & cōtinuo oīa
C monilia, & ornamenta deponūt, & illa, idolū p̄stant conficiendum. Cū uero propheta diceret, tps est domus dñi ædificandæ; illi aiunt, nondum venit hoc tps, et signa, ac lapides; in Dei domū nolebāt deferre, Deo ergo tuo pauper es; mūdo, & diabolo diues, Deo nihil habes; diabolo plura tibi supersunt. Memento uerborū, quæ Xps, per Lucam ait, quæ uere tremēda sunt, sic erit ei, qui non fuit in Deū diues. Tertio in his dñi uerbis attendendū
Esa. 40 est. si abundare omnia bona principes in republica sua vult, & quisque in domo sui, ut id fiat. Facite hoīes discumbere per A contubernia, & super fēnū, oīs caro fēnū ait Esa. spūs ergo super carnem sedeat; eā subijciat, ne ergo carnis curam facias in desiderijs, ne carni spūs succūbat, sed cōtra spūs dñet. Si. n. carnis cupiditati seruire volueris, oīa, q̄ in mūdo sunt satis n̄ erunt. Vēter ipiorū insaturabilis, iustus vero comedit, & replet aīā suā, ut sapiēs Pro. 33 ait, si ei ꝑ cupiditatib. subtraxeris, multa habebis, q̄ pauperib. tribuas, & superesse tibi multa cognosces. Intuere nunc Xp̄m dñm, quas epulas cōuiuis suis apponat, panē, & piscē, posset plures cibos apponere, q̄ Assuerus, & q̄ tu, nec tñ quos ille, nec quot tu, apposuit iuitatis plures B vero apponi in mēsa cibos, uitio tribuit Clemēs Alex. li. 2. de pęd. c. 2. dicens, his Clem. conuiuijs præest dæmon maximus, quē ego non uerebor appellare uētrē, dæmonem, oīum proximū, ac perniciosissimū, qui in paradiso primos tentauit parētes, ij verò, ait, q uentri se tradūt; similes sūt pisci marino, q græcis dr̄ Onos, cui cor est in uentre, in eisq; illud Pau. locū hēt, quorū Deus uenter est, & gloria in cōfusione ipsorū in eo. n. gloria in cōfusione; ipsorum, in eo. n. gloriam suam collocāt, q hoī confusio est, in cibi. n. sumptione similis hō brutis est, & mensa præsepe quoddā est, aliquāto honestius, quā brutorū, sed illi p̄simile. Et deinde per cōtubernia hi in cōuiuio Xpi sederūt, q a si iuxta C statū, ac cōditionē, q̄ sq; sederet, oīb. satis esset, iō uero multis deest, q a sic nō sedēt, sed ꝑ arbitrio, ac libertate, princeps regis mēsā, pōpā, & ornatum, ac supellectilia hēe vult, nobilis principi æquari desiderat, ciuis nobilem superare, nec quisquam statui suo cōmensurati vult, inde multæ in republica necessitates. Noli ergo extra heminas tuas egredi, sic Psa. faciebat, q ait. Si ambulaui in magnis, & mirabilib. sup me, sicut ablactatus est super mr̄e sua, ita retributio in aīa mea, i. auferatur a me cib. quo alor, sicut a pue- Ps. 130 ro lac, quo nutritur. Necessaria planè Deus mūdo prouidit si ille ordinare eis vti velit, at si qdā inordinati sint, & multa disperdāt, alijs satis nō erit. Manducauerūt, & saturati sūt. Nihil hoīem satiat nisi

A nisi quod illi a Dei manu uenit, reliqua oia magis famen excitant. Sic ex sapiente su
Pro.13 perius diximus, iustus comedit, & replet aiam suã, venter aũt impiorum insaturabi lis: Proprium hoĩs est, super se, & actus suos reflectere, nunc te ipsum attẽde, & uidebis aliqñ te satiatum, cũ pauca hẽas, aliqñ uero famelicũ, cũ multa possideas, quid hoc? nisi quod male parta non satiant, quia a diaboli manu proueniũt, bñ parta implent animum, quia a Dei manu ꝓ
Esa.55 cesserunt. In hoc agnosces si a Dei manu accepisti bona, si illis satiatus es. Hinc Esa. quare apenditis argentum, & nõ in panib. & laborem uestrum, & non in saturitate? Deus uero replet in bonis deside-
B riũ nostrum, satiauit aĩam inanem. non sic satiauerat vniuersus mundus Alexãdrum, qui audiens a Diogene, plures esse mundos, ingenuit, quod nec vnum integrum acquisierat. Sed & in hoc cõuiuio Christi alia eius nobis exhibita cõuiuia significãtur, sed q̃ ista sunt? Certè sicut in regis domo ẽ mẽsa prior, quo inferiores ministri pascuntur, est uero & alia mensa destinata principib. q̃ status mẽsa vulgo nũcupatur, ẽ & mẽsa regis, & filiorũ, ita in Dei domo, q rex magnus est, est in sima mensa, illa, qua corpora pascuntur, hæc. n. non fidelib. solum apponitur, sed
C & infidelib. nec hoĩb. solum, sed & brutis. De qua Ps. qui das escã oĩ carni. Et iterũ, oculi oĩum in te sperãt dñe, & tu das illis escam in tempore opportuno, aperis tu manum tuam, & imples oẽ aĩal bñdi-
Ps.144 ctione. Plures cibi in hac mensa nobis
Ps.135 apponuntur, quid. n. aer cum uolatibilibus, mare cũ piscibus, terra, cum fructib. nisi mensæ huius fercula? Cum uero nos hac mensa pascat Deus, ei ministrare tenemur. Si. n. quidam Dario scribũt memores talsis, quod in domo tua comedi-
3.Es.4. mus, tua curamus, qũo tu memor nõ eris plurium, q̃ a Deo recepisti? Sed est alia ꝓcipua in Dei domo mensa sacrorũ, q bus principes Dei ministri pascuntur, præcipue uero Eucharistiæ. Sicut. n. in mensa status cibi apponuntur, qui e mẽsa regis adducuntur, ita in Eucharistia diuino pa
Zac.12 scimur cibo, de hac mensa Zacha. ait, qd bonum est eius? aut quid pulchrum est il

lius, nisi frumentum electorum, & uinũ germinans uirgines? Cum frumentũ dr̃ A
electorum, ostendit, in hac mẽsa nõ nisi electos, & probatos Dei ministros sedere debere. Et sicut in Hester conuiuio nõ erat, qui nolentes, cogeret ad bibendum, Hest.1
quia præcipuum dabatur uinum, quod satis perse inuitabat, vt biberetur ita solũ in anno præciperis, ad hanc accedere mensam, nec amplius cogeris, tam. n. dulcis cib. est, ut ipse satis per se ipsum trahat. Sicut. n. sunt cibi ita dulces, ut in eir mẽsura opus sit, nõ ui aliqua ut comedat, ita dulcissimus hic cum sit, non coactione opus est, sed potius esset abstinentia indi B
cenda. Sicut de melle sapiens ait, fili mi inuenisti, comede, quod sufficit, ne forte satiatus, euomas illud. Et de Manhu (hui⁹ Pro.25
sacri figura) præceptem est, ne ultra Gomor quisquã colligeret. Est uero Dei mẽsa in regno cælorũ, ĩ qua Deus ipse sedet & nos filii Dei effecti sedebimus, de qua Xps dñs ait, ego dispono uobis regnum vt edatis, & bibatis supra mẽsã meã in regno meo. Ibi eodẽ pascemur cibo, quo Deus, quia ille clare uisus oĩb. erit cibus. Illud conuiuiũ in monte ẽt fiet, ut Es. ait faciet dñs in mõte hoc cõuiuiũ pinguiũ, conuiuiũ uindemię, pinguium medullatorum, vindemiæ defacatæ. De eodem E- Ez.38.
zec. in mõtib. Israel pascã eos, in pascuis C
uberrimis. Ibi uere saturabimur, satiabor, cũ apparuerit gloria tua, Ps. ait. nihil . n. nobis desiderandum restabit, cum ostenderitq. nobis oẽ bonũ. Ibi sedebimus hic. n. stamus ſp, nihil. n. firmũ, aut stabile est, ibi uero æternũ, firmũq. sedere nos faciet, & ibi requiescemus a laborib. nostris ibi panis viu⁹ nobis ꝓponeť, de quo Esa. ei, qui claudit oculos suos, ne uideat malũ, panis ei paratus est, q regẽ in decore suo uidebit. Qui in conuiuiũ illud cęleste ire disponit, abstineat ab his, quæ mundi sunt. Si enim a rege in conuiuiũ uocareris, indignũ esset, prius stomachũ onerare cibis uilissimis? Inuitatus es ĩ cęleste regnũ, audi Ioan. Vincẽti dabo Mã Apo.2.
na absconditum nullũ Deo cõueniẽtius nomẽ q̃ mãna, i. qd est hoc, q Deus incõprehensibilis nobis est, & lumine glorię indigemus, ut eũ clare uidere possimus,

n unc

A nunc ergo abstineamus interim a carna
1. Pe.3 libus desiderijs, quæ militant aduersus animam, quia peregrini sumus in cęlum migrantes, ne ergo hic impleamur terrenis. Eo uiso miraculo, aiunt. Hic est uere Propheta, &c. Prophetã se Christus dñs
Ma.13 dixit. Matth.13. non est propheta sine ho
Luc.13 nore, nisi in patriã sua, & Luc.13. non capit prophetam querit extra Ierusalẽ, sed cum dr uerè propheta, ostenditur, alium esse falsum prophetam, mundum s. & dęmonem, qui se fingunt prophetas, multa .n. ventura peccatorib. annunciant, requiẽ, bona, pacem, promittit ex superbia excellentiam, ex inuidicta claram famã, ex accidia requiem, ex auaritia sufficientiam, ex gula gaudiũ. De iustitia, ac uirtute dicit, esse impossibi ẽ, asperam. Non hic est uere propheta, sed falsus, Christus verè propheta est, qui sp uera annunciat ego in hoc natus sum, & ad hoc ueni in
B mundum, ut testimonium perhibeã ueritati. qui.n. ueritas est, decipi non potest, sed nec decipere, huic ergo credam⁹, non mundo, non dæmoni. Et hinc illi hoies collegerunt, ut Christum sibi regem facerent, etiam ui, illud.n. significat Io. cum ait, Vt raperent eum, &c. Optime profecto hi colligunt. Dñs sustentat me, cibũ mihi tribuit, sit ille rex meus. Regnare super nos desiderat, dæmõ, desiderat, & Deus ambo aiæ nostræ amatores dicuntur, ambo eã emulantur, aĩa uero p Oseã loquitur. Ibo post amatores meos, qui dant panes mihi, ostendit uero in cap. 2. Deus, Non dæmonem esse, qui animam pascit, sed ipsummet. Hunc ergo nobis regem eligamus, ne nobis dicat; quod
Oseę.2 Oseas, ait dilexisti mercedem super om
C nes areas tritici, quasi dicat, do ego tibi tritici areas plures, plura, quibus vtaris, ut cibis, tu uero præ elegis mercedem, i. mercenarium esse dæmonis, potius, quã filium meum. Regem ergo tibi constitue Christum, nec fugiet a te, ut nunc fugit, ne rex fieret, in me ut super animas nostras regnet, in monte alio nos expectat
Psa.92 in Caluario, ubi dominus regnat, & corona regni insignitus est, ubi omnia trahit ad se, &c.

Feria II. Post Domi. IIII. Quadrag. A

Thema. Auferte ista hinc, & nolite facere domum patris mei, domum negotiationis. Ioan. 2.

DEus noster tanq̃ creator oium, dñs oium est. dominus vniuersorũ tu es. Vnde Ps. Domini est terra, & plenitu Psa.23
do eius. Et dominus ait, mea sunt omnia Ex.13.
potuit ergo sibi seruare uniuersorum dominium, ac possessionem, & nihil huiusmodi concedere, voluit tamen id efficere, sed quasi res vniuersas cum homine diuisit, dum sibi quædam seruauit, quæ sua dixit, reliqua hoi concessit, ut eorum dominium, ac possessionem haberet, eisque uteretur pro libito, hac tamen lege, vt in peccati materiam ea non conuerteret, sed iuxta leges a Deo præscriptas eis B
vteretur. In pluribus. hoc manifeste ostendemus. Primum in tempore, quod Deus ex thesauris æternitatis suæ educit medio cursu cœlorum. Aestatem, & Ver tu psalmasti ea, & cum omne tempus sibi posset vsurpare, hominesque deuincire, vt vniuersum tẽpus i eius obsequio duntaxat insumerent, nihilominus pro sua benignitate uoluit sibi seruare dies paucos, quos dies suos dixit, reliquos homini concessit, ut suis commodis attendat. Sic enim in Exodo scriptum est, Sex diebus operaberis, & facies omnia opera tua, septima autem die Sabbathum do- Psa.73
mini Dei tui est. Quasi dicat. Sex dies tibi concedo, ut tua peragas negotia, septimum mihi seruo, ut meo intendas obsequio. Simili rõne in terrę locis se habuit, diuisit enim terræ loca inter se, & homi- C
nem, licet enim vniuersa terra Dei esset, Ex.20.
seruata tamen sibi aliqua parte, in qua coleretur ipse ab hominibus, reliqua omnia homini concessit, ut coleret agros, plantaret uineas, ędificaretque ciuitates. Hinc Esa. ait, dominus, cuius ignis est in Sion, & caminus in Ierusalem. Quasi dicat, sicut tu habes domũ, & ut vulgo dicitur, ignẽ, aut focum in hoc, vel illo opido, ait, dominus habitationem, ac ignem habet in Sion, & Ierusalem. Hoc ipsum in hoium filijs decreuit, ex quib. primo gentium

A gentium sibi usurpabat in lege, reliquos parentib. relinquebat. Sed hic attendenda Dei nostri benignitas, ac in nos liberalitas est, qui pauca sibi seruás, plurima hoi dedit, ex hebdomadæ d ieb. vnũ sibi vsurpans, sex hoi reliquit. Ex terræ spacijs maximis parum, quid sibi in templa seruans, innumera hoib. reliquit. Et id ẽt, quod sibi quadam rõne seruauit illa rõne plus hoi tradidi, quam reliqua oĩa. Si.n. festus dies honori Dei dicatus est, si templum eius cultui consecratũ, hoi etiã relinquitur, dum Dei cultu magis proficit in omnibus, quam proficeret alias. Nunc ergo hominum ingratitudinem, ac auaritiam attende, qui rapere vult, ꝙ ei non est concessum, & per iniustitiam vsurpare vult, quod Deus sibi seruauit. Hoc in hodierno Euang. expressum uidebimus, non semel, sed bis in his, s. quæ ad tps, & in his, quæ ad locum spectant,

Exo.13

B Audi Ioan. prope erat pascha Iudæorũ. Expendit Origenes in Io. dici pascha Iudæorum, quia licet dñi esset, ac diceretur in scriptura, tamen Iudæi illud sibi vsurpauerant, dum non illud consumebant in Dei ueneratione, ac cultu, sed in peccatoris, vt hodie uidere licet in Euangelio, cum in hoc pascha te Iudæi lucris inhiabant, & Christum persequebantur. Nõ ergo dicatur dies festus Dei, sed Iudæorum. Et hac ratione hos dies execratur dñs per Isaiam dicẽs eos, ac festa hoĩum esse, non sua, calendas uestras, & solennitates vestras odiuit aĩa mea. Mei erant dies isti, vos autem illos vsurpastis, ut peccatis seru atis, odiui ergo eos. An non detestanda hominis peruersitas est, qui vnum, quem sibi Deus seruat diem, vsurpat, ut se peccatis tradat. Simili etiam ra

Orig.

Psal. 1.

C tione de templo dicendũ est. Dei domus templum erat, ut soli Dei ibi hoĩs vacarent, Iudæi vero, Illud fecerant domum negotiationis, illud sibi vsurpauerant, & ideo Christus ait. (Auferet ista hinc.) Sed ô domino, nonne tu in lege præcepisti animalia in templum deferri, quomodo ergo nũc ais, auferte ista hinc? certe aĩalia in templum deferri iussit, vt mactarentur, & Deo sacrificium offerrenť, non ut venderentur, & publicè oĩbus exponerentur, quia bruti hominum appetitus in tẽplo sacrificandi Dei sunt mortificandi, ac excoriandi, non uendendi. Inter Israelis grauissima crimina numerat. Amos illud, super vestimentis pignoratis accubuerunt iuxta omne altare, & vinum damnatorum bibebant in domo Dei sui. Quæ uerba Hier. sic explicat, super vestimentis eorum, qui ad idola ire nolebant, quæ vi extorserant, accumbebant in templo, ut epularentur. Et uinũ eorum, quos calumniabantur, & inique damnabant, bibebant in templo. in poculo aureo defert vinũ babylonica mulier, & illud vinum damnatorum dici iure potest, quia reprobi eo uino potantur, illud aũt bibunt in domo Dei, qui in tẽplo peccant, qui illuc, eũt, ut uana videãt, ut appetitui inseruiãt. Nunquid domos non habetis ad manducandum, & bibẽdum, ait Ecclesia Dei contemnitis? ait Pau. Q. d. ex Dei domo vis facere domũ tuã, & in tẽplo versari, quasi in domo ꝓpria? sed si Dei domũ vsurpare in domũ hoĩs scelus est, quale erit piaculũ, si dom⁹ Dei domus dæmonis fiat? id vero efficit, q pcã in illã inducit. Vñ Augu. in Io. ait. Ecce tẽplũ illud figura adhuc erat, & eiecit inde dñs oẽs, q sua q̃rebant. Et q ibi vendebant illi? Quę opus habeant hoĩes in sacrificijs illius temporis. Nõ ergo magnum pcm, si hoc uendebant in tẽplo, ꝙ emebatur, ut afferetur in templo, & tñ eiecit inde illos. Quid sibi ebriosos inueniret, quid faceret dominus, si uendentes ea, quæ licita sunt, & contra iustitiam non sunt, eiecit? Si Dei domus non dẽt fieri negotiationis domus portationis debet fieri? luxuriæ, & detractionis licet fieri? Sicut ergo nunc iudices a rege cõstitui solent, qui iudices dicuntur minorum, ad quos spectat terminos diuidere, & curue sua m tribuere possessionem, & iniustè ablata prædia, ac male diuisa dominis restituere, ita nũc Christus termi norum iudicem agit, & a templo omnẽ expellit negotiationem, dicens, domus ista domus Dei est, nõ uestra Dei cultui dicat non negotiationi, auferet ista hinc, & cuiusque terminus seruetur. Sed prætereundum non est illud. (Cum fecisset

A

Amos. 2.

1. Cor. 17.

B

Augu.

C

A esset, quasi flagellum de funiculis. Non deferebat Iesus flagellum, sed illud confecit ex funiculis ipsorum, quos eiecit, illi.n. funiculos deferebãt, vt merces, & aliã ligarẽt, illos ergo sumens Iesus flagellũ facit, quo eos punit. Funicul⁹ i scriptura significare solet cõsilia, inuẽtiones intẽtũ hois, vulgo dicunt tracas, sic accipit ps. cũ ait, itellexisti cogitationes meas de longe, semitam meã, & funiculũ meũ inuestigasti, & oẽs uias meas pu idisti, funiculũ, i. studia mea, lõgũ meũ tractum, meam gyrationẽ, meos sigos sinus questigasti, ideo Esa. ait, væ qui trahitis iniq. tatem in funiculis uanitatis, & quasi uinculũ plaustri pc̃m, in funiculis vanitatis pc̃m trahic, cũ vanis cogitationib. ac ad inuentionib. & cõsilijs iniquitas ab hoie cõpletur, ac in finem usq. perducitur illigaturq. pc̃o, vt bos currui, quem post se trahit, cum loris alligatus est, sed nũc attende Dei suppliciũ. Ex tuis funiculis ex adinuentionib. ac cogitationib. tuis faciet Deus flagellũ, quo te flagellet. Hinc Ps. vlciscens in oẽs adinuentiones eorũ. Et Es. ruit.n. Ierusalem, & Iudas cõcidit qa lingua eorũ, & adinuentiones eorum contra dñm, Hinc de impijs sapiens ait. Comedẽt igit fructus uiæ suæ, suisq. consiliis saturabunt. Prauorum.n. consilia, ac cogitationes, q̃ contra Deum sunt, ipse in eos retorquet, & is illi pereunt, id Pharaoni accidisse memoriæ prodidit Iosephus 2. Antiquitatum cap. 5. qui ait, magum quendã dixisse Pharaoni, uirũ Hebræum futurum cito, q ægyptum, & Pharaonem perderet, ille vero, ut huic malo occurreret præcepit oẽs masculos Hebræos in flumen proijci, sed hoc ipso consilio periit, quia misso in aquã Moyse, inde sublatus a filia Pharaonis, & a Pharaone nutritus tanquã filius, dux egregius processit, qui ęgyptum perdidit. Et aquis, quibus uoluit Pharao Israelitas suffocare, suffocatus est, cũ suo exercitu. Hoc bombyci accidit, qui sibi putat conficere domum pulchram, ac blãdam, eum fericã domũ conficit, & sepulchrum sibi ædificat, quo misere inclusus perit. Ita misero homini accidere solet, qui dũ putabat, sibi parare delectationem, ac se quiem, necem, & interitum sibi parat. An non id sæpe auaris accidit, qui vt oẽs diuitias congregẽ, funib. plurib. se irretiunt, ac contactib. & illis ipsi oia amittunt, q̃ possident? Id ipsum superbo accidit, qui, vt honores assequat, consilia init quib. perit, sic & plurib. accidit, qui ubi carnis uoluptates quærebant, mortem miseram repererunt. Ecce funiculus, eorũ conuersus in flagella, quib. eos Deus puniuit. Sed eorũ Xpi dñi factum contẽplemur, & uideamus, qd discipuli eo inspecto dicãt, quid item pharisæi. Si mitissimus fuit Moyses super omnes homines, qui habitabant in terra, ut scriptura ait, mitior illo fuit Christus, qui ait. discite a me, qa mitis sum, & humilis corde. Et ideo. Agnus dicitur, quo nihil mitius apparet. Sed nunc attende Agnũ in Leonem mutatam, qui vniuersa euertit, mẽsas subuertit, es effundit, hoies flagellat, animalia procul abigit, quid in cãsuit, q eo sit furore concitatus. Certe, quid dixerunt discipuli: Ioannes ait, (Recordati vero sunt discipuli eius, quia scriptũ est, zelus domus tuæ comedit me. Sed quid sibi vult illud comedit me? sane, qui comedit cibum intra se illum includit, in se conuertit, & naturam cibi mutat in suam. Ita nunc zelus comedisse Christũ dr, ait Rupertus, quia cũ ille natura sua mitis, et misericors sit, hoiũm facinora fecerunt, ut zelus eũ deuoraret, & quasi comederet Deũ misericordẽ, & eius dulcedinem intra se includeret, ne appareret, & in uindicẽ meũ mutaret. Factus nunc Xps est carbo incẽsus, q flãmas, ac scintillas in pc̃õres emittit. Quemadmodũ cũ ignis deuorat ligna, illa in ignẽ mutat igne zeli nunc Xps ardet, Sic exponit August. & Hiero. verba illa difficilia Ps. Cum peruerso peruerteris. Cum enim, quis relicta naturali affectione, in crudelem mutat, dr peruerti, ita de Deo ait Dauid, cum eo, qui peruersus fuerit mutabis, tu ò dñe natiuum tuum ingenium, quia cum natura tua te inclinet ad miserendum, uindex eris, & punitor. Hiero. ait. Qui mitis est, & benignus, cuius natura clementia, & bonitas, vestri causa cogitur personam, quam non habet, crudeli-

Marginalia: Ps. 13. — Esai. 5. — B — Ps. 98. — C — Iosep. — Simile — A — B — Nu. 12 — C — Rupert. — Ps. 28.

A delitatis assumere. An nō nūc peruersus Xp̄s apparet, qui ex benigno, uindex efficitur. Sed quid mirum mutatum inuenit templum in forū emptionū, in domum negotiationis, ac caulam boum, & denique in speluncā latronū, sicut. n. immotū
De. 32. speculum in diuersas mutatur figuras ꝓpter diuersitatē eorū, quæ ei obiiciuntur ita immutabilis Deus in seipso in effectibus mutari ur̄, ꝓ hoīum meritis, aut demeritis, in abominationib. eum prouoca
Esa. 43 uerunt. Sed qm̄ natura sua punire nollet, laborare dr̄, cum punit. Hinc p Esaiā uerūtā seruire me fecisti in peccatis tuis laborem mihi præbuisti in iniquitatibus tuis. Qua rōne dicit, seruire me fecisti, certe quia seruum agit, dum punit. An nō seruile munus est, munus carnificis?
B En hodie Xp̄s carnifex apparet, dum flagellum sumit, ac flagellat, seruire ego eū facimus, cum uindicem eum efficimus, sed quo pacto ei laborem præbemus? Certe cum ea agis, quæ naturæ, & ingenio tuo conueniunt, laborare non diceris, sed potius delectari, cum uero ea præstare cogeris, q̄ nolles, & q̄ ingenio tuo non conueniunt, laborare te dicis, ita ergo dn̄s hoīum more loquens ait, laborē mihi ꝓbuisti in iniquitatib. tuis, quia ultionē de te sumere cogis, quod mihi natiuū non est. Audiuimus, ꝙ discipuli dixerunt uiso eo Xp̄i facto, nūc uideamus, quid Iudæi dixerint, & quid eis Xp̄s respondeat. Responderunt ergo Iudæi, & dixerunt ei, quod signum ostendis nobis quia hæc facis? Vt hæc, & quæ sequūtur, percipiatis, nondum est signum, siue mi-
C raculum opus esse, quod uniuersas uires
Psa. 71 creatas superat, quodque a Deo solo fieri pōt, qui facit mirabilia magna solus. Apparētia quidem miracula efficere dæmon, & magi p̄nt, vera aūt nec Cherubini, aut Saraphini, sed solus Deus, ut cæcū illuminare, mortuum suscitare. Et iō miracula, author, ac patrator Deus est, creatura aūt duntaxat est instrm̄. Nec tn̄, ut causa uniuersalis Deus se habet in miraculo, sed ut particularis cā. Et ideo impossibile est, miraculum effici in falsitatis testimonium, quia miraculū est Dei opus singulare, est, quasi regium sigillum &

quasi nomen regis subscriptum, quo mu- A
nitur instrumentum publicum, ut ei ab omnibus fides adhibeatur. Et iō cum miraculum in alicuius ueritatis testimoniū efficitur idem est, ac si Deus nomen suū subscribat, & sigillum suum apponat, ut illud credatur. Et ideo nomen hebręum, quod ponitur loco illius noīs signum significat characterem, & subscriptionē. Et nomen latinum signum significat et sigillum, quia miraculo confirmatur veritas aliqua tanquam diuino sigillo, & Exo. 4.
subscriptione. Et iō probatio prophetę a Deo missū, est miraculum, ꝙ manifeste ostendit, a Deo authoritatem hr̄e, qui illud perficit, hinc Moyses signa a Deo petit. Et signum Dei veri ab Elia proponit 3. Reg.
ignis adueniens, Nunc ergo Iudæi Xp̄o. 19.
dn̄i, vsurpas tu nunc principis potestatē, B
dū punis, ostēde signum, quo videamus a Deo te mitti in principem nostrum, ut hæc agere possis. R̄ndet eis Xp̄s, soluite templum hoc, & in trib. diebus, excitabo illud, ille āt dicebat de templo corporis sui. Illud uerbum soluite phrasi scripturæ significat, soluetis, qa sæpe imperatiuum ponitur pro futuro. Q. d. Iudæi signa petunt, sed ꝓcipua signa ego eis dabo in morte, & resurrectione mea, quib. me agnoscere possint. Nūc ergo cum ait soluite tēplū hoc &c. idē ē, ac si diceret, interrogatis me, ī qua ptāte hæc faciā. Possē uobis r̄ndere, me Deum uerū esse, ac dn̄m oīum, & ideo hac me uti nunc authoritate, ut e domo mea pellam emētes, & vendentes, sed nunc hoc titulo vti nolo, sed alio, quia homo sū, & Messias, ac princeps uester, quo titulo dn̄s sū hominum. hunc āt in hoīes principatum perfi C
ciam morte, ac resurrectione mea, cum 1. Co. 3
vos solutis hoc tēplū, & ego illud reędificabo. Hinc Paulus, omnia. n. uestra sunt uos āt Xp̄i, & iterum idem Paul. ait. An nescitis, qm̄ membra uestra templū sunt Spūs sancti, qui in uobis habitat, quem habetis a Deo, & nō estis uestri. Et idem ad Romanos ait. Nemo enim nostrum sibi uiuit, & nemo sibi moritur, siue. n. uiuimus, dn̄o uiuimus, siue morimur, dn̄o Ro. 14.
morimur, siue ergo viuimus, siue morimur, dn̄i sumꝰ. In hoc. n. Xp̄s mortuus est,

A est,& resurrexit,ut mortuorum,& viuorum dominetur, licet ergo Dei simus iure creationis, alio potiori iure eiusdē sumus, titulo redēptionis,quia nos sanguine emit, & ideo princeps noster est, & nos punire pōt. Attende ergo nunc,an iure sibi nos uēdicare possit, an iure uniuersū tps vitæ nostræ sibi usurpare pōt, & uniuersa nostra,cum se pro nobis tradiderit. Merito ergo ingratos arguit,ac flagellat,qui parum temporis ei non cōcedunt, qui templum eius usurpans, qd sibi ipse uendicauit, Ideo ait Chrysostomus,columbas, & animalia sacrificāda expulit de tēplo, quasi diceret, ut qd tot columbæ, una columba Christ⁹ satis est pro sacrificio. Quorsum tot tauri? primo
B genitus taurorū Christus satis est. Quid tot oues? Adest agnus Dei,ardet igne zeli,qui comedit cū vult,holocausta. Eant foras animalia, quia ego sacrificandus sum,& sacrificio, ac præsentia mea templum sanctificaturus, ut maximo habeatur honori, & ideo domus negotiationis non sit amplius, quia coram me nihil decet esse non sanctissimum.

Sed quod non crudelitate,sed zelo,ac amore puniat Christus,ostēdit dū quasi flagellū sumit,ut homines flagellet. Ipse uero propter homines durissima flagella sustinuit,ne ipsi perirent in æternum.
Psa.37 Vnde in ps.ait. Ego autem in flagella paratus sum,idest,non fugio,nec me abscōdo sed deorsum meum tribuo, ut flagella diuinæ irę sustineam ne uos pereatis, unde Aug. Qui dure flagellandus erat,
C prius eos leuiter flagellat, ut corripiant. Non ergo dura est hæc manus, quę nūc extenta est in suppliciū,cito .n. clauis p vobis confixa erit in cruce, si nunc funiculos aripio cito fune ligandus sum, ac trahendus ad tribunalia pro uobis. Soluendum ergo, & dissoluendum tradā tēplum corporis mei pro uobis tanquam redemptor uester. Sed in trib. dieb. excitabo illud. Nec.n.in passione sistendū mihi est,sed ad gloriosam uitam trāseundum. Quia si Christus non resurrexit a mortuis, inanis est prædicatio nostra, Inanis est,& fides uestra. Author ergo ē Christ⁹ uitæ æternæ,& hic est alter titulus,quo iure sibi eam authoritatem usurpat,ut homines puniat, tanquā pater futuri sæculi, tanquā tributor bonorū gloriæ. Et q ęterna mercede suos munerare debet,iuste exigere pōt ab homine partem tēporis, quā impendat in eius obsequio,& partem hæreditatis, ac substantiæ, quam relinquat Dei templo, ac cultui. Et iō merito ait,nolite mihi vsurpare templū, relinquite mihi hæreditatem meam, quia ego uobis paraui æternā in cęlis māsionē, & domū non manu factā, sed nihilominus illud objicere Christo possumus, quod eodem flagello homines percutiat, quo bruta animātia, id.n. indecēs humanæ dignitati esse uidetur. Huic obiectioni occurrere facile Xps pt dicens. Si homo degenerauit in bestiam, mirum non est, si tanquam iumentum percutiatur, seruet ille nobilitatem suā, & ego cum tractabo tanquam liberum, & ingenuum, & diuersis funiculis cū eo agam, illis certe, de quibus per Oseā dicitur,in funiculis Adam traham eos, in vinculis charitatis. Hinc ps.ait. Multa flagella peccatoris, sperantem autem in domino misericordia circundabit. Quid est misericordia circundabit? Certe sicut funiculo ligas, & circundas hominem, ita beneficijs,ac misericordia ligatur, ac circundatur Dei filius. Si autem in bestiam mutaris,multa flagella tibi parata sunt tanquam iumento. Si cum uocatis a domino ut Matthæus,mensam,& nūmos relinqueres, non oporteret Christū euertere mensam, & nummos effundere. Flagellū quasi scopa est,quod si tu eā assumeres, & domum mentis verreres, cum psal. qui ait,excitabar,& scopebam spiritum meum,non eam Christus assumeret. Quia si nos metipsos iudicarem⁹, non utique iudicaremur. Quando prætor delicta punit, nō opus est alio iudice, qui a curia ueniat,ad aliquod facin⁹ grauiter puniendum. Si uero illa non puniat,quid mirum, si iudex quæratur uindex patrati criminis, qui Hispane dicit pesqui sidor. Non uis tu ieiunare, immittit dominus ægritudinem, qua ieiunes nō uis peccata castigare tua,tribulationem immittit Deus, ut delicta nō maneant

Marginal notes (right column): B; Oseæ 11.; Psa.37; Psa.76; C; 1.Cor. 11.

A neam impunita. Hinc de peccatrice muliere dicit Christus. Dedi illi tempus, ut pęnitentiam ageret, & non vult pęnitere a fornicatione sua. Ecce ego mittam eam in lectum, & qui mæchantur cum ea, in tribulatione maxima erũt, nisi pœnitentiam ab operibus suis egerint, & filios eius interficiam in mortem. Et sciēt omnes Ecclesiæ, quia ego sum scrutans renes, & corda, & dabo vnicuique vestrũ secundum opera sua. Quasi dicat, scient omnes, esse iudicem vindicem eorum malorum, quę homines nolunt in seipsis punire.

Sed Dei misericordiã attende, qui ea de causa punit, ac percutit, ut homo resipiscat, & ad percutientem se conuertatur. Vnde Paulus, cum iudicamur autē
1. Cor. 11.
B a domino corripimur, ut non cum hoc mundo damnemur, naturale n. homini est, si percutiatur ab aliquo, ad eum faciē vertere. Vnde conqueritur dominus per
Esa. 9. Esa. de his, qui percussi ad eum non redeunt adhuc manus eius extenta, & populus non est reuersus ad percutientem se. Et dominum exercituum non exquisierunt. Non ergo odio, sed amore nos flagellat Christus. Hoc autem miris verbis depingit Es. Indutus est uestibus vltionis, opertus est quasi pallio zeli, indutus est iustitia vt lorica, galea salutis in capite eius. Depingit Deum homines flagellantem, & ait, cum ipse sit bonitas, ac misericordia, operit seipsum armis, ac vestibus vltionis, Non ergo ipse vltior est natura sua, sed aliunde vestitur indumēto ultionis, & operitur pallio zeli. Sed galea salutis in capite eius est, quia insigne eius est misericordia, quam hominibus
Esa. 59
C conferre vult, vt salutem animæ consequantur. Litera galeæ sculpta est, iustus, & saluator, ut nouerit homo, quid capite, & cogitatione sua Deus cogitet, cogitat enim cogitationes pacis, & non afflictionis, & ira in indignatione eius, sed
Ez. 29. vita in uoluntate ipsius. Quasi dicat, li-
Psa. 29 cet ira appareat in Dei vltione, sed in voluntate, ac capite illius in eius intentione uita est, quam nobis conferre desiderat, &c.

FERIA QVINTA POST A

Dominicam Quartam Quadragesimæ.

Thema. Mea doctrina non est mea, sed eius qui misit me. Si quis voluerit voluntatem eius facere cognoscet de doctrina mea, an ex Deo sit. Ioan. 7.

MAximus ille Philosophus Trimegistus dixit hominem mirabile uinculum naturæ. Quia cum mundus hic a Deo conditus constet B
ex corporalibus, & spiritualibus creaturis merito homo uinculum, & connexio earum dicitur, cum ipsius esse, ac natura sit unio animæ spiritualis cum corpore, ex quibus homo resultat. In hac vero vnione illud necessarium fuit, ut corpus ascenderet super omnia corpora, & spiritus deprimeretur, ac descenderet infra omnes spiritus. Sic etenim rectè medium vniuersi efficitur homo. Hinc Galenus scripsit librum, cui titulus est, quod animi affectus corporis temperaturam sequantur, quod ex commercio, ac communicatione inter animam, & corpus colligit. Et hinc manifesta experientia fit, quod in corporalibus operibus excedit homo cuncta animantia, & C
in spiritualibus deficit ab Angelis, & minoratur ab illis. Licet enim uoces datæ sint animantibus, quibus conceptus exprimant, sed non articulatæ, & distinctæ ut homini, qui loquela sua intellectum manifestat, quo reliquis præstat. Similiter in risu, visu, ac motibus corporis ab intellectu participat uim, decorem, ac pulchritudinem. Contra autem anima deprimitur, ac descendit etiam in operibus intellectus a corpore grauata.

A grauata. Vnde sapiens, corpus, quod corrumpitur, aggrauat animam. Et ideo in modo intelligendi procedit modo, quodam corporali, dependens a phantasmatibus. Et si spirituale aliquid intelligere velit, illud induit figura quadam corporis, sic Angelum intelligit quasi iuuenē pulcherrimum. Et hinc fit, vt corporalia omnia, delicias, diuitias, ac honorem intelligit optime, spiritualia uero nō directe: sed reflexione quadam: quasi a latere uidet: nec ea comprehendit: ut in se sunt. Cum autem volūtas feratur in res:
Mar. 6 secundum: quod ab intellectu ei obijciuntur: hinc fit, ut magni ducat temporalia, eisque facile feratur, spiritualia autem non in tanto habeat pretio, sed quasi in somnia illa putet. Hinc cum discipuli
B resurrectionem Christi audissent a magdalena, visa sunt illis deliramenta. Videntes Christum ambulantem super mare, putauerunt phantasma esse, vel vmbram. Quia spiritualia, ac diuina p vmbras: ac phantasmata intelligemus, videntur nobis phantasmata esse, nō res veras. Cum tñ res aduerso se habeat, q̄a spiritualia uera sunt bona, solida, ac realia, vt sic dicam, temporalia uero umbra ac phantasmata sunt, homo tñ e diuerso
Esa 40 iudicat. Audi Esa. Aegyptus. n. frustra, & vane auxiliabitur, ideo clamaui sup hoc superbia tm̄ est; quiesce. Quo loco litera alia habet: bulla tantum est; quiesce, quasi dicat propheta. Vis nosse o hō quid sint oīa ægypti bona? scito, ea similia esse bullæ, quæ in flumine fit, quæ nihil aliud est; quam parum aeris inclusū in minima aqua. Et licet sol radijs suis
C bullam illā illustret: & colorib. pulchrā reddat, ut lapis appareat pretiosus; tamē nihil est, superbia tantum est, bulla duntaxat est: quiesce, noli ad eam capiendā ī flumen descendere, nihil. n. inuenies sicut enim, qui apprehendit umbram; & sequitur ventum, sic qui attendit ad visa
Ecc. 34 mendacia. Qui ergo animam corporis mole depressam, uitijs, ac pctis amplius deturpat, doctrinam Christi non recipit nec a Deo uenisse credit, sed deliramentum putat. Qui uero animam a terreno hoc carcere eleuauerit, & motibus iustis eam recte composuerit, ac a cupiditati-
A bus abstraxerit, ille cognoscet de doctrina Christi an ex Deo sit. Hinc Pau. Animalis homo nō percipit ea, quæ sunt spiritus Dei, stultitia. n. est illi. Quia. n. ni- 1. Co. 2
mis corpori immergit anima, quasi corporea redditur, & nihil nisi corporeū sapit. Et iō, cum Christi doctrina doceat, terrena despicere, illā putat deliramētū. Recte ergo nunc Christus ait mirantib. de eius doctrina, nec credentib. eū Deū esse. Si quis voluerit uoluntatem eius facere, cognoscet de doctrina, vtrum ex Deo sit, an ego a me ipso loquar. Quasi dicat, quia uos non vultis facere Dei voluntatem, ideo non agnoscitis, cuius sit mea doctrina, deponite iram, inuidiam, sæculi cupiditatem, quam contra Dei vo-
B luntatem concepistis, & intelligetis statim, a quo sit doctrina mea, a Deo, an a me ipso a se ipso dicit, vt opponit a Deo
Chrys. esse, vt recte exponit Chry. hom. 48. Finge nunc hominem hic esse, qui nullam religionem audierit ex his, quæ in mundo sunt, finge etiam cum bonis morib. ac studiosis ornatum, finge proponi ei vniuersas, doctrinas, quæ in mundo sint Xpianorū, Iudæorū, Maurorū, Gentiliū vt sibi eligat meliorē ex illis, certe iste eligeret christianam religionem tanquā omnino meliorem, & quæ alias longe superat, & quæ omnem edocet virtutem, nec vllum admittit, uel leue pc̄m, & maxima præmia studiosis, ac supplicia peccatorib: promittit. nec tñ ex his colligas, solo lumine naturæ illum crediturum, vt debet hō credere, nisi. n. lumine illustret cælesti, nullus ad Xp̄m veniret sed lu-
C mine naturæ agnosceret, esse credibilē nimis hanc legē, esseq; amplectendā sup omnes licet, ut eam ipse amplectatur, a lumine cælesti prouenire dēt. Sr̄r ēt inter fideles nūc, da mihi hoīem, qui voluntatem Dei, & non suam facere velit, qui non inordinatum appetitū consulat, sed rōnem in omnib. hic manifeste doctrinam Christi amplectetur, restituet aliena, parcet inimico, & reliqua similiter p̄stabit, quia rationi conuenientia, Deoq; accepta uidebit. Omnis autem deordinatio hominum inde prouenit, q̄ quis-

A quenon Dei voluntatem, sed suam facere vult, non rationem consulere, sed appetitum, cui contraria lex Christi est.

Adijcit Christus, vt ostendat doctrinã suam a Deo esse. (Qui a semetipso loquitur, gloriam propriam quærit, qui autem quærit gloriam eius, qui misit eũ, hic verax est.) Q. d. qui doctrinam propriam, & Deo alienã docet, honorem propriũ quærit, ac emolumentum, sed is, qui Dei gloriam solum quærit, veritatem docet. Tacite, vt Cyrillus ait lib. 4. c. 44. Pharisæos arguit, qui propriam quęrentes glo-
Mat. 15 riam, mendaces erãt quia hominum traditione diuinæ legi contrarias docebant vt dicitur Matth. 15.

(Nonne Moyses dedit vobis leges, & nemo ex uobis facit legem, quid me quę-
B ritis interficere?) Q. d. si legem uobis datam seruaretis, non quæretis interficere me qui innocens sum, id enim lex prohibet, uos me quæritis interficere, dicentes zelo uos legis moueri, quia ego solus sabbathum si zelatores legis estis, quo pacto legem non seruatis?

Circa hæc omnia, quæ dicta sunt, ne in nos ẽt, in Iudæos dicta sint exponendũ nobis est, quanta Dei in nos fuerit mĩa, cum legem dederim, cum doctrinam e cęlo attulerit, quantunque deuincti nos simus, ut doctrinam Christi suscipiam⁹ & ab eo legem latam seruemus.

Vt aũt hoc explicemus, attendendum est, ad Deũ pertinere, omni creaturæ legem ponere, ut iuxta naturæ suæ conditionẽ recte se hẽat, q̃a qui eis esse dedit, dat ẽt bonũ esse, quod consistit in obseruatione legis. Vnde D. Tho. 1. p. q. 103.
C art. 5. ostendit, omnia diuinę gubernationi subiacere, & id probat rationib. Lex aũt nihil aliud est quam directio cuiusq; in suum finem, & in bonum, & mensura vniuscuiusq;, vnde ad principẽ, & gubernatorẽ spectat, legẽ condere, & iõ omni creaturæ legẽ Deus dedit, quæ nihil aliud est qua mensura, quædam actionũ.
Ps. 148 Etiam insensibilib. legẽ posuit, ut ps. ait, ipse dixit, & facta sunt ipse mandauit, & creata sũt, p̃ceptũ posuit, & non præteribit. Et in eodẽ ps. ait, ignis, grãdo, nix glacies sp̃us p̃cellarũ, q̃ faciũt verbũ ei⁹,

Sed quia diuersa diuersimode gubernari oportet, quædam vero sunt per se agẽtia, & habentia dominium sui actus, hęc oportet gubernari a Deo, non solum interius in eis operante, sed per hoc, vt legib. positi retrahantur a malo, & inducã-tur ad bonum, q̃a in irrationabilib. locũ non habet, quę aguntur, & non agunt. Sic intelligitur illud Pauli, non est cura Deo de bobus q̃a modus iste gubernationis, quo singulariter creaturæ rationales gubernantur, solius est irrationalis creaturæ. Ex dictis iã patet. Dei esse proprium, cuius est cõdere hoĩem ipsum gubernare lege imposita, q̃ illi mensura sit actuũ, & qua recte in finẽ dirigat, Hinc Esa. 33
Esa. dñs iudex noster, dñs legifer noster Dominus rex nr̃, ipse saluabit nos. Hinc factũ est, vt veri Dei cura semper fuerit, B
legib. datis hoies bonos facere. Hinc ad eũ ps. ait: doce me facere voluntatem tuã quia Deus meus es tu. Quo contra Dij Ps. 142
gentium, cum dęmonia essent, nec hominum bonos mores curarẽt, leges nullas dederunt, quib. hoĩes probi efficerentur. De qua re multa, ac præclara tradit Augu. 2. de ciuit. c. 5. 6. & 7. & in c. 4. ait. Vtique dignum erat, ut quo cultores deorũ sacra, ita Dij hoĩum uitam, & facta curarent, & legibus latis eos bonos facere, p̃ prophetas arguere peccantes, &c. Sed quid tale in deorũ tẽplis aliq̃n cõcrepuit? Narrat Augu. pluries se in iuuentute ad deorum templa accessisse, & ad eorum festa, in quibus turpissima multa vidit, nulla uero erat morum instructio, ut immundi spiritus, plane uiderentur, qui talibus oblectabantur. Nec moleste aliq̃n Dij tulerunt, quod homines uitijs se tra- C
derent, nec minis homines a peccatis deterrebant. Et iõ multo melius diuini honores Platoni, & philosophis, qui aliq̃d bonæ uitæ inuestigauerũt, adscribi deberent, Deus autem uerus in hoc ps. ostenditur, quod tanta cura hominum prouiderit bonitati. Vnde ipse ait. Ego Deus Esa. 42
docẽs te vtilia, & gubernãs te in uia, qua ambulas. Cũ. n. tm̃ hoĩ intersit, hanc viã recte dirigere, ut in finem ueniat æternę uitæ summũ beneficium homini confertur, cum in hac uia recte gubernatur.

Sed

A Sed forsan dices, non ne satis hoi fuisset naturalis rō in qua signatū est lumē Dei & qua discerni inter bonū, & malum, vt hō dirigeret? Certe ultra illā necessaria fuit lex exterior. Vnde orat Ps. legē
Ps. 118 pone mihi dñe, viā iustificationū tuarū, & exquirā eā sp. Cuius rei duplex est rō
D.Th. ex D. Th. 1.2.q.91.ar.4. Prior pp incertitudinem humani iudicij, & debilitatem intellectus nostri excæcati pctō. Si.n. integra natura nra consistere, oia naturalia recte puidere posset, sed infirma natura id nō pōt, & excæcata id nō assequit, quę adeo passionibus ppedit, ut nullus vnq Philos. potuerit definire in oī re, quid agendū, quid uitādū. Nulla fuit unquam
B respublica, quæ solo lumine naturę duceret, q multa illicita nō admitteret, quia nulla fuit rō naturalis, quæ plenam legē assequi posse, ēt circa naturalia. Ideo le. ait leges populorū uanæ sunt. Multos er-
Augu. rores humanarum legum refert Aug. de ciuitate Dei. Et iudicij humani incertitudo maxima est, & iō multæ cōtrariæ opiniones. Secūda eiusdē rei rō vrgētior ē, qa p legē dirigit hō in actib. suis ad ultimū finē. Si ergo hō solū dirigēdus eēt ad finē naturalē, satis ei fuisset rō naturalis sed qa Deus ordinauit hoiem ad finē supernaturalē, ut ad illū dirigeret, necessaria hoi fuit lex diuinit⁹ reuelata. Sicut.n. nulla lux terrę ptingere pt ad cælū, nec luce ulla terræ uideri pōt cælū, sic nec rō ne natura li asseq possum⁹ sup naturalia,
C qa supra naturā sūt. Et iō Ia. ait, vnus est legislator, & iudex. Et iō si hāc legē Deus nō ondeter, impossibile hoi fuisset, illam inuenire. Hæc.n. lex est liber ille, de quo
Apo. 5. Ang. in Apoc. ait. Quis est dignus aperire librū, & soluere septē signacula eius, & nemo poterat, neq. in cælo, neq. i terra neq. subtus terrā aperire librū, neq. respicere illū, & ego flebā multū. Ne fleueris, ecce uicit leo de tribu Iuda, radix Dauid aperire librū, & soluere septē signacula eius. In libro illo cōtinebat uia in cęlū, q uere liber est uitæ, & nullus illū aperuit
Ps. 18. nisi Chrs, qui hanc docuit uiā. Ideo Psal. ait, lex dñi immaculata conuertēs aīas, testimoniū dñi fidele spiam præstās paruuli, iustitiæ dñi rectæ lætificātes corda, præceptū dñi lucidū illuminās oculos, re- A
liquæ humanæ leges pp luminis defectū multas habēt maculas, at lex dñi immaculata. Conuertens aīas, uertit fælix, q e- Ps. 118
tans, & pacificās aīas, pacē.n. tribuit cor di, nō sicut leges aliæ de quibus Ps. Narrauerunt mihi iniq fabulationes, sed nō ut lex tua, nō implent cor, non ei insidēt ut lex tua. Dr ēt testimoniū fidele, sapientiam præstans paruulis, quia fideliter ostendit uiā cęli, q abscōdit a sapientibus, & prudētibus, & reuelatur paruulis. Et deniq lex Dei talis est, quę si seruaret p fecte in aliqua republica, esset ueluti cęlū. Da mihi hoiem, in quo ordo Euangelicus sit, g'otiosum est cum eo agere. Qd B
si integra aliqua respublica hmōi esset, in qua oēs diligerent Deū super oia, & proximum sicut se ipsum, ubi nullū furtū, nullum adulteriū, nullus malū faceret, et oēs subuenirent proximo in necessitate, sane cælestis dici posset ea respublica, & seculū aureū i illa esset, & vltra ea bona, q a cęlū in eā descēderēt, ea solū, q hēret Dei lege seruata satis essent, ut aurea re- Ps. 118
spublica diceretur, ac gloriosa Ibi nō eēt Esa. 48
occursus malus, neq. Sathā, sed pax multa diligentib. legem tuam, et non est illis scandalum. Ideo Esa. ait. Vtinā attendisses ad mādata mea, facta fuisses sicut flumē pax tua, & iustitia tua sicut gurgites maris. Et fuisset, quasi arena semen tuū, & stirps uteri tui, ut lapilli eius, nō iterisset, & nō fuisset attritū nomē eius a facie mea. Ex dictis uero plura colligere licet. C
Primū, q Deo deuincti simus p tāto beneficio, quale fuit legē optimā nobis dare. Licurgus leges dedit Laced. Solō, Athenien. Numa Pompilius Romanis, sed quid eorū leges sūt si cū diuina cōferant? Diuersitas inter legislatores ondit legū diuersitatē. Quia aūt leges illi dederūt, patres patrię dicti sūt, & Numa Pōpilius iter Deos relatus est, quas ergo gratiarū actiones referem⁹ Deo nro p lege Deu. 3
tāta, q nos dirigit in tm finē? hoc ostēdit Dei populo Moyses, dū ait. Scitis, qd docuerim uos pceptatq. iustitias, sicut mādauit mihi dñs De⁹ meus, sic facietis ea, & obseruabitis, & implebitis opere, qua si dicat, non meo capite: aut ingenio le-

A gẽ dedi, sed Dei ingenium adinuenit illa, quã si seruau eritis eritis inclyti in terra, iõ subdit. Hæc est uestra sapientia, & intellectus corã populis, ut audiẽtes vniuersi præcepta hæc dicant, en populus sapiens, & intelligẽs, gẽs magna, nec enim est alia natio tã grãdis, quæ habeat Deos
Iob 36 appropinquantes sibi, sicut Deus noster adest cunctis ob secratibus nostris. Quæ est enim alia gẽs sic inclita, vt habeat ceremonias, iusta iudicia, & uniuersã legẽ q̃ ego proponã vobis ante oculos uřos. Q.d. qũo conferri possunt alij legislatores cum legislatore uestro, aut leges illorum cum uestra? Tacebunt corã te oẽs respublicæ, tacebit Lacedæmonia, tacebunt Athenæ, tacebit Roma, & dicent. Ecce populum, q nos præcedit sapientia ac legib. Iõ Iob ait, ecce Deus excelsus in
B fortitudine sua, & nullus ei, similis in legislatorib. Et iõ i huius beneficij memoriam, ac gratitudinem, quia maximum erat, instituit Deus pascha Pentecostes, ut hř Deut. 16. ca. Et tanquam maximũ
Ps. 80. beneficium illud sæpe in scriptura repetit. Et iõ ps. huic beneficio gratus ait. Buccinate in neomenia tuba, qa p̃ceptum in Israel ẽ, & testimoniũ Deo Iacob. Q.d. Deũ benedicite, qa legẽ dedit, & p̃ceptũ sed si tñ fuit beneficium Israeli collatũ, quia legẽ ei dedit, quale obsecro, ac quãtum erit, quod nobis confertur, dum lex tribuitur, quæ illam excedit tanq̃ ueritas figuram, sicut corpus, vmbram, sicut
C viuum imaginem. Si de eo populo dixit Ps. nõ fecit taliter oĩ nationi, & iudicia sua nõ manifestauit eis, quid de nobis di-
He. 10 ci poterit? Vñ cũ i epistolas ad Hebręos Pau. ostendisset diuersitatẽ legis gřæ a lege ueteri, & excellentiam eius pp pontificẽ sacrificiũq. concludit. Vmbrã. n. hẽt lex futurorũ bonorum, non ipsam imaginẽ rerũ. Erat ergo lex illa umbra solũ, & grauis nimis, nec gřam conferebat, ut seruaret. At lex gřæ perfecta, ac suauis, est, & gřam confert, ut seruari possit. Et licet, utraq. lex a Deo sit, sed est in eo magna diuersitas, q lex uetus per Moysen
Ioan. 1 data est, lex noua p X̃pm. Hãc diuersitatẽ notat Io. cũ ait, lex p Moysen data est, gřa, & ueritas per Iesũ X̃pm. Est vero magna dřia inter Moysen, & X̃pm, tan A
q̃ inter famulum, & dñm. Et iõ Pau. ait. Heb. 1
Multifariam multisq; modis olim Deus loquens patrib. in prophetis nouissime diebus istis locutus est nobis in filio, sed qd hinc colligitur? Certe maxime nos deuinctos esse, ut X̃pi legem seruemus - si uicio dat nunc Iudæis X̃ps, quod legẽ a Moyse acceptam non seruent, dicens. Nõ ne Moyses dedit uobis legem, & nemo ex uobis seruat legem? An non uitio nobis dabitur, q legem a X̃po acceptam Heb. 2
nõ seruemus? Strictiori nos uinculo tenemur ad X̃pi legẽ seruãdã, q̃ illi, ut ostẽdit Pau. q cũ ostẽdisset diuersitatem legislatorũ, & quanto interuallo X̃ps superet Moysen, ait propterea abũdãtius oportet obseruare nos ea, q̃ audiuimus, ne forte pereffluamur, si. n. qui per Angelos B
dictus est sermo, factus est firmus, & oĩs præuaricatio, & inobedientia accepit iusta mercedis retributionẽ, qũo nos effugiemus, si tãtã neglexerimus salutẽ, q̃ cũ initiũ accepisset enarrari p dñm, ab eis q audierunt, in nos confirmata est? licet. n. regis mãdato obedientiũ sit, siue hic, siue ille illud nunciet, p̃cipue tñ si filius regis nũcius illius sit. Mãdata legis ueteris per Ang. & Moysen hoib. data sunt, sed mandata legis gřæ per Iesum X̃pm. Cum in ueteri lege mand ata proponere vellet, ait, ego sum dñs Deus tuus, q eduxi de terra Aegypti. Q.d. sum dñs cui obedientia debetur, sum benefactor, qui Ex. 20.
eduxi te de domo seruitutis, cui gratus C
esse debes. Sed in lege Euãgelica multo ampliora proponũtur beneficia. Ego sũ dñs, qui eduxi te de potestate tenebrarũ, qui pprio sanguine te redemi, q æternã beatitudinem p̃sto. Sed obsecro, quãti põderis in hoĩs corde hře deberet uerbum hoc Deus præcipit? Nihil est, quod magis hoĩem in officio cõtinere debeat, q̃ hoc verbũ, hoc Deus p̃cipit. Tãti namque põderis uerbũ hoc est, ut si illud beatis diceret, licet adderet, quod Deus præcipit, hoc ẽ, ut gloriã æternã relinquatis, & ad æternos ignes descẽdatis, tanta est maiestas p̃cipiẽtis, & tanti ponderis mãdatum ipsius, ut licet beatis liberum eẽt, facere, q uolent, gloriam relinquerent,

A & in ignes se darent, ut Deo præcipienti obtemperarent. Omne enim bonum creaturæ relinquendum est, ut Deo præcipienti, obediatur. Sicut omnia corpora relinquunt naturales suos motus, & cõtrarios vsurpant, eum ad necessariũ est ad uniuersi ordinem conseruandum, & ita ad replendum vacuum ascẽdit aqua, & terra. Ita cum Deus sit bonum vniuersale, propter illum omnia bona creaturarum relinquenda sunt. Si ergo, vt
4. Re. 5 Dei præceptum impleres, sangu s vniuersus fundendus esset, si innumera subeunda tormenta profecto, facere debuisses, quanto magis cum tibi leuia præceperit, ac facilia. Hinc iure dici potest illud, quod ad Naaman dictum est, si rem grandem dixisset tibi propheta, profe-
B cto facere debuisses, quanto magis cum dixerit, lauare, & mundaberis? Præcipue autem postquam Deus vitam, & sanguinem tui causa dedit, teneris pro illo sanguinem, & uitam dare? Nondum vsque ad sanguinem restitistis peccato repugnantes, ait Paulus cum id debeatis. Quam ergo excusationem habebit qui maxima debet, & minima, non prestat? Mandata eius grauia non sunt vt Ioan. ait. Et ideo mandata sua ille minima dixit, cum air, qui soluerit vnum de mandatis istis minimis. Non enim minima dixit quia minimi põderis sint, sed quoniam leuiora præcipit, quam præ-
5. Io. 5. cipue potuerit. potuit præcipere Deus omnimodam paupertatem, & uitam asperrimam, præcepit autem facilia, qua fronte ea non præstabis? Si ab eo, qui mille debet, decem petantur, qua excusatione tueri se poterit, ne illa præstet? Si
C mille uitas Deo debes, quo pacto parum substantiæ, aut laboris negare poteris? Has in homines querelas ille proponit per Esa. dicens. Non me inuocasti Iacob, nec laborasti in me Israel non
Esa. 34 te seruire feci in oblationa, nec laborem tibi præbui in thure, non emisti mihi argento calamum, & adipe victimarum tuarum non inebriasti me. Veruntamen seruire me fecisti in peccatis tuis, præbuisti mihi laborem in iniquitatib. tuis. Tollamus ergo suaue iugum, obediamus legi Dei nostri, quæ nos ducet in A æternam uitam, &c.

FERIA QVARTA POST Dominicam quartam Quadragesimæ.

Thema. Præteriens Iesus vidit cæcum a natiuitate, &c.

Diligit Deus præcipue lucem & initio mundi eam continuo condidit Gen. 1. & vidit, quod esset bona. Et in omni fabrica, quam construi præcepit, voluit fe- 3. Re. 6 nestras esse, per quas lux intraret. Sic in arcę Noe fabrica, fenestræ meminit, dicens, fenestram facies in ea. Et in templo fenestræ plures erãt, & in tabernacu B lo plura candelabra, & lampades. Et tãdem regnum eius lucis regnum est, & filij eius filij lucis, & de tenebris vos uocauit in admirabile lumen suum, & uenit illuminare ijs, qui in tenebris. Ephe. 5

Contra uero dæmon princeps est tenebrarum, & regnum illius tenebrarum, & regnum est, mundi rectores tenebrarum harum, a Paulo dicuntur dęmones, & eis subditi tenebris adeo pleni sunt, ut tenebræ ipsi dicantur, sicut cõtra iusti lux dicuntur. Hinc Paulus, eratis aliquando tenebræ, nunc autem lux in Domino. Hæc uero diuersitas iustorum, & impiorum, regni Dei, & dæmonis, adumbrata est in illis duabus regionibus, de quibus in Exod. dicitur, factæ sunt tenebræ horribiles in vniuersa terra ægyptim trib. diebus, nemo uidit fratrem suum, nec mouit se de loco, in quo erat. Vbicunque autem habitabant filij C Israel, luxerat.

Merito vero dæmon curat tenebras suas offundere, sic. n. eius subditi lęti, alacresque sunt.

Omnis enim peccatoris lętitia ab errore, & dolo procedit.

Hinc sapiens, risum reputauit errorẽ & gaudio dixi, cur frustra deciperis? vtitur abstractis pro concretis, q. d. irridentem dixi errare, & gaudentem decipi. Si Eccl. 2. mile est peccatoris gaudiũ gaudio illius,

A cui aliquis mētitus est, dicens esse illi immensos thesauros, in terra reconditos,
Ps. 75. quos cum videre voluerit, nihil reperiet, nisi pulverem. Ita avaris contigisse, Psa. ait, dormierūt somnum suū, & nihil inuenerūt oēs viri diuitiarū ī manib. suis. Sīlis est et peccatoris lętitia gaudio illi⁹, qui in suspendium duceretur, & aliquis ei volens illudere, suasisset, funē, quæ circa collum est, auream esse torquem, furcā thronum esse regiū, in quo regio diademate ornādus esset. Ita profectò principib. sæculi deceptio parat̃ a dęmone, q cum in æternum credant regnum vehtu eos in infernum detrudentur. Sīle quid
1. Mac. 12. Ionathæ contigisse Machabæ historia narrat, q deceptus ab iniquo rege est, dicente sibi, velle se ei tradere ciuitatē Ptolemaidam, & tñ eum ibi cepit, & tādē interfecit. Omne deniq; peccatoris gaudiū in mendacio fundatur, quia oīa illius bona mendacium sunt vmbram fugiens, somniū auolās, fallaces diuitiæ, ut Xp̄s ait. Et hac rōne dęmon curat, ut lux procul absit, quā eius falsitas, & deceptio oñditur. Vt uitā bestijs sīlem agas, excęcat te, ut Philistin Sampson, vt molē circunducat. Excæcatus Salomon est p mulieres, & infatuatus, ut idola coleret. Et illi, quos Ezec. vidit adorare serpentes non ne cęci erant cū tanta abominationē fęcerint? nec. n. posset tibi insanias plurimas dęmon suadere, nisi te primū excæcaret. En hoīem cęcum, sed quod illi remediū erit? si lux nō adsit, remediū erit nullū. Hinc Sap. 17. horribiles uoces audiebant ægyptij, cū ī tenebris essent, sed fugere nō poterant, una. n. cathena tene
C brarū oēs erāt colligati. Sic tibi contingit, audis innumera p̄cti mala, & horrēda, sed si lux cęli nō adsit, cathena tenebrarū teneris, nec a pcō exies in hoc ergo Xp̄s ī mundū uenit, lux mūdi, vt illuminaret ijs, q in tenebris, & in vmbra
Ps. 42. mortis sedent. Hoc petierat Psa. emitte lucē tuā, & veritatē tuā, qua oīs falsitas, & dęmonis deceptio appareat, ut reparet deperdita, & dęmonis tā imaginem venit, & primū ab oculis opus inchoat sine illis. n. pulchritudo nulla est, quālibet alia ad sint. Principium spiritualis reformationis p̄ctoris oculi sunt, quib. uideas A æstimes, ac ponderes, quę prius non videbas, sine his oculis non est viam Dei ī cedere, illi. n. pedes dirigunt in viam pacis. Sed quomodo hi oculi a Christo dati sint cæco, videamus. Præteriens Iesus. Cum longam disputationem Christus habuisset cum scribis, & pharisæis, illi tādē: lapides sustulerunt, vt eum lapidarent, Xp̄s vero dn̄s eos relinquens lapidib. oneratos, eosq; prætęritus, vidit cæcum, cui exhibet miam, illos iustitia præterit, hunc mīa respicit, q a vt Ps. ait. Vniuersæ uiæ dñi misericordia, & ueritas, & siue misericordiam præstet, siue vltiones adhibeat, glorificatur Deus. Hinc Ps. 24.
Ps. misericordiam, & iudicium cantabo tibi dñe, pp vtrumque enim laudem meręris, & canticum. Præterit ergo, & dere- B
linquit scribas, ac Pharisæos durissimos similes effectos lapidib. quos sustulerāt, & in ea punitione glorificatur Deus, sicut in misericordia cæco exhibita. Nobis quidem dispar, ac diuersa nimium res est, si misericordiam, aut iustitiam experiamur fęlix. n. & fęlicissimus is, qui vas misericordiæ futurus est, in fęlix uero, & infęlicissimus, qui vas iræ furoris, Deo uerò in idem recidit, siuę misericordia, siue iustitia utatur, ex utroque enim laudem, & gloriam sibi acquirit. Sicut Simile
eiusdem honoris, & gloriæ regi est, punire nocentes, & fideles muneribus afficere, & honore. Hinc sapiens, oīa propter semetipsum operatus est Dominus, impium, quoq; ad diem malum, quasi dicat cum impium punit propter semetipsum & gloriam suam punit.

Hinc Deus monet sibi cōsulant Deo C enim idem est punire malos, & bonis p̄mia concedere. Sicut ante lætatus est do minus, uobis benefaciens, vosque multiplicans, sic lætabitur disperdens uos, atque subuertens, ut auferamini a terra ad quam ingredieris possidendam. Hinc & Ps. 57.
sancti lætātur in cęlo de uindicta impiorum propter Dei gloriam, ut Ps. ait Lætabitur iustus, cum uiderit uindictā, manus suas lauabit ī sanguine peccatoris. Sed inter iustitiæ opera, hoc præcipuum est, quod hoc verbo præteriens significatur

A tur,tum in alia vita,tũ in ista , in alia.n. præcipua damnati pęna est pęna damni, quæ est Deo carere, in hac vero Deũ recedere ab homine,& eum derelinquere summum est supplicirũ. Hinc propheta.
Oseę 6 Væ eis cũ recessero ab eis. Omnia Dei supplicia minima sunt,si ille a te non discedat,etiam si uitam,substãtiam,& honorẽ adimat,si uero ille recedat,vę tibi.
Hie. 6. Hinc per Hier. ait: Erudire Hierusalẽ, ne forte recedat anima mea a te, ne forte ponam te terram desertam, & inhabitabilẽ. Summum Dei beneficiũ nobiscũ
Le.26. illud esse. Cum multa in Leu. bona promisisset legem seruantibus,summam,& epilogum eorum faciens ait: ambulabo
B inter uos,& ero uester Deus. Ita summa Dei ultio ẽ recess⁹ eius ab aĩa. Nũc ergo recedit a Pharisæis,& ad cęcũ illuminãdũ conuertitur, s.n. ab indignis mĩam aufert dignos quærit,qb. illam præstet.
Apo.3. Time ergo tu,ne a te recedat Deus,ne mĩam ab ĩdigno auferat, & alteri pstet. Hinc Ioannes monet,tene quod habes, ut accipiat nemo coronam tñ. Sed qũo, in quis põt quis coronam meã accipere? Corona qdẽ capitis nostri,& sertũ exultationis nrę Deus est,hic p grãm a nobis possidet,et in alio sęculo p gloriã. Hęc vero corona dupliciter pt esse alicuius,primo ęterna pdestinatione,& hęc finaliter nõ amittit. Secũdo vero dr alicuius coronã esse sm præsentem iustitiã,quia nunc meretur illam, & id quod meriti sumus
C nrm esse dr. Sic Mat.20.ait:redde operarijs mercedẽ suã, & corona quæ isto mõ tua est,amitti põt, non quidem ex parte Dei hac.n.parte adeo tibi certa est,ac si illã possideres,sed ex parte hoĩs,qui a iustitia deficere põt. Sed ais: quõ alius accipere potest hanc coronam meam,mihiq. p ripere? D. Th.1.p.q.23.art.6. respondet. Vnus accepit coronam alterius, qui cecidit, inquantum uno cadente, alius loco
Iob 34 eius substituitur,iuxta illud Iob,q conterẽt multos,& innumerabiles,& alios p illis stare faciet. Quod Hieron.ibi explicat exemplo Heli, & Samuelis, cecidit Heli,subrogatur Samuel,cecidit Saul subrogatur Dauid, cecidit Iudas subrogat
Mat. 8 Matt.cecidit Synagoga,subrogatur gentilitas,sicut loco eorũ qui corpore moriũ A tur,alij,qui nascuntur subrogantur:vnde Paulus,rami fracti sunt,ut tu inseraris,& Xps dñs multi ab oriente,& occidẽte uenient, & recumbent cum Abrahã Isaac,& Iacob in regno cælorũ,filii autẽ regni eijciẽt in tenebras exteriores. Nescit qdẽ Deus continere mĩam quam si a te aufert,alij donat Præteriens ergo cæcos Pharisæos,illuminat cæcum a natiuitate. Sic,ut.n.cum conaris,contra ictum fluuij,& hac uia eius cursũ impedis, aliã uiã aperit,qua currat,quia impediri eius cursus nõ potest,sic Dei misericordia impediri a nobis non ualet, si ei impedimẽ tum obijcis,ad aliũ diuertit. Sic reiectus Xps a Pharisæis,ad cæcũ uenit,reiectus B a Synagoga ad gẽtes,reiectus a nobis ad Indos reiectus a te ad aliũ. Aliter ẽt accipi potest illud,tene qd habes,ne alius accipiat coronam tuam, Sancti enim in æternum gaudebunt de bonis operib. quæ impij præstiterunt in uita, de quibus ipsi gaudere nõ poterunt, gaudium uero corona est,tene ergo illam, tene bona opera tua,ne per peccatum amittas,& alius de eis gaudeat te damnato. Deinde præteriens Xps cæcũ uidet, transiens, sicut ẽt per Eze.ait,trãsiens per te uidi te. Quia Ez.16. illa transeuntes facere dicimur, quibus nimium nõ attendimus,nec omni conatu,illa uero, quibus tota animi intentione attendimus,dicimur facere serio,& illis solis attendentes. Mirabilia quidem extra se dñs fecit, sed oĩa illa præteriens C efficit, quia non totis uiribus eis attẽdit multo.n.præstantiora condere potuit. In operibus uero ad intra totam suã effudit,potentiã, in sui cognitione & amore oẽs intendit neruos, ultra procedere nõ potuit. Sic tibi sunt opera,q præteriẽs,& quasi trãsiens pstare debes,alia q bus uniuersis intẽdere uirib. Deũ dilige tot corde tota aĩa,tota fortitudine ijs uero, quæ mũdi huius sũt attẽde pteriẽs,qa præterit figura huius mũdi, si mũdus trãsit in se,cur in te manebit, si pterit ille,pteriẽs attende ei. Reliquũ est,ut qui utũtur hoc mũdo,tanquam non utantur,in temporalib. nolite soliciti esse,at cum Deo tuo solicitũ te ambulare oportet, ut ppheta Mic. 6

A ait, fortitudinem meam ad te custodiam
Ps. 58. ait Ps. Nos uero contra facere solemus, his, quæ mũdi sunt nimium attẽdimus, his, q Dei, quasi per transennã, sed nunc attẽde inscitiã tuã, Deus tota intentione, & infinitis suis uirib. attendit sui cognitioni, ac mori, & his tu attendes oscitanter, & transiens? Deinde pteriẽs Xps cæcũ uidet, & sanat, ut doceat, qdã eẽ opa, qb. attendendum est longo tpe, & serio, qdã alia sunt, q ptermittere non dẽmus licet minora uideantur, sed quasi per trãsennam efficiẽda sũt, prioris generis opa sunt, orationi instare, lectioni, & muneri tuo obeundo, q sedens pstas, & longo tpe opus est, ut illis attendas, posterioris generis opa sunt pauperi subuenire, quẽ casu in uia offendis, infirmum uisitare,
B tristem consolari peccantem corrigere, mentem sæpe in Deum leuare, templum ingredi, quando circa illud uiam agis, ut breuem orationem fundas, nihil tibi despiciendum est, quod ad Dei obsequium pertineat, maiora, & minora opera præstanda sunt, quædam quasi per trãsennã, quædam longo tpe in eis posito. Præterea notat Augus. infirmitates corporis a Christo domino curatas per transennã cum præter it, ut modo patet, & cum cæcum, qui prope Hierico erat, sanauit, & Samaritanus, ut uulneratũ curet, in stabulo nõ manet. Et tandem ait Lucas, q
Lu. 18. pertransiit benefaciendo, & sanando oẽs oppressus a diabolo, & adeo minimum
Act. 10 duxit Christus dominus corporum sa-
C nitatem, ut umbræ Petri concesserit donum sanitatis, quia cum infirmitas corporis umbra sit infirmitatis animæ, non mirum umbram umbra sanari. Sed animi morbos non per trãsennam curabat, sed multo in hac re tempore posito. Sicut Samaritanæ animum sanet, sedet, & longum cum ea colloquium miscet, sic cum euntibus in Emaus sedet, & comedit, ut paruam eorum fidem augeat, hoc idem Elisæus facto præstitit, cum enim ad eum Naaman ueniret, ut sanitatẽ corporis acciperet, ad eum non descendit,
4. Re. 5 Sed per ministrũ nuncium ei mittit, sed cum corpore sanus ad Elisæum remeatur, ut animæ salutem qreret, descendit ad eũ, & multa cum eo super hac re uerba habuit. Nouit Deus quantum distet inter spũalẽ, & corporalem morbum, & spũalẽ longe superare corporeũ. Vt ergo animæ tuæ medearis, sede, cogita, multũ tempus in hac re pone, & confessarius idem peragat, sed non sic agis, sed ut corpori medearis, longas medelas sumis, lõga tempora consumis, ut uero animæ, vix horam unam, aut diem unum.

Vidit cæcum. Oĩs peccator cæcus dicitur, etiam si fidem habeat, quia prudentia ei non adest, quæ oculus animæ, ac oĩum uirtutum est. Sicut corporis oculi sunt intellectus speculatiuus, & practicus, q licet unica sint potentia, ut duplex tñ cõsiderat. Speculatiuus dat facultatẽ bene operãdi, recta. n. docet, sed non dat
B usum operis, q a in opus nõ inclinat. Pra-
Can. 4 cticus uero intellectus ad opus inclinat dicens, hoc, & hic, & nũc agẽdũ est, et ad hũc prudẽtia spectat. De hoc oculo sponsus ait, uulnerasti cor meum, soror mea sponsa, in uno oculorum tuorũ. Oculus speculatiuus Dei cor nõ uulnerat, ĩ pctõrib. n. est, & multi philosophi Deo odibiles, eo præditi fuerunt oculus uero prudentiæ Dei cor uulnerat, et hic est oculus ille dexter quẽ rex Ammonitarũ eruere 1. Reg 11.
uolebat, nec. n. dæmon curat, quod oculo speculatiuo præditus sis, dum prudentia orberis, sine qua, scientia inflat. Hæc uero prudentia in pctõre nõ est, quia ad eã exigitur bona uolũtatis affectio. Vnde Arist. 6. Eth. ait, opponitur prudentiæ, q
quis uolens, peccet. Vnde est illud, qualis C
vnusquisque est, talis finis sibi uidetur, idest, quemadmodum, quis dispositus est uoluntate, sic iudicat intellectu practico esse operandum.

Et licet peccator agnoscat, quod bonũ est, & consilia recta alijs præstet, prudẽs tamen non est, quia prudentia nõ illud solum præstat, sed etiam præceptam est, præcipiens, quid hic agendum ab homine sit, & hoc in peccatoribus non est, & ideo cæci merito dicuntur. Vt oculis nestris id subijciam, hoc utar exemplo, ocu- Simile
li corporis in duo munera nobis a Deo concessi sunt, primum, ut res eunctas cõtemplemur, secũdum, ut gressus dirigamus

A mus nostros,& opera pficiamut vniuersa. Da mihi hoiem,qui bene conspiciat vniuersa,at gressus nō rectè dirigat, nec opera efficiat probe,tanq̄ luce illustrat⁹, hunc dicere poteris uidentem,& cæcum Ita plane peccator est,cui lux intellectus & fidei concessa est, tum ut cūcta agnoscat,tū ut gressus dirigat in uiam pacis, Esa.42 & opa uirtutis præstet.Si bene agnoscat oīa,tñ rectā nō operet', merito cæcus dr. Hinc Esa. Surdi audite,& cæci intuemini ad uidendum, quis cæcus nisi seruus meus? & surdus,nisi,ad quē nūciosmeos misi? qs cęcus,nisi qui uenūdatus est, & qs cæcus,nisi seruus dñi? q uides multa non ne custodies? En cęcum,& videntē, uidet multa, & non custodit, non se seruat a malo,cum illud uideat,cæcus est B vides ignē,& non declinas,cęcus es, uides mortē,& nō declinas,cęcus es,uides peccatū colubrū,& nō fugis,cęcus es. Sed qs me excęcauit,ait. Audi similis factus Sāpsones,irretiuit illū Dalila,deliniuit blāditiis,secretū ei ille aperuit, tradidit illa cū inimicis,& excęcauerunt eum. Quid putas carnē tuā esse,nisi fallacem Dalilā quidputas cogitationē immundam esse, nisi Dalilę blādimenta,& fraudes? acqeiscis illi,amittis gratiæ fortitudinē,& oculus prudentię tibi eruitur, & continuo, quasi bestia tractaris. Sed q̄ ais,mihi remediū ē certe, q̄ Sāpsoni, sensit ille creuisse capillus petiit a Deo sibi rursū dari fortitudinē,& columnas domus euertēs plures occidit inimicos. Cū in corde tuo videris cogitationes bonas, q̄ tibi a Deo. C inspirant,monita salutis, q̄ tibi Deus pstat,en capilli crescūt,pete a Xp̄o grā, & opē,pęniteas,& inimicos,vniuersa,s pec cata superabis. Sed illud tibi ualde attendēdū ē,ut grę Dei nō desis te uocāti,& pparati,& pòccupāti. Sicut.n. Moysemanⁿ eleuante uincit Israel,decertās,qa tūc arma sumpsit,& cū hostib.certauit,cum Moyses manus pro eo extēdebat, ita cū Exo.17 Dei,manū extēsam uideris,ut tibi auxiliet,tunc arma tibi capienda sunt, tūc in pugnā procede,oportet.n.aliqd te opari in salutem tuam,q̄ si nihil pstare uolueris,nihil boni ite efficiet. Hac.n.de cā dęmō a Saule penitus expulsus nō est, sed ad tps leuius hēbat,qm licet Dauid cithara psalleret pclarè,& Xpi hac in te typū gereret,nunq̄ tñ Saul seipsū iuuit,nec q̄ debuit,fecit,ut dæmon recederet,hac eadem rōne a te dęmō nō recedit,qm l; puenięte e grā te Deus iuuet,exciterque tu tñ eius adiutorio n ueteris,pliari renuis. Vult uero Deus,ut ei arma tu. subministres,qb.ille aduersarios tuos expugnet. Sicut Ionathas rogat Nabuteos,vt cōmo darēt ei belli apparatū copiosū, ut cōtra inimicos pugnā ineat. Ita te De⁹ monet, 1.Ma.9 vt ei arma tua subministres, qb. ille hostes expugnet tuos, ministra ergo ei lachrymas,cōfessionē,ieiunia,& ipse supa bit inimicos tuos attēdam⁹ nūc cęcū hæc pstātē,luto ex saliua effecto linuit Xpso- B culos eius ī salutē:est.n.xps dñs saluator & ille tot⁹,& oīa,q̄ illi⁹ sūt, salutem cōferūt,& ipsa ēt illi⁹ saliua,sic arbor illa Apo.adeo erat salutaris, ut et folia ēt ei⁹ essent ad sanitatē gētiū. Sed cū illi pcepetit ire in natatoria Siloe:lauariq; in eis, cōtinuo paret,pstatq; id,q̄ facere pcipit, sic lumen recipit. Pręclare profecto hoc facto se Xps Deū ostēdit,& cęc⁹ obediēs eius se filiū obedientē Xps,quidē se Deū manifestat oculos concedēs cęco.sicut.n. aliqn ingressus domum eximii pictoris (quē tñ eē pictorē ignoras,)vids pulcherrimā imaginem,nondū tñ perfectam,& absolutā,dicis,qs hāc depinxit imaginē? ait ille,ego;te vero id nō credēte, ait ille, attēde,& uidebis me eā fecisse;sumit penicillū,& oculos effotmat imaginis,q pictinō erāt;hos tu vidēs,credis,ab illo vniuersā depictā imaginē,q a ille eisdē colorib.eā absoluit,ac pfecit,sic nūc n credūt C phatisæi,Xpm Deū esse, q initio hoiem cōdidit. Xps dicit se principium, p quod facta sunt oīa,illi vero non credunt, & Xps ait,attendite hęc est imago,quędam imperfecta,cui oculi nō sunt depicti,initio cōditus est hō,Dei manu,ut penicillo,luto tanq̄ colorib.nūc accipit Xps eūdem penicillum;eosdemq.colores; idem lutum, & imaginem perficit; ei oculos tribuens,optime ostendit;se fuisse.qui initio depinxit; Contendebat Elias cum 3.Reg. 19. sacerdotib.Baal,quis uerus Deus habendus esset; ostendit Deum Israel uerum esse

A esse Deum, implens sacrificium multa aqua, qua non obstante ignis de cælo descendit, & omnia absumpsit, ita nūc Xp̄s se Deum verum ostendit dans oculorū lumen cæco luto ei admoto, quod omnino visui erat aduersum. Cæcos uero credens rem tantam nulla alia ratione ductus, nisi Christi verbo, ei parens ac obtēperans, filius eius declaratur, Sicut ergo Christus filium se patris, ostendit, dicens me oportet operari opera eius, qui misit me, ita cæcus se Dei filium ostendit: operatus id quod iussus est operari. Curari se permittit, eo modo, nō quem ipse vellet, sed quem Deus.

B Sed quis, ais, est curationis meę mod⁹. Audi, lutum tibi medicina est. Sed quid homini cum luto? multum per oēm modum, factus homo ex luto est, & dicis, qd homini cum luto? Fecit Deus uis animæ corpus, & cū anima pretiosa Margarita sit, vas fictile luteumque ei conceditur, et cum omnia de nihilo condidisset, hoiem

Ro. 9. de limo formauit. Ideo Paul. Deum figulum dicit, est vero figulus qui ex luto vasa efformat. Voluit Deus hominē humiliari, iō ex luto fecit. Sed ecce vas hoc a Deo effectū ex luto fractum est, & adeo comminutum, vt dicatur puluis, fractus quidem homo est, & cōminutus, sed erat

Hie. 18 tenerum lutum, reparari potuit uas istud vt ostensum est Hier. Angelus non sic, æreum aut argenteum vas erat, fractum non reparatur. Sed qua arte reparandus homo est? Fiat Deus vas fragile, & luteū vt frangi possit, & mori. Sicut enim fra-

Iud. 7. cto vase fictili Gedeonis inimici superan

C tur, ita Christi corpore fracto in cruce reparamur, Deus confractus, puluisque factus, & nobis admotus, nos sanat, en cæ-

Thob. ci medicamētum, sed Thobiæ, puluis diuinæ saliuæ, & sapientiæ mixtus, nobisque admotus in Siloe piscinis. Sed illud mirandum, & stupendum etiam est, tanta medicina nobis parata nolle nos uti, cum illud tam facile sit, ut ostēdit cęcus dicens, (Veni, laui, & video.) duo necessaria erant, ut hō cæcus videret, alterum q̄ Deus præstare debuit, & illud plane difficillimum, & hoc fuit fieri Deum lutū, hominem, &c in crucem ipsum venire, alterum quod homo præstare debet, & facillimum est sibi scilicet applicare medicamētum hoc, oculis admouere. Illud quod difficillimum erat, effecit Deus, q̄ facillimum est, præstare tu non vis, ut salutem consequaris? Si in infirmi serui medelam sanguinem filij parasses, & postea seruus eo medicamento uti nollet, quid diceres? Parauit tibi pater æternus in tui medelam vnigeniti filij sanguinē, & tu recusas ire in Siloe & lauari? Pro nihilo sacramenta suscipere negligis, in quibus Christi sanguis est? Sed ais, quomodo mihi tam facilis est medicina? tibi quidem facilis est, quia Christo difficilis, paruo tibi pretio datur quia illi summo pretio data fuit. Si ergo rem grandē dixisset tibi prophetam, profecto facere debuisses, quanto magis cum dixerit, lauare, & mundaberis, lauare, & uisum recipies. Quando obsecro facilius fuit, Deo obsequi, quam nunc. Aliquando credentes in Christum continuò sanguinem, & vitam profundere oportebat, q̄n illud ps. efficiebatur, æstimati sumus sicut oues occisionis, qua si dicat, quemadmodum ex grege separantur arietes aliqui, ut in macellam ducantur, ita nos cum fidem tuā suscipimus, ęstimamur vt oues occisioni deputatæ. Sed nunc facile est Deo adhærere, nō tibi dicimus, sanguinem profunde, sed lauare, & videbis, sacramenta suscipe, & gratiam consequeris.

Simile

4. Re. 9

B

Ps. 43.

Sed ais, nū in his natatorijs uisum recipiam? multi enim mihi dicunt, vt quid tanta sacramentorum frequentia, multa ad hæc suscipienda opus est reuentia, ac dispositione, nec hi tibi dicūt, disponere, sed relinque sacramenta. His cū insipiente cęco sapientissimè tu responde. (Hoc vnū scio, quod cū ante cęcus essem nunc video.) Dicit tibi quispiā, crede mihi, nūc noctem esse, non diē, dicis, credere id nō possum, manifeste enim uideo diē esse. Si ergo manifesta experiētia comprobasti sacramentorum uim diuinā, & quod cum ante cæcus esses, in illis uisum recepisti, qūo oppositum attēdes, aut credes? Si ergo aliqui id tibi dixerint, & tu litteras non nosti, ut eis proferas concilia, & sanctos, qui id docēt, dic cū cæco, hoc vnum

A vnum scio, antequam sacramēta frequē-
Pro. 13 tarem, cæcus eram, peccator eram, iurator, inhonestus, modo uideo, & nullitatē dat, qui aliud doceat. Sed quia lutura a Chřo dño confectum plenium mysterijs est, aliud nobis est aperiendū Luto Chřs cęcum curat, quia in luto ostenditur fragilitas humana, summaq; illius miseria qua humiliari possumus, & sanari. Licet .n. vniuersa peccata hominem in cæcitatem ducant, præcipue tamen superbia, de qua scriptum est, propter quod obscuratum est insipiens cor eorum, abscōdit enim Deꝰ mysteria a superbis, & ea parulis reuelauit, ut ergo superbus sibi uilescat, se agnoscat, lutum Chřs accipit, q. d. en, quid es, quid superbis terra, & cinis? Sed ais, est, mihi ampla domus, multum triticum, uinum, & oleū, lana multa, nummi plurimi, cur me magnum nō
B ducam? Manifeste ostenditur, cæcum te esse, cum ex his in sublime feratis, ex quibus precipue humiliādus esses Multa. n. hæc caduca, & peritura, quæ possides, infirmitatis, ac miseriæ tuæ indicia sunt ñ magnitudinis, aut excellentię. Vis id manifesto exemplo agnoscere? audi: Ingrederis amici tui domum, & ille ostendit tibi cubiculum, quod ipsi pharmacopola est, & cum interrogas, quid hic habes? ille ait, hic mihi medicina est in capitis uehementissimos dolores, quò potior, ibi vero alia in dentium dolorem acerrimū, hic alia in podagræ, quam patior, remedium, ibi alia in stomachi dolores, q me vexant, hic alia, ne pati, ibi alia, ut pulmoni, hic alia, ut cordi, ibi a ia, ut oculis, &
C auribus mederi possim. An non uicem huius hominis doleres, & diceres, miser homo, qui tot obnoxius infirmitatibus es. & tot indiges medicamentis? Id ipsū ei dicere potes, qui multis abundat caducis, ac perituris rebus, ea. n. naturæ defectus supplendos cum sint, quo plures fuerint, eo pluribus subiacere defectibus manifestant. Quem uideris multum triticum seruare, dic, magna huius fames ē, magna laborat inedia, qui tanto indiget pane, sic magna siti premitur, qui multū cōgregat vinum, magna debilitate laborat, qui tot equis indiget, & vehiculis, magno ungetur frigore, qui tātam lanā,
A ac uestimenta seruat. O infelix, miserandusque homo, uniuersa hæc, quibus te magnum putas, testimonia infirmitatis tuæ sunt, va la pharmacopolę sunt, quib. vnguenta continentur in tui medelam, qui ergo tot rebus indiges, miser, ac ærūnosus planè es. Si uero, & animam inspexeris tuam, similem luto eam reperis, luto plane infectam, miseram, assimilatam fauillæ, & cineri, deijcere ergo, humiliare, uade ad natatoria Siloe, ut ibi visum recipias. Sed postq̄ uisum receperis, serua illum, non. n. desunt, qui oculos tuos eruere uelint. Continuo aderit dæmon te tentans, & homines etiam praui, similes pharisæis, qui hunc cæcum persequebātur postquam visum recepit, ne Xp̄m laudare? Fieri ne pōt, ut aliquis doleat,
B q hic Chřo obsequať, & eum laudet aut deatque ei oblatrare? Manifeste, in hac sustinenda iniuria, diuina misericordia est mirabilis, dū id sustinet, quod nullus nobiliū, vel etiam infimus de plebe sustineret, nullus, enim sustinere ualet, quod minister eius vilipēdatur, maleq; tractetur ea de causa, quod minister illius est, Quo putas dolore Christus tangetur, dū eum spernis, illum persequeris, qui ei ministrat? nō eum carpebas, non murmurabas, cū diabolo obsequebatur, nūc vero, quando Christo obsequitur, quādo iniuriam remittit, cum sacramenta frequentat, quando orat, illum prosequeris? cum superbus, & arrogans, tibi placebat, nūc humilis displicet? non eū insequeris, sed Christum. Si forte tui causa aliqua aīa periret, perpetuo contra te clamabit, sicut sanguis Abel, sed clamores Christi ī
C hac causa, quis explicet? illam ipse ac fuit sanguine proprio fuso, ut gutta sanguinis nulla ei reliqua fuerit, quam non effuderit, qūo poteris Christo animam restituere, quę tam caro pretio ab eo empta est, Cū alium uides, iustum esse, dicere deberes. De grā referantur, licet. n. ego iustus nō sim, est alius, qui Deo placeat, ne ī vacuū Xp̄i fusus sāguis sit, lętare dñe hac a ia, q sanguine redemisti, & doloribus acq sisti, & mihi grām præsta, vt aliqñ videā, ut me agnoscā, tibiq. obseq̄r.

Feria

A FERIA QVINTA POST DOminicam Quartam Quadragesimæ.

Thema. Ecce defunctus efferebatur filius vnicus matris suæ. Luc. 7.

PEccatum mortem esse, & peccatorem mortuum, omnis diuina scriptura testatur. Licet enim corpore uiuat
Mat.8. animo tamen mortuus est. Efficitur, quę in homine, quod fulmen efficere solet in ense, vt vagina intacta ense in puluerem redigat. Hinc Christus cuidam dixit, sine mortuos sepelire mortuos suos, idest mortui animo sepeliant mortuos corpore. Et de dissipatore filio, pater ait,
B frater tuus hic mortuus erat, & reuixit. Mortuum eum dicit, qui viuendo luxuriose substantiam consumpserat. Hinc intelligitur illud 1.Re.13. filius vnius anni erat Saul, cum regnare cœpisset, duo bus autem annis regnauit super Israel.
1.Reg. 14. Saul quidē per quadraginta annos principatum obtinuit super Israel, ut Act.13. dicitur, ait tamen duobus annis regnasse, ut Hiero. ait lib. de traditionib. hebr. quia sic erat Saul innocens, quando regnare cæpit, sicut filius est unius anni, & in eadem innocentia duobus annis regnasse dicitur, quia ergo duobus tantum annis innocentiam retinuit, illis duntaxat, regnasse, ac uixisse dicitur. Eadem de causa D.Tho.2.2.q.72.art.5. ait, illud interesse inter peccatum mortale, & veniale, quod inter mortem, & ægritudinem, mortale enim mors est, animæ, ueniale vero dispositio ad mortem. Hinc
Ecc.21 sapiens monet, fili quasi a facie colubri fuge peccatum, & si accesseris ad illa, su-
C scipient te, dentes leonis, dentes eius, interficiētes animas hominum, quasi Rōphea bis acuta omnis iniquitas, plagæ illius non est sanitas. Sicut enim coluber paruo inflicto vulnere occidit, propter mortiferum uenenū, quo cor inficit, ita peccatum leue exterius apparet, sed animam occidit. Dentes vero peccati dicit leonis esse, quia leo fortissimos dentes habet, quibus omnia comminuit. Et denique dicit esse rompheam bis acutam, quia nunc animam vulnerat, & postea A corpus igni tradet æterno. Addit uero non esse sanitatem peccati plagæ, quia a solo Deo sanari potest. omnis autem creatura dicet cum propheta, insanabi- Ier.30. lis fractura tua, pessima plaga tua. Nihil autem est, quod homo sic fugiat, ac mortem. Aug. tract.49. in Ioā. ait. Quid non facit homo sub mortis periculo constitutus? gladio impēdente ceruicibus, prodiderunt homines, quicquid sibi unde uiuerent reseruabant, quis non continuo prodidit, ne percutere? & post proditionem fortasse percussus est: Quis non, ut viueret, continuo perdere voluit vnde viueret, eligens magis uitam mendicantem, quam celerem mortem? Cui dictū est, nauiga, ne moriaris, & distulit? Cui dictum est, labora, ne moriaris, & piger B fuit? Hæc Augu. Hinc Arist. 2. Eth. omnium terribilium terribilior est mors, 2.Eth. cap.16. quia est amissio uitæ. Si ergo mors corporis, quia corpus anima priuatur, adeo est mala, ac terribilis, qualis obsecro erit mors animæ? Si.n. priuari anima tantū est malum, quale erit priuari Deo? Eo grauior est iactura, ac priuatio rei, quo maius est bonum, quo priuat, & ideo maius reputas malum mortem, quam amissionem pecuniarum, quia maius bonum est uita, quam pecuniæ. Cum ergo bonū, quo priuatur homo, cum peccat, infinitum, sit, quia Deus, est, quantum hoc erit malum, quod tanto bono priuat? Certè hac ratione concluditur, nec hominem, nec uero Angelum explicare pro dignitate posse, quātum hoc malum sit, solus Deus, ut par est, illud comprehendit, & explicat, quicquid nos dixerimus, minus est eo, quod dici potuit. Merito dn̄s per Oseam ait. Væ eis, cum recessero ab eis. C Et per Ier. Erudire Ierusalem, ne forte recedat anima mea a te. Horrendum ergo, ac summe detestādum peccatum est, ac plus fugiendum, quam vniuersæ pœnæ inferni.

Deinde mors non solum animam separat a corpore, sed illud priuat decore Oseę.9 omni, ac pulchritudine, & deforme reliquit, ac horridum. Ita peccatum Deum Ier.6. ab anima pellit, & dæmonem introducit.

A ci. Imo, ut Lucas ait, dæmonum efficitur domicilium, qui ingressi habitant ibi.

Quid obsecro, Luciferum pulcherrimum ita deformauit, ut horrendus sit? certe peccatum. Si ergo peccato tãta maculatus de fæditate, qualis obsecro anima tua erit innumeris peccatis fœdata? Ma. 25 Certe infernus quidam est horribilis facta habitatio dæmoniorum, ac culparũ. Quid quod sicut mors omni sensu, ac actione priuat, ita peccatũ omni uirtute, ac merito hominem spoliat. Vnde Eze. ait: Si auerterit se iustus a iustitia sua, omnes iustitiæ eius, quas fecerat, non recordabuntur. Priuat ergo hominem gloria, quę ipsi pro meritis reddenda erat, B hoc autem maximum est malum. Quantum obsecro malum diceres inferri beato si quispiam eum a beatitudine deturbaret? maximum omnino.

Paulo minus dicendum est malum, quod peccatum adfert, cum meritis priuat hominem, ne in illam ueniat gloriam.

Sicut magnum malum inferret regi, qui eum spoliaret regno, quod possidet, proximum uero malum huic esset, si quis priuaret filium regis hęredem regni, iure illo, quod habet ad regnum. Sed obsecro, inuenies ne hominem adeo dementem, cui dicere possis, multas congregasti diuitias, proijce illas omnes in momẽto in profundum maris? vel filius rex Hispaniarum regis, & hereditario iure rex eris, cede huic iuri, relinque regna tãta? Si nullus adeo demens est, cui hęc dici C valeant, qua ratione effici potest, ut innumeri sint homines, ad quos dęmon accedat, & facile suadeat, ut leui, uel nulla cã vniuersa merita, thesaurosque cęlestes, & ius ad regnum ęternum amittant? Infinitos habebas thesauros o homo, cum in gratia eras: possidebas enim sapientiã quę infinitus thesaurus est hominibus, ut sapiens ait, proiecisti a te sapientiam, reliquisti eam, venerant ad te bona cun- Ps. 22. cta cum illa, recedunt similiter cum illa bona uniuersa, & relictus es miser, pauper, fędus, & nudus. Impleturque est in te illud Esa. & relinquetur filia Sion sicut umbraculum in uinea, & sicut tugurium in cucumerario, & sicut ciuitas, quę vastatur, omnib. enim bonis spoliauit teostis, manum suam misit ostis ad oĩa desiderabilia eius, nihil boni, nihil desiderabile in te relictum est, & ipsa fides, quę tibi relicta est, mortua est, non uiua, ac desiderabilis. Demũ quemadmodum mors A omni motu, ac actione priuat, ita pctm, dum in homine manet, nihil permittit agi dignum ęterna uita. Vt late tradit Pau. Corint. dicens. Sine charitate nihil esse Angelorum linguas, prophetia, eleemosynam, ac vniuersa sustinere tormenta. Quemadmodum. n. solet homo prauo aliquo humore sic infici, ut nihil ei prosint optimi cibi, nec illis nutriatur, aut crescat, ita pctm sic hoiem inficit, ut licet innumera sibi cõgreget opera, dicat, nihil mihi prodest, in nihilo melior redditus sũ. Iob 2. Si ergo tãta sunt mala, quę ab hac pcti morte producit, an non merito ps. ait, Mors B pctórum pessima? pessima profecto dici pôt mors pctóru, cũ aĩa recedit a corpore, quia in ęterna ducitur supplicia, sed peior pessima est mors culpę, qua uita gfę priuatus, dignus efficitur ęterna illa pęna, ac morte secunda, nec. n. adeo malũ est puniri, ac effici pœna dignũ. Ex quibus demum duo nobis colligenda sunt. Primum summo odio iniquitatem prosequi, ac pctm detestari, vt dicamus cum ps. Iniquitatem odio habui, & abominatus sum legem aũt tuam dilexi, & cum pctm audieris, summum malorum te audisse crede, & quasi a facie colubri fuge pctm, C licet. n. in vniuersa mala incidas, ut illud vites, nihil tibi est mali, & summum malorum uitasti. De uipera tradunt, qui rerũ naturas scripsere, ita Laurũ ei aduersum esse, ac ab eo abhorrere, ut si eã circundes hac parte apposito Lauro, illa uero igne, & illi exeundũ sit, per ignem egreditur, non per laurũ, mira profecto in Laurũ inimicitia. Hãc vero nos gerere cum pctõ dẽmus. Si hac parte pctm, illa vero vniuersi mundi cruciatus, & vniuersa interni tormẽta ponant, potius ista elegi oportet, quã peccare in cõspectu Dei. An nõ hoc pstitit uirilis aĩus fœminę sanctę di Susannę, quę circũdata erat, & hac par- Eccl. 8. te mors corporis ĩfamia, & uniuersa mala tpalia ea cingebant, illa uero pctm, & ait;

A ait, Angustiæ sunt mihi undiq., si.n. hoc egero, mors mihi est, si aũt nõ egero, non effugiam manus vestras. Sed melius est mihi absq; opere incidere in manus vestras, q̃ peccare in conspectu dñi. Duo in his verbis attẽdenda sunt. Primũ, quod pctm̃ absolute dixerit mortem, ait.n. si hoc egero, mors mihi est, mortẽ vero corporis, quæ ei immi nebat, mortem nõ dixit, sed tantum nõ effugiam manus uestras. Secũdũ, q tanq̃ minus malum eligit corporis mortem cũ dedecore, ac infamia, q̃ pctm̃. En animum, quæ omnia mala subire vult, potius, quam in pctm̃ incidere. Sicut ergo tu omnia mala eligis, vt mortem euadas, ita ut pctm̃ vites nihil mali tibi subeundũ non est. Secun-
B dum, quod ex dictis colligitur, est, qua cura dẽat hõ vrgeri, si in pctõ mortuus sit, vt ad vitã gfæ reuocetur. Quid obsecro corpus nõ faceret, si aĩam ad se trahere posset, quæ ab eo recessit? quid non faciat hõ, ut Deum recuperet, quẽ amisit? Sed ais, quo pacto ego potero uitæ resti-
Esa.43 tui? Certe nõ tuis uiribus, nec ulla creata ui, solius Dei hoc opus ẽ, q solus iniquitates delet, & pctã tollit. Ego sũ, q deleo iniquitates tuas pp me, ait p prophetam. Et de eo Io. pronunciauit: Ecce agnus Dei, ecce, qui tollit pctã mũdi, qs.n. potest remittere pctã, nisi sol⁹ Deus, tm̃ est malũ, q pctõ inf ctum est, ut a solo Deo resarciri possit. Et hac ẽt in re pcti mors persimilis est morti corporis, q sicut corpus mortuum sola vi diuina resurgere põt, nec est uis creata, quæ resurrectionem valeat efficere; ita solus Deus infinita sua
C potẽtia aĩam a pctõ liberare põt. Veniat ergo Deus ipse in hoc opus. Vbi nã mor-
Psa.67 tuus iacet? in Naim. (Ibat igitur Iesus in ciuitatẽ, q̃ uocatur Naim.) Hinc Psa. ait, Deus noster Deus saluos faciẽdi, & dñi, dñi exitus mortis. Q d. sol⁹ Deus saluos facere põt, ipse solus saluator, & salutate Dei est. Et cũ quis a morte fuerit deuoratus, solius Dñi est, eũ educere, & exitũ a morte præbere. repetitio uero illa, dñi dñi, affeu erationẽ maximã ostẽdit, q.d. solius dñi, nõ alterius. Hoc ipsũ signifi-
Apo.1. cat Xps in Apo. cum ait. Ego sum uiuẽs in secula seculorum, & hẽo claues mortis, & inferni. Sicut ergo custos carceris, A
qui hẽt illius claues, aperire põt, ut exeat qui in carcere est, ita ego solus a morte peccati eripere possum, q claues eius teneo, & si ego alicui eas dedero, poterit ille aperire, non ui sua, sed mea. Id ipsum significauit Deus Eze. cũ ostendit illi cã- Ez.37.
pum plenũ siccis ossib. & dixit, fili hoĩs putas ne, viuẽt ossa ista? & propheta ait domine Deus tu nosti, q.d. tu solus id efficere vales, & iõ tu nosti, an id agẽdum sit. Addit vero. Hęc dicit dñs Deus ossib. his, ecce ego intromittam in uos spũm, & uiuetis, & scietis, quia ego dominus, sed qua rõne solus Deus suscitare potest animal? Multis profecto, ac manifestis. Psa.50
Prior illa sit, quod eius est offensã remit- B
tere, qui illam passus est, Deus uero peccato offensus est. Vnde Psa. ait tibi soli peccaui. Licẽt enim in Vriam peccauerit, sed nulla est offensa creaturę, si diuina conferat. Cum ergo iniuria Deo irrogata sit, eius contempta lex, ille solus remittere, ac condonare potest. Secunda eiusdem rei ratio est, quia peccati remissio fit per gfam, q homini confertur, hãc vero solus Deus cõferre põt, quia gfam, & gloriam dabit dñs. Qua de re sic ait D.Th.1.2.q.112.ar.1. Donum gfæ excedit omnem facultatem naturæ creatæ, cum nihil aliud sit, quam quædam participatio diuinę naturæ, quæ excedit om- D.Th.
nem aliam naturam. Et ideo impossibile est, quod aliqua creatura causet gratiã C
sic enim necesse est, quod solus Deus deificet communicando consortium diuinę naturæ per quandam similitudinis participationem, sicut impossibile est, quod igniat nisi solus ignis. Tãta res gratia est, ut a solo Deo effici possit, quia est quasi pars naturæ illius. Maxima profecto gręg dignitas, quia ergo illa est, quæ esse supnaturale, & uitam animæ confert, a solo Deo suscitari peccator potest. Et hac de causa Deus homo factus est, & uenit in ciuitatem nostram Naim, ut mortuum hominem suscitaret ipse, qui condidit. Qua in re diuina bonitas commendat, venit enim ille in ciuitatem Naim nõ rogatus, sed sponte se offert, ut uiduam cõsolet suscitato filio, & mortuũ suscitet.

Im-

A Impleturque illud Es. quæsierunt me qui
Esa.65 ante non interrogabant, inuenerunt, qui non quæsierunt me. Nō quæsierat X p̄m vidua, nec filius eius & ipse Christ⁹ eos quærit. Vidisti hoīem maxima lacessitū iniuria, qui quæratinimicum qui eū roget, ut reconcilientur? Non eo usque pertingit humana bonitas, at diuinā id efficit. Lacessitus iniuria Deus fuit prouocatus, exacerbatus. Audi dicentem: prouocauerunt eum in dijs alienis, & in abo-
Psa.77 minationibus ad iracundiā cōcitauerūt. Et ps. ait: tentauerunt, & exacerbauerūt Deum excelsum, & testimonia eius non exquisierunt. Concitauerat ad iracundiā pctōr Deū, exacerbauerat eū, idest, grauissime ad irā incitauerat, nihilomin⁹ eū
B X p̄s q̄rit, ac obsecrat, ne se deserat. Obsecramus p̄ X p̄o recōciliamini Deo, ait Paulus. Ibat ergo dn̄s in ciuitatē Naim.
2.Co.5 Et ecce defunctus efferebatur. Mirus p̄fecto oīb. hominib. horror a natura insitus v̄r, quo corpus hoīs mortui horrēt, & quo a cōspectu auferri nolunt. Hinc i
Deu.21 Deuteronomio dr̄, q̄n peccauerit hō, & appensus fuerit in patibulo, nō p̄manebit cadauer eius in ligno, sed eadē die sepelietur, ne contaminet terrā. Mirū hoc ualde est, q̄d corpora reliquorū aīaliū, cū mortua inueniunt, non cum horrorē, ac metum incutiant, quē corpus hoīs. Quia mors reliquis animantib. accidit sola naturæ lege, homini uero in suppliciū peccati, & ideo maiori deformitate ē corpus hoīs mortuū q̄ reliqua, & cū illud hō uidet, opprobriū suū, & supp iciū intuet᷑. Et inde est, ut defunctus cito efferatur in sepulturam, ut a conspectu hoīum amoueatur, q̄a ostendit hoīem proditionē, ac
C pctm̄, pp q̄d mors homini inflicta est. Q̄d si hō nosset, q̄d sit filiū iræ esse, & proditorem in Deum, ea uerecundia afficeretur, ut oīum cōspectum fugeret, & intra sepulchrū se abscondere uellet. Audi Manassē, nō sū dignus videre altitudinē cęli p̄ multitudine iniqtatis meæ. Et ps. tota
Psa.43 die uerecundia mea cōtra me est, & confusio faciei meæ coopuit me. Fieri ne p̄t, ut ī Deū peccaueris nec paueas, nec horreās, sed rideas, comedas, ac ludas? Pro-
Esa.22 pterea dixi, (ait Es.) recedite a me, amare flebo, nolite incumbere, ut consolemini A
super uastitate filię populi mei. Peccator quidem recedere debuit, a ciuitate egredi, omnium conspectum fugere, quia in Deum proditionem machinatus est, ille non recedit, nō erubescit, recedam ego, & amare flebo, quod ille flere debuit.

Sed quisnā hic defunct⁹ est? (filius unicus matris uiduæ) q̄ adolescēs erat, sic. n. eū X p̄s uocat. Ostēdit uero nobis uitę incertitudinem, ac breuitatē ad instar pūcti cū sit, aliq̄n breuior reddit, cū in adolescētia homo rapitur. Momētum est uita nr̄a, a quo pēdet æternitas. Sic Paulus uocat, momētaneū, & leue tribulationis nr̄æ. Hāc uitæ breuitatē explicat Sapiēs, cū ait, orit᷑ sol, & occidit. Cęli ueloci suo cursu ostēdūt breuitatē uitæ nr̄a, quæ ueloci cursu in interitū p̄perat, & iō p̄mitte B
rat, generatio p̄terit, & generatio aduenit. Sed unde colligis ò Sapiēs breui p̄terire generationē hoīum? Certe, q̄a sol orit᷑, & sūma a uelocitate in occasū tēdit & id ipsū d uita hoīs fit. Supponit Sapiēs Simile
id fieri in hoc mūdo, q̄ in horologio, in quo rota altior, ligat, ac tenet rotā īferiorē, ac eā post se ducit eo motu, quo ipsa mouet᷑. Ita ī hoc magno mūdi horologio miro ordine fabricato est rota superior, cęlū, s. d quo ps. ait, uox tonitrui tui in ro Psa.76
ta. i. ī cęlo, q̄ rota dr̄ pp sphericā figurā. Est alia rota īferior uita nr̄a, de qua Iacobus ait, inflāmat rotā natiuitatis nr̄e. Pē Iac. 3.
det aūt rota uitæ nostræ a rota cęli, ab illa pēdet, & mouet᷑ ad motū illius. Si ergo nosse uis, qua celeritate moueat᷑ rota uitæ nr̄ę, attēde sūma uelocitatē mot⁹ cęli q̄ tāta est, ut incredibilis appareat. Q̄d si rotas illas cęli nō uides, attēde manum, C
& signū illi⁹ horologij, lunā, & solem, ac stellas, q̄ posuit De⁹, ut sīt ī signa, & tēpora, dies, & ānos, orit᷑, sol, & occidit, nec ad momentū subsistit ullo tp̄is spacio, ut intelligas idē in uita tua cōtingere, Iō scriptura dicit hoīum uitā sub sole eē, Iō Sapiēs ait. Nihil sub sole nouū, Et in eodē capite ait. De oī labore suo, quo laborat sub sole. Et idē Sapiēs in capite. 9. ait Per Eccl.9
fruere uita cū uxore, quā diligis cunctis diebus uitæ instabilitatis tuæ, q̄ dati sūt tibi sub sole oī tp̄e uanitatis tuæ. Q̄n

rota

A tota uitæ nostræ sub tota est solis,eiq; adhæret,& cum ea colligatur,& ideo sicut illa properat,& ita uita nostra. Docet ergo nos sol,ut instāter operemur,quia properamus ad mortem. Sol enim exultat,vt gigas ad currendā uiam. Tu ergo similiter fac implēs illud Sapiētis,quod ille colligit ex dictis. Quodcunque pōt manus tua,instanter operare,quia nec opus,nec ratio,nec scientia,nec sapiētia erūt apud inferos,quo tu properas. Si ergo uita nostra properat,properemus etiam in virtutis uia,& studiosis operibus.

Sed licet omnis uita breuis sit, ac præter uolet,tamen aliquādo Deus iusto iudicio breuiorem reddit,& succiditur homo in iuuentute velut iuniuenis, cui accidit illud Ezechiæ, dum adhuc ordirer,succidit me.i.cum texere telam incipiebam,antequam perficerem,cū prima
B telæ fila iacerem antequā tela cōsummatā esset,succisus sum. Id uero,sæpe accidere solet iuuenibus propter morū licentiam,& effrenatam vitam. Merito profecto succiditur tela uitæ illius,qui eam male ordiri cæpit. Audi de hac re dominum
Esa.31 querelas proponentem per Es. Væ filii desertores,dicit dominus,ut faceretis consilium, & non ex me,ut ordiremini telā, & non per spiritum meum. Cum spiritus diuinus adest homini,prima telæ fila ponit, superaddit uero homo diligentiā suam,quasi secunda fila,& ita recte tela conficitur per spiritū domini, qn̄ homo primum quærit regnum Dei , & iustitiā eius, & deinde temporalibus incumbit. Cum aūt spiritus Dei non adest homini, orditur telam vitæ suæ solo humano af-
C fectu,ac sola inquirit terrena. Ecce telam
Esa.59 sine Dei spū. De qua idē Es. ait. Telas araneæ texuerunt,telæ eorū nō erunt in vestimentum,nec operentur operibus suis opera eorū opera inutilia. Optime profecto telas horum dicit telas araneæ,quas texit,ut muscas capiat,qd.n. aliud q̄ inanē gloriā,brutā delectationē, vanas diuitias hi quærunt? En solas capiūt muscas Nec uero vestiatur his telis,ex quib. uestem nuptialem conficere nō poterunt ,
Apo.21 nec byssinā, quæ iustificationes sanctorū sunt,ut dr̄ in Apocalypsi. Inutilia ergo eorū opera sunt. Hinc Iob ait. Cū adhuc sit in flore,nec carpatur manu, antē omnes herbas arescit. Sic uię omniū,qui obliuiscuntur Deū,& spes hypocritæ peribit. Non ei placebit vecordia sua,& sicut tela aranearū fiducia eius: Merito tela ista a Deo succiditur, quia ei cōtraria est,&cū adhuc in flore iuuentutis perit, & ante omnes herbas arescit,quia ut Ps. Psa.54
ait uiri sanguinū,& dolosi non dimidiabūt dies suos. Sicut.n. creauit Deus mūdū pp hoiem,& termin⁹ durationis eius pscriptus est,vt duret, donec impleatur iustorū,& dānatorū numerus,ita in singulis hoib. accidit,ut eos De⁹ expectet, donec tm̄ meritorū,aut demeritorū cumulū cōpleāt,quo cōpleto, tollit è uita pcōr, Non ergo Deus uitā numerat per annos sed p pcā, quā licet sm̄ naturam plures
B an nos uictur⁹ esset,a Deo succiditur. Et iō in iuuētute plures rapiunt,quos vulgo dicis malo grados , & immaturam dicis morte,cū matura sit,quia licet parū uixerit iuuenis,sed multū peccauerat. Colligitur hoc,qd̄ diximus ex diluuio, & excidio Pentapolis,& ex illo Gen.15.nondū cōpletæ sunt iniquitates Amorrhæorū, ut pereāt. In quib.oib. nō expectati sunt plures anni ut exciderent,sed pcā. Time ergo ō hō, ne forte hoc pcm̄, qd̄ patrare disponis cōpleat mēsurā tuā , & impleat illud Pro.29. viro,q corripiētē dura ceruice cōtemnit,repētinus superueniet interitus. Castellū ergo cordis tui Deo trade,ne te repēte pdat. Aliqn̄ strenus dux obsidet rebelles,aliquos, q cōtra regē fuerexerūt,illi uero in arce munitissima sūt nec ulla ui bellicorū tormētorū expugnari possūt,nec militib. pugnātib. cedunt.
Tūc dux subtus terrā fodiens,minā facit C q̄ implet uasis bellicis,quæ vulgo dicunt barriles de poluera,quib. cū ignis applicatur,repēte pditur castellū, & uniuersi, q i eo sūt,ui ignis dispacti,ac distincti Ita omnino plurib contingit, quos durities facit non expugnari a Deo tribulatione, inspiratione,cōcionibus,repētinus eis interitus adest, quia De⁹ minā fecit prauo humore occulto, quo crescente, repente hō decedit. Cauēdū ergo homini è a uia peccati , ne succidatur a Deo in tpe non

suo

A suos, cum non dimidiauerint dies suos, ante tps naturæ ipsorum consentaneũ.
1.Reg. 31. Sic Saul ante tps sublatus est, proprio cadẽs gladio cũ seruis, ac liberis. Sic Ab
2.Reg. 11. salon propriis criminibus suspensus, sic Achitophel sibimet laqueo vitã eripiẽs. Et
2.Re.9 ita innumeris pctōrib accidit, q̃ se pecca
Eccl.7. tis tradiderũt. Quia rõne monet Sapiẽs. Ne impie agas multum: & noli esse stultus, ne moriaris i pe nõ tuo. Certe iuuenis iste mortuus fuit in tpe nõ suo, qa ad maturã ætatẽ non puenerat, id ãt Deus sępe disponit iusto iudicio, qa hõ stultus est, & impie agit multũ. Sed audiamus Xpm eũ excitãtẽ, qñ uox eius audita ĩ inferis ẽ: (Adolescẽs tibi dico surge.) Id ãt ꝙ huic adolescenti Xpi dixit, oĩ pctõri.
B Paulus loquit, dicens. Surge, q dormis,
Eph.5. & exurge a mortuis, & illuminabit te
Oseę 9 Christus. In profundo somno peccator
Esa.31 est, voce grandi indiget, vt excitetur. Audi Oseam. Profunde peccauerũt, sicut in diebus Gabaa, i. vehementer corrupti sũt. Sic Esai. Cõuertimini sicut in pfundũ recesse ratis filij Israel. in profundũ malorũ venerat hic adolescens, sed Xpi voce excitatur. Quia venit tps, & nunc
Ioan.5 est, qñ mortui audient uocẽ filij Dei, qui audierint viuent. Hodie ergo si vocẽ ei⁹ audieritis, nolite obdurare corda vr̃a, & cũ ad te sæpe clamauerit audi dicentem, surge. (Et resedit, q erat mortuus, & cępit loq.) Iacuerat prius, nũc iã sedet, statim resurgit, & reddit matri suæ. Qui in peccato est, iacet, terræ totus adhæret, q sedet, iã pcipuã corpori partẽ a terra leuauit, q stat, minima sui parte terrã tan-
C git. En diuersos hoĩum status. Qui ĩ peccato est, totus iacet in terra. Sic ille, qui ait, adhæsit pauimento aĩa mea. Et Hieremias, iacuerunt in terra foris senex, &
Ps.118 puer. Hoc aũt, est, ꝙ præcipue curat dæmon, ut totus in terra sis. Quod si aliqñ conscientia pungente, ac te instigãte vis recta agere, curat dæmon, ut caput paulisper eleues a terra, vel manum, aut pedem cũ toto ope iaceas: permittit. n. vt aliqua bona cogites, concionẽ audias, vt aliq̃ eleemosynam largiaris, dũ tñ peccatũ non desertas, nec a terra surgas. Et hoc fuit, ꝙ Pharao curauit, cũ Israelitas impedire nõ posset, a sacrificio dñi, ait
Exo.8. enim ite, & sacrificate Deo vestro in terra hac dũ modo serui maneatis in Aegypto nõ ĩpediã sacrifica, q̃ Deo offerre vultis. Sic dęmon ait, vis recta operari, concedo, dũ seruus pcti maneas, in Aegypti cõfusione verseris. Sed Deus sacrificia quęrit extra Aegyptum qa in uita iusta, & a pctis aliena vult sibi obsequi. Imperfectus vero iustus residet sicut hic inuenit qa pcipuũ cordis a terra leuauit, & Deo tradidit, sed nihilominus magna ex parte terræ adhæret. Perfectus vero stat, qui minima parte terrã tãgit, q habẽs alimẽta, & quib. tegat, his cõtentus est, q ait, ecce nos reliqmus oĩa, qui sibi s aquilę in arduis ponit nidum suum, & in suprema volet, & si aliqñ in terram descendit
B solũ vt escam capiat, sed deiicit, & continuo sed suprema leuat. Quia ergo Dei gratia paulatim hoĩem curat, & erigit, nec i momẽto pficit, iõ primũ resedit, q fuerat mortuus, Sic ẽt Daniel paulatim
Dan.10 erectus est, dicente ipso. Iacebã cõsternatus sup faciẽ meã, & vultus meus hærebat terræ. Et ecce man⁹ tetigit me, & erexit me super genua mea, & sup articulos manũ mearũ, & postea stetit. Nunc ergo ò homo si terræ hæres, sede saltem, ꝙ si sedes surge postq̃ sedisti, & pfecta secture, ut cũ gaudio mr̃i Ecclesię reddaris.
Ps.115 Cępit ẽt loqui in vitæ testimoniũ: Loqla testis est vitæ. Hinc Psaltes: credidi, pp ꝙ locutus sum. Peccator mutus est, Deũ
Matt. 26. nõ laudat, & sic loquitur nihil. Iustus cęlestia loquit. loquela tua manifestum te facit ancilla Petro. Si uides hominẽ Gal-
C lice loquentem, aut Itale, ais, Italus, aut Gallus est, ita qui de terra est, de terra loquitur, q de cęlo, cęlestia. Aperuit Iob os
Iob 1. suũ, & patefecit diuitias, q̃ in corde late bant. Cũ ergo videris hoĩem uana loquẽtẽ, aut turpia, iurantẽ, maledicentẽ ad infernum eũ pertinere crede, quia loquela inferni illa est, ũ cęlestia loquit, ad cœlũ ptinet. Ad hoc vero Dei sapia ẽ cęlo descendit, & eis spiritus, ut nos loq doceret, barbare oẽs loquebamur, sed spirit⁹ linguas dedit disertas. An nõ barbare loquebat Pett⁹ negãs Chrm, supbus, & arrogans, dicens, etsi oẽs scandalizati fue-

A rint, sed non ego? An non barbare, & gentiliter loquebantur, qui sinistram, & dexteram petierunt? Sed qui aperit os mutorum, & linguas infantium fecit disertas, eos loqui docuit. Discamus ergo nos cœli idioma, ut incipiamus loqui, sicut oportet, &c.

FERIA SECVNDA POST DOminicam Quartam Quadragesimæ.

Them. Lachrymatus est Iesus, &c. Ioan. 11.

CYril. in Ioannem ait suscitationem Lazari præcipuum locum tenere inter Christi Domini miracula. Reliqua
B miracula effecit, quasi per transennam
Cyril. hoc uero ex professo, veniens in Iudæã, ut illud efficeret & temporis commoditate expectata, multisque adhibitis circunstantiis. Et in hoc miraculo, quasi in summã, ac compendio reliqua omnia Christi miracula sunt, nunc enim multi illuminantur, cæci complures credunt in eum, tanto miraculo commoti, plures muti loquuntur, Deos gratias agentes, & tam celebri fama hoc fuit miraculum promulgatum, ut illud reliqui Euangelistæ siluerint putantes nunquam ab hominum memoria excidere posse, sed Io. illud literis mandauit, qui posterior Euãgelium conscripsit, uidit namque omnia obliuioni tradi. Hoc uero miraculum effecit Christus dominus propter oratio-
C nem Mariæ, & Martæ sororum Lazari, aliud vero simile in epistola proponitur suscitationis pueri propter matris orationem, Maria mater, & soror nostra est, aderit nobis, ipsius oratio, ut suscitemur
1 Reg. 17. si nos oremus, Aue Maria.

Non possumus non iterum, atque iterum mirari lachrymantem Christum dominum. Sicut. n. debilem puerum lachrymari facile est, ita fortissimũ, ac magna nimium virũ decet, lachrymas non effundere, suspiria non dare, etiã si multa imminerent mala, animus enim fortitudine, ac magnanimitate roboratus ea parua reputat.

Quæ ergo poterunt mala tanta esse, A quæ Deum ipsum cõtristare, lachrymas fundere, fremere, ac turbare se ipsum, faciant.

Ex duobus oriri solet compassio, ac dolor, ex quo lachrymæ procedere solẽt, ex amore, quo aliquem prosequimur, & ex mali grauitate, quod patitur.

Hæc duo in Christo domino nunc cõtemplemur.

In Lazaro, ut in typo, atq; figura uidit vniuersum hominũ genus peccato, mortiq; obnoxium. Hoc vero tm̃ malum est ut ipse solus, quantum vt comprehendere ualeat. Dolorem non efficit malum, nisi agnoscatur, ut patet in paruulis, qui parentes, & substantiam amittunt, nec B dolent. Hinc peccator nõ dolet, quod in peccato sit, quia quantum sit malum peccatum, ignorat, Christus uero id probe nouit, & solus perfecte nouit magnitudinem etenim mali nemo scit, nisi, qui scit magnitudinem boni, q̃ malo illo amittitur, cum ergo per peccatum Deus amittatur, qui a se solo comprehendit, ipse solus malitiã pc̃ti comprehendit. Summũ, & infinitum malum illud est, quo summũ, & infinitum bonum amittimus. Cũ ergo hoc malum Chrs uideat in hoĩe, & summo eum amore prosequatur, non pt̃ non dolere, lachrymari, ac fremere.

Hinc vero compassionis, ac misericordiæ dolorem Deus cum homo non erat. non habuit, nec enim diuina natura altissima eius capax est. Misericordiã vero ostendebat suã, in plurib. remedijs, quæ C homini offerebat contra peccatum, in lege, quam ei pręscribebat, ĩ sacrificijs plurib. pro peccato institutis, & prophetis, quos mittebat. At dolere, & lachrymari Gen. 3. non poterat. Cur dubium est, si lachrymari posset, cũ Adamus in paradiso, quęreret, dicens, Adam vbi es, lachrymas vberrimas futurum? Sed dolere tunc non poterat, vnde quasi ridebat tunc hominum mala, & dissimulabat, donec homo Greg. factus lachrymas effundere, vnde Iob aiebat. Si occidit, occidat semel, & nõ de pęnis innocentiũ rideat. Vbi Gregorius ait, ex desiderio humanæ redemptionis hæc verba Iob loquitur, quasi dicens, ne mala

A mala nostra dissimulet, & quasi rideat, sed semel in filio suo peccata puniēs nos eripiat ab illis. Homo ergo factus cū dolere potuit, & lachrymari ridere nūquā uisus est, lachrymari sæpe, quia in sibi dilectissimo homine infinitum peccati malum uidebat, & plura alia, quæ ab eo emanabant, mortem, dolores, infirmitates. Hæc omnia proposita ei hodie in Lazaro sunt.

Sed quantum illud malum sit, quod Deum lachrimari facit, quis explicet, peccatum vniuersum turbauit, & cōmouit, mundum, uniuersa euertit, & cōmouit, tonitruum fuit, quo uniuersus mundus contremuit, creaturæ insensibiles, sensibiles, hoīes, Angeli, & Deus ipse, eo modo, quo nūc exponemus, Deum quidem
B cōmouit, modo, quo potuit commoueri, vt dicat, uidens Deus, quod multa malitia hoīum esset in terra, &c. Pœnituit eū, quod hominē fecisset in terra, & tactus dolore cordis intrinsecus, ait, &c. Viscera Dei peccatum commouit, quod uero Angelos eo modo, quo turbari potuerūt turbauerit peccatum, ex pluribus manifestum est, tum ex gaudio ipsorum cum
Gen. 6 peccatum pœnitentia deletur, gaudium vero commensuratur odio, quod in contrarium habetur, si deletio peccati gaudium generat, peccatum indignationem parit, & odium. Tum etiam ex diuina, q̄ explicuimus commotione. Angelorum commotio ostenditur, cum illi a Dei facie pendeant, tum ex sedib. uacuis, quas
C homo impleturus erat, quib. peccato indignum se reddidit, & angelos eo accidentario gaudio priuauit, quos ex illis impletis sedib. habere debuerunt. Stupētes, ac attoniti Angeli hæserunt, uidētes peccatum, Deum offensum, hominis infelicem exitum. Quod aīalia bruta pc̄tm̄ turbauerit manifestum est, cum continuo in hominē rebellauerint, & ab eius obedientia discesserint. Insensibilia etiā peccato turbata esse, ac commota ostendit, quod in die passionis Christi domini, cum ipse peccati causa mortuus est, & morte sua peccati dolorem ostendit maximum, uniuersus etiam mundus turbatus est cū eo. Et ab initio homine peccante elementa uniuersa commota sunt, A
& homini inequalia, et aduersa facta sūt ex quib. manifesta ratione patet, quo dolore, q̄bus lachrimis, qua turbatione homo in peccatum commoueri debet, qui illud patrauit, in quo peccatum est, et cui hæret. Turbatur, commouetur que mundus uniuersus, Angeli & Deus ipse, ea solum ratione, quia in peccatū uident, quo modo tu non turbaberis? non lachrimas fundes? Deus cōpatitur, & plorat, homo patitur, & ridebit? ait Bern. Hinc Hie. vocare lamentatrices, ut ueniant, & ad Bern.
eas, q̄ sapientes sunt, mittite, & properēt Hie. 9.
festinent, & assumant super uos lamentum deducant, & oculi nostri lachrimas & palpebrę nostrę defluant aquis. Et huius tanti fletus rationem exponens infe-
rius ait, quia ascendit mors per fenestras B
vestras, ingressa est domus uestras. Non abs q; cā uocari præcipit sapientes, ut lugeant, multi. n. lachrimas fundunt, sed insipienter, quia temporalium lugent amissionem, qui uero sapienter luget, peccatum lugeat, mortem deploret, quæ per sensuum fenestras ingressa in aīam est. Non erat in terra uir adeo sapiens, ut lachrimis sui peccatis mortem delere posset, ueniat ergo de cœlo lamentator sapiens, qui lachrimis suis peccatū deleat. Multas pro homine mortuo lachrimas fuderant prophetæ, sed eum ad uitam reuocare nō potuerūt, donec uenit X p̄s dominus, & lachrimis suis nos in uitam reuocauit. Sicut enim leo mortuus filios
fremitu, ac rugitu viuificat, ut naturales C
philosophi dicunt, et scriptura innuit Ge Ge. 49.
nesis 49. Sic nos Christus suscitauit la- Heb. 5
chrimis suis, & clamore ualido. Hīc Paulus, q in dieb. carnis suæ preces, supplicationes que ad eum, qui possit illum saluum facere a morte, cum clamore ualido, & lachrimis offerēs, exauditus est p̄ sua reuerentia, & consummatus factus est omnibus obtemperantibus sibi, causa salutis æternæ. Dies carnis appellat Paulus dies, quib. in carne passibili fuit in quibus exorauit pro se, idest, pro uniuerso corpore suo mystico, ut a morte liberaretur, & exauditus est, pro sua reuerētia, qua ornauit, uel q̄ ei, ut Deo debatur,

A rur, et factus est causa salutis, ac vitę ęternæ omnib. suis, Ecce X̄pi lachrimis suscitati sumus. Vt ergo illius lachrymę nobis applicentur, ut nobis proficiāt, lachrimas, & nos fundamus sapiētes simus, agnoscētes infinito nos malo detineri, cū in pctō sumus, & fletu, & eiulatu illud
1. Reg. 30. diluamus. Vidit Dauid, & qui cū eo erāt Sceleg ab hostib. dirutam, & leuauerunt Dauid, & qui cum eo erāt uoces suas, & planxerunt, donec deficerent in eis lachrimę. Contēplare nunc animę tuę uastitatem, & commodā perniciem, q̄ pcm̄
Ez. 18 intulit, & plangeas, donec deficiant in te lachrimę. Oīa merita, & iustitiæ, quas feceras, disperdisti, & uniuersas merces tuas in profundum maris proiecisti oēs
B iustitię eius non recordabuntur amplius propheta ait, uniuersas uirtutes, ac dona amisisti, gratiam insuper, & deniq; Deū ipsum. An non vastitas hęc sāguineis lachrimis deplorāda? an nō eiulādū, & tremēdum rugiebā, ait Ps. a gemitu cordis mei. Sed iā Lazarū intueamur, q pctōris figurā exprimit, Erat ait Euāgelista qdā lāguēs Lazarus. Nobilis, ac diues Lazar⁹ erat, infirmitate grauatur, ut seipsū agnoscat, seq. deiiciat, Dixerāt plures magno Alex. eum Iouis Amonij filium esse, & immortalem futurum, cū uero infirmaretur, ait infirmitas manifeste ostēdit hominem me esse vobis similem, hominisque nō Dei filium. Sicut ergo, ut nobilitatē, genusq; hoī pbē scias, venis in eius patriam, ibiq. plene de his edoceris, multi. n. ignobiles, cum longe a patria sunt,
C nobilissimos se iactāt, quorū ignobilitas in patria facile deprehendit, ita si hominis uilitatem agnoscere uis in terram veni, de qua ille formatus est. Audiō homo quid sis, tu dicis te Deū, magnum, sublimem, sed uere terra es, & in terram ibis, putas ab omni malo immunem liberūque futurum, infirmitas ostendit te uile esse figmentū, & eodē luto cōpositū, Christallus dūtaxat aptū speculū nequaq̄ est, nisi eius claritas, ac fulgor repereт
2. Ma. 2. plūbo opposito. Ita cū hō ualet, splendet, ac rutilat, nō ibi qs sit, uideri pt, infirmitate grauatus, id facile agnoscit. Hinc ēt peruersus Antiochus plaga pcussus, is q sibi uidebatur in fluctib. maris imperare, supra humanum modum superbia repletus, & montium altitudines in statera appendere, nunc humiliatus ad terrā in gestatorio portabitur, & qui paulo ante sidera cęli se contingere arbitrabatur eū nemo poterat pp intolerantiam fętoris portare. Hinc igit̃ cæpit ex graui sup bia adductus in agnitionē sui uenire, diuina admonitus plaga, et ait, iustū est, hoīem subditū esse Deo, & mortalem non Ps. 31. paria a Deo sentire. Multis hoc idē contigisse experientia testatur, q cum sūpbia elati essent. Infirmitate in meliorem mētem rediete, & ad sui, & Deo cognitionē venerunt. Hinc Ps. qm̄ die, ac nocte grauata est super me manus tua, conuersus sum in ærumna mea, dū cōfigitur spina. B Q. d. elatus prius erā, sed manus tua permisit me, & cōuersus sum ad te, cum ęrūnosum me uidi, cum spina tu me configeres, cum tribulationem, & dolorē immiteres, quasi spinā. Refert Officina textoris de dracone marino, quod apprehensus dextera remittit̃, leua uero apprehensus obsequit̃. Cui nos similes sumus, qui Officina textoris. psperitate superbimus, i aduersitate obseqmur Deo iō Lazarus lāguet, ut de se modeste sentiat, Deoq. obsequat̃ hinc sapiēs ait, īfirmitas grauis sobriā facit aīam miserunt ergo sorores eius ad eum, dicētes dñe ecce, quem amas infirmatur. Nō mittunt ad Beelzebub Deum Acarō, ut Ochozias, sed ad Iesum, aderit ipse eis: Sed q̄ sunt sorores, q̄ epistolas ad X̄pm dāt? Martha, & Maria, nō Maria mater X̄pi dñi, nō Maria aliqua earū, q̄ cognata virginis erat, sed q̄ peccatrix fuit, hæc C iā adeo familiaris X̄po dño est, ut ad eū epistolas det, ut ius interueniēdi p alijs hēat, ut X̄pm iterū in Iudæam ducat, eū plorare faciat, & fratrē suscitare. Vis ista p pphetā dicta? audi Es. c. 44. i. dicere, domini ego sum, & ille uocabit, in nomine Iacob, & hic scribet manu sua domino, Esa. 41 & in nomine Israel assimilabitur: Hoc nūc impletum est, cū Magdalena scribit manu sua dño. Vt hinc noueris peccator nō desperare de Dei misericordia, si uitam in melius mutare uelit. cura t demō ut leue tibi peccatum apparear prius, q̄ illud

A illud perpetres, vt illud facile incurras, ac cũ perpetrasti, grauissimũ dicit, ut desperes. Hinc Cain ait, maior est iniqtas mea, q̃ vt veniã merear, quasi dicat tam ingenti pctõ nulla est mĩa, & venia. Sic & Iudas in corde suo dixit. Doctrina hæc sathanæ est, at Christi doctrina omnino diuersa & hæc est, licet peccauer s super numerum arenæ maris, misericordia tibi est, & misericordia magna. Sed qua in re illud videre potero? in hoc facto. Ecce q̃ erat in ciuitate peccatrix ad Xp̃m literas dat, ea, q̃ indignã Xp̃i pedibus tangend s Pharisæus putauit, d qua eiecit septẽ dæmonia, illa Hydra inferni septẽ capita habens, hæc iã post pœnitentiã ita Xp̃o dño familiaris est, ut ad eum literas mittat, & non sibi soli, sed B & al js bñficia poscat, & obtineat. O p̃clarum nuncium pctõri, venit medicus, q oẽm pellit morbum, aliorũ medicorũ obiectum est corpus uiuum sanabile, huius vero aĩa licet mortua, anima ẽt, quæ audierat, insanabilis fractura tua, pessima plaga tua. Aĩas ab alijs desperatas sanat, mortuas ad uitam reuocat. Merito Paul. ait, fidelis sermo, & omni acceptione dignus, quia uenit Iesus pctõres saluos facere, quorũ primus ego sum. Hæc inter nos, & Deum diuersitas est, quod cũ hõ læsus, ac offensus ab alio est, licet offensori iniuriam remittat, nõ tñ oĩno iniuriã obliuiscitur, nec in amicitiam oĩmodã eũ admittit, sed adhuc aĩus offensus sensu aliquo tangit, ita aliqua mouet. Deo uero ingeniũ longe diuersũ est oĩno, pctũ obliuiscit, si integra pœnitentia C deleat, & in suã familiaritatem admittit eum, q peccauit, ac, si nõ peccasset, oĩum iniquitatũ eius nõ recordabor amplius, si auerterit se a pctis suis, ait p Ezech. In profundum maris vniuersa pctã mittit, & æternæ obliuioni dat. Vis illud experimẽto nosse? audi. Negauerat Pet. Xp̃m dñm, & ter negauerat, & cum iurio negauerat, fleuit amare, tertia die surgens Xp̃s eum ouili suo præficit, & principẽ Ecclesiæ vniuersæ constituit, & tanta erga eũ bñuolẽtia usus est, ut q in cæna ausus nõ fuit interrogare de p̃ditore, nũc interrogat de Ioãne, hic aũt qd. Id ipsũ

Gen. 4.
Hie. 30
1. Ti. 2.
Eze. 18
Ioã. 21.

Dauid, & ĩ oĩb. ex corde pœnitentib. accidit. Id nũc in Magdalena videre licet A q̃ Xp̃i summã expertus beneuolentiã est post pœnitentiã. Hanc uero familiaritatẽ per pœnitentiã ipsi concessam innuit Ioannes nunc cum ait. (Maria ãt erat, q̃ vnxit dñm vnguento, & extersit pedes eius capillis suis.) Hoc illi p̃clarũ, & illustre cognomen tribuit Euãg. Maria nõ Magdalene, sed q̃ ad Xp̃i pedes penituit Vsu antiqs venit, vt ab illustribus factis cognomen acciperent, relictis proprijs noĩb. Sic dictus est Scipio Africanus ab Africa deuicta, & Marcus Fabius maximus quia cũctatione sua Hannibalis vires fregit, & rẽpublicã liberauit, Cunctator est appellatus. Sic Pau. qui se Apostoli cognominare solebat, in uinculo cõiectus, vinctũ se Iesu appellabat. Sic nunc B Ioan. Mariæ cognomen dat, & gloriã nũq̃ interituã a pnĩa, q̃ fecit. Sicut. n. pcm̃ vilẽ & infamẽ hoiem efficit, sic pœnitẽtia illustrem reddit. Si ergo nomen tuũ æternitati mandare vis, si uerã gloriam q̃ris, pnĩam age, & egregia facta sctõrum pœnitentiũ imitare, hæc. n. tibi uerã gloriã præstabunt, non futilem, & inanem, qualis illa est, q̃ ex ampla domo, & familia, ex pauis, & copiosa substantia haberi põt. Sic ad Deum cõuersus Ignatius societatis institutor est, qui cum excelso animo esset, & egregia, fortiaq; facta legisset, tum eorum, qui mundo militauerãt, tũ eorũ, qui Deo, cum simia aggredi cogitaret, & nunc in sæculi militia egregia facinora facienda decerneret, nunc in Dei obsequio, attendit cogitationes priores eius aĩum relinquere ieiunium, sterilẽ, ac aridum, posteriores vero pinguem C & cœlestem, & hanc aggredi uiam decreuit, & perfecit, tu ergo similia præsta, ut gloriosus habearis. Sed & aliud hic nobis considerãdum occurrit, aiunt. n. (Ecce quem amas infirmatur.) Multa bona præstiterat Christus Magdalenæ, multa sorori, & Lazaro beneficia, & iterũ nũc beneficia ab eo postulant eo iure, ac ea de causa, quia eos diligebat, & beneficia eis largitus erat. Audi inauditam Dei bonitatem, ac largitatem. Multa tibi beneficia præstitit, ingratum te ei esse

A prorsus indignũ est, gratũ aĩum ille desi
derat. Sed quo mõ, ais gratus ero tãto be
nefactori? pete ab eo plura, itaq; plura, &
sic ei gratus eris. Audisti vnq̃ hoc grati-
tudinis genus, ut plura poscas, cũ multa
acceperis? Sic Ps. gratum se Deo præbet
quid retribuã dño pro oĩbus, quæ retri-
buit mihi? calicẽ salutaris accipiã, & no-
men dñi inuocabo Q. d. aliquid pro eo
patiar quod est maxime ei gratum, & pe
tam noua beneficia, vel calicem salutis,
accipiam de manu eius, quo me a mulis
liberẽ, & noua beneficia postulabo. Re-
cipere a Deo calicem, & alia orare bene
ficia, est Deo gratũ esse, eique retribuere
pro beneficijs prius acceptis. Mirum re-
tributionis genus est, debeo tibi centum
B & retribuo petens alia centum. Attende
vt ingenium Dei in hac parte noueris.
Si hoies adeo cupidi, & auari non essent
ac vtilitatis propriæ amantes, vt hac rõ-
ne filius insurgat in patrẽ, & amicitia ois
violet', sed inter hoies vera gloria, & ho-
nor eẽt & veriaret; optimum retributio-
nis genus esset, cũ ab aliquo plura acce-
pisses, plura petere, ac recipere, qm̃ reci-
pere, ac petere humilitatis est, pauperta-
tis, & subiectionis, dare vero nec indige
Ps. 15. re, diuinum est. Hinc Ps. Deus meus es
tu, qm̃ bonorum meorũ non eges. Hinc
Aristo. Aris. Ethi. describens magnanimũ ait,
gloria magna aĩ est dare, nec ab alio re-
cipere. Hinc antiqs dictũ est, ingenui aĩ
est, cui plus dẽs, eidẽ plus velle dr̃e, sic. n.
te humilias, ac deijcis corã bñfactore, &
illũ magnũ profiteris. Et iõ grauissimũ
homini esse dẽt, cũ ab eo aliqd petit', illi
.n. nunc diuinus defertur honos, & præ
cipuũ obsequium, qđ tibi exhiberi põt. si
C vtilitatis amator nõ es sed honoris. illud
est, si a te multa petant', & tu in tm̃ bon'
es, in q̃tum donas oĩb. & si nosse vis q̃
bonus sis, q̃ nobilis, i hoc uidere poteris,
si oĩpotenti te tribuas, si tibi gratissimũ
sit, q̃ alius te indigeat, a te petat, si liben-
ter bona cõices tua, hilarẽ. n. datorem di
Ps. 115 ligit De'. Hac rõne Ps. ait retribuã dño,
cũ ab eo accepero calicẽ salutis, cum no-
ua beneficia postulauero, qa gratissimũ
magnifico est, si ab eo petat', & illi dulcis
simũ ẽ dare oĩb'. Sicut cõtra auari ẽ, tri-
stari, si ab eo petis aliqd, & si auaro tor- A
mentũ dare vis, pete, aliqd ab eo, si ma-
gnificũ delectare vis, pete, Deo ergo gra
tissimũ est si eo indigentes ab eo petam'
ẽt cũ multa receperimus. Iõ sorores hæ,
q̃ beneficia plura a Xpo dño acceperãt,
vt aliquid ipsi retribuant, noua petunt.
Sed quid Xps petentibus rñdet? (Infir-
mitas hæc non est ad mortem, sed ꝑ glo
ria Dei.) In Dei gloriã mala nr̃a vertunt'
dũ ad eũ accedimus, & nos eripit, & sic
eius mirabilis scia ostendit', qui de tantis
nos eruit periculis. Hinc ait, inuoca me
in die tribulationis, eruã te, & honorifi-
cabis me. Qui arte natandi pcipua præ- Ps. 49.
ditus est, vt artẽ suã oĩb. manifestet, vas
argenteum, aut aureũ in profundum flu B
uij, aut maris mittit, non vt amittat, sed
ut cũ illud eduxerit, artẽ suã oĩb. manife
stã faciat. Audi vas auri solidũ ornatum
omni lapide ptioso, q̃ in aquis tribula-
tionũ mersum erat, & inde ad Deũ cla-
mat eripe me, & libera me de aquis mul
tis. Eduxit illũ Deus, q est adiutor in op Ps. 145
portunitatibus in tribulatio, & sic glori
ficantur, artẽq; suam ostendit. Huic ẽt
rei simile illud est, q̃ aliqui facere solent,
dũ vas vitreum in altum ꝓijciũt, & in
terrã decidere permittunt, non vt franga
tur, sed vt cũ terræ proximũ fuerit, illud
eripiãt, & artẽ suã ondant. Hoc vero cũ Ps. 36.
suis agere Deũ, Ps. ait, cũ ceciderit, non Isa. 10.
collidet', quia dñs supponit manũ suã, ne
mo rapiet eas de manu mea Xpus dñs
ait. Ita & nunc dicit, infirmitas hæc non
est ad mortẽ, sed pro gloria Dei, vt cum C
eripuerit eum, qui mortuus est, glorificet
Deus. Tibi plura mala Deus euenire pa
titur, pro gloria sua, ad eum accedas, eũ
ores, & sic liberius eũ glorifices. (Et mã-
sit ibi duos dies.) Non continuo uocat'
accedit, vt maiorem suo tpe exhibeat
miam. Vocãs Deum, non continuo tibi
adest, noli merere, sed vt ppheta ait, si Hab. 2
morã fecerit, expecta eũ, qa veniens ve- Psa. 39.
niet, & nõ tardabit. Sic te expertũ. Ps. ait
expectas expectaui dñm, & intẽdit mi-
hi, & exaudiuit pces meas, & eduxit me
de lacu miseriæ. Congruũ ille ipse nouit,
aderit tunc. Iã uero se continere nõ pote
rat, qui mia est, & ait, (Eamus iterum in
Iudæam.)

A Iudæam. volebāt hoc impedire Apostoli, sicut quondā serui Dauid ei dixerūt, nō
2. Reg. egredieris nobiscū in pliū, ne extinguas
21. lucernā Israel. Sed verus Xpi amor oī se
Pro. 12 exponit periculo ꝓ amico. Hinc Sapiēs,
1. Io. 3 qui negligit damnū pp amicū, hic iustus est. Hinc Io. monet, qm̄ ille aīam suam pro nobis posuit, & nos debemus ꝓ fratrib. animas ponere. Hoc perfecta charitas pstat, & sancti plures pstiterūt, ut paulinus, & Sāctulus, de qb. Gre. in dialog. Sed iam uolumus dispēdiū ꝓ amico pati, refriguit. n. multorum charitas. Duodecim ait horæ sunt diei. Nec ante finiet dies, quam ille perficiantur, ēt si hoīum horologium aliud dicat, ita donec ueniat hora mea, nulla contra me potestas erit,
B & q ambulat in lumine non offendit, ita qui in lumine diuinę claritatis ambulat, nihil inopinatum pati pōt. Lazarus amicus noster dormit, Mors ergo iusti somnus est, qm̄ sicut in lecto corpus parū qescit, ut surgat, ita in sepulchro, quiescit corpus continuo surrecturū in gloriam, & quā cito surrecturū sit ostenditur Apoc. 18. vbi petētib. corporum surrectionē dr̄, expectare modicum. Hinc Sapiēs dies hoīs, ut multum centum anni, quasi guttę aquæ maris deputati sunt, & quasi calculus arenæ, sic exigui anni in die æui. Si. n. æternitati uita nostra conferat, nihil est. Nobis certe dies multi uidentur, sed pauci, & mali sunt. Recte Seneca, in
Senec. epistola, multis rebus non ex magnitudine, sua, sed ex paruitate nostra magnitudo accedit. In hac uero re deceptio, qua
C in nos dæmon utitur, mirāda est, qui nobiscum id agit, quod de clarissimis oratorib. scribitur, quod lachrymas, et risū auditorū in manu gestarent. Nam callidissimus hostis pro cōmoditate sua, & pnicie nostra, iam lōgā uitā nostrā facit, iam breuē. Vis id experimēto nosse? forte beneficiū ecclesiasticū tibi est, uel munus regium, qd in filium, a ut cōsobrinum trāsferre uis tāta cura id agis, tāta solicitudine, ac si dies uitæ certus nullius tibi esset, quasi hodie moriturus esses, ut uero pniā agas, ut domum amplā ædifices, immortalis tibi uideris. Nullus tibi certus dies esse vr̄, vt in tuto officiū, aut beneficium colloces, & ut aīa in tuto ponas mille tibi annos promittis? an non fallaciam, ac deceptionem dæmonis uides? optime Se- A
Senec. ne. ait, timemus oīa, tanquam mortales, concupiscimus tanquam immortales, vtique nos cupiditas, & affectus fallit. Eamus, & nos & moriamur cum illo. Tho. ait, hunc animū in suis Deus qrit in oīa paratum, ēt in mortē. Ait Ruth. Noemi, me, & te sola mors separare poterit: Sed maior cōiunctio est inter Xpm̄, & aīam quos nec mors separat, sed qūo in uita dilexerūt se ita, & in morte non sunt separati. Simile qd Tho. ait, illi, quod de Eleazaro dr̄, ille gloriosissimam mortem eligens, magis quam odibilem uitam complectens, uolūtarie præibat ad suppliciū hunc uirilem, fortemq. animum paulus B
2. Mac. 6. miris uerbis testatur. Quis nos separabit a charitate Xpi? tribulatio an angustia? an fames? an nuditas? an periculū? at psecutio? an gladius? sicut scriptū est, quia pp te mortificamur tota die, æstimati sumus, sicut oues occisionis, sed in his oīb. superamus pp eum, q dilexit nos. Certus sum. n. quia neq, mors, neque uita, neq; Angeli, neque principatus, neq; uirtutes, neq; instantia, neq; futura, neque fortitudo, neque altitudo, neque profundum, neque creatura alia poterit nos separare a charitate Dei, quæ est in Christo Iesu Dn̄o nostro: An tu hęc dices? uel forte dicis, quid nō me separat a charitate Christi leue enim verbum, leuis substantia, leuis mulier te continuo a Deo separant? multi similes sunt statuæ illi Dan. quam Dan. 3
C parua petra deijcit, & in puluerem uertit, quam facile nobiles hodie a dæmone superantur, quam leuis aura eos tollit, q̄ delicati, ac infirmi sunt, verbum leue eos non leuiter fert, parum honores turbat. Languebat Lazarus, nec causam lāguoris explicat Ioānes, satis in causa fuit, q nobilis erat, hic. n. facile in anima ægrotat, non est, quod causam quæras. Nisi ergo paratus sis, uitam pro Christo fundere, eius non es, qui enim non odit patrē, & matrem, adhuc, animam suam, non potest meus esse discipulus. Christo uenienti occurrit Martha. Occurrit, & Maria, quæ cecidit ad pedes eius plorās,

A & lachrimatus est Iesus, & infremuit, & ait, Lazare ueni foras, & surrexit. Plura hic cõsideranda occurrunt. Primum, vt suscitet quatriduan⁹, orāt Martha, et Maria, quo docemur, eũ, q magnis criminib. tenet, q̃rere oportere iustorũ patrociniũ,
Iac. 5. q Deũ exorēt ꝓ eo placet Deo pcõris hu
Ge. 18 militas, q sibi diffidēs aliorũ petit suffra
Ex. 32. giũ, multũ vero valet apud Deũ iusti deꝑcatio, Ia. ait. Sic. n. orãte Abrahamo parcebat Deus ciuitatib. quinq. pp decē iustos, et si amplius Abrahã orasset, ampli⁹ obtinuisset, Sic, & Moy si orõ veniã obtinuit Israeli, & ut Ps. ait, dixit, ut dispderet, eos, si nõ Moyses electus eius stetisset in cõspectu eius, ut auerteret irã eius, sed optime Ber. ait, ꝓ Lazaro uiuo orãt, pro
B mortuo plorãt, q aut Io. ait, ē pcm̃ ad mortē, ꝓ eo nõ dico, ut oret qs, sed ploret qa
Iob 33 efficacior lachryma, q̃ verbũ. Aliorum orõnes quęrere docent amici Iob voca, si est, q tibi rñdeat, & ad aliquē sãctorũ cõuertere. Et alibi, si fuerit pro eo, Ang. loquēs, vn⁹ de millib. vt annũciet hoīs æq tatē, miserebit eius. Et dicet libera eũ, ut nõ descēdat in corruptionē. Ora ergo tu tibi prãdimitti, & alios q̃re, q ꝓ te orēt. Secũdũ attēde, quo ĩ loco, oret Maria cecidit ad pedes Ies⁹, adorabim⁹ ĩ loco vbi steterũt pedes eius, eo in loco in quo obtinuit aĩæ suę resurrectionē, in eodē obtinet fratris suscitationē, sicut piscator, qñ in hoc loco pisces multos cepit, in eodem curat alios caper. Ita Maria facit. Tenuit
Ps. 131 Sunamitis pedes Eliſęi, et obtinet filij re
C surrectionē, sic Maria, cũ ad pedes Chri dñi eēt, audiuit, optimã partē elegit sibi Maria, optimũ eũ locũ sp elegit. Et quēadmodũ dicebãt poetę Anteũ, qa terræ filius erat, cũ in eã cadebat, duplices acci pere uires, ita Maria filia pedũ Xpi ibi vires resumit, ibi oĩa obtinet. Cecidit ait, ad pedes eius, fęliciter cadit, q corã Deo cadit, & male stat, q corã Deo stat, sicut angelus malus, & pharisęus ille, de quo dr̃, stãs ãt pharisæus, qa aĩo, & corde stabat. Iõ nos petr. monet humiliamini sub potenti manu Dei, et ps. Adoremus, et ꝓ
Ps. 94. cidamus añ Deũ. Tertiũ infremuit Xps, sicut nobiles, q in torneamēta rega, & ar
Simile morũ exercitationē uocati sũt, solent se prius parare, ac exercere, ut cũ coram re A ge specimē daturi sũt gręę militaris, illud pclare pstēt. Ita Xps dñs in arenã descēsurus cũ morte, illãq. superaturus, prius se priuatim exercet, mortē supetãs in aliquib. quos suscitauit, & hoc nobis eccl'a ꝓponit, ut cũ cũ uiderimus ꝓcedentē in bellũ passionis tpe infirmũ, & pauētē, de victoria securi simus, cũ mortē prius superauerit 1. Re. 17. cũ dubitaret Saul posse Dauid pugnare aduersus Philistęũ, ait ipse, leonē, & ursũ uicit seruus tuus, uin cã ergo et hũc, et factũ est. Sic Ps mors glo Ps. 88. rię erat oēs illã pauebãt, nõ ei ar, q ci resistere posset, qs est hõ, q uiuet, & nũ uidebit mortē? egreditur in eã Xps fortitudo patris ĩfirmus corpore, sed noli de uicto ria trepidare, qm̃ leonē, & vrsũ uicit, et d B oie eius eru it arietes, de ore mortis eripuit heri fiiũ uiduæ in Naim, hodie Lazarũ, uincet ergo Goliã, & gladio suo eũ iugulabit. Nunc ergo infremuit Xps tãq̃ taurus exagitatus, q ĩ aliquē irruere vult in mortē. n. irruere parat. Quartum plorat Xps dñs, ut lachrimis tantis irrigata terra cordis nři fructus uberrimos profe rat: Bñ Iob ait, nũq d põt uiuere scriptus sine humore? aut crescere carectũ sine aqua? orat filia Caleb. terrã arentē dedisti mihi, iunge, & irriguã, arēs lex erat, irri- Iud. 1. gua uero gręę lex prius ps. ait, aĩa mea sicut terra sine aqua tibi, sed iã eccl'a Xpi lachrymis irrigatur. Et lachrimæ illæ cælestes sũt. atq. q̃ mirũ in modũ terrã fęcũ dãt. Multũ. n. interest inter aq̃, q̃ ē cœlis C venit, & eã, q̃ de terra ē, cęlesti. n. pluuia si irrigat terra, fructũ ꝓfert vberiorē, q̃ si aqua de terra irriget. Priscorũ patrũ lachrimæ de terra erãt, iõ parũ proficiebãt, sed Xpi lachrimę de cęlo, qb. aię valde ꝓ De. 11. ficiũt. In figurã tpis grẽ dictũ. Tertia terra, ad q̃ ingrederis possidedã, nõest sicut in terra ægypti, ubi iacto semine in hortorũ morē aquæ ducunt irriguæ, sed mõ tuosa ē, & cãpestris de cęlo expectãs pluuias, q̃ dñs Deus tuus sp inuisit, & oculi illius i ea sũt a principio anni usq; ĩ finē hinc innumeri horti martyres, & virgines hic fons est ascēdēs de paradiso ad illã irrigãdã, & oĩ fructu implendã, fructũ Gen. 2. ergo tu redde tricesimũ, sexagesimum, et cente-

A centesimum, plura, præstans opera uirtutis, repletus, ut sis fructu iustitiæ in laudem, & gloriam Dei, &c.

Sabbatho post Dominic. V. Quadrag.

Them. Ego sum lux mundi, qui sequitur me, non ambulat in tenebris sed habebit lumen vitæ. Ioan. 8.

MAnifestis verbis ostendit Christus Phariseis, & scribis, quis sit ipse, ut nulla excusatio relinquatur eorum peccato, ostendit se Deum verum, ac messiã 1. Ioã. 1 esse, cum ait. Ego sum lux mundi. Dicere se lucem, est dicere se Deum, lumende lumine Deum verum de Deo uero. Ioã. B ait. Deus lux est, & tenebræ in eo non sunt ullæ. Et licet homo sim, non tñ propterea non sum Deus, quia sicut lumen, quod per uitrum transit, lux manet, sed vitri colorem accipit, ita lumen illud diuinum transiens per Mariæ uterum in hunc mundũ, cũ Deus permãserit, humanitatem sumpsit, induit colorem illũ habitu inuentus, ut hõ, deinde cum se dicit lucem, ostendit esse personam secundam trinitatis, cui ſpia atq, adeo lux tribuitur Iustinus martyr in opere de trinitate, ut ineffabile trinitatis mysteriũ aliqua rõne explicet, vtitur similitudine solis, lu- Iustin. cis, & caloris. Dicitq. patrem, solẽ, filium lucem, ſpũm sanctum calorem, qa sicut lux procedit sole, estque simul tpe cum illo, ita filius a patre coæternus ei. Et Spiritus sãctus ab utroq;. Sed ad quid Christus venit in mũdum? Respõdet Petrus C ad Clementem, ut ipsæ memoriç ꝓdidit Clem. lib. 1. recognitionum. Fuit Deus incognitus in mundo propter innumera peccata, quæ tanquam immensus fumus domum mundi impleuerat, ideo habitatores eius, nec Deum, nec ea, quę ei placita erant, cognoscere potuerunt, quid ergo mundus faciat, nisi inuocare uerum prophetam, qui aperiat domus ianuam, & fumum expeliẽs, lucem inducat? ad hoc Christus uenit.

Sicut ergo in profundissimis tenebris olim fuit ęgyptus, quibus ægyptii tenebãtur, quasi cathena ligati, ita sedebat mundus in tenebris. & umbra mortis, nec q̃ A quam se mouebat de loco suo, sed impingebant in parietem, & innumeris erroribus erant dediti, tum in Dei cognitione, tum etiam in moribus, donec uenit lux mundi Christus illuminare his, qui in te- Mat. 4. nebris, & in umbra mortis erant. Tunc populus, qui habitabat in tenebris vidit lucem magnam, & sedentib. in regione vmbræ mortis, lux orta est eis. Dicit aũt se lucem mundi, idest, hominis, qui est minor mundus dedit enim lumen cæcò patri suo Adæ, sicut Thobias patri ſelpaſ lionis. Et omni etiam homini lucem restituit. De qua re pręclare loquitur Paulus Omnia, quæ aguntur, a lumine manifestantur, omne enim, quod manifesta- B tur, lumen est, propter quod dicit, surge, qui dormis, & exurge, a mortuis & illuminabit te Christus, uel tanget te Christus, ut alij legunt.

Quę Pauli uerba adeo sunt difficilia, vt Hier. in ea dicat. Ego certe secundum paupertatem meam omnes editiones veterum scripturarum, ipsaque hebræorũ volumina diligenter euentilans, nunquã hoc reperi. Loci ergo difficultas in hoc ẽ, ꝙ paulus ait, propter quod dicit, quis uero id dicat, non exprimit, nec scitur, quis illud dixerit, saltem Hier. ait, se id ignorare, nec vsquam inuenisse, dubium ergo est, quis illud dixerit.

Resp. D. Th. in Paul. illud fuisse dictũ D. Th. ab Esa. licet non eisdem verbis cum ait.

Surge, illuminare Ierusalem, quia uenit lumen tuum. Hier. placet, ut Xp̃s id dicat, qui in Paulo loquebat̃, quasi Paulus dicat, propter quod Christus dicit, C surge, qui dormis. Resp. tertio, fuisse sententiam Epiphanij, quam ipse creditur prædicasse, (ut refert Martinez in Hypo Marti. tiposeon, lib. 6. c. 1.) illa uerba dicta fuisse Epiph. a Christo in cruce pendenti ad Adam, q̃ ibi erat sepultus, cui è cruce dixit, surge, qui dormis, & exurge a mortuis, & illuminaberis a me.

Licet Euange. non meminerint huius verbi, sicut, & alia, q̃ plurima omiserunt hãc ſnĩam suo tpe ꝑdicatã asserit. Hie. in ea verba, ꝙ, s. Adã sepultus erat in Caluario, & ꝙ ei Xp̃s dixit. surge, q̃ dormis, & exurge

A exurge a mortuis, & tanget te Christus qa tactu sanguinis Chri uiuificãdus erat Et tunc figura illam completam, quãdo contactus Elisæi mortuum suscitauit,& certe sententia ista probabilitate non caret,quia grauissimorum patrum sententia est, Adam fuisse sepultum eo in loco, vbi,Christus crucifixus est. Ita tenet Origenes tract. 35.in Matt.ubi ait. Venit ad me traditio quædam talis, quod corpus Adæ primi hominis ibi sepultum est,vbi crucifixus est Christus. Eadẽ,est sententia. Hier. in epi st. Paulæ ad Marcellam. (Hiero.) Et Epiphanij lib. 3. contra hæreticos in fine. (Epiph.) Et Theop.in Mat. 15.ca & Luc.23. (Theop.) & Eutymij in c.36.Matth.& Amb. lib. (Euthi.) 5. Epistolarũ Epistola.18. Et Athanasij de passione Domini. Et licet Iosue.15.dicatur,in Arbe sepultum fuisse Adam,potuit inde transferri in montem caluariũ. (B) Cum ergo ibi esset Adę corpus,Christus lux mundi ad eũ locutus fuit, surge, qui dormis,& illuminabo te,tangamq; te,ut surgas, nec tu solus,sed omnis homo tecũ,quia sicut in te omnes moriuntur ita in me oẽs uiuificabuntur. Cum ergo Paulus ait, ꝓpter quod ducit,subaudit Christus Adamo, Si autem interrogas,qua de causa è cruce clamauerit Christus,surge qui dormis,& illuminabo te:facile respõdebimus,quod ibi Christus super cãdelabrum positus est,ut qui ingrediuntur,lumen uideant. Inde ostendit charitatẽ sũmam,qua omnia ad se trahit. (C) Inde malitiam peccati,& odium Dei in illud ostẽdit, quando,ut illud interimeret,ipse mori uoluit. Magnũ sane odiũ Sampsonis in Philisteos, cum ut eos occideret templum euertit,sciens simul se cum eis periturum,unde dixit. Moriatur anima mea cum Philistęis. Simili ratione summum Dei in peccatum odium apparet, cum vt illud crucifigeret, uoluit crucifigi, & sic vetus hõ noster simul crucifixus est cum eo. Summum ergo malũ,& maxime horrendum peccatum est. Noluit Dauid bibere aquam ex cisterna Bethleem, quia ut eam ei deferrent,tres eius ducesdiscrimini se obtulerunt,& uitam periculo exposuerunt, quo ergo pacto tuaquã pctĩ bibes, cum scias Dei uitam pro illo effu- (2.Re.3)

sam? Ex cruce ergo ad omnes mortales clamat,surgite,qui dormitis,& illuminabo ego uos,qui sum lux mundi. (A)

Addit Christus. Qui sequitur me,non ambulat in tenebris. Primum cura,Christum sequi,non ad breue tempus, sed sẽper nunquam eũ relinquens. Sit tibi hac in te exemplum id quod Eliseus prestitit sequens Eliam. Aiebat Elias Eliseo, mane hic,& Eliseus rñdebat, Viuit dñs, quia non derelinquam te. Et licet sępius Elias dixerit,mane hic, Eliseus nunquã eum dereliquit. Et ideo hęreditate obtinuit illius pallium, ac duplicem spũm. (4.Re.2) Quia non coronabitur,nisi qui legitimè certauerit. Sed quis est,qui legitime certat?quę est certamini lex? Illa certe, qui perseuerauerit usque in finem,hic saluus erit. (B) Miles etenim licet in pugnã ueniat, si in medio certamine regem derelinqt, & arma deponit, qua ratione cum rege poterit diuidere spolia inimicorum. Vis hãc certam,uis legem uidere. Audi Saul dicentem. Maledictus,qui gustauerit panem,donec vlciscar me de inimicis meis idest,donec omnino parta uictoria omnes hostes trucidentur. Hanc legem obseruauit,qui dixit.

Persequar inimicos meos,& comprehendam illos,& non conuertar, donec deficiant. (C) Refert Pierius descriptam ab Aegypti s uictoriam cum aliis,ac galea ĩ vna manu, in altera autem cum Malogranato,quod corona insignitur,tanquã uictores insigniri solent. (Pieri.) Si ergo uictores se cupis,assume alas,vt voles,necdficias. Hinc describit Daniel Alexãdrum,summa uelocitate mundum subiugantẽ, dicens,Ecce autem hircus caprarum ueniebat ab occidente super faciem totius terrę,& non tangebat terram. (Dan.8) Quasi alis ergo ferebat. Lex ergo certaminis tibi hæc sit,ut induas arma lucis, & perseuerãter certa,ius merearis coronam glorię, sola .n.perseuerantia coronatur. Quid.n.prodest,in stadio currere, si in medio cursu cõsistas? curre ergo, donec ad metam uenias. Sic currite,ut comprehendatis. (1.Co.9) Qui sic sequitur Christum. Non ambulat in tenebris. Qui ergo eum non sequitur, in tenebris ambulat, ita sane est, quia

ut

A vt propheta ait, in tenebris ambulent, q peccauerunt a domino. Primo in tenebris ambulant, quia paulatim, & palpantes ambulāt, & manus coram oculis habent, putant.n. quod vbique impingāt. Qui ambulat in luce velociter incedit, quia nihil trepidat, nō est, qđ uereri possit, nō sic peccator. An nō uidisti peccatoris pauorē, ac terrorē, cum in virtutis via incedere incipit, vbique damna, ac pericula timet, foueas horret, & ibi trepidauerunt timore, ubi nō erat timor, ut psaltes ait Putas ne, cito te moriturum, vel in infirmitatē casurū, si pęnitentiæ uiam aggrediaris? Scito, non occidere ciliciū, non necare verberationē, aut ieiunium noli metuere orationē, sacramentorumque frequentiā, absq; terrore ullo ingredere viā virtutis, & nunc maxime, cum id tpsexigit. Sicut.n. agricola expectat aerem, ut triticum uentilet, & cùm ille spirat, uentilabor sumpto operi incumbit sedulo, ita re agere oportet, nunc tempus est acceptabile, nunc dies salutis, nūc spiritus bonus spirat tot audiris concionibus, per munda ergo arcam animæ tuæ Orabat sponsa. Surge aquilo, ueni auster, perfla hortum meum. Nūc surgit aquilo, & uenit Auster, Ideo eis utere in animæ profectum, quid enim audire cōciones proficit, si opere nihil præstas eorum, quæ audis? Similis eris infirmo, qui sudore curatur, & statim aeri se obijcit, & ideo non sanatur. Medicinam sumis in concione, sed si te non obseruas, nullius erit tibi momenti. (Sed habebit lumen uitæ.) Sed quodnam est uitæ lumē? Certe duplex est lumen, est lumē curiositatis, & est lumen uitæ, sicut est aqua sapientiæ humanæ, & est aqua sapientiæ salutaris. De qua Sapiens, cibabit illu.n pane uitæ, & intellectus, & aqua sapientiæ salutaris potabit illum. Sed q nā est salutaris sapientia, qđ lumen uitę? Certe doctrina Euangelij. De qua Petrus ait. Quo ibimus, uerba uitæ æternæ habes. Et per Esaiam dñs ait: Ego Deus docēs te utilia. Illud ergo lumen est uitæ illa aqua uita, quæ, salit in uitam æternam, quę nos ducit, ac dirigit in uitam. Sed nihilominus dubitari potest, quo pacto

Margin: Esa. 59 — Psa. 13 — B — Can. 4. — C — Ecc. 15 — Ioan. 6

Chrs sit lux, & qui eum sequitur hēt lumen uitæ, cum Deus in tenebris, ac caligine sit, Deus quidem in se lux est, & tenebræ in eo non sunt ullæ; tñ ut ait Origenes in primum caput Ioannis, nobis Deus tenebra, ac caligo est. Hinc perfecto templo, repleuit eum caligo, qa Dei maiestas in illud ingressa fuit. Et Ps. ait nubis, & calico in circuitu eius. Hinc Dionysius sæpe ait diuinā caliginē. Quo ergo pacto lux nobis ē, & lux mūdi? Respondetur caliginem hanc esse in comprehensibilitatē; ut sic loquar, quia eius natura adeō excelsa est, ut comprehendi non possit nisi ab ipso Deo. lux tñ est, qa docet nos de agendis, & lumen uitę suis tribuit, quia dispellit ignorantiæ tenebras, qua pctm̄ induxit in mundū ut hic Chry. ait. Nec uero solū est lux Israelis, sed totius mūdi, qa est lumen ad reuelationē gentium. Et iō, nunc ait, ego sum lux mundi, quasi dicat. Si me non receperitis mundus restat multus, qui me recipiet, quia illuminat oēm hoiem uenientem in hunc mundum. Et iō suis. ait, prędicate Euangelium omni creaturæ. Deinde Xps est lux, & lumen uitæ suis tribuit, quia non solum intellectum illuminat de credendis, sed etiā uoluntatem de agendis, & iō qui Xpm sequitur, hēt lumen uitæ. Origenes hō 22. in Numeros mire expendit nunciū ab Israel missum ad Seon regē Amorrhæorum, dicentes, uia regia gradiemur, non declinātes neque ad dexteram, nec ad sinistram. Et nihil accipiemus de terra tua, non declinabimus in agros, & vineas, non bibemus aquas ex puteis. In baptismo idem nos Deo pmisim⁹, abrenūciauim⁹ diabolo, mundo, ac pōpis eius. Promisimus, uiam nos acturos rectā in cælum, sed attende ò homo, q̄ sint diuersa, quæ agis, ab his, q̄ pmisisti. D. Cypria. in procemio libri de uirtute, proponit dubiū, nec illud solum, Ait.n. quidnam est in causa, ꝙ uiam uirtutis non ingreditur oīs hō, cum illa sit fm nām nřam rōnalem, & dulcior, ac oībus partib. melior? Sinè deprauatus hō pctō est, Duxitque eum peruersus ac inordinatus appetitus extra uiā p abrupta uitiorū, Finge nunc duos socios, qui

Margin: A — Orig. — 2. Par. — Psa. 99 — Chrys. — B — Ioan. 1 — Marc. vlt. — Orig. — Nu. 21 — C — Cypri.

A simul viam aliq̃ peragũt, sed eorũ vn⁹an te lucẽ surgit, & u ã multã agit, alter uerò excitatᷓ a somno post mediũ diem, cũ iã prior multã uiã confecit. Ita oĩno rõ, ac appetit⁹ hoĩs simul uiã agere incipiũt, cũ hõ generatur. Sed appetitus ab infantia uiã inchoat, & hoĩem post se rapit in abrupta uitiorũ. uidebis infantẽ iracundũ, supbũ, inuidũ, proni sunt sensus hoĩs in malũ ab adolescentia sua, & sic hominẽ ad malũ ducunt. Et dum istã uiã appetitus peragit, ratio obdormit multis annis, nec a somno excitatur. Dũ aũt post plures annos uiget, iã appetitus multam uiã peregit ducens post se hoĩem, cũ rõ eum cohibere non potuit, qa somno correpta erat. Ecce hoĩem ab appetitu ductũ in deuia, ac extra uiã positũ. Veniat

B ergo lux Xp̃s, q gr̃a sua nos in uiã reuocet, & p̃ualeat in appetitum, & reducat hoĩem in viã pacis. Maritò, q hæc p̃stat, dr̃ lux mundi, & lumẽ uitæ præbeat homini, quo uitam inueniat, a qua declinauerunt. Deinde cũ se dicit lucẽ mundi, significat, oĩa, q̃ sunt in mundo ab eo cognosci, ac dijudicari, quia oĩa nuda, ac aperta sunt oculis eius. Et iõ nũc ait Pharisæis, uos s̃m faciẽ iudicatis, s̃m exteriora, at scrutans corda, & renes Deus est.

Esa.11 Ego nõ iudico quemq̃, s̃m exteriora, ait Aug. Vñ de Messia Esai. ait Nõ s̃m auditũ aurium arguet, nec s̃m uisionẽ oculorũ iudicabit. Mira profectò hoĩs incuria, ac obliuio est, q obliuiscitur Deũ oĩa videntẽ, quẽ nulla latet cogitatio, aut minima locutio. Sæpe in diuinis literis legimus verba ista. Nonne hæc scripta sunt in libro uerborũ dierũ regum Israel, aut Iuda. Sed quis nam hic liber sit, ã multis

C dubitatũ est, cũ liber ille nõ reperiatᷓ. Et aliqui putãt hoĩum inertia perditũ. Alij ãt putant sensum illorum uerborũ esse, Hęc, q de hoc rege scripta sunt, oportuit scribi in hoĩum documentum, ac correctionẽ, qa aũt plura alia fecit, q̃ scribi nõ oportuit, ne putetis ea in obliuione coram Deo esse, vniuersa scripta retinet in diuina sua memoria, & manifestabit in diuino iudicio, ubi oĩa pandẽtur, ac apparebit uniuersalis illa mũdi historia, cum

Psa.73 reprobis accidet illud Psalmi, illuminãs tu mirabiliter, a montibus æternis, turbati sunt omnes insipientes corde. Sed A cum Xp̃s se lucem manifestauerit, attende mirabilẽ hoĩum cæcitatem, dicunt.n. ei, (tu de te ipso testim oniũ perhibes, & testimoniũ tuũ non est uerũ.) Cũ manifestis rõnibus, ac miraculis ostensum sit, Christũ lucem esse, illi eum repellũt. Rectè Ioan. ait. Hoc est iudicium, quia lux Ioan.3 venit in mundũ, & dilexerunt hoĩes magis tenebras, q̃ lucẽ, erant.n. eorũ mala opera, & oĩs, q male agit odit lucẽ. Et iterum, si non uenissem, & locutus eis non Ioan.5 fuissem, peccatũ nõ haberent, nunc autẽ excusationẽ non habent de peccato suo. Sed simile iudiciũ nobis pertimescendũ est, quib. lux Euãgelij manifestata est, & tñ tenebras diligimus, q̃ ergo nobis reliquitur excusatio? De Iuda Xp̃s ait, meli⁹ erat ei, si natus nõ fuisset hõ ille. Et ad ea B verba Petrus alludens ait. Melius erat illis non cognoscere viam iustitiæ, q̃ post Ma.26 agnitionẽ retrorsum cõuerti ab eo, quod traditum est illis sancto mãdato. Multis profectò esset melius, si Constãtinopoli, aut Argerij nati fuissent, q̃ in Hispania, qa seruus, qui scit voluntatẽ dñi, & non facit, plagis vapulabit multis. Et ut Iesus Lu.12. ait. Sermo, quẽ locutus sum uobis, ille iudicabit vos Hinc Oseas. Iudicate matrẽ Ioã.12 vestra, iudicate eã, quia iam non sum vir Osee.2 eius. Adeo.n. iustificata cã est Dei aduersus peccat rẽ ut ipsi tradatur iudicanda, & ipse in seipsum sñiam profert. Mirũ profectò, q lux Dei aliqbus sit tenebra; Et Xp̃s positus sit in ruinã aliquorũ. Sicut.n. eadẽ lux solis exsiccat ramũm, aut palmitẽ p̃cisum, & germinare facit palmitem uiti hærentẽ, & idẽ calor liquefacit ceram, & indurat lutum, ita ex his, q ad lumẽ Euãgelij sunt, vnus assumetur, C & alter relinquetᷓ, nec id culpa lucis fit, sed quia ille palmes uiti nõ hęret. Eadẽ luce unus quasi cera liquescit, alter indurat ut lutum, sed culpa sua. Idẽ Samuel 2.Reg. 12. peccatum Dauidi dicit, & statim ut cera liquiescit, & ait peccaui. Vñ dixit. Factũ est cor meũ quasi cera liquescens in medio vẽtris mei. Cum ucto Sauli pctm̃ dixit, ait ille. Honora me corã filijs Israel. Psa.21 1.Reg. 15. Sed ĩ hoc mirabilis hui⁹ diuinę lucis vis

appa-

A apparet, q cum plures in gratia cōfirmauerit, ut peccare lethaliter nō potuerint, ut Apost. nullum tamen in peccato confirmauit, nec sic indurauit, ut cōuerti nequeat, dū est in hac uita. Quia in re diuina mīa commendatur, & ostendit Deus magis pronus ad miserendum, quam ad puniendum. Potuit enim, si vellet, omnino hominem derelinquere, sed non fecit. Rñdet Iesus. Licet ego testimonium perhibeam deme ipso, testimonium meū verum est, quia scio vnde veni, & quo vado, vos aūt nescitis vnde venio, aut quo vado. i. testimoniū meū est verū, qa prin

B cipiū, & rōnē mei aduentus scio, & quia hęc scio, ppea dico me mundi lucem, qa scio me Dei filium, q carnem assumpsi, vt hoïes docerem viā salutis. Vos aūt hęc nescitis, sed fm exteriora rm, & ideo nō creditis in me, ampli⁹, q d esse, q̄ humanitatē. Peccatū horum fuit, q ea iudicauerunt, qui nesciebant, & iō fm carnē iudicabāt. Id aūt a parentib. hereditauerunt.

Augus. Vt id explicemus, notanda est doctrina Aug. in lib. de doctrina Christiana. Qd plura mirabilia recōdita sunt in diuinis literis, nec solū in scriptura, sed & in literis, & punctis, q b. scripta ē. Et iō Xps ait

Mat. 4. iota unū, aut vnus apex nō preteribit a lege. Huius rei exēplum proponit Ier in

Euseb. Epistola ad Paulam Vrbicā. Et Eus. lib.

C 10. de pparatione Euang. c. 2. quia vnico noïe significant Heb. hoiem viuum, ac mortuū, q Methim. Sed cū scribit solo puncto distinguitur, ut hoc uel illud significet, qa si scribatur cum tesere, duob. pūctis sic dispositis(..)significat mortuū, si autem scribat cum seba, punctis aliter dispositis, sic. s.(..)significat viuum, itaq; idem nomen scriptum diuersa significat viuum, & mortuum, vt innuat, parum, ac fere nihil interesse inter utrumque. Simili rōne super plura recondita mysteria in ordine, ac dispositione literarum. Qm̄ Dauid, Salomon, & Ier. scripserunt initio uersus primā literam alphabeti, & ordine alterarū alphabeti reliquos versus scripsere, ut facilius memoria retinerent. Et cū hic ordo seruat scribendi, ordo literarum alphabeti seruatur. Duntaxat in cap. 2. & 3. Threnorum, licet in a-

liis literis seruetur hic ordo, tamē inuertitur ordo literarum duarum, quæ sunt. Ahin, & Phe: quia cum secundum ordinē alphabeti prius poni debuerit, Ahin, quam Phe, quę sunt H. & P. & cum in reliquis capitibus legitimum ordinem seruasset Ier. in ca. 1. & 3. ordine inuerso ponit primum P. & deinde H, Et ibi Nicolaus de Lyra expendit, literarum ordinē inuerti, sed causam huius non exponit. Sed huius rationem, quidam Doctor dicit esse, ut Iere. ostendat inter alias causas euersionis Ierusalem unam fuisse, qa iudicia temeraria in ea plura erant, ac falsa testimonia, & detractiones, & ad B hoc ordinem literarum inuertit. Quia H. significat oculos, & P. significat, os, linguam, & sicut in homine prius sunt oculi, deinde os, ita in alphabeto Hebr. prius est H. deinde P. Vt ergo significaret Ier. Hebręos peccatis suis inuertisse hunc ordinem, prius loquente, ac iudicātes de rebus, quam illas vidissent, iō propheta eum litterarum ordinem inuertit quia illi temerarie de reb. iudicabant, ac loquebantur, quæ non uiderant. Nec. n. iudicanda sunt, quę non uidentur. Imo nec oïa, quę uidentur. Aliquando. n. uisus decipitur, vt cum iudicat fructum baculum cuius medietas est in aqua, & medietas in aere, & cū pspicilijs vtit colore aliquo infect s tūc. n. oïa iudicat, eo eē colore. Et ideo licet Moyses uideret rubū ardentem, nec cōsumptū, uoluit accedere propius, vt illud discerneret meli⁹. Et dñs auditis clamorib. Sodomorum, ait, descendi, vt viderem, an opere compleatur, Et iterum descendisse dr, ut uideret turrim, quam ędificabant filij Adam. Vt ergo tu iudices, & loqueris de re prius oculos adhibe, quam linguam, propius, accede, vt recte uideas. E temerarijs enim iudiciis, ac sermonib. plura damna oriūtur. Nolite ergo ante tempus iudicare, quo adusque veniat dominus, qui & illuminabit abscondita tenebrarum, & manifestabit consilia cordium, & tunc laus erit vnicuique a Deo. Et sapiens, Susurio, & bilinguis maledictus, multos enim turbauit pacem habentes, lingua tertia multos commouit: ciuitates mu-

C (margin)
Exo. 3. Ge. 18. 1. Co. 4 Ecc. 28

A muratus diuitum destruxit. Certe facilitas iudicandi, ac loquendi de proximis innumera damna petit. Noli ergo secum dum carnem iudicare &c.

Dominica quinta Quadragesimæ.

Thema. Quis ex vobis arguet me de peccato? Ioan. 8.

VIr prudens, qui negotium aliquod peragendum susceperit vnum è duobus curat, vel negotium perficere, & ex uoto finire. Vel si id fieri non possit, ostẽdit, nihil ab eo prætermissum esse, nullum nõ mo-
Ge.24. uisse lapidem, vt ad exitum rem perduceret, nec culpa sua factum esse ut non perficeretur. Huius rei exemplum Elizer
B est, qui iurauit Abrahæ domino suo, uxorem se adducturũ ex Mesopotamia Isaaco, & continuo subiungit, si mulier noluerit, venire mecum? Respondet Abra-
Mat.6. ham, non teneberis iuramento. Eodem pacto cum Christus dominus discipulos ad prædicandum mitteret, præcepit, ut primum omnium Euang. proponant, & subiungit, quicunque non receperit uos, neque audierit sermones uestros, exeuntes foras de domo, vel de ciuitate illa excutite puluerem de pedibus uestris. Quasi hoc facto diceret, sit hoc nobis in testimonium, quod in hanc deuenimus ciuitatem, & Euangelium proposuimus, nec culpa nostra, sed vestra nõ saluamini, sic enim licet primum finem salutis illorum non assequerentur, ostendebant tamen, nihil officij sui ab eis prætermissum. Ita refert Lucas Paulum fecisse, cum in Co-
C rinthum venit, contradicentib. autẽ eis, & blasphemantib. excutiens uestimenta sua, dixit ad eos, sanguis uester super caput uestrum, mundus ego ex hoc ad gentes uadã. Et idem Pau. cum uocasset maiores, qui Ephesi erant ait, vos scitis a pri-
Act.18 ma die, qua ingressus sum in Asiam, qualiter uobiscum per omne tempus fuerim seruiens dño cum omni humilitate, & lachrimis, & tentationibus quæ mihi acci-
Act.20 derunt ex insidiis Iudæorum, quomodo nihil subtraxerim vobis utilium, quo minus annunciarem uobis, qua propter cõtestor vos hodierna die, quia mundus sũ A
a sanguine omnium, non. n. subter fugi, quo minus annunciarem oẽ concilium Dei vobis. Hanc eandem legem proposuerat Deus per Ezec. speculator si uiderit gladium uenientem, & insonuerit buccina, & annunciauerit populo, & au- Ez.34.
diens non se seruauerit, sanguis, ipsius su per caput eius. Hanc nunc subire legem Christus dominus vult, missus a patre in mundum est ad salutem hominum perficiendam, legatus missus ad gentes est, vnus mediator Dei, & hominum Xps Iesus, ut Deum hominib. & homines Deo reconciliaret, a Deo obtineret peccatoribus veniam, gratiam, & dona, ab homi- B
nib. obedientiam, & subiectionem, Cum patre suo negotiũm facile perfecit, ex auditus. n. est pro sua reuerentia, & cõsum matris factus est omnib. obtemperantib. sibi cã salutis æternæ. Cum hoib. vero, q̃ plurimis negotium non perfecit pcipue cum principib. synagogæ. Nunc ergo ostendit in Euang. negotium hoc perfectũ non esse, non quod ille non adhibuerit ea omnia remedia, quæ debuit, sed quia illi nolebant, atq. adeo perditionis ipsorũ ipsosmet causam extitisse, nõ vero Christum. Vt uerus deprehendatur propheta, cum ait, perditio tua Israel, tantũmodo in auxilium tuum. Simile iudicium
iniit Esa. 5. nunc ergo habitatores Hierusalem, & uri Iuda iudicate inter me, & Esai.5. C
vineam meam, quid est, quod ultra debui facere uineæ meæ, & non feci ei? Q. d. ego in culpa non sum, sed uinea mea. Attende in Euangelio hodierno Chrm disserẽtem. Quis ex uobis arguet me de peccato? si ueritatẽ dico uobis, quare non creditis mihi? Q. d. duo sunt, quibus doctor præditus esse debet, doctrina uera, et virtutis exemplo, ne doctrina contẽnat, qua rõne dr̃ lux mundi, & sal terræ, lux propter doctrinam, sal propter exẽplum. Si ergo de peccato me arguere non potestis, exemplũ, pbui bonũ, si doctrina mea veritas est, nulla vobis relinquit excusatio, ego omnia præstiti, quę debui. Alibi
idem dixit, si nõ uenissem, & locutus eis Ioan.15
non fuissem, peccatũ non haberent, ecce doctrinam, si opa non fecissem in eis, q̃ nemo

A nemo alius fecit, ecce exemplũ: unde cũ cludit, nunc aũt excusationẽ non hñt de pacto suo. Simile iudicium Samuel inijt cũ Israele cũ eũ reiecissent, ne iudicaret eos conuersatus corã uobis ab adolescentia mea, usq; ad hanc diem, ecce p̃sto sũ, loquimini de me corã dño, & corã Xp̃o eius, utrum bonã cuiusquã tulerim, aut
1. Reg. 12. asinum, si quempiam calumniatus sum. oppressi aliquem: si de manu cuiuspiam munus accepi, & contemnẽ illud hodie. Et dixerunt, non es calumniatus nos, neque oppressisti, neq; tulisti de manu alicuius quippiam. Dixitq; ad eos, testis est, dñs aduersũ uos, & testis Xp̃s eius in die hac, quia non inueniretis in manu mea quippiam, & dixerunt, testis. Et ait Sa-
B muel, nunc ergo stare, ut iudicio contendam aduersum uos corã dño de oib. misericordijs dñi, quas fecit dñs uobiscum. Hoc nobis iudicium timendũ ualde est, sicut. n. Synagogæ salus cõmissa Xp̃o domino est, q̃ cum nõ perficeret, ostẽdit hodie, nõ sua culpa: sed illius id fieri; ita cũ uniuersalis hoium saluator ut, ei demandata est cura salutis oium, & tecum iudicio contendet in morte, & in uniuersali iudicio, ostenditq; tua culpa te perire, nõ illius negligentia. Hac rõne pcipit Esa. nunc ergo ingressus scribe ei super buxũ, & in libro diligenter extra illud, & erit in die nouissimo in testimoniũ, usq; in æternũ, populus. n. ad iracundiam p̃uocatus est, & filij mendaces, filij nolentes audire legem Dei. Testimonium ser-
Esa. 30 uatum est contra te, qui veritati non credidisti, liber scriptus proferetur, in quo totum continet, vnde ipse iudiceris. Audi iudiciũ Dei futurũ contra te in morte
C vt nũc illud paucas, & uias corrigas tuas quid debui, immo quid potui facere tibi (Chrs loquetur? & non feci, de nihilo cõdidi te, corpus, & aĩam dedi, in ecclesia mea constitui te, sacrã uberrima tibi concessi. Ang. custodẽ adhibui, innumeras conciones tibi proposui, sæpe cor tuum inspirationib. pulsaui, inumera beneficia contuli, uiam salutis ostendi tibi, quare ergo non credidisti mihi? Aliqui doctores aiunt in morte Christum dñm omni morituro adesse, ut eum iudicet, quod si forte non adsit, hoc tñ iudicium proferet A interius. Quid tunc obsecro, rñdere potetis? Audi Iob, si voluerit cõtẽdere cum Iob. 9.
eo, nõ rñdebit ei uinum pro mille. Vere oĩs iniquitas oppilabit os suũ, ut Ps. ait. iõ ante iudicium p̃para iustitiã, & in cõspectu Dei inuenies propitiationem, ut sapiẽs ait, crede. & acquiesce ueritati, noli ei resistere, nec te illa in iudicio damnet. Nunc uero sigillatim uerba Xp̃i expendamus. Quis ex vobis arguet me de pc̃õ? Hominum miserias Xp̃s dñs suscepit homo factus, peccatum uero nullo mõ incurrit, sed nec incurrere potuit. D. naturæ nostræ, quæ eius essent in puris naturalib. vt fames, sitis, lassitudo, dolor mors, Xp̃s assumpsit, ut veritatem p̃baret susceptæ naturæ, & nobis esset exemplum tolerantiæ, atq; patientiæ, peccatũ B
uero, & ignorantiam, & deordinationẽ potentiarum ad inuicem nõ sumpsit, ad probandum. n. ueritatem susceptæ naturæ nõ cõducebant, peccatum n. nõ p̃bat hoiem esse, qa contra naturã hoĩs est, p suggestionẽ diaboli, ut Damasc. ait. Hic Dama.
Xp̃s ait, uenit princeps huius mũdi, & in me non hẽt quicq̃. Nec uero peccare potuit triplici rõne. Primo pp summã grã, Bona.
qua eius anima ornata fuit. Hinc ait D. Bonauen. Sicut perspicuum Chrystallũ radijs oppositum solis splendidissimũ ẽ, & dum sic est, nullam admittere põt tenebrã, sic aĩa Xp̃i summa ornata gratia peccare non potuit, Secundo, qa comprehẽsor erat uidens Deũ, qui uero comprehẽsor est, iam sine periculo, & discrimine est, fluuiũ iam transit in littore secur⁹ cõsistit, cum. n. in Deo uideat omnẽ boni rõnẽ, ab eo discedere non põt, ꝙ est pec- C
care, quia nullum inquirere bonum põt, ꝙ nõ hẽbat in Deo. Et tertio peccare nõ poterat, quia Deus erat, Deo uero peccatum omnino repugnat, quia essentia rectitudinis cũ sit, a rectitudine declinare nõ p̃t, & sũmo odio pc̃ñ prosequitur, tanq̃ sibi aduersum, nec vnq̃ cũ pc̃õ pacẽ inijt. Vidit in Angelis prauitatem, & Angelis peccantib. Deus nõ pepercit, sed eos ex cæli arce deiecit, & uas illud aureũ cõfregit, qa pc̃m̃ cõtinebat, in paradisũ pc̃m̃ intrauit, cõtinuo illud cũ primis parenti-

A rētib. inde ꝓiecit, per vniuersum mundum effusũ pcm̃ est, statim aquis diluuij illũ obruit, & in hãc cãm è cęlo Deus descendit, ut peccati regnũ euerteret, illudque de terra aboleret, & ideo illud cruci affixit. Quis iam in domũ ꝓpriũ pcm̃ recipiat ꝙ tanto Deus odio prosequit? tm̃ hoc odium est, ut pater filium morti tradat, ut pct̃m̃ simul interimat. Huic nihil addi põt, odiũ in pcm̃ ostẽdit Deus maximum, dum religionis opera odisse se dicit per Esa. & abominationem ei esse, qa peccato maculata sunt. Dũ tabulas legis frangi vult pp pct̃m̃ Israel, dum hominẽ infinite dilectũ, & pro quo sanguinẽ fudit, in infernum dat pp pct̃m̃, & si p impossibile Maria mater peccato inficeret ipsa ẽt damnaretur. An nõ summi odij signum dat? Sed quod oĩum pręcipuè ostẽdit Dei odium in pcm̃ Christi mors est, qa.n. similitudinẽ habuit peccati cruci, ac morti addictus est. Forte comedit hõ cibum ueneno infectum, si robustissimꝰ sit, nõ oĩno illum interimit, sed in summo ponit discrimine, Xp̃s uero robustissimus erat, Dei in illo robur erat, nec peccati venenũ bibit, sed similitudinẽ illius duntaxat, & tñ mortuus est, ò potentissimũ uenenũ, qd in hoĩe faciet, si i Deo tui similitudo mortẽ effecit crudelissimam? Vel ergo peccatũ euome, vel in infernũ te ducet, & in mortem æternã. Quid nã putas confessionẽ esse, uomitus certè est, quo releueris. Sicut n. cũ cibũ ueneno infactũ comedisti, curas illum euomere, & uomitiua sumis, ut sic leueris. Ita plane cũ peccasti, venenũ mortiferũ bibisti, cibũ infectum comedisti, vomitu ore fct̃õ leuãdus es. Sicut ergo indignat natura i cibum ueneno infectũ, & illũ uomitu ꝓ ijcit, sic in peccata indignandus tu es, & illa uomere debes in cõfessione. Hinc sapiens, in multa sapientia multa est indignatio. Quod Hier. explicat, plus dolet de uirtute deserta, & pct̃õ admisso. Confessionem uero appellat uomitum Clemens Papa in epistola, illud accipiens ex magistro Petro, q ait. Si.n. paululũ refugiẽtes coinquinationis mũdi in cognitione dñi nr̃i, & saluatoris Iesu Chr̃i his rursum implicati superantur, facta sunt eis

Esa. 1.

B

Simile

Simile

C

Eccl 1.

Hiero.

Clem.

2. Pe. 2

posteriora peiora priorib. Melius.n. erat illis, nõ cognoscere uiã ueritatis, q̃ post quam cognouerunt, retrorsum conuerti ab eo, quod illis traditum est sancto mandato. Cõtigit.n. eis illud ueri Prouerbij; canis reuersus ad uomitũ Quib. uerbis Petrus pcã prius relicta vomitũ appellat Et sapiẽs, ex quo Petrus sũpsit vomitiõis prouerbiũ, ait, sicut canis cũ reuertit ad suum vomitũ, & odiosus fit, sic iprudẽs, qui malitia sua reuersus est ad pcm̃ suũ. Vis ergo tu cũ Xp̃o dicere, qs ex vobis arguet me de pcõ? nõ potes hoc absolute ut ille, ꝓnunciare, oẽs.n. peccauerũt, & egẽt gloria Dei, põt vero, si pct̃m̃ pnĩa deiecisti, dicere, qs arguet me de pcõ, quod nunc in me sit? id.n. pnĩa efficit, vt qua si nõ fuerit pcm̃. Hinc psal. oẽs iniquitates meas dele. Caue ergo ne d pct̃õ arguaris si.n. de eo argueris, de oĩb. malis argueris. Sicut.n. oĩum rerũ noĩa, ac perfectiones Deo tribuunt eminentissime, si pct̃õ cõueniunt noĩ i uniuersorũ malorum, & oĩa criminũ, reus est, qui pct̃i reꝰ est. Est enim pct̃õr inobediens filius, & seruus, est proditor in regẽ suũ, est adulter in uirum suum, est homicida animæ suæ, est fur diuinæ gloriæ, omnis denique obligatio frangitur, omne malum incurrit peccato. Tantum malũ peccatum est, ut minus esset malum, omnem occidere hominem, cuncta animantia disperdere, beatos è cęlo deturbare, & omnia in nihilũ redigere, si hæc sine Dei offensa fierẽt, illa.n. offensa creaturæ esset, ac peccatum Dei offensa est. Durãdũ ergo tibi est, de peccato non argui, ne de omni arguaris crimine. Nobis uero cauendũ ualde est, iactanter dicere, qd Chr̃s uerè affirmauit, quis ex vobis arguet me de pcõ? Sed qui sunt, q id iactanter dicũt? ij plane, q oĩa sibi ꝓ statu suo licere arbitrant, nec aliqd sibi uetitũ credũt, & excessus plures excusant, dicẽtes, statui cõuenire suo & sic dñt, nõ me poterit, quis arguere de peccato. Faciem fucare, ornamenta plurima, & pretiosa habere, mihi peccatum non est, ait nupta mulier, qm̃ nupsi, quasi matrimonium fideliũ, qd sacramentum est, uana plurima patiatur, & ꝓbet, & ñ potius iꝓbet, & dãnet. Nobilis ait, multa mihi

A

Pro. 26

Ro. 3.

Psa. 50

B

C

A mihi alēda familia est. multi ministrorū greges, & equorum, suppellectilia varia, mēsa opipara mihi habēda est, ēt si debitis onerer, ēt si pauperib. nō subueniam, hęc.n. statū decēt meū nec ī hac re arguere me quis,ǯ poterit d pctō, quasi ad hoc nobilitas Xpiana deseruiat, vt Dei præcepta frangant, & nō potius ut pauperibus auxilio sint nobiles, ut alios exēplo suo in virtutis uiam ducāt. Qui secularē vitā agit, ait, me oportet attende domui, subɫ, negotijs sæculi, filijs, nec mihi conuenit sacrorum frequentia, iugis oratio, corporis castigatio, nec quisq̄ me peccare dicet hac in re, quasi ille non indigeat Deo, quasi aīæ salus ei curanda non sit,

B quasi spinas & tribulos mō proferat terra, qd frumentū non proferat, curandū nū sit. Iuuenis ait: mihi nūc ludēdū est, gaudendū, noctib. per vias publicas discurrendū, hoc.n. iuuenū est, grandæui viri domib. cōtineant, q proximi morti sunt ad eā se parent. Elocandæ virgines aiunt, placere oportet hoībus, aspectum eorum demulcere, ut iungi matrimonio possim, neque id pcm̄ est. An non hi oēs dn̄t, quis arguet me de pctō? sed vane id dicunt, arguendi.n.a Deo sunt, q vanitatem hoīum considerat, qui in oī ætate, studio, munere, & statu Euangelium suum seruari vult, adeo mulieres oēs humiles, ac modestas, nobiles humiles, ac temperatos, uxoratos ita sæculi negotijs intentos, vt primum quærant regnū Dei, iuuenes, pudicos, & sobrios, & oēs deniq; cum expectare præcepit, paratosque esse, qm̄ cito ille ueniet, qui suo-

C Tit. 2. rū uitā irreprehensibilē esse uoluit. Hic Pau. cū multa salutis monita, q̄ fidelib. proponeret, discipulo dixisset, ait: vt is, q ex aduerso est, vereat̄ nihil habēs malū dicere de nobis. Vt dicere possimus, & nos, quis ex uobis arguet me de pctō? Qm̄ Christus dn̄s sponsus noster talem præbuit, quem imitari debemus, qua ra-

Cant. tione in Canticis eædem fere laudes spōsæ tribuuntur, quæ sponso, quia illa illius imitatio est. Addit Christus.

(Si veritatē dico vobis, quare n̄ creditis mihi?) Homo a veritate Dei cōditus tū ueritati ita cōsonat, vt in illa sibi complacet, insidiatq; illa cōtinuo mēti, quasi

A in proprio subiecto. Mirandū certe, quō hō dæmoni credat mendaciū proponenti, & facile credat, nō vero Christo dn̄o veritati ipsi ueritatē docenti. De quo Ma- Mal. lac. ait, lex veritatis fuit ī ore eius, & iniqtas nō est inuenta ī lab js eius, in pace, & ī æqtate ambulauit mecū, & multos auertit ab iniqtate. Rō vero huius est, quod corrupta vo'ūtas intellectū inficit, ut veritati nō assentiat, sicut.n. corruptū mēbrū inficit sibi vicinū, ita uolūtas intellectū, & sicut primū mobile post se rapit vniuersos orbes, ēt in contrariū tendentes, ita voluntas huius minoris mundi uires vniuersas inclinat, quo vult. Vis

B nosse, hoc a uoluntate procedere? audi. Credis trinitatem, incarnationē, Eucharistiā? ais, credo, sed qua rōne ea credis? ais, quia dixit. Sed te vrgeo, q ea dixit, nō ē dixit, nisi pn̄iam egeritis, omnes simul pibitis? & nisi efficiamini sicut paruuli, non intrabitis in regnū cęlorū? & q nō baiulat crucē suā, & sequit̄ me, nō est me dignus? q est in cā, qd cū priora ita firmiter credas, in posteriorib. te habes, quasi infidelis esses? nisi qa illa n̄ repugnāt prauæ tuæ uoluntati, hæc uero repugnant. Tāta prauæ uoluntatis ptās ē, vt faciat, nolis scire, q̄ tibi expediāt, & si scias, erres adhuc, & in baratrū tēdes, & pcipitiū. Audi utrūq;, primū ōndunt ī ē ipsis illi, q apud Iob loquunt̄, qui dicunt Iob 21. Deo, recede a nobis, scientiam uiarū tuarum nolumus. Illud vero nostris futurū tpibus Paulus asserit, a ueritate quidem 2. Ti. 4. auditū auertent, ad fabulas aūt conuer-

C tentur. In summo hic discrimine versantur, qm̄ ueritatem nesciunt. Sicut infirmus, qui infirmitatē suā non nouit, & iō curari renuit, & uiator, q mortis uiā tenet, nec tn̄ id scit, q.n. ea nouit, facile in mentē redit, sed q nescit difficile. Hi dn̄t apud Es. loquimini nobis placentia, uidete nobis errores. Ex his illi hodie sunt Esa. 30. qui pbos, doctosq; cōfessarios fugiūt, & in scios qrūt, q eos absoluāt, cum ea, q̄ tenentur, non prestent. Quid putas utilitatis tibi hāc afferre absolutionē? certè, ut nouum pcm̄ incurras, & a priorib. non libereris. Ergo licet, ueritatē sequi nolis,

A quære confessarium, qui eam tibi dicat,
vt cum volueris aiæ tuæ mederi, noue-
Pro.24 ris, quid tibi faciendũ sit. Hinc Sapiens
eme veritatem, & noli uendere sapien-
tiã, & intelligentiam. Sed ais, nõ me ab
soluet hic, imo dico, id te curat, ac sanat,
& q te absoluere vr̃, non absoluit, sed de
cipit. Exemplum secundi in Achab ma-
nifestũ est, qui nouerat, Michęã Dei esse
prophetã, vt ipse dixit Iosaphat, & tñ ait
odi eũ, quia nunq̃ prophetat mihi bonũ
nec mirũ, ꝙ cum odio ꝓsequã, sed hoc,
3.Reg. mirum valde, ꝙ cum nouerit eum Dei
22. prophetam esse, & vera semper dicere,
& se videret peniturũ, si in Ramod Ga-
laad ascenderet, adhuc tñ prauo affectu
ire disponit, quasi se uolens in præcipi-
tium dare, iuit, & perijt. Tanta praui af-
B fectus potestas est. Huic similes plures
fideles sunt qui manifesta rõne sciunt in
infernum, se properare, & nihil curant
prauo eos affectu impellente. Quib. nũc
Hie.18 loquitur Xp̃s. Si veritatem dico uobis,
quare non creditis mihi? Si bona, si con
uenientia saluti uobis dicimus, cur ea re
pellitis? Audi prophetam, quis audiuit
talia horribilia, quæ fecit nimis virgo Is
rael? Nũqd deficiet de petra agri nix Li
bani aut euelli pñt aque erumpentes fri-
gidæ, & defluentes? quia oblitus est mei
populus meus. Q d. num terra arida, &
sitiens repellet a se aquam, quæ de mon
te Libano descendit in eam, ut eam irri
get? qua ergo rõne peccator aquam do-
ctrinæ salutaris repellet a se, quæ eum
C iebriat, & germinare facit? Qui ex Deo
est, uerba Dei audit, &c. Duplex hoium
genus est, quidam curiosi nimium sunt,
anxijque an prædestinati sint, necne, an
perseueraturi in bono, necne, & hoc se-
cretum, quod sibi dñs seruare valuit, illi
reuelari sibi uellent, nec tñ poterũt. Alij
contra ita in vtramq; aurem dormiunt,
ac si salutis suæ chirographum a Deo ac
cepissent. Persequebatur Saul Dauidem
& nihil solicitus sui dormit, & ingredi-
tur castra Dauid, & ait Abisai conclusit
1.Re.2 hodie Dñs inimicum tuũ in manu tua,
noluit tñ eũ Dauid interficere. Tu qui-
dem Deũ peccatis tuis irritas, possetque
ille te sic dormientem confodere, nec tñ

pro benignitate sua facit. Nec ergo opor A
tet te nimium solicitum esse, an prędesti Exo.8.
natus sis, nec vero dormientem, nihilq;
curantem, an signa habeas prędestina-
tionis tuæ, vt si illa in te uideris læteris,
& ea indies augere cures, si non habeas,
cures illa habere. Infinitum bonum De⁹
est, fęlix, & fęlicissimus ille est, cui tm̃ est
seruatum bonum, cui infinitus recondi
tus thesaurus, cui regnum paratum, qui Luc.10
scriptus est in libro uitæ, in hoc ait Chr̃s
gaudete, quia nomina vestra scripta sũt
in cęlis. Non minimi ducendum est, sed
maximi tanti indicia, signaq; hr̃e. Si.n.
tanto in pretio apud hoies hr̃ insigne no
bilitatis crux in pectore gestata, quanti
æstimandum erit æternæ prædestinatio
nis signum? Sed ꝙ, ais, illud est, multa q
dem sunt, sed inter illa præcipuum est, B
ꝙ nunc nos Chr̃s docet, Qui ex Deo est, Cant.2
verba Dei audit. Ait.n. ꝙ sponsa, sonet 1.Re.3
uox tua in aurib. meis, vox.n. tua dulcis Simile
& ꝙ Samuel, loquere dñe, quia audit ser
uus tuus, & ꝙ Ps. q̃ dulcia faucib. meis
eloquia tua super mel, ori meo. Sicut aq
la ꝓbat filios, si ad solis radios cõniueãt
ita Deus filios suos, si veritatis radios
dulciter percipiant. Dulce exuli est, de
patria audire sua, dulce ei, q ex Deo est,
de Deo audire. Dulce est, de dilecta re
loqui, & audire, signum dilectionis mũ-
di est, de eo libenter audire, & dilectio-
nis Dei, de eo verba audire. Cuiq; rei cõ
ueniens dulcisq; cib. est, equo hordeum, Phili.3
homini frumentum, leoni caro cruda.
Attende quo cibo libenter vescaris, &
inde cognosces vnde sis, si terrenis collo
quijs delectaris, filius serpentis es, cui a
Deo dictum est, terrã comedes cunctis
dieb. uitę tuæ. Hi illi sunt, de qb. Pau. q C
terrena sapiunt, at contra si Dei verbo Iob 3.
delectaris, de cęlo es, amicus, sponsi au-
dit uocem eius, & gaudet. Sicut ergo cũ
hostis arcem cepit, oẽs occludit aditus,
ne illã amittat, sic cum dęmon mentem
occupauit, obstruit aures, ne verbũ Dei
ingrediatur, ꝙ sanat oia, ut Sapiens. ait
efficitq;, ut aia sit aspis surda obturãs au
res suas ne audiat vocẽ incãtãtiũ cã sapiẽ
ter, & iõ ponit alterã aurẽ in terra, alterã Ps. 57.
verò cauda opit, ita hi parti terrenisoccu
pationi-

A pationibus impediti, partim dæmonis arte a verbo Dei audiendo arceantur, & si aliqñ audiunt, sic audiunt, quasi non audirent, qcquid dicas de iudicio, inferno, & morte. Et quemadmodum Giezi missus cum baculo ad mortuum suscitandũ
4.Re.4 reuertitur, dicens, non surrexit puer, idẽ nos, quibus similis est cõmissa legatio, dicere dño possumus, Dñe fecimus, quod iussisti, proposuimus eis baculum tuum iustitiam tuam, inferni pænas, nec tamẽ surgunt, nec est uox confessionis, nec sensus doloris. Sed ais, ego audio verbum
Luc.8. Dei, & libenter audio, bonum, hoc est, sed non satis est, memor esto eius, quod dñs ait, nã qui supra petram, hi sunt, qui
B cum gaudio suscipiunt uerbũ, & hi ad tẽpus credunt, & in tempore tentationis
Lu.11. recedunt, beati ergo, ait, Christus dñs, q audiunt uerbum Dei, & custodiunt illud. Hinc hodie ait, si quis sermonẽ meũ seruauerit, mortem non uidebit in æternum. Hinc Paul. non auditores legis iu-
Ro. 2. Chry. Ps.118 Amo 3 Hiero. sti sunt apud Deum, sed factores, Chry. ait, similes impij sunt duris lapidib. quos exterius aquas abluit, non tamen interiora penetrat, quo contra ille, qui ait, in corde meo abscondi eloquia tua ut non peccem tibi. Expendit Hier. illud Amos 3. quõ41 eruat pastor de ore leonis duo crura, aut extremum auriculæ, sic eruentur filij Israel, quo propheta significare uoluit, paucos ab Assyrijs liberandos, fore, sed quia hos paucos dicit auriculam & pedes, significare uoluit; eos qui audiunt Dei verbum auricula, & affectu
C qui pedibus significatur, eruendos a dæmonis potestate. Si ergo deuoratus a dæmone es, auriculam et affectum Dei uerbo præsta, & eruet te pastor bonus de ore leonis. Hoc signum electionis tuæ habere curat, quod præcipuum Christus dñs hodie dixit. Sed attende malorum ingenium, qui ad conuitia se conuertũt. (Nonne bene dicimus nos, quia Samaritanus es tu, &c.) Quo pacto Christus Samaritanus sit, de quo Esa. uide in cõi doctorum, illud. n. nunc Gre. Christo accomodat explicauimus uero nos latius, 3. tom. de sanctis. Sed Christi attendenda mansuetudo est, qui eos denuo docet, dicens. (Si quis sermonem meum seruauerit, &c.) Nec id solummodo docet, sed A diuinitatem suam, manifeste eis loquit, dicens. (Antequam Abraham fieret ego sum.) Et per ipsum salutẽ consecutos fuisse priores iustos ostendit dicens. (Abraham exultauit ut uideret diem meum.) Ostendit se Xp̄s dñs Deum uerum in hoc facto, quod iniurijs appetitus plura confert beneficia, & plura & recondita mysteria aperit. Cum homo iniuria afficitur, satis est, si uindictã non exerceat, doctrinam tñ, & beneficia non cõfert. Dei est, qui summe bonus est, aliorũ malis occasionẽ sumere plura conferendi beneficia, uincens in bono malũ, nec uinci se p mittens a malo. Cum uero Xp̄s dñs Dei B filius sit, in eo splendet hoc Dei ingeniũ. Notat Chry. reprehendisse acriter Xp̄m Chry. Pharisæos, cum opus erat, cum uero iniuria appetitus esset, semper mansuete respondit, ne ita percitus uideret, & nobis patientiæ exhiberet exẽplũ. Tanta Xp̄i mansuetudo extitit, ut dicat Tert. ipsum Tertu. uirtute patientiæ, dum a nobis discederet, saginari uoluisse. Hinc mirabilẽ patiẽtiam Ap̄li dicere, ut dicat Pau. signa 2.Cor. 12. Apostolatus nr̄i in omni patientia, & p digijs, prius posuit patientiã, quasi supremum Apostolorum signũ, discite, ait, a Ma.11 me, qa mitis sum, & humilis corde. Omni q deuirtute ornari fidelẽ oportet, sed Ge.27. mansuetudine præcipue, qua omnibus lenis, et amabilis fiat, similis leni Iacob, nõ feroci, & agresti Esau. Attende uero illud. (Est q quærat, & iudicet. Deus enim illum curat, qui sui obliuiscitur, & qui in C iniuriam iniuria nõ rependit. Tacet Mag He.10 dalena, & ubiq. pro ea Christus loqtur, mihi uindicta, & ego retribuam. Et hoc est, quod Xp̄s dñs in cruce, dolet, & conquæritur, Deus meus, ut qd dereliquisti me? quasi dicat cum ego oblitus mei sim quomodo tu oblitus es mei? non hoc ingenium tuum est, nõ hoc tibi usu uenit. Qñ nobilis, aut præpotens uir iniuriam passus est, si a iudice uindictam non postulat publicam, ais, ille procul dubio vindictam sumere vult acriorem. Si pauperem læsisti, Deum læsisti, si pauper tacet, & in Deum oculos tollit, væ tibi,

A quoniam potentissimus Deus sibi inimicus,& hostis est, est qui quærat, & iudicet. Abraham exultauit,ut uideret diem meum. Diem suum dicit passionis diem quam Abraham uidit Deo reuelante,cũ filiũ immolaret suum. Gauisus vero est, vita Christi passione,& cruce, qa altare vidit super quod acceptum patri sacrificium homo offerre posset,inde enim omnib. nostris operib. ualor participatur,& meritum. Antiqua sacrificia ex se nihil habebant Deo gratum, unde aiebat, ut qd mihi thus de Sabba affertis? holocausta vestra nõ sunt accepta. Quid.n. habebat sanguis hircorum ad delenda peccata? sacrificium, & oblationem noluisti,

Here.6

B corpus aũt adaptasti mihi, holocaustum & pro peccato non postulasti, tunc dixi, ecce uenio, Christi uero sacrificium infinite gratum patri fuit, & adeo gratum, vt quicquid super idem altare simul cũ Christi sacrificio oblatum fuerit,acceptũ ei erit, Iud. 6. virga sua Angelus tetigit Gedeonis sacrificiũ,et continuo ignis de cælo descendit,& uorauit illud,in signũ, ꝙ Deo gratum fuit. Quo innuitur, quicquid Christus,tangit cruce sua, Deo gratum fore, hoc altare petebat Ps. super,ꝙ sacrificia accepta mundus offerret. Benigne fac Domine in bona uoluntate tua Sion,&c. Tũc acceptabis sacrificium iustitię,&c. Nos ergo iam super hoc altare sacrificia nostra ponamus. Lætatus etiã Abraham est,uiso uexillo crucis,quia ue

Ind. 6.

C xillum erectum est,sub quo Deo militare possimus,uexilla regis prodeunt,hinc Esa. cum eleuatum fuerit signum super montes,tunc audietis uocem,& clangorem tubæ, Vexillum crux est, ad quod cõfugiamus,turris fortitudinis,qua protegamur. Fugit Ioab in templum, & altare tenuit. Sed mortem non euasit, quia altare tunc non erat,quod a morte eripere posset, at altare [nostrum a morte eripit accedentes] ad se,uitam donat gratuæ, &c.

A

Feria Secunda post Dominicam Quintam Quadragesimæ.

Thema. Si quis sitit ueniat ad me, & bibat, &cæ. Ioan. 7

INter nomina a sensibilibus rebus sumpta,quę Deo sæpe in scriptura tribuũtur unum,quod ei maxime conuenit, est fons aquę viuę. Hunc desiderabat fontẽ psaltes tanquam uulneratus ceruus,cum diceret. Sicut desiderat ceruus,ad fontes aquarum,ita desiderat anima mea ad te Deus Sitiuit aĩa mea ad Deum fontem viuum. De eodem fonte Moyses ait. Aperi domine thesaurum tuum,fontem aquę viuę. Recte appellat fontem thesaurum Dei,si enim aliquid est in corporalibus, quod Dei thesauros immensos manifestet,& quod nobis exponat Dei immensitatem,est fons aquę perennis. Accede ad fontem magnum, & uidebis,aquam ex eo procedere,non guttatim,sed in maxima copia, nec per unam horam, aut diem,nec per aunum,sed per mille,et sex millia annorum,nec unquam deficit, & adeo plenus nunc est, ac ante mille annos,nec in aliquo imminutus.

Ps. 41 B

Ma. 20

Magnum plane naturæ miraculum, vbi enim tanta aquæ copia abscondita erat? quomodoue generatur?

C

Si enim rationem naturalẽ consulas, putabis,post horã enim fontem defecturum,at experientia manifestum est,tantum ibi latere aquæ thesaurum, ut deficiat nunquam,sed nec minuatur.

En figuram expressam diuinę bonitatis,& bonorum ipsius, ac diuini thesauri,a quo bona innumera procedunt semper ad creaturas beneficia,dona sine numero,non uno,aut duob. annis,sed mille,& in perpetuum,nec ideo in se minuitur,aut deficit,sed eadem semper plenitudine perseuerat.

Hanc immẽsitatem bonorum Dei explicare ille uoluit homini,& hoc intẽdit innu-

A innumeris conductis creaturis quib. ex-
plicat infinitum illum fontem, à quo p-
cesserunt. Sed vt rectius explicaretur, &
a nobis intelligeretur immẽsus ille the-
saurus, ordinauit ipse, ut huic immensi-
tati bonorum ipsius responderet in ho-
mine immensum uacuum, & capacitas
sine termino, appetitus sine fine, qui nũ-
quam dicit, sufficit. Simile abysso cor ho
Eccl. 4. minis Sapiens dicit, cum ait, abyssum,
& cor hominum inuestigabit, & in iusti
tia eorũ excogitabit. Vbi alij legũt, abys
sus est cor hominum inuestigabilis, est
enim abyssus, puteus sine termino, in
quem si inijcias diuitias, honores, volu-
ptates, regna, imperia, omnia absorben-
tur, nec ipsum impletur, licet per annos
B plurimos hæc, & alia in illud reponas,
plura enim, & ampliora capit, ac apetit,
& postquam innumera inieceris, quasi
nihil habuerit, ac acceperit, sic se habet,
& uacuum se clamat. An non sic Cæsa-
ri, ac Alexandro accidit? quibus impe-
rium orbis concessum, in quos immen-
sæ diuitiæ congregatæ sunt, & nihilomi
nus Alexander plorat, quia vnius mun-
di imperium teneat, nec plures mundos
acquirere possit. Sitis profectò hominis
immensa est, puteus immensus, qui re-
spondet infinito fonti Deo, & ideo De⁹
cor hominis tale, ac adeo capax efficit,
ut solo Deo infinito impleri valeat. Vt
arca sit infiniti thesauri diuini, quo solo
Ps. 32. repleatur, hoc est, quod Psaltes, ait. Po-
Basil. nẽs in thesauris abyssos, Basilius, & Eu
Euchi. thimius aiunt, uerba illa contraposita es
se, quasi dicat, ponens thesauros in abys
sis, .i. reponens thesauros suos in abysso
cordis humani, deriuans fontẽ aquæ ui-
C uæ immensæ in puteũ humanæ mentis.

Huius rei rõ est, quia est in intellectu
ac uoluntate capacitas. Ac desiderium
omnis boni, nec vllum est bonum, ad ꝙ
non extendatur. Oculi extenduntur ad
lucem, ac colores, non vero ad sonos, aut
sapores, aures ad sonos, non ad odores.
Gutur ad escas, nõ ad alia. Brutis sat est,
si corporalia bona assequant̃, quia spũa-
lia nihil ad eos ptinent, & iõ eorum ca-
pacitas, ac desideriũ finẽ hẽt, ac terminũ,
qa unico bono frui pñt. At uero intelle-

ctus ac voluntas hoĩs potẽtię sũt vniuer- A
sales, q̃ ad vniuersa extenduntur, ac cor
poralia, ac spũalia, temporalia, ac æter-
na, naturalia, ac supernaturalia, & nul-
lum est boni genus, quod hõ non intelli
gat, ac amet, cum eo vsque ferantur, ut
Deum ipsum, qui supremum bonorum
est, intelligant, ac ament. Et iõ ad Philo. Philo.
Non solum conditum esse hoiem, ut il-
li Deus manifestetur, quod alijs inferio-
ribus non contingit, sed ẽt vt in hoie o-
stendat infinitatem suam, q̃, in alijs non
sic manifestat. Et iõ reliquis corporali-
bus creaturis sat sunt Dei dona, homi-
ni nihil sat est nisi ipse Deus. Ea siti ar-
det, vt non satietur nisi ipso integro fon
te. Et hoc est, conditũ esse hoiem ad ima
ginẽ Dei, quia vacuũ hẽt, quo Deus capi-
tur, eiusq; capacitas Dei ipsi accommo- B
datur Et sic abyssus abyssum inuocat,
vt ait Ambrosius, quia abyssus capaci- Ambr.
tas hoĩs expetit abyssum diuitiarũ Dei,
puteus sine termino creatus expetit pe-
lagus immensum bonitatis Dei increa-
tæ, & abyssus cordis humani fontẽ uiuũ
Deum, quem cũ receperit mens huma-
na, fit ex sicco puteo, fons hortorum, &
puteus aquarum viuentium, ut in Can- Cant. 4
ticis dr̃, quæ fluunt impetu ab eo, quia in
se continet fontem aquæ uiuæ, & ideo
flumina de ventre eius fluẽt aquæ viuę.

Hinc inter diuina noĩa primum qđ
Deo tributum est, & in quo ipse patrib.
apparuit, fuit Sadai, ꝙ sigñat sufficiens,
ac satiãs, Quia ipse solus sibi sufficit, nec
alio indiget, qa fons est oĩum bonorũ,
& cũ aĩæ adest, eam implet, ac satiat. Et
hinc fit, ut impij, qui hoc fonte carent,
p̃ sitiant. Vñ Sapiens, venter impiorũ Pro. 13
insaturabilis, qa vnũ erat, ꝙ eos satiare C
poterat, Deus, s. & hunc a se repellunt,
& ideo igne, ac siti uexantur. Similesq;
sunt puteo illi, de quo Ioannes. Aperuit Apo. 9.
puteum abyssi, & ascendit fumus putei
sicut fumus fornacis magnæ, & obscura
tus est sol, & aer de fumo putei, & de fu-
mo putei exierunt locustæ in terram.
Hoc manifeste patet ĩ Pharisæis, ac Scri
bis, quorum corda similia erant huic pu
teo, igne. n. iræ inuid æ, superbię, ac odij
in Xpm ardebant, & iõ sanguinẽ agim-

A ni immaculati sitiebant,& ad eum comprehendendum mittunt ministros. Et fumus ab eis procedebat, quod solẽ obscurabant, verba, s. blasphemiæ in Xpm vt eius famam denigrarent. Locustæ verò inde procedentes ministri sunt, ad Christum comprehendendum missi. Putabant hi miseri, reiecto Christo fonte, melius eis futurum,& sitim ipsorum extinguẽdã, sed nõ ita res se hẽbat. qa ipse est fons, quo habito, sitis extinguntur, & ideo clamat. (Si quis sitit veniat ad me,& bibat,) Vt impleatur aqua viua.

Sed vt explicemus, quo pacto fons vitæ Deus iustum repleat aqua, & flumina a ventre ipsius fluant, attendendum nobis est rei huius aptissimum exemplũ

B Símile quod in principum domibus quotidie cernimus. Quia enim aquæ copia perutilis, ac necessaria in domo magna est; omni adhibita diligẽtia curatur, ut fons maximus in principis domo sit. Cuius præcipua copia ponitur in fonte præcipuè elaborato in impluuio amplissimo domus, qđ vulgo dicitur ratio, quo fonte maximè domus ornatur. Inde vero aqua secretis vijs ducitur ad multas domus partes, ad aulas,& cubicula inferiora domus, ut veris tpe calorem temperent. Inde vero ad hortos, vt flores irrigentur, sintq; horti irrigui,& ad alias domus officinas, in quib. multa opus est aqua. Inde ẽt cũ vniuersa domus loca aqua redundant, extra domũ regiã aqua duci solet,& fontes fiunt, quib. vicinę domus vtuntur,& ex quib. aquam hauriũt Tanta aũt aquarũ diuisio maximo fit artificio per secretas terræ venas,& alia lo

C ca secretiora. Hoc exemplo aliquo mõ explicari potest, quo pacto diuinus fons in iusto sit,& ipsum repleat mirabili ar-

Prou. 8 te, ac sapientia, de qua Sapiens ait, & librabat fontes aquarũ. Primum. n. Diuinus Spiritus illabitur animæ,& in illius essentia inhabitat, & in eius essentiam gratiæ habitũ ponit, qua mirabiliter anima ornatur, quasi domus regia fonte in pluuiali posito. Miro autem ordine in es

D. Th. sentia aïæ primum gratia ponitur, ait D. Thom. 1.2. 110. articu. 4. Sicut enim radix, ac fons omnium, quæ sunt in homine essentia aïæ, a qua potentiæ fluunt, A ita ẽt radix, ac fons totius esse gratiæ est inhabitatio diuini spũs, q per gratiam ĩ essentia aïæ habitat. Est. n. gratia esse quoddã supernaturale, dãs aïæ vitam. Et tũc hẽt in se aïa illũ, de quo scriptum est in Psal. Qm apud te est fons vitæ. A primo isto fonte gratiæ deriuatur aqua ad primam potentiam,& intellectum, s. in quo efficitur alius fons fidei, prudentiæ, intellectus, scientiæq;. En diuersos aquę canales, qui in eadem potentia sunt. De hoc fonte dr̃ in Canticis, fons signatus, signatus ait Bern.& Origenes, diuino sigillo, diuinæ. n. veritati, & authoritati fides innititur, E fiet fides fons clausus, ac signatus, quia aquas purissimas hẽt, nullis erroribus admixtas, simul etiam oculta sunt, qa fides est argm non apparentiũ, vt Pau. ait. Quia vero fides docet, hoïem conditum ad æternam beatitudinem,& media oñdit ipsi cõcessa ad eã cõsequendã, ex fonte intellectus dr̃ aquã ad voluntatẽ, in qua fit alter fons Spei, ac Charitatis, q̃ est aqua saliens in vitam æternam, quam sperat, ac diligit, impleturq; illud Ioannis. Fiet in eo fons aquæ uiuæ saliẽtis in uitam æternam. Quia. n. beatã sperat patriã opera pstat p charitatẽ, qb. in illa pueniat. Et iõ Sapiẽs ait. Lex sapientis fons vitæ, ut declinet a ruina mortis.

Pſ. 35. Can. 4. Bern. Orig.

B

Ioan. 4

Pro. 13

Quia uerò, q̃ diligit bonum, timet, ne illud amittat, ide pcedit fons alter timoris, quo hõ declinat a malo. Et aquæ istę frigidæ sunt vt æstus concupiscentiæ extinguãtur. De quo fonte in capite sequẽti loquit̃ Sapiens, coniungens, ac connectens illũ priori, ait: Timor dñi fons vitæ, ut declinet a ruina mortis. Ad concupiscibilẽ aũt, ac irascibilẽ fons deriuat̃ a superiorib. potentijs, & iõ in eis fiunt alij virtutũ fontes, temperantię, ac fortitudinis. En hoïem redditũ quasi hortũ irriguũ, cuius non deficient aquæ iuxta Esaiã. Sed iteriores fontes descripsimus, q intra domũ cordis sunt. Nunc videamus externos fontes, q ab ĩternis deriuãtur, sic. n. Sapiẽs ait. Deriuent̃ fontes tui foris,& ĩ plateis aquas tuas diuide. Quia . n. hõ corpore° ẽ, idiget bono exẽplo, ut videant reliq opera vestra bona,& glorificent

Pro. 14 C

Esa. 58

Prou. 5

A rificent patrē vestrū. Egrediantᷣ ergo aq̄ iste de paradiso,; & diuidantur in diuersos fontes, ac flumina, vt irrigent vniuersam supficiē terræ, nō maneat hæc aqua in noīe solo, sed ad aliorū vtilitates aqua ista decurrat in loca publica. Quia. n. intellectus linguā mouet, cuius illa instrm est, quo conceptus exprimit suos, a fonte intellectus deriuetur fons alius ad linguā, in qua sit fons verborū cælestiū. De quo fonte Sapiens ait. Aqua ꝓfunda verba ex ore, viri, & torrēs redundans fons sapiē. Recte ait torrēs redūdas, q a fons sapiē, q in intellectu est, redundat in linguā, dū uerba optima, ac sancta profert, verba sancta loq̄re, q decēt sanam doctrinā, verbū irreprehensibile. Sed inter hos B fontes qdā ꝑcipui sunt, vt illi, qui ad iustitiā erudiunt plurimos. Sed qa satis non est recte loqui nisi, & recte opereris, ex fonte spei, ac charitatis fons alius deriuatᷣ ad pedes, ac manus, vt hō moueatur, ad opera recta. Hinc Sapiens ait fons, viuus eruditio possidentis, vbi glossa sic exponit, i. facientis, ꝙ loquitᷣ. Is. n. fidē uiuā hēt, q ope complet bona, quę docet, & pedibus, ac manibus opera miæ ꝑstat. De quo fonte Sapiens ait. Si impiger fueris, veniet vt fons messis tua, & egestas longe fugiet te. Idest. Si multa opera bona perfeceris, plenæ erunt manus tuæ fructibus bonis, quasi fons aqua. Quia uero non solū bona agenda sunt, sed & mala diluenda. Ex fonte amoris, ac timoris fons alius ad oculos deriuatᷣ, in qbus efficitᷣ fons lachrymarū, q inseruit ad abluēdas maculas peccatorū. Hinc petit fontē Iere. cum ait, quis det capiti meo aquam, & oculis meis fontem lachrymarum.

Pr. 18. · Pr. 16. · Pro. 6. · Iere. 9. · C

Dæmonis aūt cura hæc est ut fontem hūc obstruat, & aquęductū impediat, canalesq; rūpat, qb. aqua ista ad vniuersū hoīem decurrit. Sicut Holofernes incidi pręcedit aquęductū, quo aquę veniebant in Bethuliā. Et sicut Philistæi obstruebāt puteos, quos fodiebat Isaac, sic dęmō curat, ut admisso peccato mortifere, recedat Deus ab hoīe, & sic in eo hic perēnis fons non sit, & recedente gr̄a ab hoīs aīa dissoluitur, vnio, quæ erat inter Deū, & hoīem. Et ita fontes alij tolluntᷣ, qui inde

Iud. 7.

procedebant. Manet qdē fides, & spes in pctōre, sed nō tanq̄ fons aq̄ uiuæ, sed tanq̄ aqua stans, nec ebulliēs, aut decurrēs, sed tanq̄ i lacu. Tūc nō dr̄ fons aq̄ viuæ. Et hui⁹ rō est, qa aq̄ viuā eā dicis, q ebullit, mouet, ac decurrit, eā verò, q stat, ac detinetᷣ mortuā appellas. Illā ēt uiuam dicis, q decursu suo congiungitᷣ cū fonte, a quo procedit, & a quo sp aqua emanatᷣ amplior. Ita ergo fides cū cōiungitᷣ, gr̄æ, ac charitati, uiua est, ac mouetur, discurritq; p uniuersas aīę potentias, eo, quo diximus, ordine, qn̄ uero gr̄a ab hoīe recedit, manet quidē fides, sed mortua, tanq̄ aqua in lacu, & iō non ebullit, non currit, nec in opera prodit, nec in altas potētias aqua discurrit, quia nec est Dei charitas, nec uerus timor, nō est fons lachrymarū, nec opera iusti. Et hac rōne pręclare nunc Chrs ait, qui credit in me, sicut dicit scriptura, flumina de uentre eius fluēt aquę viuę. Nō absolute dixit, q credit, sed ut notat Chry. & Theophilactus addidit, sicut dicit scriptura, quæ verba illi doctores cum superiorib. coniungūt, quasi dicat, qui credit in me, eo, modo, quo scriptura ꝑcipit, ut in me hoīes credant, fide. s. uiua, ac perfecta. Sicut dr̄ in 2. Parali. Oculi dn̄i contēplantur uniuersam terrā, & præbēt fortitudem his, qui corde perfecto credunt in eū. En quam fidem exigat scriptura, nō solum intellectus, sed & cordis perfecti, ea aqua uiua est, quia decurrit, & utilis est. Aqua enim emortua, ac stans, nec piscibus bonis gignendis apta est. Et sic bonæ cogitationes, & sancta desideria in peccatoribus nō sunt, licet multa scīa sint pditi, ut nūc in Pharisæis manifestum fit, qui edocti diuinis literis, deteriores erant ethnicis, & Xp̄m amplius persequebantur, quam gentes. Et inutilis erat eorū aqua, nec illa crescebant germina uirtutū. Cum aūt fides adest uiua, uniuersa bona ista perficit gignit. n. sanctas cogitation s. cōsilia recta, bona desideria, & irrigat vniuersa uirtutum gemina, efficitq; aīam cæleste paradisum, dignū habitaculū Adæ cęlestis. Sicut. n. amœnitas terrestris paradisi ꝓcedebat a fonte, qui erat in medio eius, & illū uniuersum irrigabat, ita pul

A · B · 2. Par. 16. · C

A chritudo paradisi aiæ a fonte gratiæ, procedit, a qua procedunt aquę, quę vniuersam aiam irrigant, ac bonis replent. Et iō hunc ait Iesus, flumina de ventre eius
Cant.4 fluent aquę viuæ. Et ideo sponsus ait. Emissiones tuę paradisus, i. riui decurrentes ab aia tua efficiunt paradisum uo'uptatis, & viror plantatiū ostēdit optimā,
Eccl.4. qua irrigantur, aquā. Hinc Sapiens. Sup cēm aquā viridatas, & gřa Dei est paradisus in benedictionib. Cum uiā agis facile, uel a longe agnosces vbi sit aqua, qa arbores, & plantæ virides continuo apparent, ita cum aiæ adest gratia, uidebis statim illa paradisum uoluptatis. Et eris
Esa.58 ait Esa. quasi hortus irriguus, & quasi fons, cuius non deficient aquæ.

B Simili rōne, vbi defectus aquę est, siccitas apparet magna, & horridū desertū. Et ita, qm̄ scribæ, et Phariseį aquam a se repulerant facti erant terra deserta in uia, & inaquosa, in qua spinæ, & vepres, & aiantia effera, ac ueneno p'ena erant.
Ier. 12 Et has de illis q̄relas ꝓponeret Iere. Posuerunt potionē meam desiderabilem in desertū solitudinis. Quasi dicat, elegeiā mihi Synagogā in hortū uoluptatis quo delectarer & illi eā fecerūt desertū horroris. Et ideo nūc ei offert aquā uiuā Xp̄s q̄ recipiat, ex deserto mutabitur in hor
Esa.35 tū. Sicut pdixit Esa. Ponā desertū in delicias, & solitudinē quasi hortū dn̄i: Sed qua arte id fecit? Subijcit statim Esaias. Scissæ sunt in deserto aquæ, & torrente
C in solitudine. Aqua.n. gratię hæc efficientur a me, mutabo.n. desertum in paradisū uoluptatis dn̄o, nec solum dn̄o, sed & tibi ipsi, pbens tibi gaudiū, ac lętitiā. Et iō Sapiēs dixit, gratia sicut paradisus in bn̄dictionibus, impletur.n. hō bn̄dictionibus dulcedinis, & oleo lætitiæ, qm̄ vita iusti similis est paradiso. Quod adeo
Philo. verū est, ut Phil. dissertissimus Iudæorū lib. 1. Allegoriarum dixerit, paradisum voluptatis figurā esse virtutis, in qua veræ deliciæ sunt, & consciæ mira hilari-
1.Pe.1 tas. Iuxta illud Petri. Credētes aūt exultātes lætitia inenarrabili, & glorificata, reportantes finem fidei vestræ salutē aiarū vr̄arū. Ecce effectū fontis fidei formatæ charitate, lætitia inenarrabilis, ac glorificata. Multū ꝑfecto inter est, īter gaudia peccatoris, ac iusti. Iustus.n. fontē domi hēt, quo lætat' sine labore, ac peccator aq̄ domi non hēt, sed eā de foris portat, & onere pmitur. Sicut Samaritana, nec solū labore, sed & dolore, ac pecunia data illā bibit, iuxta illud Threnorū. Aquā Thr.5.
nr̄am pecunia bibimus. In his Pharisæis hoc manifestū est, q multo labore q̄runt ministros, vt Xp̄m capiāt, & pecuniā eis dāt, ut aq̄ eis deportent, q̄ postea felle est amarior. Quot, obsecro, laborib. ac sudorib. acq rit peccator parū delectationis, aut lucri, q ei postea in fel conuertitur? At uero iusto oritur aqua ex corde, flumina lætitiæ ex uētre illius ꝓcedūt, non aliunde hoc gaudium portat, sed a seipso hēt, intus ꝓcedit. Vn̄ Aug. ait, gaudium B
uirtutis est, uel ut in domo ꝓpria nascēs Augu.
qa ex uirtute gaudiū colligitur quasi ex fonte, q ī domo est, sine vllo laborē. Hoc ēt colligit Procopius ex illo Esaię, haurie Ps. 12.
tis aquas in gaudio de fontibus Saluatoris, qa intra uos habebitis regnū Dei, & fontē aq̄ uiuæ, Deū, a quo ꝓcedūt plura gaudio sicut & plures fontes. Sicut.n. is, q in domo illa, de qua diximus, regia est, in qua plures sūt fontes, nūc ex hoc fonte, nūc ex illo aq̄ haurit, ita iustus plures intra se fontes hēt. ex quib. gaudia colligere pōt, nunc ex fonte fidei, cōsiderans magnalia, q̄ de Deo illa docet, nūc ex fōte spei, spe gaudētes, qua facile tolerātur lab re uitæ huius. Nūc ex charitate, dum tanq̄ filius Dei protectionem illius expe C
rit. Et sic ex reliquis. En haurit aqua in gaudio de fontibus Saluatoris. Et hoc ipsum naturæ lumine assecutus est Aristo. Arist.
1. Ethic. c. 8. ait. Iustorū uita non indiget voluptate foris adiūgenda, sed habet in seipsa uoluptatē, nā iustū, qui nō dicat, q iustis nō gaudet. Quia cum ipsa in se bona sit, a seipsa gaudiū ingenerat, nec aliū de mutuat. Vnde Ber. ait, uoluptates nō Bern.
pdimus, sed mutamus a sensib. ad cōscientiam. Præclare Seneca ait. Existimat me Senec.
multas tibi subtrahere uelle uoluptates, q fortuita submoueo, imo contra uolo tibi nunq̄ deesse lætitiam, uolo tibi domi nasci, nascitur enim, si intra te ipsum sit.

Ex hac vero diuersitate inter gaudiū pecca-

A peccatoris, ac Iusti, alia ẽt diuersitas oriẽ quod iusti gaudium, cum sit aqua uiua, q̃ coniuncta est suo principio, ac fonti perenni, Deo, qui in aĩa habitat, est perennis, nunq̃ deficiens, quasi aqua fontis, q̃
Esa. 58 semp manat. Iõ Esaias ait. Et requiem tibi dabit dñs De⁹ semp, & implebit splẽdorib. aĩam tuã, & ossa tua liberabit, & eris quasi hortus irriguus, & sicut fons aquarũ, cuius non deficient aq̃. Non ergo
Esa. 33 deficit fons aquarũ iusto, q̃a gaudiũ illius non deficiet. Sed gaudium peccatoris speratũ est a Deo fonte, & iõ deficit cito, & deceptũ peccatorẽ derelinquit, iõ iusti gaudia aq̃ fideles dñr, peccatorum autem infideles. Hinc Esai. Munimenta
B saxorum sublimitas eius, panis datus est ei, aquę eius fideles sunt, vbi alii legunt, aquę eius perennes sunt. De iusto recte ait, ꝙ in altissimis, ac tutissimis locis habitat vbi tñ non deest panis, & aqua, nec
Iere. 16 .n. fame, aut siti eum capient inimici. De gaudio aũt peccatoris Ieremias ait. Facta est mihi quasi mendaciũ aquarũ infidelium. Aqua profecto infidelis est, q̃ cito deficit, & cum decurrere debũit, non
Naũ. 2. decurrit. Q̃d explicuit Nahũ, cũ ait: Niniue quasi piscina aquarũ aquæ eius. Ipsi verò fugerunt, state, state, & non est qui reuertatur. Quæ uerba exponit glossa de gaudio mundi, quod simile est piscinæ, q̃ multo tpe impleri solet aqua, & quam citissime aqua dilabitur, & pisces, qui læti in aquis versabantur, in siccitate palpitãtes manent. Quoties id peccatori accidit qui lætatur diuitijs, honoribusve, & tñ occulte, uia qua ignorat, omnis, lętitia abscedit, & fugit. Et licèt clames, state, sta-
C te, nolite fugere delicię, non est, qui reuertatur, sed efficitur illud Esaię, computrescent pisces sine aqua, & mortui sunt siti. Ex hac, quam diximus diuersitate, alia oritur inter gaudium iusti, & peccatoris quod iusti gaudium aqua est, decurrens, & ideo claram nullam retinet immunditiam, sed oẽm expellit, si eam quispiam turbare uelit, quia iustus in gaudiis suis pc̃tm̃ non admittit. At peccatoris gaudium plenum veneno est, ac immunditiis, tanq̃ aqua, q̃ in lacu est, Et inde ꝑcedit peruersus illius odor, ac sapor: inclita .n. gaudia semper cum timore, ac malo
A exemplo sumuntur. Vnde Iere. Quid tibi uis in uia Aegypti, ut bibas aquã turbidam? At de gaudii iusti Ezech. ait. Tũc purissimas reddam aquas eorum.
Iere. 2.
Ez. 32.

Si ergo o homo uis sitim extinguere, accede ad Deũ, & eum fontem ad aĩam tuam duc, qui implebit illam. Vt sitis extinguatur, oportet, aquam eo intrare, ubi sitis exardescit, nec .n. aqua, quæ in manu est, extinguet sitim, q̃ in gutture est. Aquam mundi non bibit homo in quantum homo, sed in quãtum animal, quia corporalia corpori conueniunt, at Deus intra animam consistens, eam satiat, & illius sitim extinguit. Ideo eum uocat Da-
B uid Deus cordis mei, quia cor intrat, & replet, & iõ regnum Dei intra iustos est, vt illis tribuat sanitatem. Ideo dicit Psa. Psa. 22
aquam refectionis, i. aquam satiãtem ac sitim extinguentem. Quia uero hoĩes adeo alieni a rõne sunt ut licet hæc, quæ diximus sciant, nihilominus Deũ relinquunt fontem aquæ viuæ, vt fruantur vanis delectationib. clamat Iere. Obstupescite cæli super hoc, & portæ eius desola- Iere. 2.
mini uehementer, duo .n. mala fecit populus meus, me dereliquerunt fontem aquæ viuæ, & foderunt sibi cisternas dissipatas, q̃ continere non ualẽt aquas. Sed satis sit dñe, quod clamauerit Iere si hõ ei uon credit, relinque eum, vt indignum aqua tua. Sed non ita erit, diligo .n. hominem, & iõ ego ipse veniã, & clamore ma-
C iore q̃ Iere. clamabo. Si quis sitit, ueniat ad me, & bibat, Clamabo, donec raucæ fiant fauces meæ. Et donec pectus meũ lancea aperiatur, vt cum uox defuerit, nõ deficiat fons aquæ e latere meo emanãs, qui clamet ad sitientes, ut accedant. Sed dñe, quid clamas, tu non clamasti, cũ flagellis cædereris, cum spinis coronareris, cum cruci affigereris, qũo nũc clamas? Certe eximius in nos amor eum clamare compellit, durius .n. fert, quod damnemur, q̃ ꝙ ipse multa patiatur. Accedam⁹ ergo ad eum, ut iam non opus sit clamore, sed impleat illud Sophoniæ dñs De⁹ Sop. 3.
tuus in medio tui fortis, ipse saluabit, gaudebit sup te in lætitia, flebit in dilectiõe tua, & exultabit sup te ĩ laude, &c.

Feria

A

Feria tertia post Dominicam quartam Quadrag.

Them. Si hæc facis manifesta temetipsum mundo. Ioan. 7.

Este.1. VNiuersa quidem Dei opera eò tendunt, ut Deus innotescat nobis, & illius bonitas, ac pulchritudo nobis fiat manifesta. Sicut.n. Assuerus inani gloria ductus, conuiuium fecit, ut ostenderet diuitias gloriæ regni sui, magnitudinem, atque iactantiam potentiæ suæ. Ita Deus conuiuium exhibuit omni creaturæ, sed non inani gloria ductus, sed vera

B

Apo.1. gloria, ac legitima, Deus.n. aliud extra se intendere non potest. Et hoc est creaturę vtilissimum, Dei sui cognoscere diuitias vt sic ei afficiatur. Et iō Deus cā est efficiens, ac finalis omnium creaturarum. Vnde ipse ait, ego sum alpha, & o, principium, & finis. Est.n. principium, quia cā efficiens, est autem finis, ad quem omnia

Sap.15 ordinantur. Recte ergo, Deo dici potest. (Manifesta temetipsum mundo.) Vt te agnoscat, nōsse.n. te consummata iustitia est, & scire uirtutem tuam, radix est immortalitatis. Et hęc est uita æterna, ut

Ioā.17. cognoscant te Deum uerum, & quē misisti Iesum Christum. Ne forte dicat mundus quod Pharao dixit, Dominum non

C cognosco, & Israel non dimittam. Omne enim peccatum ex ignoratione Dei procedit. Qui namque Deum viue cognosce-

Exo.5. ret, non peccaret. Et ideo Ioannes ait, qui

1.Io.2. dicit, se nosse Deum, & mandata eius non obseruat, mendux est, & qui in tenebris ambulat, non nouit Deum, neq; scit eum.

Esa.46 Sed attendēdū est uerbū illud. (Manifesta.) Quia vt Esa. ait, vere tu es Deus absconditus, Deus Israel saluator, & nisi ipse se manifestet, nō est inuenire illū. Est enim thesaurus absconditus, quem qui inuenit homo, vadit, & vendit vniuersa, quæ habet ut illum possideat. Et hinc est, quod licet plurima sint fidei nostræ testimonia, non potest homo credere, eo pacto, quo fidelis credit, nisi diuinū ei adsit lumen quod Deus illi se manifestet. Vt impleatur illud Psalmi, in lumine tuo uidebimus lumen. Et ideo fides donum Dei est, non ex nobis, ne quis glorietur. A

Verum.n. vero licet hæc ita sint, tamē Christi propinqui, qui ei dnt. (Manifesta temetipsum mundo,) vanam ostentationem intendebant, nec.n. credebant in eum. En quid propinqui Christi ei suadeant, vanam gloriam, ac ostentationē. Mar.5. Recte Christus dixit. Inimici hominis Cyrill. domestici eius. Cyrillus hic pręclare adnotat, Ieremiam sermone ad Christum Ier.12. conuerso hoc ei prædixisse, cum ait. Nā & fratres tui, domus patris tui etiam ipsi pugnauerunt aduersum te, & clamauerunt post te plena uoce, ne credas eis, cū locuti fuerint tibi bona Quasi dicat, etiā B propinqui tui erunt inimici tui, loquentur tibi bona, idest, vana, & apparentia bona tibi optabant, ac consulent, ut in mundo magnus appareas, hæc sunt bona, ac magna, quæ propinqui loqui solent, sed tu ne credas eis, quoniam ea uera bona non sunt. Diuus Thom. in 2.2. D.Th. articulo vltimo, vltimæ quæstionis, ait, non esse communicandum cum propinquis consilium ingrediendi religionem. Pro.25 Et cum Sapiens dicat, causam tuā tracta cum amico tuo, ait Diuus Thomas, hāc causam cum propinquis non tractādam quia amici sunt carnis, & inimici spūs. Multorum certe perditio a propinquis, C & cōsanguineis prouenire solet, qui docere solent superbiam, iactantiam, aliorum despectum, sui ęstimationem. Quis occidit Abel, non ne Cain? Quis persequit Isaac, & illum docet idola colere, ac ludere, nonne Ismael frater? Quis persequit Iacob, nonne Esau? Quis Ioseph Ismaelitis vendit, nonne fratres? Quis murmurat aduersus Moysem, pro Aethiopissa vxore, nonne Aaron, & Maria? Maxime ergo tibi caue a latrone domestico. Solēt propinqui consilia dare parua, similesq; illis efficiuntur, qui vocati vt ignem extinguāt, qui domum absumit, ligna, & oleum mittunt, plus ardeat. Sic illi agere solent, quorum inquiris cōsiliū, cum forte iniuriam passus es, & cum aquam in ignem mittere deberēt, oleum inij-

A inijciunt, & verbis suis ad vltionem te inducunt. Id ipsum in alijs præstant negocijs, in quibus de animæ salute agitur. Quod si satis tibi est, ut in perpetuum ab eo caueas, qui semel tibi propinauit venenum, attende nunc, quæ praua consilia tibi dederint, qui se amicos fingũt, & caue ab eis. Ne credas eis, cum locuti fuerint tibi bona. Bona videntur loqui, cum honores, diuitias, vindictã, & appetitui inordinato cõuenientia suggerunt, sed illa bona nequaquã sunt, ne credas ei. Et nunc attende, qd in simili cã Christus fecerit, ut scias, quid tibi sit faciẽdũ.

(Ambulabat Iesus in Galilæam, non enim volebat in Iudæam ambulare, quia
Augu. quærebant eum Iudæi interficere.) Subtraxit se ab inimicis, ait Augustinus, nõ
B necessitate, sed, ut præberet membris exemplum, aliquando a persecutoribus declinandi. Sicut etiam exemplum præbuit inimicis occurrendi, cum in passione dixit, Ego sum. Sic Paulus Damasci in sporta missus est per murum, sed sæpe palam apparuit. Quod uero propter se non indiguerit abscondi, manifeste ostendit, cum uno verbo hostes ad se capiẽdum venientes, humi prostrauit. Fugere ergo, & inimicos declinare, fortitudinis est, sicut impetere suo tẽpore. Præ-
Ecc. 32 terea deserit Iudæam, ut impleat illud.
Mat. 7. Sapientis, ubi non est auditus, nõ effun-
Eccl. 2. das sermonem. Et nolite sanctum dare canibus, & nolite proijcere margaritas ante porcos. Est ergo tps loquendi, & tẽpus tacendi. Sicut enim suo tempore sol procedit, & radios mittit, aliqñ ẽt se abscõdit, & appar&t pulchritudo stellarũ, & lunæ. Et sicut æstate arbores produ-
C cunt ex se flores, ac fructus, & vim suam manifestant, hyeme autem intra se ipsos se colligunt, & vim suam occultant. Ita sol iustitiæ, & arbor uitæ facit, & cũ ini-
Esa. 5. quis efficit illud Esaiæ. Nubibus meis mãdabo, ne pluant super eam, quia indigni redditi sunt doctrina, ac miraculis Christi. Et hoc discessu quasi minatur, ait Cyrillus, migraturum se se ad gẽtes,
Ro. 12 & eos omnino relicturũ. Simul etiã do-
Esa. 2. cet nos, iram declinare. Date locum iræ, ait Paulus. Et propheta ait, quiesce ab homine, cuius spiritus est in narib. eius, A id est, discede ab homine irato, donec efferbuerit ira.

Simul hoc recessu a Iudæa docet Christus, qũo a suis recedat in eorum bonũ, nõ quod omnino abscedat, sed quia intus latens abscondit consolationẽ. Quia enim humiles nos Deus vult, hoc recessu nos humiliat, & bonũ mihi, quia humiliasti me. Alias enim in furorem verteretur iustus pgaudio. Cum, n. anima Deum infinitum bonũ agnoscat, si omnino nosset, a se possideret, summo perfunderetur gaudio. Manifestat ergo aliquando se Deus animæ, ut læta sit, & cãtet in vijs dñi, qm magna est gloria do- Ps. 143
mini. Et cantabiles mihi erant iustifica- Ps. 118
tiones tuæ in loco peregrinationis meę, qua alacres nos Deus vult, & gaudẽtes, ac cantantes in cordibus nostris. Sed tri- B
stia aliquando miscet, dum discedit, ne anima superbiat. Cum autem discedit, vel absconditur, effectus relinquit, quibus anima agnoscat Deum sibi adesse. Ideo desideranti Moysi faciem Dei ui- Ex. 33.
dere, dicitur, posteriora mea uidebis, idest, effectus. Ideo sponsa per cancellos sponsum videt, quia non omnino uidet, Can. 2.
sed aliquid eius. Ita ergo cum videtur tibi, quod recesserit Deus, & ais cum Psal-
te, vt quid domine recessisti longe? At- Psa. 10
tende in effectibus adesse tibi eum, quis enim tibi peccatorum dolorem, gloriæ desiderium, in bono perseuerantiam tribuit, nisi Deus qui animæ tuæ adest?

Sed expendendum illud verbum est, (Quærebant cũ Iudæi interficere.) Triplex hoium genus necem Christo dño, machinatũ est. Alij inuidi, ut Pharisæi, quorũ figurã expressit Cain, inuidia occi- C
dens Abel, & fratres Ioseph, qui eadem inuidia eũ uendiderunt. De qua inuidia Ge. 36.
verũ hẽt, qd Iacob ait, fera pessima deuo- Chrys.
rauit filium meum Ioseph, Chrysost. homil. 54. in Ioann. ait, fera uenenosa inuidia est, fera immunda, & morb. voluntarius oi venia, & excusationẽ indigna, omniũ malorũ, & mater, & author, quamobrem eam radicitus euellamus, ut & a pñtib. malis liberemur, & futura bona cõsequamur. Alij ambitione Xpm occidere

A dere curauerunt, ut Herodes, ne regno pelleretur. Horũ figurã tenuit Amã, qui ambitione uoluit occidere Mardocheũ, & Absalon, qui eadẽ cã uoluit occidere
Augu. Dauid, Augustinus ait, noluit Christus regnũ terrenũ cũ supbia, q̃ cathedra pestilentiæ ideo rectè dr, quia nõ ferè quisquam est, qui careat amore dominandi, & humanam non appetat gloriam. Alij auaritia, ut Iudas, quorum figura fuit
3. Reg. 12. Achab, qui ut vineã surriperet, Nàboth interfecit. Auaro aũt nihil est scelestius,
Ecc.10 & nihil est iniquius, q̃ amare pecuniam, hic.n. & animam suam uenalem habet, sed quid dico animã, & ipsum Deum venalẽ habet, sic enim Iudas facit. Ecce be
Dan.7. stiã, de qua Daniel ait, & ecce bestia alia similis urso, in parte stetit, & tres ordines erant in ore eius, & in dentib. eius,
B & sic dicebant ei, surge, comede carnes plurimas. His tribus inordinatis affectibus nunc plures in se ipsis Christum occidere parant, & ideo ab illis cauendũ. Sicut.n. canis famelicus, qui carnem deuorat, etiam in dominum se cõuertet, ac eum discerpet, si carnem tollere voluerit, ita inordinatus affectus in Deum ipsum insurget, cum ei resisterẽ voluerit.

(Erat aũt proximus dies festus scenophegia.) Erat hoc pascha celeberrimum Iudæis, celebrabatur die decimaquinta Septembris, & tentorio faciebant Iudæi extra domos ex ramis, & in eis habitabant septẽ diebus, in memoriã illis temporis, cũ in deserto habitauerunt in tentorijs, & ideo festũ tabernaculorũ dice-
De.23. batur. Et iõ in Leuitico dr, ut discant po
C steri vestri, q in tabernaculis fecerim habitare filios Israel, cum educerem eos de Aegypto. Scenophegia aũt ẽ dictio Græca, a fixione tentoriorum dicta. Admonebantur aũt Iudæi illo feste, quod adhuc peregrini erant in hoc mundo, sicut patres eorũ peregrini fuerunt in deserto. Hoc uerò nobis iugi memoria retinẽdum est, quod hic peregrini sumus, & in tẽtorijs habitamus, nec habemus hic ci-
Heb.12 uitatẽ manentẽ, sed futurã inquirimus.
Psa.38 Sic de S. Paul. ait, confitentes se esse peregrinos sup terrã. Vnde Psalm. aduena ego sum, & peregrinus, sicut oẽs patres mei. Si.n. peregrinus dr in Italiam, qui A
in ea degit per unum annum, cum reliquum uitæ tempus in Hispania conficiat, cur nos peregrini non dicemur in hac vita, quibus in æterna sæcula uiuendũ est alibi, hic aũt per paruum tempus? Ideo nos admonet Petrus. Fratres, obse 1. Pe. 2.
cro vos, tanquã aduenas, & peregr nos abstinere a carnalib. desiderijs. Et Pau- 1. Co. 7
lus. Hoc itaque dico fratres, tps breue est, reliquum est, ut qui hñt uxores, tanquam non habentes sint, & qui flent, tãquã non flentes, & qui gaudent, tanquã non gaudentes, & qui emunt, tanquam non possidentes, & qui vtuntur hoc mũdo, tanquã non vtantur, præterit.n. figura huius mundi. Vnde Beda in c. 5. Iaco- Beda.
bi ait. Ne indignemini, si mali in hoc mundo floreant, & uos patimini, quia non est Christianæ religionis in mundo B
exaltari, sed deprimi. Mali nihil hñt in cęlo, uos nihil in mũdo, sed spe illius boni, ad q tenditis, quicquid in uia contigerit, gaudere debetis. Peregrinus in via nõ emit domos, vineas, oliueta, sed margaritas, quas secum deferre possit. Ita tibi temporalia curanda nimium nõ sunt, quia cum interieris, non sumes omnia hæc: opera iusta tecum deferre poteris, hęc tibi compara, opera.n. illorũ sequuntur illos, ut Ioãnes ait, Cain primus exti- Apo.14
tit, qui ciuitatẽ in terra fundauit & ciui- Oseę.4
tatem amisit cælestem. Iõ Oseas ait. Audite verbũ dñi filij Israel, quia iudicium Apoc.8
dñi cum habitatoribus terræ. Et Ioãnes ait. Væ habitantibus in terra, Habitatores terræ dicit, qui affectu in terra hærẽt, aduersum quos iudicium est dñi, & qui- C
bus uę diuinum interminatur.

(Dixerunt fratres eius, vade in Iudęã, nemo quippe quærit in palam esse, & opera facit in occulto.) Augu. hic ait, sicut August.
in sepulchro, ubi positum est dñi corpus, nec añ, nec post defunctus iacuit, sic uterus Marię nec añ, nec post quicq̃ mortale cõcepit, sed fratres usu scripturæ consanguinei dñi, sic.n. fratres dñi Abrahã & Loth, & Labã, & Iacob. Sed q̃d hi fratres intendãt, uarie exponitur a doctoribus, Aug. tract. 28. affirmat, hos ambitio- August.
ne quadã motos inducere, & exhortari Chri-

A Christum, ad hanc mundi gloriam, quærendam, quasi ipsius gloria in eos etiam tanquam fratres, & proximos secundum
Cyrill. carnem redundaret. Et uidetur Cyrillus lib. 4. cap. 42. idem sentire fratres. n. hos Christum ad vanam mundi gloriam, & ambitionem exhortatos esse dicit. In locis. n. celeberrimis maior gloria ex simulib. operib. poterat ab hominib. comparari, præcipue in te festo, qn̄ plurima multitudo in Ierusalē conueniebat. Sed uiā diuersam Christus peragit, humilitate plenā, hæc aūt vere uia est, quæ nos dicit in cælum, unde Ps. in ueritate tua humi-
Ps. 118 liasti me, i. in Xp̄o, qui est via, veritas, & vita. E diuerso Christus ambulat; quam
B mundus, & ideo in saluationem tendit, ac saluus erit. Sicut. n. is, qui fuga sibi salutem parat; solet e diuerso ponere soleā ferream, ut hi, qui eum insequuntur, & vestigia equi considerant, putent diuersam eum uiam tenere, & sic saluetur. Ita profecto Christus uiam humilitatis tenuit, & hanc suis ostendit, ut salui fierēt. Hinc reprobi cōsiderantes iustorum uiā per lachrimas, humilitatem, ac paupertatem, putauerunt insaniam, & finem eorum sine honore, sed uide, quo pacto sic saluati sint, ecce quomodo cōputati sunt
Sap. 5. inter filios Dei, & inter sanctos sors illorum est. Ait ergo Iesus. Tempus meum nondum aduenit, tempus autem vestrū semper est paratum Aug. tract. 28. de tēpore glorificationis Christi hæc verba exponit.

Quasi dicat nondum est tempus glorificationis meæ, prius. n. oportet me humi
C liari, & mori, & per hanc humilitatē ad gloriam ascendere, tempus autem glorię vestræ in hoc mundo est, & ideo semper est paratum.

Quia cum fratres inducerent Christū ad gloriam, quærendam, recte Christus eis respondet, non hoc esse tp̄s quęrendę gloriæ. Sed ò domine, quo pacto tp̄s tuū non aduenit? Nonne cum uenit plenitu-
Gal. 4. do tpis, misit Deus filium suum, ergo tp̄s tuum iam uenit. Certe tempus adest, in quo in mundo deprimendus erat, non quo exaltandus, voluit. n. altitudinē humilitate præcedere, & ad celsitudinem p humilitatem viam sternere. Petunt disci A
Ma. 20 puli dexteram, & sinistram, attendentes quo irent, sed non qua, sed ut ordinate irent ad patriam, reuocauit ad uiam, excelsa. n. est patria, humilis via, & ideo ad eos ait, potestis bibere calicem? ecce qua venitur, ad q̄ desideratis. Hæc Aug. Qui sic exponit illud ps. Non repellet Dominus plebem suam; & hæreditatem suam non derelinquet quo ad usque iustitiā cō uertatur in iudicium, idest, licet Deus p̄mittat, suos flagellari, sed non eos derelinquet, quo usq. iustitia, idest, uirtus eorum conuertatur in iudicium, cum, scilicet, implebitur, quod dr̄, sedebitis super
Ma. 19 sedes duodecim, iudicantes duodecim
1. Co. 6 tribus Israel, & nescitis, quoniam Ange B los iudicabimus? erit ergo tempus, cum veniat in gloria, qui fuit in humilitate. Sic nobis accidere solet; vt contemplemur dona Dei maxima, quæ in sanctis fuere, nec attendimus uiam, per quam ad illa peruenire, quæ sane humilitas est deinde tempus iusti nondum aduenit, nec. n. in hoc mundo ille floret, nec hic illius magnitudo, & gloria, sed merces uestra copiosa est in cælis, nunc tempus est seminandi, cum lachrimis, aderit postea metendi tp̄s cū gaudio peccator hic habet tp̄s suū, hic gaudet, ac lętat. Sed ei accidit, q̄ illi, qui arborem, aut uitem unam hēt; & illius fructus colligit, ac comedit antequam maturi sint: illic namq; postea
C fructum non habet quem comedat, quādo opportunum est tempus fructum colligēdi, & nunc, cum fructus immaturos comedit, dentes illius obstupescunt, nec plene delectari potest in cibo, quia admaturitatem non peruenit. Ita omnino nūc tempus gaudii non est, sed pænitentiæ, qui nunc gaudia colligit immaturos fructus colligit, acerba vna est, & ideo plene delectari non potest, sed multa cum molestia, & quod deterius est, illud est, quod in alia uita gaudia non habebit, quia hic illa collegit, recepit bona in uita tua, ut diues epulo, & ideo in alia uita bona nō habet. Dic ergo homo tempus meum nō Luc. 16
dum aduenit, nunc non mihi lætandum est, aderit cito tempus, cum plene potero delectari.

(Non

A quos aridas esse arbores probabit, nec fructum retulisse, cum eis dicetur, esuriui, & non dedistis mihi manducare. Sed in parte dextera apparebũt arbores alię uirides, plenæ fructibus misericordiæ, quæ audiẽt, venite benedicti patris mei, percipite regnum, quia esuriui, & dedistis mihi manducare. Tunc nullus dicet de iusto, malus est. Quia tanta eorum gloria apparebit, ut ipsi impij dicant.

Ecce quomodo computati sunt inter filios Dei, & inter sanctos sors illorum est. Interim ergo, dum æstas uenit, sustineat iustus prauorum iudicia, & pro nihilo ducat a mundo iudicari, sic enim Paulus fecit, cum ait. Mihi pro minimo B est, ut a uobis iudicer, aut ab humano die, qui autem iudicat me, dominus est. Ad piorum consolationem Christus seductor dici uoluit, ut non ægrescerant, si ab iniquis seductores dicantur, ut ait Augustinus. Nihil enim fuit, quod Christus non faceret, aut pateretur, ut pijs consolatio esset.

Sap. 5.

1. Co. 4

Sed interim timeat, qui leuiter de iustis iudicat, ac loquitur.

Væ, qui dicitis bonum malum, & malum bonum, ponentes lucem tenebras, & tenebras lucem.

Esa. 5. Ad quos idem Esaias ait. Vos autem accedit huc filij auguratricis, semen adulteri, & fornicariæ, super quem lusistis? super quem dilatastis os, & eiecistis linguam? Nunquid non uos filij scelesti, semen mendax? Attendendum sane est, quam dure eos Deus tractet, qui iustis detrahunt, & cæt.

C

FERIA QVARTA POST DOMINICAM Quintam Quadragesimæ.

A

Thema. Vos non creditis, quia non estis ex ouibus meis, oues meæ vocem meam audiunt. Io. 20.

PRoponitur nobis in Euangelio proprietas ouium Christi, & ouium dæmonis uocem eius audiunt, & illum sequuntur, Dei uero uocibus surdę sunt, & lapidibus similes.

Mirãda plane Pharaonis duritia est, qui decem mirabilibus, ac plagis in melius mutatus non est. Sed admirãda magis Pharisæorum durities, qui innumeris Christi mirabilibus uisis, non solum conuersi non sunt, sed cor suum, ut adamantem posuerunt, & lapides sustulerunt, ut Iesum lapidarent, & cum cœlum, & vniuersa elementa conturbata sunt, & petræ scissæ, illi in duritia sua perseuerantes dicunt, recordati sumus, quod seductor ille dixit adhuc uiuens, post tres dies resurgam. Exo. 9. 10. 11. 12. B

Sed ouium Christi proprietas est, uocem Christi domini audire, illum sequi, ei adhęrere. Vis nosse an ouis Christi sis? Vis scire characterem ouium illius, hoc certe est, primum Dei uerba audire ea reuerentia, qua Dei verba excipienda sunt. Sicut illi, de quibus Paulus, cum accepissetis a nobis verbũ auditus Dei, accepissetis illud, non ut uerbum hominum, sed sicut est uere uerbum Dei, qui operatur in uobis, qui credidistis. Neque uero id satis est, nisi Dei uerbum in imo pectore recondas, est enim uerbum Dei animæ cibus, hic uero non proficit, nisi stomacho insideat, decoquaturque. Vnde aiebat Arianus philosophus, aliud est tanquam in penum reponere vinum, & panem, aliud comedere, & bibere. Quod comestum est, digeritur, & inde carnes, ossa, neruiq; generantur, si uero habeas seposita alimẽta, uolesq; his depromptis ad ostentationem tantum uti id quidem facere poteris: sed nullo tuo fructu: nec ex eo 1. Th. 2 C Simile Pro. 8.

A vt dignũ sit Deo habitaculũ in mentib. vestris, emundemus cõscientias nr̃as ab operib. mortuis. Nõ hoc præstant oues dæmonis, imo circundãt Xp̃m, dicentes quousq; aĩam nr̃am tollis, si tu es Xp̃s, dic nobis palam, uolebant ut publice se Xp̃m regẽ diceret, vt eũ coram Pilato accusarent criminis læsæ maiestatis. Quibus Xp̃s dñs ait. (Loquor uobis, & non creditis.) Primæ ueritati oĩno credendũ est, qa veritas p essentiã est, sicut. n. in sũma bonitate malitia esse nõ põt, ita nec falsitas in priua ueritate. Hi Xp̃o nõ credebant, & iõ infideles erant. Sed ais, ego Christo credo, recte ais, si fidẽ habes, sed mihi oĩb. innumeris tenebris plenus es,
B & erroribus in particulari. Sicut. n. qui librum habet, in quo multæ continent veritates, si forte glossam habeat, quæ textum peruertat, qui eã sequutus fuerit, sæpissime errabit. Ita liber tibi est opti-
Rom. 1 mus cõscientia tua, de qua Paulus ait, ipsi sunt sibi lex, in qua innumeræ scriptæ sunt veritates, q̃ lumine naturæ nobis notę sunt, insuper liber alter optimus tibi est fides, q̃ veritates edocet saluti conuenientes, his tñ nõ obstantib. horũ librorũ ueritates nõ sequeris, sed mendacia, & huius rei rõ est, ꝙ tibi glossa ẽ corrũpens textũ, & dicens, hic & nunc aliter agendũ est, peccandũ est. Si praua est affectio in uoluntate, illa peruertit intellectum ut iudicet, hic & nunc peccandũ esse, cũ ueritas in vniuersali ĩ intellectu maneat, docens, nunq̃ peccãdũ esse. Cauendũ maxime ab inordinata passione, q̃ oia corrũpit, & aliqñ ẽripsã fidẽ. Hinc
C Christus ait, quõ vos potestis credere,
Ioan. 5 qui gloriam ab inuicem accipitis, & gloriam, quæ a solo Deo est, non quæritis? Hinc prudentia in intellectu constare nequit, nisi passiones in ordinem redigãtur per uirtutes. Inordinatus affectus erga diuitas licites apparere facit innumeros contractus manifeste iniustos. Et in manifesta damna trahit inordinata passio, ut in Sampsone manifestum est, qui uidebat Dalilam eius curare mortem,
Iud. 16 & cum ei diceret, sic, vel sic ligatus non effugiam, continuo eum sic ligabat, & cum id sæpius experiẽtia comprobasset, ipsi aperuit, in quo maxima illius fortitudo esset, illud perfecit, inordinata affectio ad Dalilam. Id ipsum in Salomone videre licet, qui sciens, & uidens templa confecit idolis. Idipsum hodie in pluribus peccatoribus videri potest, qui cum videant, & intelligant uiam se inferi tenere, non declinant, nec ab eo recedere uolunt, cum tamen præclaro ingenio, & aliqñ etiam plurima scientia sint præditi. Ordina ergo affectus tuos, ne de illis sis, quibus dicitur. (Loquor uobis, & non creditis) Addit Dominus.

(Vos non creditis quia non estis ex ouib. meis, oues meæ uocẽ meã audiũt.) Iustus ouis Christi dr̃ multis de causis. Prima, quia nullum est animal in mun- B
do ita proficuum, ac ouis, quædam enim animantia nobis proficua in vita sunt; alia mortua, horum animalium aliquæ partes proficuæ homini sunt, illorũ aliç, sed ouis proficua est in vita, ĩ morte, & vniuersa, quæ ad illam pertinent, proficua sunt, caro, pellis, lana. Ideo olim in pecunia ouis sculpebatur, quia sicut pecus est, omnia, ita & pecunia, & a pecu-
de pecunia dicta est. Ideo Iob offert inauris aurea vna, & ouis una, quia & ipsa ouis aurum est. Ita nihil ita in mũdo proficuum, ac iustus omnibus prodest, nulli nocet, arbor illa est duodecim ferens fructus, cuius etiam folia ad sanitatem sunt gentium, quia & iusti verba sanant, nihil est iniusto, quod utile non sit etiam reliquiæ corporis emortui sanitatem præstant, etiam umbra Petri salutẽ confert, si substantia illi est, vtilis est pauperibus, si scientia illi est, non abscondit talentum, sed in alterutrum illam administrat, tanquam bonus dispẽsator Dei, & omnia omnibus fit, ut omnes lucrifaciat, si hoc tu præstas, ouis Christi es.

Secundo iustus ouis dr̃ propter bonitatem, quam colit, cuius symbolum ouis est. Primum quod sibi petit psal. hoc est, bonitatem, & disciplinam, & scientiam doce me. Primum enim bonitatem postulat, hæc nobis esurienda, & sitienda est, hæc omnibus expetenda uotis. Vis ò homo bonus esse? uis rectitudinẽ sequi? uis a peccato cessare? Sufficiãt nobis do

Iob vl.
Apoc. 22.
C
Psal. 118.
Esa. 44

A mus Israel omnia peccata uestra, vsque quo tibi peccandum? quo vsq; pctõ delectaberis? si cibum aliquem semper manducas, licet bonus sit, tibi fastidiũ generat, si alicui corporis, vel aĩæ exercitio incumbis, licet optimum sit, si diu in illo es, lassaris, qũo ergo pctm̃ non fastidies, qui cibus mortis est, quo exercitium per uersum non abhorres? Hoc deplorabat Aug. in confes. vsquequo domine finis offensionum mearum? Væ illi, qui non lassatur in uia iniquitatis, nec peccatis satiatur, nec bonitatem esurit. Multa q. dem bona sunt, multa homini expetenda, sed inter omnia primum locum bonitas tenet, quæ nõ solum melior est substantia, salute, & uita, & omni re caduca, sed etiam potior prophetia, dono mi-
B raculorum, & omni alio Dei dono. Hoc nobis ostendit Psalmum primum boni
Ge.33. tatem petens!. Hoc idem sapiens ille luctator Iocab, qui plurimos labores sustinuit, vt sibi sponsam haberet Rachel, & cum fratrem timeret obuiam venientẽ, vltimo eam loco collocauit iuxta se, vt illam præcipuè seruaret, licet reliqua omnia fratris gladio periret, potius enim reliqua omnia amittenda nobis sunt, q̃ bonitas, siue uita, siue omnia alia. Ita Ioseph fecit, pallium relinquens in domi-
Mat.16 næ manibus, ita Susanna. Et ita cęlestis magister monet, quid prodest homini, si vniuersum mundum lucretur, animæ uerò suæ detrimentum patiatur? Si ergo Christi ouis esse uis, hanc bonitatem serua, hanc pete, hanc cura.

Tertio, iustus ouis dr̃, qm̃ ouis vocem pastoris audit, ei obedit, illum sequitur, & si dum herbas pascit, uocem audit pa-
C storis, pastum dimittit, vt eum sequatur. Ita de Iustis Christus ait, oues meæ uocem meam audiunt. Carpebat Magda-
Luc.7. lena veneno infectas herbas, ac mortiferas, uocat eam Christus, eas relinquit, &
Mat.9. ad eũ accedit, ouis Christi erat, edebat mortiferas herbas Matt. uocatus a Christo eum sequitur, similiter Saulus uocatus ait, quid me vis facere Petrus, & Andræas, & Iacobus, & Ioannes, continuo relictis oĩbus secuti sunt illũ, quid hoc? certe quia oues meæ uocẽ meã audiunt.

Contra vero in te fit, pluribus annis herbis mortiferis, pastus es, plures dies posuisti in vanitatib. cordis tui, vocauit te sæpe Deus, & vocat, ut mortis cibum relinquas ut eum sequaris, nõ audis, non sequeris, nõ es de ouib. Xp̃i. Hoc signũ Christus sæpe repetit prædestinatorum, & reproborũ audire, & non audire eius vocem. Sicut. n. domestici tui, ẽr bruta animantia a te vocata adsunt tibi fera animãtia secus, ita domesticũ te Dei esse oñdit obedientia voci Xp̃i. Hinc spon- Can.1.
sus muręnulas aureas faciemus tibi uermiculatas argẽto, ornamentum aurium inaures, & murænulæ sunt, quo ornat Xp̃i sponsa, sicut Eliezer suspendit, in- Ge.24.
quit, inaures, ad ornandũ faciẽ eius, & armillas posui ĩ dextera eius: Audiã q̃d Psa.84
loquatur in me dñs Deus, ait Psalm.

B Hæc, quæ diximus, ouis Christi præstat. Sed nunc subiungit ipse, quæ ille ouib. suis prestat tanq̃ pastor, si tu ouis es ille tibi pastor erit, & bonus pastor, Eze- Eze.34
chielis 43. promittit se immissurũ pastores Israel, qui pascebãt semetipsos, ne vero oues tristentur, quod sine pastore maneant, addit, & suscitabo super eas pastorem unum, vnum inq̃, & optimum. Sed iam ubi pastor huiuscemodi inuenietur? omnes quærunt, quæ sua sunt, ubi nũc pastor similis Dauidi, qui eruat de ore leonis oues suas? Subiungit Dominus seruum meũ Dauid, ipse pascet eas, & ipse erit eis in pastorem, dabo eis filiũ meũ, & filiũ Dauid, quia filius Dauid a natiuitate, & genere pastor erit egregius, sed quia filius meus multo magis bonus erit pastor, ille vrsum, & leonẽ uicit, sed filius meus innumeros leones, & legiones eorum, ille nunq̃ pro o- C
uibus tutandis sanguinem fudit, filius uero meus vniuersum fundet, illi nunq̃ dictum est, quare rubrum est vestimentum tuum? filio vero meo id dicitur.

Sed dñe, quæ sunt oues tuæ? Non audisti eum, qui relictis nonaginta nouem ouibus in deserto, uenit quærere ouem, quæ perierat, qui in cęlo pastor erat Angelorum, innumeros Angelos gubernans, nũc pastor efficitur hominum. O Pastor optime, quam peruersum gregẽ

nunc

A nunc custodire vis, facile Angelos regebas in cœlo nullo labore, & sibilo vno eos contines in ęternũ in pdio tuo. Sed nunc si hoies pascere uis, multo labore, & sudore opus tibi est, die noctuq; æstu vrgeberis, & gelu, & fugiet somnus ab oculis tuis, aliqñ clamabis, & dices, labo
Hie. 50 raui clamans, raucæ factæ sunt fauces meæ, inobediens grex hic est, grex perditus factus est populus meus, transierunt de monte in montem, obliti sunt cubilis sui, per vetita uniuersa discurrunt, diffici
Ps. 22 le uocem audient tuã. Etiã si in hoc munere mihi uita profundenda sit, pastorẽ agã. Fęlices oues, quæ hunc sequunt pastorẽ, dñs regit me, & nihil mihi deerit,
B in loco pascuæ ibi me collocauit. Et licet oium pastor Xps sit, nos tñ sumus oues pascuæ eius, in loco pascuæ nos collocauit, gentes.n. errãt p montes, nos vero in ecclesia eius sumus, ubi diuino corpore illius pascimur, & sacris diuinis potamur. Multum interesse dẽt inter oues pascuę Dei, & reliquas oues, quę per mõtana errant, nos, qui diuinis pascimur sacramentis pinguiores, illustrioresque oportet esse, uocem illius audire nos oportet, caue ne maneas in rubo aliquo peccati, & pastorem deseras suum.

Sed audi, quid ouib. eñ sequentib. præstet hic pastor bonus. (Et ego vitam ęter
Ioã. 17 nã do eis.) Nunc uitam hanc æternam dat. Hæc est autẽ uita æterna, ut cognoscant te verum Deum, & quẽ misisti Iesum Christum, sed inchoatio nũc est, cõsummatio uero post hanc uitã relinquitur, cum illud efficietur, quod per pphe-
C tam ait: In montibus Israel pascã eas, in
Ez. 34. pascuis vberrimis, vbi cib. earum Deus erit, ò dulcissimus cibus, vberrima pascua, potus earum fons uitę, Deus ipse, ò dulcissimus potus, diuitiæ earũ Deus ipse, ò diuitiæ immensæ, lectus, in quo cubẽt Deus ipse, ò immẽsa requies merces uera magna nimis, non est, qui eã ualeat explicare, quia Deum quis ualeat uerbis exprimere? Sed te interrogo ò dęmon innumeras oues habes plures te sequuntur, & uocem audiunt tuam, quo eas ducis? ad quæ pascua eas deducis? Non respõdebis tu, ne fugiant oues, & horreant te, sed spiritus sanctus respondebit. Si- A
Ps. 48 cut oues in inferno positi sunt, mors depascet eos. Audi ò misera ouis, quę dęmonẽ sequeris, quo te ille deducit, audi pascua tua, audi prata, & herbas, quas gustabis in inferno ponendus es tanquã ouis sine pastore, non erit qui te protegit a lupis illis inferni mors depascet te, sed non interimet, quia laborabit in ęternum, & uiuet adhuc in finẽ. Sicut herba cũ depascitur, nõ radicitus euellitur. Hic finis oïum deliciarum, hic terminus vitiorum, cauete ò miseræ aïæ, fugite dęmonem, venite ad pastorem bonum, qui vitam æternam ouibus suis præstat.

Sed dñe in hac uita quo pacto curas B oues tuas? (Nemo rapiet eas de manu mea.) Caue, ne tu egredi uelis a Dei manu, si tu egressus non fueris, non erit, qui Ma. 16
de Christi manib. te euellat. Hoc est illud, portæ inferi non præualebunt aduersus eam, insequi poteris Christi oues, sed perdere non poteris, expugnari potest ouis, uinci, & superari non põt. Sæpe Ps. 128
expugnauerunt me a iuuentute mea, dicat nunc Israel, sæpe expugnauerunt me a iuuentute mea, etenim non potuerunt mihi. Paratus draco est, vt mulieris Ap. 12.
partũ deuoret, sed illum non tãget, quia alæ mulieri cõcessæ sunt, inimicitias po- Gen. 3.
nam inter te, & mulierẽ, sed illa cõteret caput tuum, inimicitiæ etiã sunt inter semen mulieris, & semen serpentis, filij enim diaboli odio prosequuntur uirtutem, & studiosos eliminare de mundo conantur, & innumera alia in uirtutem insurgent, sed nemo rapiet eas de manu mea. Quis nos separabit a charitate C
Christi? hæc uis diuinæ gratiæ est. Ouis Ro. 8.
Christi es, nihil timeas, esto quasi leo cõfidens, qui ad nullius pauet aspectũ, nemo rapiet te de Christi manu. Si in labores incidisti, ne timeas, quia tecũ sum in tribulatione, & cum ceciderit, non collidetur, quia dñs supponit manum suam. Si inter igneos globos, & in profundis Esa. 43
abyssi te uideris, noli pauere, cum transieris per ignẽ, tecum ero, & flumina nõ operient te, nulla est potẽtia cõtra Christi oues, & ratio huius est, quia ouis Dei, quæ in eius manu est, unũ est cum

A Deo, contra Deum uero nulla est potestas. Ne putes, iustum solum esse, ne eum consideres solitarium, Deus in ipso est, & ipse in Deo, unde sicut in Deum nulla est potestas, ita nec iniustum, si contra iustum niteris, contra Deum niteris.

Ex quo patet, plurimos gratiam Dei non accipere, qui putauit eam se accepisse, nec oues Christi sunt, cũ putent se ad illum ptinere. Sed quinã hi? multi nunc peccata confitentur, & statim post con-
Simile fessionem ad ea reuertuntur facile. Similes effecti viperis, qui ad mare accedunt, & sibilo murænulã euocant, ut concipiant eius opera, ad qđ virus deponũt, & continuo murænula recedente virus
B resumunt. Horum pęnitentia dubia valde est, nam vt Pau. ait, tristitia, quę secũ-
2. Co. 7 dum Deũ est, pęnitẽtiam in salutẽ stabilem operatur, horum uero salus stabilis nequaquã est. Lege cauetur, vt medicus, qui accepta pecunia pactus est ægrotum sanare, si eum sic sanat, vt continuo relabatur in infirmitatem, eundẽ rursus curare teneatur, quia non præsumitur vere sanus, qui tã facile in infirmitatẽ relapsus est. Quo ergo pacto credam ego te perfecte sanatum, cũ adeo facile in morbũ redieris? Quis dilectissimum rem perdidit sine magno dolore? qui tam facile Deum amittit, quo pacto eum super oĩa diligebat? Vis aliqua coniectura nosse, an remissa tibi sint in confessione peccata? vide an post confessionem peccata
C dimiseris, vide, si peccare cessasti, cum. n. gratiæ, & charitatis opus sit, & præterita delere peccata, & vitare sequentia, qui gratiæ vim experitur in vitandis sequentibus peccatis, confidere merito poterit, præterita deleta esse peccata, qui uero id non experitur, malum habet signum: cum enim duo hæc ad gratiam pertineant eandem, merito dubitare potest, an eam acceperit, qui alterum effectum non experitur. Nemo rapiet eas de manu mea, ait Christus Dominus, uides te tam facile raptum, dubitare merito poteris, an Christi fueris manu.

(Nemo, ait, rapiet eas de manu mea.) Ergo in manibus Christi sũt oues illius, sunt certe, iustorum animę in manu Dei sunt ait Sapiens. Sicut tu rosam manu A
Sap. 3. gestas, aut filiũ, sic Christus animam iusti, et delectatur, eam inspiciens, Sed quomodo demulcet eã audi animam loquẽ-
Can. 2 tem, leua eius sub capite meo, & dextera illius amplexabitur me. Hoc vero in oratione, & meditatione contingit, qñ eam Deus bland.tijs delinit, quando loquitur ad cor eius, quando Deus animam demulcere uult, quando torrente voluptatis inebriare, quando ei dulcis apparere, ò quam præclare id muneris efficitur, tunc cor intra corpus continere se non ualet, eo quod in Deum peccauerit, tunc oculi fiunt lachrymarum fontes, quod tam sero cognouerit, bonita- B
tem, ac pulchritudinem, tam antiquam, ibi quiescit anima, somnoque perfruitur dulcissimo omnium oblita terrenorum, & illius somnum sponsus seruat. Sed ò domine confige timore tuo carnes meas, confige me manibus tuis, vt ab eis recedam nunquam, non satis tibi fuit angelorum nos manibus commen- Ps. 90.
dare, Angelis suis mandauit de te, vt custodiant te in omnibus vijs tuis, in manibus portabunt te, nisi et manibus tuis nos portares, implens illud prophetæ, Ose. 11
& ego quasi nutricius Ephraim portabam eos in brachijs meis? noli me Domine derelinquere in manus meas, si .n. posuerim animam meam in manu mea, iam debilis mihi manu est, ut continuo me perdendum credam. Phrasis scripturæ est, vt summum discrimen si- C
gnificet, dicere, posuit animam suam in manu sua, si uero in manibus tuis fuere, securus ero. Hinc Ps. Deus noster re- Ps. 45.
fugium, & virtus, adiutor in tribulationibus, quæ inuenerunt nos nimis, propterea non timebimus, dum turbabitur terra. Et Ioannes, uos ex Deo estis, & 1. Io. 4.
vicistis malignum, quia maior est, qui in uobis est. Lapides contra Christum arripiunt, quibus ille ait.

(Multa bona opera oñdi uobis ex patre meo pp quod horum me lapidatis?) Qđ inexcusabilẽ reddit peccatorẽ in diuino iudicio, est ingratitudo innumerũ De. 32.
bñficiorum. De qua re Moyses: Heccine reddis dño popule stulte, & insipiens?

Sed

A Sed ais, quę opera bona mihi ostendit Christus, quibus inexcusabilis reddendus sum? Triplicia Dei opera sunt, creationis, redemptionis, & glorificationis,
Ge. 33. quibus nos summe sibi deuinxit. Sicut vt beneuolentiam Esau Iacob sibi conciliaret, tres nuncios mittit cum muneribus ad eum. Ex quibus beneficiis funiculi illi effecti sunt, de quibus per pro-
Oseę 11 phetam ait: In funiculis Adam traham eos, in vinculis charitatis, quia vt Sapiēs ait: Funiculus triplex difficile rumpitur.
Eccl. 4 Primum ergo creationis opera inspice, omnia, q̄ vides, tibi condidit Deus tuus, vt eum diligas, quod si vt decet, hæc inspicias, ebrius eris diuino amore. De his beneficijs cum agere vellet Psalm. in eo Ps. Domine Dominus noster, quam admirabile est nomen tuum in vniuersa
B terra, ei apponit titulum, in finem pro
Psal. 8. torcularibus Psalmus, quasi dicat, decantetur psalmus hic qui de naturalibus a Deo susceptis beneficijs loquitur in musicis illis instrumentis, quæ torcularia dicuntur, quia torcularia sunt hæc beneficia, ex quibus vinum procedit, quod hominum mentes inebriare potest. Sed sunt adhuc altiora alia beneficia redem-
Ge. 31. ptionis. Verecundia affecit Iacob Laban socerū his verbis, uiginti annis seruiui tibi, die, noctuque æstu vrgebar, & gelu, fugiebatq; somnus ab oculis meis, his dictis ex inimico amicū fecit. Quis contemplari potest redemptionis beneficia, qui Christo non reconcilietur? Lo-
1. Reg. 19. quitur Ionathas Sauli de Dauid, dicens, opera eius bona sunt tibi valde, posuit animam suam in manu tua, & percussit Philistæum, quare ergo peccas in san-
C guine īnoxio? Quid dicere tu poteris, audiens, opera Christi in te optima, non solum uitam periculo pro te exposuit, sed illam libenter tradidit, quomodo ergo manus tibi erunt, ut pecces in manus illas pro te clauis fixas? pedes ut curras in eos, qui pro te confixi sunt? cor ut eum non diligas, qui te dilexit vsque ad mortem, & pro te lancea vulneratus est? Opera vero glorificationis licet expertus non sis, eis tamen te summe sibi deuinxit, præparant tibi domum diu-

nam regnum æternum. Si enim, qui domum construit, & maioricatum instituit tibi, te deuincit, cur deuinciendus nō es, cum tibi Deus domum ęternam, & regnum æternum parauerit? Quantæ ergo iniquitatis erit, tantum lapidare benefactorem? tantum Dominum? A quā do enim ea reuerentia personæ alicui debetur, ut etiam si illa lacessat iniuria, non audeat lacessitus in eum insurgere, vt quando pater, vel rex te impetit. Qua ergo fronte potes in Deum summæ maiestatis, & parentem tuum lapides mittere 2. Reg. dicitur, Semel autem per iugum montis ex latere gradiebatur, maledicens, & mittens lapides aduersum Dauid, terramque spargens. Non potuit Abyssai illud sustinere, voluitq; eum occidere, sed eū Dauid prohibuit. Tu peccatis tuis Deum lapidas, & cum Angeli parati sint in vindictam, & gladij ancipites in manibus eorum ad faciendam vindictam ī nationibus, increpationes in populis, parati ad colligendum zizania, vt in ignē mittāt, cū dicant, uis im⁹ & colligimus ea? impedimento illis est Christus Dominus, & ait, non, sicut Dauid continuit Abysai, ne in ultionem procederet. Hoc admirans Aug. aiebat, ego te offendebam, & tu me defendebas. Si tibi peccanti oculi aperirentur, & videres millia dæmonum te circundantium, ut deuorent, qui tamen prohibentur a Christo, in quem peccas, an non tibi ipsi ingratissimus appareres? His ergo beneficiis respondere debes obsequijs, factus Christi ouis, eius audiens uocem, eum sequens, vt ab eo accipias uitam æternam, &c.

Right margin: A; 2. Reg. 16.; Ps. 149; B; Mat. 13; C

A

Feria V. post Domin. V. Quadrag.

Them. Ecce mulier, quæ erat in ciuitate peccatrix, &c. Luc. 7.

NOn sine diuina prouidentia factũ est, vt ad finem uadragesimę proponatur nobis Magdalenæ conuersio, qua doceamur omnes, quo pacto toto corde ad Deum conuertamur, & simulata multorum conuersio, qua seipsos decipiunt, manifesta fiat. Summum enim hominis discrimen est, si putet, mundatum se a peccato, cum non sit. De qua-
Pro.30 re Sapiens ait: Generatio, quæ sibi munda videtur, & est mundata a sordibus suis. Si ergo toto corde ad Deum conuerti vis, proponitur nunc tibi exemplũ,
B quod imiteris, sed gratia opus est, ut illud uideamus, & imitemur, &c.

Proponitur hodie nobis mirabilis imago pœnitentiæ in Magdalena, quæ speculum pœnitentiæ dici potest. Et quemadmodum pictor depicturus imaginem, prius carbone eam deliniat in tabula, deformem tunc quidem, postea vero colores adijcit, quibus eam ornat, ac perficit: ita diuinus pictor Lucas prius deformem imaginem proponit, denigratam super carbones, postea autem diuinos adijcit colores, quibus omnium hominum, & Angelorum oculos rapit.

Videamus eam primum carbone expressam. (Ecce mulier, quæ erat in ciuitate peccatrix.) Mulier ista diues, nobilis, pulchra, & probis ornata fratribus erat, & in Hierusalem domicilium ha-
C bebat, vbi conciones plures, vbi templũ, & sacrificia, nihilominus illa peccatrix erat. Illa omnia eius, peccatum mirum in modum augent, quia sicut macula in purpura, ac serico, vel aureo panno deformior apparet, ita in nobili, ac præcipua fœmina deterior est inhonestas. Nõ illam excusabat paupecies diues enim erat, non ignorantia, quia ingenio pollebat, Nec vero sibi duntaxat mala erat, verum & vniuersæ ciuitati, quam inficiebat, Nec enim mysterio vacat, quod Magdalena dicebatur a Magda- A
lo castello, nomen ergo castelli habebat, quia & ipsa castellum, & turris erat. Quid enim aliud inhonesta mulier in ciuitate est, præcipue cum diues, & pulchra est, nisi turris fortissima hostium, qui inde ciuitatem expugnant? Si nunc in hac ciuitate turris esset munita, quæ a Turcis obtineretur, & inde tormenta bellica in ciuitatem iacerent, an nos ciuitas vastaretur? Mulier ergo inhonesta castellum hoc est, in quo dæmones habitant, ex quo innumera mala faciunt in miseros homines.
An non Marcus ait, septem dæmonia ex Magdalena eiecta? castellum ergo Mar.16
erat, in quo septem dæmones habitabant in perniciem hominum curandam castellum, quod dęmones munie- B
rant. De quo Dominus ait. Cum fortis armatus custodit atrium suum, in Luc.11
pace sunt omnia, quæ possidet. Innumera mala hominibus habitantibus Hierusalem, ex hoc castello proueniebant. Ex eo enim innumeras sagittas, ac alia arma dæmon iaciebat ad perdendas animas, ex eius capillis, oculis, ore, facie, manibusque sagittæ mortis procedebant, quibus homines incauti peribant. Nec ex his duntaxat, sed etiam ex monilibus, murænulis, & omni ornamento, in quo plura erant munuscula quidem, si quantitatem attendas, sed noxia, & hominum oculos capientia. Et hoc forsan est, quod Ezech. describens Tyri pulchritudinem Eze.27
ait, sed & Pigmæi, qui erant in turribus tuis, pharetras suas suspenderunt in muris tuis per gyrum, ipsi compleuerunt pulchritudinem tuam. Ornatur C
leuis mulier pluribus reb. minimis, quas vulgo dicis, (piedras, nimphas, ioyas, almirantes, medallas, enticos, munecas.) En pygmæos, qui complent pulchritudinem huius castelli, & hi pharetras, & sagittas habent, quibus incautos homines vulnerent, in his enim illi capiuntur. En munitum a dæmone castellum, quod incantationibus suis sic munierat dæmon vt nec fratrum, & propinquorum correctioni, nec amicorum consilio cederet.

Sed

A Sed venit fortior armatus, vt ex Magdalenæ castello eliminaret fortem armatũ,& vasa eius eriperet. Et licet alia castella vicerit,ac sibi subiugauerit p Apostolos,& alios verbi Dei ministros, hoc tñ per seipsum expugnare decreuit, ille huius rei gloriam sibi soli seruauit. Accedit ad concionẽ Xpi Magdalena,ꝑpotius curiositate ducta,quã desiderio mutandi uitã in melius. Ornat̃,ut in publicũ procedat,& omniũ oculos ad se rapit,sed & oculos Christi:vidit.n.turrim munitissimã,q̃ dęmon possidebat,ex qua stragem aĩarum faciebat,decreuit eam expugnare,ut sibi turris esset,ex qua aĩas lucrare
B tur. Disponit tormẽta bellica, vt in eam iaciat. Incipit muros Hiericuntinos per cutere tubis verbi diuini, & ignita verba in illã iaciebat,de quib. scriptum est:
Ier.23. nonne verba mea quasi ignis, & quasi
Iosue. malleus conterens petras? deiecit murum,& antemurale,& vsq; ad cor peruenerunt verba illa. Sed ais,quæ nã verba sunt,quæ Xp̃s ea in concione intonuit? Certe si illa nunc nossem, nihil aliud vobis loquerer. Forsan dixit. O turris Babylonica, q̃ putas cœlum te pertingere, q̃ proditionem in Deum fecisti, tradens te hosti,& expellens a te Deum tuũ,non relinquetur in te lapis super lapidem, qui non destruatur,acre tibi imminet bellũ, igne,& sanguine conficiendũ. Descẽde,
Esa.47 (hæc ex Esa.cap.47.)sede in puluere virgo filia Babylon,sed in terra,nõ est solũ filię Chaldęorum, quia ultra non uoca-
C beris mollis,& tenera,vltionem capiam & non resistet mihi hõ. Et dixit, in sempiternum ero domina,non posuisti, hæc si per cor tuũ,neque recordata es nouissimi tui. Vę,qui rideris, nunc,quia flebitis. His tormentis impetita Magdalena, tremere,ac capere cœpit, contremiscunt parietes castelli,cito in terram corruet.
Hab.1 Et factũ est illud Habacuc. 1. & ipse de regib. triũphabit,& tyranni ridiculi eius erũt,ipse super omnem munitionẽ ridebit,& comportabit agerem,& capiet eã.

Videndum nobis est,quo pacto castellũ hoc Christus intrauerit, sibique usurpauerit. Vidimus nigros huius imaginis colores,nũc pulcherrimos cõsideremus.

(Vt cognouit,qa Iesus accubuit in domo A Pharisæi.)Venit ad eum,nihil distulit,seipsã tradit Deo,nec cõditiones vllas proponit,ut castellum tradat:nulla interposita mora a pcõ recedit plurimas difficultates superauit,continuo nõ acqeuit carni,& sanguini,nec ullis negotijs impedita fuit,sed licet plures essẽt funes,ad difficultates,oĩa disrupit, quasi tenuẽ filiũ. Miros ĩ hac fœmina colores depingit Lucas,videbis in ea purpureũ charitatis colorẽ,viridẽ spei, ac mirabilis fidei uiuæ, q̃ illã saluã fecit,ibi pnĩæ ardentissimę color,despectus mundi,& vniuersorũ,q̃ in illo sunt,demũ virtutum oĩum collectionẽ in ea videre licet. Impletq. in ea illud B
Esa.35 Es. scissæ sunt in deserto aquę, & torrentes in solitudine,& quę erat arida,erit in stagnũ,& sitiẽs ĩ fontes aquarũ. In cubilibus, in qb. prius dracones habitabant orietur uiror calami,& iũci. Quib. uerbis ostendit propheta mutationẽ mundi per Messiã faciendã, cũ hominũ sicca corda aqua cęlesti irrigata mutãda erãt in hortos uoluptatis,& quę prius fuerãt dęmonũ domicilia,ac castella,efficienda erant Dei tẽpla. Hoc ĩ Magdalena videre licet, in qua prius habitabant septẽ dæmonia, nũc repẽte trãslata est in vas glorię de vase contumeliæ. Qualis obsecro fides,ac gr̃a ei cõcessa fuit,q̃ oĩno mũdũ cõculcauit,(vultum)hoĩum erubuit, sed ad Xpi pedes uenit,qualis ignis ĩtus ardebat,cũ tantam aquã distillat oculi? qualis sui despect⁹ cũ capillis pedes tergit? Certe vbi abũdauit deligũ superabundauit & gr̃a.

C En ergo castellum dæmonis mutatũ in castellum Christi expugnauit castellũ hoc Deus,sibiq; vsurpauit. Et queãdmodũ prius ex hoc castello pugnabat dęmõ in hoĩes,& eos sibi subiugabat, ita nunc ex eo pugnat Christus,ut plures pc̃tores
Ro. 6. ad se trahat. Hoc manifestis verbis Pau. explicat,cũ ait. Sed neq; exhibeatis mẽbra uestra arma iniquitatis peccato, sed exhibete uos Deo, tanquam ex mortuis uiuẽtes,& membra uestra arma iustitiæ Deo. Quæ erant arma pc̃ti,facta sunt arma Dei, quibus peccatores debellet. Et forte hoc est mirabile illud, de quo dñs,
Iob.38 ad Iob ait. Nũq d ingressus es thesauros

 niuis,

A niuis, aut thesauros grandinis aspexisti? Quæ præparauit tpis hostis, in diem pugnæ, & belli? Sed quinā hi thesauri sunt, aut qua rōne in bellū seruati? Certe thesauri Dei sancti sunt, qui in diuersis sūt mansionibus quasi in diuersis thecis. Et quid mirum si sanctos Dei in cælo consistentes thesauros dicamus, cum Christi pauperes in terra de gente thesauros ecclesiæ dixerit Laurentius, eosque ostenderit Decio? Sed quia diuinos thesauros non solum in innocētibus. Deus posuit, sed etiam in peccatoribus maximis, ið in niue, & grādine thesauros esse ꝓhibet, vt Gre. ait. Nix. n. ex grossis terræ vaporib.

B frigiditate cōgelatis efficietur, similiter, & grando, sed hac diuersitate, ut maior frigiditas grandinem congelet, & ið nix peccatores significat minus peccantes, grādo uero pctōres maximos, q strepitu facto cadunt, quia publice peccāt, & absque uerecundia, pctm̄ suū sicut Sodoma

Esa. 3. prędicauerunt, nec absconderunt, ut propheta ait. Sed in hac niue, ac grandine frigida thesauros Deus reposuit, ut vbi abundauit delictum superabundaret, & gratia, & qui prius fuerant arma iniqtatis, castella dæmonum, nūc arma Dei, & eius castellū sunt. Sed qd sibi vult, quod niuē, & grādinē ꝑparauerit Deus in pugnā, & bellum? Certe ostēdit, quod, sicut pctōr, cū castellum erat dæmonis, pugnabat aduersus Deū, & aīarum perniciem curabat, ita cū castellū Dei est, pugnat aduersus dęmonem pro Deo, vt ad eū animas trahat. Vis videre Christū ex Mag-

C dalenæ castello pugnantē aduersus peccatores, ut eos in meliorē mentem reducat? Audi cū cōfundētem Simonē Magdalenæ exēplo, ac dicentē, uides hāc mulierē: intraui in domū tuam, aquam pedibus meis non dedisti, hæc aūt lachrymis eos rigauit, osculū mihi non dedisti, hæc autem, ex quo intrauit, non cessauit osculari pedes meos. An non his verbis expugnat Christus Simonem, et ex Magdalenæ castello? Id ipsum hodierna die facit Christus, multi. n. peccatores sunt, qui ad Deū non sunt conuersi, quib. hodie proponit Magdalenā, & ex ea ut castello eos expugnat, sicut Simonē dicēs. O peccator uides hac mulierē, tu uel lachrymulā non fudisti peccatis tuis, hæc

A uero largissimas dedit aquas. Tu oscula ri noluisti Christum, reconciliari ei renuisti, hæc uero pedes eius millies est osculata, tu ad confessarij pedes nō accessisti, hæc ad pedes iacet meos. An his dictis, nō expugnatur peccatoris mēs? Ex castello ergo Magdalenæ multa bella cōficit Chrs, ergo thesauros grādinis, et niuis præparauit Deus in die pugnę, & belli aduersus hostes suos, ut populi sub eo cadāt. Vidimus Chrm expugnātē Magdalenam castellū, nūc uideamus Magdalenam expugnantē Christum castellum. Iud. 9.

B Primū tormētū bellicum, quod adhibuit, ut id perficeret, humilitas fuit, quæ in hoc opus potentissima est. Vñ Iudith, humilium, & māsuetorū cibi semper placuit deprecatio stetit ergo retro secus pedes eius. Quidā ad cōfessariū accedunt, vt peccata confiteantur, sed non humiliter accedunt, sed superbe, & cum maiestate, nō quasi peccator humilis, sed quasi diues superbus, non quasi iudicandus, sed quasi iudex, quasi beneficium conferret confessario, quia ad eum accedit. Nō sic prodigus, q non audebat oculos leuare, & publicanus, qui oculos in cœlum leuare nō audebat, & Magdalena, q̄ accedit retro, secus pedes. Accedat ergo hō tanq̄ reus ad Dei tribunal, ut mīa confe quatur. Accesserat Chananæa ad Chrm humilis, & expugnauit eum, sed qua arte? certe humilitate, cum dixit, etiā Dñe, nā & catelli comedunt de micis, quæ cadunt de mensa dñorum suorum. Ad quā Xps, ò mulier magna est fides tua, fiat tibi sicut uis. En expugnatā, & obtentam Xpi uoluntatem humilitate. Sed quod Chananæa verbis solum dixit, cōfessa se esse catellū, qui sub mensa micam expectat, hoc Magdalena opere præstat, non enim in mēsa accubuit, sed sub mēsa ad Xpi pedes tanquam catellus expectans micā aliquam misericordię. Illa in hoc conuiuio elegit infimum locum, sed dñs assumpsit eam, & in primo loco collocauit, quia eam superiorē ostēdit Simone, & Martha, & caput mensæ ei tribuit, cū caput suū ungendū ei ꝓbuit. Sedebat. Simon

Lu. 15. (margin)

Ma. 15 (margin)

C (margin)

A mon in mēsa tanq̄ filius in loco optimo
accedit Magdalena,& locum catelli sibi
vsurpat, sed audi mutationem dexteræ
excelsi,attēde cōmutatas manus,assumi
tur Magdalena ī locū filij cōcessa ei gra-
tia,ac remissione pc̄tōrū,descēdit Simon
in locū catelli obmurmurās, & oblatrās
Magdalenæ,& Xpo. En illam ex catello
in filiā mutatā,Simonē ex filio ī catellū,
& leprosus manet,qa humiliat⁹ nō fuit.
3.Re.5 Sicut,& Naamā si non humiliaretur,ac
obediret,leprosus redijsset in patriā. Ita
sępe accidit,ut accedat ad cōfessariū pau
per humilis,& recedit iustificatus,super
bus verò diues recedat lepra infectus si-
cut prius,quia non humiliter accessit.

Sed inspiciamus tormēta alia bellica,
B quibus Magdalena Christum expugnat
(lachrymis cœpit rigare pedes eius.) La-
chrimæ,suspiria,gemitus,dolor Aug. in
sermone ait,orō Deum vngit,sed lachri
mapūgit,hęc ligat,illa cogit,penetrare cę
los orō humiliantis se, nō nubes tm̄,sed
& cor Dei,at lachrimę Deū quodammō
vincūt,ac cogunt. Rub. spinis plena fue-
rat Magdalena,sed Dei igne ad eā descē-
dēre ex rubo mutata est in rosetū. Cūq;
ignis in ea arderet, distillari aqua cœpit
odorifera p oculos,quib. Xpi lauant pe-
Thr.2. des. Impleq; in ea illud Ieremiæ. Effun
de sicut aquā cor tuū ante cōspectū Dñi.
Et licet aqua distillaret,nō tn̄ guttati ,p-
fluebat,sed abūdāter,,magna ē velut ma
re contritio tua,imo maior mari, nec.n.
C mare potuit plātas Xpi madefacere,at la
chrimæ Magdalenę lauerūt pedes eius.

Flēs verò Magdalenā docet nos,defle
re peccata, & lachrimis Xpi rigare pe-
des. Meroris,ac lachrimarū cā malū est.
Et iō in cælo lachrimæ nullæ sunt, quia
ibi nullū est malū,ī inferno fletus iugis,
ac stridor dentiū,quia,de his,q ibi tenen
tur scriptū est, cōgregabo super eos ma-
De.32. la. In hac uita gaudiū,& lachrimæ sunt,
qa bona sūt malis pmixta. Cū ergo malū
cā sit fletus,quo maius fuerit malum , eo
fletus sup illud minor eēt. Cū ergo pecca
tum oīno malū sit,& infinite malū,qua-
tenus a bono infinito separat obiectū, ē
propriū lachrimarū. Explicans D. Bern.
Psa.90. illud Psa. Non accedet ad te malum, ait
serm. 10. in illum Ps. Hoc malum est, q A
sua aīa aīam priuat,q separat inter te,et
Deū,vt eo regnāte tanq̄ corpus sine aīa ,
sic sit aīa sine Deo plane mortua ī semet
ipsa. Et ipse regi⁹ uates manifestè distin-
guit inter malū,& pœnam,hāc.n. flagel-
lū dicit,pc̄tm̄ āt malum absolute pronun
ciauit. In malis pęnæ rō aliqua boni repe
rit,qua rōne Deus illorū author est,at in
malo culpæ nulla boni rō inuenitur , &
iō Deus author illi⁹ eē nō pōt,& summū
malorū cēsendū est. Et iō pc̄tm̄ absolute Psa.36
ma ū dici,& cōpellari solet. Hinc,ut nos
moneat a pc̄tō cauere psal. ait: declina a
malo,& fac bonum. Nō dixit, declina a
pc̄tō,sed a malo,qa nihil est oīno,& ab- Mat.6.
solute malū nisi pc̄tm̄ : Et ī orōne dñica
dicim⁹,libera nos a malo. Quo loco Au-
gu. p malū pc̄tm̄ itelligit. Deinde rō ma- B
nifestū facit id,q dixim⁹. Nā illud est oī-
no,& absolute malū,q hoīem reddit ma
lū,sicut illa dr̄ sciam,q̄ hoīem sciētē red-
dit. Nihil aūt hoīem malum reddit, nisi
pc̄tm̄,pc̄tm̄ ergo absolute malū est. Ege-
stas reddit hoīem inopē,nō malū,ęgritu
do ægrotū efficit,non malū,similiter de
morte,& īfamia philosophādū est, q̄ oīa
bonus uir sustinet,& ipse Deus,qui infi-
nita bonitas est,mala pęnę innumera su
stinuit. Et quib. manifeste colligitur pc̄m
maxime deplorandum esse,ut malorum
oīum,maximū. Quod si aliqua alia ma-
la dñr,q̄ in hac vita sustinemus,minima
profectò mala sunt, quia minimis bonis
priuant,paupertas diuitijs,infirmitas ua
letudine,mors uita corporis , hæcautem Luc.23
parua sunt bona, at peccatum lethale ui
ta spirituali,gratia,donis cęlestibus &ip
so Deo priuat,& iō summū est malum , C
quia infinito bono priuat , & iō summe
lugendum. Qua rōne lamentātib. ipsius
mortē ait: Filię Hierusalē nolite flere su
per me : sed super uos ipsas flete, & sup Ps.118
filios uestros,licet.n. acerbissimi eius es-
sent dolores, sed nulla ī eo inerat culpa :
illæ uerò:& filij earū multis erant culpis
obnoxij. Hinc sancti:quib. diuina lux o-
stendit peccati mala:largissimas lachry
mas pp illud fuderunt. Attende Dauid
dicentē : exitus aquarū deduxerūt oculi
mei:qa nō custodierūt legē tuam. Quid
Petri

A Petri lachrymas memorem? & denique Magdalenæ q̃ flumina effudit ex oculis? Sed quid mirum sanctos deplorare peccata, cũ ipse Deus, qui infinita lætitia est hō factus pp hoīum peccata deploraue-
Heb. 5. rit, cũ natus est, cũ fleuit super Ierusalē, & Lazarũ, & demũ cũ clamore valido, & lachrymis orans exauditus est pro sua reuerentia. Licet ex multis ostendi possit peccati malitia, præcipue tñ eam declarant Christi lachrymæ, nisi.n. maxima de cā Deus omnino non lugeret. Si ergo ò homo peccasti, scitu, summũ in te ma-
Psa. 30 lum esse, illud deplora, & multis lachrymis diluere cura, & dic, defecit in dolore uita mea, & anni mei in gemitibus, sic e-
B nim cum Magdalena Christũ expugnabis, & veniam obtinebis.

Sed expendendum est, merito rigari nũc Xp̃i pedes Magdalenæ lachrymis, rependent.n. illi, ꝙ Magdalena eis p̃stat nunc. Riga ò Magdalena pedes hos lachrymis, capillis terge, vnguēto vnge, cito.n. in crucē tolletᷣ dn̄s, & tu sub arbore illa eris, & sanguine copioso a pedib. manente, tu lauaberis, & diuino balsamo vngeris. Si nunc ex duob. oculis, duo flumina lachrymarũ ꝓcedũt, tũc ex duob. pedib. duo alia ꝓcedent flumina, quibus adiungetᷣ sanguis, qui ex capite spinis co-
C ronato, ex latere apto, ex vniuerso corpore vulneribus pleno procedet. Si nũc sustines pro eo oblatrantem Pharisæum, videbis tunc sustinentem pro te blasphemias, ac opprobria innumera, grata ergo his pedib. Magdalena, sicut præuenit ungere corpus in sepulturā, ꝓuenit nunc gr̃as agere ꝓ immenso crucis beneficio.

Deinde capillis, quib. pedes tergebat, expugnabat Xp̃m cogitationib. s. & desiderijs, charitate ignitis: Effudisti ò Magdalena mare lachrymarũ, nunc retia capillorum tende. Primum rete hoc misisti in mundi mare mortuũ, in flumen Sodomę, & uanos hoīes irreuisti. Nunc autē in mare lachrymarũ tuarum retia expēde, & piscaberis Xp̃m dn̄m. In nocte culpa rete misisti, ad sinistram nauigii, & nihil cepisti. Nũc, cum dies ad dexterā nauigij mitte rete, & piscē Thobiæ capies, q tibi uisum reddat, & uitā. Optime cum Petro actũ est, cũ ex piscium piscatore fa-
A ctus est piscator hoīum, sed q d te cũ actũ dicā, cum ex piscatore hoīum facta es piscator Dei, prius hoīes piscabaris, nunc Xp̃m. Ex maxima peccatrice facta es piscatrix maxima. Noli ergo retia relinq̃re cũ Petro, retia pc̃tōrũ dimitte, sed non retia capillorũ, q b. margaritā optimā cepisti. Similes tuis capilli erāt Absalonis, sed qa in uētũ capillos ducebat, suspēsus è quercu est, & ipsis suis capillis perijt. Misit capillos suos in quercũ, ut colliget
2. Reg. 14. ret siliquas porcorũ, q b. dissipator fili⁹ saturari cupiebat, & hæsit ĩ q̃rcu in mortē,
Luc. 15 secut⁹. n. ille ē vanas cogitationes, & cor dis desideria, ex q b. suspēsus uitā amisit.

Latet, & aliud mysteriũ ĩ his capillis. Solēt. n. milites in morte principis eius
B uexilla in terrā deijcere, ac per eam duce re, Magdalena castellum fuit dęmonis, ĩ cuius arce capilli erant, tanq̃ vexillũ dæmonis, q d. n. aliud est capillatura, & circũdatio auri, nisi Cupidinis, ac dæmonis vexillũ? Sed quia in corde Magdalenæ mortuus est dęmon, & Cupido, vexillũ illius p terrā trahitᷣ, & humi serpit, dum capilli tergunt pedes Xp̃i. Hac hebdomada vexilla regis prodiere, uexilla regis ꝓderunt, hæc in corde nr̃o erigamus, dæmonis vero vexillum terrā deiiciamus.

Deinde vnguēto, quo pedes ungebat Xp̃m expugnare intēdit. Erexerat Xp̃m
C in aīæ suę regē, ungit illũ, qa reges olim vngebantur. Sicut ergo regina Sabba audita fama Salomonis, uenit ad eum
3. Reg. 10. cũ diuitiis, & aromatib. & deferebat aurũ infinitũ nimis, & gēmas p̃tiosas. Nō sunt allata ultra aromata tā multa, q̃ ea, q̃ dedit regina Sabba Salomoni. Hæc tane in Magdalena impleta videmus. Attulit Christo aurũ infinitum nimis, cum dilexit multũ, attulit aromata virtutum multa, qualia uix reperies, qui attulerit. Quis obsecro tanta Christo donauit, ac Magdalena? Oīa eius cā reliquit, gloriā mundi, & eius ornatũ contēpsit, cor tradidit, lachrymas fudit, capillos dedit, & vnguenta omnia, quid illi reliquũ erat, ꝙ nunc Christo non dederit, cum se ipsam tradiderit? En igitur quibus machinis Magdalena Christum expugnauit.

Pro-

A Proponitur aũt nobis illius conuersio
Iud. 1. in exẽplar. Et cum plures diuinæ scriptu ræ paginæ nobis proponãt magnalia diuinæ iustitiæ, nũc proponuntur magnalia diuinæ miç, cũ ex horrido monte effecit voluptatis hortũ, ex leæna angnã, ꝙ solius Dei est. De Adonibezech sacra refert historia, potentiã suam ostentare voluisse, dum septuaginta reges amputatis summitatib. manuum, ac pedum sub illius mensa erant. Non id adeo mirum erat, ac gloriosum, vi. n. illi reges tenebãtur. At uero Christus mirabilem potentiam, ac misericordiam ostẽdit, dum uoluntate propria efficit, ut peccatores sub illius sint mẽsa imo & sub illius pedib⁹. Nec id tñ Christus effi it, sed & dæmonem ligat, & ligatum animabus tribuit, ut eũ illudant. Quod est mirabile illud,
B quod Iob efficere non potuit, Deus vero
Iob. 40 se facturum innuit, cum ait. Nunquid illudes ei quasi aui, aut ligabis eum ancillis tuis? Illudit Deus dæmoni quasi aui, cum nidũ, & filios, quos sibi nutriebat: ab eo aufert, tradit aũt ancillis illudẽdũ, ac ligatum, cum aiæ Christi ancillç eum superant, irrident, atq; despiciunt Vt ergo nos iniam consequamur, imitemur Magdalenam in pnia, & illius modo, ac rõne, ne forte inanis sit, nosq; comprehẽ
Mic. 6. dat maledictio illa prophetæ. Tu semina bis, & nõ metes, tu calcabis oliuã, & non vngeris oleo, & mustum, & nõ bibes uinum. Multi certe labores pniæ subeunt, & torcular pęnitẽtiæ ingrediuntur, nec fructum colligunt, quia non debite pœnitent. Sic tibi speculum veræ pęnitentiæ Magdalena. Primum, quod Magda-
C lena fecit, fuit, amorem cõmutare, amorem mundi in Dei dilectionem, peccator mutat in quadragesima cibos, non
Iosu. 3. amorem, & cor, & iõ non eis proficit ieiunium, sed similis est aquis Iordanis, q̃ dum transit arca, consistunt, nec fluunt, sed cito defluxere, & ad pristinum cursu n redière. Ita mu tis contingit, qui nũc a peccato abstinent, dum quadragesimę tempus instat, sed cito illa repetẽt, quasi canes reuersi ad vomitum. Similis facti Israeli, qui instante tribulatione di
Ier. 34. misit seruos liberos iuxta legem, sed cito iterum quisq; reduxit seruum in domũ A suam, sicut prius. Si dimittis ò homo peccatum, cur illud in domũ reduces tuam? Qui id facit, manifeste ostendit, nõ se ex corde peccatũ dimisisse. Ex corde ergo a peccato recede, conuertimini ad me in toto corde vestro, in plenitudine fidei. Deinde lachrymarum vim funde cum Magdalena, sic enim illa præclarum cibũ Christo dedit. Recte fecit Pharisæus Christum inuitans, sed melius ferculũ, ac dulcius Magdalena obtulit, cor, scilicet, contritum, & humiliatum. Tu ergo Christum in vita, in suis pauperib. cum Phariseo, nec diuitias consumas tuas, ut demoni cibos præstes, sicut Babylonij faciebant pascentes draconem. Et ipsi Da. 14.
Christo cibum para, offerens ei cor tuũ. Deinde capillos cogitationum, & deside B
riorum ei offer, & alabastrum unguenti ex uniuersis pulueribus pigmentarijs, id est, ex confectione vniuersarum uirtutum, &c.

Feria sexta, Post Dom. V. Quadr.

Thema Expedit vt vnus homo moriatur pro populo. Ioan. 11.

Diuersæ omnino sunt uiæ Dei a vijs Lactãt.
hominum Lactantius Firmianus lib. 4. de vera sapientia, cap. 16. ait vanos mundi sapientes a ratione potissimum ductos, ut Christum Deum esse negarent, quod mortem obijt supplicijs, & doloribus plenam, & ideo indignum dicebant, huiusmodi hominem Deum dicere. Si uero amplissimus rex fuisse, & mundi gloria ornatus, facile Deus crederetur. Hæc uia hominum est, sed uia C
Dei, & veritas longe est diuersa, ut bene Lactantius probat, quia si uitam fęlicẽ, & omni voluptate, ac diuitijs refertam vixisset, nullus sapiens ipsum iudicasset dignum diuino honore, & eo iudicandus dignus est, quia, & in cruce mortuus est. Qui caducas opes, & fragilem potẽtiam, mundique gloriam suspiciunt, & magni ducunt, omnino falluntur, sola namque virtus, & iustitia hominem magnũ faciunt, & honore dignum acæstimatione,

A ne, hanc uero Christus docuit verbo, &
Ma.25 exemplo,qui plenus gr̃a,& uer tate fuit,
& ideo ipse dixit,simile esse regnum cœ-
lorum hõi quærenti bonas margaritas,
non fallaces,ac periuras,quales sunt ea,
quæ humanam fęlicitatem spectant,quę
impedimento uirtuti esse solent, diuitiæ
.n. deliciæ & honores arma esse solent
iniqtatis, potius q̃ instrumenta uirtutis.

Mors uero crucis Deo conuenientissi
ma fuit,unde Spiritu S.afflatus Caiphas
prophetat, oportet unũ hoĩem mori pro
populo,nõ solum Deo indecens non est,
imo ei aptissima. Et illud ,pbemus,atten
dendum , lumine naturali manifestum
esse, Deum nostrum oĩum perfectionũ
B abyssum esse, & oẽs perfectiones æqua-
les in Deo sunt,qui oẽs vnum sunt. Sed
q iudicio nostro gloriosius in Deo est,
immensa eius bonitas,& mĩa est . Oĩa
diuina nobis placet,sed bonitas , & mĩa
præcipuè. Hinc,antiqui Deum dicebant
Optimum,Maximum,prius eum Opti-
mum dicebant,& summa laus,quam ali
cui conferre possumus est, eum dice-
rem bonum,& licet de oĩb.laudari velit
Deus , præcipuè tñ de bonitate, ac mĩa.
Esa.6. Hinc spũs illi,quos Es uidit. Deo psalle
re sapienter,dicebãt, Sanctus, Sanctus,
Sanctus,quod idem est,ac optimus, hac
laude Deus præcipue gaudet.

Ex quo sequitur, cum oĩa pp suã glo-
riam Deus fecerit,oportuisse bonitatem
suam pcipue manifestari ab eo, hinc .n.
summa ei gloria redũdat. Et licet in mũ
di creatione eam manifestauerit,sicut re
liqua attributa,tñ cum voluerit eam su-
C per oĩa alia ostendi , alio insigniori ope
ostendẽda fuit. Sed quodnam erit opus,
quo conuenientissime diuina bonitas
ostẽdatur? illud plane,qđ Deo maximũ
laborẽ, nobis uero sũmã adducat utilita
tẽ. tres .n. bonitatis gradus a philosophis
numeranť. Primus,& infimus,multũ ha
bens de commercio,est eorum,qui emo-
lumentum sperantes , alijs benefaciunt.
Scds alter,eorum,qui gratis benefaciũt
nihil utilitatis sperãtes,sed sine ullo pro-
prio labore. Tertius,& supremus,eorũ,
qui maximo labore alijs multa bona fa-
ciunt. Hinc snia illa,regium est,mala au
dire,cum benefeceritis. Cum ergo Deus A
homini benefecit in creatione sine ullo
labore suo, similis fuit homini,qui ,ppe
fontẽ,aut fluuium cõsistens uiatori cali-
cem aquæ dat , quod nõ est tñ bonitatis
argumentum,ac si multo cum labore ,p
prio quisquã benefaciat . Oportuit ergo
Deum summo suo labore homini bene-
facere, ut sic suprema illius bonitas ostẽ
deretur. Hoc uero in natura sua præsta-
re non potuit, iõ humanam naturam in
duit,in qua potuit summis doloribus,&
morte nobis innumera bona parare, qđ
planè diuinæ bonitatis argumẽtum est.
Oportet ergo unum hominem mori pro
populo,ut Dei infinita bonitas oñdatur.

Sed ais . An non indecens est, Deum B
pati? Respõdeo,si uelamine tegitur ima
go pulcherrima , & uideri non potest, si
velum non rumpatur, merito scinditur,
ut imago conspici possit. Operta Dei bo
nitas erat humanitatis uelo,rupta huma
nitas est, & diuina apparuit bonitas, &
gloria . Quod signatum est,cum in paf- Ma.27
sione Christi templi velum scissum est a
summo usque deorsum, & sic pulchritu
do sanctuarij apparuit. Si rectis oculis
contemplaris Christum in cruce pendẽ-
tes, per plagas illas uidebis ostendi Dei
bonitatem,& gloriam. Vnde Es. ait, & Es.40
reuelabitur gloria Domini, quia sum-
mæ & infinitæ bonitatis fuit libenter pa
ti,ut inimicis benefaceret,eosque in glo-
riam duceret . Et tunc nobis pulchior,
ac dulcior uisus est. Sicut cum sponsa ui
det vulneratum sponsum,ut eam defen
dat,tunc illi maxime placet,amore enim
præcipuum ostendit. Hinc nobis discen C
dum est,ut Dei causa ea præstemus,quæ
dura,ac difficilia sunt,ne enim dicas,bo
na mihi Deus confert, sed sine labore ,
mea uero obsequia laboris plena sunt ,
en Deus tuus beneficia tibi præstat,quæ
sanguinis fusione,& innumeris dolori-
bus plena sunt . Si ergo aliquo dolore
afficiendus pro Deo es , noli ideo a Dei
obsequio cassare. Oportet ergo unum
hominem mori pro nobis,ut suam ostẽ-
dat infinitam bonitatem, ut nos sibi de-
uinciat , ut ei obsequamur , etiam in ar-
duis,ac difficilibus.

Hæc,

A Hæc Xpi mors hodie in Caiphę cócilio decernit,(Collegerút,)ait Ioan.(conciliũ,& aiunt,quid facimus, quia hic hõ multa signa facit?)Quid inde colligitis? occidamus ergo eũ,praue colligũt. Sed hoc malorũ ingenium est,ex ueris praue colligere,an non rectius colligerét,si dicerét,quid facimus,tot,tãtisq. signis non
Ioan.3 credétes?credamus ergo ei. Sic Nicodemus collegerat.Scimus qa à Deo uenisti magister,nemo.n.põt hæc signa facere,q̃ tu facis,nisi fuerit Deus cũ eo,ꝙ si Deus cũ eo est,null⁹ restat Romanorũ timor, oĩs.n.humana ptãs,si diuinæ conferatur nulla est.Sed malis hoc insitũ est,ut praue colligãt,& deducant. Cuius rei plura
Ma.12 sunt excpla.Primũ illud fit,ꝙ mali coloni dñt,hic est hres,venite occidamus eũ,
B & nr̃a erit hr̃ditas,an nõ recti⁹ dicerent, hic est hr̃s,demus ergo ei hr̃ditatẽ? Secun
Luc.12 dũ sit illud,ꝙ dñs apud Lucam oñdit dicens, hoĩs cuiusdam diuitis ager uberes fructus tulit,q ait intra se qd faciã? Simile hoc verbũ est ei, ꝙ nũc dñt Pharisæi, qd facimus? si recte ille colligeret,dicere debebat,Deus mihi hæc dedit,nam neq. qui plantat est aliqd,neq.q rigat,sed qui incrementũ dat Deus,si ergo ille mihi dedit,conseruis hæc diuidam,ei reddam in pauperib.faciã sacculos,qui non ueterascũt,thesaurũ indeficientẽ, faciẽ amicos de mamona iniqtates, vt cũ defecerim, recipiãt me in æterna tabernacula,optima ,pfecto collectio.Sed ille nõ sic colligit,sed stultus cũ esset,stulte collegit, dicés,destruã horrea mea,& maiora faciã, & seruabo mihi ĩ annos plurimos.Stulte eũ collegisse oñdit vox de cęlo, quæ ei
C dicit,stulte hac nocte repetẽt aĩam tuam & q̃ parasti,cuius erunt? Multi hodie sic colligunt,q noua horrea faciũt, diuitias
Iud. 1. cõgregãt.Tertiũ eiusdẽ rei exemplum fit Nabuchodonosor,q obtento Arphaxat, ait,dñs ero vniuersi orbis,& ut Deus collėdus sum. Cũ Deo humiliari debuit,qui ei uictoriã tribuit,in Deũ erigit.Cui p̃similes sunt,q acceptis a Deo bñficiis supbiũt,cũ ex eis humiliari debuerĩt. Quar-
Sap. 2. tũ exẽplum Sapiẽs oculis nr̃is subijcit dicens. Dixerunt impij cogitantes apud se nõ recte,en cõtinuo Spũs sanctus aperit

eorũ malã cogitatiõnẽ dicens, cogitasse A eos apud se non recte, Sed qd dixerunt? exiguũ,& cũ tædio est ipsis uitæ nr̃æ, & non est refrigeriũ in fine hoĩs,uenite ergo,fruanr̃ bonis,q̃ sunt,& utamur creatura tanq̃ in iuuentute celeriter, uino p̃tioso,& vnguẽtis nos impleamus, & nõ 3
p̃tereat nos flos tpis,coronemus nos rosis anteq̃ marcescant,nullũ pratũ sit, qd nõ ptranseat,luxuria nr̃a. Praua ,pfecto collectio,q̃ rectius ille: Tps itaq. breue 1.Co.7
est(en idem antecedens cũ illo, ꝙ praui vsurpant,exiguum est tempus uitæ nostræ) reliquum est,ut qui habẽt uxores, tanquam non habentes sint,& qui vtuntur hoc mundo, tanquam non vtantur, præterit enim figura mundi huius.

Sed ais errores hi,atq. stultitiæ in infimis de plebe hominib.erunt. Hier. popu Hie. 4.
li obiurgatis peccatis,subdit, ego autem dixi,forsitã pauperes sunt,& stulti, ignorant uiam dñi,ibo igitur ad optimates, & loquar eis, ipsi.n. cognouerunt uiam dñi,iudicium Dei sui. Et ecce magis hi simul cõfregerunt iugum,ruperunt uincula, Hoc hodierna die apparet in Pharisęorum concilio.contra Xpm inito, & nũc ẽt stultissimos hoĩum nobiles esse videmus,praueq. colligẽtes,hi magis peccatis se tradunt,hi minus spũalia curãt, hi magis diuitias congregant,hi magis supbiunt,& quæ mundi sunt sequuntur.

Sed quę in concilio proponant suo,audiamus.(Si dimittim⁹ eũ sic, veniẽt Romani.)Pauci Deo amici sunt,si aliqd pp illud amittendũ est. Qñ Deo,& mundo simul placere potes,Deo adhęres, sed si Romani Dei causa relinquẽdi sint,pau- C ci Deum sequuntur. Mira hoĩs stultitia hęc est,Deum relinquere,ne substantiã, aut honorem amittat, si aliquid terrenũ amittendum est,aut Deus,Deũ amittis? tunc tua in Deũ amicitia manifestanda erat,cum oĩa illius causa relinquenda essent,in hoc.n.amicitia in hunc ostendiť, qñ eius cã cęterã prętermittis. Sed attende quo hoĩem ducat terrenorum cupiditas,auaritia fuit, q̃ pcipue mortem Xpi ordinauit,occidatur Deus, auaritia ait, ne substãtia amittatur. Sic Herodes ne regnũ amitteret,Christũ occidere cura-

rus,

A uit,& innocentes iugulauit,& Iudas pp denarios Xp̄m tradidit ī mortē,& nunc aiūt,veniēt Romani,& tollēt lc eum nostrū,moriat̄ ergo Xp̄s. Donec Deo uitā auferat,auaritia nō quiescit. Exaggerat
Ecc. 10 Salomon auaritiæ malū dicēs;Nihil iniquus,q̄ amare pecuniā,hic.n.'& aīam suā venalē hēt, sed amplius aliqd dicere potuit,& aīam Dei uenalē hēt. Iō cupiditas
1. Ti. 6. radix malorum oīum dr Paulo quę & fidem amitti facit. Caue ergo maxime ab inordinata affectione diuitiarum,& vtere hoc mundo,quasi non utaris,si.n.diuitiis te tradideris,ppillas omnem propinquitatem negabis,fratres non agnosces, lites cum parentibus geres,animam tuā vendes, & Deum ipsum tandem.

Dei verò in hac re summa sapiētia,ac
B potētia apparet,qua.n.arte hi putauerūt regnum seruare suum,& a Romanis liberū,ea in Romanorū man⁹ inciderūt, & vniuersi cū bonis suis uestati sunt. Sic
3. re. 12. Ieroboā vitulis aureis effectis putauit regnū stabilire suū,sed tm̄ abest,ut hoc cōsilio firmauerit,vt eo sibi liberis,& familię, & vniuerso regno pestē attulerit. Sic
Exo. 1. putauit Pharao infantiū submersione regnū in Hebręos stabilire suum,sed ea de eā primogeniti Aegypti occisi sunt,& ip
Sap. 9. se cū exercitu aqs interijt. Hinc Sapiens ait,ducebat illos ad hūc finē digna necessitas,ut q deerant tormentis repleret punitio,i.ut cæteris plagis,q̄ añ ptulerant, hęc nouissima ipsis debita adderet,ut aqs suffocarent,q aqs suffocabāt. Cauendū ergo tibi maximè,ne velis te tueri Dei offensa,hac.n.rōne te pditum iri crede. Multi.n.impij illud Ezechielis dn̄t,dere
Eze. 8. liqt dn̄s terrā,& dn̄s nō videt, qb. Deus statim r̄ndet, igitur & meus non parcet oculus,nec miserebor, uiā eorū in caput
C eorū reddā. Exēplo tibi īpij Iudæi sint, q Xp̄m occiderūt,ne in Romanorum manus inciderēt,& ea uia,atque rōne ab eis deuastati sūt,& ab oīb.nationibus,q̄ sub cælo sunt,q̄ eos insequunt̄, & deuastant dn̄tq;,nō in hoc peccamus,qa illi Messiā occiderunt. De quo loquit̄ miris uerbis
Hie. 50 Hieremias,dicēs,Grex pditus factus est populus meus,pastores eorū seduxerunt eos,feceruntque vagari in montibus,de-

A mōte in collē transierunt.obliti sunt cubilis sui,oēs,qui inuenerūt, comederunt eos,& hostes eorū dixerunt,non peccauimus, pro eo q̄ peccauerunt dn̄o decori iustitiæ, & expectationi patrum eorum dn̄o. An non grex perditus Iudæi nunc sunt,dispse in montibus? in omni,s.natione,seducti a pastorib.suis,q hodie cōciliū inierunt cōtra Iesum,& postea sua serunt,ut Barrabam peterent, & Iesum crucifigerent? Oēs nunc nationes eos psequuntur, & deuorauerant, & cū illos insequuntur,dn̄t,non peccamus eos psequentes,quia illi persequuti sunt Dn̄m, quē eorum patres expectauerunt, Christū,s.quem dicit decorem iustitiæ. Cumque diuersæ sententiæ in Concilio illo essent,decernit Caiphas pontifex.(Expedit, vt vnus hō moriatur pro populo.) Prolata in Xp̄m dn̄m sententia est, quis illi eā nunciabit, aut leget, ut si uoluerit appellet,ant fugiat? Cogitauit Esau occi Ge. 27.
dere fratrē Iacob,& illum mater admonet,ut fugiat. Cū Saul ueniret,ut circundaret Dauid,admonitus Dauid est,ut fugeret,cum Absalon in eū surrexit, Chusai illum de oīb.admonebat. Quis nunc sententiam hanc prolatam Christo nunciabit? ille fugere nō vult,quia in Hierusalem venit,vt moriatur,nec Cæsarē appellabit,quia sn̄ia hæc a patre plata est, & donec peccator viuat, mortē ille libenter sustinere vult. Admiranda profectò Dei bonitas, & mīa est,nos malefactores sumus,& in Xp̄m sn̄ia profertur;pp scelus populi mei percussi eum. Furatus Esa. 53
Adā pomū ē.& uapulat Xp̄s:lingua n̄ra dilexit iniquitatē,& oīa uerba pręcipitationis,& Xp̄i lingua felle,& aceto potat̄ C
caput nostrum superbia elatū est, & caput Christi spinis coronatur,qa corpora n̄ra deliciis abundant,eius corpus dolorib.replet̄,& ita fieri oportebat. Vn̄ Pau Heb. 2.
lus. Decebat,eū per quē oīa, qui multos filios in gloriā adduxerat,aut horā salutis eorum per passionem consumari. Cū .n.pct̄m sit criminale,& capitale crimē, oē genus humanum morti addictū erat: morit̄ ergo p oīb.fideiussor Xp̄s,q morte sua oium mortes persoluit,ne omnes ī æternū moriamur. Hinc uero intelligitur,

A tur, qua rōne expediēs fuerit aīaliū sanguinē fundi in lege pro pctō. Qua in re duo erāt admiratione digna, primū, dēt hō debitū infinitū, dū peccat, qualis ergo tanti debiti solutio est, si offerat vaccam rufam, & hircū ꝑ pctō, uel agnū. Secundū, quale iustitiæ genus est, ut peccet hō, & occidatur innocēs animal? Sed ut his dubijs occurramus, dico, cōsueuit Deus futuris maximis mysterijs adūū ꝑbere quibusdā rebus, q̄ illorū similitudinē habēt. Sic baptismū Ioānis uoluit præcedere Baptismum Christi. Vt ergo uiderent homines sanguine fuso remittenda pcā esse, & sanguine illius, qui nō peccauit, hincque postea intelligerent, innocentis Christi sanguine pctā deleri, iō sanguine
B aīaliū prius placari uoluit. De quo Paulus sic loquitur, Christus assistens pontifex futurorū bonorū, per amplius, & per Heb. 9 fectius tabernaculum non manufactū, i. non huius creationis, neq; per sanguinē hircorū, aut uitulorum, sed per propriū sanguinē introiuit semel in sancta æterna redemptione inuenta. Hoc sanguine Apo. 7. nos lauamur, atq; mundamur. Vnde Ioānes, q lauerunt stolas suas, & candidas eas fecerūt in sanguine agni, sed ais, qūo sangnine rubro candidæ fieri possunt. Plane quia sanguine macula peccati deletur, & sanguis bis decoctus lac cādidū efficitur, ut. n. philosophi aiunt, lac est sanguis bis coctus, sanguis ergo Christi bis coctus est, duplici charitate Dei & proximi, iō factus est lac candidum, quo dealbari vestes possint. Non ergo fugit Xps mortē, ut Moyses fugiens ex Aegypto, nec ut Elias fugiens Iezabel, sed in mor-
C te libēs venit. Nos uero hoc facto docet, ut aliqd Xpi cā patiamur, cū ille pro nobis passus sit tanta. Isachar benedicitur, qa inūdationes maris, quasi lac sugget,
De. 33. qa tribulationes quasi lac bibet, qui. n. videt Deum sui cā pati, quo mō detrectabit passiones Dei cā sustinere? Secūdo, in hac Caiphæ sniā aduertēdū est, inutilem ipsi uisum esse Christum dnm, imo ipsi, & Synagogæ conuenire illius recessum & mortē. Cū morti proximus Eliseus esset, aderat Ioas rex, q flebat coram eo, &
Ge. 13. dicebat pater mi, pater mi, currus Israel & auriga eius. Visum illi est, & merito A regnum ipsius sine tutore manere, quia 4. Reg. cū iustus abest a regno, maximus illi de- 13. fectus est. At hi putant, Xpm nihil boni adferre Iudæis, nec ullum eis imminere discrimen ex eius recessu. Ais, immensa hæc Pharisæorum cæcitas fuit. Sed attēde tibi simile quid contingere, nō adest tibi Deus, cū in peccato es, moritur tibi Christus, recedit a te, tibi uero vr̄, nihil in domo tua deesse, adeo alacer lætusq; es. Recesserat a Sampsone Deus, & ipse ne Iud. 16 sciebat, sed sciuit Deum a se recessisse cū inimicis uallatum se uidet, tunc illi plurimum deesse cognoscit. Prope mortem cū Saul esset, & in magno discrimine, 1. Reg. Deusque recessisset ab eo, ei Samuel ait, 28. qd me interrogas, cū dn̄s recesserit a te? Nūc Deus a peccatore recessit, & ille sen B su, aut dolore nō tangitur, nihil sibi deesse putat, sed mortis tpe uidebit, dolebitque, qd Deus ei nō adsit. Sic Iudæis Xps Ioan. 7 dn̄s ait, quæretis me, & non inuenietis, qd idem est cū eo, quod postea discipulis Luc. 17 dixit, venient dies, in quib. desiderabitis vnum diem filij hoīs, & nō dabit' uobis, quasi ergo Christus discipulis dicit, cum vos uideritis iactari tētationib. & psecutionibus, desiderabitis ꝑsētiā meā, ut uobis auxilio, & solatio sim, & nō me uidebitis, qa recedo. Sic ad Iudęos ait, cū uos videritis a Romanis circūdatos, me q̄retis, & desiderabitis, ut miraculo uos eripiā, & tñ, qa iā recessi a uobis ut a Saul, nō me iuenietis, nec uobis auxilio meo Ge. 30. adero. Moleste fert Labā, qd Iacob recedat a domo ei⁹, qm̄ greges eius pascit, ac multiplicat. Quō tu nō moleste feres recessum a te Dei, q custodit te, & vniuersa tibi bona cōfert? Putāt Herosolimitæ C velle recedere ab eis Hieremiā, & i lū capiunt, an nō oīb. modis tibi curandū esset, ne Deus a te recederet. Nō sic Phari 1. Reg. sæi, sed sicut Saul ait Ionathæ filio suo, 20. oībus dieb. quib. filius Isai uixerit super terram, non stabilieris tu, neq. regnum tuum, itaq; iā mitte, & adduc eū ad me, quia filius mortis est, ita Pharisæi loquūtur, dū Xps vixerit, nobis bene esse non poterit, occidamus ergo eum. Quoties tu intra te eadē uerba locut⁹ es, dicens, bene

A ne mihi esse non pōt cum Deo, si Deum foras nō emisero, gaudere, & delectari non potero. Occidit Abimelec. fratres
Iud.9. suos, ut libere, ac secure regnaret, ita ut in delicijs suis regnet peccator, Xp̄m pa rat occidere, sed cū necessitatis, laboris, mortisq; dies uenerit, uidebit pessimum illud fuisse cōciliū. Tertio in hac Caiphæ sñia aduertendū. dubios fuisse in hac re Pharisæos, Caiphā uero decreuisse Chri mortē, & eos dubios in suā traxit sñiam ait.n.(uos nescitis quicquam, nec cogitatis, &c.) Quo ōnditur, plenū mundū esse cōsi iarijs peruersis, qui eos, qui ī dubio, & quasi in biuio sunt, in deteriorem par
B tem ducant. Dubius Amō erat, qua arte
2. Reg. 13. Thamar potiri posset, nō deest, qui ei di cat, finge te infirmū, &c. Sic ēt cōsiliarij
Hest.5 Aman ei consilium præstāt mortis Mar
1 Reg. 22. dochei. Sic cū Saul iratus esset Dauid, ait Doeg Idumeus, ego uidi cum sacerdotibus. Dæmonis hoc munus est, eum, qui iratus est, adiuuare in malum, & qui du
2 Reg. 20. bius est, in deterius ducere. Quanto rectius Ionathas patri, ait, quare morietur Dauid? quid fecit? Quis nunc concilium Pharisæorum ingrederetur, diceretque quare morietur Christus? quid fecit? an quia signa facit? imo in regem uestrum
2 Re.3 hac ratione eū excipite. Dubius aliquan do fuit Israel, quem sibi regē assumeret, & ait Abner, Dauid Dei pcepto unctus in regem est, quis melius regnare poterit? Ita nunc in concilium Pharisæorum ingressus quispiam dicere potuit illud
Psal.2. Psal. Ego autem constitutus sum rex ab eo, super Sion montem sanctum eius, vnctus a patre Christus est, eum ergo in regem suscipite vestrum.
C Quinto attēdendum, cum commota Hierusalem esset, ut in Christum crederet, miraculo suscitationis Lazari, tunc consilium ineūt Pharisæi, ut Iesum occidāt. Quo docetur, cum peccator dispo nit ad Deum redire, tunc dæmones con cilia sua agere, & dicere, quid facimus, tunc se inuicē exhortantur, ut in hominem pugnent acrius. Ita Pharisæi dicūt, si dimittimus eum sic, omnes credent in
Exo.5. 6.7. eum. Quando Israel egredi de Aegypto vult, ut Deo sacrificium offerat, tūc Pha rao in eos insurgit, eos oīb. modis detine A
re conatur. Cum Israelitæ tēplū ædifica- Esd.8.
re conantur, tunc oēs finitimę regiones illos impedire curant. Qn̄ in Deum conuerti disponis, tunc plura tibi occurrunt impedimenta, qd hoc dæmon certè consilium inijt contra te, tu ergo cōsiliū etiā facito, ut videas qua arte a dæmonis eruaris ptāte, & uniuersa eius impedimēta superare valeas. Quid facimus, isti dicunt, & bene in his uerbis duntaxat dicunt, dum.n. Christo non obsequnntur, dū eū regē sibi nō habent nihil faciunt. Quid facies ò homo, dum Christo non obedis? nihil omnino, aliqd ergo facere cura, ei subdere, illi pare, & plura fecisti.
Quinto in eodem Concilio attenden dū est, ex signis Christi occasionē desu- B.
mi eum perdendi. Sicut ex pulcherrimis capillis Absalonis ille è quercu pepēdit. 2. Reg. 14.
Sūmæ bonitatis est, ex malis bona educere, & hoc Dei ppriū est, & sūmæ ma- Augu.
litiæ ē, ex bonis mala. Potuit Deus facere, ne ullū in mundo malum esset, sed si id fecisset, non tam ostendisset bonitatem suam, ac ostendit permittens mala, ex q bus bona educeret. Sic cōtra, licet malū sit, ex malo malum educere, sed summū est malorum ex bono malum, cū dicere debuerunt hi, quid facimus ei nō credentes? tunc dicunt, quid facimus nō occidētes? Hos vero illi nunc imitantur, q peccant, & in peccato durāt cōfisi de diuina misericordia, Deū efficientes iniquitatis protectorem, quos iustissime Deus punit, non concedens misericordiam, quā iniquitatis patrociniū putauerunt. Quia Simile
Deus bonus, & clemens, & multæ miæ est, in eum peccas? Quæ unquam mulier
dixit, adultera esse uolo, quia uir meus C
bonus est, diligit me, ueniam mihi dabit, etiam si adulterium nouerit ratio hæc astringere mulierem debet, ne adultera sit, & vbi honor tuus nunc est, ò impudica mulier, quæ hæc dicis? Si regis sponsa nosset, adulterium ei condonandum esset, num adultera erit? Satis ei honor est, quem præcipuum regina habere debet, ne tātum committat scelus, ne eam adulteram dicere quisq; possit. An non anima Deo desponsata hunc curabit

A bit honorem? Nos ergo ex signis Christi bona, vt par est, deducamus congregemus, & nos in concilium omnes potentias animæ nostræ, & ut Bernardus ait, interrogemus, quid facimus, quia hic homo multa signa facit? quid faciemus pro tantis beneficijs, quibus nos Deus affecit? pro tot amoris signis?
Tho. 12 Thobias cum filio consilium iniit, dicens, quid possumus dare viro huic sancto, qui venit tecum? Respondit Thobias, pater quam mercedem dabimus ei? aut quid dignum poterit esse beneficij eius? me duxit, & reduxit sanum, pecuniam a Gabello ipse recepit, uxorem me habere fecit, & dæmonium ab ea compescuit, me ipsum a deuoratione
B piscis eripuit, te quoque videre fecit lumen cœli, & bonis omnibus per eum repleti sumus, quid illi ad hæc poterimus dignum dare? Iustum se Thobias his derbis ostendit, gratique animi, ac ingenui esse, cum omnium beneficiorũ memor sit. Sed si beneficia nobis a Christo collata enumerare velis, potius stellas cœli, & arenam maris numerando censebimus consilium ergo ineamus, quod illi faciemus, quomodo benefactori tanto ingrati non erimus?

Demum in hoc consilio illud considerandum est, principes, & Pharisæos congregatos in Christum esse, atque adeo extremum malum in Hierusalem venit, hinc propheta: Quia desperata est
Mich. 1 plaga eius, quia venit vsque ad Iudam,
C tetigit portam populi mei vsque ad Hierusalem, ideo minatur propheta extremum aduenire interitum, etiam si Deus faciat planctum draconum, & struthionum, etiam si vadat Deus exspoliatus vestibus propriis, idest, populo proprio, qui ei est velut indumentum, etiamsi in ipsius nomen redundet, vt dicant gentes, vbi est Deus eorum. Sed qua ratione plaga est insanabili, vltro adeo certa? quia venit, ait, vsque ad Iudam, peruenit vsque ad Hierusalem, quæ est porta populi mei, si eo vsque malum non peruenisset, insanabilis plaga non foret, curari forsan posset, sed cum illuc peruenerit, parcendum omnino non est.

A Oseas ait, si fornicaris tu Israel, non derelinquat saltem Iuda, sed cum iam Ose. 4. pestis in caput irrepsit, abijcere, & obruere oportet, non insistere curationi. Hierusalem vero dicitur porta populi Dei, idest, caput, & metropolis, sic Ezechiel ait, pro eo quod dixit Tyrus de Hie Eze. 26 rusalem, euge confractæ sunt portæ populorum, & Abdias, & non ingrederis portam populi mei, idest, Hierusalem, quæ porta est Israel, quia antiquitus in portis ciuitatum iudicia exercebantur, & ibi erant præsidia omnia, & arma bellica, ideo porta dicitur populi Dei, quia in Hierusalem doctrina erat, iudicium, summa potestas, & fortitudo bellica.
B Hinc Christus ait, portæ inferi non præualebunt aduersus eam, idest, vniuersa Ma. 16 inferi potestas, Et Dominus ad Abraham, possidebit semen tuum portas inimicorum suorum, idest, omnem eorum potentiam subiugabit. In Hierusalem erat templum, sacerdotes, Regia potestas, sacrificia, merito populi Dei porta dicitur. Si ergo hanc portam possident inimici, desperata res est. Cum ergo hodie in Hierusalem concilium fiat a prin Gene. cipibus aduersus Iesum, desperata est plaga Hierusalem, quia iniquitas tetigit portam, oppressit caput, funditus euertenda est Hierusalem, & citissimè. Caueamus ergo nos simile concilium, quo mors Christi decernitur, & vt in nobis C uiuat illa curemus, &c.

A

Sabbatho Post Dominic. V. Quadrag.

Thema. Cogitauerunt Principes Sacerdotum, vt Lazarum interficerent, quia multi propter ipsum abibant ex Iudæis & credebant in Iesum. Ioan. 12.

APparent hic duo omnino diuersa, & opposita iuxta se posita, magis elucescunt. Primum manifesta fit Dei in homines misericordia, qui nullum non mouet lapidem, nulli parcit labori, vt hominem ad se decat. Secundo autem summa hominis malitia, ac ingratitudo manifesta fit, qui ijs vtitur in sui perniciem,
B quæ ei Deus praparauit in bonum, Christus miracula facit, Lazarum suscitat, ut Iudæos ad se trahat, illi contra Lazarũ interficere curant, ne in eum gentes credant. Expendamus vtrunque. Summa cura Dauid vrgebatur, ut Deo domum ædificaret. Vnde aiebat. Si introiero in tabernaculũ domus meæ, si ascendero in lectum strati mei, si dedero somnum oculis meis, & palpebris meis dormitationem, & requiem temporibus meis, donec inueniam locum Domino, taberna-
Ps. 131 culum Deo Iacob. Maxima hæc fuit cura Dauidis, sed maiorem adhibuit eius filius Iesus, vt tabernacula construeret in cordibus hominum, in quo Deus inhabitaret. Huius rei causa non habuit, ubi caput suũ reclinaret, & insomnes ducebat noctes, & requiem sibi non dabat, sed discurrebat per ciuitates, & lassitudine conficiebatur, vociferabatur
C miracula edebatur, & opera faciebat, quæ nullus alius fecit. Sed quonam fructu? Hic iã hominis malitia fit manifesta, cum ex his Christi Domini operibus multi fructum nullum colligerent, imo inde sibi damna pararent. Quod si misericordia mouemur in agricolam, qui multo adhibito labore, & optimo iacto semine, nihil, aut parum fructus colligit, cur non doleamus, quod Christi conatus, ac labores in vanum procedãt? In criminum execrationem olim Deus comminabatur Sementem multam iacies in terram, & modicum congrega- A
bis, quia locustæ deuorabunt omnia. Deute.
Quid ergo causæ est o Domine, quod te 28.
seminante optimum semen, nihil, aut parum colligas? Non ita tu Domine cum hominibus agis, ad quos per Esa- Esa. 61
iam loqueris, ædificabunt domos, & habitabunt, plantabunt vineas, & comedent fructus earum. Non ædificabũt, & alius habitabit, non plantabunt, & alius comedet, secundum enim dies ligni erunt dies populi mei, & opera manuum eorum inueterabunt, electi mei non laborabunt frustra. Quasi Dominus dicat, ait ibi Hieronymus, non patiar, vt hominum labores pro me suscepti irati sint; sed æterna mercede in cœlo B
donabuntur, & ideo secundum dies ligni, idest, ligni vitæ, erũt dies iustorum, quia in æternum viuent, & nullus eorũ labor in cassum erit, sed etiam minima opera, etiam calix aquæ frigidæ æterna mercede donabitur.

Sed non ita Deo accidit in laborib. quos hominis causa suscipit, & ideo conqueritur per Hierem. quod frustra labo Hie. 6.
rauerit in hominum salute curanda, ait enim. Defecit sufflatorium in igne, consumptum est plumbum, malitiæ eorum non sunt consumptæ, argentum reprobum uocate eos. Quod si prophetę, & concionatoris labor sine fructu malitiam audientium ostendit, quam obsecro malitiam arguet labor Christi, si inanis in nobis fit? Et ideo Dominus per Esaiam conqueritur: In vacuum labo- Esa. 49
raui; sine causa, & vanè fortitudinem meam consumpsi, ergo iudicium meum cum Domino, & opus meum cum Deo C
meo. Quæ verba Diuus Hieronymus ait, de Christo Domino dicta, cuius labores, ac fortitudo in vanum consumpti sunt, dum eius miraculis, ac doctrina nihil homines profecerunt. Et ideo ait, iudicium meum cum Domino, idest, ab æterno patre iudicium de hac re fieri peto, qui attendit labores meos, & hominum ingratitudinem, & eos pro merito iudicabit, in quod iudicium cum homines uenerint, omnis iniquitas oppilabit Ps. 106
os suum.

Sed

A Sed obsecro, si tãta hoīs culpa est, si inanis, & a mercede vacuus sit labor Chři, & eius operā quanto supplicio dignum erit, ut nō solū vacuus, verū & opposit⁹, ac Deo contrarius a nobis efficiat, & vñ colligere hō debuit fructū uitæ, inde fructū mortis decerpat? Ingēs profecto Phariseorū culpa fuit, cū ex miraculis Chři, quib. in mentē redire debuerunt, in peius profecerūt, & cogitauerunt, ut Lazarū interficerēt, quē suscitauit Iesus, cum cogitare debuissent, qūo Chřm suscipe-rent, & ei obsequerentur. Hi sane medicaminib. in peius proficiebant. Sed non solū nos hanc detestemur in Pharisæis malitiam, sed, & in nobis vitemus. Attende
B ergo ô hō, quos ꝑ te labores Chřs sustinuerit, quāta opa perfecerit, & noli esse ingratus noli ea in uacuum facta reddere. An non in uacuū laborauit Chřs ei, qui eius laboribus non utitur in salutē? An non in uacuum Eucharistiam, & sacramenta instituit ei, qui eis non utitur, & ad ea non accedit? Sed non hac sola malitia inquinari homines solent, sed aliam adijciunt deteriorem, dum similes Pharisæis effecti, inde perniciem sibi parant, vnde salutem haurire deberent, & medicamina in uenenum conuertūt. Hoc ille præstat, qui indignè sacramenta suscipit, qui Dei donis, & diuitijs, ac salutem in Deum ipsum pugnat, faciens dona Dei arma peccati.

Sed licet Pharisæi deteriores redditi sint suscitatione Lazari, sed plurima turba hac rōne Chřo crediderunt, & multa turba obuiā ei ꝓcessit cū ramis. Vñ Ioā.
C nunc ait. (Testimonium ergo ꝑhibebat turba: quę erat cū eo, qñ Lazarum uocauit de monumento, & suscitauit eum a mortuis. Propterea & obuiam uenit ei turba quia audierunt, eum fecisse hoc signum.) Proficit ergo turba, & obuiam procedit Christo propter Lazari suscitationem, sed Pharisæi deteriores redduntur. Sed quibus insignijs procedunt ei obuiam? Ioan. nunc ait. (Acceperunt ramos palmarū, & processerunt obuiā ei.) Palma insigne est uitæ iustitiæ, ac præ.
Can. 7 Ideo spōsus ad sponsam ait: Statura tua
Psl. 91. assimulata est palmæ. Et Psa. ait. Iustus vt palma florebit. Principem locum inter arbores palma tenet, & ideo victoriæ signum fuit, & triumphatoribus dabatur, fructus enim profert suauissimos, & quo plus in altum erigitur, eo grossior, ac robustior est, cum cæteræ arbores prope truncum grossiores sint, in altum uero surgentes attenuantur. Deinde palmæ materia incorrupta fere est, & senij inscia. Et vt Aristoteles tradit, & eum secutus Plutarchus est, octauo conuiuio, palma ponderi nō succumbit, sed contra nititur, ac recuruatur, rursumque assurgit. Et denique sunt inter palmas quædam masculæ, quædam fœmineæ, masculæ ramos protendunt quasi ad amplexus fœmineæ palmæ, fœmineæ ve-ro inclinant sese, vt mascularum illapsum, virtutemque suscipiant. Vnde Iouianus Pontanus refert, sese vidisse duas palma fœmineam, & masculinam, quæ quamdiu in ea erant statura, vt fœminea masculinam intueri non valeret, sterilis fuit, cum uerò ad eam staturam puenit, vt aliam intueri ualuerit, confestim fuit fœcundissima. In his omnibus bona iusti describuntur. Arist. Pluta. Iouia. Ponta.

Primò enim fructum suauissimum profert, Deoque gratissimum, & fructus illos, quos Paulus ad Galatas enumerat. Gal. 5. Et de quibus in Apocalyp. dicitur, quod Apoc. vltim. duodecim fructus proferat arbor per singulos anni menses. De quibus Sapiēs Pro. 3. ait: Beatus vir, qui inuenit sapientiam, primi, & purissimi fructus illius. Peccator autem acerbos, ac mortiferos fructus fert. Ideo Sapiens ait: Fructus viarum C suarum impij comedent, et consilijs suis Pro. 1. saturabuntur. Et iterum Sapiens de impijs ait: Multigena autem impiorū mul- Sap. 4. titudo non erit utilis, & fructus illorum inutiles, & acerbi ad manducandum, & ad nihilum apti.

Secundo iustus tenuior est ea parte qua prope terram, & grossior in parte superiori, quia iustus in terrenis solicitus non est, sed in superioribus, ac cœlestibus. Hinc Pau. Non contemplantib. no 2. Co. 4 bis, quæ vĩ'r, sed quæ non uidentur, quæ enim videntur tēporalia sunt, quæ nō vidētur, æterna. Reliqua arbusta tenuans

A renas mentes significat,quæ intimis latę sunt,in superiorib.tenues, quia in terrenis fortes,acuti soliciti, in cęlestib. debiles,ac infirmi,pro tēporalib. vsq; ad mortem desudant,pro æternis fere nihil, terreno regi pro terrena mercede,die nocteque assistunt, cælesti autem in oratione, nec per horam assistere ualent.

Tertiò,denique, quod singulare est in palma,& vñ symbolũ victorię est, illud existit,quod ponderi non cedit, sed sursum assurgit. Qua in re iustorũ inuictus animus,ac patientia ostēditur, quę tribulatione non superatur,sed cũ Paulo ait:
2.Co.4 In oib.tribulatione patimur,sed non de
B relinquimur, aperiamur, sed non destituimur,humiliamur, sed non confundimur,deijcimur,sed non perimus. Postremo sicut in palma duplex est sexus, masculus,& fœmineus, & fæmina a masculo vim gignendi fructus capit,ita aīa iusti virtutē merendi, vimque fructificandi a Christo accipit. Iuxta illud Ioannis:
Ioā. 15 Sine me nihil potestis facere. Et sicut palmes non pōt ferre fructum a semetipso, nisi mãserit in uite, ita, & vos nisi in me manseritis. Qua rōne sponsa,cum se assimilari palmæ audiuit,statim subiungit:
Can.7. Dixi ascēdã in palmã,& apprehendam
Athan. fructus eius. Quæ verba Athan. Nisse-
Nisse. nus,Theodo.& Maximus,dñt esse spon
Theo. sæ rñdentis sponso,q̃ eã palmę assimila-
Maximus. uit. Ait ergo illa, decreui ô sponse, in te verã palmã ascendere, & ramos tuos ap
C prehendere, & fructus tuos dulcissimos percipere. Septuaginta vertunt, apprehendã cacumina eius,quasi sponsa diceret:me similem palmę dixisti pp fructus suauitatē, & quia victoriã, ac triumphũ reperto in omni tribulatione, sed cum ego uideã te uerã palmam esse,q̃ fructus dedisti suauissimos, & uictoriã de inimicis reportasti, decreui tibi adhærere, te imitari,& firmiter statui non,in infimo, aut mediocri virtutũ gradu consistere, sed ad altissimã perfectionē aspirare,hoc est, apprehendam cacumina eius. Hoc propositum firmiter in animo retinebat Paulus,cum diceret: Fratres ego me
Phil.3. non arbitror comprehendisse, vnum autem, retro sunt obliuiscque quidem oēs ad ea vero, quæ sunt priora, extendens A me ipsum, ad destinatum persequor brauium supernæ vocationis. Aquila legit, Apprehendam elatas eius,quo significat sponsa, ut ait Theodoretus, maximum Theo. emolumentum, quod capiet ex sponso. Elatæ enim,ut Plinius ait, sunt inuolucra,quibus florescentis,& fructificantis palmę teneri fructus continentur, vel est lanugo quædam palmæ masculę,quę inspersa,& adiuncta fęminæ palmæ, vim illi tribuit fructificandi. Ait ergo sponsa, ascendam ego in palmam,& apprehendam eius elatas,idest,Christi uim,ac merita,& fructificandi virtutem, qua plurimos fructus referre possint. B

Sed plures Doctores verba illa,ascendam in palmam, spōsi esse dicunt,& palmam crucem esse explicant, quam Christus ait, se ascensurum, ut fructus illius colligat, sibi enim ex ea palma collegit Christus fructũ glorię corporis,ac exaltatione nois sui. Dicente Paulo: Humiliauit semetipsum Christus, factus obe- Phil.2 diens vsque ad mortem,mortem autem crucis, propter quod & Deus exaltauit illum,& dedit illi nomen,quod est super omne nomen. Nobis etiam collegit omnem fructum. Vnde Esaias: Pro eo, Esa.53 quod laborauit anima eius, videbit, & saturabitur,& iustificabit ipse iustus seruos meos multos,videbit semen longæuum,& uoluntas Dñi in manu eius dirigetur,ideo dispertiam ei plurimos,et fortium diuidet spolia. Cum ergo aiebat C Christus: Baptismo habeo baptizari, & 2Lu.1 quomodo coarctor, vsq; dũ perficiatur. &. Ego si exaltatus fuero a terra, omnia trahãm ad me ipsum. Id ipsum dicebat Ioā. 12 quod nunc: ascendam in palmam,& apprehendam fructus eius. Crux ergo Christi palma est. Qua ratione voluit Deus, ut uictoriam ab æuo significaret, quia in cruce victoria suprema parta est aduersus principem tenebrarum. Merito ergo palmis excipitur Christus, quia ipse palma est, & crux, ad quam venit, palma est,& uita iusti illum excipientis palma est, & crucem deferre, ac cęlestem vitam agere,& victoriam,qui Christum sequitur necesse est, Impleturque

nunc

A nūc illud Leuitici sumetis vobis ramos
Leu. 23 ligni decorū frōdiū, spatulasq; palmarū,
& lætabimini coram dño, Deo vestro.

Ecce nunc coram Deo lætantur tanquam victores, & palmas deferunt, vt triumphatores. Impleturque illud Esa.
Esai. 9. lætabuntur coram te, sicut qui lætantur in messe, sicut exultant uictores capta prӕda, quando diuidunt spolia. Adeo certa victoria eum hominum aduersus dæmonem, Christo duce, ut lętentur coram eo ante pugnam, quia victoria parta reputatur. Et idō tanquam victori acclamāt lætanter, & dicitur, Osanna, Augu. ait. Osanna esse lætantis vocē, quæ alio nomine exprimi non ualet, & quæ potius sentiri, quam declarari possit, qualis illa est, quam habent uictores deuictis hosti
B bus, quando spolia diuidunt.

Ecce ego plurimā turbam, quæ Christum sequitur ducem. Sicut Iudicum 9.
Iud. 9. factum legimus. Certatim cædentes ramos de arboribus sequebantur ducem. Sed te ego nunc rogo, quem tu sequaris, num Xpm, aut mundum? Dux quidem viæ nobis per necessarius est, quis obsecro ille erit? Sapientes antiqui, referente Ambrosio in lib. de Abraham, dicere, sequere Deum, hic enim fidelissimus dux est. Sed optime Augu. ait, Deus sequendus erat, q uideri nō poterat, hō sequendus non erat, qui videri poterat, vt ergo exhiberetur homini, & qui & videretur ab hoīe, & quem homo sequeretur, Deꝰ factus est homo. Sed multi dęmonem comitantur, ac mundum, quia per dulcem viam suos ducit, & mulierem Baby
Apo. 18 lonicam plures sequebantur, ut Ioannes
C ait, quia pretiosis induta erat, & vas aureum in illius manu. Sed nonne insanū est, Dei derelicto ducatu, alterius ductū sequi? Audi Eliam dicentem Israeli, Vsquequo claudicatis in duas partes? si do
3. Reg. 18. minus est Deus, sequimini eum, si autem Baal, sequimini illum. Manifestum omnibus esse putauit Elias, quod Deus sequendus erat, sed controuersum erat, quis nam Deus esset, & id statim noscendum Elias ait. Si ergo certum, ac constitutum est. Deum sequendum esse, quem obsecro tu sequaris o homo? Deum ne, an hostem tuum dæmonem? An non
A
miserum est, quod hostem sequaris, si te ducit ad mortem, licet per amæna prata? Si hostis te vocaret, sicut Cain vocauit Abel, egrediamur in agrum, nosti Gen. 4.
vero ad nihil aliud te ab eo vocari, ac duci, nisi ut interimat, num cum sequereris, licet ad amæna prata te duceret? Quo ergo pacto dęmonem sequeris, cū scias crudelissimum eum hostem esse, ac necem tibi machinari? Sed ais. uia difficilis est, quam Christus arripit, quis illi adiungetur comes? An non satis esse debet, quod ille dux uiæ est, vt dicas, qđ illi quidā dixit. Magister, sequar te quocunque ieris? Mat. 8.
An non Israel sequitur columnam nubis etiam per terram desertam, inuiam, ac inaquosam? cur tu nō sequeris Deum? Audi Esa. erunt oculi tui Esa. 30
B
vidētes pręceptorem tuum, & aures tuæ audient uerbum post tergum monentis hæc est uia, ambulate in ea, & non declinetis ab ea, nec ad dexteram, nec ad sinistram. Et hodie in Euangelio Dominus ait. (Si quis mihi ministrat, me sequatur. Sequere ergo Deum fidelissimum viæ ductorem, nec aspicias, quæ uia dulcior, sed, quæ rectior sit. Cum in biuio cōsistis, nec scis, quæ via tibi tenenda sit, non interrogas, quæ via dulcior, sed quę ducit in optatum locum Noli ergo nūc cogitare, quæ via sit iocundior, sed qua ī patriam ibis. Sed forsan dices, plurimi viam sequuntur vitiorum. Sed ideo tibi tenenda ēa via non est, quia plurimorum via in infernum ducit. Hinc in Exodo, 23. dominus ait. Non sequeris tur Ex. 23.
bam, ad faciendum malum, nec in iudicio plurimorum acquiesces sententiæ, vt a vero deuies.

C
Nec vero putare debes Christi viam adeo esse desertam, vt plures eam non sint ingressi. Ecce nunc turba multa illum sequitur. Plurimi martyres, virgines, confessores, hāc ingressi sunt viā, & nunc per eam multi ambulant tibi similes, cur ergo tu non poteris, quod plurimi possunt? Cum secum reputaret Augustinus, impossibilem viam virtutis fore, apparuit ei matrona honestissima continentia, quæ sub se habebat

A multos pueros, & puellas uirtutem sequentes, & ad Augustinum conuersa dixit, tu non poteris quod isti, & istę? Facilis Dei uia reddita est, & licet desertum horridum tibi appareat, non tamen est, quia in eo deserto aquam de petra dabit tibi Dominus, an manna de cęlo, & protectione eius securus eris.

Deinde nonne viæ terminum considerabis? Audi terminos diuersos duarũ viarum, quos nobis Sapiens proponit.
Pro. 12 In semita iustitiæ uita, iter autem deuiũ ducit ad mortem. Duo ergo, nunc tibi propono, ut ex eis eligas, quod tibi conuenientius duxeris, in hac parte Christi crux est vita aspera, ac collecta, in cuius fine, Deus est, & illius æterna beatitu-
B do. In illa uero parte delitiæ mundi sunt, sed in earum fine æterna damnatio. Elige nunc, quod placuerit magis. Ais vellem ego ista separare, & æternam beatitudinem coniungere cum delitiis, honoribus, ac diuitijs. Sed id fieri neqt, quia quod Deus coniunxit, homo separare non poterit, Deus gloriam cum cruce ligauit, non poteris tu soluere, delicijs, ac voluptatibus æternam coniunxit mortem, separari hæc nequeunt, quid ergo eligendum? Manifesta ratio docet, eligendam gloriam æternam cum cruce, potius quam æternam damnationem cum delitijs, quid enim prodest homini
Mat. 16 si vniuersum mundum lucretur, animæ vero suæ detrimentum patiatur? Elige ergo crucis palmam, qua Christum comiteris. Tenetur uero singulari ratione homo hanc inireuiam, postquam Chri-
C stus homo factus illam ingressus est, ducatorem nostrũ agens. Sicut tenetur mi-
1. Reg. 14. nister Dominum sequi, etiam per asperam uiam, sic uiam agentem Ionatam
Nu. 32 per scopulos armiger eius insequitur. Ideo nunc Christus ait, qui mihi ministrat, me sequatur. Conqueritur Deus de Israele, & comminatur dicens. Qui iratus iurauit, dicens, si uidebunt homines isti, qui ascenderunt ex Aegypto, terrã, quam sub iuramento pollicitus sum Abraham, Isaac, & Iacob, & noluerunt sequi me, idest, quia noluerunt sequi me. Si tantum fuit crimen, Dei ductum non sequi, cum ille solum viam doceret uer- A bo, quantum erit piaculum, eum non sequi, eum non verbo solo, sed & exemplo nos præcedit.

Audiamus ergo viæ ductorem hodie omnibus dicentem. (Qui amat animam suam, perdet eam, & qui odit animam suam, in vitam ęternam custodit eam.) Quasi dicat, sicut ego granum frumentum, ut multum fructum darẽ, mortuus sum, ita oportet mecum crucifigi eum, qui fructum dare voluerit, qui enim appetitui suo indulget, seipsum perdit. Loquela profecto ista noua est Christiano, qui cum Christum credat, moribus tamen doctrinam sequitur Epicuri. In vno quoque homine duos considera homines, interiorem, & exteriorem, perditio vnius est lucrum alterius. Hinc Pau- B
lus, deponite uos secundum pristinam Eph. 4. conuersationem ueterem hominem, qui corrumpitur secundum desideria erroris. Renouamini autem spiritu mentis uestræ, & induite nouum hominem, qui secundum Deum creatus est in iustitia, & sanctitate veritatis. Terret nimium Luc. 16 diuitis epulonis exemplum, de quo malum aliud non traditur, nisi quod pretiosis amictus erat, & epulabatur quotidie splendide. Delicate enim tractatum corpus animum superat, ac perdit. Ludebat Ge. 21. Ismael cum Isaac, ut dicitur in Genesi, nec sustinere id Sara potuit. Et cum huius ludi meminisset Paulus ait, quomodo Gal. 6. tunc is, qui secundum carnem, persequebatur eum, qui secundum spiritum, ita & nunc. Quod in Genesi dicitur ludus, a Paulo dicitur persecutio, quia ludus, risus, & deliciæ corporis, persecu- C tiones sunt animæ. Mundus illa dicit delectationes, sed vere perditio est hominis. Nec uero multum a te exigitur, cum pro animæ salute postulatur, ut crucem feras, cum pro corporis salute eam libẽter ducas sæpius. Timent Gabaonitæ Iosue 9 corporis necem, & ut illam vitent, induuntur ueteribus pannis, & cibaria deferunt minus suauia. Quid ergo mirum si pro animæ salute æterna similia præstes? Licet ergo mori te oporteat, noli uiam hãc deserere, resurges, ac uiues in æter-

A æternum, si hic commortuus fueris Christo. Sic enim Esaias ait, viuent mortui, interfecti mei resurgent, expergiscimini, & laudate, qui habitatis in puluere. Et vt leuius feras, fac tibi fasciculum mirrhæ ex Christi doloribus, sicut sponsa, dicens, fasciculus mirrhæ dilectus meus mihi, inter vbera mea commorabitur. Quod si hoc sumpseris scutum, ut eo te munias, nullus laboris ictus te lædet. Hinc Hieremias: dabis eis scutum cordis eorum laborem tuum labor Christi scutum nobis est, dum eius cogitatione armamur, ne lædamur tribulatione, aut dolore. Preclarum hoc scutum expertus fuerat Paulus, cum diceret. Recogitate eum, qui talem aduersus semetipsum a peccatoribus sustinuit contradictionem, vt non fatigemini animis vestris deficientes. Nec enim decens est, præcedere caput sanguine intinctum, & sequi membra delicijs plena. Simili ratione nobis proponuntur exempla sanctorum, qui Christum secuti sunt, & sanguis nobis proponitur tanquam elephantis, vt accendamur in pugnam, &c.

Can. 1.

Thr. 3.

B

He. 12

C

A

Dominica in Ramis.

Thema. Hoc autem factum est, ut adimpleretur, quod dictum est per prophetam, dicentem, dicite filiæ Sion, ecce Rex tuus uenit tibi mansuetus sedens super asinam, & pullum filium subiugalis), &c. Matt. 21.

SAepe dn̄s Iesus in Hierusalem uenerat, huius extremi aduentus dūtaxat memien Esaias, & Zacharias, quia hoc aduentu regnum diaboli euertit, & suū constituit, quod morte propria confecit, B & ideo hic aduentus dignior fuit, qui a prophetijs prædiceretur. Sed illud nunc mirabile est, quod cum regnum nunc suscipere velit, & regium nomen, ac potestatem sibi usurpat, adeo humilis pauper ingrediatur. Nunc minima hac in re dubitandi ratio se se offert. Nam vt refert Lactantius libro 4. de vera sapientia ca. 16. ideo Iudæi, & Ethnici noluerunt credere Christum Deum esse, quia vitam duxit pauperem, ac humilem, & mortem pertulit duram, indignum iudicantes Dei nomine eum, qui pauper, & humilis erat, de qua superius diximus feria sexta proxima. Sed ista falsa hominum persuasio inde ortum habuit, quod illi temporalem fœlicitatem, ac gloriam maximum esse bonum putant, cum tamen nihil sit, uirtutem uerò, quæ diuinum quid est, minimum esse ducunt. Lactā.

Certe regem Deum maxima bona decebant, ornandusq; erat illæ, ac sui præcipua gloria, ac honore. Sed quenā sint hæc uerba bona inquirendum est, facile autem etiam ratio naturalis edocet, minimum bonum esse temporalem fœlicitatem, quæ bonum non faciunt habentem, nec Deo commendabilem reddūt, quæ fallax est, & beatitudinem non confert, quę possidentem cito deferunt, & quæ materia, ac fomes peccati esse solēt. Et ideo non decebat, his ornari Deū hominē factum. Hinc ipse ait, quod altum est hominibus, abominatio est apud Deum. Nō solum ergo illa respuit, quia C

Lu. 16.

A minima, sed quia abominatio ei sunt, nó quia illa in se malam sint, sed quia homi rum abusus ea abominanda reddit, qa peccatorum materia. Vnde de Behemot
Iob 40 Dominus ait ad Iob. Protegūt umbram eius. Vmbram, ait Behemot, aliç vmbrç protegunt. Quid obsecro vmbra est? nihil sane, defectus luminis propter interpositionem corporis opaci, & cū umbra aliquid appareat, nihil est, quia priuatio est. Ita omnis gloria temporalis aliquid apparet, cum nihil sit, vmbra solum est.
Sap. 5. Hinc ipsi fatētur impij, omnia velut vmbra trāsierunt, enumerauerat diuitias, superbiam, uoluptates, & omnia esse vmbram dicunt. Quid ergo in causa est quod aliquid appareant, cum nihil sint?
B Certè defectus luminis cælestis propter interpositionem terreni nostri corporis. Hæ ergo umbræ temporalis fælicitatis protegunt umbram dæmonis, umbram mortis, quæ est peccatum. Ideo enim peccatum diligimus, quia illud opertum videmus umbra temporalis dulcedinis, ac fælicitatis, ideo abominatio Deo esse dicitur. Sed quæ nam uerba bona sunt, certe virtutes, hæ ornamenta sunt animi, cęlestia bona, quæ reddūt hominem bonum, quæ nos in beatitudinem ducunt, His verbis bonis abundare debuit Rex Deus, & sui quoniam ille rex uirtu-
Esa. 33 tum dicitur. Hinc Esa. ait, & erit fides in temporibus tuis, diuitię salutis sapientia, & scientia, timor Dñi ipse est thesau-
C rus eius. His diuitijs abundantem Chri-
Ioan. 1 stum vidit, qui ait, vidimus gloriam eius, gloriam quasi vnigeniti a patre, plenum gratiæ, & ueritatis. Discipuli et Christi, & eius ecclesia his bonis abundauit, quoniam Christo in mundum veniente cęlestes homines facti sunt, magni uirtute, qui luxerunt in mundo tanquā luminaria verbum vitæ continentia, statim enim in numeri martyres pullularunt, eremitæ mundo mirabiles exorti sunt, & aliorum sanctorū turma innumerabilis. Hęc regni Christi magnalia fuerunt.

In caducis autē bonis gloria Christi nō fuit ille. n. pauper, ac humilis extitit, vt Zachar. ait. Ecce rex tuus ueniet tibi iustus, & saluator, ipse pauper, & ascendens super asinam. Nec vero de hac pau- A
paupertate mirandum excessus. n. ac delicta Zac. 6.
nra huius rei cā fuerunt. Diues, rexque 1. Reg.
Dauid erat, & pauper egressus est ex 14.
Hierusalem, ac nudis pedibus, quia filius Simile
illius Absalō eum expoliauit regno. Sic et accidere solet, ut uideas hominem, qui diues fuit quondam, in magnā paupertatē deuenire, cumq. eum interroges, qua de causa in aduersa sit fortuna, dicet tibi delicta, & excessus filiorū me deiecerūt, & in extremā paupertatem adduxerūt, Ita oīno nos filij peruersi in cā fuimus, vt Xps diues, pauper factus sit. Cum. n. ille diues esset, pro nobis egenus factus est, ut illius inopia nos ditaremur, & excessus nostros persolueret. E cōtrario homo, cum pauper, & infimus sit, diues, ac B
rex esse vult. Omnis hominum cura eo intendit, ut ascendant, & ditescant. In ex Gen. 3.
celso statu posuerat Deus Adamum, sed ille eo statu non contentus, ascendere voluit, ut Deus esset, eritis sicut Dij. Si ergo homo Deus esse voluit per superbiā, fiat Deus homo pauper, & humilis, vt hominis excessum persoluat, ac auferat.

Ea autē, quæ diximus, manifestis uer- Zac. 9.
bis Zacharias ostendit, exultare enim satis, ac iubilare præcipit filiā Sion cum rege suo, non quod ei bona temporalia deferat, q̄ profecto oleum lætitiæ nō sunt, sed quia bona spiritualia secum ducit, q̄ oleum exultationis merito dicuntur. Vñ ait: Ecce rex tuus ueniet tibi iustus, & saluator, & inferius ait, & loquetr pa- C
cem gentib. Bona quidē tēporalia digna gaudio non sunt. Aliqñ gauisi Apostoli Lu. 10.
sunt, & dixerunt magistro, domine etiā dæmonia subijciuntur nobis. Magnum plane uidebatur, quod uerbo suo dęmones pellerent, eis imperarent, & infirmitates tollerent. Nihilominus audiunt, in hoc nolite gaudere, sed in hoc gaudete, quia nomina uestra scripta sunt in cœlis. Et alibi, gaudete, quoniam merces vestra copiosa est in cælis. Ex quo patet, minimum bonum spirituale superare vniuersa bona terræ. Et hinc fit, ut moneat Pau. q. flēt tanq̄ nō flēies, q gaudēt, Mat. 4.
tanq̄ nō gaudentes, qui utuntur hoc mūdo, tanquam non utantur, quia præter-

ett

A rit figura huius mundi. Si gaudium de temporalibus quasi non gaudium esse oportet, cũ Messia vero exultandum est satis, ac iubilandum, alia certè bona illi deferebant quam temporalia, iubilus.n. ex ultatio tãta est, ut exprimi non ualeat.

Orig. Hiero (Cũ ergo uenisset Betphage ad montẽ oliuarum.) Origen.& Hiero. aiunt Betphage uicum fuisse sacerdotum, quo aliqñ pergebant, ut animũ leuarent, & quiescerent a laboribus, eratque illis quasi domus saltus Salomonis. Interpretatur aũt domus maxillæ, vel quia fm legem maxillæ, erant sacerdotum, vel vt Orig. quia ibi ortus est fons Sampsoni de maxilla. Cum vero in monte oliuarum fuerit domus recreationis (vt sic loq liceat)

B Prou.8 sacerdorum, innuit, in operibus mĩæ eorum debere esse recreationem. Audi Christum dicentem, delitiæ meæ esse cũ filiis hominum. Sed quid dñe inuenisti inter filios hominum, ut delectareris, an non leprosos, debiles, infirmos, ac mortuos? ea certe inuenit, sed qm mĩam suã eis exhibuit, fuerunt ista ei in deliciis. Et iõ ei hodie concinunt. Benedictus, qui venit in nomine dñi. Hosanna, i. benedictus sit, qui infirmos nostros sanat, qui cæcos illuminat, q mortuos uiuificat. Si ergo rex, si dñs, si platus, si deniq. fidelis quisque imitari dñm uelit, has sibi laudes offerri curet, uicum, ac recreationem

C inter oliuas, ac misericordiæ opera habeat, leua ergo pauperũ miserias, & hoc perfecisti, & laudes habebis Christi laudibus persimiles. Audi Iob, si negaui, qđ

Iob 31 uolebant, pauperibus, & oculos uiduæ expectare feci, si comedi bucellam meã solus, & non comedit pupillus ex ea, qa ab infantia creuit mecum miseratio, & de utero matris meæ egressa est mecũ. Si despexi prætereuntem, eo quod non haberet indumentum, & absque operimento pauperẽ, si non benedixerunt mihi latera eius, & de uelleribus ouium mearũ calefactus est. Recte ait, benedixerũt mihi latera eius, idest, laudauerunt me, quia eis benefeci. En laudem similẽ Xpi laudib. Recte Ambr. ait, curandũ hoi est, ne

Ambr. ante Deum ueniat sine his laudibus, ac canticis, cauendumq; maximè, ne contrariis vocib. in te emissis coram Deo cõ

A pareat. Si.n. maledixerint tibi pauperes, φ eorum inopiã nõ subleuasti, certe ad montem oliuarũ nõ uenisti. In mõte ergo mĩæ domus recreationis esse debet, qa in operibus mĩæ delectatio nr̃a sit, oportet, dicente Paulo, qui miseretur in Ro.12. hilaritate, & nõ ex tristitia, aut ex necessitate, hilarem.n. datorem diligit Deus. 2.Co.9.

Sed qm spũalia mĩæ opera, quib. a peccatis hoies liberantur, potiora sunt, ideo cũ uenisset Betphage. (Misit duos discipulos, dicens eis, ite in castellum, φ contra uos est, & statim inuenietis asinã alligatam, & pullũ cũ ea, soluite, & adducite mihi.) Duo hæc aĩalia duos populos significant Iudęorum, gẽtium, pullus, cui B nullus hominum insederat, populũ gentium signat, cui lex data non fuerat, asina, q̃ sub iugo fuerat, Synagogã, q̃ iugũ legis portauerat. Sed cũ regium nomen nunc sibi imponendũ fuit, utrumque populũ adduci vult, quia regnũ illius super Zac.9. oẽs est. Et iõ Zacharias pdicens hũc Xpi aduentũ in Ierusalẽ, & regnũ, subiũgit, ptãs eius a mari vsq; ad mare, & a flumi nibus usq. ad fines terrę. Hoc ipsum per Esaiam manifestis uerbis pr̃ loquitur cũ filio, dum ait, parum est, ut sis mihi seruus ad suscitandas tribus Iacob, & fęces Israel conuertendas, ecce dedi te in lucẽ

C gentium, ut sis salus mea usque ad extremum terrę. Sicut ergo Axa recepta a patre hęreditate, arente, insidens asino suspirauit, & ait, da mihi benedictionem, Iosu.15. terram australem, & arentem dedisti mihi, iunge, & irriguam, deditque ei Caleb irriguum superius, & inferius. Ita nunc Xps uidit Ierusalẽ, & fleuit, obtinuitque a patre regnum, non solum in domo Iacob, & regnũ Dauid, φ erat sup Israel, sed et̃ sup gentes. Dixerat ad eum pater: Psal.2. postula a me, & dabo tibi gentes hęreditatem tuã, & possessionẽ tuam terminos terrę. Nũc id postulat Xps lachrymis. & obtinet. Et ut id significet, sibi afferri pcipit asinam, & pullum, & super utrunque sedit, ut mysterium illud innueret.

Sed duo expẽdẽda hac in re sunt. Primum, quod iumenta ista duo sint populi ergo populi iumẽtaq, secundum, quod

A ligata dñr, a Christo vero soluunť. Sed quo pacto populus Iudæorũ, ac gentium asini sunt? An nõ hoies erãt doctissimi,
Psa.48 prudẽtes, ac sapiẽtes? Certè hõ cũ in honore esset, non intellexit, cõparatus est iumentus insipientibus, & similis factus est illis. Peccator quidẽ iumentũ est stoli-
Iob.11 dum. Audi Iob, vir vanus in superbiã erigitur, & quasi pullũ onagri se liberũ natum putat. Nihil stolidius, aut insipiẽti⁹ q̃ peccator, rõne non ducit, sed appetitu tanq̃ brutũ, asinus ergo est. Nec tñ asi-
Esa. 1. nus, sed asino stolidior. Audi Esaiã. Cognouit bos possessorẽ suũ, & asinus pspe Dñi sui. Israel aũt me non cognouit, & populus meus non intellexit. An nõ stolidiorẽ iudicabis Balaã, q̃ eius asinã, q̃ declinauit a uia viso Angelo, cũ ille uiã p uersam, q̃ inceperat, pficere uellet? Viã Deo contrariã arripuit Balaã mercede conductus, ut malediceret Israeli, oppo-
Nu.22 nit se uiæ illius Angel⁹ districto gladio,
B quo asina territa declinauit a uia, qa uidit Angelũ ei aduersari. At uero Balaam pfecit uiã, & mercede effusus est, ergo asina sua stolidio rfuit. An non tu similẽ pertras facinus? Vides Deum uiæ tuæ aduersari districto gladio, nec terreris, nec ab ĩcepto desistis. Si ergo asino stolidior factus es, quid mirum, si te asinum dicamus? Sed attẽde immẽsam Dei mĩam, cũ hæc iumẽta ad se adduci X̃ps vult, & q inimici erãt, ac inferno digni, ad se ip-
Psa.35 sum uocat, ut eos ad cœlestẽ ducat Ierusalẽ. Hanc diuinã mĩam expendit Psa. dicens. Hoĩes, & iumenta saluabis Domine, quemadmodum multiplicasti mĩam tuã Deus. Hominẽ saluare mĩa fuit, sed iumenta etiam salua facere, multiplicatam Dei ostendit misericordiam.

Sed secundũ inspiciamus, quo pacto
C ligata erant hæc aĩalia? Sane peccator ligatus a dæmone est. Audi Psalrẽ, funes
Ps.158 peccatorũ circumplexi sunt me. Et Sa-
Prou.5 piens ait, impius funib. peccatorũ suorũ constringitur. Et ita ligatus est, ut difficile dissolui possit, qm ut Sapiens ait, fu ni-
Eccl.4. culus triplex difficile rumpitur, triplici autem funiculo peccatorem dęmõ ligat,
Chrys. cõcupiscẽtia carnis, ac oculorum, & superbia uitæ. Recte Chrys. ait. Ante pcm̃ facile diabolo resistimus, imo & fugit a no- A bis, sed cum pctõ ligamur, in ptãte sum⁹ diaboli, ut nos circumferat, quo uoluerit. Sicut nauis gubernaculo fracto ducitur, quo tempestas. Sicut ẽt populus pri⁹ q̃ sibi regem cõstituat, liber est, sed cum elegerit regem, alligatus est, & rex imperat, & vniuersa pro arbitrio disponit. Sic cũ hõ diabolum sibi in regem elegit, quasi vi quadam ligatus tenetur. Hinc 1.Ti.6.
Paul. qui uolunt diuites fieri, incidũt in tentationem, & in laqueum diaboli, & 2.Ti.2
idem Paulus. Ne qñ det illis pęnitentiã, ad cognoscendam ueritatem, & resipiscant à diaboli laqueis, a quo captiui tenentur ad ipsius uoluntatem: Certe qui gratia Dei caret, qui peccato tenetur, ser- B
uus est diaboli, & quemadmodum ru ducis seruum tuum, quo uis. ita dęmon te si in peccato es, ad alia peccata trahit. An non hanc miseriam captiuitatem experiris, cum non quod uis bonum, hoc agis? cũ imbecillis es ad resistendũ tẽtationi? sed hęc misera captiuitas libera est, quia libere peccas, & a peccato discedere potes, & gratia obtenta diabolo resistere.

(Soluite ergo, & adducite mihi,) ait rex nr̃. Primũ. n. quod rex agere dẽt in regno est, soluere eos, quos captiuos tyrannus tenebat. Nullus, nisi Christus hos vinctos soluere potest, quia, ut Psalt. ait, Ps.145
Dñs soluit compeditos, Dominus illuminat cæcos. Et ideo ei concinit Dauid. Dirupisti u ncula mea, tibi sacrificabo hostiam laudis. Et ad hoc ille uenit ut Esa. Esa.61
dixit, spũs Dñi sup me, eo quod unxerit me, ut prędicarẽ captiuis indulgentiã, & C
clausis apertionẽ. Et iõ suis ait, quodcunque solueritis super terram, erit solutum & in cęlis. Gra. n. sua nos ab hac misera dęmonis captiuitate eripit, ut ei facile resistamus. Sed qui liber a dęmone, & ab eius uinculis absolutus est, non putet se oĩno liberum, nec ullis teneri uinculis? Iõ. n. X̃ps ait, soluite, & adducite mihi: ligabo ego eos mihi, quos dęmon ligatos tenebat, sed alijs uinculis. Hinc Paulus, Gala.5
uos in libertatẽ uocati estis fratres, tm̃ Ro.6.
ne libertatem in occasionẽ carnẽ detis, liberati quidẽ a pctõ, serui aũt facti iustitię, habetis fructum uestrum in sanctifica-

A cationē. Et iō benedicēs Iacob Iudā, ex
Ge.49. quo X̄ps originē duxit, ait donec ueniat
q̄ mittēdus est, & ipse erit expectatio gē
tium, ligans ad uineā pullū suū, & ad ui-
tēō fili mi asinā suā. Mirabile ꝓfectō. i.
qd, cum Iacob tot retro sæculis de Mes-
sia loq̄ret, meminerit de asina, & pullo,
Ioā. 15 q̄ nūc sibi X̄ps afferri præcepit, de quib.
ait, qd a X̄po ligabūtur ad uineā ad ui-
tē, qa licet solui, præceperit, tñ ad se liga
uit, ille. n. uitis est uera, ad q̄ alligati fide
les sunt, soluunt̄ ergo, ut ligent̄, a diabo-
lo eripiant̄, ut Deo adducant̄. Sicut ergo
exhibuisti membra tua arma iniqtatis,
p̄ctō, ita nūc ea exhibe arma iustitię Deo
sic ut diuitias diabolo tradebas, ita nunc
Deo trade. (Dicite, quia dominus his
opus habet.) Chrysost. ait. Miraculum
B fuisse, quod eo solo verbo audito, relique
rint dn̄i asinam, ac pullum ab Aposto-
lis duci. Ostendit hoc verbo se dn̄m om
Ioā. 13. nium esse: Vnde ait: uos uocatis me ma-
gister, & dn̄e, & bene dicitis, sum etenim
Psa. 15 Sed mirum est, ꝙ ait, (his opus habet,)
Cū Ps. dicat, Deus meus es tu, qm̄ bono
rū meorū nō eges, qūo ergo his opus ha-
Psa. 67 bet? Præcipuè ut uehatur, qui currū illū
hēt mirabilē, de quo dr̄ in ps. currus Dei
decem millibus multiplex, dn̄s in eis, in
Gen. 2. Sina in sancto Sane op⁹ habet Chr̄s Ec
clesia ex Iudæis, & gentib. congregata,
sicut opus habuit Adā Eua. Non est bo-
nū hoīem esse solum, faciamus ei adiuto
riū simile sibi ait dn̄s, sacrm̄ hoc magnū
est, ego aūt dico in Christo, & Ecclesia.
Non ergo est bonū Chr̄m esse solū adiú
gatur ei Ecclesia, ea ergo dr̄ Chr̄s indige
re, quia sicut sponsus solum se dicit esse,
cum sponsa abest, ita Chr̄s sine Ecclesia
C solus est, ea ergo opus hēt. An nō id mi-
Luc. 15 randū, qd ita nos dilexerit, quæsieritque,
ac si opus haberet, ac si sine nobis eē, aut
viuere nō posset? Si ad gloriā suā nobis
indigeret, qd amplius ꝓ nobis efficeret,
q̄ fecit? Dr̄ ergo opus hr̄e nobis, qa licet
nostra, nō illius interfit, tñ sic se hēt, ac si
illius interesset. Hinc inuēta oue, & dra-
gma ait, cōgratulamini mihi. An nō me
lius esset si congratularemur oui? ita cer
te apparet, sed ille ait, potius congratula
mini mihi, quia licet utilitas ouis sit, tñ

ergo magis optaui illius cōmodū q̄ ipsam A
& ouis. Sed nūc a te q̄ro, Deus ait, ꝙ te
opus hē, nū tu opus habes illo? quot sūt
homines, quibus apparet, non opus hēre
Deo, & qd sine illo uitā degere possunt.
An non quidā aiunt apud Iob. Qui di- Iob. 21
cūt Deo, recede a nobis. sciam viarū tua Iere. 2.
rū nolumus. Quare ergo dixit populus
meus recessimus? Et recedat a nobis san
ctus Israel. An non oblitus Dei es dieb.
innumeris, & cū sine Deo sis, nō ais, op⁹
mihi est Deo, Deus dicit opus mihi ē ho
mine, & homo non dicet, opus mihi est
Deo? Qui dicis, op⁹ est mihi pecunia, ho
nore, voluptate, nō dices, et Deo opus ē?

Ascendit ergo X̄ps in Asinā, deinde
ī pullū, uel è cōuerso, ut ītraret Ierusalē,
ut impleretur illud Prophetæ. (Ecce rex
tuus venit tibi māsuetus.) X̄ps certe rex
est. Qui ait, ego aūt cōstitutus sū rex ab Psal. 2.
eo super Siō montē sanctū eius. Sed attē B
dēdum est, media, quib. ad regiād gnita-
tem fuit euectus, lōge alia esse a medijs,
quib. reges terræ dignitates sibi compa-
rant. Nec. n. diuitijs, ac potentia militari
euectus est in regnum, sed potius agenti
bus, & Iudæis irris⁹, opprobrijs saturat⁹
& crucifixus, constitutus a Deo rex est
vniuerso mundo reclamante, ac renitē-
te. Oportuit. n. Christū pati, & ita intra
re in gloriam suā. Et ut Paulus ait. Hu- Luc. 24
miliauit semetipsum dn̄s Iesus usque ad Phil. 2.
mortem, mortem autem crucis, ppqd
& Deus exaltauit illum, & dedit illi no-
men, ꝙ est super omne nomen. Et repro
batus lapis ab ædificātibus factus est in
caput anguli. Richar. de sancto Victore
de psal. secundum ait. Hoc autē non ad
Christum solum pertinet, sed etiam ad
illius mēbra. Eadē. n. uia nos ad regiam C
dignitatem perueniemus. Nec enim est
discipulus super maistrum, nec seruus
maior domino suo, si me persecuti sunt,
& uos persequētur. Ne ergo putes te in
fœlicem, cum pateris, sic enim perueni-
tur ad regnum, si compatimur, & conre
gnabimus, & conglorificabimur.

Sed quidā doctor regnū X̄pi dicit pro 2. Re. 7
phetatū fuisse illis uerbis. Cūq; cōpleti
fuerint dies tui, & dormieris cū patrib.
tuis, suscitabo semē tuū post te, qd egre-
dietur

A dicetur est ex utero solis, & cuius, regnū ęternū est,& filius naturalis est Dei. Sed ait, vēturū hunc regē, cū cōpleti fuerint dies Dauidis, In secretiori Hebręorū antiquorū theologia hr̄, quod dies cuique hoī ab initio constituti a Deo sunt mille anni. Ad quē terminū nullus post pc̄t̄m p̄uenit. Et hoc significat, cū ait, cum completi fuerint dies tui, idest, tp̄s tibi ab initio statutū, si pc̄t̄m nō fuisset, q̄ est mille anni. A natiuitate uero Dauid, vsque ad Xp̄i natiuitatē intercesserūt 976. anni, q̄bus si addas numerum literarum nominis Dauid, qui est 24. reddunt ad punctū mille annos, qui numerus est completæ ætatis Dauid. Nec mirū, q̄d numerū no-
B minis addamus, habēt.n. hi numeri my-
Ap.13. steria, ut patet, cum numerari præcipit Ioānes numerum nominis bestiæ. Hæc
Georg. Ven. Georgius Venetus in harmonia mundi Cantic.2.tom.7.c.25. Honcala in Gene-
Honcala. sim huic vr̄ adstipulari, qui in c.2. ait, in quacunq; die comederis, morte morieris .i. intra millesimum annū morieris. Quia.n. mille anni ante oculos tuos tanquā dies, in hac die magna Adā mortuus est. Hæc diximus, non ut omnino ea ꝓbemus, sed vt aliq̄d curiositatis addam⁹.

Sed notandū verbum illud est, (venit tibi. Id.n. omni homini dici potest, uenit Christus tibi. Quia si alius homo non esset, q̄ tu, tibi veniret. Et licet pluribus uenerit, ita gratus ei esse debes, ac si tibi soli uenisset. qa sic eo, & bonis illius frui potes, ac si tibi duntaxat ueniret. Et iō
Gala.2 Paul⁹ ait. In fide viuo filij Dei, q dilexit me, & tradidit semetipsū pro me. Quasi solus Paulus dilectus a Chr̄o esset, & pro
C eo solo traditus Xp̄s fuisset, ei gr̄as agit. Sed quid mirum, si in Christo quisq; habeat oīa, quæ uolet, ac si solus ipse esset, cū plures sint creaturæ, quib. quisq. hominum p̄t, ac si alius ei nō uteretur? An non sole frueris toto, ac si alius eo non uteretur? similiter aqua fontis, ac fluminis, Venit ego tibi, ac si alteri non uenisset, cum omnib. venerit. Sed q̄m diuitiæ illius infinitæ sunt, cuique uenit, quia nihil imminutum est, licet plures ad eū accesserint. Sicut non minus aq̄ in mari est tibi, licet aliqui aq̄ hauserint, ac si nullus hausisset. Deinde venit tibi, q̄a totus tuis A commodis deseruit, pp se enim non venit, sed pp te, sibi nihil potuit acquirere sed tibi, laborem sibi, utilitatē tibi seruabit. Multa quidem tua sunt, sed tibi non sunt, q̄a proficua nō existūt. Capilli Absalonis erant, sed illi utiles nō fuerūt, q̄n potius mortis cā. Diuitiæ diuitis sūt, sed Eccl.5. ipsi nō proficiunt, quia q̄ amat diuitias, fructū nō capit ex eis. Et diuitiæ conseruatæ sunt in malū dn̄i sui. Chr̄s āt tuus est, & tibi ꝓficuus est, ei dicere potes. [Dilectus meus mihi, & ego illi, ille quidem Cant.2 mihi utilis, ego aūt illi, nō utilis, sed obsequens. (Plurima aūt turba strauerūt uestimēta sua in via, alij autem cedebāt ramos de arboribus Clamabāt Hosanna. Sed quorsū ad passionē veniens tātouoluit excipi gaudio? Certe hac in re bonitatē, ac amorē uoluit nobis ostēdere. Ni- B mium nobis cōducit, hęc nosse. Vnde flexis genib. orabat Paulus Deū, ut fideles hæc intelligerēt. Vt possitis comprehēdere cū oībus sanctis, quæ sit longitudo, & Ephe.3 latitudo, sublimitas, & profundū, ut impleamini in omnem plenitudinē Dei: Si homo agnosceret viue immēsam Dei bonitatem, ac charitatē, impleretur omni virtute. Et licet hanc Deus ostenderit in creaturis, sed pręcipue in Christo dn̄o, & eius passione. Non solum autem pati uoluit, sed ea ostēsa bonitate, ac dilectione, ut potius nos sibi deuinciret charitate, q̄ dono. Cum dono tibi aliquid datur potius attendere soles donātis dilectionē, quam donum, quia per dilectionem cor ipsum tibi datur. Non ergo fuit Christo satis, si vitam, ac sanguinem daret, nisi etiam ea charitatis ostēsione id efficeret, C ut illa nos sibi maxime deuinciret. Vt hanc ergo ostendat infinitam charitatē gaudēs venit in passionem, & uniuersorū uoluit adesse lætitiam. Q̄m ille exultauit ut gigas ad currendā uiam. Et si multa sit passus, plus tn̄ dilexit, quam passus sit, & pl⁹ illi obstricti sumus pp dilectionem, quam pp dolores. Licet ergo vulnera Christi fenestræ sint, per quas diuinus amor videri potest, sed non omnino videtur, q̄a plus dilexit, quā uideri possit. Quod figuratū est in illis obliquis tē- 3.Reg.6

plu

A pli fenestris, quæ exterius angustæ, in interiori uero parte latissimæ erant, & idō exterius oīs eorū latitudo uideri non poterat. Hoc templum Christi humanitas est, in qua diuinitas corporaliter habitauit. Vulnera fenestræ sunt, qb. latentem in corde charitatem conspicimus, sed nō omnem exprimunt dilectionem. Fortis quidem vt mors dilectio, sed Christi dilectio fortior est morte, conaretur.n. supra eam, si aliquid ea esset acerbius. Et millies mortem oppeteret, si expediret. O feruens in nos charitas, ò ferreū cor, quod tanta dilectione non frangit. Hác nunc ostendit, cum gaudio excipi uoluit
B sed tu ò homo quam vicem Deo rependis? Eum derelinquis, ut uanitatem diligas. Hinc Oseas. Diligit dominus filios
Ose.3. Israel, & ipsi diligunt vinatia vuarum. Quid diligis, cum nummos, & honores diligis, nisi vinatia vuarum oblitus tanti Dei, tantæq; illius dilectionis?

Feria Secunda post Domin. in Ramis.

Them. Maria accepit libram unguēti nar di pistici pretiosi, & unxit pedes Iesu. Ioan. 12.

PRoponitur hodie cena per ampla Christo exhibita in Bethania Quis vero eam parauerit, non dr̄ a Ioanne, creditur uero eam paratam a Lazaro, & sororibus, vel ciuib. Bethanię, q erga Xp̄m erant affecti. Parata autem est in domo
C Simonis pp loci commoditatem. In hac autem cæna tres præcipuè memorantur personæ. Lazarus discumbēs cum Christo, Martha ministrās, Maria ungens, de singulis aliquid nobis dicendum est.

Et primū de Lazaro, quem nō solum Iesus suscitauit, sed suscitatū mensę suæ participem effecit. Quo facto Dei in peccatore benignitas ōnditur, quem a peccato suscitat, & deinde cibo cælesti, Eucharistia.s. reficit. Cum ad Eucharistiam accedit, nihil minus tibi proponitur, quam discipulis in cena. Cum remissa tibi peccata sunt, concessa tibi fuit sp̄ualis uita. Cum Eucharistia conceditur, datur tibi cibus, qui te in sp̄uali uita conseruet. Nihil.n. prodesset homini, si ei uita daretur A
nec concederetur cibus, quo eam seruaret. Dei est hoīem a morte liberare, & pascere liberatum. Ita liberauit Danielem Da.14
a leonibus, & Abacuc mittit qui eum pascat. Nec solum Eliam liberat e manib. 3.Reg.19.
Iezabelis, sed & Angelum mittit, qui eū Iud.41.
pascat. Et Sampsoni spiritum dedit, ac fortitudinem, vt leonem interficeret, & deinde fauo mellis eum pascit. Et postq̄ Exo.12
liberauit Israel ab Angelo percutiente, agnū eis tribuit, quo pasti uiam agant in terrā promissam. Quod uero hanc Deus mensa parauerit hoī, gratias agit Psalt. Psa.22
cum ait. Parasti in conspectu meo mensam, aduersus eos, qui tribulant me. Rectè ait, paratam hanc mensam aduersus inimicos, quia cum homo a peccato recedit, dæmon eum insequitur, curatque ut Pharao in pristinam reducere seruitutē. B
Sic etiam Lazarum cogitant interficere Pharisæi, postq̄ fuerat suscitatus. Innumera bella mouet dæmon aduersus iu- Iudi.7.
stum, sed contra ea vniuersa mēsa nobis parata est optima, panis nobis datus est subcinericius, qui uaster vniuersa castra Madiā. In tabernaculo illo antiquo tria Leu.4.
nunq̄ deerant, sanguis, quo quotidie altare aspergebat, & vt hr̄ in Leuitico, lux, Leu.6.
quæ semper ardebat, & mensa propositionis, in qua semper panes erant calidi, Ex.27.
Ita curandum nobis est, ut in tabernaculo cordis nostri semper lux sit, ut filii lucis simus, ut Deum agnoscamus, eius beneficia, ac legem meditemur. Sit sanguis mortificationis continuæ, ut quotidie tollamus Xp̄i crucem. Sit mensa Eucharistiæ, qua reficiamur. Ad hanc mensam sedet Lazarus, & ut eum inspiciant, multi ex Ierosolyma ueniunt, pulchrum p̄fecto spectaculum, cum is sedet ad Chri mēsam, & cibo Xp̄i alitur, qui paulo añ C
a uermib. rodebatur, & eorum cibus erat in sepulchro. Ita p̄fecto pulcherrimū est spectaculū, hoīem intueri, q heri peccatis scatebat, ut vermib. & nūc familiaris Xp̄o ei obsequit. Nec mirū, q oēs mirentur, cū id uiderint, quia nouus hic hō est, & tanquam nouum quid admirationem parit, & ex Ierosolyma dignum est aduenire multos ad id spectaculum. De

A co.n. Sapiēs ait, est hō marcidus, & egēs
Ecc.11 recuperatione, ꝑpias deficiēs virtute, &
abūdans paupertate, & oculus Dei respe
xit illum in bono, & erexit eum ab humi
litate ipsius, & exaltauit caput eius, & mi
rati sunt in illo multi, & honorauerunt
Deum. Describit pctōrem a pctō in iusti
tiam eleuatū, dicitq; in eo miratos mul
tos esse, & meritò, quia uas admirabile
opus excelsi. Sed qm aliud vas admirabi
lius hodie nobis proponitur inspiciendū
ꝙ uas quidem irę primum fuerat, nunc
autem in vas miæ mutatum est relicto
Lazaro, & paucis de Martha dictis, ad
Luc. 10 Magdalenam, properemus. Martha mi
nistrabat. Hoc illius munus erat, sicut
prius fecerat, cum Xpm in domum suā
susceperat, & licet relicta fuerit sola ad
ministrandum, non tñ iō ministeriū re
B linquit. Quo docet infatigabiles mini
stros Dei esse oportere, laborantes in oī
opere bono, fructificantes, ac crescentes,
& in nullo deficientes. (Maria ergo acce
pit libram vnguenti.) Particula illa, ergo
illationem quandam ōndit, & ex præce-
dentibus illationē facit, ac si diceret Euā
gelista. Cū Martha ministraret, & Laza
rus discumberet, idcirco Maria suo obse
quio non deesse voluit, & iō accepit li-
brā vnguenti pretiosi, & ad pedes Chri
sti posita eos lachrymis rigauit, capillis
tersit, & vnguento vnxit. Si verò interro
ges, ut quid hoc officium Maria præstite
rit. Rñdet Christus Dñs. (In diem sepul
turæ meæ seruauit illud.) Idest, vnctio
hæc facta est in officium sepulturæ meæ:
vnxit me, sicut mortuū corpus ungi so-
C let ad sepeliendum. Hoc cæteri Euange-
listæ magis expresserunt, Mattheus.n.
Ma.26 ait. Mittens hęc vnguentum hoc in cor-
pus meū, ad sepeliēdū me fecit. Et Mar-
Ma.14 cus, prçuenit vngere corpus meum in se
pulturam. Non quod Maria id sciret, aut
cogitaret, nesciebat enim adeo cito futu-
ram Christi mortem, sed ꝙ Spiritu sācto
ducebatur, ut id faceret nescia. Sicut 3.
3. Reg. Reg. dicit vidua ad Eliam, ingressus es
17. ad me, vt rememorarentur iniquitates
meæ, & interficeres filium meum, cū tñ
Elias non ea de causa ingressus fuerit.
Sed ingris si Maria nihil cogitauit de
Xpi morte, nec ea intentione illū unxit, A
qd ergo cogitauit, qd illa itēdit hac Vn
ctione? Duo ꝑfecto, q̄ nobis ualde expē
denda sunt. Primum recordata est bene
ficij, qd ad pedes Xpi susceperat, cū remis
sa ei sunt pctā. Et tāti bñficii memor, ad
eosdē nūc pedes accedit, ut gr̃as referat. Ge.28.
Cū Iacob supponēs capiti lapidē obdor-
miuit, & uisiones cęlestes uidit, surgens
mane in ꝑpetuā tāti bñficij memoriā, la-
pidē erexit in titulū, fundensq; oleū sup Iosu.3.
eū inunxit. Simili de cā, cum Israel ptrā-
siuit Iordane sicco vestigio, in tāti facti
memoriā lapides erexit. Vidēs ergo Ma-
ria, ꝙ accedens ad hūc lapidē viuū dona
cęlestia susceperat, nūc iterū illum ungit
& in titulū erigit, ad memoriā sempiter B
nā. Si ergo veniā pctōrū suscepisti ô hō,
si aliqua alia cęlestia dona, noli obliuisci
bñficiū, ne de te dicat: Obliti sunt bñfa- Psa.77
ctorē eius, & mirabiliū eius, q̄ ōndit eis,
sed gr̃as Deo age ꝑpetuas. Qd si in orōne
eleemosyna, aut pro opere accepisti bo-
na cælestia, illuc iterū, atq; iterū redi, ut
noua suscipias. Id nos nūc Maria docet.

Scdm autem, ꝙ iudicio meo præcipue
Maria intendit, fuit, iterū renouare pęni
tentiā, q̄ ad Xpi pedes egerat, nec semel
eam fecisse contenta, iterū, atq. iterum de Psa.10
peccatis pęnitet, ac ueniā petit. Platonis
fuit snīa. Bis, atq; iterum, quod pulchrū
est, id est, opus eximię uirtutis nō semel,
aut bis ꝑstandū est, sed iterū, atque iterū.
Optimū hoī hoc consilium est, nō semel
de peccatis dolere, sed sæpius. Ideo nos
Sapiens monet: De propitiato pctō noli Eccl.5.
esse sine metu. Idest, licet putes dimissū
tibi pctm̄ pp pniam, iterum illam age. Psa.50
Hinc Psalt. licet audierit translatū esse C
pctm̄ suum, quia dixit peccaui nihilomi
nus iterū, atq. iterū lauari se petit a Deo,
cum ait. Amplius laua me domine ab i-
niqtate mea, & a pctō meo munda me.
Quid est, amplius laua me, lotus fuerat,
sed iterū lauari se cupit, ut super niuem
dealbet. Solet hō, cito obliuisci pcti sui,
cum paruam fecit pniam, sed sanctissimi
viri nō ita fecerunt, imo cū Psalte dixe-
runt, pctm̄ meū contra me est sp. Sic Pe-
trus peccatum fleuit amare, & cū sciret si
bi dimissū, nihilominus eā lachrymaris
uim

A vim fundebat, ut exarata fuerit eius fa-
cies a lachrymis. Ita ergo Magdalena de
plorato semel pctó, nõ qeścit, nũc iterũ
illud diluit, & nouã agit pniam ad Chri
Ecc.50 pedes. Inde uero processit quasi uas auri
solidũ ornatũ oĩ lapide pretioso, ut de Si
meone Sapiens ait. Fuerat quidem Ma-
ria uas meretricis Babylonicæ plenum
abominatione, sed mutata est ĩ vas glo-
riæ de vase cõtumeliæ, ut Eccl'a ait. Sed
qñ oĩ lapide pretiosa ornatũ diximus,
id nobis exponẽdũ est, & attẽdẽdæ vni-
uersæ uirtutes, q̃ nunc in illa splendent.

Accessit Magdalena ad Xp̃m ornata
lapillo fidei mirabili, & iõ audire meruit
fides tua te saluam fecit, fides, quidem vi
ua in ea erat, q̃ non solum facit hoĩem
B credentem, sed, & fidelẽ, q Hispane dr̃,
(leal,) q fidelitatem seruat, quæ Hispanè
dr̃ (lealtad,) qui proditionem nõ facit, q
castellũ cordis inimico non tribuit, qui
adulter nõ est, hic fidelis dr̃, quia nõ solũ
credit, verũ uiue credit, huic promittitur
regnũ cęlorũ. Hic dr̃ in Euangelio ser-
Luc.19 uus fidelis. Euge serue bone, atq; fidelis.
Cõtra vero q cor dæmoni tradit, q dissi-
pat, bona dñi infidelis dr̃, licet credat. Iõ
peccator dr̃ adulter, proditor, præuarica
tor, iustus autẽ fidelis. Hinc in Apoc. dr̃.
Apoc.2 Esto fidelis vsq; ad mortẽ, & dabo tibi co
ronã uitæ. Quæ ergo fuerat prius infide-
lis, & bona dñi dissipauerat, q castellum
cordis, dæmoni tradiderat, nũc fidelem
se p̃stat Deo suo, ei oĩno se tradens, hãc
uerò fidelitatẽ perpetuo cõseruauit usq;
ad uitæ finẽ, dũ nunq̃ a Christo discessit
De spe illius in Deũ, quis dicat? Contra-
ctus corde peccator est, & cũ in plura in-
C cidit pctã proximus inferno maxima ur
Ier.18. getur desperatione, ut illi, qui dicũt: De-
sperauimus, post cogitationes cordis no
Eph.4. stri ibimus, Et qui desperantes tradide-
Psa.39 runt se impudicitiæ. Hinc Ps. Multipli-
catæ sunt super capillos capitis mei, &
cor meũ dereliquit me, quia multitudo
pctõrum desperationem inducit. Sed at-
tende sperãtẽ Magdalenã, ẽt post innu-
mera pctã. Implet illud Ps. ergo aũt sem
Psa.70 per sperabo, & adijciam super oẽm lau-
dẽ tuã. Cũ tanta sit Dei laus, mirũ est, qđ
possit quispiam adijcere aliquid diuinis
laudibus, sed adijcit, q sp sperat ẽt post A
multa crimina. Et iõ quia post grauia
pctã sperauit Dauid, ait adijciam super
oẽm laudem tuam. Sed id melius præsti
tit Magdalena sperans, & supersperans
post innumera crimina, & iõ sicut lapil-
lus fidei in ea mirabilis fuit, ita, & spei.
De lapillo verò charitatis satis dictum
est, cum Xps ait, dilexit multum, pretio-
sissimo ergo charitatis lapillo ornatum
fuit vas illud. De hac charitate multa di
ximus in 3. tomo nostrarũ concionũ in
concione prima de Maria Magdalena.

Vidimus lapillos uirtutum theologica
rum, quib. mirabile hoc vas ornatũ fuit.
iam lapides pretiosos virtutum cardina
lium cõtemplemur. Et primum de illius
prudentia dicamus. Antiqui phisolophi B
pingebant prudentiam depicta virgine.
q speculũ corã se habebat, & serpentem
manu tenebat. Habuerat olim Magda- I
lena speculũ, ut se ornaret, & mũdo pul-
chra appareret, sed ĩ Deũ cõuersa specu-
lo alio diuerso vsa fuit, speculũ autẽ eius
fuit Chr̃s dñs, in quo vultus sui fęditatẽ
vidit, pctã, & eorum deformitatem aspe-
xit, scandalumque quod dederat. Diuer-
sa admodum ei apparuere vniuersa, qui
ad eam pertinebant, cum in hoc specu-
lo ea uidit; quam ei apparuerant prius, M
cum in speculo vanitatis ea considera-
rat. Capilli, qui in hoc speculo fila aurea
uidebantur, in illo nisi sunt colubri, ac
serpentes, qui hoĩes perdebant. Frõs illa,
quæ niue albior apparebat, nunc ei appa Iere.3.
ret, quia frons meretricis facta est tibi.
Oculi, qui in mundi speculo uidebantur
duo luminaria cœli, nunc vñr esse oculi
Reguli, qui visu venena diffundunt. Os,
q videbatur fons gratiarũ, nũc apparet G
vlcus putredine plenũ. Diuersa oĩ modo
ei apparet sui figura in hoc speculo, quã
apparuerat in mundi speculo. Nunc er-
go se agnoscit Magdalena. Sicut in spe-
culo resultat figura eorum, q ei obijciun
tur, ita in iudicio Dei, & boium apparet
rei dignitas, ac ualor. Sed est speculũ, q
ueras figuras rerum repręsentat, est etiã
qđ falsas, ac apparẽtes solum obijcit. Est
vitrum ea arte confectum, ut triangula-
tum sit, Hispane dicitur piedra filisopha
quod

A quod si oculis admoueas, aspiciasq; uile agricolæ tugutiũ, apparet regia domus, imo,& cęlestis oĩ ornata colore, ac arboribus. Hoĩ profectò speculum est vanũ mundi iudiciũ,in quo tria illa sunt, quæ Ioannes ait, concupiscentia oculorũ, & carnis,ac superbia uitæ. In hoc speculo si cõtẽpleris hæc caduca,ac vana, cœlestia apparebũt,ac optima, sed nõ ita res se habet,sed hoc speculũ deceptos, ac attonitos reddit mundi amatores. Si uerò in Xp̃o te, tuaq; cõspicias, rerũ veritate videbis,ibi displicebis tibi, ibi fœditates tuas cõspicies,& cũ in mundi oculis magnus appareas,videbis nihil te esse, & q fortis uideris hoĩbus, imbecillẽ te agno-
B scesq tẽtationi minimæ succũbis,q prudẽs uideris,stultũ cognosces, quẽ decipit minima rerũ vanitas. Considera te ipsũ attẽde in hoc speculo,nõ solũ cũ concio-
Iaco. 1. nẽ audis,sed & in domo tua. Ne sis de illis,de qb. Iacob⁹. Hic cõparabit᷑ uiro cõsiderãti vultũ natiuitatis suę in speculo, cõsiderauit.n.se,& abijt,& stati oblit⁹ẽ, qualis fuerit,qa illud speculũ sumim⁹, ꝙ nos demẽtat, ac decipit. Madgdalena at semel reliq̃t mundi speculũ,& Xp̃m sibi ꝓposuit,nec vnq̃ mutauit specula. Dein de ĩ manu prudẽtiæ coluber,aut serpens
Ma. 10 depingit᷑,& merito,serpẽs.n. symbolũ ẽ prudentiæ,dicente dñõ:estote prudentes sicut serpẽtes. Hãc aũt prudentiã licet in multis serpẽs ostẽdat,sed in eo ꝑcipue,ut ait Arist. li.8. natural. historię.c.7.& Tertullianus libro de pallio, qđ cũ senescit, pellis illi⁹ rugas hẽt multas, & ĩcedere ñ pt,ut ergo renouet᷑,lapidẽ q̃rit,in quo angustũ sit foramen,& ꝑ illud ingredit᷑, & pellẽ veterẽ sic exuit,renouatuiq; procedit. Quid aliud Magdalena facit, cũ ad
C Xp̃i pedes accedit? Certe ueterem exuit hoĩem,cũ actib. suis,& nouũ ĩduit,Chr̃s uia ẽ,ꝑ q̃ nobis est ĩcedẽdũ,difficilis profectò via illa,qa arcta est,& angusta porta,& adeo difficilis,ut eã se ignorare Salomon dicat,viã colubri sup petrã. Via verò ista est, Xp̃o, & eius cruci cõforma-
Pro. 30 ri,& cũ eo mũdari,ut oĩs abscedat ruga, qa ille exhibet sibi gloriosã Ecclesiã,nõ habẽtẽ maculã,nec rugam. Per hoc fora-
Eph. 5. mẽ trãsire nõ ualet,q inflatus,ẽst q̃ prio-

fis amict⁹,ac vanis,oĩa nobis exuẽda sũt A vt Magdalena fecit,exuẽtes uos ueterem hoĩem. Inspice Mariã ad Xp̃i pedes oĩa uetera abijciẽtẽ,pcã reliquẽtẽ, vanitates sęculi cõtẽnẽtem,an nõ dices eã serpentẽ conantẽ per foramẽ angustum transire?

Sed iã lapillũ iustitiæ,quo Magdalenę vas ornatur,consideremus. Aug. in sermone ait. Iustitiam iustissimã Maria ad Christi pedes fecit. Sicut pc̃ã fuere publica, ita iustitia, ac pœnitentia publica est. Punit oculos,dũ lachrimas fundit,os punit, deosculans Christi pedes, pectus illud percutiens, vnguenta illa effundẽs. Insigne iustitiæ ensis est,& statera. Ensem Magdalena manu tenuit,cum se puniuit,cum superflua resecat uniuersa, ve- B
rè mulier fortis. De forti muliere dr̃: Manum suam misit ad fortia,& digiti eius Pro. 31
apprehenderunt fusum. Sed Maria non fusum, sed ensem tenuit, ut sacrificaret Mat. 5
sacrificiũ iustitiæ,efficeretq; illud, si oculus tuus scãdalizat te,erue eũ, & proijce, abs te,si manus tua scãdalizat te, abscin de eam,quib. verbis significat dñs,resecãdam oẽm peccati occasionem, licet dolore afficiamur. Quia bonum est tibi,debilem introire in uitam,q̃ duas manus habentem mitti in Gehennam. Melius est, gloriã consequi sine his delitijs q̃ illis ha- Greg. i
bitis in infernum trudi. Gregorius ait, ho. 33.
quot fuerũt Mariæ delitiæ,tot de se obtulit sacrificia. Sicut autem gladium sumpsit,sic,& staterã, quæ iustitiæ ĩsigne est. Optima.n.mensura usa fuit, si peccauit, doluit,si nimiũ peccauit,nimium pœnituit:nimiũ uanitatẽ sæculi dilexit, nunc dilexit multũ Deũ. Vidit in lãce una peccata sua,quæ eã vsq; ad inferos deprimebat,posuit in altera lance tot lachrimas, tantam dilectionẽ,ut remissa sint ei pec- C
cata multa,qm̃ dilexit multũ. Maximũ sane peccati onus est,ꝙ nos ad ĩfernũ deprimit. Audi Psaltẽ hoc onus sentientẽ, qm̃ iniquitates meæ supergressæ sunt caput meũ,& sicut on⁹ graue grauatæ sunt super me. Si peccati onus nosse cupis,attende Christum gigantem,qui hoc onus tolle͂ guttas sudauit sanguinis,& ad terrã illũ deiecit,& tibi leue, ac facile apparet peccatũ. Facile admittis, quod Chro

Domino

A Domino adeo graue fuit. Nullius pōderis tibi peccatum apparet, & ideo leui, aut nulla pœnitentia puras tibi ignoscendum. Certè stateram manu non tenes, sicut Maria, de qua Gregorius ait. Considerauit namq; quid fecit, & noluit moderari, quod faceret.

Pro. 31 Sed iam illius fortitudinem attendamus. Mulierem fortem quis inueniet? Certe inuenta est, en Magdalenam, quæ accinxit fortitudine lumbos suos, & roborauit brachium suum, & fortitudo, & decor indumentum eius, & ridebit i die Cant. 8 nouissimo. Nec mirandum, si fortissima fuerit, quæ dilexit multum, quia fortis Pro. 28 est vt mors dilectio, & ideo quæ dilexit multum, fortissima est. Insigne fortitudinis leo est. Hinc Sap. iustus quasi leo B cōfidens, absque terrore erit. Verè sicut leo ad nullius pauebit occursum, ita iustus fortis est, nec timet murmurantes, aut oblatrantes. Id autem Magdalena præstat, cū è domo egreditur diuerso ad modum habitu, ad Christum venit, Pharisæum detractorem non timet, nunc ēt Iudam murmurantem de vnguenti effusione non curat. At contra fugit impi⁹ Pro. 28 nemine persequente, ut Sapiēs ait. Multa bona opera relinquis hominum timore, etiam cum nullus te persequitur. Putas oblatrandum tibi, si ad sacramenta frequenter accedas, si iniuriam condones, si moderate, ac parce viuas, nec id ita se habet, nec vllus oblatraret tibi, sed fugis nemine insequente, quia potius te laudarent omnes, ac magni ducerent, si ea faceres, sed ibi trepidauerunt timore Psa. 13 ubi nō erat timor, ut Psa. ait. Quod si dif C ficile, quid esset, ac timendum, an nō uir fortis illud vincere deberet? Leo fortissimus bestiarum ad nullius pauebit occursum. Ita Maria fecit, nihil timuit prae Pro. 30 ter Deum, reliqua conculcauit. Sed quid mirùm, cum innixa fuerit columnæ firmæ, Christo, & eius pedibus. Columna insigne etiam fortitudinis est, Christus autem columna illa est, de qua Hier. ait: Hier. 1 Ego quippe dedi te hodie in ciuitatem munitam, & in columnā ferream. Huic Mat. 7. columnæ adhæsit Maria, & sic comparabitur viro ædificanti domum suam sup firmam petram, & venerunt flumina, & A flauerunt uenti, & irruerunt in domum illam, & non cecidit, fundata enim erat super firmam petram. Non sic qui super arenam fundati sunt, qui timi es sunt arundini, quæ vento captatur, ita enim virtuti incumbunt, iam facili orta tentatione illam deserunt.

Sed iam ultimum lapillum Magdalenæ attendamus, temperantiam scilicet. Huius in fine est mensura, ac regula, quæ cuncta in ordinem redigat. Hanc regulam, ac mensuram Maria habuit cum, Christum sibi in regulam sumpsit, & ei⁹ legem. De qua mensura scriptum est, in Es. in mensura contra mensuram, cum abiecta fuerit iudicabit eam. Sicut una Esa. 27 solet esse in republica mensura certa, p quam iudicantur reliquæ mensuræ, an B iustę sint, ita Christus Dominus mensura est omnium nostrum, sicut exemplar & per illum iudicandi sumus, an ei conformes fuerimus. Contra falsas mundi mensuras Christus vera mensura consurget, Magdalena Christo commensurata fuit, & sic oīa in pondere, ac mensura præstitit, ēt ipsum amorem, cum dilexit multum, & cum mensum excessisse uidetur, mensuram seruauit, quia mod⁹ dilectionis est sine modo diligere, mensura illius est sine mensura esse, vt Aug. & Bern. dicunt. Et qui hanc in dilectione mensuram seruat, in reliquis omnib. mensuram retinet, in vestitu, victu, domusq; cultu, qui hac caret, in reliquis excedit. Mirum profecto, quod excessus amoris modum, ac mensuram in reliqs ponat, si vero amor sit minor, quam debet, excessus cōtinuo in reliquis est. C Vnxit primum Magdalena Christi pe- Mar. 14 des, sed postea fracto vase, ut Marcus Ps. 132 ait, effudit unguentum in Christi caput, vnde per vniuersas uestes descēdit, sicut vnguentum in capite, quod descendit in barbam, & vsque ad oram vestimenti. Recte vero tanta unctio Christo exhibetur, qui sacerdos, & rex, & Christus est, idest, unctus. In Exo. præcipiebatur, non solum sacerdotem inungi, sed, Ex. 29. & illius vestimenta, ita ergo vnctus est & 30. Christus. Quo nobis innuitur, non solū

A a nobis præſtanda charitatis De opera, ſed,& charitatis proximi. Iuſtos ueſtes Chriſti Eſa.dicit,hi inunguntur, cũ miſericordiæ opera in pauperes exercentur. Murmurat Iudas cupiditate ductus pecuniarum. (Vt quid perditio iſta) Sed o Iuda, ſanguinem vniuerſum pro nobis effundit Chriſtus, nec perditionem factam credit, & perditionem tu dices, ſi vnguentum fundatur eius cauſa? Vngantur o Domine pedes tui, qui per viã ſalutis noſtræ incedunt,& ſtatim clauis configendi ſunt. Vngatur nunc caput cito ſpinis coronandum, ungatur corpus ſtatim vulneribus dilacerandum, vngãtur veſtes ſtatim dilacerandæ. Perditio nulla eſt,cum hominis diuitiæ, cum &
B ipſimet homines,& eorũ ſanguis effunditur Dei cauſa,digna effuſio hæc eſt,& ideo dicenda perditio non eſt. Illa plane dicenda eſt perditio,cum in his, q̃ mundi ſunt,noſtra effundimus,& ad illa pro fucto largos nos,ac magnificos oſtendi-
Ex.32. mus. Petijt Aaron monilia, & inaures ad vitulos efficiendos,& nihil cunctantur Iſraelitæ. Exigit a nobis plura mundus,ut ea in ludis, ac vanitatibus inſumamus,ea libenter tribuimus, nec perditionẽ dicimus,cum perditio ſit. Si uero Dei cauſa aliqua damus, ſtatis mundus ait,vt quid perditio iſta? Audi Sapientẽ.
Prou.3 Noli prohibere benefacere eum,qui poteſt,ſed ſi vales,& ipſe benefac. Noli ob latrare,iuſto, ſed potius uerbis eum adhortare in bonum,&c.

Feria tertia, vel quarta hebdomadę maioris, de iuſto latrone. C

Vide concionem integram in Quarto Tomo noſtrarum concionum, in concione ſecunda, tractatus de ſeptẽ vberis Domini.

In Cœna Domini. A

Them. Sciens Ieſus,quia uenit hora eius vt tranſeat ex hoc mundo ad patrem, cum dilexiſſet ſuos,qui erant in mundo,in finem dilexit eos.&c. Ioan.13.

VEſtigium aliquod diuinarum rerũ etiam inter ethnicos fuit, quod a uiris ſanctis acceperunt. Hinc Plato multa dixit,propter quę diuini nomen eſt aſſecutus. Et inter alia in cõuiuio de amore ait,duplicem eſſe amorem, alterum e terra,quem fugere debemus,alterum ex cęlo,quem omnis homo ſibi curare, ac acquirere debet. Et ideo antiqui duos pingebant amores,terrenum,& ſtudioſum,dicebantq; hunc ſuperare illum,ac ligare,& ſicut clauus clauo truditur, ita amor noxius amore ſtudioſo pellitur. B Ad hoc aũt Xp̃s in mundum uenit, ut amorem Dei in terra ſtatueret. Ideo ait, Luc.12 ignem ueni mittere in terram, & quid volo niſi vt accendatur. Et ideo Spiritũ ſanctum in igne miſit,& ignis a facie eius exarſit,quo carbones ſuccenſi ſunt. Quia uero magnus amoris amor, ut eũ Pſa.17 incenderet in nobis amorem, ſuum in nos oſtendere voluit omnib. uijs. Et qui i uita ſua id egerat, morti proximus idẽ agit, maiora dilectionis ſigna oſtẽdens. Et hoc eſt,quod Ioannes ait. (In finem dilexit eos.) Ideſt,in dilectionis ſignis vſque ad mortem durauit,& tunc maiora dilectionis ſigna dedit. In amore quidẽ creſcere non potuit, quia a conceptione immenſus ei datus amor eſt,qui quo creſceret,non habuit. Introducta eſt anima C Cant.2 illa in cellam uinariam, & ordinauit in ea Deus charitatem. Vel ut alia habet litera,poſuit in ea uexillum charitatis,qa omnino ab amore poſſeſſa fuit. Et ideo, qua dilectione pro nobis crucem aſcendit, reliqua uitæ opera peregit. Fuit amor hic immenſus & ſupereminet omni ſcientiæ,ut Paulus ait. Sed ſigna huius dilectionis creuerunt,& nunc in finẽ Eph.3. dilexit,cum duo ſuprema dilectionis ſigna exhibuit, Euchariſtiam,ſ.& mortẽ.

Quia

A Quia autẽ amor præcipue desiderat,
se manifestare, ideo maximo desiderio
hunc diem desiderauit. Sicut ipse ait, De
siderio desideraui, hoc pascha manduca
re vobiscum. Alijs annis celebrauerat
Ma.26 phasa,& agnum cum discipulis comede
rat,sed non de illis,sed de hoc ait, deside
Ps.67. rio a se desideratum, quia nunc summã
1. Par. ostendit dilectionem. Nunc parauit in
11. dulcedine sua pauperi Deus. Hodie ope
3.Reg. rarijs suis cibaria parat, melius q̃ Salo
19. mon,qui ait,operarijs do cibaria tritici.
Hodie triticum prouidit ecclesiæ suæ,ne
deficiat in via. Et qui olim Eliæ cibũ mi
sit subcinericium panem,dicẽs,surge co
B mede,grandis tibi restat uia,nunc Eccle
siæ suæ alium mittit panẽ excellentiorẽ,
igne amoris decoctum,dicens,surge,co
mede,grandis vbi restat via. Impleturq;
bñdictio illa Leuitici, quæ hunc specta
Le.26. bat diẽ. Comedetis vetustissima veterũ,
& vetera nouis superuenientib. proijcie
tis. Sed quo pacto comeduntur uetustis
sima veterum,si vetera proijciũtur? Hęc
.n.pugnare inter se vñr. Sane ænigma
hoc in hoc diuinissimo Eucharistię sacro
impletur, quo uero pacto id fiat, attẽde.

Vetustissimum omnium sacrificiorũ,
quæ comedebantur,fuit panis, & vinũ,
quæ protulit Melchisedec sacerdos Dei
Ge.14. Abrahæ, ut dicitur in Gen. In lege ergo
Euangelica habemus Christum sacerdo
tem secundum ordinem Melchisedech,
Ps.109 ut Psal.ait,q nobis profert panem,& vi
C nũ,i.corpus, & sanguinẽ suũ sub specie
bꝰ panis,& uini, & hoc est vetustissimũ
ueterũ. Et hoc superueniente vetustissi
mo,qđ simul est nouũ,vetera proijciun
tur.i.omnia legis antiquæ sacrificia,et sa
cramenta, quæ nunc finem acceperunt.

Hoc autem sacramento,dato immẽsũ
in nobis ostẽdit amorẽ. Comedit primũ
agnum, paschalẽ, quę cœna erat veteris
testamenti. Qua perfecta,pedes lauit di
scipulorum,ac sedẽs,iterum instituit Eu
charistiã,q̃ discipulis dedit. Ecce homo,
Lu.14. qui fecit cœnam magnam. Solet aliqñ cę
na magna in sabbatho parari, q̃ durat,
Simile vsque ad media noctẽ, & vsque ad id tẽ
pus cibaria proponuntur ex piscib. ac a
lijs cibis,quæ sabbatho comedi possunt,
Sed post mediam noctem incipiẽte iã A
dominica die escæ carniũ proponunt, &
maxima cena fit, quasi duplex cena. Ita
omnino Christus proposuit suis primũ
cenam ueteris legis in agno, sed cum
iam dies gratiæ illucesceret, proponit
cibum alterum corporis sui, vere ma
gnã proposuit cœnã. Et propter illa sum
mo desiderio desiderauerat diem hunc.

Prius uero,quam hanc cœnam propo
neret,ut ostendat puritatem,qua ad eam
accedendũ est,lauat pedes discipulorum
Ait ergo Ioannes. (Et cena facta) Idest,
perfecta priori cena agni. (Cum diabo
lus iam misisset in cor, vt traderet eum
Iudas Simonis Iscariotis,surgit a cena, B
& ponit uestimenta sua,& cum accepis
set lintheum præcinxit,&c.)

Multa hic aduertenda sunt. Primum,
quo pacto diabolus mittere possit in ho
minis cor,non quidem,qđ intime in cor
operetur, Deus.n.solus intime illabitur
animæ,sed quia in sensibus, & imagina
tione hominis semen malũ, ponit vnde
ad cor peruenire venenũ solet. Sicut Ia Ge.30.
cob proposuit ouibus in canalib. decor
ticatas,ac uarias virga, ex quo factũ est,
vt varios cõciperẽt fœtus. Ita dæmon va
ria præponit in hoiem imaginatione, ac
inania,ex quib. pctã procedere solẽt.ma
culati fœtus aiæ, hoc pacto mittit in cor
Iudæ,& omnium peccatorum. Claude
ergo ostium cordis,& securus eris.

Secundum in his uerbis expendendũ
est,agere nunc Christum, id quod olim C
Romani,qui intendentes aliquod publi
cum munus obtinere, veste propria re
iecta,uestem albam sumebant,& hac ra
tione cãdidati dicebantur, quia candida
ueste induebantur. Simul etiam officia
plurima humanitatis,ac humilitatis ex
hibebãt signa ijs,quia ius suffragij habe
bant,ut sic ipsi ad amplissimum dignita
tis gradum assumerentur. Attende nũc
Iesum uestes suas deponentem, & lin
theo se induentem albo, & ad pedes se
natus Apostolici humiliatum, an nõ cã
didatum agere uidetur? Sed quod nã of
ficium,quam dignitatem ambit humilis
corde,qui fugit, cum post conuiuium in
monte exhibitum, uoluit eum populus

A rapere,& regem constituere? Audi munus,quod assequi intēdit. (Misit aquam
Ioan.6 in pleuim, & cœpit lauare pedes discipulorū.Immundi eramus oēs nos,nemo mūdus a sorde,nec infans vnius diei, ab
luere nos uult,& qui est splendor gloriæ,
Heb.1 & figura substantiæ pr̄is uenit, ut purgationē faceret delictorū,ut mundaret sibi populū acceptabilē, hoc lotoris officium ambit, & intēdit exequi,hoc est.n.saluatorem esse. Crastina die coram hoīb.hoc munus assumet in monte Caluario, ef-
Apo.1. fundetq. sanguinem, quo nos lauet, qui dilexit nos, & lauit nos a peccatis nr̄is in sanguine suo.Nunc seipsum in secretiori loco ad id muneris parat, & ut Hi-
B spane dr̄,(se en saya e impone.) Hoc est regnum,q̄ nūc X p̄s ambit, de quo dixerat Dauid,dicite in nationibus,quia dn̄s
Ps. 95. regnabit a ligno. Mirabile profectò regnū,cuius tronus crux est,sceptrū arundo,corona spinea,mensa fel,& acetū,populi acclamatio, crucifige, crucifige eū. Tale ne regnū,tale mun⁹ ambis,ò dn̄e?

Sed qm̄ effectus huius redemptionis in nobis ipsis requirit hominis uoluntatem,qui se ablui permittat,ideo singulis annis hoc nobis proponitur, ut uelimus ablui, ut suffragia nr̄a ei demus in hoc cōsequendum munus. Dilexit vos ille in finem,& multi sunt, qui eum odiunt in finē,qui peccare non desistunt,qui ablui
Eze.4. nolunt. De quibus Ezechiel ait,immunditia tua execrabilis, quia mūdare te uolui,& non es mundata a sordib.tuis. Si-
C cut ergo semel ad Apostolorum pedes se deiecit, ut eos lauaret,ita singulis annis huius facti memoria celebrat,quia nunc spūaliter ad oēs accedit pc̄tores, & corā eis prosternitur, ac obsecrat,ut lauari se permittāt a peccatis, & induit se alba tunica,& ad ostiū stat, & plorat ut suffragium nostrum ei demus,ut in regem eū
Lu 19 suscipiamus. Et nihilominus multi sunt, qui dn̄t, nolumus hunc regnare super nos,ut o im dixere quidam:sed regnet libido,auaritia,ac dæmon,& nec restituere ablata nolunt, aut prauam relinquere consuetudinē,sed in pc̄tō obdurati sunt.

Si horum expressam effigiē oculis tuis obijcī desideras,attende Iudam,in cuius cor diabolus misit, vt Iesum proderet. A
Attende adinuentiones innumeras, quibus eius uoluntatem lenire curauit Iesus, semitas plures,per quas hanc perditam ouem quæsiuit. Aliquando cum respiciebat beneuolis oculis,ac dulcissimis quibus respiciens Petrum fleuit amare. & Matthæum omnia relinquere fecit,& piscatores uidens omnia reliquerunt. Mōtes sicut cera fluxerunt a facie domini,ut ait Ps. sed durior saxos est Iudas, Ps. 96.
qui sæpius respectus a Christo, nihilo melior redditus est. Et ideo aliam uiam arripit Christus,aliud medium tentat efficacius. Et aperiens os suum exclamat M.22.
summa compassione,væ homini illi,per quem filius hominis tradetur, melius erat ei,si natus non fuisset. Et cum hæc di B
xisset,turbatus est, & sospirium emisit, quo non corda Apostolorum solum, uerum,& clemētia tremuerūt,solus Iudas non timuit, sed inuerecunde ait,nunqd ego sum Rabbi? Ita sane peccatori accidere solet,quē oculus Dei respicit in bono,& plura bona temporalia ei cōcedit, vt uideat se a Deo respici dulciter,& beneficijs trahitur, sed ille non curat. Et ideo Deus minus terribiles ei proponit per concionatores,quibus ait, væ homini peccatori melius fuisset ei, si natus nō esset, manet enim illum mors peccatorum pessima, & mors secunda in inferno perpetuis cruciatibus. Timet his auditis, ac pauet iustus, timent religiosi, & non trepidat peccator durus, sed ait, nunquid propter me hæc dicta sunt? Sed C
te obsecro, propter quem alium dici possunt nisi propter te? Si multi damnantur cur non tu?

Nec ista solum molitus est Christus, vt Iudam ad se traheret,sed ut castellum cordis eius expugnet, alia miranda efficit. Indutus lineo linteo tanquam candidatus ad eum accedat,et eum ad se trahat,& suffragium suum ei præstet. Coram eo genibus flexis procumbit, pedes illius manibus contrectat,aqua lauat,& lachrymis etiam,ostendens fundendum sanguinem ab eo, ut animam illius abluat,dicitque quis mihi det, ut ego moriar pro te, vt quid me perdere vis?

liben-

A libenter ego uitam pro te fundã, tñ eo abluite permitte. Deinde lotis pedib. ut illos tergat, super cor suũ ponit, & cũ aĩa eius propinquante iã morte turbata, eẽt, cor velocius mouebat, & pedes Iudę pulsabat. Mirũ ꝑfecto Xp̃i artificium, & cor suum efficit Xp̃s, qu. si lapidem bõbardæ, vt pcutiat, ac deijciat. Iudã, simul que ferreum annulum, quo pulsat ad ianuã eius, dicẽs, aperi mihi soror mea. Vi

Esa. 15 de an hoc sit illud Es. cor meũ ad Moab clamauit, vectes eius vsq; ad Segor vitulã cõsternentẽ. Nunc Xp̃i cor ad Iudam clamat, & vectis efficit, ut pulset, nec tñ auditur. Intus erat fortis armatus custo

B diens atriũ suũ, diabolus miserate ĩ cor eius, & illud penetrauerat, & iõ in nihilo mouetur. Hoc ipsum nunc cũ pctõre agit. Repræsentat. n. (vt sic loqui liceat) Ecclesia tibi nunc Christum genib. flexis deprecantem, ut ei ianuas cordis aperias, vt eum tanq̃ saluatorem suscipias, hoc petit gemitibus, lacrymis, cordeque turbato, & adhuc tu dur⁹ eris? Obsecro, nõne miserũ hoc est spectaculũ, & ꝙ lachrymis defleat, diabolus in corde Iudæ tanq̃ rex, dilectus, honoratus, & cultus, & Xp̃s ad Iudæ pedes calcatus, despect⁹ & nihili habitus, quasi vilis seruus? An non hoc stupendum sacrilegium? Sed quid obsecro dissimile perpetras, cũ in peccato persistis? An non dæmonem in corde retines tanquam regem, & illius leges custodis. Christum aũt despicis, ac

Heb. 10 conculcas? An non id Paulus loquitur.

C cum ait, quanto magis qui filium Dei cõculcauerit, sanguinem testamenti pollu

Ioã. 19 tum duxerit? Audi dicentes; Non habemus regem nisi Cæsarem, ergo cũ Christus candidatus esset, Cæsari suffragia tribuunt non Christo, imo & Barrabæ ipsi aduersus Chr̃m. Sic tu perpetras scelus, cum legem Christi despicis, & legem diaboli seruas, diabolum. n. in regẽ sumis, & Chr̃m deijcis. Sed diuersorum regũ audi iura diuersa, vt scias, quem eligere in regẽ debeas. Sane ius regis, q regnaturus est super uos hoc erit, ait Samuel, filios uestros tollet, & ponet ĩ cur-

1. Re. 8 rib. suis, filias vestras faciet sibi unguentarias, & focarias, & panificas, agros quoque vestros, vines, & olivueta optima

A tollet. Reges terrę oĩa tollunt a subditis, Rex dęmon sir̃. oĩa bona aufert, at Rex Xp̃s, nihil boni aufert, sed vt nunc facto ostendit, oĩa bona donat, & mala duntaxat tollit, maculas, s. pedum. Quid ergo ò homo Deus tuus petit a te, nisi ut peccata dimittas, quæ maculæ sunt, ut ei adhæreas, vt bona illius suscipias? & hũc non suscipies regem? huic suffragiũ negabis? Quid cum Iuda actum sit audiuimus, iam ad Simonem Petrũ veniam⁹. (Venit ergo ad Simonem Petrum.) Cũ ergo ad pedes suos uidit Petrus Iesum, exhorruit tantam humilitatem, confide

B rauit. n. qd Xp̃s, & qd Petrus esset, & eodem aĩo, quo Ioannes detrectauit eũ baptizare dixit. (Tu dñe mihi lauas pedes. In quib. verbis magna est emphasis in pro nominib. illis, tu, & mihi, quam cogitanda potius vult Aug. quã exprimendã. Quid es (inquit) tu, quid est mihi? cogitãda sunt potius quã dicenda, ne forte qd ex his uerbis aliquatenus quidẽ concipit aĩa, non explicet lingua. Et ẽt emphasis est ĩ illo noĩe, pedes, quod explicat Theophil. tu lauas meos pedes manib. illis, q̃bus oculos cæcorum illuminasti, quibus leprosos curasti, quib. mortuos suscitasti, meos, non oculos, aut manus, sed pedes sordidos, infirmosq; lauas? Ad quẽ Xp̃s. (Quod ego facio, tu nescis modo scies aũt postea.) Scilicet, q̃n audieris, exẽplum meũ dedi uobis, vel cum aduenıente diuino spiritu agnouit, necessita-

C tem exemplorum Christi.

Et Petrus. (Nõ lauabis mihi pedes in æternum.) Cyprianus in sermone de lotione pedũ ait. Pauẽt alii discipuli, & quasi exstasis tenet eos, sed Petrus, q ei dedit testimoniũ, ꝙ filius Dei esset, videns corã se genuflexũ, non sustinet, sed ait, nos adorare debemus locum, in quo steterũt pedes tui, nos indigni sumus, qui corãm te genuflexi stemus. Hoc in muliere peccatrice aliq̃n passus es, & Simoni visum est, nimiam a te præstari humanitatem, cũ te putaret solũ prophetã eẽ, & cũ illa tanta deuotione uenitet, ut capillos fecerit linteum, oculos suos peluim, lachrymas uero aquam, & animam in sa-

A & vos faciatis. Vt ergo huius academiæ honoribus affici possis, munditiam cordis,& affectuum habere cura. Cũ enim examen publicum habendum fuerit, nõ interrogaberis, quanta nosti naturalia, aut curiosa,sed qualia feceris opera,quo modo cor mũdaueris. Hinc Paulus. Imi
Phil. 3. tatores Dei estote fratres, & obseruate eos, qui ita ambulant, sicut habetis formam nostram. Illud, obseruate eos, idẽ est,ac si dicat,illis gradum, ac dignitatẽ date,illos magni ducite, non qui multa sciunt,sed q perfecti sunt: Hãc scholam
Col. 1. plantauit in terra Christus, ideo Paulus ait, & vos cũ essetis aliquando alienati, & inimici sensu in operibus malis,nunc autẽ reconciliati in corpore carnis eius
B per mortem exhibere uos sanctos, & immaculatos & irreprehensibiles coram ipso. Maxima profecto munditia exigitur,cum irreprehensibiles, nos coram Deo exhiberi oporteat,coram hominibus enim facilius est hominem irreprehensibilem esse,at coram Deo, maximum quid est, vt ergo talis lauari te permitte.

Petrus etiã illis verbis.(Non lauabis, &c.)Refert in se viros aliquos probos q dẽ,sed proteruos,& suo iudicio nimium fidentes,qui mordi.us suam tenent sententiam, quam sub bona specie concepe
1. Par. 12. runt, quod nõ eis cedet in bonum. Hoc defectu laborauit Dauid, qui dissuaderi
C non potuit a dinumeratione populi, &
2. Par. 31. Iosias,q retrahi non potuit a bello cõtra regẽ Aegypti, propter quod in eo occubuit. Hinc Sapiẽs,est via,q videt homini iusta,& nouissima eius ducũt ad mortẽ. Ne ergo innitaris prudentiæ tuæ, sed ab luite pmitte cũ Petro, & cũ eo dic.(Dñe non tantum pedes, &c.) Territus.n.est tanta comminatione, & ideo permittit se lauari,plus quam uelit Christus. Hæc verba secundum obedientiã dixit secundum nomen suum,nam Simon interpretatur obediens,& ut id significaret Ioannes,cum prius dixerit.(Dicit ei Petrus.) Nunc ait:(Dicit illi Simon Petrus:)Dura est amanti mentio diuortij,& ideo,vt
Chry. Chry.ait,Petrus in recusãdo uehemẽs, i permittẽdo uehemẽtior extitit,utrũq; ue ro ex amore,& humilitate dixit. Q... factum Petri nobis est insigne,ut p humilitatem nos diuina dignatione indignos censeamus, & tamen per obedientiam auide Dei dona,quę ipse in saluẽ nostrã parauit,amplexemur. Dat ille nobis corpus in cibũ,reputemus nos eo indignos, at quoniam ipsi placuit, ut eum recipiamus, dixitque nisi manducaueritis carnem filij, hominis,non habebitis uitam in uobis sicut nunc dixit, si non lauero Ioan. 6
te,nõ habebis partẽ mecum, oportet,nõ recedere a commun... p humilitatẽ, qua nimium deprimam..., sed per obedientiam,& Christi amorem, ac salutis desiderium cupidè accedamus. Simile factum præstitit nunc Petrus, ac olim B
Dauid, qui primo recusauit arcam Dei in suam ducere domum præ humilitate, 2. Re. 6
ac timore,sed postea amore, ac spe in domum suam duxit. Sicut ergo percusso Oza,non audet Dauid, arcam in domũ ducere,ne forte aliqua exhibita irreuerẽtia ipse percutiatur, postea vero audiens benedictum Obededon pr pter arcam, eam in domum duxit. Ita quidam audiẽtes,eum, qui indigne accedit ad Eucharistiam,iudicium sibi manducare,recedũt omnino, alij audientes illius innumera bona, frequentius uellent accedere, quã par sit. Tamen in his medium hoc adhibendum est,ut humiliter, ac deuote accedas,& frequenter. C

Lauit ergo pedes Petri, & omniũ discipulorum.)O charitatis,& humilitatis pelagus inexhaustũ. Ad hoc spectaculũ omnis adsit creatura. Relinquant cœli, & stellæ motus suos,flumina cursus, & aĩalia opera sua. Et uos ò Cherubini, & Seraphini clamate nunc, sanctus, sanctus,sanctus, ne mundus authorẽ suum ignoret,uidens eũ in forma seruili,ueste 2. Reg. 25.
seruili, ministerio seruili. Quasi maximũ dixit Abigail, ecce famula tua, sit in ancillã,ut lauet pedes seruorũ dñi mei. Nũc aũt Deus ipse abluit seruorũ suorũ pedes. Maximũ fuit quod mulier. Ecclesiam significans, lunam sub pedibus habeat,sed nunc sol ipse sub pedibus est hominum. Quasi summum,maximumque Ap. 12
beneficiũ sponsa reputat illud, leua eius Can. 2

A sua capite meo, & dextera eius amplexabitur me, sed nunc ecce sub pedibus vtraque est manus sponsi. Admiratur
Psal. 5. Psaltes hominis dignitatem, cum ait.
Ge. 18. & 19. Omnia subiecisti sub pedibus eius, oues, & boues, &c. sed ecce manus Dei sub pedibus hominum sunt. Legimus de Abraham, & Loth, quod hospitibus lauari pedes præceperint, si ergo lauari vis discipulorum pedes, satis Domine erit, si Angelo præcipias, ut illud præstet obsequium, sed non id Christus intendit, sed potius exemplo suo charitatem, ac humilitatem docere. O humilitas inaudita, Christus ad Iudæ pedes prouolutus. Reus ad iudicis pedes solet prouolui peccator ad confessarij pedes, iniuriam inferens ad pedes læsi. Semei ad pedes
B Dauidis, sed nunc Christus ad pedes Iudę prouoluitur. Ecce Deum ad pedes diaboli, nam, vt ipse dixit, unus ex uobis diabolus est. O Iuda hominum ingratissime, hunc agnum vendis? tanta mansuetudine, ac humilitate non emolliris? prouoluere ad eius pedes, veniam pete, & lauabit te interius, sicut exterius. O miser peccator, quoties tecum egit Christus, qd cum Iuda? quoties ad te abluendum se parauit? quoties pacem ipse læsus tibi offert? quoties te inuitat ad veniam? Noli ergo iam obdurare cor, obsecra mus pro Xpo, reconciliamini Deo. Sicut quondã in paradiso ambulabat Deus, ac clamabat, Adam vbi es? ita in ecclesię paradiso
C nunc deambulabat, dum aguntur myste-
Gen. 3 ria verbi incarnati, uocatq; peccatorem, vt ad se veniat, sed nunc maxime, summa ostensa Charitate. Ne ergo sicut Adam fugias à Deo, noli abscondi inter condensas arbores, inter mundi delicias, sed potius supplex acce, &c.

A

Passio Domini nostri Iesu Christi.

The. Vidimus eum, & non erat aspectu, & desiderauimus eum despectum, & nouissimum virorum, virum dolorum, & scientem infirmitatem, & cæt. Esa. 53.

IN Christi domini passione oĩs creatura luctuosis vestibus induta fuit, & insensibilia sensum, ac dolorem ostenderũt, ac petrę ipsę scissę sunt, & velum disruptum. Et Beata Brigita in libro reuela- Brigita.
tionum memorię prodidit ipsi reuelatũ, quod hora mortis Christi omnium hominum corda subitus dolor inuasit, ut B
nullus esset in mundo, qui tunc uehementer nõ doleret, licet doloris causam ignoraret. Sicut cum caput dolet, omnia membra contabescunt. Nec mirum, cum et insensibilia suo modo dolerent. Nos ergo dolere oportet. Sed satis non est, si doleamus, nisi sapienter ploremus. Vnde Hie- Hier. 9
re. ait: contemplamini, & uocate lamentatrices, ut ueniant, & ad eas, quę sapientes sunt mittite, & properent, assumant super nos lamentum, deducant oculi nostri lachrymas, quia uox lamentationis audita est de Sion. Sapientes uocat ad lamentationem, quia ut fructuose lugeamus Christi mortem, sapientia opus est, & doceri nos oportet quo ploremus. 2. C
Re. 6. Planxit Dauid planctum huiuscemodi super Saul, & Ionatham, & præcepit, ut docerent filios Iuda planctum. Et ait: considera Israel pro his, qui mortui sunt super excelsa tua vulnerati. Si aliquando opus est edoceri homines, quomodo plorent, nunc maxime, cum Christi passio deploranda est. Non enim sine causa in lege pręcipitur, os non comminuetis ex eo, per iuncturas ergo diuidendus erat, quia scienter, & cum dexteritate est eius passio meditanda, ac plorãda. Quidam enim Christi passionem lugent quasi passionem martyris innocẽtis, nec aliud considerant, hi certe agnum nõ diuidunt per iuncturas, ut dicit Lactantius Lact.
lib. 4.

A lib.4.diuinarum institutionum.c.18. Si ergo scienter Xpi passioné plorare vis, si agnũ diuidere per iuncturas,attende, Deum esse,qui patitur,& cui causa pati, amore infinito, ut tua debita persoluat, & pœnã luat. Quo dolore afficereris si videres patrem tuum furca suspendi pro furtis tuis? Hunc planctum Spiritus sanctus docet,ut ait Zacgarias effundam su

Zac.14 per domũ Dauid,& super habitantes Ierusalem spiritum gratiæ,& precum, & aspiciét ad me,quem confixerunt,& plãgent super me quasi super vnigenitum. Sapiens fuit ad plangendũ Maria,& magna fuit uelut mare cõtritio eius, hodie fuit velut rupes in medio mari fluctib. vndique percussa,cũ.n.filius dicat, om-

Psa.87 nes fluctus tuos induxisti super me,sine

B dubio etiam inducti sunt super Mariã, quæ erat iuxta crucem Iesu. Quæ vero adeo misericors erat,ut de inimici crudelissimi morte doleret quomodo,obsecro,de filii morte doluit? Ad eam, accedamus,ut nos plorare doceat, salutantes. Aue Maria.

Dolor,ac flet⁹ de alieno malo ex duobus prouenit, ex amore quo diligimus eũ,q malis premitur, & ex magnitudine mali,ac dolorũ ipsis, vtcunque nunc consideremus. De amore nostro, quem Xpo Domino debemus, illud breuiter dicam,nullum esse titulũ nullam cãm dilectionis maximę, quæ in Xpo non sit.

Simile Cum homine.n. Deus se habuit, ac dux strenuus,q ut ciuitaté expugnet ac obtineat,arcé illius primum impetit,& in illam vniuersa tormenta bellica iacit, qa ea expugnata,ciuitas omnino sese tradere debet nullo resistéte. Ita intendit De⁹

C hominem sibi subijcere,eumque lucrari tanta contentione,ac si inde eius gloria penderet. Cum autem nouerit illius arcé cor esse,quo obtento reliqua obtenta

Psa.44 sunt, in cor hois uniuersas iecit machinas,vt ad se illud traheret. Hinc Psaltes: Sagittæ tuæ acutæ, populi sub te cadent in corda inimicorum regis, quasi dicat sagittas tuas acutas dirigis in corda,ut populi sub te cadant. Quia ergo cor a bonitate, ac pulchritudine trahit, õdit bonitaté,& pulchritudiné infinitã. Quia amor,ac bñficia effera corda emolliunt,ac lapides post se trahũt,infinitũ in hoíes õndit amoré,& bñficia contulit absq; numero,& immensa, de qb.

p Oseam ait. In funiculis Adam trahã eos,in uinculis charitatis. Quia sĩtudo est cã amoris,cũ ei essemus sĩles aĩa,quę est eius imago factus hõ assimilatus ét corpori est,& sic debuit per omnia fratribus assimilari,ut undique similé, vndique diligamus. Quia bonũ totius plus diligitur a parte,q̃ bonũ ipsius, õndit se vr̃e bonũ esse,quod adeo ab omni creatura naturali inclinatione plus dirigitur quam se ipsam diligat. Quia naturalis est dilectio in patrem,ac matrem, patré se,ac matrem exhibuit, & patré cui nullus ualet conferri pr̃ & matré, q̃ non ob liuiscatur filiĩ. Quia super hunc amoré ést amor sponsæ in sponsam, cum esset Deus infinitæ maiestatis desponsari aĩę uoluit,vt cũ uehementius diligeret, q il le attendens eius amore liquescit,ut patet in uniuerso Canticorum libro. Et demum in mundũ veniens factus est nobis oĩa,frater,rex,pastor,medicus,redéptor,dux,legifer,cibus,ut oĩ ex parte cor expugnaret. Vñ ait. Igné ueni mittere in terram,& quid uolo,nisi ut accendatur. Luc 12 Si obstinationé tolleres a corde dęmonis,uictus esset tot beneficijs, vt Deum diligeret. Vñ iure Christo dicere possumus,quod Dauid Ionathæ: Doleo super te frater mi Ionatha decorus nimis, & 2.Re.1 amabilis super amorem mulierum,quia nullus est dilectionis titulus,qui in Deo non sit summus. Et ideo ĩ morte ipsius dolendum nobis est quasi in morte patris, matris,sponsi,& denique dilectissimi.

Sed iã sm uideamus,quanta uidelicet C eius passio sit,q̃ acerbi dolores. Interrogat D.Th.3.p.q.49.ar.6. An Xpi dolor D.Th. fuerit summus. Et r̃ndes, fuisse summũ inter dolores huius uitæ. Et iõ in persona eius dictũ est, o uos oẽs qui transitis per uiã,attédite,& uidete, si est dolor sicut dolor meus. Hinc in uerbis initio cõcionis ppositis uocat illũ Esaias virũ Thra. dolorum. Mirum profecto nomen uir dolorum. Multos multa passos audiuimus,sed nullũ agnouimus,aut legimus

virum

Osee.11 (margin)

A virum dolorum nũcupatum, solus Christus vir dolorum dr, quia acerbissimos dolores pertulit, & omni consolatione, ac leuamine destitutus. Multis vexati doloribus, ac malis sancti fuere, sed aliquo adhibito solatio, ac cordis leuamine, quo eis Deus aderat. Sic adfuit patrib. priscis, & martyribus sanctis. At vero Xpm suũ dereliquit, ut acerbissimos dolores pateretur nulla admixta consolatione nihil fuit quod eius dolorẽ leniret, ideo vir dolorum merito dictus fuit.

Sed sigillatim doloris ipsius causas expendamus, ex quib. liquido cõstabit summum illum fuisse. Prior eius cã fuit summa patris ira in Christum, qua rõne ille personã oĩum peccatorũ agebat. Pro cuius expositione notandum, cum esse pec-

B catorũ numerũ, ac grauitatem, ut maximè extollatur diuina mĩa, cũ dr, tantam eam esse, ut peccata superet: simili rõne extollamus Chri dolores, attendentes, in eo posita esse uniuersa peccata hominũ, ut de eo ultio sumeret ꝓ oĩbus illis.

Esa. 53 Sic. n. Esaias ait. Posuit in eo Deus iniqtates oĩum nrm, & attritus est ꝑ scelera nra. Non solum passus est Xps ꝓ peccatis eorũ, qui salutẽ consequuntur, sed ẽt pro uniuersis oĩum hoĩum peccatis, licet reprobi Christi satisfactione usi non

1. Io. 2. fuerint, nec sibi applicuerint. Hinc Ioannes, ipse est propitiatio pro peccatis nostris, non pro nostris tm, sed pro totius mundi. Nunc ergo attende Dei iram aduersus peccatorem quemlibet, quæ certè magna est. Sicut. n. diuinus amor, immensa bona dilecto dare disponit, sic ira Dei meditatur dura, ac durissima aduer

C sus peccatorem. Audi loquentem, ac mi-

De. 32. nas intentantem in Deuteronomio. Inebriabo sagittas meas sanguine, & gladius meus deuorabit carnes. Et sagittas meas complebo in eis. Finge ergo nunc, ab oĩ homine peccata auferri uniuersa, & in uno hominum reponi, qualis obsecro ira Dei in illum dæseuiret? quanta uindicta de eo sumeretur? Hoc ergo in

Esa. 53 Xpo factum ostendit Esaias, cum ait, oẽs nos quasi oues errauimus, & posuit Deꝰ in eo iniquitates omnium nostrum.

Et vltionem de eo sumpsit pro omniũ hominum sceleribus. Qualis obsecro, illa vindicta, q̃ tãtã iram erat mitigatura? A

Loquitur Natan ad Dauid, dñs quoque transtulit peccatum tuum, non morieris, uerum tñ filius, qui natus est tibi, morte morietur. Quibus verbis significatur, translatũ esse Dauidis peccatũ in filium in Christum. s. qui pro illo mortuus est. Sicut ergo Dauidis pctm ad Iesũ translatum est, ita ad eundem transferuntur furta oĩum latronum, opprobria blasphemantium, & oĩa deniq; hoĩum peccata. Et in eo illa oĩa punita sunt, in illumque omnis diuina ira deseuit. Impletumque 2. Reg. 12.

est illud Ezechielis, afflictio una ecce venit, nunc de propinquo effundam iram meam super te, & complebo furorem Eze. 7.

meum. Id in Christo factum est, de quo B

tanta uindicta sumpta est, ut furor Dei quieuerit, & impletus sit. Et iõ sicut pctã hoĩum plurima sunt, sup numerum arenæ maris, ita dolores Xpi absque numero, quasi gutta maris. Sicut pctã grauissima fuere, ita dolores grauissimi, modi pctõrũ uarij, sic et tormẽtorũ. Et demum sicut modus satisfactionis, q̃ a nobis exigit Paulus, est, sicut exhibuistis membra vestra seruire iniqtati ad iniquitatem, ita exhibete nunc seruire iustitiæ in sanctificationẽ. Ita Xps Redẽptor, vt ꝓ pctis satisfaceret, se totum exposuit tormentis, sicut nos toti expositi fuimus delictis. Et sicut homo a planta pedis usque ad uerticẽ capitis plagis pctõrũ vulneratus fuit, Esa. 1.

ita Xps tormẽtis. Hinc D. Th. ait, noluit D. Th.

se Christum pñte sola peccata tollere, 3. p. q.

sed purissima iustitia, licet. n. ꝑ uim in- 46. a. 6

finitã diuinitatis minimum Xpi opus satis erat ad satisfaciendũ pro omni pctõ, noluit hac pñte uti, sed alia rigorosa, vt C

ita dicam iustitia, tantum. n. noluit assumere dolorem, ut satis esset ad satisfaciẽdum pro omni peccato. Et tantus illius dolor fuit, ut si purus esset homo, satis esset ad satisfaciẽdum pro omni pęna tẽporali, quę uniuersis pctis debebatur remissa culpa. Itaq; tanquam Deus effecit, vt culpa hoĩum deleretur, & gra eis concederetur, tanquã homo uero tantos suscepit dolores, quasi si purus hõ esset, qui suo dolore omnem erat soluturus reliquam

A liquam pœnam temporalem, ut hoc facto oĩs Dei ita in eũ desæuiret, & vltione sumpta quiesceret. Secundo colligitur grauitas dolorũ Xp̃i dñi ex ira rabida, qua in illum exarsit dæmõ, cui in passio-
Iob. 1. ne sua traditus Chrs fuit, ut oẽs uires in illũ effunderet. Traditus Iob est a Deo ĩ dæmonis ptãtem, ut eũ torquæret, sed limite adhibito, ut uita illius seruaret. At
Luc.22 Chrs traditus ei fuit absque vllo limite. Hoc ipse significauit, cum dixit. Hæc est hora vr̃a, & ptãs tenebrarũ. Nos qdẽ pp pctã tradẽdi eramus dæmoni, & ne nos traderemur, tradit⁹ Chrs est. Attẽde nũc dęmonis odiũ cõtra Xp̃m. Cõtra hoĩem in inferno damnatum odio exardet, sed maiori odio prosequit̃ iustũ, q est ei dissimilis, & aduersus. Quo ergo putãdũ est,
B odio ,psequi Chr̃m, qui dux, ac princeps
Mar. 1 electorũ est? Sciebat illũ esse Chr̃m, & q in hoc uenerat, ut uniuersũ genus humanũ redimeret, & ab ei⁹ ptãte auferret, & iõ eũ summo odio prosecutus est, & in illũ pcipue uniuersum conuertit beliũ.
3.Reg. 22. Christoq; accidit, qd regi Israel, cum Regum historia ait: Rex ãt Syriæ præceperat, nõ pugnabitis cõtra minorẽ, & maiorẽ quẽpiã, nisi contra regẽ Israel solũ. Et iõ nũc dæmon nihil mali curauit alteri fieri ex Christi discipulis, sed in solũ Xp̃m exarsit, q ergo tormenta, q arma in illũ nõ iaculauit? Maximè cũ tormentis, ac dolorib. id curaret, ut ad impatiẽtiã Xp̃m prouocaret. Tertio colligit̃ hæc dolorũ Xp̃i immẽsitas ex amore illi⁹, tũ ad patrẽ, tũ ad hoĩum genus, & ex hac
Eph.3. C dilectione summ⁹ efficiebat̃ dolor. Charitas Xp̃i ad patrẽ, & ad hoĩum gen⁹ supereminet oĩ scientia, ut Paulus ait, nec eã explicare ualet vniuersus Angelorum cætus. Cũ ergo uidit innumera hoĩum pctã, uidit offensas Dei summas, vidit simul mala hoĩũ immẽsã, & quasi gladio ancipiti trãsuerberatũ fuit illius cor, qa pcti malitiã nullus penetrare oĩno valet nisi Xp̃s. Quod si Dauid ait, vidi præuaricãtes, & tabescebã, qa mãdata tua non
Ps.118 custodierũt. Si fili⁹ patris iniurias vidẽs dolet, quo dolore putas affectũ fuisse cor
Mar.7. Christi, cũ uidit patris offensas. Minimi profecto fuerunt dolores, quos claui, spinæ, flagella, & crux effecerũt, si cũ hoc cõ A
ferant̃. Hinc suspiciẽs in cœlũ ingemuit. Luc.19
quia diuinitatis cælũ offendi uidit pctis hoĩum. Cũ ẽt hoĩes a se maximè dilectos sub tanto uidit malo, ẽt ingemuit, & lachrymas multa fudit, ut cũ uidit Ierusalẽ, fecisse legitur. Augetaũt dolorẽ istũ, qd uniuersa ista pctã ,ppria reputauit, vt ea dolorib. suis persolueret, & de eis cõterere tur, ac si ipse illa cõmisisset Nouim⁹, aliquos eo contritionis, dolore affectos fuisse, ut uitã eis dolor ademerit, cũ autẽ contritionis dolor procedat ex Dei cognitione, ac amore, cũ hæc in Christo tãta fuerint, qualis, obsecro, dolor ĩ eo fuit? Vide an merito vir dolorũ sit dicendus.

Quarto colligit̃ magnitudo dolorum Christi ex optimo, maximeq; sensibili tactu, qui.n. delicatiori tactu est, eodẽ tor- B
mento plus doloris percipit. Cũ corpus Christi opere Spiritus sãcti fuerit formatum, & ex purissimis Mariæ sanguinib. & ad nobilissimam suscipiendã animã, & ut diuinę psonæ uniretur, perfectissimum, ac temperatissimũ esse oportuit. Recte aiebat Philosophus quidã, multa Dei opera in manu causarum secũdarũ pdi, ac infici, cũ.n. illæ sæpe deficiant, effectus mãcos, & imp̃fectos producunt. Et inde fit, ut opera, q Deus immediate a se ipso facit, perfectissima sint, qa Deus est cã indeficiens. Huiusmodi uero fuit Christi corpus, qd immediate a diuino spiritu effectum est. Quo vero corpus perfectius, ac temperatiũ magis, eo sensibilio ri est tactu. Et iõ Xp̃s plus doloris percipiebat, cũ torqueretur Augebat autẽ dolorẽ gloria, q in parte aiæ superiori erat, C
Sicut Adã exiliũ plus sensit, qa paradiso fruitus fuerat. Et rex incõmoda patiens plus affligitur, qa delicate nutritus est. Sic Xp̃s tãtã gloriã expertus, amplius doloribus augebat̃. In ignominijs ẽt augebatur & sensus, & dolor pp personæ excellentiam. Sicut maiori dolore tangitur princeps uir, aut rex, si flagellet̃, aut furca suspendatur, quam infimus de plebe. Cum ergo Deus flagellis cęditur, in patibulo ponitur, illuditur, ac blasphematur sine dubio eximius adfuit dolor.

Quinto dolorem auget, cum conside-

rat,

A rat, a quib. passio procedebat. Vniuersus fere mundus in eũ cõspirasse vr cum ille oẽum parens beneficus esset. Huius rei
Psa. 2 admiratio tenebat Dauidẽ dicẽtẽ, Quare fremuerunt gentes & populi meditati sunt inania, astiterunt reges terræ, & principes conuenerunt in vnũ aduersus dñm, & aduersus Xp̃m eius. Qua, obsecro, dementia fieri potuit, ut oẽs cõuenirẽt aduersus Xp̃m? Herodes, & Pilatus pri⁹ inimici, ut Xp̃m illudãt, amici fiũt, Iudæi, & Gẽtes, q pri⁹ diuisi erãt aduer-
Luc. 23 sus Xp̃m adunãtur, Pharisæi, qb. Romanũ imperiũ inuisũ erat, nunc illud reue-
Ioã. 19. rent, ac tutãtur, ut Xp̃m ĩterimãt, & aiũt inuenimus hũc hominẽ subuertentẽ po
Ma. 26 pulũ, & prohibentẽ tributa darí Cæsari. Et iterũ. Nõ habemus regẽ nisi Cæsarẽ. Patit̃ ẽt a discipulis, ex qb. vnus illũ vẽ-
B dit adeo vili p̃tio, ut dicat, qd vultis mihi dare, & ego eũ uobis tradã. Alter illũ negat. Et oẽs derelinquunt eũ. Vnde ait
Ps. 141 p Ps. Considerabã ad dexterã, & videbã, & nõ erat, qui cognosceret me. Præclare ait, ad dexteram, i. inter amicos, ꝙ. n. ad ad sinistrã, inter inimicos non inueniret
Thre. 1 auxiliũ, mirũ non esset, sed inter amicos mirũ valde. Hinc Ieremias. Nõ est, q cõsolet̃ eã ex oib. charis eius, oẽs amici eius spreuerũt eũ. Inter calamitates suas hãc
Iob. 19 Iob magni faciebat, dicẽs. Noti mei quasi alieni recesserũt a me, dereliquerũt me & q me nouerãt, oblíti sunt mei, abominati sunt me quõdã cõsiliarij mei, & quẽ maximè diligebã, aduersatus ẽ me. Augebat ẽt dolorem, quo ab illi pateretur, in
Esa. 1. quos tãta contulerat beneficia. Hinc Es. filios enutriui, & exaltaui, & ipsi spreue
C runt me. Et Iulius Cęsar cum inter con iuratos uidit Brutum, dolore tactus dixit: Et tu quoq; fili? Hunc exprimit dolorẽ dñs per Micheam. Popule meus quid
Mic. 6. feci tibi, aut quid molestus fuit rñde mihi, qd iterato hodie Ecclesia repetit, quia eduxi te de terra Aegypti, parasti crucẽ saluatori tuo. Ego pp te flagellaui Aegyptũ, & tu me flagellatũ ducis ad crucifigendũ. Ego añ te apui mare, & tu lãcea
Deu. 32 aperuisti lat⁹ meũ. Ego te potaui aqua, & me le de petra, tu me potasti felle, & aceto. Ego te exaltaui magna uirtute, & tu me suspẽdisti ĩ patibulo. Hęccine reddis A
dño popule, & insipiens? Nunqd reddit̃ Ier. 18
ꝑ bono malũ, qa foderũt foueã aiæ meę.

Sexto deniq; dolorẽ auget modus passionis, q acerbissimus fuit. De quo ĩ Xp̃i
persona Psal. ait: Fortes quæsierunt animam meam. Diuersæ profecto fuerunt Ps. 55.
opiniones, vbi nam aĩa hoĩs esset, quidã enim dixere, esse in capite, alij in corde, alij melius dicunt, est tota in toto, & tota in qualibet parte. Et Aug. ait, anima magis est ubi amat, quam ubi animat. Hinc factum est, qd cum fortes inimici Christi eius quæsierint aĩam, oĩa hęc perscrutauerunt, & sic a planta pedis vsque ad verticẽ capitis nõ est in eo sanitas, nihilque in eo relictũ est, nec interius, nec exterius, in quo nõ eũ lederẽt inimici. Plus primũ est in honore, qd hoĩem grauissimũ maxime cõturbare solet, & plus
quam vitam amittere. Capitur tanq̃ la- B
tro, tanq̃ ad latronẽ existis cum gladijs,
& fustibus comprehendere me, & tanq̃ Luc. 22
latronũ princeps ĩ medio eorũ crucifigitur. Dr̃ blasphemus, & seditiosus. O De⁹ meus, q ipsa gloria es, & infinitus honos ante quẽ tremũt potestates, qui respicis terram, & facis eam tremere, præ maiestatis magnitudine, qũo nũc despiceris? vili pretio venderis, qui infinito pretio dignus es, latro reputaris, q nihil a creatura accepisti, sed aperis manum tuã, & imples omne animal benedictione. seditiosus diceris, q es pax nostra, tanq̃ stultus despiceris, qui es infinita sapiẽtia, seductor diceris, qui es prima veritas. Deniq; tot opprobrijs exagitat⁹ fuisti, ut de
te dictũ sit, saturabit̃ opprobrijs. Et no- Thre. 3
uissimus virorum fuisti, cui plat⁹ fuit C
Barrabas, vñ nec reputauimus eũ, sic. n. Esa. 53
tollẽdum fuit opprobriũ nr̃m sempiternũ. In corpore est? Xp̃i q̃sierunt inimici aĩam illius, illud vniuersum torquentes. Caput illud tremendum Angelis, de quo spõsa ait, caput ei⁹ aurũ optimũ corona spinea durissima, ac acerbissima trãsfigi
tur. Capil i illi quasi elatæ palmarũ eual Cant. 5
si, ac dilacerati. Oculi tui sicut colũbę su per riuos aquarũ, splendidi, & pulcherrimi, nũc tabescũt, ac frãgunt̃. Genæ tuę sicut areolæ aro matũ cõpositæ a pig mẽta

rijs,

A rijs,in quas deſiderāt Angeli ꝓſpicere; nunc colaphis cæſæ, pallidæ, & ſãguine plenæ. Labia eius lilia diſtillãtia myrrhã primã,in quib.diffuſa erat gr̃a,nunc nigra,pallentia,atq; tumida. Manus eius tornatiles aureæ plenæ Hiacīthis, q̃ tāgentes leproſos,ac infirmos eos ſanabāt panes multiplicabāt, quæ plenę erant anulis,in quib.lapides ꝑtioſi virtutum,ac gratiarū,nūc foſſæ, ac clauis perforatæ. Pedes illius miſericordia pleni ſimiliter. Totū deniq; corpus vulnerib.plenum,q candidus,& rubicundus,& totus deſiderabilis,nunc non eſt ei ſpecies,neque decor. Deinde patitur X p̃s in omni re dilecta,in marte,in diſcipulis. Denique ſine ulla conſolationis admixtione patitur,et iō ſummus eius dolor eſt,ſũma paſsio.

B Galat. Refert. Galat.lib.8.c.10. Dixiſſe antiquos doctores Iudęorū, ſimilem futurā

Ioā.16. paſsionē Meſsiæ partui,cui ēt eā contulit X p̃s dicēs. Mulier,cū parit, triſtitiā hēt, quia uenit hora eius. Partus uerò doloris eſt plenus, ꝑcipue cū primus eſt par-

Iere.4. tus. Hinc Iere.ait,uocē quaſi parturiētis audiui,anguſtiā,ut primo pariētis. Peperit nos oēs X p̃s in ſua paſsione ſummis dolorib. Vñ aiebāt Rabbini antiqui,ueniat Meſsias,ſed ego non uideā eū. Interrogati uero,qua de cā eū videre nollent, dicebāt,pp illud Iere. Interrogate,quęſo

Ier.30. & uidete,ſi parturit maſculus, quia uidi oēm uirum,cuius manus ſup lũbos eius velut parturientē. Hic oīs uir Meſsias ē, q oīū virorū hēt uirtutē,quē quaſi parturientem uidebat Iere. Tantus ergo eius dolor fuit,ut hi,q maxime optabāt eum uidere,nollēt aſpicere,pp dolorū acerbi-

Luc.2. tatē. Et hac de cā Simeon ꝑdicēs X p̃i paſſionē,mori optat,ne eam uideat, & ait, nūc dimittis ſeruū tuū dñe ſ'm uerbum

C tuū in pace. Tantus aūt dolor iſte fuit,ut cū Deus illū depingere uellet,multos homines elegerit,i q b. illū depingeret quia in uno tātus dolor eſſe nō poterat. Et iō dolor Abelis in morte a fratre ſuſcepta, afflictio Noe in diluuio,& irriſione filij, dolor Abrahæ,& Iſaac ī ſui immolatione,Ioſeph dolor uēditi,ac afflicti,'& deniq.dolores Iob X p̃i dolorū figura fuerunt,q a non eſt dolor ſicut dolor meus.

A Et iō id nos nunc cū X p̃o agere deberemus,q, amici cū Iob ſanctiſsimo,q audi- Iob 2. ta eius calamitate,pariter diē dixerūt ut uiſitarent eum,cūq; leuaſſent ꝓcul oculos ſuos,non cognouerunt eū, & exclamātes plorauerūt,ſciſſiſq; ueſtib. ſpar ſerūt puluerē ſup caput ſuū in cęlum. Et ſederūt cū eo ī terra ſeptē dieb. & ſeptē noctib. & nemo loquebat ei uerbū, uidebāt.n. dolorē eſſe uehemētē. Idipſū cum X p̃o agere dēremus,uerbum non loqui, ſed lachrymis fuſis, ac dolore X p̃m comitari. Reputemus X p̃i dolores tanq̃ 2.Re. capitis nr̃i,eoſq.defleamus. Cū Ioab interfecit Abner,ut oñderet Dauid, abſq; ipſius cōſenſu ꝑpetratū facinus illud,dixit Dauid ad Ioab,& ad oēm populū, q erat cū eo,ſcīndite ueſtimenta ur̃a,& accingimini ſaccis, & plangite añ exeqas Abner. Nunc exequiæ Chriſti celebrantᷣ B doleamus,deploremus,& lachrymis,ac dolore teſtemur, non uoluntate noſtra occiſum eſſe Chriſtum Dominum.

Secunda pars concionis,uel concio ſecunda de hiſtoria Paſsionis Chriſti Domini.

EGreſſus eſt Ieſus cum diſcipulis ſuis trās torrentē Cedrō,ubi erat hort⁹. 2.Reg. Egreſſus eſt Dauid à Ieruſa ē fugiēs Ab 15. ſalō, Rex quoq; trāſgrediebatᷣ torrētem Cedron. Flebat Dauid, & oēs q cū eo erāt. Nūc triſtis Ieſus cū puſillo grege ſuo ꝓcedit,& trāſit torrētē Cedrō ſicut Dauid. Recordare dñe legis a Salomone cō- 3.Re.2. ſtitutæ aduerſus Semei,ut occideretur,ſi tranſiret torrentē Cedrō. Tu uero Dñe nunc malefactoris geris figuram,& hūc tranſgrederis torrentē, dānatus ergo in mortē ꝓcedit,comitemur nos nūc Chri- 2.Reg. ſtū filiū Dauid in hac uia, dicamusq, ei 15. q, Ethai Dauid dixit,cum ſuaderet ei,ut maneret Ieruſalē,uiuit dñs,& uiuit dñs meus rex,quia in quocũque loco fueris, C ſiue in uita, ſiue in morte,ibi erit ſeruus tuus. Flebant,& nudis pedib.incedebāt, qui comitabantur Dauid, nos ſimiliter doleamus,cū nūc trāſgrederis ò dñe torrentē Cedrō,a qua ſolum genua ꝑtingit, ſed cito ingredieris in aquā nimiā,& dices ueni in altitudinē maris, & tēpeſtas Pſa.6 demer-

A demersit me. Sed & in hoc torrēte id affirmare poteris. Vide ô Dñe, quē ingrediaris torrentē. De hoc. n. torrente scriptū est. 2. Paral. 30. Iussu Ezechię destruxerunt altaria, q̄ erant in Ierusalē, atque vniuersa, in quib. idolis adolebāt incensum, subuertentes proiecerunt in torrētē Cedron. Et in capite præcedenti additur. Extulerunt omnem immunditiā, q̄ intro repererūt in domo Dñi, & asportauerūt ad torrētē Cedrō. Si oīs immunditia in hoc torrente est, eam contrahes, & ideo dicere poteris, infixus sum in limo profundi, & non est substātia. Egrederis ergo Dñe ex hoc torrente, & ex eius limo onust⁹ oī immūditia peccatorum nostrorum, quemadmodum hircus maledictus, super quem ōia imponeban B tur peccata. Sed nō ideo deficias dñe, qa & ipse torrens ostendit, non diu duraturam passionem tuam, sed cito transiturā. Sicut enim torrens inundantib. aquis excrescere solet, & simile mari effici, cito tamen illius furor quiescit labentib. aqs & pluuia cessante. Ita omnis tentatio, & huius uitæ passio torrens est inundans, qui absorbere nos vult, sed cito pertransit, & tranquillum tempus redditur. (Ingressus est in hortum,) vel vallem oliuarum. Iuste āt a mīa passio incipit, quia ut Paul. ait, nō ex operib. iustitię, q̄ fecimus nos, sed s̄m mīam suam saluos nos, fecit. In hortū īgredit̄, vt vñ ꝓcessit mors, inde remediū initiū sumeret. Ira, ac tristitia commotus Assuerus ingressus est in hortū arborib. cōsitū, locus. n. solitarius tristitiæ cōueniēs est. In hoc ēt horto cū morte luctari vult, & postea in alio horto, ubi sepeliet̄, eā oīno supabit sua resur C rectione. In hoc īgressu horti implet̄ illud Iere. (q̄ & ipsi Rabini de Messia intellexere, vñ Galat. lib. 8. ca. 12.) sedebit solus, & tacebit, qa baiulauit, uel tulit su p se, dabit in puluere os suū, forsitan erit spes, dabit peutiēti se maxillā, saturabit̄ opprobrijs. Sicut. n. sūma tristitia affectus hō solus sedet, ita nunc Xp̄s, secedit ī hortū, & solus manet a discipulus auulsus, qa baiulauit sup se vniuersa, certe p̄ctā. Et ꝓcidens ponit in puluere os suū Territus est imminēte tribulatione maxima, sicut in Iob dr: Terrebit eū tribulatio, & angustia uallabit eum, sicut regē, qui præparat̄ ad prelium. O rex regum, qui nunc pararis ad prēliū, in quo uides ī te armari vniuersos hostes tuos, hoīes, dæmones, & ipsam Dei iram, & sine armis prælīū ingressurus es, & totum pondus belli in te vnum vertendum est.

2. Par. 29.

Leu. 6.

Tit. 3.

Este. 7.

Thr. 3.

Galat.

A

Iob. 15

Angustia ergo nunc Xp̄m tenet, & iō ait. (Tristis est aīa mea vsq; ad mortē.) Sed vñ tristitia tāta? R̄ndet D. Tho. 3. p. q. 46. ar. 6. Xp̄s nō solū doluit ꝓ amissione uitæ tp̄alis, sed ēt ꝓ p̄ctis oīum hominū, q dolor in Xp̄o excessit oēm dolorē cuiuscūq. cōtriti, tū qa ex maiori sapientia, & charitate ꝓcessit, ex qb. dolor contritionis auget̄, tū ēt, qa pro oīb. p̄ctis simul doluit, s̄m illud, vere lāguores n̄ros ipse tulit, & dolores n̄ros ipse portauit. Et inferius ait D. Th. Xp̄s uoluit genus humanū liberare, non sola p̄tāte, sed iustitia, iō non solū att ndit, quantā uirtutē hēet dolor eius ex diuinitate unita, sed ēt quantum dolor eius sufficeret secūdū humanā natura ad tantā satisfactionē. Hæc D. Tho. Vere doctrina hæc ōndit immēsum fuisse Xp̄i dolorē, ac ꝓpe infinitum, nullum cor nisi Xp̄i tm̄ caperet dolorē. Merito ais, tristis est aīa mea usque ad mortē, dolor. n. tantus est, q mille hominib. mortē afferret. Sed notandum est, non solū uoluisse Xp̄m hunc dolorē suscipere, sed eū nobis maxime testatum esse uoluit. Ad hoc. n. tribus discipulis illum manifestauit, ut in ore trium fideliū testium staret hoc verbum. Et iō semel, iterū, ac tertio eos uigilare admonuit, ut testimonium vigilantium certius esset. Et Angelo de cælo descendens, ut eum confortaret, testis ēt doloris est. Et ideo sanguinē sudauit, qui summæ angustię indiciū fuit. Sed ut quid testimonia tanta? Certe in hoīum consolationē, cum. n. sine summo dolore p̄ctā non remittātur, nos vero cū ingentē dolorem nō habeamus, ēt si dolor noster tantus nō sit, si tm̄ p sacra dignè suscepta Xp̄i dolor nobis applicetur, remittuntur nobis ēt ingentia p̄ctā, quia iam pro illis doluit, ac satisfecit Christus. O clementissime Domine, iam incipis debita mea super te collere;

D. Th.

B

Esa. 53

C

A lere, & tanq̄ fideiussor illa persoluere vere dñe factus es fasciculus myrrhæ, & immēsum dolorum pelagus, in quo uniuersa hominū pctā suffocata sunt. Auxit aūt tristitiā istā, qd̄ uidit, paucos fructū passionis percepturos. Cū.n. gutta sanguinis ipsius satis esset, ut innumeri mūdi redimerētur, hoc nō cōtētus uniuersū fundebat sanguinem, & innumeros suscipiebat dolores, nihilominus tñ paucis admodū eis pro futuri erant, qd ipsum sūma affecit tristitia. Cū maximis impēsis conuiuium pparasti, si conuiuæ a te vocati ad sint, & epulis fruant, gaudes, si verò illi negligant uenire ad cōuiuium, & vane a te consumptas diuitias videas, doles nimiū. Quod si tu doles deperditā pecuniā, an nō doleat X ps ,pfusum vni-

B uersum sanguinē suū, qui infinitis mundis redimendis, sat erat, cū pauci admo-

Ma.22 dū eo usi sint in salutē? Hoc innuit X p̄s parabola illa nuptiarū, cū ait, oīa parata sunt, uenite ad nuptias, at illi neglexerunt. Si sciret X p̄s uniuersos hoīes saluā dos fore, & oēs passione sua non solū redimēdos, sed, & effectu saluādos, aliqua leuaretur cōsolatione, vel saltē si maior pars hoium, vel saltē uniuersi fideles, sed cū pauci admodū electi fuerit, doluit maxime X p̄s. Auxit dolorē reprobatio Iu-

Ionę.4 dæorū, sicut doluit Ionas uehemēter de hederæ iteritu. Præterea, ait Athanasius, verus fuit hic timor, & dolor X pi, sed artificiosè sūptus ad decipiēdū dęmonem, vt auderet impetere X p̄m. Solet.n. strenuus dux, cū certā uictoriā sperat, ut inimicus in pugnā ,pducat, simulare metū, ac fugā, vt venietib. hostib. in pugnam,

C victoria facile obtineat. Sic fecit Iosue, cū expugnauit ciuitatē Ahi, simulauit.n. fugā, sed postea in hostes irruit, & oēs in

Iosu. 8 teremit. Sic nūc X p̄s uere timuit, & tristatus est, ac sic decepit dęmonem, qui si dominū gloriæ cognouisset, non utique crucifixisset, q̄a se superādū agnosceret.

3.Reg. 22. Nunc ergo rex Israel mutauit habitum suū, & ingressus est bellū. Cū.n. mors illius necessaria esset in salutē nr̄am, oportuit dæmonem decipi, ut bellū nō recusaret. Sic ēt Athenaium rex Codrus noīe, fecisse legitur, quia ab oraculo responso accepto illū exercitū uicturū inimicos, A cui⁹ rex occūberet, ipse mutabo habitu, ingressus bellū discrimini se dedit, & eo mortuo exercit⁹ illius hostes superauit.

(Procedit in faciē suā orās, pater, si possibile est transeat a me calix iste, veruntamē, nō sicut ego uolo, sed sicut tu.) Hæc fuit oro illa, de qua Paulus, Qui in dieb. Heb.5
carnis suæ preces, supplicationesq; ad eū fudit, qui posset illum saluum facere a morte, cum clamore valido, & lachrimis exauditus est pro sua reuerentia. Oratus .n. pro omnib. mundi peccatis, corā throno patris comparauit summa reuerentia ut corporis prostratione ostendit. Nec solū flectit genua cordis ut manasses, sed procidit corpore, & spū, & cū lachrimis, & clamore, qui in toto cœlo per sonauit, orationē fudit, & exauditus est, & consummatus obedientia, qua mortē B
acceptauit, factus est nobis causa salutis æternæ. Sed qd orat? Certe orationis sensus hic est. Pater appetitus meus, & uoluntas ipsa naturali motu mortem recusat, & licet appetitus non moueatur in me sine rōnis consensu, ego uolo, ut eam recuset nunc, velitq; mortē euadere, & dolorē eius leniri. Nihilominus tñ oro, non ut hæc uolūtas fiat, sed tūa æterna, qua decreuisti me mori sūma tristitia, atq; dolore. Simil em huic orationem fudit Iob sanctissimus, cū ait. Quis det, ut veniat petitio mea, & qd exopto tribuat Iob. 6.
mihi Deus, ut q cæpit, ipse me conterat, soluat manū suā, & sucidat me, & hæc mihi sit consolatio, quod affligēs me dolore nō parcat. Sic nunc vidēs Christus patrem misericordiarum, & Deum totius cōsolationis paratum, ut ei adsit, & C
dolorē leuet, & calicē auferat, ait. Nolo pr̄, ut me consoleris, ut mortem tollas, noli mihi propitius esse, sed hominibus, moriar ego, dū uiuāt illi. Sicut ēt Dauid 2.Reg.
orabat, qs mihi det, ut ego moriar ,p te. 19.
Beatus hō, q itelligit sup egenū, & paupe Psa.40
rē. Intelligebas ò bone Iesu sup nos egenos, & pauperes oblit⁹ tui, dicebasq; cū 2.Reg. 24.
Dauid, vertat, obsecro furor tuus super me, isti, q oues sunt, quid fecerunt? Verē dñe, nos lupi sumus, & tu innocēs ouis, nec solū corā tondēte obtumescis, sed &

per'

A petis tóderi, ac occidi. Dixeras prius, baptismo habeo baptizari, & qúo coarctor
Luc. 12 vsq; dú perficiatur, nunc ope id pstas, & adeo efficaciter horas, vt ter repetas oróné. Quid tibi repédemus ò dñe pro tanta volútate, ac charitate? Excessit voluntas tua vniuersa torméta, qa cú aĩa Xpi cognoscat infinita, ét infinita tormenta paratus fuit, p nobis subire, & ad oĩa se paratú ostédit, si patris volútas ea sit. Ecce
Esa. 53 oblat⁹ est, qa ipse voluit. Ego pono aĩam
Ioã. 10 meã, nemo illã aufert a me, Deus meus
Psa. 39 volui, & legé tuã ĩ medio cordis mei. Et ut oĩno eius oro exaudiret, pcidit, q. n. procidés aliqd petit, quasi vim ĩfert ei, a quo postulat. Sed ut qd dñe, pcidis? nú
B cú terra pactú, ac pacé inire uis, q̃ prius maledixeras? Sed si id agis, sero dñe pacé postulas, iã. n. pduxit lignú crucis, in quo crucifigédus es, iã ptulit spinas, qb. transfigendú est caput tuú, iã clauos dedit, iã flagella, iã funes, quib. ligádus, flagellandus, ac crucifigendus es. Non ista vitare Christus intendit pace cum terra inita, sed poti⁹ illã amplectit, ac osculat, qa ista pduxerit, & cú illa ad manú núc nó habeat, ut illã amplexet terrã amplexat, a qua ista processerút, eiq; gratias refert, qd illa germinauerit. (Factus est sudor eius sicut guttæ sanguinis decurrentis in terrã.) Tristitia, ac timor sanguiné ducit ad cor. Cú ergo ibi Xpi sanguis esset, núc ille effundit. Sicut. n. nimio igne olla feruet, liquoré effundit in seipsam, ita summa Xpi charitas, feruétissimaq; hoĩum dilectio, sanguiné in corde collectú fundit. Súma ét illius afflictio, & angor id ipsum efficit, vidit. n. se iã a pre de
C relictum, sicut ipse petierat, & angustia erát ipsi vndiq;, vidit se pximú morti, icipit sudoré mortis emittere. Scdm naturã fieri pt, ut q spiã sanguiné sudet, quod medici dñt, cótingere his, q pcussi sút a serpente, cui a fluxu sanguinis Hæmorroos nomen est. Et Arist. ait, id aliqñ accidisse, ut refert Caiatanus hic. Sed hic naturalis sanguinis sudor paruus est, & solú tenuissimus sanguis, procedere solet, & ĩ parua quãtitate. Sed sudor Chri nó sunt hmõi, fuit. n. copiossim⁹, & crassis guttis, ut significat nomé græcum, qd hic Lucas posuit, qualis sudor visus núq̃

é, qa nec filis angor ĩ terra fuit unquã. O A
dñe núc uere es fasciculus myrrhę, angu Luc. 12
stijs plen⁹, hic erat sine dubio baptism⁹, quo te dicebas baptizandú. O Angelorú lætitia, qúó sup te maledictio illa descen Gen. 3
dit, ĩ sudore vultus tui vesceris pane tuo, panis tuus corda sunt nra, nec satis tibi fuit, nos lachrymis emere, nisi & sangui ne emeres? O dulcissime sanguis nondú tibi ianua aperta é, vt exeas, & exis sum mo desiderio exoptas exire, cum priusq̃ claui, & flagella uiã aperiant, pcedas. O corp⁹ diuinú cortinæ tabernaculi bis tinctæ, núc primo tingeris sanguine, iterú ĩ cruce tingédú. O uirgo clementissima, q̃ vocasti spósú ĩ hortú, ueniat dilect⁹ me⁹ B
in hortú suú, tã venit, quoties lachrimas pueri tersisti, quoties eiulatú eius lenisti, veni núc ĩ hortú dñi, ut eius sudoré tergas, doloré lenias, aspicies coloré vultus eius imutatú. O Magdalena, q̃ caput, & pedes ei⁹ vnguéto unxisti, & capillis tersisti pedes ei⁹, accede núc, ut simile pstes obsequú, quo núc maxime indiget. O Adã, cui nimiú placuit arbor uetita, ueni ĩ hortú, & videbis, aliã arboré sine spé, & decore, cui⁹ tñ fruct⁹ alteri⁹ arboris dãna reparat. Aspice eú, qui est ranq̃ malus inter ligna siluarú, q tibi nó interdú dr. O Moyses, q adeo desiderasti Dei vultú cóspicere, quiq; paulo ante ĩ Thabor fulgété uidisti, accede nunc, ut uideas excessú eius, & vultum sanguine plenú. O spon sa, q̃ desiderasti in hortos exire, ut myrrhã tibi colligeres, ueni in húc hortú, in Cant. I
quo plurimã inuenies, ut fasciculum cóficere possis, fasciculus myrrhæ dilectus meus mihi. Nunc factus est Chrs mare amaritudinis, qa plenus dolore, ac angu C
stia. Nos ergo s fres ne dormiam⁹ cú discipulis, sed cópatiamur Xpo, si. n. lasso 1. Reg.
Aegyptio cópais⁹ é Dauid, cur nó cúpa- 30.
tiamur Xpo dolorib. pleno nri causa?
(Apparuit ei Angelus cófortás é i., Có Ge. 22
stitutus erat in agonia, Abraã, & Isaac ĩ státe hora sacrificij, sed Ecce Angelus ap paret, dicés, ne facias ei quicq̃ mali. En dñe in Chro utriusq; adunata tristitia, ipse. n. se offert pro pctis nostris, ueniat Angelus, q dicat, ne facias tibi quicquam mali,

A mal tristatur Elias fugiēs Iezabel,q̄a ze
3.Reg. 19. lo zelatus fuerat ꝓ Dño Deo exercituū
apparet ei Angelus,cibans eū, & mittēs
i mōtē Oreb,vbi magis cōsolet̃. En Dñe
filiū tuū,q zelo zelatus est pro te, quem
nūc persequit̃ Synagoga,mitte Angelū,
qui eū cibet,ac cōsolet̃. Sed hic Angel⁹,
q ad Xp̄m mittit̃, non obstat sacrificio
sed iuuat,non eum in montē Oreb mit-
tit,sed in Caluarium , & crucem . Inge-
Tho. 3 muit Thobias cum lachrymis orans, &
4.Reg. 18. mittit̃ a Deo Raphael,ut eum sanet,In-
gemuit Ezechias, & uenit Angelis eum
Dan. 3 liberās,& exercituū Senacherib perdēs.
Erāt tres pueri in camino ignis,& descē
dit Angelus,& fecit rorem flantem,eri-
puitque eos. Sed nunc ingemuit Xp̄s,&
dolet,& Angelus ad eum uenit, nec tñ
B eripuit. Quid ergo ei dicit? hoc plane, ꝙ
sequit̃ Princeps noster, hic adest multi
tudo exercitus tui,oēs te libenter defen-
deremus,si.n.lectulum Salomonis sexa
ginta fortes ambiū, te ambit vniuersus
Angelorum cætus, sed regni tui insignia
instrumenta passionis sunt,q̄b.quo ma-
gis depræssus fueris,eo nobis magis ho-
norabilis,si homines te maledicent, nos
inter eos erimus,& eo te magis benedi-
cemus,quo illi plus maledixerint,uiden
tes.n.diuinā faciē tuā,q̄n inde descendi
mus,vt humilitatē cōtemplemur,q̄ a so-
la bonitate,ac dilectione procedit , nihil
magis nos in tui admirationem rapit. Si
ergo tu deliberata uōlūtate liberare uel
les,liberareris certe,sed q a tu ipse te ini-
micis tradis,ideo nos dissimulamus iiu-
rias capitis nr̄i. Pater hæc ad te mādat,q̄
Pro. 6. olim. Sapiēs dixit,fili mi si spoponderis
C ꝓ amico tuo,defixisti apud extraneum
manū tuā, illaqueatus es uerbis oris tui
Esa. 51 & captus ꝓpriis sermonib. Iō ut Es. mo
ner, Consurget,consurge, induere forti-
tudine tua brachiū Dñi cōsurgere sicut
in principio,nonne tu vulnerasti super-
bū deiecisti draconē? Cum hæc in horto
agerēt,uenit Iudas & turba missa a Pha
risæis , & principib, & chors gentiliū,q̄
cōtinebat trecentos milites, ut Rupert⁹
ait,& plurimi ex Pharisæis & magistra-
tib.& oēs ergo in Xp̄m conueniunt. Sed
Iudas prior,q sciebat locū,quē spōsa se
re desiderabat,cum diceret, indica mihi A
quē diligis aīa mea,ubi paschas, ubi cu-
bes i meridie. Sed q̄ male vsus hac s. en
tia fuit,tāto neq,cūctis hominibus , q̄- Cant. 1
ro serpens maledictus super oīa aīantia
callidior cunctis. Sicut.n. misterio serpē
tis usus est dęmon ad perdendū primū
hoīem in horto. Sic idē diabolus miste-
rio Iudæ usus est ad comprehendendū
Iesum in horto,& occidendum. Sicut er
go serpens instrumentū diaboli fuit ma
ledictus super oīa aīantia,ita & Iudas su
p oēs hoīes maledictus . Vnde totus Ps. Ps. 108
108. conficitur ex triginta maledictioni
bus,quarum numerus rn̄det triginta ar
genteis quib. Christum vēdidit, hęc Ru
pertus. Cum aīt tanta turba iam appro
pinquaret horto,ait Christus . (Surgite
eamus.) Expendit Chris. fugisse Christū B
cum q̄reret̃ in regnū,nūc cum quæritur
in crucē,obuiā procedit hostibus. Perfe- Ioan. 6
cta Xp̄i charitas foras misit oēm pauorē
& quēadmodū inūdās fluuius oīa rapit ,
inuenit i uia, sic eximius Xp̄i amor oīa
superauit impedimenta , & non solum
mortē suscipere paratus est,sed & ei ob-
uiā procedit. Sed ò Dñe , quo procedis,
quos exceptur⁹ ꝓperas,nō satis tibi fuit
mortē sustinere,nisi,& illam exciperes,
& ei obuiā procederes? O regiū,īmo di-
uinū cor iā ondis uim,ac fortitudinē,q̄ i
passione ōnsurus es , & q̄ in tu:s pones
martyribus? Ait ergo ad eos Xp̄s, (Quē
q̄ritis?) Cū laternis,ac facibus uenerant,
nec eū agnoscebant , ut inde agnoscerēt
ꝙ uoluntate se offerebat,facile.n. eos de
clinare posset. (Ego sum.) Ait. Et cecide-
rūt retrorsū. Rupertus i Ioanē ait. Qua-
re cū agnus esset protinus immolandus, C
iā sicut leo modicū irrugiit,cū dixit , ego
sū,& eos ꝓstrauit,sanè ut essent inexcu
sabiles,manifesta experiētia cernētes Ie
sū eē eū,q est,& reuelata est eis ira Dei,
q̄ expectare debebāt,& reuelata fortitu
do venturi ad iudicium. Si. n. hoc fecit
moriturus,q̄uo ꝓualebit in hostes i ęter-
nū regnaturus? Optime Iob, si vix par-
uā stillā sermonū eius audiemus ,q̄s po
terit tonitruū magnitudinis illi⁹ ītueri ?
Cū ergo Deū i voce maiestatis agnouis-
sēt,ñ sicut Deū glorificauerūt,sed cōpre

A bus uerbis nihil Ioannes addit, putãs satis dictum esse, cum Christus inimicis traditus sit. Interrogatus an sit Christus respondet, se esse. Tunc omnes condemnauerunt eum esse reum mortis. Et vniuersa illa nocte nihil aliud egerint, nisi ei illudere, ut Lucas ait. Positus erat Xps quasi signum ad sagittas. Quinqq; illusionum species dicunt Euangelistæ, ei factas. Primo expuerunt in faciem eius, quod apud Iudæos erat summæ iniuriæ
Nu. 12 ut patet numerorum. 12. Si pater eius
De. 25. spuisset in faciem illius, nõne debuisset saltem septem diebus rubore suffundi? Et in Deu. mulier expuit in eius faciem, qui non suscitat fratri semen. Secundo oculos eius velant, vt audacius, & inuerecund us eum percutiam. Tertio eum
B alapis, & pugnis percutiunt, unde facies tumida facta fuit. Quarto eum illudunt, dicentes, prophetiza Christe, quis es, qui te percussit, & multa alia, ait Lucas, blasphemantes dicebant. Horrore hæc oĩa plena sunt. Horrendum.n. cogitatu est, homini quantumuis reo, hæc fieri morituro, sed innocenti, & adeo beneficio lõge horribilissimum, Deum uero ista pati, adeo execrandum est, ut humanæ aures audire nequeant impletum nunc in
Iob 16 Christo est illud Iob, apparuerunt si p r me ora sua exprobrantes, percusserunt
Ps. 21. maxillam meam satiati sũt pœnis meis.
Thr. 3. Et illud Ps. Ego autẽ sum vermis, et non homo, opprobrium hominum, & abie-
C ctio plebis. Et illud Ieremiæ, dabit percutienti se maxillam, saturabitur oppro
Esa. 50 brijs: Et illud Es. corpus meum dedi per cutientibus, & genas meas vellentibus, faciem meam non auerti ab increpantibus, & conspuẽtibus. Sed ais, quo pacto rabies tanta in hominum cordibus esse potuit? Certe fuit nunc potestas tenebrarum, & a rabido dæmonum corde ista procedebant, qui membra sua mouebat vt indignissime Christum tractarent. Totam ergo in ferni ferociam armant dęmones, ut Christi animum ad impatientiam flecterent, inferni ergo sæuitia tanta erat. Sed iterum eis, quo pacto miraculum nullum nunc ostendit? imo exhibuit maximum. An nõ miraculũ, talem inhumana carne splendere patientiã, ut A nec minimum tot iniurijs commoueatur? Quis.n. adeo serenus, & tranquillus esse potest tot furẽtibus processus agitatus, nisi Deus ipse? Totus infernus, & uniuersa synagoga, & gentilitas perstant, & summa vi quatiunt Christum, ipse vero adeo pacatus est, ac si nihil pateretur, an non hoc miraculum. Audi Moysem dicentem vadam, & videbo vi Exo. 3
sionem hãc magnã, quomodo ardeat rubus, nec cõburatur. Visio plane magna Christus ardens tormenti, & integre perseuerans. Adeo visio hæc magna est, vt Deus sit eius inspector. Angeli admiratores, attoniti dęmones, & homines. Sed dęmum inquiris, quid Christus nũc ageret, quid ve cogitaret. Sane licet pater ei B
præcluserit aditum, eumq; dereliquerit, ne consolatione leuaretur, sed ad negotia hoĩum pertractanda nunc maximè ianua aperta Xpo erat, & ideo cum patre æterno de hoĩum negotijs agebat, oĩum.n. recordabat̃, p oĩb. torm ẽta ista offerebat, præcipue tñ pro electis plorãs super singulos, sicut olim Ioseph sup fratres plorasse memoratur. Nunc ergo omnium nostrum memoratus. Noli ergo ò homo ipsum obliuisci, ne ingratissimus omnium videaris, sed dic memoria me- Ge. 45.
mor ero, & tabescet in me anima mea. Maneaut facto adduxerunt eum ad Pilatũ, & Pilatus ad eos. (Quã accusatione afferτis aduesus hoĩem hunc?) Certe triplex accusatio aduersus Christũ proposi C
ta est Prior ĩ cõcilio Trinitatis, vbi accusatus Christus est de oĩ hoĩum crimine, quod ille tanquam fidei uxor exsoluendum suscepit sola mia, ac bonitate. Et ita lata aduersus eum sentẽtia iusta est, ut morti addiceretur. Altera accusatio in concilio Caiphæ, & coram Pilato proposita est, de criminibus, quæ ei falso obijciebantur, & cũ hæc accusatio iniqua esset, nec testimonia cõuenietia, iniustissima mortis ipsius sentẽtia fuit. Tertia fuit accusatio a sapiẽtia humana profecta aduersus Christum, quẽ irrisit, quod tam indigna hominis causa sustinuisset. Sed stulta facta est mundi sapientia, nec intellexit, summam in hac re dilectionem, ac

A an diabolum? Quem sequeris Xpm, an Luciferum? cui adhærea, cuius mandata seruas? Si Iudęos damnas cur eos operibus imitaris? Si quamlibet rem mundi eligis præ Deo, Barrabam dimittis, & Christum crucifigis? An non super tanta stultitia omnes creaturæ clamare deberent? Quam aliter te Domine nobiscum habes. Tu uiles nos in tanto habuisti pretio, vt libenter pro nobis sanguinem dederis, nos te oium summũ adeo vilipendimus, ut pro te minima non demus. Tanta uero charitas tua est, ut placeat tradi te in mortẽ, ut Barabas liber sit. O charitas immensa, q̃ ait redimatur
B peccator, licet honor sanguis, ac uita mihi profundẽda sint. Nã ut ego uiuam, tu moreris. Initio passionis in horto q̃rabatis, quod tanq̃ at latronẽ ad te uenirent, sed iã excreuerunt aquæ, & posthabitus es latroni, homicidæ, ac seditioso.

Videns Pilatus nihil se hoc adhibito medio profecisse, aliud excogitauit flagell.... eum, vt sic inimicorum animi qc scerent. Nunc ergo mentis oculos aperi, grande.n. proponitur spectaculum, dũ a seruis peccati princeps libertatis cæditur ut seruus. Primum.n. qui oĩa induit vestibus suis nudatur, & ut confusionẽ nr̃am tegeret, nudari uoluit ignominiose. Secundo, qui soluit compeditos ligatur in columna, adsunt carnifices eum flagellantes. Impleturque illud Psalmi, qm̃ ego in flagella paratus sum. Cum ãt intellexissent Iudæi, Pilatũ uelle Xpm liberare à morte, curauerunt, ut tot flagellis cęderet, ut in eis expiraret, sed qui
C crucẽ elegerat, in qua moreretur uires humanitati addidit, ut nõ deficeret in uia.

Addit, ergo plaga super plagam, uulnus super vulnus, liuor super liuorẽ sãguis super sanguinem, donec a plãta pedis, vsq; ad uerticem capitis non sit relicta in eo sanitas, & speciosus forma prę filiis hoiem talis relictus est, vt non sit ei species, neq; decor. Posuit Deus in eo iniquitates oium nr̃m, & ipse vulneratus est pp iniquitates nostras, attritus ẽ pp scelera nr̃a, disciplina pacis nostræ super eum, & liuore eius sanati sumus. De hac crudeli flagellatione ait Psaltes; Supra dorsum meum fabricauerunt pctõres &c. Quæ verba Chaldæus interpres sic uertit, super corpus meum arauerunt arantes, prolõgauerunt orationes suas. Adeo.n. durè eũ flagellauerunt, ut arare eum uiderentur, rumpentes oẽm carnẽ. O ineffabilis Dei benignitas, qua factũ est, ut tã caro redimeremur, o ineffabilis dispõ. Peccat iniquus, & flagellatur iustus q̃ perpetrat seruus, soluit dñs, quod committit homo, sustinet Deus. Quo nate Dei, quo tua processit humilitas? quo puenit compassio? Ego inique egi, & tu pœna mulctaris, ego facinus cõmisi, & tu cæderis. Ego superbiui, tu humiliaris, ego vuam acerbã comedi, & dentes tui obstupescũt. Sed qd loq̃ris tu o dñe? B amor mutum te reddidit, loquere, & pete ut satientur pęnis tuis. Sed diuersæ admodũ sunt cogitationes tuæ. Non.n. ais Luc. 10 sit satis, sed plura multiplicare flagella, qa plura merẽtur hoĩs peccata. Ecce hõ, qui descendit ab Ierusalem in Hierico, & incidit in latrones, qui despoliauerũt eum, & plagis impositis abierunt semiuiuo relicto. O impij carnifices relinquite agnum innocentẽ, & si rabies uobis multa est, eã in me explete, ego.n. latro sũ, ego flagella cõmeritus. Sed obsecro potuit ne alia uia homo magis a pctõ arceri, quam hoc uiso spectaculo? Aliqñ.n. Simile cum filius regis maximum facinus admisit, ut sciat illud graue esse piaculum, necullo mõ admittendũ, corã eo duriter flagellatur seruus, qui simile facinus admisit, & in supplicio serui agnoscit sui criminis grauitatem. Sed nunc contra fit, flagellatur durissimè Xps ut ibi agno- C scat hõ peccati fęditatem, quis ergo eo inspecto amplius peccare audebit?

Sed consummata dira flagellatione, nõ quiescit animus inimicorũ, qui a dęmone commouebatur. Suscipiunt.n. Iesum milites cũ Iudæis, & eo uocant totã cohortẽ, tanq̃ ad ludicrũ spectaculũ, erat aũt cohors trecentorũ militũ, alij dicunt esse quingentorum quinquaginta quinq;. Deinde eũ induũt purpura, uel clamyde coccinea, q̃ erat inferior purpura, quã reges super arma deferebant in prælijs. Deinde corona spinea ex iuncis

A marinis cōpacta, q̄ longas spinas, ac durissimas hēt, illū coronant, infigentes cā capiti. Et arundinē tanq̄ sceptrū imponunt dexteræ. Et irrident eum salutantes, aue rex Iudæorū. Et in faciē expuūt,
Cant 7 & alapas, & pugnos sine numero ei impingunt. Et pcutiebant arundine caput, & sic corona amplius infigebat. Hæret aīus his auditis, vere Dñs nūc comæ capitis tui sicut purpura regis iuncta cana libus, ut sponsa ait. Si Euangelium hæc nō traderet, incredibilia apparerent De' erat, qui patiebatur incredibili charitate & dæmon, q ista adinueniebat summo odio, & ideo, nec dęmon satiatur pęnis,
1.Re.2 nec Dei charitas tormentis. Quia irreuerenter aspexerunt arcā Betsamitæ innu-
B meri occisi sunt, & nunc sustinet Deus ita irreuerenter tractari. Tangit Oza arcam, ut teneat, & percutitur, nunc adeo dire tractatur, & nihil mali fit, sane tempus nunc est occidendi, non homines, sed peccata. Solus ego nunc moriturus sum, vt homo uiuat. Non est uoluntatis meæ mors impij, sed mors mea.

Produxit eum Pilatus, dicens. (Ecce homo.) Attendite ò hoīes hominem: q penè hoīs figuram amisi, qui homo est, non lapis, aut ferrum, & mirum est ualde, quod tot sustinere potuerit tormen-
Ps.108 ta. Miseremini ergo ò hoīes hominis afflicti. Ne uos comprehendat illa maledictio: dispereat de terra memoria eorum pro eo quod nō est recordatus facere misericordiam, & persecutus hominē inopem, & mendicum, & compunctum cor
C de mortificare. Si irati estis, quod Deum se fecerit, en homo est, nouissimus hominum, & minor homine. Ecce homo, qui solus est hoc nomine dignus; nam Adā, & sui non intellexit, comparatus est iumentis insipientibus, hic uero innocens homo est, quia nihil admisit contra rationem. Ecce homo hoīum principium, hoīum filius, hoīum pater, ac mater, hominum via, hominum ueritas, hoīum vita, hominum exēplar. Prius inuitabamini ab Esaia ut Abrahā attenderitis, nūc
Esa.51 inuitamini, ut nunc attendatis. Homo Hebræis significat ærumnosum, nullus ergo sic homo, nullus sic ærumnosus, vt

Christus, attendite, si est dolor sicut dolor eius. Oculis ergo mentis conspiciamus hunc hominem, quid enim non meretur a nobis accipere, qui tanta pro nobis passus est? En uermem, & non hominem, qui laborauit, & mortuus est, vt tu serico induaris. Sed mirū hoc ualde q̄ diuersis oculis hic homo aspiciat Iudęos quam illi eum. Ille dulcissimis oculis, ut eos saluaret, illi eum crudelissimis. Sed cum te domine talem videmus, quasi nō reputamus te esse, es tu patrator miraculorum, qui splenduisti in Thabor, in quas incidisti manus, ut talis nūc sis, vbi est gloria unigeniti a patre? Hoccine est regnū Dauid, & eius insignia, quæ pmissa sunt matri tuæ, cum te cōcepit? B
Sed certe dñe ego horū causa sum malorum, superbia, & delitiæ meæ talem te reddiderūt, abominor ego iniquitatē, & peccata mea, q̄ tanta mala effecerunt.

(Cū uidissent eū clamabāt crucifige.) Pulchre Euangelista ostendit impietatē dicens, cum uidissent, ergo excusationem non habent de pctō suo, uiderunt .n. & oderunt me, & patrem meum. Nō satis nobis est sic eum uidere, nisi in cruce uideamus. Iratus Pilatus tanta uisa crudelitate, aspere ad eos ait. Accipite eū uos, & crucifigite, ego enim non inuenio causam. Et de inde curauit Christū liberare. Sed Iudæi dicunt. (Si hunc dimittis, nō es amicus Cęsaris.) Et ne amicitiam Cæsaris amitteret, Christum crucifixit, & sic Cæsaris iram tandem incurrit, ut refert Iosephus li. 18. c. 7. & Eusebius lib. 7. Ecclesiasticæ historiæ c. 8. Pri C
uatus enim præfectura, in exilium mis- Ioseph.
sus est, & tantis malis affectus, ut pro- Euseb.
pria se manu transuerberauerit.

(Tradidit eū uolūtati eorū.) Sed cum hanc sententiam Maria audiuit, quomodo cōmotum eius cor fuerit, quis dicat? verba non suppetunt, & ideo uelū apponendū hic est, sicut patri Iphigeniæ positum a pictore fuit, quod eius mæstitiā explicare nō posset. Ecce agnus lupis traditur, ut faciant in eum, quæcunque uoluerint. (Tunc susceperunt Iesum, & postq̄ illuserunt te, exuerunt eū clamydem, & induerunt eū uestimentis suis, & eduxerunt

A rũt eum, vt crucifigerent, & baiulãs sibi crucẽ exiuit.) Iterum illuditur, iterum exuit, & corpus eius apparuit quasi uno confectum uulnere, quia nihil in eo sine vulnere erat. Abstulerunt ab eo coronã, ut induerent, quã iterũ capiti infixerunt, & tunc super dolorẽ vulnerum eorum addiderunt, nec enim decebat, tantum regem thronum regni ascendere sine corona. Defertur crux, quæ baculus eius est, virga regni, thronus eius thalamus desponsationis eius, virga Moysi, q̃ prius coluber erat, nunc suscepta a Chri
Esa. 22 sto virga est clauis cęli, de qua Esa. dabo clauẽ domus Dauid super humerũ eius.
B Exiuit ergo baiulãs sibi crucem, exeamus, & nos cum illo, Salutem imprope
Augu. rium ipsius considerantes. Augustinus, grande spectaculum, sed si spectet impie
1. Pe. 1 tas, grande ludibrium, si pietas, grande mysterium, tanquam ouis ad occisionẽ ducitur. Grauissimum profecto crucis illius onus erat, præcipue si attendas uniuersa hominum peccata, quæ in cruce erant. Vnde Petrus, ait, ipse peccata nostra portauit sup lignum. Tãto pondere grauatus cadit Christus in terrã, & uniuersa vulnera renouantur. De præcone nihil meminerunt Euangelistæ, quia vnus non fuit, sed è terra omnes inimici eius clamabant, en iustitiam, quæ exercetur in hoĩem blasphemum, seditiosum, dæmoniacum. E cælo præcones erant,
C vniuersi spiritus adstantes attoniti huic spectaculo, qui clamabant, ò immensam charitatem, infinitam misericordiam, inexcogitabilem dignationem. Si enim in natiuitate facta est multitudo cælestium spirituum clamantium, gloria in altissimis Deo, quod nunc clamabunt, cum ad vltimum videant processisse charitatem.

Venerunt in Golgota, & ibi crucifixerunt eum.) Expoliat primum vestib. quę carni adhæserant, & ideo vulnera renouantur. Hac vero morte eum uoluerunt occidere, quia erat crudelissima, & ignominia plena, Crudelissima propter sensibilitatẽ manuũ, & pedum, & totius corporis in cruce positi, quod distendebat, erat ẽt inter Iudęos maximę ignominię, & maledictus dicebatur, qui pendebat in ligno. Vnde dicunt, morte turpissima A
condemnemus eum, mittamus lignum Sap. 2.
in panem eius. Quo loco per panem Ter Tertu.
tulianus libro contra Iudæos intelligit Christi corpus, quod ipse panem dixit, vt significarent lignum crucis inijciendum corpori eius. Sed alio spectauit diuina sapientia, oportebat eum, vt sicut in ligno perditi fueramus, in ligno recuperaremur, vt medelam ferret inde hostis vnde lęserat. Quã rationum innuit sponsus. Sub arbore malo suscitaui te ibi corrupta est mater tua, ibi violata est genitrix tua, Eua, scilicet. Deinde hoc mortis genus acerbissimum erat conueniens, vt
tanto esset copiosior satisfactio, quanto B
mors acerbior, & sic Dei in nos charitas maxime commendaretur. En igitur fideles petra scissa est, venite bibere omnes sitientes. Ecce fons est patens domui Dauid in ablutionem peccatoris, si ergo fuerint peccata vestra vt coccinum, sicut nix dealbabuntur. Vna porta fuit in arca Noe, per quam ingressi sunt omnes saluandi, sed in Christo quinque nobis apertæ sunt, vt ingrediamur, & salutem consequamur æternam.

De septem verbis Christi in cruce, vide tractatum integrum in quarto tomo nostro.

C

In cõpassione Beatæ Marię, vide concionem, quæ est in Primo Tomo nostrarũ concionum, & alterã quæ est in Quarto Tomo nostro in tractatu de septem Christi Domini verbis in cruce, concione tertia illius tractatus.

A

In Resurrectione Christi Domini.

The. Quoniam sic scriptum est, et sic oportebat Christum pati, & resurgere à mortuis tertia die. Luc. 24.

HAec in Dei domo lex est, ut mensura dolorum sit eadem cum mensura gaudiorum. Hinc Psalm. secundum multitudinem dolorum meorum in corde meo consolationes tuæ lętificauerunt animam meã. Hac lege seruata, immensa Maria lætitia hodie est, qm̃ in passione immensus fuit dolor eius. Erat Christus in cruce vir dolorum, decoqui poterat in lachrymis matris, ille quasi rubes in medio maris vndiq; vndis circumuallatus, & dicens, intrauerunt aquæ vsque ad animam meam. Stabat autem iuxta crucem Iesu Maria mater eius, in quem irruebant etiam uniuersi illi fluctus. Iure tunc uocare filium potest Benoni, i. filium doloris mei. Sed hodie idem cum filium sit, in Beniamin mutatus est, hoc eũ nomine nunc eum pater insigniuit, hoc & illum mater nunc compellat. Vere filius dexteræ, est Christus patris, & matri, vere dicet Maria conuertisti planctũ meum in gaudium mihi, & circumdedisti me lætitia, secundum multitudinẽ dolorum tuorum est, nunc tibi pręcipuũ gaudium, in die bona uenimus ad te, in die lęta. Nobis, de hoc gaudio aliquid impertire, oremus. Aue Maria.

Ps. 63.

B

Isa. 19.

Ge. 35.

Ps. 29.

C

Grego. Gregorius huius diei solennitatem cõmendans, ait, sicut locus tabernaculi secretior, at sanctior ducebatur sancta sanctorum, per antonomasiã, & sicut, liber, quo Christi cum Ecclesia sponsalia celebrantur, dr̃ cantica canticorum, sic festũ hodiernum dici debet festum festorum, & solennitas solẽnitatũ, sabbatumq. dñi, quia in hoc die requieuit Dñs ab omni opere, quod patrauit, & a laboribus plurimis, quibus laborauit, & huic diei ille benedixit, & in memoriam huius diei uoluit singulis hebdomadibus diem dñicam celebrari. Hac die ortus est sol iustitiæ, multo clarior, ac illustrior, quam omnibus diebus supioribus. Cum post plu-

Simile

A

res dies nubis, & caliginis sol oritur, nec vlla, vel parua nubes eum obscurat, dies ille lætior est, quam illi, quibus diei læta diei lętæ succedit, & aliquæ nubes solem obscurant. In cæteris Christi festis, non ita lętatus Xp̃s nobis ostenditur, quoniã post lætos dies læti succedunt, & hucusq; nunquam defuit nubes, quæ lætitiam diei aliquo modo obscuraret, passibilis enim & patiens aliqua passibilitate Xp̃s ostenditur in natiuitate, circuncisione, epiphania. Sed nunc post plures dies caliginis, post passionis dolores, progreditur sol iustitiæ, nulla nube mortalitatis obumbratus, nullo dolore circunfusus, hic dies illi lætissimus, hic dies uobis resurrectionem nostram depingit, hic dies spem resurrectionis roborat, uitę æternę viam nobis aperit, exultemus ergo, & lætemur in eo. B

Mysterium hoc resurrectionis Xp̃i fundamentũ, basisque est totius religionis Xp̃ianæ, quia ostenditur animæ immortalitatis, uita alia, quã speramus, q̃ si hoc abstuleris, nõ manet fides, nec lex, nec uirtus. Ita Paulus arguit. Si aũt Xp̃s prædicatur, quod resurrexit a mortuis, quõ quidã dñt in uobis, qm̃ resurrectio mortuorum non est? Si autẽ resurrectio mortuorum nõ est, neq; Xp̃s resurrexit, i si aũt Xp̃s nõ resurrexit, inanis est prędicatio nostra, inanis est, & fides uestra. E infra, si hac uita tm̃ in Xp̃o sperantes sumus, miserabiliores sumus omnibus hominibus. Et infra, manducemus, & bibamus, cras enim moriemur, nolite seduci. C 1. Cor. 15.
Hæc scribit Paulus, quia multi Corinthiorum impossibilem putabant resurrectione, quæ si nõ sit omnino fides nostra & spes perijt, ut Pau. Quibus similes illi sunt, q nunc sic uiuũt, quasi uita alia præter hanc non esset, nunc aũt certum est Xp̃m surrexisse, certum, & nos surrecturos, certum, aliam uitam esse. Hoc stabilito fundamento Christianæ uitæ altitudo facile consurgit, spe enim melioris uitę hanc contemnere facile est, hic pari non est difficile, quia non sunt condignę passiones huius tp̃is ad futuram gloriã, q̃ reuelabitur in nobis, multa hic bona opera p̃stare facile est, cum ęterna merce

de sint

A de sint afficiēda. Hoc antidotū sibi,& alijs pbebat Paul. Tim. memor est Dñm
2.Ti.2. Iesum Xpm̄ resurrexisse à mortuis sm̄ Euangeliū meū,in quo laboro usque ad vincula,sed uerbū Dei non est alligatū, iō oīa sustineo pp electos, ut & ipsi salutē consequant,q est in Christo Iesu cum gloria cælesti. Fidelis sermo, nā si commortui sumus & cōuiuemus, si sustinebimus,& conregnabimus. Hæc cōmoue testificans coram Deo Hac rōne sibi in consolationē,& profectū,& alijs,mysteriū hoc resurrectionis Xpi indelebiliter
Iob 19. scribi postulabat Iob,dicēs,quis mihi tribuat,ut scribantur sermones mei,qs mihi det,ut exarentur in libro styllo ferreo & plumbi lamina, uel certe sculpātur in
B silice? Sed quid ita scribendum sit,subiūgit; scio.n.quod redemptor meus uiuit, & in nouissimo die de terra surrecturus sū,& rursum circūdabor pelle mea,& in carne mea uidebo Deum , reposita est hæc spes mea in sinu meo. Hac spe roboratus nō defecit in laboribus, hac spe si eā firmā,viuamq; habuerim⁹,facile mala tolerabimus,& bona pstabim⁹ multa Hinc cōtēptus diuitiarū,& delectationū hinc vitæ rō aspera, hinc denique uita Xpiano digna ortū hēt. Quia ut Ioānes
1.Io.3. ait.qui habet hanc spem,sanctificat se.

Hac rōne Christus Dominus ueritatem resurrectionis suæ plurib. argumentis probare studuit,quam aliud uitæ suæ
C mysterium. Hinc toties discipulis uisus est,& cum eis mãducauit, & bibit: hinc se palpandum præbuit,nihil non fecit,vt se resurrexisse ostenderet. Sed quib. apparuerit,uidendum nunc nobis est.

Primū quidem Mariæ apparuisse ma
Ambr. tri,certū est. Ita Amb.lib.3. de virginib.
Sedul. Sedulius,Ansel.Greg. Nissen. oratione
Ansel. 2.de resurrectione,Ruper.li.7.de diuin.
Nisse. offi.c.25.Niceph.lib.3.historiæ Ecc.cap.
Rupe. 32.& 33.& Simeō Metaph.in concione
Nicep. de uita, & morte Mariæ, ubi ait Mariā
Meta. à sepulchro nō recessisse, donec Xps surrexit,& iō inter alias Marias non numerat,q ibant,& recedebant, illa uero perpetuo ibi mansit,& cū nullus Christi uiderit resurrectionē, eumq; primū resurgentē,credibile est Mariā illum tunc vidisse,q sepulchro aderat. Euangelistæ q- A
dē hanc apparitionē non dixerunt, quia solū testes resurrectionis numerant,qui in foro contentioso testes sunt, mris vero testimoniū eo foro nō admittit. Glorificasti dñe carnem tuā, sed memor esto, qm̄ mris caro ēt caro tua est, q socia fuit passionis, sit & consolationis, Sāpson inuentū fauū mellis continuo mri detulit.
Ita Christus sine dubio fecit, dicēs illud Can.4.
Canticorū: Vadā ad montē myrrhæ,& ad collē thuris. Hmōi Maria erat mons myrrhę,& amaritudinis,& collis thuris & orōnis,cui.n.conuenientius apparere poterat,quā mri? quæ dignior filii uisitatione,quam Maria, in qua fides, & spes B
nō defecerunt,charitas non refriguit? Si Xps ait: Qui diligit me,diligetur a patre
meo, & ego diligā eū, & manifestabo ei Ioā.14.
me ipsum,cui manifestandus prius Xps erat nisi ei, q plus diligebat? Sicut ergo oriens sol primū in cacumine altissimi
mōtis apparet,ita Xps primū illi manife Psa.67
statur,de qua in Ps. mons Dei mons pinguis,mōs coagulatus,mōs in quo bñplacitū est Deo habitare in eo. Sicut charitate oēs excedit,ita desiderio filiū uidendi, & suspirijs in hanc rem ex imo pectore ductis oēs superat. Vocat filiū dicens reuertere dilecte mi,reuertere dilecte uotorum meorū,exurge gloria mea , exurge
psalteriū,& cythara. Hęc dicēs rigarora C
lachrymis,audit è tumulo catulus ęstuā- Ge.49.
tis leęnę rugitus,& in uitam redit. Prędixerat hoc Iacob bñdicens Iudā filiū, ex quo ortus est Xps dñs. Catulus, ait, leonis Iuda,ad pdā fili mi ascendisti,requiescēs accubuisti ut leo,& quasi leęna quis suscitabit eū? Pulchre ondit Xpm mris clamorib. suscitandū sicut leo solet mris suscitari rugitu. Hæc ergo uirgo,quę suis clamorib. Xpm è cęlo deduxit,suis ēt clamoribus ex inferno reuocauit. Romanorum 10. Quis ascendet in cęlum? i. Xpm deducere, aut qs descendet in abyssum? hoc est Xpm a mortuis reuocare? Venit ergo Xps ad Mariā,cuius oculi sicut piscinę in Esebon. Cesset iā Maria lachrymarū diluuiū, cū redierit colūba ramū oliuę deferēs. Quo uero gaudio affectū fuerit Marię cor,visa illa facie plena gratia.

A tiarũ, speculo illo inspecto, in ꝙ illa intuebatur, uidens gloriosum corpus, ꝙ illa cõtrectauit paulo añ discussũ, quis dicat? Tũc ꝓ dolore loq nõ poterat, nũc ꝓ gaudio tacet, sufficit illi, ꝙ Iesus eius uiuit, in hoc filio uniuersa hẽt. Intuent̃ se mutuo mr̃, & filius, & vniuersa, q̃ uolũt sibi dñt cordib. Mutuum desiderauerãt cõspectũ S. Ludouicus Francorũ rex, & Aegidius socius S. Frãcisci, & cũ sese fortè offendissent, mutuis amplexib. se cõstrinxerunt, & inspexerunt, & recesserunt nihil locuti ad inuicẽ, cumque interrogati eẽnt, cur nihil fuerit collocuti, dixerunt, cordib. sibi inuicẽ uniuersa locutos fuisse.
B Quid obsecro sibi nõ loquerentur Maria, & Iesus, Maximè ꝙ sicut Angeli mutuo loquuntur, dum conceptus ordinant suos ad eos, quibus illos manifestare uolunt, ita Mariam, & Iesum locutos credendũ est. Nec uero solus Xp̃s dñs Mariæ uisus est, sed ẽt vniuersi sancti, qui cũ eo resurrexerunt, & hi ẽt oẽs, qui ex limbo prodierunt. Si. n. plurib. uisos esse Euangelistæ testantur, præcipue Mariȩ uisos credendum est. Cumque ad Mariam uenissent, cum ea fecerunt, quod cum Iudith factum scriptura testatur, dicẽs, Ioachim aũt summus pontifex de Hierusalẽ uenit in Bethuliã cũ uniuersis presbyteris suis, vt videret Iudith, q̃ cũ exisset ad illũ, bñdixerunt eam oẽs una uoce dicẽtes, tu gl̃ia Hierusalẽ, tu lætitia Israel, tu honorificẽtia populi nr̃i quia fecisti viriliter, & confortatũ est cor tuum, hȩc lætitia Mariæ in die hac fuit summa. Iud. 15
C

Sed quia sol oriens non montẽ solum altissimum lumine, & lȩtitia replent, sed & uniuersum mundũ, ita sol iustitiæ nõ Mariã solam illuminauit, & lætitia affecit, sed & vniuersos discipulos, et vniuersos fideles. Id uero nobis explicãdũ est. De discipulorum lætitia quid dicemus? Certe illud eis euenit, ꝙ usu euenire solet dispso gregi, est aliqñ pastor in monte gregẽ pascẽs, subito cœlũ nubib. turbatur, ꝓcella ruit, uenti ꝑflãt, imber copiosus, uehemẽsq; descẽdit, tũc pastor, ut se tueat̃ sub lapide, uel in spelũca abscõdit̃, grex uniuersus dispergit̃, oues errãt. Sed cũ tẽpestas cessauit, & serenitas cœlo reddita est, egreditur pastor è latebris, & uniuersas requirit dispersas oues, eas congregat in caulã, eas reficit, ac curat. Ita Xp̃o dño, eiusque paruo gregi contigisse propheta ait. Ecce ego ipse requirã oues meas, & uisitabo eas, sicut visitat pastor gregem suum, in die qñ fuerit in medio ouium dissipatarum, sic uisitabo eas, & liberabo eas de oĩb. locis, in quibus dispersæ erãt in die nubis, & caliginis. Erat añ passionẽ suã Xp̃s Dñs in medio gregis, & aiebat: Nolite timere pusillus grex, cõplacuit patri dare uobis regnũ, sed repente venit turbo dñicæ indignationis, dies caliginis, in quo sol obscuratus est, dies turbinis, in die absconditus est pastor nr̃ sub lapide sepulchri. Vñ ei dicit ꝓpheta: abscondere ad modicũ, donec ꝑtranseat indignatio mea, dispersæ sunt oues, ut Christus ait ex propheta: Percutiam pastorem, & dispergentur oues gregis, oẽs. n. relicto eo fugerunt. Sed iã turbo dñicæ indignationis pertransiit, tẽpestas conquieuit, egreditur e latebris pastor bonus, prodiit è sepulchro, incipitq; dispersas colligere oues, quæ in die nubis, & caliginis fuerant dispersȩ, iã has, iam illas uocat. Et quemadmodum cum accipiter inuadit columbas, & unam rapit, aliæ disperguntur, & sicut cum turbo aciem militum dispergit, ac deordinat, sereno postmodum lucente cælo agglomerantur milites passim, sic nunc dispersos lapides sanctuarii Christus congregat, & in ordinem uocat.

Simile · A · Ez. 34. · Lu. 12. · B · Esa. 26 · Zac. 13 · Simile

Quãta uerò affecti lȩtitia fuerint Xp̃i discipuli uiso dño, dici uix põt. Hȩc diuersitas est iter nocturnas aues, & diurnas, ꝙ sole occumbente diei aues lȩtitiã exuunt, nec uolitant, nec canunt, contra vero nocturnȩ aues tunc è latebris suis prodeunt, uolant, ac ululant. Cum uero sol oritur, aues diei prodeunt, alas explicant suas, uolant, & suauiter cantãt, tũc vero nocturnæ aues latebras suas quȩrunt. Cum sol iustitiȩ occubuit, videres Scribas, ac Phariseos hilares, ac lætos, garriẽtes blasphemãtes, tũc Xp̃i discipulis abscõsi sunt, & tristitia sũma grauati. Sed nolite lȩtari ò Pharisȩi, hinc ꝑ prophetam ad eos loquitur Christũ Dominus: Simile C

A nus: Ne læteris inimica mea sup me, qa
Mich. 7 cecidi, consurgã. Licet currens dederim morti, ut occumberé, sed consurgã continuo, & eam vincam. Nunc autem pcedit sol, & ut pphetá ait, vobis timétib.
Mal. 4. nomen meum orietur sol iustitiæ, nunc turbantur custodes sepulchri, turbantur Pharisæi, insaniuntque, discipuli uero Xpi lætantur. Lętamini in dño, & exultate iusti, & gloriamini oés recti corde. Cum dñs familiæ in dignitatem maximá euectus est, uniuersa familia lætať, cum dux, vel princeps alterũ principem superauit bello, vniuersi milites eius lætantur. Nunc Xps triũphator, victorq; mortis procedit in lucem, nunc data est ei omnis pt s in cœlo, & in terra, omnis
B eius familia summa lætitia afficienda é.

Proponuntur hodie nobis duo discipuli euntes Emaus, quos Christus, ut oues, colligit, & in caulã reducit, ubi congregati erant undecim, ibant quasi oues errantes, ac desperátes, sed a pastore reducti sunt, qui eos quæsiuit, ac reduxit. Sed antequam eorum explicemus viá, de nostra lætitia aliquid dicamus.

Nobis omnibus in hac resurrectione lætãdũ est, nullũ.n. mane adeo fuit mundo desideratũ, ac hoc, nox longa pcesserat, in qua male hõ infirmus habebat, sed iá aurora lucis rutilat, cœlũ laudib. intonat, mũdus exultans iubilat, gehẽnés infernus u'u at. Q'ñ sicut in Adã omnes transiuimus a luce gřæ, in noctem peccati, ita in Christo translati sumus a nocte peccati in lucem gratiæ, a morte in uitá.
C Mirandum hoc plane est, tenebras materiales in lucé nó ualere, sed facile uinci, ac superati a parua luce, peccati tamen tenebra adeo fuit potens, ut lucem, & solé Christum pertineret. Hæc iit, est
Simile hora nostra, & ptãs tenebrarũ. Et quem admodũ cũ lucerna magna extinguis, ut penitus ignis extinguatur, eius extincto lumine, expuis in eã, pede conculcas, & in terra, vel pariete eã cófricas, ut nec scintilla luminis maneat. Sic Iudæi eã rabie Xpm occiderunt, ut eũ cóculcarent, in eũ expuerent, & mortuũ sub grandi petra collocant, & custodiã militũ adhibent, ne vel parua lux illius maneat, sed ecce hodie procedit lux ista in mundum A
impletq; illud, lux orta est iusto, & rectis
corde lętitia. Hodie Iudæis noua lux ori Ps. 96.
ri uisa est, honor, gaudiũ, & tripudium, Ester 8
sñia.n. mortis in uniuersum hominum genus lata reuocatur. Hodie in mundũ procedit lux nostra, quæ extingui non valet, dñs dixit ad me filius meus es tu,
ego hodie genui te. Quę uerba accipi pñt Psa. 2.
de æterna uerbi gñatione, & sic illud, hodie dies est æternitatis, accipi & pñt de tẽporali natiuitate, & illud hodie dies est natalis Chři, accipit uerò hæc Psal. uerba Paulus de Christi Resurrectione, & Act. 13
sic illud, hodie dies est Resurrectionis, quia hodie natus Christus est in uitam
immortalem. Soles dicere, cũ filius tuus Simile
in aliquod maximum discrimen ueniés B
ereptus est, hodie mihi natus est, sic pater æternus uidens hodie vnigenitũ suũ procedere, morte deuicta, superatis hostib. tot perpessis laboribus ego hodie genui te, hodie mihi denuo natus es.

In hac ergo die multis de causis nobis lætandum est, quarum prior sit, ꝙ videamus Xpm hilaré, gloriosum, oĩbus bonis affluentem, & munerib. affectũ ꝑ tot ppessis laborib. De quo manifestis
uerb s loquitur Psal. 29. cui titulus est, ĩ Ps. 29
dedicatione domus Dauid Psal. cantici. Domus ista Dauid corp⁹ Christi est,
de quo ille ait: soluite tẽplum hoc, & in Ioan. 7
trib dieb. reædificabo illud hodie summa celebritate dedicatur hoc templum.
Cum ædificatur domus, tunc sunt labor Simile
puluis, ictus, & sudores, sed ex ædificato templo, vel domo, cum dedicatur, & omnib. ostenditur pulchra apparet, & or-
nata. Iam transierunt labores, & sudo- C
res ædificij huius, iam ictus, & puluis abscessit, nunc oĩa plena gloria apparét, & vulnera ipsa cęlestes fenestrę sunt, quib. diuinitate bonitas, & mĩa cernitur.

In hac ergo corporis sui dedicatione, sic canit Christus Dñs, sicut Dauid oo in Psalmo: Exaltabo te Domine, quoniã suscepisti me, nec dilatasti inimicos meos super me, Domine Deus meus clamaui ad te, & sanasti me. Domine eduxisti ab inferno animam meam, saluasti me a descẽdentib. in lacũ, factus sum inter

A ter mortuos liber. Conuertisti plãctum meum in gaudium mihi, cõcidisti saccũ meũ,& circundedisti me lætitia. Præcipuè nobis de hoc Christo bono lætandũ est, quia ille gloria, & honore decoratus est. Hoc verò nos Christo debemus, ipse .n. in passione sua ita nostri recordatus est, ita bonũ curauit nostrũ, ut se obliuisceret, & incõmoda sua post haberet, dũ lucra nostra curaret. Vt ergo nos tanto r̃ndeamus amori, gaudẽdũ nobis nunc de bono Christi est, qa bonũ ipsius est, hæc gloria, & lætitia nobis sit qđ Chr̃s lętus, & gloria ornatus est, ꝙ qui præmio dignissimus est, eo decoret, ꝙ victor, & triumphator corona ornetur. Hoc.n. ad
Apo.5. amorẽ amicitiæ pertinet. Beatus Ioãnes
B est, vt uideret festũ diẽ, qui hodie in cęlis agit Christo resurgenti, & vidit cantores in Dei domo, & erat numerus eorũ mille millium, habẽtes singuli citharas, dicentiũ uoce magna, dignus est agnus, q occisus est, accipere virtutem, & diuinitatẽ, honorẽ, & gloriã, & benedictionẽ. Eorũ gloria, gaudiumq; erat Chr̃m ĩtueri gloriosum. Iungamus ergo nos voces terræ uocib. & cãtico cęli, illi cantẽt Deo gloriã, & nos r̃ndeamus. Amen. Iõ Ioannes addit, oẽm creaturã, quę in cęlo est, & sup terrã, & sub terra, oẽs audiui dicẽtes sedenti in throno, & agno, benedictio, honor, & gloria, & potestas in sęcula sæculorũ, Amen. Hoc ergo gaudiũ sit nostrum, ꝙ Ioseph noster viuit, ꝙ Christus surrexit summa ornatus gloria.

Sed quanta gloria Chr̃i corpus ornatũ fuerit in Resurrectione, nulla lingua
C sufficit enarrare, qa .n. gloria aĩæ illius excedit gloriã oĩum beatorũ simul sumptã, gloria ẽt corpori ex ea redundãs excedit oẽm gloriã corporum beatorũ, q̃ futura est in nouissimo die, & oĩum ẽt angelorum, si corpora h̃rent. Additur ẽt maximus glorię cumulus corpori illi pp vnionem ipsius ad verbũ Hic finis est laborũ
Simile Chr̃i, hic termin⁹ passionis. Sicut.n. egregius pictor super laminã, aut tabulã litturas plures coloris purpurei immittis, & tu id videns putas pditã tabulã esse illis litturis, sed ille arte sua ex illis efficit pulcherrimũ hortũ, flores plures depingẽs, quarũ initium, & quasi bases illę litturę A sunt. Ita vulnera sanguisq; Chr̃i per corpus aspersa quasi litturæ erant, ex quib. hodie pater efficit florens Pascha, suscitans floridũ filium ornatum oĩ gloria, nõ iam gloria depicta, q̃ facile tollat, qualis ea, q̃ in transfiguratione fuit, sed quasi oleo depicta est, nunc ut duret in æternũ nulla pluuia, uel uẽtis unq̃ pdẽda. Et iõ gloriã transfigurationis uocare dotes imaginẽ depictã, non oleo mixto coloribus, sed aqua vulgo dr̃ (pinta da al temple,) nunc in resurrectione, oleum adest, iõ indelebilis est, vulgo dr̃ (pintada al olio.) Sicut verò terminus passionũ Christi hic est, ita, hic ẽt erit finis oĩum laborum, quos Dei cã sustinuerimus, immensum certe gloriæ põdus. O fęlices, labo- B res, ò prædiuites nundinæ, ò mirabilis mercatura. Audi ò hõ, cui seruias, cuius Heb. 6 cã labores, nõ.n. iniustus est Deus, ut obliuiscat operis uestri, & dilectionis, q̃ ostẽdisti ĩ noĩe ipsius. Nõ ergo segnes efficiamini, sed imitatores eorũ, qui fide, & patiẽtia pmissiones hẽditauerũt. Et Heb. Heb.10 10. nolite amittere confidentiã uestrã, q̃ magnã hẽt remunerationẽ. Si placet corona, non displiceat bellũ, si merces placet, nõ displiceat labor, quod.n. Christo cõtigit, & tibi cõtinget, efficieturq; in te, qđ in Iacob, q audit post luctã, nõ uoca- Ge.32. beris vltra Iacob, idest, lucrator, sed Israele erit nomẽ tuũ, i. vidẽs Deũ. Aliqñ dices cum Ps. lætari sumus pro dieb. qb. Psa.89 nos humiliasti, annis, qb. vidimus mala.

Sed inquiris, quæ sunt dotes corporis Chr̃i, quas ĩ resurrectione sua accepit, & 1. Cor. nos in nostra recipere speramus? Qua- 14. tuor a sanctis numerãtur, quas colligũt ex Paulo dicente seminat in ignobilita- C te, surget in gloria, seminat in infirmitate, surget in virtute, seminatur corp⁹ animale, surget corpus spirituale. Et ex illo Sap. fulgebunt iusti, & tanquã scintillæ Sap. 3. in arundineto discurrent. Si.n. in vili ve Hest.6 ste palatium Assueri ingredi non licebat, multo magis Dei regiam ingressuri corpus gloriosum accipiẽt. Hac uero dotes sunt, prima immortalitas, & ĩpassibilitas, secunda subtilitas, tertia agilitas, q̃ Paulus uirtutẽ appellat, quarta claritas.

Has

A Has hodie Christus suscepit,& nos cor pore nostro suscipiemus,cũ surgemus,et reformabit corpus humilitatis nostre cõ figuratum corpori claritati suæ.Nũc uero mente,& animo illas suscipiamus,ut Rom.6 Christum resurgentem imitemur,iuxta Pauli sententiã,ut sicut Christus resurre xit à mortuis per gloriam patris ; ita & i.Co.15 nos innouitate uitæ ambulemus.

i.Co.15 Prima corporis Xpi dos,q̃ imiteris,ẽ impassibilitas,& immortalitas,quam explicat Paulus dicẽs,seminatur in corruptione,surget in incorruptione, & iterũ oportet corruptibile hoc induere incorruptionem,& mortale hoc inducere im Rom.1 mortalitetem,& iterũ Deus reddet unicuiq; secundum opera eius,ijs quidã, qd gloriam,& honorem, & incorruptionũ B quærunt,uitam æternam. Est autem hec dos firmitas talis in statu suo,& uita glo riosa ut dimoueri nullatenus possit ab D.Th. eo. Et ratio huius impassibilitatis ex D. Thom.in 4.distinction.49.quæst.4.articul.5.est quia nihil patitur passione pro prie dicta,nisi ab agente,quod intendit assimilare sibi passum,vt euincatur,& superetur, ut patet in aqua igni admota. Hæc autem uictoria contingere nequit nisi forme passi debilitetur, & eius uirtus attenuetur. Post resurrectionem uero sicut anima beata erit omninò Deo subiecta, sic & corpus erit animæ subditum,atque ab ipsa perfectum,ut nullum C ei naturale agens dominari ualeat, ut Augus. possit ipsum ab animæ dominio diuellere. Vnde Augu. 13.de ciuit.exponens illud,remittatur corpus animale, surget spirituale,ait,non quod caro in spiritum conuertetur,sed quia spiritui summa,& mirabili obtemperandi facilitate subdetur usque ad implendam mortalitatis indissolubilem securissimam uoluntatem,omni molestiæ sensu,omni corruptibilitate detracta. Hanc uerò dotem nunc nos imitari oportet, firmiter uirtuti inhærentes, ut à Deo nullo modo separemur. Nam ut Paulus ait, tristitia, quæ secundum Deum est, pœnitentiam in salutem stabilem operatur. An non arma falsa ea iudicabis,quæ uelut papyrus facile rumpuntur. Quomodo ueram gratiam suscepisti,si tam facilè à Deo di A cessisti ? Si primo suscepto ictu mutus decidir,æneum eum dices, & non potius uitreum ? Miserrimum profectò est,heri surrexisse, & hodie rursum mori. An non miserum iudicares hominem, qui singulis annis moreretur ? & resurgeret. Tam male tu cum Deo habes, ut Simile continuo eum relinquere uelis ? Quid inuenerunt in me patres uestri iniquitatis ut dereliquerent me ; & abirent Hie.2. post uanitatem,hæc per Hieremiam dominus loquitur. Sed ais,infirmus sum, & tanquam debilis decido facile. Natura,quidem infirmus es,sed ideo tibi gratia concessa est,quæ semen est immortalitatis,& uirtus cum ea tibi concessa est superior omni inferno. Hinc Ioannes, B omnis qui natus est ex Deo non peccat (id est, accipit virtutem ad non peccan- 1.Io.3. dum) quia semen ipsius manet in eo, Ioel.3. Infirmus dicat,quia fortis ego sum, Ioel ait. Quod si hanc uitam gratiæ securam habere uelis,& firmiorem,fac, quod Adam in paradiso facturus erat, ne moreretur,comede ex arbore uitæ, Eucharistiam frequenter sume. O diuina arbor uitæ, quomodo neglecta haberis ? Qui nunc uoce præconis audirent, esse prope hanc ciuitatem arborem, cuius fructus in decennium uitam protrahe- C bat, qua quiditate currerent omnes, ut Simile de fructu eius comederent, & tu audis Ioan.6 a Christo,qui manducat hunc panem uiuet in æternum, & negligis ad eum accedere ? Vis nosse qua ratione cito peccas? longe à Christo discedis,& periculis te exponis occasiones non fugis, in domum ludi intras, mulierculas libenter intueris, igni appropias, & comburi non uis? inter uiperas conuersari uis, & venenum uitare ? Quis miserebitur incantatori a serpente percusso, & omni- Ecc.12 bus qui appropiant bestijs? Sic & qui commiscetur cum uiro iniquo, & obuolutus est in peccatis eius. Sapiens ait. His Simile plane contingit,quod iumentis, quæ ex puteis aquam hauriunt, quibus oculi clauduntur,ut in circuitu ambulent, & inflicto flagello uiam incipiunt, qui si aliquando paululum consistat,altero flagello.

A sic luceat lux uestra coram hominibus, ut uideat opera uestra bona. Et Sapiens, iustorum uia sicut lux splendens, & crescens usque ad perfectam diem. Iustus crux est, sol est, luna, & stella illuminas omnes. Hinc Paulus, omnia autem faci
Pro. 4. te sine hæsitationibus, & murmurationi
Phili. 2 bus, ut sitis sine querela, & simplices filij Dei, sine reprehensione in medio nationis prauæ, & peruersæ, inter quos luceatis sicut luminaria in mundo uerbũ uitæ continentia. Et iterum, eratis aliquando tenebræ, nunc autem lux in Domino, ut filij lucis ambulate, fructus A
autem lucis in omni bonitate, &c. Si Eph. 5.
Deus in te manet, abscondi non potest, sed lucis eius abyssus in te apparebit. Ignis magnus abscondi nequit. Si Deus ignis in te est, mittet lucem, & scintillas
per oculos tuos, per os tuum. An non ui Ex. 34.
des Moysen è Dei consortio uenientem, qui luce plenus est. Hoc te lumine illustrandum, hac gloria decorandum, uoluit dominus, ut eum suscitatum imiteris nunc in animo, ut postea animo, & corpore ei similis inueniaris.

LAVS DEO.